

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

LVCIANI SAMO-

SATENSIS OPERA, QVAE QUIDEM

EXTANT, OMNIA, E GRAECO SERMONE IN LATINVM, PARTIM
iam olim diuersis autoribus, partim nunc demum
per Iacobum Micellum, translata.

*Cum Argumentis & Annotationibus
eiusdem passim adiectis.*

PIETAS AD OMNIA

COR HUMILIATVM. Plac. 50.

UTILIS EST & PIVS.

SACRIFICIVM DEO

*Reuse. donec D. Gmshay Malmre
Nec sumit aut pmit.*

LVCIANVS. DE SEIPSO.

Lacius haec scripsi, prisci, stultiq; peritus.

Id quoq; enim stultum, quod sapit, esse solet.

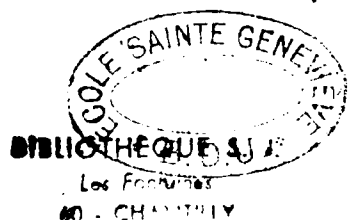
Nulla homini constans de rebus opinio fertur,

Atq; eadem risu hic excipit, ille probat.

Cum Caesare, ac Regiae Maiest.
Gratia & Priuilegio.

Co 1543.

FRANCOFORTI, Apud Christianum Egenolphum Hadamarium.

**AUTORES, Qui in hoc Opere vertenda
elaborarunt.**

D. Erasmus Roterodamus:

Thomas Morus.

Petrus Mosellanus.

Bilibaldus Birckhaimerus.

Anastafius.

Vincentius Obsopceus.

Ioannes Sinapius.

Martinus Bolerus.

Ottomarus Luscinius.

Ponticus Virunius.

Iacobus Micyllus.

Christiannus Hoerners

Cautum est, Inuictiss. DD. Nostr. **CAROLI V. Roman.**
Imp. & FERDINANDI Reg. FFr. AA. Privilegijs atque
Edictis, antea à nobis euulgatis. Ne quis hunc Autorem, aut
quemuis alium cuiuscunque ~~disciplinæ~~ disciplinæ, librum, à
nobis editum, intra octo annos, à quacunque editione no-
stra proximos, excudat, excudiue faciat: aut etiam alibi excu-
sum, intra Rom. Imp. fines importet, aut distrahat: pœna eo-
rundem operum amittendorū, & decem Marcarum auri, par-
tim Fisco Imper. partim nobis fraudatis persolueendarum,
ab eodem constituta.

Quod hic admonitos
omnes ac singulos uolumus, ne quis deinceps
ignorantiam, aut imprudentiam, cul-
pæ, si fortè in eam incurrisset,
prætexit.

IACOBI

IACOBI MICYLLI, AD ORNATISS. VIRVM,

PHILIPPVM RIFFENSTEIN, GEN. DN. LVDOVICI COM.

Stolbergen &c. Consiliarium. &c. In Luciani
translationem, Præfatio.

NON clam me est, Philippe ornatiss. plerosque docto-
rum hominum in ea opinione uersari, ut meliorib.
hisce literarum studijs non parum obesse existimēt
autores Græcos ex lingua sua transferre, & eosdem
Latinè legendos, promiscuè ac quoslibet propone-
re. Principio enim, aiunt, proximis his annis, dum
passim, & absq; delectu, ex utraq; lingua, Græci, La-
tiniq; scriptores, in alias conuertuntur, pauciores, qui utramuis rectè
ac plenè discerent, extare cœpisse. Deinde autem & illud accidere so-
lere, ut, quia pleraq; Græca ita scripta sunt, ut nisi in suo ac proprio ser-
mone legantur, neq; gratiam eandem retineant, neq; parem potestas-
tem, plurimum interim elegantiae atque nitoris, optimis atq; elegan-
tissimis quibusque translatis deperdat. Ac mihi quidem cogitanti, pro-
pemodum ita res habere uidetur. Vt enim quisq;, non dico ignauissi-
mus, sed diligentiae atq; operæ parcissimus est, ita protinus ad id quod
proximum & ante pedes est, diuertit: & relictis ueris uiuisque fontib.
ad turbidos interim, & utcunq; deductos riuos deflectit. Quo fit, ut
bona atq; humana hæc studia, ex altera sui parte, iam pridem intermit-
tantur, & illud amœnum ac suaue eloquentiae Græcæ, ut ita dicam,
uiretum, desertum atq; neglectum, paulatim iterum emarcescat. Quæ
quidem res, & me dudum ita commouit animo, ut cum nuper ab ami-
co nostro Egenolpho rogatus essem, ut quæ Luciani reliqua, nec ad-
huc dum conuersa restarent, ea conuertenda Latinè susceperem, &
authoris istius uelut lacunas quasdam, à superiorib. relictas, explerem:
ipse quoq; aliquandiu subsisterem, & quid faciundum in hac re esset,
non nihil addubitare. Est enim omnino autor hic talis, ut eadem e-
legantia, eadēq; festiuitate reddi prorsus nequeat: & si Latino sermo-
ne, suauitatem illius exprimere coneris, nihilo plus agas, quam si phœ-
nicopterum, aut psitracū aliquem, detractis proprijs atque natiuis plu-
mis, alieno, ac translatitio colore spectandū exhibeas. Attamen quia
uidebam cum alios non paucos, tum uerò in primis Erasmus nostrū
Roterodamum, uirum ob excellentiam doctrinæ, & inexhaustam di-
cendi copiam, omni posteritati memorabilem, in hoc uertendo nō pa-
rū elaborasse, easq; translationes in manibus passim haberi ac uolui,
exemplum atque autoritatem illorum neutiquam fugiendam, aut im-
probandam putauī. Nam rursus neque illud satis æquum uidebatur es-
se, tantos lepores, tantamq; rerum propè omnium scientiam, una tan-

P R A E F A T I O.

in lingua includi, & ab uno duntaxat quasi populo, uoluptatem hanc omnem parari. Proinde collectis omnibus aliorum uersionibus, quas quidem reperire licebat, & iisdem argumentis & annotationibus quibusdam adiectis, sicubi res postulabat, proximo hoc anno, dū in schola Heidelbergensi easdem literas Græcas publicè doceo, quantum à reliquis laboribus oñi mihi suppetebat, id omne in hanc operam impendi, & quæ reliqua restabant, quæ quidē obscurissima ac difficilissima nōnulla erant, Latino sermone, quo ad fieri potuit, exposui. Rem conatus, ut quidem dicere te scio, non parum arduam, & plus multo audaciæ, quàm laudis præ se ferentem. Quis enim non uereatur post tot præclaros & excellentes interpretes suum quoque, ut hoc uerbo utar, assumentum apponere: & quæ ab alijs uel ob difficultatem, uel ob uerecundiam quoque relictæ essent, ea tanquam nouus aliquis & nuper natus Hercules, aggredi sustinere? Sed audendū tamen fuit, quando quidē Audentes fortuna iuuat, ut poeta ait. Neque uero uideo cur mirum adeo, aut insolens alicui uideatur, si ipse quoque fortunam experiri uolui, supraque uires aliquid meas in me suscepi, quando & Comicos antiquos illos uidemus mutuò sibi frequenter obiecisse: quòd fabulas ex Græcis bonis, Latinas facerent non bonas. Nam si æquum est, ut idem Comicus ait, ignorare. Quæ ueteres factitarunt, si faciunt uoui: maior utique uenia nobis danda erit, qui & infeliciores seculis quàm illi, & alia atque diuersa lingua nati sumus. Iam, si qua eiusmodi fortè sunt, (ut fortasse multa sunt) ut in ijs uertendis non nihil à uero aberrarim, cogitari illud quoque decet, quòd omnia ea Græcè quoque talia ferme sunt, ut ueniam magis interpreti, malè uertenti, quàm culpam promereri debeant. Nam illud demum reprehensione dignum est, non si quis insuetum atque asperum, sed si quis cōmune ac tritum iter ingressus, in eo alicubi labatur, aut impingat. Quanquam equidem arbitror, quicquid huius est, facilem apud doctos & æquos lectores excusationem inuenire posse: præsertim cū uiderint, me non minore diligentia & cura in difficilioribus istis uersatum esse, quàm alios interim in expeditis & planis. Illud uerò inuidiosum & graue, quòd quosdam clamitare audio, autorem impium ac detestabilem in uulgus nos edere, cuius scripta satius multo fuerat suppressi, quàm eorum lectione aures pias offendi. Neque enim mala ferenda esse, quando ea ultrò, & ut Græcum prouerbum habet, neque querentibus nobis obueniant. Nam quis ignorat, inquiunt, Samosatensem istum deorum pariter & hominum irrisorem, tot retrò seculis ob impietatem damnatum, & ab alijs athei, ab alijs etiam apostatæ cognomento diffamatum? Sed ueniam nobis dabunt hac quoque in parte lectores. Neque enim nunc primū hoc opus ipsi aggredimur, & ante nos in eodem edendo elaborarunt uiri, quorum autoritatem atque doctrinam

nam nemo non sequitur, omnes sibi proponunt, & iam totus propè orbis comprobauit. Deinde autem quænam inuidia fuerit, ob unum fortasse nauū aliquem, in parte hærentem, totum corpus, uenustum alioqui, & numeris, quod aiunt, omnibus absolutum, abijcere? Nam ut liuorem alibi, aut maculam, in ebore, aut marmore sculpto toleramus, si cætera arti respondeant, ita & in autoribus, opinor, uicium unum aliquod dissimulandum erit, si cætera eiusmodi sunt, ut legentibus utilitatem aliquam nō paruam afferre possint. Impius Lucianus est: at contra summa in eo eloquentia, summa dicendi festiuitas est, magna rerum uarietas, magna scientia, multa eaq; perfecta & solida item doctrina: & seu ridendo aliorum uicia corrigit, siue monendo aliquid præcipit ac docet, cum summa prudentia, summum quoq; iudicium cōiunctum. Et si dicere licet, in uno eo, omnium aliorum scriptorum exemplar. Quas sanè uirtutes ac dotes adeo uarias ac multas, ob unū aliquod uicium repudiare, quàm sit æquum aut dignum, iudicandum alijs relinquo: mihi certè ne ipsum quidem hoc pium satis uidetur. Nisi uerò neq; L. iuius aut Cicero, neq; Thucidides aut Plato, neq; deniq; quisquam eorum, qui uel exemplis, uel doctrina communem hominū uitam erudire atq; informare possunt, legendus propterea fuerit, quia ethnicus, & tanquam paganus, à nostra ac uera religione abfuiſſet. At etiam de Christo religioſè parum ſenſit. At fecerunt hoc alij itē multi, quorum tamen ſcripta, & hodie nōnulla legimus, & ab antiquis olim tolerata fuere. Nam ſi protinus, ut quiſque de fide in Chriſtum, de religione ſyncera, ac recta, minus piè ſentit, aut loquitur, ita exterminandus atq; extirpandus erit, non modò ex ueteribus ſcriptoribus haud ita multos retinebimus: ſed fortassis nec hodie quidam ferendi erunt. Sed ut hoſti aperto, nemo quicq̃ credit, ſimulanti amiciciam, multa etiam arcana interdum committimus: ita nemo puto erit, qui alioqui ſanæ mentis ſit, qui, etiam ſi uideat Lucianum, pro inſita atq; innata illa dicaſitate, non ſolum humanas res, uerum etiam diuinas & ſacras omnes arripere, & ueluti pro ludo quodam habere, ex eo quicquam offendetur, aut illius orationem in exemplum trahet. Denique cur mirum adeo, aut nouum hoc putemus, ſi homo ethnicus, & qui nūc cauſas agendo, nūc declamando, poſtremo etiam circa principum aulas uerſando, dicendi, cauillandiq; artibus, omnem propè ætatem exegit, irreligioſè quædam, & irreuerenter dicta reliquit, cū ne ipſi quidem illi, qui ex profeſſo uitam religioſam ac ſanctam degunt, religioſè omnia faciant, & dicant? Quorū aliquando mores, & facta, quia non omnino illorū diſſimilia ſunt, quæ, quoties ſuorū temporum philoſophiam, & uanam iſtam uirtutis, atq; doctrinæ ſimulationem irridet, à Luciano deſcribuntur. Iam illud quoque in mentem alicui uenire haud immeritò poſſet, num ob hoc quidam illi tantopere ſuccèſeant, quòd

P R A E F A T I O.

In eius dialogis, & descriptionibus istis, similitudinem atq; imaginem sui quandam elucere, & perinde ut in tabula depictam cerni, pertimescant. Odimusenim ferè, quæ malè facimus, & quoties factorum memoria in oculos incurrit, tanquam uulnera nuper sanata, necdū satis concreta, quemlibet etiam tactum reformidamus. Quare istorum quidem accusatio, haudquaquam eò apud nos ualere debet, ut autorem talem ac tantū è manib. abijciamus, & tot præclara omnis propè generis scripta, Vulcano atq; igni, quod illis fortasse placeat, consecremus. A longiore etiam defensione forsitan opus mihi foret, si ad aliū quàm ad te, Philippi candidissime, cui opus hoc dedicandum putarem, instituissem scribere: neq; enim cuiusuis aures ad has uulgi opiniones, obfirmatę ita sunt, ut ijs nihil moueantur, aut easdem etiam ultrò contemnant. At uero, quia tecum mihi re se est quē & familiariter multos iam ānos cognoui, & quid ipse de reb. siue sacris, siue profanis, quod ad hanc causam attinet, sentire soleam, satis certò iam olim scire confido: nihil necesse, opinor est hic nunc longius immorari. Quamobrē ut uela aliquando contraham, & orationi huic finem imponam, ego quia iam olim optaui amoris atq; animi ergate mei significationem aliquam tibi dare, neq; tamen hætenus ulla eius rei occasio sese mihi obtulit, qua id cōmodè potuissem: nō indignū aut alienum duxi, si hanc meam operam, quam in hisce Luciani reliquijs absoluendis impendi, tuo nomini inscriberem, ibiq; dedicarem. Nam ut cæteri amantes solent, munusculis quibusdam, aut alijs interdum rebus idoneis memoriam suam, apud eos quorum affectu ac desiderio tenentur, subinde renouare, ita neq; nobis inhonestum erit, arbitror, sensus ac uoluntates nostras, hisce, in quibus uersamur, rebus ac studijs declarare. Neque uero indignum aut inconueniens hoc tibi donum erit: nam si naturam atque ingenium tuum satis noui, aut huius, aut nullius autoris lectione æquè delectabere. Tanta eius ubiq; facundia, tanta rerū omnium elegantia atq; festiuitas est. Proinde accipe à me, quicquid hoc operis tandem est, quod à me profectum, ad aliorum labores accessit, quod te principio quidem consuetudinis ac uoluntatis erga te meę ad moneat: deinde autem & à laboribus curisq; istis grauioribus, in quibus ferè uersaris, digressum excipiat & refocillet. Nam hic profectò inuenies, quod te quomodocunq; affectum animo, reficere atq; exhilarare possit: & siue seria, siue iocosa, siue domi, siue in agris: siue deniq; inter rusticandum, siue inter peregrinandum, lectione aliqua oblectare te uoles, unus hic autor ad omnia loca & tempora aptissimus erit, semperq; aliquid, quod uel legisse, uel addidicisse te iuuat, quasi recens ac nouum subministrabit.

IN

INDEX.

IN LVCIANI OPV.

scula omnia Index.

a. priorcm. b. alteram chartę faciem notat.

A.

<i>Abanchus & Gyndanes amici.</i>	195 a
<i>Academici.</i>	59 b
<i>Accusatio deorum barbarorum.</i>	325 a
<i>Adulatio dominorum doctos se uideri nolum.</i>	77 a
<i>Adulatores & sectantes cernas.</i>	6 a
<i>Aegyptiorum scribe.</i>	269 b
<i>Aegyptiorum superstitio.</i>	57 b
<i>Agathobonius.</i>	270 a
<i>Agatho.</i>	243 b
<i>Agathocles & Dinias.</i>	188 b 270 a
<i>Alcedonius cantus.</i>	15 b
<i>Alexander.</i>	242 b
<i>Amicitia fides.</i>	188 a
<i>Amicitia Grecorum.</i>	188 b
<i>Amicitia Scythica.</i>	190 b
<i>Amoris indicia.</i>	315 a
<i>Anacron.</i>	271 a
<i>Annulus magicus.</i>	247 b
<i>Antea.</i>	270 a
<i>Amigonus.</i>	ibi.
<i>Antiochi Soteris historia de pugna contra Galatas.</i>	100 b
<i>Antipater.</i>	270 a
<i>Apellis & Regis Persarum factum.</i>	259 b
<i>Apbyz pisciculi.</i>	66 b
<i>Apollo quo pacto uaticinetur.</i>	317 b
<i>Apollodorus.</i>	271 a
<i>Apopbras quid.</i>	263 b
<i>Arabum Mythologi.</i>	269 b
<i>Archelaus.</i>	270 b
<i>Archeus usus & commoda.</i>	238 b
<i>Ariarathes.</i>	270 a
<i>Arignotus Pythagoricus.</i>	248 a
<i>Aristippi encomion</i>	336 a
<i>Aristobolus</i>	271 a
<i>Artabazus. Artaxerxes. Asander.</i>	270 b
<i>Aspectus pulchrorum alliciendi uim habet.</i>	267 a
<i>Assentatores & simulati amici.</i>	14 a
<i>Astrologia a quibus primum inuenta.</i>	166 b
<i>Astrologie utilitas.</i>	167 b
<i>Astrorum potestas ac uis.</i>	ibi.
<i>Astrologie quę quis sigillatim obseruauit.</i>	167 a
<i>Athenarum encomium.</i>	5 b
<i>Atheniensium classes</i>	105 b
<i>Athenodorus.</i>	270 b
<i>Atrote.</i>	269 b
<i>Atricus & Thyestes.</i>	167 a
<i>Attica subannatio.</i>	3 a
<i>Attalus.</i>	270 a
<i>Audaces atq; improbos fortuna iungere.</i>	11 a

Aula receptis quę sustinenda.

73 b

Auriencomion. 213 b

Aurici Datici. 277 a

B.

<i>Bacchus exercitum educit contra Indos.</i>	252 a
<i>Bardylis</i>	270 a
<i>Belittas & Bassibes amici.</i>	192 a
<i>Benę agendi doctrina.</i>	7 a
<i>Brachmanes.</i>	269 b
<i>Branchus & Apollo.</i>	268 b

C.

<i>Calanides statnarius.</i>	287 b
<i>Calumnię finitio.</i>	260 a
<i>Calumniatorum arma.</i>	261 a
<i>Campus Acherusius sine Elisim.</i>	50 b 118 a
<i>Capita sine robore.</i>	44 a
<i>Carchesium.</i>	172 a
<i>Carnades.</i>	270 b
<i>Castor & Pollux nauigantium numina.</i>	276 a
<i>Ceramicum locus Athenis.</i>	62 b 288 a
<i>Certaminum species & genera.</i>	234 b
<i>Xalpeus uerbi usus.</i>	80 b
<i>Chaldaei.</i>	269 b
<i>Charixenus Sicyonius.</i>	190 a
<i>Chelidoneę.</i>	275 b
<i>Chrysippus.</i>	270 b
<i>Ciuitatum propria studia.</i>	219 b
<i>Cinyra.</i>	243 b
<i>Cleanthes.</i>	270 b
<i>Cælum, domicilium & uisum deorum.</i>	56 b
<i>Colitta.</i>	289 c
<i>Combabi & Stratonices amor.</i>	315 b
<i>Concubitus Veneris & Martis.</i>	167 b
<i>Concertatio Stryuę cum Tau.</i>	8 b
<i>Concertatio Alcidasantis & Morionis.</i>	310 a
<i>Consilium de non admittenda calumnia.</i>	262 a
<i>Consilium de puniendus malis.</i>	301 b
<i>Contra apathian.</i>	7 a
<i>Crates. 243 a</i>	
<i>Cratinus.</i>	271 a
<i>Critolaus. 270 b</i>	
<i>Ctesibius. ibid.</i>	
<i>Cuncta morti obnoxia.</i>	55 b
<i>Cinyci. 58 b</i>	
<i>Cypselus.</i>	161 b
<i>Cyrenacci. 59 a</i>	
<i>Cyrum. 207 a</i>	

D.

<i>Dandamis & Amizocas amici.</i>	191 a
<i>Dædalus.</i>	167 a
<i>De cælo & rebus sublimibus.</i>	217 b
<i>Decretum contra diuites fastuosos.</i>	51 a
<i>De deo.</i>	218 a
<i>Defunctorum indicia, accusatores & poenę</i>	50 a
<i>De infinito.</i>	218 a
<i>Demetrius & Amiphilus amici.</i>	190 b
<i>Democritus.</i>	270 b
<i>Demothenis & Homeri collatio.</i>	319 b
<i>Demothenis laudes.</i>	321 b
<i>Demothenis mors.</i>	323 b

INDEX.

[illegible]

INDEX.

Mefori.	333 b	pictura Hippocentauri.	100. a
Minerva & Vulcanus.	269 a	Pictus equus inversus.	321 b
Minous mensis.	118 a	Pitys.	28 a
Mithridates.	270 a	Pistivox & pñus.	4 a
Mnascites.	270 b	Plato.	270 b
Momus que in Vulcano reprehenderit.	86 a	Plebeiorum res ac studia.	219 a
Mortuus rediuius.	248 a	Podagrici heroes.	283
Morum descriptio mulieris pulchre.	181 b	Pœcilum. 63 a	Polybim. 271 a
Mulieres prostitumur.	313 b	Posidonius. 270 b	Potamus. 271 a
Musca Pythagore.	256 a	Privatorum uita optima.	48 b
Muscarum reuiuifcentia.	255 b	Prometheus. 3 a 56 b	Promethei affixio. 16 b
N.		Providentia diuina.	218 a
Nauis magne descriptio.	275 b	Psetta piscis.	66 b
Negociosa mathematica.	333 b	Ptolomæi spectaculū, camelus in Aegypto.	3 b
Nestor.	269 b	Ptolomæus.	270 a
Nestor Parasitus. 132 a	270 b	Pythagore metamorphoses.	112 a 214 a
Neurospasta. 315 a		Pythagore uinitas notata.	112 a
Nisei equi.	110 a	Pythagorici. 58 a	Q.
Numa.	269 b	Quamdiu philosophandum, ut felicitas summa	
Operarie imago & descriptio.	1 b	illa comparetur.	83 b
Opum confutatio.	327 a	Quatenus poetarum dicta accipienda.	174 a
Oracula etiam ad astrologie rationem rela-		Que sapientis animū labefactare possint.	6 a
ta fuisse.	167 b	Que discenda ac facienda.	244 b
Orestis & Pyladis historia.	187 b	Quid in encomijs sequendum.	320 a
Orion Cedalion.	169 a	Quid ex authoribus discendum.	258 a
Orpheu tyra que.	166 b	Quomodo & quatenus philosophandum.	311 a
Pangratiū.	234 b	Quo pacto philosophi legendi.	91 a b
Panegyrici conuentus.	318 a	R.	
Pan, & cum de Marathone fabula.	223 a	Regum uita, & mores.	219 a Rhet. 56 b
Pauos forma.	324 b	Rhetorices imago.	243 a
Pasiphaë.	167 a	Rhetorices uera præcepta.	ibidem.
Patroclus Achillis parasitus.	232 a	Ritus peragendi festa.	304 b
Pauonis superbia.		S.	
Pauperes immodesti & intemperantes.	307 b	Salathi factum.	78 b
Paupertatis effectus.	13 a	Saltatori que res necessaria.	157 b
Pentele Pagus Atticus.	205	Sardanapalus.	243 b
Peripatetici.	60 b	Saturnus cur ligatus dicatur.	167 b
Perseus & Andromeda.	268	Saturnaliorum origo & causa.	303 b
Perseus & Medusa.	269 a	Satyrorum forma.	324 b
Phæton.	123 b	Sceptici.	60 b
Phalli.	317 a	scientiarum commoda ac præmia.	2 a
Phallorum conscensores.	316 b	Scorpius sacer.	317 a
Pherecides.	271 a	scyphus Nestoreus.	84 b
Phileterus.	270	Semiramidis statua.	318 a
Philosophie effectus.	6 a	Seres. 269 b	Seruius Tullius. 270 a
Philosophi & rustici altercatio.	97 b	Sidonij mercatoris consilium.	242 b
Philosophi moribus que conueniant.	168 b	Sileni forma.	324 b
Philosophi recentiores & fucati, qui solum que-		Simonides.	271 a
stum ex philosophia professione sectantur.	299 b	Simulachra Iouis & Iunonis.	317 a
Philosophi simulati.	6 b	Sinart hocles.	270 b
Philosophorum descriptio.	221 a 123 a b	Socratis comprobatio.	178 b
Philosophorum contentio & pugna.	311 a 312 a	Solon.	270 b
Philosophorum incerta & diuersa doctrina.	49 a	Somniorum ratio.	213 b
Philosophorum ignauia.	131 b	Sophiste in sapientia professione que sum-	
Philosophandi uia que potissima.	85 a 87 b	captantes.	14 b
Phryxus.	167 a	Sophiste quales, & inde.	299 b
Pictura Actionis scitissima.	99 a		60a

INDEX.

Sophocles.	271 a	Tragicorum & Comicorum differentia.	237 b
Sordidorum descriptio.	11 d	V.	
Stat sua cuiq; dies.	34 b	Vanum studium plura possidendi.	219 b
Stesichorus	271 a	Veneris cognomina.	263 b. 289 b
Stoa contra uoluptatem	225 a	Veneris Gndie templum.	175 a
Stoica uita elata	85 b	Vie ad Rhetoricam dñe.	243 a
Stoici.	39 b	Vie omnes cognoscenda, ei qui ueram elige-	
Stratonices & Antiochiamor	315 a	re uelit.	91 d
Studia ob inopiam non posthabenda.	2 b	Victorum premia.	136 d
Studia & cognitio liberaliū disciplinarū	282 b	Virtutis icon, & eius uia.	78 b
Studiorum & cupiditatum humanarum des-		Virum bonum operi alicui intentum esse de-	
scriptio.	34 a	bere.	80 a
Sycophanta, hereditate & summe uendito-		Vlysses fingens insaniam.	269 a
res.	14 a	Vocis suauitas & sermonis.	182 a
T.		Vota hominum examinantur.	270 b
Tarquinus	270 a	Vulgus in scitia.	217 b
Tartarus quis sit	167 b	X.	
Teres	270 a	Xenocrates.	270 b
Tereus	270 b	Xenophanes.	270 b
Thesei & Helenæ exemplum	336 a	Xenophilus.	270 b
Thesimopolis Stoici fortuna.	76 b	Xenophon.	270 b
Thesimophoria Cereris festa.	286 b	ὕψιστος.	81 a
Tigranes.	270 b	Z.	
Timæus.	271 a	Zeno.	270 b
Tiresias.	167 a. 269 b	Zenothemis & Menecrates amici.	290 a
Toxaris & Sisimenes amici.	194 b		

OPERV M LVCIANI ELENCHVS.

(a) priorem, (b) alteram chartæ faciem notat.

Somnium seu uita Luciani.	fol. 1. a	Mercurij & Apollinis	43 b
Contra eum qui dixerat: Prometheus		Mercurij & Apollinis	24 a
es in uerbis.	3 a	Iunonis & Latonæ	24 a
Nigrinus, siue de moribus Philosof-		Apollinis & Mercurij	24 b
phorum.	4 a	Iunonis & Iouis	29 a
Iudicium uocalium	8 b	Veneris & Cupidinis	29 a
Timon, siue Misanthropos	10 a	Deorum Iudicium	29 b
Halcyon, siue de transformatiōe.	13 b	Martis & Mercurij	29 b
Prometheus siue Caucasus	16 b	Panos & Mercurij	29 b
DEORVM DIALOGI.		Apollinis & Bacchi	28 a
Promethei & Iouis	19 a	Mercurij & Maiæ	28 b
Cupidinis & Iouis	19 b	Iouis & Solis	29 a
Iouis & Mercurij	19 b	Apollinis & Mercurij	29 b
Iouis & Ganymedis	19 b	DIALOGI MARINI.	
Iunonis & Iouis	20 b	Doridis & Galathææ	30 a
Iunonis & Iouis	21 a	Ciclopis & Neptuni	30 b
Apollinis & Vulcani	21 b	Alphæi & Neptuni	30 b
Vulcani & Iouis	22 b	Menelai & Protei	31 a
Neptuni & Mercurij	22 a	Panopes & Galenes	31 a
Mercurij & Solis	22 b	Tritonis, Amymones et Neptuni.	31 b
Veneris & Lunæ	22 b	Noti & Zephyri	32 a
Veneris & Cupidinis	23 a	Neptuni & Delphinum	32 a
Iouis, Aesculapij & Herculis	23 b	Neptuni	

visi sunt in hunc modum
et Luciani opera 7 h
in 12 PL
De moribus & Gabo
pag 270

Neptuni & Nereidum	92 b	Herodotus, uel Actio	98 b
Iridis & Neptuni.	92 b	Zeuxis uel Antiochus	99 b
Xanthi & Maris	93 a	Harmonides	101 b
Doridis & Thetidis	93 a	Scytha, uel Hospes	102 b
Neptuni & Enipei	96 b	Quomodo historia scribenda sit.	104 b
Tritonis & Nereidum	93 b	Historia uera	112 b
Zephyri & Nori	94 a	Tyrannicida	122 a
MORTVORVM DIA.		Declamatio Luciani & respōdēs.	125 a
Diogenis & Pollucis	95 a	Abdicatus	139 a
Pluto, seu Contra Menippum	95 b	Phalaris primus	143 b
Menippi, Amphiloichi, & Tro-		Phalaris secundus	146 a
phonij	95 b	Alexander, seu Pseudomantes.	147 a
Mercurij & Charontis	96 a	De Saltatione	154 a
Plutonis & Mercurij	96 b	Lexiphanes	161 b
Terpsionis & Plutonis	96 b	Eunuchus, seu Pamphilus	165 a
Zenophantæ & Callidemidæ	97 a	De Astruologia	166 a
Cnemonis & Damippi	97 q	Demonactis uita	168 a
Simyli & Polystrati	97 h	Amores	171 b
Charontis & Mercurij	98 a	Imagines	180 a
Cratetis & Diogenis	99 a	Toxaris, siue de amicitia	187 a
Scipio	99 b	Lucius, siue A. Sinus	198 b
Diogenis & Alexandri	40 a	Iupiter confutatus	201 b
Alexandri & Philippi	41 b	Iupiter Tragædus	204 b
Antiochi & Achillis	42 a	Somnium, seu Gallus	211 b
Diogenis & Herculis	42 b	Icatomenippus, siue Hypernephe-	
Menippi & Tantali	43 a	lus	217 a
Menippi & Mercurij	43 b	Bis accusatus, seu fora	222 a
Aeaci, Protefilai, Menelæ, ac Pa-		De parasito, seu quod ars sit, parasi-	
ridis	43 b	tica.	227 b
Menippi & Aeacis	44 a	Anacharsis, seu de Gymnasijs	234 b
Menippi & Cerberi	44 b	Deluctu	239 b
Charontis & Menippi	45 a	Rhetorum præceptor	242 b
Plutonis & Protefilai	45 a	Philopseudes, siue incredulus	243 b
Diogenis & Mausoli	45 b	Hippias, seu Balneum	250 b
Nirei, Therisitæ & Menippi	46 a	Allocutio, seu Bacchis	252 a
Menippi & Chironis	46 a	Præfatio, seu Hercules Gallicus.	253 a
Diogenis, Antisthenes et Crate.	46 b	De Electro, seu cygnis	254 a
Menippi & Tiresiæ	47 b	Muscæ encomion	255 a
Aiacis & Agamemnonis	48 a	Aduersus indoctum, librorū longa	
Minois & Solstrati	48 a	supellectile tumentē, Sermo.	256 a
Menippus, seu Necyomantia	48 a	De nō temerē credēdo calūniæ.	259 b
Charon, siue Contemplantes	52 a	Pseudologista, siue de Apophrade,	
De Sacrificijs	57 a	hoc est, die atro.	262 a
Vitarum auctio	57 b	De domo	266 a
Piscator, seu Reuiuiscētes	61 b	Macrobij	269 b
Cataplus, siue Tirānnus	67 a	Patriæ encomion	172 b
De ijs qui mercede conducti, in diu-		De dipsadibus	272 b
tum familijs uiuunt.	71 a	Dissertatio cum Hesiodo	274 a
Pro eo, quod inter salutandum uerbo		Nauigium, seu uota	275 a
lapsus fuerat	80 b	Tragopodagra	280 a
Hermotimus, siue de sectis	83 a	Ocypus	284 b
		DIAL-	

DIAL. MERETRICII.

Glicera & Thais.	286 b
Mirtium, Pamphilus & Doris	286 b
Mater & Philinna	287 a
Melissa & Bacchis	287 b
Clonarium & Leæna	289 b
Crobyle & Corinna	289 a
Mater & Musarium	289 b
Ampelis & Chrysis	289 a
Dorcas, Pannixus, Philostratus,	
Polemon.	290 b
Chelidonium & Drose	291 a
Tryphæna & Charmides	291 b
Ioëssa, Pythias & Lysias	292 a
Leōrichus, Chēidas et Hymnis.	293 a
Dorio & Myrtale	294 a
Cochlis & Parthenis	294 b
De morte Peregrini	295 a
Fugitiui.	299 b

SATVRNALIA.

Sacerdos & Saturnus	303 a

Chronosolon, id est, Saturnalium
gumlator. 304 a

EPISTOLAE SATVRNALES.

Ego Saturno Salutem.	305 a
Saturnus mihi charissimo.	306 a
Saturnus diuitibus.	306 b
Diuites Saturno	307 b
Symposium, uel Lapithæ	308 a
De Syria Dea	313 b
Demosthenis encomion	319 b
Deorum Concilium	324 a
Cynicus	328 a
Pseudologista	338 b
Philopatris, seu qui docetur,	331 a
Charidemus, siue de pulchritudi-	
ne.	334 b
Nero, siue de fossione Isthmi.	338 b
Palinurus	339 b
Virtus Dea.	346 b

716

LVCIANI VITA, EX SVIDA.

LVCIANVS Samosatensis, cognomento blasphemus, siue maledicus, aut atheos potius appellatus, eo quod in Dialo-
gicis suis ridicula etiam illa esse proponit, quæ de re-
bus diuinis et sacris prodita sunt. Dicitur aut uixisse te-
poribus Traiani Cæsaris, et deinceps. Cæterum fuit ab initio causidi-
cus, Antiochiæ, quæ in Syria est, sed cum ea res illi non satis ex sen-
tentiâ succederet, ad scribendum sese conuertit, scripsitque adeo infinita.
Obiisse aut ipsum fama est, à canibus laceratum, quoniam et contra ueri-
tatem uelut rabiem exercuisset. Nam in uita Peregrini Christianis-
mum quoque insectatur, ipsum Christum contumeliose incessit, sceler-
atus ille. Quare & rabiei istius poenas sufficientes in præsentis uitæ
dedit, & in futurum, heres æterni ignis, unâ cum satana erit. Hæc
ille. Addit autem Volaterranus, nescio quo autore. cum ab initio
Christianus fuisset, postea eiusdem religionis desertorem fa-
ctum esse, dictitantem se nihil ex ea consecutum, quàm
quod nomen ipsius corruptum esset, ex Lucio,
Lucianus, factum. Fuit autem Samosata,
ut hoc quoque addamus, urbs, non
longè ab Euphrate sita, Coma-
genes metropolis. Plini-
us, & Stephanus.

LVCIA.

LVCIANISAMO

SATENSIS OPERA.

DE SOMNIO SEV VITA LVCIANI.

IACOBO MICYLLIO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Occasio huius narrationis uidetur sumpta esse ex 2. Xenophontis, de dictis Socratis, ubi Prodicus Sophista eodem modo Herculi pueritiam egresso, narrat uirtutem ac uoluptatem apud paruisse: et utramque illum ad se pertrahere contendisse. Consilium autem et scopus in fine ab ipso Luciano explicatur. Nam ut adolescentes propter inopiam deficientes, et ad deteriora animum applicantes, renocaret, et ad liberales studia conuerteret, sermonem hunc ait a se institutum esse.

DESIERAM nuper in ludum ire, factus iam ætate adolescens, cum pater una cum amicis consiliū capiebar, quam nam artem potissimum discendam mihi proponeretur. Plerisque igitur uidebatur humanitas seu literarū studium & labore multo, & tempore longo, & sumptu non exiguo, denique & fortuna quadam, opus habere. Nostras autem res cum paruas esse & modicas, tū uero celere quodam auxilium postulare. Quod si igitur artem aliquam mechanicā didicissem, fore, ut principio, statim ab ipsa arte, necessaria uitæ comparare possim: neque necesse haberem, adeo ætate iam prouectus, domi, deique paternamensā uiuere: sed non multo post etiam ipsum patrem exhilaraturū esse me, referendo domum semper aliquid ab arte quaesitum. Alterius itaque consultationis caput propositum inde est: Quæ nam ars & optima, & ad discendum facillima, & homine libero maximè digna foret. Deinde & minori sumptu atque instrumento egeret, multum autem & sufficientem quaestum suppeditaret. Proinde alio aliam laudante, prout quisque animo affectus, aut usu expertus erat. Pater ad auunculum aspiciens (aderat enim is quoque, statarius tum habitus optimus, & poliendo marmore inter præcipuos laudatus) minime fas, inquit, est aliam artem hic uincere, te præsentem: sed hunc acceptum (meque demonstret) abduc tecum, & doce, lapidum artificem probum, & eorundem compositorem, ac statarium nobis esse. Poterit enim & hoc, natura, ut scis præditus felici ac dextera. Fecerat autem hanc de me coniecturam pater ex ludicris a me aliquando è cera confectis. Quando enim à præceptoribus domi dimittebar, abradens ceram, nunc boues, nunc equos, interdum per Iouem & homines fingebar, non omnino ineptè, ut tum uidebar patri. Ob quæ tum à præceptoribus quidem plagas accipere solebam, hic autem ad probandam ingenij dexteritatem hæc quoque in parte laudis ducebantur. Atque adeo bonam ex eo spem de me omnes concipiebant, ut qui breui adeo artem hanc, secundum fingendi illam facilitatem, perdiscere possem. Simul igitur & idonea dies uidebatur ea esse, auspiciandæ arti, & ipse tradebar auunculo, non admodum, per Iouem, inique aut gratiiter ferens: sed mihi etiam lufum quendam non inuitatam ipsa res uidebatur habere: & apud æquales ad ostentationem & laudem futurum esse, si & deos sculperem, & parua quædam simulachra, cum mihi, tum illis, quibus uellem, adornare possem. Ac tum primum quidem illud, & incipientibus solitum, fiebat: celtem enim quandam auunculus mihi tradens, paulatim tabulam lapideam, quæ in medio posita erat, contingere, atque artem auspiciari iubet, tritum illud admonens:

hanc
Dimidium facti, qui coepit, habet.

A

*Somnium seu vi-
sio Luciani.*

*Statuarij infi-
gus.*

*Verba Human-
tatis.*

Cæterum durius impingente me, præ imperitiâ, ut sit, tabula rumpitur. Auunculus autem indignatus, & scuticam quandam propè iacentem corripiens, nequaquam mansuetè, aut uti docentem conueniebat, excepit atque initiauit me, ita ut mox in lachrymas proœmium artis mihi uerteretur. Aufugiens igitur inde, domum redeo, continueq; ululando, & lachrymis oculos opplendo, comæ memorabam scuticam, demonstrabam uibices, nimiamq; illius crudelitatem accusabam. Hoc quoq; addens, quod inuidia quadam ista fecisset auunculus, ut delictet metuens, ne se in arte superarem. Irascente itaque matre, & multa fratri conuicia faciente, posteaquam nox superuenit, dormiui, plenus adhuc lachrymarum, totamq; noctem cogitabundus iacens. Atq; hæcenus quidem quæ diximus, ridicula pueriliaq; sunt: quæ uerò deinceps audietis, nequaquam contemnenda sunt. O uiri, sed quæ admodum auscultandi cupidos auditores quoque requirant. Nam ut iuxta Homerum dicam: Venere mihi diuino somniti nutu. Almam per noctem, ita clara & manifesta, ut nihil ab ipsa ueritate distarent. Adhuc igitur etiam post tantum temporis interuallū, & habitus eorum, quæ mihi tum apparuere, in oculis hærent, & ipsa uox auribus quasi insonat, adeo tum plana fuerunt omnia. Duæ mulieres manibus corripientes, trahebant me in diuersum, utraque ad se uidelicet, uiolentè admodum & ualidè: parum itaq; absuit, quin me discernerent, dū inter se ambitiose adeo cōtendunt. Nam modo hæc superabat, & propemodum totum tenebat me; modo altera, eademq; me ad se retrahebat. Clamabant autem ambæ, accusabantq; mutuo se se: Hæc, quod me suum uidelicet, illa possidere uellet: illa uerò, quod hæc frustra aliena sibi usurparet. Erat autem altera quidem operaria, & uirili aspectu, squalida coma, manus callo passim obductas habens, succincta ueste, & marmoreo puluere oppleta, qualis & ipse auunculus esse solebat, tunc cum lapides poliebat. Altera uerò facie admodum honesta, habitum decentem præ se ferens, & uestes ornatas ac mundas induta. Postremo autem permittunt meo iudicio, ut utri earum conuersandum mihi putem, sententiam ipse feram. Ac prius quidem dura atque uirilil illa sic cœpit: Ego, chare puer, statuaria sum, eam quam tu heri discere cœpisti, familiaris adeo tibi & cognata à parentibus. Nam & auus tuus (addens nomen aut materni) marmorarius fuit, & auunculus pariter & patruus tuus eandem artem exercuere, et per nos inter præcipuos celebrati sunt. Quod si igitur uoles, delirijs ac nugis, circa quas ista uersatur (indicans alteram) abstinere, ac mecum degere, principio generose educaberis, humerosq; habebis ualidos, & ab omni inuidia alienus eris, neque unquam in terras alienas atq; externas hinc abibis, relicta patria, atque domesticis tuis, neq; etiam ob uerba & orationem modo laudabunt te omnes. Neq; uero auerferis corporis hanc fragilitatem, aut uestiū sorditiem. Nam ab his initijs profectus etiam Phidias ille, Iouem spectandū exhibuit, & Polycletus Iunonem fabricauit: præterea Myron laudibus uestus est, & Praxiteles in magna admiratione fuit. Adorantur itaq; nunc illi cum ipsis illis Dijs, quos sculpsere. Quod si igitur horum unus tu quoq; fores quomodo nō celebris & ipse apud omnes homines fieres? Patrem certe beatum efficeres, & patriam tuam omnibus spectabilem redderes. Hæc atq; etiam plura his, balbutiendo, & pleraq; barbarè pronuntiando, dixit Statuaria, ualde sane studiose omnia connectens, & me in suam sententiam adducere cupiens, sed non ultra memini, plurima enim memoriam iam effugerunt. Cæterum ubi tandem finem fecit, tum altera illa in hunc fermè modum orditur: Ego uero, o fili, Humanitas sum, iam nunc consuetæ ac nota tibi, tametsi ad finem aut plenum nondum periculum mei feceris. Quanta igitur bona Statuaria ista tibi præstatura sit, si eam artem didiceris, ipsa modo enumerauit. Nihil enim aliud nisi operarius eris, corpore laborans, & in eo totam spem uitæ positam habens, obscurus ipse degens, modicum & minime

Minimè generosum quæstum faciens, deiectus animo, tenuis ac pauper rediti-
bus. Denique neq; amicis expetibilis, neq; inimicis formidabilis, neq; etiam
inter ciues beatus habitus: sed hoc solum, opifex uidelicet quispiam, & ex multa
atq; promiscua plebe unus, præstantiorem te semper formidans, & dicendo ua-
lentem præ oculis habens ac palpans. Et in summa, leporis quandam uitam a-
gens, potentiorisq; lucrum existens. Quòd si etiam Phidias uel Polycletus fi-
as, præclaratq; & admiratione digna multa opere præstiteris, artem quidem lau-
dabunt omnes: at qui ex aspicientibus tibi similis esse optarit, nemo erit, qui mo-
do mentem habebit. Qualis qualis enim fueris, nihil nisi rudis quispiam opifex,
manibus laborans, & q̄dem uictum quæritans, censeberis. Contrà autem, si
mihi obsequeris, principio tibi ostendam multa ueterum uirorum præclara ope-
ra, & res admiratione dignas. Deinde & orationes illorum tibi renunciando,
& omnium (ut sic dicam) expertum te reddendo, animum (quod præcipuum
in te est) exornabo tibi multis ac præclaris ornamentis: Modestia scilicet, lu-
sticia, Pietate, Mansuetudine, Aequitate, Prudentia, Fortitudine, amore hone-
sti, & pulcherrimarum quarumcunq; rerum desiderio. Hæc enim animi orna-
menta sunt uere sincera atq; perpetua. Neq; autem latebit te, neq; ueterum quic-
quam, neq; eorumq; in præsens geri debent. Sed ea, quæ agi conueniet, quæq;
decent, me duce longè antè prospicies. Et in summa, omnia quæcunq; seu diui-
na, seu humana sunt, paruo tēpore docebo te: & qui nunc pauper atq; inops es,
istius nescio cuius filius, qui de arte adeò illiberali, nescio quid consulas, haud
ita multò post, nimium felix, nimiumq; beatus omnibus uideberis, dum & ho-
noribus afficeris, & laudibus effereris, & pulcherrimarum quarumcunq; rerum
gloria celebraberis, illius etiam, qui diuitijs ac genere cæteris antistat, in te ani-
mū atq; oculis conuersis. Ac uestitum quidem talem geres (demonstrans suū
gererat autem admodum splendidū) Magistratibus uerò, & primò in con-
fessu honore antè alios dignus existimaberis. Et si quādo aliquò peregere abiens
profisceris, etiam in aliena terra non ignotus aut obscurus eris. Talibus scili-
cet ornamentis ego te insignem atq; conspicuum reddam. Vt eorum quòq; qui
te aspicient, quisq; proximè astantem leniter impellens & cōmonens, digito te
demonstret, atq; hic est ille, dicat. Iam si quid studio dignum accider quod uel ad
amicos, uel etiam ad ipsam ciuitatem pertinebit, omnes in te oculos atq; ora con-
uertent. Atq; si tū aliquid fortè dixeris, pleriq; hiantes auscultabunt, admiran-
tes & prædicantes tum te ob dicendi uim, & orationis potestatem, tum etiam pa-
trem tuum, ois felicitatem prolis. Et quod dici uulgo solet, quòd ex hominibus
quidam immortales redduntur, id quòq; tibi dabo. Nam postquam ipse ex hac
uita decesseris, nunquam desines conuersari doctis, & consuetudinem habere
cum optimis. Demosthenem illum certè uides, cuius filius fuerit, & quantum
ego eundem reddiderim. Vides & Aeschinem, qui Tympanistria cuiusdam
filius erat, & tamen propter me etiam Philippus rex illum palpauit. Socrates
autem, qui & ipse inter stantariam hanc artem enutritus fuit, simulatq; primum
intelligere coepit meliora, & relicta illa, transiit ad me, nimirum audis, ut nunc
ab omnibus decantetur. Igitur relinquens tantos ac tales hosce uiros, res adeò
splendidas, orationes tam graues ac illustres, uestitum ornamenta, honorem, fa-
mam, laudem, primos affectus, potentiam, imperia: deniq; & illam, quam ex di-
cendo consequeris gloriam, & qua te omnes ob prudentiam prædicabunt, feli-
citatē, tuniculam aliquam indues sordidam, habitumq; assumes seruilem, ue-
stes præterea & celtes & id genus cætera sculpendi cedendiq; instrumenta in
manibus habebis, deorsum inclinatus in opus, humi repens, demissus, denique
modis omnibus abiectus & contemptus, nunquam autem neq; expergiscens,
neq; uirile aut libero homine dignum quicquam cogitans: sed in opera inten-
tus, ut illa uidelicet proportionibus suis consona, & bene formata tibi reddat.

atq; De te ipso attem, ut & concinnus & ornatus incedas, minime curam gerens, sed te ipsis istis saxis contemptiorem reddens. Adhuc igitur dicente hec illa, non expectato orationis fine, surgens sententiam tuli, & relicta deformi et operatrice illa, transiit ad Humanitatem, admodum gaudens, præcipue postquam mihi etiam in mentem uenit scutica, & quod plagas statim non paucas inciperet mihi pridie illa infixisset. Porro relicta illa, principio quidem indigne ferebat, complodebatq; manus, & dentibus infremebat; postremo autem, quemadmodum Niobem audimus, ita hæc quoque dirigit, & in saxum mutata est. Quod si igitur incredibilia passa esse uidetur, ne miremini, Somnia enim mirifica sunt, & mira operari solent. Altera autem ad me respiciens, proinde, inquit, ego tibi hanc iusticiam rependam, quoniam causam hanc bene & recte iudicasti. Veni igitur & ascende uehiculum hoc, (commonstrato quondam uehiculo, quod akatis equis quibusdam, Pegaso similibus uehebatur) ut uideam qualia ac quantæ ignoraturus fuisses, si me non secutus esses. Ceterum postquam ascendi, illa quidem agitare atq; aurigari cepit. Ego uero ubi iam in sublimi sublatus fui, obseruabam & contemplabar, ab oriente incipiens, usq; ad occidentem, urbes uidelicet, & populos, non aliter quam Triptolemus olim, spargens quiddam in terram, quanquam non amplius memini, quidnam illud fuerit, quod tum spargebam, nisi hoc solum, quod sursum aspicientes homines laudabant me, & ad quoscunq; uolando perueneram, cum multa prædicatione, & gratulatione me prosequerentur, & quasi deducebant. Porro ubi illa hæc tanta mihi, & me ipsum collaudantibus illis demonstrasset, reduxit rursum, non amplius eadem ueste illa indurum, quam habueram ab initio auolans, sed uidebar mihi tum admodum delicatus & splendidus redire. Deprehendens igitur & patrem astantem atque expectantem me, commonstrauit ei uestem illam & me ipsum qualis redirem, submonuitq; eum, quam parum ab fuerit, quin minime digna de me ille cum amicis suis statuisset. Atq; hæc quidem memini uisitare me, cum primum è puericia egressus essem, plagarum metu, eum mihi uideor, tum exturbatus. Sed interea dum hæc dicuntur, o Hercules, inquit quispiam, quam longum hoc somnium, & iudiciale est. Deinde alius quidem hoc elatens: Hiemale, dixit, somnium est, quando noctes sunt longissimæ: aut fortassis etiam trinoctiale, qualis & ipse Hercules est. Quid igitur in mentem uenit illi, nugari talia nobiscum, mentionemq; facere puerilis istius noctis, somniorumq; ueterum, & ætate iam obsoletorum. Frigida enim & ingrata est omnis inepta ac futilis oratio. An forte somniorum quorundam quasi quosdam interpretes esse nos credidit? Nequaquam obone. Quoniam neq; Xenophon quondam exponens somnium istud, quo pacto ipsi uisum fuerat in domo paterna, & deinceps: nostis enim ut coniectionem quandam proponens, uisionem suam, aut quod ita nugari statuisset, narrauit: præsertim in bello & summa rerum desperatione constitutus, circumstantibus undiq; hostibus, sed quod utilitatem quandam secum habebat illa narratio. Proinde & ego somnium hoc uobis exposui ea uidelicet gratia, ut adolescentes ad meliora studia conuerterentur, & humanitati amplecterentur, & maxime si quis eorum præ inopia & paupertate prius de seipso statuit, animumq; ad deteriora declinat, ingenium non illiberaliter, illiberaliter perdendo. Confirmabitur enim talis aliquis, sat scio, & quasi conualecet, ubi sermonem hunc audierit, idoneum atque sufficiens exemplum me sibi proponens, ubi uidelicet ipse secum cogitabit, qualis ego ab initio existens ad optima proiectus fuerim, humanitatemq; appetuerim, minime deiectus aut fractus animo ob eam paupertatem, in qua tu nunc es. Deinde qualis & huc ad uos ascenderim, quicertè ut nihil aliud aut amplius, nullotamen saniorum istorum inferior aut obscurior euasi.

Uidetur somnium hoc intelligere, quod est lib. 9. Anabascos, quo uidet Xenophon per quem tem domum suam paternam fulmine totam collatam esse etc.

CONTRA EVM, QUI DIXERAT,

PROMETHEVS ES IN VERBIS.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

A Pologa quædam est contra eum, à quo Prometheus in uerbis, appellatus fuerat, qua quantum hanc collationem in se admittat, et quantum non, cum acerba quâdam regeſtione, reſpondet. Vt autem in ſuperiore narratione ſomni, generis, educationis, ac ſtudioſorum ſuorum rationes expoſuit, ita hic uidetur diſtinctionem et dicendi genus ſuum, quale, et ad quod exemplum comparatum eſſet, indicare noluiſſe. Nempe, quod ad materiam et res attinet, Comœdiam: quod autem ad compoſitionem et ipſam orationis figuram ſpectat, Dialogos, quales ſcilicet Platonis ſunt, ſeſe imitari.

PROMETHEVM igitur me eſſe aiſ: ſiquidem ea ratione, o optime, quaſi & mea opera lutea ſint: agnoſco collationem, ac fateor me ſimilem illi eſſe, neque reuſo, luti figulis etiam ipſe dici: tamen ſi lutum mihi uilius ſit, quale ſcilicet ex triuſis colligitur; ſcœntum propemodum ac foetulentum quoddam: Quod ſi uero adeo extollens orationem meam, perinde ut artiſciſam et fabre factam, doctiſſimi illius Titanum nomine eam cohoneſtas & laudas: uide ne quis Ironiam dixerit, & quaſi quâdam Atticam ſubſannationem ſubeſſe huic laudi. aut unde enim adeo fabrefactum eſt, quod ego facio? Quæ uero iſta nimia & Prometheus ſapientia in ſcriptis meis? Nam mihi certè illud ſatis fuerit, ſi non omnino terrena atque fictilia tibi uideantur, aut digna adeo Caucaſo. At uero quanto iuſtius uos comparari Prometheo poteratis, quicunque in iudicijs & cauſis agendis celebres eſtis, cum ueritate certamen inſtituentes? Viua enim reuera, atque animata uobis opera ſunt. Et per Iotem etiam calor illorum ignitus eſt. Quod ipſum quoque ex Prometheus rebus ſumptum uideri poſſit, niſi ſi ſic decidatis hic, quod minime ex luto fingatis uos, ſed quod aurea uobis plerique figmenta ſua ſint. Nos autem qui ad uulguſ prodimus, atque ibi tales noſtras auſcultationes iactamus, nihil aliud quam ſimulachra quædam rerum ſpectanda exhibemus. Et in ſumma, circa lutum quidem, quemadmodum paulo ante dixi, ipſa hæc figulina uerſatur, perinde ut & aliorum figulorum, præterea autem neque motus ſimilis ineſt, neque animæ ſeu uitæ aliqua ſignificatio, ſed delectatio quædam inanis, & quaſi quidam luſus, totum illud negotium eſt. Vt interim etiam cogitare incipiam, num ita me Prometheus dicere uolueris, ut Comicus ille Cleonem, noſti ſiquidem? Cleon, inquit Prometheus ille, poſt negocia eſt. Cæterum etiam ipſi Athenienſes figulos ollarum, & furnorum conſtructores, & quicunque circa lutum uerſantur, Prometheus uocabant olim, alludentes ad lutum, opinor, & ad illam, quæ ſit in igne, uaforum aſſaturam. Quod ſi etiam hoc ſibi uult Prometheus iſte tuus, admodum directe ac certo ſaculatus es, & omnino ſecundum Atticam illam mordēdi acerbitatē, dixiſti. Quoniam & noſtra opera fragilia ſunt, perinde ut illorum ollarum, & modicum quiſpiam lapillum iniiciens facile contriuerit omnia. Atqui dixerit aliquis, conſolando nos: nequaquam iſta aſſimilaſſe Prometheus, ſed nouitatem hanc, & ea quæ nullo alio exemplo facta, aut ad imitationem comparata ſunt, laudare uoluiſſe te. Quemadmodum & ille, nondum exſtentibus hominibus excogitatos, atque de nouo inuentos illos tū finxit, talibus animalibus effigiatis & exornatis, quæ & mouerentur facile, & aſpectu gratioſa foret. Et in ſumma, architectus ipſe erat, ſed cooperabatur tamen etiam Minerva illi, quæ et lutum inſpirabat, & figmentum illa animata reddebat. Talia quidem ille aliquis dicere poſſet, atque ita in meliorem partem dictum iſtud exponere. Et fortassis hæc ſententia etiam dicti fuit. Sed mihi non ita ſatis eſt, ſi uidear noua fingere: Quoniam neque uetuiſtus aliquid dicere quiſquā poterit eo figmento, ad cuius

mutationem ac formam hoc deductū & quasi progenitum est. Sed tamen nisi & gratiam quandam atq; uenustatem præ se ferat, puderet me sanè, sat scias, illi us, & cōculcando abolere cuperem. Neq; enim illi eò profuerit apud me nouitas hæc, quo minus conteratur, si deforme existat. Et si quidem non ita sentiam, dignus mihi uideor, qui à sedecim uuluribus attōdear, ut qui non inrelligam, quod multò deformiora ea sunt, quæ hoc ipsum quod sunt, cum peregrinitate quadam cōiunctum habent. Ptolomeus igitur Lagi filius, cum aliquando duas res nouas in Aegyptum adduxisset: Camelum uidelicet Bactrianam totam nigram, & hominem bicolorem, cuius altera pars planè nigra, altera autem excellenter candida erat, per totum corpus equaliter distincta atq; diuisa. Congregatis in theatrum Aegyptiis, exhibuit illis cum alia multa spectacula, tum inter postrema hæc quoq; camelū uidelicet, & semialbū hominem, putauitq; se magnam admirationem isto spectaculo concitaturum esse. At illi ad cameli quidem conspectum perterriti sunt, & parum abfuit quin exilientes profugissent, quandoq; tota ea auro exornata, ac purpura instrata erat, frenum autem etiam gemmis compactum habebat, ex Darij alicuius, aut Cambisis, aut etiam ipsius Cyri thesauris depromptum. Ad hominis autem intuitū, pleriq; ridebant, alij autem etiam ut monstrum aliquod ipsum auersabantur. Quare Ptolomeus intelligens se illis non adeo laudem conciliasse sibi, neq; nouitatem apud Aegyptios in admiratione esse, sed præ ipsa quod concinnum atq; cōpositum, iustaq; forma prædicti foret probari, transtulit illos inde, hominemq; nō amplius eodē honore habuit, quo antea. Accamelus quidem, neglecta atq; relicta tum, mortua est, hominem autem illum duplicem, Thespidi cui dam tībici, cum ad pocula benè cecinisset, dono dedit. Porro uereor, ne & mea, camelus in Aegypto, sint, homines autem adhuc frenum illius, & purpuram admirentur. Quoniam neq; illud, ex duobus optimis compositum, Dialogo uidelicet & Comœdia, per se ipsum satis ualet, ad formam & elegantiam, nisi & cōpositio inter se consentiens, iustaq; proportionem temperata fuerit. Licet quippe ex duobus pulchris, compositionem alienam atq; peregrinam fieri, quale illud uulgarissimum est, Hippocentauri. Nomen enim facile dixeris, amabile aliquod animal esse hoc, sed potius conumeliosissimum, si modò conuenit pictoribus credere, exhibentibus temulentiam et cædes illorum. Quid ergo? an non rursum quoq; benè formatū ac pulchrum aliquid ex duobus optimis compositum fieri potest? Vt ex uino & melle cōmixtum & temperatum, suauissimum equidem aio esse. Quandoq; de meis compositionibus hoc contendere nō ausim, quod ipse quoq; tales sint sed metuo, ne utriusq; pulchritudinem, ipsa temperatura corruperit. Neq; enim omnino cōsueti inter se atq; affinia ab initio Dialogus & Comœdia fuere. Siquidem ille domi et secum ipse, me Hercle, in ambu lacris cum paucis quibusdam, disputationes suas habebat. Comœdia autem tradens se totam Dionysio, in theatrō cōuersabatur, simulq; ludebat, & ridicula erat, gaudebat falsibus & dicacitate, et cū numerositate quadam ad certamen & palmam ueniebat. Interdū etiam anapesticis uersibus prorsum in sublime euecta, Dialogi sectatores ac socios, ut plurimū, irridebat ac subfannabat, curarum exercitores, ac uanos sublimium rerum disceptatores, & id genus alia uocitando. Quin & unam hanc adeundi uiam habebat, suggillando illos, & Dionysiacam istam libertatem in ipsos effundendo, nunc in aëre ambulantes, & cum nubibus congregientes illos exhibens nunc pulicum saltus mentientes fingens, ut qui scilicet de aëre & sublimibus istis rebus nimis exiliter argutarentur. Dialogus autem contra maxime graues ac uenerabiles disputationes habebat, cum de natura rerum, tum de uirtute philosophorū ita ut Muscorum illud: *δὲ δὲ πᾶσι*, hoc est, bis per omnes chordas siue distancias tonorū, nempe à summo atq; acutissimo ad inimum atq; grauissimū usq; inter eos dissonaret. Eū tamen ausi fuimus nos, hæc ita sese habentia, inter sese cōiungere &

Compositio diuersa & uaria Hippocentauri uocatur.

Dialogus.

Comœdia.

Qualia de Socrate, et eius discipulis fingit Aristophanes in Nubibus.

ut illi conciliare, atque mutuò coaptare, quæ neque omnino obsequuntur, neque facile communionem et societatem aliquam sustinent. Vereor itaque, ne denuo simile aliquid Prometheo isti tuo fecisse uidear, ut qui femininum cum masculino commiscuerim, & ob id ipsum nunc reus agar. Imò etiam ne quid aliud tale uidear, decepisse fortasse auditores, atque ossa apposuisse ipsis, pinguedine obdusa ac tecta, risum scilicet comicum, sub philosophica gravitate. Hoc enim furti fuerat. Absit hoc unum modo, ut ne in nostris inesse, dici possit. Aut unde enim furaremur tale aliquid, nisi uero quispiam nos latet, qui eiusmodi pinum incuruatores, & Hircoceruos & ipse composuerit. Veruntamen quid facerem? Persistendum enim est in ijs, quæ semel coeperis, quandoquidem mutare consilium, Epimethei opus, non Promethei est.

NIGRINVS, SIVE DE MORIBVS

PHILOSOPHORVM.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Hoc Dialogo uitam ac mores Philosophorum describit, conferendo inter se uerè Philosophos et simulatos. Et quòd ijs qui serio philosophari cupiunt, urbis Romæ consuetudo et luxuria quamquam conueniant, ostendendo. Cuius rei exemplum, Nigrinum, Platonicum philosophum, et turbas istas adulatorum, coenas et lucrum sectantium, inter se componit. Quanquam haud scias, an etiam uerè Philosophie sectatores hic laudando, pro more suo iromia utatur. Valde autem quadrat hic Dialogus in nostræ quoque ætatis homines eos, qui ornatu et habitu ueterum istorum, quasi successores quidam sunt.

EPISTOLA AD NIGRINVM

Lvcianus Nigrino Salutem. Noctuas Athenas, inquit proterbium, quasi ridiculum sit, si quis eò noctuas apportet, quoniam illis ibi abundant. Ego uero, siquidem potestatem ac uim uerborum exhibere uelim, atque ita Nigrino scribens, librum mitterem, obnoxius equidē huic ridiculo forem. Nunc autem quando solum sententiam meam declarare tibi uolo, quomodo uidelicet nunc animatus sum, & quòd non obiter ac leniter oratione tuā correptus atque affectus fui, effugero sanè meritò etiam Thucididis illud, quo dicitur: Imperitia audaces, res autem cogitata atque considerata, timidos efficere. Manifestum enim est quòd non imperitia solum, uerum etiam amor ac studium orationis, huiusmodi audaciæ causa est. Vale.

Noctuas athenas.

T uero grauis nobis admodum & sublimis rediisti. Non igitur neque aspicere nos amplius dignaris, neque cōuersationem aliquam nobiscum habere, neque etiam similibus, atque iisdem uerbis nobiscum uti, sed repente immutatus es, & omnino eiusmodi quispiā uideris, qui ceteros omnes pre se contemnat. Libens igitur audierim ex te, unde ad hoc insolentia peruenieris, & quæ eius rei causa sit. PHIL.

Occasio dialogi ab ingressu et moribus philosophi.

PHIL. Quid enim aliud, o amice, quam felicitas? LVC. Quid ais? PHIL. Nam præter cōsiliū atque propositum meum, uenio tibi felix atque beatus factus, adeoque illud quod in scena usurpari solet, ter beatus. LVC. Papæ, adeo breui? PHIL. Atque admodum. LVC. Quid autem ultra hinc est, propter quod etiam superbis, ut non summam modò lætemur, sed & accurate scire possimus, audito toto negotio? PHIL. An non admiratione dignum tibi uidetur, per locum, pro seruo liberum, pro paupere diuitem, idque adeo uerè, pro stulto autem & infano redire modestum. LVC. Maxime igitur. Sed nondum tamen plane intelligo, quid nam illud sit, quod dicis. PHIL. Profectus in urbem recta fui, ut ibi oculorum aliquem medicū circumspicerem. Nam malū illud, quò ex

Narratio continens occasionem eorum.

oculis laborabam, magis ac magis ingrauescebat tū mihi. LVC. Scio equidē *in* gula, ideoq; etiam optaui, ut in bonum atq; peritū aliquem incideres. PHI. Cum igitur uisum mihi esset, Nigrinum quoq; illū, Platoniciū philosophū, ut quem longo ipsis interuallo non uideram, cōpellare, mane surgens, ad ipsum abeo, & pulsata ianua, cū puer intrō de me renūciasset, accersitus sum. Atq; ita ingressus in aedes, deprehendo ipsum quidē manib. librum tenentē, circum autē uidē multas ueterū atq; doctōrū hominū imagines iacentes. Posita autē in medio erat etiam tabella quēdā, in qua Geometricae quēdā figurae descriptae erant, ac sphaera calami illius, ad exemplū & imitationē uniuersi, ut uidebatur, cōposita. Admodum igitur benignē & comiter me amplexatus ille, interrogat quidnam agerē. Quibus omnib. illi expositis, & ego quoq; per uices ex eo icire postulabā, & quid ipse ageret, & nūquid apud se statuisset, in Graciā denuo nauigare. Ibi uero ille, o amice, postea q; cōpisset de hisce rebus mecum colloqui, suamq; sententiā explicare, tantam quādam uerborū ambrosiam mihi affudit, ut mihi planē uiderentur Sirenes illas, siquē unq; fuerunt, & Aēdonas, & Lotū illum Homeri antiquū referre. A deo diuina quēdam loquebatur. Eō enim uerbis eurasit, ut & philosophiā laudaret, illamq; quae ex hac proficiscitur libertas & contrā ista, quae uulgo pro bonis habentur, irideret, utpote diuitias, gloriā, regna, honores; praeterea aurū quoq; & purpurā, & cetera quae admodum spectabilia plerisq; antea uerō etiā mihi uidebantur. Quae quidem animo ipse intēto atq; aperto accipiens, continuo equidē ita affectus fui, ut cui, quod mihi tū acciderat, comparare possem, non haberē, sed omnino uariis reddebar, atq; in oēs partes rapiebar. Ac nūc quidem dolebam, quod confutari atq; refelli uidebā, ea quae mihi carissima fuerant, diuitias uidelicet, argentum et gloriā, ac tantum nō lachrymabar dānatīs atq; reiectis illis: nūc uero eadē ipsi mihi uidebātur uilia atq; ridicula esse, gaudebamq; rursū tanq; ex tenebroso quodā aere prioris uitae, ad serenitatem & magnā aliquā lucem respiciens. Quare sanē et oculōrum, (quod tum absurdissimū erat) & eorū infirmitatis obliuiscēbar, animo autē acutus & perspicax paulatim magis magisq; fiebā. Nam ad id tempus minime animaduertens, caecutientem atq; obtusam illā circumtulerā: progressus autē inde, ad id tandem adductus sum, cuius nomine tu paulo ante me criminabaris. Nam & elatus oratione illius, & tanq; in sublime euectus sum, & omnino parū atq; humile, nihil quicq; cogito. Videtur em̄ simile quiddā mihi accidisse circa philosophiam quale Indis circa uinū accidisse fertur. Nā cum primū illi uinum bibissent, nempe natura calidiores, accedente potu adeo forti, continuo admodum in furorē uersi sunt, ac duplo q; ceteri magis ex mero insanire coeperunt. Eodē pacto & ipse tibi, quasi quodā furorē captus, ac uerbis ebrius obambulo. Quāq; hoc quidē nō est ebriū, sed sobriū atq; temperantē esse. LV. Ego uero optarim, si fieri possit, ipsam illā audire orationem. Neq; em̄ contemnere ipsum, optinor, fas est, praesertim si ille qui audire cupit, & amicus est, & circa similia studiū atq; operā aliquando posuit. PHI. Confidēō bonē: nā iuxta Homericū illud, festinantem per se ipsum hortaris. Ac nisi praeuortisses, iā ultro rogassem, me narrantem audires. Testē em̄ te relinquere apud plerosq; uolo, quod nō praeter re infansio. Praecipue cū & ipsum illius crebro meminisse, uolupte mihi sit, & hāc iam quasi quandā exercitationē apud me instituo. Nā etiam si nemo mihi adsit, tamen sic quoq; bis uel per diē reuoluo mecum ipse dicta illa. Et quemadmodum amatores puerorū, absentibus illis opera aliqua & sermones ab ipsis habitos, memoria repetunt, in ijsq; inimorando morbi fallunt, perinde ac si illi ipsi amati adsint. Quidam uerō etiam colloqui secum illos putant, atq; ijs, quae tum sibi audire uidentur, quasi paulo ante reuera dictis, gaudent, animumq; memoriae praeteritorum applicantes, neque quiescere possunt, ob ea quae pro pedibus & in mora sunt, sese angendo. Eodem igitur pacto etiam ipse, philosophia non

Exordium, a commendatione ipsi in Nigrinū, et a suauitate ac uerborum orationis illius. Hoc est, philosophia.

Docilitas.

Amplificatio a simili. Indi primum uino gustato in furorē uersi.

II. Exordium a commendatione orationis et eius effectu, quantum ad materiam siue subiectum attinet.

Amplificatio a simili.

non praesente, uerba quae tum audiui, recolligens, & mecum ipse crebro repetens, non paruum capio solatiū. Et in summa, perinde ac si in pelago, & per noctem alicubi ferar, ad hanc quasi quādam faciem aspicio, omnib. illis rebus quae a me geruntur, uirum illum coram adesse existimans, semper aut uelut audiens ipsum eadem illa sua ad me dicentem. Interdum uero & maxime quādo animū erigo, & in illū quasi infigo, etiā uultū illius uidere mihi uideor, & uocis ipsius sonus in auribus mihi relinquitur. Etenim iuxta Comicū, reuera aculeū quendam in auditoribus reliquit. LVC. Desine, o admirande parumper praeludere, ac dic, ab initio repetens iam tandē dicta illa, quoniā non mediocriter me expectatione ista excrucias, dū uerbis ita suspendis & circūducis. PHI. Recte dicis, atq; ita factū opus est, sed illud quēso, uidisti ne aliquādo siue Tragicos, siue etiam, per Iouē, Comicos hostiones, malos istos dico, qui sibilō excipiūt, quiq; potmata agendo corrūpunt, ac postremo theatris eijciuntur, tamedī ipsae fabulae saepe numero benē se habeant, ac palmā etiam reportent. LVC. Multos noui tales, sed quorsum hoc? PHI. Vereor ne interim & ipse illos imitari uidear, alia quidē inordinatē connectens, interdum aut etiam ipsam sententiā praeter imbecillitate ingenij corrumpens, atq; ita progressus, paulatim etiā ipsam damne fabulam. Ac quantū quidem ad me ipsum attinet, nō admodū agere id feram. Ceterū argumentū illud non mediocri dolore me affecturū esse uidetur, si mecum unā respiciatur, meaq; partes dehonestet. Proinde hoc per totā memineris mihi orationē, quod Poeta quidē ipse talium peccatorū uobis innocens sit, ac procul a scena seiunctus alicubi sedeat, neq; quicq; ea curet, quae in theatro aguntur. Ego uero mei ipsius periculū tibi faciam, qualis scilicet histrio sim, quantūq; memoria ualeat: quod ad cetera attinet, nihil a nuncto Tragico distans. Quare si quid etiam minus aut parcius iusto uidebor dicere, uulgare illud tibi, & quod ubiq; in propriū est, occurrat, quod scilicet melius hoc fuerat, & quod ipse poeta aliter fortassis idem dixerat. Me uero exsibilaueris etiā, non admodum quicq; moleste feram. LVC. Ut benē sanē, ita me Mercurius amet, atq; adeo iuxta Rhetorum leges exordium hoc tibi peractū est. Videris igitur etiā illa additurus fuisse, quod non ita diu inter uos mutuo cōuersati estis, & quod neq; ipse uenis ad dicendum paratus, & quod satius fuerit ipsum illum dicentem audire: te enim pauca quaedam, & quantū possibile tum erat, memoria collecta & quasi compotata habere. An nō hac quoq; dicturus eras? Nihil igitur opus illis amplius tibi est apud me. Existimes autē huius rei gratia, quod ad procemium atq; praefationem attinet, omnia te uerbis cōplexum, atq; consecutum esse. Quoniam ego iam & uociferari & applaudere paratus sum. Quod si uero longius etiam differes, malignitatis eius inter ipsum certamen meminerō, ac tum acutissimē sibilabo. PHI. Equidem & hac quae tu modo cōmemorasti, dicta mihi uelim, & illa quoq;, quod neq; ordine, neq; ut ille, iusta quadam & cōtinua oratione de omnibus dicturus sum. Omnino enī hoc nobis impossibile est; neq; rursum illius personae attribuendo sermonē, ne alio ac nouo etiam modo histrionibus illis similis fiam, qui saepe numero aut Agamēnonis, aut Creontis, aut etiam ipsius Herculis personā assumpta, ac uestibus auro contextis induti, & graue quiddam tuentes, mox ore in imensum diducto, exigui & gracile, adeoq; muliebri quiddam loquuntur, ipsa etiam Hecuba aut Polyxena multo demissius. Ne igitur et ipse eodem modo conuincat, maiore omnino, quā pro capite meo personam induisse, ipsumq; ornatum dehonēstare, ex nuda tibi uolo, meaq; propria persona colloqui, ne cadēs alicubi, ipsum illum Heroem, quem ago, mecum unā conuellam ac lacerem. LVC. Homo hic nunquam cessabit hodie cōtra me crebra illa scena atq; tragedia uti. PHI. At uero cesso quidē. Ad illa aut, de quibus coeperā me nunc conuertam. Principiū igitur orationis illius, cōmendatio quaedam fuit

Alia à simili.

De Pericle hic

uersus ex Eur

pi. citatur: nō

est. τὸν ὁ-

ποιον δὲ κενὸν

ἐγκατελιπε

τοῖς ἀπρωμέ

ποις.

III. Exordium

ab extenuatio-

ne sua, refrena-

tis uidelicet per-

sonae.

Propositio

licet

*Incomum As
thenarum, & e-
orū qui ibi phi-
losophantur.*

*A temperantia
& honestate ui-
te, & à doctri-
na effectū.*

*Doctrinae con-
firmatio ab ex-
emplo.*

*Continentia de
paupertatis cō-
firmatio eius-
dem rationis.*

*Collatio, et re-
prehensio Ro-
manae urbis, &
eius intemperan-
tia, ut quae phi-
losophis minu-
sime conueniat.*

licet, & paupertate unā educarentur, & neq; ciuium neq; peregrinorum quentiam oblectarentur, aspicientes, qui uoluptatem importādo ad illos, antiquam illorum honestatē uiolaret. Sed si quis etiam ueniret ad illos, ita affectus, paulatim & transformarent ipsum, & ueteres mores atq; animos dedocerent, ac ad puritatem sobrietatemq; uitę transferret. Memorabat itaq; quendam ex purpuratis istis, & multo auro fulgētibus, qui cū uenisset Athenas, admodum insignis & conspicuus, magna comitantiū turba stipatus, auro, uariaq; ueste exornatus, ipse quidē Atheniensibus omnibus existimabatur ualde beatus esse, & perinde ac deus quispiam suspiciendus: istis autē miser atq; infelix quispiā uidebatur hoc municio ille, statimq; erudire illū aggrediebantur, nō acerbē, neq; etiā aperte interdicentes, ne in libera ciuitate, quocunq; ipse pacto uiuere uellet, sed postq; & in gymnasijs, & in balneis quoq; molestus erat, obiterens seruis suis, & in angustum cogens, obuios, ex occulto quidā submissa uoce, quasi lateret, neq; tamē illum perstringere uellet, subiecit: Metui, inquit, ne ille inter lauandū periret. Atqui pax certē longa balneū iam tenet, proinde nihil opus erat isto exercitu. Ille autē audiens, quę res erat, interez erudiebatur. Rursum autē ubi uestem illam uariā atq; purpureā exuebat sese, urbanē admodum floriditatem atq; nitore āstūm colorū iridentēs, iam uer adest, dicebāt, &, unde nobis pau hic, &, fortassis matris ipsius hęc est, & id genus similia. Atq; eodē pacto etiā cetera illius cum risu carpebant, nunc annulorū multitudinē, nunc comae superuacaneā curam, nunc uictus intemperantiam atq; luxuriā notantes. Quare paulatim ad sobrietatem atq; modestiam reuocatus est, & longē melior, publicē ita emendatus ac doctus inde abiit. Quod autē non puderet eos etiam paupertatem cōfiteri, referebat mihi uocem quandam, quā aiebat publicē ab omnibus emissam, audisse se in ludis Panathenais, Deprehensum em quendā ex ciuib; fuisse, & ad presidē ludorū abductum, eo quod in ueste tincta ad spectaculū uenerat. Ceteros autē, qui hominem uidebant, misertos illius, ac ueniā precatos esse. Atq; ubi præco iam proclamaret, quod in leges cōmisisset, quia talī cū ueste ludos spectaret, oēs una uoce, quasi antea super hoc deliberaissent, exclamare cōpisse: ut uenia daretur talibus induto, neq; enim aliam uestē habere illū. Hęc igitur prædica- bat ille mihi, & præterea libertatē quoq; eam, quā illic esset, ac uictus frugalitatem, nec non & oculū, & quod homines minimē citrioli atq; auidi rerū essent, cuius generis uirtutes infinite apud illos sunt. Ac pro certō indicabat mihi, cōuersationē eorū hominū philosophiæ ipsi consonā esse, moresq; puros ac sobrios cōseruare posse, studioso uidelicet hominī, & qui diuitias cōtemnere didicisset. Et qui secūdum ea, quæ natura honesta sunt, uiuere secū ipse statuisset, ei illorū hominū uitam q̄ maximē aptam atq; accommodā esse. At qui diuitias amaret, auroq; delectaretur, præterea purpura atq; potētia felicitatē metiretur, qui & libertatem nūq; gustasset, & cū seruiturē enutritus esset, aut qui uoluptati toto animo incumbens, huiusmodi inseruire atq; obsequi statuisset, amās epularum ac mensæ opiparē instructæ, indulgens uino ac rebus ueneriis, plenus præstigi- rum, deceptionis atq; mendaciū. Aut rursus qui delectaretur audiendo cythararū sonitus, aliorūq; instrumentorū lasciuos crepitus, gauderetq; cāulenē perditis & eneruatis, talibus uidelicet hominib; cōuenire loci huius cōsuetudinē. Ibi enim rerum clarissimarum ipsis, omnes plateas, omniaq; foras efferta esse. Ac licere ipsis omnibus quasi portis uoluptatem recipere, partim quidem per oculos, partim autē per aures & nasum, partim etiam per gulam, & per uenerē. Quæ præterea fluitante, perenni ac turbulento quodam flumine, omnes, inquit, uia complānantur. Siquidem in unū conueniunt & adulteriū & auaricia, & peritium, & id genus reliquum uoluptatum. Relaxatur autē atq; auertitur, animo submerso atq; obruto undiq;, omnis uerecūdia, & uirtus, & iustitia, quibus locus ille desertus & uacuus redditus, siti autē semper impletus, suppusulat multis ac feris cupiditatibus. Ac talē quidem describebat mihi urbē, taliumq;

magi-

Magistram bonorum. Ego itaq; inquit, quando primum ex Gracia reuersus
fueram, atque ista iam propius aspiciebam, reuocans me ipsum, & quasi uerbis
compellans, rationem poscebam aduentus huc mei, Homericam illam uidelicet
mecum ipse dictitans:

Cur autem infelix, deserto lumine Phœbi,
(Gracia nempe, & felicitate illa atque etiam libertate,) Venisti, ut uideas, loci
huius tumultus, sycophantas uidelicet, salutationes superbas, coenas, adulato-
res, homicidia, testamentorum expectationes & amicitias simulatas? Aut quid
tandem facere decreuisti, cum neq; discedere hinc, neq; cōsue. is & inuetera. is
h. sce uti possis? Hoc igitur pacto mecum ipse consultan., & quemadmodum
Iupiter Hectorem illum, ita meipsum ē telis, ut dicitur, subducens,

Ea hominum cæde atq; tumultibus, eaq; cruore, de cætero domi continere
mestui, atq; hanc muliebrem quandam uitam & timidam pleriq; u. iam, pro
ponens mihi, cum ipsa philosophia, Platone, & ueritate colloquium habeo. Ac
meipsum quasi in quodam amplo ac populosio theatro collocans, ex sublimi ad-
modum inspicio atq; contemplor ea quæ geruntur, quæ partim eiusmodi sunt,
ut multū delectationis ac risum exhibere possint; partim etiā, ut uirum uerē con-
stantem ac firmū tentare ac labefactare aliquo modo queant. Nam si malorum
quocq; et commū aliquid dicere conuenit, ne credas maiore ullam uirtutis pale-

stram esse, aut ueriora usq; animorū experimenta fieri, quā in hac ciuitate, &
in ea qua hic uiuitur consuetudine. Neq; enim parū est resistere tot quidē cupis
ditatibus, tantis autē spectaculis atq; aurū illecebris undiq; attrahētib; ac de-
stinentibus, sed oportet omnino Vlyssis exemplo, præternatūgare illa, non qui-
dem ligatis manibus, ut ille, nam hoc formidulosum foret: neq; etiā auribus ce-
ra obturatis, sed audientē atq; liberum, & uerē animū supra hæc elatum habentē.

Licet autem & Philosophiam mirari, conferendo cū illa tantam hominū
amentia atq; stultitia: Bonāq; ista fortunæ contemnere, ubi aspexeris, uelut in
quadam scena, ac multiplici, pro personarū uarietate, fabula, aliū quidē ex seruo
dominū prodire, alium autē ex diuite pauperem fieri: contrā aliū ex paupere sa-

trapā aut regem: rursus alium amicū huius, alium inimicū, alium etiam exulem
esse. Nā hoc certē uel grauissimū est, quod, licet fortuna ipsa testetur sese in hu-
manis rebus ludere, fateaturq; nihil illarū certum ac stabile esse, nihilo minus ta-
men, quotidie ista aspicientes, & diuitias expetūt & potentia: ac pleni obambu-
lant omnes earum rerū spe, quarum euentus nunq; sequatur. Quod autem ui-
delicet dixi, quod ei ridere ad hæc, quæ alibi geruntur licet, atq; animū oblectas-
re, illud tibi iam exponā. Quomodo enim non ridiculi sint diuites ipsi, qui &
purpuras suas spectandas exhibent, & digitorū annulos ostentant, & omnino
multas præ se ferunt ineptias. Quod autē omnium absurdissimū est, etiam ob-
uios aliena uoce salutant, & hoc quasi magno aliquo, cōtentos esse uolunt, si so-
lum ipsos aspexerint. Quidā uero fastuosiores adorari etiā cupiunt, non à lon-
ge, neq; ut Persis mos est, sed necesse est, propius accedentem, & sese incurran-
tem, animo à longe demisso & humiliato, illiusq; affectu etiā corporis similitu-
dine declarato, pectus aut dextrā deosculari, quod sanē beatū atq; spectabile ui-
detur, etiā ijs qui honorē hunc nunq; assēquūtur. Ille uero stat in longū tempus
seipsum præbens decipiendū. Vbi & hanc illorū laudo inhumanitatē, quod ne
que ore nos approbāt aut cōpellant. Ceterū his multò ridiculi magis sunt, ipsi
sectantes atq; obseruantes, qui de media nocte surgētes circūcurant totā ciuita-
tem, & à seruis exclusi foribus, canes & adulatores, & id genus alia audire susti-
nent. Primi uero huius tā acerbæ circūtionis, ipsis onerosa illa atq; multorū
maiorū causa cœna est. In qua quidem illi, quā multa ingurgitantes: quā mul-
ta autem potantes, quā multa etiā, quæ proloqui nō decet, reprehendētes po-
stremit, aut ægre ferentes discedūt: & uel ipsam criminantur cœnā, uel contu-
mediā aut sorditiē accusant. Pleni autē & angiportus sunt uomentibus ipsis, &
circa

Verba Tiresia
sunt ad Vlyssē,
ex Odysse
M.

Amplificatio
cepte descri-
ptionis per dis-
tributionem.

I.

Que animū
sapientis labe-
fastare possunt.

Consolatio
effectus philoso-
phie.

II.
Que ridicula
ac stulta.

Utopia
diuitum fastuo-
forum.

Adulatorum et
sectantium cœna.
nisi.

circumfissima quæque prostibula depugnantibus. Et complures ipsorum in malum diem decumbentes, circumeundi causam medicis præbent. Quidam enim id quod absurdissimum est, neque grotando quiescunt, aut oculum ducunt. Ego uero multo adulatorem ipsos magis perditos esse quam quibus adulantur, existimo, & propemodum auctores illis existere superbie ac fastus istius. Nam cum illorum opulentiam & rerum omnium abundantiam admittantur, aurum laudibus extollunt, uestibula mane complent, & accedentes ipsos quasi dominos appellant, quid quæso etiam cogitare illos consentaneum est? Quod si uero communi decreto uel paululum modo abstinerent ab hac uoluntaria seruitute, non putas esse diuerso ipsos diuites ad fores pauperum atque mendicorum uenturos esse, ultro rogantes ne ignobilem atque obscuram, & quasi absque teste latentem ipsorum felicitatem relinquerent, neque paterentur ut inutilem, & ab omni usu remotam, & mensarum pulchritudinem, & domorum magnitudinem perire. Neque enim sic ipsas diuitias amant, ut propter diuitias beatos atque felices sese existimari. Atque ita sane res habet, ut ulla sit utilitas possidenti, neque pulchrarum ædium, neque auri, neque eboris, nisi sit qui illa admiretur. Oportebat igitur tali aliqua uia diminueretur ipsorum existimationem, & extenuare potentiam, obijciendo, & quasi propugnaculum aliquod opponendo diuitijs, de spicientiam istam atque contemptum nunc uero colendo contra & obseruando ad stultitiam atque amentiam illos adducunt. Atque homines quidem indoctos, & ignorantiam manifeste confitentes, huiusmodi factitare, tolerabilius merito existimetur. At uero eos, qui philosophari quoque se simulant, multo etiam ineptiora his, magisque ridicula facere: illud tandem omnium grauissimum est. Quomodo enim me putas animo affectum esse, quoties uideo istorum aliquem, maxime eorum qui ætate prouecti sunt, adulatorum turbis immisceri, & illorum aliquem, qui honores gerunt, satellitum modo deducere atque sectari. deinde & cum ijs, qui ad cenam uocare solent, colloquia serere, insigniorem autem magisque conspicuum cæteris, ob ornatum & habitum esse. Quod uel maxime indignari soleo, quod non itidem personam ac habitum mutant, cum inter quod ad cætera attinet, eodem modo fabulam agant. Nam quæ in conuiuijs operantur, cui quæso adulatorum illa cõparabimus? an non replentur cibo, multo quam cæteri minore molestia? an non inebriantur magis quam alij manifeste? a conuiuiis autem surgunt omnium ultimi: deinde & plura alijs auferre secum uolunt: si qui uero ipsorum urbaniores paulo sunt, sæpenumero etiam cætate incipiunt. Atque hæc quidem pro ridiculis ille censebat. Præcipue uero etiam eorum mentionem faciebat, qui pacta mercede philosophantur, uirtutemque ipsam uenalem tanquam de foro proponunt. Ergastula igitur & cauponas illorum scholas uocabat. Censebat enim eum, qui diuitias contemnere, alios docere uellet, principio se ipsum lucris & quæstu superiorem gerere debere. Quoniam & ipse reuera talia agebat, non solum gratis conuersando ac differendo cum uolentibus, sed & indigentibus necessaria subministrando, omnemque omnino diuitiarum abundantiam contemnendo. Ac tantum aberat ab expectando ea, quæ ad ipsum nihil spectabant, ut ne suarum quidem rerum, quæ illi interim corrumpebantur, curam aliquam gereret, ut qui & agrum, quæ non procul ab urbe habebat, multis iam annis ne inuisere quidem dignatus fuerit. Quin & principio neque suum esse illum constituerebat, illud, opinor, distinguens ac disputans, quod natura quidem istarum rerum nullius domini sumus, lege autem & per successionem usum earum in tempus incertum acquirētes, temporales seu momentanei possessores habemur. Ac posteaquam terminus ille constitutus præterierit, tunc rursus alius easdem à nobis accipiens, nomine illo fructus. Non parua autem etiam illa præbent imitari uolentibus exempla, uictus scilicet frugalitas, exercitiorum iustus modus, personæ ipsius uenerabilitas, et uoluntatis

Amplificatio adulatorum demeritum ab effectu et consequentia.

Commonitio ex contrario.

Alia amplificatio à personarum qualitate sine conditione.

Descriptio simulatorum philosophorum.

Ab intemperantia.

Ab auaritia.

Redit ad Nigrinum, quem ut uerit philosophi exemplum proponit. Et ut ante illius orationem, ita hic doctrinam et uoluntatem eius commendat.

stius mediocritas, & super omnia hæc aptum ad omnia mentis attemperamen-
 tum, inorumque facilitas. Monebat autem eos, qui cum eo uersabantur, ne cum
 starentur, aut in certos dies extraherent, bene aliquid facere, id quod multi sole-
 rent, præsumentes sibi, uelut diem aliquam constitutam, aut festiuitates sacrorum
 aut solemnes conuentus, tanquam ab illis auspiciaturi, mendacia uitare, & con-
 uenientia facere. Volebat enim liberum, & ab omni cunctatione remotum esse il-
 lum ad honesta impulsum ac mentis impetum. Manifestum autem apparebat,
 quod & tales philosophos damnarat, qui uirtutis meditationem eam putabant,
 si multis necessitatibus atque laboribus adolentes resistere, exercitatione ac
 usu alluifecissent. Atque ob id multi ligare atque uincire se iubebant, alij autem flagel-
 lis uerberabant. Qui uero elegantiores paulo erant, etiam ferro superficiem cor-
 poris radebant. Putabat enim ille multo prius in animis duritiem istam, et fir-
 mitatem contra dolores ac perturbationes, parandam esse. Et qui optime insti-
 quere atque erudire homines uellet, partim animi, partim corporis, partim etiam
 ætatis, & prioris educationis rationem atque observationem quandam habere de-
 bere, ut ne, ea quæ uires excederent, imponendo, reprehensionem incurreret,
 Multos itaque & mortuos ex eo esse dicebat, dum præter rationem ita supra uires
 intenderentur. Vnum autem etiam ipse uidit, qui cum iam ea apud illos mala
 degustasset, quamprimum ueros sermones ueramque doctrinam audiuit, irreuer-
 cabili cursu aufugiens inde, ad ipsum peruenit, uidebaturque multo quam antea
 quietiore animo esse. Iam uero digrediens ab istis, aliorum rursus hominum
 mentionem faciebat, persequendo uerbis & eos qui in urbe sunt tumultus, &
 quo pacto alij ab alijs impelluntur. Præterea et theatra, et Circum, et equestres
 stantias, & equestris ipsorum nomina, de quibus ipsis in angiportis colloquia. Mul-
 ta enim reuera equorum passim ibi insania est. Iam & multos eorum, qui pro-
 stitiosis ac grauius habentur, reprehendebat. Post hæc autem quasi alteram
 fabulæ partem attingebat, notando ea, quæ circa funera mortuorum & testa-
 menta agitantur, hoc addens, quod unam hanc uocem, Romanorum pueri per
 omnem ætatem ueram emittant, eam intelligens, quæ in testamentis usurpa-
 tur, quæ petunt, ne à sua ueritate depellantur. Illa uero etiam, interea cum ab eo
 dicerentur, risu prosequi coactus sum, quod & secum sepeliri ignorantiam suam
 uelle eos aiebat, & stultitiam suam aperte scribere etiam testari, dum alij uestes,
 quibus in uita preciosioribus usi sunt, comburere eodem rogo secum mandant:
 alij autem & seruos certos ad sepulchra aditare. Rursum alij cippos siue colum-
 nas quoque coronari fertis præcipiunt, stolidi uidelicet etiam in ipsa morte manen-
 tes. Coniecturam igitur inde fieri uolebant, inquit, quid in uita ab illis actum
 sit, quando tali de his quæ post mortem secutura sint, testamentis mandant. Hos
 enim illos esse, qui preciosa ac chara obsonia emere solent, uinumque in conuiuijs
 cum plausu et odoribus effundunt, qui media etiam hyeme opplenitur rosis, ra-
 ritatemque pillarum & intempestiuum amant. Illud autem quod suo tempore &
 secundum naturam sit, pro uili & abiecto fastidiunt. Hos illos esse, qui & un-
 guenta bibunt, quo nomine uel maxime eos carpebat, quod ne uti quidem cus-
 piditatibus scirent, sed & in hisce peccarent, finesque earum confunderent. Un-
 dique permittentes uoluptatibus animum proterendum et conculcandum. Et hoc
 quod in Tragœdijs atque Comœdijs dicitur, Iam et præter casam incitati. Soloe-
 cismum igitur uocabat hoc genus uoluptatum. Cæterum ex eadem sententia hunc locum uer-
 etiam illa dicebat, priusquam Momillius uerba imitatus. Ut enim ille reprehen-
 debat tauri artificem deum, qui non præposuisset oculis cornua, ita scilicet & ipse
 accusabat eos, qui coronas gestabant, quod loca, ubi eas adhibere deberent, ne
 scirent. Nam si afflatur atque odore, inquit, uiolarum rosarumque delectantur, sub na-
 sum eos potissimum coronari oportebat, iuxta ipsam, quam proximè fieri potest,
 respirationem, ut quam plurimum inde uoluptatis attraherent. Eodem modo &

Doctrina de
 ne agendo.

Contra apathi-
 am.

De frugalitate
 et uita modesta

De stultitia
 et uita modesta

Exitus respon-
 dere principis
 in uoluptuari-
 os.

Sic Erasmi
 hunc locum uer-
 tit, in prouer-
 bio: Ita fuge, ne
 præter casam

In glosas.

illos irridebat, qui miram quandam diligentiam in apparandis cenis adhibent, dum liquamentorum uarietatem, et bellariorum curiosam atque immodicam compositionem sectantur. Nam rursus & hos dicebat breuis ac modico tempore duraturæ uoluptatis amore, multa negocia sustinere. Indicabat autem, quatuor illos digitorum causa, totum hunc suscipere laborem solere. Tot enim digitorum mensuram æquat uel longissimum hominis guttur. Nam neque antea, quæ eorum quæ tam charo emuntur, quicquam ederit, ullam uoluptatem eos capere, nec rursus postea quàm illa deuorata atque absumpta sunt, suauiorè ceteris illam, quæ sit ex tam præciosis & charis istis, repletionem reddi. Restare igitur ut illam, quæ uelut in trās cursu percipitur, uoluptatem, tam grandi pecunia mercentur. Consentanea autem ipsis dicebat accidere ob inertiam atque imperitiam istam, quod ueriores illas uoluptates ignorarent, quas omnes Philosophia superpeditat, & quasi subministrat ijs, qui laborare uolunt. Ceterum de ijs quæ in balneis aguntur, multa sanè commemorabat, & de multitudinè prosequentiū, & de contumelijs, & de ijs qui seruis impositi gestarentur, ac tantum non efficerentur. Vnum autem maxime ac præter cetera odisse uerbum uisus est, frequens autem in ciuitate hoc est, & in balneis propemodum familiare ac patrium. Prætereuntes enim quosdā ex seruis clamare oportet, & admonere, ut pedibus prospiciant, si quid extantius paulò, aut cauum subituri sint, atque ita comonefacere eos, (id quod absurdissimum est) quo scilicet meminerint, ire sese. Graue igitur atque intolerandum putabat esse, si cum ederent alieno ore non indigerent, aut manibus, neque cum audirent, aliorum auribus uterentur, oculis autem aliorum, ualentes ac sani, ad prospiciendum opus haberent. Ac sustinerent uoces audire, quæ miseris hominibus & excecatis conuenirent. Hæc enim ipsa accidere illis in foro, & medio die, & hoc ciuitatem atque remp. ipsis uelut humeris suis sustinentibus. Hæc atque huiusmodi multa alia uerbis persecutus, dicendi finem fecit. Ego uero hucusque cum admiratione ac ueluti stupefactus auscultabam illum, metuens ne conticesceret. Vbi uero hic loqui desijt, illud nimirum, quod Phæacibus olim accidit, ego quoque passus sum. Longo enim tempore ad ipsum aspiciens quasi delinitus atque perimissus, deinde multa confusione atque uertigine correptus, partim sudore manabā, partim loqui uolens, destituebar uiribus, ac retrò inhibebar. Ipsa quoque uox deficiebat me, neque lingua tam amplius officio seruebat suo, postremo prædubio atque inopia agēdi lachrymabar. Neque enim summam dumtaxat cutem perstrinxerat, aut fortuito aliquo leuique ictu, oratio illa tetigerat me, sed altius, & omnino ad uinum usque plaga hæc peruenerat. Ac certo admodum, sciteque librato iactu emissā oratio ipsum, si ita dicendum est, animum intercidit. Si enim decet non nihil & me tam philosophicos attingere sermones, ita equidem de hisce existimo: Videtur mihi animus hominis tollentis, & ingeniosi, admodum similis esse scopo alicui tenero ac molli. Sagittæ autem in hac uita multi, qui plenas quidem pharetras, uarijs atque omnis generis orationibus habent, ceterum non omnes certo iaculantur ac destinata feriunt, sed ab ipsorum, neruo nimis intento, uehementiori impetu quam satis est, telū emittunt. Et apprehendunt quidem etiam isti uiam, sagittæ autem ipsorum in scopo non manent, sed præ uehementia ictus penetrantes ac transuolantes, perusum modo atque hiantem uulnere animum relinquere solent. Rursus alijs diuerso huius pacto euenit. Nam præ imbecillitate uirium, & quod laxiore neruo iaculantur, sagittæ ipsis ad scopulum usque non perueniunt, sed soluto impetu, sæpenumero in medio cursu deficiunt ac decidunt. Quod si uero interdum etiam scopum contingunt, summum illum quidem, & in superficie tantum perstringunt, altiorē autem plagam nequaquam infligunt, neque enim ualido impulsu atque impetu emissæ fuerunt. At qui bonus iaculator est, atque huic nostro similis, principio quidem diligenter circumspiciet scopum, ne nimis, neue nimis molli solidus,

*Conclusio, quæ
est à principio
rursus comen-
dat orationem
ad re et effectum.*

*Amplificatio
effectus à simi-
lis, et effectione*

Et transmittendo telo durior sit. Sunt enim & scopi quidam qui omnino ne uulnera: i quidem possunt. Vbi autem hæc omnia perspecta habet, tum demum tanta atq; infecta sagitta, non ueneno, quemadmodum Scytharum sagittæ tinguntur, neq; resina, perinde ut Curenium, sed sensim mordicæ pariter & dulci pharmaco inuncta, uerè iaculari solet. Illud autem quod factum est bene, eo & pro modo suo satis fortiter impulsum, eoque penetrans ut iam transsurum esse uideatur, citrà tamen desinat, & manet pariter, & multum medicamentum illius de se emittit, quod uidelicet dispersum, totum circumquaq; animum ambit & complectitur, atq; hoc illud est, quo & oblectantur, & cur lachrymas inter audiendum emittunt. Quod & mihi accidit, paulatim ac tacite medicamento illo animum mihi obeunte. Succurrebat igitur mihi Homericum illud ad ipsum dicere:

Sic iace, si qua uiris per te noua lux oriatur.

Quemadmodum enim qui Phrygiam tibiam audiunt, non omnes insaniunt, sed quotquot ipsorum à Rheæ corripuntur, atq; si audito carmine, prioris affectus ac perturbationis reminiscuntur. Ita & qui philosophos audiunt, non omnes attoniti ac sauci abeunt, sed illi solum, quibus quasi fomes aliquis, philosophiæ cognatus, iam antea, natura insitus atq; innatus fuit. LVC. Quam grauis & admiratione digna, atq; a deo diuina, o amice, uerbis commemorasti. Multaq; reuera, ambrosia & loto saturatus, me non aduertente, fuisti. Quare & interim dum tu ista dicis, nescio quid animo meo accidit, & nunc desinente atq; tacente te, more afficio. Ac ut tuo uidelicet exemplo dicam quoq; saucius sum. Neq; uero mireris, nosti enim quod & illi, qui a canibus rabiosis mordentur, non ipsi solum rabie corripuntur, sed & si quos alios ipsi in ea insania, eodem illo modo afficiunt ac ledunt, etiam illos mente deici, atq; in furorem uerti solere. Nam simul cum morbo etiam affectionis istius quiddam in alium transfertur, ac morbus ille fecunditate quadam subinde alios atq; alios de se procreat, fitque insaniæ istius omnino multiplex successio. PHIL. Itaque etiam ipse nobis iam amare confitearis. LVC. Prorsus igitur, teq; iam etiam oro, ut communem aliquam medicinam nobis excogites atq; inuenias. PHIL. Ergo Telephi illud necesse erit facere. LVC. Quodnam illud dicis? PHIL. Ut ad eum, à quo uulnerati sumus, redeat Telephi sagitta, & ab illo medicinam petamus.

IVDICIVM VOCALIVM.

MARTINO BOLERO INTERPRE.

ARGVMENTVM.

EST (autem) lusus ualde festiuus atq; elegans, ad exemplum iudicialis actionis compositus. Ogori enim σῆμα de ui & iniuria τῶν, quod ab eo plurimis dictionibus spoliatur, & quasi de sua possessione deiciatur. Exordio beneuolentiam capiat simulatione modestiæ, & excusando necessitatem suam. Deinde per translationem ad σῆμα uenit. Nullam literarum suo loco et ordine mouendam esse. Nunc iudicibus admonitis ut pro officio suo agant, & ceterarum ordinem atq; dignitatem cuiusq; conferuent. Narratiunculam subiungit, quæ confirmationem causæ continet. Hanc postea longa prius enumeratione aliorum damnorum eidem sibi illatorum amplificat: deinde etiam collatione modestiæ suæ, & illius potulantiæ tumere se, tum erga ceteros etiam homines, & quam idem etiam hominibus iniusum ac detestabile sit, docet.

IMPERANTE ARISTARCHO PHALEREO SEPTIMA

Octobris, actionem instituit σῆμα aduersus τῶν.

Constituit iudicibus septem uocalibus, de ui & rapina,
spoliari se dicens omnibus illis uocibus, quæ
duplici τῶν proferri solent.

Exordium, a simulatione modestie & excusatione necessitatis.

ACTENVS quidem o iudices Vocales, non admodum graui iniuria adfectus ab hoc τῷ, uod me is rebus abutebatur, & inde auferebat, unde minimè conueniebat, quod quidem damnum non grauius tuli, nonnulla etiam quæ dicebantur, audiuisse me dissimulabam, propter modestiam, quam uos ipsi nostis me seruare, cum erga uos, tum erga alias syllabas; postquam uerò ad tantam auariciam & amentiam peruenit, ut non modò non sit contentum quæ

Amplificatio à futuro periculo.

quæ ego sæpe dissimulaui, uerum iam maiorem uim inferat, ipsa me necessitas cogit ut accussem ipsum apud uos, qui utrunque nostrum nouistis. Non autem exiguis metus propter istam miseriam me inualuit. Nam cum prioribus iniurijs, maiores semper addat, prorsus me è domestica sede expellet, ita ut parum iam absit, dum ego ista dissimulo, quin ne inter literas quidem amplius numerer, & in simili quodam uerser metu. Est itaque æquum, non modo uos iudices, sed omnes etiam reliquas literas huius doli curam gerere. Nam si, ut libet unicuique licebit è suo ordine, in alium uisolenier intrumpere, idque uos, sine quibus nihil omnino scribitur, permiseritis, non uideo quomodo, sua quique ordines, ita, ita quæ à principio constituti sunt, tuebuntur. Sed non existimo uos unquam ad tantam incuriam uel negligentiam peruenturos, ut ea feratis, quæ cum æquo & iure pugnant.

Translatione

Exemplum dantes ante illi alijs quoque.

Et ut uos certamen omiseritis, tamen mihi, qui iniuria adfectus sum, negligendum non erit. Atque utinam aliarum quoque literarum audacia ab initio statim, cum coeperunt contra leges delinquere, esset repressa, neque enim litigaret ad hunc usque diem λᾶμβδᾶ cum ρῷ, disceptans de uoce κίσσις & κίρρῃ λᾶλῃα. Neque etiam τῷ γᾶμμα esset cum κᾶππα certamen, neque tam sæpe ad manus propè uenissent in sullonta, de dictionibus γᾶρῳ & γᾶρῳ disceptantes. Quin cessasset etiam hoc γᾶμμα cum λᾶμβδᾶ contendere, dictionem κῆρις illi surripienti, imò suffurans. Adeoq; reliquæ autem literæ, quæ uisissent seditiones mouere contra leges. Est enim pulchrum unamquamque literam in eo ordine, quem primum sortita est, manere, transcendere uerò eò quo non oportet, eis uis est, qui ius & æquum soluit. Et qui primus uobis has leges finxit & formauit, siue Cadmus fuerit ille insularis, siue Palamedes Nauplii filius, quantum nonnulli hanc prudentiam Simonidi tribuant, non ordinem tantum, per quem sua quibusque literis, præsentia dignitas, firmiter permanet, definierunt uide licet quæ debeat esse prima, quæ secunda, sed qualitates etiam & uirtutes, quas habent singulæ nostrum constituerunt. Et uos quidem, o iudices, honore adfecerunt præcipuo, propterea quòd uestro Marte, potestis sonum efficere. Semi-uocales uerò secundo loco dignati sunt, eo quòd sine uestro accessu exaudiri nequeunt. Ex omnibus etiam literis, quibusdam, omnium postremum locum, de creuerunt, mutis scilicet & uoce carentibus. Has itaque leges per uos uocales conseruari decet. Hoc uerò τῷ, neque enim possum ipsum turpiori nomine appellare, quàm quo nominari solet, per Deos, nisi duæ quædam bonæ ex uobis & aspectu decenti ἄλφα scilicet & υἱῶν se illi coniunxissent, ne audiretur quidem solum. Hoc inquam mihi maiorem uim quàm nullæ unquam literæ, inferre ausum est. Nam nominibus & uerbis patris me extrudere, præterea ex ipsis etiam coniunctionibus & præpositionibus expellere tentat, adeo ut istam immodicam auariciam porro ferre nequeam. Verum iam tēpus est dicere unde & à quibus res initium sumpserit. Peregrinabar aliquando in Cybelo, id oppidulum est non iniucundum, colonia, sicut fertur, Atheniensium, adducebam uerò mecum fortissimum ρῷ ex uicinis meis optimum. Diuertebam uero ad comicum quendam poetam, huic nomen erat Lysimacho, & à maioribus, quantum adparebat, genere erat Boeotius, sed tamen, de se dici uolebat, quòd in media Atticanatus esset. Apud hunc hospitem ego huius τῷ auariciam deprehendi.

Locum cōmuni

Propositio.

Narratio, continens causam confirmationem.

Et ut uos certamen omiseritis, tamen mihi, qui iniuria adfectus sum, negligendum non erit. Atque utinam aliarum quoque literarum audacia ab initio statim, cum coeperunt contra leges delinquere, esset repressa, neque enim litigaret ad hunc usque diem λᾶμβδᾶ cum ρῷ, disceptans de uoce κίσσις & κίρρῃ λᾶλῃα. Neque etiam τῷ γᾶμμα esset cum κᾶππα certamen, neque tam sæpe ad manus propè uenissent in sullonta, de dictionibus γᾶρῳ & γᾶρῳ disceptantes. Quin cessasset etiam hoc γᾶμμα cum λᾶμβδᾶ contendere, dictionem κῆρις illi surripienti, imò suffurans. Adeoq; reliquæ autem literæ, quæ uisissent seditiones mouere contra leges. Est enim pulchrum unamquamque literam in eo ordine, quem primum sortita est, manere, transcendere uerò eò quo non oportet, eis uis est, qui ius & æquum soluit. Et qui primus uobis has leges finxit & formauit, siue Cadmus fuerit ille insularis, siue Palamedes Nauplii filius, quantum nonnulli hanc prudentiam Simonidi tribuant, non ordinem tantum, per quem sua quibusque literis, præsentia dignitas, firmiter permanet, definierunt uide licet quæ debeat esse prima, quæ secunda, sed qualitates etiam & uirtutes, quas habent singulæ nostrum constituerunt. Et uos quidem, o iudices, honore adfecerunt præcipuo, propterea quòd uestro Marte, potestis sonum efficere. Semi-uocales uerò secundo loco dignati sunt, eo quòd sine uestro accessu exaudiri nequeunt. Ex omnibus etiam literis, quibusdam, omnium postremum locum, de creuerunt, mutis scilicet & uoce carentibus. Has itaque leges per uos uocales conseruari decet. Hoc uerò τῷ, neque enim possum ipsum turpiori nomine appellare, quàm quo nominari solet, per Deos, nisi duæ quædam bonæ ex uobis & aspectu decenti ἄλφα scilicet & υἱῶν se illi coniunxissent, ne audiretur quidem solum. Hoc inquam mihi maiorem uim quàm nullæ unquam literæ, inferre ausum est. Nam nominibus & uerbis patris me extrudere, præterea ex ipsis etiam coniunctionibus & præpositionibus expellere tentat, adeo ut istam immodicam auariciam porro ferre nequeam. Verum iam tēpus est dicere unde & à quibus res initium sumpserit. Peregrinabar aliquando in Cybelo, id oppidulum est non iniucundum, colonia, sicut fertur, Atheniensium, adducebam uerò mecum fortissimum ρῷ ex uicinis meis optimum. Diuertebam uero ad comicum quendam poetam, huic nomen erat Lysimacho, & à maioribus, quantum adparebat, genere erat Boeotius, sed tamen, de se dici uolebat, quòd in media Atticanatus esset. Apud hunc hospitem ego huius τῷ auariciam deprehendi.

Epilogus.

Crucis supplicium.

bus homines suspendant. Atque ex hoc, huic tam perniciosae fabricae, pessimum nomen obuenisse. Propter ista omnia quot mortibus ipsum tam dignum esse iudicatis? Ego quidem existimo merito hoc solum ad supplicium ipsius tam relin- qui, ut poenam in sua illa figura sustineat, propterea quod crux ab ipso fabricata est, & ab eo nomen illi homines imposuerunt.

TIMON SIVE MISANTHROPOS.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRE.

ORNATISSIMO IURIS VTRIVSQVE DOCTORI THOMAE

Ruthallo Secretario regio, post episcopo Dunelmensi,

Erasmus Roterodamus, S. P. D.

VIDE quantum audacie mihi suppeditet singulari quaedam ingenij tui, morumq; facilitas, homo- nissime Ruthalle: qui cum neuti quam ignorem te inter Aspicos primores, vel auctoritate, vel gra- tia, vel splendore, vel eruditione praecipuum esse, tamen non uerear ueras nugae rudes adhuc, necq; e pri- ma scheda repurgatas ad tuam excellentiam mittere. Sed quid facerem? iam urgebat nautica, nec mos et aestum nulli seruire claudicans. Itaq; ne nihil mei apud hominem tam nostri studiosum relinquerem, id quod tum forte erat in manibus, Misanthropum tuis, nimirum ad mirum unum omnium Philanthropotaton. Is est Lucianus Dialogus, quo utx alius lectu, uel utilior, uel lucundior: uersus quidem ille iam pridem ab alio nescio quo sed ita uersus, ut interpretes hoc modo demonstrare uoluisse uideatur, sese neque Graece scire, neq; Latine: nec temere adeo quis suspicetur cum interpretem subornatum esse ab ijs, qui Luciano male uolunt. Tu nostram hanc audaciam boni consules, & Erasmm in eorum numero ponis, qui tui sunt amantissimi. Vale, Londini, An. M. D. lill.

ARGUMENTVM.

Timon.

HOC Dialogo de Diuitijs tractatur. Quis scilicet uerum Diuitiarum usus sit, & quomodo retine- antur. Quibus potissimum obueniant, & quales reddant possessores. Occasio Dialogi a per- sona Timonis sumpta est, quem Athenienses, quod inhumanus plane esset hominumq; congressus ac so- cietatem uitaret, unde etiam publicis malis gauderet, mortuorumq; appellauit: cuius mortui quoq; se pulchrum (ut scribit Suidas) inaccessum & inuium factum fuit, cum mare, tanquam ipsum quoq; peto- sum illius inhumanitatem, inundatione eam terra partem, ubi sepultus erat, a reliqua abstractam seclu- sisset. In quo & tale Epitaphium inscriptum fuisse fertur.

Hic iaceo, ita miseraq; inopi q; solutus,

Nomen ne queras, sed male tute peri.

Huic igitur Timoni similes reddi & diuites, uidetur intelligere uelle Lucianus, utpote quos diuitiae & fastuosos & insolentes, & plane barbaros, efficere consueuerunt. Pingit autem ab initio diuitem fuisse, sed ob liberalitatem, & quod absq; iudicio in quosuis benignus esset, ad paupertatem redactum esse. Quam rem cum Iupiter ex ipsius querela, qua cum illo ex postulando, in hominum maliciam & ingrati- tudinem a principio inuehitur, cognouisset, misertus illius, eo quod & in deos pius fuerat, & multa il- lis sacra peregerat, diuitem denuo facere statuit, ac Plutum cum thesauro ad ipsum mittit. Qui princi- pio ite detrectat, ostendens illum sua culpa pauperem factum esse, et cum talibus hominibus minime per- durare se posse, atq; aequè odisse eos, ut sordidos atq; auaros illos, qui nunquam omnino se utantur. Mediocritate enim utendi se gaudere. Atq; hic locus usum diuitiarum, & quomodo conseruari eas- dem debeant, docet. Deinde cum Iupiter in sententia persisteret, atq; ita Plutus ducente Mercurio ad Timonem proficisceretur, inter eundem fingitur claudicare, ibi, interrogante Mercurio, causam eius rei reddit, quod quoties à Ioue mutatur, tardè incedat, neq; uideat quorsum eat, neq; norit ad quos eat: quoties aut à Dite mutatur, etiā alati esse. Quo figmento significare uidetur, improbos ac malos sem- per melioribus successibus frui: probos autem, & à Ioue dilectos, aut nunquam, aut tardè in hac uita se- lices ac diuites fieri. Postremo interrogatus à Mercurio, cur deformis ac pallidus, dantopere aueatur ab hominibus, respondet, Inscitia, ac cecitate illorū hoc fieri. Atq; ibi cum hos, tum alios effectus suos exponit, quae omnia postremo actione, & quasi ipsa se comprobantur, dum Timonem ab initio, Plu- tum reicere atq; auersari fingit, utpote ex paupertate modestum ac temperantem iam factum, et agnos- centem superiora mala, in qua ex Diuitiarum copia inciderat. Mox eundem acceptum cum summa cura

cura afferuere, tumidumq; insolentem, omnes alios homines altare atq; continere. Additis ad si-
nem etiam Adulatoribus, scurris, Assentatoribus, sycophantis, sum uenditoribus, et id genus alijs, qui
et corpus umbra, sic ipsi diuitias atq; fortunam comitantur.

I V P I T E R Philie, hospitalis, sodalitie, domesticæ, fulgu-
rator, iusiurandice, nubicoge, grandistrepe, & si quod ali-
ud tibi cognomen attoniti Poetæ tribuunt, maxime quum
hærent in uersu. Nam tum illis tu multinominis factus, car-
minis ruinam fulcis, metriq; explēs hiatum, Vbi tibi nunc
magnicrepum fulgur, graui fremum tonitru? Vbi ardens,
candens, ac terrificum fulmen? Nam hæc omnia iam pa-
lam apparet nugæ esse, fumumque poeticum, nec omnino

Expostulatio
cum Ioue, quod
hominum prauis
tatem et malici-
am multa sinat.

quicquam præter nominum strepitum. Sed decantata illa tua arma eminus fe-
rientia expromptaq; nescio quomodo penitus extincta sunt, frigentque, adeo ut
ne minimam quidem scintillulam iracundiæ aduersus nocentes reliquam obtine-
ant. Itaque citius quiuis ex his, qui peierantur sunt, extinctum elicti nium metu
erit, quam flammam fulminis cuncta necantis: usque adeo ritionem quempiam
in se uibrare te putant, ut incendium aut fumum ab illo proficiscens, nihil quic-
quam formident, uerum hoc solum uulneris inferri posse iudicent, ut fuligine
compleantur. Quibus rebus factum est, ut iam Salmoneus tibi sit ausus etiam

A cōsequentib;
et exemplo.

obtrinare, neque id admodum ab re: quippe aduersus Iouem usque adeo ita tri-
gidum, uir ad facinora feruidus, audaciaque tumidus. Quid ni enim faciat, ubi
tu perinde ac sub mandragora stertis, qui neque peierantes exaudias, neque cor-
rum qui flagitia committunt, respectum agas? Cæcutis autem lippitudine, &
hallucinat is ad ea quæ fiunt, auresque iam tibi obsurduerunt, instar horum, qui
ætate defecti sunt. Quandoquidem quum iuuenis adhuc esses, acrique animo,

Ab antea,

uehemensque ad iracundiam, permulta in homines maleficos ac uiolentos facie-
bas. Neque tum unquam tibi cum illis erant induciæ, sed perpetuò fulmen
erat in negotio, perpetuò obuibrabatur Aegis, obstridebat tonitru: fulgur
continenter iaculorum in morem, densissimæ ex ædito loco deuolantium tor-
quebatur: Terræ quassationes, cribri instar frequentes, ad hæc nix cumula-
tim, neque non grando saxorum in morem, atque ut tecum grandius loquat, im-
bresque rapidi & uiolenti, ac flumen quotidie exundans. Hinc tantum repen-
te Deucalionis ætate naufragium ortum est, ut omnibus sub aqua demersis,

ut unica scaphula seruaretur, quæ in montem Lycorem appulit, humani ge-
neris quasi scintillas quasdam seruans, unde sceleratius etiam genus in poste-
rum propagaretur. Nimirum igitur dignum secordia præmum ab illis repor-
tas, quum iam nec sacra faciat tibi quisquam, nec coronas offerat, nisi si quis

A cōsequentib;
et euentu.

obiter in Olympicis: ac ita ne is quidem rem admodum frugiferam facere uti-
deatur: sed priscum quendam ritum magis referre, ac penè Saturnum, o deo-
rum generosissime, te reddunt, magistratu abdantes. Omitto loqui, quoties
iam templum tuum sacrilegio compilarint, quum tibi etiam ipsi in Olympias
eis manus admoliti sunt. Atque interea tu altifremus ille pigratabaris, uel
excitare canes, uel uicinos aduocare: ut auxilio accurrentes illos compre-
henderent, quum etiam dum ad fugam adornarentur. Sed egregius ille,
Gigantumque extirpator, & Titanum uictor sedebas: quum tibi cæsaries
ab illis circumtonderetur, decemcubitale fulmen dextera tenens. Horum igitur
tur, o præclare, quis tandem erit finis, quæ tu adeo securè despicias? Aut
quando de tantis maleficijs poenas sumes? Quot Phaëtontes, aut Deuca-
liones, satis idonei sint ad explandum tam inexhaustam morum iniquita-
tem? Etenim ut de communibus sileam; de ijs quæ mihi acciderunt dicam

*Descendit à gene-
rali querela ad
speciem.*

quum tam multos Athenienses in sublimem euexerim, ex pauperrimis diuites reddiderim; cunctisque quotquot opus haberent, suppeditarim, imò semel uni- uersas opes in amicos iuuandos effuderim; simulatque his rebus ad inopiam de- ueni, iam ne agnoscor quidem ab illis, nec aspicere dignantur me, qui dudum re- uerebantur, adorabant, meoque de nutu pendeabant. Quòd si quando per uiam ingrediens, forte fortuna in eorum quempiam incidero, perinde ut euerfam ho- minis tam olim defuncti statuam, ac temporis longitudine collapsam prætere- unt, quasi ne norint quidem. Porro alij procul conspecto me, aliò sese detor- quent; existimantes sese inauspicatum, abominandumque uisuros spectaculum, quem non ita pridem seruatorem & adiutorem suum esse prædicabant. Itaque prementibus malis ad extrema redactus consilia, renone arrepto, terram exer- ceo, quaternis conductus obolis, atque hic cum solitudine, cumque ligone philo- sophor. Hoc interim lucri mihi uideor facturus, quòd post hæc non inuabor plerosque præter meritum secundis fortunæ successibus utentes. Nam illud uel maximè irit. Iam igitur tandem aliquando Saturni Rheæq; proles excus- so profundo isto, grauique somno (nam Epimenidem quoque dormiendo uicti- sti) denitò tactato fulmine, aut ex Oeta redaccenso, ingenti reddita flamma, iram aliquam strenui illius ac iuuenilis Iouis ostende, nisi uera sint quæ à Cretensi- bus de te, nuaque sepultura feruntur. IVP.

*Epilogus per
exhortationem*

Quis hic est Mercuri, quem audio sic uociferantem ex Attica, ad radicem montis Hymetti, horridus tonus, ac squali- dus, pelleque hircina amictus? fodit autem, ut arbitror, nam pronus incumbit ho- mo loquax & confidens, mirum ni philosophus est, neque enim alioqui adeo im- pia, nefariaque in nos fuerat dicturus. MERC. Quid ais pater, an non nosti Timonem Echecratidis filium Colyttensem? Hic nimirum est, qui nos saepe

*Personæ descri-
ptio et occasio
Dialogi.*

numero in sacris legitimis conuiuiis accepit, ille repente diues factus, ille qui to- tas Hecatombas, apud quem splendide Ioualia festa consueuimus agitare. IVP. Hæc quæ nam ista rerum commutatio? hiccinè honestus ille? diues, quem tam frequentes cingebant amici? Quid igitur accidit ut hoc sit habitus? Squali- dus, eruminosus, flosor conductitius, uti conicio, quum tam grauem ligonem ge- rat? MERC. Ad hunc modum illum quodammodo probitas euerit, atque hu- manitas, & in omnes quicumque egerent misericordia. At reuera uerordia po- tius facilitasq; nullusque in suscipiendis amicis defectus, quippe qui neuiquam intellexerit, sese coruis lupisq; largiri. Quin magis quum à uiribus tam mul-

*1.
Non liberalita-
te, sed perfimo-
dia dimittit re-
sueri.*

tis misero iecur eroderetur, ob id amicos eos necessariosq; iudicabat, quasi bene- uolentia erga sese afficerentur, quum illos epulæ magis caperent. Ergo postea- quam ossa penitus nudassent, circumrosissentque, deinde si qua medulla suberat, hanc quoque admodum diligenter extulissent, auferunt, exuccum & radici- tus defectum destituentes, adeo ut postea ne agnoscant quidem, aut aspiciant, tan- tum abest ut sint qui suppeditent, impartiantque. Hæc ob res flosor, & sago, ut uides, opertus pelliceo urbem præ pudore fugiens, mercede terram exercet, ad- uersus ingratos atrabile stomachatur, qui quidem sua benignitate ditati, admo- dum fastuosè nunc prætereant, ac ne nomen quidem an Timon uocetur nouer- rint. IVP. Atque profecto uir neuiquam fastidiendus, neque negligendus, & iure optimo indignatur, qui nrs tantis in malis agat. Quare sceleratos istos adu-

*Digressiuncula
in Atheniensium
mores & philo-
sophos, conti-
nens excusatio-
nem neglecti Ti-
monis.*

latores ipsi quoque fuerimus imitati, si eum uirum neglexerimus, qui tantum- taurorum & caprarum pinguiissimas quasque nobis in aris adoleuerit. Quarum nidore etiam dum mihi in naribus residet. Tamen si propter negotia maximam- que turbam peierantium, tum ui, non iure agentium, neque non aliena rapientia- um, præterea ob formidinem quam mihi pariunt sacrilegi, qui quidem tum multi sunt, tum obseruari difficiles, adeo ut ne minimum quidem nos conuiue- re sinant. Iam pridem profecto ad Atticam regionem oculos detorsissem, maxime posteaquam philosophia & de uerbis digladiationes apud istos in- crebuerunt

debuerunt, ita ut pugnantis inter se istis uociferantibusque ne exaudire quidem mortalium uota liceat. Vnde mihi necessum est, aut auribus obturatis sedere, aut dirumpi ab eis, conficique, qui uirtutem quandam, & incorporea quedam, meraeque nugas ingenti uociferatione connectunt: hec in causa fuerunt, ut hunc quoque neglexerim, quum haud mediocriter de nobis sit meritis. Quod reliquum est Mercuri, tu Plutum adducens, quantum potes ad istum abeas. Porro Plutus una secum ducat & Thesaurum, & utrique apud Timonem per seuerent. Neque usque adeo facile demigrent, etiam si quam maximè rursum istos per bonitatem ex aedibus exegerit. Ceterum de palponibus illis, atque ingratitude qua in hunc sunt usi, in posterum consulabo: poenasque daturis sunt simul atque fulmen instaurauero. Nam fracti sunt in eo retusa cuspide duo è radijs maximis, quum nuper audius in sophistam Anaxagoram iacularer, qui suis familiaribus suadebat, nullo pacto esse ullos nos, qui diu uocaremur. Ac illum quidem errore non feriebam, propterea quod Pericles obtemperata manu eum protexerit. Ceterum fulmen in Castoris ac Pollucis templum derortum, num illud exussit, tum ipsum parum absuit, quin ad saxum comminueretur. Quanquam interim uel id supplicij satis magnum in istos fuerit, si Timonem conspexerint egregie locupletem factum. MERCURIUS. Quantum habet momenti altum uociferari, & obstreperum audacemque esse? Idque non istis modo qui causas agunt, uerum etiam, qui uota faciunt conducibile. En mox è pauperrimo diues euaserit Timon, qui se imprecando clamorū & improbum praestiterit, louemque reddiderit attentum. Quod si silentio fodisset incuruus, etiam hunc foderet neglectus. PLUTVS. At ego Iupiter haudquaquam ad istum rediturus sum. IVP. Quid ita non rediturus optime Plute, praesertim à me iussus? PLV. Quoniam per Iouem iniuria me affecit efficiens, & in multa fragmenta dissecans: idque quum illi pater nus essem amicus, ac me penè dixerim, fuscinis ex aedibus extrusit, nec aliter quam qui è manibus ignem abijciunt. Num rursus ad istum sibo, parasitis, adulatoribus & scortis donandus? Ad eos me mitte, o Iupiter, qui munus intellecturi sint, qui amplexuri: quibus equidem in pretio sim, & maiorem in modum exoptatus. At hi stupidi cum inopia commercium habeant, quam nobis anteposunt, ut ab ea accepto sago pelliceo, ligoneque sat habeant, quum quatuor lucrantur obolos, decem talenta contemptim dono dare soliti. IVP. Nihil istiusmodi posthac in te facturus est Timon, quippe quem ligo abundè satis corripuerit, nisi prorsus nullum dolorem sentiunt illius illa, te uidelicet potius, quam inopiam esse praepotandam. At tu mihi querulus admodum uideris esse, qui nunc Timonem incuses, quod tibi patefactis foribus liberè permiserit uagari, neque includens, neque zelotypus in te. Porro alias diuersa de causa in diuites stomachare, quum diceres te ab illis repagulis, clauibus, ac signorum obiectaculis impressis ita fuisse conclusum, ut ne prospicere quidem in lucem tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas, affirmans praefocari te nimis tehebris: eoque pallidus nobis occurrebas, & curis confectus, digitis etiamnum ex assiduo colligendi, coaceruandique usu contractis, contortisque: quod si quando daretur opportunitas, aufugiturum quoque ab illis teminitabare. In summa, rem supra modum acerbè iudicabas in aereo ferreoue thalamo, Danaës exemplo, uirginem asseruari atque à sceleratissimis educari paedagogis, scenore & compuro. Proinde absurdè facere aiebas hos, quod te praeter modum adamarent: neque (quum liceret) frui audent, neque quum ipsis esset in manu, amore suo securè uterentur, sed uigiles obseruarent, ad signum ac seram oculis nunquam conuiuentibus, neque usquam dimotis semper intuentes, abundè magnū fructum arbitantes, non quod ipsis fruendi facultas adesset, sed quod nemini fruedi copiam facerent, non aliter quam in praesepticanis, nec ipse uescens hordeis, nec equum famelicum id facere sinens. Quinetiam ridebas istos, qui parcerent, asseruarentque, & (quod esset absurdissimum) ipsi

quidem

Mandatū Iouis
Alia excusatio,
cur non statim
puniat nocentes
iocosa.

Epiphonema,
Audaces atque
improbos, fortuna
nam inuare.

Detrectatio
Pluti, à qualitate
personae.

1.
Est autem collatio
prodigiorum et
auarorum, ostendens
uerū usum
diuitiarū in mediocritate
utem diconsistere.

Sordidorum
descriptio.

quidem sibi subtraherent, uererenturque contingere, non intelligerent autem fore, ut aut sceleratissimus famulus, aut dispensator, aut liberorum paedagogus futurum subiret, ludibrio habiturus infelicem & inamabilem herum, quem postea sinat ad fuliginosam, & oris angustis lucernulam, ac sicutulosum scirpulum usuris inuigilare. Quid itaque an non iniquum, quum hec quondam incusaueris, nunc in Timone diuersa his criminari? PLV. Atqui si rem uere perpenderis, utrumque me iure facere iudicabis. Nam & Timonis ista nimia lenitas, negligentia potius, haud beneuolentia, studiumque quod ad me pertinet, merito uideatur.

At est diuerso, qui me ostijs ac tenebris inclusum seruabant, id agentes, quo scilicet crassior, saginatiorque, ac uehementer corpulentia onustus euaderem, quum interim neque ipsi contingerent, neque in lucem producerent, ne uel aspicerer a quoquam, hos dementes & contumeliosos in me iudicabam, quippe qui me nihil committitum tot in uinculis cogerent sicut carceris putrescere, haud intelligentes, quo mox demigrent, me aliquid cupiam, cui fortuna fauerit, relicturi. Nec hos igitur probo, sed ne illos quidem, qui nimium facile mihi manus admovent. Sed qui (quod est optimum) mediocritate utantur, uni nec prorsus abstineant, neque penitus profundant. Etenim illud per Iouem considera Iupiter: Si quis tibi puellulam & formosam lege duxisset uxorem, postea neque obseruet, nec ulla omnino zelotypia prosequatur, uidelicet sinens illam noctu atque interdum quocumque libitum sit ire, & quicumque uoluissent cum his habere rem, uel producat potius ultro ut adulteretur, fores aperiens, prostitutusque, & quos libet ad illam inuitans, num hic amare uidebitur? profecto hoc tu nequaquam dices Iupiter, qui sapientum a morem senseris. Rursum si ingenuam lege domum deducat, uti liberos legitimis progeneret, ceterum nec ipse contingat florentem aetate, decoramque uirginem, nec alium sinat aspicere: sed inclusam, orbam, sterilemque in perpetua uirginitate contineat, idque praeter amore se facere praedicet, & hunc quidem praefat, pallore, corpore exhausto, oculis refugis, num fieri potis est, ut huiusmodi non desipere uideatur? quippe qui quum liberis oportuerit operam dare, fructusque coniugio, puellam adeo formosam atque amabilem sinat emarcescere, per omnem uitam, tanquam Cereri sacerdotem alens. Huiusmodi & ipse indignè ferro, quum a nonnullis ignominiose cadit calcibus, laniorque, atque exaurior, a nonnullis contra perinde ut stigmaticus fugitiuus compedibus utincior.

IVP. Quid est autem quod aduersus illos indigne is, quando quidem utriusque potestas egregias luunt? Alteri quidem dum Tantalum in morem, neque bibere sinuntur, neque edere, sed ore sicco dumtaxat inhiant auro. Alteri uero dum his ceu Phryneo cibos Harpyiae ipsis est faucibus eripiunt. Sed abi iam, Timone multo posthac usurus cordatiore. PLV. An ille aliquando desinet me ceu foraminoso cophino, priusquam omnino influxerim, dara opera exhaustire, quasi conetur occupare, quo minus influam, ueritus ne si copiosius infundar, ipsum undis obruam? Quo fit, ut in Danaidum dolum aquam mihi uideat allaturus, frustra que infusus, uase non continente liquorem; imò prius propemodum effuso quod influit, quam influxerit. A deo latus doli hiatus ad effusionem, ac liber exitus. IVP. Proinde ni hiatus istum obturauerit, perpetuamque perstillationem sistere studuerit, te propediem effuso, facile rursus sagum, & ligonem in doli fecere perierit: sed interim abite, atque illum diuitem reddite. At tu Mercuri fac memineris, ut rediens Cyclopes ex Aetna tecum adducas, quo fulmine cuspidem restituta refarciant. Nam eo nobis acuminato opus fuerit. MER. Eamus Plute. Quid hoc? Num claudicas? Equidem ignorabam o praecclare, te non cecum modo, uerum etiam claudum esse. PLV. Atqui non hoc mihi perpetuum Mercuri; uerum si quando proficiscor a Ioue missus ad quempiam, tum nescio quo pacto tardus sum, et uno oque claudus pede, ita ut aegre ad metam pertingere queam: sene nonnunquam interim facto, qui me operiebat. Porro qui discedendum est; alatum uidebis multo aut-

Mediocritas.

*Amplificat. si
militudinem.*

ad aures celeriores. Vnde fit, ut uix iam amoto repagulo, ego iam præconis uoce uictor pronunciet, saltu stadium transmensus, ne uidentibus quidem aliquoties spectatoribus. MERC. At ista quidem haud uera narras: imò ego tibi permultos commemorare queam, quibus heri ne obulus quidem erat, quo restitum emerent: qui hodie repente diuites facti, splendide uiuant albis quadrigis uehantur, quibus ante ne assellus quidem suppeditarit. Ii tamen purpurati aurumque manibus gestantes obambulant. Qui ne ipsi quidem opinor, credere possunt, quin per somnium diuites sint. PLV. Isthæc alia res est Mercuri, neque enim tum meis ipsius ingredior pedibus: nec à Ioue, sed à Dite ad istos transmittor: qui & ipse nimirum opum largitor est, ac magna donans: id quod ipso etiam nomine declarat. Itaque quoties est mihi ab alio ad alium demigrandum, in tabellas iniiciunt me, ac diligenter obsignantes sarcinæ in morem sublatum transportant. Interea defunctus ille alicubi in ædium tenebricosa parte iacet, uetere linteo in genua iniecto tectus, de quo feles digladiantur. Porro qui me sperauerant obtinere, in foro operiuntur hiantes non aliter, quam hirundinem aduolantem stridentes pulli. Deinde ubi signum detractum est, & linteus ille funiculus incisus, aperta est tabellæ, iamque nouus dominus pronunciat, si uel cognatus quispiam, siue adulator, siue seruulus obscœnus, qui puerili obsequio fauorem emeruerit, etiam tum mento subrafo, pro uarijs & opiparis uoluptatibus, quas illi iam exoletus suppeditauerat, ingens scilicet præmium ferens generosus quisquis ille tandem fuerit, nonnumquam me ipsis cum tabellis arreptum, fugiens adportat cōmutato nomine: ut qui modo Pyrrhias, aut Dromo, aut Tibius, iam Megacles, aut Megabizus, aut Protarchus appelletur. Cæterum illos nequicquam hiantes, seque mutuum intuentes relinquit: ac uerum lucum agentes, quod eiusmodi Thygnus ex intimo sacenæ sinu sit elapsus, qui non parum magnam escam deuorarit. At hic repente totus in me irruens, homo uix mundioris atque elegantioris rudis, pingui, illotaque cute, qui cōpedes etiam dum horrescit: & si quis præteriens loro increpet, arrectis stet auribus: quicquid perstrinxit, perinde uti templum adoret: non est deinceps tolerandus ijs, quibus cum uiuit: uerum & ingenuos afficit contumelia, & conseruos flagris cædit: experiens, num sibi quoque similia liceant, donec aut scortulo cuspiâ irritatus, aut equorum alendorum studio captus, aut adulatoribus sese permittens, deierantibus Nireo formosiorē esse, Cecrope Codrœue generosiorē, callidiorē Vlyssē, unum autem uel sedecim pariter Crœsis opulentiorē, momento temporis semel profundat infelix, quæ minutatim multis ex periurijs, rapinis, flagitijs fuerant collecta. MER. Ista ferme sic habent uti narras: uerum ubi tuis ipsius ingrederis pedibus, qui tandem cæcus quum sis, uiam inuenire soles? Aut qui dignos ad quosnam Iuppiter te miserit, dignos illi uisos qui diuitijs abundant? PLV. Enim uero, credis me reperire istos ad quos mittor? MER. Per Iouem haudquamquam. Neque enim alioqui Aristide præterito, ad Hipponicum & Calliam accessissem, tum ad alios Athenienses, homines ne obulo quidem æstimandos. Cæterum quid facis quando quidem es emissus? PLV. Sursum ac deorsum circumcursans oberro, donec imprudens in quæritam incurrerō: hic autem quisquis ille sit, qui forte primus me nactus sit, abducit ac possidet, te Mercuri pro lucro præter spem obiecto uenerans atque adorans. MERC. Num ergo fallitur Iuppiter: qui quidem credat ex ipsius animi sententiâ, ditari abs te hos, quos ille dignos existimarit qui ditescerent? PLV. Et iure quidem optimo fallitur o bone: quippe qui quum me cæcum esse non ignoret, emittat uestigatum rem usque adeo repertu difficilē, & iam olim e uita sublatam, quam ne Lynceus quidem facile inueniret, quæ nimirum adeo obscura sit, ac minuta. Itaque quæ rari sint boni, improbi porro in ciuitatibus omnia obtineant, oberrans facile in huiusmodi mortales incurro, ac retribus illorum illigor. MER. At qui fit, ut quoties eos deseris,

11.
Quibus diuitiis
potissimè obue
niant. Improbis
et stultis uideb
tur, raro actar
de bonis ac mo
destis, id quod
significare no
luit, dum à Ioue
claudum et cæ
cum exire, et ad
ignotos fingit:
contra autem
à Dite alatum
etiam.

feris, celeriter aufugias, quoniam tu sis ignarus. PLV. Tum demum acutum cerno, pedibusque ualeo, ubi ad fugam tempus inuitat. MER. Iam illud quoque mihi responde, qui sit, ut quoniam sis oculis captus (dicendum enim est) præterea pallidus, postremo claudus, tam multos habeas amantes, adeo ut omnes in te defigant oculos? & si potantur, felices uideantur: sin frustrentur, non sustineant uiuere? Ex his equidem non paucos noui, qui sic perditè te amarint, ut se aëreo scopulo piscosi in æquoris alta, præcipientes abiecerint, rati fastidiri sese abs te, propterea quod illos nullo pacto respexisses. Quamquam sat scio, tu quoque fateberis, si quo modo tibi ipsi notus es, furere istos, qui eiusmodi amore sunt dementati. PLV. At enim credis me, qualis sum, talem istis uideri, nempe claudum aut cæcum, aut si quid aliud adest mihi uitii. MER. Quid nisi Plures? nisi forte & ipsi omnes cæci sunt. PLV. Haud cæci quidem, o optime, uerum in scitia errorque quæ nunc occupant omnia, illis offundunt tenebras: ad hæc ipse quoque ne per omnia deformis sim, persona uehementer amabili tectus inauitata, gemmisque picturata, ac uersicoloribus amictus eis occurro: at illi rati sese natiui uultus uenustatem aspicere, amore capiuntur, dispercuntque nisi potantur. Quod si quis me toto corpore renudatum illis ostenderit, dubio procul futurum sit, ut se ipsi damnent, qui tantopere cæcutierint, ad amantes res ne utiquam amandas ac foedas. MERC. Quid ergo posteaquam eò peruentum est, ut iam diuites euaserint, iamque personam sibi circumposuerint, rursus falluntur? A deo ut si quis illis detrahere conetur, penè caput potius, quam personam abiciant? Neque enim uerisimile est etiam tum illos ignorare, auro bracteatum esse formam, quæ intus cuncta inspexerint. PLVT. Ad id non parum multæ res, o Mercuri, mihi sunt adiumento. MER. Quæ nam? PLV. Simulatoque qui me primum natus est, apertis foribus exceperit, clanculum unà mecum introit elatio, uecordia, iactantia, mollities, uolentia, dolus, atque alia item innumerabilia: a quibus omnibus posteaquam est animus occupatus, iam admiratur quæ ne utiqua sunt admiranda, & appetit ea quæ sunt fugienda, meque cunctorum illorum quæ introierant, malorum patrem stupet, illorum satellitio uallatum, quiduis potius passurus, quam uti me compellatur reicere. MER. Ut leuis ac lubricus es Plute, retentu difficilis, ac fugax, neque ullam præbens ansam certam quo prensus tenere: sed nescio quomodo anguillarum ac serpentum in morem inter digitos elaberis. At è diuerso paupertas, uiscosa, prenu facilis, totoque corpore mille uncus gerit hamos, ut qui tetigerint, illico hæreant, nec facile queant auelli. Verum interea dum nugamur, rem haud paritam omisimus. PLV. Quam? MER. Nempe quia thesaurum non adduxerimus, quo uel in primis erat opus. PLV. Isthac quidem ex parte bono sis animo. Nam non hisi in terra relicto: illo ad uos ascendere soleo: iussuque intus manere foribus occlusis, neque cuiquam aperire, nisi me uociferantem audierit. MER. Iam igitur Atticam adeamus. Tu me consequitor, chlamydi adhærens, donec extremam uiam attigerimus. PLVT. Rectè facis Mercuri, quoniam me per uiam ducis. Etenim si me desereres, forsitan oberrans in Hyperbolum aut Cleonem inciderem. Sed quis hic stridor ceu ferri saxo impacti? MER. Timon hic est, qui proximè montanum & petricosum fodit solum? Papæ: adest & Paupertas, & Labor ille, tum Robur, Sapientia, Fortitudo, atque id genus aliorum turba: quorum omnium agmen Fames cogit, longè præstantius quam tui sint satellites. PLV. Quin igitur quam ocysissime discedimus Mercuri? Neque enim ullum operæ precium fecerimus cum homine eiusmodi uallato exercitu. MER. Secus uiuim est Ioui: quare ne meriti de terreamur. PAUPER TAS. Quo hunc nunc Argicida manu abducis? MER. Ad hunc Timonem, ad quem à Ioue sumus ire iussi. PAV. Ita ne rursus Plutus ad Timonem? posteaquam ego hunc antea delictis male corruptum suscepi: commendansque Sapientiæ & Labori, strenuum, multoque precij uirum reddidi. A deo

ne

III.
Effectus diuitia
rum.

I.
Inscitia & era
tor.

II.
Vecordia su
perbia, proter
itas &c.

Collatio Pau
pertatis, et eius
effectus.

ne despicienda, iniuriarūq; idonea uobis Paupertas iudicor: ut hunc, quæ mihi unica erat possessio, eripias, iam excelsissima cura ad uirtutē ex cultum: ut Plutus hic ubi denuo susceperit, per contumeliam & arrogantiam, illi maru iniectā, talem reddiderit, qualis erat dudum, mollem & ignauum, ac uercedem: ut sum mihi restituat, ubi iam nihili factus erit, & reijculus. MER. Sic o Paupertas Ioui placitum est. PAV. Equidem ab eo, aruos Labor & Sapientia, reliquiq; consequimini me. Porro hic breui cognoscet, qualis in se fuerim, quam nunc relinquet: nempe adiutrix bona, & rerum optimarum doctrix, qui cum donec habuit cōmerciū, sano corpore, ualentiq; animo perseuerauit, uirilem exigēs uitam, & ad sese respiciens: superuacua autem et uulgaria ista aliena, ita ut sunt, existimans. MER. Discedunt illi, nos ad eum adeamus. TIM. Quinam estis o scelesti: aut qua gratia huc aduenistis homini operario mercenarioq; negocium exhibiturū: uerum haud quaquam læti abibitis, scelesti ut estis omnes: nam ego uos illico glebis & saxis petitos cōminuam. MER. Nequaquam o Timon, ne ferito, neque enim feries mortales: uerū ego sum Mercurius, hic Plutus. Milit nos Iupiter, uotis tuis exauditis. Quare, quod bene uertat, opes accipe, desistens a laboribus. TIM. Atqui uos iam ploraueritis, etiam si dñi sitis ut dicitis. Siquidem odi pariter omnes tum deos tum homines. Sed hunc cæcum quisquis hic fuerit mihi certum est ligone impacto cōminuere. PLV. Abeamus per Iouem Mercuri: quandoquidem hic homo mihi uidetur non mediocriter insanire, ne malo quopiam accepto discedam. MER. Ne quid ferociter Timon, quin exue potius penitus istam ferocitatem, asperitatemq; ac manibus obuijs excipe bonam fortunam: rursus diues esto: rursus Atheniensium princeps, & ingratos illos despicio, quum solus florebis. TIM. Nihil mihi uobis est opus, ne obturbate. Sat opum mihi ligo: præterea fortunatissimus sum si nemo propius ad me accesserit. MER. Adeone quæso inhumaniter?

iam eorum,
qua quasi
uerbis hæc
nus disputa-
uit, exēplum
quoq; & acti-
onem subiicit

Effectus pau-
pertatis mo-
destia scilicet
& diuitia-
rum contem-
ptus

Hæc ego sæua Ioui refero atq; immania dicta? Atqui par erat forsitan homines tibi haberi inuisos, ut qui tam multa indigna in te commisis-
sent: deos odio te prosequi nequaquam erat consentaneum, quum illi tantopere tui curam agant. TI. At tibi Mercuri, Ioui q; quod me respicitis, plurimam equi-
dem habeo gratiam: cæterum hunc Plutum nequaquam recepero. MER. Quid ita? TI. Quoniā pridem innumerabilium malorū hic mihi fuit autor, quum me assentatoribus proderet, insidiatores in me inuitaret, conflagret odiū, illecebris corrumperet, inuidiæ obnoxiiū redderet: deniq; quum me adeo perfidē ac pro-
ditoriē destitueret. Contrā paupertas optima, me laboribus, uiro dignissimis exercens, necumq; uerē & liberē conuiuens, & quibus opus erat suppeditaui laboranti, et uulgaria ista docuit cōtemnere, effecitq; ut mihi uitæ spes omnis ex
me ipso penderet, demonstrans quænam essent opes uere meæ: nempe quas ne
que adulator assentans, neque sycophanta minitans, neq; plebes irritata, neq; cō-
cionator suffragiorū autor, neq; tyrannus intentus insidijs queat eripere. Itaq;
iam ualidus effectus ob laborem, dum hunc agellum gnauiter exerceo, neq; quic-
quam eorū quæ sunt in ciuitate malorū aspicio, abundē magnum & sufficiens
tem uictum mihi ligo suppeditat. Quare tu Mercuri, quam uenisti uitam reme-
tiens, recurre, unā tecum Plutum adducens ad Iouem. Illud mihi sat fuerit, si
effecerit, ut omnes mortales per omnem ætatem ei uident. MER. Nequaquam o bone
neq; enim omnes ad eiulandum sunt accommodi. Quin tu iracunda pueriliāq;
ista missa face, ac Plutum excipe: non sunt reijcienda munera, quæ a Ioue pro-
ficiscuntur. PLV. Vin' Timon ut contra te partes defendā meas, an grauiter feres
si quid dixerō? TIM. Dico, ne multis tamen, ueq; cum proxijs, quemadmo-
dum perditissimi isti solent Oratores. Nam huius Mercurij gratia te feram pau-
cis dicentem. PLV. Atqui multis mihi potius erat dicendum, tot nominibus
abs te accusato. Attamen uide, num qua in re te, quemadmodum ais, leserim?

Accusatio di-
uitiarum ab
effectu & ac-
cidentibus:

Defensio per
remotionē cri-
minis, in male-
atentem.

qui quidem dulcissimarum quarumque rerum tibi extiterim autor, opifexque, au-
toritatis, praesidentiae, coronarum, aliarum item uoluptatum, mea opera conspi-
cuius eras, celebris & obseruandus. Cæterum si quid molesti ab adulatoribus ac-
cidit, non mihi potes imputare; quin ipse magis abs te sum affectus contume-
lia, propterea quod me tam ignominiose uiris illis execratis suppeditaris, qui te
mirabantur, ac praestigijs dementabant, mihique modis omnibus insidias strue-
bant. Porro quod extremo loco dixisti, te à me proditum, desertumque fuisse,
istud criminis in te possum retorquere, quum ipse sim modis omnibus à te re-
iectus, praicepsque exactus ex ædibus. Vnde pro molli chlamyde, sagum istud
charissima tibi paupertas circumposuit. Itaque testis est mihi hic Mercurius, quam-
topere Iouem orauerim ne ad te uenirem, qui tam hostiliter esses in me debaco-
chatus. MER. At nunc uides Plute, in cuiusmodi hominem sit commutatus.
Proinde audacter cum illo consuetudinem age. Tu uero fode ita ut facis. Tu in-
terim thesaurum sub ligonem adducito. Audiet enim si tu accersueris. TI. Pa-
rendum est Mercuri, rursusque ditescendum, Quid enim facias quum dii com-
pellant? tamen uide, in quas turbas me miserum conijcies: qui quidem quum ad
hunc usque diem felicissime uixerim, tantum auri repente sum accepturus, nihil
commeritis mali, tantumque curarum suscepturus. MER. Sustine Timon mea
gratia, tamen si graue est isthuc, atque intolerandum, quo uidelicet palpones illi
præ inuidia rumpantur. Ego porro superata Aetna in coelum reuolauero.
PL V. Abijt ille quidem sicut apparet, nam ex alarum remigio facio coniecturam.
Tu uero hic operire, si quidem digressus Thesaurum ad te transmittam, sed feri
fortius: tibi loquor auri Thesaure, Timoni huic audiens esto, offerque temet eru-
endum. Fodi Timon altius impingens. Cæterum ego à uobis digredior. TIM.
Age iam o ligo, nunc mihi tuas uires explica, neque defatigare, dum ex abdito
Thesaurum in apertum euocaris. Hem prodigiorum autor Iupiter, amici Co-
rybantes, ac lucifer Mercuri, unde nam auri tantum? Num somnium hoc est?
Mentio ne carbones reperturus sim experrectus. Atqui aurum profectò est in-
signe, fuluum, graue, & aspectu multo iucundissimum,

Effectus diui-
tiarum, sustus
scilicet, in
humanitas,
et insolentia,
et uerè me
adversum op.

Pulcherrima Aurum faustitas mortalibus. Quippe quod ignis
in morem ardes, noctesque & dies renides, Ades o mihi charissimum desidera-
tissimumque, nunc demum credo uel Iouem ipsum olim aurum esse factum. Ete-
nim quæ tandem uirgo non ex porrecto sinu usque adeo formosum amatorem
excipiat, per tegulas illapsam? o Mida Croeseque, ac munera Delphico in tem-
plo dicata, ut nihil eratis si cum Timone, cumque Timonis opibus conferamini:
cui ne Persarum quidem rex par est. O ligo, sagum charissimum, uos huic Pa-
ni suspendi commodum est. At ego quam maximè semotum mercatus agrum,
curriculaque seruandae auri gratia constructa, uni mihi assatim uixero: sepulchrum
item inibi mihi defuncto parare est sententia. Hæc igitur decreta sunt, placit-
taque in reliquum uitæ: seiunctio, ignorantia, fastidium erga mortales omnes.
Porro amicus, hospes, sodalis, aut ara misericordiae, meræ nugæ. Tum commi-
serari lachrymantem, suppeditare egentibus, iniquitas, ac morum subuersio: at
uita solitaria, qualis est lupis: unus sibi amicus Timon, cæteri omnes hostes, &
insidiarum machinatores. Cum horum quopiam congregi, piaculum: adeo ut
si quem aspexero duntaxat, inauspicatus sit ille dies. In summa: non alio nobis
habentur loco, quam signa saxea, æreæue: neque foecialem ab illis missum recipi-
amus, neque foedera feriamus. Solitudo terminus esto. Cæterum tribules, cognati,
populares: postremo patria ipsa, frigida quædam & sterilia nomina, stultorum-
que mortalium gloriæ: solus Timon diues esto: despiciat omnes: solus ipse
secum oblectetur, liber ab assentationibus, & onerosis laudibus, Dijs sacra
faciat: epuletur solus, sibi ipsi uicinus, sibi particeps, excutens sese ab alijs. Ac
semel decretum esto: ut unus seipsum comiter accipiat, si moriendum sit, aut
necesse

necesse habeat sibi ipsi coronam admovere. Nullumq; nomē sit dulcius, quam Misanthropi, id est, hominum osoris, Morum autem notæ, difficultas, aspectus, feritas, itacundia, inhumanitas: quod si quē conspexerō incendio conflagrātem, obtestantem quo restinguam, picē oleoq; restinguere: rursum si quem flumen undis abstulerit, isq; manus porrigens, impleret ut retineatur: hunc quoq; demerso capite propellere, ne possit emicare: hunc ad modū par pari relaturus est. Hanc legem Timon tulit Echecratides Colyttensis: & concionis subscriptus suffragijs idem ille Timon. Age hæc decreta sunt: hæc fortiter tueamur. Ceterum magnō emerit ut id omnibus innotescat, quod opibus abundo: nā illa res illos præfocauerit: sed quid illud? Hem quæ trepidatio: undique concurrunt, puluerulenti atq; an heli, haud scio unde aurum odorati. Vtrum igitur hoc consensu colle saxi eos abigo, ē sublimi detaculans: an hac tantum in re legem uiolabimus, ut semel cum illis congregiamur: ut magis angantur, fastiditi, repulsiq;? Ita satius esse duco. Itaq; restemus quo illos excipiamus. Age prospiciamus: primus eorum iste quis est? Nempe Gnatonides adulātor, qui mihi nuper cenam petenti, funem porrexit, quum apud me sæpenumero solida dolia uoumuerit, Sed benē est quod ad me uenit: nam primus omnium uapulabit. GNA. TO. An non dixi Timonem uirum bonum non neglecturos esse deos? Salue Timon formosissime, iucundissime, conuiuator bellissime. TIM. Scilicet & tu Gnatonides, uulturum omnium edacissime, atq; hominum perditissime, GNA. Sæpē tibi grata dicacitas. Sed ubi compotamus? Nam nouam tibi adfero cantilenam, ex his quos nuper didici dithyrambis. TIM. Atqui elegos canes admodum miserales, ab hoc doctus ligone. GNA. Quid istuc? Feris o Timon? At testor, o Hercules: hei hei in ius te uoco apud Areopagitas, qui uulnus dederis. TIM. Atqui si cunctere paulisper, mox cædis me reum ages. GNA. Nequaquam, quin tu planē uulneri medere, paululo auri inuncto. Mirum enim in modum præsentaneum id est remedium. TI. Etiam manes? GNA. Abeo. At tibi malē sit qui quidem ex uiro commodō tam sæuus factus sis. TIM. Quis hic est qui accedit recalustrat ille? Philiaides, assentatorum omnium execratissimus. Hic quum a me solidum acceperit fundum, tum filia in dotem talenta duo, laudationis præmium, quum me canentem reliquis silentibus omnib. solus maiorem in modum extulisset, deierans me uel oloribus magis canorum, ubi me pridem agrotum cōspexisset: nam adieram oraturus ut mei curam ageret: plagas etiam egregius ille uir impexit. PHILIADES. O impudentiam, nunc demum Timonem agnoscitis: nunc Gnatonides amicus & cōuiua: enim uero habet ille digna se, quā do quidem immemor est atque ingratus. At nos qui iam olim cōnuictores sumus, æquales ac populares: tamen modeste agimus, ne in filire utideamur. Salue here, fac ut istos adulatores sacrilegos obserues, qui nusquam adsunt nisi in mēsa: præterea a coruis nihil differunt. Neque post hac huius ætatis mortalium ulli fidendum est. Omnes ingrati, & scelesti. At ego quum tibi talentum adducerem, quo posses ad ea quæ uelles uti, in uia accepi, te summas quasdam opes esse nactum, Proinde accessi his de reb. admoniturus te, quāquam tibi forsitan me monitorem nihil erat opus, uiro nimirum adeo prudenti, ut uel Nestori ipsi, si necesse est, consilium dare queas. TI. Ita fiet Philiaides, sed age, accede quo te ligone comiter accipiam. PHIL. Viri, caput mihi comminutum est ab hoc ingrato, propterea quod eum ea quæ in rem illius erant, admonui. TI. Ecce tertius huc orator Demeas se recepit, tabulas dextra gestans, atq; se mihi cognatum esse. Hic una die de meo sedecim talenta ciuitati dependit: nam damnatus erat, ac unctus. At quum soluendo non esset, ego misertus illum redemi. Porro quū illi sorte obuenuisset, ut Erechtheidi tribui distribueret æarū, atq; ego audiens id quod ad me redibat poscerem, negabat se ciuem nosse me. DEM. Salue Timō: præcipuum generis tui præsidium, fulcimentum Atheniensium: defensor acula

Comites, seu
accidentia di
uitiarum, adu
latores &
scurra

Assentatores
& simulati
amici

Sycophantæ,
Hereditarij
& summi uen
duores.

Græciæ: Profecto iam dudum te populus frequens, & utraq; curia opeta-
tur. Sed prius decretum audi, quod de te conscripsi: Quandoquidem Ti-
mon Echecratidæ filius, Colyttensis, uir non modò probus & integer, ue-
rum etiam sapiens, quantum aliis in Græcia nemo, nunquam per omnem ui-
tam destitit optimè de Rep. mereri: Tum autem in Olympicis uicit pugil, &
lucta cursuq; die eodem, ad hæc solemni quadriga, equestriq; certamine. TIM.
At ego ne spectator quidem unquam in olympicis sedi. DEM. Quid tum? spe-
ctabis posthac, sed ista communia addi satius est: Tum anno superiore apud
Acharnenses pro Rep. fortissimè se gessit, & Peloponensium duas acies con-
cidit. TIM. Qua ratione? Quippe qui nec unquam arma gesserim, neque un-
quam militiæ dederim nomen. DEM. Modestè tu quidem de te ipso loqueris,
nostamen ingrati futuris sumus, nisi meminerimus. Præterea scribendis plebi-
scitis, & in consultationibus, & in administrandis bellis non mediocrem uti-
litatem attulit Reipub. His de causis omnibus uisum est, curiæ, plebi, ma-
gistratibus tributim, plebeijs singulatim, communiter uniuersis, aureum statu-
ere Timonem iuxta Palladem in arce: fulmen dextera tenentem: radijs tem-
pora ambientibus, utq; septem aureis coronis coronetur, hæc coronæ hodie
in Dionysijs per Tragædos nouos promulgentur. Siquidem hodie, illi Di-
onysia sunt agenda. Dixit hoc suffragium Demeas orator, propterea quòd
cognatus illius propinquus, ac discipulus eius sit. Nam & orator optimus
Timon: præterea quicquid uoluerit. Hoc igitur tibi suffragium, sed utinam
& filium meum ad te pariter adduxissem, quem tuo nomine Timonem ap-
pellauit. TIM. Qui potes Demea, quum ne uxorem quidem duxeris unquam,
quantum nobis scire licuit? DEM. At ducam, nouo incunte anno, si deus per-
miserit, liberisq; operam dabo. Tum quod erit natum (erit autem masculus)
Timonem nuncupabo. TIM. An uxorem tu sis ducturus, equidem haud scio,
tanta à me plaga accepta. DEME. Hei mihi. Quid hoc est rei? Tyrannidem
Timon occipias? pulsasq; eos qui sunt ingenui, ipse nec ingenuus planè, nec
ciuis: uerum propediem poenas daturus, quum alijs nominibus, tum quòd æ-
cem incenderis. TIM. Atqui non conflagrauit arx scelestæ. Proinde palam est
te calumniatorem agere. DEME. Verum effosso ærario diues effectus es. TIM.
Atqui non effossum isthuc, unde ne hæc quidem probabiliter abs te dicuntur.
DEME. Verum effodietur posthac, sed tu interim omnia quæ in eo condita,
possides. TIM. Alteram itaq; plagam accipe. DEM. Hei scapulis meis. TIM.
Ne uociferare, aliqui & tertiam tibi illidam. Etenim res planè ridicula mihi
acciderit, si quum inermis duas Lacedæmoniorum acies fuderim, unum sce-
lestum hominem non protriuero. Tum frustra uicerim in Olympijs, & pugil
& palæstrites. Sed quid hoc? an non philosophus Thrasycles hic est? pro-
fecto ipse est, promissa barba, subductisq; supercilijs, & magnum quiddam se
cum murmurans accedit, Titanicum obtuens, cæsariem per scapulas fluentem
uentilans, alter quidam Boreas, aut Triton, quales eos Zeufis depinxit. Hic
habitu fragilis, incessu moderatus, amictu modestus, mane mirum quàm multa
de uirtute differit, damnans eos, qui uoluptate capiuntur, frugalitatem laudans:
at ubi lotus ad cœnam uenit, puerq; ingentem illi calicem porrexit, meraciore
autem maximè gaudet, perinde ut Lethes aquam ebibens, à dilucularijs illis
disputationibus diuersissima quæ sunt exhibet, dum milui instar præripit ob-
sonia, & proximum cubito opposito arcens, mento interim condimentis op-
pleto, dum canum ritu ingurgitat, prono incumbens corpore: perinde at-
q; in patinis uirtutem inuenturum sese speret, dumq; usque adeo diligenter
catinos extergit indice digito, ut ne paululum quidem reliquiarum sinat ad-
herere, nunquam non querulus, tanquam deteriore partem acceperit, uel
si totam placentam, aut suam solus omnium accipiat, qui quidem edacitatis
&

*sophista in Sa-
pientia profes-
sione quæsum
sapientes.*

& insatiabilitatis est fructus, temulentus, uinoq; bacchatus, non ad tantum modum, saltationemq; uerum ad conuicium usq; & iracundiam. Ad hac multis inter pocula sermo (tum enim uel maxime) de temperantia, sobrietateq; atq; ista quidem loquitur, quum iam a mero male affectus ridiculè balburit. Accedit his deinde uomitus. Postremo sublatum eum de conuiuio efferunt aliqui, am babus manibus tibicinæ inhærentem. Quanquam alioqui ne sobrius quidem ulli primariorum cesserit, uel mendacio, uel confidentia, uel auaricia. Quin & inter assentatores primas tenet, peierat promptissimè, anteit impostura, comitatur impudentia. In summa prorsus admirandum quoddam spectaculum est, omni ex parte exactum, uarieq; absolutum: proinde non euulabit clarius uidelicet, quum sit modestus. Quid hoc? papæ, tandem nobis Thrasycles? THR. Nō hoc animo ad te uenio, Timon, quo pleriq; isti, qui nimirum opes admirati tuas, argenti, auri, opiparorum conuiuiorum adducti spe concurrunt, multaq; assentatione delinunt te, hominem uidelicet simplicem, facileq; impartientē id quod adest. Siquidem haud ignoras offam mihi in coenam sat esse, tum opsonium suauissimum cape aut nasturcium, aut si qua uero lubeat lautius epulari, pusillum salis. Porro potum fons Athenis nouem saliens uenis, suppeditat. Tum pallium hoc quatuor purpura potius. Nam aurum nihilo magis apud me in precio est, q̃ calculi, qui sunt in littoribus. Sed tua ipsius gratia huc me contuli, ut ne te subuerterit pessima ista, atq; insidiosissima res opulentia: quippe quæ multis sæpe numero immedicabilium malorum extiterit causa. Etenim si me audies, potissimum opes uniuersas in mare præcipitabis, ut pote quibus nihil sit opus bono uiro, quicq; philosophiæ possit opes perspicere. Ne tamen in altum ò bone, sed ferme ad pubem usq; ingressus, paulò ultra solum fluctibus operitū, me quidē uno spectante. Quod si hoc non uis, tute igitur eas potiore uita ex ædibus ejicito, ac ne obolū quidē tibi facias reliquum, uidelicet largiens ijs, quicunq; opus habent, huic quinq; drachmas, illi minā, alij talentū. Porro si qui erit philosophus hunc æquum est duplam aut triplam ferre portionē: quanquam hoc quidē mihi non mea ipsius gratia postulo, sed quò amicis, si qui egebunt, donem: sat est si modò peram hanc largitione tua expleueris, ne duos quidem modios Aeginicos capientem. Nam paucis contentū, modestumq; conuenit esse eum qui philosophatur, neq; quicquam ultra peram cogitare. TI. Equidem ista quæ dictis probo Thrasycles: ergo si uidetur, priusquā peram expleam, age tibi caput opplebo tuberibus, posteaq; ligone sum mensus. THR. O libertas, o leges, pulsamur ab impurissimo libera in ciuitate? TI. Quid stomacharis ò bone Thrasycles? num te defraudauit? Atqui adiciam ultra mensurā Choenices quatuor: sed quid hoc negocij? Complures simul adueniunt, Blepsias ille, & Laches, & Gniphon, breuiter agmen eorum qui uapulabunt. Itaq; quin ego in rupem hanc conscendo, ac ligonem quidem iam dudum fatigatū, paulisper interquiescere sino? At ipse plurimis cogeſtis saxis, procul eos lapidū grandine peto. BLEP. Ne iace Timon, abimus em̃. TI. At uos quidē nec citra sanguinē, nec absq; uulneribus.

HALCYON, SIVE DE TRANSFORMATIONE.

VINCENTIO OBSOPEO INTERPRETE.

ARGUMENTVM.

In hoc dialogo de potestate diuina disputat Socrates, quod scilicet Deo possibilia sunt omnia, & quod nos illius operum atque effectuum causas, intellectu ac ratione cōsequi non possumus. Esse enim nos, quod ad collationē Dei & rerum æternarum attinet, pueros ac ueluti cecos. Quod autē Deus multa facile efficiat, quæ nobis impossibilia uidentur, probat primum à signo siue exēplo tempeſtatis, quæ illius prouidentia seu administratōe, ex maximis et turbulentissimis subito in summā tranquillitatē & serenitatē conuertuntur, itē ab incremēto et collatiōe ætatis hominis, cū æquē mirū sit ex puero

Imbecilli ac paruo, uirum tantū et tam fortem fieri. Postremo ab effectibus uel nature, quæ cū Deo longè inferior sit, tamen ea quæ nobis ratione scilicet ac sensu omnia metuentibus, impossibilia uideri poterant operatur. *Occasio Dialogi sumitur à cantu et obiectu Alcedinis: Disputationis autem, à fabula quæ de transformatione illius narratur.*

CHÆREPHON.

Occasio Dialogi à cantu Alcedinis.

Fabula Halcyonis, occasio disputationis.

Alias: Luciferi, stelle illius pueri et c.

Halcyonij dies.

Propositio.

Argumentum à signo.

Epilogus amplificatur à minori.

Viusmodi uox aures nostras accessit ò Socrates, eminus à littoribus, & illo promontorio: quàm dulcis ac iucunda auditu. Quod uero animal cantillans istud dixerim: ferè enim muta esse cōsueuerunt, propter undas in ripis degentia. SOC. Marina quædā auicula est, ò Chærephon, multū lugens atq; lachrymans, quæ de iam olim homines istam cōmenti sunt fabulam: fuisse hanc, aiunt, quondam desponsam Aeoli Græci filiam, suum ipsius maritum iuuenem, luctu ac moerore prosequi iugalis amicitiaē desiderio, Ceyca illum Trachinium Eosphori Asterenati pulchri patris pulchrum filium. Deinde, diuino quodam consilio pennatam factam, alitis in morem circumuolare maria, quærentem illum, posteaquam per omnes terras oberrando, inuenire non potuit. CHÆ. Est uero hoc Halcyon quod dicis: nunquam ante hunc diē illius uox mihi inaudita est, sed profectò ut peregrina quæptam auribus meis allapsa est. Proinde & lugubrem & querulum edit sonum bestiola. Quantulam autem illam auiculam esse credibile est ò Socrates. SOC. Haud magnam admodum, magnum tamen propter amorem, quæ maritum complexa est, à superis honorem consecuta est. Quo enim tempore nidulatur, producendi foetus gratia, & homines eos dies festiuitate celebrant, quos uocant Halcyonios, in media etiam tempestate ab alijs serenitate differentes. Quorum omnium etiam hodiernus dies maximè uisus existimandus est. Nonne uides quanta in cœlo constet serenitas, & mare ab omnibus undis & fluctibus sedatè & tranquillè stet, stratum & placidū, speculo, ut ita loquar, non absimile. CHÆ. Rectè dicis, omnino enim adparet hodiernus dies esse Halcyonius, tum etiam heri talis erat. Sed per Deos age, ò Socrates, qui nam credibile esse potest, aut quomodo priscis hominibus fides habenda est, pro certo confirmantibus, ex aibus mulieres unquam factas esse, aut contrà aues ex mulieribus? Prorsus enim nullo modo tale aliquid fieri posse uidetur. SO. O amice Chærephon, de rebus possibilibus & impossibilibus uidemur in uniuersum hallucinantes & cæcutientes esse iudices. Quippe rerū causas iuxta humanam potentiam expendimus, quæ nobis ipsis incognita esse solet, atq; incerta & inuisibilis. Inde permulta nobis apparent rerum factu faciliū difficillima, & minimè arduorum ardua. Tum quædam propter imperitiā multa, multa autem propter mentis & intelligentiæ infantiam. Reuera enim omnis homo puer est, maximè uero senex, quoniam omne uitæ nostræ tempus modicum est, & ferè nihil aliud quàm puericia, ad uniuersum æuum comparatum. Quid ergo ò bone, Deorum ab dæmoniorum uim atque potentiam ignorantes, certi aut explorati hac de re pronunciare possint? Vidisti haud dubiè Chærephon, diē ab hinc tertio, quanta tempestas sauiert: adeo ut eam animo saltem repetens, uehementer inhorrescam. Vidisti præterea horrenda illa fulgura & tonitrua, tum inuitatos uentorum impetus atq; turbines? Suspiciatus fuisset quispiam totam terram corruiuram. Paulò uero postea admiranda subito oborta serenitatis immutatio facta est, quæ etiam in hoc usque tempus perdurauit. Vtrum igitur maius existimas atq; operosius, ex tantis feruentium uentorum procellis & turbiniibus talem per uniuersum mundum inducere serenitatem, quàm mulierculæ formam transmutatam in auiculæ spectem traducere? Nam & nostrates pueruli ex luto aut cera formas ducere non impe-

imperiti, ex eadem materie in manus sumpta sine negotio multas specierum naturas transformando effingunt. Cæterum Deo magna & incomparabili præstantia præpollenti ad nostras vires comparato, promptum ac facile est omnia talia effecta reddere. Quanto enim totum cælum tibi uidetur teipsum antecellere magnitudines? Haud dubie enim dixeris, CHAE. Et cuius hominis intelligentia tanta est, o Socrates, qui talium rerum aliquid perspicere, aut explicare possit? Neque enim ista humana uoce explicari possunt. SO. Proinde, maximas quaspiam hominum vires inter se compositas contemblemur in potetia, & imbecillitate excellentes. Etenim uirilis ætas, ad pueros omnino infantes à natiuitate quinq; aut decem annos nondum egressos immane quantum & quam admirandum discrimen habet, quod ad robur & imbecillitatem attinet, in omnibus ferme quæ sunt in uita actionibus, cum in his quæcumque per artes illas celebres & uarias, tum quæcunque corporis & animi uiribus perficiuntur. Hæc enim puerilis ætas, ut dixi, imbecillitate mentis & intellectus obstante, ne capere quidem potest. Iam unius maturæ & adultæ ætatis uiri robur, inestimabile quantum interuallo præcellat omnium puerorum vires. Siquidem horum multa millia unus uir haud difficulter subigeret. Etenim pueritia in totum cunctis expers est, ac sub initium ipso naturæ ductu, in ualida atque inutilis homines consequitur. Quando ergo homo, ut uidetur, hominem in tantum præcellit, quid putabimus uniuersum cælum nostris uiribus collatum adpariturus ipsi, qui hæc contemplando assequuntur. Itaque multis persuasum, atque credibile uidetur, quanto mundi magnitudo Socratis aut Chærephontis excellit speciem, tanto & ipsum potentia, sapientia & cogitatione similiter antecire, & nostras actiones. Proinde, & tibi & mihi, alijsque quam plurimis nostri ordinis hominibus, multa facta sunt impossibilia. Quoniam & tibi canere canendi imperitis, aut legere, aut scribere illiteratis interea impossibilius est, dum imperiti fuerint facientes, aut mulieres ex auihus, aut contra aues ex mulieribus. Cæterum, ipsa natura prope modum assimilans animantem sine pedibus, nec alatam, suppositis pedibus & adiectis alis, pulchraque & omnigena colorum uarietate exornans, apem solertem & industriam absoluit, diuini mellis opificem & constructricem. Ex ouis autem mutis & inanimatis, quod autum effingit genera & uolatilium & pedestrium, & animalium extra aquas degentium, ad quæ diuinis quibusdam, ut sermo est, artibus magni ætheris abutitur. Proinde, Deorum immortalium uirtutes, quæ magnæ sunt & incomprehensibiles, nos mortales & modici existentes, neque ut omnes reliquas res paulo maiores, & humanæ rationis captum excedentes, sed ne paruas quidem perspicere possumus, in pluribus hæsitantes. Et cum nihil firmiter aut constanter de ipsis, quæ nobis accidunt, passionibus referre possumus, neque de Halcyonibus aut philomelis quicquam certi narrare nobis concessum est. Præclaram uero hanc fabulam, quemadmodum à patribus accepimus, & liberis meis o aures lamentationum modulatrix traditurus sum super hymnis tuis. Ac tuam cum pietatem, tum amorem erga mariti uxores meas Xantippæ & Myrto magnificis uerbis celebrabo, cum alia multa, tum in primis, quem à Dijs immortalibus honorem præcipue consecuta sis commemorans. Nunquid & tu Chærephon pari studio eiusmodi quiddam mecum factururus es? CHAE. Neque uero aliter facere conuenit, o Socrates.

Et quæ iam à te sapientissimè disputata sunt, exhortatione duplici ad æquabilem conuersationem uiros atque mulieres uidentur impellere. SOC. Proinde, consulata Halcyone, tempus est, ut è Phalarico ad urbem nos recipiamus.

CHAE. Istud ergo ipsum in præsens faciamus.

L V C I A N I PROMETHEVS SIVE CAUCASVS.

OTTOMARO LVSCINIO INTERPRETE.

A R G V M E N T V M.

Videtur hoc dialogo Lucianus, id quod et in sequentibus facit, Deorum gentilium uanitatē, & ineptā de illis persuasione hominum reprehendere atque irridere uoluisse. Orationē autē sumpsit ex fabula Promethei, quē poētæ fingunt, eo quod Iouē in distributione carnum decessisset, deinde & homines formasset: postremo autē de caelo ignem surreptum terris intulisset, à Ioue Caucasō alligatum, aquilamque immissam, quæ epas illius carpendo attereret. Fungit itaque hic interea dum rupibus affigitur, causam dicere, & apud Mercurium et Vulcanum, de criminibus obiectis purgare. Primum de distributione carnum, per extenuationem, dicendo iocum fuisse conuivalem non fraudem, neque tantum supplicium mereri, ex aduerso priora suam eritā referendo. Secundo loco de plastice, ubi bifariam respondet, & super eo: an homines in uniuersum finxisse, Dijs dannosum fuerit: & super modo & forma, ostendens non modo nihil incommodi fictionem hominis attulisse Dijs, uerum etiam utilem & prope necessariam fuisse. Deinde et hac forma, ita ut Deos referrent facie, & rationis participes essent, necesse fuisse creari. Ultimo de furto ignis respondet, neque celestii igni quicquam ademptum esse, & ad officium Deorum pertinere, ut homines uiuent: præsertim cum ea re ipsi neque opus habcant, itaque utantur, homines autem sacrificando indigeant, & ad ipsorum Deorum ministerium adhibeant. Ocasio apologiæ sumitur ex eo, quod cum Prometheus sui misereri Mercurium iuberet, ille contra mutuo cum pati hæc dixerat.

M E R C V R I V S.

Exordium Dialogi ab occasione loci.

Actio et affixio Promethei, unde occasio dramatis petitur.

Accusatio Prometheus.

I.

II.

III.

Nobis Caucasum ò Vulcane, cui miser hic Titan ffigendus est. Itaque circumspectiamus, sicubi locus pateat in præcipiti, nudatus niue, cui firmitus infigantur uincula, & unde suspensus ipse magis promineat, & fiat conspicuus. **VULCANVS.** Circumspectandum profectò Mercuri nobis est, ne humili loco, ac prope terram affixus, plasticis sui (nempe hominum) experiat auxilia, aut rursus in sublimi propendens, is qui in montis radice uersantur, minimè appareat. Quamobrem nisi aliter tibi uisum fuerit, hic in montis medio, supra conuallem, passis hinc atque illinc regione manibus, cruci affigatur. **MERC.** Rectè dicis, prærupta enim hic undique sunt saxa, & nemini accessa, quippe propendunt parumper in præceps, tanta proinde angustia, ut nullum penitus recipiant uestigium, quum uix summis hic insistas pedibus, Denique quam maximè opportuna, in quibus furca fiat. Ne igitur cuncteris Promethee, sed ascende, & præbe monti affigendum. **PROMETH.** At uos saltem, ò Mercuri & Vulcane, miserescite mei, qui citra ullam prorsus noxam calamitatem istam incidi. **MERC.** Miserescite ais, Prometheus? Tanquam parum sit tibi Caucasō alligari, nisi nos quoque ambos Iuppiter eidem poenæ mox destinet, ueluti mandato suo immorigeros? Sed tu porrige dextram, Vulcane tu reclude & affige, malleo potenter immisso. Præbe laeuam, quo & illa ritè implicetur. Bene actum, iam nunc deuolutura tibi aquila iecur depascet, ne quippiam tibi unquam desit premij, pro opere illo tuo, tum pulchro, tum ingenioso. **PRO.** O Saturne, ò Iapete, & tu Tellus parens, infelix ego quibus afficior poenis? qui neque facinus unquam graue admiserim. **MERC.** Nullum facinus ais Prometheus? qui primo quidem distributorum carnum obiens munus, mirum quam uasre egeris atque improbe, optimam enim partem tibi subducens, Ioui ossibus candido adipe uelatis, imposuisti. Hesiodi ipsius mihi iam in mentem uenit, qui me hercle de hac re uerba facit. Deinde & homines effinxisti, animantis genus, quo non est aliud uersuti magis ac callidum, & quidem maxime omnium mulier. Super omnia autē igne thesaurum deorum multo omnium præstantissimū furum surripuisti, hominibus eiusca

ejusce usum tradens. At uerò quum tanta admiseris flagitia, mirum quomodo dicere ausis te quasi insontem, & nemini prorsus iniurium uinculis implicari. **PROME.** Videris quoque & tu mihi Mercuri, iuxta poëtam inculcare innocuum, quando talia mihi obijcis, quæ ego iure optimo me fecisse contenderim, ob quæ equidem in Pritaneo publicè alendum me, si pro merito mecum ageretur, censuissem. Verùm si uacat tibi audire ex me defensionem minimè inuicundam, ego detortam in me culpam facili conatu diluere curauero, simul atq; perspicuum fuerit oratione mea, quàm iniquè aduersum me Iupiter pronunciauerit. Tu uerò quandoquidem tam eloquio polles quàm iuris scientia, Iouis partes tuearis, Denique effingas ut lubet, quòd me haud iniuria prope portas Caspias Caucaſo isti affigendum iudicarit, quo miserrimum Scythiſ oranibus fiam spectaculum. **MERC.** Inanem in sumis operam Promethee, si prouocare uelis à Iouis in te lata sententia, tentare enim isthuc prorsus existimo inutile. Verùm quando alioqui tantisper mihi hic manendum est, dum ex arduo aduolet aquila, quæ epatis tui curam gerat, occasionem nimium hæc nobis mora ministrabit te auscultandi declamantem, qui præter astu quo cunctos mortales superas, Rhetorice quoque probè calles. **PROME.** Primum igitur Mercuri tu uelim dicas, quibus de rebus mecum pater tuus exposculet, quas dein exaggerare tibi licebit, & longè grauissimas facere. Caueto autem imprimis, ne prætermisſum tibi aliquid excidar. Cæterum tu Vulcanæ cenſor esto, ac de cauſſa cognoscas uelim, **VULCAN.** Ita me amet Iupiter, pro iudice accusator tibi futurus sum, eo quòd compilato igni, gelidam mihi officinam reddideris. **PRO.** Partiri igitur uos conueniet actionem, ut tu quæ ad furum pertinent, in unum congeras; at Mercurius quæ hominum formæ, et non conueniunt, carniūq; distributioni impugnare conetur. Nihil autem uideo quod uos remoretur, quum ambo sitis egregij artifices, & ad compositionē dicendum impendit instructi. **VULCAN.** Mercurius meam obibit prouinciam, cui hæc non obiter curæ sunt, utpote Rhetori. nam ego quum haud quæquam iudicialibus dissertationibus uersor, sed magis circa focum, ibiq; non nihil est quod meæ possunt uires, quo pacto oratorem agam non uideo. **PRO.** Nihil est quòd Mercurium de furto dicturum suspicer. Quomodo enim fur ti me suggillauerit, cuius ipse autor est? Vnde necessitudo quædam mihi cum Mercurio intercedit, propter idem artificium. Atqui tempus expetit ò Maia soboles, si me culpæ cuiuspiam arguere uelis, ut modò proponas accusationem. **MERC.** Si mihi propositum sit malefacta tua insectari, longa profectò oratione opus fuerit, & apparatu aliquo, neque enim quasi compendio quodam recensere crimina satis est. Quo pacto uidelicet commisso tibi distribuendarum carniū officio, regem meliori parte fraudaueris, atque illam pro te seruaris. Quòdq; homines, quos esse minimè decebat, effinxeris. Denique quòd ignem quoque à nobis sustuleris, ad illos eum perferens, Quam in re abusus es profectò uir optime, Iouis benignitate, ac uisus es mihi eam parum intellexisse. At uerò si hæc inficiaberis te admisisse flagitia, longiore tecum utemur sermone, quo simul & dicta tua refellamus, & ut ueritas quàm maximè fiat perspicua, laboremus. Cæterum si ea concesseris, quæ de carniū diuisione diximus, hominibus recens formati, atq; ablato igni, abunde iam muli in hac accusatione satisfactum est. Quid enim pluribus opus? quando aliter dicere iam planè sit nugari. **PRO.** Siquidem isthuc an sit nugari posthac uiderimus. Nunc uerò quoniam absoluta tibi est aduersum me (ut ais) accusatio, Ego præpotens Mercurij hæc obiecta facili amoliri tentauero: Et primo quidem audi obsecro quæ dicam de carniibus: Cœlū testor, si me non Iouis loco nūc pudet, ut recenseam quæ ille sit pusillanimus & querulus, non tam aliam ob causā quia minuta quædam ossa in portione, quæ sibi fortè obtigerat, offendit,

Preparatio ad
defensionē, ser-
uiens dialogi de
toro, eademq;
nice exordij

Repetit capitū
accusationis.

II.

III.

Apologia Pro-
methei Ad 1. ca-
put de carniū
distributione.

&

A persona.

& huius rei gratia, me tanto nunc tempore à cunctis pro deo habitum, palis huius affigendum misit: Immemor sanè quibus eum iuuerim beneficijs, neque satia probè perpendens cuius momenti sit tantæ indignationis origo atq; materia. Nam quis non uidet puerilem hanc esse iram, ut excandescas, & iniquo feras animo, quia maiorem partem non acceperis? Verum quanto foret æquius Mercuri conuitalium huiusmodi fraudum deinceps ne recordari quidem? Et di missa ira, symposij delictum ueluti lulum æstimare atq; iocum. Quippe quum in crastinum continere odium & meminisse iniuriæ ueteris, haudquaquam re ges deceat, ne dicam deos. Sed agendum tollamus è conuiuijs lepores illos & sa les, risum & subdolas captiones, Quid, oro, præter temulentiam, edacitatem, & silentium fiet reliqui? Quæ quum tristitia admodum sint, & parum iucunda, decentius exulare crediderim huiusmodi à conuiuiis. Nam Iouem in poste rum diem recordaturum, quis oro, putaret huiusce distributionis carniū? in qua nil præter iocum notares ac lulum. Vt ne interim dicam, quod molestè nō nihil esset laturus, tanquam his rebus leuiculis potuerit offendi, Nil enim aliud explorare uolebam in ea diuisione, quam in defectu partium, meliorem nū Iu piter ab alijs dignosceret. Sed age Mercuri, ut sibi iam aliquid concedamus, minorem portionem ei tradidimus in partitione: adde quod fœdam, quod hor rendam atq; molestam, & si lubet, finge me omnino portionē sustulisse, Quid rum? Nunquid ideo decebat ut cœlum (ceu prouerbio dicitur) terræ miscere tur, uincula excogitarentur, & cruces totusq; Caucasus, aquilæ dehinc demitte rentur, quæ epar dilaniarent? Fallor si hæc non sunt aperta pusillanimitatis in dicia, animiq; ignobilis & propensi in iram. Nam quum hæc agit ob pauculas carnes, quid oro fecisset, si bos integer illi fuisset ademptus? Videre iam licet homines in pari negotio, longè modestius affectos, qui quum dijs immortalibus natura sint inferiores, acris illos excādescere par erat quàm deos. Atqui nemo hætenus fuit, qui coquum cruci adiudicari, eam ob causam, quod car nes elixans, immissum iusculo digitum uisus sit circumlambere, aut ex uertit nō nihil tostari carniū uellens uorari: Magis enim ueniam illis impertiant, nisi uehementer fuerint irati: tunc enim incutunt coquo pugnum, aut uerberant genas: uerū qui in crucem ullum sustulerit, inuenias uenientem. Et hæc de carnibus, utilis sanè defensio: sed unde multò uilior planè ac turpior in Iouē redundet accusatio. Tempus nunc monet, ut de plasmate & hominibus à me formatis, differatur. Quia in regem inconstat sitam esse accusationem, Ne que satis compertum habeo Mercuri, cuius nam culpæ me primo reum agas: Num illius, quod homines haudquaquam procreari debuerint, qui mouerentur: sed conducibilius foret terram ipsam, unde sunt progeniti, prorsus esse ociosam: An uero, quod formari quidem homines haud fuerit absurdum, sed lon ge aliter, & fermè ad aliam figuram ac formam, quàm ego illos fabricarim. Ego ad utrumq; facile responderim, simul atq; ostendere tentauero, quod nō modo nulla penitus iactura maloue deorum homines in uitam sunt adducti, uerū etiam, quod in rem eorum isthuc potissimum cedat, magis quàm si (ut iam olim fuit) tellus deserta, & hominibus, qui eam colerēt, destituta maneret. Sicenim nullo negotio palam fiet, num ego deliquerim, in hac formæ humanæ renouatione, quam solam constat diuinam esse, & planè coelestem. Quum itaq; tellus inculta, rudi ac hirta sylua horresceret, ac squaleret situ, adeo ut neq; uspiā gentium uideres aras deorum, templum, statuum, simulachrum, aut aliud huiusce modi, quemadmodum summa diligentiā iam undiq; apparent hæc elaborata, non sine eximia deorum ueneratione. Ego quā alioqui propensus sum ad pro uidendum in communi, ne quid desit, quod ad incrementum rei diuinæ, deus, ac uenustatem pertineat, tacitus mecum reputaui, nec quicquam posse fieri melius, quàm si pusillum luti acciperem, & inde animā effingerem nobis

djs

dijs, forma non admodum absimilia. Quippe uel id erat unicum, in quò mihi natura diuina deficere uidebatur, quòd nullius collatione felicius appareret atq; perfectior, ueluti, modo si eam cum homine conferas, prudentia, ingenio, ac rerum optimarum captu intellectuue præstante, sed mortali tamen. Cæterum iuxta Poetæ dictum terram aquæ commiscens ex liquida molliq; effinxit homines, Mineruam interea adhortatus ut in opere absoluendo mihi ferret suppetias. Hæc sunt magna illa & ardua, quibus nos deos offendimus, totiusq; mali ut uides, hæc summa est, ex luto perfecta nobis sunt animantia, & quod ante hac in motum erat, nos ad mobilitatem perduximus. Iam uerò mirum quàm indigne tur Iupiter, ex tali terrestrium animantium formatione. Quasi uero deinceps deorum sustinere cogatur penuriam, & procreatis hominibus, iam futurū sit, ut dijs suis orbetur; uerum quis unq; tam demens exiterit, ut solitudinem in Iouis curia propter generatos homines aliquando uerisimiliter futuram formidare queat? Nisi forte id ueretur, ne defectionem moliantur homines, & armis deos laceffant, id quod olim fecerunt Gigantes. Itaq; neminē fugit, qua ego sim modestia, ut iam iniquè de me quispiam queratur, uel operibus mea industria absolutis, quòd inde dij immortales offensi sint, ac damnum acceperint. Quin tu Mercuri minimum aliquod profer, et ego conticuerò ueluti meritò has daturus sim poenas. Atqui in promptu est cognoscere, quanta hinc dijs accedat utilitas. Si cõtempleris terram, quæ prius informi situ ac squalore obducta erat, urbibus, agriculturis & mitioribus plantis exornatam, mare nauigatum, insulas habitatas, undique aras & delubra, sacrificia & festiuitates, adeo ut iam passim uiuæ & fora, deniq; quocunq; te uertas, prorsus omnia Iouis plena sint. Quòd si ego rei priuatę intentus, solū mihi homines rem adeo præclaram effinxissem, profectò quantū ex fructu conijcere licet, qui ad me inde rediret, uos dij immortales opibus et ditione ne mihi quidē conferendi sitis. Verū ego in communideorū utilitati consulens ac cōmodi proprii negligentior, in rem uestrā homines potissimum produxi. Nam si quæ ad Remp. attinent, ego attenuare molior quo res meas promoueā, uelim mihi cōmonstrēs templum Promethei, quæ ad modum Iouis & Apollinis, nusq; non uideas, deniq; & tibi Mercuri quædā delubra sunt sacra. Ceterū isthuc interea tecum expendas uelim, num tibi bonum aliquid appareat, sine omni penitus teste, et nū oblectare queat habentem possessorio, aut opus quod nemo uideat, nemo laudet, nemo admiretur? Quod ideo dixim, quia nisi fierent homines, iam futurum erat, ut omnis cunctarū rerum decor esset sine teste, & opes nostræ ne à nobis quidē ipsi haberentur in precio, quum nemo alius sit qui harū admiratione caperetur. Adde, quòd nemo ex nobis felicitatem suam sit intellecturus, si non liceat secō ferre cū illis, qui respectu quodam sunt inferiores, quippe bonorū nostrorū expertes. Nam quis unquam rem quandā ceu magnam estimarit, si non cū exigua illam dimetiatur? Verū enim uero, quū optimo iure honorem à uobis pro rebus benè gestis in Rep. sperare debuerim, in crucem à uobis leuatus, mercedem capio mei tam salutaris cōsiliij. Sed ais: flagitiosi quidam sunt inter homines, puta moechi, bellatores, fororum mariti, & parentum acerrimi hostes: tanquam apud deos nō æquè liceat reperire hanc scelerū multitudinem, & huius rei gratia in cœlum culpam reijcias, ac terram unde dij fuerunt prognati. Nec uero est, quòd dicas hominum formationem dijs immortalib. facessere negocium, et augere curā, alioqui ociosis. Sic enim eandē ob causam pastor qui gregem curādam suscepit, in pluvia eā non continebit, quādo operosum sibi istud uidebitur, quū alioqui cura illa propter coniunctā exercitationē, non admodū appareat esse iniucunda. Sed adime obsecro, dijs omnē sollicitudinē, ut iam nihil sit cui provideant, quid iam aliud agant, q̃ q̃ torpeant ocio, nectar imbibāt, & uentrē distendant ambrosia? Ceterū male me habet, q̃ inuehendo in opus à nobis elaboratū, fœminas potissimū repre-

II.

Multum uero
etiā utilitas
inde proma-
nasc. à conse-
quentibus
effectis.

Obiectio quā
exemplo deum
de diluit.

Alia, quā per
inuestigationem à
simili.

*Elegans amplificatio obiectiōnis per re-
gestionem:*
Alter a pars
huius capitis
qua ex demo-
do figmenti
respondet:

reprehenderitis quas tamen impendiō adāmatīs, & modō tauri, modō satyri,
& cygni effecti, ad illas uos demittitis, ut ne interim dicam, quōd in cœlum ad-
missas, diuinitatis consortes redditis. Atqui non erat, ais, absurdum ut fierent
homines, si modō ad nostram hanc formam similitudine quāpiam non accede-
rent. Ego si exemplar aliud nouissem, quod formā præcelleret, ad illius instar
homines effigiassem, nisi beluinum magis deceret esse, & prorsus agreste istud
animantis genus: sed si hoc dixeris, non uideo quomodo uos diuino honore af-
ficerent, aut accumularent sacrificijs, quę quā grata sint uobis, conijcere licet
ex eo maximē, quōd non grauamini uel ultra oceanum summa celeritate pro-
ficisci, post inculpato Aethiōpas, si quando senseritis uobis afferri ab illis heca-
tonibus: uerū me, qui honorum huiuscemodi ac sacrificiorū autor sum atq;
origo, nescio quo iure in crucem sustuleritis. Hęc sunt quę de hominum pla-
mate sat fuerit commemorasse. Ad ignem transeamus direptum (si placet) for-
dam nimirum & inextinguibilem rapinam. Per Deos autem imprimis te oraueri,
ne cuncteris, sed mox mihi respondeas, nunquid ex igne Dii quippiam perdi-
derint, ex quo ille fuit apud hoīes? quod quidē uix unquā dixeris: quando sic
natura cōparatum est, ut ignis nihilo fiat minor si quis etiā cū alio cōmunicet:
deniq; non extinguitur ideo, quia alius inde flammā transtulerit. Itaq; euidentis-
simū hinc colligō argumētū inuidiæ, q̃ quum citra ullam iacturam, igne
carere potueritis, ab eius tamen usu arcere in animum induxeritis eos qui hoc
potissimū egere uidentur. Quo contra oportebat Deos omnes esse bonos bona-
rū rerum largitōres, & ab inuidia longe abesse. Sed quid si omnem prorsus ig-
nē suffuratus, detulisse in terrā, adeo ut nihil uobis fecissem reliqui, qua nam
oro iniuriā uos affecissem? quibus ignis haud quaquā potest esse usui, quum
neq; coquere uobis necessum sit, neq; frigidare ambrosiam. Ad hęc non egetis
artificioso lumine: uerū hominibus quum ad alia necessaria ignis habendus
est, tum maximē ad sacrificia, quō uidelicet in biuio nidorem uobis parent, thura
incendant, & pecudum coxas adoleant in aris: uerū quum (ut uideo) ingentē
uobis lætitiā pariat fumus ille, nihil prōinde tam grātum, quod in epulorum
uicem uos reficiat, quā ubi nidor simul cū fumo uolutatus ad cœlum usq; per-
meat. Itaq; parum appositē profectō, et nimium absurdē uidemini uapōrem hu-
iuscemodi nunc incusare. Miror autem cur Soli potestatem facitis lucendi ho-
minibus, neq; illi uitio uertitis, quōd in administrando deorum bono tam pro-
digus sit, atq; intemperans, quum ignis illi sit multō quā hic noster diuiniōr,
& candens magis. Dixi. Vestrum erit Mercuri ac Vulcane, ea quę perperam
a me proposita sunt, ad rectitudinem perducere, & rationibus quibus potestis
nostra hęc impugnare: dehinc rursus ad respondendum accingemur. MERC.
Haud facile est Promethee cum tam generoso oratore certare: uerū uehemē-
ter ex te tua fuit, quōd hęc abs te non audiuit Iupiter. Id enim certē scio, sed
cum uulturibus negotium dedisset, qui posthac uisceribus tuis pascerentur, adeo
grauiter ipsum criminatus es, aliud fermē agens, nam defensionem pro te dice-
re institueras. Mirum autem profectō quum uates sis, quomodo præfagire ne-
quieris, has te modō daturum pœnas. PRO. Præsciui hęc Mercuri, neq; me præ-
terit, quōd rursus liberabor. Et nunc Thebanus quidam ueniet tibi amicus qui
eminus iaculetur aquilam, quā supernē polliceris deuolaturā. MER. Utinā hęc
eueniant, solutum te à uinculis uidero, nobis conuiuiā additum, at non carnes
partientem. PRO. Bono sis animo, epula bor uobiscum, & Iupiter me liberabit,
nō exiguæ felicitatis gratia. MER. Ne, oro, graueris dicere, quā sit illa felicitas,
PRO. Nostin Mercuri Thetin? Sed quid uerbis opus? præstat em̃ cælare arcanū,
quo me maneat præmiū post solutā pœnā. MER. Quandoquidē id præstat, te
cū recondas licebit. Quin nos Vulcane abimus, iam. n. non longē abest aquila,
at tu Titan prestolare tantisper, dū tibi Thebanus (ut ais) sagittarius contingat,
qui te ab alitis huius laniatu quietum reddat, ac liberum. DEO.

Transitio.
III. caput, de
igne cœlo
sublato.

Ab natura rei.

*Ab officio
Deorum.*

Ab usu ignis.

*Ab utili ex
cōsequentib.*

*Amplificatio
ab exemplo.*

Argumentum:

DEORVM DIALOGI

ARGVMENTVM IN DIALO

GOS DEORVM.

Dialogi, qui sequuntur, tam superiorum quàm inferiorum Deorum, quasi quandam syluam ac sum-
mam continent, omnium ferè fabularum, quæ partim apud Homerum & ceteros Epicos poetas,
partim à Tragicis, Aeschilo, Euripede, Sophocle & reliquis tractantur. Sunt autem uti breuiores,
ita argutiores quoque, siue res, siue verba & compositionem spectes. Adeoque germanant illam Atticæ
eloquentiæ festiuitatem & gratiam exprimunt. Videtur autem Lucianus non hoc tantum agere nos-
luisse, ut Deorum gentiliū & Homericorum uanitatē argueret, atque irrideret. Quis enim ueterum,
saltem mediocriter sapientium atque doctorum unquam fuit, qui huiusmodi nugis ullam fidem adhibe-
ret, aut nomen nostris & humanis affectionibus obnoxium esse crederet? Verum illud quoque, ut (quod
in Prometheus ipse de se dicit,) Herottam illam Dialogi personam, & Tragicam grauitatem, Comice
risu temperaret. Et quia in omni genere scriptorum uersatum esse oportet eum, qui ueram ac solidam
eloquentiam atque doctrinam laudem assequi cupit, quemadmodum ipse infra in Lexiphane precipit, ex-
suma quidam etiam exempli, & exercitationis causa quod hunc modum in hoc genere illum sese exer-
cuisse: Nam ut hic Tragicorum & Homericorum fabulas, ita infra Comicorum quoque argumenta re-
trahit, & quod Dialogorum festiuitatem reuocat. Interim tamen etiam seria obiter monet ac docet, ut
in Cupidine, ubi tacite illud indicat, quod Cicero pro Cælio multis uerbis commemorat: Studiosos, puta,
& literarum amantes nullis externis ac prauis cupiditatibus alligari ac uinci. Quod idem & Theocri-
tus de Musis aperte dicit:

Nam quos aspiciunt ille (inquit) ex hilarantque uidendo

Nulla ueniens, ledant hos poeula Circes.

PROMETHEI ET IOVIS.

IACOBO MICYLLLO INTERPRETE.

PROMETHEVS.

POLLE me Iupiter, grauiam enim iam passus sum. **IVP.** Sol-
uam te, ais, quem oportebat grauiores pedicas habentem,
& Caucasum totum super caput incumbentem, à sedecim
uulturibus non solum corrodi epat, sed & oculis carere ef-
fossis, Eo quod tanta nobis animalia, homines uidelicet, ef-
finxeris: & ignem furtim surripuisti: & mulieres fabrica-
ruses. Nam quibus me ipsum decepisti, in distributione
carnium, ossa pinguedine obducta, mihi apponens, & meliorem partium tibi ipsi
seruans, quid attinet dicere? **PRO.** Igitur sufficientem iam poenam exolui, tan-
tum tempus Caucasum affixus, pessimam auium perditam aquilam nutriendum epate.
IVP. Ne minimum quidem hoc eorum, quæ te oportet pati. **PRO.** Atqui non si-
ne mercede me solues Iupiter, sed tibi significabo ualde necessarium. **IVP.** Blan-
diendo decipis me Prometheus. **PRO.** Et quid plus habebis? Non enim ignoras
rursus ubi Caucasus est: neque indigebis uinculis, si quo modo uersutias agens de-
prehendar. **IVP.** Dic prius, quamnam mercedem persolues necessariam nobis
existentem? **PRO.** Si dixerò ad quem locum uadis nunc, fide dignus ero tibi &
de reliquis uaticinans. **IVP.** Quomodo enim non? **PRO.** Ad Thetin, coiturus
cum ipsa. **IVP.** Hoc quidem nosti. Quid igitur postea? uideris enim uerum quid-
dam dicere. **PRO.** Nihil o Iupiter retinebas cum Nerine hac: si enim ipsa gra-
uida rediret, ex te, fetus similia faciet tibi, qualia & tu fecisti Saturno. **IVP.**
Hoc ais, expulsum me regno? **PRO.** Utinam ne fiat, o Iupiter. Veruntamen
tale aliquid comus ipsius minatur. **IVP.** Valeat igitur Thetis: te uero Vulcanus
ob hæc soluat.

D

L V C I A N I
CVPIDINIS ET IOVIS.
IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

CVPIDO.

A T si quid etiam peccaui, Iupiter, ignosce mihi, puer enim admodum sum, & adhuc imprudens. IVP. Tu puer autem Cupidos qui antiquior multo Iapeto es? An quia neque barbam habes, neque canos produxisti, propterea etiam infans putari cupis? senex & uersutus adeo cum sis? CVP. Qua uero iniuria affecit, ego senex ille, ut tu ais; cur me uincere quoque cogitas? IVP. Specta, o scelesti, an parua? qui me ita ludibrio habes. Itaque iam nihil est, quod me non effeceris: Saryrum, taurum, aurum, cygnum, aquilam, omnia haec fecisti me. At quae me uicissim amaret, nullam plane unquam fecisti, neque intellexi me, etiam uxori, propter te gratiorem fuisse. Sed oportet me praestigijs uti ad illas, & meipsum abscondere. Illae autem taurum, aut cygnum exosculantur, me uero si aspiciant, moriuntur praeformidine. CVP. Merito, neque enim ferunt, o Iupiter, ut quae mortales sint, aspectum tuum. IVP. Quomodo igitur Apollinem Branchus ille & Hyacinthus tantopere amant? CVP. At Daphne etiam fugiebat illum, quamuis comatum & imberbem. Quod si autem uoles amabilis esse, neque concutias Aegidem, neque fulmen geras, sed quam suauissimum te ipsum perhibe, utrinque demisso capillo, eoq; mitra reuincto, uestem sume purpuream, crepidas subliga auratas, ad tibiam & ad tympana composito gressu incede, & uidebis quod plures te sequentur, quam Bacchum Maenades. IVP. Apage. Equidem nolim amabilis esse istoc pacto, ut talem meipsum exhibeam. CVP. Proinde & amare nolis. Nam hoc certe facile est. IVP. Quin amare quidem uolo, minore autem negotio illo potiri. Atq; ob haec nunc dimitto te.

Hoc est, Thoracem seu lorica, sic enim Martialis exponit lib. 7. epi.

IOVIS ET MERCVRII.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

IVPITER.

Io in uaccam.

ILLAM Inachi puellam pulchram nosti Mercuri. MER. Etiam, Io dicis. IVP. Non amplius puella illa est, sed iuuenca. MERC. Monstruosum hoc. Quomodo mutata est? IVP. Zelotypia mota Iuno, transformauit ipsam. Sed & nouum aliud quoddam malum in super excogitauit. Infelici illi bubulcum quendam multioculum, Argum nomine, custodem addidit, qui iuuenicam pascit, in somnis ac per uigil ipse existens. MER. Quid igitur nos oportet facere? IVP. Deuolans in Nemeam syluam, illic alicubi Argus pascit, illum quidem interficito: Ipsam uero Io per pelagus in Aegyptum abducens, Isim facito, & decetero pro deo ab incolis habeatur, Nilumq; attollat, & uentos immittat, & praeterea nauigantes seruet.

IOVIS ET GANYMEDIS.

IACOBO MICYLLO INTERP.

IVPITER.

GE o Ganymedes, peruenimus enim quo oportebat, osculare me iam; ut uideas non amplius rostrum aduncum me habere, neque ungues acutos, neque alas, qualis uidebar tibi modo, cum uolucris esse apparebam. GA. Mi homo, an non aquila modo fuisti? ac deuolans rapuisti me a medio ouili?

builis. Quo pacto igitur alæ illæ ablatae tibi sunt? tu uero ipse alius quispiam subito appares. IVP. Sed neque homo quem uides, adulescentule, neque aquila, sed omnium rex Deorum ego ipse sum: qui me ipsum ad tempus ita transformauit. GAN. Quid ais tu? Pater ille es? deinde, quomodo fistulam non habes, neque cornuta, neque hirsutus es crura? IVP. Solum enim illum existimas Deum? GAN. Etiam. Atque adeo sacrificamus ipsi, coleatum hircum ad speluncam agentes, in qua ipse posuit est. Tu uero plagiarius quispiam uideris mihi esse. IVP. Dic mihi, Iouis uero nomen non auisisti? neque etiam aram uidisti illius in Gargaro, pluenris scilicet atque tonantis, & fulgura facientis? GAN. Tu te optime uir ais esse, qui paulo ante effudisti nobis copiose grandinem, qui habitare supra nos dicetis, faciens strepitum, cui arietem patet sacrificauit. Denique quidquam improbe tentantem me furtum rapuisti rex Deorum? Iam uero & oues fortassis lupi dissipauerunt, desertas illas inuadendo. IVP. Adhuc enim cura est tibi ouium immortali factis, & hic conuersaturus nobiscum. GAN. Quid dicis? An non dedites merandem in Idam hodie? IVP. Nequaquam, quoniam frustra aquila fuisse pro deo factus. GAN. Igitur inquires me pater, & indignabitur non inueniens, uerberaque postea capiam, relinquens ouile. IVP. Vbi ille uidebitur? GAN. Nequaquam, desidero uero iam ipsum. Quod si uero dimittes me, promitto tibi, & alium hircum ab ipso imolatum iri, redemptionis precium pro me uidelicet. Habemus autem triennem illum, & magnam, qui praet ceteris in pascua. IVP. Quam simplex hic puer est, & minime malus, atque ipsum solum, puer adhuc. Verum o Ganymedes, illa quidem omnia ualere sine, & obliuiscere ipsorum, ouilis uidelicet & Idæ. Tu autem (iam enim coelestis es) multa benefacies hinc & patri & patriæ. Ac pro lacte quidem & caseo, Ambrosiam edas, & Nectar bibas. Hoc tamen & alijs nobis ipse infunderendo præbebis. Quod autem maximum est, non amplius homo, sed immortalis eris, atque etiam sydus tuum apparere faciam pulcherrimum, & omnino felix eris. GAN. Si uero ludere cupiam, quis tolleret mecum? in Ida enim multo coætanei eramus. IVP. Habebis & hic collusorem tibi hunc Cupidinem, & astragalos ualde multos. Confide solum, & latus sis, & nihil desideres inferiorum. GAN. Quid uero uobis utilis ero? An oues pascere oportebit & hic? IVP. Non, sed ministrabis uinum, & ad nectar paulo post ordinaberis, & procurabis conuiuium. GAN. Hoc quidem non difficile, scio enim ut oporteat effundere lac, & coronare poculum pastorale. IVP. Vide, rursus hic lactis memini, & hominibus se ministrare putat. Hoc uero coelum est, & bibimus, quemadmodum dixi, nectar. GAN. Dulcis o Iupiter lacte? IVP. Scies post pusillum, & cum gustaueris, non amplius desiderabis lac. GAN. Porro ubi dormiam nocte? An cum coætaneo Cupidine? IVP. Non, sed ob hoc te rapui, ut simul dormiremus. GAN. Solus enim non possis, sed suauius dormire mecum? IVP. Profecto, cum tali qualis es tu Ganymedes, sic pulcher. GAN. Quid enim te ad somnum iuuabit pulchritudo? IVP. Habet quoddam incitamentum suaue, & facilius inducit ipsum. GAN. Atqui pater meus indignabatur mihi condormienti, & narrabat mane, quomodo turbarem ipsi somnum uoluitatis per lectum, calcitrans, & aliquid loquens interea quando dormirem: quia propter ad matrem remittebat me dormituru sepiuscule. Quare, si ob hoc, ut ais, rapuisti me, tempus tibi est, ut me denuo in terram deponas, uel molestia afficeris nihil dormiendo. Turbabo enim te continue, huc atque illuc me reuoluens. IVP. Atqui hoc ipsum suauissimum mihi feceris, si tecum uigilare cogas. Osculabor enim interea te eo saepius & amplectar. GAN. Ipse uideris, ego uero dormiam te deosculante. IVP. Videbimus tunc quid agendum. Nunc uero abduc ipsum Mercuri, & postea quam de immortalitate biberit, ducit ministrat nobis, docens prius quemadmodum oporteat porrigere cyphum.

LVCIANI
IVNONIS ET IOVIS.
 IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

IVNO.

X quo adolescentulum hūc Iupiter, Phrygium istum de-
 co, ab Ida raptum huc adduxisti, minus aduertis mihi ani-
 mum. *IVP.* Etiam ob hunc, Iuno, zelotypa iam es, sim-
 plicem adeo, & minime molestum? Ego uerò putabam
 mulieribus solis difficilem te esse quęcunq; conuersantur
 mecum? *IV.* Nequilla quidem recte facis, nec convenien-
 tia tibi ipsi, qui omnium deorum dominus existens, relin-
 quens me legitimam uxorem, in terram descendis, sibiq; adulteria exeres in au-
 rum uel taurum conuersus. Veruntamen illę mulieres tibi in terra manent, Ideo
 autem hoc puero rapto, etiam in cœlum subuolasti, Deorum generosissime, &
 nunc ille nobiscum habitat, ante oculos mihi adductus quasi æmulus, scilicet ut
 pocillaretur tibi, sic enim aiunt. Itā ne uero carebas pocillatoribus? aut defessia
 deo sunt & Hebe & Vulcanus ministrando? Tu uerò etiam calicem non aliter
 ab eo accipis, quā simul et osculatus fueris ipsum antea, omnibus aspiciētibus.
 Et deosculatio ista suauior tibi est ipso Nectare. Atq; ob id sæpenumero, neq;
 sitiens, petis bibere. Interdum autem etiam ubi degustasti solum, porrigere ipsi
 soles. Deinde bibente ipso arripis calicem, & quantum in illo reliquum restat,
 omne ebibis, ea etiam parte, unde ipse bibit, & ubi applicuit labia, ut & bibas si-
 mul & osculeris. Nuper uero rex ille atq; omnium pater, depositis Aegide ac
 fulmine, sedisti talis ludendo cum illo, barbā ipse tantā & tam promissā ha-
 bens. Omnia igitur uideo hæc, quare ne te putes latere. *IVP.* At quid adeo
 graue hoc, ò Iuno, adolescentem adeo pulchrum inter bibendum deosculari, ob-
 lectariq; utroq; illo, & osculo uidelicet, & nectare. Quid si igitur uel semel com-
 mittam ipsi, quo & te osculetur, non amplius accusabis me, quòd osculum illius
 præstantius nectare puto. *IV.* Pædiconum uerba hæc sunt. Ego uerò non itā
 insanituro, ut labia mea adplicem molliculo isti Phrygi, adeoq; effeminato. *IVP.*
 Ne conuiceris, generosissima tu, amores meos, nam mulierosus, & barbarus, &
 molliculus iste, suauior & desiderabilior, nolo autem dicere amplius, ne te magis
 irriterem. *IV.* Utinam uero & in uxorem illum duxisses, mei gratia. Memine-
 ris igitur, qualibus mihi, propter egregium istam pocillatorem, temulenter in-
 sultas. *IVP.* Imò uero Vulcanum istum, filium tuum oportebat nobis pocillari,
 claudicantem uidelicet, & à fornace uenientem, plenum adhuc fauillis, deposito
 paulo antè forcipe. Et ab illis ipsis digitis, accipere nos calicem, attractumq; ip-
 sum interea osculari: quem neq; mater tu libenter osculata fueris, præ fulgine qua-
 si tota illius exusta facie. Nimirum suauia hæc, adeoq; multum etiam pocillator
 iste, cohonestat deorum conuiuiū, nonne? Ganymedes autem hic iterum in Idā
 hinc ablegandus est, quippe purus ac candidus est, & digitos habet roseos, etiam
 scitè porrigit poculum: & quod te omnium mordet maximè, osculatur dulcior
 ipso nectare. *IV.* Nunc tibi & claudus, ò Iupiter, Vulcanus est, & refertus fuli-
 gine, atq; nausea afficeris, cum aspicias ipsum, ex quo formosum & capillatum istū
 Ida enutrit. Olim autem non uidebas ista, neq; tum fauillæ, neq; fornax ipsa ab-
 sterrebat te, quo minus biberes illo porrigente. *IVP.* Aegritudine Iuno, te ipsam
 afficis, nihil aliud agis, & mihi amorē eò magis incendis, quia zelotypa es. Quòd
 si uero grauaris, à puero formoso accipere poculum, tibi quidem filius ministret
 potum. Tu uero Ganymedes, mihi soli imple calicem, & cum quolibet bis oscu-
 lare me, & cum plenum porrigis, & cum rursum à me illum accipis. Quid ita la-
 chrymaris? Ne metue. Malum enim feret, si quis tibi molestus esse uoluerit.

IVNO.

IVNONIS ET IOVIS.

IACOBO MICYLLIO INTERPRETE.

I V N O.

IXIONEM hunc uides Iupiter, quibus nam moribus affectum putas? IVP. Hominem esse uilem Iuno, & combibonem: non enim conuersaretur nobiscum, si indignus conuiuium foret. I V N O. At indignus est, contumeliosus certe existens, quapropter non amplius conuersetur uobiscum. IVP. Quid autem contumeliae intulit, oportet enim (ut puto) & me scire. IV. Quid uero aliud. Etenim erubesco dicere ipsum, tale est quod sibi sumpsit. IVP. Atqui ob hoc tanto etiam magis dicere debebas, in quantum ille turpia quoque conatus est. Num igitur sollicitauit aliquam ad stuprum? intelligo enim cuiusmodi turpe sit, quod reformidaueris dicere. IV. Ipsam me, non aliam quampiam Iupiter, longo iam tempore. Ac primum quidem ignorabam quid rei esset, cur attente adeo in me aspiceret. Ille autem etiam in gemiscebat & sublachrymabatur. Et si quando bibens tradidissem Ganymedi poculum: hic petebat ex eo iam ipso bibere, & capiens osculabatur interea, & ad oculos admouebat, & rursum prospectum in me intendebar: haec intelligebam amatoria esse, & multo quidem tempore uerecundabar dicere ad te, putabamque cessaturum a furore hominem. Postquam uero & sermones ausus est mihi adhibere, ego dimittens illum adhuc lachrymantem, & ad genua prouolutum, obturais auribus, ut ne contumelias supplicantis illius audirem, abijt tibi dicerem. Tu uero ipse uide quomodo explores uirum. IVP. Euge, sceleratus ille, in me ipsum, & usque ad Iunonis nuptias etiam: adeone inebriatus est nectare? Certe rursus nos autores horum sumus, & ultra modum amatores hominum, qui quidem & conuiuatores nostros ipsos fecimus. Digni igitur uenia sumus, si bibentes similia atque eadem nobiscum: deinde & aspicientes coelestes istas formas, & quales nunquam uiderunt in terra, concupiuerunt frui illis, amore capti uidelicet. Est autem amor uiolentum quiddam, & non hominibus solum imperat, sed & nobis ipsis interdum. IV. Tuus quidem & ualde hic dominus est, & ducit te, & fert naso (ut aiunt) trahens, & sequeris ipsum quocumque duxerit te, & immutaris facile in quodcumque iusserit, & prorsus possessio & ludus Amoris est tu. Et nunc Ixioni, scio, quod ueniam tribuis, ut qui & ipse adulterio cognoueris aliquando illius uxorem, quae tibi Pirithoum peperit. IVP. Adhuc enim tu meministi illorum, si quid ego lusi in terram descendens. Sed nosti, quid mihi uideatur de Ixione, multandum quidem ipsum nequaquam, neque a conuiuiis extrudendum esse, rusticum enim foret. Sed quia amat, & ut ais, lachrymatur, & intolerabilia patitur. IV. Quid nam o Iupiter, metub enim ne & tu contumeliosum aliquid dicas. IVP. Nequaquam. Sed simulacrum ex nube fingentes tibi simile, postquam solum fuerit conuiuium, & ille uigilat (ut par est) praeter amore, ad concubitum adhibeamus ipsi afferentes. Sic enim ab angendo animo fortassis desisteret, putans se consecutum esse desiderium. IV. Apage, ut nunquam quicquam tempestiuium illi contingat, quando ea ita, quae supra ipsum sunt, concupiscit. IVP. Attamen patere o Iunio. Quid enim adeo graue tibi accidet ex hoc figmento, si cum nube Ixion congruetur? IV. Sed nubes ego esse apparebo, & turpitudinem istam in me committet propter similitudinem. IVP. Nihil istud dicis, neque enim nubes haec unquam Iuno erit, neque tu nubes. Ixion autem solum decipietur. IV. Sed (ut omnes homines arrogantes sunt) gloriabitur descendens forsitan, & narrabit omnibus, dicens: coisse cum Iunone, & Iouis riualeui esse: forsitan etiam dixerit, me ipsum amare: illi uero credetur, quando non uiderunt, quomodo cum nube coierit. IVP. Igitur si quid tale dixerit, in inferni precipietur, ac rotæ miser affigatus, cum ipsa perpetuo circumuoluetur, & laborē nunquam cessaturum

sustinebit, poenas uidelicet has pro amore dependens. IV. Non enim gratie hoc quidem, ob iactantiam.

APOLLINIS ET VVLCANI.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

VVLCANVS,

De furacitate
Mercurij.

VIDISTIN? Apollo Maia infantulum illi, nuper genitum, ut formosus est, & arridet omnibus, & iam quoque tale quiddam praefert, quasi in magnum aliquod bonum euasurus sit. APOL. Illum ne ego infantem dicam, o Vulcane, aut in magni aliquod bonum euasurum? qui ipso Iapeto antiquior est, quantum ad fraudulentiam attinet. VVL. Et quem adeo iniuria afficere potuerit, iam primum in lucem æditus? APOL. Interroga Neptunum, cuius tridentem suffuratus est: aut Martem, nam & huius subtraxit clam e uagina gladium, ut interim de me ipso non dicam, quem & arcu spoliavit & sagittis. VVL. Hæcne infantulus & modo natus ille? qui uixdum mouebatur in cunis inter inuolucra? APOL. Scies Vulcane, si modo ad te aliquando uenerit. VVL. At qui uenit iam pridem. APOL. Quid igitur, habes ne omne fabril instrumentum, nec dum quicquam illius tibi amissum est? VVL. Omne Apollo. APOL. Attamen inspicere diligenter. VVL. Per Iouem, forcipem non uideo. APOL. Sed uidebis illum alicubi inter inuolucra in cunis infantis. VVL. Adeo ne aduncas manus habet, perinde ac si in ipso uentre iam tum meditatus esset furandi rationem? APOL. An non audisti ipsum loquentem quoque iam arguta ac uolubilia quædam. Atque hic etiam ministrare nobis uult. Hæc autem uocato ad se Cupidine, statim illum palestra superatuit, nescio quo pacto pedes illi subtrahens. Deinde cum a cæteris laudaretur, interea Veneri surripuit cingulum, cum illa amplexata ipsum fuisset ob uictoriam. Ioue autem ridente, sceptrum illius sustulit, & nisi gratius fuisset, et plus ignis habuisset, ipsum quoque fulmen subtraxisset. VVL. Celerem atque agilem quendam puerum mihi narras. APOL. Quinimo & Musicum præterea. VVL. Vnde nam huius rei coniecturam facis? APOL. Testudine mortua alicubi inuenta, instrumentum ex ea compactum dedit, Brachijs enim adaptatis, & iugo super inducto, deinde calamis (chordarum ansulis uidelicet) infixis, fundoque infra, & quasi quodam dorso subiecto, atque inde septem chordis suspensis & intentis, iucundè adeo quiddam modulatur, & concinnè, ut ego quoque illi iam inuideam, qui iam olim personando cytharam me exerceo. Cæterum ipsa Maia illud quoque dicebat, quod neque in cælo noctu maneret, sed præ nimio agendi studio ad inferos usque descenderet, furaturus scilicet etiam inde aliquid. Alatus autem quoque est, ac uirgam quandam apparauit, mirificam potestatem ac uim habentem, qua animas euocat, & educit mortuos. VVL. Ego illam dedi ipsi, ut esset quasi ludicrum. APOL. Proinde & mercedem istam tibi rettulit, forcipem uidelicet. VVL. Rectè sanè admonuisti, quare ibo, ut illum recipiam, sicubi, ut ais, inter inuolucra in cunis inueniri poterit.

VVLCANI ET IOVIS.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

VVLCANVS,

Deo quod Pal-
lus è cerebro lo-
nis nata est.

VID me oportet facere, Iupiter? uenio enim ita ut iussisti, securim habens acutissimam, etiam si lapides opus sit uno ictu difficere. IVP. Rectè sanè Vulcane. Sed iam impacta illa, diuide mihi caput in duas partes. VVL. Tentas me, num infantiam? Impera igitur uere, quod uis tibi fieri. IVP. Diuidi mihi caluariam uolo: si uerò non obedi-
eris

Meris mihi, me experieris non nunc primum irascentem. Veruntamen ferire oportet audacter, & praesenti animo, neque cunctari. Pereo enim praeter doloribus, qui mihi cerebrum inuertunt. VVL. Vide Iupiter, ne quid mali faciamus. Acuta enim securis est, & non absque sanguine, neque etiam ad Lucinae morem, tibi obstetricabitur. IVP. Incute modo Vulcane, audacter. Ego enim noui quid sit conducibile. VVL. Inuitus quidem, sed tamen feriam. Quid enim agat aliquis, te iubente? Sed quid hoc, puella armata haec est. Magnum o Iupiter, malum habuisti in capite. Merito igitur iracundus fuisti, tantam intra cerebri panniculum, uirginem uiuam nutriendam, idque armatam: nimirum castra, non caput habuisti, non aduertens. Haec uero etiam saltat, & cum armis tripudiat, clypeum concutit, ac hastam uibrat, & quasi quodam furore concitatur. Et, quod maximum est, formosa admodum, ac maturis nubilis annis, breui adeo iam facta est. Geruleos quidem oculos habens, Sed tamen & huic gratiam addit galea. Quare o Iupiter, obstetricandi premium hoc mihi refer: Desponde mihi illam. IVP. Impossibilia petis, Vulcane, perpetuo enim uirgo manere uult. Ego certe, quantum in me est, nihil repugno. VVL. Hoc uolebam. Reliquum quod est, ipse curabo. Ac iam simul rapiam hinc ipsam. IVP. Si tibi facile adeo hoc, facias licet. Veruntamen illud scio, quod amas ea, quae tibi contingere nequeunt.

NEPTVNI ET MERCVRII.

IACOBO MICELLO INTERPRETE.

NEPTVNVS.

ICET ne Mercuri, conuenire Iouem nunc? MERC. Nequaquam Neptune. NEP. Attamen intro renuncia de me *De eo quod* ipsi. MERC. Nemo uestus sis, inquam, Importunum enim *Bacchus ex se* hoc. Quare non poteris ipsum uidere in praesentia. NEP. *more Iouis* Num igitur cum Iunone concumbit? MER. Non, sed di *tus est.*

uersum quiddam este NEP. Intelligo, Ganymedes intus est. MER. Neque hoc, sed ipse infirmus aliquantulum est. NEP. Vnde hoc Mercuri? Nescio enim quid graue narras. MERC. Pudet dicere, tale quid piam est, NEP. At nihil eo tibi opus est apud me, patruus utique cum tibi sim. MER. Peperit paulo ante, Neptune. NEP. Apage. An peperit ille? Ex quo? Itaque latuit illen nos Hermaphroditus existens? At neque uterus eius tumorem aliquem praese tulit. MER. Recte dicis. Neque etiam ille partum intra se habebat. NEP. Noui, rursus ex capite peperit scilicet, quemadmodum & Mineruam, habet enim ille caput quoddam puerperum. MER. Neque illud, sed in foemore gestauit partum, illum uidelicet ex Semele receptum. NEP. Euge generosus, ut ille totus nobis, & ex omni parte corporis impregnando, idoneus atque foecundus est. Sed quae nam Semele ista est? MERC. Thebana mulier, ex filiabus Cadmi una. Huic congressus praegnantem eam reliquit. NEP. Deinde uero ipse pro illa peperit? MERC. Atque admodum. Etiam si tibi alienum ac mirum uideatur. Nam Semelen dolis aggressa Iuno, (nostri autem ut sit zelotypa haec) persuadet illi, ut petat a Ioue, quo cum fulmine ac fulgure ad se ueniat. Quae cum uerbis huius inducta credidisset, uenissetque Iupiter fulmen secum portans, conflagrauit tectum, ipsa quoque Semele ex igne perijt. Me autem iubet Iupiter, ut incisa illius aluo, partum ad se afferam, imperfectum illum quidem adhuc, & intra septimum mensem conceptum. Quod ubi fecissem, ille dissecto foemore suo, intro illum recipit, ut ibi perficeretur. Atque ita iam tertio, postquam factum illud est, mense, denuo illum peperit, & nunc ex doloribus aliquantulum languidus est. NEP. Vbi igitur

infans ille iam est. MERC. In Nyfam hinc ablatum, tradidi sum nymphis erit-
trandum, Dionysium cognominatum. NEP. Ergo utrumque, Dionysii huius
& pater & mater ille est. MERC. Ita uidetur. A beo igitur, ut illi aquam ad uul-
nus afferam, & cetera ea, quae ex more atq; consueto fieri solent, quasi puerpere
proculrem.

MERCVRII ET SOLIS.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

M E R C V R I V S.

De concubitu
Iouis cū Alcme-
na et nocte pro-
longata.

VDIVI ō Sol, ne hodie curram agas, inquit Iupiter, neq; in crasti-
num neq; etiam in diem perendum: sed ianus mane, statq; interea
perpetua una nox longa. Quare equos quidem iterum soluant Ho-
ra, ut uero restingue ignem, et nunc tandem post longum interval-
lum temporis te ipsum recrea. SOL. Noua hęc atq; omnino aliena denuncians
uenis. Sed nunquid transgredi, siue peccare uisus sum inter agendum, & extra
fines cursum habuisse; atq; id nunc irascitur ille mihi, noctemq; triplo maiorem
die facere statuit. MERC. Nihil tale, neq; hoc etiam perpetuo fiet: sed ipsi et hunc
opus habet, noctem sibi fieri cōsueti longiorem. SOL. Vbi autem etiam ille est:
aut unde ipse emissus es, ut hęc nunciare mihi. MER. Ex Boeotia, ab uxore
Amphitryonis, cum qua concumbit. SOL. Amator illius; atq; ita illi satis non est
nox una. MERC. Nequaquam. Nasci enim quendam oportet ex hoc contubi-
tu, magnum, atq; multorum certaminum uictorem, deum. Hoc igitur una no-
cte absolui ac perfici impossibile est. SOL. Sed absoluat atq; ad exitum perdu-
cat ille, quod faustum felixq; sit. Veruntamen hęc Mercuri, temporibus Sa-
turni non fiebant, (sol enim hic nos sumus.) Neque ille tum ab uxore Rhe-
di uertebat, aut seorsim cubabat: neq; etiam relicto cōlo Thebis dormiebat. Sed
dies quidem tum dies erat, nox autem ad suum certum spacium, secundum pro-
portionem horarum agebatur: peregrinum uero aut immutatum nihil. Neque
ille tum unquam cum muliere mortali quicquam rei habuit. At nunc infelicitis
mulierculæ causa, oportet omnia sursum & deorsum uerti. Ac equos quidem
præfractiores & difficiliōres fieri, ob ocium et desidiam, uiam autem asperiores
eō quod toto triduo non usurpabitur. Homines præterea misere in tenebrico-
so uiuere. Hoc boni ex amoribus Iouis consequentur illi scilicet, sedebuntque ex-
pectantes, donec ille athletam istum, quem dicis, absoluerit sub longis tenebris.
MERC. Tace ō Sol, ne quid mali pro his dictis tuis nanciscare. Ego uero ad
Lunam hinc abiens, & ad Somnum, renuntiabo etiam illis, quæ Iupiter manda-
uit: illi quidem, ut ne procedat citius: huic autem, ut ne remittat à se homines,
quō ignorent longam adeo noctem hanc fuisse,

VENERIS ET LVNAE.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

V E N V S.

Luna deperit
Endymionem.

VID hęc ō Luna, facere te aīst, quoties ad Cariam peruenis, ut cur-
rum sistas ac desuper aspēctes Endymionem, dormiētem sub dio
tanquam uenatorem aliquem: interdum autem etiam descendas
ad ipsum ex media uia. LV. Interroga ō Venus filium tuum, qui
mihi harum rerum auctor est. VEN. Sine. Contumeliosus ille est. Me quippe
matrem ipsius, quibus modis affecit: nunc quidem in Idam adigens Anchisē cau-
sa Troiani: nunc autem in Libanum ad Assyrium illum adulescentem, quem
& Proserpinæ desiderabilem fecit, & me ex dimidia parte, amoribus meis priua-
uit. Quare tam saepe illi interminata sum, ni desinat talia facere, fracturam
esse.

Vide me ipsius & arcus & pharetram, amputaturam autem etiam alas. Iam pridem vero & plagas ipsi in nates incussi sandalio, sed ille, nescio quo pacto, tum quidem statim metuens ac supplicans, paulo post omnium obliuiscitur. Verum dic mihi formosus ne Endymion iste est. Nam hoc quidem solatio fuerit malo huic. LVN. Mihi quidem etiam admodum formosus o Venus, uidetur, & maxime quando instrata super rupem chlamide dormit, læua tenens sagittas, paulatim e manu prolabentes. Dextra autem circa caput sursum uersus reflexa, decorem affert faciei, cui circumfunditur. Ipse uero solutus somno, anhelat ambrosium illum halitum. Tunc igitur tacite equidem & sine ullo strepitu descendens ad summis digitis insitens, ut ne expergefactus ille, perturbari possit. Scis igitur quid tibi post hæc dictura fuerim, sed pereo equidem amore.

VENERIS ET CVPIDINIS.

BRASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

V E N U S.

VPIDO gnate, uide quæ facis flagitia. Non iam de his loquor, quæ te impulsore mortales in terra, uel in se quisque uel inuicem alij in alios faciunt, uerum de his ago, quæ apud superos quoque designas, qui quidem Iouem ipsum cogis uarias assumere formas, in quodcumque tibi pro tempore uisum fuerit, eum uertens, tum Lunam e cœlo deuocas. Quin & Solem aliquoties compellis lentum apud

*De Cupidine d-
mnes deos, tum
Rheam anum,
etiam bestias ex-
agitante.*

Glymenem cessare, aurigandi muneris oblitum, nam quicquid iniuriæ in me matrem etiam committis, audacter ac tanquam tuto facis. Verum tu quidem o deorum omnium confidentissime, Rheam insuper ipsam iam anum, præterea deorum tam multorum parentem, eò perpulisti, ut punctionem adamet, atque in Phrygium illum adolescentulum depereat, ac tua iam opera insanit, iunctisque leonibus, adhibitis item Corybantibus, quippe qui & ipsi furore quodam sunt afflati, per Idam montem sursum ac deorsum oberrat, ipsa quidem Attæ amore eiulans. Cæterum Corybantum alius suum ipse penem ense defecat, alius demissa comæ per montes fertur insanus, alius cornu canit, alius tympano tonat, alius cythralo perstrepat: breuiter, omnis undique Ida tumultus atque insanix plena est. Proinde cuncta timeo; metuo ne tale quid accidat, quandoquidem te produxi, ut si quando resipiscat Rheia, uel potius si pergat insanire, Corybantibus imperet, ut te correptum discerpanit, aut leonibus obiciant. Hic me sollicitat metus quod uideam tibi periculum imminere. CVP. Ociōso animo esto mater, si quidem leonibus etiam ipsis iam familiaris sum factus, ita ut sæpenuero, consensu eorum tergis, prehensaque iuba, equitis ritu insidens, illos agitem. At uero illi interim mihi caudis abblandiuntur, ac manum ori insertam receptant, lambuntque, deinde mihi reddunt innocuam. Porro Rheæ ipsi, quando tandem uacauerit, ut me ulciscatur, quum in Attæ sit tota? Postremo quid ego pecco, quum res pulchras, ut sunt, offero ac demonstro? Vos ne appetite res pul-

chras, quare his de rebus ne in me crimen conferte. Num uis ipsa tu mater, uti neque tu posthac Martem ames, neque ille te? V E N U S. Vt es peritica, & nulla in re non superas. Attamen horum quæ dixi, aliquando memineris.

L V C I A N I
IOVIS, AESCVLAPII, ET HERCVLIS.
IACOBO MICYLO INTERPRETE.

*Aesculapius et
Hercules de se-
sione contendunt*

I V P I T E R.

ESINITE, ò Aesculapi & tu Hercules, contendere in-
ter vos iurgis, perinde ut homines. Indecora enim hac,
& à conuiuio deorum aliena. HERC. At uis, ò Iupiter,
medicamentarium istum priore loco accumbere, quàm
me? AES. Quid nì, per Iouem, melior quoq; enim sum.
HERC. In quo igitur ò attonire: an quòd te, Iuppiter fùl,
mine aliquando percussit, eò quòd, què nefaserat, feceras?
nunc autem ex misericordia iterum immortalitatis particeps factus es? AES.
Oblitus uero etiam tu es Hercules, quòd in Oeta conflagrasti, quandoquidem
mihì ignem obijcisti? HERC. Nequaquam æqualia atq; similia sunt quæ uterq; in
uita egimus, ut qui ipse quidem Iouis filius sim, tantos autem labores sustinue-
rim, expurgata uita, deuictis bestiis & hominibus contumeliosis, uindicta ac pœ-
na affectis. Tu uero radicum incisor es, & circulator, ægrotantibus fortassis ho-
minibus utilis medicamenta adhibendo: uirile autem nihil quicquam opere præ-
stitisti. AES. Rectè dicis, quoniam & iniustiones tuas curauì, quando paulo an-
te ascendisti ad nos semiustulatus, corpore uirinq; corrupto & perduto, & à tui-
ta ista, & post illam, etiam à flamma. Ego uero quid si nihil aliud, tamen neque
seruiui, quemadmodum tu, neq; lanificium exercui in Lydia indutus purpura,
& ab Omphale uerberatus sandalio aureo, neq; uero etiam insanìens, occidi libe-
ros & uxorem. HERC. Nisi desinas conuiuari, statim admodum senties, quòd
non multum tibi profutura sit immortalitas. Quoniam sublatum hinc, è coelo
præcipitem dabo te, ut ne ipse quidem Pæon curauerit te, diminuto atq; effracto
tibi cerebro. IVP. Desinite, inquam, & ne perturbare nobis conuersationem
hanc, aut ambos hinc ablegabo uos è conuiuio. Quanquam etiam æquum est ò
Hercules, priore loco accumbere Aesculapiu, quippe qui & prior mortuus est.

MERCVRII ET APOLLINIS.
IACOBO MICYLO INTERPRETE.

M E R C V R I V S.

*Hyacinthus cū
Apolline discos
ludens interfici-
tur.*

VID uero tristis es Apollo? APOL. Quoniam ò Mercuri,
miser atq; infelix circa amores sum. MERC. Dignū
quidem mœrore hoc: sed tu quò pacto miser atq; infe-
lix es? An adhuc dolore afficit te, id quod cum Daph-
ne accidit? APOL. Nequaquam, sed amasium doleo,
Lacōnem illum Oebali filium. MER. An mortuus est
Hyacinthus? dic mihi. APOL. Atque admodum.
MERC. Vnde Apollo? aut quis ita ab omni amore alie-
nus fuit, ut occiderit formosum illum puerum? APOL. Metum ipsius factum
hoc est: MERC. Quid igitur, insanitisti n? Apollo? APOL. Non, sed inforam
um quoddam inuito mihi accidit. MERC. Quomodo? cupio enim audire ratio-
nem hanc. APOL. Disco ludere discēbat, atq; ego unā cum illo ludebam. Cæ-
terum uentorum omnium pessime perditus Zephyrus amabat quidem longo
iam tempore etiam ipse illum. Verum neglecto eo, & contemptum istum non
ferente, ego quidem, quemadmodum consueueramus, discum in altum sursum
uersus iaculabar, ille autem deorsum à Taygeto spirans, ablatum hunc in caput
puero infixit, ita ut ex ea plaga & cruor manaret affatim, & ipse puer statim
moreretur.

lagittis, fugientemque ad montem usque persequendo. Puero autem, & tumultum extruxi in Amyclis, quo loco discus eum prostravit, & florem ex crude illius, terram induere feci, suauissimum illum quidem Mercuri, atque omnium fragrantissimum: præterea & literas quasdam habentem, quæ mortuum ipsum quasi deplorant. Num tibi igitur præter rationem moestus fuisse uideor? MER. Sane uero, Apollo, Noras enim mortalem te comparasse amasium tibi. Quare dolere non debes, mortuo tam illo.

MERCVRII ET APOLLINIS.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

MERCVRIVS.

TAN autem Vulcanum, cum & claudus ipse sit, & artem adeo fabrillem & contemptam exerceat Apollo, pulcherrimas duas uxores duxisse: Venerem atque Gratiam? APOL. Felicitas quædam canus duas uxores formosiss.

lo rem habere sustinent, & maxime quando uident sudore fluere habere, Venerem et Gratiam tem, in fornacem demittere atque incuruare sese, multa adeo fuligine facie illius oppleta. Et tamen talis ipse cum sit, amplectuntur ipsum, & osculantur, & una dormiunt. MER. Hoc & ipse indignor, & Vulcano inuideo. At tu comam nutri, Apollo, ac cytharam persona, animum ob pulchritudinem elatum atque superbum præ te ferens: ego autem etiam ob habitudinem corporis & lyram. Cæterum ubi cubitum eundum fuerit, soli dormiemus. APOL. Ego uero aliàs quoque habeo Venerem minus propiciam, ad res amatorias. Quippe etiam, quos duos maxime præter cæteros amavi, Daphnen & Hyacinthum, illa quidem au fugit, atque odit me, adeo ut in lignum conuerti maluerit, quam mecum rem habere, hic autem à disco interfectus est, & nunc pro illis, coronas habeo. MER. At ego iam aliquando Venerem, sed non oportet gloriari. APOL. Noui, atque etiam Hermaphroditum istum ex te aiunt peperisse ipsam. Veruntamen illud mihi dic, si nosti: quomodo non æmulatur Venus Gratiam, aut contra illa Venerem? MER. Quoniam, Apollo, illa in Lemno cum ipso consuetudinem habet, Venus autem in cælo, præsertim autem hæc cum Marte plerumque uersatur, atque illum amat. Quapropter non ita multum fabrum istum curat. APOL. Atque hæc putas ipsum Vulcanum scire. MER. Scit, sed quid agat? cum generosum adeo adolefcentem, & præterea militarem ipsum esse uideat. Quare silentium agit, nisi quod minatur quidem, uincula quædam excogitasse contra illos sese, ipsosque ipsos comprehensurum esse, circumdaro ueluti retibus quibusdam lecto. APOL. Nescio sanè, optarim uero ipse ille, qui sic comprehenderetur, esse.

IUNONIS ET LATONAE.

IACOBO MICYLLO INTERP.

IUNO.

VLCHROS enim uero Latona & liberos procreasti Ioula. LA. Nō enim omnes, o Iuno, tales parere possumus, qualis Vulcanus est, IV. At hic claudus quidem, utilis certè tamē est, artifex optimus existens, ac cœli nobis exornauit quoque, Veneremque uxorem duxit, à qua & stultose obseruatur.

tur. Contra autem tuorum liberorum, altera quidem uirilis ultra modum, & montuosa est, & postremo in Scythiam quoque profecta, omnes sciunt, qualia comedat, hospites inactando, ac Scythas ipsos imitando, qui humano carne uescuntur. Apollo autem simulat quidem omnia scire sese, & iaculare, & cythara canere, & medicum esse, & uaticinari. Et erectis uas inandi tabernis hic in Delphis, illic in Claro & Didymis, decipit consulente. se, obliuia, & in utranque partem quaestionis propositae inclinantia respondendo, ne uidelicet erroris possit damnari: atque ita ex hoc quaestum facit & ditescit. Multi enim mamentes sunt, seque ipsos exhibent praestigijs deludendos. Verum non ignoratur unque a prudentioribus, quod pleraque falsa ac ficta dictiter, quippe ille ipse uates ignorabat, quod interfecturus animum suum esset disce: neque praedixerat ipse sibi, quod fugitura ipsum esset Daphne, idque adeo formosum atque comatum. Quare non uideo, qua causa pulchriores liberos te quam Nioben illam, procreasse putaris. LAT. At uero liberi hi, hospitum mactatrix ista, uidelicet, & mendax uaticinator ille, scio, quo pacto mordeant te, dum conspiciuntur inter deos, & maxime quando haec quidem ob pulchritudinem laudatur, ille autem cytharam per sonat in conuiuio, omnibus ipsum admiratione prosequentibus. IV. Neque eo risum continere Latona. Illam ne admirantur? Quem Marsyas, si iuste modo iudicare Musae uoluissent, excoitasset merito, ut qui ipse in Musica uicerat, nunc autem circumuentus miser ille, perijt, iniuste sane damnatus. Haec autem formosa tua uirgo, ita formosa nimirum est, ut posteaquam animaduertit sese conspectam ab Acteone fuisse, uerita ne adolescens ille, turpitudinem ipsius euulgeret, immiserit illi canes. Ut inter se non dicam, quod neque parturientibus obstetricatura fuisset, si uirgo utique & ipsa foret. LAT. Valde animo elato es Iuno, eo quod cum Ioue concumbis, & una cum eo regnas: & propterea absque metu contumeliosa es. Veniuntamen uidebo te non ita multo post rursus lachrymantem, quando te relictam in terram descenderit ille, in taurum aut cygnum conuersus.

APOLLINIS ET MERCURI.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

A P O L L O.

Deprehensi
Mars cum Ve-
nere, à Vulcano
uinculis colliguntur.

VIDES Mercuri? MER. Quoniam maxime ridicula Apollo, uidi. APOL. Dic igitur, ut & ipse auditis illis, tecum ridere possim. MER. Venis cum Marte concumbens, deprehensa est, ac Vulcanus comprehensos illos uinculis constrinxit. APOL. Quomodo? Suae enim quiddam dicere uideris. MERC. Longo iam tempore, opinor, cognitis his, quae agebantur, expiscatus es illos, & lecto oculis quibuldam uinculis circumdato, abiens ad fornacem opus faciebat. Post haec Mars ingreditur secretum, ut quidem ipse putabat. Videt autem ipsum ex alto Sol, & rem ad Vulcanum defert. Vbi igitur lectum conscendissent, & in opere essent, & iam intra retia tenerentur, circumuoluuntur ipsi quidem uincula, astat autem Vulcanus. Illa igitur (nam & forte tum nuda erat) pudore affecta, non habebat, quo se tegeret. Mars uero, ab initio fugere tentabat, sperabatque se uincula illa disrupturum esse. Ceterum posteaquam intellexit, se undique captum teneri, neque effugere quoquam posse, supplicare coepit. APOL. Quid igitur, soluit ne ipsos Vulcanus. MERC. Nondum, sed conuocatis dijs, spectandum ipsis exhibuit adulterium. Illi autem nudi ambo & colligati mutuo, inclinatis deorsum caputibus erubescere.

erubescant, Atq; adeo spectaculum hoc dulcissimum mihi uisum est, cum tantum non ipsum opus exhiberent. APOL. At faber ille, an non pudore afficitur etiam ipse, cum spectandam ita exhibet coniugij sui turpitudinem. MER. Non per Iouem, quippe qui etiam arrideat ipsis astans. Ego uero, si opus est uerum dicere, inuidebam Marti, non solum quod cum formosissima dea adulterium exercuisset; sed etiam, quod colligatus cum ipsa una esset. APOL. Proinde & tu ligari hoc pacto sustineres? MERC. Tu uero non, Apollo? Aspice modo & accedens, collaudabo enim te, si non eadem ipse quoque optabis, ubi uideris.

IVNONIS ET IOVIS.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

IVNO.

Q. VIDEM erubescere ò Iupiter, si mihi talis esset filius, effoeminatus adeo, & perditus ebrietate. Mira quidem religata coma incedens, ut plurimum autem cum insanis mulieribus consuetudinem habens, mollior ipsis illis, ad tympana, & tibias, & cymbala choreas agens, & in summa citius magis, quam patri tibi similis. IVP. At uero hic mitratus, & mulierosus, non solum ò Iuno, Lydiam sub-

*Calumnias in
no Bacchum in
ni inuentorem.*

ingauit, & eos qui ad Tmolum habitant, cepit: præterea & Thraces sub se redegit, utrum etiam contra Indos profectus, cum muliebri isto exercitu, & elephantibus cepit, & terra potitus est, ipsumque regem, qui aliquantulum resistere ausus fuerat, caput abduxit. Atq; hæc omnia fecit, saliens pariter & choream ducentem, hastis utendo hederaceis, ebrius interea, ut ais, atque furore correptus.

Quod si uero quispiam illum conuiciari aggressus sit, contumeliose de sacris illis us loquendo, etiam hunc ulcisci solet, uel palmitibus ipsum implicando, uel à matre, perinde ut hinnulum lacerari faciendo. Vides quam uirilia hæc, & me parte minimè indigna. Si uero lusu quoque & delicijs inter hæc indulget, non est, quod inuideas, et maxime si quis cogitet, qualis hic sobrius futurus erat, quando etiam ebrius hæc facit. IV. Tu mihi uideris etiam laudare inuentum ipsius, autem uidelicet, & uinum: & hoc cum uideas, qualia inebriati isti facit, tunc bantes, & ad contumeliam prolabentes, & in summa, insipientes præ uino. Ita que & Icarium illum, cui primo donauit palmitem, ipsi compotores interfecere, ligonibus cæsum. IVP. Nihil hoc dicis. Non enim uinum hæc, neque ipse Dionysius efficit, sed immoderatus potus, & ultra quam decet & satis est, repleti mero. Caterum si quis moderate bibat, hilarior ille quidem, & suauior fieri solet. Qualia uero Icarus passus est, tale nihil ulli compotorum facile fecerit. Sed tu adhuc zelotypia affici uideris, ac Semeles remissis, Iuno, Siquis enim dices Dionysij calumniaris, quæ sunt omnium pulcherrima.

VENERIS ET CVPIDINIS.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

VENVS.

VID tandem in causa est, Cupido, ut quum reliquos Deos omnes adortus expugnaris, Iouem ipsum, Neptunum, Apollinem, Iunonem, me denique matrem: ab una Minerva temperes, utque aduersus hanc nec ullum habeat incendium tua fax, & iaculis uacua sit pharetra, tum & ipse arcu careas, neque iaculari noris? CVP. Equidem hanc metuo, mater, est enim formidabilis truculentoque aspectu, ac ferocitate

*Cupido omnes
deos superat ex
ceptis Minerva
musis, et quibus
dam alijs etc.*

quadam supra modum uirili: proinde si quando tenso arcu petam illam, galea cristam quatiens, expaue facit me, moxque formidine tremere occipio, sic ut arma mihi e manibus excidant. **VENVS.** Atqui Mars an non erat hac formidabilior? & hunc tamen superatum exarmasti. **CVP.** Imò ille cupidè me recipit, atque ultrò etiam inuitat: Verùm Minerva semper adductis supercilijs obseruat, quin aliquando temerè ad illam aduolauit, faciem propius admouens, at illa, si quidem ad me accesseris, inquit, per parentem Iouem, quouis modo te confectero, aut lancea te transfigam, aut pedibus arreptum in tartara dabo præcipitem, aut ipsa te discerpam. Plurima item id genus comminabatur. Ad hæc acerbis obtue tur oculis: postremò & in pectore faciem quandam gestat horrendam, uiperis capillorum uice comatam, hanc nimirum magnopere formido: territat enim me, fugioque quoties eam aspicio. **VEN.** Esto sanè, Minervam metuis, ut ais, atque huius gestamen Gorgona reformidas, idque quum Iouis ipsius fulmen non formidaueris. Cæterum Musæ quam ob causam abs te non feruntur, atque a tuis iaculis tutæ agunt? num & hæc cristas quatiunt, aut Gorgonas prætendunt? **CVP.** Has quidem reuereor mater, sunt enim uultu pudico ac reuerendo: præterea semper aliquo tenentur studio; semper cantionibus animum intentum gerunt: quin ipse etiam non raro illis assisto, carminis suauitate delinittis. **VEN.** Esto, ne has adoriris, propterea quòd sint reuerendæ: at Dianam qua tandem gratia non uulneras? **CVP.** Vt breuiter dicam, hanc ne deprehendere quidem usquam sum potis, quippe perpetuò per montes fugitantem: ad hæc alterius cuiusdam sui cupidinis illa tenetur cupidine. **VEN.** Cuius ò gnate? **CVP.** Nempe uenatu ceruorum & hinnulorum, quos insectatur ut capiat, ac iaculo figat. Ac prorsum tota rerum huiusmodi studio tenetur: tametsi fratrem eius, qui nimirum arcu ualeat & ipse, feritque eminus. **VENVS.** Teneo gnate, eum saepenumero sagitta uulnerasti.

DEORVM IUDICIVM.

IACOBONICYLLO INTERP.

IUPITER.

De iudicio Paris.

PARIS. accepto hoc pomo, abi in Phrygiam, ad Priami filium, pastorem armenti, pascit autem in Ida monte, qua parte Gargarum uocant. Adde illi: Iupiter, inquit, ò Paris iubet te, posteaquam & ipse formosus es, & rerum amatoriarum doctus, sententiam ferre inter deas, quænam illarum omnium formosissima sit. Certaminis autem præmium, ea quæ uicerit, pomum accipiat. Porro tempus iactat, ut & ipsæ uos abeatis ad iudicem. Ego uerò ablego à me arbitrium, ut quis ex æquo omnes uos amem, ac si modo possibile foret, libenter omnes uos uictrices uidere uellem, præsertim quando & necesse est, qui uni pulchritudinis summam adiudicabit, eum omnino in odium cæterarum plurimum incurrere. Quare equidem ipse uobis donec iudex non sum, adolescens autem ille Phrygius, ad quem hinc abitis, regio quidem genere prognatus est & Ganymedis huius cognatus. Cæterum simplex & montanus, neque quis illum cognitione hac indignum merito putauerit. **VEN.** Ego uero Iupiter, etiam si Momentum ipsum præstituas nobis iudicem, præsentis animo itura sum, ad documentum mei præbendum. Quid enim adeo reprehenderit ille in me? Sed oportet etiam hisce placere.

placere hominibus. IVNO. Neque nos, Venus, timemus quicquam, etiam si Mars
 ab eis electus sit arbiteri sed recipimus & hunc Parim, quilibet etiam fuerit
 pater. Num igitur & tibi, eadem hæc, filia, placent? quid respondes, auertis te, & erul
 beas? Hic quidem peculiare hoc uirginibus uobis, uerecundia affici erga talia,
 sed omnia annis. Abite igitur. Ac uidete, ne infensiores fiat iudici, quæcunq;
 querulus fueris, neue malum aliquod inferatis ipsi adulescentulo. Neque enim
 fieri potest, ut æqualiter omnes formosus sitis. MERC. Procedamus ergo recte
 uersus Phrygiam. A ego quidem præibo, uos autem non lente & sequimini me;
 & bono animo este. Noui ego Paridem hunc: adulescens est formosus, & quod
 ad cætera attinet, amori deditus, & ad talia disceptanda maxime idoneus, neque
 ille facile iudicauerit male. VEN. Hoc quidem totum bene, adeoque pro me nar
 ras, iustum uidelicet esse nobis iudicem. Verum autem & uxore adhuc caret hic,
 an & mulier quæpiam ipsi cohabitât? MERC. Non omnino absque uxore est Ve
 nus. VEN. Quomodo hoc dicis? MER. Videtur quædam cum eo habitare mu
 lier Idæa, siue facis formosa. Cæterum rustica, atque inter montes male consueta.
 Sed non admodum adhibere animum ipsi uidetur. Cuius igitur gratia hæc in
 terrogas? VEN. Nullus sane rei, sed ita temere in mentem uenit. MINERVA.
 Male legationem nobis, heus tu, qui priuatim cum hac consilia confers. MERC.
 Nihil mali, Minerua, hoc; neque etiam contra uos. Sed interrogabat me, an
 uxore adhuc careret Paris. MIN. Quamobrem igitur hoc superstitiose adeo
 illa curat? MERC. Nescio. Aiebat igitur, quod temere ita in mentem uenisset
 hoc, neque ex cõposito interrogasset me. MIN. Quid ergo, caret ne uxore adhuc?
 MER. Non uidetur. MIN. Quid autem, Bellicæ, ne rei studio aliquo tenetur, atque
 amans gloriæ est, an nihil aliud quam bubulcus est? MER. Verum quidem non
 possum dicere. Coniecturam autem facere licet, iuuenis cum sit, etiam has res con
 sequi illum cupere, ac uelle præcipuum in præliis esse se. VEN. Vides? nihil ego
 nunc conqueror, neque crimini uerto tibi, quod cum hac seorsim nunc loqueris.
 Querulorum enim hoc, non Veneris. MER. Etiam hæc ferme eadem interro
 gauit me: quam ob rem grauius ne feras, ne uerba pites eo minus consecutus am ef
 se te, quod huic quoque simpliciter & absque dolo respondi. Verum interea dum
 sermones cedimus, iam multum progressi, reliquimus post nos stellas, & prope
 modum Phrygiam contingimus. Ego uero etiam Idam uideo, adeoque totum
 Gargarum exacte; & si non fallor, ipsum quoque iudicem uestrum Paridem.
 IVNO. Vbi autem is est, neque enim ipsa etiam uideo illum. MER. Hæc uersum, Iu
 no, ad sinistram respice, non ad summum montem, sed secundum latus, ubi an
 trum illuc, & armentum uides. IV. An non uideb armentum? MER. Quid ais?
 an non uides buculas secundum meum hunc digitum, ex medijs rupibus progre
 dientes, & quendam a scopulo deorsum currentem, pedum manu tenentem, &
 prohibentem, ne longius dispergatur armentum. IV. Video nunc tandem, si mo
 do ille est. MER. Ille uero. Sed quia prope iam sumus, in terram, si uidetur, demis
 si, pedibus faciamus iter, ne conturbemus illum, superne ex improviso deuolani
 do. IV. Recte dicis, atque ita faciamus. Cæterum posteaquam descendimus, tuum
 iam est Venus, ut præceas, ac uiam nobis ducendo com monstres. Tu enim, ut con
 sentaneum est, locorum perita es: quippe quæ sæpius, ut fertur fama, huc ad Anchi
 sem descenderis. VEN. Non admodum, Iuno, me tua ista mouet dicacitas. MER.
 At igitur ego uos ducam, nam & ipse frequenter in Ida uersatus sum, quando Iu
 piter amabat adulescentulum illum Phrygium: ac sæpius hæc ueni, ab illo missus,
 ut quid ageret puer, obseruarem, et cum iam in aquilam conuersus esset, una quo
 que cum ipso aderam, & una formosum illum subleuabam. Et si modo satis me
 mini, ab hac ipsa rupe illum in sublime abripuit. Nam hic quidem fortè tum fi
 stula cænebat ad ouile, Iupiter autem a tergo ipsi deuolans, leniter admodum un
 guibus circumiecisset, et ore in terram, quam super caput habebat, impresso, in aliam

sustulit puerum, perturbatum, & ceruice reflexa in ipsum intuentem. Tum igitur ego fistulam sustuli, abiecerat enim illam præ timore. At enim arbiter hic propè est, quare compellemus ipsum: Salue bubuke. PARIS. Et tu certè adulescens. Quis autem ipse es, qui huc ad nos adueneris: aut quas nam has adducis mulieres? Non enim eiusmodi apparent, quæ in montibus uersari commodè quæant, formosæ adeo cum sint. MER. At non sunt mulieres, Iunonem uerò, Pari, & Mineruam, & Venerem uides, & me Mercuriū uidelicet, Iupiter ad te misit. Sed quid tremis & expallescis? ne metue, nihil enim periculi hic. Iubet autem te Iudicem esse pulchritudinis ipsarum. Quandoquidem enim, inquit, & formosus ipse es, & doctus rerum amatoriarum, cognitionem hanc tibi comendo: certaminis autem præmium scies, lecto hoc pomo. PAR. Cedo, ut uideam, quid sibi etiam uelit: Pulchra, inquit, capiat. Quo pacto igitur, ò here Mercuri, potero ego, mortalis cum sim ipse ac rusticus, iudex esse tam inopinati spectaculi, & maioris adeo, quàm pro bubulci capiti. Nam huiusmodi causas disceptare, delicatorem atq; urbanorū magis est. Quod aut ad me attinet, utra capella formosior altera sit, & iuuenca num alia altam superet, fortassis ex arte diiudicare possum. Hæc uero & formosæ pariter omnes sunt, & non uideo, quo pacto aliquis ab una ad aliam transferendo, aspectum auellere queat. Non enim facile absistere uult, sed cuiuscumq; se primo applicat, ei inhæret, & quod præsens est, laudat. Inde si ad aliud transierit, etiam illud formosum uidet, & immoratur, & semper ab his, quæ propiora sunt, ceu per successionem excipitur. Et in summa, circumfusa mihi est pulchritudo ipsarum, & totum me complexa tenet. Ac doleo, quod non & ipse, quemadmodum Argus ille, toto corpore uidere possum. Videor autem mihi, bene tum iudicasse, si omnibus pomum hoc reddidero. Nam & rursum illud quoq; accedit, quod hæc quidem Iouis soror & coniunx est: illa uero filia. Quomodo igitur non periculosum etiam hoc pacto iudicium hoc fuerit? MER. Nescio, nisi quod non licet detrectare Iouis imperiū. PAR. Vnum igitur hoc, Mercuri, persuade ipsis, ne succenseant mihi duæ illæ reliquæ, quæcumq; uicte fuerint: sed quicquid peccatum uidebitur, id solis oculis imputent. MER. Ita facturas se aiunt. Tempus autem iam tibi est, ut peragas iudiciū. PAR. Faciemus periculum. Quid enim agat quispiam? Ceterum illud primū scire uolo, utrum satis erit spectare ipsas, ut nunc sunt uestitas: an uerò etiam exuere sese necesse erit, ut diligentius inspiciantur & examinari eo possint. MER. Hoc tuum officium erit, uidere, utpote Iudicis. Ac imperes ipsis licet, quomodocumq; etiam uoles. PAR. Quomodocumq; etiam uolo. Nudas igitur uidere uolo. MER. Exuite, heus, uos. Tu uero inspicite eas. Ego interim auertam me. VEN. Rectè ò Paris. Atq; prima certè exuam me, ut horis, quod non solū lacertos habeam candidos, neq; etiā magnos & augustos oculos præ me ferendo, superbiam, Aequaliter uero sum tota, & uniformiter pulchra. MIN. Ne prius ipsam exueris, ò Paris, quàm Cestum à se deposuerit. Incantatrix enim est, ne te prestigijs circūueniat per illum. Et certè quidem oportebat, neq; etiā studiosè ita exornatam hic adesse, neq; tot coloribus fucatam esse, perinde ac uere meretricem aliquā, sed ipsam formam nudam exhibere spectandam. PAR. Rectè sanè admonent illud de cestro, atq; etiam deponere illū. VEN. Cur non igitur & tu Minerua, galea deposita nudū caput spectandum exhibes: sed concutis contis, & perterres iudicem. An uereris, ne tibi obiciat & reprehendat cœruleū istud oculorum, si dempto terribili isto aspiciatur? MIN. Ecce tibi galea hæc ablata. VEN. Ecce tibi & Cestus hic. IV. Sed exuamur tandem. PAR. O Iupiter monstrifica, quod spectaculum? quæ pulchritudo? quæ uoluptas? quæ liuigo hæc? ut uero regalis illa & uenerabilis effulget, adeoq; uerè digna Ioue. Tuetur autem suaue quiddam & iucundum, ac blandum & illecebrosū, etiam arrisit. Sed iam satis habeo felicitatis huius. Si uidetur autem, etiam seorsim unamquamq; inspicere uolo: quoniam nunc certè ambiguus sum, neq; satis scio

sed ad quid etiam me referam, visu in omnes partes distracto. VEN. Ita facilius. PAR. Abscedite igitur uos duce. Tu uero Iuno hic mane. IVNO. Manet. Ac posteaquam me diligenter inspexeris, tempus tibi erit & cætera iam spectare, num pulchra uictorie meæ dona proposita tibi. Nam si me, Pari, formosorem esse iudicaueris, uniuersæ eris Asiæ dominus. PAR. At non donis nostra hærentur. Sed tamen abi, Mox enim agetur, quicquid æquum uisum erit. Tū uero accede Minerva. MIN. Adsum tibi. Quod si igitur me o Pari, formosam esse iudicio declaraueris, haud unquam ex pugna uictus abibis: bellatorem enim te, & uictoriarum compotem efficiam. PAR. Nihil, Minerva, opus mihi est bello, & pugnis. Pax enim, ut uides, in præsentia tenet Phrygiam ac Lydiam, & ab hostibus quietum est patris imperium. Sed tamen confide, neque enim eō minus feres, tametsi ob munera nequaquam iudicium feramus. Sed indue te tunicam & impone galeam, satis enim te inspexi. At nunc Venerem adesse tempus est. VEN. Ecce iam me ipsam tibi. Ac contemplantur singillatim unumquodque diligenter, nihil cursu præteruehendo, sed immorando singulis etiam membris. Quod si uerò placet, o formose, etiam hæc mea dicta accipe. Ego enim iam dudum aspiciens te iuuenem adeo & formosum, qualem nescio an ullum alium nutriet Phrygia, beatam quidem te puto ob pulchritudinem: reprehendo autem, quod non relictis hisce rupibus & saxis, in urbe alicubi uitam degis, sed corrumpi pulchritudinem istam sis in solitudine. Quid enim te montes isti iuuant? aut quid proficiunt pulchritudine ista tua boues? Decebat autem te iam & uxorem duxisse, non tamen rusticam aliquam & indigenam, quales per Idam passim mulieres sunt, sed ex Græciā aliquam, uel Argiuam, uel Corinthiam, uel Lacedæmoniam, cuiusmodi Helena illa est, adolescentula & formosa, & nulla parte me ipsa inferior, & quod maximam est, amoris quoque dedita. Nam illa, si solum etiam aspiciat te, satis scio, relictis omnibus, seque ipsa ceu in deditionem tradita, sequetur, & cohabitabit tecum. Prorsum autem & tu audisti iam aliquando de ipsa. PAR. Nihil etiam, o Venus. Nunc autem lubens audiero, omne quicquid est, de illa te narrantem. VEN. Est hæc filia quidem Ledæ, formosæ illius, ad quam Iupiter è cælo deuolauit, in cygnum conuersus. PAR. Qualis autem aspectu est? VEN. Candida quidem, qualem consentaneum est esse, è Cygno progeneratam: tætera autem, ut quæ in ouo nutrita fuerit, nuda plerumque exercens sese, & palæstricæ rei dedita. Adeo igitur magnopere ab omnibus passim expetitur, ut & bellum ipsius causa susceptum fuerit, cum Theseus nondum nubilem illam rapuisset. Postea uero cum iam ad florem ætatis peruenisset, optimus quique Achætorum, ad petendas illius nuptias sese obtulerunt. Antepositus autem reliquis tum Menelaus fuit, ex genere Pelopidarum natus. Quod si autem uoles, ego tibi conficiam has nuptias. PAR. Quid narras? eius ne quæ iam nupsit alteri? VEN. Iuuenis adhuc, & rusticus. Ego uero noui, quo pacto tali perficere conueniat. PAR. Quo modo, cupio enim & ipse scire. VEN. Tu quidem proficisceris ad perlustrandam Græciam, atque ubi Lacedæmonia perueneris, uidebit te Helena. Post illa uero, meum iam opus erit, efficere, quo illa amore tuo capiatur, seque sectetur. PAR. Hoc ipsum etiam incredibile mihi uidetur, ut illa relicto coniuge, cum homine barbaro atque hospite è patria nauigare, in animum inducat. VEN. Bono animo esto. Nam huius certè rei gratia, liberos duos habeo pulchros, Amabilitatem & Cupidinem uidelicet, quos tibi tradam, qui tibi duces itineris futuri sint. Ac Cupido quidem, totus subingrediens illam ui coget amare mulierem. Amabilitas autem tibi ipsi circumfusa, id quod ipsa est, & expetibilem te reddet & amabilem. Deinde autem & ego unā præsens, rogabo Græcos, quo & illæ comites se præbeant, atque ita omnes ipsam ad hoc quod uolumus, impellemus. PAR. Quomodo fortassis hoc procedet, incertum adhuc, Venus est. Verum tamen amō iam Helenam, & nescio quo pacto etiam

videre ipsam mihi uideor, & nauigo rectā uersus Græciam, & in Sparta peregrē absum, & redeo unā cum uxore, & doleo quod non omnia hæc iam nunc facio. VEN. Neprius amaueris Parī, quā pronubam me & sponsæ conciliatricem, iudicio hoc remuneratus fueris. Decet enim & me uictoriæ compotem factam adesse uobis, & celebritatem peragere nuptiarum pariter & uictoriæ. Omnia enim licet tibi hæc, & amorem, & formam, & nuptias pemo isto mercari. PAR. At metuo, ne me post latum iudicium negligas & contempnas. VEN. Vis igitur, ut iurem tibi. PAR. Nequaquam, sed tantum promitte denuo. VEN. Promitto igitur, Helenam tradituram me esse uxorem tibi, & futuram comitem proficiscenti ad ipsam; deinde & Ilium uenturam esse ad uos. Atq; adeo ipsa pre-sens adero, & ad omnia opitulabor. PAR. Etiam Cupidinem & Amabilitatem, & Gratias tecum adducas? VEN. Bonum animum habet quin & Desiderium & Hymenæum præterea comites assumam. PAR. Ob hæc igitur do tibi possum, ob hæc accipe.

MARTIS ET MERCVRII.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRE.

M A R S.

*Iouis iactantia
irridetur.*

VDISTIN' Mercuri cuiusmodi nobis minatus sit Iupiter? quā superba, quāq; dictu absurda? Ego, inquit, si uoluerō, catenam ex æthere demittam, unde si uos suspensi me uide trahere conemini, luseritis operam: huncq; enim me deorsum trahetis. Contrā ego uos, si uelim, in alium attrahere, non uos modo, uerum etiam tum terram ipsam, tum mare pariter subuectum in sublime sustulero. Ad hæc alia permulta, quæ tu quoq; audisti. At ego, si quidem cum uno quolibet singulatim conferatur, ita præstantiorem eum esse, uiribusq; superiorem, haudquaquam negauerim: uerum unum tam multis pariter in tantum antecellere, ut eum ne pondere quidem uincere queamus, etiam si terram ac mare nobis adiunxerimus, id neutiquam crediderim. MERC. Bona uerba Mars. Neq; enim sat tutum est ista loqui, ne quid fortè mali nobis hæc petulantia conciliet. MARS. An uero credis apud quemlibet hæc dicturum me? imò apud te solum id audeo, quem linguæ continentis esse sciebam. Sed quod mihi maxime ridiculum uidebatur, tum quum hæc minitanti audirem, haud queam apud te reticere. Etenim memineram, quum non ita multo ante Neptunus, Iuno ac Pallas, mora aduersus eum seditione, machinarentur comprehensum illum in uincula conijcere, quantopere formidaret, utq; in omnem speciem sese uerterit, idque cum tres duntaxat essent dii. Quod ni Thetis misericordia commota, Briareum Centimanum illi auxilium accersiuisset, ipso pariter cum fulmine ac tonitru uinctus erat. Hæc reputanti mihi ridere libebat eius magniloquentiam iactantiamque. MERC. Tace, bona uerba, neq; enim tutum est ista uel tibi dicere, uel audire mihi.

PANOS ET MERCVRII.

IACOBO MICYLLO INTERP.

P A N.

*Pan deus Arcæ
diæ, pastorum,
musicus, socius
Bacchi, filius
Mercurij.*

ALVE, pater, Mercuri. MERC. Salue utique & tu. Sed quo modo ego pater tuus sum? PAN. An non Cyllenius ille Mercurius es tu? MER. Atq; admodum. Quo pacto igitur filius meus es? PAN. Adulterius sum, ex amore tibi natus

MER. Per Iouem Hirco fortasse cuiusdam, qui capram per adulterium cognouit. Nam meus quomodo fiteris, qui & cornua habes, & nasum talem, & barbam hirtam, & pedes bifidos, hircinosque, præterea & caudam super natibus? **PAN.** Quæcumque in me conuiciando dicis, ipsi tutum ipsius filium, pater, probrosum ac turpem declaras. imò potius te ipsum, qui eiusmodi generas, & tales liberos procreas. Ego uero extra culpam sum. **MER.** Quam autem etiam matrem tuam ais esse? Num ignerans, alibi cum capra adulteris exercui ego? **PAN.** Non cum capra, sed tibi ipse in memoriam reuoca, num in Arcadia quandoque puellam liberam per uim stupraris. Quid mordendo digitum, quæris, ac diu dubitas? Icarum filiam dico Penelopen; **MER.** Quid igitur illi accidit, quod pro me, hirco similem te peperit? **PAN.** Dicam tibi, quæ ex illa ipsa audiui. Quando enim me in Arcadiam ablegabat. O puer, inquit, Mater quidem tu ego sum, Penelope, ex Sparta nata. Caterum patrem noris habere te deum, Mercurium illum Maia ac Iouis filium. Quod si igitur cornutus ipse es, ac pedes hircinos habes, ne id ægrè feras. Quando enim mecum rem habebat pater tuus, hirco seipsum assimilauerat, quo facilius lateret: & ob id similis hirco tu quoque euasisti. **MER.** Per Iouem, memini me tale quiddam facere. Ego igitur formosus ille, qui ob formam ac pulchritudinem animum elatum præ me fero, qui adhuc imberbis ipse sum, pater tuus uocabor: & ab omnibus risu accipiar ob præclaram liberorum procreationem? **PAN.** At uero dedecori tibi pater, non sum. Nam & Musicus sum, & fistula cano, admodum pleno spiritu. Et Bacchus ille, nihil absque me facere quicquam potest, sed & socium, & consultatorem fecit me, & ducio ipsi chororum. Iam & ouilia mea si uideas, quod & per Tegeam & per Parthenium habeo, admodum delectaret te. Impero autem & Arcadiæ ioti. Nuper uero etiam Atheniensibus auxilium ferens, ita præclare rem gessi in Marathone, ut ceu donum militare quoddam, rettulerim, antrum illud, quod est sub arce. Quod si igitur Athenas ueneris, cognosces quantum ibi sit nomen Panos. **MER.** At dic mihi, duxisti ne uxorem iam? Hoc enim opinor, dicit tantum te. **PAN.** Nequaquam, pater, amator enim sum, neque cum una aliqua rem habere contentus forem. **MER.** Capras uidelicet conscendis. **PAN.** Tu quidem irrides me, at ego tamen & cum Echone, & cum Pity rem habeo; præterea & cum omnibus Bacchi Mænadibus, atque admodum studiose ab illis obseruor. **MER.** Scis igitur, quid te gratificari mihi, fili, omnium uelim? **PAN.** Impera pater, nos autem uidebimus, hæc uti fiant. **MER.** Et accedas ad me, & prehensiles licet; patrem autem uide ne me appellaris, quoquam audiente.

Pitys puma est, tametsi Gæcia Laricem ueritat hac auent Pan coronari solebat.

APOLLINIS ET BACCHI.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

APOLLO.

VID igitur, dicendum ne est, Bacche, fratres esse Cupidinem, Hermaphroditum & Priapum: adeo dissimiles forma & studiis cum sint: Nam hic quidem formosus omnino & iaculator est, & potestate non parua comparata sibi, omnibus imperat. Ille autem mulierosus ac femiuir, ambiguam quoque faciem præ se ferens, ut non facile dignoscas adolefcens ne sit, an uirgo. Tertius uero, etiam supra modum uirilis est, Priapus uidelicet, **BAC.** Nemireris Apollo, non enim ipsa Venus in causa est, sed patres, qui diuersi fuere. Quandoquidem & ipsi qui eodem patre, eademque matre nascuntur, sæpenumero alius uir, alius foemina, quemadmodum & uos, nascuntur. **APO.** Ita sane est, ut dicis: sed nos tamen similes sumus, et circa eadem studia uersamur, Sagittarum enim arbo sumus. **BAC.** Quantum quidem ad arcum & sagittas attinet, eadem ambo exerceatis; Apollo: Illa uero similia nequaquam sunt, quæ Diana quidem

De Cupidine Hermaphroditum & Priapo. Fratibus scilicet, diuersorum studiorum.

Hospites mactat apud Scythas, tu autem uaticinaris, & meditaris a grōtanti-
 APOL. An tu putas sororem delectari Scythis? quæ quidem etiam adornauit,
 si quis Græcus aliquandō in Tauricam aduenerit, ut cum eo inde enauiget, iam
 olim perosa mactationes illas. BAC. Recte sanè illa. Sed hic Priapus? Ridicu-
 lum enim quiddam narrabo tibi, quod cum Lampſaci nuper eſſem, mihi accidit.
 Ego quidem ad urbem acceſſeram, ille autem me recepit, hoſpitio apud ſe præbe-
 to. Poſteaquam igitur quieti nos dedimus, in conuiuiō affatim madefacti, circa
 mediam propè noctem exurgens generoſus ille: ſed pudet dicere. APOL. Solli-
 citauit ne te? BAC. Huiusmodi quippiam eſt. APOL. Quid tu autem porro ad-
 haec? BAC. Quid enim aliud, quàm riſi? APOL. Recte ſanè, quod neque acer-
 be, neque ruſticè quicquam. Venia enim dignus eſt, ſi te formoſum adeo ſollici-
 tauit. BAC. Huius igitur gratia, etiam te, Apollo, ſollicitatum merito uenerit.
 Formoſus enim & tu, & præterea comatus, ut uel ſobrius Priapus ille aggredi
 te queat. APOL. Sed non aggreditur Bacche, me facile. Nam præter comatū
 etiam arcum gero.

MERCVRII ET MAIAE.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRE.

MERCVRIVS.

Conqueritur
 miseriam & la-
 bores suos im-
 menses.

ST uero, mater, deus quisquam in coelo me inferior?
 MA. Caue ne quid istiusmodi dixeris Mercuri. MER.
 Quid non dicam? qui quidem tantum negociorum solus
 sustineam, quibus deſaſſor, ſi tam multa miniſteria diſtra-
 ctus? Nam mane protinus ſurgendum eſt mihi, ſtatimq;
 uerrendum coenaculum, ubi dñi compotant. Tum ubi
 curtam in qua conſultant, undiq; ſtrauero, ac ſingula ita,
 ut oportet, compoſuero, Ioui neceſſum eſt aſſiſtere, ac perferendis illius manda-
 tis toto die ſurſum ac deorſum curſitare, inſuper quum redeo, puluerulentus ad
 huc, Ambroſiam apponere cogor. Porro priuſquam nouitiuſ iſte pocillator ad-
 ueniſſet, ego neſtar etiam miniſtrabam. Quodq; eſt omnium indigniſſimum,
 ſoli omnium ne noctu quidem agere quietem licet, uerum id quoq; temporis ne-
 ceſſe habeo deſunctorū animas ad Plutonem deducere, maniumq; gregi me du-
 cem præbere, tum autem & tribunalibus aſſiſtere. Neq; enim mihi ſufficiebant
 ſcilicet diurna negocia dum uerſor in palæſtris, dum in concionibus præconis ui-
 ces ago, dum oratores inſtruo, ni hæc quoq; prouincia accedat, ut ſimul etiam utri-
 brarum res diſponam. Atqui Leda filij æternis inter ipſos uicibus apud ſupe-
 ros atq; inferos agitant. Mihi neceſſe eſt quotidie tum hoc, tum illud pariter a-
 gere: deinde duo illi. Alcmena ac Semele miſeris prognati mulieribus, ocioſi in
 conuiuijs accumbunt, at ego Maia Atlantide progenitus illis miniſtro ſcilicet.
 Qui nunc quum recens Sidone a Cadmi filia reuerſus eſſem; nam ad hanc me le-
 garat, uſſum quid ageret puella; priuſquam reſpiraſſem, & adhuc anhelū de uia,
 ruruſum ad Argos emandauit uiſurum, qui cum Danaë ageretur, Ruruſum inde
 in Boeotiā proſectus, inquit, obiter Antiopam uiſito: adeo ut planè iam
 parituruſ me negari. Quod ſi mihi licuiſſet, lubens proſectō ſe-
 eſſem, id quod ſolent ij, qui in terris duram ſeruiunt ſeruitus
 tem. MA. Miſſa faciſta gnate! decet enim per omnia mo-
 rem gerere patri, quum ſis iuuenis; ac nunc quò iuſ-
 ſus es, Argos cōtende, deinde in Boeotiā,
 ne ſi ceſſariſ, fueriſque lentior, plagas
 etiam auferas! nam iracundi
 ſunt qui amant.

ſi duo

Hi duo Dialogi qui sequuntur, in alijs circa finem posterioris tom. ponantur. Quos nos, quia et
 ipsi Deorum superiorum sunt, cum superioribus coniungendos putauimus.

IOVIS ET SOLIS.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

I V P I T E R.

VALIA fecisti autem, Titanum pessime, qui quæ in terris *De eo quod Phaeton currum Solis perperam ducens, punitus sit.*
 sunt, perdidisti omnia, adulescentulo fatuo ac stulto com-
 misso curru, qui alia quidem exussit, nimis prope terram
 cursu delatus: alia uero præ frigore corrumpi fecit, longè
 us ab ipsis abstracto igne. Et in summa, nihil non contur-
 bavit & commiscuit. Ac nisi ego animaduersis ijs quæ ge-
 rebantur, deturbassem ipsum fulmine, nullæ ne reliquæ
 quidem hominum mansissent. Talem nobis pulchrū istum

aurigam atque rectorem currus emisisti. SOL. Peccaul, Iupiter, sed ne offensior
 eo fias, si credidi puero multa supplicanti. Nam unde uel sperare potui hoc tan-
 tum futurum esse malum? IVP. An non noras, quā multa opus habebat di-
 ligentia negocium hoc? & ut, si quis etiam modicum excidat à uia, pereant pro-
 pinus omnia? Ignorabas autem etiam equorum uehementiam, ut oporteat ui-
 quadam continere frenum? Si quis enim permittat illis, arrepto eo continuo
 diuersi abeunt, quemadmodum uidelicet & istum transuerse abripuerunt, nunc
 quidem ad læuam, paulo autem post ad dexteram, interdum etiam in contrari-
 um, eius quem coeperant, cursus, & in summa sursum ac deorsum, quocunque
 ipsis libitum fuisset. Ille autem ignarus nesciebat, quomodo utendum ipsis es-
 set. SOL. Equidem omnia hæc sciebam, & propterea resistebam quoque ali-
 quandiu, neque illi aurigationem committere uolebam. Postquam autem im-
 pensius obsecrabat, lachrymando quoque, & mater Clymene una cum ipso, in
 currum impositum, submouit, quo pacto oporteret insistere uia ipsam, quan-
 tum in sublime agitantem, sursum ferri. deinde rursus per decliue deorsum
 uergere, & uti habenas regere, neque impetum permittere equis deberet. Di-
 xi autem etiam quantum periculum foret, si non recta uia ageret. At ille, puer
 enim erat, conscenso tanto igne, & uastæ adeo profunditati supernæ incumbens
 ut consentaneum est, obstupuit. Equi uero, ut senserunt, non me esse eum, qui
 conscendisset, contempto adulescentulo, & uia diuerterunt, & hæc tanta mala per-
 petrarunt. Ille autem dimissis habenis, metuens, opinor, ne excideret ipse, iugis
 currus apprehendit ac tenuit. Sed & ille iam poenas suas dedit: & mihi, Iupiter,
 satis supplicij, luctus hic est. IVP. Satis autem: qui tanta ausus sis? At nunc qui-
 dem ueniam tibi tribuo, de cætero autem si quid simile deliqueris, aut talem ali-

quem successorem tibi emisseris, statim senties, quanto igne tuo fulmen nos-
 trum plus ignis habeat. Quare illum quidem, sorores ipsius sepul-
 chro tradant iuxta Eridanum, quo loco etiam decidit, curru ex-
 cussus, electrum ipsi illachrymantes. Deinde & in po-
 pulos conuertantur præ dolore. Tu uero compas-
 sto curru, fractus enim temo ipsius est, & al-
 tera rotarum comminuta, aurigare iun-
 ctis denuo equis. Ac uide ut me-
 mineris horum omnium.

APOL.

EVCIANI APOLLINIS ET MERCVRII.

IACOBO MICYLLIO INTERPRETE.

A P O L L O.

De Castore &
Polluce collo-
quuntur.

POTES ne mihi dicere, Mercuri, uter istorum Castor est, aut
uter Pollux? Nam ego quidem non facile discreuero ipsos.
MERC. Ille qui heri conuersatus nobis est, Castor erat, Hic
aut Pollux est. APOL. Quomodo dignoscis, similes enim
sunt? MERC. Quod hic quidem, Apollo, habet in facie uesti-
gia uulnerum, quæ aliquando ab ijs accepit, quibus cum pu-
gillatu certauit, & maxime, quibus à Bebryce Amyce filio
uulneratus fuit, quando cum Iasone in Colchum nauigabat. Alter autem nihil
tale præ se fert, sed purus est atque integer facie totus. APOL. Operæ præcium
fecisti, qui discrimina, quibus inter nosci queant, docueris me. Nam cætera cer-
te omnia, æqualia sunt, cui pars dimidia, & stella supernæ imminens, & saculum
in manu, & equis utriusque candidus. Quare sæpe equidem appellauimus hunc Casto-
rem, qui Pollux erat: & rursus Castorem Pollucis nomine. Sed & illud mihi
dic: Cur non ambo pariter nobiscum uersantur, sed ex diuiso nunc quidem mor-
tuis, nunc autem Deus est alteruter ipsorum. MERC. Fraternali amore hoc faci-
unt. Nam cum oporteret alterum ex Ledæ filijs mortem obire, alterum autem
immortalem esse, diuiserunt ita inter se ipsi immortalitatem. APOL. Non sane
prudenter, Mercuri, diuisione. Siquidem nec aspicient sese mutuò, hoc pacto,
quod uel maxime, opinor, desiderabant. Aut quo modo enim? cum alter apud
deos, alter apud manes existat? Veruntamen, quemadmodum ego uaticinor,
Aesculapius medetur, ni palæstricam doces, puerorum exercitator optimus.
Dianam autem obstetricatur, atque aliorum suam quisque artem habet, uel Dijs, uel
hominibus utilem, hi uero quid agent nobis: an inertes atque ociosi conuiuabun-
tur nobiscum, tam grandes cum sint? MERC. Haudquaquam, sed iniunctum il-
lis est, Neptuno ut ministrent & subseruiant, & obequitare ipsos oportet pel-
agus: & sic ubi nautas tempestate periclitantes aspexerint, insidentes nauigio,
præstare in columnes nauigantes. APOL. Bonam, Mercuri, & salutarem narra-
stem.

DIALOGI MARINI

ARGVMENTVM IN DIA-

LOGOS MARINOS.

NEque horum Dialogorum diuersa aut alia ratio est, quod ad occasiones et argumenta pertinet,
superiorum. Nam & ipsi ex Homericis ac Tragicis fabulis desumpti sunt, & eadem elegantia
ac festiuitate nitent. Nisi quod omnes (quod idem tamen & in superioribus proposui) de rebus ama-
torij tractant. Vnde illud quoque uerisimile est, Lucianum ostendere uoluisse, quod quæcumque sub hac
tota mundi machina mouentur & uiuunt, inter ceteros affectus, præcipue amor obnoxia sint, ac uo-
luptatem appetant. Illumque adeo generalem quendam omnium tam deorum quam hominum donatorem
esse. Quod autem Deos maxime ex amore desipere atque insanire: deinde & uoluptatibus deditos esse
fingit, ex professione sua facere uidetur. Fuit enim quanquam omnibus Philosophorum factionibus ex
quo prope infestus, ad Epicuræam tamen magis quam ceteras, inclinatus, qui & uoluptatem, finem
bonorum asserere, & Deorum providentiam negabant. Id quod cum alibi passim, tum in Democri-
to, & in Concilio Deorum animaduertere licet.

DORIDIS

MARINORVM DIALOGI.
DORIDIS ET GALATEAE.
ERASMO ROTERODAMO INTERPRE.

DORIS.

FORMOSVM amantem Galatea, nempe Siculum istum pastorem aiunt amore tui deperire. GALA. Ne ride Doris: etenim qualis qualis est, Neptuno patre prognatus est.

De eo quod Polyphemus nomen deformis & sceleratus adamans sit Galateam, et amatur ab ea

DOR. Quid tum postea, si uel Iou. ipso sit progenitus, quousque adeo agrestis atque hispidus appareat, quodque est omnium deformissimū, unoculus? An uero credis genus illi quicquam profuturum ad formam? GAL. Ne isthuc quidem ipsum, quod hispidus est atque agrestis, ut tu uocas;

illum deformat, quin uirile magis est. Porro oculus media in fronte daret etiam, quo quidem nihilo segnius cernit, quam si duo torerent. DOR. Videris Galatea non amantem habere Polyphemum, sed illum potius adamare, sic eum praedicas. GAL. Equidem haud adamo, sed tamen insignem istam uestram intulanti opprobrandique petulantiam ferre non queo. Ac mihi nimium inuidentia quadam isthuc facere uidemini, propterea quod ille quum forte aliquando gregem pasceret suum, nosque ē littorali specula in littore ludentes cerneret in prominentibus Aetnae pedibus, quā uidelicet inter montem & mare litus sese in longum porrigit, uos ne aspexerit quidem: at ego omnium una uisa sum formosissima, eoq; in unam me coniecit oculum. Haec res uos male habet, nam argumentum est, me forma praestantiorē esse ac digniorē, quā amer: uos contra fastiditas esse. DOR. An istud tibi putas inuidendum uideri, si primū pastor, deinde lusco formosa uisa sis? quanquam quid aliud ille potuit in te probare, praeter candorem? Is illi placet opinor, quod caeco & lacti assueuerit: proinde quicquid his sit simile, id protinus pulchrum iudicat. Alio qui ubi libebit scire, quā sis facie, de scopulo quopiam in aquam, si quando tranquilla steterit, despectans, temetipsam contemplare, uidebis aliud nihil nisi perpetuum candorem, uerum is quidem non probatur, nisi rubor admixtus illi, decus illi iunxerit. GAL. At qui ego illa immodicē candida, tamen eiusmodi habeo amantem, quum interim ē uobis nulla sit, quam uel pastor, uel nauta, uel portitor aliquis miretur: ceterum Polyphemus (ut alia ne dicam) etiam canendi peritus est. DOR. Tace o Galatea, audiuius illum canentem, quum nuper pruriret in te, sed o sancta Venus alinum rudere dixisses: nam lyrae corpus simillimum erat ceruino capiti ossibus renudato: dum cornua perinde quasi cubiti prominebant, iis iunctis, inductisque fidibus, quas ne Collope quidem circumtorquebat, agreste quiddam & absonum cantillabat, quum aliud interim ipse uoce caneret, aliud lyra succineret, ita ut temperare nobis nequiuimus, quin rideremus amatoriam illam cantionem. Nam Echo ne respondere quidem illi uoluit balanti, quum sit adeo garrula: imo pudet istet, si uisa fuisset stridulum illius, & ridiculum cantum imitari. Ad haec gestabat in ulnis amasius iste delicias suas, urfi catulum pilis hirtum, ipsi non dissimilem. Quis autem non inuideat tibi amicum istum Galatea? GAL. Quin.

tu igitur Dori, tum ipsius amicum nobis commonstra, qui meo sit formosior, quicquid doctius ac melius uel uoce canat, uel cithara.

DOR. Mihi quidem nullus est amator, neque me hoc nomine iacto, quasi sim uehementer amabilis, uerum tamen istiusmodi amicum, qualis est Polyphe mus, nempe totus hircu olens, tum crudis uicitans carnibus, & hostes, si qui appulerint deuorans, ubi habeas, eumq; tu mutuum ames.

ETCLO

L V C I A N I CYCLOPIS ET NEPTVNI.

IACOBO MICYLLLO INTERPRETE.

C Y C L O P S.

*Vlyffes Poly-
phemum excæ-
cauit.*

PATER, quali passus sum ab execrabili isto hospite, qui me inebriatum excæcavit, somno grauatum aggressus. **NEP.** Quis uero est, qui isthæc facere ausus fuit, Polypheme? **CYC.** Principio quidem seipsum Neminem uocabat, postquam aut effugit, atq; extra tela, ut dicitur, fuit, Vlysses nominari se aiebat. **NEP.** Notum quem dicis, Ithacensem illum, ex Ilia autem nauigabat. Sed quo pacto hæc peregit, cum alioqui non ita audax atq; animosus sit **CYC.** Deprehendi in antro, è pascuis domum reuersus, multos quosdam, insidiantes uidelicet pecunias. Posteaquam autem apposui foribus operculum. (saxum autem quoddam mihi est, per quàm magnum) atque ignem resuscitavi, accensa arbore, quam de monte mecum ferebam, uisi sunt, abscondere sese parare. Ego uero comprehensis ipsorum quibusdam, ut pater erat, deuoravi, ut qui prædones essent. Hic igitur uersutissimus ille, siue Nemo, siue Vlysses fuit, dat mihi bibere, infuso quodam ueneno, dulci illo quidem, & fragranti, cæterum ad insidias struendas præsentissimo & maxime turbulento. Nam statim omnia uidebantur mihi, posteaquam bibissem, circumagitari, & antrum ipsum inuertebatur, & prosum, apud me amplius ipse non eram. Postremo autem somno correptus iacui. Ille uero exacuatò uectè, eodemque igne succenso, insuper etiam excæcavit me, dormientem. Et ex eo iam tempore cæcus ubi sum Neptune. **NEP.** Ut altè nimis dormisti, fili, qui non interea exilueris, cum excæcareris. Vlysses igitur ille, quo pacto effugit? Non enim, fat scio, potuit dimouere saxum à foribus. **CYC.** At ego amouui ipsum, quo facilius illum comprehenderem inter egrediendum. Ac collocato me ipso ad fores, extensis manibus uenabar, solis dimissis in pascua ouibus, & arieti negocio dato, quænam ipsum agere pro me deberet. **NEP.** Intellego rē. Sub illis latuit te, clam se subducens. At cæteros certe Cyclopas conueniebat te inuocare contra ipsum. **CYC.** Conuocaui illos, pater, æque etiam uenerunt. Sed postquam me interrogassent insidatoris nomen, atque ego dicerem Neminem esse, insanire me arbitrati, relicto me iterum discesserunt. Ita imposuit mihi execrabilis ille, nomine. Et quod omnium maxime mihi ægrè fuit, contumeliose obiecta mihi clade hac: Ne pater quidem Neptunus, inquit, leuabit te hoc malo. **NEP.** Confide fili, ulciscar enim ipsum, ut sentiat, etiam si cæcitatem oculorum mederi non queam, nauigantes certe tamen seruare uel perdere, penes me esse, nauigaraudem adhuc.

ALPHEI ET NEPTVNI.

IACOBO MICYLLLO INTERPRETE.

N E P T V N V S.

*Alpheus amnis
dulcem aquam
in mari cunct.*

VID hoc, Alphee, quod tu solus aliorum, in mare delapsus, neque cum salugine misceris, perinde ut solent cætera flumina omnia; neq; cohibes te ipsum, aquis diffusis, sed per mare, uelut concretus, ac dulci custodito fluore, incorruptus etiam & purus cursu laberis? Nescio quo locorum in profundum te ipso, quemadmodum gaudia atq; ardea faciunt, submerso. Ac uideris rursus emergere quoq; alibi, & te ipsum iterum spectandum exhibere. **ALPH.** Amatoria quædam res hæc est, Neptune.

Neptunē, quamobrem, ne mihi uicio uertas. Amasti autem & ipse fāpenti me-
ro. NEP. Mulierem ne, Alpheę, an nympham amas, an etiam Nereidum ipsa-
rum unam aliquam? ALP. Non, uerū fontem Neptunē quendam. NEP. V-
bi igitur terrarum ille moratur? ALP. Insularis est, in Sicilia, Arethusam ipsum
uocant. NEP. Scio. Non deformem sanē, Alpheę, Arethusam amas; sed & li-
quidus fons ille est, & perpurum scaturiendo ebullit; atque ipsi aquę etiam calcu-
li gratiam addunt, supra quos tota ea uelut argentea apparet. ALP. Vt uere no-
sti fontem hunc. Neptunē, ad illum igitur abeo nunc. NEPT. Sed ubi quidem,
& feliciter utere amore. illud autem mihi dic, ubi tu Arethusam conspicias es,
Arcas ipse cum sis; fons autem ille, in Syraculis manet? ALPH. Properantem
me mtoras Neptunē, curiose nimis interrogando. NEP. Probe dicis. Abi igi-
tur ad antatū. Ac emergens iterum ē in mari, eodem alicui cum fonte illo misce-
aris, & in unam aquam redigamini.

MENELAI ET PROTEI.

IACOBO NICOLLO INTERPRETE.

MENELAI V. S.

T in aquam conuertite Proteu, incredibile adeo non est, mari-
nus utique cum sis; etiam arborem fieri, tolerabile; præterea &
in Leonem aliquando muteris licet, tamen neque hoc supra ti-
dem est. Quod si autem & ignem fieri te possibile est, cum in
mari habitas, hoc omnino miror, neque adducor ut credam.

*Prothem enim
in uariis for-
mas tum in ig-
nem etc. con-
uertitur.*

PRO. Ne mireris Menelaë, Fieri enim soleo. MEN. Vidi
equidem ipse: ueruntamen uideris mihi? dicunt enim hic apud te præstigias
quasdam adhibere rei, atque inuentum oculos decipere; cum interim ipse nihil
tale fias. PRO. Et quæ nam adeo deceptio, in rebus sic manifestis fieri queat?
An non apertis oculis uidisti in quam multa ipse me transformauerim? Quod
si uero non credis, & res hæc tibi falsa uidetur, nempe apparentia quædam in-
anis ante oculos obuersans, posteaquam ignis factus fuero, applica mihi, heus ge-
nerose tu, manum. Nimis frum senties, uidear ne tantum ignis, an & urendi uim
habeam. MEN. Periculosum est experimentum hoc Proteu. PROT. At tu
Menelaë uideris mihi neque Polypum uidisse unquam, neque etiam quid pisci
hui accidere soleat, scire. MEN. Verum Polypum ipsum quidem uidi: quæ ue-
rò accidam illi, libenter ex te cognouerim. PRO. Cuiusque saxo accedens,
acerabula sua applicuerit, atque affixus in hæserit circumstantis, illi seipsum similem
efficit, mutatque colorem, imitando saxum, quo uidelicet lateat piscatores, nihil
ab illo uarians, neque ob hoc manifeste apparent, sed omnino saxum referens.
MEN. Ferunt hæc. Sed tūc hoc multo magis omnem opinionem excedit
Proteu. PRO. Nescio Menelaë, cū nam alteri facile credas, qui tuis ipsius oculo-
lis non credas. MEN. Videns equidem uidi, sed tamen res ipsa monstro similia
est, eundem uidelicet ignem atque aquam fieri.

PANOPES ET GALENES.

IACOBO NICOLLO INTERPRETE.

PANOPES.

IDISTINE, Galene, heri, qualia fecit Eris ad cenam in These-
salia, propterea quod non & ipsa uocata fuerat ad conuiuium.

P

GALE. Haud conuiuata equidem uobiscum tum fui. Nam me Neptunus iussit, rat, tranquillum interea, Panope, seruire pelagus. Sed quid fecit Eris, cum præsens non adesset? **PAN.** Thetis ac Pedeus concesserant intro in thalamum, deducuntibus ipsos Amphitrite ac Neptuno. Interea autem Eris, clam cæteris omnibus (id quod facile illi tum fuit, alijs bibentibus, quibusdam autem applaudentibus, uel Apollini cytharam personanti, uel Musis ore modulantibus adhibendo animum.) proiecit in conuiuium, pomum quoddam admodum pulchrum, atq; aureum, Galene, totum. Inscriptum autem erat his uerbis: Formosa accipiat. Dum igitur uoluntur hoc, tanquam ex composito iactum, peruenit eo loci, ubi Iuno, & Venus, & Minerva accumbebant. Deinde ubi Mercurius sublato illo, legit ea, quibus illud inscriptum erat: Nos quidem Nereides cum silentio sedebamus: quid enim agendum erat, illis præsentibus? Illæ uero inter se contendeant, ac quælibet suum illud esse uolebat. Et nisi Iupiter se ipsum interposuisset, etiam ad manus usque res hæc processisset. Verum ille, ipse quidem, inquit, non feram iudicium de hoc, tametsi illæ ipsum iudicare uellent, sed in Idam ad Priami filium abite, qui & discernere nouit, quæ nam formosior sit, utpote elegantia studiosus & ipse, & non facile, talis cum sit, iudicauerit male. **GALE.** Quid igitur ad hæc Deæ illæ, Panopæ? **PANO.** Hodie, arbitror, in Idam abeunt. **GAL.** Et quis ueniet paulo post, qui nobis renunciet eam, quæ uicerit? **PAN.** At iam nunc tibi affirmo, quod nulla alia uincet, ueniente in certamen Venere, nisi arbiter ipse omnino circutiat.

TRITONIS, AMYMONES, ET NEPTVNI.

IACOBO MICYLLIO INTERPRETE.

TRITON.

D Lernam, Neptune, quotidie uenit aq̄iatum uirgo, pulchra omnino species. Haud equidem scio, formosiorẽ ullam puellam uidisse me. **NEP.** Liberam ne dicis, Triton, an uero serua quæpiam est, quæ aquam ferre solet. **TRI.** Minime uero, sed Danaï illius filla, una ex quinginta istis, etiam ipsa est, Amymone nomine. Interrogauit enim, & quæ uocaretur, & genus ipsius. Danaus autẽ duriter admodum educat filias, et opis manu facere ipsas docet, & ad aquam hauriendam mittit, & ad alias res agendas instituit, impigræ ipsæ ut sint. **NEPTV.** Solã ne autem uenire solet longam adeo uiam, ex Argis ad Lernam usque? **TRIT.** Sola, nam siticulosum ipsum Argos est, ut non sit. Quare necesse est, semper aq̄iatum uenire illam. **NEPTVN.** Non mediocriter affecisti me animo, ò Triton, qui mihi hæc de puella narraris. Quare eamus ad ipsam. **TRIT.** Eamus, tamen tempus quoque est, cum aquam ire solet. Ac propè mediam circa uiam alicubi est, petendo Lernam. **NEP.** Proinde currum iunge, uel, an hoc longiorem rebus inorã inijciat, submittere equos iugo, & currum apparat? Tu uero potius delphinem mihi aliquem, ex uelocibus illis, huc siste, ineq̄itando enim illi quàm celerrimè prouehar. **TRI.** Ecce tibi hunc delphinum omnium uelocissimum. **NEP.** Probè sanè. prouehamur igitur. Tu uerò iuxta natando consequere me, Triton. Ac posteaquam ad Lernam iam aduenimus, ego quidem hic in insidijs ero: tu autẽ speculando obserua, quando illam accedente sentias. **TRI.** Ecce tibi, propè est. **NEP.** Formosa, Tritoni & in ipso etatis flore, puella hæc, sed cõprehendenda nobis est. **AMY.** Heus homo, quæ me hinc correptã abducis? plagarius quispiã es, ac uideris ab Aegypto, patru

patris nostri, allegatus esse, quare clamando patrem uocabo. THY. Tace Amy-
none, Neptunus hic est. AMY. Quid Neptunum mihi narras? Cur mihi o ho-
mo, uim facis, atque hinc in mare abstrahis? Ego uero suffocabor misera, submer-
sa aquis. NEPTV. Bono animo sis. Nihil graue patiaris, faciam: sed & son-
tem cognominem tibi emanare hic sinam, percussis tridente saxo, hoc fuit a-
stuarium. & tu ipsa felix atque beata eris, ac sola sororum obita morte, aquam
non gestabis.

NOTI ET ZEPHYRI.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

NOTVS.

VM hanc, Zephyre, iuuentam, quam per mare in Aegy- io in hacetm.
ptum Mercurius ducit, Iupiter, amore captus, uicissit
ZEPH. Hanc ipsam, Note, sed iuuentum non erat, sed pu-
ella, Inachi fluuii filia. Nunc autem Iuno talem ipsam effu-
git, amulatione amoris commota: propterea quod ui-
debat Iouem illam proflus deperire. NOT. Proinde et
am nunc bouem illum amat. ZEPH. Atque admodum. &
propterea in Aegyptum ipsam misit, nobiscum edixit, ne con-
staremus mare, donec illa transierat, ut quae illic paritura sit: fert autem ute-
rum modo, Deisq. fiet, cum ipsa, tum quod ex ea parum erit. NOT. An iuuentu-
Deus? ZEPH. Atque admodum, Note, imperabitq. inquit Mercurius, nau-
gantibus, ac nostra erit domina, ut quemcumq. nostrum uolet, emittat, uel proli-
beat spirare. NOT. Colenda igitur obseruandaque nobis erit, Zephyre, tam do-
minacere cum sit. Nam per Iouem, beneuolentior eo pacto nobis erit. ZEPH.
Sed enim iam traiecit, & in tetram enatauit. Vides, ut non amplius quadrupes
sacredat, sed erecta ipsam, Mercurius denuo mulierem, formosam proflus red-
didit. NOT. Mira nimirum haec Zephyre, nusquam amplius neq. cornua illu-
us, neque cauda, neq. sibi bifida, sed amabilis puella est. Ceterum Mercurio
quidnam accidit, qui seipsum mutauit, & ex adolescente factus est quispiam, ca-
minam faciem praese ferens. ZEPH. Ne curiosius persequamur ista, quando-
quidem melius ille, quae facienda sunt, nouit.

NEPTVNI ET DELPHINVM.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

NEPTVNVS.

AVDO, recte facitis Delphines, quod semper athantes Delphini uim
tore hominum.
sic Arion trans
uictus.
hominum estis. Nam & olim Inonis filium in Isthmum
portastis, exceptum a Scironis scopulis: unde cum matre
praecipitatus fuerat. Et hunc tu Citharoedo isto Methym-
nensi, cum ipso ornatu & cithara recepto, in Tethari ena-
tasti, neq. passus es indigne a nautis perire illum. DELPH.
Ne mireris Neptune, si hominibus bene facimus: nam &
ipsi ex hominibus pisces facti sumus. NEP. Atque quidem
ob id reprehendo Bacchum, quod uos nauali prelio superatos ita transformauit,
cui de beret captiuos solum in deditionem accipere: quemadmodum & ceteros
in potestatem redegit. Sed quo pacto cum Arione hoc, quod accidit, sese habet?
DELPH. Perjander iste, puto, delectabatur homine, ac saepe illum ad se accersere.

bat, artis gratia. Ille autem diues iam factus à tyranno, concupiscit, nauigando in patriam, Methymnam uidelicet, spectandas ibi diuitias suas exhibere. Ac conscensa ad transiendum nauis, hominum quorundam sceleratorum, posteaquam cognitus est, multum auri secum ferret: ubi ad medium ferme Aegaeum peruentum fuit, insidari illi nauis coeperunt. Ille uero (nam auscultabam omnia, iuxta nauigium natando) quoniam hoc uobis ita uisum est, inquit, at me saltem assumpto ornatu, & decantato prius mihi ipsi funebrialiquo carmine, uolentem finite praecipitare me ipsum. Concesserunt nauis. Tum ille assumpsit ornatus, & cecinit admodum lenè ac blandum quiddam, atque ita in mare praecipitauit se se, tanquam statim omnino moriturus. Ego uero excepto atque imposito illo, enataui unà cum ipso in Tenarum. NEP. Laudo studium erga Muscam tuam, dignam enim mercedem rettulisti ipsi pro eo quod auscultaras.

NEPTVNI ET NEREIDVM.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

NEPTVNVS.

*Helle ab ariete
in mare delata
est.*

RETVM hoc quidem angustum, in quod puella delapsa, submersa est. Helle pontus ab ipsa uocetur, Cadauer autem ipsum, uos Nereides acceptum, in Troadem auferte, ut ibi ab incolis sepeliatur. NER. Nequaquam, Neptune, sed hic in cognomini pelago sepeliatur. Misereamur enim ipsius, ut quae misabilia maxime à nouerca passa fuerit. NEP. At hoc quidem, Amphitrite, fas non est, neque etiam aliàs honestum, hic illam alicubi sub arena facere. Sed quod dixi, in Troade, in Chersoneso mox sepelietur. Illud autem pro solatio ei erit, quod paulo post eadem, ipsa quoque Ino patietur, & praecipitabitur, persequente illam Athamante, in pelagus, ex summo Cithellone, qua in mare porrigitur, unà cum filio, quem in ulnis gestabit. NER. Sed & illam seruare conueniet, gratiam hanc Baccho faciendo. Educauit enim illum Ino, eademque nutrix illius fuit. NEP. Non decebat, adeo prauam. Sed tamen Baccho non gratificari, Amphitrite, indignum foret. NER. Sed quid accidit huic, quod ab ariete decidit? frater autem eius, Phryxus, tutò uehitur? NEP. Merito, adolescens enim est, & contra imperum obsistere potest. Illa uero, eò quod inueta eius rei erat, consensu uidelicet uehiculo nouo & inopinato, et despiciendo in profundum immensum, perculsa animo, & pauore pariter attonita, praeterea & uertigine correpta, prauehementia & impetu uolatus, retinere cornua arietis amplius non potuit, quibus se eò usque sustentauerat, atque ita in mare decidit. NER. An non igitur matrem ipsius Nephelen decebat opem ferre cadentis? NEPT. Decebat sane, sed Parca quam Nephela multò potentior est.

IRIDIS ET NEPTVNI.

IACOBO MICYLLO INTERP.

IRIS.

*Delos insula
fluitas subsistit.
Alludit ad no-
men δῆλος,
quo ipsa insula
dicta est.*

NSVLAM istam errantem Neptune, quae à Sicilia reuulsa atque undis submersa, mari innatat. Eam, ita iubet Iupiter, consistere facias iam atque apparare, & ut tantundem manifesta atque conspicua in medio Aegaei inconcussa ma-

maneat, fundata firmiter admodum illa. Opus enim illa non nihil habet. NEPT. Fiet hoc, Iri, sed tamen quem usum illi præbebit, manifesta apparet, & non amplius fluctuans? IRIS. Latonem in ipsa oportet parere, iam enim male habet à doloribus. NEPT. Quid igitur? annon sufficit illi cœlum, ut in eo pariat? Quid si minus autem illud, at certe nec tota terra partus illius recipere poterat? IRIS. Non, Neptune. Nam Iuno obstrinxit iureiurando magno Tellurem, ne præberet Latonæ parturienti ullum receptaculum. Hæc igitur insula, iuramento non tenetur, Abscondita enim tum fuit. NEPT. Intellego rem. Igitur subsiste Insula, atq; emerge iterum ex profundo, & non amplius fluctues aut titubes, sed immota maneat. Ac suscipe, o felicissima, fratris mei liberos duos, deorum omnium pulcherrimos. Et uos, Tritones, traſcite Latonem in ipsam, omniaque tranquilla sint. Serpentem autem istum, qui nunc uelut astro exagitat illam, per terre faciundo, ipsi infantes, posteaquam in lucem editi fuerint, aggredientur, ac matrem uindicabunt. Tu uero uade, renuncia Ioui, omnia bene habere. Stabilita est Insula. Veniat Latona ac pariat.

XANTHI ET MARIS.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

XANTHVS.

VSCIPÈ me, o Mare, grauiam enim passus sum, extingue mihi uulnera. MAR. Quid hoc rei est Xanthe? quis te deuissit? XAN. Vulcanus, sed igne candesco prorsus, miser, et effereus. MAR. Cur autem iniecit tibi ignem? XAN. Propter filium Thetidis. Postquam enim occidentem illum Phrygas, supplex deprecatus sum. Ille autem ab ira nihil remisit, sed occisorum corporibus etiam obstruxit mihi alues, ego miseris miserorum, occurri, ut aquis inundarem atq; inuoluerem illum, quo eo periculo absteritus, ab occisione uirorum cessaret. Ibi igitur Vulcanus. (nam tum forte quadam propè aderat) uniuerso igne, quantum, opinor, usquam habebat, quantumq; & in Aetna, & si quibus alijs locis, alius est, allato processit obuiam: ac exussit quidem ulmos, & myricas, assauit autem & infelices pisces & anguillas. Me uero, cum effereuiscere fecisset, parum ab fuit, quin totum aridum ac siccum reddiderit. Vides nimirum quo pacto exustionibus istis deformatus sim. MAR. Turbidus es, o Xanthe, & calidus, ut cori sentaneum est, cruore, à cadaveribus: calore autem, ut ais, ab igne ueniente. Ac merito, Xanthe, ut qui contra filium meum impetum feceris, non ueritus, quod Nereidis filius ille esset. XAN. An non igitur decebat misereri me Phrygum, tetricorum adeo meorum? MAR. Vulcanum uero, an non contra decebat misereri Achyllis, Thetidis adeo filij?

Fortassis nepotem legendum, id est, pro uisus uisus.

DORIDIS ET THETIDIS.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

DORIS.

VID lachrymaris Theti? THE. Pulcherrimam Doris, puellam uidi, in arcam à patre coniectam, tum ipsam, tum infantem ab ea paulo ante genitum. Iussit autem pater nautas, arcam illam acceptam, postquam in altum à terra prouecti essent, in mare abicere, ut ita periret & misera illa, & infans in mare.

unatumea. DO. Quamobrem autem, o soror, hoc quandoquidem comperta habes exacte omnia. THE. Pater illius Acrisius, quia pulcherrima erat, in ære-
tū quendam thalamum inclusam, perpetuæ uirginitati destinarat. Deinde, ue-
rū quidem dicere non possum, Iouem autem aiunt, conuersum in aurum, dela-
psū per impluuium ad ipsam esse. Accipiente autem illa in sinum demanantem
deum, grauidam ex eo factam fuisse. Quod cum pater animaduertisset, utpote
durus quidam & zelotypus senex, grauiter indignatus est. Et quia ab aliquo
stupratam fuisse illam arbitratus est, coniecit in arcam hanc, cum paulo ante pepe-
risset. DO. Cæterum illa quid agebat Theri, quando abripiebatur? THE. Pro
se quidem nihil dicebat, Dori, sed tacite ferebat dānationem; pro infante autem
deprecabatur, ne morti traderetur, lachrymando, atq; illum auo ostentando pul-
cherrimum sanē puerum, Dori. Ille autem præ ignorantia malorum, etiam ar-
ridebat matri, Oppleor rursus lachrymis, cum in mentem illius uenit. DO. Et
me flere fecisti. Sed nunquid iam mortui sunt? THE. Haudquaquam, natus
enim adhuc arca circa Seriphum, uiuis illis custoditis. DO. Cur igitur non con-
seruamus ipsam, piscatoribus istis Seriphis, in retia immittendor? Qui extractos
illos, incolumes præstabunt scilicet? THE. Recte dicis atq; ita faciamus. Non
enim perire decet, neq; ipsam, neq; infantem adeo cum sit formosus.

NEPTVNI ET ENIPEI.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

ENIPVS.

Neptunus cum
Enipei mi-
cyllo.

INIME uero præclara hæc, Neptune (dicetur enim uerū)
qui circumuenta amica mea, assimilatus in formam meam,
uiciasti puellam. Putabat enim illa mecum rem esse sibi, &
ob id exhibebat sese. NEP. Tu enim, Enipeu fastuosus es
& tardus, qui puella adeo formosa quotidie ad te nante,
ac præ amore pereunte, despexeris illam, & gauisus sis, si
posses illi ægri facere. Illa uero iuxta ripas morore affe-
cta, atque ibi inambulans, seseq; lauans, non semel oprabat
in conspectum tibi uenire te. At tu fastuosus deludebas illam. ENI. Quid igitur?
an propterea oportebat te præripere amorem mihi, & uelut histrionem ali-
quem pro Neptuno, Enipeum te gerere, atque ita decipere Tyron istam, puellā
adeo simplicem? NEP. Sero nunc uero nunc zelotypus es, Enipeu, cum prius su-
perbum & contemptorem te gesseris. Ipsa autem Tyro nihil graue passa est,
quando se putauit à te uiciatam esse. ENIP. Nihil autem? Dixisti enim abiens
Neptunum esse te, quod uel maxime dolore affecit ipsam; atq; ipse eò abs te inio-
rta affectus sum, quod & quæ mea esse debuerat, eam uoluptatem percepisti tu,
& præterea composito circa uos fluctu purpureo, sub quo absconditi iacuis-
tis cum puella pro metutem habuisti. NEP. Tu enim non uolebas Enipeu.

TRITONIS ET NEREIDVM.

IACOBO MICYLLO INTERP.

TRITON.

ALÆNA ista uestra, Nereides, quam contra filiā Cephei
Andromedam emisistis; neq; puellā ipsam iniuria aliqua
affecit, perinde ut uos putatis, & ipsatam mortua est. NER.
A quo, Triton? Num Cepheus, tanquam illectameto alio
quo proposita puella, aggressus illā occidit, ex insidijs cum
multa uis adortus? TRI. Non. Sed nostis, arbitror, Iphianassa, Perseum illum,
Dan

Danaës puerum illum paruum, quem unâ cum matre in arca abiectum in mare ab auo materno, conseruastis, misertę illorum uidelſcet. IPHI. Noui quem dicis. Conſentaneum uero, illum iam adoleſcentem factum eſſe, atq; admodum generoſum, & pulchrum aſpectu. TRI. Hic occidit Balænâ. IPHI. Quamobrem Triton? Neq; enim huiuſmodi conſeruatiſ pręmia perſoluere nobis debebat. TRI. Ego uobis exponam omnem rem, ita ut geſta eſt. Miſſus hic fuit ad Gorgonas, ut hoc quaſi quoddam certamen regi perageret. Poſtquam autem peruenit in Libyam. IPHI. Quomodo, Triton, ſolus ne, an & alios ſecum ſocios abduxit, nam alioqui difficile hoc iter. TRIT. Per aërem proſectus eſt, alatum enim ipſum Minerva reddidit: poſtquam autem eò loci uenit, ubi illę agēbant, illę quidem dormiebant, opinor. At hic amputato Meduſę capite, iterum auolauit. IPHI. Quo pacto autem aſpexit illas? Aſpici enim nequeunt, uel quiſquis illas aſpexerit, non amplius quicquam poſt hac aſpicit. TRIT. Minerva illi clypeo uelut facę aliqua, pręlato. (Talia enim audiuit ipſum narrantem apud Andromedam, poſtea & apud Cepheum.) Minerva igitur, inquam; in clypeo refulgente, tanquam in ſpeculo aliquo, exhibuit ipſi ſpectandam Meduſę imaginem. Poſtea ſiniſtra, arrepta illius coma, & inſpecta imagine, dextra autem ſublata harpe, abſcidit caput ipſius: atque ita priuſquam ſorores reliquę expergilſcetur, auolauit. Porro ubi circa maritimam hanc Aethiopię oram ueniſſet, terrę iam propinquoſ aliquanto uolans, uidet Andromedam, expoſitam, in rupe quadam prominente palo affixam, pulcherrimam, o Di, promiſſa coma, & ſeminudam, longę uſque infra ubera. Ac primũ quidem miſertus fortunę illius, interrogat cauſſam damnationis huius. Paulo autem poſt, amore captus, (oporebat enim incolumem ſeruari puellam) opem ferre illi ſtatuit: Atque ubi iam Balena acceſſiſſet, terribilis admodum, & quaſi mox abſorptura Andromedam, in altum ſublatus adoleſcens, manu ad capulum admoto, harpam tenens, altera quidem ferit, altera autem Gorgona ſpectandam proferens, in lapidem illam conuertit. Illa igitur mortua eſt, & diriguere ipſius membra omnia, quęcunque Meduſam aſpexerunt: at hic ſolutis uinculiſ, quibus uirgo alligata fuerat, ſuppoſitaque manu, ſuſcepit illam, ſummis pedum digitis ſcendentem e rupe, ardua illa quidem atque procliui: & nunc cum eadem nuptias peragit in ædibus Cephei, abducetq; illam ſecum Argos. Quare pro morte, nuptias neq; eas uulgares illa inuenit. NER. Equidem non ita ualde ægre ſero factum hoc. Quid enim adeo nobis iniurię fecit puella, ſi mater ipſius ſuperbē extulit ſeſe tunc, ac pulchrior nobis eſſe uoluit? TRIT. Quod hoc pacto magnum dolorem perceptura fuiſſet ob filiam, mater certē illius cū ſit. NER. Ne meminērimus Dori iſtorũ amplius, ſi quid barbara mulier, ſuprà q̄ decebat, loquax fuit. Satis enim ſuppli cę tulit, quę tanto in metu, filiæ cauſa cōſtituta fuit. Gratulemur igitur nuptiis.

*Enſis falcatuſ
Perſei fuit.*

ZEPHYRI ET NOTI.

IACOBO MICYLLO INTERPRET.

ZEPHYRVS.

VNO VAM equidem pompam magnificentiorem uidi in mari, ex quo ego ſum, & ſpiro. Tu uero an non uididi Notę? NOT. Quam nam hanc dicis Zephyrę pompam? aut qui nam ſunt qui illam duxerunt? ZEPH. Suauiſſimo ſpē ſtaculo caruiſti, & quale non facile aliud unquam uideris. NOT. Iuxta rubrum mare occupatus fui, aſſaui autem & partem Indię nonnullam, quantum uidelſcet eiꝯ terrę mari adiacet. Proinde nihil eorũ noui, quę tu dicis: ZEPHY. Quid? Sidonium illum Agenorem uididi? NOT. Etiam, Europę patrem ſcilicet. Quid tum? ZEPHY. De illa ipſa narrabo tibi. NOT. Num, quod Iupiter iam

olim amare puellam cepit? Nam hoc etiam pridem sciu! ZEPH. Igitur quod ad amorem attinet, nosti. Quæ uero postea coniecuta sunt, ea nunc audi. Descenderat Europa ad litus, ludendi gratia, assumptis secum æqualibus suis. Iupiter autem in formam tauri assumulatus, ludebat unā cum ipsis, pulcherrimum apparens. Nam & candidus erat, ut nihil supra, & cornua habebat reflexa pulchrè, uultumq; præ se ferebat admodum mansuetum a. placidum. Saltabat igitur & ipse in litore, & mugiebat luauissimè, ita ut Europa etiam conscendere ipsum iam sustineret. Cæterum ubi hoc factū est, citato cursu Iupiter quidem unā cum illa in mare prorupit, atq; ibi, uti inciderat, natabat. Illa uero admodum perculsa animo ex hac re, sinistra apprehendit ac tenuit cornua, ut ne delaberetur: altera autem manu, diffluentem uento uestem continebat. NO. Dulce hoc spectaculum, Zephyre, uidisti, & amatorium, natantem uidelicet Iouem & ferentem secum amores suos. ZEPH. At uero quæ coniecuta sunt, suauiora multo, Note. Nam & mare statim compositis fluctibus quietum fuit, & tranquillitate ultrò attracta, placidum ac planum se ipsum præbuit. Nos autem omnes silentium agentes, nihil aliud quàm spectatores tantum, eorum quæ fiebant, quasi quidam comites, sequebamur. Cupidines uero iuxta uolitantes, paulum supra mare, ita ut interim summis pedibus contingerent aquam, accensas ferentes faces Hymenæum cantabant. Nereides autem emersæ undis, delphinum tergis insidentes obequitabant, applaudentes, seminudæ pleræq;. Præterea & Tritonum genus, & si quid aliud marinorum, aspectu metuendum non est, omnia illa circum puellam quasi choream ducebant. Nam ipse quidem Neptunus conscenso curru, & quasi pronubus incedens, unā cum Amphitrite lætus præibat, ueluti uiam aperiens natanti fratri. Supra omnes autem, Venerem duo Tritones uehebant in concha recubantem, ac flores omnis generis aspergentem sponsæ. Atque hæc a Phœnicia usque in Cretam fiebant. Postquam autem in Insulam ascendit, ipse quidem taurus non amplius adparebat. Iupiter autem apprehensam manu Europam, in antrum Dictæum abduxit, erubescens, atq; oculos demittentem. Intelligebat enim iam, ob quam rem ita duceretur. Nos autem incumbentes mari, alius aliam illius partem fluctibus agitabamus, NOT. O beatum Zephyre, te, qui isthæc uideris. Ego uero interea Gryphas & Elephantos, & nigros homines aspiciebam,

MORTVORVM DIAL.

ARGVMENTVM IN DIA.

LOGOS INFERORVM.

Q Vanquam ex eadem occasione & bi Dialogi, quibus inferorum querela, iudicia, pœnæ, & id genus alia describuntur, exceptis paucis quibusdam, quorum argumenta de suis temporibus sumpsisse Lucianus uidetur, cum superioribus prognati sunt: alium tamen atque diuersum ab illis finem habent, aliaque monent ac docent. Suprà enim amores & affectus deorum tractantur, at hæc illud indicatur, atque etiam oculis penè subijcitur, quod apud Inferos, & eos iudices, quorum sententia post hanc uitam subijciendi omnes sumus, nulla personarum ratio, nulla potentia, diuitiarum, honorum, fame, aut cuiuscunq; fortune æstimatio futura est: sed quod omnes, quod ad cōditionem attinet, æquales futuri, & pro eo ac quisq; in hac uita se gerit & meretur, supplicium aut premium accepturi sumus. Tamen si illud quoq; non ignorem, Lucianum ex ironia magis plerq; hæc quàm quod ita animo senserit, debuisse uideri posse, utpote Epicureū, et, ut ab alijs uocatur, ædeoy, qui neq; de dijs, neq; de immortalitate animarū rectè quicquid senserit. Verum tamen etiā aliās, cum de ueris morib. philosophorū scribit, ut in Nigritio, Democrite, et cæteris quibusdā, eiusmodi de præsentis uitæ reb. et actionibus præcipit, & tradit, quæ illum baud dubitè de futura quoq; nonnihil cogitatione ac sensu præcepisse confirmare possunt. Vt ut aut hæc se habent, digni tamen dialogi isti sunt, qui leguntur, & ob oculos quàm sepius

ne tenentur nisi ob hoc soli, ut à cupiditatibus ac rerum externarum desiderio mentem auocemus, & ad illud respiciamus, quod poeta dicit: Pulvis et umbra sumus. quodq; post hanc uitam, neq; opes, neq; potentia, neq; illa alie fortune defunctos sequentur, aut iuuabunt.

DIOGENIS ET POLLVCIS.

IACOBO MICYLLO INTERPRET.

DIOGENES.

COMMENDO tibi, Pollux, quam primum ad superos ascenderis (tuum enim est, ni fallor, cras reuiuiscere) ut, sicubi uideris Menippum, canem illum, (inuenies autem ipsum Corinthi, circa Cranæum, aut in Lycéo deridentem contententes istos inter se Philosophos, dicas illi: Menippe, inquires, iubet te Diogenes, si satis ea, quæ super terram sunt, derisisti, quo & huc ad inferos descendas, ubi multo plura, quæ rideas, habiturus es, Illic enim in ambiguo tibi adhuc risus fuit, & frequens illud obijci potuit: Quis enim omnino scit, quæ post uitam futura sint? Hic autem, non desines constanter atq; perpetuo ridere, quem admodum ego quoque nunc facio. Et maxime postquam uideris, diuites istos ac satrapas & tyrannos ita humiles & obscuros esse, soloq; eulatu ab alijs digno sci. Tum quod & molles & ignaui sunt, reminiscetes eorum quæ in uita geruntur. Hæc illi quæso ut dicas, & ut præterea etiam pera ueniat impleta & multo lupino, & sicubi in triuio positam inueniat, Hecates coenam; aut ouum ex lustratione relictum, aut simile quippiam. POL. At renuntiabo hæc illi, Diogenes. Sed quo melius illum agnoscere queam, cuiusmodi facie est? DIOG. Senex est, caluaster, pallio indutus lacerò, & uento cuius perulo: præterea & diuersorum pannorum assumentis uariiegato. Ridet autem semper, ac plerumque arrogantes istos philosophos acerbè perstringit. POL. Facile erit inuenire illum, ex his utrique signis. DIOG. Vis ne ut ad ipsos quoque philosophos illos aliquid tibi mandem? POLL. Mandes licet, non enim graue neque hoc mihi fuerit. DIOGEN. In uniuersum, adhortare illos, ut desistant à nugis suis, neque de toto contendant, neque cornua sibi mutuò affingant, neque crocodilos faciant, neque huiusmodi sterilia atque ieiuna interrogare, animum instituant. POLL. At indoctum me & ineruditum esse dicent, qui doctrinam illorum reprehendam. DIOG. Tu uero plorare illos meo nomine iube. POL. Et hæc nuntiabo illis. DIO. Diuitibus autem, o lepidissimum caput, hæc nostro nomine annuncies quæso: Quid? o uani, inquires, aurum tantopere custoditis? quid autem excruciatis uos ipsos? supputantes usuras, & talentum aliud super aliud accumulantes: quos non plus quàm unum obolum habentes, uenire huc paulo post oportet? POLL. Dicentur & hæc ad illos. DIOG. Sed & formosis istis, & robustis dicas, Megilloputa Corinthio, & Damoxeno palastritæ, quod apud nos neque flaua coma, neque coerulei nigriue oculi, neque rubor faciei, amplius ullus est; neque præterea nerui intenti & robusti, neque humeri laborum tolerantés, sed omnia uenus pulvis, ut aiunt, nobis, caluaria forma nudata scilicet. POL. Non molestum erit, neque hæc ad formosos & robustos illos dicere. DIO. Etiam pauperibus o Lacon, dicas licet, (multi autem sunt, quibus & ea res per quæ molesta est, & inopiâ lugent) ut neque lachrymentur, neque plorent, exposita illis equalitate hæc, quæ hic est: & quod uidebit, eos qui illic diuites sunt, nihil meliores, quàm sese hic esse. Lacedæmonijs autem tuis, hæc si uidetur, nomine meo obijcias, molles & enervatos ipsos esse dictitans. POL. Ne de Lacedæmonijs, Diogenes quicquid dicas, non enim

Mos erat diuitibus ut singulis mensibus Hecate sacrificando intruiss panes atq; alia quedam ponerent, quæ postea à pauperibus auferebantur, hanc Hecates coenam dicebant. Suidas et Athenæus l. 5. Athenenses autem et theatra et conciones et ceteros concuentus hominum lustrare solebant adhibitis paruis et uilibus quibusdam hostijs, ut Suidas tradit, et uidetur hic alludere.

enim ferant. Sed quæ ad cæteros mandasti, ea illis renuntiabo. **DIOS.** Missos igitur faciamus hos, quando tibi inuidentur. Tu uero quibus uenter dicit, ad eos sermones hos meos delectas.

PLUTO, SEU CONTRA MENIPPVM.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

CROESVS.

NON poterimus ferre, **Pluto**, **Menippum** hunc canem, cohabitantem nobiscum. Quapropter aut illum hinc amotum alio loco colloca, aut nos hinc alio commigrabimus. **PLVT.** Quid autem uobis mali adeo facit, quando eodem modo mortuus est, ac uos? **CROE.** Postquam nos ploramus & ingemiscimus, illorum reminiscentes, quæ apud superos habuimus, ut pote: **Midas** hic auri, **Sardanapalus** autem multæ uoluptatis, **Ego** uero thesaurorum: irridet, & cum conuictis exprobrat ea nobis, inanipta & piacula nos uocitando. Interdum autem etiam cantando, conturbat ploratus nostros: & in summa, ualde nobis molestus est. **PLVT.** Quid hæc audis de te, **Menippe**. **MEN.** Vera **Pluto**. Odi enim ipsos, ignaui ac perditæ adeo cum sint, quibus non satis fuit, uixisse male, sed etiam mortui, insuper cogitatione atq; animo illis, quæ apud superos sunt, inherere. Delector itaq; agere ipsis faciendo. **PLVT.** Sed non decet. Dolent enim, non exiguis rebus priuari. **MEN.** Etiam tu delectas **Pluto**, qui genitis illorum tuo quoq; calculo approbas? **PLVT.** Haudquaquam, uerum nolim uos discordes ac seditiosos esse mutuo. **MEN.** At uero, o pessimi **Lydorum**, **Phrygum**, & **Assyriorum**, ira de me cognoscite, ut qui neq; unquam destiturus sim. Nam quocumq; abiieritis hinc, eodem sequar, agere faciendo, cantando atq; irridendo uos. **CROE.** An non hæc contumelia est? **MEN.** Non, sed illa contumelia erant, quæ uos facere solebatis: quando & adorari uos uolebatur, & hominibus liberis pro libidine abutebantur: neq; tum mortis quicquam memores eratis. Proinde plorate nunc, omnibus illis despoliati. **CROE.** Multis certe, o **Dij**, & magnis possessionibus. **MEN.** Quanto equidem ipse auro? **SARD.** Quanta uero ego uoluptate? **MEN.** Recte sane, ita facite: lugete uos quidem, ego uero tritum illud: Noscere te ipsum, identidem connectendo, uobis occinam, decet enim huiusmodi ploratus, si crebro illis accinatur.

MENIPPI, AMPILOCHI ET TROPHONI.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRE.

MENIPPVS.

OS nimirum **Trophoni** atq; **Amphilochæ**, quum sitis mortui, tamen haud scio quonam modo phanis estis donati: uatesq; credimur, ac stulti mortales deos esse uos arbitratur. **TRO.** Quid? an nobis igitur imputandum, si per inscitiam illi de mortuis huiusmodi opinantur? **MEN.** Atqui non ista fuissent opinati, ni uos, tum quum uiueretis, eiusmodi quædam portentosa ostentassetis, tanquam futurorum fuisse tis præsci, quasiq; predicere potuissetis si qui percontarentur. **TRO.** **Menippe**, nouerit **Amphilochus** hic, ipsi pro sese respondendum esse. Cæterum ego **Heros** sum, uaticinorq; si quis ad me descenderit. At tu uide renunquam omnino **Lebadiam** adisse, neq; enim altoqui ista non crederes.

MEN.

MEN. Quid ais: equidem nisi Lebadiam fuissem profectus, ac linteis amictus, offam ridiculè manū gestans, per angustum aditum in specum irrepsissem, nequaquam fieri potuisset, ut te defunctum esse cognoscerem, perinde atque nos, solaque prastigiatura reliquos antecellere. Sed age per ipsam diuinandi artem, quid tandem est Heros? neque enim intelligo. **TROPH.** Est quiddam partim ex homine, partim ex deo compositum. **MEN.** Nempe quod neque sit homo, quēmodum audio: neque deus: uerum pariter utrumque. Ergo dimidia illa tui, ac diuina pars, quō nunc recessit? **TROPH.** Reddit oracula Menippe, in Boeotia. **MEN.** Haud intelligo quid dicas Trophoni, nisi quod illud planē ut deo, te torum esse mortuum.

MERCVRII ET CHARONTIS.

IACOBO MICYLLO INTERP.

MERCVRIVS.

RATIONEM supputemus portitor, si uidetur, quantum mihi debeas iam, ne denuo aliquando de eo inter nos contemdamus. **CHA.** Supputemus Mercuri, Satius enim est, mature id agere, deinde & minoris negocij. **MER.** Anchoram ut mandaras, comparauit tibi quinque drachmis. **CHA.** Carō, dicis. **MER.** At per Plutonem, quinque mi illam: & præterea lorum, quo remum alligares, obulis duobus. **CHA.** Pone quinque drachmas, & obulos duos. **MER.** Et pro resarciendo uelo, quinque obulos, ego exolui. **CHA.** Etiam hos appones. **MER.** Et ceram, ad oblinendas nauigij rimas tibi emi: & clauos præterea, & funiculum, unde Hyperam fecisti, omnia hæc duabus drachmis. **CHA.** Recte, laudo, hæc uili emisti. **MER.** Hæc sunt, quæ tibi exposui: nisi siquid reliquum est, Hyperam funiculum, quod me fugit inter computandum. Quando autem hæc redditurum te promissum, quibus tuis? **CHA.** Nunc quidem, Mercuri, non possum. Si uero pestis aliqua, aut bellum, confertos & frequentes huc demiserit aliquos, licebit mihi tum allucrari, autem maritum cor nua traducuntur. Vnde pro mercedem: Omnis hypera, pedem queris. Vide Erasmodum & Suidam.

aliquid, subtractio clam nonnihil ex portorio. **MER.** Proinde ego, nunc sedes bo, pessima quæque ut eueniant, precando, ut inde fructum aliquem capiam. **CHA.** Fieri aliter non potest, Mercuri. Nam pauci nunc, uides, ad nos descendunt. Pax enim est. **MER.** Satius est ita esse, etiam si ob hoc abs te prorogatur nobis debiti istius solutio. Verum enim uero prius illi, Charon, nostri quales ad uenire solebant, quam fortes atque animosi omnes, cruore madidi, & uulnerebus pleni perierunt. Nunc autem, aut ueneno aliquis à filio interfectus, aut ab uxore: aut præ nimia uoluptate, tumefacto uentre & cruribus adueniunt. Palidum enim omnes, & ignaui, neque similes prioribus illis. Plurimi autem ipsorum etiam pecuniarum causa ueniunt, factis, ut uidetur, mutuo sibi insidijs. **CHARON.** Omnino enim expetibiles illæ sunt. **MER.** Proinde neque ego uidear peccare grauius aliquid, si uel acerbius abs te exigam, ea quæ mihi debes.

L V C I A N I
PLVTONIS ET MERCVRII.
IACOBO MICYLLIO INTERPRETE.

P L V T O.

*In hereditatem
qui sepe ante-
quam captati
moriuntur.*

SENEM penitus istum ætate omnino confectum dico, Eucra-
tem diuitem, cui liberi quidem nulli sunt, hereditatis autem
captatores plus quam quinquaginta millia. MERC. Noui.
Sicyonium illud dicitis. Sed quid postea? PLVT. Vivere illi
quidem, Mercuri sine, ultra eos quinquaginta annos quos æta-
te peregit, alteris totidem accumulatis, si modo possibile sit, at-
que etiam pluribus. Adulatores autem ipsius, Charinum adolescentem, & Da-
monem, & ceteros abripe huc ordine omnes. MER. Atqui absurdum hoc ui-
deri queat. PLVT. Haudquaquam, immo iustissimum. Quam enim ob causam
illi adeo optant illum mori nisi quia pecuniam illius ambiunt, nulla propinquit-
tate iuncti. Quod autem omnium sceleratissimum est, interea cum talia precan-
tur, tamen observant & colunt manifeste utique illum. Ac quæ agrotante illo,
apud se consultant, nemo ignorat: at tamen sacrificaturos sese promittunt, si con-
ualescat denuo: & in summa, varia quædam adulandi ratio illorum hominum
est. Quamobrem ipse quidem immortalis sit, illi autem præ ipso abeant, frustra
hiantes. MERC. Ridicula patientur, sceleratissimi sint. Sed tamen & ille admo-
dum scire circumducit illos, & spe pascit inani, & in summa, semper morituro
similis, multo validius magis est, quam quisquam iuuenis. Illi autem heredita-
te inter se diuisa, pascuntur, vitam quandam beatam secum ipsi animo præcipientes,
PLVT. Proinde ipse exuta senectute, quemadmodum Iolauis ille, in iuue-
nem redeat. Illi autem in ipsa media spe, diuites illis, quasi per somnum specta-
tis, destituti, abeant iam huc, malitiale mortui. MER. Alias res cura, Pluto, iam
enim accersam tibi illos, alium super alium ordine, septem autem, opinor, sunt.
PLVT. Deducas licet. Ille autem mittat singulos præ se, ex senectute iterum in ado-
lescentem conuersus.

TERPSIONIS ET PLVTONIS.

P. VIRVNIO INTERPRET.

T E R P S I O N.

*Expositio
quod plerique
se
ne: iunioribus
superuiuant.*

VSTVM ne hoc est o Pluto, me quidem è uita chisse, tri-
ginta cum sim annorum: Tu critum uero senem septuag-
narium, & ultra, adhuc uiuere? PLV. Iustissimum quidem.
o Terpsio. Nam & si ipse uiuit, certe ad nullius tamè mor-
tem affectus est: tu uero omni tempore illius hereditatem
expectans, eum mori auidiissime cupiebas. TERP. Non-
ne opus fuerat, quum senex sit, nequeatq; decerere suis
uti diuitijs, locum dare auenibus? PLV. Nouas o Ter-
psio statuis leges: quum ad uoluptatem diuitijs uti nequeat, ipsum è uita decede-
re. Aliter autem & Parca & natura statuisse uidetur. TERP. Proinde hanc ob hu-
modi accuso ordinem, decebat enim has res successionem graduq; fieri, senem
mo, deinde qui in ea ætate sequeretur mori. Haudquaquam aut exerceri, aut
perire, qui senectute decrepitis esset, qui tres duntaxat dentes habeat, cui uix de-
uiui oculi, qui curuatus à quatuor famulis deducitur, deguttantes nares, lip-
pulus oculos habens, nihil deniq; uoluptatis degustans, haud aliter existens, quàm
inmatum quoddam sepulchrum, ab ipsa iuuentute derisum. Et contra mori
opto.

optimos atq; robustissimos adolescentes. Nam hoc perinde esse uidetur, ac si filia minima sursum deferantur. Aut saltem scire necesse foret, quando & senum quilibet obiturus esset, ne quos, prout eis mos est, fallerent. Nunc uero illud accidit, quod prouerbio dici solet: Quadriga bouem sepiissime ducit. PLV. Hæc quidem o Terpsio, prudentius fiunt, quam tibi profectò uidentur. Verum et uos quid passi estis? quod rebus alienis gaudetis, & senibus, filiis orbatis, uosmet tantopere in adoptionem tradatis: quam obrem in derisum adducti, ab illis sepelimini, quod quidem plurimis sit periuicundum. Nam quanto uos magis mori illos peroptatis, tanto plus omnibus quam gratissimum est, si ante eos uos mori cōtingat. Euenim nouam quandam in medium adducitis artem, ankulas atque decrepitos cum amatis: præsertim quidem, si liberis sint orbati, qui uero liberos habent, illorum uobis non est cura. Atqui ex his qui amantur plurimi, minimè uestri ignari astus, etiam si ipsis liberos esse cōtingat, illos odisse dissimulant, ut & ipsi habeant amatores. Inde his in testamento exclusis, qui munera diuissime obtulerunt, liberi, sicuti profectò dignum est, omnem eorum substantiam consequuntur: at illi tristitia affecti, suæ ipsæ delusi, dentibus fremunt. TER. Omnia hæc uera sunt quæ de me & Tucrito autumas. Quantum enim meorum ille deuorauit, quam semper cum mori putarem. Ac quoties ad eum ingrediebar, gemendo, & internum quiddam, perinde atq; ex ouo pullus aliquis immaturus, stridendo ægritudinem simulabat. Vnde quanto citius eum ad sepulchrum duci existimabam, tanto plus illi donorum mittebam, ut ne ii, qui amore concurrebant, muneribus me præclaris uincerent. Plerumq; etiam præ nimia sollicitudine in somnis iacebam, singula enumerans, ac unumquicque disponens. Hæc etiam causa interitus mihi fuit, curæ uidelicet & uigiliæ. Ille autem deglutito hoc illectamento meo tanto, adstitit mihi, quando sepeliebar paulo ante, arridens. PLV. Euge o Tucrite, diuissime uitas, una & diuitijs abundans, & huiusmodi homines deridens: neq; prius moriaris, quam hos blanditores cunctos præmittas. TERP. Hoc quidem o Pluto periuicundum mihi foret, si ante Tucritum Chariades uita decederet. PLVT. Boni animi sis o Terpsio, & Phido etiam, & Melanthus, & omnes penitus ipsum præcedent: suis ipsorum curis confecti. Hæc ego summo pere laudo, o Tucrite diuissime uitas.

ZENOPHANTAE ET CALLIDEMIDAE.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRE.

ZENOPHANTES.

Tu Callidemides, quo pacto interisti? Nam ipse quem admodum Dintæ parasitus quum essem, immodica ingurgitatione præfocatus fuerim, nosti, aderas enim morienti. CAL. Aderam Zenophantes. Porro mihi noui quiddam atq; inopinatum accidit. Nam tibi quoq; notus est Proædorus ille senex. ZEN. Orbem illum dicis, ac diuitem, apud quem te assidue uersari conspiciebam? CAL. Illum semper captabam, colebamq; id mihi pollicens fore,

ut meo bono quamprimum moreretur. Verum quum ea res in longum proferretur, sene uidelicet, uel ultra Tichonios annos uiuente, compendiariam quandam excogitauim, qua ad hereditatem peruenirem. Siquidem empto ueneno, pocillatori perfunseram, ut simulatq; Proædorus potum posceret, bibeat autem prolixius, præsentius in calicem inijceret, haberetq; in promptu, porrecturus illi. Quod si fecisset, iure iurando confirmabam, me illum manumissurum. ZENO. Quid igitur accidit? nam inopinatum quiddam narraturus mihi uideris. CAL.

Hereditate ueneno quod alteri parauerat periit.

Vbi iam loci uenissemus, puer duobus paratis poculis, altero Proeodoro cui uenenum erat additum, altero mihi, nescio quo modo errans, mihi uenenum. Proeodoro porrexit innoxium. Mox ille quidem bibit, at ego protinus humi porrectum stratus sum, supposititium uidelicet illius loco funus. Quid hoc? Rides Zenophanta? Atqui non conuenit amici malis illudere. ZEN. Rideo profectò, nam eleganter ac lepidè tibi hæc res euenit. Porro senex ille, quid interim? CAL. Primum ad casum subitum atq; inexpectatū sanè conturbatus est. Deinde simul atq; intellexit, id quod acciderat, puta pocillatoris errore factum, risit & ipse. ZEN. Rectè sanè. Tamen si non oportuit ad compendium illud diuertere, siquidem uenisset tibi populari, uulgataq; uia, uirius certiusq; etiam si paulò serius.

CNEMONIS ET DAMIPPI.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

C N E M O N.

In hereditate

OC illud est quod uulgo dici cōsuevit: Hinnulus leonem. DAM. Quid isthuc est, quod tecum stomachare Cnemon? CNE. Quid stomacher rogas? Equidem heredem reliqui quendam præter animi sententiam, uidelicet astu delusus miser, ijs quos maxime mea cupiebam habere, præteritis. DAM. Sed isthuc quinam euenit? CNE. Hermolaum nobilem illum diuitem, quam orbus esset, imminente morte captabam, assidens atq; inserviens. Neq; ille grauati officium meum admittebat. At interim illud quoq; mihi uisum est scitum, consuluntq; ut testamentum proferrem ac publicarem, quo illum rerum mearum in solidum heredem institueram, nimirum ut ille uicissim idem faceret, meo prouocatus exemplo. DAM. At quid tandem ille? CNE. Quid ille suo in testamento scripsetit, id quidem ignoro. Cæterum ego repente atq; insperato è uita decessi, recti ruina oppressus. Et nunc Hermolaus mea possidet, lupi cuiuspiam in morem ipso hamo cum esca pariter auulso. DAM. Imò non escam modo cum hamo, quin etiam te quoque piscatorem simul abstulit. Itaque technam istam, in tuum ipsius caput struxeras. CNE. Sic apparet, idque adeo deploro.

SIMYLI ET POLISTRATI.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

S I M Y L V S.

Plures: unus diuitis hereditatem ambientes delusi.

ENISTI tandem & tu Polystrate ad hos, quam annos uixeris haud multò pauciores centum opinor. POL. Nonaginta octo Simyle. SIM. Sed quinam triginta istos annos egisti, quibus mihi fueras superstes. Nam ipse perijt te ferme septuagenario. POL. Quam suauissimè profectò, etiam si hoc mirum tibi uidebitur. SIM. Mirum uero, siquidem tibi primum seni, deinde inualido, postremo etiam orbo quicquam poterat esse in uita suaues. POL. Principio nihil erat quod non possem, præterea pueri formosi complures aderant, tum mulieres nitidissimæ, unguenta, uinum mirè fragrans, postremo mensæ uel Siculis illis lautiores. SIM. Noua narras, nam ego te planè sordidum ac parcissimè esse sciebam. POL. Atqui uir præclare, ex alienis arcis opes mihi subscatebam. Tum diluulo proxinus quam plurimi mortales ad fores meas uētibant, simulq; ex omnium rerū genere, quæ terrarū ubiuis pulcherrimæ reperitur, munera deportabantur.

SIM

SIM. Num me defuncto regnum gessisti. **POL.** Minime, uerum amantibus habebam innumeros. **SIM.** Non possum non ridere: tū ne amantes, tantus nati quā esses, uixq; ubi dentes superessent quatior? **POL.** Habebam per Iouem equidem optimates ciuitatis: quūque essem tū senex, nūc caluus, sicuti uides, præterea lippiens etiam, ac senio cæcutiens: postremo naribus mucrosis, tamen cupidissimi mihi inserebant, adeo ut is felix uideretur, quemcūque uel aspexissem modo. **SIM.** Num ut quocq; quemadmodum Phaon ille, Venerem aliquam ē Chætransexisti, ut ob id optanti tibi illa dederit rursum ad iuuentutem redire, ac de uito formosum atq; amabilem fieri? **POL.** Haudquaquam, quin magis quūcūq; illis essem, qualem dixi, tamen supra modum adamabar. **SIM.** Aenigmata naras. **POL.** Atqui notissimus est hic amor, quū uulgo sit frequens, nempe erge senta orbos dantes. **SIM.** Nunc tua forma undē tibi profecta fuerit intelligo uir egrotie, nūc tūrum ab aurea illa Venere. **POL.** Verum tamen non parum multas contemperate ab amantibus tuli, Simyle, propemodum etiam adoratus ab illis. Porro sæpius etiam quasi procax illis illudebam, excludens interdum nuntulos eorum: interim illi inter sese decertabant, & in amictendis primis apud me partibus, alium alius anteire nitebatur. **SIM.** Sed age, de facultatibus tuis quid tandem statueras? **POL.** Palam quidem affirmabam, me unumquēq; illorum relicturnum hæredem: idque illi quū crederent futurum, certatim se quisque obsequentiore atque adulantiore præbebat. Cæterum alteras illas uetas tabulas, quas apud me seruaueram, reliqui, in quibus omnes illōs plotare iussi. **SIM.** At postremæ illæ tabulæ quæ pronuntiabant hæredem, nūc ē cognatis quæpiam? **POL.** Non per Iouem, imō nouitium quendam ex formosis illis adulescentulis, natione Phrygem. **SIM.** Quot annos natum Polystratē? **POL.** Virginis ætate. **SIM.** Iam intelligo quibus obsequiis ille te demeruerit. **POL.** At tamen multo illis dignior qui scriberetur hæres, etiam si Barbarus erat ac perditus, quem iam ipsi etiam optimates colunt captantque. Is igitur mihi extitit hæres, iamq; inter patricios numeratur, sub falso mento, barbaroq; cultu ac lingua: quin cum Cōdro generosiorē, Nīro formosiorē, Vlyssē prudentiorē esse prædicant. **SIM.** Non laboro, uel totius Græciæ sit imperator, si libet, modo illi poriantur hæreditate.

CHARONTIS ET MERCVRII.

MARTINO BONERO INTERP.

INTERLOCVTORES. Charon, Mercurius, Mortui, Menippus, Charmoleus, Lampichus, Damastus, Philosophus, Rhetor.

CHARON.

VDITE quo loco sint res nostræ. Equidem parua est nobis, quemadmodum uidetis, & cariōsa nauicula, et quæ undiq; perfluit: quod si in alteram partem se inclinarit, planē submersa peribit, atq; uestrum tam multi simul cōfluunt, & singuli plurimas sarcinas adferunt. Quod si cum his nauiculā cōscenderitis, uerē ot ne poſtea uos facti pœniteat, maxime uero eos, qui nandi sunt imperiti. **MORT.** Quid igitur faciendum erit, ut sine periculo nauigemus? **CHAR.** Ego uobis dicam: nudos uos ingredi oportet, atq; ista omnia quæ superflua sunt, in litore relinquare. Nam sic etiam uix capiet uos nauicula. Tibi uero Mercuri deinceps erit, neminem ex illis recipere, nisi nudus sit, & supellectilem abiecerit. Itaq; ad ipsas scalas te statuas, ipseſq; cognoscito, & suscipito, nudosq; ingredi cogito.

MER. Recte dictis, atque sic faciemus. Quis est ille primus? **MEN.** Ego Menippus sum. Ecce autem peram & baculum in paludē abieci: uerum recte feci, cui palliū non acceperim. **MER.** Ingredere ō Menippe uir optime, primumquē apud gubernatorem nauis, locum accipe, in ipsa summitate, quo omnes possis intueri. Verū quis ille formosus est? **CHA.** Charmoleus sum Megarensis ille amator, cui osculum unum duobus talentis constitit. **MER.** Exue igitur istam pulchritudinem, et labia unā cum osculis, istam etiam densam comam, & genarum ruborem, adeoque totam cutem. Bene se res habet, expeditus es, ingredere nunc. Quis uero ille est purpuratus & diademate præcinctus, grauitatem quandam præ se ferens? Quis est? **LAMP.** Lampichus sum Geloorum tyrannus. **MER.** Quid igitur cum tot sarcinis uenisti? **LAMP.** An ne nudum aduentare conueniebat tyrannum? **MERC.** Nequaquam tyrannum, sed mortuum, itaque depone ista. **LAMP.** Ecce abieci diuicias. **MERC.** Sed superbiam ō Lampiche & fastum etiam abijce, nam ista si in nauiculam coincidunt, uehementer grauabunt eam. **LAMP.** Igitur sine ut diadema habeam saltem & stragulum. **MERC.** Nequaquam, imō & hæc relinquito. **LAMP.** Sit ita. Quid præterea uis? Nam omnia, ut uides, abieci. **MERC.** Crudelitatem etiam, & amentiam, & uiolentiam, & iracundiam, atque his similia depone. **LAMP.** Ecce nudus sum. **MERC.** Ingredere nunc. Tu uero pinguis admodum & carnosus quis es? **DAMA.** Damafus ego sum athleta. **MERC.** Certē, uideris ille esse, scio enim te sæpe in palæstris à me uisum. **DAMA.** Ita est ō Mercuri, uerum accipe me, nudum existentem. **MER.** Nequaquam ō bone uir, nudus es tanta carne circumdatus: itaque exue eam. Nam si uel alterum tantum pedem in nauem posueris, submerges eam. Sed & coronas istas & præconia abijcito. **DAMA.** En planē nudus sum, ut uides, & simili cum alijs mortua statura. **MER.** Sic præstat leuem esse, itaque infende iam. Et tu ō Crato diuitias abijce, præterea molliciem & delicias, neque feras tecum Epitaphia, neque maiorum tuorum dignitates. Relinque etiam genus, & gloriam. Item ciuitatum de quibus scilicet bene meritus es, publica præconia, statuarum inscriptiones, & dicas, ne tibi magnum sepulchrum construant, nam & hæc grauant, si in memoriam reuocentur. **CRATO.** Inuius certē, sed tamen abijciam, quid enim faciam? **MERC.** Papæ, Quid tibi uis armatus? aut quid istud trophæum tecum circumfers? **CRAT.** Quia uici Mercuri, & res præclaras gessi, propterea ciuitas hoc me honore adfecit. **MERC.** Relinque trophæum in terra, apud inferos enim pax est, neque ullis armis opus est. Verum quis ille est, ipso habitu grauitatem quandam præ se ferens? elatus, & contractis supercilijis, propter curas, longa barba, quis est ipse? **MENIPPVS.** Philosophus quidam est ō Mercuri, imō præstigiorum & nugarum plenus. Itaque & hunc exue, uidebis enim multa, eaque ridicula, sub palliolo occulta esse. **MERC.** Deponetū hunc habitum primum, deinde hæc quoque omnia. O Iupiter, quantam ille arrogantiam, quantam inscitiam, & quantum contentionum, & inanīs gloriæ, quantum quaestionum dubiarum, quantum spinosarum disputationum, & cogitationum perplexarum, circumfert? imō quā multos uanos labores, & deliramenta non pauca, quantas item nugas, & quantam curiositatem. Sed per Iouem aurum etiam hoc, & uoluptatem, & impudentiam, iracundiam, delicias & molliciem secum habet: neque enim latent me ista, etiam si stitidiose celas. Verum abijce mendacia etiam & superbiam, & opinionem illam, qua existimas te omnibus reliquis præstantiorem esse. Nam si cum rebus omnibus ingrediaris, quæ quinqueremis te acciperet? **PHIL.** Depono igitur ea, quandoquidem sic iubes. **MEN.** Sed & barbam hanc deponat Mercuri, grauem equidem & hirsutam, ut uides, capilli sunt trium minarum ad minus. **PHIL.** Sed quis abradet? **MER.** Menippus ille securitū accipiens, quibus naues fabricantur, eam refecabit: utetur autem scalis naualibus, quibus superposita barba, refecetur. **MEN.** Nequaquam Mercuri, sed

sed da mihi ferram, hoc enim erit magis ridiculum. MER. Sufficiet bipennis. MEN. Euge, Humanior nunc adparet, deposito hircino fortore; uis ne ut parum etiam de supercilij auferam? MER. Maxime, Nam has super frontem etiam tollit, neq; scio quò seipsum extendat. Quid hoc rei est? Etiam ploras scelestes & mortem times? ingredere igitur. MEN. Vnum quiddam adhuc grauissimum gestat sub alis. MER. Quid Menippe? MEN. Adulationem, Mercuri, quæ illi, dum uiueret, multum profuit. PHILO. Igitur & tu Menippe, nam abijce libertatem, & loquendi audaciam, læticiam, animi magnitudinem, & risum. An tu solus alios omnes ridebis? MER. Nequaquam, sed retine ista, leuia enim sunt & planè facilia portatu, & ad nauigandum profunt. Tu uero Rhetor, abijce istam tantam uerborum contradictionem & antitheses, & similitudines, item periodos & Barbarissimos, atq; alia sermonis pondera. RHETOR. En abiicio. MERC. Bene se habent res. Itaque solue funem, attollamus scalas, attrahatur anchora, expande uelum, tuq; nauta clauum dirige, Simus hilares. Quid ploratis o uos amantes? præsertim tu Philosophe, qui paulò antè tua barba spoliatus es. PHILO. Quia existimabam immortalem esse animam. MEN. Mentitur, nam alia sunt, quæ uidentur cum mœrore adficere. MER. Qualia? MEN. Quia non amplius tam opiparas coenas habebit, neque noctu exiens, clam omnibus circumuolutò palliolo capiti, ordine omnia accedet scorta, nec mane deceptis adulescentibus sua sapientia, pecuniam accipiet, hæc sunt quæ illi dolent. PHILO. Antibi molestum non est, Menippe, quòd mortuus es? MEN. Quomodo posset esse molestum mihi, qui ad mortem festinaui, nemine uocante. Verum nonne clamor quidam interit dum nos confabulamur, exauditus est? ueluti quorundam in terra uociferantium? MER. Certè Menippe, uerum non unò tantum loco exauditur clamor, sed quidam in unum cœtum conuenientes, cum uoluptate derident mortuum Lampichum, & illius uxorem mulieres circumstrepunt, atque illius pueri nuper admodum geniti, multis lapidibus à pueris obriuntur. Quidam Diophantum Rhetorem laudant, in Sicione fœnebres orationes recitantem, de hoc Cratone. Et per Iouem Damasia mater ululans, lamentationem inceptat unum mulieribus pro Damasia. Te uero, Menippe, nemo est qui deploret, & solus iaces tranquillus. MEN. Nequaquam, nam haud ita multò post, audies canes miserabiliter latrantes propter me, & coruos alas concutientes, quando ad sepeliendum me conuenient. MERC. Fortis es, Menippe. Sed quia iam trans fretauimus, abite uos rectà per hanc uiam ad forum iudiciale; Ego uero & naua alios transuectabimus. MEN. Feliciter nauigate o Mercuri, nos quoque progrediemur. Verum quid præterea de uobis futurum est? Iudicium de uobis ferre oportebit, & quidem aiunt poenas esse graues, rotas, aquilas, & lapides, unius cuiusque autem uita examinabitur.

CRATETIS ET DIOGENIS.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRE.

CRATES.

PERICHVM diuitem, noueras ne Diogenes? illum, inquam, supra modum diuitem, illum Corintho profectum, cui tot erant naues onustæ mercibus, cuius consobrini Aristetas quum ipse quoq; diues esset, Homericum illud in ore solebat habere:

*Sola uirtus des
functorum co-
mes.*

Aut me confice tu, aut ego tete. DIOG. Cuius rei gratia sese captabant inuicem Crates? CRAT. Hæreditatis causa, quum essent æquales, uterq; alterum captabant;

Iamque testamenta publicauerant ambo, in quibus Mœrichus (si prior moreretur) Aristeam omnium rerum suarum dominum relinquebat, Mœrichum uicissim Aristeas, siquidem ipse prior è uita decederet. Hæc igitur quum essent in tabulis scripta, illi inter sese captabant, & alter alterum adulationibus obsequiisque superare contendebat. Porro diuini, haud scio utrum ex astris id quod futurum sit coniectantes, an somnijs, quemadmodum Chaldæi faciunt; quin & Pythius ipse, nunc Aristeam uictorem fore pronuntiabat, nunc Mœrichum, ac trutina quidem interim ad hunc, interim ad illum propendebat. **DIOG.** Quid igitur tandem euenit? nam audire est operæ precium, **Crates.** **CRAT.** Eodem die mortui sunt ambo; cæterum hæreditates ad Eunomium ac Thralyclem deuenerunt, quorum uterq; cognatus illis erat; atqui de his nihil prædixerant diuini futurum, ut tale quippiam accideret. Etenim quum Sicyone Cirrham uersus nauigarent, medio in cursu, obliquo orto lapyge, euerfa nauis perierunt. **DIOG.** Rectè factum; at nos quum essemus in uita, nihil eiusmodi alter de altero cogitabamus. Neque enim ego unquam optabam ut moreretur Antisthenes, quo nimirum baculus illius ad me rediret hæredem) neque tu Crates opinor, desiderabas, ut me mortuo, in possessionum mearum successionem uenires, puta doli ac peræ, in qua quidem lupini choenices inerant duæ. **CRAT.** Neque enim mihi quicquam istis rebus erat opus, imò ne tibi quidem Diogenes: siquidem quæ ad rem pertinebant, quæq; tu Antistheni succedens accepisti, deinde ego succedens tibi, ea nimirum multo sunt potiora, multoq; splendidiora, quam uel Persarum imperium. **DIOG.** Quæ nam sunt ista quæ dicis? **CRA.** Sapientiam, inquam, frugalitatem, ueritatem dicendi, uiuendiq; libertatem. **DIOG.** Per Iouem memini me in istiusmodi opum hæreditatem Antistheni successisse, tibiq; eas longè etiam maiores reliquisse. **CRAT.** Verum reliqui mortales hoc possessionum genus aspernabantur, neq; quisquam nos ob spem potiundæ hæreditatis obsequijs captabat, sed ad aurum omneis intendebant oculos. **DIOG.** Nec iniuria, neq; enim habebant, quo facultates eiusmodi à nobis traditas acciperent: quippe rimosam, uiciatq; delicijs, non aliter quam uasa carie putria. Quo sit, ut si quando quis in illos infundat uel sapientiam, uel libertatem, uel ueritatem, effluat illico perstilletq; fundo quod immissum est continere non ualente. Cuiusmodi quiddam & Danaï filiabus aiunt accidere, dum in dolum pertusum haustam aquam important: at idem aurum dentibus & unguibus, omniq; uis seruabant. **CRA.** Proinde nos hic quoq; nostras possidebimus opes: illi simulatq; huc uenerint, obulum duntaxat secum ferent, ac ne hunc quidem ulterius quam ad portitorem.

L V C I A N I S C I P I O .

P. VIRVNIO INTERPRET.

INTERLOCVTORES. ALEXANDER, HANNIBAL, MINOS, S C I P I O .

A L E X A N D E R .

LIBYCE, me decet præponi, melior equidem sum. **HAN.** Imò uero me. **ALEX.** Iudicet ergo Minos, qui semper iustissimus iudex est habitus. **MIN.** Quis est? **ALEX.** Hic est Hannibal Carthaginensis: ego autem Alexander Philippi regis filius. **MIN.** Per Iouem utriq; gloriosi. Sed quia de re uobis altercatio est? **ALEX.** De præstítia: dicit enim is sese meliorem quam ego ducem exercitus fuisse: ego uero quemadmodum omnes sciunt, non hoc solum sed omnibus ferme qui ante meam ætatem fuere, in re militari præstantiorem me esse asfirmo

ARMO. NIN. Dicat ergo uterque uicissim pro uirilitate uero ò Libyce prius loquaris. **HAN.** Vnum hoc me iuuat, quòd & hic sermonem græcum dedicerim, ut neque etiam hac in re Alexander me superet. Porro illos maxime laudis dignos puto, qui quum parui à principio fuere, propria uirtute ad magnam gloriam euasere: potentesque per se ipsi facti, & principatu digni habiti. Ego igitur cum paucis quibusdam Hispaniam primū inuadens, quum subcōsul essem, fratri additus, maximis rebus idoneus atque optimus iudicatus. Ibi tū Celtiberos cepi, atque Gallos ipsos deuici. Et quum magnos montes transmigrassem, omnem Eriandū transcurri, multasque ciuitates euertere, et planā Italiam subiugauī, & usque ad suburbia Romę grassatus sum, totque uno die Romanos cecidi, ut eorū annulos modis mēsurari oportuerit, & ex cadaueribus pōtes flum. nibus fecerim. Atque hæc omnia peregi, nec Ammonis dictus filius, neque deū me fingens, aut maris insomnia narrans: sed me hominem fatebar, pugnabamque cōtra duces magna prudentia, contra milites magna audacia atque fortitudine p̄ditos. Non aduersus Medos, aut Armenos, qui anteque quispiam sequatur, fugiunt, & facile cuius audenti uictoriam tradunt: Alexander uero regni patris successor, & id fortunæ quodā impetu ampliauit. Qui quum deuictio misero ille Dario, apud Issum & Arbēlas uictoriam cepit, antiquam ex patre consuetudinem omittens, adorari sese uoluit, seseque ad Medorū delicias inuitari libenter tulit, atque in conuiuijs amicos interemit, interficientibusque auxiliū tulit: Ego autem patriæ dominatus sum, quæ quum me reuocaret, hostiū magna classe aduersus Libyam nauigante, parui: continuoque me hominem priuatum dedi, & damnatus æquo animo rem tuli. Atque hæc egi barbarus cū essem, omnisque Græcorū disciplinæ expertus, & neque Homerum, ut hic, edidici, neque Aristotele sophista magistro eruditus fui, sed solum mea natura optima sum usus. Hæc sunt quibus me meliorem Alexandro esse puto. Si uero ea causa mihi hic præferendus est, quòd caput diademate ornauerit, id decorum forsitan apud Macedones est: non tamen ob id præstantior hic uideri debet generoso duce, & uiro, qui mentis sententia magis quam fortuna est usus. **MIN.** Hic certē orationem neque ingenerosā, neque ut Libycum decebat, dixit: tu uero Alexander, quid ad hæc inquis? **ALEX.** Oportet quidem ò Mīnos, homini adeo temerario nihil respondere. Sola enim te fama satis edocere potest, qualis ego rex, qualis hic latro habitus fuerit. Aduerte tamen, an parum ipsum superauerim, qui cum adolescēs adhuc essem rē aggressus, regnum obtinui, & de patris mei interemptoribus supplicium sumpsi. At quum Thebas subuertissem, toti Græciæ terror fui, ab ea dux electus. Neque dignum putauī, Macedonum regno me contentum esse, quod pater reliquerat, sed totū terrarum orbem sitiui: durumque putans, nisi rerū omnium dominus essem, paucos quosdam mecum agens, in Asiam, exercitū traduxi, & apud Granicum magna pugna uici: Lydiam, Ioniam, & Phrygiā cepi. Et tandē quæcunque transieram subiugans, ueni ad Issum, ubi Darius me expectabat, infinitos exercitus secum agens. Post hæc ò Mīnos, uos ipsi scitis, quot ad uos uno die mortuos miserim, Dicit enim Charon, tunc sibi scaphā non suffecisse: sed ratibus compositis, illorū plerosque se transportasse: atque hæc confeci me ipsum periculis opponēs & in pugna uulnerari non timens. Et ut ~~in~~ apud Tyrū & Arbēlas gesta sunt, omitam; usque ad Indos ueni, atque Oceanū mei regni terminum feci, & illorū hominum elephantēs cepi, ac Porum captiuum adduxi. Scythas uero homines certē non spernendos, Tanaim transiens, magna equitū pugna uici, ac amicos meos remunerauī, inimicos autē ultus sum. Si uero Deus hominibus uidebar, parcendum illis erat. Nam rerum magnitudine, ut tale aliquid de me crederent, inducti sunt: tandem mors me regem occupauit. Hic autem Hannibal apud Prusiam Bithynias exulauit, ut crudelissimo & pessimo homini conueniens erat. Nam quo pacto Italos uici, omitto dicere: nam non uirtute, sed maliciā atque

perfidia & doli id peregit: nunquam autem alicuius claritudinis aut iusti mē-
mor. Sed quoniam, quod delitiosē uixerim, uinuperat, cōblitus mihi uidetur
eorum, quæ apud Capuā admisit. Ibi enim mulieribus deditis fuit, & uolū-
ptatibus uir iste mirabilis, belli gerendi occasiones prodidit. Ego uero nisi ea
quæ sub occidente sunt, parua quidem putans, uersus Orientē me impulissem,
quid nam adeo magni per fecissem? Qui Italiam absq; sanguine capere, ac Lby-
am, omnemq; eam oram usq; ad Gades, sub potestatem redigere facile potuis-
sem? Sed hæc ego tanta contentione digna non putauit, præsertim iam antea il-
lis perculsis, ac dominum me agnoscentibus. Dixit. Tu uero, Minos, iudica.
Nam & hæc ē multis protulisset satis est. SCIP. Non nisi me quoq; pius audi-
as o Minos. MI. Quis tu uir optime es aut unde? quod hisce clariis ducibus te
cōferre audeas? SCI. Scipio Romanus, qui Carthaginem deleui, & Afros mul-
tis magnis præliis deuici. MI. Audiendus quippe es. SCI. Ego, o Minos, hæc
non dicam, quod præferri uelim. Nunquam enim huiusce generis honoris au-
dus fui, sed semper esse, quam uideri malui: nec ut, quod isti utriq; fecerunt, in
me laudando alios uituperem. Iam puero mihi omne uisum displicuit, & ho-
nis artibus a primis annis deditus, humanitatiq; inseruiens, scire solum turpe pu-
tabam: sed opere semper perficere quicquid magnificū a maioribus natū, aut
literis didicissem, conatus sum. Ita adolescens uixi, ut maxīma patriæ spes fue-
rim. Quæ illam frustrata non est. Nam quum Senatus maximo timore, an esset
patria relinquenda, consultaret: uix iuuenis (quum ei ætati non liceret) in medi-
os senes prosilij, & stricto ense, hostem me habiturum profiteor eum, qui dese-
rendæ patriæ sententiam protulisset. Quare uix quartum & uigesimum annum
agens, dux electus, non cum magno exercitu uersus Carthaginem iui: atque Hā-
nibalem secutus, uici, eum quoque in turpem fugam conuertī. Et deuicta Car-
thagine, non rei felicitate elatus sum: eundem me amici, eundem me patriæ, post
uictoriam habuit. Diuitias uero in bonis amicis esse putauit, non in auro. Nam
per quattuor & quinquaginta annos, quibus uixi, nihil unquam emi, aut uendi-
di. Ex foro quoque nunquam diuerissem, nisi quæmpiam mihi aliquo modo
amicum fecissem: & ut mercatoribus pecunias lucrari studium est, ita mihi ut ad-
piscerer homines, omni metallo præstantiores, cura erat. Quibus qualis fuerim,
T. Lilius, cæteri q; Historici testari possunt. Ac ex Carthagine reuersus trium-
phum egi, Censorq; factus sum: Aegyptum, Syriam, Græciam percurri. Ite-
rumq; abiens Consul electus, bellum maximum confeci, & Numantiam euerxi,
atque alia egi. Nunquam me quis aut in prosperis eleuantem fortunam, aut in
aduersis opprimentem uidit: quin tanta animi liberalitate usus sum, ut quum
grandis dominus esse potuerim, quatuor & uiginti solum libras argenti relique-
rim. Illud non tacebo scilicet, me nunquam iniustum aut crudelē fuisse, aut ali-
cuius generis uoluptate corruptum. Et hæc uti insipiens dixi, non ea ratione,
quod præferri uelim retuli, sed graue erat non monstrare, ut est, Romanos o-
mni genere uirtutis cæteras gentes superasse. Itaq; ut uolui pro patria pugna-
ui, patriæq; pietatem mihi & rebus cæteris prætuli, sic nunc apud te o Minos
pro patria hæc dicta sunt. MIN. Per louem, o Scipio, & recte, & uti Romanum
decer locutus es. Itaq; quum disciplina militari, rebusq; bellicis hisce æqualem,
aut te præstantiorem discamus, te præferendum censeo: & Alexander secun-
dus sit, & tertius Hannibal, nec hic quidem spernendus est.

Hæc omnia (quæ signati) in Græcis exemplis non habentur, sed à Virunio, uel quisquis alius hoc fuit, afficta uidentur. Nam statim post editum Scipionis nomen ac titulum, in Græcis exemplis, ita sequitur:
MI. Quid igitur & tu dicis? SCIP. Alexandro quidem minorem esse me, Anni-
bale autem præstantiorem. ut qui ipsum persecutus fuerim, & ad turpem fugā
compulerim. Quomodo igitur non impudens iste uideatur, qui tum Alexan-
dro

utro sese compareret, cui ne ipse quidem Scipio, qui istum deici, comparare me ausum. MIN. Per Iouem æqua dicis, Scipio, quapropter primus quidem iudicetur Alexander, deinde post illum tu, atque tum, si placet, tertius hic Hannibal, quippe qui nec ipse contemnendus existat.

DIOGENIS ET ALEXANDRI.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRE.

DIOGENES.

VID hoc rei Alexander, itane defunctus es tu quodque, perinde atque nos omnes? ALEX. Vides nimirum Diogenes: tamen si mirandum non est, si homo cum fuerim, defunctus sim. DIOGE. Num ergo Iupiter ille Hammon mentiebatur, quum te suum esse filium diceret, an uero tu Philippo patre prognatus eras? ALEX. Haud dubiè Philippo, neque enim obissem, si Hammon parente fuisset progenitus. DIOG. Atqui de Olympiade, etiam consimilia

*irridetur Alex
xand. superbus
qui mortalis cū
esset, diuines
tamen honores
sibi passus sit
exhiberi.*

quædam ferebantur, puta draconem quendam cum ea fuisse congressum, uisum que in cubiculo, ex eo grauidam peperisse te: porro Philippum errare, fallique, qui se tuum patrem esse crederet. ALEX. Inaudieram quidem & ipse ista, quæ admodum tu, at nunc uideo, neque matrem, neque Hammonios illos uates, sanè quicquam aut uerè dixisse. DIOG. Attamen istud illorum mendacium, Alexander, ad res gerendas haudquaquam tibi fuit inutile, propterea quod uulgi te uerebatur, metuebatque, quum deum esse crederet. Sed dic mihi, cuiam tam ingens illud imperium moriens reliquisti? ALEX. Id equidem ignoro Diogenes: celerius enim è uitâ submouebam, quàm ut esset ocium de illo quicquam statuendi præter id unum, quod moriens Perdicæ anulum tradidi. Sed age, quid rides Diogenes? DIOG. Quid nî rideam? an non meministi quid Græci fecerint, quum nuper tibi arrepto imperio adularentur, principemque ac ducem aduersus Barbaros deligerent? nonnulli uero in duodecim deorum numerum referrent, ac phana constituerent: denique sacra facerent tanquam Draconis filios. Sed illud mihi dicito, ubi te sepelierunt Macedones? ALEXANDER. Etiam dum in Babylone iaceo tertium iam diem: porro Ptolemæus ille satellites meus, si quando detur ocium ab his rerum tumultibus, qui nunc instant, pollicetur in Aegyptum deportaturum me, atque inibi sepulturum, quo uidelicet unus fiam ex dijs Aegyptijs. DIOG. Non possum non ridere Alexander, qui quidem te uideam etiam apud inferos desipientem, sperantemque fore, ut aliquando uel Anubis fias, uel Osiris. Quin tu spes istas omittis ò diuinissime, neque enim fas est reueri quenquam, qui semel paludem transmiserit, atque intra specus hiatum descenderit, propterea quod neque indiligens est Aeacus, neque contemnendus Cerberus. Verum illud abs te discere peruelim, quo feras animo quoties in mentem redit, quanta felicitate apud superos relicta, huc sis profectus, puta corporis custodibus, satellitibus, ducibus, tum aurî tanta uî, ad hoc populis qui te adorabant: præterea Babylone, Bactris, immanibus illis beluis, dignitate, gloria: deinde quod eminebas conspicuus, dum uestareris, dum amiculo candido caput haberes reuinctum, dum purpura circumamictus esses? nunquid hæc te discruciant, quoties recursant animo? Quid lachrymaris stulte? an non id te sapiens ille docuit. Aristoteles, ne res eas quæ à fortuna proficiuntur, stabiles, ac firmas existimares? ALEXANDER. Sapiens ille, quum sit assentatorum omnium perditissimus? Sine me solum Aristotelis facta scire, quàm multa à me petierit, quæ mihi scripserit: deinde quemadmodum abusus

sit

sit mea illa ambitione, qua cupiebam eruditione ceteris præstare, quam tibi præparetur interim, ac prædicaret me, nunc ob formam, tanquam & ipsa sustineret boni pars quædam esset, nunc ob res gestas atque opes; nam has quoque in bonorum numero collocandas esse censebat, ne sibi titio uerteretur, quod eas acciperet. Planè præstigiolus uir ille quidem erat, ac fraudulentus o Diogenes; quanquam illud fructus scilicet ex illius sapientia fert, quod nunc perinde quasi summis de bonis excrucior, ob ista quæ tu paulo antè commemorasti. DIOG. At scin' quid facies? ostendam tibi molestiæ istius remedium. Quandoquidem in his locis ueritatem non prouenit, fac ut Lethe; fluminis aquam auidis faucibus attrahens bibas, iterumque ac sæpius bibas; atque eo pacto desines de bonis Aristotelicis discutiari. Verum enim Cletum etiam illum & Calisthenem uideo, cumque his alios complures raptim huc sese ferentes, quo te discerpant, poenasque sumant ob ea quæ quondam in illos commisisti. Quare fac in alteram hanc ripam te conferas, & crebris, ut dixi, bibas.

ALEXANDRI ET PHILIPPI

OTTOMARO LVSCINIO INTERP.

PHILIPPVS.

Culpatur Alexander arrogantiâ, et commentum quo deum se haberi noluit.

ON igitur inficiaberis Alexander ex me prognatum te esse filium, nam ad Iouem Hammonem genus patetrum referens, mortem non obisses. ALEX. Neque uero nescius eram pater, Philippi Amynti me esse filium; sed quia ad res gerendas sic mihi uisum erat conducere, commento hoc usus sum uaticiniis. PHIL. Quid istud? Conducibile id tibi uisum, ut uatibus impostoribus fallendum te exponeres? ALEX. Non isthuc, sed barbaros in mei admirationem tractos, facilius hoc prætextu nostro subdidimus imperio: quum nemo unus uiribus nostris hæcenus restiterit quippe hac sola opinione ducti, quod aduersus deum sibi esset præliandum. PHIL. Quos tu igitur tanto conatu dignos, uisquam uicisti? quicquid timidis illis arcubus, peltarijs, ac gerris uiminejs pugnare solitis, semper congressus es? Atque Græcos armis domare, Bæotios, Phocenses, Athenienses, & id genus alios, operis fuerat strenui atque magnifici. Arcadum insuper sustinere armaturam, equitatum Thessalorum, Eleorum saculatores, Mantineos peltis instructos, aut cum Thracibus, Illyricis, Pæonijsue manum conferere, operosum profecto atque arduum id fuisset imprimis. Cæterum Medos, Persas & Chaldaeos delictos ac plurimo auro conspicuos, non satis compertum habeo, quoniam modò ante te, duce Clearcho mille uiri bello adorti expugnarint, sed è in fugam actos anteaquam ad manus uenirent fuisset. ALEX. At uero Scythæ, pater, & Indici elephantæ res sunt non usque adeo abiectæ & contemptibiles. Et tamen neque concitatis inter ipsos intestinis odijs, neque per prodicionem mihi uenundari passus sum uictoriam. Sed neque deieram unquam, aut per nugas à pollicito recessi, sed demque solui uictoriæ gratia. Adde, quod & Græcos alios sine sanguine in deditionem accepi, Thebanos autem, fortassis ipse audisti, quomodo aggressus fuir. PHIL. Noui hæc omnia ex Clito, quem tu inter epulas, eò quod nomen inuicem celebraret, & meas res gestas cum tuis conferre auderet, traiecto per corpus telo, tum iugularas. Tu uero & Macædonicam chlamydem abijciens, cæcidyn, Persicum amictum, recepisti (ut aiunt) & tiaram rectam. Vt ne inierim commorem, quod à Macedonibus, uiris utique liberis, adorari debere te, in animis duxeris. Et qui, quod maxime omnium erat ridiculum, hominum abs te uictoriam mores imitatus es. Tempero mihi, ne memorem aliâ, quæ turpiter admiseris,

seris, ut indoctis in leonū claustra inclusis, & nuptijs talibus peractis. Quod & que Ephestionem plus quā esset satis, amaris. Vnum est quod solum laudo: abs te gestum, in Darij uxore uidelicet, forma præstante, quia ab illius complexu abstinueris, & gentricis illius, atq; filiarum, ne uim paterentur, curam suscepisti. Regium certe id opus extitit, quod tum factitasse te accepimus. ALEX. Quomodo autem tibi non probatur, pater, quod in Oxydracis, gente Indica, libens me in periculum coniecerim, atq; acceptis plurimis uulneribus, muros primus omnium transilierim? PHIL. Non probo, Alexander. Neque id, quia pulchrum esse negem, uulnerari quandoque imperatorem, & in subeundis periculis prætentare uitam: sed quia ex re tua isthuc erat in nimē. Siquidem prole habuit, quos, oro, risus præbebas spectatoribus, quando post acceptum uulnus, ab exercitu magno tumultu direptus, morrens ac ciulans sanguine fluitabas? Adde quod Iupiter Hammon, tanquam præstigiator quispiam, & uanus propheta, reus mendacij palam tum arguebatur. Non enim uideo qualiter risum contineat, qui Iouis filium uiderit animum deijcere, & in desperatione rerum efflagitare medicorum auxilia. Denique quum iam tandem mortē obieris, quem credas obsecro, qui confictam illam adoptionem, qua Iouis dictus es filius, non carpat maledictis? Potissimum ubi dei istius cadauer porrectum iaceat, uirgidam sanē, & iuxta aliorū corporum morem contractu suo omnia labefactans, aspexerit. Cæterum quod ais Alexander, tibi fuisse conducibile, quo facilius rerum potireris: id profecto multum tibi gloriæ ex benē etiam ac strenuē gestis eripuit. Nam quanquam insigniter multa, tamen dijs longē inferiora agere uisus, uacillare ob hoc iudicatus es, & tota ratione deficere. ALEX. Haudquaquam de me isthuc sentiunt mortales. Sed cum Hercule me & Baccho conserunt, ueluti æmulum, paritq; cum illis gloria certantem. Nam & Aornum, a neutro etiam illorum armis subactum, ego facilē cepi. PHI. Etiam dum uideris ista ut Hammonis filius diceret? quando nec Baccho quidem cedis, aut Herculi. Sed nec erubescere hosti Alexander, solitamue dediscere arrogantiam, te ipsum dein noscere, uel iam tandem sapere, etiam si serius, ubi fato occubueris,

ANTILOCHI ET ACHILLIS.

OTTOMARO LVSCINIO INTERPRET.

ANTILOCHVS.

VABNAM sunt illa Achilles, quæ tu Vlyssi iam primum ^{Aequalem tui} commemorando in mortem executus es, ut minimē gene ^{um apud inferos} rosa, ac Chironē atque Phœnicē, quibus tū aliquādo usus ^{us esse conditio} es præceptoribus, parū digna. Audiui enim magis ex re ^{nem, nemi nemini} tua futurum tibi uideri, si iussis agricolę muntus obiens, ino ^{preferri morti} pi, cui nec uictus suppetat, loces operam, quā ut omnibus ^{lum.} uita functis dominaberis. Quæ si rudis quidam plebeius, ex media Phrygiā ortus, atq; immodicus insuper etiam uitæ affectator diceret, ferendum fortē id esset, atq; condonandum non nihil rusticitati. Verum ex Peleo prognatum, & ex omni herosū numero periculorū contemptorem acerrimum, in tam abiectam & humilē de seipso descendere opinio nem, foedū sanē atq; pudendū imprimis. Denique ijs quæ in uita strēnuē gesseris equidem haud scio quomodo ista conueniant. Nam dum in Phthio regnare tibi ad senectam usq; licuisset, citra gloriā tamen, tu gloriosam oppetere mortē maluisti, quā potiri regno. ACHIL. At o Nestoris fili, nondum etiam tum fecerā serū carū periculum, & quid cui præferrem ignorā, gloriolam hanc infelicem
 propo

proponere uita. Atqui sero iam tandem intelligo quam egerim impudenter. Apud uiuos enim reperies fortè, qui res benè gestas celebrent literarum monumentis; sed hic apud manes non uideo quàm frugiferum opus effecerim, ubi unus est honos omnium. Sed neque uires iam adsunt corporis Antioche, aut forma, interciderunt omnia pari rerum statu uisuntur omnia, nullum sapientiae, aut alterius rei discrimen est. Adde quòd nulli iam ex Trojanorum mortuis formidabilis sum, nemini Graecorum uenerandus, prorsus omnium de mortuis existimatio est: siue boni fuerint, siue improbi. Hæc sunt quæ me angunt, & miserè sollicitant, & ob quæ doleo, quòd non potius loco operas, & uiuo.

ANTI. At uero Achilles, quid agat quispiam quando sic natura comparatum est, ut omnes prorsum cogantur semel uitam relinquere. quæ lex quam in unum uersum iam obtinuit, nec abrogari ullo modo queat, patienter hanc feras oportet. Cæterum aspice nos, quotquot penes te sumus: denique & Ulysses quoque post pusillum adueniet. Vnde solatium tibi merito afferet societas: id quod & alijs in rebus plerique usu uenire solet. Non enim solus uideris in hæc mala coniectus. Entibi Herculem, Meleagrum, & alios plerosque, qui non parum multos in admirationem traxere: qui quidem (ni fallor) haudquaquam in uitam uidentur redituri, si quis eos ad inopes & uictu indigos mittat, ut illis pro mercede seruiant. ACHIL. Sociorum hæc quidem admonitio est: uerum haud scio quo patere eorum, quæ in uita aguntur, memoria, impendit me excruciat. Arbitror autem & uestri unumquemque ita affici, etiam si non palam confiteamini: nequiores sane in eo, quòd tacite huiusmodi per quietem toleratis. ANTI. Non equidem Achilles, sed longè tibi præstamus: quippe qui intelligimus quàm sit inutile, de istis rebus uerba facere. Silere enim & æquo animo sustinere omnia, quæ accidunt, datum nobis est. ne tibi affectu isto similes ipsi quoque, ridiculi omnibus merito uideamur.

DIOGENIS ET HERCVLIS.

P. VIRVNIO INTERP.

DIOGENES.

Ridetur diuinitas
Herculis

VNO. VID Hercules hic est? Haud quicquam me hercule alius, Arcus, claua, pellis leonina, magnitudo ipsa, totus denique Hercules est, Igitur è uita decessit, qui Iouis erat filius? Dic quæ so ò uictoriose, mortuus ne es? Ego enim quæ terræ superessem, tibi haud secus quàm deo sacrificauit. HER. Rectè quippe sacrificasti. Hercules enim ipse in cælo una cum dijs immortalibus cõsistit, Heben apud se habens erubus formosissimâ. Ego uero qui te alloquor, sua sum umbra. DIOG. Quidnam dicis amabo? umbra ipsius dei? Fieri enim potest, altera eundem ex parte deum esse, altera uita decessisse? HERC. Vtiq. Ille enim nequaquam mortuus est, sed ego duntaxat imago ipsius sum. DIOG. Intelligo rem, Te uirum pro uiro Plutoni pro se dedit, & tu nunc pro illo mortuus es. HERC. Sic res se habet. DIOG. Quo pacto igitur callidissimus cum sit Aeacus, te nequaquam illum esse non nouit, sed admisit tanquam supposititum Herculem. HER. Quoniam ille ipse esse uideor. DIOG. Vera autumas: nam ita persimilis es, ut si ille ipse sis. Caueas igitur ne contra sit: ut tu quidem Hercules existas, imago uero apud deos immortales Heben in uxorem duxerit. HER. Audax nimium es atque loquax: & nisi à scommatibus, quæ in me facis, abstineris, senties quam primum qualis dei imago sim. Arcus enim nudus est atque paratus. DIOG. Cur autem decetero terream, quum semel mortuus sis? Sed per tuum Herculem dic quæso

quæso, dum illæ uiuebat, eras ne unâ cum ipso, & tunc imago existens, aut unus quidem eratis in uita, posteaquam autem è uita decessistis separati: ille quidem ad deos immortales aduolauit, tu uero umbra, ut dignum uidetur, ad inferos aduenisti? HERC. Etsi fas equidem foret, nequaquam respondere uiro sophisticè percunctanti: attamen aures quoque ad hoc porrigas. Quicquid enim Amphitryonis in Hercule erat, id ipsum morte affectum est, quod nempe ego sum (ut dixi) totum: quod autem ex Ioue erat, cum dijs immortalibus conuersatur.

DIOG. Perspicue nunc intelligo, aututias enim eadem uice Alcmenam duos peperisse Hercules: unum quidem ex Amphitryone, alterum uero ex summo Ioue: ex quo factum est, ut gemini unus matris utero lateretis.

HERCV. Nequaquam ò insanè, idem profectò ipsi eramus ambo: DIOG. Neque adhuc ad intelligendum id facile est, duos Hercules in unum esse compositos, nisi quis diceret, uos tanquam Hippocentaurum in unum fuisse copulatos, hominem uidelicet, & deum.

HER. An non & homines eodem pacto ex duobus compositi tibi uidentur, animo uidelicet & corpore? Vnde quid prohibet animum quidem ipsum ex summo Ioue natum, adesse coelo, me uero mortalem ad inferos uenisse?

DIOG. Vtique eleganter hæc differuisses, ò optimè Amphitryoniade, si corpus hac tempestate esses, sed incorporea es imago: itaque periculum est, te triplicem iam fecisse Herculem.

HERC. Quonam modo triplicem? DIOG. Hoc quidem modo; nam si unus in coelo existit, tu uero apud nos imago, corpus autem in Oeta, iam in puluerem uersum, hæc tria iam sunt, animaduertas igitur uelim, quem

tertium corpori esse intelligas patrem. HERC. Audax es, atque sophista, sed quod nomen tibi est? DIOG. Diogenis Sinopei imago: ipse autem, per Iouem, minime cum dijs immortalibus, sed cum mortuorum optimis conuersor, Homerum atque

huiuscemodi fabulas deridens.

MENIPPI ET TANTALI.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRE.

MENIPPVS.

VID eiulas ò Tantale, aut quid tuam deploras fortunam, stagno imminens? TAN. Quoniam si uenecor Menippe. MEN. Vtique adeo piger es atque iners, uti non uel pronus incumbens bibere noris, uel cauta uola hauriens? TAN. Nihil profecero si procumbam: refugit enim aqua simulatque me propius ad moueri senserit, quod si quando hausero, oriens coner applicare, prius effluxit, quam summa rigem labia.

Atque inter digitos effludens aqua, haud scio quomodo rursus manum meam aridam relinquit.

MEN. Prodigiosum quiddam de te narras Tantale: uerum dic mihi isthuc ipsum, quor sum opus est bibere, quum corpore careas: nam illud quod esurire poterat, aut sitire, in Lydia sepultum est. Cæterum tu quum sis animus, quoniam posthac aut sitire queas, aut bibere? TAN.

Atqui hoc ipsum supplicij genus est, ut anima perinde quasi corpus sit, ita sitiat.

MENIP. Age, hoc ita habere credamus, quando quidem affirmas te siti puniri.

At quid hinc acerbi tibi poterit accideret? Num metuis ne potus inopia moriaret?

At equidem haud uideo alteros inferos, si quis hos relinquat, neque locum alium in quem morte demigret quispiam.

TANTA. Rectè tu quidem dicis: uerum hoc ipsum supplicij genus est, sitire, quum nihil sit opus.

MEN. Desipis Tantale, & uti uerum tibi fatear, non alio potu uideris egere quam ueratro mero, nam

diuersum quiddam pateris, ijs quos canes rabiosi momorderint, ut qui non aqua

quæna imodum illi sed sitim horreas. TAN. Ne ueratrum quidem recularum bibere

H

*Tantalus à la-
bris sitiens fleg-
entia capiat
Flumina.*

Menippe, si liceat modo. MEN. Bono es animo Tantale, certum habens nunquam fore, ut uel tu, uel reliquorum Manium quispiam bibat: Nec enim fieri potest: quamquam non omnibus quemadmodum tibi, potna adiudicata est, ut sint ant, aqua illos non expectante.

MENIPPI ET MERCVRII.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRE.

M E N I P P V S.

Formabonum
fragile.

Tubinam formosi illi sunt, ac formosae Mercuri dicto me docetque, utpote recens huc profectum hospitē. MER. Haud mihi licet per oculos Menippe, quin tu isthuc ipso è loco dextrorum oculos deflecte. Illic & Hyacinthus est, & Narcissus ille, & Nireus, et Achilles, & Tyro, & Helena, & Leda: breuiter quicquid est ueterum formarum. MEN. Equidem præter ossa nihil uideo, caluaria: & carnibus renudatas, inter quæ omnia nihil sit omnino discriminis. MERC. Atqui

hec sunt, quæ poëta cuncti mirantur ac celebrant, ossa scilicet quæ tu uideris contemnerere. MEN. At Helenam saltem mihi communistra: nam ipse quidem haud queam dignoscere. MER. Hæc uidelicet caluaria, Helena est. MEN. Et huius scilicet ossis gratia, mille naues ex uniuersa Græcia, actò delectæ, sunt implete, tantæque tum Græcorum, tum Barbarorum multitudo confluit, tot urbes sunt euersæ. MER. Caterum Menippe non uidisti mulierem hanc uiuam, quod si fecisset, forsitan diceret tu quoque, uitio dandum non esse.

Pro tali muliere diutolere labores.

Alioqui si quis flores etiam arefactos marcidulosque contempletur, posteaquam coloris decus abiecerint, deformes nimirum uideantur. At idem donec florent coloremque obtinent, sunt speciosissimi. MEN. Proinde illud iam demiror Mercuri, si Græci non intellexerunt sese pro re usque adeo momentanea, quæque tam facile emaresceret, elaborare. MER. Haud mihi uacat tecum philosophari, quare delecto loco ubicunque uelis, prosterne te et ac recumbe, mihi iam aliæ sunt traducendæ umbræ.

AEACI, PROTÉSILAI, MENÉLAI, AC PARIDIS.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

AEACVS.

Protesilaus pri
mus græcorum
interfectus.

VAMOBREM, Protesilaë in Helenam irruens, strangulat illam. PRO. Quia huius causa Aeace, imperfecta quidem domo relicta, & uidua uxore quæ nuper duxi, reddita, mortuus sum. AEA. Accusa igitur Menelaum, qui uos omnes protali coniuge reuiperanda, contra Troiam duxit. MEN. Nequaquam me, sed multo iustius Paridem, qui hospitum mihi, uxorem contra omne ius eripuit. Hic enim non modo abs te, uerum ab omnibus tum Græcis tum Barbaris merito strangulari debebat, ut qui tam multis, mortis causa existerit. PROT. Melius hoc. Proinde male nominate, Pari, nunquam te dimittam è manibus. PARIS. Iniuriam adeo num facis Protesilaë, idque eo magis, quod eandem tecum artem exerceo. Nam & amoris etiam deditus ipse sum, & ab eodem deo quasi uinctus teneor. Nosti autem quod quædam sunt, quæ inuitis nobis geruntur, et nescio quis deus

nos

hos docet, quocumque ipsi placet, atque impossibile est, illi repugnare. PROT. Rē dicis. Vtinam igitur Cupidinem ipsum hic comprehendere mihi liceat. AEAC. At ego etiam pro Cupidine tibi respondēbo, quē iusta uidentur. Sic enim ille dicit: Sese quidem Paridi fuisse fortassis causam amandi, sed mortis causam tibi fuisse neminem alium, quam te ipsum, Protefilāe, qui clam uxore nupte ducta, postquam appropinquabatis Troadi, ita omni contempto periculo, & uelut desperatus ante reliquos omnes in lituis exilisti, gloriā nimirum cupidus, propter quam & primus, in egressu nauium occisus fuisti. PROT. Proinde & ego pro me ipso, tibi, Aeace, respondebo, multo iustiora, quam tu. Neque enim ego mihi horum causa fui, sed fatum: & quod iam inde ab initio ita praedestinatum fuerat. AEAC. Probe, quid ergo istos accusas?

MENIPPI ET AEACI.

IACOBO MICYLLO INTERPRET.

MENIPPVS.

ER Plutonom, o Aeace, expone mihi, quēso, hic quē apud inferos sunt, omnia. AEAC. Haud facile, Menippe, omnia. Verum quae summam & ueluti per capita indicari possunt, haec accipe: Hic quidem, quod Cerberus sit, nosti. Deinde & portitorem hunc nosti, qui te trahit: praeterea & lacum, & Pyriphlegethontem iam uidisti, cum ingressus es. MEN. Noui haec, & praeterea te quoque, quod hic in uestibulo sedes, atque aditum obseruas. Etiam regem ipsum uidi, & Furias. Homines uero praefatos, quāso, ostende: & maxime eos, qui inter ceteros nobiliores filere. AEAC. Hic quidem Agamemnon est, illē autem Achilles, Rursum hic Idomēnes, qui propius affidet, post hunc Vlysses. Dein ceps Ajax & Diomedes, & ceteri Graecorum praestantissimi, MEN. Papae Homere, ut ibi Rapsothiarum tuarum capita, humi proiecta iacent, ignobilia atque

Homerus pater fabularum.

quoniam nō plura, caput

sine robore: clausula frequens apud Hōmerum.

merum.

Pythagoras:

Empedocles:

obscura, cinis ac puluis omnia, & nugae merae, denique uerē, ut abs te dictum est, capita infirma & caduca. Sed hic, Aeace, quis nam est? AEAC. Cyrus est. Ille autem Croesus, & iuxta ipsum Sardanapalus. Ultra hos autem Midas, & deinceps ille, Xerxes. MEN. Et te, o scelestē, tota exhorruit Graecia iungen-tem pontibus Hellespontum, & per ipsos montes nauibus transire affectantem? Qualis uero & ipse Croesus est? Ceterum, Sardanapalo, quāso, huic Aeace, permitte, ut demulceam caput, inflicto colapho. AEAC. Nequaquam. Commi- nueres enim ipsi caluariam, muliebris ac fragilis adeo cum sit. MEN. At certe tamen amplexabor illum, utpote semiuirum ac mulierosum planē. AEAC. Vis ne tibi ostendam, & doctos illos? MER. Per iouem etiam. AEAC. Primus eni hic tibi Pythagoras est. MEN. Salue Euphorbe, siue Apollo, siue denique quod- cunque uoles. PYTH. Ita sanē, & tu utique Menippe. MEN. Quid? an non amplius aureum istud femur habes? PYTH. Non: sed age cedo, siquid manduca- bile tibi habet per ista. MEN. Fabas habet, quare nihil hic est, quod tu mandu- care queas. PYTH. Damodo. Nam hic apud manes alia dogmata atque institu- ta didici: nempe, quod nihil hic inter se similes sunt, fabae & patrantium testicu- li. AEAC. Porro hic Solon est, filius Execestidis, praeterea ille Thales, & iux- ta ipsos Pittacis, & ceteri illi, septem autem omnes sunt, ut uides? MEN. La- ti hi sunt Aeace, soli atque alacres praeter ceteros. Sed hic oppleuius ciuere, tan- quam subcinericius panis aliquis, hic crebris pustulis quasi sufferuefactus, quis nam est? AEAC. Empedocles, Menippe, semicoctus ab Aetna monte hic pro- fectus. MEN. O Aeripes optime, quid obsecro acciderat tibi, cur te ipsum in crate

*Alludit ad id
quod Empedo-
cles dicitur e-
re is crepidis
us fuisse, ut
est apud Dioge-
nem.*

res Aetnae inijceres? EMP. Infamia quaedam, Menippe, MEN. Non, per Iouem, sed inanis quaedam gloriae affectatio, & fastus, & multa dementia. Haec te conflagrare fecerunt, una cum ipsis crepidis, cum dignus minimè esses. Verumtamen nihil tibi commentum istud profuit, deprehensus enim es & ipse mortuus. Cæterum Socrates ille, Aeace, ubi locorum tandem est? AEAC. Cum Nestore ac Palamede ille plerumq; nugatur. MEN. Cuperem tamen videre ipsum, si ubi locorum hic foret. AEAC. Vides ne caluum illum? MEN. At omnes hic calui sunt, quare omnium a quæ notatio hæc fuerit. AEAC. Simum istum dico. MEN. Etiam hoc simile omnium est. Nam & simi omnes sunt. SOCR. Mene quæris Menippe? MEN. Te ipsum Socrates. SOCR. Quo pacto res Athenis se habent? MEN. Multi iuniorum philosophari se profitentur. Ac habitum certè ipsum, & incessum si quis aspiciat, meri philosophi uidentur, admodum multi. Cæterum autem uidisti opinor, qualis & Aristippus huc ad te uenerit, & Plato ipse, alter quidem olens unguenta, alter autem in Sicilia tyrannis adulari doctus. SO. At de me quid sentiunt? MEN. Beatus Socrates, quispiam es: quod ad huiusmodi res utiq; pertinet. Omnes itaq; te admirabilem fuisse uirum existimant, atque omnia cognouisse hæc (deceat enim opinor, uerum hic dicere) cum nihil scires. SOCR. Et ipse dicebam hæc ad illos, sed illi tum simulationem quandam, eam rem esse putabant. MEN. Sed quina isti sunt circa te? SOCR. Charmides, Menippe, & Phædrus, & Cliniae filius ille. MEN. Euge, Socrates, quoniam & hic artem tuam exerces, neq; formosos istos negligis. SOCR. Quid enim aliud quod quidem suauius sit, agerem? Sed huc propius nobiscum recumbe, si uidetur. MEN. Non, per Iouem. Ad Croesum enim & Sardapapalum, redeo, prope illos habitaturus. Videor quippe mihi, non pauca habiturus ibi esse, quæ rideam, quando plorantes illos audiam. AEAC. Erego quoq; iam abeo, ne quis mortuorum clam nobis subducatur. Pleraq; autem alia uidebis Menippe, quando iterum conueniemus. MEN. Abeas licet, nam & hæc Aeace, uidisse sufficit.

MENIPPI ET CERBERI.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

MENIPPVS.

*Fortitudinem
Socratis fal-
sam fuisse.*

EVS Cerbere, quando quidem mihi tecum cognatio quædam intercedit, quum & ipse sim canis, dic mihi per Stygiam paludem, quomodo sese habebat Socrates, quum huc accederet? Verisimile est autem te, deus quum sis, non latrare modo, uerum etiam humano more loqui, si quando uelis. CER. Quum procul adhuc abesset Menippe, uisus est cōstanti atque interrito adire uultu, perinde quasi mortem nihil omnino formidaret, tanquam hoc ipsum uellet. Ipse, qui procul à specus ingressu stabant, ostendere: uerum simul atque despecti in hiatus, uiditq; profundum atque altum antri recessum, simulq; ego cunctantem etiam illum aconito mordens pede correptum detraherem, infantium ritum eiulabat, suosque deplorabat liberos, nihilque non faciebat, in omnem speciem sese conuertens. MEN. Num igitur facere sapiens erat ille, neque uerè mortem contemnebat? CER. Haud uerè: cæterum ubi uidit id esse necesse, audaciam quandam præ se ferebat, quasi uerò uolens id esset passurus, quod alioqui uolenti nolenti tamen omnino fuerat ferendum, uidelicet quo spectatoribus esset miraculo. Equidem illud in totum de uiris istiusmodi uerè possum dicere, ad fauces usque specus intrepidi sunt ac fortes: porro intus quum sunt, nihil mollius neque

neque fractus. MEN. Ceterum ego quoniam animo tibi uiuus sum subisse spectis CER. Vnus mortalium Menippe, sic mihi uiuus es subire, ut tuo dignum erat genere, & prior te Diogenes, propterea quod neuiquam adacti subieritis, aut intrusi: uerum tum ultronei, tum ridentes, atq; omnibus plorare renunciantes.

CHARONTIS ET MENIPPEI.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRE.

CHARON.

REDDE naulum scelesti. MEN. Vociferare, siquidem isthuc tibi uoluptati est Charon. CHA. Redde, inquam, *De naulo Charonti reddēdo litigant.* quod pro traiectione debes. MEN. Haudquaquam attingere queas ab eo qui non habeat. CHA. An est quispiam, qui ne obolum quidem habeat? MEN. Sit ne alius quispiam præterea, equidem nignoro, ipse certè non habeo. CHA. Atqui præfocabo te per Ditem impurissimè, ni reddas. MEN. At ego illi so baculo tibi comminuam caput. CHAR. Num ergo te tam longo traiectione gratis transuectos? MEN. Mercurius meo nomine tibi reddat, ut qui me tibi tradiderit. MER. Belle mecum agatur per Iouem, siquidem futurum est, ut etiam de factorum nomine persoluam. CHA. Haud omitam te. MEN. Quin igitur uel huius gratis perge, ut facis, nauim trahere, quanquam quod non habeo, quinam auferas? CHA. At tu nesciebas, quid tibi fuerit adportandum? MEN. Sciebam quidem, uerum non erat. Quid igitur? num ea gratia erat mihi semper in uita manendum? CHA. Solus ergo gloriaberis te gratis fuisse transuectum? MEN. Haud gratis ò præclare, siquidem & sentinam exhausi, & remum arripui, & uectorum omnium unus non eiulauit. CHA. Istanihil ad naulum, obolum reddas oportet, neq; enim fas est secus fieri. MEN. Proinde tu me rursum in uitam reueche. CHA. Belle dicis, nimirum ut uerba etiam ab Aeaco mihi lucrifaciam. MEN. Ergo molestus ne sis. CHAR. Ostende quid habeas in pera. MEN. Lupinum si uelis, & Hecatae coenam. CHAR. Vnde nobis hunc canem adduxisti? Mercuri? tum qualis garriebat inter nauigandum? uectores omnes irridens, ac dicentis incessans, unusque cantillans, illis plorantibus. MER. An ignoras Charon quem uirum transuexeris? planè liberum, cuiq; nihil omnino curæ sit. Hic est Menippus. CHAR. Atqui si unquam posthac te recepero. MEN. Si receperis ò præclare, ne possis quidem iterum recipere.

PLVTONIS ET PROTESILAI.

IACOBO MICYLLO INTERPRET.

PROTESILAUS.

DOMINE ò rex, ò noster Iupiter, & tu Cereris filia, ne despicite preces amatorias. PLV. Tu uero quid precaris à nobis, aut quis deniq; est? PROT. Equidem Protesilaus sum, filius Iphicli, patria Phylacenses, qui cum reliquis Græcie in expeditione ad Troiam profectus, ac primus omnium contra Ilium pugnando, occisus sum. Precor autem ut dimissus hinc, modicū temporis, in uitam redire denuo permittar. PLVT. Hunc amorem, Protesilaë, omnes mortui amant; sed nullus tamen isporū potitur eo. PROT. At non uitam, ò Pluto, tanto pre amo, uerum equidem uxorem, quam nuper ductam, domi reliqui, atq; in bellis

Prote. unum diem impetrat et se apud superos et uxorem

nauigando profectus sum, Deinde infelix, in egressu nauum, ab Hectore occisus sum. Amor itaque iste uxoris, non mediocriter me, o Domine, enecat, uoloque si uel paululum ab ipsa conspectus fuero, rursum huc descendere. PLVT. Non bibisti, Protefilaë, aquam Lethæam? PROT. Bibi equidem, sed hac res præuoluit pondere. PLVT. Igitur expecta, adueniet enim & illa quandoque, neque nunc opus quicquam erit, iterum ascendere te, PROT. Sed moram hanc ferre nequeo. Amasti autem tu quoque aliquando, ac nosti, qualis res, Amor sit. PLVT. Et quid adeo iurabit te, unum diem reuiuisceret deinde autem paulo post eadem hac lugere? PROT. Spero me etiam illam adducturum esse, ut huc ad uos sequatur me: quare pro uno mortuo, paulo post duos recipies. PLVT. Haud fas est, ista fieri, neque etiam simile unquam factum est. PROT. At ego in memoriam tibi reuocabo, Pluto, Nam Orpheo ob ipsam hanc causam Euridicen uxorem reddidisti, & cognatam meam Alcestim emisisti, Herculi gratificantes. PLVT. Optaris autem cum ista nuda atque deformi caluaria, formosæ illi sponsæ tuæ in conspectum uenire? Quo pacto autem illa etiam aspiciat te? quæ ne dignoscere quidem amplius te poterit? Terrebitur enim, sarcio, atque aufugiet, tuque frustra tantum iter exanclaueris. PROSERPINA. Proinde miui, tu isti quoque rei medicinam aliquam adhibe. Ac Mercurium iube, ut postquam ad lucem peruenit Protefilaus, contactum uirga, mox in adolescentem formosum conuertat illum, qualis uidelicet antea fuit, cum ex sponsæ thalamo prodiret. PLVT. Quoniam, Proserpina, & tibi hoc uidetur, age perductum hunc iterum ad superos, Mercuri, sponsum facito. Tu uero memineris, non amplius quam unum diem tibi permissum esse.

DIOPENIS ET MAVSOLI.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRE.

DIOGENES.

Contentio de
sepultura, alte-
rius quidem ma-
gnificentis, al-
terius neglectis

HE tu Car, quare tandem insolens es, tibi que places, ac dig-
num te credis, qui unus nobis omnibus anteponere? MAV.
Primum regni nomine o tu Sinopensis, quippe qui Cariae
imperatorem uniuersæ, præterea Lydiæ quoque gentibus
aliquot: tum autem & insulas nonnullas subegerim: Mile-
tum usque peruenerim, plerisque Ioniae partibus uastatis.
Ad hæc formosus eras ac procerus, ac bellicis in rebus præ-
ualidus. Postremo, quod est omnium maximum, in Hali-
carnasso monumentum erectum habeo, singulari magnitudine, quantum uide-
licet defunctorum alius nemo possidet, neque pari etiam pulchritudine conditum,
uiris scilicet atque equis, pulcherrimo è saxo, ad uitam formam absolutissimo arti-
ficio expressis, adeo ut uel phanum aliquod simile haud facile quis inueniat.
Num iniuria tibi uideo? has ob res mihi placere atque efferris? DIOG. Num ob im-
perium ais, ob formam, atque ob sepulchri molem? MAV. Per Iouem ob hæc
inquam. DIOG. Atqui o formose Mausole, neque uires iam illæ, neque forma tibi
iam adest, Adeo ut si quem arbitrum de formæ præcellentia delegerimus,
haudquaquam dicere potis sit, quam obrem tua caluaria meæ sit anteferenda?
Siquidem utraque pariter tum calua, tum nuda: utrique dentes pariter ostendi-
mus, pariter oculis orbat sumus, pariter naribus simis ac sursum hiantibus de-
formati. Cæterum sepulchrum ac saxa illa præciosa, Halicarnassæis forsitan iac-
tare licebit, & hospitibus gloriæ causa ostentare, tanquam qui magnificam
quandam apud se structuram habeant: uerum quid hinc commoditatis ad te re-
deat, uir egregie, nequaquam uideo, nisi forsitan illud commodum uocas, quod
plus

plus oneris, atq; nos sustines, sub tā ingentibus faxis pressus ac laborans. MAY. tunc nihil illa mihi conducunt omnia: planeq; pares erunt Mausolus ac Diogenes. DIOG. Imo haud pares, inquam, uir clarissime: nam Mausolus discruciat, quoties earum rerum in mentem ueniet, quibus in uita florere consueuit: ac Diogenes interim eum ridebit. Atq; ille quidem de suo illo monumento, quod est in Halicarnasso, memorabit, ab uxore Artemisia atq; sorore parato: contra Diogenes ne id quidem suo de corpore nouit, nunquid habeat sepulchrum. Neq; enim illi res ea curae est, uerum apud uiros excellentissimos sui memoriam famamq; reliquit, ut qui uitam peregerit uiro dignam, tuo monumento, Carum abiectissime, celsiorem, ac tutiore in loco suastructam.

NIREI, THERSITAE, ET MENIPPI

ERASMO ROTERODAMO INTERPRE.

NIREVS.

CCE deniq; uel Menippus hic iudex erit, uter nostris sit formosior. Dic Menippe, an non tibi uideor forma praestantior? MEN. Imò quinam sitis, prius arbitror indicandum, nā hoc opinor, scito est opus. NIR. Nireus ac Ther sites. MEN. Vter Nireus, uter Ther sites, nondum enim uel hoc satis liquet. THER. Iam unum hoc uinco, quod tibi sum similis, neq; tantopere me praecellis, quantopere te cecus ille Homerus extulit, unum omnium formosissimū appellans: quin ego fastigiato uertice, rarisq; & impexis capillis ille, nihilo te inferior uisus sum arbitror, iam uero tempus est, uti pronuncies Menippe, utrum altero formosior existimes. NIR. Mirū nime Aglaia Charopeq; progenerum.

*Cōtentio de p̄t
chrudone, qua
apud inferos mul
ta est.*

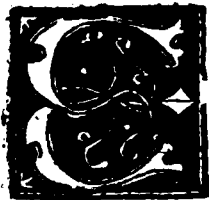
Qui uir pulcherrimus unus,

Omnibus ē Graijs Priameia ad Pergamam ueni. MEN. Atqui non item sub terram opinor, pulcherrimus uenisti, quippe qui reliquis quidem ossibus alijs appareas assimilis: porro caluaria hoc uno insigni a Ther sitae caluaria dignosci possit, quod tua delicata est ac mollicula: quandoquidem isthuc habes effoeminatum ac neutiquam uiro decorum. NIR. Attamen Homerum percontare, qua specie tum fuerim, quum inter Graecorum copias militarem. MENIP. Tu quidem somnia mihi narras: at ego ea spectro quae uideo, quaeq; tibi adsunt in praesentia: ceterum ista norunt, qui id temporis uiuebant. NIR. Quid igitur tandem? an non ego formosior Menippe? MEN. Neque tu, neque quisquam alius formosus hoc loco: siquidem apud inferos aequalitas est, paresq; sūt omnes. THER. Mihi quidem uel hoc sat est.

MENIPPI ET CHIRONIS.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

MENIPPVS.

Q. IDEM inaudiui Chiron, te, deus quum esses, tamen optasse praesentibus uiam mortem. CHI. Vera nimirum sunt ista quae audisti Menippe, quiescendum, planeq; mortuus sum, sicuti uides, quū mihi licuerit immortalē esse. MENIP. At quēnā te mortis cupidō tenebat, rei uidelicet quam uulgus hominū horreat? CHIR. Dicam apud te, uirum neutiquā stultum atq; imperitū: iam mihi desierat esse iucundum, immortalitate frui. MENIP. Quid? an iniucundum erat te uiuere, lucemq; tueri?

CHIR. Erat inquam Menippe, nam quod secundum uocant, id ego nequaquam simplex, sed uarium quiddam esse arbitror. Verum quum ego semper uiuerem, atq; isdem perpetuo rebus uterem, sole, luce, cibo, tum horæ eadem recurrerent, reliqua item omnia, quæcunque contingunt in uita, reciproco quodam orbe redirent, atq; alijs alia per uices succederent, satietas uidelicet eorum me cepit. Neq; enim in eo uoluptas est sita, si perpetuo fruaris isdem, sed omnino in permurando posita est. **MEN.** Probè loqueris Chiron: cæterum hæc quæ apud inferos agitur uita, quinam tibi procedit, posteaquam ad hanc tanquam ad potiorem te contulisti? **CHIR.** Haud insuauiter Menippe: siquidem equalitas ipsa quiddam habet admodum populare. Nihil autem interest utrum in lucē quis agat, an in tenebris: præterea neq; sciendum est nobis quemadmodum apud superos, neque esuriendum, sed eiusmodi rerum omnium egentia uacamus. **MEN.** Vide Chiron ne temer ipse inuoluas, neque eodem tibi recidat oratio. **CHIR.** Quam obrem isthuc ais? **MEN.** Nempe si illud tibi fastidio fuit, quod in uita semper isdem similibusq; rebus utendum erat, quum hic itidē similia sint omnia, eundem ad modum parient fastidium. At de integro tibi querenda erit uitæ commutatio, atq; hinc quopiam aliam in uitam demigrandum, id quod arbitror fieri non posse. **CHIR.** Quid igitur faciendum Menippe? **MEN.** Illud nimirum, uti sapiens quum sis, quemadmodum opinor, & uulgo prædicant, presentibus rebus sis contentus, bonisq; consulas quod adest, neq; quicquam in his esse putas, quod ferri non queat.

DIOGENIS, ANTISTHENIS, ET CRATETIS.

IACOBO MICYLLO INTERP.

DIOGENES.

CIV M nunc agimus, Antisthenes, & tu Crates: quare, cur nō, obsecro, inus deambulatorum, recta ad ingressum & fauces orci, ut ibi spectemus eos, qui descendunt, qui nam sint, & quid quisq; eorum agat? **ANT.** Eamus Diogenes. Etenim spectaculum hoc secundum fuerit, uidere alios quidē ipsorum lachrymari, alios autem ut dimittantur, supplicare: quosdā autem ægre descendere, & quanquam ceruicem urgente ac impellente Mercurio, reluctari tamen, & resipinos obniti, nulla necessitate aut commodo suo. **CRA.** Ego uero etiam exponā uobis, quæ ipse uidi in uia, quum do huc descendebar. **DIOG.** Exponas licet, Crates, uideris enim quædam omnino risu digna dicturus esse. **CRA.** Cum alij multi nobiscum descenderant, tum uero inter ipsos maximè nobiles: Ismenodorus ille diuites, ex nostris, & Arsaces Medorum præfectus, & Armenius Orates. Ismenodorus igitur (occisus enim fuerat à latronibus circa Citheronem, quando Eleusinē, ut arbitror, proficiscebatur.) & gemebat, & uulnus in manibus præ se ferebat, liberos suos paruos, quos reliquerat identidem uocando, sibiq; ipsi ob audaciam succensendo. qui cum Citheronem transisset, ac loca illa circa Eleutheras, deserta, ac bellis uastata, peragrasset, non amplius quàm duos seruos secum adduxisset, idq; etiam, cum phialas quinque aureas, & Cymbia quatuor, secum haberet. Arsaces autem (senior enim iam erat, & per Iouem, pro Barbarico illō ritu, facie non adeo in honesta aut contemenda,) grauiter ferebat atq; indignabatur, quod pedibus incederet, uolebatq; sibi equum suum adduci. Nam & equus una cum eo mortuus fuerat, una plaga ambobus transfossis, a Thracensi quodam scutato, in eo prælio, quod cum rege Cappadocum ad Araxem fluuium commissum fuerat. Nam Arsaces quidem, infesto cursu in hostem ferebatur, longè, ut quidē ipse

ipse narrabat, ante alios euectus, Thrax autem expectaro illo subsistens, ac scutum præ se tenens, uenientem Arfacis hastam excutiendo diuertit, ipse autem submissa parumper sarissa sua, & equum & insidentem illum transuerberat.

ANTIS. Sed quo pacto fieri potuit, Crates, ut uno ictu ambos transuerberaret? ERA. Facillimè Antisthenes, Nam ille quidem cursu ferebatur, contum quemdam uiginti cubitalem prætentum habens, Thrax autem ubi pelta obiecta, plagam excussisset, & iam cuspis ipsum præteruecta esset, in genu procumbens, excipit sarissa uenientis impetum, ac equum sub pectus uulnerat, quo mox præ furore ac uehementia cursus se ipsum transfadigente, eadem hasta etiam Arfacem per inguina utrinque ad nates usque penetrante, transfoditur. Intelligis nimirum quo pacto acciderit, cum non uiri, sed equi magis hoc opus fuerit. Veruntamen indignabatur ille, quod non ampliore honore, quam ceteri, habebatur, uolebatque eques huc descendere. Orates autem, priuatus quispiam erat, atque admodum debilis pedibus, quippe qui neque stare humi, nedum incedere ullo modo poterat. Accidit autem hoc prorsum Medis omnibus, ut postquam ab equis descenderint, ueluti qui super spinas ingrediuntur, summis pedum digitis, uix atque ægrè incedant. Quamobrem, cum per se ipsum humi defectus iaceret, neque ullo prorsum pacto resurgere uellet, bonus ille Mercurius sublatum in se hominem, ad cymbam usque portauit, ego uero sequens ridebam. ANTIS. Et ego porro, quando huc descendebam, neque admiscui me ipsum ceteris, sed relictis plorantibus illis, ad cymbam accurrendo, præoccupauit mihi locum, quo commodius nauigarem. Inter nauigandum uero, alij quidem lachrymabantur, alij autem nauseabant: ego uero inter ipsos sedens admodum oblectabar. DIOG. Tu quidem Crates & tu Antisthenes, huiusmodi sortiti estis itineris comites. Mecum autem Blepsias ille foenerator, ex Piræo, & Lampis Acarnan, qui mercenarios milites ductauerat, & Damis diues ille Corinthius, simul descendeabant. Quorum Damis quidem à puero ueneno interemptus fuerat, Lampis autem ob amorem Myrtij meretricis, se ipsum iugularat. Blepsias uero fame miser perijisse dicebatur, & apparebat sanè adhuc pallidus supra modum, ac tenuis maximè. Ego uero quanquam antea noram, interrogabam tamen, quo pacto quisque mortuus esset. Ac Damidi quidem accusanti filium, non iniusta uero, inquam, passus es ab illo, qui talenta cum haberes coaceruata mille, ac ipse in delicijs uiueres, annos nonaginta natus, adolescenti illi quatuor obulos scilicet suppeditabas. Tu uero Acarnan, (gemebat enim & ille, ac deuouebat Myrtium) quid amorem accusas, inquam, & non potius te ipsum? qui hostes quidem haud unquam perhorrueris, sed te ultro periculis offerendo, ante alios in prælium descenderis. Apuella uero uulgaris illa quidem ac fortè oblata, & à lachrymis atque singultibus fictitijs, generosus ipse tu captus fueris. Nam Blepsias quidem ipse sese accusat, ob nimiam stultitiam, quod pecuniam uidelicet custodierit hæredibus nulla necessitudine sibi coniunctis, dum uanus ipse in perpetuum uicturum esse se putat. Verum mihi quidem non uulgarem uoluptatem præbuerunt tunc lamentantes isti. Sed iam circa fauces sumus. Aspicere nos illuc oportet, atque à longè contemplari aduenientes. Papæ, multi certè, & uarij, omnesque lachrymantes, præter pullos istos & infantes. Quin & ætate nimia confecti illi lugent. Sed quid hoc? num philtro aliquo uitæ tenentur? Istum igitur decrepitum interrogare lubet: Quid ploras heus tu, tam prouecta ætate mortuus? Quid indignaris bone uir, præsertim cum senex huc adueneris? Eccubi rex fuisti? MENDICVS. Haudquaquam. DIO. Verum satrapa? MEND. Neque hoc. DIO. Num igitur diues fuisti: ideoque male te habet, quod relictis multis delicijs ac uoluptatib. mori coactus fueris? MEN. Nihil tale, sed annos quidem circiter nonaginta natus fui, uitam autem difficile egit, arundine & linea utisti quæritans, ultra modum egenus ac pauper, liberis carens, & præ-

Et præterea claudus quoque, & parum oculis uidens, DIOG. Frustrare cupiebat
tum talis esse? MENIP. Certe quidem, dulcis enim erat lux. Mori autem gra-
ue & horrendum; DIOG. Deliras o senex, & iuueniliter te geris erga necessita-
tem, & hoc, cum sis coæqualis portitori huic. Proinde quid iam de adolescenti-
bus dicamus, quando etiam decrepiti isti tantopere uiuere cupiunt? quos de-
bet ipsam mortem etiam consecrari, tanquam remedium quoddam, eorum ma-
lorum, quæ secum fert senectus? Sed abeamus iam, nequid & nos suspicemus
tales esse, qui hinc auferre cupimus, quando circa fauces huc nos obstrare uis-
deris.

MENIPPI ET TIRESIÆ. IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

MENIPPVS.

*Tiresias utrum
que sexum ex-
pertus, mulie-
brem pronun-
cial suauior em*

N uero & cæcus sis, Tiresia, non amplius cognitu facile
est. Nobis enim cunctis, æquæ sunt uacui oculi, ac solæ il-
lorum sedes relicte; quod aut ad cætera attinet, non facile
dixeris, qui Phineus, aut qui Lynceus fuerit. At uero,
quod uates fueris, & quod utrumque solus teipsum perhi-
bueris, marem ac foeminam, auditis aliquando poetis,
nouis. Proinde, per deos, dic mihi, utram uitam experius
es suauiore, uirne quando fuisti, an cū foemina? TIRE.
Potior multo fuit, Menippe, muliebris uita, expeditior enim, & dominatur quo-
que uiris mulieres; neque ipsis necesse est in bellum proficisci, neque ad propugna-
cula stare, neque in concionibus dissidere, neque in foro atque iudicijs contendere.
MEN. Quid? an non audisti, Tiresia, Euripidis Medeam, qualia dixerit, cū mu-
lierum genus deplorando commemorat, quam miserae sint, & intolerabilem par-
turiendo laborem sustineant? Verum dic mihi (commonefecerunt enim me uer-
siculi isti Medæ) peperisti ne etiam aliquando, cum mulier esses; an uero steri-
lis, & absque semine uitam illam degisti? TIR. Quid hoc, Menippe, interrogas?
MEN. Nihil acerbè, Tiresia, Verum responde, sibi molestum non est. TIRE.
Non fui sterilis quidem, sed neque peperitamen. MENIP. Sufficit hoc. Vtrum ea-
nim & uulnam habuisses scire uolebam, TIR. Habui scilicet, MEN. Successu au-
tem temporis, uulua ne illa euauuit, & membrum muliebri obturatum est: nam
nullæque iterum complanatae, deinde uirile succreuit, & barbam produxisti, an
uero repente ex muliere uir factus prodixisti? TIRE. Non uideo quid sibi uelit
interrogatio hæc. Videris autem mihi pro dubio habere, factum ne hoc ita sit,
an non. MEN. Quid? an non dubitare, Tiresia, de huiusmodi rebus conuenit?
sed perinde ac fatuum aliquem, non perpensis, fieri ne possint, an non, protinus
pro ueris recipere? TIR. Tum tu igitur neque cætera credis hoc pacto contigisse,
puta quum audieris, ut quædam ex mulieribus aues factæ sint, aut arbores, aut
feræ: Philomela uidelicet, aut Daphne, aut Lycaonis istius filia. MEN. Quod
si quando & in illas incidero, tum quid ipsæ dicant quoque scibo. Tu uero, o opti-
me, ecquid, cum mulier esses, uaticinatus quoque es tum, quemadmodum & po-
stea, an uero pariter & uir & uates didicisti esse? TIR. Vides? ut cuncta ea quæ
de me feruntur, ignoras: puta quo pacto & litem quandam Deorum diremi, &
Iuno uisum me priuauit; Iupiter autem in solatium damni eius, uaticinandi artem
mihi dedit. MEN. Adhuc ne Tiresia, mendacijs istis caperis? Sed facis hoc mo-
se tantum. Consueum enim uobis hoc est, nihil tam sanè dicere.

AIACIS

AIACIS ET AGAMEMNONIS.

IACOBO MICYLLO INTERP.

AGAMEMNON.

Itu, dū furore correptus fuisti, Atax, te ipsum interfecisti, nos autem cunctos etiam membris, ut putabas, detrahis, deformasti, quid quaeso Vlyssē accusas? Ac paulo antē neq; aspicere ipsū uoluisti, cū uenisset huc uates cōsulturus, neq; alloqui dignatus es uirū cōmilitonē ac sōcitū, sed superbē admodū ac grandī incedēs gressu, pręteristi. AIAX. Meritō Agamemnon. Ille enim mihi furoris huius autor extitit, ut qui solus me cū pro armis iudicio contendere ausus fuerit. AGAM. An uero dignū teasebas tē, qui absq; aduersario, atq; absq; pulvere, ut dicitur, superares omnes? AIAX. Quid nū? in tali utiq; causā. Nam armatura ea cognationis quodam iure ad me pertinebat, cū fratris mei patruelis certē fūerit. Deidē uos ceteri, qui multo quā ille, pręstantiores eratis, detrectastis certamē & cessistis mihi arma. Iste autē Laertæ filius, quem ego non semel in summo periculo seruaui, cū iam ā Troiānis propē concideretur, melior esse me uoluit, ac dignior qui armis illis potiretur. AGAM. Accusa igitur, o generose, Thetim, quæ cum tibi debuisset armorum successionem ac hæreditatē, ut potē cognatō, tradere, in mediū allata illa posuit. AIAX. Haudquaquam, sed Vlyssēm, ut qui solus sese mihi opposuerit. AGAM. Ignoscendum, Ajax est, si homo cum esset, appetiuit gloriam, rem dulcissimā, cuius gratia etiam nostrum quilibet obire pericula sustinet, præcipue quando & uicit te postea, & hoc, Troianis ipsis iudicibus. AIAX. Non ego quæ me damnarit, sed fas non est, de dijs aliquid dicere. Vlyssēm igitur altius quā odisse, non possum. Agamemnon, non si mihi ipsa Minerva hoc imperet.

MINOIS ET SOSTRATI.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE

MINOS.

RABDO hic quidē Sostratus, in Pyriphlegētontē præcipitur, Sacrilegus autē ille ā Chimera discerpatur, Tyrānus uerō iste, Mercuri, iuxta Tiryū, in longū extensus, arrōdendū & ipse par præbeat uulturib. Vos autē, boni ac probi, abite quā celeriter in campū Elysiū, insulasq; beatorū habitate, pro ijs, quæ rectē ac iustē in uita fecistis, sost. Audi o Minos, nū tibi iusta dicere uidear. MIN. An ego denuo nūc audiā? An nō cōuictus es, Sostrate, quod & malus fueris, & tam multos occideris? sost. Conuictus quidē fui, sed uide, nū iustē ob id supplicio afficiar. MIN. Atq; admodū, si modo id iustū est, pro merito quēq; suo poenā depēdere. sost. Attamen respōde mihi o Minos, Breue enim quiddā interrogabo te. MIN. Dic, sed ne prolixē modo, quo deinceps & ceteros diiudicare possimus. sost. Quæcūq; in uita egi, utrum uolens ea feci, an ita ā Parcis agglomeratum mihi fuit? MIN. A Parca scilicet. sost. Proinde & boni pariter omnes, & nos, qui mali uideamur, eadē agimus, dū illi obsecundamus. MIN. Ita profecto. Clotho uidelicet illi parentes, quæ uniuersq; iniungit, cum primum natus est, quæ agenda ipsi

Si fatali necessitate omnia peragantur, immo rito puniuntur fontes.

Sententia Minois irrita sit.

possi sunt. sos. Siquis igitur uel compulsus ab alio, occiderit aliquem, cum non possit illi contradicere, a quo compellitur, ut uerbi gratia: si carnifex, aut satelles quispiam, alter iudici parendo, alter, tyranno, quemnam cordis istius reum ages? MIN. Quem alium, nisi iudicem aut tyrannum. Quoniam neque ipsum gladium accusare possumus: subseruit enim hic, tãquam instrumentum quoddam, animis atque furori accommodatus illius, qui primo causam hanc prae-
buit. sos. Recte sanè ò Minos, laudo quòd hæc etiã exemplo, quasi quodam auctario locupletas, Siquis autem, mittente hero, ueniat ipse aurum uel argen-
tum afferens, utri nam ea gratia haberi debet, aut utri beneficium hoc acceptum referendum est? MIN. Ei, qui misit, Sostrate: nam ille qui attulit, minister tan-
tum fuit. sos. Vides ne igitur quã iniusta facis, dũ suplicio afficis nos, qui ministri tantum fuimus eorum, quæ Clotho nobis imperauit: & rursum, dum honore prosequeris eos, qui in alienis bonis ueluti dispensatores quòdam sese gesserunt. Non enim illud dicere quisquam poterit, quòd contradicere, aut im-
perata detrectare licitum fuerit in ijs, quæ cum omni prorsum uia necesse sitate imperata fuere. MIN. Multa, ò Sostrate, & alia uideas licet, minime secundum rationem fieri, si diligenter expendas. Verũtamen tu ex hac quaestione hoc bo-
ni consequeris, quandoquidem non prædo solum, uerumetiam Sophista qui-
dam esse uideris. Solue ipsum Mercuri, ne uel deinceps amplius puniatur. Cæ-
terum illud uide, ne & cæteros manes similia interrogare doceas.

MENIPPVS SEV NECYOMANTIA.

THOMA MORO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc Dialogo Lucianus illud maximè commendatum uoluisse, quod in fine, Menippus ait ò
Tiresia in aërē sibi dictum fuisse. Priuatum uidelicet hominum uitam optimā atq̃ iustissimā es-
se, quod idē Greci noto illo pœnibio dicitur: *ὅς ἄνθρωπος βέλτερος*. Nā diuitias, potentia, gloria & cæ-
tera, quæ mundus appetit, uana omnia & incerta esse: præcipue autem diuitum atq̃ magnæ homi-
num, ut uitam ipsam periculosam, & pompis solennibus, item tragicis quoq̃ fabulis, uilem esse, ita ui-
seros plerumq̃ sortiri exitus, quod eo decreto uidetur intelligere uelle, quod apud inferos contra diui-
tes factū fuisse dicit, quo & corpora illorum supplicijs destinantur, et animi in asino magis iubentur,
quod & ipsum nimirum eam significationem habet, quòd diuitum animi plerumq̃ merces, & omnis do-
ctrinæ expertes esse soleant. Inscribitur autem Necyomantia, quasi dicas, ab inferis seu mortuis peti-
tum responsum, quo uel maximè apparēt, cum Dialogi scopum habēdum esse, qui responso isto Tiresi-
æ proponitur. Semper enim ex titulis alter nobilliorum Dialogi personam, alter argumētum quasi quā-
dam uellus indicat, Platonicomore, quem maximè in hoc Lucianus imitatus est. Constat autem perperua
quadam narratione, qua & causam & modū sui ad inferos descensus, & præterea occasionem, qua
dictum illud de diuinitatibus audierit, commemorat: In hac præcipui quidem loci sunt & maximè illu-
stres: de incerta doctrina Philosophorum, de Magorum superstitione & potestate, De inferorum lo-
cis, supplicijs & equalitate: & postrema illa collatio uile humanæ cum pompâ solenni, & cum fabu-
lis Tragicorum. Occasio & exordium Dialogi ab habitu & percontatione Menippi sumuntur.

MENIPPVS, PHILONIDES.

MEN.

ALVE atrium, domusq̃ testibulum meæ: Ut te libens aspicio luci redditus. PHI. Num nam hic Menippus est canis ille? Non hercle alius, nisi ego fortè ad Menippos omnia hallucinor. At quid sibi uult habitus huius insolentia? claua, lyra, leonis exuiæ? Adeundus tamen est. Salue Menippe. Vnde nobis aduenisse? diu est quòd in urbe uon uidi-
dimus.

MENIP.

Adsum reuersus mortuorum è latibulis,

Forti

Occasio Dialo-
gi, ab ingressu &
habitu Menip-
pi.

Portibus tristitia tenebrarum nigrist.

Manes ubi inferi manent superis procul.

PHIL. O Hercules clam nobis Menippus uita fectus est, reuixitq; de uo. MEN.

Non, sed me adhuc uiuunt recepit tartarus.

PHIL. Quæ nam causa tibi fuit nouæ huius atq; incredibilis uitæ? MEN.

Iuuenta me incitauit, atque audacia,

Quam pro iuuenta haud paululum impotentior.

PHIL. Siste o beate Tragica, & ab Iambis descendens, sic potius simpliciter elo-
quere: quæ nam hæc uelitis, quæ causa tibi itineris inferni fuit, quum aliqui ne-
que iucunda, neq; delectabilis sit uita? MEN.

Res dilecte grauis me infernas egit ad umbras,

Consulerem manes ut uatis Tiresiai.

PHIL. Atqui deliras, aliqui non hoc pacto canerēs apud amicos consarcinatiū
uersibus. MEN. Ne mireris amice, nuper enim cum Euripide atq; Homero uer-
sans, nescio quo pacto uersibus sic impletus sum, ut numeri mihi in os sua spon-
te confluant. Verum dic mihi, quo pacto res humanæ hic se habent in terris?

& quid nam in urbe agitur? PHIL. Nihil noui, Sed quemadmodum prius acti-
tabam, rapiunt, petierant, foenerantur, usuras colligunt. MEN. O miseri atque
infelices. Nesciunt enim, qualia de nostris rebus nuper apud inferos decreta

*Occasio argu-
menti.*

sunt, qualesq; sorte iacti sunt in diuites istos calculi, quos per Cerberum nullo
pacto poterunt effugere. PHIL. Quid ais? Noui ne aliquid apud inferos nostris

de rebus decretum est? MEN. Per Iouem, & quidem multa, uerum prodere non
licet, neq; arcana quæ sunt, reuelare, ne quis forte nos apud Rhadamanthum im-
petatis accuset. PHIL. Nequaquam Menippe, per Iouem, ne amico sermonem

hunc inuidas. Nam apud hominem tacendi gnarum, & inuitarum præterea sa-
ceris edifferes. MEN. Dura profecto iubes, & ne utiquam tuta, uerum cui gratia

tamen audendum est. Decretum est ergo, diuites istos ac pecuniosos aurum tan-
quam Danaën seruantes abstrusum. PHIL. Ne prius o beate, quæ sunt decre-

ta dixeris, quam ea percurras omnia, quæ abs te audire libentissime uelim. Quæ
uidelicet descensus causa fuerit, quis itineris dux, deinde ex ordine, & quæ il-

lic uideris, & quæ audieris omnia. Verisimile est enim te, quum res pulchras
uidendi curiosus sis, eorum quæ uisu aut auditu digna uidebantur, nihil omni-

no prætermisisse. MEN. Parendum etiam in his tibi est. Nam quid facias,
urgente amico? Ac primum sanè tibi expediam, quæ res animum meum ad huc

descensum impulerit. Ego igitur quum adhuc puer essem, audirem q; Home-
rum atq; Hesiodum, seditiones ac bella canentes, non semideorum modo, sed

ipsorum etiam deorum, adulteria quoque, uiolentias, rapinas, supplicia, patrum
expulsiones, & fratrum & fororum nuptias: hæc me Hercle omnia bona pul-

chraque putabam, & studiose erga ea afficiebar. Postquam uero in uirilem iam
ætatem peruenirem, hic leges rursus iubentes audio poëtis adprime contraria,

neque uidelicet adulteria committere, neq; seditiones mouere, neque rapinas ex-
ercere. Hic igitur hæsitabundus constitui, incertus omnino quo me pacto gere-

rem. Neq; enim deos unquam putauim machaturos, aut seditiones inuicem fuisse
moueros, nisi de his rebus perinde ac bonis iudicassent. Neq; rursus legum lato-

res his aduersa iussuros, nisi id conducere existimarent. Quoniam igitur in du-
bio eram, iustum est mihi philosophos istos adire, atque his me in manus dedere,

rogareq; ut me utcumque liberet, uterentur, uitæ q; uitam aliquam simplicem ac
tertiam ostenderent. Hæc igitur mecum reputans ad eos uenio, imprudens pro-

fecto, quod me ex fumo (ut aiunt) in flammam conijcerem. Apud enim hos ma-
xime diligenzer obseruans, summam repperi ignorantiam, omniaque magis in-

certa, adeo ut præ his ilico mihi uel idiotarum uita iam ante uideretur. Alius
tamen soli me iussit uoluptati studere, atque ad eum scopum uniuersum uitæ

*Narratio con-
tinens causam
descensus ad in-
feros.*

*Philosophorum
incerta & di-
uerse doctrina*

rursus dirigere. In eo ipsam sitam esse felicitatem. Alius rursus omnino labi
 rare, corpusque siti, uigilijs, ac squalore subigere, miserè semper adfectum, contra
 thelijque obnoxium assidue, Hesiodi sedulo inculcans celebra illa de uirtute cas
 mina, & sudorem uidelicet, & accluem in uerticem montis ascensum. Alius
 continere iubet pecunias, earumque possessionem indifferentem putare. Ali
 us contra bonas ipsas etiam diuitias esse pronunciat. De mundo uero, uid di
 cam de quo ideas, incorporeas substantias, atomos, & inane, ac talem quandam
 pugnantium inuicem nominum turbam in diem audiebam, & quod absurdo
 rum omnium maximè fuit absurdum, de contrarijs unusquisque quum diceret,
 inuincibiles admodum rationes ac per suasibiles adferebat, ut nec ei qui calidum,
 nec ei qui frigidum idem prorsus esse contenderent, contra quicquam hucere
 potuerim, atque id, quum tamen manifestè cognoscerem fieri nunquam posse,
 ut eadem res calida simul frigidaque sit. Prorsum igitur tale quiddam mihi acci
 debat, quale solet dormitantibus, ut interdum capite annuerem, interdum con
 tra abnuerem. Præterea quòd multò erat istis absurdum, vitam eorum diligen
 ter obseruans, comperi eam cum ipsorum uerbis præceptisque summo pere pu
 gnare. Eos enim qui spernendam censebant pecuniam, auarissimè conspexi
 colligendis diuitijs inhiare, de foenore litigantes, pro mercede docentes: omnia
 denique nummorum gratia tolerantes. Alii uero qui gloriam uerbis asperniaban
 tur, omnem uitæ suæ rationem in gloriam referebant. Voluptatem rursus om
 nes fermè palam incessabant: clanculum uero ad eam solam libenter cõfluebant.
 Ergo hac quoque spe frustratus magis adhuc ægrè molesteque tuli. Aliquan
 tulum tamen inde memet cõsolabar, quòd una cum multis & sapientibus & ce
 leberimis uiris ipse insipiensque essem, atque uerè adhuc ignarus oberrarem.
 Peruigilanti mihi tandem, atque huc de rebus mecum cogitanti, uenit in men
 tem ut Babylonem profectus, magorum aliquem ex Zoroastri discipulis ac suc
 cessoribus conuenirem. Audieram siquidem eos inferni portas carminibus
 quibusdam ac mysterijs aperire, & quem libuerit, illuc tutò deducere, ac rursus
 inde reducere. Optimè ergo me facturum putauit, si cum horum quopiam de
 descensu paciscens, Tiresiam Boeotium cõsulerem, ab eoque perdiscerem (quip
 pe qui uates fuerit & sapiens) quæ uita sit optima, quamque sapientissimus quis
 que potissimum elegerit. Ac statim quidem exiliens quàm poteram celerrimè
 Babylonem uersus recta contendi. Quò quum uenio, diuersor apud Chaldaeo
 rum quendam hominem certè sapientem, atque arte mirabilem, coma quidem
 canum, admodumque promissa barba uenerabilem. Nomen autem illi fuit Mi
 throbarzanes: orans igitur obsecransque uix exorauit, ut quauis mercede uellet in
 illam me uiam deduceret. At tandem homo me suscipiens, primum quidem di
 es nouem ac uiginti cum luna simul incipiens abluuit ad Euphratem, mane solem
 orientem uersus perducens, ac sermonem quempiam longum mustitans, quem
 non admodum exaudiebam. Nam (quod in certamine præcones inepti so
 lent) uolubile quiddam atque incertum proferebat, nisi quòd quosdam uisus est
 inuocare dæmones. Post illam igitur incantationem ter mihi in uultum spuens
 deducit rursus, oculos nusquam in obuium quenquam deflectens. Et eibus
 quidem nobis glandes erant, potus autem lac atque mulsum, & Choraspi hys
 phæ lectus uero in herba sub dio fuit. At postquam iam præparati satis hac die
 ta sumus, medio noctis silentio ad Tigridem me fluuium ducens, purgauit si
 mul atque absterxit, faciemque lustrauit ac squilla, tum pluribus itidem alijs, & magi
 cum simul illud carmen submurmurans, deinde totum me iam incantans, ac ne
 à spectris læderer, circumiens, reduxit domum, ita ut eram, recprocantem: ac re
 liqua noctis parte nauigationi nos præparauimus. Ipse igitur magicam quan
 dam uestem induit, Medorum uesti ut plurimum similem: ac me quidem his que
 uidet, ornauit, claua uidelicet, ac leonis exuijs, atque insuper lyra, iussit præ
 tera

71.
 odus descens
 agorum po
 tentia & super
 stitio.

terea ut nomen si quis me roget, Menippum quidem ne dicerem, sed Herculem, Vlyssē, aut Orpheum. PHIL. Quid ita? Menippus neque enim causam aut habitus, aut nomina intelligo. MEN. Atqui perspicuum id quidem est, ac nebulam quam arcant. Nam hi qui ante nos ad inferos olim uiui descenderant, puta ut si me his assimilaret, fore ut facilis Aëaci custodias fallerem, atque nullo prohibente transirem, utpote notior tragico admodum illo cultu emissus. Iam igitur dies apparuit, quum nos ad flumen ingressi in recessum succumbimus. Parata siquidem ab illo fuerant, cymba, sacrificia, multa, & in id mysterium denique quibuscunque opus erat. Hæc postquam ergo quæ prompta erant, imposuimus, tum nos quoque

Ingredivimur tristes, lachrymisq; implemur obortis.

Atque aliquantisper quidem in siluio ferimur: deinde in syluam defati suauis, ac lacum quandam, in quem Euphrates conditur. Tum hoc quoque transmissis, in regionem quandam peruenimus solam, syluosa atque opacā, in quam descendentes (præbat enim Mithrobarzanes) & purum effodimus, & oues ingulamur, & foueam sanguine conspergimus. At magus interim accensam facem tenens, haud amplius iam summissis murmure, sed uoce quam poterat maxima clauitans, demones simul omnes conuocat, Poenas, Erynnēs, Hecaten nocturnam, excessantē Proserpinam, simulq; polysyllaba quædam nomina barbara atq; ignota commiscet. Statim ergo tremere omnia, & rimas ex carmine solū ducere, ac porro Cerberi latratus audiri, & iam res planè tristis ac moesta fuit.

Umbrarum at timuit rex inis sedibus Orcus.

Ac protinus quidem inferorum patebant pleraque, lacus Pyriphlegethon, ac Plutonis regia. Tum per illum descendentes hiatum, Rhadamanthum prope modum mentis reperimus extinctum. Ac Cerberus primum quidem latrabat, commotusque sese. At quum ego lyram celerrimè correptam pulsassem, cæcū statim sopitus, obdormit: deinde posteaquam ad lacum uenimus, tranare ferè nō licuit. Iam enim onustum erat nauigium, & eiulatu certè plenum. Vulnerati quippe in eo nauigabant omnes, hic semur, ille caput, alius alio quopiam membro luxatus, usque adeo, ut mihi certè ex bello quopiam adesse uiderentur. At optimus Charon, quum leonis uideret exuias, esse me ratūs Herculem, recepit, transque uexit libens, tum exiuntibus quoque nobis monstrauit semitam. Sed quoniam iam eramus in tenebris, præcedit quidem Mithrobarzanes, ego autem a tergo continuus illi comes adhaereo, quoad in pratum quoddam uenimus maximum, asphodelo confutum, ubi circumfusa undique mortuorum stridula nos sequuntur umbræ. Tum paulò procedentes longius, ad ipsum Minota tribunal accessimus. Erat ipse quidem in solio fortè quodam sublimi sedens. Astabant autem illi Poenæ, Tortores, mali Geni, Furia. Ex altera parte pluri quidam adducti sunt ex ordine, longa fene uincti. Dicebantur autem adulteri, lenones, mœchi, homicidæ, adulatores, sycophantæ, actalis hominum turba quiduis in uita patrantium. Seorsum autem diuites ac forneratores prodibant, pallidi, uentricosi ac podagrici, quorum quisque trabe uinctus erat, ferri pondere duorum talentorum imposito. Nos igitur astantes, & quæ sunt omnia conspiciunt, & quæ dicuntur auscultamus. Accusant autem noui quidam atq; admirabiles rhetores. PHIL. Quinam ergo hi, per Iouem, sunt, ac ne isthuc quidem te pigeat dicere. MEN. Umbræ ne unquam istas nosti, quas opposita sol reddunt corpora? PHIL. Quid nunc? MEN. Hæc nos igitur quum primum functi uita sumus, accusant, testantur, atque redarguunt quicquid in uita peccauimus, & sanè quædam ex his dignæ admodum fide uidentur, utpote nobiscum uersatæ semper, nostrisque nusquam digressæ corporibus. Minos igitur curiosa sequens liber examinans, impiorum relegabat in cœtum, poenas ibi sceleribus suis dignas luiturum. In hos præcipue tamen incenditur, quos opes dum uiuere

Poetica hypotyposis orci carminibus magicis excitati.

Descriptio inferorum.

ludicia & Accusatores, & poenæ defunctorum.

rent, ac dignitates inflauerant, quique adorari se se ferè expectabant, nimirum breui perituram eorum superbiam fastumque detestatus: quippe qui non meminissent mortales ipsi quum sint, sese bona quoque mortalia consequutos. At nunc splendida illa exuti omnia, diuitias inquam, genus, munia, nudi ac uultu demisso steterunt, tanquam somnium quoddam, humanam hanc felicitatem recogitantes, adeo ut hæc dum conspicerer nimis quàm delectatus fuero. Et si quem eorum fortè agnoueram, accessi, atque in aurem silenter admonui, qualis in uita fuerat, quantopereque fuerat inflatus: tum quum plurimi mane fores eius obsidentes, pulsi interim exclusique à famulis, illius expectabant egressum: At ipse uix tandem illis exoricens, punicens, aureus aut uersicolor, felices ac beatos se facturum salutantes putabat, si pectus dextramue porrigens, permetteret osculandam. Illi uero audientes ista molestè ferebant. At Minos quiddam etiam iudicauit in gratiam. Quippe Dionysium Siciliæ tyrannum multis & atrocibus criminibus & à Dione accusatum, & graui Stoicorum testimonio conuictum, Cyrenæus Aristippus interueniens (Nam illum ualde suscipiunt inferi, et usque plurimum ibi ualet autoritas) ferè iam Chimææ alligatum absoluit à poena, asserens illum eruditorum nonnullos olim iuuisse pecunia. Tum nos à tribunali discedentes, ad supplicij locum peruenimus. Vbi o amice & multa, & miseranda audire simul, ac spectare licuit. Nam simul & flagrorum sonus auditur, & estularum hominum in igne flagrantium, tum rotæ & tormenta, catenæ, Cerberus lacerat, & Chimæra dilaniat, crucianturque pariter omnes, captiui, reges, præfecti, pauperes, mendici, diuites, & iam scelerum omnes pœnitebat. Et quosdam quidem eorum, dum inueniuntur, agnouimus, uidelicet qui nuper è uita discesserant. At hi se pudentes tum occultebant, nostroque subtrahebant aspectui, aut si nos aliquando respiciebant, id seruiliter admodum abiectè faciebant, atque hi quidem quàm olim putas onerosi fastosique in uita. At pauperibus malorum dimidium remittebatur, & quum interquieuiissent, denuo repetebantur ad poenam. Sed illa quoque quæ fabulis feruntur, asperi, Ixionem, Sisyphum, Phrygiunque grauius affectum Tantalum, genitumque terra Tityum, Di boni, quantum? Integrum stratus agrum occupabat. Hos tandem prætereuntes, in campum uenimus Acherusium, ubi semideos, heroidasque reperimus, atque aliam simul mortuorum turbam, in gentes tribusque dispositam, alios quidem uetulos quosdam ac marcidos, atque (ut Homerus ait) euanidos, alios uero iuueniles & integros, & hoc potissimum ob illam condiendi efficaciam Aegyptios. Verum dignoscere quemlibet haud proclive fuit, adeo nudatis ossibus omnes erant inuicem simillimi, nisi quòd uix tandem eos diu intendentes agnouimus. Quippe conferti considebant obscuri atque ignobiles, nullumque seruantes amplius pristinae formæ uestigium. Cum igitur multi simul ossi consisterent, inuicem omnino similes, qui terrificum quiddam per cauos oculorum orbis transpicerem, dentesque nudos ostenderent, hæsitabam certè mecum, quoniam signo Therstem à Nireo illo formoso discernere, aut mendicum Irum à Phæacum rege, aut Pyrrham coquum ab Agamemnone. Quippe quibus iam nihil ueteris permanisset indicij, sed ossa fuerunt inter se similia, incognibilia, nullis inscripta titulis, nullique unquam dinoscenda. Hæc igitur spectanti mihi, persimilis hominum uita pompæ cuiuspiam longæ uidebatur, cui præsit ac disponat quæque fortuna, ex his qui pompam agunt, diuersos uariosque cuique habitus accominodans. Alium siquidem fortuna deligens, regiis ornatu insignibus, & tiaram imponens, & satellites addens, & caput diademate coronans. Alium serui rursus ornatum induit, hunc formosum effigiat, hunc deformem atque deridiculum fingit: nam omnigerium, ut opinor, debet esse spectaculum. Quin habitus quorundam plerumque in media quoque pompa demutat, neque perpetuo eodem finit ordine cultusque progredi, quo prodierant. Sed ornatus comutato, Græsum quidem coëgis serui capiti

Campus Acherusius siue Elysium.

Aequalitas inferorum.

omnibus uestibus induere. Mæandrium autem olim inter seruos incedentem, Poly-
cratis uicissim ornat tyrannide. Et aliquantisper quidem eo cultu permittitur,
uerum ubi iam pompæ tempus præterijt, apparatū quicquid restituens, & cum cor-
pore simul exutus amictu, qualis ante fuit efficitur, nihilo à uicino differens. Qui
dam tamen ob infelicitiam, quum suos fortuna cultus exigit, ægre ferunt atque indi-
gnantur, tanquam proprijs quibusdam bonis priuati, ac non potius alienis, qui-
bus paulisper utebantur, exuti. Quin in scena quoque uidisse te plerumque puto hi-
striones istos tragicos, qui (ut fabulæ ratio poscit) modo Creontes, modo Pria-
misi sunt, aut Agamemnones. Idemque (si fors tulerit) paulo antè tam graui-
ter Cecropis aut Erechthei formam imitatus, paulo post seruus, poëta iubente
progreditur. At quum fabulæ iam finis affuerit, quicquid auratas illas uestes exu-
tus, personam deponens, & ab albis illis crepidis descendens, pauper arque humi-
lis obambulat, haud amplius Agamemnon ille Atreo prognatus, aut Creon
Mæonæ filius, sed Polus filius Chariclei Suniensis, aut Satyrus filius Theogi-
tonis Marathonius. Sic se mortalium res habent, quemadmodum mihi tum spe
stanti uidebatur, PHIL. Dic mihi Menippe, isti qui magnificos altosque tumu-
los habent super terram, & columnas, imagines, titulos, nihil one sunt apud infe-
ros plebeis quibuslibet umbris honoratiores? MEN. Nugaris tu quidem, nam si
uidisses Mausolum, Carem illum dico Pyramide celebrem, sat scio, nunquam ri-
dere desisses, ita in antrum quoddam abstrusum despectim abiectus est, in reli-
qua mortuorum turba delitescens. Hoc tantum commodi mihi uidetur ex mo-
numento referre, quod imposito tanto pondere, laborat magis & premitur. Nam
quum Acacus ò amice, locum cuique metitur, dat autem cui plurimum haud ampli-
us pedem, necesse est eo tacere contentum, seseque ad loci modum contrahere. At
vehementius multò risisses, opinor, si reges hosce nostros, satrapasque uidisses
apud eos mendicantes, & aut salsamenta uendentes, aut primas ipsas literas ur-
gente inopia profitentes, & quemadmodum contumeliosis à quouis afficiantur,
atque in faciem cadantur, perinde atque uilissimamancipia. Itaque Philippum Ma-
cedonem conspicimus, continere me certè non potui, ostensus est mihi in angulo
quodam, detritos calceos mercedere sarcinens. Quin alios præterea multos erat
uidere mendicantes in triuijs, Xerxes uidelicet, Darios, ac Polycrates. PHIL.
Admiranda narras ista de regibus, penèque incredibilia. Socrates autem quid fa-
cit ac Diogenes? & si quis est sapientum alius? MEN. Socrates profecto etiam
sibi obuersatur, omnesque redarguit: uersantur aut cum illo Palamedes, Vlysses et
Nestor, & quisquis est alius inter defunctos garrulus. Instantur autem illi etiam
num, atque intumescunt exhausto uenerio crura. At optimus Diogenes Sardana-
palo uicinus Assyrio, Midæque Phrygio, atque alijs item pluribus ex istorum sum-
ptuosorum numero manet, quos quum eiulantes audit, ueteris fortunæ magni-
tudinem recogitantes, & ridet & delectatur, ac supinus cubans, ut plurimum can-
tat, aspèta nimis atque iniucunda uoce illorum eiulatus obscurans, adeo ut id ægre
ferentes, nec Diogenem ferre ualentes, de mutanda sede deliberent. PHIL. De
his iam satis quidem: cæterum quod nam illud decretum est, quod initio dixeras
aduersus diuites esse sanctum? MEN. Bene admones: nescio enim quo pacto
quum hac de redicere proposuissem, ab instituto sermone procul aberravi. Dum
igitur ibi uersabar, magistratus concionem aduocauerunt, his uidelicet de rebus
quæ in commune conducere. Conspiciens ergo multos concurrere, me quoque
cum illis simul immiscens, unus de numero eorum qui in concione aderant, effi-
cior. Agitata sunt igitur & alia multa: postremo uero de diuitibus negotium, in
quos posteaquam plurima fuissent obiecta, uolentia, superbia, fastus, iniuriæ: al-
surgens tandem ex populo primas quidam, huiusmodi decreti legit: Quoniam,
inquit, multa diuites perpetrant in uita, rapientes ac uim inferentes, inopesque om-
ni modo despectu habentes, Curia populoque uisum est, ut quum functi uita fue-

Obiectio.

Vanam esse
gloriam, quam
in hac uita ma-
ximi plerique ap-
petunt.

Philippum calo-
reorum reflector.

Decretum con-
tra diuites fa-
ctum.

tunc corpora quidem eorum poenas cum alijs sceleratorum corporibus luanit, an-
 ma uero sursum remissa in uitam, in asinos demigrent, donec in tali rerum statu
 quinquies ac uicies decem annorum millia transegerint, asini semper ex asinis re-
 nati, onera ferentes, atq; à pauperibus agitati. Dein ut liceat illis è uita excedere.
 Hanc sententiam dixit Caluarius, patre Aridello, patria Manicensis, tribu Stry-
 giana. Hac igitur lege recitata, approbauerunt principes, sciuit plebs, adfremuit
 Proserpina, allatrauit Cerberus: sic enim rata quæ inferi statuunt, authenticæque
 sunt. Quæ igitur in concione agebantur, erant huiusmodi. Tum ego statim,
 cuius gratia ueneram, Tiresiam adeo, atq; illi re, uti erat, ordine narrata, supplica-
 ui, ut mihi diceret, quodnam optimum uitæ genus putaret. Hic uero subridens
 (est autem seniculus quispiam cæcus, pallidus, uoce gracili) ò fili inquit, causam
 tuæ perplexitatis scio à sapientibus istis profectam, haudquaquam idem inuicem
 isdem de rebus sentientibus, uerum haud fas est id tibi proloqui: siquidem quòd
 Rhadamanthus interdixit. Nequaquam, inquam, ò patercule, sed disc amabo,
 neque me contemnas, qui in uita te etiam ipso cæcior oberro. Abducens ergo
 me, procul ab alijs auferens, ad aures mihi inclinans: Optima est, inquit, id est o-
 ptima priuatorumq; uita, ac prudentissima. Quamobrem ab hac uanissima subli-
 mum consideratione desistens, mitte principia semper ac fines inquirere, & uis-
 fros hosce syllogismos despuens, atque id genus omnia nugas æstimans, hoc so-
 lum in tota uita persequere, ut præsentibus bene compositis minimè curiosus,
 nulla re sollicitus, quam plurimum potes hilaris uitam ridensq; traducas. Hæc
 quum dixisset, rursus in Asphodelorum prati sese corripuit. Ego igitur (nam
 & nunc uesper erat) age, inquam, ò Mithrobarzane, quid cunctamur? ac non
 hinc rursus abimus in uitam? Ad hæc ille: confide, inquit, ò Menippe, breuitem
 quippe facilemq; tibi monstrabo semitam: & me protinus abducens in regionem
 quandam magis priore tenebrosam, manu procul ostendens subobscurum te-
 nueq; ac uelut per rimam influens lumen: illud, inquit, Trophonij templi est,
 atque illac ad inferos è Bœotia descenditur, hac ascendes, atq; illico eris in Græ-
 cia. Ego igitur hoc sermone gauisus, salutato Mago, difficile admodum per an-
 gustas antri fauces subrepens, nescio quo pacto in Lebadiam perueni.

Summa & sco-
 pus totius Ar-
 gumenti.

CHARON SIVE CONTEMPLANTES,

PETRO MOSELLANO INTERPRETE,

ARGUMENTVM.

Eiusdem ferme argumenti est hic Dialogus cum superiore. Nam ut illic Menippus apud inferos ui-
 dere atq; audire supplicia et miseros exitus diuinum atq; potentum fingitur, ita hic Charon apud
 superos hominum dementiam contemplatur, stulta illorum consilia & actiones deridendo. Quippe
 qui in his quæ incerta ac momentanea maxime sunt, puta robore corporis, potentia, diuitijs, fortuna,
 gloria, & id genus alijs omnem spem atq; fiduciam collocant. Mortis uero, quæ omnium certissima, et
 mox consecutur a cæcis, nullam rationem habent. Id quod ipse Charon in fine Dialogi apertis uerbis in-
 dicat, & paulò suprà quoq; ubi homines stulticie suæ admonet, & ad meliorem mentem reuocat. Tra-
 ctantur autem hæc primo per speciem, propositis exemplis Milonis, Cyri, Cræsi, Polycratis, & alio-
 rum: mox & in genere descriptis hominum & priuatorum & regum affectibus studijsq; postremo etiã
 confutata opinione, quam multi de defunctorum honoribus habebant, Et in summa non hominum modò
 res & corpora, uerum & ciuitates & flumina, deniq; omnia morti subiecta esse ostenduntur, quæ eo
 faciliorem cuique esse, quo mundanis istis rebus ac opibus minus impeditus aut captus fuerit. Prior
 pars Dialogi etiam sponda lura est, dum Mercurius tam exoratus à Charonte, montes alios alijs impo-
 nit, & locum unde prospectus in omnes terras pateat, extrinit.

MERCVRIVS, CHARON.

MER.

Quid

VIDES idcirco Charon? aut cur deserto natigio in hanc lucē
ascendiſti, non admodū aſſuetus ſuperum rebus intere. **CHA.** Cupido me cepit ō Mercuri, uidendi, & quæ nam in
uita gerantur negocia, & quibus ſtudijs homines tenean-
tur: tum etiā quibus bonis exuti plorent omnes, ubi ad nos
descenderint. Neque enim ex iſtis quiſquam citra lachrymas
traiecit. Quare exemplo illius Theſſali aduſcentis, cōme-
atu à Dite impetrato, ut unum ſalte in diē à nauē abeſſe li-

Propoſitū.

*Exhortatio ad ſa-
cili ex cōditio-
ne perſonæ.*

ceret, in lucē aſcendi, ac mihi uideor in ipſo planē tempore in te incidiſſe. Nam
peregrinus cū ſim, ſat ſcio, te non grauari, quin obumbrando me ducas, ſingu-
laris demonſtres, ut qui uniuerſa iam habeas cōperta. **MER.** Non eſt oeciū o portu-
tor. Nam ab eo iam nunc, negotiū quoddam, quod ad mortaliū ſtatum pertinet
abſolue ſummo datū, expediturus. Ille aſt ad iracundiam propenſior eſt, ut pla-
nē uerear, ne cunctantē me, uel totum ueſtræ ſortis eſſe permittat, caligini uide-
licet addiſtū, uel quemadmodū nuper Vulcanū, ita & me correpto pede, ē ſum-
mo deſiciat cœlo: nimirum, quo & ipſe pocillatoris munere fungens, claudicādo
ſilius moueam. **CHA.** Deſpicias ergo me temere & indecore in terra oberrantem,
præſertim amicus & nauigationis ſocius, tū & noſtrę reipub, ex parte legatus?
Atqui conueniret, ō Mala proles, illorū te etiam nū meminiſſe, quōd te uel ſen-
tinam exhaurire, uel remū agitare ne unq̃ quidem iuſſerim. Quin tu interim,
quandō adeo robuſtus es humeris, in nauigij dorſo porrectus ſtertiſ, aut, ſi quā
fortē ex Vmbriſ loquacem offendiſ, cum hac inter nauigandū perpetuo con-
fabularis. Ego uero quantumuis ſenex, remigium agens duplex, ſolus remigo.
At te per patrem obſecro, ō chariſſime M ercuriole, ne me deſeras, ſed ut nouo
aliquo conſpecto, redeam, indica quæ nam in uita geruntur. Quod ſi tu me ne-
glexeris, niſi planē ab iſtis cæcis diſſerre uidebor. Vt enim illi lubrico greſſū
per caliginem titubant, ita ruruſ ego ad lucem tibi hallucinabor: quin tu hanc
mihi das gratiā, ō Cyllenie, perpetuo memori futuro. **MER.** Hæc proſecto res
tuerberum mihi cauſa exiſtet, adeo, ut iam hinc commonſtrationis huius mer-
cedem non ſine tuberibus nobis fore proſpiciam: obſequendum tamen. Quid
enim faciās ubi amicorū quiſpiam impellat? Principio ergo, ut Omnia ſingu-
latim & examuſſim conſpicias, fruſtra laboras, ō portitor, nam hoc multorum an-
norum fuerit negocium: deinde & iſi mihi uerendū, ne interim tanquā tranſ-
ſugam Iupiter me abdicet, Tibi uero quo minus mortis munia peragere poſſes
fuerit impedimento, neq̃ non Ditis imperio detraxerit, cum uidelicet longo
adeo tempore umbras adueheres nullas. Poſtremo & Aeacus, qui portorūſo col-
ligendo præfectus eſt, ſtomachabitur, ut qui tanto tempore ne obuſum quidem
lucrifecerit. Verum qua uia ipſa rerum capita uidere poſſis, iam conſilium no-
bis erit captandum. **CHA.** Ipſe ō Mercuri, quod optimum factū fuerit, uideris.
Ego uero peregrinus cum ſim in terra, quid rerum hic agatur, neſcio. **MER.**
Breuiter, ō Charon, editiore aliquo loco opus erit, ut inde cuncta queas proſpi-
cere. Cæterum ſi in cœlum ſubuolare tibi foret facultas, non laboraremus. Cū
autem te, cui ſemper cum mortuorum ſimulachris commercium fuit. Iouis re-
gitam calcare minimē liceat, tam tempus fuerit, excellſum aliquem montem diſ-
quirere. **CHAR.** Noſti, ō Mercuri, quæ ad uos inter nauigandū dicere con-
ſueuerim, ſiquidem ubi & procelloſus uentorum ſtatuſ obliquo uelo incu-
buerit, ut in ſublime tollantur fluctuſ. Ibi uos, quæ eſt ueſtra imperitia, iubea-
tis uel uelum trahere, uel pedem pauliſper accommodare, uel etiam ipliuſ ueni-
ti curſum ſectari. At ego quietem uos agere iubeo, iplum enim me, quod
optimum ſit, non ignorare. Quin ergo & tu quidem imitariſ, & in præſentia
quam ſis gubernator, quæ tibi conuenire uifa fuerint, facito. Ego uero, ut
aſt ueſtorum conditio, tactuſ ſedebo, per omnia tibi iubenti obſecundans.

*à merito et re-
cōſultatione.*

*Exortatio ad
reimagnitudi-
nem ac difficulta-
te.*

*Conſilium de ca-
piēdo loco lin-
de proſpectuſ
patet.*

MER. Recte admones ò Charon, ipse enim quid factò opus sit, sciero, ac speculà nobis i. Ioneam inuenero. Nū ergo Caucasus idoneus, aut hoc altior Parnassus, aut utroque eminentior Olympus ille? At qui in Olympum mihi intuenti nō contemnendi cuiusdam consilij in mentem uenit. Verum ad hanc rem tuo & la bore & obsequio pariter erit opus. **CHA.** Tuum ergo fuerit imperare ò Mercuri, equidem pro mea uirili in omnibus parere conabor, **MER.** Homerus poetā dicit, Aloē filios, cum & ipsi duo essent, ad hæc pueri, statuisse olim unā cum radicibus Ossam euulsi Olympo superimponere; deinde & huic Pelion, quod arbitrarentur hoc pacto sufficientem se gradum & ascensum in cœlum habituros. Verum hi adulescentuli, cum impij essent, audaciæ suæ poenas dederunt. Nos autem qui hæc in deorum iniuriā minimè molimur, cur non & ipsi eadem uia ædificamus montem monti adglomerando? quo uidelicet exactiorem & commodiorē habeamus prospectū. **CHA.** Et duobus nobis ò Mercuri, uires suffecerint ad loco mouendū uel Pelion, uel etiā Ossam? **MER.** Quid ni ò Charon? an tu nos abiectiores, magisq; imbecillos infantulis illis iudicas? maxime quam simus dij? **CHA.** Nequaquam, sed res ipsa incredibilem quandam magnifici operis ostentationem continere uidetur. **MER.** Non iniuriā, rusticus enimes, et in elegantiā poetica minimè uersatus. At egregius Homerus duobus statim uersibus accessum nobis parauit in cœlum, adeo facile congestis montibus. Porro de istis hæc tibi prodigiosa uideri, quā tamen Atlanta non ignores, qui uel solus cœlum ipsum fert, uniuerfos nos sustinens. Sed & de fratre meo Hercule fortè audisti, quomodo ipsi illi Atlanti in officiū successerit, ipseque se onerū tantisper dum ille interquidceret, supposuerit? **CHAR.** Audio sane huiusmodi. An autem uera sint, tu & poetæ uideritis. **MER.** Verissima ò Charon. Alioqui quā gratia uiri illi sapientes ementirentur? Itaque quod felix faustumq; sit, primum Ossam eruiamus, quemadmodum carmen præscribit, & ipse architectus. Homerus: At super Ossam Pelion arboribus densum. Vides quā citra ne gocium pariter & quā poetice effecerimus? Age hac mole conscensa dispiciam, num aut hæc faciant satis, aut plura superstruere oporteat. Papæ, quid hoc? Hæremus adhuc in ipsa cœli radice. Bienim ab oriente sole uix Ionia & Lydia conspiciuntur. Ab occidente uero non amplius Italia ac Sicilia. Porro à septentrione ea solū, quæ Istro adiacent, apparent. Illinc autem Creta, neque hæc admodum apertæ. Quare, sicuti uidetur, et Oetam transponere oportet. Postremo omnibus superimponendus Parnassus. **CHA.** Sic faciamus. At hoc solū uide, ne plus æquo attenuando, opus ipsum tenuius, fragiliusq; reddamus, ita ut tandem unā cum ipsa mole deturbati, Homerice illam ædificandi rationem nimis amarā experiamur, nimirum caluarijs ex casu per fractis. **MER.** Bono animo es ò Charon, res omnis in uado erit: tu Oetam transpone, aduoluetur & Parnassus. En iterum conscendam, bene habet, cuncta iam conspicio: & tu nunc ascende. **CHA.** Manum mihi porrige ò Mercuri, neque enim paruam ac humilem molem me facis ascendere. **MER.** Si singula contueri gestis ò Charon, discrimini te committas, oportet. Non enim ita comparatum est, ut simul & extra periculum sis constitutus, & tamen, quæ cupis, liceat spectare. Postremo hac mea dextra nite re, ac pedetentim scandēdo, ne in lubrico pedem figas, caue. Nunc omni ex parte res bene se habet, quum & tu superaris. Iam uero, quoniam bicipiti uertice prominet hic Parnassus, uterque altero occupato considamus. Tu autem nunc oculis in orbem mihi ductis, intueri uniuerſa. **CHA.** Terram uideo amplam, ac paludem quandam ingentē, quæ undiq; terram circumfluit. Tum montes ac flui uios & Cocyto & Phlegethonte ampliores. Ad hæc, homines admodū exiles pariter & horum nidulos quosdā. **ME.** Vrbes illæ sunt, quos tu nidos arbitraris? **CHA.** Vides quā nihil nobis tanto labore sit effectum? Quin frustra sedem quumus Parnassum unā cum Castalio, tum & Oetam, ceterosq; montes omnes.

MER.

*Accedit ad rem
et contemplatio
nem omniūque
in terris uel ge
runtur, uel ap
petuntur.*

*Breuis hypoty
posis terræ.*

MER. Quid ita? CHAR. Equidem è sublimi exactè despicio nihil. Desiderium autem erat non urbes solum, neq; montes ipsos tanquam in tabula depictos intueri, uerum & homines ipsos, tum quæ faciant, quæq; loquantur exaudire, haud secus ac prius cum tu obuius mihi factus ridentem cospiceres, ac quidnam riderem, percunctareris. Nam cum ridiculum quiddam audirem, mirum in modum delectabar. MER. Quod nam hoc erat? CHA. Cum quidam ab amicorū quoque iam ad cornam, opinor, uocatus esset, in posterum, inquit, diem ueniam maxime. Atq; interim dum hæc diceret, regula quædam, nescio quò deturbante a tecto in caput huic irruens, ipsum necauit. Risi ergo hominem, ut qui promissa minimè præstaret. Sed & nunc quo magis audiam, magisq; uideam, descendendum mihi cenfeo. MER. Quietus es, nam & huic malo remedium inuenero. Atq; incantatione quadam ab Homero accepta, uidendi aciem acutissimam tibi uel breui reddidero. Ac posteaquam carmina ipsa pronunciabo, memor sis non amplius hallucinari, uerum apertè cuncta contueri. CHA. Dic solum. MER.

Tacita reprehensio per collationem.

Dimoui nubem, uisum quæ texerat antè,
Vt tandem agnoscas, qui sint hominès uel deusue.

CHA. Quid est? MERC. An non iam uides? CHAR. Maxime, cæcus sanè Lynceus ille, si mecum componatur. Itaq; deinceps hoc primum me uelim doceas, mihiq; percunctanti respondeas. Sed heus tu, uin' & ipsum me Homericis uersibus tecum agere, quo uidelicet intelligas, neq; ipsum me ab Homeri elegantia abhorreret. MER. Vnde tu quæso illius aliquid scire posses, nauta cum sis, & cū remis rem habeas? CHA. Vides, opprobria sunt hæc in artem. At ego, cum illum uita iam functum trañcerem, multa ex ordine canentem audiui, quorū nonnulla adhuc in memoria hærent. Porro tempestas non mediocris tum nobis incubuit. Etenim posteaquam cantilenam quandam nauigantibus non admodum prosperam, neque salutarem fuisset auspicatus, carminum uel impulsus Neptunus & nubes contocauit, atq; tridente uelut unco quodam hamo infecto, cum fluctuum procellas excitauit, tum alijs multis turbis uniuersum miscebat mare, adeo, ut parum abfuerit, quin tempestas, quæ unatum densa caligine imminerebat, nauem nobis subuerisset. Tum ergo & ille nauseabundus bonam carminis partem Scyllæ & Charybdi euomuit. Sed & Cyclopi. MER. Non ergo difficile fuit ex tanto uomitu paucula aliqua referuare. CHA. At dic mihi,

Digressio de Homeri uersibus.

Crassus & ille quis est uir magnus conspicuusq;

Vertice sublimi, atq; humeris laussimus amplis.

MER. Milo Crotoniata, hic est athleta, applaudunt autem ei Græci, quòd taurum sublatum solus per medium ferat stadium. CHA. At quanto iustiori causa o Mercuri ipsum me laudibus ueherent, qui paulo post ipsum tibi Milonem quantum est, correptum in nauiculam imponam: nempe ubi à morte inuictissimo aduersario, lucta superatus, ad nos uenerit, quando nec ipse planè intelliget, qua cruris implicandi ratione sit deiectus. Tum profectò nobis plorabit, recordatus & harum coronarum, & huius applausus. Nunc autem quia, propterea quòd taurum gestarit, est admirationi, grandia sapit, ac mirificè sibi placet. Quid ergo de ipso arbitramur? Num quòd mortem etiam aliquando sibi imminere speret? MERC. Quid? ille mortis recordaretur in tanto flore? CHA. Missum hunc face, o Mercuri, risum nobis haud ita multò post exhibiturum, quando uidelicet nobiscum nauigans, nec culicem quidem amplius, nedum taurum ferre poterit. Sed illud tu mihi dicas uelim, quis alius ille uir gratus, ac seueritate quadam uerendus, nec tamen Græcus, quantum ex peregrinò habitu conijci potest? MERC. Cyrus o Charon, Cambysis filius, qui imperium quod olim Medii obtinebant, ad Persas transtulit, Atq; idem Assyrios nuper deuicit, & Babylonem expugnauit. Ad hoc exercitum in Lydiam traducere iam parat, hoc iam in animo destinans, ut Croeso superato imperium habeas in omnibus. CHA. At

I. Robor corporis.

II. Potentia.

Croesus

III.
Diuitie.

Locus cōmunis
de felicitate, &
cōtra diuitias.

Alius locus, de
donarijs dijs cō
secratis.

Croesus ubi tandem ille? MER. Illorum oculos deflecte in magnam illam arcem, quæ triplici muro est septa, Sardis ille. An non Croesum ipsum uides in aureo sedentem solio, ac cum Solone illo Atheniense differentem? Vis auscultemus quæ de re uerba faciant. CHA. Volo ò Mercuri. CROE. O hospes Atheniensis, quia iam diuitias nostras uidisti, thesauros scilicet, & quantum nobis auri sit rudis, tum & aliam suppellectilem præciosam, dic mihi, quem nam omnium hominum felicissimum arbitraris? CHAR. Quid tandem dicet Solon? MER. Ocioso es animo, nihil ò Charon uel ingenerosum, uel contemnendum. SOL. Felices quidem admodum pauci. Verum ex his quos ego noui, Cleobin & Bitonem sacerdotis filios arbitror felicissimos extitisse. CHA. Arguæ sacerdotis hic dicit, qui nuper postquam matrem uehiculo insidentem ad sacrarium usque, ipsi iugum subeuntes, adduxissent, è uitis statim excesserunt? CROE. Esto, habeant illi felicitatis primas. At quis tenebit secundas? SOL. Tellus Atheniensis, qui præterquam quod bene uixit, mortem etiam pro patria obire non recusauit. CROE. Ego uero, ò scelus, non tibi uideor felix esse? SOL. Non dum ò Croese statui, quod necdum ad uitæ metam peruenieris. Rectissimus enim etus rei index ac certissimus mors ipsa existit, & uita ad finem usque feliciter perducta. CHAR. Optime facis ò Solon, quod nostri non es oblitus, quoniam cymbam ipsam his de rebus iudicare censes. Sed qui nam illi, quos Croesus emittit, aut quid humeris gestant? MER. Aureos Pythio lateres dicat, oraculi eius mercedem, cuius beneficio paulo post peribit. Est enim uir ille plus æquo uatibus deditus, adeo ut omnino ex ipsis pendeat. CHA. Et illud est aurum splendidum scilicet, quod sub pallidum refulget rubore: nunc enim, quum antè tam sæpe de eo audierim, ipsum primum uideo. MER. Hoc celebre illud est nomen cuius gratia tantopere pugnatur. CHA. Atqui non uideo quoniam præcio commendetur: nisi hoc fortè ad rem pertinet, quod, qui ferunt, eo grauantur. MER. Non enim nosti, quod huius gratia bella, quot insidiæ, quot latrocinia, quot perfuria, quot cædes, quot uincula, quamq; longinqua nauigatio, quot mercaturæ, quot seruitutes. CHA. Propter hoc ne ò Mercuri, quod parum ipsi æri præstat? Nam res noui, ut qui à singulis uectoribus, quod & tu ipse non ignoras, obulum cum delectu accipiam. MER. Est ita, ut dicis, ò Charon. Verum res, quia magna est eius copia, non est in præcio. Aurum uero, & huius quidem parum, hi qui terræ uenas scrutantur, ex immenso profundo effodiunt. Attamen ex terra prouenit, quemadmodum & plumbum, & reliqua metalla. CHA. Insignem quandam hominum stulticiam narras, qui tanto amore prosequuntur rem tum pallidam, tum etiam grauem. MER. At Solon ille, aurum minimè mirari uidetur, ut & planè uides. Nam cum Croesum ipsum, tum uero maxime hominis barbari iactantiam deridet, adeo ut uideatur etiam mihi hac ipsa de re Croesum uelle percunctari. Quamobrem auscultemus. SOL. Dic mihi, ò Croese, putas ne late rum horum indigere Apollinem? CROE. Per Iouem, nullum enim ipsi est donarium Delphis suspensum tam magnificum. SOL. Arbitraris ergo te deum beatum reddere, si inter alia multa, tuo beneficio & aureos lateres possideat? CROE. Quid nunc? SOL. Magnam mihi paupertatem in cælo narras, ò Croese, si deos, cum fortè desiderent aurum, ex Lydia aduehere oportebit. CROE. Vbi enim alibi auri proueniret tantum, quantum apud nos? SOL. Rursus illud mihi dicito: ferrum in Lydia nascitur? CROE. Non temere. SOL. Potioris ergo rei indigebis. CROE. Qui nam ferrum præstantius auro? SOL. Si citra stomachum respondere uelis, facile quidem intellexeris. CROE. Interrogatum modò ò Solon. SOL. Vtri præstantiores, an qui seruant ac defendunt, an qui seruantur & defenduntur. CROE. Qui seruant profectò. SOLON. Quid ergo. Si quemadmodum quidam narrant, futurum, Lydos Cyrus adortus fuerit, aureos ne gladiis militum tuo facies, an ferro tum erat opus? CROE. Ferro sanè, ferro. SOL.

Et si

Et si huius copiam non apparueris, futurum ut egregium illud aurum capti-
uum ad Persas abeat. CROES. Bona uerba o homo. SOL. Dñ m. lora uelint, quæ
ut hæc hoc modo fiant. Verum tu hac uia uideris ferrum auro nobilius fateri.
CROES. Ferreos ergo lateres Deo me consecrare iubes, aurum autem reuoca-
re? SOL. Neque ferro ille indignerit. Sed siue æs siue aurum dicaris, alijs sanè
futuram prædam ac possessionem suspenderis, & id quidem aut Phocensibus,
aut Boeotijs, aut Delphis ipsis, aut etiam prædoni alicui tyranno. deus autem au-
rifices uos planè nihil moratur. CROES. Semper tu quidem diuitias mihi inuia-
des & oppugnas. MERC. Non fert delicatus hic Lydus, o Charon, uerborum
& libertatem, & ueritatem. Quin ei peregrina quædam res & noua uidetur ho-
minem obscuro loco natum ac pauperem, ea quæ urgeant, intrepidè dicere.
Atqui hæud ita multo post Solonis recordabitur. Nimirum quando eum a Cy-
ro captum, in constructum rogam oportebit conscendere. Nam quæ cuique
Parcarum fuso sint decreta, ipsam Clotho nuper legentem audiui, in quibus
& hæc erant scripta: Croesum quidem a Cyro captiuium duci, ipsum autem
Cyrum a Massagetide illa necari. Viden? Scythicam illam foeminam, candi-
do uehentem equos? CHA. Per Iouem. MERC. Tomyris est, quæ sua ipsius manu
Cyri caput detruncatum in utrem cruore refertum intruden. Sed & filium Cy-
ri uides a Iosefcentem? Cambyfes ille est. Is patre defuncto in imperium suc-
cedet. Ac ubi mille modis errauit, & in Lydia & in Aethiopia, tandem infamia
corruptus, occiso a se Api, migrabit e uita. CHAR. Orisum inexhaustum. Sed
num quis uel aspicere sustineat ipsos, adeo sibi præ cæteris placentes? aut eti-
am cui crederet se uideri poterit, illum scilicet paulo post fore captiuium? Hunc
autem caput in utre sanguine pleno habiturum? Atqui nam is est o Mercuri,
cui pallam purpuream fibula nequit? quem corona adornat, cuiq; coccis piscis
uentre dissecto, annulum exhibet, in gentem mari septa, regis se nomine iactat?
MERC. Belle o Charon, quod interim occinis. Cæterum Polycratem Samio-
rum tyrannum uides, qui ipse se modis omnibus felicem putat. Verum & hic
tandem ab assistente famulo Mæandrio, Oroëtae satrapæ proditus, in crucem
iussu genitur. Miser sane, qui uel temporis momento ex uniuerfa felicitate exci-
derit. Nam & hæc nuper ex Clotho audiui. CHAR. Præclare, o Clotho, ita &
ipsum in crucem suffige, & eorum capita generose detrunca, quo se homines
tandem agnoscant: sed & tuo beneficio in sublime adeo ferantur, nimirum ut
postea quanto altiori ruina, tanto grauiori dolore decendant. Porro quod ad
me attinet, quemcunque horum nudum in nauigio agnouero, eum maxime
ridebo. Quando neque purpuram, neque regium capitis tegmen, denique
neque solium secum adferat aureum. MERC. Et horum quidem fortuna sic se-
habebit. Sed & uastam quandam multitudinem uides, atque ex hac alios na-
uigantibus, alios bella gerenteis, alios in foro litigantibus, alios terram aratro
proscindentibus, alios foenerantibus, postremo alios mendicantibus? CHAR. Tur-
bam quandam uideo uariam, ac promiscuam, & uitam perturbationum ple-
nam. Ad hæc ciuitates conspicio apum examinibus similes, in quibus pro-
prium quendam peculiaremq; singuli habent aculeum, quo sibi uicinos pun-
gunt. Quidam autem ex ipsis uelut crabrones, aguntq; feruntq; imbecillio-
rem, ac uiribus inferiorem. Atragmen illud, quod ex improviso ipsos circum-
uolat, qui nam sunt? MERC. Spes, o Charon, & metus, & amentia, tum uo-
luptas, auaritia, ira, odium, atque id genus alia. Ex his autem, ignorantia in-
firmæ turbæ est permixta. Atque in eadem cum ipsis repub. degit ira, odium,
emulatio: tum & imperitia, hæsitantia, auaritia. Porro metus & spes ipsos su-
peruolantes: ille quidem horrore incutit, aliquando uero tantum trepidare fa-
cit: hæc autem supra caput in altum uergentes, ubi quispiam apprehendere cõuenit
in sublime uolantes, aufugiunt, illis inhiantibus relictis, quod ipsum & Tantale
apud

III.
Fortuna

Contans deseri
ptio audiorum
et cupiditatum
humanarum et
primo priuato
rum.

apud inferos ab aqua pati uides. Quod si in aciem intenderis, conspicias in alto
& Parcas ipsas ex penso singulis adnere tenuta quædam fila, quibus uniuersum
mortalium genus subnixum dependet, uideri quasi quosdam araneorum nex-
us ab ipsis fulis in singulis demissos? CHA. Eque dem filum ut plurimum, ad-
modum tenuie ac fragile cuius est sublimi iunctum uideo: hoc quidem illi, illud
uero alij. MERC. Recte uidēs o portitor. Nam ab ipso facto intinet interius:
illi ab hoc, huic autem ab alio. Atque hunc hæc edem fore eius, cuiuscunque fi-
lum fragilius fuerit, rursus autem illum huius, tale enim quiddam connexio il-
la portendit. Vides ergo cunctos a tenui filo suspensos. Atque hic quidem ex ip-
sis in altum subtractus, sublimis est, uerum paulo post, ubi ponderi tanto susti-
nendo non amplius par fuerit, filo dirupto decidens, ingentem excitabit strepi-
tum. Alius autem, qui paululum tantum a terra fuerit subductus, rapti cadat,
citra tamen strepitum iacebit, adeo ut ruinam uix ipsi exaudiant uicini. CHA.
Nimis quam ridicula sunt hæc o Mercuri. MER. Atqui ne uerbis quidem ubi-
lis pro dignitate consequi possis, quam sint ridicula, maxime ardua ipsorum stu-
dia, & quod nonnunquam, interea dum multa spe aluntur, intereunt, ab opti-
ma scilicet morte arrepti. Cuius nuncij & ministri, ut cernis, admodum sunt mul-
ti, puta febres, tum feruidæ, tum frigidæ (latinis ueteribus quercetæ dictæ) ta-
bes, pulmonitides, tum gladij larro. inia, & conita, Iudices quoque, ac tyranni. Et ho-
rum nihil omnino mentem eorum subit, tantisper sanè, dum conatus eorum fe-
liciter processerint. At si quando sua se spe falsos senserint, tum illud ohe fre-
quens in ore pariter & eheu, eheu, & hei mihi, hei mihi. Quod si iam inde ab ini-
tio setum perpenderent, mortales se esse, ac posteaquam paululum hoc tempo-
ris in uita fuerint peregrinati, hinc relictis rebus terrenis omnibus, uelut è som-
no migraturos, profecto & prudentius circumspiciunt uiam ducerent, &
tum emoriendum esset; minus angerentur. Nunc autem, quia præsentium rerum
statu uiros se perpetuo sperant, cum minister aut uocari, aut abducere fuerit
conatus, irretitos uel febre, uel tabe stomachantur, & ducenti reuocantur. Pro-
pterea sane quod abstrahendos se è bonis præsentibus ne expectarint quidem.
Sed enim quid non faceret ille, qui domum magno studio ædificando operari
os urget, si prospexerit eam quidem finem habituram, ipsum autem se, cum iam-
dudum fastigium imposuerit, decessurum, domo ita relicta hæredi, ut is frua-
tur: ipse autem miser, ne senel quidem in ea cœnet. Iam qui stirpe uirili auctus,
conuiuio excipit amicos, patris nomen, nempe solum, puero imponit: si præsci-
ret puerum septem annos natum, emoriturum, nunquid ob prolem ubi uide-
retur gaudio ferri tam immodico? Ve, um in caussa est, quod in eum quidem
intuetur, cui in filio res prosperè cadunt, cui patrem esse contingit, uel athletæ,
uel eius qui uicerit olympia. Vicinum autem, qui natum cremandum effert, non
inspicit, neque nouit quo funiculo, quamque tenui sibi sit suspensus. Quin & eo-
rum qui de finibus digladiantur, quanta sit turba, uides, & quam multi coacer-
uent pecunias, qui tamen, antequam ipsis frui liceat, ab imminentibus, quos di-
xi, tum nuncijs, tum ministris auocantur. CHA. Video isthæc omnia, & mecum
ipse cogito, quid nam sit eis in uita iucundum, aut quid tandem sit illud, quo spo-
liati tantopere stomachentur. MER. Quin etiam si ipsorum reges, quos uel om-
nium felicissimos esse apparet, introspeciat quispiam diligenter: nimirum, præ-
terquam quod instabili & ancipiti fortunæ ludo iactantur, inuenerit eis in hæ-
tere tristitia longè plura iucundis: tot timoribus, tot turbis, tot odijs, tot insidijs,
tot iris, tot adulationibus, miseri illi inuoluuntur. Prætermittò & luctus, &
morbos, tum & affectus, qui ex æquo tum uulgo & his dominantur, usque æ-
deo, ut non minoris fuerit & temporis & negocij, horum hic censere male,
quam & priuatorum. CHA. Tibi ergo o Mercuri dicere uolo, cui nam mortales
ad similes mihi uideantur, atque horum uita omnis: Vidisti aliquando bullas

Stat sua cuncti
es, breue et irre-
parabile tempus
Omnibus est ui-
te.

Tollitur in al-
tu, ut lapsu gra-
uiore ruant.

II.
Publicari per-
sonarum.

illas in aqua, torrente aliquo cum strepitu scaturiente, existentes. Tumores illos inflatos dico, quibus cogitur spuma. Earum sanè quædam sunt parvæ & ex
 .iles quæ iam statim dissolutæ evanescent. Aliæ uero diutius durant, atq; alijs Amplificatio
 ad se coactis, uehementer inflantur, ac in maximum surgunt tumorem. Tandem per collationē
 & hæc dissoluuntur omnino, pereuntq;. Neque enim secus fieri poterit. Hæc
 tibi hominum uita. Singuli flatu tumescunt, ita ut alijs sint maiores, alijs autem
 minores. Postremo alijs quidem momentaneam, moxque deficientem sentiant
 inflationem, alijs uerò prius deficiant, quam omnino constituentur. At omnes
 destrui & evanescere necesse est. MER. Nihil tu quidem infelicius, hominum
 naturam, similitudine expressisti, quam uel ipse Homerus, qui uniuersum morta
 lium genus arborum folijs comparat. CHA. At cum tam fragilis sit eorum con
 ditio, uides tamen, ut inuicem auidè contendant pro imperijs, pro honoribus,
 possessionibusq; certando: cum tamen ipsos, uniuersis his post se relictis, unico
 tantum obulo onustos ad nos uenire oporteat. Vis igitur, quoniam in edro con
 sistimus loco, quam possum magna uoce acclamando, eos adhorter: Primum
 quidem, ut à conatibus & stultis & uanis abstineant, Deinde, ut mortem sem
 per præ oculis habentes, hunc uitæ cursum transigant. In hanc sententiam uer
 ba proclamans: O stulti, quid tanto studio in his rebus molimini? Desistite à la
 boribus, neque enim perpetuò uiuetis. Nihil ex his, quæ hic præclara habentur, Commonitio
 Charontis.
 perpetuum est: nec aliquid istorum, quum moriendum est, secum auferre
 quispiam poterit. Quin necesse est, hominem quidem (quisquis is tandem fu
 erit) nudum abire, domum autem atq; agrum, & aurum in aliorum transire ma
 nus, semperque dominum mutare. Hæc atque eiusmodi alia, si, unde exaudiri
 possint, ipsis in clamorem, an non putas uitæ eorum magnæ fore utilitati: ita, ut
 etiam prudentiores longè inde fieri queant. MER. O beate, nescis quam forti
 ter eos, tum ignorantia, tum error occupauerit: adeo ut eorum aures ne terebro
 quidem amplius aperire queas. Tanta obstruxerunt cæra, haud aliter, ac sociorum
 aures & Ulysses, ueritus ne Sirenum canis exaudirent. At quinam audire po
 terint, etiam si uocem in tantum intendas, ut rumparis? Nempe quod apud uos
 obliuionis fons potest, idem hic præstat ignorantia. Quanquam sunt in eis &
 pauci quidam, qui, quoniam cæram in aures non accipiunt, ad ueritatem ipsam de
 clinant, atque in ipsis rebus cernentes acutum, quales sint, agnoscant. CHA. Vel
 illis ergo solis acclamarem. MER. Superuacaneum fuerit, ea quæ sciunt, ad eos
 dicere. Vides quomodo à uulgi turba semoti, rideant, quæ alijs factitarint. Tum
 ne utiquam conuenit ipsis cum uulgo, adeo, ut iam nunc appareat, ipsos fugam è
 uita ad nos adornare. Verum omnibus odiosi sunt, eo quod istorum imperiti
 am redarguant. CHA. Belle ò generosi uos, tamen si ò Mercuri, admodum sunt
 pauci. MER. Vel hose esse fuerit satis. Sed nunc descendamus. CHA. Vnum ad
 huc discere desiderium est, quod ubi docteris, perfectam sanè doctrinam dede
 ris, nam contueri gestio, in quæ cadauera reponant, dum in terram defodiunt. Consultatio opti
 MER. Sepulchra, conditoria & monumenta hæc uocant. Cæterum tumulos il
 los ante urbes uides, tum columnas, & pyramidas. Omnia illa mortuorum sunt
 receptacula, cadauerumq; tentoria. CHA. Quid ergo saxa illi coronant, unguen
 toq; inungunt? alijs præ tumulis constructo rogo, ac fouea effossa sumptuosas il
 las exurunt coenas, & uinum multumq; (quantum coniecturis assequi possum) in
 ipsas foueas infundunt? MER. Equidem ignoro ò Portitor, quid hæc ad eos,
 qui apud inferos agunt, pertineant. Verum illis persuasum est, umbras ab inferis
 reduces coenare quidem, utcunq; liceat, circum nidorem uolitando, bibere autem
 è foueis multum. CHA. Illos adhuc bibere, uel esitare, quarum caluariz sunt ar
 di diffiniet? Atqui ridiculū est, me tibi hæc dicere, qui quod quotidie ipsos deducas,
 probe nosti, an ubi semel terram subierint, denuò uelut possiminiò iure ad supe
 ros remeare queant. Quin & ipse maxime ridicula paterer, tot negocijs occupa
 K

Ignorantia &
 error, quibus
 hominum animi
 excæcantur

Consultatio opti
 monis de defun
 ctorum honori
 bus.

ut, si eos traſciedo non deducere ſolum, ſed reducere oporteret, ſi quando uel
lent bibere. O ſtulti, quæ eſt hæc amentia? Non ſcitis quam latè diſtantibus ſini-
bu, uiuentiu & mortuorum res ſunt ſeiſcæ, quodq; pacto ſeres habeant apud noſ.

Vbi Mortuus eſt æque tumuli qui neſcit honorem,

Et qui ſortitur ſpectandi funera ſaxi.

Atq; honor unus adeſt & regi Agamemnoni, & Iro

Therſitæ, & ſimilis Theridos formoſus Achilles.

Vmbra nam pariter ſiccæ nudæq; pererrant

Aſphodeli campos conſtracto uertice cunctæ.

MER.

Papæ, quàm multa ex Homero hauris. Sed quia me ſubmonuiſti, Achillis ſes-
pulchrum tibi uolo indicare. Vides illud quod prope mare ſitum eſt, illic Tro-
ianum eſt Sygeum. E regione autem conditus eſt Aiaz in Rhetæo. CHA. Noti
magnifica neq; inſignia ſunt monumenta. Verum celebriores urbes mihi com-
monſtra, de quibus internè tam magnifica audimus, Ninum ſcilicet Sardanapa-

*Non homines
tantū, uerū &
urbes, & pro-
pe cuncta mor-
ti obnoxia eſſe.*

li urbem, Babylonem, Mycenæ quoque, tum & Cleonæ ſimul, & Ilium ipſum,
nam illinc oriundos multos memini traſcere, adeo ut totis iam decem annis ne-
que nauem ſubdlexerimus, neq; ea interim refrixerit. MER. Ninus quidem, &
Portitor iam eſt euerſa, ita ut ne ueſtigium eius ſit reliquum, neq; ubi ſita fuerit
olim facile dixeris. Babylon autem tibi illa eſt tot turribus bene munita, quæq;
magno illo ambitu eſt ſepta, haud ita multo poſt & ipſa deſideranda, quemadmo-
dum nunc Ninus. At Mycenæ & Cleonæ me ſanè commonſtrare pudet.

Omnium uerò maxime Ilium, alioquin, ubi deſcenderis, ſat ſcio, præfocaris Ho-
merum, propterea quod tam magnificis uerſibus hæc nugæ decantare non eru-
buerit. Veruntamen & quondam extiterunt felices, nunc autem mortuæ ſunt
& ipſæ: urbes enim & Portitor, perinde ac homines emoriuntur. Et quod longè
mirabilius, ſolidi etiam fluuij, ita ut Inachi ipſius in Argo ne monumentum qui-
dem reliquū appareat. CHA. Vah quæ laudes Homere, quanq; ſuperba nomina.

Ingens Ilium ac

Moenibus amplum. Tum

Structæ bellè Cleonæ.

VI.

*Monumenta et
gloria rerum
geſtarum.*

Sed interim dum fabulamur, qui nam illic dimicant, & qua pro re ſe mutuo ce-
dunt? MER. Argiuos uidet & Lacedæmonios & Charon, atq; ſemimortuum Im-
peratorem Othryadem ſuo ipſius nomine trophæum inſcribentem. CHA. At
pro quo eis eſt pugna? MER. Pro eò ipſo agro, in quo pugnant. CHA. O homi-
num amentiam, qui haud ſciunt ſe, etiam ſi nunc quiſq; eorum totum Peloponne-
ſum poſſideat, unius tamen uix pedis locum ab Aeaco accepturus. Campum au-
tem aliàs alij colent, ſæpe etiam hoc trophæo per aratrum reuiſo. MER. Hæc
quidem hoc modo ſe habebunt. At nòs iam hinc deſcendamus, ac montibus hiſ
in ſuas ſedès reſoſitis, regrediāmur. Ego quidem quo ſum ire iuſſus, tu uero ad
nauem. Equidem poſt paulum ueniam, & ipſe tibi umbrarum gregem mecum
adducens. CHA. Probè feciſti & Mercuri, atq; in eorum album adſcriberis, à qui-
bus beneficio me affectum perpetuò agnoſcam: quandoquidem tua ope in hac pe-
regrinatione plurimum ſum adiutus. O qualia infelicium hominum ſtudia.
Reges, lateres aurei, magnificia ſacrificia, prælia, Charontis autem nulla habetur
ratio.

*Epilogus &
ſcopus Dialogi*

DE SACRIFICIIS.

BRASMO ROTERODAMO INTERP.

ARGUMENTVM.

Deridet hoc ſermone Lucianus uanitatem et ſuperſtitionem hominum circa colendos deos, ut quæ
primū de dijs impia quedā opulentur ac ſentiant. Deinde eòſdem ineptiore ac alieniore culmi-
quæ

Qui pro natura ac dignitate numinis prosequantur. Propositio est, Ridicula esse ea, quae homines tum sentunt de Dijs, tum circa illorum cultum faciunt. Id confirmat expositio, primum earum opinio-
nem, quae de dijs traduntur, quam uelati causam superstitionis istius esse ostendit. Deinde et ritum, qui
bus tum Graeci, tum Aegyptij, quos ceteris multo incipit istis antecire indicat, uti solent. Et hunc qua-
si quendam effectum, ex superioribus opinionibus sequi, uultur nolle intelligere.

NIM VERO si quis recensere uelit, quae stultissimi mor-
tales faciant in sacris, in festis diebus, in adeūdis salutan-
disq; dijs: tum quas res ab illis petant, quae uota faciant, cu-
iusmodi sint, quae de illis sentiunt, statuantque, equidem
haud scio, sit ne quisquam animo cūris ita confecto, usque
adeo moesto, quin risurus sit, ubi perpēderit negōcij, tum
absurditatem, tum amentiam. At multo ante quam ride-
re incipiat, opinor, secum illud expendere: utrum pios istos

Propositio.

*Amplificatio
propositionis.
a finitione numi-
nis.*

*Confirmatio
per expositionem,
quae et eam
sam continet tan-
te superstitionis.*

appellari conueniat, an contra dijs inimicos, atq; infelices, ac Genios malos; qui
quidem numen ipsum rem usque adeo humilem atq; abiectam existimant esse; ut
humanis egeat obsequijs, utq; adulatione capiatur ac gaudeat: rursum ut stomas-
thetur, atq; ira unde ferat, si negligatur. Nam Aetolica illa mala, simulq; Caly-
doniorum calamitates, totque hominum caedes, ad haec & Meleagri interitum,
haec omnia a Diana autore profecta esse praedicant, quae uidelicet grauiter fer-
ret, quod ab Oeneo non esset ad sacrificium adhibita. Usque adeo nimirum alte-
dolor hic animo illius infederat, quod sacris epulis esset frustrata. Quin illam tam
gustū uidere uideor, ut erat id temporis, in coelo solitariam, reliquis dijs ad Oenei
coniuium profectis foras mīleris modis gerentem sese, ac miserabiliter eulans-
tem, quod ab eiusmodi festo esset ab futura. Contra Aethiopes illos fortunatos,
ac multis modis felices quis dixerit, si modo Iupiter illis gratiam referret pro hu-
manitate, quam in initio poematis Homericī in ipsum exhibuerant, duodecim
perpetuos dies epulis acceptum, idq; quum reliquis etiam dijs comitatus ad con-
uiuium ueniret. Usque adeo nihil, ut apparet, quicquid faciunt illi gratis faci-
unt: uerum sua bona uendunt mortalibus, atque emere quidem ab illis licet om-
nia, puta bonam ualitudinem bucula, diuitias bobus quatuor, tum regnum bo-
bus centum. Praeterea sospitem ab Troia in Pylum reditum tauris nouem, iam
ex Aulide ad Ilium transmittendi facultatem regia puella. Nam alijs quidam ne
id temporis urbs caperetur, a Minerva mercatus est bobus duodecim, ac peplo.
Verisimile est autem, esse praeterea quaedam, quae uel gallo, uel corolla, uel solo
thurē ab illis redimi queant. Haec igitur quum non ignoraret, opinor, Chryses
ille, utpote tum sacerdos, tum senex, diuinarumq; rerum egregie peritus, postea
quam re infecta redisset ab Agamemnone, tanquam qui pridem Apollini mu-
tuum dedisset beneficium, ita nunc imputat ac reposcit uicem, quin conuiciatur
etiam propemodum, nempe quum sic ait: Equidem Apollo egregie, templum
tuum, quum id temporis adhuc esset incoronatum, saepenumero coronis ornaui,
deinde tam multas tibi in aris adoleui coxas taurorum, pariter atq; caprarum, At
tu contra, me negligis, quum huiusmodi patiār iniurias, proque nihilo ducis ho-
minem bene de te meritum. Qua quidem oratione intantum illē pudefactus
est, ut protinus arrepto arcu, ac supra nauium stationem sese collocans, pestem in
Graecorum copias iacularetur, ne mulis quidem & canibus intactis. Sed quo-
niam de Apolline incidit mentio, referam de eodem & alia, quae de illo sapientes
istitradunt, non illa quidem, quoties quam infelicitate antarit, non Hyacinthi
cadem, neque Daphnes superbiam, uerum quemadmodum damnatus etiam
fuerit, & ob Cyclopes interfectos in exilium exactus. Vnde factum, ut e coe-
lo in terram demitteretur, humana iam sorte usus, nostrisque malis factus ob-
noxius. Praeterea autem quemadmodum in Thessalia mercenariam operam

Epiphonema.

*Amplificatio a
consequentijs*

*Redit ad expo-
sitionem, et pro-
posita rei con-
firmationem.*

suam locarit apud Admetum, tum item in Phrygia apud Laomedontem, atque apud hunc quidem haud solus, uerum cum Neptuno, quum ambo propter egestatem lateres componerent, inq̃ construendis mœnibus operam præstarent. Ac ne mercedem quidem solidam à Phryge illo tulerunt, uerum debebat illis adhuc de summa, ut ferunt, plus triginta drachmas Troiani nomismais. Quid enim? An non hæc in Deorum honorem fabulantur poëtae, atque his etiam multo diuiniora de Neptuno, de Promethæo, de Saturno, de Rhea, denique de uniuersa fermè Iouis familia, idque inuocatis, ut adsint canentibus in exordio poematum, Musis, à quibus tandem uelut afflati numine, id quod apparet, huiusmodi quædam cantant. Quemadmodum Saturnus ut primum Cælum patrem suum executisset, ipse in eò regnauerit, deinde liberos suos deuorarit, sicuti ferunt fecisse & Argiuium illum Thyestem. Deinde quemadmodum Iupiter furtim occultatus à Rhea, saxum pueri loco subijciente, in Cretam sit ablegatus, atque inibi à capella nutrice sit alitus, itidem uidelicet, ut Telephus à cerua, Cyrus Persa, is qui prior regnauit à cane narratur enutritus. Postea quemadmodum expulso patre, atque in uincula coniecto, ipse potitus sit imperio. Duxerat autem uxores complureis quidem alias: sed postremo loco Iunonem germanam idq̃ iuxta Persarum & Assyriorum institutum. Tum autem quod esset in amores propensus, atq̃ in Venerem effusus, facile cœli liberis expleuerit. Quorum alios ex sua fortis deabus creati alios contra nothos, ex mortali terrestriq̃ genere sustulerit. Quum interim generosus ille, nunc in aurum, nunc in taurum, nunc in cygnum aut aquilam uerteretur: ac in summa plures sibi formas assumeret, quam uel Proteus ipse. Porro Minervam è suo ipsius capite progeniuit, hanc planè sub ipso cerebro complexus. Nam Bacchum imperfectum adhuc (ut aiunt) è matre etiamnum conflagrante surreptum, in suum fentur illatum defodit. Deinde urgente partu, exegit. Nec his dissimilia de Iunone etiam canunt. Nempe hanc citra uirilem congressum, subuentaneo conceptu grauidam puerum ædidisse Vulcanum: atque eum quidem non admodum fortunatum, uerum excusorem ac fabrū ærarium: quique perpetuò tum in igni, tum in fumo uersetur, ac scintillis oppletum; quippe cuius ars in fornacibus exerceatur. Tum autem ne pedibus quidem integris: claudicare enim è ruina, quum à Ioue præceps datus esse è cœlo. Quod ni Lemni pro sua bonitate cum, dū adhuc ferretur in aëre, suscepissent, perierat nobis Vulcanus: non aliter quam Astyanax è turri deiectus. Quanquam quæ de Vulcano narrant, toleranda uideantur. Cæterum de Promethæo, cui non cognitum est, quam atrocitas sit passus, propterea quod supra modum humanæ gentis amans fuerit? Siquidem hunc Iupiter in Scythiam deportatum, super Caucasum montem crucifuffixit: adhibita illi aquila, quæ iecur illius assidue circumröderet. Hic itaque poenas pendit. Porro Rhea (nam sunt hæc quoque simul referenda) an non indecorè atque indignè facit? Iam anus quum sit, & ætate exacta, ipsq̃ rebus intempestiua: deinde tam multorum mater deorum, dum pueros adhuc adamat, eosq̃ zelotypia prosequitur: dumq̃ Attē ipsum leonibus secum circumuectat, præsertim quum iam utilis esse non queas? Itaque quinam post hac uitio uertat aliquis, uel Veneri quod adulteretur: uel Dianæ, quod ad Endymionem frequenter medio è cursu diuertens descendat? Sed age missas faciamus has fabulas: atque ipsum cœlum conscendamus, poëtico illo more subuolantes: ea nimirum uia, quam unam pariter cum Homero Hesiodus commonstrat, contemplaturi, quem in modum singula apud illos sint ordinata. Ac primum quidem quod forinsecus sit ferreum: uel ab Homero, qui id ante nostram ætatem dixit, audiuius. Quod si superas, ac sublato paulum capite sursum aspexeris, ac planè in ipsum quasi dorsum peruenis, ibi simul & lumen apparet candidius, & serenior sol, & astra fulgentiora, nihilque usquam oculis occurrat nisi clarus dies, ac solum undique aureum.

Cæterum

II
De Iouis origine,
successione
& rebus gestis.

III.
De Promethæo

V.
De Rheâ.

VI.
De cœlo, & domicilio,
& uisibus deorum.

Ceterum introgredienti, primo loco manfiant Horæ: quippe portas ferunt.
 Post eas Iris ac Mercurius: utpote ministri, ac Iouis internuntij. Deinde Vul-
 cani fabricæ officina, omnigeno referta artificio. Postea deorum ædes, ac Iouis
 ipsius regat quæ quidem omnia Vulcanus pulcherrimè fabricatus sit. At uel
 to dii iuxta Iouem assidentes (conuenit enim opinor, ut in supernis illis sedibus
 magno strepitu, fastuq; uiuatur) in terram despiciunt, & quoquo uersum inten-
 to capite, circumspiciunt, sicunde subuolantem ignem uideant, aut nidorem in
 aëre surgentem, circaq; fumum rotantem sese. Quod si quis fortè sacrum faciat,
 epulantur omnes, fumo inhiantes, ac muscarum in morem sanguinem exugens
 uersum aras effusum. Alioqui si domi cibum capiant, nescire atque ambro-
 sis uictitant. Nam olim homines etiam ab illis in conuiuium sunt adhibiti, unaq;
 uicinis potarunt: nempe Ixion ac Tantalus; uerum illi quoniam uim & raptum
 pararent, essentq; futiles & garruli: ob id in hunc quoq; diem penitus iunxit. Por-
 to reliquo mortaliū generi coelum tam inaccessible est, atq; occultū. Et in hunc
 quidem modum uiuitur à dijs. Proinde uidelicet & iam mortales ipsi in colen-
 dis illis consilia quædam atq; istis consentanea moliantur. Nam primum lu-
 ces illis attribuerunt, tum & montes dicarunt, præterea aues consecrarunt: de-
 inde Iunem cuiq; arborem assignarunt. His factis per regiones illos distributos
 colunt, eos q; uelut in ciuitatem suam receptant. Nempe Apollinem Delphi De-
 lijs; Mineruam Athenienses, quæ quidem Græcis Athena dicta, uel ipso uo-
 cabulo se et Reip. familiarem esse testatur. Argiui Iunonem Mygdonij Rhe-
 ani Venerem Paphij. Rursum autem Cretenses Iouem affirmant, non modò
 nutritumq; fuisse: uerum etiam sepulchrum illius ostendunt. At nos scilicet interim tam multis iam seculis fallimur: qui quidem opinemur Io-
 uem tonare, pluere, reliquaque omnia peragere. Et illud nos latuit, eum iam o-
 lim fuisse defunctum, & apud Cretenses sepultum. Deinde uero phanis in ho-
 morem illorum erectis, ne tectis uidelicet aut penatibus careant, formas illorum
 exprimunt, adhibito ad id uel Praxitele, uel Polycleto, uel Phidia. At hi quidem
 artifices, haud scio ubinam uisam, eorum effigiem repræsentant. Ac Iouem qui
 dem barbaram fingunt, Apollinem uero semper puerum. Mercurium iam pu-
 bescentem, primamq; ducentem lanuginem. Neptunum nigro capillitio, cæcis
 oculis Mineruam: Attamen qui templa ingrediuntur, non iam arbitrantur se
 se uidere, uel ebur ab Indis aduectum, uel è Thracum uenis effossum aurum: ue-
 rum ipsi Saturni Rheæq; filium à Phidia in terram hospitem adductum, ius-
 sum Pisnorum in solitudine custodem ac speculatorem assistere: idq; hoc con-
 uentum prænitio, boniq; consulentem, si intra quinque perpetuos annos, dum os
 Olympia celebrantur, interim obiter illi sacrificet aliquis. Tum autem constitu-
 turis, designatis sacrorum septis, puris uasis collocatis, uictimas offerunt: bo-
 uem aratorem agricola, agnum opilio, capram caprarius. Est qui thus, est qui pla-
 centulam offerat. At si quis pauper: is ita deo litat, ut dexteram duntaxat suam
 ipsius exosculetur. Iam uero quam immolant (nam ad illos redeo) primum ser-
 uis coronat pecudem, multoq; antè explorant, num legitima sit, & sacris idonea
 nequid fortè mactent ex his, quæ religio repudiat: deinde ad aram applicant, ac
 sub oculis dei iugulant, flebile quiddam emugientem, beneq; sicuti licet confice-
 re, ominatam: denique uoce iam leuiore ad sacri tibiæ respondentem. Quis
 uero non facile coniectet gaudere deos, quum ista spectent? Quin & in fron-
 tispicio posita scriptura denunciat, ne quis intra pura uasa consistat, qui mani-
 bus sit impuris. Atqui sacrificus ipse sanguine foedatus, neque aliter quàm Cy-
 clopeæ pecudem incidit, intestina educit, cor reuellit, cruorem aræ circumfuns-
 sit. Et quid tandem non obiens, peragensq; quod ad pietatem, sacrorumque ri-
 tum pertineat? Post omnia demum incenso igni, capram ipsam pariter cum pel-
 le deportatam imponit: ipsam item cum lanis ouem. Nidor interim ille sacer

Hactenus opti-
 mone uanas de
 dijs recensuit,
 tanquam caus-
 sam superstitio-
 nis. Iam & ho-
 minum ineptias
 circa cultum et
 religionem, tan-
 quam effectum
 describit.

Amplificatio
 uanitatis à re-
 pugnantibus.

II.
Aegyptiorum
superstitio.

atq; diuinus sursum fertur, atq; in ipsum usq; eorum subuectus, paulatim diffunditur. Iam uero Scythæ reliquis omnibus hostijs omissis, ut quas uiles atq; humiles existiment, ipsos homines mactant Dianæ, atq; eo ritu deam placant. Verum hæc fortassis modesta uideantur cumq; his ea quæ faciunt Assyrii, quæ Phryges, quæ Lydi. Verum, si in Aegyptum proficiscaris: ibi demum, ibi uidebis permulta religiosa, planeque coelo digna: puta Iouem arietino uultu: Mercurium illum optimum facie canina: Panem uero totum hircum. Ad hæc alium Ibin, alium Crocodilum, aliam etiam Simiam. Quod si his quoq; de rebus

Quo planè pernoctasse queas, didicisse libebit, compluris sophistas audies: tum scribas, ac prophetas, mento raso, qui tibi narrent (Sed prius, ut dici solet: Fores occlude prophane.) Quemadmodum uis delictet quondam ea seditione territi, quam mouerant hostes atque gigantes, in Aegyptum deuenerint: ut illic in posterum tuti ab hostibus latitarent. Et ob eam causam alius hircum induerit, alius arietem, nimirum præ formidine, alius feram, alius auem. Atq; hinc esse, ut dñi nunc etiam eas obtineant formas, quas id temporis assumpserant. Nam hæc diligenter mandata literis, idque ante annos plus decies mille in adytis illorum reposita seruantur. Porro sacrorum peragendorum idem ferme apud illos ritus, nisi quod hostiam luctu prosequuntur: iamque mactatæ circumfusi membra lantant. Sunt qui sepeliant duntaxat, postea quam occiderint. Nam Apis ille, qui quidem deus apud illos est maximus, si quando moriatur, quis usque adeo magni faciat cæsariem suam, qui non eam detondeat, ac nudo capite luctum præ se ferat: etiam si uel purpuream Nisi comam habuerit? Est autem hic Apis deus ex armento tam antea suffragijs designatus: utpote multò formosior ac uenerabilior reliquis illis priuatis & gregarijs bubus. Hæc igitur quum sic habeant, & tamen à uulgo uera seriò credantur: mihi quidem postulare uidentur, non qui reprehendat, sed uel Heracitum potius alique, uel Democritum: quorum hic amentiam eorum rideat, ille deploret insciam.

Epilogus.

VITARVM AVCTIO.

MARTINO BONERO INTERP.

ARGVMENTVM.

Argumentum huius Dialogi planum est, nec ex ipsa inscriptione. Deridet enim philosophos, cum merando omnes prope illorum sectas, & exagitando ea, quæ in unaquaq; earum ridiculè mactantur doceantur. Pingit autem uenales illas proponi hominibus à Ioue, mercatorum exemplo, ut, quemadmodum illi, cum mancipia, iumenta, aut etiam alias res uendunt, usum ac precium cuiusq; indicant, ita ipse quoq; occasione hac mores, doctrinam, ac totam deniq; uitæ omnium rationem, maiore licentia exponere atq; irridere possit.

INTERLOCVTORES. Iupiter, Mercurius, Mercator, Pythagoras, Diógenes, Democritus, Heraclitus, Socrates, Chrysippus, Philosophus.

I V P I T E R.

Exordium ab
ipsa actione &
more attendenti
um.

V quidem compone scamna, & locum adorna, his qui aduentunt, tu uero uitas (id est philosophorum sectas) adducito, easq; ordine sistite. Verūtamen exornatas prius, ut formosæ adpareant, & quam plurimos emptores alliciāt. Tu autem Mercuri, quod felix faustumq; sit, proclama, & aduoca emptores, ut iam adsint ad forum, proclamabimus aut omnis generis Philosophicas uitas, & uariarum sectarum. Quod

Quod si quis in praesentia pecuniam numerare nequit, is saltem constituto aliquo, qui pro se sponsor sit, in futurum annum soluat. MERCUR. Multi accedunt, itaque non oportet differre, neque diu detinere eos. IVPI. Vendamtis igitur. MERCUR. Quem vis ut primum producamus? IVPI. Ionicum illum comatum, gravitatem enim quandam praese fert. MERC. Heustu Pythagorice, descende, teque conspiciendum praebe, his qui congregati sunt. IVPI. Proclama. MER. Optimam vitam, maximeque venerandam, uendo: quis emet? quis maior homine esse uult? quis cupit uniuersitatis, adeoque omnium rerum harmoniam cognoscere? quis uult reuiuiscere? MERCAT. Forma certe est non illiberalis: uerum quid potissimum scit? MER. Arithmetica, Astronomiam, prodigiorum scientiam, Geometriam, Musicam, praestigiorum artem, uatem uides summum. MERCAT. Licet ne eum interrogare. MER. Quod faustum sit, interroga. MERCATOR. Cuius es tu? PYTHAG. Samius. MERCA. Vbi uero institutus es? PYTHAG. In Aegypto apud sapientes, qui illic sunt. MERCAT. Age quod si te emam, quid me docebis? PYTHA. Nihil equidem docebo te, uerum commonefaciam. MERCAT. Quomodo? PYTHA. Primum quidem animam tuam puram faciam, repurgans eam a sordibus, quibus nunc immerfa est. MERCAT. Equidem finge me iam purum esse, quis modus est commonefaciendi. PYTHA. Principium quidem est, longa quies & taciturnitas, & totis quinque annis nihil loqui. MERCAT. Ergo, bone uir, Croesi te filium erudire conuenit, ego enim loquax, non statua esse uolo: uerum quid post illud silentium, & quinquennium fiet? PYTHA. In Musica, & Geometria exercebere. MERCA. Rem sane gratam narras, si prius quam sapiens fiam, citharodum me esse oportet. PYTHAG. Post haec numerandi artem addisces. MERCAT. Nunc etiam numerare scio. PYTHAG. Quomodo numeras? MERCAT. Vnum, duo, tria, quatuor. PYTHAG. Vides decem esse ea, quae tibi uidentur quatuor, & perfectum trigonum, nostrumque iurandum. MERCA. Per maximum igitur iuramentum quatuor, nunquam neque diuiniore neque sanctiores sermones audiui. PYTHAGO. Post haec uero hospes, de terra, aere, deque aqua & igne scies, cuiusmodi sit illis impetus, quam habeant formam, & quomodo moueantur. MERCATOR. Formam ne habent ignis, aer, & aqua? PYTHAGO. Certe minime obscuram, neque enim sine specie & forma moueri possent. Praeterea ipsum etiam Deum numerum esse, & harmoniam cognosces. MERCAT. Mira narras. PYTHAGO. Ad haec te ipsum quoque unum uideri, scies, neque pro eo, qui es, conspici. MERCA. Quid narras, alius sum, & non is, qui nunc tecum colloquor. PYTHAGO. Nunc quidem ille es, quondam uero, in alio corpore, & alio sub nomine uidebaris, & temporis progressu rursum aliud corpus indues. MERCAT. Ita ne dicis? Immortalem me fore, subinde alias atque alias formas induendo, uerum de his satis. Iam quod ad rationem uictus attinet, qualia es? PYTHAGO. Nullum quidem animal edo, reliqua uero omnia, praeter fabas. MERCAT. Quamobrem odisti fabas? PYTHAG. Nullum quidem odio illas prosequor, uerum quia sacrae sunt, & mirabilem quandam naturam obtinent, ab illis abstineo: primum quidem plane genitales sunt. Et si fabam adhuc uiridem exuas, uidebis eam omnino uirilibus membris similem naturam habere: elixam autem si deponas, certis noctibus sanguinem feceris. Et quod maius est, Atheniensium lex est, fabis magistratus eligere. MERCA. Praclare & religiose omnia dicis, uerum exue te uestibus. Nam nudum te uidere cupio, O Hercules, aureum illi semur est, deus aliquis, & non mortalis esse uidetur: itaque omnino illum emam. Quanti illum aestimas? MER. Decem drachmis. MERC. Habeo, tanti acceptum. IVPI. Scribe nomen emptoris, et unde sit. MER. Ex ea parte Italiae esse uidetur, quae circa Crotonem & Tarentum, atque eius loci

I.
Pythagorice.

II.
Cynici.

Græciam sita est. Atqui non unus tantum, sed prope trecenti communiter
sum emerunt. IVPI. Abducant, alium adducamus. MERCA. Vis squalidi illi
ex Pontor? IVPI. Omnino quidem. MERCA. Heus tu peram dependentem ha-
bens ex humeris, accede, & totū hunc confessum circumneas. Vitam uendo pla-
nē urilem, uitam optimam & generosam, uitam liberam, quis emet? MERCAT.
Quomodo inquis, prece, an liberum tu uendes hominem? MERCV. Maxime.
MERCAT. An non times, ne te accuset tanquam plagiarium, aut in Arcopagoli-
tem intendat, MERCV. Non est illi curæ quod uenditur, omnino enim se liberū
esse putat. MERCA. Quis autem illius tam sordidi & miserē adfecti usus esse po-
test, nisi fossorem forte, aut lixam ex ipso facere aliquis uelit. MERCV. Non hoc
tantum, imō si ipsum quoque custodem domus constitueris, multo fidelior erit,
quam ulli canes, siquidem & ille canis appellatur. MERCA. Cuias autem est
aut quā artem proficitur? MERCV. Ipsum interroga, istud em præstiterit. MERCA.
Timeo uultum ipsius seuerum admodum, & tristem, & ne me accedentem ala-
latret, aut per Iouem mordeat. Nonne uides quomodo lignum sustulerit, & con-
tractis supercilijis minaciter frementi & irato similis appareat. MERCV. Ne time,
cicur enim est. MERCA. Primum quidem o bone, dic unde es? DIOGENES. Ve-
deus. MERCA. Quomodo dicis? DIO. Mundi ciuem uides. MERCA. Quem
uero imitaris? DIO. Herculem. MERCA. Curigitur & leoninam non induis?
Nam baculo illum quidem refers. DIO. Hoc quidem palliolum leoninæ pellis
uice mihi est, pugno autem non secus atque ille aduersus uoluptates, idque nemine
imperante, sed mea sponte facio: sic enim uitam meam repurgare conitini.
MERCAT. Euge quā præclarum institutum, uerum quid maxime te scire dica-
mus, aut qualem artem nouisti? DIO. Homines liberos facio, præterea meo cor-
porum adfectibus. In summa, ueritatis & audaciæ in loquendo propheta esse
uolo. MERCA. Age o propheta, si te enam, quæ reme exercebis? DIO. primum
cum accepero, exutum delicijs, palliolo amictum, in egestatem concludam.
Postea ad labores compellam, tum humi dormire, aquam bibere, atque ijs rebus
quæ casu offeruntur, uesci faciam. Quod si pecuniam habes, hanc, meo consilio
in mare abijcies. Neque tibi uxor, liberi, aut patria curæ esse debent: quin ista
omnia tanquam deliramenta existimare oportet, & relicta patria domo, specum
aut desertam turriculam, aut dolium inhabitabis: peram præterea lupulo & li-
bris opistographis refertam habebis: hoc modo instructus, uel magno aliquo
rege felicius eris. Quod si uapulabis, aut ab aliquo torquerere, nihil horū mole-
stum esse putabis. MERCA. Quid narras? num casus non dolebo? neque enim
testudinis aut carabi cutem circumfero. DIO. Istud Euripidis imitari te oportet,
paucis tantum immutatis uerbis. MERCA. Quale hoc est? DIO.

Id est, lacusta
marina.

Dolente mente, lingua sit dolens nihil.

Hæc uero ante omnia tibi adesse necesse est, impudentem te esse oportet & au-
dacem, & omnibus sine delectu, tam regibus quā priuatis maledicere, ita enim
fiet ut omnes in te oculos conijciant, teque fortem esse existiment. Barbara quoque
uox, & absonus sonitus tibi sit, quique cantu planē similis existat. Vultus sit in-
tentus, tum ingressus sit, qui talem uultum deceat. In summa beluini & agrestes
planē sint tibi mores, pudor autem & mansuetudo & modestia procul absint,
ruborem quoque omnem de facie abstergas, loca autem quæque celeberrima, & in
quibus maxima est hominum frequentia, accedito, & in his ipsis solus, sine ullo
loco commercio esse uelis, neque amicum, neque hospitem accedēdo, his enim rebus
hoc regni soluetur. In conspectu uero omnium ea facias, quæ ne priuati
quisquam alius facere auderet: & in re uenerea exercenda, ea quæ sunt maxime
ridicula eligito. Postremo, si tibi uidentur, crudum aliquem Polypum, uel Sep-
am deuorando, morere. Hæc est illa felicitas, quam tibi procuramus. MERCA.
Apage, scelerata enim & inhumana sunt ista quæ narras. DIO. Sed heus tu, ne

mō non ita facillimē assequi potest. Neque enim ad gloriā consequendam
 puserit eruditione, orationibus, atque his nugis: uerum compendiarīa ad illant
 uita est, etiamsi ex uulgo aliquis fueris idiota, corarius uidelicet, aut falsamen-
 tarius, aut faber, aut numularius, tamen nihil uetat, quo minus te mirentur, si
 modo insigniter impudens & audax fueris, atque omnibus egregiē conuiciari
 didiceris. MERCAT. Ad has artes tui minimē indigeo. Nauta uerō, aut hortu-
 lanus fortasse per occasionem fieri posses, praesertim si te ille ad maximum duo-
 bus obulis uendere uelit. MERCV. Recipe eum, etenim libenter liberamur ab
 illo, qui clamoribus sic nos obtundit, prorsusq; omnes iniuria & contumelijs
 afficit. IVPIT. Alium accerse, Cyrenaeum illum purpura amictum, & corona-
 tum. MERCV. Agite, animum aduerte omnes. Res sumptuosa est, quaeq; di-
 uitibus indiget, Vita est haec iucunda, uita ter beata. Quis cupit delicias? quis
 emet mollissimum? MERCAT. Accede tu, & dic quid noris, emam enim te si u-
 tilis fueris. MERCV. Ne obturba, o bone, neque interroga ipsum, ebraus enim
 est, itaque non poterit tibi respondere, lingua, ut uides, tiubans. MERCATOR.
 Quis mentis compos, emat tam corruptum et immodestum mancipium? quodq;
 tot unguenta olet, quam uerō gressu lubrico, & ratione carente incedit. Sed uni-
 que Mercuri dic, quibus artibus praeditus sit, aut quae tractare soleat. MERCV.
 In summa, conuiuator est, & compotor egregius: quin ad exercendas impudic-
 cas & lasciuas saltationes, una cum tibicina, admodum idoneus esset amator
 cuiusdam & perditio hero. Quod ad alia attinet, parandorum bellariorum gna-
 rus est, & in adornandis eduljs exercitissimus. Breuiter, uoluptatis artifex
 est: institutus enim est Athenis, atque Sycliae tyrannis seruiuit, apud quos in
 magno precio fuit. Summa uerō propositi sui seu doctrinae est, omnia conte-
 mnere, & omnibus rebus uti, undique uoluptatem conquirere. MERCA. Tem-
 pus est ut alium emptorem, nempe diuitem, & multas habentem pecunias, quae-
 ras, ego enim minimē idoneus sum, qui tam hilarem uitam emam. MERCV. Ille
 o Iupiter, quantum apparet, inemptus nobis manebit. IVPIT. Traducito, atque
 alium adduc, uel potius duos istos, quorum alter, Abderites scilicet, ridet: al-
 ter uerō Ephesius, plorat, simul enim uendi uolunt. MERC. Descendite in me-
 dium. Optimas uitas uendo, omnium sapientissimos proclamo. MERCAT. O
 Iuper quanta dissimilitudo: alter enim non desinit ridere, alter autem aliquem
 lugere uidetur, omnino enim plorat. Heus tu, quid hoc tibi uult, curti des?
 DEMOCRITVS. Interrogas? quia mihi omnia, quae uos facitis, ridicula uidentur,
 adeoq; uos ipsi etiam. MERCA. Quid narras, nos omnes tu derides? atq; om-
 nia nostra opera nihili facis? DEMOC. Sic sanē est, Nam in illis nihil est praecla-
 rum, aut studio dignum. Inania enim sunt omnia, & atomorum cumulus, &
 infinitum quidpiam. MERCA. Nequaquam, imō tu uahus es reuera, & experi-
 entia cares. O contumeliam, nondum desinis ridere? Tu uerō o bone, quid plo-
 ras? multo enim melius erit, ut existimo, tecum quam cum Democrito loqui.
 HERACLITVS. O hospes, ego omnes humanas res calamitosas & destindas esse
 existimo, atque in illis nihil non esse fato obnoxium, ideoq; miseret me ipsarum,
 & deploro eas. Neq; magnificatio praesentia, futura uerō puto planē erumnosa
 fore: conflagrationes dico, & totius mundi calamitatem: ista sunt quae ego de-
 ploro, quodq; nihil solidum est, sed quodammodo omnia in cyceone conuol-
 untur, tum quod eadem res delectat & offendit, estque cognitio, ignoran-
 tia, magnum, paruum, atque sursum deorsumq; feruntur omnia, & per uices
 mutantur in ludo huius seculi. MERCAT. Quid est seculum? HERA. Puer, lu-
 dens, ludens talis, contendens. MERCAT. Quid uerō homines sunt? HERA.
 Dnmortales. MERCAT. Quid uerō Dñi? HERA. Homines immortales.
 MERCAT. Heus tu aemigmata loqueris, an grīphos componis? planē enim tantū
 quam Apollo, nihil explicas. HERACLIT. Nihil uos curō, MERCAT. Igitur
 neq;

iii.

Cyrenaeus

iii.

Heracleus

Potio est ex
multis ebri-
posita.

V.
Academici.

neque quisquam mentis compos se impetrus est. HERA. Ego uero à pueris sub
beo plorare omnes, tam eos qui me emunt, quam qui non emunt. MERCAT.
Hoc certè malum parum differt ab insania; neutrum horum emam. MER. Et
illi quoque apud nos manebunt, cum non sint uendibiles. IVP. Alium accersere.
MERCY. Visne Atheniensem illum facundum? IVPIT. Maxime. MERCY.
Heu tu huc ueni. Vitam bonam & prudentem proclamatus, quis emet san-
ctissimum hominem? MERCAT. Dic mihi, quam potissimum noli hanc?
SOCRATES. Paderastes sum, & in rebus, quæ ad amorem spectant, prudens.
MERCAT. Quanti igitur emam te, nam pædagogus indigeo, est enim mihi puer
egregius. SOC. Quis magis idoneus me esse queat, qui cum formoso puero uer-
setur. Neque enim corporum amator sum, Animam enim formosam esse existi-
mo, & quanquam sub eodem palliolo mecum recumbant, audies illos, uel ipsi
testibus, nihil graue à me perpeti. MERCA. Incredibilia sunt quæ dicis, pæde-
rastes cum sis, tamen nulla de re te esse sollicitum, quàm de anima, præsertim
cum copia fiat, ut sub eadem ueste iaceatis. SO. Atqui per carnem & per platanum
iuro, rem sic habere. MERCA. Hercle, quanta absurditas deorum. SO. Quid
ais? An non uidetur tibi canis esse deus? Nonne uides quantus sit in Aegypto
Anubis, atque ille in cælo Sirius, nec non apud Inferos Cerberus? MERCA. Re-
ctè dicis. Ego uero peccauis: uerum quale habes genus uitæ? SO. Mihi ipsi ciuita-
tem quandam extruo, peregrina autem uitor politia, measque præscribo leges.
MERCA. Vnum aliquod ex tuis dogmatibus audire cupio. SO. Audi ergo
maximum quidem illud, in quo mea de uxoribus sententia comprehensa est: ui-
detur mihi nullam deberè cuiusquam esse propriam, uerum unamquamque pas-
sim deberè accedere ad eum, qui eam adpetat. MERCA. Quid ais? Num abro-
gandæ sunt leges de adulterio? SO. Per Iouem non illas solum, uerum omnes
reliquas nugæ ea de re constitutas. MERCA. Quid uero tibi de pueris iam ma-
turi uidetur? SO. Et illi quidem optimatibus, qui aliquid præclari gesserunt,
præmium erunt, ut eos amant scilicet. MERCA. Papa quanta libertas, quæ sa-
pientia? uerum quæ est tuæ doctrinæ summa? SO. Ideæ, & eorum quæ existunt
paradigmata. Quæcunque enim uides, terram ipsam, quæque super terram sunt,
cælum, mare, horum omnium imagines obscuræ existunt extra totius uniuers-
sitatem. MERCA. Vbi autem existunt? SO. Nusquam. Nam si alibi essent,
non essent. MERCA. Non uideo ista, quæ tu dicis paradigmata. SO. Merito,
cæcus est enim tibi animæ oculus, ego uero omnium uideo imagines, & te laten-
tem & me alium, in summa, duplicia uideo omnia. MERCA. Ergo emendus es,
sapiens cum sis, & acutè cernas. Age scire uolo, quid tu à me exigas pro ipso.
MERCY. Da duo talenta. MERCA. Emitta ut dixisti, pecuniâ uero in poste-
rùm numerabo. MERCY. Quod igitur tibi nomen est? MERCA. Dion Syra-
cusi. MERCY. Age quod felix faustumque sit, recipe eum. Te iam uoco Epi-
cure. Quis emet illum? Est enim illius risoris discipulus, necnon illius qui ebr-
us est, quos haud multo ante proclamauimus, unius autem cuiusdam rei cogni-
tione illos uincit, multo magis enim impius est quàm ulli. Quod uero ad cæte-
ra attinet, suauis & gulæ amans est. MERCA. Quo pretio uenditur? MERCY.
Duabus minis. MERCA. Accipe: uerum ut hoc quoque sciam, quibus delectatur
edulij. MERCY. Dulcia edit & mellita, maxime uero ficus. MERCA. Bene
se res habet, emam enim illi totas massas caricarum. IVP. Alium accersere, illum
corpore hirsuto, uultu seuerò, ex Stoa. MER. Rectè dicis, uidetur enim magna
ipsum multitudo, quæ ad forum adcurrit, expectare. Ipsam uirtutem uendo, ui-
tam perfectissimam. Quis cupit omnia scire solus? MERCAT. Quid tu dicis?
NER. Quia solus ille sapiens est, solus bonus, solus iustus, fortis, rex, rhetor, di-
ues, legislator, & quæcunque alia sunt his similia. MERCA. Num, o bone, & cæ-
cus quis solus est, & per Iouem corarius, & faber, & his similia? MER. Sic uidetur.
MERCA.

VI.
Epicurei.

VII.
Stoici.

MERCAT. Accede, o bone, & dic mihi tuo emptori, qualis nam sis ante omnia
autem, num tibi doleat, quod uenderis & seruis. CHRYS. Nequaquam, neque
enim in nobis hæc sunt, quæcumque uero in nobis non sunt, ista indifferentia esse
solent. MERCAT. Non intelligo quid dicas. CHRYS. Quid ais non intelligis,
quod horum quædam sunt prælata, quædam uero rursus non prælata. MERCAT.
Ne nunquidem intelligo. CHRYS. Merito quidem, neque enim assuerus es no-
stris nominibus, neque imaginationem habes, quæ facile adprehendat. Verum istus
diōsus Dialecticæ contemplationis, non hæc tantum nouit, uerum etiam quali-
ter & quantum accidens, & præter accidens inter se differant. MERCAT. Per Phi-
losophiam quæso, ne inuideas explicare quidnam accidens sit, & præter acci-
dens, nescio enim quomodo perculsus sum præ numero uocum istarum. CHRYS.
Citra inuidiā dixero, Si quis claudus existat, illi quoque pede, quo claudicat, ad lap-
idem ex inopinato uulnus acceperit, is certe accidens habet claudicationem, uul-
nus autem præter accidens accepit. MERCAT. O argutiam, præter ea uero quid-
nam scire te potissimum profiteris. CHRYS. Retia sermonum, quibus capio & ob-
stringo, denique tacere cogo, eos qui contra me disputant, planè frenum quoddam
illis imponens, isti uero tantæ orationis uel nomen est Syllogismus celeberrimus
MERCAT. Hecle fortè quendam & inexpugnabilem syllogismum refers. CHRYS.
Vide ergo, est ne tibi puer. MERCAT. Quid nunc CHRYS. Quid si hunc adsumen for-
tè athbulantem Crocodylus rapiat, postea uero se redditurum polliceatur, hæc lege
ut illi uerum dicas, quidnam de puero reddendo apud se decreuerit: quid tu di-
xis ipsum in animo constituisse. MERCAT. Quæstionem rogas, ad quam difficile ad-
mo ium est respondere, dubito enim utrum dicere debeam, quo puerum recipiant.
Sed per Iouem quæso te, responde tu, & puerum mihi serua incolumem, ne præuor-
tat, ipsumque deuoret. CHRYS. Bono es animo: etenim & alia quædam docebo te,
quæ plus admirationis habent. MERCAT. Quæ nam sunt ista. CHRYS. Istum inquæ
colligentem sermones, tum quoque illum dominantem, præterea illam quæ supra
omnes est, Electram, tandem opertum illum sermonem. MERCAT. Quis ille oper-
tus sermo, aut quæ illa tandem Electra est, de quibus dicis. CHRYS. Electram illa
dico Agamemnonis ualde celebrem, quæ quidem eandem rem simul norat &
non norat. Astante enim illi Oreste adhuc incognito, nouit quidem Orestem su-
um esse fratrem, quod uero illi Orestes est, ignorat. Rursus uero opertum illi
adeoque omnino mirabilem audies sermonem. Responde mihi: nostin tuum pa-
trem. MERCAT. Maxime. CHRYS. Quid igitur, si prope te statuerem aliquem coo-
pertum, atque interrogarem: Nostin hunc: quid diceret. MERCAT. Scilicet me non
nosse, dicerem. CHRYS. Sed ille ipse pater erat tuus, itaque si istum non nosti, palam
est te patrem tuum non nouisse. MERCAT. Nequaquam, uerum ego detracto ue-
lo, num uerum sit explorabo. Sed quisnam tuæ sapientiæ finis est: aut quid
tandem facturus es, si ad uirtutis summum peruenieris. CHRYS. In his quæ in na-
tura prima sunt, uersabor. Dico autem diuitias, sanitatem, & his similia: Primum
autem oportet multos labores impendere, libris enim exiguis literis descriptis
incumbere oportet, & interpretationes congerere, & solocismis & absur-
dis uocibus impleri. In summa, nequaquam decet sapientem fieri, prius quam
ter ex ordine helleborum bibas. MERCAT. Egregia sunt ista tua, & forti uiro
digna: Verum auarum foeneratorem esse, ista enim tibi inesse uideo, num illa
dicemus esse uiri, qui helleborum biberit: & iam ad uirtutem idoneus sit.
CHRYS. Certe, solum enim sapientem foenus exercere decet. Quandoquidem e-
nim illius proprium est, syllogismis concludere: usuras autem colligere, & fo-
enus computare, atque syllogismis colligere, parum differre uidentur. Sed
quemadmodum hoc solo studioso competit, ita quoque illud, nec decet illum
& ceteris simpliciter, quemadmodum alij solent, accipere, uerum etiam alteri-
us quoque foeneris foenus. Nisi fortè ignoras, foenus aliud esse primum, aliud
secundum

*proponitur et
a. Cicero, pro
ducta et præci-
pua uertit. uide
i. de finibus bo-
norum.*

secundum, velut quandam illius progeniem. Vides aut, & syllogismum quem
dam uulgo factari, Si primum foris acceperit, accipiat etiam secundum. Ve-
rum accepit primum, igitur & secundum accipiet. MERCAT. Num ergo & de
mercede quem tu a iuuenibus quos instituis, capere soles, similia dicenda sunt
quippe cum manifestum sit solos studiosos mercedem a uirtute accepturos esse.
se. CHRY. Discis, certe non mea causa accipio, uerum illius gratia qui dat. Na-
cum alius sit effusor, alius uero comprehensor, me quidem ipsum comprehen-
sor ut sim, praepero, discipulum uero ut fiat effusor. MERCAT. Atqui contrari-
um dicis, iuuenem esse comprehensorem, te uero qui solus diues es, effusorem.
CHRY. Heus tu scommate me perstringis sed uide tu ne lepetam syllogismo
ineuitabili. MERCA. Quid uero mali ex hoc telo accidet? CHRY. Dubitatio,
& silentium, praeterea mentis & intellectus subuersio; & quod omnium est ma-
ximum, si uolueris, in lapidem te conuertam. MERCAT. Quomodo lapidem fe-
ceris, neque in Perseus, o bone, mihi esse uideris. CHRY. Hoc modo. Lapis
est corpus. MERCA. Certe CHRY. Quid uero? Nonne & animal corpus est?
MERCAT. Imo maxime. CHRY. Tu uero animal es. MERCA. Sic uidetur. CHR
Lapis igitur es, cum corpus sis. MERCAT. Nequaquam, Sed per Iouem solue
me, & de nodo hominem me fac. CHRY. Non est difficile factu, igitur rursus
sis homo, dic uero mihi? Nonne omne corpus animal est? MERCAT. Non.
CHRY. An uero lapis animal est? MERCAT. Non. CHRY. Tu uero corpus ne es?
MERCAT. Maxime. CHRY. Corpus autem cum sis, animal ne es? MERCA. Euge
effecisti, ut iam mea crura non aliter atq; Niobis refrigerata & faxea facta sint,
uerum coemam te. Quantum pro ipso numerabo? MERCAT. Duodecim minas.
MERCA. Accipe. MERCAT. Solus ne ipsum emisisti? MERCAT. Non per Iouem, ue-
rum illi omnes, quos uides. MERCAT. Certe multi sunt, & fortes habentes hu-
mores, & digni sermone colligante. IVP. Quid moraris, alium aduoca. MERCAT.
Peripateticum accerso, te inquam honestum & diuitem. Age, te quidem aptis-
simum qui uendaris, quippe qui omnia solus noris. MERCAT. Qualis nam ille
est? MERCAT. Modestus, & uita bene composita; & quod maximum est,
duplex existit. MERCAT. Quomodo dicis? MERCAT. Alius quidem foris adparet,
quam intus esse uidetur. Itaque si ipsum emes, memento, ut hunc internum, illum
uero externum adpelles. MERCAT. Quid uero potissimum nouit? MERCAT. Nouit
triplicia esse bona: animae scilicet, corporis, & rerum externarum. MERCAT.
Humana sapit, quanti uero uenditur? MERCAT. Viginti minis. MERCAT. Pluris
certe. MERCAT. Nequaquam, equidem & ipse pecuniam habere uidetur, itaque non
est quod in illo emendo possis esse celerior, quam deceat praeterea non ita mul-
to post disces ab eo, quandiu uiuat culex, & quam profunde sol radios immit-
tat in mare: denique qualem animam habeant ostrea. MERCAT. O Hercules qua
ta argutia. MERCAT. Quid si audias alia multa his acutiora, de semine uidelicet &
generatione, deq; embryonis formatione in utero, & quo modo homo risibilis
sit, alius uero animal, quod neque ridere neque aedificare, neque nauigare pos-
sit. MERCAT. Plane admiranda sunt ea quae narras, & ualde utilia dogmata. Ita-
que emam ipsum uiginti minis. MERCAT. Quis adhuc reliquus est? Scepticus ille,
Heus tu Pyrrha accede, ilico proclamandus es, iam enim multi abeunt & dif-
fluunt, atque in paucis erit uenditio, Veruntamen quis emet illum? MERCAT.
Ego. Sed primum dic mihi, quid nosti? PHILOSOPHVS. Nihil. MERCAT. Quid
ita? PHILO. Quia omnino nihil mihi uidetur existere. MERCAT. Igitur neq; nos
aliqui sumus. PHILO. Nec hoc quidem scio. MERCAT. Neq; tu aliquis existis?
PHILO. Hoc ego multo magis ignoro. MERCAT. O ignorantiam. uerum quid si
bi uolunt hae itatere? PHILO. Sermones in illis trutinor, & ad aequalitatem redi-
go: postquam autem illos plane similes & aequale pondus habere cognouero,
tunc ignoro, quis horum uerior sit. MERCAT. In alijs autem rebus, quid potissi-

Id est, digni qui
colligat manu-
los, aut opus in
agris faciat. al-
lusionem facta ad
significationem
propriam & de
est.

VIII.
Peripatetici:

IX.
Sceptici.

num facere soles? PHILO. Omnia facio, præterquam quod fugituos non pet sequor. MERCAT. Quid? Anne hoc tibi impossibile est? PHYLO. Quia quod bene non comprehendo. MERCAT. Iure, tardus enim & piger esse uideris. Verum quis tuæ sapientiæ finis est? PHYLO. Ignorantia, & nihil neque audire neque uidere. MERCAT. Num ergo & surdus simul & cæcus es? PHILOSO. Immo sensu etiam & iudicio careo: breuiter nihil à uerbo differo. MERCAT. Propterea emendus es. Quantillum æstimas? MERCVR. Attica mina. MERCAT. Accipe. Heus tu quid ais? ego te emi. PHIL. Non est certum. MERCA. Nequaquam, emi, & pecuniam numeravi. PHILO. De eo nunc cogito, atque istud considero. MERCAT. Atqui sequere me, quemadmodum seruum decet. PHILOS. Quis nouit num uera sint que dicis? MERCA. Preco, & Attica mina, & illi qui adfuerunt. PHILO. An aliqui etiam nobiscum sunt? MERCA. At ego te iam coniectum in pistrinum, persuadebo tibi secundum peiorem causam, metu me esse herum. PHILO. Ea de re nunc mecum delibero. MERCA. Sed per Iouem iam pronunciaui & sententiam tuli. MERCVR. Tu quidem desine te huic opponere, atque sequere eum, quandoquidem te emit. Vos autem cras aduocabimus, proclamaturi idiotas, & fabriles, atque uiles uitas.

*Alludit ad
λογος ἀνθρώπου
καὶ τῶν, quos
necant.*

PISCATOR SEV REVIVISCENTES.

BILIBALDO BIRCKHEIMERO INTERP.

ARGUMENTVM.

Hic Dialogus, quasi quædam Apologia superioris est, quantum ad Luciani personam attinet. Exponit enim ille causam hic, cur toties in philosophos inuehatur: Nempe quod plerique simulato nomine, pro ueris falsos se gerant, questumque magis, quam uirtutem sectentur. Series argumenta quæ a se habet: Finguntur Philosophi illi uetustioris, Pythagoras, Socrates, Plato, Aristoteles, Chrysippus, Diogenes, atque alij, ad ulciscendum Lucianum, cum propter alia conuicia, tum quod proximo Dialogo uenales eos proposuerat, idque etiam uilissimo precio, ab inferis redire, ac reuiuiscere, comæatu in unum diem impetrato. Qui cum illum saxis persecuti, in fugam conuersum ceperant, occidere primum statuerunt. Ille uero prouocando ad ipsam Philosophiam, eorum obtento, ut causam sibi dicere liceret, postquam à Diogene, utpote Cynico, & cæteris liberiore, communi omnium nomine accusatus esset, tanquam qui contumeliosissime omnes Philosophie cultores, uiros de tota uirtute & rebus mortalium optime meritos, proscidisset, ita se defendit, ut diceret se minime negare oblecta, sed consilio & ratione adductum, & hæc, & plura etiam his fecisse: non quidem in ueros philosophos, sed in eos, qui hominem tantum illo sese iactarent, cum interim non modo Philosophiam ueram ignorarent, sed plane diuersa etiam à præceptis & regulis illius facerent. Proinde se non modo supplicio nulla dignum esse, sed contra etiam præmijs, tanquam uere Philosophie amatorem, atque assertorem, donari debere. Hoc iudicio peracto, cum ille non solum ab accusatione liberatus, uerum etiam in societatem eorum, à quibus ante accusabatur, ascitus fuisset, à Philosophia deinceps & falsi illi philosophie simulators citantur, ut sue professionis causam redderent. Qui cum iudicium hoc omnes ferme declinassent, mittitur Lucianus una cum Elencbo, ut illos inquirant, ac bonos quidem honoribus afficiant, malos autem adempto habitu stigmate inuuant. sed prius quam id fieret, Lucianus seu Parrisiades (ita enim sese apud Philosophiam appellat) puta quo iam re ipsa comprobaret, quod uerbis antea dixerat, accepto banno, eoque auro, Carycis & placentis abscondito, quasi piscator aliquis, allectos & attractos simulatores istos capit, captos autem de communi reliquorum consensu de saxo præcipientes mittit. Habet autem Dialogus hic duos titulos, quorum alter ab ijs, quæ à principio geruntur nomen accepit, alter ab exitu seu Catastrophen, sumptus est. Similimodumque, quod ad argumentum & eius tractationem attinet, alieni ueteris Comædiæ fabula est.

NIICE, inſice lapides crebros execrandum in hunc, proſce glebas, adſice teſtas, percutite fuſtibus calumniatorem, ut de ſis effugiat, & tu Plato ſacta, & tu Chryſippe tu quoque, agite, omnes pariter in illum obarmemur.

Pera ut reddat opem peræ, baculusq; bacillo, Siquidem communis eſt hoſtis, nec quiſpiam e nobis exiſtit, quem non iniuria affecerit: tu uero o Diogenes, ſi un-

quam alias, præcipue nunc baculo utere, non deſinas, dignas conuiſciator pœnas luat. quid hoc rei eſt? nunquid Ariſtippe deſeſſiſtis? atqui minimè oportebat,

Eſte cati, atq; acris nemo nunc immemor iræ.

Ariſtoteles, accelera, quin proprius accede, benè habet, capta eſt fera. deprehenſus ne es ſcelerate? porro conſeſtim intelliges quos nam uiros maledictis tuis laceſſiſſeris: uerùm quale nam ſatum ipſum manebit? ſiquidem uarium quoddam mortis excogitabimus genus, crudelitate cuius omnes exaciari ualeamus: etenim æquum eſt, ſepties eum ſingulis nobis morte pœnas expendere. PLATO.

Mihi quidem per Iouem erutis oculis, abſciſaſq; lingua, cruci fuſſigendus uide tur, prius tamen flagris cæſus. Tibi uero Empedocles quid? EMPEDOCLES. In Aethnæ crateras præcipitandus, ut meliores conuiſci inceſſandos haud eſſe ad diſſicat. PLATO. Quinimo optimum eſſet, ſi Penithel uel Ophel inſtar, inter pe-
tras dilaniatus inueniretur, ita ut particulam unusquiſq; digrediens ſecum auſſerre poſſet. LVCIANVS. Minimè, uerùm mihi parcatuſ obſecro. SOCRATES.

Arctius aſtringe, amplius non dimittis eris, num quid Homerus dicat, uides?

Non eſt tuta fides hominum generiſq; leonum.

LVCIA. Atqui & ego quoq; per Homerum uos oro, forſitan enim illius reueres mini carmina, meq; uerſus connectentem haud ſpernetis.

Me uiuum capite, haud hominem prauum, hæc quoq; dona

Suſcipite, æſq; aurum, quæ curant & ſapientes.

PLATO. Verum neq; nobis aduerſum te Homericæ deerit reſponſio, audi ſiguntur

Nec mihi mente fugam tu perſuadere ualebis.

Poſtquam te teneo, & licet aurea uerba loquaris.

LVCIA. Hei malorū, ſiquidem ſpes maxima Homerus, nos fruſtratur, ad Euripidem igitur mihi conſugiendum erit, ſiquidem ille me forſitan ſaluabit,

Ne ſupplicem interficite, haud ſas occidere eſt.

PLATO. Atqui nunquid & hæc ſunt Euripidis?

Sceleſta qui patrarunt, mala decet pati.

LVCIA. Igitur iuxta uerba hæc me interficietis? PLATO. Recte per Iouem, inquit enim ille idem:

Effrenioris & exlegis dementiæ extremum inſollicitas occupat.

LVCIA. Proinde quoniam omnino me interficere decreuiſtis, nullumq; mihi reſtet effugium, Agite, ſaltem hoc mihi indicate, qui nam eſtis, quæ ue tam intoleranda à nobis perpeſſi ſitis, ut tam intoleranter irāſcamini, ac me mortis cauſa ceperitis. PLATO.

Quibus nos affeceris contumelijs, à te ipſo ſceleratiffime perquire, belluliſq; illis tuis ſermonibus, in quibus Philoſophiā ipſam conuiſciſ laceſſiuiſti, erga noſq; iniuriuſ fuiſti, cū tanquam ex conciliabuliſ, uiros ſapientes præconio diuulgares, & quod maximum eſt, liberos: quapropter indignatione moti, propter te emerſimus, ac tūtiſ per inferos dereliquimus. Chryſippus iſte, ac Epicurus, Ego quoq; Plato, & Ariſtoteles ille, ſilentiſq; hic Pythagoras, nec non Diogenes, omnes deniq; quos ſermonibus tuis inſamaſti. LVCIA. Reſpiraui, ſiquidē non me interficietis, ſi intellexeritis qualis nam ego erga uos extiterim, quapropter lapides abſcite: quin potius reſeruate, nam contra meritos uſul erunt. PLATO. Nugariſ, te etenim hodie perire neceſſe eſt, jamq; adeo et per-

petrata

petrata scelera, lapideum induas amictum. LVCIA. At qui uiri optimi, quæm solum ex omnibus laudare oportebat, familiarem uestrum, beneuolum, & cōuenientem, quin si proloqui molestū non est, studiorum uestrorū procuratorem, ut intelligatis, interficiatis, si me occideritis, qui tot propter uos labores exans clui, uidete igitur ne instar philosophorū qui nunc sunt, agatis, ut ingrati, iracundi, ac perfidi erga uirum beneficū uideamini. PLATO. Proh impudentiam, nunquid tibi ob cōuicta gratias debemus? uerè hic cum mancipiis sibi rem esse existimat, quandoquidē ob tantas iniurias, uerborumq; debacchationē, beneficia nobis enumerare conatur. LVCIA. Vbi nam ego, uel quando uos iniuria affeci, qui semper Philosophiam admiratus, ac uos ipsos summis extuli laudibus, cū sermonibus quoq; a uobis derelictis assiduè cōuersatus sum, quin & hæc ipsa quæ proloquor, unde quàm a uobis accepi, ac instar apiculæ decerpens, hominibus ostendō: at illi laudant, ac uniuscuiusq; florem, unde, a quo, & quemadmodū collegerim cognoscunt, meq; oratione ob florigeram hanc messē cōmendāt. sed uerius uos ipsos, ac prata uestra amoenissima, qui tam uaria & uersicoloria produxistis, extollunt: quæ si quis rectè secernere, connectere, ac concinnare nouerit, ita ut minimè alteri ab altero discrepet, nunquid cū tam egregie quis a uobis affectus fuerit, obloqui conabitur uiris benefactoribus, quorū gratia existimationis alicuius esse reputatur? nī eiisdē sit naturæ, cuius et Thamyris uel Euritus, ita uel musas, a quibus canendi normā acceperit, canendū, uel Apollinem iaculationis præceptorē iaculando prouocare audeat. PLA. Verum generose, hæc omnia Rhetorū more, ac maximè rebus contraria protulisti, siquidem proteruiorem tuam ostendunt audaciā, manifestamq; præ se ferunt iniusticiā ac ingratiitudinem, si cū a nobis, ut ipse fateris, iacula acceperis, ea contra nos iaculatus es, hunc unū scopum obseruans, ut nos omnes cōuictis laceesses, talem siquidem a te consequimur gratiā, quoniam prata illa florida tibi referauimus, nec ut decerperes, sinuq; repleto discederes inhibuimus, ideo maximè ob hanc noxā mori dignus es. LVCIA. Videte, iræ aures præbetis, & quæ iusta sunt minimè consideratis: ego uero me nunq; in Platonis, uel Chrysippi, seu Aristotelis, aut reliquorū uestri ordinis iram incidere posse existimasse: sed lōge ab illis mihi distare uidemini, uerū o admirandī, ne indemnati, causaq; nō cognita me interficiatis, quamuis & id uos deceat, ne uehementia ac manifesta uiolentia grassari uideamini, iure scilicet cōtrouersias dissoluere, rationes dātes pariter & accipientes, iudicem eligere, meq; uel unā omnes accusare, aut qui omnium uice id agat eligere. Ego uero obiectis respondere sum paratus, & si aliqua in re iniurius esse cōuictus fuero, ac ita de me statuerit iudicium, merita expendam supplicia, uosq; uiolentum nil perpetrabitis: si uero crimina diluere uidebor, ac insons et ab omni culpa alienus esse inueniar, me iudices dimittent, uos uerò in eos qui uos deceperunt, ac contra nos instigarunt, iram conuertetis. PLA. Hoc illud est, equum in campum, ut iudices eludere queas, educere conaris. siquidē te Rhetorem & causidicum uehementem, in orationibusq; admodum callidū esse dicunt. Proinde quem nam iudicem fieri cupis? quem muneribus, ut pro te sententiā ferat (qualia iniusta multa perpetrare cōsueuistis) corrumpere haud ualeas. LVCIA. Confidite, huius enim rei gratia nullum arbitrum suspectū, uel ancipitem, seu qui pro me iniuste calculū ferat, mihi euentre desidero, & ut certius id cognoscere possitis, Ego Philosophiam ipsam unā uobiscū iudicem eligo. PLA. At quisnam accusabit, si nos iudicauerimus? LVCIA. Vosmetipsi accusate & iudicate, neq; enim illud timeo, quoniā tam iusta antecello causa, tāq; luculenter & abundē me responsurum confido. PLATO. Quid faciemus o Pythagora et Socrates? nam uir iste quoniam iudicio experiri dignum ducit, haud absurde prouocare uidetur. SOCRATES. Quid uero aliud quàm ut ad iudicium pergamus, assumptaq; Philosophia, quid nam responsurus sit audiamus, nam

Oratores ad a-
que mēsurā per
orabant.

absq; cognitione quid conari, non ad nos, sed potius ad uiros quosdam iracun-
dos, & qui iustitiam in manibus sitam cōtinent, spectare uidetur, praebeamus
enim occasionem obloqui uolentibus, si uirum lapidabimus, nec pro se respon-
dere permittemus, & hac nosmetipsi iusticiā ualedicentes. Proinde quid Ani-
to & Melito accusatoribus meis, uel qui me tum damnarunt iudicibus, respon-
debo, si hic inauditus occubuerit, & aquae omnino compos nō fuerit. PLA. Re-
ctēō Socrates, admones, ad Philosophiam igitur pergamus, & illa quidem di-
iudicet, nos uero quicquid statuerit, amplectemur. LVCIA. Euge uiri sapientis-
simi, meliora hęc & iustiora, lapides uero, ut dicebam, seruate: siquidem paulo
pōst in iudicio indigebitis. Verū ubi nam Philosophiā quis inueniet? ubi enim
habet non noui, quamuis longo circumerrauerim tempore, domū, ut eam con-
uenire possem quærens, inde in quosdā, uilibus amictos uestibus, barbasq; pro-
missas gestantes incidi, qui cum ad eandem se pergere assererent, eos scire existi-
mans, interrogauī, at illi, quoniā me longē plus ignari essent, ne de ignorantia
redargui possent, uel omnino nil respondebant, uel ianuā aliam pro alia osten-
debant: ego uero in hunc usq; diem, domū reperire haud quīui. Sæpius uero ip-
se suspicans, uel ductore quopiam, ad quasdam ianuas perueni, certissimē tū in-
uenisse sperans, a multitudine ingredientium & egredientium cōiecturam sumēs,
qui omnes seueritatem quandam præ se ferebant, forma erant decora, uultu ue-
ro meditabundi: hosce inscuius, & ipse quoq; sum ingressus, ibi uiraginem cō-
spexi quandam, nō incuriose, sordidē uel inconcinne exultantem: uerum quā pri-
mum depræhendi, eam pendulos cincinnos minimē ornando negligere, ue-
stitusq; cultum studiose affectare. & quamuis tam exquisitis mundicijs ornata
esset, cultum tamē decoris gratia dissimulare nitebatur, apparebat & fucus qui-
dam, lenociniumq;, & uerba perquam meretricia: ab amatoribus uero laudata,
admodum gaudebat, & si quis aliquid dedisset, auide suscipiebat: opulentiores
quoq; iuxta se locabat, amatores autem inopes nec aspicere dignabatur. Sæpius
quoq; cū se casu denudasset, torques aureas, anguillis crassiores conspiciebam.
Hæc cū uidissem, cōfestim ad pedes sum conuersus, oppido q; miseratione cō-
motus, ob infelices illos, non naribus sed barbis ad illā pertractos, ac Ixionis in-
star, pro Iunone Idolo cōgredientes. PLA. Hæc quidem rectē dixisti, non enim
manifestum nec cunctis notum est hostium, atq; haud necesse erit ad illius acce-
dere domum, hic enim in Ceramico ipsam opperiemur, illa uero iam aderit, ex
Academia reuertens, ut etiam in Pœcilo obambulet, id enim quotidie facere cō-
suevit, quin potius iam præsto est: uides ne ex effigie decorem, mansuetudinem
ex aspectu, ipsam uero cogitabundam placidē incederet? LVCIA. Multas effigie,
incessu, & uestitu similes uideo, atqui inter has omnes solum una uera est Phi-
losophia. PLATO. Rectē loqueris, uerum quæ nam sit, cum solum loqui cōper-
rit, ostendet. PHILOSOPHIA. Papæ, cur Plato, Chrysippus quoq;, & Aristoteles
nec non reliqui omnes, ipsa mea discipuli nati capita apud superos? Cur rursus
in uitam? ecquis uos ex inferis læsit, iracundis similes estis. quisnam hic exi-
stit, quem compræhensum ducitis? nunquid fur est? seu homicida? uel sacrile-
gus? PLATO. Ita per Iouem o Philosophia, & omnium sacrilegorum inquin-
tissimus, qui te sanctissimā maledictis incessere conatus est, pariterq; nos cōmes,
quotquot abs te quippiam didicimus, ac posteris utendū dereliquimus. PHILO.
Itaq; maledicente quopiā indignamini? cū sciat quæ nā ego a Comœdia in
Dionysijs audire soleo, attamen ipsam amicā esse ducō, neq; in ius uoco, seu ac-
cedēs incuso, uerū conuenientia, & festo cōgruentia ludere permitto: noui em
quod nil ob scōmata redditur deterius, sed ecōtra quodcunq; bonū existit, tan-
q; aurū cum erutum inciditur, clarius relucet, sitq; splēdidius: ut uos nescio quē
admodū iracundia ac indignatione accensi estis? proinde cur eum strangulatis?
PLA. Vnum hunc postulātes diem, cōtra illum emerſimus, ut ob cōmissa male-
facta

Ceramicus lo-
cus Athenis, ubi
qui in bello ceci-
derant, sepelie-
bantur. a uarie-
tate picturaru,
Pœcilus dictus
porticus, nam is
ibi bella uaria,
quæ Athenien-
ses aduersus ho-
stes gesserāt, de-
picta erāt. me-
morat Pausāias.

facta dignas persoluat pœnas. Fama etenim cognouimus, qualia centra ros in uulgus sparserit. PHILO. Igitur eum ipse damnatum ac inauditum interficietis? atqui dicere quid uelle uideretur. PLATO. Minime, uerum ne quicquam tibi committeremus, ut cognita causa, quicquid uisum fuerit, statuas. PHILO. Quid tu ais? LVCIA. Hoc idem ò heri Philosophia, quandoquidem sola ueritatem inuenire potis es, uix enim multis obtinui precibus, ut tibi causa delegaretur.

PLATO. Nunc ò execranda, ipsam de miniam appelas, paulo antè uero rem esse turpissimam philosophiam asserebas, cum in tanto theatro, etiam pro duobus obulis unumquemque singulatim uenalem proponeres, meministi ne sermonis?

PHILO. Atqui uidete ne non philosophiam iste, uerum præstigiatores uiros, sub uestri nominis obtentu multa ac fœda committentes maledictis insectatus sit.

LVCIA. Quàm primum cognosces, si saltem respondentem audire uelis, tatum modo ad Arium abeamus pagum, seu potius in arcem ipsam, ut itaque ex specula, cuncta pariter quæ in urbe sunt, manifestè pateant.

PLATO. At uos ò amici, in pocilo tantisper deambuletis porticu, adero etenim quàm primum dñus dicatum fuerit. LVCIA. Quæ nam ò philosophia, hæ sunt? nam & ipsæ admodum ornatae esse uidentur. PHILO. Virilis hæc uirtus ipsa, illa uero modestia, penes quam iustitia: at antesignana disciplina, dubio uerò colore, & uix apparens illa, ueritas est.

LVCIA. Non uideo quæ nam dicis. PHILO. Nonne inornatam illam cernis, nudam inquam, subterfugientem semper ac subterlabentem? LVCIA. Vix nunc tandem cerno, uerum cur & non has ducis? ut penitus repleatur confusus: siquidem ueritatem, & patrocinium ad iudicium pariter ascendere uolo.

PHILO. Rectè per Iouem: sequimini igitur & uos, non enim difficile erit unicum iudicare iudicium, præcipue cum de nostris agatur. VERITAS. Abite uos, nil enim mea refert ea audire, quæ quidem qualia sint noui. LVCIA. Verum ò Veritas, ut iudicio adsis, ac singula diligenter exquisitas, maximè nostra interest.

PHILO. Nunquid famulicium hoc, mihi admodum beneuolum deducam? LVCIA. Valde quidem, & quemcumque uolueris. PHILO. Sequimini ò ingenuitas, loquendiq; libertas, ut miserum hunc homuncionem amatorem nostrum, ac nullo pre-textu iusto periclitantem, saluare possimus: at tu Elenche illic remane. LVCIA. Minime ò Hera, quin ille quoque ueniat, & si quis alius, haud enim cum fortuitis necesse est me depugnare feris, uerum cum arrogantibus difficilimè quæ redargutionis hominibus, & qui semper effugia quædam inueniant, ita ut necessari

us sit Elenchus. PHILO. Igitur & admodum necessarius, melius si & Demonstrationem tecum assumas. VERITAS. Sequimini omnes, quandoquidem ad iudicium necessarij uidemini. ARIST. Cernis ne ò Philosophia? quemadmodum propter nos Veritati subblanditur. PHILO. Nunquid ò Plato, Chrysippe, & Aristoteles, ueremini ne sui causa, cum Veritas sit, mentiatur? PLATO. Non hoc, sed admodum callidus est, & blandiculus, ita ut illi persuadere posset. PHILO. Confidite, nil iniqui, cum iusticia hæc adsit, fieri poterit, abeamus igitur: uerum dic mihi tu, quod tibi nomen est? LVCIA. Mihi Parrisiades, Alethionis Elenchi.

PHILO. Patria uero quænam? LVCIA. Syria, ò Philosophia, juxta Euphratem, Sed quid hoc est? noui enim quosdam ex his meis aduersarijs, nō minus quam ego sum, barbaros genere, moribus uero, & disciplina, non Solenses, uel Cypri-

os, seu Babylonios, aut Stagiritas. Siquidem quatum ad te pertinet, nil refert, si quis uoce sit barbarus, dummodo iuste ac rectè sentire uideatur. PHILO. Bene dicis, uerum & hoc quæro: quam nam artem nosti? quoniam & id scire de-

bet. LVCIA. Arrogantiæ sum osor, & uersutiæ osor, & mendaci osor, & insolentiæ osor, omnesque eiusmodi coinquinatorum hominum odi species, sunt enim, ut nosti, perquam multæ. PHILO. Hercules, odij plenam exerces artem: LVCIA. Rectè dicis, cernis etenim quibus nam odio sim, & quemadmodum pro-

pter eam periclitor. uerum & contrariam admodum probè noui artem, eam

quæ me a periculo liberat. PHILO. Quænam hæc? LVCIA. Quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat.

PHILO. Quænam hæc? LVCIA. Quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat.

PHILO. Quænam hæc? LVCIA. Quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat.

PHILO. Quænam hæc? LVCIA. Quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat.

PHILO. Quænam hæc? LVCIA. Quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat.

PHILO. Quænam hæc? LVCIA. Quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat.

PHILO. Quænam hæc? LVCIA. Quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat.

PHILO. Quænam hæc? LVCIA. Quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat.

PHILO. Quænam hæc? LVCIA. Quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat.

PHILO. Quænam hæc? LVCIA. Quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat.

PHILO. Quænam hæc? LVCIA. Quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat.

PHILO. Quænam hæc? LVCIA. Quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat.

PHILO. Quænam hæc? LVCIA. Quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat.

PHILO. Quænam hæc? LVCIA. Quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat, quæ me a periculo liberat.

*Locus Athenis
ubi Orestes can-
sam dixit, & n-
bi que ad temp-
spectabam scire
risime admi-
strabatur.*

*Andax locutor
ueri dici glorio-
si redargutoris
filius.*

Inquam, quæ ab amare exordium sumit, sum enim ueritatis amator, & honesti amator, & synceritatis amator, ac omniū quæ ad amare spectare uidentur, uerū pauci admodum hac arte sunt digni. Qui uero ex aduerso sunt constituti, ac odio magis familiares infanti, periclitor igitur illam quidem ob segriciē iam dediscere, hanc uero etiam nimis callere. PHILLO. Atqui haud oportebat, eiusdem enim ferunt esse & illa, & ista, ita ut indiuisibilis sit ars; unica etenim est, quam uis binæ esse uideantur. LVCI. Melius tu hæc o Philosophia, nosti: meum uero ita se habet, ut prauos odio habere, bonos autem laudare & amare consueuerim. PHILLO. Age, quod oportebat iam deuenimus: hic in Mineruæ iudicabimus uestibulo. Heus sacerdos, dispone sedilia: nos interim deā adorabimus. LVCL. Obsecro Pallas, contra arrogantes mihi auxiliū ferto, ac recordare quanta ipsorum periuria quotidie audis, sola enim tanquam speculatrix quæ perperrant uides, nunc tempus illos ulciscendi adest: si uero me uictū cernes, nigrosq; superare, tum adijce calculū, meq; saluato. PHILLOS. Agite iam confedimus, uestras parati audire querelas: uos uero ex omnibus quæmpia eligatis, qui egregie ac cūsare ac redarguere nouerit, quandoquidem impossibile est uos omnes pariter loqui. Tu aut Parrisiades dehinc respondebis, REVIVISCENTES. Quis igitur ē nobis, ut potissimum hanc agat causam idoneus erit: tua o Plato excellens prudentia est admiranda, eloquentia uero redundans, et Attico lepore referta, flexanima et uenusta, cognitio aut ac diligentia, nec non tempestiua demonstratōum inductio, hæc omnia copiose tibi adsunt: quapropter accusationē suscipe, & pro cunctis, quæ digna sunt, eloquere, ac omnium illorū nunc remittis caris: & in hoc unum confer, si quid aduersus Gorgiam, aut Polū, seu Prodicum, uel Hippia a te dictū est, uehementior hic exiit. expedit igitur ironias, & sales, copiosasq; illas & locundas comitates: quoniam si uidebitur, nonnunquam exuperes, ut magnus Iupiter alati impellat currum, ac indignatione moueatur, ni ille debitas expendat poenas. PLA. Minime, sed uehementiorē quendam eligamus, Diogenem hunc, uel Antisthenem, aut Cratetē, seu te Chrysippe: non enim elegantia perpolita in præsentī, nec cōscribendī ac imonē est tempus, sed redargutionis cuiusdā, ac iudicialis exercitationis. Rhetor enim est Parrisiades. DIO. Proinde ego ipse accusabo, non enim sermonibus nimis longis opus est: arbitror accedit quod præ cunctis reliquis iniuria sit affectus, paulo antē precio duorū obulorū, præconis uoce uenalis expositus. PLA. Diogenes o Philosophia, pro cunctis loquendi prouinciā subibit, uerum o generose memineris, te accusatione ista non solum rem tuā, sed communē agere. si enim inuicem in quibusdā discrepamus, tu id nunc minime scruteris, nec quis rectius sentiat inquirere curabis, sed ob hoc solum, quoniam pylosophia ipsa iniuria sit affecta, ac malē in Parrisiadis audierit sermonibus, indigneris. opinionēs uero, in quibus dissidere uidentur, omitte: pro ea re, quæ omnibus cōmunis est, digladiare, uide sis, te solū præposuimus, ac nunc in te cuncta nostra periclitant, ut uel maxime syncera uideantur, uel talia, qualia ille designauit esse credant. DIO. Confidite, nihil prætermitemus, pro omnibus uerba faciā, proinde, & si Philosophia sermonibus cōmota, natura em̄ mansueta ac mitis est, ipsum absoluere statuerit, non tamen mea decerunt, illi em̄, quod baculos haud frustra geramus, ostendā. PHILLO. Minime hoc, uerū potius sermone: satius em̄ lingua, quā ligno, rem agere, ne igitur cuncteris, iam enim effusa est aqua, conciliūq; in te oculos coniecit. LVC. At reliqui quoq; o Philosophia, cōsideant, ac uobiscū dijudicent. Diogenes uero solus accuset. PHILLO. Verū nunquid uereris, ne contra te calculū ferant? LVC. Minime, plures enim superare uolo. PHILLO. Generosa hæc tua, desedete igitur, tu uero Diogenes loquere. DIO. Quales nam circa uitā o Philosophia, uiri extiterimus, tute optime nosti, uel hisq; minime indiget, nam ut de me sileam, quis nam ignorat quanta bona Pythagoras iste, & Plato, & Aristoteles, & Chry-

Marologum.

Chryſippus, reliqui denique in uitæ humanæ uſum conſulerint uerè quibus
nam contumelijs, quamuis tales exiſterimus, ſceleſtiſſimus hic **Parrſiades** nos
laceſſierit, iam dicere pergam. Cum enim **Rhetor**, ut aiunt, fuiſſet, dereliſſio forti
ac illius exiſtimatione, quicquid uehementiæ ac **Oratorijs** uigoris cõſecutus eſt,
uniuerſo illo contra nos ſe inſtruens, non deſinit maledictis inſectari, præſtigi-
atores ac deceptores ſubinde uocans, multitudinèq; ut nos derideat & contem-
nât, tanq; nullius ſimus momenti, perſuadet: quinimo multor; iam odium non
in nos ſolû, ſed contra te quoq; ò **philophia**, ſuſcitauit, potiſſima etiã tua, men-
dacia ac nugæ appellans, & quæ nos edocuſti, ſubſanatione inceſſens, ita ut
a ſpectatoribus laudetur, ac non uulgariter illi applaudeat, nos uerò intoleran-
dis afficiamur iniurijs, uulguſ ſiquidem eiſce ut plurimum eſt natura, ut con-
tes cauillatione ac maledicentia agatur, gaudeat, præcipue, cum ea quæ abſolu-
tiſſima eſſe uidentur, mordicus arripiuntur, quemadmodû olim gaudebat, cum
Ariſtophanes, & **Eupolis**, irriſſionis gratia, **Socratem** hunc in ſcenam introdu-
cerent, **Comœdiasq;** abſurdas quasdam de illo cõmentarentur. Et illi quidem
contra uirum uniũ tanta ſunt auſi, ac in **Dionyſijs**, cum id facere conſeſſum eſſet,
ſcõmataq; pars quædam feſtiuitatis uiderentur, forſitanq; deus, cum lepidus
quiſpiam eſſet, delectaretur, at iſte deliberatè ac multo ſtudio inſtructus, in opti-
mos quoſq; inuectus eſt, librû enim ingētem blaſphemijs quibuſdam reſertum
conſcripſit, magnæ uoce **Platoni**, **Pythagoræ**, **Ariſtoreli** huc, **Chryſippo** illi,
mihi, omnibus deniq; maledicit, cû id nec feſtiuitas permittat, nec priuatim ali-
qua in re a nobis læſus fuerit, parcendum enim ſibi foret, ſi talia iniuriam repel-
lendo, non inferendo ageret, & quod omnium grauiffimum exiſtit, ſub tui no-
minis prætextu, talia ò **philophia** facere audeat, nec non eodem conatu, dialo-
go familiari noſtro auxiliatore, & mimo contra nos utitur: quin etiam **Meni-
ppo**, uiro nobis amico, perſuaſit, ut quàm plurimû in comiciſ illis cauillis ſibi ſiſſi
ſtat, qui ſolus non a deſt, neq; nobiſcû, prodita ſocietate, accuſat: pro quibus om-
nibus poenas luere eſt dignus. Quid enim contra hæc dicere poſſet: cû exactiſſi-
ma quoq; coram tot teſtibus carpere auſus fuit, in quoru utilitatem hoc quoq;
redundabit, ſi ipſum poena affectum ſpectauerint: nemo enim dehinc **philoso-
phiam** tã facile contemnere audebit. Proinde in hac re quietem agere, & iſturi
antem tolerare, non modeſtiæ, ſed extremæ ignauie & amentie indicium cen-
ſendum eſſet. Cæterum poſtrema cui nam ferenda ſunt? Siquidem nos tanquã
mancipia in uenalicium deducens, ac præconis, ut aiunt, uoce diuendidit, non
nullos precio ingenti, quosdam mina **Attica**, me uero ſceleſtiſſimus ille, obſilia
duobus, ita ut circũſtantibus riſum moueret: eã ob cauſam indignatione perci-
ti, in illi manus iniēcimus, teq; rogamus ut nos turpiſſimis affectos iniurijs uel-
ſcaris. **REVIVIS**. Euge ò **Diogenes**, pro cunctis, ut decebat, egregie peroraſti.

PHIL. Deſinite inuicè laudare, inſundere reſponſuro tu uero **Parrſiades** dicere
pergas, nunc enim tibi aqua deſiuit, ne iſſi cuncteris. **PARRI.** Non omnia mea, ò **Philosophia**, in accuſatione ſua **Diogenes** recensuit, uerũ magna ex parte, quæ
difficiliora erāt, neſcio qua ratione ductus, prætermiſit, tantũ uero aberit, ut me
illa minus dixiſſe negem, uel præmeditatã excuſationẽ quandam prætendã, ut
ſiqua ille idẽ reticuit, uel ego antea haud protulerim, nunc uel præcipue expedi-
re uidear, ita enim intelliges, quos nã arrogantes & præſtigiatores appellans di-
uulgauerim, aut maledictis meis laceſſierim: proinde hoc ſolũ mihi cõſiderate,
nunquid incunctis ueritatẽ dixero: quod ſi blaſphemi, uel aſperi quid in ſe ora-
tio habere uidebiſ, non me redarguendũ, ſed rectius ut arbitror illos, qui talia
cõmittunt, accuſandos eſſe puto. Ego ſiquidẽ conſeſtim ac percepiffem, quãtis
incõmodis rhetores, degrauare neceſſum eſſet, deceptionibus ſcilicet, mēdacijs,
emeritate, clamore, præſſionibus, inſinitis deniq; alijs, hæc quidem, ut decebat,
uncta declinaui, ad tuãq; ò **Philosophia**, bona aspirans, quantum mihi uita

Vire Horodis
gum

ad hoc reliqui esset, tãquam ex fluctuatione ac tempestate, in tranquillum quendam subiens portum, sub tua protectione uiuere expetebam. ac posteaquam ad uestratum modo transgressus essem, te quidem pro ut cõueniens erat, ac reliquos omnes, qui uitæ optimæ institutores fuissent, admirabar, tanquam qui manus ad eos festinantibus porrigerent, ad optimamq; & utilissimam adhortarentur. Si quis solum ea transgressus non esset, seu neglexisset, uerũ firmiter regulas quas tulissetis inspexisset, ad illasq; uitam suam direxisset, ac instruxisset, quod quidem per Iouem inter nos pauci facere consueuerũt. Cum uero quã plurimos cernerem, philosophiæ amore minimè teneri, uerũ ob huius rei gloriolam solam, prompta hæc ac uulgaria, & quæcunq; omnino facili ter imitatur, admodum rectè, bonorum instar uirorum assimilare, barbam inquam, ac incessum, nec non induuium: ceterum uitam ac eorum actus formæ contradicere, uobisq; penitus contraria exercere, ac professionis dignitatem corrumpere, indignabar, uidebaturq; mihi res admodum similis esse Fragico mimo, qui mollis esset ac muliebris, Achillem uero, seu Theseum, uel Herculem ageret ipsum: cum tamen neq; heroicè incederet, uel loqueretur, uerũ ita subtili lasciuiret persona, ut nec Helena uel Polyxene, cum id earũ modestiæ minus conueniret, tolerare possent. taceo Herculem Callinicum, qui, ut mihi uidetur, quam primum conuersus, clauatalem uerberasset, ipsum inquam ac personam illam, quæ tam effoeminatè eum representando contaminasset. Talia igitur cùm uos ipsos quoq; ab illis perpeti uiderem, non tuli hypocrisæ impudentiam, si cum Simiæ essent, heroum personas assumere, nel Cumanum illũ asinũ imitari auderent, qui leonina induus pelle, leo quoq; ipse uideri uolebat, cũ aduersus Cumenenses ignaros admodum horrendè & asperè rugiret, donec hospes cui dam ipsum non leonem, sed asinum esse deprahendisset, uerbis redarguisset fustibusq; insēcutus uerberasset. Proinde quod maximè intolerandum mihi uidebatur, id erat: nemo non hominum, si quempiam ex illis flagitiosum, seu turpe aut impudicum aliquid committere uidisset, confestim Philosophiam ipsam, siue Chrysippum, aut Platonem, seu Pythagoram, uel cuiuscunq; cognomen, nõ doctrinam delinquens ille assumpserat, accusabat: & quoniam ille coinquinatè uiuebat homines malè quoq; de uobis, multis antea seculis defunctis, coniectabantur: non enim de uiuentibus uobis inquisitio fiebat, sed iam ex pedibus sublati, omnes uero manifestè cernerent, quã molesta & impudica ille committeret, uos quoq; indicta causa condemnabant, ac pari calumnia dilacerabant. Ego uero cum hæc cernerem, ferre non potui, uerũ eos redarguebam, a uobisq; secernebam: uos uerò honore propter hæc me dignum, in iudiciũ rapitis. Nunquid igitur si innotatum quempiam uiderem, occulta deorum prodentem, ac in publicum efferentem mysteria, ideoq; indignaret, & reprehenderẽ, me impium esse existimaretis: atqui minus iustè, quandoquidem certaminũ quoque præfecti, Mimos, qui uel Palladis, aut Neptuni seu Iouis assumpserunt personam, non tamen cõmodè, nec ex deorum egere dignitate, flagellare consueuerunt: at n̄ minimè irascuntur illis, si flagelliferos, quempiam persona ornatum, seu forma decoratum, uerberare iusserunt, uerũ ut arbitrot uapulantes potius laudare consueuerunt. Seruum enim uel nuncium, minus aptè representare, paruus error. At Iouem ipsum, seu Herculem haud pro dignitate spectatori bus ostendere, turpe ac piaculo simile esse uidetur. quinimo & hoc omniũ est absurdissimũ, quod cùm multi ex eis dogmata uestra exactè calleant, ita tamen uiuunt, ac si ideo tantum illa legerint, ac meditando operã impenderint, ut contraria exercere possint. Cuncta enim quæ dicunt, ueluti pecunia, ac gloriæ contemptum, solumq; honestum bonum esse arbitrari, ira uacuum esse, & splendida quocq; despici debere, bonis æqualiter perfruendum esse, honesta per deum admiranda, sapientiæ & ueritatis sunt plena: at n̄ qui hæc ipsa sub mercede docent

*Herculem sal-
tancẽ & Cer-
berum ab infē-
ris extraben-
tem meminit He-
sychius.*

cent & diuites admirantur, & argento inhiant, caniculis iracundiores, leporibus timidiore, simijs blandiores, asinis petulatiores, felibus rapaciores, gallis contentiosiores, ita igitur affecti, quid aliud quàm risum mouet, inuicem circa diuitum ianuas se cōculcantes, cēnasq; diuersas appetentes, & in illis ipsis molleste laudantes, ac ultra honestatem se ingurgitantes, cuncta reprehendentes, & inter calices illepidi & absōna philosophantes, meriti deniq; minimē ferentes. Idiotæ uero, quos conuiuio interesse contingit, rident scilicet, ac Philosophiæ, quoniam piacula talia producat, insultant. Est & illud omnium absurdissimū, quod cum unusquisq; nullius se rei indigere affirmat, sed solū sapientem diuitē esse uociferatur, paulo tamen post accedens postulat, & si non accipit indignatur, pariter ac si quis regiē ornatus, arduam gestat Tiaram, nec nō diadema, & reliqua signa regia, friuolarum tamē rerū indigus, mendicet. Proinde cum ipsi quid accipere debent, multus quod omnia communia esse conueniat sermo, & quod indifferentes diuitiæ, & aurum uel argentum, nil à littoralibus differat lapillis. At cum uetus quispiam amicus & familiaris, auxiliij indigens accedit, & paucula quædam ex multis postulat, taciturnitas, & indigētia, & ruditas, & dictorum in contrarium palinodia, uarijque de amicicia sermones illi, nec nō uirtus ac honestum, quo nam abeant ignoro: sunt enim uerba hæc uerē pennata, et penitus euanescentia, quæ illi frustra in quotidiana conuersatione, umbratili inter sese iactitant pugna, eo usque enim unusquisq; eorum amicus existit, quousque nec de argento, neq; de auro, seu de cōmodo agitur: quod si quis obulum tantū modo offenderit, confestim pax soluitur, ac omnia turbantur implacataq; reddantur, libri excidunt, & uirtus aufugit, quemadmodum & canibus euenit, inter quos si quispiam os proiecerit, confestim exiliunt, ac iunice mordent, & illi qui prior os rapuit, allatrant. Fertur Aegyptius rex quidā simias ut tripudij artem instituisse, animaliaq; (nam admodū ad res humanas imitandas sunt apta) celerrimē didicisse, ut personata ac purpurata saltarent, eratq; admodū uisus res digna, donec spectator quispiam urbanus, nubes ē sinu depromptas, in medium abijceret, id simiæ uidentes, tripudij oblita, id quod erant, simiæ pro saltatoribus euaserunt, personas conterebant, uestitum discerpebant, inuicemq; pro fructibus depugnabant, ita ut Pyrriches ordo dissolueretur, à theatroq; rideretur. Talia & hi perpetrant, quos ego conuicijs insectatus sum, nec unquam redarguere, & comicis moribus impetere desinam. uerum non ita insano, ut in uos, seu uobis similes (sunt enim sunt profectō nonnulli qui uerē philosophiam amplectantur) blasphemix quid, uel sinistram euomam, quamuis si quid haberem quod dicerem, nunquid hoc uos ad uitam reducere deberet? at uerō ut gloriosi illi, ac deo inimici odio habeantur, admodum dignum existimo. Proinde tu Pythagora, & Plato, & Chrysippe, & Aristoteles, nunquid tales uobis congruere, uel in humanæ uitæ usum familiare, seu conueniens quid ostendisse dicistis? ita per Iouem inquirunt, Hercules & simia, an quia barbas nutriunt, & seueritatem præ se ferre, philosophiam quoq; exercere uidentur, ideo uobis similes erunt? quinimo pertulissim si ad simulationem ipsam quoq; apti fuissent, nunc uerō citius uultur lusciniā imitabitur, quàm illi Philosophos. Proinde quæ pro me ipso dicēda erant exposui, at tu ueritas, nunquid uera sine testificare. PHILOS. Nunc longius ò Parrisiade absiste: quid uobis agendum erit, quomodo uobis uir dixisse uidetur? VIRTUS. Ego quidem ò Philosophia interim cum iste peroraret, terram subire optabam, adeo uera cuncta protulit. Siquidem audiens unum quemq; qui talia faceret, agnoscebam, interimq; dicta aliqua in hunc, alia uero in eum, qui grauiā perpetraret, referebam, etenim per quā manifestē uiros, tanquam pictura quadam cuncta conferens, expressit, ac non solum corpora, sed & animas ipsas admodum exactē designauit. PHILOSOPHA. Et ego quoque ò uirtus admodum erubui; uos uero quid dicitis?

RHESVS. Quid aliud, quàm à crimine eum absolui, inter amicosq; & benefactores nostros ascribi debere. plane etenim nobis idem quod Iliisibus euenit, qui hunc tanquam Tragœdum quempiam aduersus nos excitauius, qui Phrygæ decantaret clamitates. Canat igitur, & dei inimicos tragicè exagitet. DIOGE. Et ego quoq; ò Philosophia, admodum uirum laudo, ac cuncta quæ illi obiecti, execror: & quia generosus est, amicum eum facio. PHILO. Euge ò Parrisiades quoniam in omnibus superior euasisti, ab accusatione te absoluius, dehinc uero noster eris. PARRIS. Hanc primam adorauit; uerum aliud magis Tragicum opus mihi superesse puto. Siquidem ò ualde ueneranda Victoria, quotidie uitam meam uenerabilem reddis, nec coronare desinis. VIRTUS. Nunquid igitur & illos citemus, ac à secundo iam ordiamur crateres? ut pœnas ob ea, propter quæ in nos iniuriæ fuere, expendant, Parrisiades autem unumquicq; accusabit. PARRI. Rectè, ò Virtus, elocuta es: quapropter heus tu minister Syllogisme, tocyus in urbem deflectere, Philosophosq; ut præsto sint, citare pergas. SYLLOGIMVS. Audi, tace, philosophos ut in arcem ascendant, ac de uirtute, philosophia, ac iustitia rationem reddant, cito. PARRIS. Vidēsne? pauci citatione obediētes conueniunt, partim uero iudicium timent, ac plurimi ociosi non sunt, circa diuites enim uersantur: si uero cunctos aduenire cupis, de ijs præconium ò Syllogisme, pronuncia. PHILO. Minime, uerum tu Parrisiade ex arbitrio tuo illos conuoca. PARRIS. Atqui minime hoc difficile erit. Audi, tace, quicunq; se philosophos esse dicunt, & quicunq; nomen hoc ad se spectare arbitrantur, ad distributionem in arcem ueniant, singulis enim minæ dabuntur duæ, scæ minæq; placentæ. Quicunq; uero barbam profundam ostenderit, ille & caricarum massam accipiet: nemo uero, seu modestiam, uel iustitiam, aut continentiam afferat, siquidē hæc si non aderint, necessaria sunt minime. quinq; præterea syllogismos unusquisq; apportet, non enim fas absq; his sapientem esse. duo deniq; auri talenta in medio exponentur, quibus illum donabimus,

Qui uerbis omnes possit contendere contra,

*Loca Athenis
iuxta arcem.*

Papæ, quàm refertus est impellentium multitudiē ascensus, quemadmodum ob duas tantum accelerant minas, apud Pelasgicum quidam, & iuxta Aesculapii templum alij, circa Arion pagum quoq; multi, nonnulli & penes Tali sepulchrum, quin reliqui ad motis scalis, per geminorum ædem turmatim, ut pœnas dent, irrumpunt, & per Iouem apum instar racematim, ut Homeri uerbis utar, sed & hinc quàm plures, illinc quoq; innumeri,

Quot folia & flores nascuntur tempore uerno.

Atqui breuiter, confidentium clangore repleta est arx, ac undiq; pera, barba, assentatio, impudentia, baculi, gulositas, Syllogismus, auaricia, ac pauci illi, quicunq; ad primum illud conuenerant præconium latentes, & ignoti reliquorum multitudinē intermixti, sub altarum formarum similitudine delitescunt. Est & hoc ò Philosophia molestissimum, & in quo te maxime quis reprehendere queat, quod minime notas & signa illis inuasisisti, siquidem præstigiatores isti, sapius ad persuadendum, uerè philosophantibus sunt aptiores. PHILO. Paulopost hoc fiet, uerum iam animum aduertamus. PLATONICVS. Primos nos Platonicos ipsos accipere decet. PYTHAGORICVS. Minime, sed nos Pythagoricos, prior enimerat Pythagoras. STOICVS. Desipitis, præstantiores nos, qui a porticu, PERIPATETICI. Minime quidem, uerum nos de Peripato, in rebus sumus priores. EPICUREI. Nobis Epicureis placentas date, & caricarum massas, de minis uero expectabimus, donec ultimi accipere debeant. ACADEMICI. Vbi duo sunt talenta? siquidem nos Academici ostendemus, quantum alijs simus contentiosiores. STOICI. Non, nobis Stoicis præsentibus. PHILO. A contentionibus desistatis, uos uero Cynici ne inuicem impellatis, nèue baculis uerberetis, nam propter alia uocati estis: ego enim Philosophia, nunc unà cum Virtute &

Viri-

ueritatem diiudicabimus, qui nam sint qui uerè philosophentur, inde qui nostris institutis uiuere inuenientur, felices erunt, et optimi esse iudicabuntur. At subdolos illos, nilq; ad nos spectantes, malos malè perdemus, nedum sibiipsis contraria committunt, arrogantia tamen efferantur. uerū quid hoc est? fugitis ne? ita per Iouem, multi per confragosa desiliunt, adeo ut penitus euacuata sit arx, præter paucos illos, qui iudicium haud formidantes remansere. uos uero ministri peram, quam Cyniculus fugiendo abiecit, tollatis. Sed quid in illa latet? num quid lupini? seu libri? uel panes tosti? PARRIS. Minime, sed aurum hoc, & iunguentum, ac culter sacrificulus, speculum quoq; & tali. PHILOS. Euge o generose, hæc tibi exercitiij erant uaticata? cum illisq; omnibus conuiciari, ac alios docere audebas? PARRISIA. Nobis itaq; illi tales, cæterarum uos considerare decet, quo pacto error hic tollatur, ac homines cognosci queāt, qui nam ex illis boni, & qui rursus alterius uitæ existant, tu uero o ueritas inquire, tua enim interest, ne tibi mendacium praualeat, ne uero propter errorem, uiri mali bonis intermixti, deliteant. VERITAS. Hac in re ex Parrisiadis arbitrio, quoniam probus ac nobis beneuolus esse uidetur, teq; Philosophia præcipue admiratur, ita agemus: secum Elenchum assumat, & omnes qui se philosophari profitentur, conueniat, ac quemcumq; inuenerit, legitimè & uerè Philosophiæ alumnum, illum corona coronet oleagina, & in prytaneum cõuocet. Si uero alkui (quemadmodum multi sunt) uiro execrando, ac Philosophiæ hypocrite, obutam factus fuerit, attritam dilaceret uestem, barbamq; Tragica abradat nouacula, fronti q; stigmata imprimat, uel inter media inurat supercilia. Si uero deustionis figura, uulpis uel Simia. PHILOS. Euge Veritas, siquidem Elenchus o Parrisiade talis erit, quales & aquilarum pulli, contra solem esse feruntur, non per Iouem tamè ut si quoq; luminis splendore probentur, ac æstimentur, uerum coram illis aurum, gloriam, ac uoluptatem exponas, & quemcumq; uideris ea negligere, ac minime eorum aspectu moueri, is erit qui oleagina coronetur, quem uero fixè intuentem, manumq; ad aurum protendentem uidebis, hunc ut inuretur, abducas, abrafa tamen prius barba. PARRISIA. Hæc o Philosophia ut censes erunt, ac confestim perquam multos eorum, simia, uel uulpecula notatos uidebis, paucos uero coronatos, quinimo si placuerit, nonnullos per Iouem uobis huc reduxero. PHILOS. Quid ais? nunquid fugientes reduces? PARRIS. Et maxime, si sacerdos parumper funiculum hunc & hamum, quos ex Pyrazo piscator facrauit, mihi commodare uoluerit. SACERDOS. En accipe, pariter & calamum ut cuncta habeas. PARRIS. Nunquid o Sacerdos & Caricas aliquas mihi suppeditabis, ac auri paxillum? SACER. Accipe. PHILOS. Quidnam uir hic facere intendit? PARRIS. Hamum placenta & auro inescare, in summitateq; muri confidens in urbem demittere. PHILOS. Quid agis o Parrisiade? nunquid ex Pelagico lapides piscari decreuisti? PARRIS. Tace o Philosophia, ac prædam expecta, tu uero Neptune uenator, ac optime Amphitryte, uarios nobis mittito pisces. uerum lupum quendam maximum cerno, quin potius auratam: LIBERTAS. Minime, sed felis, hians enim ad hamum natat uidetur, aurum subolet, propè iam adest, tetigit, captus est, attrahamus. PARRIS. Et tu o Elenche pariter nunc funiculum apprehende, attractus es. Age o optime, inspiciamus quis nam piscis existat, hiat iste: Hercules quales nam dentes, quid hoc rei est? nunquid o generose circa petras liguriendo discurrens, captus es? ubi prædari sperabas? ibi tu præda facta es. at nunc omnibus à branchiis appensus, manifestus eris. extrahamus illecebras huic, & hamum, uacuum en hamus, placenta iam cum auro in uentrem descendit. DIOG. At per Iouem euomuit, quapropter & alios inescemus. PARRIS. Benè habet. quid ais o Diogenes? tu hunc quis nam fiet nostint? num ad te attinet? DIOGEN. Minime. PARRISIAD. Proinde quo precio

Lupus marinus. meminit Aristoteles & Plinius.
Felis galenus Gazamusteam interpretatus, est piscis rapax.

*Aphyæ, piscis
culi quos parit
limus, uermicu-
lorum instar
scaturientes.
meminit Aelianus.
Plinius uero
Aguas à latis
appellari
dicit, quod ex
qua & pluuia
procreantur.
Psetta piscis
latus. meminit
Aristoteles &
Suidas.
Echinus lati-
ne Erinaccus,
spinis aculea-
tis.*

precio dignum hunc asserere oportet? ego etenim paulo antè duobus obulis e-
um appreciaueram. DIOG. Nimiùm dicis, mollis enim est, & turpis, & moro-
sus, & iners, uerso capite, hunc tu à petra præcipitato, & alium demisso hamo
attrahe. atqui uidesis ò Parrisiade, ne tibi calamus inflexus abruptatur. PAR.
Confide ò Diogenes, tenues sunt & Aphyis leuiiores. DIOG. Et per Iouem le-
uissimi quoque, subinde tamen extrahe. PARR. En quis nam alius hic latus, tan-
quam semisectus piscis accedit? Psetta quædam in hamum impegit, degluti-
uit, capta est. DIOG. Attrahatur, quis nam est? PARR. Platonium se asserit
scaturientes. PLATO. Et tu execrande ad aurum accedis? PARR. Quid ais ò Plato? quid cū
illo agamus? PLATO. Ab hac eadem petra & ille. DIOG. Ad alium capiendum
confideas. PARR. Proinde per quàm bellulum quendam accedere uideo, uelu-
ti in profundo apparet, colore uario, ac uittas quasdam aureas in humeris haben-
tem, cernis ne ò Elenche? Aristotelem hic refert, accessit: atqui rursus abiit, di-
ligenter arbitratur: iterum redit, degustauit, capius est, extrahatur, num hic ti-
bi Aristoteles cognitus est? ARISTO. Neme ò Parrisiade de ipso interroga,
nam quis sit ignoro. PARRIS. Nunquid igitur & hunc ò Aristoteles per petras?
ARISTO. Et maximè. DIOG. Sed ecce multos hic conspicio pisces, paricolores,
spinofos, in superficie asperiores, Echinis magis aculeatos, uerriculo aliquo op-
pus esset, uerùm non adest, satis erit si unum ex grege tantum extrahamus: at-
qui ad hamum accessit, qui ipsorum est ferocissimus. ELENCHVS. Confide, si ui-
detur, ac prius funiculum longè ferro circumda, ne dentibus adirc dant, & aut
deglutiant. PARRIS. Deledi, at tu Neptune capturam secunda, Paræ, pro ille-
cebris depugnant, partim congregati Caricas circumdunt, alij uero deuoran-
tes, ab auro detinentur, benè habet, adhæsit quidam admodum robustus. Age
dic, cuius tu cognomen refers? Atqui ridiculus sum, piscem loquicogens, mu-
ti siquidem sunt, ceterum tu Elenche dic quem nam hic magistrum habet?
ELEN. Chrysippum hunc. PARRIS. Intelligo, quoniam aurum, ut arbitror, no-
mini conuenire uidetur. At tu Chrysippe per Mineruam refer, nostri neueros,
uel talia ipsos facere doces? CHRYSIPPVS. Contumeliose per Iouem ò Parrisi-
ades interrogas, qui nobis quicquam cum ijs, qui tales existant, conuenire suspi-
caris? PARRIS. Euge generosus es ò Chrysippe, igitur et iste cum alijs in caput
præcipitetur, quoniam spinosus est, ac timendum, ne si à quopiam cemesius fue-
rit, guttur offendat. PHILOS. Satis ò Parrisiades piscatus, ne quis (ueluti mul-
ti solent) abrupto auro & hamo au fugiat, indeq; sacerdoti abs te repetere sit ne-
cesse. Proinde nos ad deambulationem pergamus, tempus quoque instat, ut &
uos eò unde uenistis, reuertatis, ne ultra præscriptum tempus moram ducere
uideamini: tu uero Parrisiades, & Elenche per Gyrum ad cunctos accedatis, &
quemadmodum iussi, aut illos coronate, aut inurite. PARRI. Fient hæc ò Phi-
losophia, ualete uirorum optimi, nos uero ò Elenche proficiscamur, ac iussa ex-
equamur, uerum quò primum pergere necessum erit? nunquid in Academiam,
uel Stoam? ab Lyceo exordium faciamus, nil hoc refert, attamen hoc nomi, quo-
cunque gentium perueniemus, paucis equidem coronis, multis uerò indigebi-
mus cauterijs.

CATAPLVS SIVE TYRANNVS.

PETRO MOSELLANO INTERPRETE

ARGVMENTVM.

V Ti supra in Menippo, diuitiū exitus ac pœnas descripsit, recitato etiā decreto, quo anime il-
lorū in asinos migrare iubetur, ita hic sub Megapēthis persōa, Tyrānorū uitā, mores, exitus,
et quæ tādē post hanc uitā, animorū supplicia et cruciatus illos maneat, exponit, amplificatis his etiā
anticthesi.

desi quadam, dum sutorum Micylum, & Philosophum Cyniscum, utrumque pauperem, alterum etiam uirtutis ac sapientie deditum, cum illo componit. Illud uidelicet innuens, quod, qui potentiam & diuitias sectantur, & uitam plerumque pessimam atque nequissimam agant, & mortem quam grauissimam animo patiantur. Contra autem, qui a rebus istis mundanis, iisdemque malorum omnium principijs & causis, animum remotum ac liberum habent, quique uirtutem præ ijs, quæ uulgi appetit & miratur, colunt, illos & mortem contemnere solere, namque ullis conscientie flagris facile perterri. Tractat autem hæc, pro more ac instituto suo, fabuloso rursus dramate quodam, fista umbrarum transfretatione apud Acherontem. in qua dum & tyrannus hic traiciendus foret, mora cæteris, renitente ac mortem deprecante illo, iniicitur. Quam rem Charonte atque alijs grauius ferentibus, tandem Mercurius collo attractum illum, in nauem compellit, adiuuantibus ad id pauperibus illis Cynisco & Micyllo. Porro ubi iam traiectum esset, rursus apud Rhadamantum eodem pacto iudicium subterfugere uelle idem fingit, sed tamen & ibi in medium protractus, & à Cynisco accusatus, extremo tandem supplicio damnatur.

CHARON. CLOTHO. CHARON.

GE uero ô Clotho, nauis quidem hæc iam dudum nos expectat parata, & ad nauigationem commodè admodum instructa. Siquidem & sentinam exhaustimus, & malum ereximus, tum & uelum est passum, ac remi suo loco collocati omnes, ita ut, quod in me est, obstat planè nihil, quin anchora subtracta iam hinc soluamus. Verum Mercurius, qui iam diu adesse debuisset, solus est in mora. Itaque, quum hodie iam ter traiecissem licuisset uectoribus, ut uides, adhuc nauum est nauigium? Et iam ad uesperam uergit dies; nos autem nondum ne obulum quidem demeruimus. Porro Pluto, sat scio, me huius more autorem suspicabitur, idque quum apud alium sit negotij culpa. Ille autem bonus & egregius umbrarum dux, quemadmodum & alius quispiam ex umbris hausto apud superos obliuionis fonte, ad nos redire oblitus est. Et ut conicio, cum ephœbis luctatur, aut cytharam pulsat, aut fabulas aliquas denarrat, scilicet quàm sit bellus nugator ostentans. Vel etiam interim, dum regreditur inter uiam furandi studio forsitan occupatur. Nam ex artibus quas proficitur, hæc uel præcipua est. Adhuc ergo modum pro suo arbitrio liberè nobiscum agit, nihil etiam ueritus, quod media ex parte est noster. CLO. At quid nosti ô Charon, an negotio aliquo detineatur, Ioue uidelicet postulante, ut in procurandis Superum rebus plus quàm iustum tempus infumat? Herus autem est & ille. CHAR. At non ita ut ultra iustum modum communi mancipio debeat imperitare: quando nos, cum abeundi tempus esset, ne unquam quidem eum detinuimus. Sed ego rei causam propemodum coniecturis assequor: nempe apud nos malua tantum est cum libamentis, & placentula, silicerniaque. Cætera uero caligo, & nebula, tenebræque. In cælo autem, præterquam quod clara ac lucida sunt omnia, Ambrosia multa, pariter & Nectar affatim suppetit, adeo, ut mihi quocumque hoc nomine suauius lubentiusque apud illos cunctari uideatur: quin & à nobis subuolare consuevit, perinde ac si è carcere aliquo auffugeret. Vbi uero descendendi fuerit tempus, lentè admodum, & pedetentim uix tandem accedit. CLO. Mitte iram istam ô Charon, si quidem hic propè adest, complureis secum adducens: imò ut cernis, densam turbam uelut gregem uirga præsegit. Sed quid hoc? uinctum herclè quendam in ipsis conspicio? Tum alium risu diffluentem. Porro alium quendam pera succinctum, ac baculum manu gestantem, asperumque ac toruum quiddam obtinentem. Denique alijs, ut gradum addant à tera, go imminuentem. An non & Mercurium ipsum uides sudore perfusum, pedibus puluere conspersis, tum & cerebro anhelantem, adeo, ut os ei suspirijs sordidum? Quid hoc rei est ô Mercuri? Hem quæ est hæc trepidatio? Nobis certè uehementer perturbatus uidere. MER. Quid aliud ô Clotho, quàm quod, dum

ſceleſtum hunc auſugientem proſequor, penè acciderit, ut ego ad hanc nauem hodie non fuiſſem rediturus. CLO. At qui nam eſt, aut quid tibi quærens, conatus eſt transfugere? MER. Hoc quidem eſt uel cuius manifestum, quòd diutius uiuere cogitauit. Eſt autem uel rex quiſpiam, uel tyrannus, quantum ex eius ciulatu conſpicere licuit. Nam ingenti quadam ex felicitate ſe deiectum querebatur. CLO. Et quum filum, quod ei erat innexum, iam defeciſſet, ſtultus tamen ille, quaſi ſuperuiuere queat, auſugit? MER. Auſugit narras? Quod ſi non generoſiſſimus hic, qui baculum manu geſtat, mihi fuiſſet auxilio, ſicq; ipſum comprehenſum uinculis alligaſſemus, è noſtris proſecto manibus egregie effugiſſet. Etenim ex quo eum mihi tradidit Atropos, per omnem uiam retrahere, atque obniti nunquam deſtitit. Quin pedibus ſolo oppoſitis, ita ſe affirmauit, ut inter ducendum nobis non parum negocij exhibuerit. Aliquoties autem ſupplicabat, ac deprecabatur, ingentia daturum ſe pollicens, ſi uel paululum dimitteretur. Ego uero cum hominem ea quæ contingere non poſſent, ambire uiderem, ut & me decuit, minimè dimiſi. At ubi iam ad ipſum hoſtium uſq; perueniſſemus, ipſeq; umbras ut moris eſt, Aeaco ad numerarem, & ille uniuerſas ad ſummam à ſore tua tranſmiſſam, recenſeret, perditiffimus hic, neſcio quomodo clam nobis auſugerat. Itaque quum ſummæ unus de eſſet, Aeacus adductis ſupercilijs, non in omnibus, inquit, paſſim tu furandi artificium intende. Satis tibi ſit, quòd ei uſmodi ludos in cœlo reddere conceditur. Umbrarum autem res omnino ſunt planæ, neque quicquam nos aliqua uia fallere poteſt. Quatuor ſupra mille, ut uidet, ſumma habet inſcriptos, tu uero uno minus adducis? Niſi forſan excuſas, quòd te circumuenerit Atropos. Ad hunc ego ſermonem rubore perſuſus, quæ in uia acciderant, in memoriã reuocare cœpi. Et cū oculis in orbem ductis, hunc nuſquam cernerē, facile animo collegi, eum tranſfuſiſſe. Quare uiam quæ recta ad Tanarum reducit, quàm potui celeriter, remetior, hic autem optimus uir ſua ſponte me comitabatur. Itaque uelut è carceribus emiſſi celeri curſu uolantes ipſum iam in Tanaro deprehendimus, uſque adeo parum abſuit, quin effugiſſet. CLOT. Et nos ô Charon Mercurium adhuc ignauix damnamus? CHAR. Quid ergo diutius cunctamur? quaſi non ſatis ſit moratum? CLOT. Probè dicis, inſcendant. Ego uero, ſumpto in manus libello, ingreſſentes ſingulos, qui & unde nati, quoq; modo uita functi ſint, ex more dignoſcam. Tu autem ô Mercuri ipſos excipe, & omnes ſuo ordine collocato. Verum tu infantulos iſtos primum iniſce, quid enim mihi interroganti quiuerint reſpondere? MER. En tibi ô Portitor ſunt hi numero trecenti, præter eos qui à parentibus ſunt expoſiti. CHAR. Papæ, quæ eſt hæc ſoli fertilitas, egregius es umbrarum ductor, uuas immaturas nobis adducis. MER. Vintu ô Clotho, ab his, indeſictos introducamus? CLOTH. Vetuloſ iſtos dicis? maxime. Quid enim attinet, ut quæ ante Euclidem hucusque contigerunt ſciſcitando, ipſa mihi negocia faceſſam? Vos qui plus ſexaginta annos nati eſtis, a deſte. Sed quid hoc? Itan' eorum aures annis ſunt obturatae, ut me non exaudiant inſclamantem? forſan & hos ſublatoſ importare oportebit. MERCVR. En duodequadraginta flaccidi omnes & apprimè maturi, ac in ipſo planè tempore decerpti. CLOTH. Per Iouem quandoquidem iam omnes ſunt uux paſſæ. Saucioſ ô Mercuri, nunc adducito. Vos quo mortis genere, uſtam clauſeritis, mihi primum dicite. Sed cur non ipſamet, quæ cuique ueſtrum ſint inſcripta, inſpicio? Octoginta in prælio cadere heri apud Medoſ decretum erat, atque unà cum his & Okeartis filium Gobarem. MERCVR. Adſunt. CLOTHO. Præ amoris impatientia ſibi ipſi mortem conſciuere ſeptem. In primis autem Theagenes philoſophus, propterea quòd ſcorto Megarenſi, cuius amore flagrabat, potiri non poſſet. MERCVR. En tibi propè adſunt. CLO. Porro ubi illi, qui de imperio certando, mutuſ ſe cædibus conſecere?

MER.

MER. Hic astant. **CLO.** At quem aduiter, in hoc fuit ante uxore, neci dedit, is ubi est? **MER.** Entibi hic adest. **CLOT.** Quos iudicium sententia capitis damnauit tandem adsint, eos inquam, qui carnificinam senserunt, quiq; in crucem sunt adacti. Tum sexdecim illi, qui a latronibus sunt iugulati, ubi sunt o Mercuri? **MER.** Adsunt sauci illi, quos uides. Mulieres porro non & eas una uis adduci? **CLO.** Maximè, pariter & eos, qui naufragio perierunt. Simul enim & eadem mortis ratione, uitam exiuerunt. Sed & quos febris interemit, hos simul adducito. Tum Agathodem medicum. Sed ubi nam philosophus Cyniscus, quem Hecates coena ac ouis iustralibus, cumq; his sepiam cruda deuoratis uitam finire decretum erat? **CYN.** Iam dudum hic tibi assisto o tu praeclarissima Clotho. Verum hoc interim mecum admirror, quonam iniuria genere maiestatem tuam laeserim, quod me tam longo tempore apud superos errare permittaris. Nam uniuersum colum ferè unum mihi adglomerasti. Ipse certè quanquam tulum ipsum dirumpere saepe sum conatus, tamen quum nescio quomodo infragile esset, quod moliebar, efficere non potui. **CLO.** Equidem te humanorum peccatorum uelut inspectorem ac medicum relinquebam. Iam autè quod felix faustumq; sit, inscende. **CYN.** Minimè gentium, priusquam uinctum hunc inscendere compulerimus: uereor enim ne te precibus suis à sententia dimoueat. **CLO.** Age, uideam quis est. **MER.** Megapenthes Lacydæ filius, tyrannus. **CLO.** Inscende tu. **MEGAPENTES.** Nihil minus o regina Clotho, potius autem ad superos me remeare paulisper finito. Quod si feceris denuo, ultro me huc recipiam, uel nullo uocante. **CLO.** At quidnam est, cuius gratia tantopere in uitam redire gestis? **MEGA.** Equidem domum semiperfectam reliqui, quam ut prius per te liceat ad fastigium perducere, uehementer oro. **CLO.** Nugas ais, quin mox inscendis? **MEGAP.** Non multum temporis flagito o Parca, diem hunc saltem mihi apud superos agendum concede, quo tempusculo de pecunijs nostris uxor in non nihil iniungam, atq; ubi defossum thesaurum habuerim, demonstram. **CLO.** Frustra laboras, stat sententia. **MEGA.** Ergo tantum auri peribit? **CLOT.** Quin tu hac gratia animo es ocioso: Nam Megacles potitur tuus consobrinus. **MEGAPEN.** O insignem contumeliam, ille mihi inimicus, quem ego praelegnacia non occidi? **CLO.** Ille ipse, qui non modo non paulo plures, quam tu uiuet annos, uerum & pellices tuas, & uestes, & quicquid est auri nanciscetur. **MEGA.** Præter æquum facis o Clotho, quod hominibus inimicis, & hostilibus infestis meas fortunas attribuis. **CLOT.** Quasi uero tu non eadem hac uia quæ Cidimachierant, nactus esses, non solum ipso occiso, sed & liberis eius in conspectu spirantis adhuc & palpitantis maceratis. **MEGAPEN.** Sed iam tum me erant. **CLOT.** Itaque tui dominij tempus iam effluxit. **MEGAPEN.** Ausculta o Clotho, quæ tibi priuatim semotis arbitris dicere uolo: uos hinc paulisper abscedite: Sime effugere permiseris, auri puri mille talenta me tibi hodie daturum repromitto. **CLOT.** Ridiculum caput, adhuc aurum, & talenta habes in memoria. **MEGAPEN.** Sed enim, quando ita uis, duos crateras addam, quos occiso Cleobrito mihi uendicaui. Eorum uterque auri puri, defecatiq; centum æquat talenta. **CLOT.** Corripite hominem: neque enim apparet eum sua sponte ingressurum. **MEGAPEN.** Testor uos, murus manet imperfectus, & nauium statio inchoata: Quæ omnia, si quinque saltem dies amplius uiuere licuisset, ad fastigium perduxissem. **CLOT.** Sécurus es, alius extruet. **MEGAP.** Atqui hoc saltem æquum postulare uideor. **CLO.** Quid hoc? **MEGAPEN.** Ut tantisper superesse liceat, dum Pisides subiugum misero, & Lydis tributum imperaui, dumq; mihi ipsi magnificentissimo monumento erecto, inscripsero, quæcumque in uita gessi, uel magna, uel egregij imperatoris uirtute digna. **CLO.** Quid? tu non unam postulas diem, sed ferme uiginti annorum moram. **MEGAPEN.** Atqui sponsores uobis exhibere sum paratus, & tam breuis moræ, & mei re-

ditus, Quinetiam, Recordi fuerit, obsidem pro me relinquam Agapetum. CLO. O scelestum, cum ne, quem relinquare in terris superstitem semper tibi in uotis erat? MEGAP. Olim is erat animus, nunc autem, quod melius est, uideo. CLOT. Veniet & ille tibi haud ita multo post, ab eo, qui nunc regem agit, è medio sublatus. MEGAPEN. Cæterum illud saltem non negabis ô Clotho? CLO. Quid hoc tandem est? MEGAP. Equidem scire gestio, ut sese res mea habitura sit post me. CLOT. Ausculta, tamen si, ubi audieris, sat scio, animo magis angeris. Principio uxor tua Midas seruus porietur, quam iam antè quoque non semel constuprauerat. MEGAPEN. Ille ne scelerosus, quem equidem dum uxori gratificari studeo, manu misi. CLOT. At filia tua in pellicum gregem, eius qui iam tyrannidem exercet, adnumerabitur. Porro imagines & statuz, quas olim ciuitas tibi erexit, iam euersæ omnes, spectantibus risum mouent. MEGA. Hoc mihi expedias uelim: nullus amicorum meorum illis, qui hoc faciunt, obsistit? CLOT. At quisnam tibi amicus erat, aut ex qua causa iusta quempiam tibi conciliaras? Nescio quod qui uos uelut deos adorant, & quæcunq; uel feceritis, uel dixeritis, laudant: aut timore, aut certè sui compendij spe ea omnia faciunt. Nimirum imperij ipsius amici, ac interim temporis seruientes. MEGA. Atqui si quando in conuiujs ex more uinum libarent, magna uoce omnia mihi bona precabantur, adeo ut si fieri posset, unusquisque eorum etiam pro me mortem subire paratus esset. In summa, per nihil aliud, quàm nomen meum iurabant. CLO. Propterea ex cœna, quam heri cum quodam eorum cœpisti, statim mortem oppetisti. Nam poculum tibi postremo temperatum, huc te demisit. MEGAPEN. Hoc illud est, quod amarum quiddam gustaram. Sed quid ex eo scelere sibi uoluit? CLO. Nimis multa percunctaris, quàm iamdudum incendendi tempus fuisset. MEGAPEN. Vnus adhuc restat scrupulus, qui me omnium maximè sollicitat, cuiusq; gratia in uitam uel tantillum respicere gestiebam. CLO. Quid hoc tandem est, ingens enim aliquod fore apparet? MEGAPEN. Carion famulus meus statim, ut me mortuum aduertit, circa uesperam conclaue, in quo iacebam, ingressus, cum deserta omnia offendisset (neq; enim quisquam mei curam gerebat) attractis foribus tanquam nemo adesset, pellicem meam Glycerium subegit, cum qua opinor, iam multo ante re habere consueuerat. Postea uero cum iam animum uoluptate expleisset, oculis in me defixis: Tu quidem, inquit, homuncio sceleste, sæpe mihi nihil commerito uerba non pauca inflixisti. Et cum dicto, comam mihi uellicabat, ac caput tuberibus opplebat. Tandem autem, quum rictu ampliter diducto, in me despuisset, ac ut in impiorum regionem facerem, iussisset, abiuit. Ibi ego, quanquam ira succendebar, tamen, quia iam frigidus & exanguis eram, hominem ulcisci non potui. Porro scelestæ famula, cum aduenientium quorundam strepitum sensisset, scilicet ut me lugere uideretur, oculis spuito inunctis, eiulando, nomenq; meum lugubri uoce inclamando, abscedebat: quos si prehendero. CLOT. Quin tu minis omissis celeriter incendis? Iamdudum enim tempus, ut in iudicium concedas. MEGA. At quis contra hominem regem pronunciare audebit? CLOT. Contra regem quidem nemo. Verum contra umbram Rhadamanthus, quem in sentencijs, pro cuiusque merito ferendis, mox æquissimum experieris. Quare in præsentia non amplius cunctare. MEGAP. Priuatim saltem, & unum ex pauperibus istis facias, licebit. Imò pro rege seruum, modo reuiscere sinas. CLOTHO. Vbi is, qui baculo armatus est, & tu Mercuri. Quin hominem correpto pede intro trahitis? Neque enim uoluntarius inscenderit unquam. MERC. Sequere nunc fugitiue, cape hunc Portitor unà cum illo altero, atque ut malo fortiter adalligetur, cura. MEGA. Atqui conuenit honestissimo me sedere loco. CLO. Quid ita uero? MEGAP. Quod ex fuerim, per Iouem, & satellites habuerim compluris. CLO. Et iniuria te uelli-

uellicabat Carion, hominem saeuum adeo, ac intractabilem? Iam certe tyrannidem admodum acerbam experieris, nimirum huius gustato baculo. **MEG.** Et Cyniscus mihi baculum illidere audebit? Non ego te nuper, quod liberius & asperius quam pro maiestate, obiurgasses, tantum non cruci adfixi? **CLO.** Propterea & tu nunc hic manebis malo astrictus. **MICYLLVS.** Dic mihi o Clotho, quando uobis mei nulla est cura, an quia pauper sum, propterea me postremum inscendere oportet? **CLO.** Tu uero qui standem es? **MIC Y.** Equidem sum Micyllus tutor. **CLO.** Quid? quod tam grauiter fers moram? Non uides quam multa se daturum polliciatur hic Tyrannus, si uel paulum in uitam remittatur. Unde mirari succurrit, cur non & tibi mora sit iucunda. **MIC.** Ausculta rem paucis Parcarum optima. Non admodum me delectat munus illud Cyclopi, uide licet in hunc modum polliceri.

Post omnes alios, tandem ipse uorabitur Vtis.

Sive enim primum siue postremum, iidem me dentes manent. Sed enim neque alias me res, ut diuitum se habent. Nostra enim & illorum uita (quemadmodum aiunt, perpendiculo inter sese distant. Quandoquidem tyrannus, qui in uita horrendus omnibus & suspiciendus uidebatur, nunc auro, argento, uestibusque exutus: tum & equis, coenis, pueris floridis, & mulieribus formosis post se relictis, eorum desiderio non iniuria cruciatur, ac a tot commodis se abstrahi fert grauiter: quibus, nescio quomodo, anima ipsa, uelut glutino haeret affixa, neque se facile sinit auelli, ut quae eis iam diu inhæserit. Quin magis tanquam uinculum aliquod est infragile, cui ipsos illigari irretiriq; contingit, adeo, ut ubi quispiam eos abducere pararit, plorent. Accum in cæteris sint feroces, in hac tamē uia quæ ad inferos ducit, meticolosi deprehenduntur. Itaque subinde dant terga & ad ea quæ procul in luce apud superos geruntur, respicere gestiunt. Sicut stultus hic faciebat, qui non solum in itinere aufugere conabatur, uerum etiam hic mortem frustra deprecatur. At ego, ut qui in uita pignus haberem nullum, non agrum, non domum magnifice extructam, non aurum, non supellectilem, non nominis gloriam, non imagines, ad mortem expeditus merito erā. At statim ut mihi solum innuit Atropos, abiectis & subula, & loro geniculari, tantum crepidam quam manu portans uoluntarius sequebar. usque adeo haud grauatum, ut dum praefestinandi studio subsulto, neque calceos subligarim, neque atramentum abstergerim: imò uero praecurrebam, quæ ante me essent, spectare gestiens. Neque enim a tergo mihi erat relictum quicquam, quod me uel conuertere, uel reuocare potuisset. Et per Iouem, quæ cunctis hic apud uos uideo, mirum quam mihi placeant: nam pares honorum gradus hic dari, nec quenquam uicino praestare, res mihi omnium longè suauissima uidetur. Deinde coniecturam facio, ne res quidem alienum hic a creditoribus reposci, neque tributum cuiquam pendi, neque, quod omnium maximum est, hyberno tempore quenquam rigere, neque ægrotare, neque potentiores in humiliores pugnos ingerere. Postremo pace consistunt omnia, & in contrarium tota uitæ ratio uersa. Siquidem nos pauperculi ridemus, discruciantur autem & plorant diuites. **CLO.** Ergo quum iam dudum ridentē te conspexerim, quid tandem sit, quod potissimum tibi risum mouerit, audire percupio. **MIC.** Ausculta dearum mihi maximè uerenda. Cum apud superos propter tyrannum habitarem, quæ apud eum fierent, nimis quam accuratè inspectabam. Actum quidem feliciter ex æquo cum dijs uiuere mihi uidebatur. Nam cum purpuræ florē spectarem, & comitantium turbam numerarem, aurum ac pocula gemmis distincta mirarer, lectos argenteis pedibus suffultos stuperem, beatum planè hominem prædicabam. Ad hæc eorum, quæ in coenam apparabantur, nidor sæpe me prurire faciebat. Iam uero quum pro maiestate in publicum prodiret, & se ipse subinde erigēs, uelut resupinaret, obuijsque stuporem inijceret, cæteris mortalibus pulchrior, & fortunæ beneficio toto penè

regio cubito sublimior uidebatur. Sed ubi iam uita functus esset, ipse quidem istis delictis exurus, ridiculo fuit omnibus, ego uero meam stulticiam multo magis ridebam, qui eiusmodi non hominem, sed hominis probum, ad stuporē usq; miratus fuisset, cuius felicitatem ex epularum tantū nidore aestimasset: quēque ob sanguinem, qui Laconici maris testudinibus imascitur, beatum prædicasset. Neq; uero hic solum mihi ludo fuit, uerum etiam cum Gniphonem illum foeneratorem gementem uiderem, & quod pecunijs, dū licuisset, usus non fuisset, propriam sortem deplorantem: imo, quod ne semel quidem illis se gustatis, uerū luxu perditō Rodochari relictis, ē uiuis excessisset (hic enim quia genere proximus erat, in hæreditatem lege uocabatur) hæc inquam, cum cernerem, risum sistere nullo modo potui, præsertim recordatus, quā in uita pallidus semper & squalidus obambulasset, & uultu, præ curarum magnitudine, tristi. Deinde, quod solis digitis opulentus fuisset, quibus talenta & milliones supputare consueuisset, ea paulatim & minutatim corradendo, quæ fortunatissimus Rodochares, haud ita multo post, fuerat egregiè distractus. Sed quid iam non hinc soluimus? Etenim si quid reliquum est, hoc inter nauigandum ridebimus, quando & hos plorantes uidere licebit. CLO. Inscende tandem, ut anchoram Portitor subtrahat. CHAR. Quid hic? quod feratur? inibi operire. Cras te prima luce traiciemus. MIC. Iniquus es o Charon, qui me umbram iam penè exoletam relinquis. Age, age, ut lubet. Equidem tibi diem dicam apud Rhadamanthum. Hei misero mihi, iam nauigant, at ego hic solus relinquo. Atqui cur non ad eos natando contendo? Neq; enim cum iam antè sim mortuus, periculum est, ne denuo submersus præfocari queam. Deinde, ut maxime nauigare liceat, ne obulus quidem est, quo naulum reddam. CLO. Quid hoc rei o Micylle, quin isthic manes? haud fas est Micillum ista ratione transfretare. MICYL. Et quid si etius quam uos, ripam attigero? CLOT. Nequaquam. Potius naue adacta, eum recipiamus. Tu Mercuri corripe hominem. CHAR. At ubi nunc sedebit, cum, ut cernis, plena sint omnia. MERCVR. Si uidebitur, Tyranni humeris infidat. CLOT. Quam hoc appositè Mercurio uenit in mentem. Ascende ergo, atque scelesti huius dorsum fortiter proculca. Nos autem prosperiter nauigemus. CYNISCVS. Aequum fuerit o Charon, ut iam hic tibi, quod uerum est, detegam: Equidem obulum, quem pro traiectu debebo, soluere non potero, quando præter peram, quam uides, & baculum, habeo planè nihil. Cæterum si uel sentina sit exhaurienda, uel agendus remus, en tibi adsum paratus. Porro Charontem Cynisci non poenitebit, dum modo agilem & firmum dederis remum. CHAR. Remiga. Nam à te uel hoc lucri facere, fuerit satis. CYN. Non & cantu remiges accendere profuerit? CHA. Per Iouem, si quidem nauticam aliquam cantilenam tenes. CYNIS. Teneo, & quidem multas. Verum, sicuti tute uides, obstrepunt hi plorando, sicut cantus ipse interturbetur. DIVES. Hei mihi, quæ reliqui prædia. ALIVS. Heu quā fertiles agros. Me miserum, qualem reliqui domum. ALIVS. Vē, ue infantulis meis. AGRICOLA. Quis nūc uuas decerpēt ē uitibus, quas hoc anno plantauit? MER. Tu uero Micylle, nihil ploras? Atqui fas non est quēquam citra lachrymas per nauigare. MIC. Bona uerba. Nam cum secundo flatu nauigem, quid plorem, non uideo. MER. Attramen pro more paulisper ingemito. MIC. Quin hac gratia, quando ita uis, plorabo? Hei mihi quot lora reliqui, hei crepidas antiquatas, Eheu marcidos calceos, Non ego infelix post hac à mane ad uesperam usq; sine cibo peragam. Nec hyemis tempore sine calceis, & seminudus oberrabo, dentes præ frigoris acerbitate complodendo. Quis tandem meam habebit subulam? quis aciculam? Satin' lamentatum ē Mercuri? Iam enim iam ripam ferme attigimus. CHAR. Age uero prius naulum

redde

reddite. Tu redde, ab alijs omnibus habeo. Obulum redde Micylle. MIC. Io-
 taris o Charon, aut quemadmodum aiunt, in aqua scribis, qui à Micyllo obu-
 lum expectes. Ipse certè antequam huc uenissem, quadrangulus ne esset obu-
 lus, an rotundus, ne noueram quidem. CHA. Egregiam uero & quaestuosam
 nauigationem hodiernam. Abcedite tamen. Ego uero ad equos, boues & ca-
 nes, reliqua quæ id genus animalia me recipiam. nam & ea trahere oportet. CLO.
 Mercuri, tu hos exceptos abducito. Equidem in aduersam ripam renauiga-
 bo, Indopatem & Heramitrem aduectura, quandoquidem hi de agrorum fi-
 nibus rixando, mutuo se confecerunt. MER. Heus uos, progrediamur. imò
 uero omnes uno agmine me sequimini. MIC. O Hercules, quæ est hæc caligo?
 Vbi nunc formosus ille Megillus? Aut quo nam indicio quis Phryne formo-
 siorem Symmachem hic dignosceret? Hic enim paria & eiusdem coloris o-
 mnia, adeo ut nihil sit neque formosum, neque formosius. Quin palhastrium
 meum, quod ante hæc fœdum uidebatur, æquè nunc est in precio, quæ ipsa regis
 purpura, nempe quod ambo sint obscura, ac eisdem tenebris obducta. Tu au-
 tem Cynisce ubi tandem es? CYNIS. En tibi Micylle hic adsum, sed sic com-
 modum uidetur, pariter eamus. MIC. Probè dicis, dextram mihi iniice. Dic
 mihi, quando Eleusinijs sacris initiatus es, non tibi hæc similia uidentur illis,
 quæ istic fiunt? CYNIS. Rectè confers. En adeo quædam facem gestans acce-
 dit, obtuens terrificum quiddam & minabundum. An non est Erinny? MIC.
 Apparet certè ex habitu, MERCVR. Excipe hos o Tisiphone, supra mille qua-
 tuor. TISIPHONE. Atqui iam dudum Rhadamanthus hic uos expectat. RHA-
 DAMANTHVS. Adduc ipsos o Erinny. Tu uero Mercuri, ut est præconis mu-
 nus, æditis nominibus, singulos accerse. CYN. O Rhadamanthe, per patrem
 te obsecro, meam causam primum omnium cognoscas. RHADA. Qua gra-
 tia? CYNIS. Omnino gessit animus accusare quendam de malis, quæ in uita
 me conscio commisit. Alioqui ni prius qui sim, & qua ratione uitæ cursum
 transegerim, fiat manifestum, non dignus ero, cui fides adhibeatur. RHADA.
 Quis ergo es? CYNIS. Cyniscus sum, o præclare, professione Philosophus.
 RHADAM. Huc ades, & primum ad iudicium assiste. Tu uero accusatores ac-
 cerse. MERCVR. Si quis Cynisce huius est accusator, huc prodeat. RHADA. Nul-
 lus accedit, quanquam hoc satis non est, o Cynisce, sed uestimenta detrahe,
 ut de te, notis tuis inspectis, pronunciem. CYNIS. At ubi Cyniscus notis esset
 iniustus? RHADAM. Quot scelera quisque uestrum in uita patrarit, tot notas,
 sed quæ non facile appareant, in anima circumfert. CYNIS. En tibi nudus assi-
 sto, quare notas quas dicis, inuestiges licebit. RHADAM. Hic per omnia est pu-
 rus, præter treis quatuorue cicatrices admodum oblitteratas, ac uix dum con-
 spicuas. At at quid hoc? uestigia certè, & iniustionum signa. Verum haud
 scio quomodo sunt deleta, imò uero in totum excisa. Quid hæc o Cynisce?
 aut qui denuo purus es factus? CYNIS. Equidem rem tibi indicabo: Olim cū
 per imperitiā uitiosus essem, atque hoc nomine complureis commeruissem
 notas, sapientiæ studio me ipse dedere cœpi. Cuius beneficio, haud ita multo
 post uniuerfas maculas ex animo abstersi. RHADAM. Bono profecto & præ-
 sentissimo es usus remedio. Sed iam hinc in Beatorum Insulas abito (illic e-
 nim inter optimos locū habebis) si prius Tyrannum, de quo dicis, accusaris.
 Alios aduoca Mercuri. MIC. Quod ad meam causam attinet, parum sanè est,
 & breui cognitione indiget. Iam dudum enim hic tibi nudus adsum. Quare me
 introspicias, licebit. RHA. At quis tandem es? MIC. Sum Micyllus tutor. RHA.
 Euge o Micylle purus es omnino, & ne punctulo quidē notatus. Cōcede & tu
 ad hunc Cyniscū. Accerse nunc tyrannū. MER. Megapēthes Lacydæ filius pro-
 deat. Quorsum te agis? accede, te uoco tyrāne, quin ipsum o Tisiphone, in me-

dium proijcis, capite in terram statuto. Benè habet. Tu nunc ò Cynisce, & hominem de sceleribus conuince. Iam enim hic tibi propter adest. CYN. Principio quamuis in accusando ne uerbis quidem opus fuisset, quando quidem cuius monetæ sit, uel ab ipsis notis agnoscere potes, tamen quo res fiat sole clarior, & ipsum tibi uirum detegere, sermoneq; depingere conabor. Ac flagitia quæ æt sceleris nebulæ tantisper dum priuatam agebat uitam, peregit, equidem censeo prætermittenda. Sed ubi partim hominum perditissimorum atq; audacissimorum, quos in hoc sibi conciliarat, fauore, partim satellitum collecta manu, tyrannidem arripuit, plus sexcentos indicta causa trucidauit. Deinde cum hac uia singulorum ciuium opes exhauriendo, diuitias summas corrasisset, nullâ libidinis speciem intentatam reliquit. Quin genus omne cum iniuriæ, tum crudelitatis in miseros ciues exercuit, uirgines uitando, adulescentes stuprando. Breuiter, modis omnibus in subditos debacchando. Iam pro fastu, pro superbia, proq; eius in obuios omneis fremitu, supplicium factis dignum sumere non possis, quando minori periculo in solem, quàm in hunc defixis oculis tueri licuisset. Porro noua supplicia & ad crudelitatem eius explendam recens inuenta, quis poterit recensere? qui ne ab intima quidem familiaritate conunctis abstinerit? Quod si ab eo interemptos huc aduocaris, facile comperies hæc haud quaquam à me calumniandi studio confingi. Imò uero non uocati & uoluntarii, ut uides, hic adsunt, ipsumq; circumstantes malè urgent. Hi omnes ò Rhadamanthe, huius crudelitatis uitam amiserunt; quorum alij formosarum uxoribus gratia, insidijs sunt circumuenti; alij quod liberorum suorum, quos ad iniuriam uiolenter abducebat, nomine stomacharentur, sunt trucidati; alij, quod opibus illorum insidiaretur. Porro alij, quod boni essent & prudentes, quibus haud quaquam cum illius factis conuenire poterat. RHAD. Quid ad hæc dicis sacrilege? MEG. Cædes, quas dicit, equidè perpetravi. Cætera uero omnia, nempe adulteria, læsa puberum pudicitiam, uirginum supra, hæc omnia Cyniscus falso criminatur. CIN. Quin & horum testes proferam ò Rhadamanthe. RHAD. Quos eos dicis? CYN. Mercuri eius mihi Lucernam aduoca & Lectum. Hæc enim in medium progressa, quæ sese conscijs hic ter sceleris patrarit, testabuntur. MER. Et Lectus & Lucerna Megapenthis huc assint. Benè sane quod obsequuntur. RHAD. Exponite ergo uos, quæ uobis testibus commiserit hic Megapenthes. Tu Lecte dic prior. LECTVS. Vera planè sunt omnia, de quibus à Cynisco accusatur. Me tamen ò here Rhadamanthe, hæc dicere sane pudet, eiusmodi sunt, quæ supra me patrauit. RHAD. Itaque cum testimonio tuo apertissime damnas, cum eius facinora ne dicere quidem sustineas. Et tu iam Lucerna da testimonium. LV CERN A. Equidem quæ interdum sint facta, nescio; nec enim aderam. Verum quæ noctu uel in alios fecit, uel ipse est passus, horreo dicere. Cæterum nephanda multa, & quouis iniuriæ genere superiora sæpe numero spectavi, adeo ut & ipsa quidem aliquoties extingui gestiens, oleum ultro non adbiberim. At ille, quo mihi lucem modis omnibus conspurcaret, etiam abominandis facinoribus me in uitam adhibuit. RHAD. Satis est testimoniorum. Sed purpuram hanc exue, ut & notarum numerum conspiciamus. Papæ, hic totus est luidus & insignis, imò præ cicatricum crebritate cæruleus. Nunc autem quo tormenti genere est puniendus, in Phlegethontem ne iniiciendus, an tradendus Cerbero? CYN. Minimè, sed si tibi est cordi, nouum quoddam supplicium & hoc planè dignum, indicabo. RHAD. Dic modo. Nam ego tibi uel hoc nomine magnam habebō gratiam. CYN. Mosest nisi fallor, ut qui moriuntur, ex obliuionis fonte bibant? RHAD. Est quidem. Sed quid tum? CYN. Hic ergo solus à potu arceatur. RHA. At qua gratia? CYN. Hac uia graueis sanè & molestas dabit pœnas. Videlicet cum recordabitur, & qui fuerit, quantaq; apud superos potentia præualuerit. In primis autem ubi delicias illas suas in animo recolere

recolere cœperit. RHADA. Probè dicis. Itaq; ad eum modum damnatus esto. Et ad Tantalum uinculis alligator, semperq; in animis uersato, quæ, dum uixit, peregit iucundè.

DE IIS QVI MERCEDE CONDVCTI, IN DIVITVM FAMILIIS VIVVNT.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Avllice uitæ molestias & incômoda, oratione hac depingit Lucianus, quàmq; indigna ea sit homine, præsertim docto & liberaliter instituto, exponit. Cōfutat is etiam causis ijs, quibus sese tuentur, quò hoc uitæ genus sectantur, & in seruitutem ultrò sese præcipitant. Exordiū ab attentione incipit, amplificando rei magnitudinem, si demq; faciendo dictis, ab eorū persona, qui in eadem uitā aliquandiu uixerunt. Mox & beneuolentiā capiat, Timoclis, eius ad quem scribit ab officio amicitie, indicans se hæc propterea illi scribere, ut quis illū iam olim de hac uitā suscipienda, cōsilia agitare intellexerit, ne quid olim, si res malè cadat, et illū consilij sui pœnitere incipiat, accusare sese possit, ut à quo admonitus, aut reuocatus nō fuerit, præsertim quando sciat hanc uitam nō modo per se difficilem atq; periculosam esse: utrū etiā homini philosopho, aut quocunq; deniq; disciplinarū genere docto, minimè conuenire. Exordio in hunc modū peracto, confutationē statim subiungit earū causarū, quibus sese tueri solent qui hoc uitæ genus ultrò amplectuntur. Diluit aut omnes eas per inuersionē, ostendens ea maximè uel sequi, uel negari, quæ illi cū primis cuitare, uel consequi student, ac postremo etiā turpe esse homini docto & ingenuo, ob solam spem uoluptatis alicuius, in uoluntariam seruitutem sese dare. Atq; hinc iam ad ipsam rem accedit, propositis per diuisionem ijs, de quibus dicturus sit. Principio igitur recenset quanta incômoda, quantaq; molestie perferendæ sūt, antequam in uitam recipiaris. Deinde, quæ & quanta toleranda, atq; adeo deuoranda, ubi iam receptus fueris, circa primacōniua, circapactionem mercedis, circa seruitutem reliquam, quæ mox exceptū atq; perdomitum, paulatim in contemptum adducit, & ad adulandū impellit. Præterea & metu periculisq; inuoluit, ob quæ uariæ exinde querele, & uitæ mutatae pœnitentia sequuntur. Atq; hæc omnia non domi solum perferenda esse indicat, uerum etiā foris, ubi interim multò sordidiora ministeria imponuntur, etiam à mulieribus, quibus æquè ac uiris adulandum est. Post hæc & circa munerum compensationes, quo pacto nuncijs ac dispensatores conciliandi, & circa mercedis solutionem, quanta cū molestia exigenda illa, quantaq; aliorū etiam inuidia accipienda sit, & postremo, quàm ignominiosi exitus plerosq; maneant, senes iam & exhaustos, cū clam aut turpiter ab aula profugium, aut reiiciuntur. Quæ omnia ad finem, uelut in tabella quadam proposita, breui sed eleganti ad modum imagine depingit, & ob oculos ponit, amplificatis etiam in media passim oratione ijs, quæ maximè urgere aut commendare uoluit.

Cquid tibi primum amice, aut quid postremum, quem admodū uulgo dici consuevit, recenseam, ex his quæ tū facere, tū pati coguntur, qui mercedis gratia sese in alienas domos, cōuictumq; tradunt alienum, quiq; in locupletum istorū amicitiam accersentur, si modo eiusmodi illorum seruitutem conuenit amicitia appellare? No ui enim permulta, atq; adeo pleraq; omnia, quæ illis ibi soleant accidere, non per louē quod ipse ea experimento cognorim (neq; enim mihi unquam experiundi incidit necessitas, ac nequando incidat, Dii prohibeant) sed quò complures, qui in hoc uitæ genus inciderant, apud me soliti sint commemorare: partim qui in ipsis etiam dum malis constituti, quæ & quanta ferrent, deplorabant: partim qui tanquam è carcere quodam profugi, non absq; uoluptate recordabantur cōmemorabantq; ea, quæ fuerant perpassi. Imò iuuabat reuocare ob oculos, quas ærumnas effugissent. At quæ hi quidē digniores mihi uisi sunt, quibus fides haberetur: ut qui eius sacri ritus (ut ita dixerim) omnis omniaq; mysteria perdidicissent, cunctaq; ab initio ad finem

Exordium ab attentione et rei magnitudine.

Fidē expositione parat à conditione personarum.

Amplificatio
ex contrario

Beneuolentie
captatio à p-
sonæ cui
scribit institu-
to, et sua erga
illum beneuo-
lentia.

Asseratio.

finem usque perspexissent. Hos igitur haudquaquam indiligenter, nec oscitantes audire soleo, ueluti naufragium quoddam, ac præter spem obiectam salutem enarrantes. Cuiusmodi sunt isti, qui in templis derafo capite, complures simul obambulant, immanes undas, procellas, sublatos in coelum fluctus, iactus, malos fractos, gubernacula reuulsa narrant. In primis autem geminos Castorem & Pollucem apparentes (nam hi peculiariter ad hanc Tragœdiam pertinent) aut alium deum quempiam repente, quemadmodum in fabulis fieri conuenit, exortum: summisque antennis insidentem, aut iuxta clauum adsistentem: qui nauim ad littus aliquod molle dirigeret: ad quod appellens futurum esset, ut & ipsa paulatim ac lentè solueretur: & ipsi turo in solum descenderent, idque ope fauoreque diuino. Atque isti igitur per multa id genus ad præsentem commoditatem exaggerantes, commemorant: quo uidelicet à pluribus stipem accipiant: si non calamitosi modo, uerum etiam dijs chari esse uideantur. Porro si dum eas quas in tectis tulerunt tempestates referrent, atque immanes illas undas, quinetiam dehumanos fluctus, si fas est dicere: & quemadmodum primum à littore soluerint mari tranquillo: quantumque molestiarum perpetua nauigatione sint perpeffi: dum sitiunt, dum nauseant, dum salo perfunduntur. Denique quemadmodum infelici nauigio incautem quampiam sub undis latentem, aut in scopulum aliquem præruptum, & asperum illiso, fractoque miseri ægrè enatarint, nudî, cunctarumque rerum inopes. Hæc inquam quum referrent, mihi quidem uisi sunt per multa præ pudore subticere, uolentesque ac scientes obliuisci. At ego etiam illa, præterea autem & alia nonnulla ex illorum narrationibus coniectans deprehendi quicquid ærumnarum cum eiusmodi conuictibus coniunctum est. Quæ quidem omnia haud grauabor optime Timocles, tibi per censere. Iam pridem enim mihi uideor animaduertisse, te de capessenda hac uitæ ratione cogitare. Nam olim quum his de rebus sermo incidisset: mox ex his qui præsentibus erant, quispiam mercenarium hoc uitæ genus laudare coepit: fortunatissimos eos affirmans, quibus contigisset horum uti familiaritate, qui apud Romanos essent optimates: tum conuiujs adesse opiparis, idque immunes: præterea splendidis in ædibus diuersari: tum peregrinari omnigena cum comoditate, uoluptateque, alba interim in rheda (si forte libeat) resupinatos. Insuper ob hanc amicitiam, obque commoditates quibus afficiuntur, etiam mercedem capere: id uero non mediocriter uideri. Istis enim haud dubie citra sementem ac culturam (quod aiunt) cuncta prouenire. Hæc igitur atque id genus alia quum audires, animaduerti quemadmodum ad ea inhiaueris, quaque uide ad escam os apertum porrexeris. Proinde ne quid mihi certè in posterum possis imputare, neque expostulare queas: quod quum te conspiceremus tantum unam cum esca deglutientem hamum, non reuocaremus, neque priusquam in guttur demergeretur, reuulserimus, neque præmonuerimus: uerum posteaquam cessassemus, donec eo iam ad actum atque infixum traheremur, ac uide conspiceremus, tum quum nihil opis afferri possit, frustra adesse nos atque illachrymari. Hæc inquam, nequando possis dicere: quæ si dicantur, merito profecto dicantur, neque à nobis refelli possent, quo minus peccasse uideremur, ut qui prius ista non indicassemus: audi nunc ordine omnia. Ac retè quidem ipsum cuiusmodi sit, quamque nullum habeat exitum, non intus medijs in sinibus inuolutus, sed foris tuto atque per oculum ante contemplator, unciarum aculeum, reflexam hami aciem, ac tridentis cuspidem manu tectans, malaque ad motas experiens. Quod hi si uehementer acuta, nisi sic illicantia, ut effugiendi nulla sit facultas, nisi dira uulnera factura uideant, acriter trahentia, & inexplicabiliter retinentia, nos quidem inter formidolosos, atque ob id etiam pauperes, famelicosque adscribito: ipse uero sumpta fiducia, uenatum istum, si uidetur aggreditor, Lari in morem totam escam hiatu deglutiens. Atque in uniuersum quidem forsitan tua causa omnis hic sermo diceretur. Quanquam non solum

Nam de uobis philosophis, aut his quicunque uitæ institutum sibi delegerunt cum uirtutis studio coniunctius, uerumetiam de grammaticis, rhetoricis, musicis: Amplificatio à personæ officio.
breuiter de omnibus, qui in doctrinæ professione uersari, quæstumque facere proposuerunt. Cæterum quum omnia sint inter istos communia, eademque prorsus accidunt omnibus, palam est philosophorum conditionem non esse à reliquis eximiam. Imò hoc illis turpius ista contingere, quum sint cum alijs communia, si ij qui conducunt, non alijs præmijs eos quàm reliquos dignos iudicent, nihilque magis quàm cæteros in honore habéant. Sed quicquid erit, quod narrationis series aperiet, eius culpam potissimum in ipsos conferre par est, qui eiusmodi faciunt: deinde in eos, qui talia sustinent. Ego uero culpari non debeo, nisi forte ueritas & libertas in commemorando reprehensionem mereatur. Ac reliquum quidem hominum uulgus, puta palæstricos quospiam, aut adultores imperitios, sordidoque animo, ac suo pte ingenio humiles & abiectos homines, ne operæ precium quidem fuerit ab eiusmodi conuictu dehortari, quippe nequaquam obtemperaturos: neque rursum æquum sit illis uitio uertere, quod non relinquunt suos conductores, etiam plurimis ab illis contumelijs affecti. Sunt enim ad eam uitæ rationem accommodati, factique, neque ea uidelicet indigni. Præterea ne habeant quidem aliud quippiam, ad quod sese conuertant, & in quo sese exerceant, adeo ut si quis eam uitam illis adimat, ignaui illico, consilijque inopes, desidijs atque inutiles reddantur. Quam ob rem nec ipsi rem aliquam indignam patiantur, nec illi contumeliosè facere uideantur: si (quod aiunt) in matellam imminxerint. Etenim ad eas ipsas contumelias iam inde initio præparati, conferunt sese in familiam, atque hæc sola illis ars suppetit, ferre & perpeti quicquid acciderit. Cæterum eruditorum nomine, de quibus instituere am loqui, merito indignandum, enitendumque, ut quàm maximè fieri potest, eos inde reuocatos, in libertatem uindicemus. Videor autem rectè facturum, si quibus de causis se quidam ad hoc uitæ genus conferunt, eas causas excussero, parumque idoneas, atque efficares esse demonstrauero. Siquidem eo pacto omnis illis præripietur excusatio: summusque ille titulus, quo suam spontaneam seruitutem solent obtexere. Iam igitur plerique paupertatem & rerum necessariarum inopiam proponunt: atque eam umbram satis idoneam existimant, qua suum factum prætexant, quod ultrò ad eam uitam accesserint. Ac sibi sufficere credunt, quum aiunt, se quiddam ignoscendum facere: qui id quod est in uita molestissimum, nempe paupertatem, studeant effugere. Postea in promptu Theognis, atque illud plurimum in ore:

A collatione personarum & cæterorum, qui in aulis seruiunt.

Accedit ad causam, et primo cõsuetudinis causas, quibus plerique adducti seruiunt, in studiis suis defendunt.

Nam quemcunque uirum paupertas enecat.

Et si quæ alia terricula abiectissimi quique poetæ de paupertate prodiderunt. Equidem si uiderem ex huiusmodi conuictu paupertatis effugium aliquod uerè contingere, non admodum anxie cum eis de uehementer amplectenda libertate disceptarem. At posteaquam eiusmodi quædam accipiunt, cuiusmodi sunt ægrotantium alimenta (quemadmodum egregius ille dixit orator) qui queant effugere, quo minus in hoc ipsum parum rectè sibi consuluisse uideantur, nimis semper illis manente eodem uitæ illius argumento? Semper enim manet paupertas, semper accipiendi necessitas, nihil quod seponatur, nihil superest quod referuetur. Verum quicquid datum fuerit, ut detur, ut uniuersum etiam capiat, prorsus omne insumitur, ita tamen, ut ne id quidē in usus sufficiat. Rectius autem futurum fuerat, si nequaquam causas eiusmodi comminiscerentur, quæ paupertatem seruant aluntque, atque eatenus duntaxat opitulant, uerū quæ illam tandem aliquando tollant. Ac forsitan tibi hoc uolebas Theogni quum diceret eam in altum mare, ac præruptis de scopulis præcipitem dari oportere. Quod si quis semper pauper, semper egens, cū semper mercede conductus mereat, hoc ipso sese arbitretur aufugisse paupertatem: nō uideo qui fieri possit, quo minus

Paupertas prima causa.

Dilutio per diuersionem.

Comonitio à contrario.

hic

I. *Causa.*
Cōditio uitæ
uel etas uel
ualetudo cor
poris.

Dilutio per
inuerſionem.

III. *Causa.*
Spes uolupta
tis diuitiarū

Dilutio I.
Quod neq;
hæc illos per
ficiat, argu
mento à ſimi
li amplificatio

II. *Argumen*
tum ab inho
neſto. per by
potheſin.

Amplificatio
p collationem
à contrario.

hic ipſe ſeſe fallere uideatur. Rurſum alij negant ſeſe paupertatem formidatū
ros, ſi modo reliquorum hominum in morem poſſint ſuo labore, ſuæq; induſtria
ſibi uictum ſuppeditare. At nunc ſibi fractas eſſe corporis uires, ſeu ſenio, ſeu
morbis: eoq; ad eam uitam mercenariam facilem uidelicet atq; commodam cō
ſugere. Age igitur, inſpiciamus num uera prædicent, & num ea quæ dantur
ex facili illis luppetant, non multo, neq; adeo maiore labore conſtent, quàm uul
go ſuis uictus. Nam id quidem etiam uotis expetendum, uti citra laborem, ci
tra ſudorem, nullo negotio paratum argentum accipias. Verum quàm hæc ab
ſint à uero, iſtud proſecto ut dignum eſt, ne dici quidem ſatis poteſt: tantum la
borum, tantum ſudorum in eiufmodi conuiſtibus exhauriendum, ut hic ne ua
letudo quidem ad id par ſit, quippe quum quotidie ſexcenta non deſint nego
cia, quæ corpus conſciant, adq; extremam uſq; defectionem deſaſſent. Verum
hæc ſuo loco dicemus, quum etiam reliquas illorum incommoditates comme
morabimur. In præſentia ſat erat oſtendere, qui ſe aiunt hac de cauſſa in ſerui
tutem addicere ſeſe, ne iſtos quidem uera dicere. Super eſt iam ut eam cauſſam
referamus: quæ quidem ut eſt ueriſſima, ita ab illis minimè proſertur. Nempe
ipſos uoluptatis gratia, & amplis illis ſpebus incitatos, ultrò inuadere familias
diuitum, auri argentiq; uim & copiam admiratos: præterea quòd felices ſibi ui
deantur ob conuiuiæ, reliquas eiufmodi uitæ delitias: ſperantes futurum, uti mox, ne
mine uetante, aſſatim aurum bibant. Hæc nimirum ſunt quæ illos adducunt:
atq; ex liberis ſeruos conſtituunt. Non rerum neceſſariarum uſus, quem præte
xebant: ſed rerum non neceſſariarum cupiditas, atq; ingentium illarum & amo
plarum opum admiratio. Enim uero quemadmodum miſeros iſtos, atq; infeli
ces amantes, callidi quidam & ueteratores amaſij receptant & ſaſtidicenter du
cunt, lactantq; uidelicet, quò iugiter amantes, ambiant ipſos atq; inſeruiant. Cæ
terum ex amoris fructu, ne ſummo quidem oſculo impertiunt. Intelligunt enim
copia facta diſſoluendum amorem. id igitur ne fiat, præcauent, diligenterq; ſui
copiam ſubtrahunt. Alioqui ſpe ſemper retinent amantem: metuentes, ne deſpe
ratio minuat cupiditatis ardorem: amantemq; ab ſe alienet. Proinde ſemper ar
rident, pollicenturq; ſemper facturi ſunt, ſemperq; gratificaturi: ſemperq; in
gentium ſumptuum rationem habituri: donec imprudentes ambo ſenuerint,
atq; utriq; iam præterierit ætas: huic ad amandum, illi ad dandum. Atq; ita omni
uita nihil illis peractum eſt ultra ſpem meram. Atqui uoluptatis cupiditate ni
hil non ferre, id quidem forſitan non uſque adeo uicio uertendum: quin magis
uenia danda, ſi quis uoluptate capiatur, & hanc unde quaq; conſectetur, quò
poſſit ea potiri: quanquam turpe forſan ac ſeruite, ſi quis ea gratia ſemet in ius
tradat alienū: propterea quòd uoluptas, quæ ex libertate percipitur, multo ſua
uior eſt, quàm ea quam ille libertatis iactura ſectatur. Attamen hoc quoq; aliquo
pacto ignoſcendum illis ſit, ſi modo conſequantur. Verum enim uero ob ſolam
uoluptatis ſpem, multas perferre moleſtias, equidem & deridiculum arbitror,
& ſtultum: maximè quum uideant labores certos eſſe, manifeſtos & inuitabi
les: porro illud quod ſperatur, quòd quidem nihil aliud tandem eſt quàm uolu
ptas, ne tam longo quidem tempore contigiſſe. Præterea autem, nec ueriſſima
le uideri, ut contingat aliquando, ſi quis modo rem recta reputet uia. At Ulyſ
ſis quidem ſocij, dulci quadam guſtata loto, reliqua negligebant, ac præſenti uo
luptate delinſi, honeſta contemnebant, ut non proſus cum ratione pugnarit
in illis honeſtatis obliuiſio: nimirum animo uoluptatis illius ſenſu occupato. Ve
rum ſi quis famelicus alij cuiſpiã loto ſeſe ingurgitanti, neq; quicquam inde im
pertienti, aſſiſtat, idq; ſolam ob ſpem, quòd credat fore, ut & ipſi aliquando de
guſtandam lotum porrigat: aſſiſtat, inquam, ad hunc modum, recti atq; hone
ſti obliuiſus, dij boni quàm hoc ridiculum, planeq; uerberibus quibuſdam Home
ricis dignum. Ergo quæ iſtos ad diuitum conuiſtum adducunt, & quibus im
pulſi

pulsi sese illis dedunt, ad quodcunque lubitum fuerit utendos, hæc sunt, aut his fermè simillima. Nisi si quis & illos commemorandos esse iudicat, quos hæc u-
na res ad id commouet, quod gloriosum arbitrantur, cum illustribus atq; opulen-
tis uiris habere consuetudinem. Sunt enim qui hoc quoq; præclarum ac ma-
gnificum supraq; plebem esse existiment. Nam ego quidem, quod ad me pro-
priè attinet, recularim uel cum Persarum rege conuiuere duntaxat, conuictorq;
uideri, si nullus ex eo conuictu fructus ad me redeat. Quum itaq; causâ eius uite
suscipiendâ sic illis habeat, age iam consideremus apud nosmetipsos: primum
cuiusmodi sint illis perferenda priusquam admittantur, priusquam obtineant.
Deinde cuiusmodi in ipsa iam uita constituti patiantur. Postremo quæ tandem
catastrophe, quis fabulæ exitus illis contingat. Neq; enim illud dicere possunt:
hæc tamen si molesta sint, tamen assuesci facile, neq; ad id multo opus esse labore,
sat esse si uelis modo: postea reliqua omnia factu fore facilia. Imo necesse est, ut
primum diu sursum ac deorsum cursites, mane excitatus assiduè pro foribus ob-
uerferis, ut perdures, quum protuderis, quum excluderis, quum improbus in-
terdum atq; importunus uideris, cum ianitori malè Syriissanti, ac nomenclatori
Libyco subijceris, quumq; nominis tui memoriam mercede redimere cogeris.
Quin etiam uestitus tibi est apparandus suprâ tuæ rei facultatem, pro dignitate
eius cuius conuictum ambis, delegendus color, quo ille potissimum gaudeat,
utine discrepes, nèue oculos illius offendas. Postremo uti gnauiter assctere ne-
cesse est, uel antecedas potius, à famulis protrusus, ac ueluti pompam quandâ
expleas. at ille interim complures iam dies ne aspicit quidem te. Quod si quan-
do res tibi felicissimè uerterit, si te respexerit, si accersuerit, dixeritq;, quicquid
illud fuerit, quod illi fortè in buccam uenerit, tum deniq; tum plurimus sudor,
tum multa oculorum caligo, tum intempestiua trepidatio, tum sannæ eorū qui
adsunt, hæsitantiam tuam ad perplexitatem ridentium. Qua quidem nō raro ac-
cidit, ut quum oportuerit respondere, quis fuerit rex Achiuorum, mille naues il-
lis fuisse respondeas. Atq; id si qui sunt modesti pudorem uocant: immodesti ti-
miditatem nominant: improbi inscitiam. Ita fit, ut tu primam hanc diuitis comi-
tatem, tibi periculosissimam expertus, ira discedas, ut tantam animi tui imbe-
cillitatem ipse condemnes. Porro ubi multas iam noctes insomnes duxeris:
ubi plurimos dies cruentos egeris: haud quidem Helenæ gratia per Iouem,
neq; ob Priameia Pergama, uerum spe quinque obulorum, contigerit autem
& deus quispiam tragicus, qui tibi sit auxilio: iam illud restat, ut explores ex-
curiarisq;, num literas noris. Atq; ea quidem disceptatio non iniucunda est
ipsi diuiti: quippe qui laudatur interim, ac felix esse prædicatur. Cæterum ti-
bi uidetur, de uita ipsa, deq; omni fortuna tum certamen esse paratum: propte-
rea quod tibi uenit in mentem, idq; meritò, futurum ut alius nemo sit admis-
surus, si prius ab hoc relectus ac repudiatus uideare. Interim in uarias curas di-
straharis oportet: dum inuides ijs qui pariter ex æquo tecum examinantur. Fin-
ge enim & alios esse, qui eiusdem fortunæ tibi sint competitores: te uero tibi ui-
deri cuncta parum absolurè respondisse, metuentem interim simul & sperantē
ac miserè de illius uultu pendentem: qui si quid parum prober eorū quæ dixeris,
peristi. Sin aridens auscultat, hilarescis & spe bona fultus consistis. Porro con-
sentaneum est, esse non paucos, qui tibi aduersentur, atq; alios in tuum locum ue-
lini inducere. Horum unusquisq; clanculum uelut ex insidijs in te iaculatur. Iam
uero illud considera: quale sit uirum promissa barba, cana coma, examinari, nun-
quid bonæ rei didicerit, & alijs quidem didicisse uideri, alijs secus. Superior in-
terim uita, & omnis antea cta ætas tua curiosius disquiritur. Quod si qs aut ci-
uis inuidia, aut uicinus leui quapiam de causâ prouocatus te deferat, & adulter
dicat uel pcederasten: is protinus, iuxta uetus illud prouerbum, ex Iouis tabulis
testis. Porro si pariter omnes bene de te prædicent, suspecti, leues, ac largitione

III. Causa.
Glorie cupi-
dus, quâ cō-
sultat regestio
ne eorū quæ
pferenda sunt.

Propositio se-
quentis orōis
p diuisionem

I.

Quæ faciēda
strendaq; an-
teq in familiā
admittantur

I.

Salutatio &
asscctatio.

II.

Exploratio
uite. & an in-
doneus satis
sit.

III.

Inuidia cōpe-
titorū et de-
lationes.
Amplificatio
à conditione
personæ.

redempti uidebuntur. Nam admodum omnia tibi consent oportet. Nihil prorsus sit, quod tibi queat obsistere, alioquin nunquam obtinueris. Age sanè, hoc quodque contigit, ac bona quapiam fortuna cuncta tibi feliciter cesserunt, & probauit ipse doctrinam tuam, & amicorum præcipui, quibusq; ille huiusmodi in rebus plurimam habet fidem, non dehortantur. Adhæc uult etiam uxor. Non referatur domus præfectus, neq; item dispensator. Nemo tuam insimulauit uitâ, dextra omnia & omni ex parte benè promittunt sacra. Vicisti igitur & fortunate, & coronatus es Olympiâ. Quin Babylonem magis cepisti, aut Sardium arcem occupasti. Habebis copiarum cornu & gallinaceum lacemulgebis, iam sanè par est, ut aliquando præmia capias, maxima uidelicet, & quæ laboribus tantis respondeant, ne corona tua frondea duntaxat sit, simul ut merces haudquaquã contemnenda præstituat, eaq; commodè ad usum citraq; negocium persoluatur, utq; reliquus item honos tibi præter ministrorum uulgus suppeditetur. Cæterum à laboribus illis, à luto, à cursitationibus, à uigilijs, in ocium te recipias, uti id quod uulgo solent optare mortales, porrectis pedibus dormias, nihilq; iam facias præter ea sola, quorum gratia primum receptus es & in quæ conductus, ita enim cōsentaneum fuerat Timocles, neq; ingens malum erat futurum, si quis subdita ceruice ferat iugum, leue nimirum & portatu facile, quæ dē est omnium maximum, auro illitum. Atqui longè secus res habet, imò nihil horum reperietur. Siquidem in medijs ipsis id genus conuictibus, sexcentæ res accidunt, uiro ingenuo neutiquam tolerandæ. Quæ quum audieris, ipse tecum ordine reputato, num quisquam ea perpeti queat, cui quidem cum eruditione uel minimū commercij fuerit. Exordiar autem, si uidetur, à primo conuiuio, unde consentaneum est, te consuetudinem illam auspicaturum. Primum igitur, ad est tibi quispiam, qui te iubeat ad conuiuium accedere, famulus non incomis, qui tibi prius placandus, datis in manum, ne uidearis inciuilis, ut minimū quinque drachmis. At ille Accissans, seq; quum maximè cupiat, cupere dissimulans: Apage, inquit, Egone quicquam abs te? Addit & illa, absit, dii prohibeant. Tandem flebitur atq; obtemperat, ac discedit, te latè diducto rictu subsannans. Tu porro nitida sumpta ueste, mūdissimeq; cultus, lotus accedis, sollicitus interim, ne prior alijs aduenias: nam id inurbanum, quemadmodum postremum uenire, graue. Proinde mediâ inter utrunq; obseruata oportunitate ingrederis, teq; sanè quàm honorificè excipiunt. Tum arrepta manu te quispiam iubet accumbere, paulo suprà diuitem, inter duos fermè ueteres amicos. At tu perinde atq; in Iouis ædes ueneris, nihil non admiraris, & ad omnia quæ geruntur, suspensus inhias, propterea quod noua tibi atq; inuisa sint cuncta. Interim familia te spectat, omnesq; qui præsentés sunt, quid agas obseruant. Neq; uero ea res curæ non est ipsi diuiti, quippe qui famulis aliquot præmonitis negocium dederit, ut oculis obseruent, quemadmodum te geras in pueros aut in uxorem, nū subinde ex obliquo respectes. Ac reliqui quidem conuiuæ, simulatq; te uident propter imperitiâ ad ea quæ fiunt attonitum, ac stupefactum, derident clanculū, coniectantes te nunquã antea apud alium quempiã coenasse, nouumq; tibi esse, ut mantile apponatur. Proinde, sicuti uerisimile est, præhæsitantia sudes oportet, ac neq; cū sitias, audeas potum polcere, ne uinosus uideare: neq; uarijs apposis opsonijs, & in ordinē quendam extructis, scire posses, cui prius aut posterius manum admoueas. Quare ad eum qui proximus accumbit respectes necesse est, atq; eundem imitatus, conuiuij rationem & ordinē discas. Alioquin anceps se des, & uarians, animoq; penitus perturbato, & ad omnia quæ illic geruntur obstupescens. Atq; interim quidē, diuitis admiraris felicitatem, propter auri uim & eboris, tantasq; delicias. Interim tuam ipse deploras infelicitatem, qui quum nullius sis rei, tamen uiuere te credas. Nonnunquam & illud in mentem uenit, fore ut admirandam & expetendam quandam uiuas uitam, quippe qui sis omnibus

*Transitio cū
amplificatiōe
gratulationis.*

II.
*Quæ in ipsa
aula receptis
iam sustinen-
da sint.*

*Infelentia cō
uiuicorum.*

*Amplificatio
cōsequētib.*

omnibus delictis illis frustrus, cunctorumque ex æquo futurus particeps. Arbitraris enim te semper bacchanalia festa celebraturum. Quin & adolescentuli formosi præministrantes, ac silentio arridentes, suauius in posterum hoc uitæ genus pollicentur, ut Homerikum illud nunquam desinas in ore habere:

Haud uitio uerti debet si Troia pubes.

Armatisque simul Danaï, sub Marte laborum

Pondera tanta ferant:

Ob tantam uidelicet felicitatem. Accedunt ad hæc inuitati unculæ ad bibendum. Ac postulat perquam ingenti scypho quispian, præbuit tibi, præceptorem, aut aliud quiddam denique te appellans. At tu recepto scypho quid uicissim oporteat respondere, propter eiusmodi morum imperitiam ignoras, iamque rusticanus, & inelegans esse uideris. Cæterum ea propinatio multorum ueterum amicorum inuidiam in te concitauit, è quibus non nullos iam dudum tuus accubitus clanculum urebat, quod modo cum aduenessis, is anteponare, qui multorum annorum seruitutem exhauserint. Protinus itaque talia quædam de te inter illos dicta feruntur: Illud scilicet malis nostris deerat, ut etiam is qui nuper in familiam commigrarunt, posthabeamur. Et solis Græculis patet urbs Romana. Et quid habent, quam obrem nobis debeant anteponi? Num mirificam quandam utilitatem ad terre uidentur, quum uerba quædam misera dicunt? Rursus alius, hæc: An non uidisti, quantum biberit, quemadmodum cibos appositos autem corripienti deuorari? Homo inelegans, ac fame enectus, qui ne per somnium quidem unquam fuerit albo pane saturatus, multo minus alite Numidica, aut Phasiano, è quibus nobis uix ossa reliqua fecit. Porro tertius, fatui, inquit, priusquam quinque abeant dies, uidebitis hunc nihilo pluris fieri quam nos. Nam nunc quidem non secus atque calcei noui solent, in precio est, & habetur charus; uerum ubi crebro iam fuerit calcatus, lutoque deformatus, tum miserè sub lecticâ abijcietur cimicibus, quemadmodum nos, opusculus. Atque inter illos talia permulta de te iactantur. Ex quibus aliquot iam tu etiam ad calumniandum insimulandumque te instantur. Omne igitur illud conuiuium tuum plenum, ac plerique de te sermones. Tu uero propter insolentiam atque inueteratam plus quam sat est, hauris uini tenuis & acris, eoque iam dudum alio tibi cita discutiaris: uerum neque decorum tibi ante alios è conuiuium discedere, neque rursus manere tutum. At producta interim in longum poratione, dum sermo alius ex alio nascitur, dum spectacula alia post alia proferuntur in conuiuium (nam uniuersum fortunæ suæ strepitum tibi cupit ostentare) non mediocriter discutiaris, cui non liceat, neque uidere quæ geruntur, neque auscultare, si quis uoce citharæ canat egregie dilectus adolescentulus. At laudas tamen inuitus: cæterum animo illud optas, ut aut terræ motus repens ortus ea cuncta discutiat, aut incendiū aliquod renuncietur, quo simul conuiuium tandem aliquando dirimatur. Habes amice primum illud scilicet & suauissimum conuiuium, quod mihi quidem haud quaquam suauius sit cepis, candidoque sale, libere quum uelim ex his, & quantum uelim edenti. Verum ut ne tibi commemorem ructus acidos, quin deinde sequitur, ut ne nocturnos uomitus, mane uobis erit de mercede pacto transigendum, quantum, & qua anni parte te oporteat accipere. Ergo presentibus duobus aut tribus amicis, accersito te, & considerare iussu, sic loqui incipit: Facultates nostræ cuiusmodi sint, iam perspicere potuisti, quam nullus in his fastus, sed citra ostentationem, moderata ac popularia omnia, sed mediocria omnia ac plebeia. Sicut autem animum inducas uelim, ut existimes omnia nobis fore communia. Nam ridiculum profecto, si quum charissimam possessionum mearum partem, puta meam ipsius uitam, aut per Iouem, liberorum etiam (si fors illi liberi fuerint erudiendi) tibi credam, non aliarum item rerum te mecum ex æquo dominum ac possessorem existimem. Cæterum quando certi quippiam est præfiniendum, equidem uideo uitæ tuæ frugalitatem, & animum paucis

Ab emulatio
ne inuidia
aliorum.

A periculo
uolentinis.

II.
Passio mercedis.

contentum. Neque non intelligo haud mercedis adductum spe, te in nostram uenisse familiam: uerum aliarum gratia rerum, puta nostrae in te beneuolentiae causa, tum honoris, qui tibi praeter omnes continget. Attamen praefiniendum est aliquid. Quin ipse magis quod uidebitur statuito, habita ratione, uir amicissime, munus etiam illorum quae quotannis festis diebus à nobis accepturus uideris. Neque enim uel ista nobis fuerint neglectui futura, etiam si nunc haec pactio non cōplectamur. Scis autem complures per annum eiusmodi munerum occasiones incidere. Horum igitur habita ratione, moderatius nimirum praemium nobis praefcribas. Praeterea decet etiam uos homines exuditos, pecuniam negligere. Haec ille dicens, totumque te uaria spe labefactans, mitem sibi ac tractabilem reddidit. Tu porro qui dudum talenta, ac multa nummum millia somnias, solidos agros, & familias, sentis quidem tacitus apud te hominis sordes ac parsimoniam: nihilominus blanditur tibi pollicitatio tamen, atque illud: communia futura sunt omnia, ratum & uerum fore arbitraris: ignarus eiusmodi dicta:

Summis è labijs, non imò è corde profecta.

Tandem praepudore ipse statuendi ius defers. Verum ille facturum sese negat. Ceterum ex amicis praesentibus quempiam in eo negotio ueluti medium intercedere iubet, qui salarii modum pronunciet eum: qui neque ipsum grauet, ut cui plurimas tum alias in res magis his necessarias sumptus sit faciendus: neque rursus ei qui laturus est, sit omnino indignus. Atque is seniculus quispiam, diuitis aequalis, unà cum illo à pueris adulando educatus: Eho tu inquit, num inficias ire potes, quin unus sis qui in hac urbe uiuunt omnium fortunatissimus, cui primum contigerit, quod pluribus miserè cupientibus, uix à fortuna dari possit: nempe ut in huius hominis consuetudinem admittaris, ut communes penates habeas, ut in familiam inter Romanos primariam recipiaris? Id nimirum tum Croesi talenta, tum Midæ diuitias superat, si modo modestus esse noris. Equidem non paucos noui magni nominis uiros, qui cupissent, etiam si quid ultro dandum fuisset, gloriae duntaxat causa, cum isto uiuere, & familiares apud hunc atque amici uideri. Quapropter haud inuenio, quibus modis tuam praedicem felicitatem, qui quidem ad hanc tam expetendam fortunam, etiam praemio addito admitteris. Proinde, mihi satis esse uidetur, nisi planè es insolens, si tantum accipias. simulque pronunciat, sanè minimum quiddam, praesertim ad spes illas tuas: attamen boni consulas necesse est. Neque enim iam possis effugere, quum intrà retia tenearis. Frenum igitur recipis, mollescit, ac dissimulans, ac initio quidem non magnè pere illi reluctans, facileque sequeris, ut quod non admodum te torqueat, neque stringat, donec illi tandem paulatim assueueris. Tum uero si qui foris sunt mortales, hoc ipso nomine tuam fortunam admirantur, quod re conspiciant intra cancellos uersantem, ac nullo prohibente introeuntem, prorsus praeclaris illis opibus delitiisque domesticum quendam ac familiarum esse factum. At ipse nondum uidere potes, quam ob rem illi te felicem existiment, nisi quod gaudes tamen teque ipse fallis, semper futura meliora fore existimans. Ceterum contra atque speraris euenit, & quemadmodum adagio dicitur: iuxta Mandrabuli morem negotium procedit, in singulos (ut ita dixerim) dies, deterius ac retro relabens. Vnde paulatim uelut in luce dubia, tum demum dispiciens intelligere incipis, aureas illas spes, nihil aliud fuisse, quam ampullas quasdam inauratas, labores autem esse graues, ferros, inuitabiles, ac perpetuos. Sed qui nam isti sint, forsitan me rogabis. Neque enim uideo inquires, quid in hac consuetudine sit adeo molestum, neque intelligo ista quae commemoras, grauia atque intoleranda. Audi igitur uir egregie, non molestiam modo negotii perpendens, uerum foeditatem, humilitatem, prorsusque seruitutem, uel praecipue interim considerans. Principio memineris ex eo tempore, te iam neque liberum, neque ingenuum posse uideri. Noueris enim te haec omnia, genus, libertatem,

III.
Seruitus cōse-
quens cōditi-
onē acceptā.

pro-

progenitores ante limen relinquere, quū in huiusmodi seruitutē temetipsum addicens in ædes ingrederis. Siquidem libertas tibi comes ire recusarit, ad uitam tam indignam, tam humilem te conferenti. Seruus itaq; (tametsi nomine ipso grauius offenderis) seruus inquam, uelis nolis, futurus es; neq; unius seruus, uerum complurium, operamq; seruilē præstare cogeris, obstipito capite, à diluculo in uesperam usq; idq; mercede uili atq; indigna. Adde, quod ne placebis quidem admodū, neq; domino satis facies, neq; ab illo magnificies, ut qui nō à puero fueris ad seruitiū institutus, sed sero didiceris, atq; ætate multum aliena coeperis ad id erudiri. Excruciat autem te pristinae libertatis memoria, animo recursans, facitq; ut interdum resiliere conere, relucterisq; atq; ob id ipsum fit, ut seruus tibi molestior accidat. Nisi fortē illud tibi ad libertatem sufficere putas, quod non fueris? Phyrria aut Zopyrione patre prognatus; aut quod non sic, uti Bithynicum aliquod mancipium, uociferante præcone diuendaris. Atqui tum uir egregie, cum instante nouilunio, Pyrrhys & Zopyrionibus immixtus, manum itidem, ut alij seruuli protendis, capisq; quodcunque illud tandem est quod datur, hæc uidelicet est auctio. Nam præcone nihil opus erat *Obiurgatio amplifiata à minori et p sone qualius* homini qui ipse sui fuerit præco, quicq; ipse ultro sibi multo tempore dominū ambierit. Age iam o scelestes (cur enim non dicam, præsertim in eum qui se philosophum esse dicat) si quis te pirata inter nauigandum captum, aut si quis prædo in seruitutem tradidisset, te ipsum deplorares, tanquam indignam fortunæ iniuriā patientem. Aut si quis manu infecta, te duceret in seruitutem afferens, leges inclamares, omnia faceres, acerbè ferres, & o terra, o dii, magno clamore uociferareris. Nunc uero, quum ipse te, ob paucos obulos, id ætatis in qua etiam si seruus natus esses, tamen tempestiuum fuisset, iā ad libertatem aspici rare, cum ipsa uirtute ac sapientia ultro adductum uendideris, nihil illa reuerentus, quæ permulta ab egregio Platone, Chrysippo, Aristotele differuntur, quæ libertatem laudant, seruitutem damnant: an non te pudet, quum inter homines assentatores, & emptitios, ac scurras uersans ex æquo cum illis æstimaris, quum in tanta Romanorū turba, solus peregrino in pallio uersaris, quūq; Romanam linguam perperam ac barbarè sonas: præterea, quum agitas conuiuia tumultuosa, magna hominum turba conferta, quorum pleriq; collectitij, quidam sunt & improbi? Atq; inter hos laudas odiose, bibisq; prætermodum: deinde mane ad tintinabulum expergefactus, discussa ab oculis dulcissima somni parte, unā sursum ac deorsum circuncursas, hesterno luto etiamdum tibi hærente? Vsq; adeo nete lupini, aut holerum agrestium tenuit penuria? Vsq; adeo tibi defuerunt fontes frigida manantes aqua, ut per desperationem ad ista deuenires? Haud puto. Quin potius palam est, te, non frigida aqua, neq; lupini, sed bellariorum, atq; obsoniorum, uiniq; odoraticupiditate captum eò uenisse. Quæ dum lupi piscis in morem auidius appetis, tuo merito euenit, ut hamus tibi fauces transfixerit. Itaq; præsto sunt huius intemperantiæ, gulaq; autoramenta. Ac perinde atq; simia à trunco reuinctus collo, reliquis quidem omnibus risui es: at ipse tibi delitij affluere uideris, cui contigerit, affatim expleri caricis. Cæterum libertas, ingenuitas, unā cum ipsis gētilibus, ac tribulibus, hæc nimirum euanida cuncta, atq; istarum rerū ne memoria quidem ulla: quanquā hoc quoq; ferendum, si uita ista cum hac turpitudine duntaxat esset coniuncta, quod è libero seruū uideri facit, non labores etiam accederent, cum illa seruo rum colluue communes. Sed uide, num quæ tibi imperantur, leuiores sint his, quæ Dromont aut Tibio mandantur. Nam doctrinae quidem, cuius rei cupiditate simularat te in familiam suam accersisse sese, perquam exigua illi cura est. *Amplificatio seruitutis ab accidentibus et causis in uersione.* Quid enim (ut dici solet) commercij asino cum lyra? An non uides uidelicet, quam miserè macerentur immodico desiderio, uel Homericæ sapientiæ, uel Demosthenicæ grauitatis ac uehementiæ, uel Platonice sublimitatis? Quo-

rum me hercle ex animis si quis aurum, argentum, atq; harum rerum curastol-
 lar, nihil fuerit reliquum, præter fastum, molliciem, lalciuiam, luxum, ferocita-
 tem, imperitiam. Atq; ad ista nihil prorsum opuste. Verum quoniam tibi bar-
 ba ingens propendet à mento, quoniamq; uultu ipso graue quiddam & uene-
 randum præ te fers, tum quia pallio Græconico decenter amictus es, noruntq;
 iam omnes te grammaticum esse, seu rhetorem, seu philosophum, pulchrū illē
 sibi putat, ut & eiusmodi quispiam, ante ambulonum suorum pompæ permix-
 tus esse uideatur. Futurū enī in hac re, ut Græcanicæ disciplinarū studiosus
 reliquæq; omnis doctrinæ neq; negligens, neq; rudis esse putetur. Vnde fit ut
 in periculum uir egregie uenias, ne non tam ob admirandas illas artes, quin ma-
 gis ob barbam palliumq; conductus esse uideare: proinde ut perpetuus apud il-
 lum conspiciaris oportet, neq; absis unquam, uerū ut diluculo relictis stratis, in
 famulatio temet exhibeas conspiciendum, neq; locum in acie deferas. Porro ille
 iniecta nonnunquam tibi manu, quicquid fortē in mentem inciderit, de hoc te
 cum nugatur, obuijs ostentans, quā ne per uiam quidem ingrediens, incuri-
 us sit literarum, quin ut illud ipsum etiam otium, quod inter inani ulandum
 datur, in re quapiam honesta collocet. At tu miser interim, nunc cursim, nunc
 gradatim, nunc scansim plerunq;, nunc descensim (nam scis hu- uismodi esse ur-
 bem) obambulans, tum sudas, tum spiritum anhelus trahis. Deinde illo intus
 cum amico quopiam, ad quem accessit, cōfabulante, quum tibi interim locus de-
 sit, ubi uel assidere queas, librum uidelicet stans in manū sumis, quoq; fallas ræ-
 dium, legis. Post ubi ieiunum te sitientemq; nox occupauit, incommodē lotus
 intempestiuē, puta nocte ferme concubia, ad cœnam accedis, haud perinde de-
 inceps in precio habitu, neq; conspiciendus his qui adsunt. Verum si quis ad-
 uenerit recentior, tu post tergum reijceris. Itaq; in angulum aliquem abiectissi-
 mum retrusis, accumbis, testis duntaxat ac spectator eorum quæ apponuntur,
 canum ritu ossa circumrodens, si fors ad te perueniat, uel aridum malux foliū,
 quo reliqua inuoluunt, si fastidiatur ab ijs qui supra te accumbunt, præ fame it-
 benter arrepturus. Audi iam & aliud contumeliæ genus. Quid quod ne ouim
 quidem soli tibi apponitur. Neq; enim conuenit, ut tu semper eadem requiras,
 quæ hospitibus atq; ignotis ministrantur, quādoquidem hæc tua sit inscitia at-
 que inurbanitas. Neq; auis eiusmodi tibi apponitur, qualis alijs, uerum diuici il-
 li pinguis & succulenta, tibi pullus dimidiatus, aut palumbus aliquis aridus at-
 que insipidus, non auis uidelicet, sed manifesta contumelia ludibriumq;. Neq;
 uero raro fit, ut si quando desit alibi, minister repente te inspectante submouēs
 ea, quæ tibi erant apposita alijs apponat: illud tibi ad aurem immurmurans, tu
 profecto noster es. Quod si quando interim dissecetur, uel porca foeta, uel cer-
 uus, aut structorem tibi modis omq;ib; propitium habeas oportet, aut certe
 Promethei partē feres: nempe ossa adipe circumtecta. Nam quod ei qui supra
 te accumbit patina sinitur adstare, quoad satiatus repudiet, te contrā tam celerit-
 ter prætercurrat, quis tandem isthuc ferat, qui modo sit ingenuus, cuiq; rārum
 insitibilis, quantum uel ceruis adest? Atq; illud equidem nondum dixi, quod
 reliquis suauissimum ac uetustissimum uinū bibentibus, tu solus malum quod-
 dam & pingue bibis. Proinde illud semper curas, ut auro argentūue hibas, ne
 colore prodente, palām fiat, te usq; adeo contemptum neglectumq; esse conui-
 uam, quanquā benē tecum ageretur, si uel illud ipsum ad sarietatem usq; bibe-
 re liceret. At nunc ubi crebrius poposceris, minister audisse dissimulat. Adde
 iam multas interim & alias esse res, quæ te discruciet, imō nihil esse ferme, qd
 non sit acerbū, maximē quū tibi cinædus aliquis antefertur, quā pluris te sit is,
 qui saltandi docet artem, qui iocos Ionicos contexit. Alexandrinus quispiam
 homunculus. Nam qui tibi speres tu ut in accubitu æqueris ijs, qui uoluptates
 & amatoria subministrant: qui literulas in pectore gestant: Proinde in obscuro
 quo-

III.
 Quotidianum
 uisus.

V.
 Contemptus et
 uicissio post
 Cinædos et
 saltatores.

quopiam conuulſu latibulo tectus, præ pudore abſtruſus, ſuſpiras, uti conſiderandum eſt, teq̃ ipſum deploras, ac fortunam incuſas tuam, quæ tibi ne pauxillum quidem leporis ac uenustatis aſperſerit. Ac prorsus ita uideris affectus, ut opres poëta fieri, ut amatorias conſcribas cantiones: aut ſi id non contingit, ueleam aſſequi facultatem, ut poſſis ab alijs conditas dignè canere. Vides enim quibus in rebus ſitū eſt, ut quis efferatur, plurimiq̃ fiat. Quin & illud ferre queas, ut magi quoq̃, aut arioli perſonam (ſi neceſſe ſit) induas, ex horum genere, qui amplas hæreditates, qui imperia, qui cumulas opes pollicentur. Quando quidem hos quoq̃ uides nō mediocriter à diuitibus amari, plurimiq̃ fieri. Eoq̃ uel unū quodlibet horū fieri percipias, uti ne prorsus reſcūlus, atq̃ inutilis appareas. Atqui ne ad iſta quidem docilis es infelix: proinde ſubmittas te oportet, muſſitesq̃ actacitus feras, clam apud te plorans, ac neglectui habitus. Etenim ſi te famulus aliquis ſuſurro deferat, qui ſolus omnium non laudaris puerū heræ ſaltantem, aut cithara canentem, iſta ſcilicet ex re non leue diſcrimen impendet. Quapropter terreſtris in morem rana ſitiens uocifereris neceſſe eſt, id operam dans, ut in laudantium numero inſignis ac præcipuus appareas. Quin ſæpicule, ſilentibus reliquis, tibi ficta quædam laus proferenda: quæq̃ multam ſapiat aſſentationem. Iam uero magnopere ridiculum eſt, cum eſurias interim ſitiasq̃, unguentis collini, ac uertice geſtare coronam. Siquidem id temporis nō diſſimilis uidere ſepulchrali columnæ, uetuſti cuiuſpiam cadaueris, quæ geſtare ſolet ea, quæ manibus inferuntur. Nam huic inſuſo unguento, impoſitaq̃ corona, ipſi & bibunt, & edunt apparatus epulas. Porro ſi etiam zelotypus quiſpiam fuerit, ſintq̃ illi uel pueri formoſi, uel uxor puella: neq̃ tu prorsus à Venere Gratijsq̃ fueris alienus, proſecto nō ſatis tuta res, neq̃ periculū negligendum: propterea quod regis plures ſunt oculi, qui quidem non uera ſolum uident: ſed ſemper ueris aliquid addunt ad cumulum, ne cōuiuere uideantur. Quas ob res uultu demiſſo tibi eſt accumbendum: quemadmodum in Perſicis conuiuijs fieri mos eſt, uerito, ne quis eunuchus ſentiat te in concubinam aliquam cōſpicientem oculos: moxq̃ alter eunuchus, cui iam dudum arcus in manu tenſus eſt, quia uideris quæ uidere nephas, inter bibendum, malam iaculo tranſfigat. Iam peracto conuiuiō, ubi paululum dormieris, ad galli cantum expergeſactus: O me miſerum inquis, ô infortunatum, cuiuſmodi quondam conuictus: quos amicos reliqui: tum uitam tranquillam & ocij plenam, ſomnum quem me apte cupiditate metiri ſoleo, deambulationes liberas, atq̃ ex his in quale barathrum memet præcipitem dedi? Et deum immortalem: cuius tandem rei gratia? Aut quod nam iſtud magnificum præmiū? At ne fieri quidem potuit, ut mihi unquam aliàs plures commoditates ſuppeterent, quàm tum ſuppetebant. Tum autem accedebat libertas, atq̃ omnia pro me opte arbitrio faciendi facultas. Nunc porro ſuxta id quod prouerbio iactatum eſt: Leo chordula uinctus ſurſum ac deorſum circunferor. Quodq̃ omnium eſt miſerrimum, maximeq̃ deplorandum, neq̃ efficere poſſum ut placeam, neq̃ gratiam emereri queo: propterea quod harum rerum ſum imperitus ac rudis, maximè compoſitus collatusq̃ cum his, qui hæc uelut artem profitentur. Proinde iniucundus ſum, ac neutiquam apertus conuiuijs, quippe qui ne riſum quidem concitare norim. Quinetiam ſentio me non raro moleſtum eſſe & importunum, quum ad ſum, maximè, quum ipſe ſeipſo feſtiuior eſſe conatur, nam illi tetricus uideor. In ſumma, nullam inuenio uiam, quam illi accomodem. Etenim ſi meam ipſius autoritatem ac ſeueritatem tueri pergo, iniucundus uideor, ac propemodum horrendus ac reſugiendus. Contra ſi riſero, uultumq̃ quàm poſſum maximè ad hilaritatem compoſuero: ſatidit ilico ille, & auerſatur. Ac prorsus tale quiddam mihi uidetur, quale ſit, ſiquis in perſona tragica Comœdiam agere tentet. Poſtremo quam tandem aliam uitam mihi uiuam demens, poſtea quam hanc

VI.
Adulatio
diculorum.

VII.
Pericula
meum.

VIII.
Penitentia.

præsentem alteri uixerim? Dum hæc tecum loqueris, iam sonuit tintinabulum, iamq; ad eadem tibi redeundum est, obambulandum, standum, sed cercmare inunctis ante femoribus poplitibusq; si modo uelis par esse certamini, præmi oq; tollendo idoneus. Deinde conuiuium idem & eadē apparatū hora. Iamq; adeo diuersa uiuendi ratio superiori q; contraria, tū insomnia, sudor, defatigatio, paulatim quasi suffossis cuniculis inducunt uel rabem, uel pulmonis exhalationem, uel intestini tormina, uel egregiam illam podagram. Reluctaris tamen sedulo, ac frequenter quū ualetudo poscat, uti lecto decūbas, ne hoc quidem licet, eo quod assimulari morbus, quo munia officiaq; iusta defugias, existimatur. Hinc præter omneis perpetuo palles, semperq; iamiam morituro uidere similis. Et hæc tenus quidem de his quæ domi ferenda sunt. Quod si quando fuerit peregrinandū (ut ne interim referam alia incommoda) sæpe fit, ut pluuio cœlo, ubi postremus ueneris (nam is locus tibi sorte contigit) uehiculū operiaris, donec nullo iā reliquo loco ubi diuerferis, proximè coquum, aut heræ comptorem te reclināt, ne stipulis quidem affatim substratis. Neq; uero tibi referre grauabor, quod mihi Thesmopolis iste Stoicus narrauit sibi accidisse, rē profecto nimisquā ridiculam, quæ tamē eadem possit & alijs cuius accidere. Conuiuiebat enim cū opulenta quadā ac delicata muliere ex illustribus istis & urbanis. Eam, quā aliquando peregre proficisceretur (nam id primum aiebat sibi maximopere deridiculū accidisse) in curru sibi uiro nimirū philosopho adiunxisse cinædum quempiā, picatis cruribus, derafa barba. Quem illa honoris (ut conijcio) gratia secum ducebat. Quin nomen quoq; cinædi cōmemorabat. aiebat enim Chelidonium uocari. Iam primū illud cuiusmodi fuerit, uide: iuxta uirum seuerum tetricūq; tum senem canoq; mento (Scis autem quā profundam ac uenerabilem barbā habuerit Thesmopolis) assidere nihili hominem & effœminatum, picturatis oculis, lubrico uultu, fracta ceruice, non Chelidone per louem, id est hirundinē, sed uulturē magis, reuulsis barbæ plumis. Quod ni magnopere illum fuisset deprecatus, ne faceret, futurū fuisse ut flammæ etiam in capite gestans assideret. Præterea autē perpetuo hoc itinere molestias innumerales pertulisse sese, illo cantillāte garrienteq; demū (nisi idem hominem coërcuisset) in rheda etiā saltante. Addebat secundo loco tale quiddā sibi fuisse mandatum. Accersito illi mulier, Thesmopolis inquit, ita tibi dii benè faciāt, magnū quoddā officiū abs te requirā, quod caue recuses, neq; expectes ut quicq; te sim rogatura studiosus. Atq; hoc (ut est credibile) omnia se facturum pollicito: hoc inquit, te rogo, quando quidem uideo te uirum probū, diligentem & amantem, caniculam, quam nosti, Myrrhinam, in uehiculū recipe, eamq; mihi serua, curans ne quid illi desit. Nam misera grauida est, atq; adeo propemodum iam propinqua partui. At isti scelesti & immorigeri ministri, non dicam huius, sed ne mei quidem ipsius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocri beneficiū facturum, si charissimā mihi iucundissimamq; caniculā seruaris. Recepit Thesmopolis quum illa tantopere roga ret, ac propemodum etiam fleret. Porro spectaculum erat supra modū ridiculum. Canicula è pallio prominens prospectās q; paulò infra barbā ac subinde immetiens (tametsi hæc quidem Thesmopolis reticuit) ac gracili uoce latrans (huiusmodi enim catellæ iam in delitijs sunt) neq; non philosophi mentum oblingens, maximè si quid pridiani iuris in hæreret. Porro Cinædus assessor ille, quum non insulse super conuiuium dicteria quædam iecisset in eos qui aderāt, ac deniq; & ad Thesmopolim usq; dicacitas peruenisset: de Thesmopolide, inquit, unum hoc possum dicere, eum è Stoico Cynicum iam nobis esse factū. Eum quidem audiui caniculam etiā peperisse in Thesmopolidis pallio. Huiusmodi delicijs illudunt, uel (ut uerius dicā) huiusmodi contumelijs ac ludibrijs tractant eos, qui cū ipsis uiuunt, paulatim eos ciores ac māsuetos ad ferēdas cōtumelias

IX.

*Transitio ad
ea que foris p
ferenda. atq;
hæc sub exem
plo Thesmopolis Stoici
cōmemorat.*

melias reddentes. Præterea autem & Charcharorum Oratorem noui, qui iussus super coenam declamabat, ne utiquam ineruditè per Iouem, imò grauitè & ab solutissimè, ac laudabatur interim ab illis bibentibus, quum non ad aquæ modum, sed ad uinamphoram oraret. Atque eam molestiam, ob ducentas drachmas perpeti ferebatur. Verum hæc quidem fortassis ut cunq; toleranda. Porro si diues ipse, aut poëticus fuerit, aut historicus, qui sua ipsius scripta in conuiuio recitare gaudeat: tum uero maximè futurum est, ut discutieris ac dirûparis. Nempè quum admirari, quum assentari, quum nouos quosdam laudandi modos comminisci necesse habes. Sunt autem qui & formæ nomine studeant admirandi uideri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles necesse est, etiam si illis naris nonnunquam cubitali hiet specu. Quod nil laudaris, protinus in lapidicinas Dyonisiacas asportaberis, tanquam qui illi tum inuideas, tum insidieris, maleq; uelis. Ad hæc & sapientes & rhetores sint necesse est. Quod si etiã rusticè quippiam dixerint, tum uero iuxta illud, quod dici solitum est: Atticæ atq; Hymetti plenam orationem uideri uolunt, atq; in legem abire, ut deinceps ita loquantur homines. Quanquam quæ uiri faciunt, ferri forsitan queant. At uero mulieres (nam mulieribus etiam illud studio est, ut doctos aliquot in suo conuictu conductitios habeant, quiq; sese mercede affectentur) quandoquidem hoc quoque ad reliquum cultum elegantiamq; pertinere putant, si dicantur eruditæ, si philosophi, si carmina componere Sapphicis haud multò inferiora, ob hæc sanè hæc quoq; conductitios Rhetores, Grammaticos, Philosophos circumferunt. Hos autem audire solent (id quod ipsum est ridiculum) tum temporis, quum uel comuntur, aut capillos in orbem religant, uel in conuiuio: Nam aliàs non superpetit illis ocium. Porro sæpè numero fit, ut interim dum philosophus quippiam differit, interueniens ancilla, literulas ab adultero porrigat. Ac præclari illi de pudiciâ sermones intermittuntur, opperientes donec illa rescripserit adultero, atq; ita redeat ad auditionem. Porro si quando post multum temporis instantibus saturnalibus, aut panathenæis, misera quæpiam umbella tibi mittatur, aut tunicula semiputris ac detrita, tum deniq; plurima missitentur oportet. Atq; aliquis qui statim subauscultarit, herum id facere destinantè, præcurrit, ac primus rei index, abiensq; non exiguū precium aufert qui renunciarit. At mane plus tredecim te adeunt idem apportantes nunci: quorum quisq; commemorat quàm multa dixerit, quemadmodum submonuerit, quemadmodum adhortans cemmōdiora subiecerit. Omnes itaq; donati præmio discedunt, at non sine murmure tamen, qui non plura dederis. Porro salarium ipsum sex fermè obolorum. Idq; si tu postules, grauis atq; importunus habetis. Proinde quo illud aliquando auferas: primum ipsi hero aduleris, supplexq; fias necesse est: deinde captandus & dispensatoris fauor, nam hoc quoq; quoddam est seruitutis genus. Neque uero negligendus is, quem in consilium adhibet, neq; item amicus. Deinde quod acceperis, iam dudum debebatur uel uestiario, uel medico, uel cerdoni cuipiam. Vnde fit ut sera atq; intempestiua, eoq; inutilia præmia tibi accedant. Cæterum inuidia ingens. Iamq; etiam calumniæ quædam paulatim struuntur in te, apud hominem qui iam non inuitis auribus accipiat, si quid aduersum te dicat. Quippe qui perspiciat te laboribus assiduus iam detritum, & ad obeunda munia famulatus claudicantem, atque obaudientem, ac podagra subinde grauari. Proinde posteaquam id quod erat in te florentissimum decerpserit, xuiq; partem maximè frugiferam ac præcipuum corporis uigorem detriuit, iamq; te lacerum panniculum reddiderit, tum modis omnibus circumspicit in quod sterquilinum te portatum abiiciat, atq; alium perferendis laboribus idoneum, in tuū substituat locū. Ibi insimularus, uel quod pusionem illius tentaris: uel quod homo senex uxoris ancillam uirginem uisitaris: uel alio quouis imposito crimine, noctu obuolutus ac præceps datus extruderis, discedisq; desertus ab omnibus, atq;

X.
Adulatio do-
minorum do-
ctos se uideri
uolentium.

Mulierum.

XI.
Compensatio
munerum.

XII.
Difficultas
exigendæ
mercedis.

XIII.
Exitus ac mis-
sio ignomi-
niosa.

omnia

omnium inops rerum optimam podagram unà cum senecta comitem ducens. Cum interim quæ quondam sciueris, tanto temporis spacio dedidiceris, tū uentrem culeo reddideris ampliolem, tibiq; paraueris inexplabile quoddam & implacabile malum. Etenim gula ea quibus assueuit, flagitat. Quæ cum negantur, indignatur. Adde quod præterea nemo te posthac recepturus est in familiam, utpote cuius iam præterierit ætas, quiq; similis euaseris equis sentio affectis, quorum, ne pellis quidem perinde ut aliorum animantium est usui. Quin ex hoc ipso quod eiectus es, calumniā quā potest proximè ad uerisimilitudinem cōficta, facit ut aut adulter, aut ueneficus, aut aliud quippiam tale uidearis. Nam accusa tori uel tacenti fides habetur. Tu uero Græculus, moribus leuibus, & ad omne facinus facilis. Siquidem huiusmodi nos omnes esse ducunt, idq; iure optimo: uideor enim mihi causam aduertisse, quam ob rem eiusmodi de nobis obtrineant opinionem. Nam pleriq; qui in familias accedunt, propterea quod alioqui nihil bonæ rei didicerunt, diuinationē ac maleficia profitentur, conciliationem amorum, abductiones in hostes, atq; id quā faciunt, doctos sese affirmant, palliā amicti, barbisq; neutiquā contemnendis onusti. His rebus fit, ut non iniuria eandem de reliquis omnibus habeant opinionē, quādo eos quos præcipuos esse iudicant, uideant tales. Maximè uero, posteaquā animaduenerint, quā sint in conuiuijs, reliquoq; conuictu adulantes, quā ad lucrū humiles ac seruales: deinde eiectos eosdem iam oderunt, neq; id iniuriā, ac modis omnibus adnituntur, ut eos funditus perdant, si quo modo possint. Verentur enim, ne cuncta illa uitæ suæ mysteria in uulgus efferant, quippe qui nihil non exactè norint, quiq; illos nudos conspexerint. Ea res igitur illos malè angit. Omnes em̄ similes sunt pulcherrimis istis libris: quorum aurei quidem umbilici, purpurea foris pellis: cæterum intus aut Thyestes est liberos in cōuiuio comedēs, aut Oedipus matris maritus, aut Tereus cū duabus pariter sororibus rē habens. Eiusmodi sunt & illi, splendidi, conspicuiq;. Porro intus sub purpura uarias occultant Tragedias. Quorum unumquemq; si euolueris, explicuerisq;, fabulā non mediocriter longam reperies, Euripidis cuiuspiam, aut Sophoclis. Contrā foris nihil nisi purpura splendida, aureiq; umbilici. Harū itaq; rerū sibi conscij oderunt illos, atq; in fidias parant, si quis penitus ab illis defecerit, qui eos probè cognitos depingat, qualesq; sint, euulget. Iam uero libet mihi Cebetis illius exemplo & imaginem quandā huius uitæ tibi depingere, ut eam contemplatus scire queas, num ex usu tuo sit eam adire. Equidē magnopere cupiā uel Apellem quempiam, uel Parrasium, uel Aetionem, uel Euphranorē ad hanc depingendam tabulam adhibere. Verum quoniam fieri potis non est, ut aliquem artificē tam egregium atq; absolutum nanciscamur, in præsentia tenuē quandam pro mea uirili imaginē adumbrabo. Ergo pingatur uestibulum sublime atq; inauratum, neq; id humilitū in solo, uerum procul à terrā in ædificio collis fastigio. Præterea inaccessum fermè & abruptum, lubricoq; aditū, ita ut plerūque qui se iam ad summum usq; uerticem penetrasse sperant, lapsō pedē præcipitati ceruicem frangant. Intus autem Opulentia sedeat, tota (sicuti uidetur) aurea, maiorem in modum formosā, atq; amabilis. Porro amator ubi uix tandem conscendit, iamq; ad fores accesserit, obstupescat, oculis in aurum defixis: deinde Spes, quæ & ipsa specioso uultu est, ac uersicoloribus amicta, manu prehensa introducat, mirè iam ipso ingressu attonitum. Atq; ab eo quidem tempore Spes usq; illum antecedit, ducatq;, tum aliarū mulieres illum excipientes, puta Fallacia, Seruitusq;, tradant Labori. At is miserum penitus defatigatum tandem Senectæ tradat tam morbidum, coloreq; commutato. Postremo Contumeliā, arreptum illum ad desperationem pertrahat. Et hoc quidem tempore Spes auolans euanescat. Tum ille non per aureum illud atrium, per quod ingressus fuerat, sed per posticum quoddam, & occultum exitū extrudatur nudus, uentricosus, pallidus, senex, læua quidem pudorem

index totius
uitæ supra
descriptæ.

rem occuktans, dextra uero seipsum strangulans. Occurat autem exeunti Pœn-
tudo frustra lachrymans, & miserum bis etiam conficiens. Atq; hic quidem esto
picturę finis. Cæterum tu Timodes optime, ipse diligenter consideratis singu-
lis expende, num è re tua sit ut in hanc imaginem per aureas illas fores ingressus,
per illas longè dissimiles tam turpiter excutiaris. Quicquid autem feceris, me-
mineris sapientis illius, qui dixit: Deum in culpa non esse, uerum, qui sua spon-
te delegerit.

APOLOGIA PRO IIS, QVI MER- CEDE CONDVCTI, SERVIVNT.

PETRO MOSELLANO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Hæc Apologia est, non in genere omnium eorū, qui mercede conducti seruiunt, sed libri seu Oratiōis
superioris propriæ, & autoris ipsius, Luciani. Nam post scriptum illud editum, senior iam in aulā
atq; familiā Cæsaris sese contulerat, & conditionem procuratoris, ut uidetur, principis, in Aegypto accepe-
rat, ut infra ex ipsa quoq; oratione patet. Hoc igitur factum suum, quia cū superiore scripto prorsus pugna-
re uidetur, defendit primū à diuisione seu diuersitate conditionum, quod longè alia res sit, principi operam
suam locare, quàm apud diuitē aliquem priuatum seruire. Deinde quod non omnes mercenarios miseros di-
xerit, sed solum eos, qui prætextu doctrinæ & literarū, seruiant: se uero alio pacto mercedem accipere, quā
illos, nempe cū præter salariū ingens, etiam in magna existimatione uiuat, publicūq; rebus procurandis præ-
stitutus, tam certam quoq; spem, totius alicuius prouinciæ, aut regni aliquando administrandi, propositū ha-
bet. Deniq; quod cū nemo quicquam ferè gratis faciat, & tamen bonū uirum conueniat, certo alicui operi
intētum esse, neq; ignauiter feriari, neq; ipse adhuc dū eō perfectionis uenerit, ut omnem mercedem, aut hono-
rem prorsus contemnere queat. Atq; huic defensionī, præmittit Sabini (eius ad quem scribit) accusationem
per proso-popœiā, quæ seipsum fingit ab illo grauiter accusari, ut qui suprà quidē de seruitute apud diuites,
optimè atq; utilissimè scripserit, nunc autē contrā, quasi mutata sententiā, idem uitæ genus ingressus sit, perim-
de quasi aliud lingua sonare uoluerit, aliud animo senserit, exaggerata hac uitæ, scriptorumq; diuersitate ac
repugnantia, multis uarijsq; tum similibus tum exemplis. Exorditur autem per præoccupationem, à simula-
tione admirationis, quæ et ipsam à circumstantijs ætatis & causis amplificat.

AMDVDVM apud me ipse cogito, præclare Sabine, quæ
tibi nostrum de ijs, qui mercede conducti seruiunt, li-
bellum legenti uerisimile est in mentem uenisse, quæq;
credibile est te dixisse. Nam quod in eo legendo risum
non tenueris, mihi uel in primis constat. Sed quæ inter
legendum ad singula à te subinde sint obiecta, ea nunc
nostris à te iam lectis conor accommodare. Quare si
non frustra diuinandi artem didici, audire mihi uideor
te sic tecum submurmuranti: Et quis hic tandem est, qui cum hæc ipse scri-
pserit, & graui adeo accusatione aulicam uitam incessat, postea tamen omnium
oblitus, uelut testula, quod aiunt, transmutata sua sponte in seruitutem manife-
stariam adeo & illustrem, se ipse coniecit. Quot Midæ? quot Cresi? quot Pacto-
li uel toti hunc hominem à sententiā diducere adeo potuerunt, ut dulcissimam
illam libertatem, in qua iam inde à pueris est nutritus, repudiet, & tamen si
iam non procul ab ipso abest Aeaco, imò tantum non alterum pedem in Cha-
rontis cymba habet, tamen præbeat sese alieno arbitrio huc atque illuc distra-
hendū, perinde ac si collaris quopiam aureo foret innexus, non aliter,
quàm à diuitum illorum ac delicorum collo amuleta illa, & corallia depen-
dent. Longè ergo lateq; hoc uitæ genus, in quo nunc es, à scriptis dissidet tuis,
iamq;

Exordium à
præoccupatio-
ne & simula-
tione admi-
rationis.

Amplificatio
ab ætate.

A fine.

Accusatio
sub persona
Sabini.

A collatione
superioris or-
ationis et
presentis ui-
te.

Amplificatio
ab exemplo
Salathi.

iamq; hoc sanè uideri posset, quod prouerbio dicunt: flumina sursum incedere, omniumq; rerum ordinem inuerti, atque cuncta in deterius recantari. Idq; non Helenæ placandæ gratia per Iouem, neq; eorum quæ apud Ilium gesta sunt nomine, sed quod uerba, quæ antè probè dici sunt uisa, nunc ipso autoris opere subuertantur. Hæc sanè te uerisimile est tecum dixisse. Nec pigebit forsante, & ad me ipsum eius generis consilium adferre, idq; non intempestuum, neq; importunum, sed amicum, & quale tibi uiro, cum bono, tum erudito congruat. Itaq; si tuam personam, quam induere iam paro, feliciter gessero, optimè quidem nobiscum actum putabo, atq; in hoc eloquentiæ præsidii Mercurio sacrificabo. Si uero quod sequor, parum assequor, tuæ partes erunt, quæ mihi defunt, explere. Iam ergo fuerit tempus, ut quasi scena transformata, & actoribus permutatis, ipse quidem uocem teneam, meq; tibi salutis gratia secundum, & si hoc necesse fuerit, urendum præbeam. tu uero medicinas adornes, simulq; acum, unà cum ustorio habeas in promptu. Nunc igitur tu, ô præclare Sabine; dicendi uicè à me accepta, sic mecum agis: Olim quidem, ô amice, hic tuus libellus non immerito erat in precio, & quemadmodum, qui tum audiuerunt, nobis narrauerunt, cum uulgo ceu magnum quiddam ostentabatur, tum præcipue eruditorum manus occupabat, quotquot eiusmodi rerum studiosi, literas tractare opere precium ducunt. Neq; id admodum est mirum, quando quidem, præterquam quod ipse dictionis tuæ color culpa caret, & narratio planè est uaria, miraq; est rerum experientia, maximam quoq; habet gratiam, quod omnia à te nō scitè solum, sed & dilucidè recensentur. Super omnia uero est, quod quæ scripsisti utilia sunt, cū omnibus, tum maximè eruditis, uidelicet, ne per rerum inscitiam in seruitutem post hac sese conijciant. At cum iam sententiæ planè in diuersum mutata, aulicā hanc uiuendi rationem præstare statueris, & libertati longum ualere dixeris, tū iambicum illud seruile nimis, & generoso animo indignum, sumpseris imitatione exprimendum.

Vbi est lucrum natura adacta seruies.

Videndum tibi erit, ne quispiam te id libelli legentem fortè ausculet, imò summa ope curandum, ne cuiquam ex ijs, qui præsentem uitæ tuæ statum norunt, tua scripta legenda exhibeas. Ad hæc feceris operæ precium, si à Mercurio illo inferiorum legato, uotis impetres, quo is omnium aures, qui antè de hoc libello quippiam audiuerunt, obliuionis fonte aspergat. Alioqui simile quiddam tibi accidet, quod iuxta fabulam illam Corinthiam Bellerophonti. Vt enim ille literas in suam perniciem tulit, ita tu librum aduersum te ipse scripsisti. Quod ad me atinet, quæ defensionis facie saltem æqua, aduersum accusatores uti possis, non uideo: præsertim, si actionem suam non nihil iocis & ridiculis condiant. Nimirum ut scripta tua, atq; item libertatem, quam præ se ferunt, laudent: te uero scriptorem seruientem uideant, & sponte tua collum iugo subdentem. Itaq; non iniuria agerent, si libellum ipsum, uel altero generosiori scilicet, assererent, te uero interim uelut Graculum alienis exultare plumis: uel si tuus esset, similè quidem tuam esse causam dicerent Salathi illius iudicio, qui cum contra adulteros legem durissimā Crotoniatis tulisset, & per hoc multis admirationi esset, paulo post cum fratris sui uxore in adulterio fuit deprehensus. Quare non ineptè quispiam te Salathum illum diceret, nisi quod illius factum nō paulo est tolerabilius, qui qd fecit (ut & ipse dum causam diceret, fatebatur) amore captus fecit, & uoluntarius, nihil reluctans, in ignè animo magno insilijt. Tamen si Crotoniatæ hominis miserebantur: & si luberet, exulandi facultatē permittebant. At tuum negocium multis partibus est absurdus, qui uitæ quidem eiusmodi seruilem conditionem accuratè etiam libris æditis es persecutus, & grauiter incusas, si quis in diuitis alicuius famulicium incidat, scq; ipse uelut uinculis astringi sustineat, interim nihil non molestum, cum faciēs, tum patiens, attamē ipse

in extremo senectutis gradu, & certè longè ultra lîmen illud Homericum progressus, ingenerosum adeo & abiectû seruitutis genus elegisti, atq; ob id tatum nō serio triumphas. Ergo qui tibi malè uolunt, quantomagis insignis ac conspicius appares, tanto te aiunt magis omnî risui obnoxium: uita nimirum tua tantum scriptis ipsis reclamante. Et quid attinet nouam accusandi rationem aduersum te querere, post celebrè illam & admirandam Tragœdiam, quæ dicit:

Sapientem eum odi, qui sibi ipse non sapit.

Tametsi & alia multa, quibus te adorianur, accusatoribus tuis suppetunt. Nempe alij similem te facient Tragicis actoribus, quorum quisq; in scena quidem est uel Agamemnon, uel Creon, uel etiam Hercules ipse, foris autē depositis personis, tiunt Polus aut Aristodemus, scilicet ad agendas fabulas mercede conducti, qui, ut uisum fuerit spectatori, iam eijciuntur, iam exhibantur, interim aliqui & flagris ceduntur. Porro alij idem tibi cōtigisse dicent, quod simia, quam magna illa & celebris Aegypti Regina Cleopatra habuisse dicitur. Ea enim saltationum genera probe edocta, cum aliquandiu composuere modulateq; non sine magna spectantium admiratione, saltantis habitum exhibuisset, ac decorum seruasset, iamq; Hymenæum uoce ac cithara canentibus respondisset: posteaquam raras ne an nucem nescio, procul iacentem conspexisset, persona abiecta, imò præ festinatione discerpta, modulis, & saltationibus longum ualere iussit, nucem uero correptam arrodere coepit. Non aliter & tu non histrio quispiam, sed ipse pulcherrimarum rerū autor, & uelut legumlator, ostenso alterius uitæ splendore, quasi nuce quadam, te ipse simiam esse prodidisti, ut qui summis tantum labijs sis philosophus, quiq; nihil quidem ueritus inferiorum portas, alia quidem mente occultes, alia uero lingua depromas. Vt non immerito quis de te diceret, quæ scribas, quibusq; te uendites, ea labra quidem tua rigasse, palatum autem interius aridum reliquisse. Quam ob rem statim ante pedes quoq; ultricem poenā sensisti, qui cum antè audacia procaci humanarum rerum necessitatibus insularis, ipse tamen haud ita multo post, libertatem uelut sub præconibus abiuraris. At qui apparet Adrasteam, iam tum tibi à tergo assistentem, ea quibus tu partim te ipse uenditabas, partim alios incusabas, egregiè risisse. Quippe, quæ dea cum sit, non ignorarit futurum, ut & ipse mutata sententia in simile uitæ genus transires. Tum quod non prius in tuum ipsius sinum inspueris, quàm eos accusares, qui ob uarias fortunæ uicissitudines eiusmodi facere sustinent. Iam si quis, uerbigratia, Aeschinem post grauem illam orationem, qua Timarchum accusauit, fingat ipsum in idem incidisse scelus, ac per hoc in simile crimen uocatum, quantus quæso hinc spectantium risus fuerat futurus, quod Timarchum quidem eius peccati gratia, ad quod hominem ætas tulit, grauiter incessuit, ipse uero iam senex eadem in sese commisit? Deniq; similis uideris illi Pharmacopolæ, qui cum remedium contra tussim uenditaret, & qui eo uterentur, eos statim eo malo liberari polliceretur, miser tamen ipse, eius morbi uehementia interim concutirebatur. Hæc atq; id genus alia quispiam accusando tibi objiceret, præferim in hac materia adeo copiosa, quæq; mille ansas aduersario præbeat. Cæterum nunc apud me ipse cogito, quam uiam me expurgandi mei apud te inuenire queam. Num ergo optimum fuerit, ut me ad malum hoc, mea uoluntate coactum confitear, dorsum uerberaturo aduertam, improbitatem non negem, sed ad communem illam excusandi rationem confugiam, nimirum fortunæ fatiq; ineuitabile necessitatem meo facto prætexens. Atq; interim ab obiurgantibus ueniam deprecor: ob id, spero, nostræ causæ æquioribus, quod non ignorent, quàm nihil sit in nostra ipsorū manu, quodq; potentioris alicuius numinis, Fortunæ scilicet aut Fatî arbitrio, uel contra nostram uoluntatem impellimur, adeo, ut crimē nulum in nos hæreat, quantumuis aliquid, uel dicamus uel faciamus. Aut hæc uia nimis est uulgaris, ut ne tu quidem (quanquam amicissimus) huiusmodi excusa-

A collatione
Tragicorum
histrionum.

Nota

A consilio et
eueniu.

Ab exemplo
nec uide
on.

Responsio per
occupationē.

A facto.

tionis obtentu me sinas elabi, etiamsi patronum habeam Homerum, eiusq; carmina hæc decantem.

Fatorum nexus fugisse, haud dixero quenquam

Tum illud:

Filum Parca dedit nascenti matris ab aluo.

A persona et qualitate principis.
II. Itaq; si hac ratione tanquam parum proba, neque fide digna posthabita, illud dicerem, neq; pecuniæ causa, neq; spe aliqua alia inescatum me, præsentem seruitutem ferre, sed ipsius principis prudentiâ, fortitudinem & magnanimitatē, admiratū, rebus eius interesse uoluisse, hic uereor ne ad prioris criminis inuidiam adulationis quoq; nota accedat, uidearq; quod aiunt, clauū clauo pellere, & crimen minus maiori uelle obscurare, quatinus adulatio malorum omnium maximè est seruile, & ob hoc pessimum censetur. Quid ergo, si neq; hæc neq; illa uidentur dicenda, nobis restat: nisi ut ingenuè fateamur, nihil nobis esse sincerum ac sanum, quo deinceps uitium nostrum palliemus? Vna forsan anchora ad hoc nobis superest, quam in aquam nondum dimisimus, uidelicet, senectutem nostram ac morbum in miserationem uocare, pariterq; paupertatem causari, quæ ut euitari queat, hominem nihil non tum facere, tum pati persuadet.

Ab ætate et inopia rerum.
III.

Quo loco non intempestiuum fuerit Medeam illam, quæ est apud Euripidem, in auxilium aduocare, quæ huc progressa Iambica illa nonnihil huc detorta, pro me tibi occinat:

Haud nescio quàm sint mala hæc, quæ nunc paro,

Sed mentis imperio reclamationat pauperies.

Reiectio qua ad uerā et propriam defensionē facti transit.
I. Argumētū à diuisione et diuersitate conditionū. Nam illud Theognidis quis ignorat, tamen si nullus citem, non uitio dare, si quis se ipse, uel in profundum mare demergat, uel è rupe præcipitet, modo paupertatis onus hoc pacto excutiat. Hæc ferè sunt quæ quis in eiusmodi causa pro se dicere posset, etiamsi nihil eorum admodum decoram gerat personam. Tu uero ô amice, quantum ad me attinet, bono animo es, quandoquidem in mea defensione id genus auxilijs nullis sum usus. Neq; enim, spero, tanta fames unquam urgere poterit Argiuos, ut de caua Arabia serenda cogitent. neq; ipsi nos iusta adeo excusatione destituemur unquam, ut si quando accusemur, eiusmodi latebras quærere cogamur. Quin illud mihi considera, quā magno hæc inter sese discrimine distent, uidelicet in prædiuitis alicuius familiam adscriptum, seruire seruitutem, eaq; omnia perferre, quæ libellus ille meus recenset, & publicè rem populi tractantem, ac pro uirili remp. administrantem, hoc nomine ab Imperatore salarium accipere. Age cōtemplare hæc, & utrūq; per se, ac seorsim perpende. Reperies certè res ipsas, iuxta illud Muscorū prouerbiū: *δὴς δὴ αὐτῶν*, hoc est, longissimo interuallo inter sese dissidere. Tum duas has uitæ rationes tantum inter se conuenire, quantum est affinitatis plumbum cum argento, gri cum auro, anemonæ cum rosa, homini cum simia. Siquidem ut illic, ita & hic merces accipitur, & accidit utrobiq; ut alteri sit parendum. Cæterum in ipsa negocij ratione ingens est dissonantia. Quandoquidem illic seruitus est manifesta, & qui illorum conditionem accipiunt, empticij illis & manuarijs seruis, non admodum præstant. At qui remp. tractant, & in usum ciuitatis nationumq; totarum strenuam operam collocant, nullo iure, ob solam mercedem in calumniam uocari poterint, inq; crimen cum illis commune trahi. Alioqui fieri non poterit, quin hac ratione & præfecturæ omnes exaurentur, ut neq; tot ac tantarum gentium præ-

Amplificatio à cōsequētib.

II.

Interpretatio dicti, et quomodo mercedem accipiat.

sides, neq; ciuitatum rectores, neq; ordinū militarium ductores, imò nec ipsi totius exercitus imperatores, rectè facere uideantur. Quando horū omnium laboribus proposita sunt præmia. Cæterum unius mercedis nomine, non oportet, opinor, uel bona omnia euertere, uel mercedem accipientibus, æqualem conditionis gradum tribuere. Deniq; mercenarios miseræ uitæ obnoxios illic dicebā, non omnes, sed qui doctrinæ prætextu in diuitum famulatio seruiūt, eos tanquā ærumno-

erum nos miserabat. At nostrum negotium, o amice, modis omnibus est diuersum. Quamquam enim quæ ad domesticam uitam pertinent, nobis cum illis sunt communia, publicè tamen summi imperij participes sumus, eiusque administrandi prouinciæ cum rege partimur. Ipse ego, si diligenter expendas, Aegyptiaci regni portionem non minimam sub manibus habeo. Dum nunc pœnas statuo, nunc iusta tributa impero, nunc dictorum factorumque omnium rationaria conscribo, nunc litigantium acta certa lege perpendo. Ad hæc principis ipsius decreta ad certissima simul, & rectissima quæque summa fide perduco, eademque diligenter adseruata, subditis trado, reipub. cura in omne æuum conseruanda. Deinde proponitur merces non uulgaris, sed à principe: nec ea exigua, sed talentis numerata. Post hæc, modo recta uia res procedat, superest spes, neque hæc contemnenda: uidelicet, ut prouinciæ alicui quasi iam emeritus præficiaris, aut Regium aliquod negocium tibi demandetur. Iam uero gestit animus in hac loquendi libertate paulò magis progredi, & crimen ab accusatoribus supra modum exaggeratum, itidem copiosius refellere. Equidem aperte pronuncio, neminem quicquam facere gratis, ne si uel maximarum rerum administratores oblexeris: quando nec ipse princeps mercedis est expers. Non hic dico tributa, nec uectigalia, quæ per singulos annos à subditis penduntur: uerum principi maxima fuerit merces, si à laudatis lauderetur, si nomen eius ab omnibus celebretur, si beneficiorum nomine numinis uice adoretur. Porro imagines, templa & aræ, & quæcunque eius generis à subditis suis habent, mercedis loco sunt & ipsa. Nimirum pro curis, proque sollicitudine, qua commune ciuium bonum procurant, cunctaque in melius prouehunt. Et, ut magnis parua componam, si initio iam inde ab ipsius uelut aceri cacumine sumptum per singula quibus compositus assurgit, descendas, uidebis sanè nos non nisi magnitudine & paruitate, à summis differre: cætera mercenarij simul omnes sumus. Itaque si hanc uulsi legem, neminem quicquam facere debere, non iniuriæ iniquitatis reus essem. Sin hoc in nullo libelli nostri angulo à me est dictum, & bonum uirum operi alicui intentum esse decet, qui posset operam suam collocare quis rectius, quam ut ad optima quæque promoueat amicos, ac in medio omnium luceat de se det periculum, quanta fide, quæue diligentia, qua postremo animi beneuolentia, negocia commissa queat expedire. Ne uidelicet locum habeat illud Homerium:

Telluris inutile pondus.

Atqui meos obiurgatores meminisse oportet, quod cum me reprehendunt, haudquaquam sibi res est cum sapiente quopiam (si modo est aliquis hoc dignus nomine) Sed eo qui sit unus è media plebe, ex literarum exercitatione medicum nominis celebritatem nactus: atramen quia ad supremam illam uirtutem, quo non nisi summatibus datur adytus, non admodum sit institutus. Quamquam ne hoc quidem nomine grauius dolere debeo per louem, cum in nullum unquam inciderim, qui omnes sapientiæ, quam profitebatur, numeros expleat. Te uero, quod hanc uiuendi rationem nobis uitio uertis, non possum non mirari, qui iam olim eidem crimini obnoxium non obiurgaris, cum non sine ingenti mercede dicendi facultatem, publicè agendis causis locarem. Quo tempore tu peragrata simul Gallia, ad occidentalis oceani spectaculum profectus, forte fortuna in nos incidisti, cum inter quæstuosos Rhetores & nobis erat locus. Hæc sunt, mi amice, quæ obijcienti tibi, quamquam mille negocijs di-

strictus, ut cunque respondi. Nimirum ut uideas, quam non in postre-

mis habeam, si tuo suffragio candido plenoque, nostra causa pro-

betur. Nam quod ad alios pertinet, etiam si simul omnes

accusent, mihi tamen suffecerit illud:

Haud curat Hippoclides.

*Locus cois:
Neminè quicquam gratis facere, & tamè bonum uirum operi alicui intentum esse debere.*

III.

A conditione persone & qualitate.

LVCIANI
PRO EO, QVOD INTER SALVTANDVM
VERBO LAPSVS FVERAT.
IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Respondet hac Apologia, pro errato, quòd inter salutandum ipsi acciderat, cū manserit in prima salutatio-
tione, quando χαῖρε, hoc est Ave seu salve dicendum fuerat, ipse εὐχαῖρε, hoc est, Vale dixisset. Ora-
tio ista est iuridicalis assumptitiua. Fatur enim et ipse peccasse se, quia ordinē inuenterit, et quod postre-
mū dici conueniebat, à principio usurpari, Sed tamen culpā banc mitigat atq; eleuat. Primū usu ac potestate
ipsorū uerborum, ostendens χαῖρε non in principijs tantū à ueteribus, sed etiā in fine atq; discessu usurpa-
tū fuisse, εὐχαῖρε autē utroq; loco frequenter à multis, à quibusdā etiā in principio semper positum fuisse,
deinde et efficaciorē atq; auspiciatorem uim ac significationem habere, idq; probat multis et poetarum et
aliorum testimonijs adductis. item historiarum exemplis, ubi uel eodem errore, εὐχαῖρε pro χαῖρε posi-
tum fuisse uel aliās usurpatum, cōmodum aliquod utentibus attulisset. Post hæc ordinis inuersioni et ponit
euentū erroris, quòd tale uerbū, pro alio, dixerit, cuius uis seu potestas, hoc est, ualere seu sanum esse, cuius
tempori, nisi matutino tantum, conueniat, et quòd hæc salutatio ceteris potior atq; efficacior sit, Deniq; et
principes hoc idem primū et præcipuū suis mandant, ut salutis seu ualitudinis curam gerant, et priuati
quoq; in resalutando saluos esse iubeant. Hinc et causam erroris siue euentus huius, in deum aliquem trans-
fert. Animi autē consternationem, quæ causam errori dederit, à consuetudo, et obliuio seu causa defendit. Dein
de et uoluntatem principis pro se interpretatur ficta conformatione, idq; argumento à cōsequentijs, et ex-
emplo ducto. Ad finem, ficta alia ac noua obiectione, orationem in uoti seu precationem desinit. Exordium à
loco communi sumitur.

Exordium à
loco commu-
ni.

Propositio .

I.
χαῖρε et
eius usus.

Verbū χαῖ-
ρε ubiq; sal-
uare exposu-

DIFFICILE sanè est, homo cū sis, alicuius Dei impulsione
ac uim euitare. Multo autē difficilius defensionem inue-
nire errati eius, quo quis præter rationem, & ceu numine
quodā impellente, lapsus est. quod utrunq; mihi nunc ac-
cidit, qui cū ad te uenissem, quo te ex more, primo mane
salutarem, deberemq; cōsuetā ista uoce uti, ac te saluare iu-
bere, ego aureus ille, nescio quo pacto oblitus, ualere te
iussi, uerbo & ipso non malo, aut ominoso, sed intempesti-
uo tamen, ut quod uesperī, non auroræ conueniat. Ipse igitur confestim sudauit
atq; erubui, uarieq; me ipsum gessi, cum quid agerem, nō haberem: At ceteri qui
tum aderant, alij quidem lapsum me esse lingua, ita ut consentaneum erat, alij
præ ætate delirare, alij uero ex hesternā crapula repletum atq; ebrium adhuc es-
se existimabant: tamen si tu ipse, animo maximè æquo accipiebas id, quod tum
acciderat, ne risu quidem modico, notando linguæ erratum. Visus igitur mihi
sum, operæ quoddam precium facturum esse, si consolationem aliquam mihi ipsi
componerem, ne nimis ægrè ob lapsum hunc animo afficerer, neue intolerabile
putarem, si senex aliquis, præsentibus tot testibus, non nihil ab eo, quod decorū
fuerat, aberrando deflexissem. Nam quantum quidem ad ipsam linguam attinet,
defensione aliqua opus, puto, non erat, præsertim quando in tam bonam & auspi-
catam precationē errando prolapsa fuerit. Incipienti itaq; mihi, ab initio statim
uidebar in difficilem quæstionem incursum esse. At uero ubi iam progressus
aliquātulum fuisset, offerebant se multa, quæ commodè dici posse uidebantur.
Quæ tamen non antea dicam, quàm de ipso uerbo Saluare, de uerbo Bene age-
re, & de uerbo ualere, quæ consentaneum atq; æquum erit, exposuero. Verum
igitur χαῖρε (quod saluare nōs dicimus) antiqua uox est, & in salutationibus iam
olim usurpara, ueruntamen non mane tantum, neq; in primo solum congressu,
sed etiam cum, qui antea se mutuo nunquam uiderant, alius in alium incideret, sa-
lutatione hac uti solebant. Quale illud est;

Salue

Salve, δ, soli, rex, istius Tirynthij.

Deinde & à cœna, cum iam ad mutuas confabulationes uentum esset, ut apud Homerum:

Salve Pelide, nil cœnæ æqualis egēs nunc
quo tum Vlysses usus est, quando in legatione missus, oratorio modo mandata
illi exponebat. Præterea & cum à se mutuò iam discedere uellent, eadem ute-
bantur. Quale est illud:

Saluete, atq; deum me agnoscite, morte carentem.

a Certum autem tempus nullum præfinitum fuit salutationi huic, neq; ut nūc,
marutino solū tempore usurpabatur, quandoquidem & in infaustis et abomi-
nabilibus rebus, eadem aliquando usi quidam reperiuntur. Vt apud Euripidē
Polynices, iam moriturus:

Saluete (inquit) nam totus tenebris iam tegor.

Neq; etiam amicorum inter se nota tantum, siue indicium erat, sed & ad eos, qui
bus infensi erant, adhibebatur, cū significare uellent, nihil rei sibi mutuo cū il-
lis posthac fore. b Nam hoc, cum *μακρὰν χαιρεῖν*, hoc est, longum saluere dicunt, in-
telligunt, nempe nullam amplius curam alterius alteri futurā esse. Primus au-
tem hoc uerbo usus fertur Philippides, is qui uno eodēq; die, narratur, ex Ma-
rathonē cursu itinere peractō, Athenas uictoriā annūciasse, et ad magistratus
quo loco cōfederant, atq; anxij de euētu pugnæ cogitabāt, dixisse: *ΣΑΛΥΕΤΕ*,
Vincimus. eoq; dicto, statim concidisse mortuus, peractō iam nuncio, unā cū
ipso illo uerbo expirans. In epistolæ autem initio Cleon ille, Atheniensium tri-
bunus, cum ex Sphacteria scriberet, primus omnium, hoc uerbū preposuit, gra-
tulari uidelicet illis uolens, ob uictoriā eo loco partā, & quod Spartanos ca-
ptos, in potestare redigisset. Ac prorsus certē, post illū, Nicias dux, cū ex Sicilia
scriberet, antiquam epistolæ formam retinuit, statim ab ipsis rebus exordien-
do. Quin & admirabilis ille Plato, uir fide dignus ac legislator huiuscemodi re-
rum, uerbum hoc saluere, planē ualere iubet atq; omnino improbat, ueluti ma-
lum ac prauū, & quod nihil serium aut dignum præ se ferat. Contrā autem *τὸ εὖ
παρτεῖν*, hoc est, benè agendi uerbū pro eo introducit, tanq; cōmune, tam cor-
poris quā animi benè recteq; affecti, symbolum, siue indicium. Ac in iussis ad Di-
onysium literis, reprehendit ipsum, q; cum ad Apollinem uersus quosdam con-
posuisset, deum ipsum saluere iussisset, quippe q; hoc ipso Pythio indignum fo-
ret, & nō modo dijs, uerum etiā ne hominibus quidem paulo dexterioribus de-
corum. Diuinus certē quidem Pythagoras ille, tamen si ipse nihil propriū suæ
scriptorum nobis relinquare post se uoluerit, quantū tamen ex Oecello, Luca-
no & Archita, & cæteris ipsius discipulis, coniecturā facere licet, nec uerbum
Benè agere, ab initio literis suis præmisit, sed ab *εὖ παρτεῖν*, quod est, ualere seu sa-
num esse, exordiri iubebat. Cuncti itaq; illi, qui professionem atq; doctrinā ipsi
us secuti fuere, quoties missis inter se mutuo literis graue aut seriū aliquid scri-
berēt, Valere siue sanos esse sese, statim ab exordio iuebāt, tanq; et hoc ipsum
uerbum tam animę q; corpori accōmodatum maximè foret, summātmq; com-
prehenderet, uniuersa hominis bona. Præterea & triplex ipsoꝝ triangulus iste
qui alternatim inter se iunctus, quinquelinearē figuram constituit, quo symbo-
lo, ac ueluti nota quadam, idem ad eos, qui eiusdē professionis erant, eandēq;
doctrinā sectabant, uti solabant, Valetudo siue Salus ab ipsis appellatur. Et
in summa, ipsum quidē Valere, putabant, esse, uerum neq; Benè agere, neq; sal-
uere omnino idem quod ualere. Sunt autē & qui Quaternionē, maximum ipsoꝝ
iurandū, aut perfectissimum ipsis numerū perficere dicant, alij uero eti-
am salutis seu ualetudinis principium uocarunt, inter quos & Philolaus est. Et
quid attinet uetustiores cōmemorare, quando & Epicurus, qui alioqui *εὖ χαι-
ρεῖν*, hoc est, gaudendi uerbo, admodum gaudebat, uoluptatemq; cæteris rebus

imus, ppter cōmo-
dū uersionis, quan-
nō ignore à Martia
le atq; alijs frequēti
us per Auere reddi,
quādo salutatis est.
Nā alioq; et Gaudere
significat, int erdū et
ualere, ut infra, cum
discedētū mutuo est.
Vt ei *τὸ εὖ παρτεῖν*,
quod nos ubiq; uale-
re uertimus, et saluū
siue sanū esse interi
significat ad quas si
gnificationes infra in
græcis testimonijs,
quæ citātur crebre
allusiones sūt, præ-
sertim, cum à princi-
pio ponitur.

a Atq; in his exēplis,
Saluere eodē modo
ponitur ut apud Vir-
gil. Salue eternū mi-
hi maxime Palla etc.
b Atq; hoc Latini lō-
gū ualere uertūt, ut
Vir. Et lōgū formo-
se uale, uale inget etc.
c Quanq; hic *τὸ χαι-
ρεῖν* nonnihil et ad
gaudēdi significatio-
nē aliudit, ut et in se-
quenti exemplo.

II.
Εὖ παρτεῖν.

Et hic ad gaudēdi si-
gnificationē Plato al-
ludit, uide epistol. 3

III.
εὖ παρτεῖν.

*
Et huc fortassis perti-
net, quod in carmine
illo Pythagoræ, au-
reolegitur. *ναὶ μὲν*

τὸ ἀμετρίον ἔστιν ἀδύνατον τὸ τετράγωνον παρὰ τὸν ἀνομήνους. &c.

omnibus anteponebat, in epistolis, quas de rebus paulo grauioribus scribebat (sunt autem earum perquam paucae, & nō nisi ad præcipuos amicorū datæ) statim à principio ualere iubebat: Frequens autem & in Tragoedia & Comœdia, ueteri illa quidem, reperias idem hoc uerbū, à principio fermè positū. Nā illud

Vale, & multum mihi salue

doctè prudenterq̃ ualendi uerbum, auere, siue saluere illi præpositum habet. Alexis autem

O here, uale (inquit) ut tardè admodum aduenis.

Et Achæus:

Venio peracta re graui, at tu mihi uale.

Philemon quoq̃:

Primum (inquit) ualere cupio, dein agere benè.

Saluere tertio, ultimo debere nil.

Nā qui cōiuiuale illud carmē cōposuit, cuius & Plato meminī, an nō et ille ait?

Equidem hoc iudico primum,

Valere, dein pulchrum uideri,

Post esse ditem.

Verbi autem saluere siue auere, omnino ne meminī quidem. Et ut notissimū quoq̃ illud, & quod omnibus in ore est, tibi dicam.

Superum antiquissima diua salus,

Tecum, mihi liceat

Viuere quod superest.

Quare si antiquissimā salus seu Valetudo est, merito etiam ipsius opus, hoc est ualere, saluumq̃ ac sanum esse, reliquis omnibus anteponendum est. Infinita autem & alia exempla, tum ex poetis, tum ex historicis & philosophis, commemorare tibi possim, ubi idem hoc uerbum, ualere, antepositū reliquis atq̃ prælatū reperitur. Quæ tamen omnia in præsentia omittam, ne mihi scriptū hoc in lo-

Hactenus de
usu uerborū,
et cui tēpori
à quibusq̃ ac
cōmodata fue-
rint. Iā et ex
empla eorum
recenset, qui
uel simili er-
rore aliqui
lapsi fuere,
uel meditato,
eodē quo
ipse, uerbi uisi
magis ex eo
cōmodum cō-
secuti sunt.

I.
Hephestionis
et Alexandri

II.

Antiochi.

III.

Ptolomæi

Lagi.

IIII.

Pyrrhi.

quacitatem quandam ineptā ac puerilē adeo prolabat, uidearq̃ ipse clauo alio alium trudere uelle. Pauca uero ueteris historię, quantū adhuc memoria teneo quantumq̃ ad hanc præsentem causam pertinere propriè uidetur, nō incōmodum huc adscribi posse existimaui. Nam cū Alexander Magnus pugnam illam ad Issum initurus esset, quemadmodū Eumenes Sardianus in epistola ad Antipatrum refert, mane in tabernaculum eius ingressus Hephestio, siue tū ita oblitus sui fuerat, siue consternatus, quemadmodū & ego, siue etiā numine aliquo impellēte, idem tū, quod ego, dixit: ὕγιανε βασιλεῦ, hoc est, Vale rex. tēpus iam est in aciem educi exercitum. Conturbatis autē cæteris, qui tum aderant, ob inopinatam ac nouam salutandi formā, ac ipso Hephestione, propemodū præmetu emoriente, Alexander respondēs, recipio, inquit, omen. Nā nos, saluos atq̃ integros è pugna reuersuros esse, hoc uerbum mihi nūc pollicetur. Antiochus autē, cognoinēto Soter, quando cum Gallis conferturus prælium esset, per quietem uidit altare sibi Alexandrū, & iubere, ut tesseram hanc ante pugnā militibus daret, ὕγιανε, uidelicet. Ac sub hac tessera seu nota militari, præclarā illam uictoriam mox cōsecutus est. Præterea & Ptolomæus, Lagi, missis ad Seleucū literis, planè ordinem inuertit, à principio quidē epistolæ ualere illum iubens. Pro eo autē ubi alij Vale scribunt, in fine ὕγιανε, hoc est, auere subscribēs, quē admodum Dionysodorus tradit, is qui epistolas illius collegit. Non iniquū autem fuerit & Pyrrhi Epirotæ illius mentionē facere, qui post Magnum Alexandrum, secundas in re militari tenuit, uariasq̃ fortune mutationes ac uices pertulit. Hic igitur, cum deos, precando, sacrificando, donariaq̃ consecrando quoti die ueneraretur, nunq̃ tamen uel uictoriā ab illis, uel regni alicuius amphiorē maiestatem, uel gloriam, uel diuitiarū abundantiam, postulauit, sed unum hoc ὕγιανε, hoc est, ualere ac sanum esse, precari solebat, ut qui putaret, quā diu hoc

hoc

hoc uno frueretur, & cætera facillimè euētura sibi esse. Ac rectissimè, opinor, sentiebat, illud nimirum secum reputans, quòd cæterorū bonorū omnium, nullus fructus foret, quàm diu unū ῥῶ γυναικὲν, hoc est, sanitas ista corporis atq; animi sola abesset. Sed iam satis de eo, quo quicque horum uerborū tempore, propriè dici, solitum fuerit, à nobis expositum est. Fortassis aut̃ dixerit quispiam: Tu uero, immutato ordine illo, etiā si nihil aliud dixisses, tamen iure optimo ac cufandus ac reprehendēdus fores, p̃inde ac si quis galeā tibī, aut rursū ocreas capiti alligatas imponat. Verum: ὦ optime (responderem & ego illi) merito sanè hæc diceres, si quod in uniuersum tēpus foret, quod sanitare siue salute opus non haberet. Nunc autem & Mane, & meridie, & noctu quoq; salute ac sanitate sēper opus est, & maximè principibus uobis, qui multis occupati negocijs estis, eoq; ad plura corpore integro ac sano necesse habetis. Præterea autem ille qui χαίρει, hoc est, Aue, seu gaude, dicit, auspicato rātum principio utitur, ipsaq; res nō aliud, quàm precatio siue optatio quædam est: at qui ualere iubet, ille & utile quiddam facit, & omnium eorum admonet simul, quæ ad sanitatem siue salutem aliquid conferunt, neq; solum comprecatur, uerum etiam denunciat atq; imperat. Quid autem, an non & in libello mandatorum seu negociorum, quod semper & à rege quoq; accipitis, hoc primum esse solet, quod uobis præcipitur, quo sanitatis atq; salutis uestræ curam habeatis? Ac merito sanè. Neq; enim ulla uestri utilitas, ad res cæteras obeundas foret, nisi integri ac salui effectis. Sed & ipsi uos, si modo Romanum sermonem, ego quoq; non nihil intelligo, cum salutantes, uicissim uerbis accipitis, salutis nomine plerumque respondere illis soletis. Atq; hæc omnia dixi, non quòd de industria, omisso uerbo χαίρειν, pro eo ῥῶ γυναικὲν dicere studio quodam affecterim, sed quia hoc ipsum inuito mihi accidit. Aut quomodo enim non ridiculus forem, si & aliena lingua loquerer, & tempora salutationum immutarem? Gratiam autem & Dñs ago, quòd mihi erratum hoc, in aliud longè auspiciatius uerbum conuersum fuit, atque ipse in melius, errando prolapsus sum. Et quid si hoc Salutis, aut etiam Aesculapij ipsius prouidentia quodam factum est? qui tibi per me salutem ac sanitatem promittere ita uoluerit? Nam quo pacto ipse equidem, nisi Deo aliquo impulsus, quicquam eiusmodi committerem, qui antea per omnem ætatem nullo simili pacto turbatus atque animo percussus fuero? Quod si uero & humanam quandam defensionem pro eo quod accidit, afferre conuenit, nihil nouum aut peregrinum, hoc est, si, cū admodum in eo elaborauerim, ut ex optimo atque potissimo tibi notus fierem, deinde ex nimia cupiditate ac festinantia in diuersum, animi consternatione quadam, incido? Iam & à recta cogitatione atque animi conceptu, facile etiam deturbauerit aliquem, militum multitudo atque frequentia, quorum alij quidem aduersos protrudunt & impellunt, alij autem ordinem salutantium impediunt & disturbāt. Tu uero, sat scio, quantum uis alij dementiā, aut inscitiam, aut etiam delirationē quandam, factum hoc interpretantur, pro uerecundiæ & simplicitatis quodam symbolo atque indicio ipse accepisti, animicq; nihil forense aut uāfrum, nihil artis aut calliditatis, habentis signum esse existimasti, quando certè nimia in his rebus audacitas, non multum à temeritate atq; impudētia distat. At ipse quidem optarim, ut ne unquam contingat mihi in hunc modum errare: q; si uero aliquando contingat, ut id in faustam & auspiciatam comprecationē aliquam semper euadat. Temporibus igitur primi Augusti, etiam tale quiddam accidisse dicitur, Nam cū ipse forte quadam iudicio cuidā præsidiisset, ac causa rectè atq; legitimè iudicata, hominē quēdam iniuste calumniōscq; delatū, à maximo quodam crimine absoluisset, ille, gratiam agere uolens, alta uoce proclamauit: Gratiā tibi, inquit, Imperator habeo, q; malè atq; iniuste iudicasti.

Obiectio immutati ordinis, cui respo- det, primo à uic et potestante uerbi, q; ea oī tēpori cōueniat.

II.

A collatione salutationum

III.

A pprio exēplo et usu eorū, à quibus reprehēditur

II.

Intelligit, qd cū saluare ali- quē latini iu- bēt, illi cōtrā saluū esse, qd et ipsum ῥῶ γυναικὲν signifi- cat, iubent.

Trāslatio er- roris, in deū aliquem.

Alia defensio, qua et perrom- re et animi p- turbatione re- spondet.

I.

A consuetō.

II.

A remotione cause.

Cōformatio. qua uoluntatē principis p- se interpre- tatur à conse- quentibus.

Ab exemplo.

Ibi cum ceteri qui circa Augustum erant, grauiter indignarentur, hominemque discerpere ac lacerare uellent: Desistite, inquit ille, ab indignatione. Neque enim linguam ipsius, sed animum examinare atque inspicere æquum est. Ita tum ille. At tu, siue animum inspicere & cōtemplari uoles, beneuolum reperiēs, siue linguam, neque ipsa inauspicata tum aut ominosum aliquid dixit. Cæterum uideor hoc loci iam constitutus, non immerito & aliud quiddam uereri debere. uidelicet, ne qui me putent ex composito errasse hoc pacto, quo hanc apologiæ scribendæ causam haberem. Atque utinam quidem, ô optime Aesculapi, eiusmodi hæc appareat oratio, ut non apologiæ speciem, sed ostentationis alicuius captatam occasionem præ se ferat.

alia obiectio
καὶ τὸ δὲ
σὺ, cui respō
dendo oratio
nē concludit
καὶ δὲ χλω

HERMOTIMVS, SIVE DE SECTIS.

VINCENTIO OBSOPEO INTERPRETE.

A R G V M E N T V M.

Hic Dialogus didacticus est. Disputat autem de sectis philosophorum, quænam optima sit, et ad felicitatem, quam omnes promittunt, certissime ducat. Et quia impossibile apparet, ex tam multis, tamque diuersa, entientibus, quid optimum atque uerissimum sit, eligere, tandem cōcluditur, Satius esse non philosophari, quam frustra etate ac operam in eo, quod assequi nequeas, cōsumere. Series Dialogi ita se habet. Occasione et exordium ab incesso et habitu Hermotimi, Stoicæ philosophiæ sectatoris, sumitur, qui, quoniā uiginti iam annos perpetuos philosophos audierat, neque tamē adhuc mediā ad uirtutē uia superauerat, disputatiōni occasiōem et materiam subministrat. Prima igitur quæstio tractatur, quanto omnino tēpore opus sit, ad uirtutem et felicitatem consequendā, Luciano longitudinem illius ut nimia accusante, Hermotimo autē cōtrā prēmia, et mercedem tanti laboris opponente. Atque hoc disputatiōnis probæmio, et quasi quadam sylua præmissa, mox ad principālē quæstionē uenitur, puta quænam philosophorū secta certissima atque optima sit, et quomodo eadē deprehendi debeat. Ibi Hermotimo Stoicā præferente, cuiusque rei rationes quasdam non satis idoneas adhibete, à Luciano deridetur magis quam confutatur. Idem autē mox totā hanc disputatiōnem quasi de integro orditur. Ac primo quidē Virtutis Icone quadā propōsita, ostendit, cū multi adeo sint, qui uiam ad illam polliceantur, in tam diuersa turba, tamque graui causā optimum et certissimū ducē querendū atque eligendū esse. Quem cum alter ex Stoicis sumendū esse, rursus diceret, cuiusque rei argumentū etiā hic non satis idoneū afferret, Luciano per prosopopœiam reliquorū philosophorū, se ipsos immerito, causā indistinctā, damnari, ac Stoicis, istis recentioribus, præponi, querentium, apologiā subiungit, Hermotimūque reprehendit. qui quos nunquam cognouit ac legerit, temere adeo damnet. Et hunc locū ita cōcludit, ut dicat, quoniam in incerto sit, quænam philosophandi uia alijs præferri debeat, omnes æquē relinquēdas esse. Hinc uarijs similitudinibus utrinque res agitur, Hermotimo defendēte Stoicā uia, et cōtendente, apud unū aliquē deprehēsa ueritate, non esse opus, alios ultra cōsulere, contrā autē opponente Luciano, sed apud unū aliquē, nōdum inuentā ac deprehensā illam esse, et ob id pariter omnes perscrutandos et cognoscēdos esse. Quo obtento, iam et de tempore agitur, quo ad cognoscēdos omnes opus sit, quod tam longū præfinitur, ut impossibile uideatur, uel partem illorū, etiam per omnem etatē ab uno aliquo euoluī atque cognosci posse. Rursus igitur quod supra cōcluditur, quoniam impossibile sit omnes euoluere, et tamē idē necessariū, si uerā uiam ad uirtutē deprehendere uelis, satius esse in totum ab illis abstinere. Et hinc quoque, ad similitudines deueniunt, Hermotimo cōtrā hāc longitudinem tēporis cōtendente, non esse necesse, ut omnium omnia scripta euoluantur, sed ex parte cognosci ac iudicari totum posse. Luciano autē contrā negāte, nisi si totū idem uniforme sit, et antea aliquando, quale sit, uisum ac cognitū fuerit, Nam philosophiā ipsam non unius generis esse, sed de multis ac diuersis rebus tractare. Post hæc idē alijs quoque argumentis ostēdit difficultatem eligendi et iudicandi, tum de ipsis uijs, tum de ducibus et præceptoribus. Deinde ut maxime de uia et ducē consilet, inanem tamē ac uanā spem propōsitā esse, et hæc multis similitudinibus passim amplificantur. Postremo per fictionem cōcesso eo, ut Stoicorum optima uia sit, testimonio ipsius Hermotimi comprobatur, neminem adhuc illorū inuentum fuisse, qui, quod promitteret alijs, ipse præstitisset. Denique et mores et uiam illorū cum officio et effectū uirtutis pugnare, quod et exemplo cuiusdam Stoici præceptoris confirmat. Concludit igitur philosophandū hoc pacto non esse, id quod mox Hermotimus facit, ex pœnitentiā, priore uita atque habitu reiectis.

Quantum

LVCIANVS.

VANTVM cum ex codice, tum properandi studio coniecturam facere licet, Hermotime, ad præceptorem gradū maturanti similis esse uideris. Voluntas uero sedula agitatione inter progrediendū aliquid in animo, cū ipsa labia cōmouere soleas sensim & tacite submurmurando. Quinetiam ipsam manū iam in hanc iam in alteram partem transfers, quasi orationē aliquam apud te digerās.

Exordium ab occasione.

Quætionem aut aut alioqui ex obliquis illis captiunculis quiddam cōponis, aut etiam disceptationem sophisticam cōmiseris. Ita, ut neq; per uiam incedens otium agere sustineas, uerū semper in negotio feruens & sedulus nunquam non quidpiam seriæ rei conficis, adeo, ut itineris quoq; laborem ad disciplinarū exercitium referre soleas. HER. Sanè per Iouem Luciane, tale quiddam est quod discis. Commodum enim hesternæ disputationis conuersationem, quæq; ille ad nos disseuerat singula recogitādo inter eundum in memoriā reuocabam. Aequum uero esse opinor, ne quod tempus uacūū laboris temere & negligenter prætereamus, præsertim cum nobis obscurum non sit uerissimū esse quod medicus dixit Hippocrates, nimirum hanc uitam angustis circumscriptā esse terminis, ipsam uero artem infinitæ prolixitatis. Sed enim hoc ipsum ille de arte Medica protulit, quæ quidē res multo minor e labore perdiscitur. Cæterum philosophia multo tempore haud ita comprehensu facilis est, nisi quis summa uigilantia inconni uenter & perpetuo oculos habuerit in eam coniectos. Atqui neq; de paruis rebus aut ludicris in periculum uenimus, aut enim oportet miseram & ærumnosam in promiscua priuatorum multitudinem ætatē agere, aut philosophiæ studiis excultum, uitam felicē degere. LVC. Enim uero ipsa præmia quæ dixisti, ô Hermotime, admirationis plena sunt, & quantiuis præcij existimanda. Porro opinor illa ipsa fermè te contigisse, neq; ita procul à te esse seposita, si quo modo fas est coniecturam facere ex temporis longitudine, quod in philosophiæ studiis perdisce dis contriuisisti. Insuper etiam ex labore, quē mihi non mediocrē iam olim impendisse uisus es. Quippe, si rectè commemini, hic fermè annus est uigesimus, ex quo te nihil aliud rei facere conspexi, q̃ præceptores frequentantem, & q̃ plurimum libris prono & obstipo capite intērum. Ad hæc dissertationū philosophicarum cōmentarios describentem, semper diutinis curis & cogitationibus pallidum, & ex ucco corpore prorsus aridum, adeo ut somni quoq; parcissimus mihi uisus sis, ea tua est in studiis urgendis frequentia & sedulitas. Hæc itaq; cū mecum memoria repeterē, breui fore spero, ut ex optatā felicitatē apprehēdas, atq; adeo, nisi nobis ignaris imposueris, iam dudum cum illa cōuersatus es. HER. Vnde nā hāc animo spē cōcipis, ô Luciane, qui ad uiam prolato iam primū capite prospicere incipio. Ipsa porro uirtus, si qd Hesiodo credimus, ualde procul sita est, ad quā pertingendam, ut uia est lōga, ita nō minus ardua & aspera, non parui sudoris & laboris uiatoribus exhibens. LVC. Ergo nōdum satis tibi sudatum est, neq; satis confectum itineris? HER. Mihi quidē non uidetur, nihil em̃ præpedimento mihi esse uiderē, quo minus nō per omnia felix essem, si unq; mihi concessum fuisset in summo fastigio cōsistere, nunc uero Luciane tantum adhuc incipio. LVC. Atqui principiū ille ipse Hesiodus dimidiū totius esse dixit. Itaq; si iuxta mediū te ingressum esse dixerimus, fortasse non multū à uero aberrabimus. HER. Nullo modo, ne hoc quidem dixeris, quantum uis multum nobis confectum sit. LVC. Proinde ubi tandem in itinere te constitutum esse rectè dixerimus? HER. In ipsō montis radice consistentem, ô Luciane, modo porro ire conantem. Est uero omnino uia lubrica & aspera, ac planè eo opus est, qui manu protensa ascendentem subleuet. LVC. Nunquid igitur præceptor tuus ad hoc tibi satis idoneus est, quem admodum Iupiter Homericus, catena quadam aurea ex summo demissa, suas ipsius orationes, opinor, quibus te uidelicet subductum, cum ad se, tū

Occasio dissertationis ex diuturna ascultatione.

Ratio ascultationis à descriptione uirtutis.

ad Virtutem subleuare queat, præsertim cum ipse multo ante ascenderit. HER. Hoc ipsum profecto Luciane quod dixisti, à præceptore sedulo factum est. Ete nim quantum ad illius operam attinet, iam olim subductus sum, & cum illis conuersationem habui, quantū uero ad me attinet, nondum ascendi. L V C. Atqui bonum animum habere oportet, optima spe mente concepta, ad itineris finem & felicitatem in summo propositam conspicientem, maximè uero illo animosis in clamationibus cohortante & inclamante. Veruntamen ualde scire possim, quæ nam spes ab illo tibi ostensa sit, superato iam cacumine? An mox futurum coniectandum sit, te in summo fore post mysteria, aut omnino post Panathinea. HER. Perexiguū est quod dicis, Luciane. L V C. An post quinquennium iam subsequens? HER. Et hoc quidem modicum est cum ad uirtutem exercendam, tum ad felicitatis possessionem consequendam. L V C. Proinde ad summum post decennium. Nisi extremè pigri & lentī haberi uelitis, cum neq̃ tanto tempore ad uirtutis fastigium ascendere queatis, quanto unus aliquis ter à columnis Herculeis ad Indos usque haud difficulter ire atq̃ redire possit, si non recta aut citra intermissionem perpetua profectione iter faceret, uerum apud populos iacentes in medio paulisper cōmoratus oberraret. Et quo nam modo tandem credibile est, petram, supra quam uobis Virtus habitare creditur, altiore decliuioreq̃ esse illa Aorna Indica, quæ paucis in diebus ab Alexandro summa uis euerfa est funditus. HER. Dissimile prorsus est quod adfers & Luciane, neq̃ eū eadem res est quā tu confingis, quæ tam in exiguo temporis spacio confici aut capi queat, nō si infiniti Alexandri ad unum omnes suas uires coniunxerint. Quoniam multi qui conscendere moliebantur, fuerunt, iam uero nō parū multi ualde fortē ascendunt animo, & proficiunt partim quidem nō nimīū, partim uero altius. Ceterum, ubi mediū itineris iā attigerint, multis perplexi difficultatibus, protinus omnia fastidiunt, et reuertunt̃ grauiter anhelantes, multoq̃ sudore perfluentes, itineris laboribus absteriti. Quicūq̃ aut̃ omnibus nauiter superatis incōmodis & discriminibus in finē usq̃ animose perdurauerint, illi tandē ad fastigium usq̃ cōscendunt, & ex illo felices facti, uitā quandam admirandā per reliquam ætatē exigunt, alios quidē mortālium non secus atq̃ formicas ē sublimi cōtemplantes. L V C. Papæ ô Hermotime, quantulos homunciones nos esse ostendis, qui neque Pygmæis quidē ipsis nos conferre dignaris, sed in totum humi repentes, in cauernis terrę degere confingis, nō iniuria alta, & quæ sursum sunt sapīs. Nos uero in fine plebeculę extrema fex, & quorquot per humū repentes sumus. post deos etiā uos supplicibus uotis deueneramur in alto cōstitutos, animūq̃ properādī addentes conscendentibus. HER. Vt inam saltem ascendendī facultas unq̃ nobis daretur, uerum multum adhuc uiaē conficiendæ superest. L V C. At tu nondum exposuisti, quanto temporis spacio opus sit, ut in complexu uirtutis interquiescas. HER. Neq̃ ipse admodū hoc ipsum exactē calleo ô Luciane, opinor tamē nō minus uiginti annis per opus esse, quibus exactis, omnino me in summo fastigio futurū esse confido. L V C. O Hercules, per longū est quod dicis. HER. Siquidem de maximis rebus nobis labor est propositus. L V C. Fortasse illud uerū esse nō ualde negauerim. Quod aut̃ uiginti annos adhuc uicturus sis, quo nā modo præceptor tuus certū te reddidit, nedum sapiēs existens, uerum etiā fatidico spiritu præditus, aut unus ex illis, q̃ Chaldaica disciplina sunt imbuti? Aiunt itaq̃ et hæc sciri posse, neq̃ eū uerisimile est, adeoq̃ iniquū esset, ut tu uitę tuę incertus, num unq̃ in humanis agens uirtutē amplecturus sis, tantos labores temere susci peres, tot perpeffis diu noctuq̃ difficultatibus, præcipue uero cū prorsus ignores, nū in propinquo summitatis te consistentē imminens Parca pede correptū, atq̃ ab omni spe potiundę uirtutis deiectum deorsum detractura sit. HER. Apage ista, quippe nefas & irreligiosum est talia loqui ô Luciane. Atqui abundē sat est, si unicā tantū dieculā sapiens factus, felicitate illa perfruar. L V C. Ergo p̃ tātis exant-

Elenatio stua
dij tanq̃ in
nis à simili.

Dilutio à ne
gatione, &
euentu.

Redit ad pri
mam questio
nem quādiu
philosophan
dum sit, ut fe
licitas summa
illa compare
tur.

exantlati laboribus unius dieculæ spacium tibi satis esse uidetur? HER. Mihi equidem breuissimum etiam tempusculum satis est. LVC. Cæterum illam superne contingendam felicitatem, cuiusmodi nam sit, cuius gratia dignum existimas nihil non perferendum esse, unde nam habes perspectam & cognitam, neque enim ipse unquam in uirtutis usque cacumen ascendisti? HER. At ego præceptorî differenti fidem habere soleo, cui hæc ad unguem explorata esse dubium non est, cum præ omnibus sit in summo uirtutis fastigio excellissimus. LVCIA. Dic uero per Deos, qualia nam illic esse, aut cuiusmodi tandem felicitatem grauiter ascendentes manere adfirmabat? Nunquid confertas diuitias? an dignitatem & gloriam? aut uoluptates quaspiam non æstimandas? HER. Bona uerba o amice, neque enim hæc quicquam faciunt ad uitam uirtuti uacantem. LVC. Quæ igitur sunt illa bona, si ne hæc quidem hi, qui ad exercitiij finem deueniunt habituri sunt? HER. Sapientiam, animi magnitudinem, ipsiusque honesti & iusti precium, præterea autem omnium rerum exactam & absolutam cognitionem certo & constanter persuasum nihil sapientem desideraturum. Porro diuitias, dignitates, uoluptates, & cætera quæcunque sunt corporis, hæc inquam, in uniuersum infra relinquit. Quibus exutis & abiectis, omni euicta difficultate, in summitatem emergit, non secus atque Herculem in Oeta monte combustum, ad Deos migrasse tradunt, & ipsum deum factum, Etenim ille cum à se abiecisset, quicquid à matre humani atque mortalis contractum acceperat, seruata pura & incorrupta diuinitate, probe prius extructæ pyre incendio purgatus, in cælum subuolasse creditur. Ad hunc modum illi quoque philosophiæ opera & adminiculo tanquam igni quodam perpurgati, omnibus illis recisis, & à se amputatis, quæ uulgi animis digna precio & admiratione uidentur, parum recto & sano utentis iudicio, cōscenso cacumine felicem & beatam degunt uitam, diuitiarum, dignitatum & uoluptatum ne memores quidem amplius. E sublimi deridentes eos potius, à quibus hæc aliquid momenti esse ducuntur. LVC. Itaque per Herculem Oetei Hermotime, est quædam animi excellentia, magnitudoque & felicitas, quæ penes ipsos est. Cæterum hoc mihi quæso ediffere, an nunquam fastigio illo Virtutis, ubi uelint, regrediantur postliminio, rebus quas à tergo reliquerunt usuri? An omnino necessarium est semel delatos in uerticem, ibidem perpetuam uitam agere, cum ipsa Virtute suauiter conuersantes, medio ungue ostentis diuitijs, honoribus & uoluptatibus. HER. Non solum hoc illis liberum esse scias o Luciane, sed quencunque Virtute consummatum conspexeris, eundem neque iracundiæ, neque timori, neque ullis concupiscentijs turpiter deditum esse aut seruire purato. Nō, si rebus insigniter dubijs iactetur, aut tristitia affectus fuerit, ullum animo dolorem concipit. LVC. Sed enim si fas foret, menihil reueritum ueritatem proloqui: uerè satius esse opinor, optabiliora & iucundiora afferre in medium, neque religiosum esse se accuratiore indagine ea perquirere, quæ fiunt à sapientibus. HER. Nequaquam, imò quicquid habes audacter dicito. LVC. Vide mi amice, quā omnibus modis ad dicendum pigre & cunctanter affectus sim. HER. Atqui nihil est o generose, quod apud me solū dicere reformides. LVC. Enim uero alia omnia, quæ dixisti Hermotime, haud difficulter persuasus, ita se habere credidi, nimirum sapientes esse philosophos, & magno animo præditos, neque non æqui seruantes. Et me hercule nō mediocrē tua oratione persensī dulcedinē. At ubi eosdem affirmabas & diuitiarum cōtemptores, atque etiam dignitatis & uoluptatum negligentes esse, neque moueri iracundiā, neque tristitia cōturbari, nō potui (solī enim sumus) nō uehementer addubitare, cū in mentē ea mihi uenirent, quæ nō multo ante uidebā fieri. Atque cū si placet, producā quēdam? & si hoc non parū tibi esse uidet, etiā nullo ædito nomine? HER. Nunquā facias, uerū nominatim perfringe eundem, quicunque tandē fuerit. LVC. Ille ipse præceptor tuus, uir cū alijs quidē uenerandus, cum ætate penē confecta. HER. Quod igitur se indignum admisit sceleris?

LVC.

*Causa tanti
laboris &
effectus.*

*Effectum cōs
tatio ab exen
plo.*

L V C. Hospitem illum Heracleotem, qui multò iam tempore in ijsdem philoso-
 phiæ studijs discipulus eius fuit, flanicomum & contentiosum illum nouisti?
 HER M. Noui quem dicis, Dioni, ni fallor, illi nomen est. L V C. Illum ipsum di-
 co, proinde cum fortasse non reddidisset illi mercedem in tempore, ad prætorē
 paulo antè rapuit miserum, pallio eius collo iniecto uociferans & excandescens
 admodum. Et nisi è familiaribus quidam è manibus furiosi adolescentem eri-
 puissent, qui forte fortuna ei rei interfuerant, periculū erat, ne nares misero mor-
 dicus atulisset senex, adeo impotēter debacchabatur incensus iracundia. HER.
 Semper quidem & aliàs durus & implacabilis esse consuevit, si quis non in tem-
 pore pactam mercedem Luciane numeret, nunquam tamen aduersus illos non
 paucos, quibus usuræ pendendæ gratia mutuo dedit utendam pecuniam, quic-
 quam tale designauit, siquidem ad præscriptum tempus præsentaria pecuniā
 semper reddunt foenora. L V C. Quid? sunt ne c̄ beate, qui illi pendant foeno-
 ra? An dum etiam illi à philosophia diligentissimè perpurcato earum rerum fa-
 ciendarum cura est, quibus in Oeta relictis nihil opus habet? HER. Equidem
 hæc sui gratia, ut tu fortasse falso suspicaris, non facit, sed sunt illi infantes pue-
 ri, quorum, ne olim pressi inopia grauiter egeant, curam habere cogitur. L V C.
 Atqui conueniebat o Hermotime, ut & illos ad uirtutem subduceret, quo com-
 muni cum illo felicitate posthabitis diutius unā fruerentur. HER. Non est mi-
 hi sane hisce de rebus tecum disputandi ocium Luciane, accelero enim ut ipsum
 iam audiam, ne per omnem ætatem in obscuro mihi delitescendum sit. L V C I A.
 Bono animo esto o bonè, quippe hodie à philosophicis commentationibus ua-
 catio promulgata est. Itaq; quod reliquum est itineris, tecū unā conficiam. HER.
 Quomodo dicis? L V C I. In præsentia quidem ipsius tibi non dabitur uidendi
 aut audiendi copia, si qua fides inscriptioni habenda est. Siquidem tabella quæ
 piam præ foribus suspensa literis maiusculis in hunc loquebatur modum: Ho-
 die philosophicis disertationibus non uocabimur. Porro tuum præceptorem
 apud Eucratem, filia suæ natalicia celebrantem, hesternæ nocte cœnitasse dice-
 bant. Multa præterea in symposio super rebus philosophicis commentatum es-
 se, ad hæc aduersus Euthydemum peripateticum nō nihil exasperatū esse, susce-
 pta cū eo ipso his de rebus contentione, pro quibus nunquam non cum Stoicis
 digladiari solent Peripatetici. Præ nimia uero uociferatione, etiam capitis dolo-
 rem, & uehementem quidem contraxisse, & in multam usq; noctē sudasse, pro-
 ducta in longum disputatione. Quin etiam iusto largius, ut arbitror, poculis se-
 met inuitauerat, cū hi qui aderant frequentius, ut par est, præbidentes eundem
 philotesijs prouocassent. Insuper in ipsa cœna immodestiori crapula quā seni
 conueherat, semetipsum onerauit, adeo ut domū reuersus multa euomere coge-
 retur. Solas uero carniū portiunculas, quas puero à tergo assistenti in conuiuio
 adseruandas dederat, numeratas recepit, ne quem intrmitteret magnopere in-
 terminans. Hæc itaq; è Mida famulo eius audiui, discipulis quibusdam comme-
 morante, qui & ipsi, cum illorū essent non pauci, domum regressi sunt. HER M.
 Vter uero illorum Luciane, obtinuit uictoriam, præceptor meus an Euthyde-
 mus? Nunquit etiam tale quippiā Midam commemorantem inaudisti? L V C I.
 Initio quidem Hermotime, aiebat illos penè per omnia fuisse pares, ipsum ue-
 ro finem uictoriæ tandem penes uos fuisse, ita ut senex longè fuerit in pugna su-
 perior. Euthydemum porro incruentum haud quaquam abisse, nempe qui per
 magnum in capite inflicto uulnus haberet. Cū enim immodicè esset arrogās,
 & contentiosus, nec persuaderi uolebat, neq; seni se præberet facile redarguen-
 dum atq; conuincendum, præceptor tuus ille uir optimus eidē iuxta accumben-
 ti inusitata magnitudine & pondere scyphum Nestoreū, quem fortè tenebat in
 manibus, fortiter incutiendū, in caput illi sit, atq; hac quidem ratione uictoriæ
 palmam superato aduersario obstruit. HER M. Macste animo præceptor, atqui
 haud

*Dilutio exem-
 pli à causa.*

*Inuitat ad di-
 sputationē, si
 ita opportu-
 nitate ocij, cū
 descriptione
 quadā præce-
 ptoris Her-
 motimi, cuius
 exēplo, mox
 ad cōsuetūdos
 Stoicos ute-
 tur.*

*Iliad. A. Vide
 Nestorei po-
 tui descripti-
 onem.*

haud sanè aliò modo æquum erat agere cum his qui recusant cedere melioribus. LVC. Probabilia quidem admodum sunt quæ dicis, Hermotime, Quorsum enim attinebat, ut Euthydemus hominem senem exasperaret, alienum ab iracundia, animoq; longè præstantiorem, scyphum insuper tam grandem & grauem tenentem in manibus. Sed enim ocium iam agimus, quid obstat, quo minus mihi tuo familiari exponis, quo nam modo sub initium philosophari inceperis, ut & ipse, si fieri possit, communem uobiscum profectionem suscipiam, nunc primum factò ad eandem exordio? Neque enim temere me excludetis à communi itinere hominem familiarem. HER. Si modo hæc res tibi cordi esset Luciane, breui uidebis quantum excellas omnes cæteros, pueros, sat scio, opinaberis omnes alios præ te, tantum ipse ingenio & intelligentia præpollebis. LVC. Mihi uero abunde satis esset, si post uiginti annos iam exactos, talis euaderem, qualis tu nunc es. HER. Profecto & ego ipse cum in tua essem ætate, tunc primum ad philosophiam animum appuli, iam ferme annos quadraginta natus, à quibus te non multum abesse arbitror. LVC. Rem ipsam putasti Hermotime, tot enim annos iam habeo. Quare si eam iam comprehensam tenes, age & me adducito, haud enim iniusta postulo. Et primum quidem, hoc mihi responde, est ne philosophiæ candidatis relicta & concessa contra dicendi libertas, si quod parum rectè dictum illis uidebitur, aut non hæc libera est natu iunioribus? HER. Haud admodum, tibi tamen si quid uolueris, interea & querendi & contradicendi facultatem liberam facio, ita enim facilius perdisces singula. LVC. Euge sanè per Mercurium, ô Hermotime, dic mihi: est ne unica uia ad philosophiam adducens uidelicet Stoicorum uestrorum. Nisi enim falsa audierim, etiam alios complures esse certum est. HER. Et ualde quidem multi sunt, uidelicet Peripatetici & Epicurei, & qui Platonis titulo philosophiam profitentur. Sunt item complures quoq; Diogenis & Antisthenis affectæ, tum etiam ipsius Pythagoræ imitatores, & alij his quoq; longè numerosiores. LVC. Vera sunt hæc, omnino enim illorum magnus est numerus. Vtrum autē Hermotime, eadem omnes uno ore dicant, an diuersa? HER. Diuersissima. LVC. Prorsum tamen unum alicubi esse uerum, in quo consentiant omnes, credibile est: ita, ut non omnia pugnent, quæ ab illis pro uero affirmantur. HER. Admodum. LVC. Proinde age ô amice, hoc mihi expedi, cui nam fidem habuisti tu sub initium, quando te has philosophiæ operam daturus, cum multas uideres ianuas tibi apertas & patentes, omnibus alijs progrediendo deuitatis, in Stoicorum potissimum diuerteris, tanquam hæc sola uera fuerit, ac illa quæ compendiosam ad uirtutem uiam ingredientibus exhiberet, alijs omnibus in obliqua & deuia ducentibus? Quibus nam argumentis, aut coniecturis hæc tum poruisti deprehendere? ac mihi non eum qui nunc es, in animo concipe siue semisapientem, siue absolute sapien-
tiæ Hermotimum, qui nunc præ multis millibus optima discernere & iudicare possit. Sed ita responde ac quispiã homo idiota, qualē tunc agebas, aut ego nūc possim. HER. Quid sibi hæc tua uerba uelint Luciane, haud intelligo. LVC. Ac qui non admodum obliquum est quod percontrabar, cum multi sint philosophiæ principes, uidelicet Plato, Aristoteles, Antisthenes, præterea maiores nostri Chrysippus & Zenon, alijsq; complures quotquot tandem sunt, cui nam inquæ credidisti, posthabitis & omissis alijs, ut ea ex omnibus desumens, quæ quidem à te selecta sunt, sustineas iuxta illa philosophiæ studijs incumbere? Nunquid etiam te, ut Cherephontem, Apollo Delphicus, ad Stoicorum placita delegauit, ubi prædixisset oraculo illos ex omnibus longè esse optimos? Siquidem illi mos erat, alium ad aliam philosophiæ rationem & formam cohortandi, quippe cui probè perspectum erat, ut opinor, quæ cuique potissimum congrueret. HER. Nihil tale est: ô Luciane, neq; de his unquam deum consului. LVC. Quid an indignam æstimabas hanc rem diuina consultatione, aut ipse sufficiens tibi

II.

*Que nā phi-
losophandi
uia potissima
sit, & que
certissime ad
uirtutem &
felicitatem
ducat.*

uidebare, qui quod optimum erat & præstantissimum, per teipsum possis eligere, non consulto Deo monitore. HER. Itamihiquidem uidebar. LVC.

Rationes quibus adductus Stoicam uiam prætulit. Quin igitur & nos isthuc ipsum doces, quo nam modo statim ab initio queamus noscere, quæ optima sit & uerissima philosophandi ratio, & quam quispiam, prætermittis alijs, rectissime eligeret. HER. Ego haudquaquam isthuc dicere gra-
uabor, cum multos uiderem ad eandem certatim uiam affectantes, facile æstimabam Stoicam philosophandi rationem cæteris esse præstantiorem. LVC.

Cōsuetudo ab absurdo.

Quorum igitur numerosior erat turba, Epicureorū, an Platoniorum, an Peripateticorum? Proinde illos numerasti ueluti in ferendis colligendisq; suffragijs usuuenire solet. HER. Atqui non numerasti, sed coniecturis deprehendi. LVC. Vt quid igitur me tantopere cupientem non doces, sed uana spe lactas, ac decipis, affirmans de tantis rebus coniectura & multitudine fratrum iudicasse.

Aliaratio.

HER. Non solum hoc quidem ô Luciane, sed omnes quoq; cæteros mortales sæpenumero affirmantes audiui. Epicureos quidem esse corruptos delitijs, uoluptatumq; extremè amantes. Peripateticos autem ad rem attentiores, parandis cumulatiscq; diuitijs inseruire, & quosdam ex illis immodicè cōtentiosos. Porro Platonicos arrogantes, & nimio fastu turgidos, gloriæq; cupientissimos. Cæterum de Stoicis multorum semper idem fuit testimonium, uidelicet quod uiriles essent, masculo animo præditi, & nihil illos fugeret. Et quod eam uiam ingressus, solus rex, solus diues, solus sapiens, breuiter in uniuersum nihil non esset. LVC. Videlicet ista tibi de illis dixerunt alijs. Neque enim uerisimile est hæc illis de se ipsis prædicantibus, suaq; superbè collaudantibus te credidisse. HER.

Consuetudo eiusdem rationis.

Non. uerum hæc ab alijs prædicata audiui. LVC. Facile tamen conijcio hæc diuersæ sectæ & opinionis affirmasse neminem. Quare an illi quos tu te audiuisse prædicas, è numero philosophantium fuerint, nescio. HER. Neq; quidem. LVC. Proinde homines idiotas hæc dixisse credibile est. HER. Et ualde quidem. LVC. Vide obsecro, ut iterum me deceptum ab omni spe deijcere soleas; neque uerum sermonem exponis, sed existimas te cum Margito quopiam insulso & stupido uerba facere, ut planè persuasum haberem, Hermotimum uirum singularem præditum cum ingenio tum industria, annos nunc natum quadraginta; hominibus tamen idiotis de sapientiæ studio, deq; uiris philosophiæ candidatis credidisse, illorumq; inductum testimonio & prædicatione rectiore uia philosophantium electionem fecisse, neq; enim ista tibi prædicanti facile crediderim.

III. Ratio.

HER. At ne hoc quidem te fugiat Luciane, me non solum credidisse alijs, uerum mihi quoq; ipsi. Etenim conspiciebam illos honeste & ornate incedentes, splendido & decenter amictos, nunquam non certis commentationibus cogitabundo animo intentos, aspectu tetricos & terribiles, demissa barba, & longa coma uenerandos, nihil molle aut parum uirile, aut citra delectum aliquid admittentes, quod quidem alijs stuporem induceret, aut planè uideretur impudens & Cynicum: sed in media & regia uia constitutos, quæ quidem ab omnibus affirmabatur esse optima. LVC. Nunquid igitur & hæc illa, quæ paulo ante præceptorem facientem, me uidisse testabar, ipsos designantes uidisti? uidelicet fœnori & usuræ seruietes, amarulenter & contentiose mercedem à discipulis exigentes, in conuiujs aut colloquijs immodestè & pertinaciter digladiantes, aliaq; quæcunq; indecorè plerumque peccare consueuerant. Aut fortasse harum rerum nullam curam habendam esse existimas, modo uestitus sit probè mundus, & nitidè compositus, & barba profunda, proluxaq; in capite cæsaries? Quare in posterum, ut uideo, hic nobis certus erit canon & regula, rectè philosophantes exactè cognoscendi, quem uidelicet proponit Hermotimus, oportetq; omnino ex habitu mundiore, grauioreq; incessu, & capillo prolixiore optimorum cognitionem sumere. Itaq; cui hæc deesse uiderimus, neq; ille tetricus fuerit, aut perpetuis inrentus cogitationibus obambulauerit, repro-

bandus

Consuetudo à superiori exemplo.

bandus, & nihili æstimandus est. Sed uide Hermotime, ne & hæc illudendi gratia ad me dixeris, periculum faciendo, num deceptum me esse sentiam. HER. Quorsum istud dicis? LVC. Quod hæc, ô bone, rectius statuarum sit cognitio atque indagatio, quam tu ab habitu sumendam esse dixisti. Omnino enim illæ habitu ferè sunt elegantiore, & amictu ornatiore, quas aut Phidias quispiam, aut Alcumenes, aut Myron ad pulcherrimum absolutæ formæ archetypum expresserit. Quod si etiam maximè inde coniectura capienda est in illis dignoscendis, quid ille ager, qui uisu captus philosophiæ perdiscendæ desiderio tenetur? Qui enim fieri posset, ut in habendo delectu non tota uia aberraret, cum neque habitus neque intellus perspicendi facultatem habeat. HER. Ego uero ô Luciane, non ad cæcos uerba facio, neque illorum mihi quicquam curæ est. LVC. Atqui conueniebat, ô bone, ut tantarum rerum, adeoq; omnibus necessariorum cognitu, communis quædam esset cognitio. Sed enim quando ita tibi uidetur à Philosophiæ commercio, cæci exclusi maneant, posteaquam orbatæ sunt oculis, tametsi cum primis operæ pretium mihi uidebatur, illos præ omnibus alijs Philosophiæ studio incumbere, ne acceptam amissi uisus calamitatem ferrent immoderatius. Cæterum illi qui probe uident, etiamsi fuerint perspicacissima oculorum acie præditi, quo nam pacto ea, quæ in animo resecta sunt, peruidere possunt, ab illa externa uestitus mundicie? Nisi enim me fallat animus, tale quiddam est quod dicturus sum, nimirum te parandæ & colligendæ sapientiæ cupidine, cum istiusmodi uiris conuersari, utq; ea indies aucta cumulatius euadas melior. HERMO. Et maximè quidem. LVC. Qui igitur tibi promptum fuit, atque adeo factum possibile, ut ab ijs ipsis, quas dixisti cognitionibus, philosophantem aut secus perspiceres? Neque enim ista perinde solent propalam esse conspicua, sed sunt abstrusa ualde, atq; adeo in obscuro reposita, quæ multis uix orationibus & congressibus, postremum uero operibus consimilibus licet animaduerrere. Qualia enim Momus in Vulcano reprehenderit, opinor aliquando inauduisse te: quod si me fallit opinio, audi iâ nunc, sic enim habet fabula: nimirum Minervam, Neptunum, & Vulcanum contentionem inter se suscepisse, de artificij principatu & præstantia, atq; ipsum quidem Neptunum taurum effinxisse, Minervam uero domum excogitasse, porro Vulcanus hominem composuit, fabricauitq;. Cæterum ubi iam ad Momum uentum esset, quem certaminis arbitrum & expensorem elegerant, & ille singulorum opera diligentissimè inspexisset, in alijs quidem, quæ reprehenderit superuacaneum fortasse foret referre. Illud tamen in hominis opificio porissimum calumnia rus est, atq; ipsum quidem Architectum Vulcanum non mediocriter perculsit, quod artifex non in pectore ostiola quædã addidisset, quibus apertis & reclusis, perspicuum fieret omnibus, quid ille uelit, aut in animo strueret & cogitaret: nū mentiretur, an uerum diceret. Atq; ille quidē uelut cæcutiens, sic de hominibus statuit. Tu uero nobis ipso etiam Lynceo es perspicacior, qui, sicuti uidetur, perpectus ipsum, quæ intus sunt cernis, suntq; tibi aperta omnia, adeo ut non solū certo teneas, quid quisq; uelit aut cogitet, uerum etiam uter sit melior aut deterior. HER. Tu quidem Luciane ludos ex me facis, ego uero Apollinis ductu & auspicio delectum habui, neq; prorsus electionem moror, atque hæc quidem satis Hermotimo. LVC. At tamē ne sic quidem mihi dignaris exponere, ô amice, sed me in ima uulgi feceris uersantem superbè contemnīs. HER. Nihil fortasse illorum tibi placebit, quæ dixerō. LVC. Nequaquam, ô bone, uerum nihil eorum uis dicere, quod me delectaturum esset. Et quia tu me cælas de industria, nobis inuidens, ne fortè tibi pares euadamus, si Philosophiæ indagandæ studio operam nauaremus, periculum faciam, si quo modo fieri possit, ut per me exactam iudicandi rationem, minimeq; fallibilem delectus habendi uiam inue-

*Alia per absq
lutionem.*

*Vnde iudicā
dus ac cogno
scēdus sit do
ctus ac sapiēs*

*Amplificat fa
bula.*

*Redit ad cō
put quæstiois
latius ac ple
nius exponit*

do illam, si illa
Icone Virtutis
et eius
lib.

niam Quocirca tu, si uolueris, arrectis auribus attento fac sis animo. HERMOT. Prorsus isthuc uolo, ô Luciane, fortassis quiddam scitu dignum dicturus es. LVC. At uide, ne naso me suspendas, si illud omnino iusticè & ineptè proposuero. Ita enim factu opus esse uideo, posteaquam tu, qui harum rerum es multo peritior, illud manifestius & disertius explicare grauaris. Itaque Virtutem urbis instar esse singas uolo, quæ ciues habeat honestissimè & integerrimè Rempubl. administrantes, quemadmodum tuus quoque præceptor, qui isthuc aliquando peruenit, idem hoc affirmare non dubitat: præterea summa sapientiâ uiros exornatos, magno infractoque animo præditos, iusticiæ seruantissimos, modestia admirandos, parum infra Deorum conditionem consistentes. Cuiusmodi multa apud nos designantur, rapina, uolentia, iniuria, habendi cupidine, eorum flagitiorum, ne tantillum quidem quenquam audere in ea urbe conspiceres. Sed pacati & concordēs Reipublicæ munia simul obeunt & administrant. Nec iniuria, ea enim quæ alijs in urbibus seditionum, & factiosarum contentionum concitandarum occasionem suppeditant, quorumq; gratia alter alterum clandestinis petit insidijs, ea, inquam, omnia è medio illorum sublata & remota sunt. Neque enim aut aurum, aut uoluptates, aut honores habent in pretio, tanquam alicuius momenti ista apud illos habenda sint, uerum iam olim hæc in uniuersum, tanquam parum necessaria existimantes, ad bene gerendam Rempublicam, urbe eiecerunt. Itaque tranquillam quandam & omnibus modis felicem degunt uitam, bonis legibus, æqualitate, libertate, & omnibus denique bonis institutam. HERMOT. Quid igitur ô Luciane, an non tibi uideatur æquissimum esse, ut omnes certatim eius urbis ciues fieri desiderent, ita ut stineris tam laboriosi molestiam pro nihilo reputent, neque temporis longinquitate uicti, animum despondeant, certo & constanter persuasum habentes, se omni euiecta difficultate in ciuium numerum relatum iri, eiusq; politiæ se participes futuros. LVCIA. Sanè per Iouem, ô Hermotime, omnibus omnes neruos in hoc intendendos esse arbitror, cætera uero negligenda, ne patriæ tenaciter nobis inhaerentis magna cura habenda est. Neque ualde moueri decet, aut frangi animo parentum, aut liberorum nos detinentium comploationibus. Sed & illi pari opera ad eandem profectionem nobiscum suscipiendam cohortandi sunt. Quod si aut sequi nos recusauerint, aut per ætatem non potuerint, illis relictis & posthabitis, recta ad urbem omnium felicissimam animose tendendum erit, reiectis etiam uestimentis, si eisdem amicti detineremur, illic haud dubie cōuestiendi. Neque enim periculum est, ne quis te eo nudo corpore delatum exekisurus sit. Iam enim & aliàs uirum multa canicie reuerendum differentem addiui, qui nam illic se res haberent, meq; magnopere cohortabatur ille, ut me ei ad urbem eunti comitem adiungerem, si quidem pollicebarur itineris ducem se fore, & quod me ciuitate donare uellet, unumq; ex tribulibus facere eius adscriptum sodalitis, adeo ut nulla non ex parte bene & feliciter agerem. Cæterum ego id ætatis rectè monenti non obtemperabam, stulticia & rudibus annis dehortantibus, nondum enim egressus eram annum quintum & decimum, fortassis si secutus fuisset, iam in suburbio aut præ portis consisterem. Porro de ciuitate, si rectè cōmemini, cum alia multa, tum hæc quoq; prædicare solebat, quemadmodum omnes eius urbis incolæ essent aduenæ & peregrini, nec ullus esset indigena. Quin etiam illud addebatur, non parum multos in eadem Repub. uersari barbaros, & seruilis conditionis homines informes, modicos, pauperes, breuiter neminem non etus Reipub. fore participem, quem penes modo uoluntas esset, eo tendendi. Quandoquidem illis morem ciuitate donandi aduenas affirmabat nō sumi, aut ab externa cultus & uestitus elegantiâ, aut à corporis proceritate & formositate, neque à generis splendore, aut claris maioribus, sed ea pro
nihilò

nihil æstimari apud illos. Oportere tamē eos, qui ciuitatis ius indispisci uelint, intelligentia instructos esse, rerumq; honestarum tangi cupidine, labore non frangi, nullis uoluptatum illecebris capi, neque effœminari, aut emollescere rebus dubijs & difficilibus inter eundum ingruentibus. Quisquis itaq; hæc præstiterit, exposuitq; ubi primum urbem attigerit, actutum in ciuium communionem assumitur, quicumque tandem fuerit parem experturus honorem. Porro peior, an melior, an nobilis, an ingenerosus, an seruus, an liber, aut an prorsus infimæ sortis & conditionis homo sit, in ea ciuitate, ne nominatur quidem. HERMO. Hinc perspicere potes Luciane, quod non temere, aut pro rebus ficulneis, tantos sudores perferam, cum adeo felicitis & exoptatæ Reipub. ciuis fieri concupiscam. LVCIA. Et ego quidem harum rerum communi tecum cupiditate teneor, atque haud scio, an quicquam sit, quod perinde præ his mihi uotis expetendum putem. Iam si in propinquo urbs sita foret, & omnium prospectui exposita, iam olim, ut scis, nulla animi ambiguitate præpeditus, eam fuisset ingressus, inq; ea multum iam temporis uersando contriuissem. Posteaquam uero, quemadmodum uos perhibetis, nimirum tu & Hesiodus ille rapsodus, ualde procul hinc remota est, opere præcium mihi esse uidetur, ut & uiam ipsam, quæ rectè nos ad urbem ducat, inuestigemus, nec minus operæ & studij in duce quamoptimo deligendo ponamus. An non ita quoque tibi faciendum uidetur Hermotime? HERMOT. Et qui nam alia ratione eo quis perueniret? LVCIA. Nonne uides igitur immensam multitudinem promittentium & affirmantium, se uia peritos esse? Multi enim ad hoc parati circumstant, quorum nemo non se indigenam esse persancte deierat. Cæterum non esse uiam tantum uiam, illud apparet liquido, sed innumeras & ualde diuersas, neque quicquam habentes, in quo inter se conueniant. Nam hæc quidem ad occidentalem plagam uirgit, illa ad solem exorientem, mox altera ad Septentrionem uiatorem ducit, altera uero rectè ad meridiem. Rursum, hæc quidem per florida prata, & molles plantas sub umbra amœna & delectabilis, nihil habens asperitatis aut difficultatis. Altera autem petrica, & omnibus modis aspera, multum exhibens uiatoribus, cum sitis, tum ardoris, tum etiam laboris & molestiæ. Et tamen omnes illæ cum multæ sint, ad eandem urbem, quæ una est, tendere perhibentur, tametsi sint inter se diuersissimæ. Inde incredibilis animi meum habet perplexitas & hæsitantia, etenim in quancunq; forte fortuna incidero, uirum quempiam circa ingressum diuerticuli consistentem offendendo, antiqua Virtute & fide admirandum, statim in introitu accedenti manus porrigentem, uehementerq; cohortantem, ut ipsius uiam ingrediatur, usq; adeo certatim unusquisq; illorum se compendiosæ uia gnarum esse iactat idē idem. Alios uero tota uia aberrasse, neq; unquam eò peruenisse, neq; aliorum insequentium duces esse posse. Tandem ubi proximum accessero, audio & illum de uia sua magnifice pollicentem, aliosq; malitiose uituperantem. Ad eū quoq; modū facit is, qui huic uicinus est, & sic deinceps omnes reliqui. Hinc itaq; uitarū multitudo & diuersitas non mediocriter me conturbant, animūq; meū incertū diuerse distrahunt, maximè uero duces ipsi præter modum uociferantes, dum quisq; suam immodicis laudibus deprædicat. Neq; enim calleo in quā declinans, aut quem potissimum ex ducibus secutus, urbem accedere queam. HER. At ego te Luciane, ab omni hæsitazione liberabo. Etenim haud facile, si ijs qui ante nos idem itineris confecerunt, fidem habueris, aberrabis. LVC. Quibus tu habendum fidem dicis? aut quem ex ducibus sequuti sunt, aut per quam uiam ingressi sunt? Iterum enim nobis sub alia forma eadem appar et animi perplexitas, à rebus ad homines translatis. HERMOT. Quonam modo isthuc dicis? LVCIA. Quoniam quidem qui in Platonis uiam digressus est, & illo duce se in uiam dedit, illam haud dubiè laudaturus est. Rursus qui Epicurum ducem si-

Hætenus uir
tutis imaginē
descripsit, iā
de uia ad
ipsam.

Redit ad que
stionē superi
orē, quæ nam
uia philoso
phandi potis
sima sit.

bi sequendum elegit, Epicuri, ita omnino alius aliam commendabit. Tu uero uestram omnibus alijs præferes. Aut non ita futurum esse Hermotime credendum est? HERMOT. Et cur non? LVCIA. Proinde, ab ancipiti animi perplexitate me non liberas, cum etiamnum ignorem ex uiatoribus, cui nam potissimum fides adhibenda sit. Video enim unumquemque illorum, & ipsum & ducem eius unius tantum uiæ fecisse periculum, ac illam laudare affirmantem, hanc solam esse quæ perducatur ad urbem. Ego autem num uerum dicat, scire non possum. Quod enim ad finem aliquem delatus sit, & ciuitatem quandam conspexerit, fortasse illi haud difficulter concesserim. Cæterum num illam uiderit, quam oportebat, in cuius Repub. ego & tu uersari concupiscimus, in Corinthum delati, ille autem Babilonem profectus, Corinthum se uidisse putarit, quod quidem etiamnum mihi incertum est. Neque enim ille qui aliquam ciuitatem uidit, statim & Corinthum uidit, siquidem non sola Corinthus est ciuitas. Quod autem omnium maximè me facit animi incertum & ambiguum, illud est, quod sciam necessario unam atque adeo ueram esse uiam, siquidem nec plures quàm una Corinthus est, aliæ autem quoquo gentium magis uiatorem quàm in Corinthum perducunt. Nisi quis usque adeo dilirus esset, & mente captus, ut puraret, & eam quæ ad Indos tendit, & in Corinthum recto tramite perducere. HER. Quonam pacto hoc fieri posset ô Luciane? cum alia, aliò tendat. LVCIA. Proinde, ô bone Hermotime, non mediocri opus est consilio in eligendis, cum uijs, tum ducibus. Neque illud uulgo iactati pro uerbis committendum est, ut quocumque nos pedes duxerint, eo inconsulto abeamus, quomodo ita haud dubiè præcepti pro Corintho ad Babylonios, aut Bactras abiremus. Atqui ne hoc quidem ualde mihi consultum factum uidetur, ut fortunæ tantam rem committamus, tantæ optimæ fortasse adprehendentes, sic ita omnem uiarum exactam peruestigationem, in unam aliquam quamcunque tandem temerè irrueremus. Nihil enim obstat, quominus & fieri possit, & fortasse iam olim in tanta temporis longinquitate factum est. Haud quaquam uero æquum esse opinor, ut tam inconsideranter de rebus adeo magnis spem abijciemus, aut ita in augustum coactam constringamus, uirgultea scapha (quod aiunt) Aegeum aut Ionium transmittere uolentes. Neque enim rectè aut probabiliter fortunam incusaremus, si sagittando & iaculando non prorsus assecuta sit ueram illam uiam, unam nimirum inter tot infinitas, falsas & erroneas existentem. Quod nec Homérico quidem sagittario concessum fuit, qui cum debuisset columbam arcu fixam deicere, linea uincula rupit, opinor autem fuisse Teucrum. Sed enim hoc multò magis rationi consentaneum est, spem habere multa uulnerandi, & iaculo petendi, quàm omnino illud unum ex omnibus. Quoniam periculum non mediocre est, si pro recta & compendiosa uia, in unam ex erraticis & deujs imprudentes incideremus, sperantes fortunam meliorem pro nobis electuram esse: opinor autem in tali re comparatione utendum & demonstrandum esse. Neque enim promptum & facile est reuocare cursum, saluumque & incolumem retrò euadere, si quis soluta naui mari sese met commiserit: uerum necessarium est, in pelago fluctuum arbitrio iactari & circumferri, nauseantem ut plurimum, & metu perculsum, capiteque marinis fluctibus grauatum. Aequum uero fuerat, sub initium priusquam uela uentis permisisset, conscēssa specula explorare si mare esset nauigabile, & secundus flaret uentus, Corinthum nauigare uolentibus. Et per Iouem quidem gubernator qui spem optimus summo cum iudicio illi deligendus fuerat, præterea nauis satis firma conquirenda, quæ tantis fluctibus & cursui par esse potuisset. HERMOT. Est quidem Luciane, quod dicis non improbandum. Verum enim uero hoc satis certò scio, quod si etiam per circulum omnes ad unum access-

Amplificatio
à simili.

Alia à fine.

accefferis, non tamen alios inuenies, neque duces meliores, neque gubernatores maiori peritia præditos quam Stoicos. Atque si animus tibi est aliquando Corinthum perueniendi, illos sequendos esse putabis, per Chrysippi & Zenonis uestigia incendiando, alioqui frustra hanc uiam tentabis. LUCIAN. An non sentis, ô Hermotime, commune quiddam te dixisse, haud dubiè eum hoc ipsum dixerit, & quisque qui communem cum Platone uiam ingreditur, & qui Epicurum ducem sequitur: insuper & alij, me uidelicet Corinthum nunquam uenturum, nisi cum illorum aliquo itineri memet accingam, ita ut necessarium mihi esse uideam, aut omnibus sine discrimine credere, quod absurdissimum est, aut omnibus iuxta diffidere, quod quidem multo tutissimum esse opinor, donec uera pollicentem inuenerimus. Age uero, si quemadmodum nuncignarus sum, etiamnum certum non habens, qui nam ex omnium philosophantium ordine & numero uerum diceret, uestra sectæ me addicerem, habita tibi fide uiro amico & familiari, attamen Stoicæ saltem philosophiæ perito, tantumque unicam illam uiam ingressio. Postea uero Deorum aliquis ab inferis in uitam reuocaret Platonem & Aristotelem, præterea etiam alios omnis generis philosophos. Illi autem circumstantes interrogarent, & per Iouem quoque in ius pertractum contumeliæ accusarent, dicentes: Quid uero passus es optime Luciane, aut à quo persuasus Chrysippum & Zenonem nobis, qui multo antè fuerimus, proposueris, homines heri & paulo antè natos, cum nos neque sermonis participes feceris, neque prorsus quæ loquamur tentaris. Quod si hæc ab illis dicerentur, quid nam illis responderem? An satis mihi fore existimas, si dixerò me ab Hermotimo uiro familiari ita persuasum esse? Atqui dicerent, sat scio, nos uero Luciane, quis ille sit Hermotimus iuxta cum imperitis ignoramus, sed neque ille nos nouit. Quare æquum non fuit, omnibus in totum repudiatis, nos indicta causa condemnare, fidem dantem uiro unicam tantum in philosophiâ uiam, sed neque illam fortasse exactè satis perspectam habendi. Sed enim legum conditores ô Luciane, ad hunc modum non imperant faciendum iudicibus, nimirum ut altero tantum audito, alteri facultas pro se loquendi ea quæ ex usu suo esse intellexerit, non cõcedatur. Verum utrumque iuxta audiendum esse præscribunt, quo facilius diuersis sermonibus inter se examinatis & perpensis, quæ uera, quæ falsa sint inuenire queant. Quod nisi sic factitatum fuerit, permittit lex adpellandi libertatem, ut in aliud iudiciũ ea transferantur, quæ illos loqui par est. Aut si quispiam fortasse illorum me interrogaret: Dic mihi, inquit, ô Luciane, si quis Aethiops qui nunquam alios homines conspexisset, quales nos sumus, propterea quod nunquã peregre extra patriam profectus sit, in quadã corona & cõuentu Aethiopum pertinaciter affirmaret, diceretque, nusquam gentium homines albos aut flauos reperiri, neque ullius alterius coloris quam nigros, nũquid alijs fidem suis dictis faceret? Diceret autem ad illũ quispiam ex senioribus Aethiopibus, Tu uero unde hæc cognita & explorata affirmas audacissime, neque enim unquã à nobis suscepta ad externos populos profectioe peregrinatus es, neque per Iouem qualia apud exterarum nationes sint unquam peruestigasti, aut presens oculorũ testimonio didicisti. An uero hunc senem non rectè & grauiter sentire prædicarem? Aut quid tu consilij in mediũ adfers Hermotime? HER. Imò uero tu & sententiæ assentior, iustissime enim mihi uidetur eius temeritas ita posse cõpesci. LVC. Et quidẽ mihi ô Hermotime. Cæterũ quod post hac dicturus sum quo modo tibi mecum conueniat, scire non possum. Mihi quidem & illud iam ualde persuasum est. HER. Quale nam illud est? LVC. Nempe uir ille probabili inductiõe inferet dicturus, ergo absurdè ppositus est nobis quispiã Luciane, qui saltẽ Stoicorũ placita calluerit, quẽadmodũ amicus ille tuus Hermotimus. Cum autẽ nunquã peregre profectus, neque ad Platonis Academiã se cõtulerit,

Redit ad id, qd̃ supra propositum fuit, Stoicã uiaẽ esse optimam. Confutatio à reiectiõne causæ.

Prosopopæia cæterorum philosophorũ se cõtra Stoicos defendentium.

A iusto et forma iudiciorũ

Ab absurdo ex simili.

neque apud Epicurum diuerterit, neque omnino cum alio quoquam familiaritatem contraxerit. Itaque si dixerit, nihil ita pulchrum, aut ita uerum inueniri apud omnes reliquos, qualia Stoicorum sunt, & quæ ab illis afferuntur, an non iure optimo temerarius & audax tibi uideri debeat, de omnibus definiendi & pronunciandi auctoritatem tibi sumens, maximè uero cum tantum unius sectæ peritus sit, neque unquam ex Aethiopia, uel alterum pedem protulerit. Quid uero existimas illi respondendum esse? Nū uerissimum illud nos uidelicet Stoicis addictos, illorum philosophiam perdiscere, iuxta quam dignum putemus philosophari. Neque tamen nobis obscura sunt ea, quæ dicuntur ab alijs. Si quidem præceptor noster & illa inter differendum proponit, refellens subuertensque illa satis argute. Num uero existimas hoc responso audito, tacituros esse Platonicos & Epicureos, tum etiam alios? An non in risum soluti iure optimo ad me dicerent, qualia nam facit familiaris tuus Hermotimus, ô Luciane? qui dignatur aduersarijs de rebus nostris fidem habere, prorsus existimans, eiusmodi esse omnia nostraria, qualia ipsi falso confingunt & dictitant, quorum aut ipsi imperiti sunt, aut ipsam ueritatem de industria cælantes obfuscant improbi. Aut igitur si uiderit aliquem ex athletis exercentem se priusquàm in harenâ descenderit, calcitrantem in aëra, aut pugnis inanem quampiam plagam inferentem, quasi caderet aduersarium, illum ideo statim proclamabit præfectus certaminis esse inuincibilem? Aut non potius existimabit per facile & tutum esse, ita pueriliter & iuueniliter Thrasonem gloriarum plenum agere, nullo aduersario illi repugnante; ipsam autem uictoriam tunc primum decernendam esse, quando aduersarium fortiter deuictum prostrauerit, & superior certando euaserit, altero lassitudine confecto, alioqui uero nequaquam. Proinde, neque Hermotimus ab his, quibus præceptores sui aduersum nos absentes, in umbra dimicant atque digladiantur, illos uictores esse putet, aut ea quæ à nobis afferuntur, tam sine negotio posse refelli, aut subuerti. Quoniam illud persimile esset puerorum ædiculis, quos illi ut infirmas parare solent, ita protinus subuertunt ac diruunt. Aut per Iouem etiam his, qui exercitio sagittandi sunt occupati, qui stipulis quibuspiam colligatis, & super contum fixis, nec ita procul positis emisso telo iaculantur: ac si quando forte fortuna collimantes scopum tegerint, stipulasque præfixas iaculo penetrauerint, illico exclamant, quasi remagnam peracta, si telum per sarmenta euolarit. Cæterum nequaquam ad hunc modum Persæ facere consueuerunt, sed neque Scythæ quotquot illorum arcu & arte iaculandi præcellunt: uerum initio ipsi equis insidentes, obequitando emittunt iaculum. Deinde etiam ea ipsa faciunt mobilia, ad quæ arcu collimant, non stabilia, aut sagittam expectantia donec inciderit, sed cum plurimum fugientia, nempe feras, & maximè uolucres ferunt. Quod si nunquam scopus quoque feriendus est, emissi teli firmitate & impetu, lignum transversum obiectum, aut scutum bouinis corijs confectum præponentes, transfigunt: at tunc quidem bonam spem habent, fore, ut eorum tela etiam per arma, ubi utilis erit, penetrent. Quapropter ô Luciane, dic nostris uerbis Hermotimo, præceptores eitis sarmentorum seu stipularum fasciculos, propositos telis petere: deinde ambitiose gloriari homines armatos se deuicisse: insuper aduersus imagines nostras depictas pugilum more depugnare, quibus etiam, ut par est, superatis, nos prostratos esse existiment. Atqui unusquisque nostrum ad illos dicere possemus, quod ab Achille dictum est de Hectore: Ille meam haud quam galeam, cristasque comantes Aspicere audebit. Hæc quidem uno ore dicturi sunt omnes, singulatim autem alius alia. Plato haud dubiè mihi uidentur aliquid narraturus, eorum quæ facta comperit in Sicilia, quorum non pauca habet comperta. Siquidem perhibent Geloni Syracusiorum Tyranno os fuisse putridum, infectumque graecolentia, id quod per multum temporis illum latuit.

A modo et ob
ficio iudican-
tis.

Obiectio cui
respondet, a p-
sonæ qualita-
te.

Amplificatio
à simili.

Alia à collati-
onibus.

Alia ab exem-
plo Gelonis,

latus, cum nemo auderet ob hoc ipsum reprehendere uirum præpotentem tyrannide, donec illi mulier peregrina adducta, rem ut se haberet, sumptis audacia exposuisset. Quare ille inflammatus iracundia, uxorem suam accessit, grauius cum ea expostulans, quod illi non palam fecisset foetidi oris graueolentiam, cum eius uiciosæ animæ probè fuisset conscia. Illa uero orauit tibi habendam esse ueniam, propterea quod nunquam antea ullum alium uirum sit experita, neque cum quoquam tam propè congressa, ita ut pro certo putarit, in uniuersum omnes uiros, non aliam animam ore exhalare. Itaque Hermotimus, quia cum solis Stoicis commercium habuit, procul dubio diceret Plato, non iniuria nescius est, qualia nam aliorum sint ora. Non dissimilia fortasse & Chrysippus diceret, & his etiâ multo plura, si illo indemnato & indicta causa relicto, ad Platonis Academiam à quodam eius affecla persuasus me reciperem. Iam, ut tandem paucissimis uerbis totius rei summam complectar, ita statuo, dum quidem in incerto fuerit, quæ nam uera sit secta philosophandi, nullam esse eligendam: propterea quod non careat contumelia, si hac electa, aliam neglexerit. HER. Per societatem domesticam Luciane age, Platonem quidem & Aristotelem, quin etiam Epicurum, & alios missos faciamus. Neque enim ex dignitate mea est, ut aduersus illos ego conflicter. Cæterum nos duo, ego inquam & tu, accurate discutiamus, num res philosophica tale quiddam sit, cuiusmodi ego esse affirmo. Aethiopas autem, aut Gelonis uxorculam, quorsum nam opus erat, ex Syracusis usque ad nostrum colloquium accersere? LVCIA. Sanè illos quidem missos faciamus, quandoquidem tibi ad nostram disceptationem, parum utiles & superuacanei uisi sunt. Tu uero dic modo, appares enim similis quiddam admirandi dicturo. HERMO. Mihi equidem prorsus uidetur Luciane, omnibus modis fieri posse, eum, qui tantummodo Stoicorum dogmata perdidicerit, ex illis ad unguem cognitis, uerum nosse, tametsi aliorum decretis posthabitis nequaquam singula perdiscendo excusserit. Considera uero, tecum ad hunc modum ratione inita, si quis hoc tantum ad te dixerit, duabus dyadibus numerum quaternarium absolui. Ergo tibi iam circumeundum est, & uirum inquirendum ab alijs omnibus, quotquot arithmetica non sunt rudes, ne forte quispiam inter illos sit qui dicat, bis duobus quinque aut septem constitui? An nō illico tibi planum sit eum uirum uera dicere? LVC. Illico quidem, o Hermotime. HER. Qui igitur tibi fieri posse non uidetur eum, qui solum in Stoicorum scholam inciderit ueritatem dicentium, illorumque sermonibus planè persuasum, aliarum non amplius egere ductu & auspicijs, cum certus iam factus sit, nunquam fore, ut quatuor quinque fiant, non si infiniti Platones, aut Pythagore diuersum affirmauerint. LVC. Nihil aduersum, quod aiunt, dicis, o Hermotime, cum ea quæ omnibus iam dudum sunt certa & persuasa, rebus dubijs & incertis assimulare non dubites, longè lateque inter sese dissidentia. Quid autem respondes? esse ne aliquem quo cum tu sermonem sociaris contendente duas dyadas coniunctas, aut septenarium, aut undecenarium numerum constituere? HER. Haud quaquā ego, nisi fortasse per insaniam deliraret, negans ex his non nisi quatuor excrefcere. LVC. Quid autem, incidisti ne aliquando (& per Gratias uerum dici uolo) in Stoicum aliquem, & Epicurum, de rerum principijs, & bonorum fine inter se nō dissidentes? HER. Nunquam. LVC. Proinde etiam atque etiam uide, ne tuis falsis & euanidis rationibus me fraudulenter decipias, maximè uero amicum tuum existentem. Cum enim nos subinde quæramus, qui nam in Philosophiæ studijs uera loquantur, tu nihil cunctatus hoc præoccupatum Stoicis attribuisti, dicens, illos esse, qui bis duo quatuor esse statuerint, quod quidem obscurum est, num in se res habeat, fortasse enim dicerent Epicurei, aut Platonici, uestram hanc esse compositionem, nos autem quinque, aut septem illa esse dicimus.

An

Finis et
opus disputati
onis.

III.

Alia definitio
Stoicorum, continens hanc
questionem: an
ex una aliqua
uia ueritas
comparari pos
sit, an omnes
cognoscenda.

Comparatio ab
inequalitate
similitudinis

*Ab exemplis
dogmatum.*

An non videntur hoc ipsum tibi egregie præstare, cum uobis hoc solum quod honestum est bonum esse putantibus, Epicurei uoluptatem summum bonum esse statuunt. Et cum uos pertinacissime contendatis, omnia esse corporea, Plato tamen eius opinionis est, ut censeat in rerum natura, nonnihil quoque esse incorporeum. Et quod primo loco dixi, nimium auidè illud, quod in dubio uersatur, tanquam minimè dubitanter proprium illud Stoicis habendum tradidisti. Iam cum alij hoc sibi uendicent, dicantque illud esse, sanè ibi tum summo iudicio opus esse opinor. Porro autem si apud omnes in confesso esset, solos Stoicos uerè autumare, bis duo esse quatuor, alijs mea quidem sententia conticescendum est. Quamdiu uerò ea de re inter ipsos contentiose digladiantes anceps est controuersia, omnes ex æquo audiendi sunt, aut compertum habere uideri, nos ad gratiam ferre iudicium. HERM. Non uidere mihi Luciane intellexisse, quid dicere uoluerim. LVC. Ergo crassius & manifestius explicandum tibi erit aliud quippiam dicturo, tantum uide ne tale aliquid dehinc adducas.

*Alia defensio
per diuisionē
à simili.*

HERM. Scies actutum cuiusmodi sit quod dico. Ponamus enim duos aliquos in Aesculapj, aut Dionysij fanum ingressos, deinde phialam quandam è rebus sacris esse sublatam, atque deperditam, haud dubiè iam summopere necessarium est, ut ambos inuestigatione habita perscrutemur, uter nam illorum phialam in sinu abditam habeat. LVC. Maximè. HER. Omnino autem alterum habere necesse est. LVC. Et cur non, si quidem deperdita est. HER. Proinde, si apud priorem amissam phialam inueneris, alterum nequaquam ex eundè esse putas, iam enim palàm est illam non habere. LVC. Sanè palàm est. HER. Et si in prioris sinu reperta non fuerit, alterum habere sanè consentaneum est, neque hic longa perscrutatione opus est. LVC. Certè enim habet. HER. Ergo nos quoque, si apud Stoicos phialam iam inuentam habemus, alios perscrutandos esse super uacuum & indignum existimamus, habentes quod dudum tantopere quærebat mus: aut quàm ob rem inani labore nos ipsos amplius defatigaremus? LVCIA.

*Cōfutatio ab
inequalitate
similitudinis*

Nullius profecto gratia, si reperta phiala penes uos fuerit, illa quæ incerta pro certo compertum habetis, illud ipsum esse, quod erat deperditum: aut planè uobis cognitum est donarium. Iam uero, o amice, non saltem duo sunt, qui templum ingrediuntur, ut necessarium sit alterum habere rem furto subtractam, uerum profecto illorum magna est copia. Deinde non minus obscurum est, quid illud tandem sit, quod deperditum est, num phiala quæpiam, num scyphus, num corona. Quorquor enim sacerdotes sunt, subinde alius aliud esse affirmat: quippe quæ neque de ipsa materia unanimiter consentiunt, uerum hi ex ære, alij ex argento factum, partim autem aureum, partim uero argenteum illud esse dicunt. Itaque planè operæ precium esse uides, detractis uestimentis omnes in templum ingressos exui, si animus est rem amissam inuenire. Quanquam enim apud primum aurea phiala tibi reperta fuerit, nihilo secus tamè & cæteri pari opera sunt exeundi. HERMO. Quàm ob rem, o Luciane. LVC. Propterea quod incertum sit, num phiala illud ipsum sit, quod erat amissum. Tamen si uero & hoc uano ore omnes confessi fuerant, haud tamen omnes auream fuisse phialam confirmabunt. Porro autem ut maxime inter omnes constet, auream phialam esse amissam, tamen ne sic quidem alios perscrutandi finem facies, neque enim tibi constabit, num Dei sit illa ipsa, aut non reputas infinitas esse phialas aureas. HERMOT. Sanè censeo LVCIA. Igitur omnibus modis necessarium est perscrutantem omnes accedere, & illis quæ apud quenquam inuenerit in medium depositis, conijcere, quid nam ex eisdem diuinum donarium potissimum sit existimandum. Etenim quod omnium maxime dubio inuoluit animum, illud est, quod unusquisque ex utroque aliquid apud se habeat, hic scyphum, ille phialam, alius coronam, & hic quidem ex ferro fabricatam, alter autem

tem auream, tertius argenteam. Nondum uero clarum est & perspicuum, num hæc sit res sacra, quod habetur. Quare magnam tibi impositam esse uides necessitatem dubitandi, quem nam ex tanto numero sacrilegij insimules. Vbi uero omnibus essent paria & similia, iuxta foret incertum cognitu, qui nam diuina donaria sustulisset, sunt enim harum rerum possessiones etiam priuatæ. Cæterum ignorantia causam unam esse arbitror, quod nullo titulo inscripta sit deperdita phiala. Ponamus enim amissam esse phialam, quæ si Dei nomine, aut eius qui illam templo dicaram consecrauit, foret insignita titulo, minori in perscrutando labore defatigaremur, & ea quæ in scriptiuncula notata foret reperia, finem faceremus alio exeundi & perturbandi. Opinor autem Hermotime, iam te sæpenumero gymniciis certaminibus interfuisse. HERM. Et rectè quidem opinaris, iam enim sæpe interfui. LVC. Nunquid igitur etiam aliquando iuxta Athlothetas confedisti? HERM. Per Iouem nuper in Olympijs læuum latus iudicum sedendo cludebam, Euandrida Elei filio inter ciues suos spectaculum mihi præoccupante. Cupiebam enim singula propius inspecta cognoscere, quæ fierent circa iudices. LVC. Proinde, etiam illud exploratum habes, qua sortiendi ratione uti soleant, cui nam cum quoque luctandum, aut Pancratio decertandum sit. HER. Planè perspectum habeo. LVC. Longè itaque promptius & melius tu expedies, qui ista propius & curiosius sis cõtemplatus. HERM. Apud priscos quidem præsidente in certaminibus Hercule, laurea folia. LVC. Ne mihi quæso priscorum instituta percenseas, Hermotime, sed quæ ipse coram conspexisti, cedo. HER. Initio quidem urna argentea Deo sacra in medium proponitur, in eam parua quædam sortes coniunguntur, fabacea ferme magnitudine literis inscriptæ. Inscribuntur autem duæ utraque uidelicet litera α , deinde in alteras duas scribitur β , mox in alias γ , ac deinceps iuxta eandem rationem inscribuntur, & reliquæ pro numero athletarum, si plures fuerint, ita ut semper binæ sortes eisdem sint insignitæ literis. Accedit deinde quisque ex athletis susceptis uotis Ioui supplicans, immittitque in urnam manu, unam ex sortibus extrahit, & post illum alius. Quibus singulis assistens flagellifer protensa manu obstat, ne legantur literæ, quæ à singulis extractæ sunt. Cæterum ubi iam singuli singulas sortes habuerint, tum demum Alytarches, ut ego opinor, aut unus ex iudicibus, neque enim amplius memoria teneo, circumeundo contemplatur, & explorat sortes in circulo consistentium. Atque ita eum quidem, qui α habuerit, cum altero sortem α inscriptam habente, aut luctu, aut Pancratio decertaturum committit. Deinde pari ratione etiam eum, qui β habet extractum cum altero eiusdem literæ, qui tenor committendi seruatur, etiam in alijs consimilium literarum sortes habentibus. Et hæc est ratio componendorum athletarum numero illorum æquali seu pari existente. nimirum si octo aut quatuor, aut duodecim illorum fuerint. Quod si dispares accesserint, quinque uidelicet, aut septem seu nouem, tum litera quæpiam superuacua sorti inscripta, unà cum alijs in urnam mittitur, non habens literam sibi respondentem. Quicumque ergo illam extrahendo consecutus fuerit, alijs ad ultimum usque præsidet, expectans donec alij finitis certaminibus decertauerint, neque enim habet literam suæ oppositam. Estque illa non mediocris athletæ felicitas, quippe qui ad huc uiribus integer, cum defessis congressurus sit. LVC. Iam quidem paulisper interquiesce: etenim illud est, cuius egebam maximè, ergo illorum iam nouem sunt, omnesque immittit in urnam manu, sortem extraxerunt, tu uero age iam circumeundo (prospectatore enim certaminis iudicis officiū tibi deferam) contemplare literas. Haud quæquam credo prius te cogniturū, quis ex illis præses dicendus sit, quæ ad omnes ueneris, & illos inter se cõposueris. HER. Quorsum uero ista dicis Luciane.

LVC.

Superiori similitudini opponit alia

LVC. Horsum uidelicet, quod nullo modo fieri posse uideatur, ut ilico reperitur litera illa declaratis praesidem, fortasse enim inuenire potes literam, incertus tamen eris, num illa sit, neque enim ulla exceptione praedictum est α , aut μ , aut ι , fore eam literam, quae praesidem sit constituturum. Atqui ubi in α incideris, alius α habens tibi querendus est, quo inuento, illos inter se ad congregandum componis. Deinceps in β prolapsus, alterum β ubi sit studes inuestigare, quod inuentum aduersum est. Ac ita quidem agis cum ceteris omnibus, donec ille tibi relictus fuerit, qui solitariam habuerit literam, nullum aduersarium indicantem. HER. Quid autem si ad illum forte fortuna prima, aut secunda uice delatus fueris, quid tum faciendum tibi uidetur? LVC. Nihil equidem, uerum tu graecorum iudex scire possim quid facturum sis, an actutum eundem pro praeside sis proclamaturus, aut potius putes omnes in circulo necessario accedendos & inspiciendos esse, num usquam consimilis penes aliquem relictum esset litera, ita ut nisi omnium sortes uirum tibi inspectae fuerint, nunquam cognosces praesidem. HER. At qui per facile scire possum Luciane, nouem illorum existentibus. Etenim si primo aut secundo loco inuenero, plane certus sum, eum fore praesidem, qui eo sortem inscriptam habuerit. LVC. Quonam pacto? HERMOTIME. HERM. Ad hunc quidem modum, illorum enim duo α habere certum est, consimiliter etiam alij duo β , sibi uendicant. Iam cum adhuc quatuor sint reliqui, duos illorum γ , alteros δ , extraxisse, dubium non est. Et iam quatuor literae in octo athletas distributae & absumptae sunt. Pro certo igitur constat tantummodo superesse ϵ , quod qui extraxerit, praeses haud dubie constituitur. LVC. Vtrum igitur Hermotime, collaudem ne ego te ob singularem ingenij tui industriam, an placeat, ut ea refellam, quibus cunctis tandem probabiliter contradici posse reor? HER. Ita per Iouem, uehementer enim animi pendeo, etiam atque etiam cogitans, quid nam his ratione probabilis possis contradicere. LVC. Equidem tu, quemadmodum literae pinguntur ex ordine, dixisti, uelut primo loco α ponitur, secundo ϵ , ac deinceps aliae, secundum illarum seriem, usque ad unam illam, in qua terminatur athletarum numerus. Et sane facile assentior tibi ita fieri in Olympicis certaminibus. Quid autem si non seruat literarum ordine quinquae ex omnibus indiscriminatim eligeremus, uidelicet ipsum χ , deinde σ , mox ζ , postremo α , & θ . Quatuor itaque literae octo sortibus inscribentur, ipsum autem ζ super nonam solum, quo praeses nobis indicabitur. Quid ergo iam facies statim sub instrum literula ζ , inuenta? Quomodo uero cognosces praesidem existentem eum qui illam habuerit, nisi omnes accedens, nihil huius simile inueneris? Neque enim tibi integrum erit, quemadmodum nunc ex illarum ordine cognoscendi praesidis coniecturam facere. HERMOTIME. Rem arduam ex me interrogas, ad quam ut tibi respondeam, mihi promptum non est. LVC. Age si placet hoc ipsum alia ratione considerandum tibi proponam. Quid si nullis literarum figuris, sed signis quibusdam & characteribus sortes connotarentur, cuiusmodi permulta literarum loco depingunt Aegyptij, puta homines caninis, aut leoninis capitibus. Aut illa quidem, si uidetur, missa faciamus, cum sint peregrina & exotica, & antro nostro instituto prorsus aliena. Age uero simplicia illa & uniformia sortibus inscribamus, quemadmodum fieri potest assimulantibus, nimirum binis sortibus homines, deinde binos equos alteris binis, mox duos gallos, postremo duos canes. Porro nonne, tanquam praestantissimae, leonis imago insculpta sit. Proinde si mox initio in sortem leoninam ferentem imaginem incideris, quibus nam coniecturis persuasus, dices eam esse, qua praeses designatur, nisi omnes accurate circumspiciendo perlustraueris, num quis etiam alius praeter hunc adsit, habens sortem leoniferam. HER. Nihil habeo Luciane, quod tibi ad haec respondeam. Non iniuria, neque enim uideo, quid possit apte respondi, adeo, ut si animum induxerimus, aut eum inuenire, penes quae sacra sit phiala, aut quae inter athletas praesi-

præsidis loco habendus sit, aut cuius ductu & auspicio felicissimè in Corinthum urbem illam florentissimam peruenire queamus, omnes necessario accedendos esse putem, summaq; diligentia detractis uestimentis, omnibus tentatis solertissimè exquirendos, etenim uix etiam sic ueritatem indagantes peruestigabimus. Quod si quis mihi unquam futurus esset consiliarius fide dignus super rebus philosophicis, contendens omnino operam esse nauandam philosophiæ studiis, ille demum solus erit, quem eorum quæ dicuntur ab omnibus, ad unguem peritum esse cognouero. Reliquos autem omnes ut inutiles, & nulla re dignos contemniam, nihil fidei illis habiturus, donec etiam unius fuerint nescij, quæ fortasse ex illis esse possit omnium optima. Neque enim si quis adducto homine formoso dicat, hunc ex omnibus hominem esse formosissimum, statim ille suis uerbis mihi fidem facturum est, ut credam eum uera loqui, nisi certum habuero, omnes homines illi uisos esse: fieri enim fortasse potest, ut hic homo non sit contemnendæ elegantiae: quod autem summæ sit inter omnes formæ & uenustatis, scire haud quaquam possum, nondum uisis omnibus. Nos porro non formoso tantum egemus, sed formosissimo, quem nisi inuenerimus, parum solum, & nihil actum esse putabo. Non enim cōrenti erimus, in qualemcunq; tandem amabilis & honestæ formæ hominem inciderimus, uerum summam illam qua maior esse non potest, formæ elegantiam peruestigamus, quam necesse est unam esse negare non potes. HER. Vera sunt hæc. LVCIA. Quando ergo alium mihi produces, totius in philosophia itineris peritum, quemcūq; ea non fugiant, quæ cum à Pythagora, tum à Platone, præterea quæ ab Aristotele, Chrysippo & Epicuro, alijsq; omnibus dicuntur & affirmantur. Denique, qui una uia ex omnibus electa experimento edoctus pro certo compertum habeat, eam solam esse uiam, quæ recta ducat uiatores ad felicitatem tanto perque sitam. Etenim, si talem quempiam quærendo consecuti essemus, desineremus nos molestis onerare negotijs. HER. Haud quaquam Luciane, eiusmodi uir inuentu facilis est. LVC. Quid igitur faciemus Hermotime, neque enim animus abiiciendus est, propterea quod eiusmodi ducis inopia in præsentia laboramus. Ergo illud aggrediamur, quod factum mihi uidetur multo consultissimum & rutilissimum, ut quisque ab initio exorsus, omnes sectas percurrat, eaq; accurata & diligenti indagine consultando examinet, quæ dicta sunt ab omnibus. HERM. Quantum quidem tuâ uerba intelligo, ita factum opus esse uidetur, nisi quod illud quod non multo antè à te dictum est, cum his mihi pugnare uidetur, uidelicet arduum & graue esse, eum qui uni uix iam sese tradiderat expâsis denuo uelis recurrere. Quomodo enim fieri potest, ut is qui in priori iam occupatus detinetur, reliquas omnes percurrat. LVC. Illud equidem paucis tibi expediam, nimirum Thesei institutum imitabimur, si loq; à tragica illa Ariadne accepto, nullum non Labyrinthum ingrediemur, nec dubito quin sine negotio, tantum ductu fili ita nobis licabit regredi. HERMO. At unde tandem nobis illa Ariadne comparebit, aut unde filium parabimus? LVCIA. Bonum habet animum o amice, iam enim uideor mihi reperisse, cuius ductum sequuti haud dubiè egrediemur. HER. Quod nam igitur illud est? LVC. Certè meum non est quod dicturus sum, sed cuiusdam ex sapientibus uiri summi, nempe illud: sobrius esto, & memento diffidendum esse. Etenim, si minimè leuiter & facile persuasi, quibusuis auditis fidem habuerimus, sed more iudicum, alijs quoque sandi copiam concesserimus, fortasse haud difficulter horum Labyrinthorum inextricabiles errores effugiemus. HERMOT. Benè sanè dicis, illud quoque nobis faciendum intelligo. LVC. Videlicet, cæterum ad quem illorum omnium primum nos confereamus? aut non permagni illud interesse putas? Ab eo tandem quicunq; sit, incipiamus, nempe à Pythagora, quandoquidem ita cessit. Quantum uero temporis statuemus omnibus Pythagoricæ philosophiæ placitis perdiscendis sus-

Adaptatio similitudinis & finis questionis. Oes esse cognoscendos uias, et quæ ueram eligere uelit.

Amplificatio à simili.

γνώμην, quæ monet quo pacto philosophi legendi sint.

Quo et quan-
to tēpore qui
philosophi
cognoscendi.
et hic locus si-
nē disputatio-
nis seu scopū
(de quo su-
prā) confir-
mat uidelicet
q. impossibile
sit, omnes phi-
losophorum
doctrinas &
uias cognos-
cere ut ex ijs
quæ uerasit,
eligatur.

fecturum? Volo autem annos, in quibus sub initium Pythagoricæ sectæ candi-
datis consiliscendum est, excipi. Opinor omnino cum illis quinque satis fore tri-
ginta, aut ad minimum omnibus modis uiginti peropus est. HER. Ponamus
ita esse, deinceps uero totidem alij Platoni concedendi sunt, ac mox nihilo pauci-
ores Aristoteli. LVC. Non pauciores profecto. HER. Chrysippo autem quot
impendendi sint, non est quod multis te interrogem. Iam enim certus, antea ex
te audiui quadraginta uix suffecturos esse. LVC. Ita sanè. Deinde Epicuro &
alijs. Quod autem non nimium illis tribuere uidear, hinc perdisces facillimè,
apud animum tuum considerando, quot nam sint octogenarij cum Stoici tum
Epicurei, atque etiam Platonici ingenuè fatentes, nondum cuncta suæ sectæ sibi
esse explorata & cognita, ita ut in disciplinarum cognitione, nihil in ipsis deside-
rari queat. Quod si alij in hoc tergiuersari uidentur, non tamen, ut opinor, hoc
negabit Chrysippus & Aristoteles & Plato. Potissimum autem præ cunctis So-
crates, illis certò non postponendus, qui omnium testimoniis professus est, se nō
tantum omnia, sed in uniuersum nihil nosse, aut hoc tamen se scire, quod nesci-
ret. Computemus igitur subducta ratione ab initio, uiginti Pythagoræ attribu-
ti sunt, deinde totidem alij Platoni, mox nihilo pauciores alijs cōcessimus. Quot
ergo in summa isti sunt anni simul comprehensi, si decem saltem in philosophia
disciplinarum sectas constituerimus. HERM. Plures quàm ducenti o Lucia-
ne. LVC. Ergo si tibi consultum factu uidetur, quarta pars annorum aufera-
tur, saltem quindecim studijs nostris satisfacere putantes, aut omnino partem
dimidiam. HERMOT. Tu quidem multò melius hac de re, quid faciendum sit,
statues. Ego hoc probè perspicio, per quàm paucos, ad hunc modum, omnes se-
ctas percursum, tametsi statim ab ineunte puericia philosophiæ studium exor-
si fuerint. LVC. Quid autem faciendum suades Hermotime, cum ita se res ha-
beat? An subuertenda & refellenda ea existimas, quæ iam antè haud dubitan-
ter confessi sumus, neminem uidelicet unquam electurum, id quod ex multis o-
mnium est præstantissimum, nisi omnium facto periculo singula degustauerit.
Adeo ut qui magistra experientia delectum non habuerit, ei oraculo magis aut
responso Veritatem inuestigandam esse. An non istiusmodi inter nos dicta
sunt? HERMOT. Sanè. LVC. Proinde summopere necessarium esse uideo,
tantum temporis nos ætatem agere, si unquam omnibus pertentatis rectè elige-
re consilium est, iamque acto delectu philosophiæ incumbere, qua percepta & co-
gnita felicem uitā uiuere queamus. Prius uero quàm ita fecerimus, in tenebris,
quod aiunt, saltaremus, in quæcunque inciderimus illiso pede impingimus. Et
quodcūque primum in manus nobis uenerit, illud quod quærimus esse existimabi-
mus, propter ueritatis ignorantiam. Quod si etiam maximè bona fortuna ad illud
delati fuerimus, constanter tamen nunquam sciemus, num id sit quod tantopere à
nobis quæsitum est. Sunt enim non parum multa his ipsis similia, singulis affir-
mantibus hoc ipsum esse multò omnium uerissimum. HER. Haud scio, o Lucia-
ne, quàm mihi uideare argumenta persuasionis bonarumque rationū plena inter
disputandum producere, uerum enim uero non mediocriter me perturbas ista
differendo, nimiumque argutè & anxie disquirendo, quod ad rem parum attinet.
Fortasse autem uideor etiam in auspiciato hodie pedem domo exrulisse, cum e-
gressus tibi obuiam uenerim, qui me propè spei portum consistentem, ineuitabi-
lem animi desperationem iniecisti, Veritatis inuentionem impossibilem esse o-
stendens, tantum uidelicet temporis requirentem. LVC. Cur ergo hoc ipsum,
o amice, non multò iustius cum patre tuo Menecrate, & matre tua, quod-
cunque tandem illi nomen fuerit, neque enim teneo, expostulas? aut potius
cum natura omnium nostrum parente, quod te quoque non ut Tithonum an-
nosum & longæuum constituerit, sed præfinito destinaret homini uitam etiam
longis-

longissimam centum annorum numerum non excedentem. Cæterum, ego te cum considerando repperi, quod è disputatione nostra potissimum potuit elici. HER. Nequaquam, uerum tu semper quidem conuiciator es, atq; haud scio qui nam factum sit, ut tu extremè odio habeas philosophiam, eosq; qui sapientiæ studijs sunt addicti, salibus & disterijs delusos naso suspendas. LVCIA. Cuiusmodi nam res sit Veritas ô Hermotime, uos longè melius & promptius, qui sapientia ornatie estis, expedietis, nimirum tu & præceptor tuus. Ego saltem hoc me planè scire arbitror, hanc non nimium auditu iucundam, & dulcem esse mortalibus, quoniam longè lateq; mendacio est inferior & uilior. Est enim hoc apud homines multò in speciem formosius & præcellentius, atque hoc nomine quoque auditu iucundius & dulcius. Illa uero, quia nihil in se habet insynceritatis aut adulterini, cuius sibi esset conscia, magna cum libertate disse-rit inter homines, eamq; obremplerisque intolerabilem adfert molestiam.

Quemadmodum, & tu nunc indignaris, nec mea dicta fers humaniter, quibus tecum super hisce rebus Veritatem erui, tibiq; planè indicium feci, cuiusmodi ea sint, quorum utrique iuxta immodico & amore & desiderio teneamur, quã prorsus illa nactu non sint facilia. Veluti si statuam aliquam non informem in-fando amore deperires, eaq; te posse potiri, in animum induceres, suspicans esse hominem. Ego uero intuitus, aut lapideum, aut æreum esse simulachrum pro mea in te benevolentia tibi significarem, rerum quarum potiundarum nulla esset relicta copia, te amore capi, ac tu iniquum tunc & malevolentem me tibi censeris, quia nolim te decipi absurda & monstrosa, nec spei consentanea sperantem. HERM. Eo igitur hæc tibi dicta sunt Luciane, quasi putes nullam operam philosophiæ studijs nobis nauandam esse, sed oportere nos socordiae & inertiae addictos priuatam uitam in terris agere. LVCIA. Et quando aut ubi

*Redit ad pro-
positionem mi-
tigando illam
diuisione.*

ista me dicentem audiuiisti? Ego quidem non eò, quasi non sit philosophandū ista dico, uerum quando quidem omnino philosophiæ studendum est, uix a-utem ad illam sint non pauca, quarum nullum non perhibetur compendiosissi-mum esse ad Virtutem diuerticulum, tametsi etiamnum in incerto sit, quæ ex illis uera sit, diligentem & exquisitam diuisionem faciendā esse existimo. Qui enim fieri posse sperem, multis nobis propositis, ex illis eligere quod optimum est, nisi quis omnia faciendi periculi gratia accesserit. Deinde, num longa ad-huc supersit peregrinatio, aut an finis iam instare uisus sit. Cæterum quid tibi uidetur? iam enim de integro te interrogabo, num eum qui sub initium tibi oc-currerit, sequeris? cumq; illo communibus philosophiæ disciplinis inuigilabis atque ille te certum faciet? HERMO. Quid uero tibi amplius respondeam? qui neges quenquam rectè discernere posse, nisi phœnicis annos uixerit, omnesq; per orbem periculum faciendū accesserit. Neque dignum ducis fidem habere illis, qui iam olim harum rerum sunt expertissimi, neque multis illis ista col-laudantibus, suoq; testimonio comprobantibus. LVCIA. Quos tu mihi mul-tos illos narras, num qui harum rerum sunt probè gnari, & iidem iam omni-um facta indagine periti. Quod si quispiam talis esset, mihi quidem uel unus sufficeret, neque multis opus haberem. Porrò si imperitos dixeris, nunquam illorum multitudine adduci potero ad credendum, donec de omnibus nulli-us ignari definiendi facultatem sibi parauerint. HERMOT. Proinde, tu solus Veritatem perspexisti, cæteri uero quotquot philosophantur, in uniuersum omnes tiecordes sunt, & sine iudicio. LVCIA. Tu quidem Hermotime, falso me mendacijs coarguis, cum dicere non uerearis, quod me ipse cæteris omnibus anteponam, aut omnino in numero eruditorum haberi contendam, parumq; memor esse uidere eorum, quæ per me ante dicta sunt. Neq; quidem me præ alijs Veritatem dinoscere contentiose uociferor, uerum ingenuè fateor, me cum alijs omnibus iuxta ignarum esse. HER. Atqui Luciane, quod ais omnes acce-

*Confutatio tē
poris, quod à
Luciano præ
finitū fuerat
ad singulos
cognoscēdos*

*Diluit obie-
ctionē ab ipsi
us argumēti
serie, et ab in
equalitate ex
empli.*

*Amplificatio
à signo.*

dendos esse, eorumque experimentum sumendū, quæ dicuntur ab alijs, neque aliter rationem meliorū eligendorum superesse, fortasse non ualde improbarim. Cæterum cuique experientia tot annos impedire oportere, perquam ridiculum mihi uidetur, quasi uero non & à paucis cuncta perdisci queant. Mihi equidem ista perpendenti, haud quaquam graue, aut operosum hoc uidetur, quod multo exercitio eget minimè. Siquidem aiunt quendam ex statuarijs, opinor autem fuisse Phidiam, tantum ab ungue leonis conspecto æstimasse, in quantam magnitudinem totus leo exurgeret, si iuxta unguis rationem fuisset sculptus atque formatus. Neque mihi dubium est, quin & tu, si quis tantum hominis manum tibi commōstraret, reliquo corpore obuelato, nihil cunctatus actutum scies hominem esse, quod absconditum est, & si totum corpus non uideris. Ita quoque rerum capita, de quibus multus est multorum sermo, sine negotio in exiguo etiam puncto diei perdisces. Accurata autem, & exacta harum rerum cognitio, cui consequendæ longa perquisitione opus est, nullo modo ad electionem melioris requiritur, uerum etiam ab illis quæ dixi, indicium facere licebit. L V C I. Papæ, quàm firma sunt & fortia quæ dixisti Hermotime, contendens ex partibus totum cognosci posse. Quanquam ego me tuæ sententiæ diuersum audire memini, ut qui totum cognouerit, etiam partem perspectam habeat. Porro qui partem saltem, is non statim etiam totum habet cognitū. Iam tu hoc mihi quoque responde, quomodo Phidias, quondam leonis ungue cōspecto, cognoscere potuit leoninum esse unguem, nisi antè alias totum leonem uidisset? An uero tu hominis manu saltem uisa dicere posses hominis esse, cum antea hominem neque uidisses neque cognouisses unquam? Cur autem taces? Nunquid uis, ut ego pro te respondeam, ad quæstionem tibi propositam, uidelicet, quod nullo modo posses? adeo ut periculum sit, ne Phidias infecta re abeat, leone ne quicquàm incepto & exculpro. Nihil enim ista ad Bacchū, quæ à te proponuntur, faciunt. Aut quomodo hæc inter se sunt similia? Neque enim tibi & Phidiae alia cognoscendarum partium causa fuit, quàm prior totius cognitio, hominis dico & leonis. Cæterum in philosophia, ne inpequam tradunt Stoici, quo nam pacto ex aliqua parte cognita, etiam reliqua cognoscas? Aut quomodo illa ut honesta & pulchra demonstrabis? Neque enim totum nouisti, cuius illa sunt partes. Quod autem dicis, totius philosophiæ capita, auditu facile posse comprehendere, etiam immodica diei portiuncula, nimirum quæ rerum sint principia, qui fines, quæ opinionem de Dijs habeant philosophi, præterea quid animam esse sentiant. Et quod nonnulli omnia corporea esse affirmant, rursum alij etiam pleraque incorporea esse contendunt. Tum quod pars illorum uoluptatem, pars autem nescio quod honestum, summum bonum, felicitatemque esse statuunt, atque id genus sexcenta alia. Hæc, inquam, auditu facile discerni & definiri posse, nihilque in his excutiendis & statuendis esse operæ, nosse autem eum qui uera dicat, uide ne unius saltem dieculæ particulam requirat, sed multorum potius dierum opus & labor sit. Aut quid animi illis fuisse putas, qui de his ipsis rebus, aliquot librorum centurias & Chyliades conscribere non grauati sunt, nimirum non ob aliam causam, quàm ut persuasum facerent omnibus uera esse, ut me fert opinio, pauca illa & modica, quæ tibi uidentur facilia, nulloque labore comprehensibilia. Iam uero omnino uate tibi opus esse opinor ad meliorum electionem faciendam, nisi, ut dixi, exercitij impigro studio illud consecutus fueris, ut in deligendo accuratè uniuersa discutias, & unumquemque totum ad unguem exploratum cognoueris. Haud enim ualde negauerim hoc pacto philosophiam in compendium contrahi posse, neque habituram multas uariarum rerum comprehensiones, neque ullam moram aut cunctationem, si constitutum uatem omnium rerum capita percentsentem audieris, & inter audiendum ad singula mactatis hostijs sacra feceris. Hoc enim pacto infinitis labo-

laboribus Deuste subleuabit, posteaquam ex oblatiis extis tibi demonstra-
uerit, quæ nam potissimum tibi eligenda sint. Quod si autem uolueris, & ali-
ud multò minoris negotij compendium eligendi tibi subiiciam, quod secutus,
nequicquam tibi offerendæ sunt, nequillus ex sacerdotibus magna mercede
conducendis tibi asciscendus est: uerum coniectis in urnam literulis, cuiusque
philosophorum nomina habentibus, iube puerum aliquem impuberem flore-
scere ætatula, ad urnam accedentem extrahere, eam literam, quæcunque pri-
mum illi sub manum uenerit, ac tandem inspecta literula ducem cognosces,
quem tibi in philosophia sequendum existimo. HERM. Ista quidem Luciane,
scurrili dicacitate à te, & non ex animo, dicta sunt. Tu uero respōde mihi, nun-
quam ne ipse uinum commercatus es? LVCIA. Et persæpe quidem, HER. Nun-
quid ergo per orbem circuire soles, quotquot in urbe sunt caupones, degustās,
licitans, atque expendens uina? LVCIA. Nequaquam. HERM. Opinor enim
illud, cui sub initium bono & digno incideris, auferendum tibi esse. LVC. Ita
per Iouem. HERM. Proinde à modica illa & tenui degustatiuncula, pronuncia-
re iam potes de toto uino cuiusmodi sit. LVC. Haud dubiè possum. HERMO.
Porro si diceres, assistens cauponibus, posteaquam uini seltarium coëmere ita
ruerim: Agite o amici, date quæ so unusquisque uestrum totum dolium mihi ebi-
bendum, ut omnibus exhaustis certum habeam, qui nam uestrum generosiora
uina uenalia habeat, & unde mihi uinum sit commercandum. Quod si hæc in-
quam, diceres, an non iure optimo pro insano ab illis deridendus esses? atq; si
illos acriter instando perturbandi finem non faceres, fortasse etiam aqua ab il-
lis perfundere. LVC. Sanè opinor, & profectò meritis meis dignissima pater-
er. HER. Non secus se quoque habent res philosophicæ, quid enim necessarium
est totum uas exhaurire potando, cum etiam à modica illa degustatiuncula no-
bis promptum sit nosse, quale sit futurum. LVC. Quàm lubricus es, o Hermo-
time, quanquã tergiuersando laberis è manibus. uerum profectò tua tergiuersa-
tione parum promouisti, cum enim sperares te effugisse, in easdem plagas inci-
disti. HER. Quorsum ista dicis? LVC. Quoniam rei per se planæ & indubita-
tæ, omnibus certæ & cognitæ, nempe uino, longè dissimillima assimulando
comparas, & ea quidem de quibus nemo non incertus animi ambigit in obscu-
ro consistentibus. Ita ut ego me Hercule dicere nequeam, quatenus tibi uinum
& philosophia similia uideantur. Nisi fortasse in hoc solo, quod & philosophi
in quæstu habeant disciplinas uænum expositas, quemadmodum caupones ui-
num, quas quidem commiscentes dolose & fraudulentè adulterant, & mali-
gna mensura diuendunt. Ad hunc uero modum, quod dicis, cōsiderabimus.
Ais aut uinum in uase exceptum, totum esse sui simile, & profectò nihil absur-
di in hoc à te dictum est. Atqui si quis etiam degustauerit illud, hausto saltem mo-
dico, statim compertum habet, quale totum sit dolium, & hoc in confesso est
apud omnes, nec est quod quicquam tibi in his contra dicam: uide uero etiam
posthac, philosophia et usque alumni, nempe præceptor tuus, num eadem quo-
tidianis prælectionibus ad uos differit, iisdemque de rebus nunquam non uerba
facere consueuit, an nō subinde alio tempore alia uobis solet præponere? Esse
enim non parum multa philosophiæ abstrusa mysteria, iam olim amice, nemi-
ni obscurum est. An non uero tu etiam num, ut par est, instar Vlyssis apud illū
perduras circumeundo & oberrando, si semper sonat eadē, per eadem, at for-
tasse satis est, si semel quippiam inaudieris. HERM. Et cur non. LVC. Qui nam
igitur fieri potuit, ut tu primo gustu statim nosceres uniuersa? Neque enim sem-
per eandem cantilenam nobis solet occinere, sed subinde noua nouis differen-
do agglomerat. Non o amice, ut uinum quod semper idem est, adeo ut nisi ro-
tum uas strenue exhauseris, nequicquam inebritatus obambulabis. Planè em̃
in fūdo mihi uisus est Deus philosophiæ adyta abstrusisse, sub ipsam fecit usque.

Irrisio.

Aliud simile,
quo idē cō-
tendit ex par-
te cognosci
totū posse.Respondet ean-
dem ut suprā
ratione, in-
qualē esse col-
lationem.

*Superiorē si
militudinē di
luit alia.*

Itaque totum dolium postremo exhaurias necesse est, si unquam consilium tibi fuit nectaream illam potionem inueniendi, quam aridis faucibus iam olim audivisti sitire mihi visus es. Porro autem eam persuasionem tibi persuasisti, ut putes tale quippiam esse philosophiam, ut si saltem leuiter illam primoribus, quod aiunt, labijs degustaueris, statim fore, ut omnibus sapientię numeris euadas absolutissimus. Quemadmodum perhibent de diuinatrice illa in Delphis, quę simulatque sacra fluenta degustauerit, actutum afflata numine, accedentibus respondet oracula. Atqui non ita se habet philosophię studium. Itaque te, quę ultra medium iam dolij ebibisse constat, adhuc incipere perhibeas. Quare uide ne rectius huic philosophię comparari queat. Dolium enim & cauponem, adhuc tibi sinemus, nihil autem insit uini, sed potius, omnium frugum confusum quoddam seminarium, in summo quidem triticum, cui subsint fabę, quibus deinde subiectum sit hordeum, mox lentes, quinto cicera, postremo alię quępiam diuersorum seminum species & genera. Iam si institorem accederes, leminum mercatorum gratia, illęque à summo tritici aliquot grana inspicienda in manum tibi traderet, posses ne igitur conspectis granis dicere, cicer esse mundum, & lentes probę purgas, fabas autem inanes? HER. Nullo modo. LVC. Proinde, neque philosophiam ab uno aliquo eorum quę quis dixerit uersam pernosces, cuiusmodi tota sit. Neque enim una aliqua res est, quale est uinum, cui quidem tu illam, tametsi ualde in æquali comparatione contulisti, contendens similem esse totam primo gustui. Quod autem diuersum quiddam uisum est, curiosa perscrutatione non eget. Etenim, si quis uinum acetosum, aut alioqui malum emerit, duorum obulorum iacturam facit. Porro autem in mediā plebe uersari, sicut & tu dixisti statim initio non mediocrem malum est. Alioqui qui totum uas epotare uoluerit, ut uini sestarium coëmat, damno cauponem afficiet, tam inciuiliter & insolenter degustando. Nihil autem tale philosophia patitur, uerum tametsi nimis multa biberis, uas tamen non immittitur, neque ullam iacturam facit cauponam exercens. In idem enim loci fluxit exhaustum negotium laboris, iuxta prouerbiū, & contra fit atque in Danaidū dolio, illud enim quicquid infusum fuerit, nō continet, sed protinus hac atque illac perfluit. Hinc uero etiam si multa abstuleris, multo tamen plura relinquuntur. Cæterum aliud quiddam nō dissimile de philosophię gustu tibi proponā, tu uero caue putes, in philosophię cōtumeliā ista me dicere, si dixerō illam si milem esse exitiali & pernicioso pharmaco, cuiusmodi est cicuta, aut aconitum, aut aliud tale quippiam. Neque enim illa tametsi sint lætalia & mortifera, statim mortem inferunt, si quis modico quopiam de illis ablato, summo ungue degustauerit: uerum si non tantum, quantum ad consciscendam mortem necessarium est, & qua ratione fieri oporteat, & cum quibus sumendum sit certē non moreris. Tu autē contendis ad totius cognitionem parandam minimū quoddam sufficere. HER. Sint sanē ista Luciane, quemadmodum ipse uolueris, quorsum igitur cētum annos nobis uiuendum autumas, et tantorum negotiorum molem sustinendam, quasi uero alioquinobis philosophari non foret integrum. LVC. Non profecto Hermotime, neque hoc tibi graue & arduū auditu uideatur. Etenim si sub initium uera dixisti, uitam uidelicet breuem esse, artem uero longā, nunc nescio qui fiat, ut tu grauiter succensere soleas, nisi, priusquam sol diurni cursus pensum absoluerit, nobis Chrysippus, aut Plato, aut Pythagoras euadas. HER. Insidiosē imponis mihi o Luciane, meque in angustum constringis, nihil unquam mali à me passus, nimirū prę inuidiā, quod ego quidem in disciplinis nonnullum operę precium fecerim, te ipsum uero nihil pendens dare soles neglectui, nullis disciplinis liberalibus animum excolens, tantus ætate existens. LVC. Scis igitur quid faciendum tibi putem? Mihi quidem tanquam

atra

atque illi percito, & insipienti ne dicto audiens esto, ne uementem adhibeas, sed sine nugari me liberè. Tu uero ut quidem iam facis in præsentia, porro, perge uiam tuam, atque ad illa quæ initio decreuisti persequi, alacriter contende. HER. Atqui tu nullam mihi permittis deligendicopiam, tam uehementer & uolenter me urges, nisi omnium experimentum sumpsero. LVC. Si quidem planè peritum esse oportet, ut ne quid interim dicam aliud. Quod autem me uolentum dicis, uidere mihi insontem & inculpabilem iuxta Poëtam incusare, nisi dum altera tibi inuenta fuerit oratio pro te faciens, nunquam quod iam illatū est auferatur à uolentia. Ecce his multo etiam uehementiora tibi proponeret oratio, tu uero illa omiſſa me fortasse incusares. HERM. Qualia nam? demior enim si quid etiam dum abstrusum illi relictum sit. LVC. Parum esse ait, neque sufficere, omnia perspexisse, illa quoque obiter perlustrasse, ut possis iam optimum eligere, uerum adhuc opus esse re quapiam maxima. HER. Qua tandem? LVC. Critico quopiam o admirande, excussoque iudicio, menteque acuta & solerti, intelligentia insuper summa & arri, qualem esse summopere necessarium est, de rebus tantis iudicantem. Aut semel nequicquam uniuersa uisa sunt, quin etiam per multum temporis huic rei tribuendum esse confirmat, quod omnibus exactè & diligenter excutiendis & indagandis sufficiat, omnibusque in medium propositis, eligere oportere cunctantem & tardantem, nullo modo autem differentis annos spectandos esse, neque habitum suspiciendum, neque opinionem sapientiae reuereri oportere, sed in morem Arcopagitarum cuncta esse facienda, quibus mos est, noctu & in tenebris cognoscendis causis dare operam, ut non in dicentes, sed in ea quæ dicuntur deligant oculos. Ad hunc quidem modum tibi eligenti promptum erit philosophari. HER. Iuxta uitæ rationem tu dicis, ex his enim quæ dixisti, nullius hominis uita satis longa esse potest, ut omnia percurrat, & unumquodque non oscitanter perspiciat, perspectaque iudicet, iamque iudicata eligat, delectuque habito, philosophetur. Hac enim sola ratione, uerum inuenire posse contendis, alioquin nequaquam. LVC. Vereor ad te dicere o Hermotime, ne hoc quidem satis esse, uerum adhuc mihi uidemur nosmetipsos fallere, existimantes aliquid certi et firmi nobis inuentum esse, cum tamen nihil inuenerimus. Quemadmodum hoc ipsum non raro usuuenire solet piscatoribus, qui cum in capturam retia eiecerint, & aliquid graue ac ponderosum senserint, attrahunt rete, sperantes piscium copiosam multitudinem conclusam esse. Deinde, postquam attrahendo nimium delassati fuerint, aut ingens lapis, aut uas aliquod arena refertum, præter spem illis adparer. Proinde, etiam atque etiam tibi considerandum est, ne & nos tale quippiam subtraxerimus. HERMOT. Non intelligo quid sibi ista uelint retia, planè tamen ipsidem me irretitum inuoluis. LVCIAN. Proinde ego te rursum extricare conabor. Neque enim mihi dubium est peritiam natandi te præcellere, si quis etiam alius. Etenim ego, etsi ad uniuersos uenerimus experimenti sumendi gratia, & illud aliquando fecerimus, nondum tamen planum & certum esse existimo, penes quem illorum, illud quod quærimus delitescat. Possibile enim est, ut eius omnes in totum ignari sint. HER. Quid ais? an opinaris penes nullum illorum esse? LVCIAN. Incertum est, nunquid non uideretur tibi fieri posse, ut mentiantur omnes, ipsaque ueritas alia quæpiam res sit, quæ penes nullum horum inueniri queat? HERMO, Qui nam fieri posse credam? LVC. Ad hunc modum, sit enim nobis certus aliquis numerus ex composito constitutus, nempe uiginti. Iam si quis uiginti fabas in manum sumeret, & ea clausa decem quospiam interrogaret, quot nam fabas in manu sua conclusas haberet. Illi autem ducti coniectura, hic quidem septem, ille triginta, alter uero decem aut quindecim, prorsusque alius alium numerum diuinarer. Possibile enim est aliquem forte fortuna uerum dicere, an non uerissimile tibi uidetur? HER. Sanè. LVC. Ergo ne hoc quidem factum impossibile credendum est, ut omnes

Aliud argumentum à difficultate.

Aliud idē ex iisdē rationibus.

Amplificatio à simili.

ex quo alius alium numerum dicat, falsum tamen, & à quo longè lateq; at sit certus ille numerus, adeo ut nullus ex illis dicat uirum in manu sua habere uiginti fabas. Quid autem tu ad ista respondes? HERM. Fieri posse. LVC. Non alia ratione quotquot philosophantur felicitatem quærere insistant, cuiusmodi nam tandem res sit, planèq; alius aliud quiddam esse somnando confirmat. Hic quidè uoluptatem, ille honestum, alius alia quæpiam de illa comminiscitur. Consentaneum autem est, unum quiddam ex illis esse felicitatem. Contrà uerissimile est, præter hæc omnia aliud quiddam esse. Ac nos planè uidemur cōuersor rerum ordine, secus quàm oportet, ante inuentum principium ad finem festinare. Oportebat autem prius, ut mea fert opinio, manifestum esse, ueritatem esse cognitam, esseq; ex philosophantium numero aliquem, qui eandē cetero cognorit. Deinde primum quærere, cui potissimum fides adhibenda sit. HERM. Brgo ea ista dicis Luciane, quod & si omnem philosophiam excusserimus, nunquam tamen facultatem nobis parabimus ueritatem inueniendi. LVC. Quid me interrogas, ô bone, quin potius istum sermonem exquiris, & fortasse respondebit tibi, nunquam hoc fore, quoad incertum fuerit, Num unum quiddam illorum sit, de quibus illi uerba faciunt. HERM. Proinde nunquam, ut tu contendis, philosophiæ dabimus operam: sed necessarium omnino esse uideò, ea abdicata, priuatam quandam uitam cum uulgo nos agere. LVCIA. Illud quidem accidit, quod dicis philosophari promptum non esse, estq; ei qui quidem homo sit inuitabile. Iubes enim, ut is qui philosophiæ operam daturus sit, statim initio optimam quamq; deligat. Ipsius autem delectus habendi, ratio in hoc solo accuratè tibi uidet consistere, si tota philosophia perlustrata, elegerimus quàm uerissimam, Deinde numerum quoq; annorum computando, quantum unicuiq; perscrutandæ satis est, longè lateq; excidisti omni spe frustratus, ipsum negocium produciens, atq; reiciens in aliud seculum, ita ut ipsa ueritas uniuscuiusq; uitæ ultra præstitutum tempus uix deprehendi queat. Postremo, ne hoc quidem ut ambiguum unquam perpendisti, cum incertū esse dicas, num à philosophis iam olim inuenta sit ueritas, nec ne. Cæterum tu Hermotime, posses ne iure iurando interposito confirmare, ab illis inuentam esse? ego quidem nequaquam iurare uelim. Non illis benter uero & alia multa tacens prætergredior, quæ & ipsa indagatione non indiligenti discutienda forent. HER. Qualia nam sunt illa? LVC. Nonne audis Stoicos aut Epicureos, aut Platonicos dicentes, esse partim quidem, qui teneant omnium rerum rationes: partim uero illarum prorsus esse rudes & imperitos, ex quibus per multi sunt fide longè spectatissima. HER. Vera sunt hæc. LVC. Proinde, discernere peritos, ab imperitis, semet tamen peritos perhibentibus, nonne res tibi uidetur plena laboris & negotij? HER. Ita profectò. LVC. Oportebit itaq; te, si uolueris Stoicorum optimum cognoscere, tamen si non ad omnes, ad plurimos tamen illorum accedere eorundemq; periculum facere, melioremq; præceptorem præstituiere, qui prius multis sit exercitatus, quiq; censoria quadam eligandorum præceptorum facultate animum tuum imbuat, ne uidelicet tibi imponat, deterior per electionem cæteris prepositus. Atqui hoc tibi quoq; considerandum uenit, quantum hoc requirat tēporis, quod ego de industria prætermisi, ueritus, ne tu meis uerbis commotus stomachabere. Et sanè quod maximum iuxta ac summopere necessarium est, in talibus puta rebus hisce dubijs & ambiguis, unū illud esse opinor. Insuper sola fides & spes non fallax & inconstans tibi relicta est ueritatis, eiusq; inuentionis cōsequendæ, alioqui nihil aliud, quàm ut discernere queas, & seiungere à ueris quæ falsa sunt, utq; possis in morem argentariorum discernere ea quæ proba sunt, & non adulterina, à fucatis & ficticijs. Hæc inquam facultatem & artem consequutis, cōferre te potes ad supradictorum perpensionem: sin minus, plane tibi persuasum esto, nihil obstaculo esse, quo minus non

Aliud argumentū, à difficultate eligendi præceptoris.

ab unoquoque nare (quod aiunt) traharis, aut prælatum & florentem oliuæ
 ramum te sequi, perinde ut oues. Magis autem aquæ cuius in mensa usus est as-
 simulabere, in quamcunque enim partem te quispiam traxerit, summo digito
 duceris. Aut per Iouem arundini cuiuspiam fluuiali iuxta littus enata, ad quem-
 cunque flatum semet flectenti, & si tenuis & per modica quæpiam aura flauerit, il-
 lam illico commouere solet. Non secus tecum quoque agitur præceptore quopiam
 inuento, qui de demonstrationibus & rebus dubijs discernendis alicuius artis
 gnarus te docuerit, cessabis haud dubiè temetipsum onerare negocijs. Siquidẽ
 actutum quod optimum est tibi comparebit, ipsaq; ueritas arte illa compendi-
 aria & demonstratiua eruetur, neque non mendacium deprehensum redargue-
 tur. Tuq; iam certo & constanti iudicio delectu habito philosophiæ perdiscẽ
 de nauabis operam, atq; ter exoptatam felicitatem consequutus, conuersatio-
 nem cum illa sociabis iucundissimam, uniuersis bonis in totum semel fruens &
 abundans. HER. Euge ô Luciane, quanto iam præstantiora, & spem non me-
 diocrem ostendentia quam dudum dixisti. Estq; nobis omnino, ut par esse ui-
 detur, eiusmodi uir quispiam studiose conquirendus, cuius opera earũ rerum
 cognitionem & iudicium nobis paremus, & quod maximum est, infallibilem de-
 monstrationem. Hoc pacto confido fore, cætera deinceps comprehensũ faciliã
 nec nimium operosa aut laboriosa futura, quæq; non multũ sint requisitura ex-
 ercitij. Atq; ego quidem magnas tibi iam habeo gratias, propterea quod nobis
 tandem compendiariam quandam & optimam uiam inueneris. LV C. Atqui iu-
 re optimo nullæ mihi abs te habendæ sunt gratiæ, neq; enim quicquam meo la-
 bore inuentum tibi demonstraui, quo spem tibi firmiorem, aut ei te uiciniorẽ
 fecissem: sed multo magis ab omni speremoti excidimus, quàm ante fueramus.
 Ac prorsus iuxta uulgo iactatũ prouerbium nobiscum agitur: Cum multum la-
 borauerimus, in eodem loco sumus. HER. Quorsum isthuc Luciane? uidere
 quiddam supra modum triste & admirandũ dicere. LV C. Quoniam ô amice, ta-
 meris inuentus nobis fuerit is, qui polliceatur se quandam scire demonstratio-
 nem certam & infallibilẽ, seq; docturũ alium, non statim propterea, ut opinor,
 illi fidem habebimus, sed aliũ aliquẽ quærere conabimur, qui iudicio exactẽ
 habito, discernere ualeat, nũ uir ille uera polliceatur. Iam ubi etiã illum ex sen-
 tentia nacti erimus, nihilo secus tamen etiamdum incerti erimus, num ille quẽ
 ad cognoscendum asciuius, probẽ cognoscere possit rectẽ iudicantẽ, nec ne,
 & sic iterum deinceps ad priorem alio ad cognoscendum appposito nobis opus
 erit. Nos enim, unde nam tanta præditi intelligentia, sciremus discernere eum,
 qui optimorum iudiciũ haberi possit? Vides ne quousq; protendatur, & quàm
 immensum fiat, anxio & suspensio animo esse eum, qui comprehendere nequeat.
 Quandoquidem ipsas quoq; demonstrationes, qualescunque tandem in-
 ueneris, dubias & incertas esse comperies, nihil habẽtes in se firmitudinis. Plu-
 rimæ igitur ex ipsis per alias non minus dubias ad persuadendũ nos certẽ esse
 per uim adiguntur. Aliæ autem rebus omniũ confesso manifestis obscurissima
 coniungentes, & ne tantillum quidem cum illis participantia, illorum tamen
 demonstrationes esse perhibentur. Velut si quis contenderet, ita demonstra-
 ri posse Deos esse, quod in illorũ cultum & honorẽ aræ passim constructæ cer-
 nerentur. Proinde, ô Hermotime, nescio quo nam modo, quemadmodum ij,
 qui in circulo currunt, ad ipsius inijt carceres, & omnium rerum desperatio-
 nem deuenimus. HER M. Quàm insigni me afficis iniuria Luciane, cum pro
 thesauro non nisi carbones mihi exhibeas. Et quemadmodum uerisimile esse
 uidetur, tot anni quos studijs philosophiæ impendi, mihi planè sine fructu pe-
 riere: insuper etiam labor ille, & sudor immodicus nequicquam exhaustus est.
 LV C I A. Sed enim ô Hermotime, multo minus animo perturbato discri-
 beris, si cogitaueris te non solum rerum speratarum desiderio falli & frustrari,
 uerum

Aliud ab in-
 utili doctri-
 na philoso-
 phorum, ex
 spe fallaci
 discentium

uerum omnes, ut habet prouerbum, de asini umbra digladiantur philosophi, Aut, potest ne quispiam per hæc omnia, quæ dixi uagari & discurrere, quod quidem nullo modo fieri posse iam ante ipse confessus es. Nunc autem non absimile quiddam mihi uidere facere, quàm si quis perfundendo lachrymas fortunam culparet, quod illi in cœlum non liceret conscendere. Aut, quod nō perinde ut monstra natantia mare ingressus à Sicilia natando apud Cyprum emergeret. Aut, quod non in sublime sublatus remigio alarum uno die à Græcia ad Indos usq; extremos peruolaret. Causa autem eius tristitiæ ea est, quod sperauerit, ut opinor, aut uisum aliquando somnium eiusmodi, aut rem à seipso ita sibi confictam, cum parum sub initium expenderit, num ea in optatis habuerit, quæ consequi poterat, neq; essent præter hominis naturam. Præcipue uero te o amice, multa & admiranda uersantem in somnijs, cum pupugisset ratio, è somno te exilire fecit. Deinde in illam commotus, excanduidisti, uixdum aperiens oculos, somnumq; non faciliè discutiens præ uoluptate eorum quæ uidisti. Patiuntur idem tecum per sæpe, qui inanem quandam uoluptatem & euandam sibi confingunt, cum interea sibi uidentur ampliter esse nummati, effodientes thesauros, regnantes & dominantes, breuiter, quantum ad omnia alia attinet, felicem uitam agentes. Qualia perquam multa Dea illa sine negocio operatur, nempe uotum existens liberale & magnificum, nulli rei quamlibet absurda contradicens, adeo ut si quis alatus fieri concupiscat, aut Collosæa mole esse conspicuus, aut optet montes prorsus aureos inuenire. Quod si igitur hæc ab illis in animo uersantibus puer accedens postularet aliquid rerum necessariarum, uidelicet unde pennis esset cōmendus, aut quid nam responsi dandum sit, pro locatis ædibus pensionem flagitanti, qui multo iam tempore expectasset, adeo inflammantur iracundia, ac si ab interrogante & odiose interurbante omnibus illis bonis uel cum puluisculo sint exuti atq; dispoliati, ac propemodū pueri interpellantis nasum solent mordicus abripere. Veruntamen, o amice, ne ad hunc modum uelis quoq; erga me animatus esse, si te thesauros effodientem & uolantē, cogitationesq; quaspiam naturæ nostræ non consentaneas animo concipientem, eaq; sperantes, quæ nullo modo te cōsequi posse uideo, amicus tibi existens, non patiar aut permittam per omnem uitam, ne quicquam somnio iucundo fortasse illo & dulci, somnio tamen congregientem oblectari, cum uehementer cupiam te regressum ad sanitatem agere quiddā, quod magis ex usu tuo esset. Cumq; te emittere cogitem, ut reliquum ætatis, quod superest ad communes cum alijs uitæ actiones sapientius institutum componeres. Nam quod hactenus fecisti, & nunc facis, atq; etiam tecum uersaris in animo, nullo discrimine à fabulosa Hippocentaurorum & Chimerarum, Gorgonumq; narratione discerni potest. Præterea quæcunq; alia cum à somnijs offeruntur, tum à poëtis & pictoribus confinguntur, quæ neq; fuerint unquam, neq; post unquam fieri possunt, quibus temen promiscua uulgi multitudo credit, & nō mediocri uoluptate ista uidendo aut audiendo adficitur, quia peregrina sunt, & auditur admiranda, nec passim obuia. Et tu, fabulatore quopiam audito confirmante mulierem quandam esse supra modū formosam, quippe quæ ipsas gratias pulchritudine superet, quæq; planè cœlesti quadam forma prædita sit, noi. prius apud animum tuum expendens, num uera diceret, & num usptam gentium esse putanda sit, eiusmodi tam amabilis formæ mulier, statim eandem miserè deperires, quemadmodum perhibent Medeam ex solo somnio exarsisse in amorem Iasonis. Hoc autem quod maximè ad amorem te illexit, aliosq; quotquot eius simulachri desiderio inflammati sunt, illud erat, ueluti mihi coniecturam facienti res apparet, quod is quidem muliere memorabat, posteaquam statim initio narrationis creditus est uera dixisse, priori orationi non aliena aut dissimilia induxisse uideretur. In hoc enim solum attenti estis, & per hoc nare uos tra-

*Amplificatio
à collatione.*

*Alia à causa
impellente.*

hinc, posteaquam semel illi sub initium anam suppeditaſtis, uosq; ad dilectam perduxit, per eam quam prædicebat rectam uiam. Nulla enim difficultate conſi-
ciuntur, & reliqua, ut ego quidem opinor, neque quiſquam ex uobis iuxta in-
greſſum conuerſus exquirebat, num uerus ſit, & an obliuione ſeu errore ductus
eam uiam ingreſſus eſſet, quam deuitare oportebat. Verum ille eorum qui præ-
ceſſerunt ſequendo inſiſtit ueſtigijſ, ueluti oues præcedentem paſtorem, aut
arietem conſequuntur, cum æquum fuerat ſtatim in ingreſſu perpendere, nun-
quid in eam uiam diuertendum fuerat. Illud autem quod dicturus ſum, mani-
feſtius fortaſſe & facilius intelliges, ſi tale quiddam non abſimile priori perſpe-
xeris. Quod ſi enim quiſpiam ex poëtis Herculeam audacia nihil non affirmare
audentibus diceret, olim fuiſſe tricripitem quendam & ſenis manibus inſtructum
hominem. Iam ſi ſtatim initio iſta non grauatiſſe credenda ſuſceperis, neque ha-
bita ratione diſcuſſeris, num fidei conſentanea dixerit, ſed nihil cunctatus, con-
ſtanter credis ita ſe habere, pari ratione & reliqua inferet, uidelicet quod etiam
ſenos habuerit oculos, neque non ſenas auriculas, præterea quod tres uoces ſe-
mel pariter emiſerit, quodq; per tria ora cibum ſumpſerit, quod triginta diti-
tos habuerit, non quemadmodum quiſque noſtrum decem in utriſque mani-
bus. Tum quoties illi belligerandum erat, tres manuſ tenebat unaquæq; aut
peltam, aut parmam perſicam, aut clypeum. Tres autem aliæ, illa quidem ſe-
curim ancipitem ferebat, altera haſtam uibrabat, tertiã gladio utens depugna-
bat. Et quiſnam hæc illi affirmanti fidem habere dedignabitur? Valde enim
hæc omnia principio ſunt ſimilia & conſentanea, de quo ſtatim ſub initium con-
ſiderandum fuerat, num iſta omnia citra contradictionem ſuſcipienda & con-
cedenda erant, ita ſe conſtanter & pro certo habere. Porro autem ſi ſemel illa
conceſſeris, etiam cætera conſequuntur. Nec iam facile eſt illis fidem denegare,
poſteaquam iſta à principio prius conceſſo, non diſcrepant, ſed planè cum illo
conueniunt, cuiuſmodi & uos patimini. Siquidem præ magnitudine amoris
& alacritatis, non expendentes ea, quæ circa quenque ingreſſum uobis obijci-
untur quo pacto cuncta ſe habent, ſubinde porro progredimini, rerum con-
ſequentiæ ductu protracti, parum, aut nunquam in deliberationem ſumentes,
num quod priori uidetur conſentaneum etiam falſum eſſe poſſit. Velut, ſi quiſ
diceret, bis quinque ſeptem eſſe, & tu illi fide habita, perſuaſus, apud te non nu-
merares, haud dubiè conſimili quoq; ratione inferet, ter quinque eſſe quatuordec-
cim, quod quidem faciet, quouſq; libuerit, aut ſibi uiſum fuerit. Qualia permul-
ta admiranda illa geometria factitate conſueuit. Etenim illa ab his qui primum
eam artem exordiantur, cum poſtulata quæpiam exotica & abſurda efflagitet,
eaq; ipſa ſibi concedi contendat, nullo modo ſubſiſtere queuntia ſigna nonnulla
indiuifiſibilia, literulaſq; quaſpiam informes, aliaq; eiſ generis conſimilia eiſ-
modi fundamentis putridis ſubſtruit, uolens ad demonſtrationem faciendam
uera adducere, tamen ſi à falſis facti initio, artem exordiat. Non ſecus uos
quoque unamquæq; ſectam exorſi, cæteris quibuſq; deinceps ſequentibus fi-
dem habetis, ueritatis certam cognitionem illorum conſequentiam, licet falſam
eſſe exiſtimantes. Interea partim quidem ueſtrum ſpebus, nequicquam am-
plis & magnificis animo conceptis, immoriuntur ante aliquanto, quàm uerita-
tem conſpexerint, eoſq; à quibus illis turpiter impoſitum eſt, didicerint. Partim
uero tamen ſi ſagaciter ſubodorati fuerint, ſe miſeris modis deceptos eſſe, ſero
tamen cum iam penè ſenio ſint conſecti, piget illos ab incepto regredi, uerentes
ne tanti nati cum ſint, conſiteri cogantur, ſe puerilibus negocijs hætenus fuiſſe
occupatos. Proinde, pudore obſtante in ſtudijs ſemel cœptis perſeuerant, ea
immodicè collaudantes & commendantes. Et quocunq; perſuadere poſ-
ſunt, ad ea pertrahunt, ut non ipſi ſoli decepti uiuant, ſed conſolationem habe-
ant ex his, qui eadem fraude illecti, communibus cum illis malis conſiſtantur.

Etenim

*Amplificat ſi
militudine
quadam.*

Etenim & illud acutè perspexerunt: quòd si ueritatem semel ingenuè faterètur, fore, ut non amplius uenerandi haberentur, quemadmodum in præsentia, neq; supra plebeiam sortem in ullo præcio æstímarentur: sed ne tantillum quidem, ut prius, ullo honore habito, honestè consalutarentur. Quare haud quaquá libentè ista fatendò commemorant, cum non sint nescij à quibus rebus illis excidendum foret, & æquali cum alijs omnibus, honore & sortè fruendum. Vix enim fieri potest, ut in perquam paucos illorum incidas, qui magnitudine animi præditi, se deceptos esse confirmare audeant, aliosq; ab inauspicato instituto auertere atque dehortari similia tentare quæ statuissent. Quod si in eiusmodi uirum unquam incideris, illum sanè, ueritatis amantem, & uirum bonum, & iustum, atque etiam si uis, philosophum compellato. Hunc enim solum huius nominis compellatione dignum existimauerim. Cæteri uero aut nihil de uero compertum habent, ut cunq; sibi eius gnari & periti esse uideantur, aut si aliquid explorati habuerint, illud tamen præ paruitate animi & pudore, & desiderio, quo præ alijs in præclara hominum opinione & precijs haberi concupiscunt, occultant sedulo. Et sanè per Mineruam, quæcunq; hæcenus à me disputata sunt, missa faciamus hoc ipso loco abiecta, & sit sempiterna quædam omnium illorum obliuio, qualem fuisse perhibent earum rerum, quæ sub Euclide duce Athenis peractæ sunt.

Redit ad Stoicam uiam
καὶ τὴν
ὅτι, ostendens
etiā illa uera
& optima
existente, tam
men non esse
frustra adeo
in illa tempus
teri dū quia
nihil re ipsa
præstet, corū
que uulgo
pollicentur.

Cæterum ponamus philosophiam Stoicam præ omnibus alijs ueram & rectam esse, dispiciamusq; num illam ullo modo queant consequi, aut num hi frustra lassitudine afficiuntur malè locata opera, quicunq; eius consequendæ desiderio capti sunt. Etenim promissiones magnificas, & illas quidem admirandas audio, uidelicet per omnia felices & beatos fore, quicumque ad summum philosophiæ fastigium unquam conscenderint. Solos enim illos omnibus bonis haud dubiè semel posituros perhibent. Sed enim quòd deinceps dicturus sum, tu me longè exactius scire potes, num unquam cum eiusmodi Stoico tibi commercium fuerit, atque inter Stoicos summo illo, nimirum quem nullus adfectus animi, ulla tristitiæ nebula perturbaret, quem nulla uoluptatum illecebræ commouerent, qui non inflammatus iracundia, aliquando intus orrem erumperet, qui inuidiæ contagio non esset infectus, qui diuitiarum amore & desiderio nō rangeretur, sed illas pro nihilo duceret: breuiter, qui per omnia felix esset, quam regulam & amussim certissimam esse oportet, uitæ planè uirtuosæ. Etenim in quo uel minimum quiddam desideratur, ille etiam dum imperfectus habendus est, tamen si cæteris omnibus abundet, hoc tamen cum consecutus non sit, nondum exoptatæ & tantopere quæsitæ felicitatis particeps dicendus est. HERMOT. Nullum quidem talem unquam me uidisse, mihi sum conscius. LVCIAN. Euge Hermotime, quando quidem lubens mendacium non dixeris. Ad quem ergo finem intentus, philosophiæ perdiscendæ impendis operam, cum neq; præceptorem tuum, neq; illius, neq; ullum alium ex prioribus, neq; si ad decem retro secula descenderis, quenquam Stoicorum perfectè sapientem uideas, & per hoc quoq; fuisse felicem? Neque enim, ut opinor, hoc à te rectè dicetur, sufficere, si quis saltem felicitati proximus fuerit, posteaquam nihil inde fructus & utilitatis capi possit. Nihilò secus enim extra uiam sub dio uersatur is, qui iuxta ostium foris stat exclusus, quàm qui eminus adhuc labore itineris conficitur. Nisi, quòd uerisimile est, illum non mediocri perturbatione discutiari, uidentem in propinquo ea quibus priuatus est. Deinde, ut quam proximè etiam felicitatem accedas (illud enim tibi concedam) tanta laborandò perfers, temetipsum miseris modis absumens & conficiens, atq; ita tantum ætatis per socordiam & supremam negligentiam tibi elapsus est, immenso labore & uigijs multis attenuato, & obstipido capite in terram defixo. Quinetiam de integro, ut ais, alios uiginti annos ad minimum laboribus temetipsum exercebis, ut euadas octogenarius. Quis autem obstricta fide sponsor tibi factus est, re

Anthypophora per simile.

certè

certe tot annos uicturum? Nihilominus tum eorum in numero habebēris, qui felicitatis nondum sunt compotes, nisi tu solus putes illud te constanter consequuturum, & insectando capturum, quod ante te non parum multi & boni, multoq; uelocitate præstantiores omnibus uiribus consecrantes cōprehendere nō potuerunt. Sed esto, si uidetur te comprehendisse, iamq; uotis tuis optata omniā no contigisse, tamen omnium primum bonum illud cuiusmodi nam sit, non possum perspicere, num tantis laboribus pro illo consequendo impensis & exhaustis, dignum & conueniens æstimari debeat. Deinde, non uideo quā illo per reliquam ætatem iucundē & dulciter frui possis, tantus natu cū sis, qui pætam incuruatus senio, & ad omnem uoluptatem capiendam parum aptus, & accommodus, iam capulo uicinus, & alterum pedem (quod aiunt) loculo insertum habens. Nisi fortasse, o generose Hermotime, ad aliam uitam uarijs laboribus temetipsum exerceas, ut in illam iam delatus uiuas mollius & suauius, certior iam factus, quemadmodum uita in posterum instituenda sit. Quod mihi perinde uidetur factum, atq; si quis deambulatione & exercitijs quibuspiam se præpararet atque instrueret, quo maiore cum uoluptate cœnaret, donec nescius præfamenecaretur. Cæterum ne hoc unquam mihi animaduertisse uidere, ut opinor, solidam uirtutem in actione consistere, uidelicet in rectē & sapienter factis, & ijs quæ fiunt magno animo. Vos autem summi nempe philosophi, quos per uos quoties dixero innuere soleo, posteaquam in his inuestigandis & faciendis parum estis occupati, uoculas quaspiam miseras consecrantes meditamini, connectentes syllogismos & perplexitates, atque in his maiorem uitæ partem sine fructu conteritis. At quicumq; in connectendis promptior fuerit & dexterior, huic uictoriæ palmam unanimi consensu defertis. Quo nomine, ut ego quidem opinor, etiam præceptor tuus tantopere uobis est in admiratione & exultatione multa, uir quidem ætatis decrepitæ, quia suos affectas unā secum sermonem sociantes, perplexis & captiosis quæstiunculis probe calleat inuoluere, tenens quid quærendum, & quo quisque pacto Sophisticis nugis sit circundandus, optimus nimirum dolose & callidē agendī, inq; non euitabiles laqueos coniiciendī magister exercitatissimus. Hoc planē nihil aliud esse confirmare ausim, quā neglecto fructu circa corticem occupatos esse, adeo ut tantum folia in disputationibus uestris uicissim decutere uideamini. Aut fortasse alia quæpiam sunt Hermotime, quæ uos à summo mane ad uesperam usque facere credendum est? HER. Non profecto, sed ea ipsa sunt quæ facitaret solemus. LVC. An non igitur rectē quis dixerit, uos relicto corpore solam umbram uenari, aut neglecto uiui serpentis tractu, saltem exuium consecrari? Aut potius huic per similes in agendo, qui infusam in mortarium aquam ferreo pistillo magno conatitunderet, rem quampiam summopere conducibī sem se facere existimans, ignarus tamen quod etiam si humeros, ut aiunt, uerberando decutiat, tamen aquam quamlibet contusam manere aquam. Permite uero, ut ego te deinceps liberē interrogem: dic mihi, num in uotis habeas excepta eruditione in ceteris omnibus per omnia præcepta tuo esse similis, nempe ut ita sis ad iracundiam propensus, ita morosus, ita sordidus, ita contentiosus, deniq; in tantum uoluptatibus deditus, tametsi per Iouem ita paucis esse uideatur. HER. Quibus tandem. LVC. Si placuerit Hermotime, ea tibi commemorabo, quæ uirum quempiam multa canicie insectum super philosophia differentem audiui, ad quem per multi iuuenes sapientiæ comparandæ gratia certatim commigrant. Cum enim à quodam ex discipulis mercedem exigeret, uehementer incanduit, affirmans ultra præscriptum tempus solutionem debiti sibi prorogari, quod ante decimum sextum diem dissoluendum fuerat. Ita em pactum esse, & ob hoc quidem indignabatur. Cum autem forte fortuna astaret ibidem eius iuuenis auunculus, homo rusticus, & nostrarum rerum minimē pe-

Alia confutatio ab eleuatione præmij propositi.

Amplificatio à simili.

Alia à uirtutis effectu seu fine, cum qua effectus Stoicæ philosophiæ comparat.

Amplificatio collationis.

Comprobat exemplo rei gestæ.

ritus, Desine, inquit, uir admirande, te magna iniuria adfectum esse contestari, si uoculas à te commercantes, nescio quas, mercedem tibi nondum reddiderimus. Ea enim quæ nobis fecisti, etiamdum ipse integra habes & possides, neque quicquam tibi imminutum est ex disciplinis tuis. In cæteris autem quibus sub initium adolescentem tibi offerens, eundem desiderabam imbui, nihilo melior tua opera factus est. Quippe qui mei uicini Echecratidis filia raptæ per uim uicium intulit: & sanè poenam dedisset damnatus iudicio, nisi ego à uicino paupere talento multam redemissem. Porro autem ipsi matri nuper incussit alapas, quod ipsum in manifesto furto deprehendisset, sub sinu cadum efferentem, ut haberet, nisi fallor, unde cum sodalibus bibens deponeret symbolum. Etenim quantum ad iracundiam & furorem, & impudentiam, & audaciam, & proloquenda mendacia, aliaque uicia attinet, superioribus quidem annis longè melius se habebat, quàm nunc, cum his ipsis sit omnium contaminatissimus. Atqui planè mihi persuaseram in hisce uitandis & dediscendis, illum præcipue à te adiutum & formatum iri, magis quidem, quàm quod illa perdisceret, quæ quotidie ille ad nos, quibus illa audire superuacaneum est, in mensa consuevit differere, quemadmodum Crocodilus rapuisset puerum, patrique pollicitus esset se redditurum, si respondisset nescio quid. Aut, quod cum dies sit, necesse esset noctem non esse. Nonnunquam & cornua nobis affingere solet generosus ille, nescio quo pacto sermonem connectens. Nos autem his auditis ridere solemus, maximè uero quando obstructis auribus, sedula agitatione secum meditatur, habitus & dispositiones quaspiam, præterea Catalepses & imaginationes, multa denique id genus nomina percurrendo. Quinetiam non raro ipsum dicentem audiuius: Deum in cælo non esse, sed per omnia certatim penetrare, nimirum per ligna, per lapides, per animantia usque ad ea, quæ sunt omnium despectissima. Cæterum matrem illum interrogantem, cur ad hunc modum delirans ista secum nugaretur, subfannare solet. Sed si eas nugas, inquit, exactè perdidicero, nihil uideo obstare mihi, quo minus non solus diues, non solus rex sim, cæteri uero mihi collati, mancipia & hominum purgamenta existimandi sunt. Hæc cum dixisset uir ille, uide mi Hermotime, cuiusmodi responsum ille dederit philosophus, quàm uero maturum & senile. Atqui nisi me ille, inquit, accessisset, nonne puras quod longe peiora flagitia admisisset, aut per Iouem etiam traditus fuisset torquendus carnifici. Nunc autem frenum quoddam illi iniecit philosophia iuxta ac uerecundia, & ob hoc ipsum modestior uobis nostra opera factus est, & moribus adhuc tolerabilis. Illud enim pudorem illi incutit, quod indignus habitu & nomine philosophiæ appareat. Cæterum quæ à nobis abstulit, ea illum in disciplina continent, ita ut iustus esse uidear, si mercedem à uobis accepero, etsi illum haud multo meliorem reddiderim, nam in his quæ nondum admisit, philosophiam reueritus est. Posteaque nutrices quoque talia de pueris dicere soleant, nempe præceptoris ædes illis adeundas esse. Siquidem nusquam alibi locorum pueris relicta est copia bonum quiddam perdiscendi, sed neque mali quippiam unquam in se admittunt, quamdiu sub præceptorum custodia militauerint. Ego quidem omnes officij mei partes in excolendo iuvene mihi impleuisse uideor, iam quicumque tibi placuerit nostrarum rerum non imperitus, illo tecum assumpto cras me accedas, & uidebis quàm promptè & expedite interroget alios, quàmque ingeniose & argute ad quæ sita respondeat, tunc quantam eruditionem sibi mea opera pararit, & quos iam libros euoluerit, de prologiis ac syllogismis, de complexionibus & officiis, deque alijs multis & uarijs. Cæterum quod matrem pugnis ceciderit, atque etiam raptas uirgines uiciarit, quid ad me attinent? neque enim me illi pro paedagogo constitutisti. Hæc quidem homo senex de philosophia differebat. Tu fortasse & ipse Hermotime diceres, abunde satis esse, si ob hoc ipsum philosopharemur, ne quid eorum quæ mala

mala & uiciosa sunt faceremus. An non uero initio longè ampliori spe inducti philosophandum nobis esse existimabamus: non ob hoc saltem, quod paulo quàm priuatus quispiam ex uulgo honestiores essemus. Cur igitur non & ad hoc dignaris dare responsum? HERMO. Quid uero aliud tibi respondeam, quàm quòd propemodum etiam mihi lachrymandum esse intelligo, usq; adeo me commouit oratio tua nimium uera. Et iam quidem grauiter lugeo, me miserum tantum temporis frustra insumpsisse & contriuisse, ad hæc mercedē tam grandem pro laboribus impendisse. Iam enim tanquam ex ebrietate profunda ad sobrietatem reuersus uideo, cuiusmodi illa sint, quorum amore capiebar, tum quantas ærumnas pro illis consequendis ego miser exhauserim. LVC. Fletu quidem & lachrymis haud opus est, ô bone, longè autem præstabilius & prius denarius esse opinor, quod in fabulis Aesopus commemorat. Ait enim quendā in maris littore cōsedisse, conantem singulas undas pernumerare: cumq; undarum multo se trudentium, multitudine obrueretur, animoq; grauiter angere-
tur, quòd eas numero complecti non posset, adueniens callida uulpes, non in idoneo consilio hominis perturbationē subleuauit. Quid discutiaris, inquit, propter undas quæ prætergressæ sunt, hinc numerare incipias oportet, illas missas facito. Et tu, quando quidem ita tibi uidetur, post hac magis ex usu tuo feceris, si communem cum alijs uitam uiuere decreueris, ac ita quidem cū multis in Repub. uersaberis, nihil absurdum aut fastuosum animo concipiens aut sperans. Nec est quòd pudore afficiaris, quòd iam primū decurso uitæ spacio, rectè sapere incipias, aut mutato consilio ad meliora te recipias. Proinde hæc omnia, ô amice, quæcunque à medicis sunt, nolim putes me de industria præmeditatum & instructum aduersus Stoicos, quasi mihi cum illis essent susceptæ inimicici, dixisse, sed communem aduersus omnes orationem esse putato. Neque alia contra te protulissem, si aut Platonis, aut Aristotelis te sectatorem esse testatus esses, cæteris indicta causa, contempnis & posthabitis. Nunc autem posteaquàm Stoicos cæteris omnibus anteferebas, aduersus Stoicam omnē disputationem quoq; nostram instituiamus, nihil alioqui simularis, aut dissidij aduersus illam susceptum habentes. HERM. Benè sanè dicis. Iam itaq; ab eo, ut ego me totum unā cum uestitu & habitu commutem. Videbis igitur in breui, non uelut nunc me neque barbaram densa & profunda horridum, neque ita afflictam & asperam uictus rationem, uerum molliora omnia, magisq; libero homine digna sequentem, fortasse neque purpuram induere grauabor, ut omnibus fiat perspicuum, mihi priores nugas non amplius curæ esse. Atque utinam etiam ex intimis cordis penetralibus euomere ea omnia possem, quæcunque ab illis unquam audita deuorauī. Et ut pro certo scias, neque helleborum ebibere formidabo, propter hoc ipsum contrā quàm Chrysippus cōsueuit, ne quid eorum unquam post hac, quæ dixerunt, mihi in mentem ueniat. Cæterum tibi Luciane, non mediocrem habeo gratiam, quòd me hætenus iactatum & circumlatum à turbido torrente & aspero, iuxtaq; fluxum unā cum undis fluentem extraxeris, assistens iuxta Tragædorum prouerbium: Deus ex impro-
uiso ostensus. Videor autem mihi non absurdè facturum, si & caput rase-
ro, quemadmodum facere soliti sunt, qui & naufragijs enatant inco-
lumes, ita ut saluris meæ festiuitatem hodie concelebrem, pos-
teaquam tantarum nebularum caligo ab oculis meis dis-
scussa est. Porro autem conspectum philosophi post
hac, & si inuitus inter eundem alicui obuiam
uenero, non secus deuitabo extra uiam
declinando, quàm rabiosos canes
fugere soleo.

*Cōclusio qua
fingitur Her-
motimus po-
nitentia duci
prioris uite
adco frustra
conumpisse.*

*Mitigatio p
translationē*

LVCIANI
HERODOTVS VEL AETIO
VINCENTIO OBSOPEO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Ostendit hac praestione Lucianus, se exemplo Herodoti, & post hunc Aëtionis pictoris adductis, ac in conuentu totius Macedoniae, exhibere se, ac specimen aliquod sui praebere uoluerit. Esse enim compendiosiore hanc uiam ad laudem & gloriam comparandam, quam singulas ciuitates circumeundo, magni negotio, multoque tandem tempore inclarescere. Exordium à uoto incipit, post narratione utriusque & Herodoti, & Aëtionis exemplum exponit, quae quia maiorem scripti huius partem absoluit, utriusque nominis titulum quoque dedit. Hinc Adaptatio sequitur, quae suum institutum cum superioribus exemplis comparat, amplificata per collationem, praesenti conuentui cum Olympico, à loci & hominum qualitate. Postremo petit, ut illorum exemplo, se quoque pro aliquo mediocri Oratore habeant, non cum optimis ac uerissimis illis, sed cum praesentibus conferendo.

Exordium à
uoto.

Narratio.

TINAM uero & alias Herodoti uirtutes mihi imitari concessum fuisset, non omnes dico, quibus ille praeditus prececelluit, maior enim uoto haec res fuerat: uerum una ex omnibus, uidelicet aut orationum elegantissimarum mundiciem, aut illarum numerosam concinnitatem, aut propriam & naturalem linguam Ionicam dictionem, aut sententiarum grauitatem & praestantiam, aut quaecumque alia, quae & infinita sunt & elegantia, ille uno quasi fasciculo comprehensa possidet, omnem imitationis spem excedentia. Caeterum, quae cum libris à se elucubratissimis fecerit, tum quemadmodum passim in breui temporis spacio apud Graecos in noticiam uenerit, mihi & tibi & alteri cuiuscunque tandem imitatu haud quaquam fuerit difficile. Cum enim relicta patria soluisset ex Caria, recto cursu in Graeciam delatus est, ubi de se ipso eam cogitationem suscepit, quo pacto quod celerrime & minimo cum negotio inclaresceret, ac famigerabilis fieret, cum ipse, tum eius quoque elucubratae uigiliae. At enim obambulantem nunc quidem Atheniensibus, nunc autem Corinthiis recitare historiarum monumenta à se condita, mox Argiis aut Lacedaemoniis, partim laboriosum esse existimabat & longum: partim cunctationem & moram non mediocrem in illo fore prospiciebat. Voluit ergo negotium omne in compendium contrahere, neque ita particulatim innotescere, noticiam modice & pedetentim congregans & colligans. Callide uero obseruabat, si uspiam locorum Graecos unam congregatos omnes deprehenderet. Commodum itaque instabant magna olympia, Herodotus autem, hanc solum sibi uenisse occasionem arbitratus, cuius maxime erat cupidus, frequentissimis ludis obseruatis, iamque ex omnibus locis collectis Graecorum optimatibus progressus in Opisthodomum, non spectatorem sed certatorem se ipse exhibebat, cantillans historias memoriae à se proditas, ac praesentium aures orationis suauitate demulcens, donec & Musarum nominibus eius libri nobilitari & uocari coepti sint, & illis nouem existentibus. Proinde, iam omnes illum nouerant multo profecto magis quam Olympicorum certatorum uictores. Nec quisquam erat, cui Herodoti nomen inauditum fuerat, quem non nulli ipsi audierant in Olympia, alij uero ex ijs, qui ex ludis regressi fuerant audita & ipsi perreperunt. Tum uero ubicunque in publico saltem apparuisset, certatim commonstrabatur digitis: Hic ille est Herodotus, qui pugnas Persicas lingua Ionica condidit atque conscripsit, qui uictorias nostras uenustissime concelebrauit. Talem ipse laudem historiarum nomine consecutus est, in uno conuentu ab omni populo totius Graeciae commune nactus suffragium, non ab uno per Iouem pracone ebuccinatus est, sed in omnibus quaqua uersum ciuitatibus

ratibus, unde quisque erat eorum, qui ad ludos publicos confluxerant. Hoc cum animaduertissent postea ad parandum cognitionem uiam esse compendiosissimam & Hippias illius gentis Sophista, & Prodicus Cius, & Anaximenes Chius, tum Polus Acragantinus, alijque complures, orationes semper habuerunt, & illi in ludis publicis, unde breuinoctiam sibi parauerunt. Quorsum uero tibi priscos illos percenseo, & scriptores, cum & hæc inter uetera commodè locū habere possint. Etenim perhibent Aëtionem quoque pictorem Roxanes & Alexandri depictas in tabula nuptias, in Olympiam pertulisse, ac imaginem spectandam ostentasse, adeo ut Proxenides, quem tunc certaminum iudicem Græci constituerant, artis præstantia delectatus, Aëtionem generum sibi ascuerit. Sed quæret aliquis, quod nam tantum adfuerit picturæ miraculum, per quod adductus Proxenides, Aëtioni peregrino filiam suam nuptum tradiderit. Est equidem imago in Italia, quam egomet uidi, adeo ut tibi quoque de ea comper tam ueritatem dicere possim. Thalamus est supra modum elegans, & lectus nuptialis uestimentis instratus. Hunc iuxta locata est Roxane uirgo corpore & facie uenustissima, terram modestè intruens, Alexandri assistentis præsentiam honorificè reuerens. Cæterum Cupidines quidam ridentes, alter quidem à tergo stans digitis redimiculum aufert à capite, ac Roxanen sponso commōstrat. Alter nimium seruiliter à plantis aufert sandalium, ut iam decumberet. Alius Alexandri chlamyde inuolutus, illum ad Roxanen pertrahit, ualde uiolenter annixus: Sed enim ipse rex coronam quandam puellæ porrigit. Adest præterea & Parochus sponsæ ductor Hephæstion, ardentem facem tenens in manibus, formoso admodum adolefcenti innixus, hūc ego hymeneum esse opinor, neque enim nomen adscriptum fuerat. Ex alia autem parte tabulæ, alij Cupidines in armis Alexandri colludebant, duo quidem hastam illius ferentes, eos imitabantur, qui ferentis oneribus grauari uidentur. Alij duo unum aliquem iacentem super clypeum, penè ipsum, ut regem trahunt, scuti loris inuoluti. Porro unus in thoracem supinè iacentem ingressus, insidias tendenti similis esse uidetur, ut illos ex improviso perterrefaciat, ubi trahendo ad se peruenissent. Neque uero hæc ludicra sunt aut puerilia, & in quibus exprimendis temere elaborasset Aëtion, sed quibus Alexandri ad res bellicas amorem adumbrare uoluit, & quod eadem opera & Roxanes amore flagrarit, & armorum curā per obliuionem non abiecerit. Quanquam uero & alias ipsa imagine nuptiale quiddam reuera ostensum est, nempe Proxenide natā antè Aëtioni fuisse desponsam, illaque in matrimonium ducta abiit, lulis succisiua opera Alexandri nuptijs, sub rege sponsæ ductoræ, pro nuptijs colore & penicillo expressis ueras nuptias præmium reportans. Proinde Herodorus, regredior enim ad illum, satis superque sufficere Olimpiorum ludos existimauit, ad faciendam fidem Græcis eum scriptorem esse admiratione non indignum, qui Græcorum gesta illis recitaret, quæ admodū ipse facitare solitus est. Ego uero, ac per Iouem Philium uos precor, ne insanire me suspicemini, neque mea me cum illius conferre uelle. Propitius sit mihi uir ille. Verum hoc mihi cum illo non dissimile accidisse arbitror. Etenim quo tempore primum in Macedoniam suscepta peregrè profectioe ueni, apud me ipse cogitabam, strennuè mihi ad uigilandum esse. eaque iam tenebar cupiditate omnibus innotescendū, ac quàm plurimis Macedonū uigilias meas ostendendū. Porro autem singulas adeuntem ciuitates, interea ingrauescente ætate consenescere, haud quaquam facile factu apparebat. Sed enim, si conuentu uestro obseruato, deinde progressus in medium, orationē propalā habuissem, sperabam omnibus ex sententia succedentibus uoti me compotem futurum. Vos itaque conuenistis, ex singulis equidem ciuitatibus quicque præstantissimi, neque non ipsa summa uniuersorum Macedonum delectissima. Excepit uero uestrum conuentum ciuitas omnium optima, qua cum nulla ex parte Pisa

Aëtion.

Tabula & pictura Aëtis

Adaptatio
sui instituti
ad exempla superiora.Collatio præ
sentis conuen
tus et Olim
pici ueteris.

A conditioe
hominum.

Petitio.

conferenda est, neque ea, quæ illic est loci angustia, neque tabernacula aut turguria & suffocatio. Iam neque conuentum celebrantes uulgaris sex aut turba est, magis cupida spectandi athletas, nempe uulgi Herodoti negligens, sed profecto cum rhetorum tum scriptorum atque Sophistarum omnium celeberrimi, adeo ut parum mihi deesse uideatur, quo minus & mea actio perinde ut Olympiorum celebris habenda sit. Cæterum si me cum Polydamante, aut Glauco, aut Milone compositum contemplantini, ualde audax homo uobis esse uidebor. Sin uero ab illis memoria longè lateque auocata, in hoc solum intenti fueritis, fortasse non admodum uobis flagellandus esse uidebor, ita ut in tanto studio & hoc mihi sufficiat.

ZE V X I S V E L A N T I O C H V S

VINCENTIO OPSOPOEO INTERPRETE.

ARGVMENTVM,

A Pologia quoddam scriptorū Luciani, est, qua ille ostendit non tantū nouitati seu peregrinitati studere se, sed et rerū, sententiarumque elegantie, deinde et apte compositionis harmonie. Cæterū quod sola nouitas illorū in admiratione sit, fieri cōmuni quadam hominū natura, qui sola nouitate plerūque detineatur, interim aliorū nulla habita ratione. Idem enim et Zeusidi olim in pictura Centauri, in quā præter nouitatē argumenti, multā artē impenderat, et Antiocho, in pugna contra Galatas accidisse, hostibus nouitatem et insolentiā elephantorū, non ipsius apparatū pertimescentibus. Tractatur autem eadem ferme ratio, qua et superior oratio: nisi quod hic ipsa causa à principio ponitur, exempla autem, eaque amplificata sequuntur. Etiam tituli eadem ratione, ut supra, impositi sunt.

Orditur statim
ab expositione
ipsius
causæ.

HABITA nuper in confessu uestro oratione, domū me cōferebam. Per multa autem ex ijs, quæ orationi interfuerāt me accesserunt. Nihil enim prohibere opinor, quin & ista uobis meis iam familiaribus exponam. Itaque accedentes porrecta dextra me consalutabant, & admiratione prosequentibus similes esse apparebant. Multo autem itinere comitatu suo me deducentes, alius aliunde exclamabat, laudabatque, donec pudore quoque me suffunderet, uerentem, ne longè lateque ad dignitate, laudum, quas in me congerebant relinquerer. Caput autem & summa laudationum hæc illis fuit. Et omnes uno ore unam eandemque sententiam præ se ferebant, confirmantes orationum mearum compositionem & sententiam peregrinam esse, ac multum in sese complecti nouitatis. Multo uero satius est, eadem illa uerba commemorare, quibus illi tum usi fuere. O nouitatem, inquiunt. O Hercules dictionem inauditam. Homo promptus & agilis. Certè nemo dixerit quicquam orationum tuarum cogitatione perinde esse nouum. Equidem illi id genus uerba per multa faciebāt, pro ut quisque inter audiendum oratione mea affectus aut cōmotus fuerat. Aut quā alioqui talia mētendi & assentandi aduersus me causam habuissent, hominē peregrinum, quem aliās contemptui habentes, non magnificiebant. Veruntamen ego, neque enim tacitum dissimulabo, non mediocriter illorum laude discruciar. Tandem uero illis abeuntibus, cum ad me redissem, mente atque animo sic mecum agitaui. Ergo tantum hac gratia & uenustate scripta mea condita sunt, quod ad consuetam dicendi rationem formata non sint, nec iuxta communem loquendi uiam fluant, uerborum uero elegantium nihil in illis admixtum est, ad ueterem sermonis regulam & canonem positorum, nulla præterea sententia argute dicta exornata sunt, nulla industria, nulla Atticę linguę uenere perpolita, aut compositiōis harmonia, aut arte ad amussim elaborata, sed ab

his

his omnibus longè lateq; discrepant. Neq; enim hæc ipsa à presentibus laudata sunt, sed uerborum nouitas illorum iudicio peregrina & aliena uisa est. Ego uero stolidus hoc ipso eos, si unquam ad me collaudandum subsilirent, potissimè adductum iri putabam. Verissimum enim illud Homeri esse persuasum habebam: nouam quamq; cantilenam audientibus esse gratissimam. Non tamè tantum laudis neq; a deo summam, nouitati concedi uolebam. Verum hanc non aliter atq; cumuli loco adijci, & non nihil sanè ornatus ad gloriā afferre. Sed ita ut quæ uera laude & auditorum applausu digna haberetur, illa essent. Itaq; nō modicè commouebar, penè eò adductus, ut illis fidem haberem, unum atq; a deo solum inter Græcos esse confirmantibus. Atq; id genus alia. Thesaurus autem iuxta prouerbiū, nobis carbones erant. Ac propemodum ut præstigator quispiam ab illis laudor. Volo itaque uobis pictoris institutum denarrare. Zeuxis ille omnium pictorum præstantissimus, popularia & communia illa nequaquam pingere solitus est, aut admodum pauca, nempe heroas aut Deos, aut bella, semper autem noui aliquid comminiscendi illi consuetudo fuit. Cæterum inter alia audaciæ suæ egregia facinora & Hippocentaurum fœminam ipse Zeuxis adumbrauit, alentem adhuc uberibus pueros Hippocentauros geminos nimium infantes. Illius picturæ exemplum nunc Athenis repositum cōseruatur, ad ueram imaginem accuratissimè expressum. Ipsum porro archetypum Sylla Romanorum Imperator unā cum alijs rebus aliquot preciosis in Italiam misisse ferebatur. Deinde iuxta Maleam Laconiae promontorium, ut opinor, fracta nauī oneraria atq; submersa perisse omnia, atque ipsam etiam picturam. At enim ueræ imaginis imago mihi uisa est. Ac ipse, quoad eius fieri poterit, eandem oratione uobis adumbrabo, non per Iouem, quod pingēdi ualde peritus sim, sed quod adhuc in recēti mihi hæreat memoria, quippe quā nuper admodum Athenis in pictoris cuiusdam ædibus uiderim. Ipsa quoque admiratio, qua tunc artem diligenter cōtemplando prosequabar, non parum nūc mihi adferet adminiculi ad cuncta manifestius declaranda. In cespite nimium florescente & uiridi Centaurus ipsa facta est, ea parte qua equam refert, tota humi posita, pedes posteriores retrō extendit. Qua uero parte mulieris gerit imaginem, ea sensim subsurgit, usq; ad cubiti longitudinem. Pedes anteriores ne illi quidem porrectim extensi sunt, ueluti iacentis in latere, uerum alter quidem geniculatim inflexo similis est, ungula retrō tracta incuruus existens. Alter autem contrā exurgit, & solum attingit, quemadmodum ferè sunt equi, subsilire molientes. Cæterum infantes, alterum quidem ante se habet in ulnis complexum, quem humano more nutrit, muliebrem mammam in os illi inserens. Alterum uero ex equino lactat ubere, quemadmodum pulli à matribus lactari solent. In superiore parte tabulæ, ueluti è scopulo Hippocentaurus quispiam, uidelicet mulieris illius infantes utrinq; nutricantis maritus, prominēti capite ridens prospicit, haud quaquam toto adparens corpore, uerum media parte equi, leonis catulum in dextra retinens, quem sustollit in hoc, ut pueros re ludicrā cum risu perterrefaceret. At reliquæ picturæ partes, propter quas non ubique accurata artis præstantia nobis idiotis comparere solebat, nihilo secus tamen summa industria erant elaboratæ, uidelicet linearum ductibus atque extensionibus rectissimis, colorum commixtionibus scientissimis, neque non tempestiuarum adiectionum circunductionibus. Insuper decentibus inumbrationibus, neque neglecta magnitudinis ratione, & mensurarum totius operis æqualitate atque harmonia, quæ omnia admirari solent pictores, quibus studium est, ea omnia cognoscendi. Ego uero eam in Zeuxide uirtutem & industriam præcipua laude extollebam, quod in uno eodemq; argumento habita diuersitatis ratioe, artis discrimen egregiè indicarit. Virum quidē per omnia adornauit horridū atq; terribilē, ac uehemēter agrestē, horrentē capillitio,

Odyss. lib. 1.

Adaptatio exempli, qui bus ostendit uulgo nouitū placere, et præ ca cetera negligi.

Tabula et pictura eiusde.

Amplificatio artis à modo.

cute hirtum & hispidum, non per equinam tantum partē illius, sed per alterā quoque, qua humanam refert speciem. Plurimum autem sublimibus illum fecit humeris, uultum ridentis prae se ferentem, prorsus tamen ferinum & montanum ac immanis uetum. Tali quidem imagine uirum expressum extulit. Porro, foeminam ad equae pulcherrimae imaginem adombravit, quales cum primis sunt illae Thessalae indomitae, necdum iessoris patientes. Dimidiam uero mulieris partem, summa formauit elegantia, extra ambas auriculas, eas solas in formes reliquit, & horridas. Porro autem corporum iunctura atque commixtio, quatenus muliebris pars cum equina coit atque coniungitur, sensim & non dense subsurgens, atque ex lento accessu deriuata, spectantium fallit oculos, ex altero in alterum perducta. Alter autē ex infantibus, non secus atque pater agrestis est, & iam in aetate tenera aspectu saeuus atque terribilis. Neque hoc, ut mihi perpendenti uisum est, admiratione singulari carebat, tum quod admodum pueriliter ad leoninum catulum respicerent, interea uterque dependens ab ubere, colore matrem referentes. Haec ergo cum singulari artificio Zeuxis expressisset, ipse quidem in eam ueniebat cogitationem, ut putaret ob artis eximiā praestantiam atque excellentiam, omnes in stuporem & admirationem spectantes se ducturum. Illi autem actutū exclamabant. Aut quid aliud facerent, pulcherrimo incidentes spectaculo? Enim uero laudibus certatim extollebant omnes, quemadmodum & nuper me illi, nempe inuentum peregrinum, neque non nouum picturae consilium ignotum prioribus. Vt uero Zeuxis animaduertit, quod argumenti nouitate tantum illorum detinerentur animi, eosque ea ipsa ab arte perpendenda abduceret, ita, ut neglectui darent exactam rerum expressarum diligentiam, affatus discipulum: Age, inquit, o Miccion, inuolutam picturam atque sublatam domum auferte, etenim illi nos tantum ob insuetam artis materiam collaudant, eorum uero quorum elegantia exornata est, quaeque arte magistra absoluta sunt, nullum illi dignantur habere respectum: sed uincit operis diligentiam argumenti nouitas. Ad hunc quidem modum Zeuxis, & fortasse quam par erat, commotius. Ceterum Antiocho, cui cognomen erat Soteri, & illi non dissimile quiddam accidisse fama est, in ea pugna quam ipse aduersus Galatas habuisse dicitur. Si uultis, & hanc uobis historiam ordine, ut gesta est, per censebo. Cum non ignoraret & corporis uiribus & audacia Galatas esse praeditos, insitit atque illorum multitudinem uideret, tum phalangem fortiter coniunctam, a tergo uero aeneis thoracibus indutos bellantes, praeterea in profundum semper armatos uiginti quatuor ordinatos, in utrumque autem cornu equitatum, qui uiginti milibus equitum constabat, dispersitum esse, porro e medio octoginta currus falcatos erupturos, ac cum illis bigas bis totidem, Haec inquam cum uideret, spem ualde malignam animo concipiebat potiūda uictoriae, tanquam illis inuictis existentibus. Siquidem ipse modice instructo exercitu, neque ampliter, neque pro belli dignitate & adparatu aut magnitudine, sanè perquam paucos ducens aduenerat, ac illos quidem ut plurimum scutatos & nudos. Sed enim ex ijs qui nudi erant, plures quam dimidia pars exercitus numerabantur. Itaque iam de petendo foedere, ferendisque pacis conditionibus, & bello conuenientissimè componendo secum agitabat. Atqui Theodatas Rhodius, uir excelsi & generosi animi, instruendae aciei non imperitus, cum praesto esset, regem perturbato animo esse non sinebat. Et erant Antiocho undecim in exercitu elephantum. Hos Theodatas iussit interea, quo ad eius fieri possit, habere quam occultissimè, ne ex acie apparentes conspici fierent hostibus. Vbi uero tuba signum datum esset, ac iam infestis signis concurrēdum, & manus conferendae forent, ac hostium equitatus impressionem faceret, & Galatae aperta phalange currus immitterent, tunc unā cum quatuor elephantis utrinque equitibus esse occurrendum docebat. Octo autem reliquos aurigis & curribus esse immittendos.

Hoc

Alterū ex
plū Antiochi

Hoc enim facto, inquit, illorum equi perterrebuntur, ac retrofugientes in ipsos Galatas illapsi impetum facient. Nec opinionem eius rei prædictæ eventus frustratus est. Cum enim antea nullum elephantum uiderent cum ipsi Galatz, tum equi illorum, adeo nouo & inopinato elephantorum spectaculo animis consternati sunt, ut longè adhuc à beluis constituti, posteaquam solum rugientes audissent, dentesq; candore relucens uiderent, ueluti ex toto nigro corpore, tum etiam proboscides ad prædam & direptionem faciendam sublatis, prius quàm ab arcibus tela extorssissent, uersis retro habenis, nulloq; seruatop ordine aufugerunt. Sed enim pedites aliquantisper alterna cæde semet hostis confodientes, conculcabantur ab equitibus in illorum ordinem illapsis. Currus autem subuersi, & illi deinceps denuo in suos non citra sanguinem ferebantur, ac planè iuxta illud Homeri:

*Amplificatio
periculi per
hypotyposin*

Subuersi currus passim iacere supini.

At uero equi posteaquam semel à recta uia auersi declinassent, elephantorum impetum non sustinentes, sessores dorso excutiebant. Currus strepebant proscindentes per louem atq; dissecantes acutis falcibus, quoscunq; ex amicis comprehendissent. Non pauci uero ut in tali tumultu eiectioni prosternebantur. Hos elephanti insequiebantur, pedibus proterentes atq; conculcantes, simul atque in altum proicientes proposcibus, unaq; rapientes, ac dentibus correptos transuerberantes. At extremum illi summa ope annitentes Antiocho uictoriam peremerunt. Cæterum Galatz, alij quidem dimicando occiderunt ingenti clade ædita, alij autem uiui capti in uictoris potestatem peruenerunt, exceptis per quæ paucis, quotquot preuenientes fuga in montes semet abdiderant. Porro autem Macedones quicumque cum Antiocho in prælium descenderant Pæna caneant, ac alius aliunde accurrentes regem coronabant uictorem & clamantes. At ille profusis, ut fertur, lachrymis: Pudore afficimur, inquit, o milites, quibus salus in hisce undecim stetit beluis, adeo, ut nisi spectaculi nouitas hostium animos perculisset, quid nos erga illos fuisset? In trophæum nihil aliud quæ elephantum iussit sculpere. Itaq; iam hora est considerandi, ne & mea perinde censeantur, ut Antiochi adparatus bellicus. Etenim omnia alia pugna digna æstimanda non sunt. Quidam aut elephantæ & peregrina terribilia spectantibus metum & trepidationem incutientia, ac plena præstigijs, ea ab omnibus laude extolluntur. Porro, quibus ego confidebam, ea non admodum in illorum sunt sermone. Sed quia mulier centaurus depicta est, hoc solū est quod mentis stuporem, & admirationem inducit spectantibus, & quemadmodum est notum & monstruosum illis esse uidetur. Cætera uero ne quicquam à Zeuxide facta sunt. At non frustra, etenim uos cum fingendi & pingendi artificij rudes non estis, singula arte magistra spectantes, expendite, num solum ista digna sint, ut theatro spectanda commonstrentur.

HARMONIDES.

VINCETIO OBSOPEO INTERP.

ARGUMENTVM.

Com mendat se amico, ex principibus cuiusdam suo, adductum, ut ipse fingit, exemplo Harmonide, qui cum magistrum suum de paranda gloria & immortalitate consulisset, monitus ab eodem fuerit, ut artem quam à se didicisset, non omnibus Græcis, nam id impossibile fore, sed optimatibus ac præstantissimis quibusq; ostentaret, sic enim fore, ut cum illi ipsi laudati fuerint, ubicunq; ipsum laudarent, uerè ex eo gloriam ac laudem consequeretur. Statuisse igitur se, eodem pacto, & huic commendari se, suaq; debere, ut qui primū ea præstantia, eoque iudicio sit, ut quod ipse suo calculo approbasset, deinde et ceterorum omnium probaretur, amplificando hanc personam illius excellentiā, per collationem. Deinde & ex eadem patria secum natum sit, ut

ard

Vel eo nomine fauere ac patrocinari sibi debeat. Postremo & à scriptorum ratione facilitatem ac meritum cause ostendit. Orditur statim ab expositione exempli, cuius occasione adductum ac motum sese fingit. Concludit autem Orationem per comprecationem & uotum, à Dijs precando, ut ceptam laudem suam crescere ac perpetuam esse uelint. Titulus eadem ratione, qua in superioribus inditus est.

Occasio com-
mendationis
ab exemplo

HARMONIDES tibicen quodam tempore Timothem magistrum suum interrogauit, Dic mihi, inquit, ó Timothee, quomodo mea arte possum euadere clarus & nobilis? Aut quid faciendum mihi existimas, ex quo in uniuersæ Græciæ cognitionem uenturus sim? Nam alia quidem omni me studio & beneuolentiâ sâmedoculisti, nempe exquisitum tibiæ & accommodum usum. Mox lingulam tenui & modulanti spiritu insuflare, infra autem digitos apre adhibitos crebro sustollere ac deprimere. Deinde ad numeros ingredi, & modos facere concinnos, chorosq; congruos. Postremo, conseruare singulorum concentuum proprietates. Quiddam in Phrygio attonitum, in Lydia turbulentum, grauitatem in Dorico, in Ionico suauitatem. Hæc, inquam, omnia te magistro didici. At enim quæ maxima sunt, & quorum gratia tibiæ cognoscendæ desiderio laboraui, nondum uideo, quomodo ab illo mihi paranda sit gloria, & apud multos celebris opinio, utq; in multitudine cum existimatione aliqua clarus & conspicuus obambulem, ac prætereuntium digito commonstrer. Tum sicubi propalâm apparuero, statim omnium oculi in me conuertantur, ac me nominatim collaudantes dicant: Hic ille est Harmonides tibicen omnium præstantissimus. Quemadmodum quo tempore & tu, ó Timothee, primum ab ædibus patris è Boeotia profectus, tibicinem agens Pandionidi, uictoriam in Afæ furente reportabas, ac melodiam tuo cognomine nobilitaras, nemo fuit, qui nomen tuum ignorasset, ac Thebanum illum Timotheum. Sed & nunc ubicunque saltem in publico apparueris, certatim ab omnibus ad te curritur, ueluti ad Nestoram reliquæ auiculæ sturnatim & graculatim conuolitant. Et hæc sunt, quorum nomine aulædus fieri optauerim, tum quorum gratia tantum laborem strennuè exhauserim. Quandoquidem tibia canere per se citra famæ & existimationis accessionem, haud ualde concupiscerem, si in obscuro mihi delitescendum foret, tamen si hac arte ad amussim exornato, non si Marsyæ aut Olympo similis euasurus essem delitescens. Siquidem in celebris & occultæ, quod aiunt, musices nullus est respectus aut utilitas. Atqui tu, inquit, & ista me doce, quo modo mihi me ipso rectè utendum sit, tum etiâ arte. Ac tibi duplici nomine habeo gratiam, cum propter tibiæ peritiam, qua me excoluisti, tum, quod maximum est, propter gloriam, quam ex illa consecuturus sum. Ad hæc autem illi ita respondit Timotheus: Atqui, ó Harmonide, rei, inquit, non uulgaris aut mediocris amore & cupiditate ardes, id quod scire potes, nempe laudis & gloriæ, utq; fama celebris sis, ac ulgo notus. Hanc autem quanquam tibi ad hunc modum in medium multitudinis progresso, artem ostentando, consequi in animo est, multi ac longi laboris opus aggredieris, tamen ne sic quidem uniuersite cognoscent. Etenim ubi gentium, aut theatrum, aut stadium ita magnum inueniri potest, in quo omnes Græci tibia canentem te audiant? Ut autem aliquo pacto illis innotescas, ac tui uoti desiderio tandem potiaris, & hoc ego tibi subiiciam. Viere tu quidem arte tua, & in theatris nonnunq; parum tamen tibi curæ sit promiscua uulgi multitudo. Porro compendiaris & facilissima ad parandam gloriam uia hæc est. Si collectis Græciæ optimatibus, & paucis illorum, quicunque dignitate & auctoritate præcellunt ceteros, atq; indubitanter uiri magni sunt, & admirandi, & aliorum omnium antesignani, quorum

quorum fides in utraq[ue] fortuna spectata sit, ijs, inquam, si artis t[ua]e egregium specimen exhibueris, alioq[ue] laudis suae testimonio te cohonestauerint, omnibus gravis in puncto temporis te longè, lateq[ue] innotuisse putato, & passim inclaru[m] ille. Et uide in quod compendium tantam rem tibi contraxerim. Nam si ijs, qui omnibus noti sunt, & quos nemo non admiratur, tibicinem præclarum & celebrem te esse cognoscet, quorsum tibi uulgi iudicio aut opinione opus est, tantum eos sequentis, qui meliores sunt rerum expensores & iudices? Siquidem popularis ista multitudo, ferè semper quæ optima sunt ignorat, cum maior illius pars manuarij sint opifices. Cæterum, quemcunq[ue] illi laudibus illustrauerint, qui reliquos uitæ splendore & dignitate antecunt, eundem nequaquam temere laudari planè persuasum habent. Itaque magnorum uirorum inducti præconio, laudant & illi. Quippe in ipsis quoq[ue] certaminibus multi spectatores athletis nonnunquam clarè solent applaudere, non raro etiam sibilis illudere, penes tamen septem, aut quinque, aut quocunq[ue] tandem fuerint iudicandi, potestas reposita est. His magistri sui consilijs parum obsecutus est Harmonides. Etenim inter tibias, ut fertur, cum primum in musices certamen descendisset, magna contentione insuflans, in ipsam tibiam inspirando exhalauit animam, & incoronatus atque exanimis eadem ratione prima & ultima uictoria canendi usus in scena corruit, celebrante populo Dionysia. At sanè Timothei tam prudens oratio, non tibicinibus, neque solum Harmonidæ mihi dicta esse uidetur, uerum omnibus quicunque appetentes sunt gloriæ, ingenij aut artis suæ specimen publicè exhibentes, ac multitudinis laudem suppliciter ambientes. Quare, quo tempore & ipse non dissimilia de rebus meis agitabam animo, quæ rerumq[ue] quo pacto quàm ocysime apud omnes inclarescerem, prudentissimum Timothei consilium secutus, considerabam, qui nam in Repub. omnium foret præstantissimus, cuiq[ue] plurimum fidei apud alios foret repositum, tum qui præ omnibus alijs esset acceptissimus. Proinde, talis tu nobis apparere debebas iusto omnium sermone, ueluti uniuersæ uirtutis caput & summa, ac talium rerum gnomon & recta regula. Porro, si mea tibi spectanda & excutienda offerrem, tuq[ue] ea prosecutus esses laudibus, essent haud dubiè ita apparitura. Egoq[ue] iam uotis tantopere speratis potius essem in uno calculo omnes affectus. Aut quem tibi in eligendo præferens, non iure optimo deliquisse in habendo delectu existimarer. Itaque iuxta prouerbium, in uno uiro iecimus aleam. Sed me hercle non aliter factum est, atque si omnibus ubique hominibus meam in dicendo facultatem ostendissem. Quippe in confesso est, quod & separatim singulos & collectim uniuersos ipse solus morum bonitate atque ingenij gloria exuperaris. Lacedæmoniorum reges alijs omnibus unicum tantum calculum ferentibus, ipsi soli præ cæteris duos ferre soliti sunt. Tu uero & Ephoros, præterea & senes, in summa, uniuersos calculorum multitudine in disciplinis excedis. Quin etiam in primis tu candidum & saluti ferè semper suffragantem calculum addere consueuisti, quod non mediocrem in præsentia mihi addit animum, alioqui propter audacis facti magnitudinem iure optimo metuenti. Sed & illud per Iouem non uulgariter me consolatur, quod mea non prorsus à te sint aliena, qui & ex ea urbe sum oriundus, quàm tu persæpe primum quidem priuatis officijs tandem etiam publicis iuuiisti per benignè & liberaliter. Itaq[ue] sicubi & nunc in peiorem mihi partē calculi uergerint in oratione, ac paucior erit meliorum & candidorum numerus, tu adiecto Minervæ suffragio; ex te ipse defectum suppleto, tuq[ue] familiaris censorem & correctorem te egisse putato. Arqui ne hoc quidem contentus ero, si ante hac multime admirati sint, si iam per ora uirum clarus ego, & celebris uolitem, si orationes meæ audientium laudibus respondeant. Omnia illa uetosa & euanida,

*Propositio
qua se comen
dat amico ex
principibus
uni.*

*Præstantia et
iudicio perso
nae cui
scribit.*

*Amplificatio
personae col
latione.*

*II. à commu
ni patria.*

III.
A ratione
scriptorum.

Conclusio
nat' d'xlu'

ut est in prouerbio, sunt somnia, & uerborum umbræ. Cæterum ipsa ueritas præsens certissimis argumentis declarabitur. Ille exactus erit mearum lucubrationum finis & terminus, nec amplius ambiguitati locus relinquetur, ne tantum quidem, quod uel ullius mentem aliquo dubio distrahat, sed aut optimum iuxta disciplinas æstimandum est, quod tibi apportet gloriam, aut omnium. Sed meliora proferenda, & magis ominatiores, ad tantum certamen eunti. Videamur uero o superi, hominum opinione & existimatione non indigni, ac eam quæ nobis ab alijs euentura est, laudem confirmate, ut in posterum fidenti animo, ad ampliorem perueniamus. Quippe omne studium minus reformidandū est ei, qui magna olympia deuicerit.

SCYTHA SEV HOSPE.

VINCENTIO OBSOPOEO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Laudat Macedonicos quosdā ciues, patronos, ut uidetur, suos: ut à quibus maximè adiutus atq; apud ceteros promotus fuerit. Facit autem hoc collatione quadam Anacharsidis Scythæ & Solonis Atheniensis, ad quem cum alter Athenas profectus, à Toxare, populari suo adductus fuisset, & humaniter acceptus ab illo, & breui toti ciuitati notus atq; acceptus factus est. Eodem igitur pacto & se, cū in Macedoniam uenisset ab omnibus, ut ad illos, de quibus encomium hoc instituit, diuerteret, ipsdmq; sese commendaret, admonitum fuisse, ait. Vt enim apud Athenienses aliquando Periclem, Aristotelē & Solonem, quasi ceterorum omnium instar fuisse, ita hos inter Macedonas reliquos excellere. Titulum, ex eadē ratione, qua superiores, hæc quoq; oratio habet. Cætera plana sunt.

Exempli narratio, qua quos laudare instituitcū uestri Solonecō parat, eosq; quasi omnium aliorū instar quoddā facit

NON fuit primus Anacharsis, qui ex Scythia Athenas usq; peregre profectus est, græcicę disciplinę perdiscendæ desiderio, sed ante illum & Toxaris, uir & multę sapientiæ, & elegantię ac rerum optimarū studiosus admodū. Sed qui domi non erat de sanguine regio, neq; ex ijs qui tyaras gestare solent, uerū unus ē uulgo Scytharū & populariū, cuiusmodi sunt, qui apud illos uocātur Octipedes, quo significant aliquem duorū boum & unius plaustri esse dominum. Hic ergo Toxaris haud iterum postliminio ad Scythas regressus est, sed Athenis manens diem suum obiit, ac nō multo post etiam heros esse uisus est, atq; hunc peregrinum medicum Athenienses non secus, atq; unū colunt ex heroum numero. Hoc enim nomen cum heros esse declaretur, possidere cœpit. Sed enim causam cognominis, & quam ob rem in heroum catalogum relatus sit, unusq; ex Aesculapianis uisus sit, non alienum fortasse est per censere ut cognoscatis. Non Scythi tantum moris est immortalitate donare homines, & ad Zamolxim ablegare mortuos, sed Atheniensibus quoque licitum est in Græcia Scythas Deos facere. Quo tēpore læua pestilentia populus Atheniensis infestabatur, uidere uisa est Architelis uiri Areopagitici uxor sibi Scytham astitisse, dixisseq; fore, ut Athenienses à pestifero contagio liberarentur, si angiportus uino conspergerent. Hoc cum sēpius fieret, neq; enim Athenienses mulserculæ uerba audita dederunt neglectū, factum est, ut non amplius pestis in eos grassaretur, siue uaporibus quibusdam noxijs uini odore extinctis, siue aliud quiddā maioris efficacię norit heros Toxaris, quippe medicus existens ista Atheniensibus facienda suaserit. Itaq; curationis merces etiam nūc illi persoluitur, nam nūci coloris equus ad eius monumentum quotannis immolatur. Quo loci monstrauit Dimanere illum accedentem ea quæ de uino spargendo diximus imperasse. Et inuentus est eo loco Toxaris esse sepultus, ipsa inscripti-

one

one cognitus, tamen si non integra appareat. In primis uero quod super columnam uir ornatu scythico sculptus fuerat, læua arcum intensum, dextra uero, ut uisus est librum tenens. Etenim adhuc plus quàm dimidio corpore conspicitur, & arcus totus unà cum codice. Reliquas uero partes statuæ unà cum fronte temporis longinquitas iam deuastauit. Est autem non procul ab ædibus Diopyli, à læua in Academiam ingredientibus tumulus non magnus, & statua humi sita, uerum subinde recentibus sertis redimita. Aiuntq; nonnullos febre laborantes iam ab illo subleuatos esse, & per Iouem à uero non abhorret, quippe qui totam ciuitatem quondam peste grauata liberauerit. Sed regrediamur ad id, cuius gratia illius mentionem fecimus. Adhuc quidē in uiuis erat Toxaris, Anacharsis autem cum nuper soluisset è patria, ex Pyreo in urbem uenit, ueluti hospes & barbarus, non mediocriter animo perturbato, omnia ignorans, ad multa meticolosus & trepidus, pendens animi quid ageret. Siquidem non obscure intelligebat à uidentibus, se haberi ludibrio, propter habitus peregrini insolentiam, & eandem linguam sonare callentem inueniebat neminem. In summa, iam illum susceptæ profectiois pœnitebat, constitutum habens in animo, uisis tantum Athenis, acturum retrò abire in patriam, consensuq; nauigio iterum soluere in Bosphorum, unde non multum itineris illi conficiendum restabat in Scythiam. Ad hunc modum hæc secum reputanti, Anacharsidis dæmon quispiam bonus illi fit obuiam, ut reuera credendum est, nempe Toxaris in Ceramico. Ad quod primum illum pertraxit habitus, quem uidebat sibi esse patrium. Deinde haud difficulter cogniturus erat, & ipsum Anacharsis, nempe ex illustri ortum genere, quiq; inter Scytharum primates non infimum locum obtineret. Porro autem, Anacharsis unde cognoscere potuisset popularem sibi esse Toxarim, more Græcorum exornatum, mentum habentem detonsum, incinctum, nullo ferro munitum, iam multa facundia facetum, & lepidum, atque ex ipsis Atticis unum indigenam? Adeo iam transformatus erat longinquitate temporis. Verum Toxaris Scythica lingua affatus illum: Nonne tu, inquit, Anacharsis ille es Dauceto patre prognatus? Lachrymatus est præ gaudio Anacharsis, propterea quod eiusdem linguæ hominem inuenisset, planeq; callentem quis esset, aut quem apud Scythas dignitatis locum obtineret, & interrogauit: Tu uero unde me nosti, ô hospes? Cui ille, inde ego sum, inquit, è uobis oriundus ex Scythia, nomen mihi est Toxari, non ex claris illis ducenti generis originem, ut per hoc tibi notus esse queam: Num, inquit, ille tu es Toxaris, de quo ego inaudiui, Toxarim quendam amore uisendæ Græciæ, relictis domi uxore, & infantibus filiis, Athenas esse profectum, & nunc ibi uersari, inq; magno esse precio apud optimates? Ego, inquit, ille ipse sum, si qua etiam nunc apud uos de me fama superstes est. Proinde, inquit Anacharsis, scias me tuum factum esse discipulum, ac amoris tui æmulum, quo huc perductus es scilicet ut uiderem Græciam. Itaq; huius negociationis gratia peregre profectus, uenio infinitis malis perfunctus apud gentes in mediocritas. Et nisi tu mihi factus fuisses obuiam, iam decretum erat, priusquam sol occidisset, me retrò ad nauē uoluisset referre gressum, usque adeo consternatus eram animo, peregrina & incognita omnia conspiciens. Sed age per Acinacem & Zamolxim deos nobis penates, tu me assumptum ô Toxari, ut hospitem circunducito, ac mihi pulcherriima quæque, quæ Athenis sunt, commonstrato. Deinde, si qua etiam passim in reliqua sunt Græcia admiranda & uisenda, cum leges optimè constitutas, tum uir os quosq; integerrimos. Ad hæc mores & ludos publicos, & uirum illorum, & Rempubl. Quorum indagandorum gratia prior tu, ex in ego post te tantum itineris exhauiimus. Et ne permittas ut his omnibus nondum uisis mihi retrò pes mouendus sit. Hoc equidem, inquit Toxaris, minimè amanter dixisti, uix tactis

pede liminibus , mox te rediturum per stiliuinio. Atqui bonum habet animum, neque enim ; ut tu tecum cogitas , abibis, neque te facile dimissura est ciuitas. Neque uero adeo modica habet erga retinendos hospites demulcimenta aut illecebramenta, uerum multo magis te susceptum ita tractabit, ut neque uxoris amplius, neque liberorum, si quos interea nobis absente suscepisti, admodum memor futurus sis. Cæterum, ut quàm celerrimè uniuersam Atheniensium urbem uisam cognoscas , aut potius omnem Græciam, & ea quæ apud Græcos maximè uisenda sunt, ego tibi effectum reddam. Agit hic uir multæ & admirandæ sapientiæ, & quidem indigena: sed qui diu multumq; susceptis peregrinationibus, & in Asiam & in Aegyptum profectus sit, ac cum optimis quibusq; mortalibus uitæ consuetudinem habuit. Cætera homo non admodum diues, uerum infimæ penè fortunæ mendicus. Videbis senem adeo populariter exornatum. Veruntamen cum propter sapientiæ excellentiam, tum aliarum uirtutum, quibus præditus est, præstantiam, ab omnibus certatim colitur, adeo ut etiam pro legum autore eo utantur in constituenda Repub. neq; iuxta eius præcepta uiuere dedignantur. Hunc si amicitia tibi iunctum possederis, ac planè cuiusmodi uir sit, perdidiceris, uniuersam Græciam in te habiturum haud dubitanter existima. Et quod caput est nosse, sic habere, ex omnibus bonis hic repositis, non maiori me tibi gratificari posse , aut officio aut obsequio, quàm si huic te quàm commendatissimum reddidero. Ne igitur cunctemur, ô Toxari, inquit Anacharsis, sed me assumens quantotius ad illum ducito. Sed enim illud uereor, ne difficilis accessu sit, tuumq; erga me studium tanquam superuacaneum respuat. Bona uerba, inquit ille, uideor enim illi rem omniū gratissimam facturum, beneuolentiæ erga hospitem ostendendæ occasionem tibi offerens. Tantum uero me sequere, statimq; quæ sit erga hospites reuerentia, tum quàm à comitate non auersus, tum quæ alia eius bonitas, & ingenij amoenissimi suauitas, cognoscas. Quin potius bona fortuna duce ille ipse nos accedit, nempe illi, qui cogitabundus secum loquitur. Et cum dicto Solonem allocutus: Venio, inquit, maximum tibi munus adducens, uirum peregrinum, egentem amicitia. Est autem genere & natione Scythia, unus apud nostrates, ex nobilibus & summo loco natis. Omnibus uero in patria relictis, huc uenit nobiscum conuersaturus, eaq; quæ per Græciam sunt præstantissima uisurus. Porro ego eius rei compendium illi inuentum curauim, quo pacto facillimè simul & expeditissimè uniuersa perdisceret, & optimis quibusq; innotesceret. Aliam uero ad hæc consequenda uiam compendiosiore non tenebam, quàm si hunc tibi adductum familiarem fecissem. Itaque, si Solonem ego planè pernouim, sic facies, ac illum in bonorum noticiam & studium perduces, & germanum ciuem Græciæ esse ostendes. Et quod tibi paulo antè dixi, Anacharsi, omnia iam uiso Solone conspexisti. Hoc sunt Athenæ, hoc est ipsa Græcia. Neque amplius hospitem te esse puta, omnes te nouerunt, omnes certatim amore te prosequuntur. Tantum tibi in hoc sene bonorum repositum esse ne dubites. Omnium in Scythia relictorum te capiet obliuio, iuncta cum illo conuersatione. Habes peregrinationis tuæ præmia, ac amoris finem tantopere desideratum. Hic tibi græca est regula, neque non Atticæ philosophiæ index certissimus. Quare hoc tibi persuade, cum esse multo felicissimum, quicumque cum Solone uersatus fuerit, eoq; amico utitur, Perlongum esset referre, quantum cum Solon sit delectatus munere, tum quibus uerbis responderit, ita ut in reliquum tempus dulcissimè simul, & coniunctissimè conuixerint, alter quidem illorum, nempe Solon, docens & instituens rebus pulcherrimis, & amicum Anacharsin in omnium familiaritatem aggregans, Græcorumq; optimatibus adducens, tum per omnia

omnia diligentissime curam agens, quo pacto quam iucundissime in Græcia in precio habitus præcelleret. Alter autem admirandam illius sapientiam attonito animo admiratus, ne altero quidem pede uolens à senis latere discedebat. Itaque quemadmodum illi pollicitus fuerat Toxaris, ex unico Solone in puncto temporis uniuersa cognouit, ac omnibus innotuit, & illius gratia à cunctis familiariter colebatur. Neque enim mediocri laude Anacharsis uirtutes solebat extollere Solon, uerum hominibus & hoc moris erat, ut quemadmodum Soloni legislatori libenter dicto audientes erant, amore quoque & beneuolentia prosequerentur, quoscumque ille aliquo precio dignos esse existimabat, ac prorsus eisdem in reliquum uiros optimos esse credebant. Solus uero ex Barbaris Anacharsis initiatus est, ac ciuitate donatus, si Theoxeno fides habenda est, qui præter cætera & hoc de illo literis ac memoriæ prodidit. Sed neque, ut opinor, retrò ad Scythas Anacharsis abiit, nisi Solone mortuo. Vultis igitur fabulæ finem iam imponam, ne sine capite obambulet: proinde iam tempus est cognoscendi ciues, cuius rei gratia mihi Anacharsis ex Scythia, & Toxaris in præsentia uenerunt in Macedoniam, ad quos Solonem quoque adultæ ætatis hominem ab Athenis adduxi. Si quidem aio, & me non dissimile quiddam cum Anacharside passum esse. Ac per Gratias uos obsecro, ne indignabundo animo mihi uicio uertutis similitudinem, si uiro regio memetipse comparauero. Barbarus enim ille fuit. Cæterum nos Syros ulla in re Scythis deteriores non facile dixeris. Atqui neque res meas cum regia magnificentia componere annitor similitudine, nisi quantum ad ea quæ diximus. Nam cum primum in uestram urbem hospes immigrassem, statim animo obstupefactus sum, uisa & eius amplitudine & pulchritudine, ac incolarum multitudine, aliisque potentia & splendore omniconnito. Itaque multo tempore animo hærebam attonitus ad hæc, nec poteram cuncta abunde satis admiratione prosequi. Cuiusmodi quiddam & insularis ille iuuenis conspectis Menelai ædibus passus est. Neque uero alium ego obtinebam animum intuitus urbem tanto nigore uigentem, ac iuxta poetam illum omnibus bonis florentem, quibus ciuitas felix & beata solet affluere. Hoc iam affectus animo, deinceps de ijs quæ agenda forent mecum deliberabam. Iam enim olim constitutum habebam, oratione uos & laudibus illustrare. Quibus enim alijs ostendi, silentio tam præclaram ciuitatem præteriens? Quippe quærebam, neque enim ueritatem prudens celabo, si qui essent, qui reliquos dignitate anteirent, & quos aggressus aliquis, ac historia de illis memoriæ prodita, adiutoribus uteretur ad omnia. Ibi uero mihi non unus, quemadmodum Anacharsidi, & ille quidem barbarus Toxaris, sed plures, aut potius omnes eadem tantum non iisdem syllabis respondebant. Multi quidem & alij præclari & industrij uiri, o hospes, in hac urbe habitant, nec temere alibi eiusmodi uiros inuenies perinde bonos. Duo tamen cum primis sunt longè optimi & præstantissimi, generis splendore & dignitate omnibus longè superiores. Cæterum disciplinarum cognitione ac dicendi facultate Atticæ Musæ eos non absurdè comparaueris. Populi mirus erga illos fauor, & studium singulare existit. Et hoc quoque quod in ciuitate optimum & præstantissimum esse constat, illorum bonitatem & obuiam erga hospites humanitatem, nullamque in tanta magnitudine inuidentiam, ac reuerentiam coniunctam cum beneuolentia, tum animi mansuetudinem & morum facilitatem quibusuis accedentibus expositam, ipse haud dubiè alijs uerbis celebrabis, paulo post harum rerum facto periculo. Atque ut mireris impensius ex una eademque familia sunt pater & filius. Alter quidem non alius, quam si Solonem, aut Periclem, aut Aristidem animo conceperis. Alter uero filius, te saltem conspectum actutum domum abducturus est. Adeo præstanti corpore uisendus est, & mascula quadam forma decorus & amabilis. Quod si modo ore in uocè soluto loqui inceperit, ducet te reuinctum ab auribus

*Adaptatio
sue causæ.*

*Telemachus
scilicet.*

*Collatio &
Amplificatio
personarum.*

bus, tantam dicendi uenerem, & uerborum suauitatem inuenis in lingua sitam possidet. Quinetiam uniuersa ciuitas ad audiendum inhiat, quoties ad populū uerba facturus progreditur. Cuiusmodi aiunt Atheniensibus quondam accidisse in Clinia filio adamando, præter quàm quod non multo post eos amoris summè poenituerit, quo Alcibiadem complexi fuerant. Porro hunc nō ciuitas solum arctissimè diligit, uerum etiam reuerenter habere non dedignatur. In summa, unicum hoc nobis populare bonum est hic uir, & ingens comoditas omnibus. Hic, si te & eius pater susceperint, & tecum amiciciam & societatem fecerint, totam ciuitatem deuinctam habebis. Tantum autem ad illum manus extendenda est, nec amplius restuæ erunt in ambiguo. Hæc per Iouem ab omnibus dicebantur, etsi iureiurando oratio mea mihi confirmanda sit. Ac mihi iam earum rerum facienti periculum, ne minimam quidem partem dicendo affectus esse uideor. Itaq; neq; desidia, neq; moræ indulgendæ locus est, ut ait Poëta Cæius, uerum omnes rudentes pariter mouendi sunt, præterea nihil non dicendum & faciendum, quo in amiciciam illorum insinuemur. Quod quidem si ex sententia consecuti fuerimus, tranquilla sunt omnia, & nauigatio non improspera, ac mare placidum, & portus in propinquo constitutus.

Q V O M O D O H I S T O R I A

SCRIBENDA SIT.

IACOBO MICYLLLO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Didascalicus liber est, continens præcepta ac regulas de historia scribenda. Diuiditur autem in duas partes. In priore expositio sine seu officio Historici, & cōsūtatis ijs, qui duplicem Historiæ finem faciunt. Vtile uidelicet & Delectabile, mox uicia recenset, quæ tum in uerbis, & cōpositione, tum in ipsis rebus uitanda sit, & hoc sub exemplis aliorum, quo quiq; modo aut genere peccarim, ostendendo. In posteriori autem parte primum, quæ afferre ad hanc rem, quæq; antea quasi domi suæ comparata habere debeat, is qui ad scribendam historiam accedit, exponit. Deinde regulas primū de rebus, deinde de expositione & phrasi uerborum, postremo & de partibus operis tradit. Etiam hic exemplis aliorum præcepta sua confirmando. Oritur autem ab occasione, quam collatione Abderitici morbi amplificat.

Exordium à
collatione.

ABDERITIS, aiunt, Lysimacho iam regnante, morbū incidisse, optime Philo, huiuscemodī quendam: Febricitari principio quidem cōpisse, per urbē uniuersos, primò statim die febrī cōtinua ac ualida grauiter correptos. Citca septimum autem diem alijs quidem multus è naribus profluens sanguis, alijs uero exortus sudor, etiā ipse immodicus, febrim dissoluit ac finit. Ceterum ridicula quædam perturbatione mentes illorum, idem hic morbus inuoluit. Omnes enim quasi ad Tragœdias agendas impellebantur, & Iambicæ personabant, multumq; uociferabantur. Maximè autem Euripidis Andromedam, canticis referebant, & Persei sermonem per uices recitabant. Plenaq; adeo ciuitas erat pallidis, & macilentis illis, septimanis Tragœdis, notum illud. At ô tyranne hominumq; diuorumq; Amor. & cætera quæ sequuntur, magna uoce exclamantibus, & hoc in longum usque, donec superueniente iam hyeme, frigus nimium obortum ab infania ac nugis istis, cohiberet ipsos. Causam uero eius rei uidetur mihi præbuisse, Archelaus Tragicus poeta, qui illis temporibus celebris erat, qui mediæ ætate, multoq; æstu, Andromedæ fabulā ipsis egerat. ita ut multi ex theatro redirent febricitantes, & mētibus euersi, postea in eandem Tragœdiam delaberentur, obuersante illorum memoriæ Andro-

Andromeda, ac Perseo unà cum Medusa, singulorum animis & cogitationibus obuolante. Vt igitur alterum cum altero comparatur, quemadmodum uulgo dicunt, Abderiticum illud malum etiam hoc tempore plerosq; doctorū inuasit: non ut ipsi quoq; Thragœdias agant, nam in hoc minus delirarent, alienis Iambicis, ipsiq; haud malis occupati: sed ex quo obuia illa, & uelut ante pedes exposita, semel moueri cœpere, puta bellū istud aduersus Barbaros, & uulnus in Armenia acceptum, continuatq; uictoriæ illæ, nemo unus iam est, qui non historiam scribere uelit. Imò uero Thucydides, & Herodotus, & Xenophontes, cuncti nobis facti sunt: & ut apparet, uerum illud tandem fuit, quod dicit: Bellum omnium pater est, quandoquidem & historiarum scriptores tam multos procreauit, idq; una hac plaga. Hæc igitur, ô amice, posteaquam uiderem atq; audirem, Sinopensis illius in mentem uenit. Quando enim Philippus rex ferebatur cum exercitu iam aduentare, Corinthij omnes trepidi, turbare cœperūt, & pro se quisq; sedulo facere, alius quidē arma apparando, alius aut saxa cōporando, alius muros ciuitatis reficiendo, alius propugnacula & turres suffulciendo, deniq; alius aliud aliquid, quod ad rem pertineret subministrando. Diogenes autem, cum hæc aspiceret, quoniam ipse nihil haberet, quod ageret: nemo enim ipsum ad ullum aliquod ministerium adhibebat, cincto circum se pallio, serio admodū & ipse dolium suum, in quo tum fortè habitabat, sursum ac deorsum per Cranium uolutare cœpit. Ac rogante quopiā, ex familiaribus, et, quid hoc, inquit, Diogenes agis? Voluto, respondit ille, etiam ego dolium meum, ut ne solus ociose feriari uidear, inter tot laborantes. Et ego igitur, ô Philo, ut ne solus mutus forem, in hoc loquaci ac strepero seculo, neque perinde ac comicum aliquod satellitium, cum silentio hians præterueherer, non abs re facturum me esse arbitratus sum, si, quoad possibile mihi esset, etiam ipse dolium uolutarem: non historiam scribendo, neq; etiam ipsas res gestas commemorando, non ita temerarius equidem sum, neq; etiam hoc de me timeas licet. Noui enim quantum periculum hoc sit, si quis per saxa ac rupes uolutet, & maximè tale, quale meum est doliolum, ne ualidè quidem satis etiam fictum ac coctum, adeo ut si quis exiguum aliquem lapillum ipsi illidat, statim admodum testæ colligendæ illi sint. Quid igitur decretum mihi est? & quo pacto bellum tutò capessam, ipse extra teli iactum constitutus? Dicam equidem tibi. A fumo quidem, & fluctibus, & curis, quæcunq; historiam scribentem circumstāt, abstinere oportet. Admonitionem autem quandam paruam, & præceptiones hæc modicas scribentibus subministrabo, ut ex ædificationi saltem unà cum illis adsim, etiam si ab inscriptione abfuero, summo tantum digito uidelicet lutum attingendo. Quanquam neq; admonitione pleriq; opus esse sibi ad hanc rē putant, non magis, quàm arte aliqua ad uadendum, aut uidendum, aut edendum, sed planè facillimum ac promptum, & cuiusuis hominis esse existimāt, historiam scribere, si quis modo exponere uerbis possit, quod utcunq; in mentem uenit. Cæterum nosti & ipse, ô amice, quod hoc neq; facillimorum quippiam sit, neq; eorum, quæ negligenter ac temere componi possunt, sed si quid aliud usquam, inter ea quæ oratione traduntur, multa cura opus habet, hoc certè habet, si quis, ut Thucydides ait, historiam quasi perpetuam possessionem adornet. Scio igitur paucos fore, quos mea hæc oratio conuertet, imo quibusdā etiam molestus uidebor, illis maximè, quibus iam opus suum absolutum est, & historia in publicum emissā. Quod si uero etiam laudata est ab ijs, qui tum audierunt eā, infamia profecto fuerit, sperare illos immutatueros aliquid, aut transcripuros esse, eorū, quæ iam semel ædita atq; autorata, & quasi in regiam aulam relata sunt. Sed tamen nō abs re fuerit, etiā eos ipsos admonere hic, ut si quando bellum aliud exortum fuerit, uel Galatarum cōtra Getas, uel Indorum cōtra Bactrianos, neq; enim aduersum nos puto quisquam aliquid mouere susti-

Adaptatio
exempli.

Occasio con-
siliij.

Propositio
operis.

Attentio à
difficultate
rei.

Diuisio.

*Quæ uicia su-
gienda sunt hi-
storiam scri-
benti.*

*Propriū, si-
ne officium
historiæ.*

nebit, cunctis iam perdomitis & sub iugum missis, melius ac rectius componere tamen possint, adhibita hac quasi quadam regula, si modo recta eadem ipsis uis debitor: sin minus, ipsi quidem tamen eodem cubitu, quemadmodum & nunc, metiantur negotium, medicus autem non admodum agre feret, si omnes Abderitæ isti, uolentes ac ultro Andromedæ fabulam agant. Porro quando duplex huius consilij opus est, alia enim eligere ac sequi docet, alia uero uitare. Principio age dicamus quæ nam fugienda sint ei, qui historiam scribet, & à quibus integrum ac purum maximè præbere se debeat. Deinde quibus rebus utendo non aberrauerit à recta uia, & eo quo tendit, ducente: nempe quo exordio incipiendum sit, quo ordine res quæque iungendæ inter se, & componendæ sint, quis modus singulis adhibendus, quæ silentio prætereunda, quibus immorandum, & quæ cursu præteruehi satius sit, quomodo exponenda eadē, & coaptanda sint. Atque hæc quidem & his similia, posteriore loco tractabimus, nunc autem uicia ea commemorabimus, quæ malè scribentes, aut componētes sequi solent. Quæ igitur communia scriptorum uicia sunt, in uerbis, in sonoritate, in sententia, & cæteris malè & inscitè compositis, longum fuerit persequi, & à præsentī instituto etiam alienum. Nam communia, ut dixi, omnium sermonum uicia sunt, quæ in uerbis & concinnitate uocum peccantur. Quæ uero in historia peculiariter quidā peccāt, ea facile deprehendas, obseruādo, id quod & mihi sæpenumero usu uenit inter auscultandum, & maximè si omnibus illis aures apertas præbueris. Sed non in tempestiuum fuerit, interea etiā, exempli causa, quædam eiusmodi, repetere & commemorare, quæ iam ita cōposita atque ædita habentur. Ac primum quidem illud, quantum peccent, consideremus. Nam plerique ipsorum, neglecto eo, ut rem ipsam, perinde ut gesta est, exponant, in laudibus Imperatorum & ducum immorantur, suos quidem in cælum extollentes, contra autem hostes, ultra modum deprimentes, ignari uidelicet, quod non angusto aliquo Isthmo diuisa & intersepta sint, historia & encomium, sed magno quodam muro per medium eūte, distincta. Et musicorum illud, *δις διὰ πᾶσι*, hoc est, bis per omnes chordas: quod dici solet, inter se distant. Siquidem ille qui Encomium scribit, hoc unum spectat, ut quibuscumque modis possit, eū quē laudandum suscepit, extollat atque oblectet, etiā si per mendacium fortè id cōsequatur, quod tendit, parū id curat. At contra historia, nihil falsum inseri sibi, ne pauxillum quidem permittit, non magis, quam arteriam dicunt medicorum pueri, eam quæ trachea siue aspera uocatur, quicquid potus aut cibi in se recipere. Rursum nescire quid uidentur, quod & poetice quidē & poemata, aliud promittunt, aliud historiæ regulasque diuersas habent. Nam illic quidē libertas nullius alterius arbitrio subiecta est, unaque hæc lex est, quicquid poetæ ipsi uisum fuerit, Diuino enim spiritu agitur, & à Musis dependet, illarum numine afflatus, & siue equos alatos currui iungere uoluerit, siue alios super aquam, aut in summas aristas, cursuros per illas attollet, nemo uetat, neque etiam quando Iupiter ipsorum ex una cathena alligata, in sublimē attraxerit pariter terram & mare, quicquid ex eo sibi metuunt, ne uidelicet dirupta illa, conterantur ac pereant omnia illa deorsum præcipitata. Sed & si Agamemnonē laudare uolunt, nemo prohibet quo minus illū Ioui simile faciant, & quod ad caput, & quod ad oculos pertinet: quod autem ad pectus attinet, fratri ipsius Neptuno, & quod ad balneum, Marti: & omnino compositum quendam ex omnibus dijs oportet esse, filium illum Atrei & Aëropes. Neque enim sufficit Iupiter, neque Neptunus, neque Mars, ut singuli illius pulchritudinē ac formam compleant. At uero historia, si quam huiusmodi adulationem recipiat, quid aliud, quam pedestris quædam poetice redditur, grandiloquentia ista uerborum carens. Cæterum reliquas illas præstigijs ac uanitates nudas, absque uersibus, & ob hoc etiam magis conspicuas, ostentans. Magnū igitur hoc, imo magis, plus quam magnum uicium fuerit, si quis nesciat ea quæ historiæ propria

pria sunt, ab ijs quæ sunt poëtices, separare, sed introducit in historiam, alterius ornamenta & fucum, fabulas uidelicet & laudes, & eos, qui in his rebus ueritatis excessus fiunt. non secus, ac si quis athletæ alicui istorum ualidorum, & uehementer robustorum, purpuram induat, ac ceteris ornamentis meretricis eum exornet, præterea & fuco, & cerussa faciem eius oblinat. Vt enim, Dii boni, omnino ridiculū redderet, deformando ipsum ornatu illo. Atqui nō hoc dico, quasi non & laudandum in historia interdum sit, sed suo loco & tēpore laudandum, modumq; rebus adhibendum esse censeo, ne qua molestia afficiatur, ij qui in posterum hæceadem aliquādo legent. Et in summa, ita hæc omnia moderanda sunt, quasi posteris, nō præsentibus scribantur, ut & paulo post ostendamus. Porro qui putant rectè diuidi in duo historiam, puta in iucundum & utile, & ob hoc & encomium in eam introducunt, tanquam quod & iucundum sit, & delectet legentes: uides nimirum, quantum à uero aberrant. Primū quidem diuisione mala atq; adulterina utentes. Vnum enim opus est historię, & unus finis, utilitas, quæ ex sola ueritate conciliatur. Iucundum uero, si & ipsum sequatur, melius quidem hoc, perinde ut si forma seu pulchritudo athletam: sin minus, nihil uetat ab Hercule prognatum esse Nicostratum illum, Isidori filiū, generosus cum sit, & utroq; colluctatore suo fortior, etiam si ipse quidē, quod ad faciem attinet, turpissimus uideatur. Alcæus autem formosus ille, Milesius colluctetur cum eo, amasius quoq; ut aiunt, ipsius Nicostrati existens. Quare historia, si quidem obiter, & uelut auctarij modo, iucunditatem additam habeat, cōplures amatores ad se alliciet: sed quatenus perfectum atq; integrum, idq; solum habet, quod peculiare ac proprium ipsius est, ueritatis expositionem dico, non magnam pulchritudinis rationem aut curam habet. Præterea etiam illud dicere non indignum fuerit, quod neq; iucundū adeo in historia, quod ualde fabulosum est, & ad laudem maximè inclināt, utrobique auditoribus esse solet, dum non de fece hominum, ac multa promiscuaq; plebe hoc intelligamus, sed de ijs, qui iudicantium more, atq; adeo, per Iouem, sycophantarum modo auscultant, quos nih il subterfugere facile potest, utpote ipso etiam Argō acutius ac toto corpore undique omnia intuentes, mensariorum autem more, singula eorum quæ dicuntur, accuratè ac diligenter explorantes, ita ut alia quidem uelut adulterina reiiciant, ea uero quæ proba sunt & legitima, & quæ typum seu formam accuratè & expresse referunt, recipiant atque approbent. Ad quæ etiam respicere decet, eos qui historiam componunt, aliorum autem nullam aut paruam habere rationem, etiam si rumpantur laudatores. Si uero neglectis hisce, studebis historiam supra modum delectabilem facere, admixtis fabulis, laudibus, & cæteris huiuscemodi adulationibus, celerrimè similem illam reddes Herculi in Lydia. Vidisse enim alicubi te consentaneum est, pictum illum Omphalæ seruientem, atque admodum alieno ornatu ac habitu indutum. Illa uidelicet pelle ipsius Leonina uestita, & clauam manu tenente, eoq; Herculem scilicet præ se ferente. Ipso autem in crocoto & purpura, lanam trahente, & uapulante ab Omphale sandalio, & quod turpissimū spectaculū est, uestitu cum corpore non cōueniente, neq; ad proportionem illius quadrante, atq; ipso deo uirilem illum corporis habitum, turpiter adeo effoemināt. Ac multi quidem fortassis etiam hæc tua laudabunt, pauci uero illi, quos tu contemnis, suauiter admodum, & ad satietatem usque ridebunt, aspicientes indocram ac dissonam, maleq; coherētem rei compositionem. Nam quod uniuscuiusq; rei proprium est, id pulchrum est. Hoc si mutaueris, deforme id ipsum, uisu reddetur. Omitto hic dicere, quod ipsæ quoque laudes, uni fortassis alicui iucundæ ac delectabiles sunt, ei puta, qui laudatur: cæteris uero molestæ, & maximè, si immodicos uerū excessus siue Hyperbolas habuerint, quales

Respondet eorum objectioni q duplicē historie finem faciunt.

I. A remotione

II. Ab ipsius laudis effectu.

III. A persona eorū q laudantur.

*Probat. exem
plo Alexandri*

ipsas plerique faciunt, dum beneuolentiam eorum, quos laudant, uenantur, & ed
usque immorantur illis, donec omnibus adulationem hanc manifestam reddant.
Neque enim secundum artem hoc facere norunt, neque adulationem tegunt, sed ir
ruentes, conferta omnia & incredibilia, & nuda expuunt, quare neque illud con
sequuntur, quod maxime intendunt. Nam qui laudantur ab ipsis, oderunt mul
to magis ipsos, & auersant, ut adultores, recte sane facientes, & maxime si ui
rili ac generoso animo praediti sunt. Quemadmodum Aristotulo accidit, qui
singulare certamen Alexandri & Pori conscripsit. Eo enim ipso legente, hunc
potissimum locum, quo pugnam hanc descriperat (putabat enim se maximam
apud regem gratiam hoc pacto initurum esse, assignatis illi falso rebus quibus
dam praeclarissime gestis, & effectis operibus ueritatem excedentibus) Alexan
der accepto libro (nam tum forte in flumine Hydaspi nauigabant) proiecit pre
cipitem in aquam, & te, inquit, eodem modo decebat Aristobule, precipita
ri, qui talia pro me singulari certamine pugnaueris, & elephantos sagitta inter
feceris. Et certe indignaturus ita fuerat Alexander, ut qui nec architecti illius
audaciam ferre potuerit, pollicentis se montem Atho, ad illius imaginem effi
cturum esse, montemque ipsum illius similitudine exornaturum, sed statim pro
adulatore homine illo agnito, non amplius, neque ad ceteras res, eodem, ut an
tea, usus est. Vbi igitur delectabile illud, in hisce manet nisi si quis uehementer
amens adeo foret, ut oblectaretur huiusmodi laudibus, quarum uanitas & con
futatio ante pedes, & in promptu esset, perinde ut homines deformes interdum
solent, & praetorue mulierculae, quae pictoribus mandant, ut se quam pulcher
rimas pingant. Arbitrantur enim melius habituram sibi esse faciem, si pictor
ipsis & plurimum ruborem illinat, & multum candoris intermisceat pigmen
to. Tales plerique scriptorum hodie sunt, qui & proprium & utile, quod ex histo
ria sperandum fuerat, palpando tractant, quos odio habere conueniebat, ut qui
in praesenti adultores manifesti & inertes sint, & in posterum, suspectum red
dant totum negotium propter nimios ueritatis excessus, & incredibilitatem.
Quod si uero quispiam existimat, omnino iucunditatem per totam historiam
admixtam esse debere, praestet cetera illa, quae reuera delectabilia sunt, inter re
liqua ornamenta orationis, quibus plerique neglectis, ea quae nihil ad rem perti
nent, ingerunt atque inuoluunt. Ego uero etiam narrabo, quae non ita multo an
te meminime audire, cum in Ionia historiarum scriptores, atque adeo per Iouem
in Achaia quoque nuper quosdam auscultarem, idem hoc bellum exponentes.
Ac per Gratias, ne quis pro dubijs aut incertis ea habeat, quae dicuntur. Nam
uel iure iurando affirmare ausim, si modum urbanum foret, iusiurandum in se re
re commentario, uera illa esse. Ac unus quidem ipsorum, statim a Musis exor
diebatur, inuocando deas, ut ipsae ad opus hoc describendum adesse uellent. Vi
des ne quam scitum principium, & in promptu historia, & tali orationis figura
conueniens? Deinde paulum progressus, Achilli quidem, nostrum Impera
torem comparabat, Thersitae autem regem Persarum: ignorans uidelicet, quod
Achilles multo melior futurus ipsi fuerat, si Hectorē potius quam Thersitē
interfecisset, & si prior quidem bonus quispiam fugeret, persequeretur autem
ipsum multo clarior alter. Posthac adducebat & pro se ipso encomium quod
dam, & quod dignus esset, qui conscriberet res gestas, adeo praeclaras ac splen
didas, uideri se uolebat. Hinc autem descēdens, etiam patriam suam, Miletum
laudabat, illud addens, quod rectius faceret ipse quam Homerus, quoniam ille
nusquam patriae suae mentionem fecisset. Postremo ad finem Procerum polli
cebatur nominatim, ac planis uerbis, sese nostras res in maius sublatum, Bar
baros autem contra, etiam ipsum per se debellaturum atque oppressurum esse. Ac
historiam quidem in hunc modum incipiebat, simul & causas, unde id bellum
coepisset, commemorando: Nam scelestissimus ac pessime perditus iste, Volo
geus.

*Subiicit exem
pla uiciorum*

gelus, bellum mouere cœpit, ob talem causam. Atq; hic quidem in hunc mo-
 dum. Alter uero quidam Thucididis imitator summus quispiam, & ad arche-
 typum seu primum exemplar, admodum bene comparatus, etiam principium
 perinde, ut ille, suo proprio nomine appposito, fecit, festiuissimum illud quidem
 omniū principiorum, & atticum animum planè spirans. Vide enim, Creperius
 inquit, Calpurnianus Pompeiopolita, conicripit bellum Parthorum ac Roma-
 norum, quo pacto illud inter se gesserunt, statim ab eo exorsus, quando illud pri-
 mum moueri cœptum est. Quare post tale utiq; principium, quid tibi cetera
 amplius dicam? quomodo uidelicet in Armenia perorauerit, Corcyrensem illū
 oratorem se ipsum exhibendo, aut qualem Nisibenis pestē immiserit, quia par-
 tes Romanorū sequi noluerant, à Thucidide mutuatus omnia prorsus, excepto
 solo Pelasgico, & longis muris, in quibus tum habitauerunt illi, qui temporibus
 illis peste laborabant. Cetera uero etiam ab Aethiopibus exorsus est: quare & in
 Aegyptum descendit, & in terram regis multam, in illa q; ibi mansit, rectè sa-
 nè faciens. Ego itaq; relicto illo, sepeliente adhuc miseros Athenienses Nisibe,
 abij, satis sciens, etiam ea quæ, me digressio, dicturus postea esset. Nam rursus
 etiam illud abundè multum nunc est, putare, hoc esse Thucididi cōsentanea at-
 que similia dicere, si parum reueritus, ea quæ sunt ipsius illius dixerit quispi-
 am, ut, *μικρὰ καὶ κῆνα*, hoc est, parua & illa, & *ὡς καὶ αὐτὸς ἀνέφη*, id est, ut etia-
 m ipse dixeris & *ὅν δὲ αὐτὸν νῦν δὶα*, id est, non ob eam causam, per Iouem.
 & *καὶ κῆνα ὀλίγῃ δ' αὖν πρὸς λίαν*. hoc est, Etiam illa parum absuit, quin præterirē.
 Nam idem hic scriptor, multa quoque armorum & tormentorum genera ipsi-
 dem nominibus, quibus ea Romani uocant, perscripsit, & fossam, itidem ut il-
 li, & pontem, & similia, dixit. Ac mihi cogita, quanta hæc historiæ dignitas,
 & quàm Thucididi hoc conueniens sit, inter Attica nomina, Italica ista, perin-
 de ut purpuram interponi, exornantia, & decentia, & omnino consonantia.
 Alius uero quispiam ipsorum, quasi quoddam commentarium actorum, nu-
 dum, in scripta relatum, ualde pedestre ac humi serpens: perinde ac si miles ali-
 quis, aut faber, aut caupo, qui unā cum exercitu circumuagaretur, ea quæ in sin-
 gulos dies acta fuissent, annotasset, composuit, nisi quod priuatus hic modesti
 or certè fuit, quippe qui ipse quidem statim qualis esset, manifestè apparuerit,
 alteri autem alicui, maiori gratia prædito, quiq; historiam aliquando aggredi
 posset, materiam subministrarit. Hoc unum in eo reprehendere soleo, quod ita
 Tragicè inscripsit libros suos, magis, quàm pro ipsorum scriptorum fortuna,
 in hunc uidelicet modum: Callimorphi, medici hastatorum legionis sextæ, hi-
 storiarum Parthicarum &c. & subscriptus infra erat unicuiq; libro numerus.
 Ac per Iouem, etiam Proœmium plus quàm frigidum fecerat, ita colligens, Fa-
 miliare ac proprium Medici esse, historiam scribere: siquidē Aesculapius A-
 pollinis filius foret, Apollo autē Musarum dux, & omnis eruditionis princeps.
 Deinde q; & Ionica lingua exorsus scribere, mox, nescio qua sententiā, quoue
 animo statim admodum ad cōmunem transijt, *ἰατρικὴν*, hoc est, medicam artem,
 & experientiam, & quæcunq; & morbum, pro *ἰατρικὴν*, & *πείραν*, & *ὁπώρα*, & *νόσον*
 & *πῶλον*, & *ὀκία*, & *νοῦσον* dicens, cetera autem cum multitudine consueta atq;
 eadem, ac plurima etiam uelut extrinseca desumpta. Si uero & sapientis uiri me-
 minisse me decet, ipsum quidem nomen in obscuro positum sit, sententiam au-
 tem dicam, & scripta paulò antè Corinthiæ dita, omni spe potiora. A principio
 enim statim, in prima exordij periodo, disputabat cum lectoribus, sermonem o-
 mnino eruditum ac sapientem exhibere studens, q; soli uidelicet sapienti cōue-
 niret historiam scribere. Deinde post paulū, sequebarur alius syllogismus, dein-
 de itē alius, & prorsus per omnes figuras disputando rationabatur, illi exordi-
 um istud adulatorium uidelicet usq; ad satietatē, & encomia ista molesta ac ual-
 de scurrilia, syllogistica tamē & disputatoria, & cōtracta seu cōdēlata etiā illa.

III.

IIII.

Et

Et sane etiam illud perquam ineptum uidebatur mihi, & uiro philosopho, & barba cana promissaque minimè dignum, quod in proœmio dicebat, principem nostrum hoc præter cæteros præcipuè & quasi seorsim habiturum esse, quod eius res gestas etiam philosophi iam memoriæ prodere dignarentur. Nam tale, si modo fieret, conueniebat cogitandum nobis relinqui potius, quàm ipsum dicere. At uero neque illius fas est obliuisci, qui tali principio exorsus est: Venio dicturus de Romanis ac Persis. & paulo post: Necessè enim erat Persis male euenire. Et rursum: Fuit Osroës, quem Græci Oxyroën nominant, & alia id genus multa. Vides igitur, ut similis hic illi fuerit, in eo, quod ille Thucydidem, hic autem Hesiodum bene admodum assimulabat. Iam alius quidam, celebris & decantatus ob dicendū uirtutem, Thucydidi & ipse similis, aut etiā melior paulo illo, omnes ciuitates, & omnes montes, campos præterea & fluuios interpretatus est, quàm planissimè ac ualidissimè, ut ipsi uidebatur. Illud autem in inimicorum capita uerrat malorum auerruncator Hercules. Tanta enim frigiditas inerat, quæ & Caspias nives, & glaciem Gallicam superaret. Clypeus igitur Imperatoris uix toto libro ab illo describebatur, & Gorgon in umbone, & oculi eius ex nigro & albo & cœruleo compositi: præterea & balteus arcum cœlestem imitans, & dracones inter se implicati, & capillorum more dependentes. Nam Vologesi bracca, aut frenum equi, ô Hercules, quot millia ueruum unumquodque horum absoluebat. deinde qualis fuerit coma Osroæ, natantis per Tigrim, & in quale antrū effugerit, tectum uidelicet, ex Hedera, & myrto, & lauro, quæ eodem loco creuerant, & quasi in unum coaluerant, atque idem illud opacum & umbrosum fecerant. Considera igitur, quàm hæc ad historiam necessaria sint, & quam non absque his, ea quæ illic gesta sunt, scribere potueramus. Nam præ imbecillitate, quæ inter ea quæ utilia sunt cognitu, discernendo laborant, aut præ ignorantia, dum quid potissimum dicendum sit, nesciunt, ad huiusmodi locorum & antrorum descriptiones diuertuntur. Ac quoties in multas ac præclare gestas res incidunt, similes esse uidentur, seruo recens locuplet facti, qui domino suo nuper in bonis successit, qui neque uestem nouit, quo pacto induere debeat, neque cœnam ex more ac legitimè capere nouit: sed sapenumero irruens, gallinis, & suillis, & leporinis appositis, pro ijs pulmento aliquo aut salsamento opplentur adeo, dum ingurgitando rumpantur. Hic igitur, de quo antea dixi, etiam uulnera descripsit admodum incredibilia, & mortis genera aliena, puta quo pacto in digitum pedis maiorem uulneratus quidam, confestim decesserit: & quod, in clamante solum duce exercitus, Prisco, septem & octo hostium mortui fuerint. Præterea & in numero occisorum, ab hac parte, etiam contrà quàm in Imperatorum epistolis scriptum cōtinetur, mentitus est, Nam circa Europum hostium quidem cecidisse millia trecenta septuaginta, & sex supra ducentos ait, Romanorum autem non amplius duobus, saucios autem factos fuisse nouem: quæ haud scio, an ullus sanæ mentis, ferre queat. Iam & illud dicendum, quod neque ipsum paruum est. Nam præ nimio studio Atticæ elegantia, & quod uideri cupiebat, uocem omnino ad eius linguæ proprietatem quàm accuratissimè emundasse, uolebat eodem pacto & Romanorum nomina efferre, eademque inter Græca transcribere. Vt Cronō quidem Saturninum uocabat, Phrontin autem Frontonem: Titanium, Ticianum, & id genus alia multo magis ridicula. Præterea idem hic, de morte Seueriani scripsit, quod cæteri quidem omnes decepti ac falsi sint, qui putarunt ipsum gladio interfectum esse, quando inedia & cibi abstinentia perierit. Nam hanc mortem illi facillimam, & minimè grauem uisam fuisse, nesciēs uidelicet, quod totum illud, quod ille passus est, triūm, opinor, dierum fuit. Qui autem inedia moriuntur, etiam in septimum usque diem plerique sufficiunt. Nisi si quis hoc credere uolet, quod Osroës astiterit expectans, donec Seuerianus fame interiret, & ob hoc

ante septimum diem, in aciem non eduxerit. Porro eos, qui & poetici nominibus, optime Philo, in historia utuntur, quo nam loco ponamus eos puta, qui dicunt, ἐλάτῃ, hoc est, stridorem dedit machina impulsæ, & murus cadens, uehementer ἰδ' οὐρανῷ, id est, fragorem dedit. Et in altera parte præclaræ huius historię, Edeffa igitur, ita armis περισμαρταγέτο, hoc est, circuncirca personabat, & ἔττοβον, hoc est, fremitus, qualis maris intempestuosi esse solet. Et, omnia illa κόραβον, id est, tumultus ac strepitus erant. Et ipse dux ἐμερμύριζεν, hoc est, animo huc atq; illuc uersabat, quo pacto potissimum muros inuaderet. Deinde aut inter hæc, adeo humilia & abiecta nomina, adeo plebeia & mendicis conuenientia multa infarta erant, in quibus uelut rimæ aut lacunæ cæterę obturarentur, quale est illud: ἐπεὶ δὲ λευκὸν σπασθὲν ἀρχὴς τοῦ κυρίου, hoc est, scripsit castrorū præfectus, domino. Et, αἱ στρατιῶται ἀγόμενον τὰ ἐγγύχοντα, id est, milites emebant necessaria. Et, ἄδελφαι λελουμένοι ποταμὸν αὐτοὺς ἐγίγνοντο, hoc est, iam loti, ad ipsos uenerunt, & id genus alia. Vt mihi hæc res per similes uideatur esse Tragædo, qui altero quidē pede, calciamento alto & grandi incedat, alterum autē sandalio subligatum habet. At uero & alios quosdam reperiās, qui procœmia splendida ac tragica, & excellenter longa composita habent, ut speres ex eo, quæ sequentur, omnino mirabilia quædam auditurum te esse. At mox corpus ipsum historię exiguum quoddam & ingenerosum subtexunt. Vt & hoc non dissimile uideatur puero aut infanti alicui, sicubi fortē uidisti cupidinem ludentem, personam Herculis amplā & magnam, aut etiam Tirani alicuius induentem. Statim igitur, qui auscultat, acclamare ipsis solent, notum illud, Parturiunt montes &c. Decet autem non ita, sed similia inter se omnia, & eiusdem coloris esse, & capiti reliquum corpus respondere, ut nō aurea quidem sit galea, Thorax autem omnino ridiculus, ex pannis alicunde uetustis, aut pellibus putribus confusus: deinde & clypeus salignus, & tibialia cōchis incrustata, aut ex corio porcino facta. Videas enim per quam multos huiusmodi historiarum scriptores, qui Rhodij illius Colossi caput, uani alicuius seu pumilionis corpori imponant. Vt rursus alios, qui corpora sine capitibus introducunt, absq; procœmijs, & statim ab ipsis rebus incipientes, qui & Xenophontis sectatores in hoc uideri uolunt (quoniam & ipse sic exorsus est. Darij & Parysatidis filij nascuntur duo &c.) & aliorum ueterū, ignorant, quod quædam procœmia uel seu potestate sunt, quæ plerūq; latent, ut alibi ostendemus. Quanquam hæc omnia adhuc tolerabilia sunt, quæcūq; uel circa compositionem uerborum, uel reliquam dispositionem peccantur. At uero circa ipsorum quoq; locorum descriptiones mentiri, idēq; non solum parasangas aliquot, sed & totas mansiones, quantum unius diei itinere castra promoueri solent, illud quæso cui honesto aut pulchro comparabimus? Vnus igitur quidam, adeo oscitanter ac desidiose res ipsas collegit, utpote neq; Syro aliquo consulto, neq; uotum illud, quod uulgo dici solet, Epicureorum tabulis de his ipsis rebus auditis, ut cum de Europo mentionem faceret, in hunc modum dixerit: Europus, inquit, sita quidem est in Mesopotamia, mansionibus duabus ab Euphrate distans: deduxerunt aut eam coloniam Edeffæi. Neq; hoc illi satis fuit, sed & patriam meam Samosata, idem generosus ille, in eodem libro sublatam, unā cum ipsa arce & muris in Mesopotamiam transtulit, ita ut tota ambitur ac terminaretur utroq; flumine, utrinq; altero, quasi cutem illius præterlabendo radente, & tantum non ipsos muros alluente. Ridiculum autē etiam foret, si tibi nunc Philo, apologiam aliquā contexam, quod neq; Parthus, neq; Mesopotamita sim: inter quos relatum me, egregius iste scriptor collocauit. Quin & illud ualde scilicet credibile, idem hic de Seueriano dixit, apposito etiam iureiurando, quod quæ dicat ex quodam audierit eorum, qui ex ipso eo opere effugerunt. Neque enim gladio illum mori uoluisse, neq; uenenum bibere, neq; laqueo collum innectere, sed mortem quandam excogitasse Tragicam, & quod

In Anabasi
Xenophōtis

Hactenus de
uicijs uerborū
et cōpositi
onis, in qua
in rebus pec-
cantur.

I. Viciū,
Mendaciū.

Id est, duorum
dierū itinere

ad

ad audaciam attineret, omnino externam ac peregrinam. Fortè enim habuisse ipsum admodum magna uitreæ pocula, ex uetro pulcherrimo facta. Postquàm igitur omnino decrerum illi fuisset mori, fracto ex scyphis maximo, uno quodam crustorum usum esse ad eadem, inciso uidelicet gutture, uetro. Atq; ita neque gladium, neque lanceam repperit, quo moreretur, dummodo uirilis ipsi, & heroica mors obtingeret. Postea autem, quoniam Thucydides funebrem orationem quandam habuit, pro ijs, qui primi tum eo bello occubuerunt, ipse quoq; Seueriano talem habendam esse censuit. Omnibus enim ipsis cum Thucydide, eo, qui nihil in culpa fuit eorum malorum, quæ in Armenia acciderant, æmulatio atq; contentio est. Sepulto igitur Seueriano, magnificè, adducit ad tumulum Afranium quendam Centurionem, æmulum Periclis, qui talia ac tanta rhetori comore de illo perorauit, ut ego, per Charites, multum admodum lachrymarum præ ritu effunderem, & maximè, quando rhetor iste Afranius, ad finem Orationis lachrymans pariter, cum miserabili ploratu sumptuosarum cœnarum, & propinationum illarum mentionem faciebat, deinde & Aiæcis quendam colophonem imponebat. Nam gladio euaginato, generose admodum, & ut Afranium decebat, aspicientibus omnibus, se ipsum ad tumulum iugulauit, non indignus per Bellonam, qui multo antè mortuus fuisset, si talia rhetoricatus esset. Atq; hoc dixit idem aspicientes omnes, tum qui aderant, admiratos fuisse, laudasseq; Afranium supra modum. Ego uero etiam cætera illius damnabam, ut qui tantum non offarum & ollarum meminisset, & placentarum memoria si lachrymaretur. Hoc tamen præter cætera reprehendi, quod non scriptore ipso & actore fabulæ huius, ante se iugulato, mortuus fuerat. Multos autem & alios consimiles his, commemorare tibi, amice Philo, possem, ueruntamen paucis quibusdam adhuc additis, ad alteram promissionis partem, transibo, puta ad id consilium, quo pacto rectius ac melius historiam scribere quispiam debeat.

II. Viciū,
præteritio
necessariarū
et tractatio
non necessa-
riarum.

Sunt enim quidam, qui, quæ rerum gestarum maximæ, & memoria dignissimæ sunt, prætermittant, aut quasi in transcurso tantum attingant, præ imperitia autem & ineptitudine, & ignorantia eorum quæ dicenda uel tacenda sint, ea quæ minima sunt, admodum prolixè & laboriose immorando uerbis exponunt, non aliter ac si quis Iouis Olympici, uniuersam pulchritudinem ac formam, quæ tanta ac talis est, non uideat, nec laudet, neq; etiam ijs, qui de ea nesciunt, quicquam narret, sed subbellij rectitudinem, & expolitionem, & crepidinis cōcinnitatem admiretur, & hæc admodum cum multa diligentia & cura exponat. Equidem audiui quendam, qui pugnam eam quæ ad Europum cōmissa fuit, ne totis quidem septem uersibus prætercurrebat, uiginti autem mensuras, aut etiam amplius, aquæ consumpserat in frigidam, & nihil ad nos pertinentem narrationem, quo uidelicet pacto Mauritanus quidam eques, Mauiacas nomine, præ siti errans per montes deprehenderit Syros quosdam, agrestes, prandium apponentes, & quod principio illi metuerint ipsum: deinde uero, intellecto, quod ex amicis unus esset, receperint ad se hominem, & cibum præbuerint. Nam & illorum fortè quendam, aliquando in Mauritaniam profectum fuisse, cum ipsius frater in ea terra militaret. Post hæc fabulæ longæ, & narrationes, quo pacto ipse in Maurusia uenatus esset, & ut uidisset elephantos multos in eodem loco pascentes, & quod parum abfuerit, quin à leone deuoratus fuisset: deinde & quantos pisces emerit Cesareæ. Atq; ita egregius iste historicus, relictis tot cædibus circa Europum factis, tot præliorum motibus, & foederibus necessarijs, & custodijs, alijs alijs oppositis, usq; in profundam uesperam substitit aspiciens Malchionem, Syrum istum, Cesareæ scaros ingentes uidelicet eumentem. Et nisi nox occupasset ipsum, fortassis & ad cœnam cum illo uenisset, scaris istis iam apparatis. Quæ, nisi ille tam diligenter historiæ tradidisset, magnas nimirum res ignoraturi nos fuissetemus, & damnū hoc Romanis intolerabile fuisset, si Mauiacas

ficas iste sitiens, potum non inuenisset, sed incoenatus ad castra reuersus esset. Atqui quam multa alia longè magis necessaria, uolens ego nunc prater eos quemadmodum & tibicina quædam uenit ex propinquo uico ad eos, & ut dona mutuo inter se dederunt, Mauritanus uidelicet ille Malchioni lanceam, hic autem contra Mausacæ fibulam: atq; alia multa talia, quæ pugnae illius ad Europum ipsa adeo capita & summaria sunt. Proinde merito dixerit quispiam, tales scriptores, rosam quidem ipsam non uidere, spinas autem quæ iuxta radicem enascuntur, diligenter contemplari. Iam alius quidam, ô Philo, admodum & hic ridiculus, qui alterum pedem ne extra Corinthum quidem unquam protulerat, neq; ad Cenchreas usq; peregre profectus fuerat, nedum Syriam aut Armeniam conspiciatus, in hunc modum exorsus est, memini enim: Aures, quam oculi minus fide digni sunt. Proinde scribo quæ uidi, non quæ audiui. atq; ita diligenter omnia uiderat, ut diceret, dracones Parthorum (signum autem hoc multitudinis ipsorum est, mille enim dracones uiuos, draco producit) ingentes esse, generariq; in Perside paulo supra Iberiam. Hos autem antea quidem ex hastis siue longurijs suspensos illos, in altum attollere, eoq; terrorem ijs qui à longe aduentarent, facere solere, in ipso uero prælio, quando iam congressi sunt, solutos illos in medios hostes immittere: nimirum multos nostrorum hoc pacto deuoratos esse, alios autem implicantibus & compungentibus ipsos, illis, strangulatos & contractos: astitisse autem ipsum atq; hæc uidisse, in tuto tamè, nempe ab arbore quadam excelsa spectando. Et rectè sanè fecit, quod propius ad feras istas non accessit: neq; enim nos tam egregium scriptorem, & qui eminens ipse, præclara ac magna adeo in hoc bello effecerit, nunc haberemus. Nam & pericula multa subiit, & uulneratus est circa suram, à Cranio uidelicet iter faciens ad Lernam. Atq; hæc Corinthijs audientibus recitabat, satis scientibus illis quidem, quæ ne in pariete pictum quidem bellum unq; uidisset. Sed nec arma ille quidem norat, neq; machinas, quales essent, neq; ordinum aut acierum nomina, prorsus enim studio habuit *μαχίαν*, hoc est, obliquam, uocare, phalangem, *ἰσὶν κέρατα* autem, hoc est, protentis cornibus, id, quod ex porrecta fronte educere dicitur. Alius autem suauissimus quidam cuncta à principio ad finem usq; gesta, quæ cūq; in Armenia, quæcūq; in Syria, quæcūq; in Mesopotamia: præterea quæ ad Tigrim, quæq; in Medis acciderant, ne totis quidè quingentis uersibus cōplexus scripto edidit, eoq; facto historiam cōposuisse uideri uolebat. inscriptionē uero, parum abfuit, quin longiorem ipso libro inscripserit, uidelicet hoc modo: Antiochiani certaminis, Apollinis sacri, uictor (nam cursus certamine, quod Dolichum uocant, puer olim uicerat) eorum quæ in Armenia, in Mesopotamia, & in Medis à Romanis nunc gesta sunt, historica narratio. Iam & quendam ego audiui, qui quæ futura essent, historię cōmendarat, & Vologesi captiuitatem uidelicet, & Osroæ eadem, quemadmodum leoni obijciendus esset, & postremo omnium etiam multoties ullū desideratum à nobis triumphū. Adeo omnino uatis in modum sese gerens, properabat iam tum ad finem scribendi, quin & ciuitatem idē iam in Mesopotamia condidit, magnitudine maximam, & pulchritudine pulcherrimam; adhuc tamen speculatur & deliberat, an eam Nicæam à uictoria conueniat nominari, an uero Homoneam, an etiā Irenæam: Et ob hoc quidem adhuc in dubio pendet, & sine nomine præclara illa ciuitas nobis est, nugis multis & fastu historico referta. Quæ uero in India posthac agentur, etiam ea promisit se iam nunc scripturum esse: præterea & descriptionē maris exterioris, nauigantibus traditam. Neq; promissiones modo hæc sunt, sed & proœmium Indicæ historię iam compositum est, & tertium tagma, seu tertius liber. Ac Galli quidem & Maurorum pars quædam modica, cum Cassio, omnes isti iam Indum fluuiū traiecerunt. Cæterū quid facturi sint, aut quomodo excipient elephantorum incurfus, non multo post egregius iste scriptor, à Mu-

Aliud exemplum.

Aliud exemplum eiusdem uicij.

Vulgo sic. Po-
sio contrari-
orū altero,
tollitur alte-
rum.

II. Pars.
Quæ scriben-
ti historiā po-
tissimum spe-
ctanda sint.

Titormus Ac-
tolus qdā fu-
it, corpore p-
cero, et robu-
state incredi-
bili, qd Milo-
nē uiribus su-
perauit. uide
Celiū lib. II.
cap. 70. Leo-
trophides ue-
ro corpore te-
nui ac macilē-
to fuit, unde
et prouerbiū
Macilentior
Leotrophide
huius & Sui-
da meminit.

furidæ, aut ex Oxydracis, ad nos scribet. Huiusmodi multa, præ inscitia & imperitia nugantur, ea quæ uisū dignissima sunt, neque uidentes, neque etiam si ui-
deant, pro dignitate exponere scientes. Excogitantes autē & effingentes, quic-
quid temerè in linguam, ut aiunt, uenerit. Etiam numero librorum præterea
superbientes, & maximè in inscriptionibus. Nam rursum & hæc omnino ridicu-
læ sunt, ut istius, nescio cuius, Parthicarū uictoriarū libri tot, uel tot. & rursum;
Parthidos primus, secundus &c. ut Archidos scilicet. Alius etiam urbanus pau-
lo. Nam legi Demetrii cuiusdam Sagalassensis Parthonica. Non quod prori-
su habeam, & illudam historiis adeo præclaris, sed utilitatis causa hæc cōmemo-
ro, quod quisquis hæc atque huiusmodi alia euitarit, is bonam partē historiæ re-
ctæ scribendæ consecutus iam sit, imò pauca adeo illi etiam defunt, si modo ue-
rum illud est, quod Dialectica tradit, quod eorum, inter quæ medium nullum
est, altero eleuato, alterum contrā deprimitur. At uero area ipsa, dixerit quis-
piam, purgata probè iam est, ac spinarum, quicquid fuit, & rubi excisi, reli-
quorum aut ruina ac rudera, iam exportata sunt, & si quid asperum antea fu-
it, id totum sublatum & complanatum est, quare tempus iam est, ut ædificium
aliquod superstruas, etiam ipse, quo ostendas, non modo aliorum evertendis,
generosum esse te, uerum etiam per te ipsum excogitando atque inueniendo
tale aliquid præstare posse, quod & dexteritatem quandam præ se ferat, & à
nemine, ne Momo quidem, reprehendi ac carpi queat. Aio igitur, eum qui
optimè conscribere Historiam uolet, duo hæc præcipua domo secum & de suo
afferre debere: Prudentiam quandam siue intellectum ciuilem, & potesta-
tem dicendi. Quorum alterum quidem, nulla doctrina traditum, naturæ do-
num quoddam est. Dicendi autem potestas, multa exercitatione, assiduoque la-
bore, & imitatione ueterum comparanda erit. Atque hæc quidem extra artem
sunt, neque me consultore opus habent. Neque enim prudentem siue intelligentē
& acutum reddere eum, qui non natura talis fuerit, libellus hic meus promit-
tit, quoniā magni sanè æstimandus, imò omnibus anteferendus foret, si trans-
formare, & quasi nouo quodam ornatu induere, huiusmodi, ille posset, pu-
ta uel ex plumbo, aurum reddere, uel ex stanno argentum, uel ex Conone, Ti-
tormum, uel ex Leotrophide, Milonem efficere. Verum artis & consilij uti-
litas ea est, non ut ea suppeditent, quæ antè adsunt, sed ut illis rectè ac conue-
nienter uti doceant. Quo pacto nimirum & Iccus, & Herodizes, & Theon, &
si quis alius artis palæstricæ magister, atque exercitor fuerit, pollicerentur tibi.
Perdiccam hunc acceptum (si modo hic est ille, qui nouercam amauit, & ex
eo contabuit, & non potius Antiochus Seleuci filius, Stratonices illius a-
more captus.) Olympionicen reddere, qui cum Theagene, Thasio illo, aut
Polydamante Scoruffæo, certamine congredieretur, non ut naturam & inge-
nium ad eam rem suppeditarent, sed ut materiam iam antè à natura datam, &
ad hanc palæstræ exercitationem suscipiendam idoneam atqueabilem, per
artem multo meliorem redderent. Quam ob rem absit & nobis hæc inuidia
promissionis, ut artem aliquam rei adeo magnæ ac difficili, nos inuenisse dica-
mus. Neque enim quemuis acceptum, reddere historicum nos uelle dicimus,
sed ei, qui natura intellectu bono præditus, & ad dicendum quàm optimè ex-
ercitatus fuerit, uiam quandam ostendere rectam (si modo talis ulla apparer)
qua utendo, citius atque aptius ad finem & scopum usque quo tendit, perueni-
re possit. Non enim neque illud dixeris, eum, qui intelligentia præditus fu-
erit, arte ac doctrina earum rerum, quas ignorat, opus non habere. Nam si
absque doctrina & institutione, cythara ludere posset, etiam tibia canere, ac cæ-
tera omnia sciret. Nuncautem, nisi doctus ab aliquo, nihil quicquam eorum ma-
nu facile attingit, at demonstrante aliquo uiam ac rationē, & discit facillimè, &
rectè idem administrat per se ipsum. Proinde nobis quoque nunc talis discipulus
tradatur

tradatur, qui & ad intelligendas res, & ad dicendum non sit degener, sed acutum tueatur, possitq; rebus uti, si committantur illi, ac animum habeat militarem, sed tamen cum ciuilitate coniunctum: & experientiam, quam ducis militaris esse conuenit. Denique, per louem, & in castris aliquando uersatus sit, & milites ipsos, seu cum ad praelia exercentur, seu cum re ipsa in aciem educuntur, conspicatus sit: praterea & arma norit, & machinas quasdam, & quid sit diductis cornibus, & quid, ex porrecta fronte instruere aciem, quomodo cohortes, & quomodo turmae constituantur, unde, & quid, erumpere, & quid item circunducere equitem, sit, scias. Et in summa, neque eorum quispiam sit, qui domi desidentes, nusquam foras ipsi progrediuntur, neque facile credat, ijs, quae solum ab alijs narrari audiet. Maxime autem, & ante omnia, libero animo sit, ut neque metuat quenquam, neque ab ullo speret quicquam, quoniam si milis hoc pacto foret, malis iudicijs, qui uel ad gratiam, uel ad odium, accepta mercede sententiam ferunt. Quin neque curet magnopere, neque Philippum oculo ab Astere, Amphipolitano isto sagittario priuatum circa Olynthum, sed talem, qualis re ipsa est, spectandum proponat: neque illi Alexander grauitate se excruciet, ob Cliti caedem, crudeliter in ipso conuiuio perpetrata, si planè ac manifestè coloribus suis depingendus sit: neque item Cleon illum perterrefaciat, eo quod multum in concione potens sit, & suggestum, siue tribunal quasi possessionem suam detineat, quo minus hominem exciosum, & insanum hunc esse dicat, denique neque rota Atheniensium ciuitas, absterreat illum, ne non, ubi de cladibus in Sicilia acceptis historiam composuerit, omnia ista commemoret, quo pacto, & Demosthenes captus fuerit, & Nicias mortem obierit, quomodo exercitus siti laborarit, & qualem aquam biberint, & ut in ter bibendum plerique trucidati fuerint. Existimabitur enim (id quod iustissimum est) ab ijs qui sana mente praediti sunt, non ipse in culpa esse, si ea, quae infeliciter, aut stultè gesta sunt, ita ut gesta sunt, narrabit. Non enim ipse talia fingit, sed uerbis tantum indicat, atque exponit. Quare etiam siue praelio nauali superati fuerint, non ille tamen is est, qui eos submergit: siue in fugam conuersi fuerint, neque idem ille est, qui eos persequitur: nisi si, cum optandum fuerat, ne quid tale eueniret, ille hoc intermisit. Quandoquidem, si tacendo hæc, aut in diuersum narrando, corrigi aut emendari possent, facillimum fuerat Thucydidi, uni ac tenui calamo, inuertere quidem Epipolarum munitiones, submergere autem Hermocratis triremem, & execrabilem istum Gylipum confodere interea, dum uias obstruit, & fossis intercludit. Deniq; & Syracusanos in Lapidinas conijcere, Atheniensibus uero copiam facere, tum Siciliam, tum Italiam, cum prima illa Alcibiadis spe, circumnauigandi. Verum enim, opinor, ea quae semel facta sunt, neque Clotho reuoluet denuo, neque Atropos in diuersum mutabit. Proinde Historici opus unum est, ut quaeque perinde ac facta sunt, exponat. Hoc autem facere non poterit, donec uel Artaxerxem metuerit, medicus ipsius existens, uel sperat Candyn purpureum, & torquem aureum, & equum ex Nisæis illis aliquem, se accepturum esse, mercedem uide licet laudem earum, quae scriptis inseruisset. At neque Xenophon illud faciet, iustus scriptor, neque Thucydides, sed siue priuatim oderit quosdam, multo magis necessarium putabit esse, id quod publicum est, ueritatemq; pluris faciet, quam inimiciam, siue etiam amauerit, tamen non parcat illi, quisquis peccauerit. Vnum enim hoc, ut dixi, proprium historiae est, ac soli imolandum ueritati, ei qui ad historiam scribendam accedet, cetera uero omnia postponenda. Et in summa, Vita una, & mensura certa est, aspicere non ad praesentes auditores, sed ad eos, qui in posterum in his scriptis legendis uersabuntur. At si quis continuo beneuolentiam & fauorem capiat, merito

I. Praeceptū
de libertate.

De Epipolis,
Hermocrate,
& ceteris,
Thucydides
lib. 6. & 7.

Nisæi equi ue
locitate comē
dantur, à lo
co Persidis
Nisæo uoca
ti, Suidas.

*Alludit ad lo-
cum Platonis
in Gorgia, q
Comedi arte
gymnastica
opponit, in-
ter adulatori
as artes uide-
liet.*

*n.
Ope in uera
bis & cōposi-
tione spectari
debent.*

in parte adulatorum recensetur, quos olim Historia statim ab initio auersam est, non minus, quàm Comendi artem, Gymnasticæ. Alexandri igitur hoc quoque dictum refertur: Libenter, inquit, in uitam paulisper redirem ô Thesicrates, post mortem, ut cognoscerem quo pacto hæc legerent homines, qui tum erunt. Nam si nunc ea laudant, & amplectuntur, mirum non est, putant enim nō paruo illectamento uidelicet isto, quisq; sibi beneuolentiam apud me conciliaturose esse. Homero itaque, quanquam fabulosa plurima de Achille scripserit, nonnulli tamen eò adducuntur, ut illi iam & fidem adhibeant, unum hoc argumentum ad demonstrationem ueritatis magnum existimantes, quod non de uiuo illo scripsit. Non enim causam aliquam uident, cuius gratia mentiretur. Talis igitur mihi sit Historicus ille, ut & metu careat, & nullis muneribus corrumpatur, & liber sit, & dicendi libertatem, ac ueritatem amet, & quemadmodum Comicus ille ait: Ficus ficus, ligonem ligonem nominet, non odio, neq; amicitia quicquam tribuens, non parcens, aut miseresens, aut erubescens, aut exorari se facile patiens, æqualis iudex ac beneuolus omnibus, eò tamen usque, dum ne alteri plus æquo aliquid tribuat, hospes in libris, ac peregrinus, suis legibus uiuens, nullius imperio subiectus, non quid huic, aut illi placitum sit, secum cogitans, sed id quod actum est, exponens. Thucydides igitur, bene admodum lege hoc constituit, & uirtutes ac uicia Historicorum inter se discreuit, qui cum uideret Herodotum in summa admiratione esse, adeo ut & Musæ uocarentur ipsius libri, possessionem tamen ait se scribendo compositurum esse, quæ in perpetuum duret, potius, quàm quæ ad præsens certamen comparetur, neque se id quod fabulosum sit, amplexurum, sed ueritatem rerum gestarum relicturum posteris esse: deinde & utilitatem addit, & quem finem is, qui rectè sapit, historiæ statuere debeat, ut si quando etiam rursus similia quædam incidant, inquiens, ad hæc descripta respicientes, rebus ciuitatis rectè uti possint. Ac animo quidem & sententia tali præditus, historicus ille mihi accedat. Voce autem & expositionis uis, uehementi illa quidem, & aspera, & circuitionibus continua: deinde & aggressionibus, flexa & rotunda. Præterea & reliqua oratoriæ facultatis grauitate, non ita ualde instructus, & acuminatus, scripturam exordiat, sed sedacior paulo & tranquillior sit. Ac sententiæ quidem inter se iunctæ ac sociatæ & densæ sint: dictio autem, plana & ciuilis, quàm significantissimè manifestans, id cui adhibetur. Nam ut menti scriptoris scopum hunc proponimus, libertatem dicendi uidelicet, & ueritatem, ita & uoci eius unus hic scopus & primus propositus sit, ut planè indicet, & quàm lucidissimè rem ipsam declararet: uerbis, neq; obscuris, & extra communem uiam positis, neque etiam uulgaribus istis, & tabernarijs, sed ita, ut & à plerisque intelligantur, & ab eruditis laudentur. Iam uero & figuris, & exornationibus utatur, minimè molestis, minimeq; affectatis: quoniam perinde ut ius aliquod, orationem quoque rectè conditam exhibere debet. Ac sententiæ quidem etiam cum poëtice communicet, eiusq; partem aliquam contingat, in quantum grandiloqua & in sublimè elata etiam illa est. Et maxime quoties aciebus & pugnīs, & naualibus prælijs concurrerit. Opus enim tunc erit poëtico quopiam uento, qui secundo flatu uela impleat, & sublimem, ac per summos fluctus nauem sublatam prouehat. At dictio tamen, humi incedat, cum pulchritudine quidem ac magnitudine eorum quæ dicuntur simul elata, & ipsam quàm maxime licet, assimilata, cæterum neq; peregrinitatem præ se ferens, neq; intempestiue exulans, quasi quodam furore cœcitata. Periculum enim est ipsi, ne, quod uel maximum est, prorsus de statu mentis emoueat, & in Corybantem istum poëtices impingat. Quare maxime tamen fidendū freno est & ratione utendū, illud

Illud scientes, quod & in uerbis non mediocriter malum Hippotyphía est. Proinde satius fuerit, sententia tunc super equo incedente, expositionem seu dictionem humi iuxta currere, ephippio adherentem, ut ne à tergo relinquatur, cursu praeuicta. At uero & compositione uocum temperata, ac media quadam utendum est, ita ut neque nimium distrahantur ac dissociantur, nam hoc asperum foret, neque rursus numerose omnia, id quod plerique student, continuantur. Alterum enim uiciosum, alterum autem auditoribus molestum est. Ipsae uero res non ut forte sese offerunt, ita construendae statim sunt, sed diligenter ac laboriose de hisdem saepius etiam interrogare decet, ac maxime praesentem & coram intuentem. Quod si autem hoc fieri nequeat, tum his aduertere animum, qui syncerè & incorruptè magis narrare uidebuntur, & quos putaueris minimè uel ad gratiam, uel odio detracturos aliquid, aut etiam addituros esse, rebus gestis. Iamque etiam hic quispiam sit, qui & coniecturis colligere facile, & quod probabilius fuerit, constituere possit. Ac posteaquam iam omnia, aut etiam plurima collecta habuerit, principio capita rerum, & quasi summarium aliquod, contexit, delinietque corpus quoddam rude & informe, & nullis adhuc articulis expressum. Postea autem superaddito ordine, & formam inducat, & colorem dictione adhibeat, & singulis explicandis immoretur, & eadem numerositate quadam concinnet, & in summa, similem se tum gerat Homérico Ioui illi, qui nunc quidem equestrium Thracum terram aspicit, nunc autem rursus ad Myrsin terram oculos deflectit. Eodem enim pacto & ipse nunc quidem ad res Romanorum seorsim aspiciat, indicetque nobis quales eae apparuerint, ex alto intuiti sibi: nunc autem rursus ad res Persarum se conuertat, postea etiam utrosque pariter contemplatur, puta cum inter se pugna congressi fuerint. Etiam in ipsa acie non ad unam tantum partem respiciat, neque ad unum aliquem equitem, aut peditem, nisi Brasidas quispiam fuerit, qui de nauis profiliat, aut Demosthenes, qui scalas rescindat, & ascensum in terram prohibeat. Ac duces quidem primum omnium intueatur, & si quid hortati fuerint, illud quoque audiat, & quomodo, & qua sententia, atque consilio aciem instruxerint, uideat. Postquam autem iam manus consertae fuerint, communis utriusque partis contemplatio sit, ac tum uelut in trutina appendeat & examinet, ea quae geruntur, simulque & persequatur fugientes, & fugiat cum cedentibus. At omnibus hisce modus quispiam adhibeatur, ne ad satietatem usque, neue ineptè, neue etià iuueniliter progrediat, sed cum facilitate quadam absoluat sese. Atque his hic alicubi subsistere iussis, ad illa transgrediat, si festinat. Deinde rursus huc redeat, absolutus atque paratus futurus, quandoque illa reuocauerint. Ac ad omnia festinet, & quatenus fieri potest, eadem tempora omnibus tribuat, transuoletque ex Armenia quidè in Medos, hinc autè curriculo uno in Iberiam, inde in Italiam, ita, ut nullam occasionem praetermittat. Praecipue autem speculo similem animum gerat, liquido uidelicet ac splendido, & qui centrum accuratè impressum habeat, & qualescunque operum formas receperit, tales easdem etiam spectandas exhibeat. Peruersum autem & obtortum, aut colore diuersum, aut specie mutatum nihil reddat. Non enim perinde a oratoribus scribunt, sed ea quidem, quae dici debent sunt, & mox dicuntur: facta enim iam sunt. Ceterum ordinare oportet, & exponere ipsa. Quare non, quid dicant, querendum ipsis est, sed quomodo dicant. Prorsus autem putandum est, eum qui historiam scribit, Phidiae, aut Praxiteli, aut Alcameni, aut alteri cuiuspiam illorum similem esse oportere. Non enim neque illi aurum, aut argentum, aut ebur, aut aliam materiam faciebant, sed illa antea praexistebat, & quasi ad eam rem preparata erat, suppeditantibus illam Eleis, aut Atheniensibus, aut Argiuis. Illi uero fingeant tantum, & secabant ebur, & poliebant, & conglutinabant, & concinabant, atque auro incrustabant. Et hoc artis illorum erat, materiam uidelicet commodè exedificare. Idem fer-

Hippotyphía
Graeci pro in
genti fastu &
nimia gloria
affectati de ac
cipiunt. Nam
ἵππος in cō
positione au
get, τυφός
aut superbiā
& fastū si
gnificat.

III.

Collatio re
rum.

Intelligit ea
quae in oppu
gnatione, Pyli
acciderunt, de
quibus Thucy
dides libro 4

III.
De procemijs
historiarum
ceteris parti-
bus.

mè igitur & historici opus est, ut uidelicet ea quæ facta sunt benè ac rectè com-
ponat, & quàm fieri potest clarissimè spectanda exhibeat. Ac quando is, qui ea
sic scripta, recitari audiuit, putat se postea etiam uidere, quæ dicta sunt, atq; in-
de ea laudat. tum demum opus hoc exactum & absolutum erit, propriamq; ac
ueram laudem historico illi Phidias, siue artificii suo rettulit. Porro omnibus ita
ita adornatis atq; paratis, etiam absq; procemio interim exordiri licebit, quan-
do uidelicet non admodum urget ac postulat ipsa res, præoccupari quædam,
& quasi ad futurum opus præfatione aliqua præparari. Potentia uero seu taci-
tè etiam tunc procemio utetur, indicante uidelicet ac manifestum faciente, de
quibus rebus dicendum sit. Quando aut etiam apertè procemio utitur, à dua-
bus rebus tantum exordium sumat, non ut Rhetores à tribus, sed beneuolen-
tiæ loco prætermisso, attentionem & docilitatem pariat auditoribus. Aduer-
tent enim ipsi animum, si ostēderit, quàm de magnis, aut necessarijs, aut ad ip-
sos pertinentibus, aut utilibus deniq; rebus dicturus sit. Docibilia aut & plana
posteriora faciet, si causas præmittet, ac rerum, quæ gestæ sunt, capita ac sum-
mas quasdam præscribet. Atq; huiusmodi procemijs optimi historiarum scri-
ptores usi sunt. Vt Herodotus quidem: Ne res gestæ longinquitate temporis
interirent, magnæ adeo, & admiratione dignæ, & præterea Græcorum uictō-
rias & barbarorum clades declarantes &c. Thucydides aut, quod magnum eti-
am ipse bellum illud futurum existimaret, & memorabile maximè, & maius, q̃
omnia ea quæ antea gesta fuisset. Magnum autem procemium erit, quando
rebus æquale & consonum erit, siue productum fuerit, siue abbreviatum.
Transitio uero ad narrationem mollis ac placida sit. Nam omnino omne reli-
quum corpus historię, longa quædam narratio est, quare & narrationis uirtu-
tibus exornari debet, leniter atq; æqualiter procedens, atq; ipsa sui similis, ita
ut neq; extet alibi, neq; hiatus aut concavitates aliquas habeat. Deinde & per-
spicuitas eluceat, dictione, quemadmodum dixi, & complexione rerum adorna-
ta. Absoluta enim & perfecta omnia faciet, & primo ad finē perducto, mox
secundum inferet, continuatum illi, & in morem cathenæ coaptatum, ut neq;
pertusum, aut interruptum sit, neq; narrationes plures, mutuo sibi adiacere ui-
deantur, sed semper quod primum est, secundo non modo uicinum ac proxi-
mum sit, uerum etiam cum eo communicet, & per extrema commisceatur.
Breuitas in omnibus utilis est, & maximè si non inopia quadam fuerit rerum
dicendarum, & hanc supeditari oportet, non tam à nominibus ac uerbis, quàm
ex ipsis rebus. Dico autem, si præter ueharis cursu, ea quidē, quæ parua sunt,
& minus necessaria, exponas autē & explices copiose ea quæ sunt magna. Imò
uero & prætermittenda multa. Neq; enim si conuiuio accipias amicos, atq; om-
nia apparta fuerint, ob hoc inter media bellaria, & auiculas, & patinas tã mul-
tas, & sues feros, & leporina, & sumina uel uuluas, saperdam quoq; appones,
& pulmentum, etiam si & illud apparatus & coctum habeas. sed quæ uisiora
sunt, missa facies. Maximè autem temperantia quædam adhibenda est, in de-
scriptionibus montium, aut murorum, aut fluuiorum, ut ne uim ac potestatem
uerborum ineptè ac præter rem ostentare uelle uidearis, tuumq; ipsius negotij
um agere, historia omissa, sed modicè adhibitis illis, utilitatis & perspicuitatis
tantum gratia, mox inde digrediaris. Visco seu glutino quod in hac re est, atq;
uniuersa tali gulositate euitata. Quemadmodum et Homerus utpote magnani-
mus fermè, ut uides, facit. Quanquam enim poëta est, prætercurrit tamē Tāta-
lum, & Ixionem, & Tityum, & reliquos. At si Parthenius, aut Euphorion,
aut Callimachus eadem tractaret, quàm multis, putas, uersibus aquam ad usq;
labia Tantali adduxisset? deinde quàm multis idem Ixionem uolutasset? Quin
& Thucydides ipse modicè hac orationis figura usus, uide, quàm mox ab eadē
iterū recedat, quoties uidelicet aut machinamentum aliquod exponit, aut ob-

sidionis

V.
De modo ad-
hibendo.

fidionis speciem, quæ necessaria, atq; utilis sit, declarat, aut etiam ciuitatum for-
mas, aut Syracusanum portum describit. Nam cum pestem illam narratione L. 2.
prosequitur, atque etiam longior esse uidetur: tum ipsas res considera, cogno-
sces enim hoc pacto breuitatem, & ut fugientem illum, res gestæ tum apprehen-
dant, ac retineant, ut quæ multæ sint. Quod si quando autem & dicentem
aliquem introducere opus erit, curandum est ut maximè personæ decora, & rei
conuenientia ac propria dicat, deinde ut quàm planissimè etiam hæc. Nisi quod
tibi permittitur tunc rhetoricari quoq; & ostentare uerborum & oratiōis gra-
uitatem. Nam laudes quidem, aut reprehensiones, omnino parca, & circum-
specta, & calumpnijs minimè obnoxia: præterea & cum demonstratione qua-
dam, & breues, & non intempestiua texendæ sunt. Nam extra iudicium ac fo-
rum illi sunt, de quibus hæc dicunt. Alioqui in eandē cum Theopompo culpā
incurres, qui inuidiose nimis accusat plurimos, & eam rem in studium & exer-
citationem quandam uertit, ut accusare magis, quàm historiæ tradere, res ge-
stas uideatur. Iam uero & fabula, si qua fortè incidat, dicenda quidem erit, non
tamen credenda omnino, sed in medio relinquēda, ijs, qui quoquo modo uo-
lent, coniecturam de ea facturi sint. Tibi uero, extra periculum sit, neq; in hanc
uel in illam partem magis inclinet. In uniuersum autem, illud memineris (sæ-
pius autem idem dico) & non ad præsens solum tempus respiciens, scribas, ut
ij qui nunc sunt, te laudent, & honoribus afficiant, sed in omne æuum intentus
illis potius, qui in posterum uicturi sunt, historiā componas, atq; ab illis mer-
cedē scriptionis deposcas, ut dicatur et de te aliquando: Ille uero uir liber fuit,
& ad dicendum fiducia plenus, nihil neque adulatorium, neq; seruale, sed ueri-
tatem in omnibus secutus. Atque hoc si quis modestè sapiat, ante omnes præ-
sentium spes merito ponat, breues adeo ac momentaneas existentes. An non
uides Gnidium illum architectum, cuiusmodi fecerit? Cum enim extruxisset
illam in Pharo turrim, maximum atq; pulcherrimum operum omnium, ut ex
ea faces incensæ nauigantibus uiam dirigerent, in multum usque maris, & ne
deferrentur illi in Parætonium, locum omnino (ut aiunt) periculosum, & un-
de non facile redire atque effugere licet, si quis intra angustias ac septa illius de-
latus fuerit. Hoc igitur opus postquam exædificasset, intus quidem in saxi-
suum ipsius nomen inscripsit, supernè autem calce illita, atque ita priore inscri-
ptione occultata, nomen eius, qui tum regnauit, superinscripsit, ratus id, quod
& euenit postea, paruo admodum tempore futurum esse, ut literæ istæ foris
inscriptæ, unà cum calce illita reciderent, & euanescerent, appareret autem in-
terior titulus, hic uidelicet: Sostratus Dexiphanis filius, Gnidius. Dijs ser-
uatoribus, pro salute nauigantium, &c. Hoc pacto neque hic ad illud tempus
quod tum erat, neque ad uitam suam, quæ modica ac breuis erat, respiciebat,
sed ad hoc præsens, & in perpetuum, donec turris ea superstes futura est,
ars quoq; illius manebit. Oportet igitur & historiā eodem modo
componi, cum ueritate magis in futuram spem, quàm cum a-
dulatione ad gratiam & dulcedinem ijs, qui eam in præ-
sentia nunc laudant. Atque hæc tibi regula & amul-
fis historiæ iustæ. Qua quidem si qui exami-
nando ac perpendendo utentur, benè
res habet, & commodum hæc à
nobis scripta sunt: sin minus,
uolutatum est in Cra-
nio dolium.

De hac turri
uide Strabo-
nē lib. 17. Fu-
it aut Paræto-
niū locus pau-
lō supra Ale-
xandriā uer-
sus Libyā, ut
Plinius ait.

LVCIANI.
HISTORIAE VERAE
LIBER PRIMVS.

ARGVMENTVM.

VT *suprà* *Historia* *præcepta* *et* *regulas* *tradidit*, *ita* *in* *his* *duobus* *libris*, *exempli* *eiusdem* *proponit*, *non* *quidem* *rerum* *uerè* *gestarū*, *sed* *fictarum*, *simul* *ut* *formam* *aliquam* *operis*, *cui* *uideretur*, *proponeret*, *simul* *ut* *animos* *à* *rebus* *serijs* *auocatos*, *paulisper* *reficeret* *et* *delectaret*. *Quid* *autē* *in* *his* *narratiōibus* *potissimū* *spectandū* *sit*, *nēpe* *qua* *ocasiōe*, *quōue* *cōsilio* *argumentū* *hoc* *trahat*, *ipse* *in* *proœmio* *exponit*.

Præfatio.

Mo est athletarum, ac eorum, qui summa diligentia corpus exercet, nō modo bonę habitudinis, ac exercitationis habere rationē, uerum etiā, quod magnam exercitationis uim habere arbitrātur, nonnūquam remissioni corporis acquiescere. Idem literarum studiosis fieri oportere censeo, ut cum grauius ac serijs legendis defatigati fuerint, ad animi laxamentum aliquantisper declinent, donec ad futurum laborem robustiores ac uegetiores efficiantur. Maximum uero ex hoc ocio atque quiete fructū caperent, si talium rerū lectioni uacarent, quæ non modo tenuem ac ieiunam, uerum neque rudem, neque inconcinnam speculationem præ se ferent, quale quiddam & de his scriptis sensuros suspicor. Neque enim solum materię nouitas atque festiuitas, neque id quod multa ac uaria mendacia uerisimiliter ac probabiliter cōfinguntur, eos ad legendum alliciet, uerum id præcipue, quod omnis fermè narratio, neminem, aut ex antiquis, aut scriptoribus aut philosophis, qui monstruosa quædam, & fabulis similiora quàm ueris, literis mandarunt, sine morsu reprehensionis prætermisit. Quorum quidem omnium nomina subiecissem, nisi ea tibi ex ipsa lectione perspicuum & manifesta fore, intelligerem. Ctesias enim Ctesiochi filius Cnidius mira quædam de Indorum regione conscripsit, atque ea quidem quæ neque ipse audiuerat, neque ab alio qui uera narraret, acceperat. Iambulus quoque de his quę in mari magno sunt, multa præter fidem ac opinionem hominum suis libris inseruit, omnibus quidem apertum commentus mendaciū, non tamen insuauis materię compositor. Multi præterea hos imitati in eadē ratione scribendi uersati sunt, qui errores suos ac peregrinationes, ac immensa beluarum corpora, & feritates hominum, & inusitados mores enarrarunt. Huius uero scurrilitatis artifex & inuentor extitit Homericus ille Vlysses, qui apud Alcinoū uentorum seruitutem, & unuculos, crudaque uorantes homines, & multorum capitum anima hia, sociosque meretricum ueneficijs permutatos, multaque monstris similia rudē Phæacum populo est e mentitus. In quæ quidem cum incidissem, non multum sanè his ob mendacium succensebam, quum hoc genus sermonum ab his, qui se philosophos esse profitentur, usurpari uiderem. Illud uero non parum in eis admiratus sum, si quum falsa dicerent, id alios latere existimarent. Quapropter & ipse præ reum nouarū studio, uolens posteris aliquid relinquere, ne solus expers sim libertatis in fabulis dicēdis (nihil enim memoratu dignū, quod uerè narrare possem, mihi contigerat) ad mendacium me transtuli, atque, ut mea quidem fert opinio, multo tolerabilius quàm cæteri. Nam quum hoc ipsum, quod mētiō, uerè dicam, idcirco me aliorum reprehensiones iure ac merito effugere existimaui, quoniam nihil me uerū narraturum polliceor. Ea igitur scribo, quæ neque ipse uidi, neque passus sum, neque ab alijs audiui, quæ præterea omnino non sunt, neque ab initio esse potuerunt. Quare qui hoc legerit, nullam his fidem adhibeat oportet.

*Narrationis
initium.*

Egressus olim ab Herculeis columnis, & in occidentalem Oceanum delatus
secun-

secundis quidem uentis nauigabam. Causa autem peregrinationis, & argumentum animi curiositas, & nouarum rerum desiderium, quodq; scire cupiebam, qui sit Oceani finis, quique homines ultra Oceanum inhabitent. Huius igitur gratia, commeatum & suppellectilem multam imposui, aquamq; quantum satis erat, ac coetaneos quinquaginta eiusdem animi mecum adiunxi, & armorum copiam parauit, gubernatoremq; optimum magno precio conducens accepi in nauem. Erat autem nauis mediocris, ad magnam ac uolentam nauigationem robusta. Die igitur & nocte secundè nauigantes, terra adhuc apparente, non adeo multa ui agebamur. Sequenti die simul sole oriente uentus increuit, & fluctus intumuerunt, caligoq; suborta est, neq; iam demitti uelum poterat. Cum uento igitur conuersi, & committentes nos ipsos tempestati, hyemauimus diebus nouè & septuaginta. Octuagesima uero die, oriente iam sole, repente conspiciamus non longè Insulam sublimè, & arboribus consitam. Circa eam fluctus non asperi frangebantur, etenim procellæ iam maxima pars quieuerat. Adeuntes igitur & descendentes, ut ex multa maris molestia, super terrâ strati diu iacimus. Tandè exurgentes, ex nobis ipsis quidè statuimus triginta custodes, qui naui adstarent, uiginti autem mecum qui ascenderent, quæ in Insula erant exploratum. Progredientes igitur circiter stadiis tribus à mari per syluâ, uidemus columnam quandâ æream, græcis literis inscriptam, caducis tamen, & consumptis, quæ indicaret eousq; Hercule & Bacchû deuenisse. Erant autem & propè uestigia duo in saxo, unû quidem instar iugeris magnû, alterum autem minus, ut mihi quidè uideretur, Bacchi fuisse quod minus erat, Herculis autem quod maius. Venerantes igitur locum processimus. Non iam longè aberamus, quû ecce flumini adstetimus, uino fluenti simillimo, profecto illi quod in Chio Insula nascitur. Erat & fluxus inundans & multus, ita ut alicubi nauibus esset transitus. Nobis ergo maior addita est fides, ut literis crederemus, quas antea sculptas in columna uideramus, animaduersis signis de Bacchi peregrinatione. Cupiès tamen & fluminis initium inuestigare, ascendebam contra fluctum, & fontè quidem nullum, multas tamen ac magnas uites uuis onustas inuenimus. Earû autem cuiusq; radicitus uinum scatebat lucens, quod in unû confluens flumen efficiebat. Videbamus & in eo pisces, & colore & gestu uino similes. Nos igitur cum cepissemus ex illis aliquot ac uorasse, cõtinuo temulenti euasimus, quos etiam præcidentes, fece plenos inueniebamus. Deniq; re animaduersa cõmiscētes eos, qui ex aqua nascunt pisces ac comedentes, uinalè uehementiâ temperauimus. Tunc & flumen trañcētes, qua uadibile fuit, uitû portentosam rem inuenimus. Nâ truncus inferior, qui à terra surgebat, ferax erat & crassus, superior autem mulieres erant, ab utero ferè sursum perfecta omnia habentes. Talè apud nos Daphnem scribunt, Apolline iam cõprehendente in arborem uersam. A summis autem earû digitis exoriebantur palmites uuis pleni. Quin & capitibus pro comis inerant clauiculi, & folia, & uux. Ex ergo ad nos accedentes salutabant, & dexteras protendebant, quædâ quidem Lyda, quædam Indica, plurimæ Græca lingua loquentes, oreq; nos deosculabantur: uerum qui osculum susceperat, ilico ebrius ac nutabundus reddebatur. Fructum autem decerpi nō sinebant, sed eo euulso dolebant, & quidem cum clamore. Gliscebant autem uehementer nobis commisceri, duoq; ex nobis cum illis coiuisent, ab eis non amplius soluti, sed ex pudendis connexi sunt. Traxerunt enim repente ex eadem specie naturam, & contradiati mansere. Iam & ipsis palmites digiti emittebant, & clauiculis circumplexantibus uux plenæ erumpēbant. Derelinquentes igitur eos in nauim confugimus, & cum conuenissemus, ijs qui ibi remanserant cum alia, tum & derelictorum comitum commixtionem cum uitibus enarrauimus. Acceptis ergo amphoris aquas hausimus, item & è flumine uinum, inque uicino littore noctem duximus. Mane autem ferebamur, & non uiolentis flatibus.

Circa

Circa meridiem uero, non iam apparente insula, repente turbo factus est, qui nauem circumuoluens, & in sublime eleuans, ad ter mille ferè stadia nō iam in pelagus deposuit, sed sublatam suspendit, ingruensq̃ uelut uentus, & sinu facto defererebat carbasum. Septem igitur dies, ac totidem noctes per aëra decurrentes, octaua die inspicimus terram quandam magnam in medio aëris, uelut insulam lucidam, & circularem, multa luce miscantem. Ad hanc ergo delati, portumq̃ ingressi descendimus. Explorantes autem regionem, inuenimus eam habitatam, & cultam: & die quidem nihil uidebamus, nocte autem apparebant & aliae non procul insulae, quaedam ut uidebantur maiores, minores quaedam, igni colore similes. Erat & alia sub terra, urbes in se habens & flumina, & maria, & syluas, & montes, quam hanc, quae à nobis incolitur, imaginabamur.

Volentes ergo ulterius procedere, comprehensi fuimus, in Equiuultures (sic enim illos dicunt) incidentes. Hi autem Hippogypī homines sunt, equorum loco uulturibus insidentes. Magni etenim sunt uultures, & ut plurimum tribus capitibus innixi. Hinc autem discat quis illorum magnitudinem. Malo etenim oneratae naui unaquaeque ala maior, & robustior est. His igitur Equi uulturibus imperatum est circumuolantibus terram, si quis aduena inueniretur, ad regem agere, qui & nos comprehendentes ad regem duxere. Is uero ut inspexit, ex ipsis, ut opinor, uerbis coniecturam capiens: Grati certè, inquit, uos aduenae. Assentientibus autem nobis, quomodo, inquit, aduenistis, tantum aëris superantes? Et nos illi omnem rem retulimus. Tum ille incipiens, nobis, quae sibi contigerant, narrabat. Quod uidelicet homo esset, nomine Endymion, in nostra ortus terra, raptusq̃ olim dormiens eò delatus fuerit, ubi & regio ni imperaret. Esse autem terram illam dixit, quae infra à nobis luna uideretur.

Endymion.

Sed bono animo nos esse iussit, neq̃ periculum ullum suspicari. etenim, ait, cum ista uobis aderunt necessaria. Si autem uicero bellum, inquit, quod nunc solem incolentibus infero, omnium felicissimè apud me uinetis. Hinc nos interrogauimus, qui essent hostes, & quae odiorum causae. Tum ille: Phaëthon, inquit, eorum qui in sole sunt, Rex, etenim ille etiam habitat, quemadmodum & luna, multo iam aduersum nos bellum gerit tempore. Coepit autem ea, quam audietis ratione. Ego olim pauperrimis quibusq̃, qui in meo erant regno, collectis, uolui coloniam in Luciferum deducere, desertum tunc & nullis habitatum. Phaëthon autem inuidia stimulatus, transitum prohibuit, medio in itinere occurrens, Equiformicis aduectus. tunc quidem uicti (non enim apparatu aequales eramus) secessimus. Nunc autem iterum uolo bellum inferre, & coloniam emandare. Quod si uultis mecum communicare cum exercitu, ex regis uulturibus dabo unum unicuiq̃, & ceteram armaturam. Cras autem faciemus exitum. Ita, inquam, quando tua haec est sententia, fiat. Tunc apud eos conuiuium excepti mansimus. Mane autem exurgentes statuebamur in aciem, nunciabant enim exploratores, hostes appropinquare. Magnitudo quidem exercitus tetrarum milia erant, absq̃ peditibus & externis auxilijs, item absq̃ impedimentis & machinarum fabris. Horum autem octuaginta millia Equiuultures erant, qui autem ab Lachanopteris ferebantur, uiginti millia. Est autem ales haec maxima, oleribus pennarum loco obsita. Qui uero ex his uelociores erant, pennas habebant lactucae folijs maximè similes. Ibi uero & cum his Cenchroboli ordinati sunt, & Scorodomachi. Aduenerunt & à septentrione auxilia Psyllotoxotae quidem numero triginta millia, Anemodromi autem quinquaginta millia. Horum sanè psyllotoxotae magnarum pulicum sessores sunt, unde & appellati onem trahunt. Pulicum uero magnitudo, ut duodecim elephantes. Porro Anemodromi pedestres quidem sunt, feruntur autem uento absq̃ alis per medium aëra. Modus autem quo feruntur talis est, Subcingunt se talaris tunicas, easq̃ uento sinuantes, uelorum in morem, ac uelut naues aguntur. Hi in pugna scutis

Phaëthon.

scutis armari plurimum ualent. Dicebantur autem aduentare ab his, quæ supra Cappadociam sunt stellis, Struthobalani quidem numero septuaginta millia, Equogrues quinquaginta millia. Hos ego non uidi, non enim uenerant, quare neque eorum naturas scribere ausim. Portentuosæ quædam, ac incredibilia de his dicebantur. & is quidem erat Endymionis exercitus. Omnium autem armatura eadem erat. Galea quidem è fabarum spolijs. Magnæ autem apud illos fabæ & durissimæ. Thoraces autem squamei omnes, & squamis quidem lupinis, etenim lupinorum siliquas consuentes thoracas faciunt. Sunt autem siliquæ ipsæ, ut cornu, duræ, scuta & enses quales Græcorum. Vbi uero occasio data est, sic in aciem deducti sunt. In dextro quidem cornu Equiuultures, & rex optimos quosque circa se habens, cum quibus & nos eramus, in læuo uero Lachanopterî. Porro inter utrumque auxilia, ut cuique magis placuit. Erat & peditatus myriadum sex millium. Hunc statuere in aciem in hunc modum, araneæ apud illos multæ, ac magnæ sunt: nam Cycladibus Insulis unaquæque multo maior. Has iussit intexere medium aëris, quod à Luna in Luciferum diffunditur. Idque primum perfecerunt, campus substratus apparuit, in quo peditatum statuunt. Ducebat autem hunc Nycterion Eudianactis filius. Hostium autem læuum quidem Equiformici, & in his medius Phaëthron. Bestiæ autem magnæ sunt alaræ, hisque quæ apud nos sunt formicis, præter magnitudinem, non dissimiles. Harum maxima duorum iugerum mensuram implet. Pugnant autem non solum qui desuper insidebant, sed & ipsæ cornibus maximè. Dicebant esse horum numerum penè quinquaginta millium. In eorum autem dextro Aëroculices ferè quinquaginta millia, sagittarij omnes magnis in culicibus insidentes. Post hos autem Aërocordaces, expediti quidem illi ac pedestres, uerum bellicosi. Etenim procul raphanos iaculabantur maximos, percussusque, neque parum subsistere poterat: moriebatur enim confestim uulnere quodam foetore infecto. Namque sagittas maluæ ueneno delibutas ferebant. Hos iuxta Caulomycetes posuerunt armis accinctos, & cominus pugnantes, numero decem millia. Dicuntur autem Caulomycetes, quoniam scutis quidem fungeis utuntur, hastilibus uero asparagorum uirgultis. Steterunt autem post hos & Cynobalani, quos non miserunt, qui canem stellam inhabitant, quinquaginta millia numero, & hi uiri non humanis, sed caninis uulnibus super alas glandes pugnant. Dicebant autem ab ipsis hostibus, & alia auxilia defecisse à lacteo orbe emittenda, iaculatores scilicet ac Nubecentauri: sed hi commissio iam prælio, aduenerunt, quod utinam non fecissent. Qui uero funda utebantur, omnino non aduenerunt. Quare iratum Phaëthonta tradunt, omnem illorum regionem igne uastasse. Et is quidem Phaëthontis exercitus erat. Postquam uero signa erecta sunt, & aselli ruditu undique constrepuere (nam his tubarum loco utuntur) committentes prælium, pugnant, & Solarium quidem læuum confestim fugit. Neque enim sufferre ualuit instantes Equiuultures, nosque insequeremur cædentes, dextrum autem illorum cornu superius euadebat, nostro, quod in læuo erat, propulsato. Exeuntes autem Aëroculices insequeremur usque ad peditatum. Hinc auxiliantibus illis, defecerunt è regione declinantes, idque maximè, ubi senserunt suos, qui in læuo fuerant, manifestè deuictos. Fuga uero insigni facta, multi quidem capri, plurimi uero confecti occubere, in ipsasque nubes sanguis multus defluebat, ut inficerentur, ac rubræ apparerent, quales apud nos uidentur occidente sole. Multus & in terram decidit, ut cogitarem, num tale aliquid olim contigisset, quum Homerus suspicatus fuerit, Iouem in Sarpedonis morte sanguineas guttas pluuisse. Conuersi autem à cæde duo trophæa statuimus, unum quidem in aranearum telis, & pedestris pugnae, alterum autem pugnae in aëre supra nubes. His iam dudum exactis, nunciatum est ab exploratoribus;

Nube-

Iliados w.

Nubecentauros aduentare, & irrumpere, quos Phaëtoni antea aduenisse oportuerat. Iſq; ubi aduenere ſpectaculum præbuere inſolitum & inexpectatum, homines erant alatis equis commixti. Magnitudo quidem hominum quanta Rhodiorum colossi à medietate ſuſum, equorum autem ſimilis ualidæ onerariæ nauis. Equidem eorum numerum non ſcripſi, ne cui incredibile id fiat, tantus erat. Ducebantur autem à ſagittario, qui eſt in zodiaco. Vbi autem amicos de uictos ſenſere, ad Phaëtonem quidem miſerunt ut iterum rediret, ipſi autem in aciem ſtructi in lunares turbatos irruunt, inordinatos quidem, obeam quam hoſtibus fecerant fugam, & iam ſpolia diuidentes, omnemq; noſtrorum multitudinem in fugam uertunt. Ipſum autem regem inſequuntur uſq; ad ciuitatem, atque ex illius auib; conficiunt plurimas. Deiecerunt autem & trophæa, ac omnem aranearum contextum. Campum decurrerunt, meq; ceperunt, & è comitibus duos. Iam autem & Phaëton aderat, & ſub illis alia trophæa ſtatuērunt. Nos autem ad ſolem ipſo die ducebamur, araneæ telæ fragmento manibus poſt tergum ligatis. Hi ciuitatem obſidere omnino noluerunt, conuerſi uero mediū aëris uallauerunt, ut de cætero ſplendor à ſole ad lunam minus perueniret. Vallum autē erat duplex, nubeum, ut lunæ defectio manifeſta fieret, & iam continua nox cuncta teneret, qua in re preſſus Endymion, mittens orauit, ædificium demolirentur, neq; ſe paterentur in tenebris uerſari. Promiſit autem & tributa perſoluere, ſeq; auxiliarem & amicum fore, neq; in poſterum belaturum: inſuper & obſides offerebat. Phaëthon uero congregato his concilio, primo quidem in ira perſiſtit, poſtremo mutauit ſententiā, ac pacis conditiones acceptæ ſunt huiusmodi: Fœdus inierunt Solarij & horum Socij cum Lunarijs, eorumq; ſocijs his legibus, ut intermurale deſciant Solarij, neq; poſthac Lunam inuadant, ſtatuoq; precio captiuos reddant. Lunarij autem dimittant ſtellas liberas, armaq; poſthac Solaribus non inferant: uiciſſim autem auxilientur, ſi quis inuaſerit, ueſtigalium conditionem pendat, annuatim rex Lunariorum amphoras roſis decem millia, obſidesq; ſuis det decies mille. Colonia in Luciferum communis fiat, & ex utriſq; qui uolet, participet. Sculpan-
tur autem fœdera columna electrina, eriganturq; in medio aëris in confinijſ.
Qui uero pepigere ex Solarium quidē parte Pyronides, & Therites, & Phlogius: Lunarium autem Nyctor, & Menius, & Polylampes. & talis quidē pax ſequuta eſt. conſeſſim murus euerſus eſt, & captiuos reſtituere. Vbi autem ad Lunam ipſi regreſſi ſumus, obuiauerunt nobis ſocij, & cum lachrymis ſalutarunt nos, & Endymion ipſe. Atqui ſuadebat iſ quidem, noſ ſibi ſecum maneremus, & in colonia communicaremus, ſe enim daturum filium in uxorem mihi pollicebatur ſuum quem habebat. Nam apud eos mulieres nullæ ſunt. Ego autem haud quaquam parui, ſed petebā dimitti in mare. Qui ut perſuaderi nō poſſe animaduertit, ſeptem conuiuio acceptos diebus, tandem dimiſit. Quæ in terea in Luna uerſatus uiderim, quæ ue noua & inaudita cognouerim, dicam. Primum quidem eos non generari ex mulieribus, ſed maribus, nam maſculis nuptijs utuntur, ſed nec quid ſit formina omnino ſciunt. Nam ad quintum & uigeſimum uſq; annum omnes mulierum habentur loco, eo autem ſupra non habentur, ſed habent. Concipiunt non in uentre, ſed in crurium poſteriori parte. Vbi autem fœtus conceptus eſt, tumet crus, tandem ſuo tempore præcidentes educunt mortua, tum eadem ad uentum hiantia exponentes mulcent, & ad uitam excitant. Inde & mihi uideretur ad Græcos illud gaſtrocnemiæ uocabulū deueniſſe, quod apud illos uentris loco ſura concipit. Maius quiddam & his enarrabo: Genus hominum apud illos eſt, qui dicuntur arborei, idēq; hoc modo naſcitur: Teſticulum hominis præcidentes, in terram plantantium more deſodiunt. Inde autem exoritur arbor carnea maxima, ut phallus. Ramos quidem habet & frondes, fructus uero cubitales glandes. Vbi autem eæ maturæ fuerint
decer-

Secerptas eudunt, atq; in homines effingunt. Pudenda autem habent appositiora, quidam eburnea, pauperes autem lignea quibus coeant, & uxoribus miscantur. Postquam autem senuerit aliquis non moritur, sed ut fumus solutus euascescit in aërē. Cibus est omnibus unus: structo etenim igne, ranas assant super brunas. Multae apud illos sunt ranæ per aëra circumuolantes. His autem assatis circumfusi uelut ad mensam lambunt euaporatum ex illis fumum, ac uescuntur, & cibo quidem tali aluntur. Potus autem illis est aër expressus in calicem, liquorem ex se ut rorem reddens. Non egerunt autem, neq; mingunt, neq; perfolli sunt ea parte qua nos: sed ne pueri quidem natibus rem obscenam praestant, uerum poplitibus supra suram, nam illic perfossi sunt. Pulcher apud illos habetur caluus, & sine coma, comatos autem abominantur. Apud eos uero, qui cometas inhabitant stellas, comati contra formosi habentur. Adueniunt enim quidam qui nobis illorum mores narrauerunt. Barbam autem ad genua demittunt, & in pedibus ungues non habent, sed uno digiti sunt omnes. In speciem caudæ brassica natibus cuiusq; illorum innascitur prolixa, semper germinans, quæ & resupino cadente non frangitur. Emungunt & mel amarissimum, qui si quando uel labori insudant, uel luctantur, corpus lacte oblinunt, ut & caseus ex eo coaguletur, melle paululum distillante. Oleum autem è cepis educunt, maximè pingue, ac redolens ut unguentum. Vineas habent plurimas, & aquæ feraces: uuarum autem acini sunt uelut grando quæpiam, & mihi quidem uidetur ubi uentus inciderit, uites illas quati, fractisq; uuis grâdinem huc ad nos mitti. Ventre ut sacculi utuntur, in eum quantum cupiunt mittentes. Apertilis etenim uenter est illis, & iterum clausilis, neq; in illo intestinum ullum, aut epar apparet, solum autem densus est intus & pilis obsitus, ita ut & paruuli ubi frigent, in eum subeant. Amictus autem diuitibus quidem uitreus & mollis, cæteris æreus contextus. Nam ea loca metallorum sunt foecunda, idemq; aqua macerata metalla ut lanam exercent. Quales autem habeant oculos omnino non ausim scribere, ne forte me quis mentiri putet ob sermonis absurditatem, tamen & id quidem dicam. Oculos exemptiles habent, ut qui uelit suos exemptos seruet eos apud se donec illis ad uisum egeat, quos cum reposuit, cernit. Et multi cum forte proprios perdiderint, ab alijs mutuuntur, & uident. Sunt & locupletes qui plures habeant, occultos quidem & reconditos. Aures illis sunt platani folia, præter eos qui ex glandibus formantur. Illi enim solum ligneas habent aures. Cæterum & miraculum aliud in regia conspicatus sum: Speculum maximum supra puteum positum est, non adeo altum. In puteum si quis descenderit, omnia audiet, quæ apud nos in terra dicuntur. Si uero speculum intueris, omnes quidem urbes, omnesq; gentes uides, non secus ac si omnibus interesses. Tunc & ipse meos uidi, & patriam omnem: an uero & illi me uiderint, satis exploratum non habeo. Quod si fortè quis non credet hæc ita se habere, cum eo perueniet sciet, me uera dixisse. Tunc salutato rege & ijs, qui circa illum erant, nauem ascendentes ferebamur. Abeunti autem mihi dona dedit Endymion, uestes quidem uitreas duas, æreas autem quinque, lupineamq; panopliam, quæ omnia postea in ceto amisi. Misit & nobiscum Equiuulcures mille, qui nos deducerent stadijs quingentis. Nauigantes autem circa terram illam, prouincias quidem plurimas & alias præterlapsi sumus, appulimus uero ad Luciferum nuper inhabitatum, ubi descendentes aquas hausimus. Hinc zodiacum introeuntes, ad læuam quidem solem prætergredebamur, circa illius terræ marginem nauigantes. Neq; enim descendamus, & quidem socijs id summè cupientibus. Erat enim uentus, qui nos à terra propelleret, quam uideremus regionem foecundam, ac pinguem, & irriguam, ac bonorum multorum plenam. Atqui Nubecentauri, hi uidelicet qui Phaëthonti militabant, speculati nos longè, ac delapsi uolauerunt ad nauem, quumq; socios esse

*Aristophanes
in Anib.*

didicissent, abiire, iam enim & Equiuultures discesserant. Nautigantes autem sequenti nocte ac die, circa uesperam peruenimus ad lucernarum urbem (sic enim illam uocant) iam iter nostrum ad inferiora secantes. Hæc autem ciuitas medio inter Pleiades, ac Hyadas stellas aëre sita est, zodiacoq; multo inferior. Descendentes autem neminem quidē inuenimus, lucernas uero multas decurrentes, & in foro & secus portum deambulantes nonnullas quidem paruas, & ut ita dicam, egenas, ex magnis autem ac potentibus paucas, & has ualde illustres ac nobiles. Domus illis, & lychneones seorsum unicuique erant, & hominum more appellabantur, & uocem emittentes audiebamus, neque nocebant, sed potius ad diuertendum inuitabant. Nos tamen formidare, nec nostrum uel unus apud illos cœnare, aut capere somnum est ausus. Palatium autē illis in media ciuitate extructum est, ubi per totam noctem earū sedet princeps, nomine unamquamq; compellans. Quæcunque uero non paret, condemnatur ad mortem ut transfuga: mors autem est extingui. Astantes autem nos considerabamus quæ fiebant, simulq; lucernas respondentes audiebamus, causasq; quare abfuisent dicentes. Hic & lucernam nostram agnouī, & allocutus rogabam, quomodo se haberent domestici nostri, ea autem mihi omnia enarrauit, & noctem quidem illam ibi mansimus. Sequenti uero die soluentes, secus nubes nauigabamus. Hic & Nephelococcygiam uidimus urbem, uidentesq; admirati sumus, neque in eam descendimus, non enim permittebat aura. Imperat autem illis Coronus Cottyphionis filius. Tum ego Aristophanis poetæ recoredatus sum, hominis quidem sapientis & uerī, ac in his quæ scripsit frustra non crediti. Tertia autem ab illa die, & oceanum iam manifestē uidebamus, terram autem nusquam, præter aërias illas, quæ iam ipsæ quidem igneæ & micantes mihi uidebantur. Quarta autem die circa meridiē molliter aspirante aura & subsidente in mare deponimur. Vt uero aquam attigimus, mirē ac suprā modum læti fuimus, & omnibus prandium ex ijs quæ suppetebant exhibuimus, & descendentes natabamus. erat enim tranquillum mare. Sed ut uidetur, sæpenumero mutatio in melius, maiorum malorum consueuit esse principium. Etenim nobis duos tantum dies feliciter nauigantibus, illucente tertia ad orientem solem, repente beluas uidemus, & cete cum multa alia, tum omnium maximum, & quingentorum & mille stadiorum magnitudine. adueniebat autem hiāns, & mare procul turbans, spumaq; undique circumfusum. Dentes exerebat phallīs nostris multo longiores, acutos omnes, ut pali, ac ebore candidiores. Nos igitur cum postremum nobis mutuo uale dixissemus, & amplexi essemus, præstolabamur, & cum resorberet, unā cum nauī ipsa nos deglutiuit. Non autem contigit in dentes offendere, sed per eorum raritatem nauis delapsa intrō decidit. Vbi autem intus fuimus primo quidem obscurum erat, & uidebamus prorsus nihil. Tandem eo hiante uidemus cetum magnum, undiqueque altum latumq;, & ciuitatis capacem, quæ uel decem hominum milia capere possit. Erant præterea passim & paruī pisces, & alia quædam animalia concisa multa, nauiumq; uela, & ancoræ, & hominum ossa, & onera. Circa medium uero & terra & colles erant, ut conficō, ex eo quem absorpserat limo, accumulati. Igitur & sylua in his innata erat, & arbores omnigenæ, olera q; accreuerant, ac cuncta cultis agris similia. circuitus autem terræ stadij ducenti & quadraginta. Erat autem uidere & marinas aues, laros, & alcyonas in arboribus nidificantes. Tunc uero plurimum lachrymati fuimus. Deniq; cū erexissem comites, nauem fulcimus, ipsiq; è silicibus excitantes ignem, & accendentes, cœnam ex his quæ aderant fecimus. Aderant enim omnigenum piscium carnes, aquamq; ad huc ex Lucifero etiam habebamus. Sequenti uero exurgentes die, si quando hiāset cetus, nonnunquam montes uidebamus, quandoque solum cœlum, quandoq; Insulas, nam sentiebamus eum concitē ferri ad omnem pelagi partē. Post-

Postquam autem mansione iam assueti eramus, accipiens de comitibus septem, deambulabam per syluam, cuncta lustrare ac explorare uolens. Nec dum quinque stadiis totis digressus, inueni sacellum quoddam Neptuni, quemadmodum testabatur inscriptio, ac paulo post & sepulchra multa, & columnas desuper, iuxtaque fontem perspicuae aquae, & canis etiam latratum audiuius, longeque apparebat fumus, & domum quampiam coniciebamus. Festinanter igitur accedentes, offendimus senem & adolescentem, sedule ac diligenter sulcum quendam facientes, ac per eum aquam de fonte deriuantes. Latī ergo simul ac territi constitimus: illi uero idem & nobiscum merito passi, sine uoce steterē. Tandem uero aliquando: Qui uos estis aduenae, inquit senex, num ex marinis estis dijs, an infelices homines nobis similes? Etenim nos homines, & in terra nutriti, marini nunc sumus, fluctuamusque hac belua circūclusi, neque quid de nobis sit, satis nouimus: mori quidem uidemur, uiuere tamen arbitramur. Ad haec ego, & nos, inquam, o pater, adsumus hic homines aliunde profecti, ipsa cum nauī nuper absorpti. Accessimus autem nunc uolentes scire, quae in sylua sint, quomodo se habeant, multa enim nobis & densa uisa est. Deus autem, ut uideatur, nos duxit te ut uideremus, sciremusque nos in hac belua inclusos esse, non solos. Sed narra nobis tuam ipsius fortunam, quisquis es, & unde huc introieris. Is autem inquit: non dicam, neque quae apud me sunt scietis, ni prius hospitio recepti, ex praesentibus bonis fruamini, simulque acceptos nos duxit in domum. Cum autem nobis olera & glandes apposuisset, ac pisces, uinumque infudisset, postquam saturi fuimus, rogabat quid nobis accidisset. Cui ego omnia, ut sese habebant enarraui, nimirum tempestatem illam, & quid in insula contigisset, tum nauigationem in aere, atque bellum, cum reliquis alijs, usque ad id quod a ceto absorpti fuerimus. Ille uero supra modum admiratus, & ipse ex parte quid sibi contigisset enarrabat, aiebatque: Genere quidem hospites, sum Cyprius. Egressus autem ad mercatum cum filio quem uidetis, alijsque meis familiaribus multis nauigabam in Italiā, nauī quidem magna, ac uarijs mercibus onusta, quam forte in ore ceti dissolutam uidistis. Igitur in Siciliam usque feliciter nauigauimus. Inde uiolento flatu ablati post tertiam diem in oceanum delati fuimus, hic incertum incidentes, & ipsa cum nauī ac comitibus absorpti, ceteris morientibus, duo nos euasimus. Sepulchris autem socijs templum Neptuno ereximus, eam quam uidetis agimus uitam. Olera quidem ex horto legimus, uescimur uero piscibus ac glandibus. Multa autem, ut uidetis, est sylua, & sanē uineas habet plures, & quibus nobis uinum exoritur dulcissimum, fontemque non minus optima quam frigidissima aqua. Lectulum autem substernimus de frondibus, ignemque succendimus copiosum, aduolantesque uolucres aucupamur, piscamur & uiuos pisces, ad beluae branchias sollicitatos, ubi abluimur, si quando cupimus. etenim stagnum salsum est non procul, uiginti stadiorum circuitu, quoduis piscium genus continens, in quo & namus, & nauigamus parua in cimba, quam ipse compegi. Annos autem a ceti absorptu septem & uiginti numeramus, & alia quidem utcumque ferre possemus: sed incolae, & uicini molesti uehementer sunt & onerosi, ferique & agrestes. Papae inquam ego, & alij etiam sunt in ceto: multi quidem inquit, & inhumani, ac uisu deformes. Nam occidentalem & extremam syluae partem, Tarichanes inhabitant, gens oculis anguillinis, & facie Carabea, bellatrix, temeraria ac mordax. Aliam quae ad dextram est latus, Tritonomendites, tenent, superioribus quidem partibus hominibus similes, inferioribus uero felibus. Atqui alij minus immites sunt. Ad laeuam uero Carcinochires, & Thy-nocephali, mutua inter se amicitia & foedere iuncti. Mediterraneam denique Paguradæ ac Psittopodes, genus bellicum, ac celerrimum. Quae ad orientem, ad beluae uidelicet os uergunt, deserta ut plurimum sunt, & a mari stagnantia: tamen & haec ego teneo, uetigal pendens Psittopodibus, ostrea quingenta.

Hæc autem sic se habet regio. Nos autem prospicere oportet, quomodo possimus tot cum gentibus congregari, & quo iure uiuere. Quot, inquam ego, omnes hi? Plures, inquit, mille. armis autem quibus utuntur? nullis, inquit, nisi piscium ossibus. Igitur, inquam ego, feliciter dimicabimus, si nos his bello congregiamur, utpote nos armati cum inermibus. Si enim eos superabimus, posthac sine timore uiuemus. Quæ ut probauimus, abeuntes ad nauem accingebamur. Belli autem causa futura erat, quod pensio non per solueretur, iam pacti tempore imminente. Et illi quidē miserē, tributa postulantes: is uero superbē respondens, nuncios persequutus est. Primi igitur Psittopodes & Paguradæ Scintharo (sic enim uocabatur) indignati, cum tumultu ingruiebant. Nos uero aggressum præuidentes, stetimus armati, insidias statuentes hominum quinque & uiginti. Præceptum autem erat his qui ex insidijs erant, ubi prætergressos hostes uidissent, insurgerent, quod & fecere. Nam insurgentes à tergo cedebant illos, nos uero & ipsi uiginti quinque (siquidem Scintharus eiusque filius cōmilitabant) obuiamimus, committentesque manum ira & uiribus decernebamus. Denique conuersos in fugam, ad suas usque latebras insequuti sumus. Cæsi autem ex hostibus sunt nonaginta, è nostris uero unus, & gubernator, tergū triglæ costa perfossus. Die igitur illa & nocte mansimus in prælio, trophæumque statuimus, arida Delphini spina in sublime erecta. Sequenti uero die aderant & alij, quæ facta fuerant sentientes. Dextrum quidem cornu Tarichanes, quos & Pelamus ducebat, læuum Thynocephali, medium Carcinochires tenebant: nam Tritonomendites quiescebant, neutri parti addicti. Nos uero congressi apud Neptuni templum obuiamimus, manumque conseruimus, multo clamore usi. Resonabat autem cetus, ut antra solent. His item in fugam uersis, erant enim expediti undique, & in syluam fugatis, ex illo terra potiti sumus, neque post multum præcone misso, sustulerunt suos in bello mortuos, fœdera & amicitias postulantes. Nobis uero de amicitia uel fœdere non est uisum, sed postera die conuersi in eos, funditus omnes cecidimus, præter Tritonomenderes. Siquidem hi ut uidere quæ contigerant, dilapsi per ceti branchias desiliere in mare. Igitur prouinciā ingressi iam hostibus uacua de cætero absque timore habitabamus, palæstris, alijsque gymnasijs plurimum ac uenationibus dediti. Quandoque ut neas exercebamus aut ex arboribus poma legebamus, omnino his similes, qui in maximo & ineuitabili carcere conclusi delitijs & uoluptatibus indulgent. Annum autem & menses octo ibi exegimus. Nono autem mense, quinta die mensis, circa secundum oris hiatum (tunc enim id semel unoquoque anni tempore faciebat, ita ut nos coniectura assequeremur, quatuor ea esse anni tempora) Ad tertium igitur, ut prædiximus, oris hiatum, confestim uocem ac tumultum audiebamus, ut nautarum præcipientium ac remigantium. Turbati igitur ad ipsum bestię os prorepsumus, stantesque intra dentes aspiciebamus omnia, spectaculum, quod quidem uiderim inusitatissimum: Homines magnos dimidij stadij statura, magnis Insulis, non secus quam triremibus nautigantes. & quanquam sciam me non uerisimilia narrare, dicam tamen. Insulæ erant in longum quidem porrectæ, arduæ tamen, singulæ centum stadiorum ambitu, in quibus nauigabant ex uiris illis circiter uiginti octo. Horum aliqui utrinque Insulæ lateribus insidentes ordine remigabant, cupressis magnis, ipsis cum ramis ac frondibus, tanquam remis. Pone autem ad ipsam puppim, ut uidebatur, gubernator, ut in colle quodam sublimi stabat, æreum regens gubernaculum, longitudine stadij unius. Ad prorā uero ex his armati circiter quadraginta pugnabant, hominibus, præter comā, omnino similes. Ipsa enim coma ignis erat, & ardebat, ut galearū uero non sanè opus esset. Pro uelis uero uentus in syluam incidens, quæ plurima cuique inerat, simulabat insulam & deferbat, quo gubernator ipse cupiebat. Erant & in his præfecti ad remigiū incitantes,

aeoeyus mouebantur, quemadmodum longæ naues consueuerunt, Primum igitur duos uidebamus aut tres, postremo autem sexcenti apparuere, stantesq; seorsum committebant prælium ac pugnabant. Multæ quidem inter se commissæ obtritæ sunt, multæq; dissolutæ submersæ sunt. Alię connexæ certabant fortiter, neq; facile ab inuicem soluebantur. Qui autem ad proram constituti pugnabant, omnem ostendebant industriam, conscendentes & cædentes, neminem autem uiuum ceperunt, pro ferreis autem rostris polypos magnos inuicem connexos iaciebant, qui & syluis complicati tenebant insulas. Iaciebant etiam ac cædebant ostreis, quorum unum currum impleat, & spongijs iugereis. Hos autem ducebat Aeolocentaurus, illos Thalassopota. Pugnare autem ipsis ut uidebatur, contigit prædæ gratia. etenim dicebatur Thalassopotes multos Aeolocentauri delphinorū greges surripuisse, ut erat audire, ex eo quod sibi inuicem exprobrarent, & regum nomina conclamarent. Tandem uicerunt qui ab Aeolocentauro stabant, & Insulas submerserunt centum circiter & quadraginta, tresq; ipsis unâ cum hominibus ceperunt. cæteræ uero puppi collisa fugerunt, Sanè hi paululum illos insecuti, uespere facto ad naufragia cōuersi, plurima obtinuerunt, suaq; receperunt, etenim Insulæ non minus octuaginta perierāt. Statuerunt autem tropheum insularis pugnae in capite ceti, unam ex hostium Insulis suspendentes. Nocte quidem illa circa bestiam commorati sunt, retinacula ad illam alligantes, & ancoris non procul iactis. Nam utebantur ancoris magnis uitreis fortissimis. Postera autem die supra ceti tergum litantes, suosq; ibi tumulantes, abiere læti, & ut pæana canentes. Hæc igitur in insulari pugna gesta sunt,

HISTORIAE VERAE

LIBER SECVNDVS.

INTEREA non iam amplius illum ferens in cetouictum, mansionisq; illius tædio affectus, quærebam quam arde nobis pateret exitus. Et primum quidem non inutile uisum, ad dextrum latus fodere, perq; defossum foramen tentare fugam. Incipientes igitur pertundebamus. Vbi uero progressi ad quinque stadia effodimus, nihil proficientes, ab opere destitimus. Tum syluam exurere uisum est, ut sic cetus moreretur. quod si fieret, facile liceret egressi. Igitur ab extremitate incipientes comburebamus, & dies quidem septem, ac totidem noctes calorem non sensit. Porro octaua ac nona intelleximus illum ægrotare, quum hiabat non solita cum uehementia, cum neq; hiarum suspendebat ac protrahabat, sed confestim cōprimebat. Decima autem & undecima moriebat, ac malè olebat. At duodecima uix sensimus periclitari nos, & in cadauere concludini hiante ceto cuneos submitteremus, quo fauces in posterum non præcluderentur. Itaq; maximis trabibus illius diuulso ore nauem parabamus, aquæ plurimum inferentes, & ad necessitatem cætera gubernator futurus erat Scintharus. Postera autem die iam ille mortuus erat. Nos uero attrahentes nauem, & per raritatem dentium educentes, ac explicantes, leniter in mare demisimus. Ascendentes autem in dorsum apud trophæum Neptuno immolauimus, ibiq; tribus diebus mansimus (erat enim tranquillitas) quarta uero nauigantes abscessimus. Hinc nos multis ex nauali pugna cadaueribus obuiauimus, & impigimus, ubi & corpora dimensi mirabamur. Diebus autem quibusdam nauigauimus multa aëris temperie usi, tandem uiolento spirante Borra frigus magnum secutum est, ab eoq; totum glacie astrictum est pelagus, non modo in superficie, sed & in profundum & alæ, ad passus trecentos, ut descendentes super glaciem curremus. Quum autem

uetus præstaret, neq̃ amplius ferre possemus, tale quiddam commenti sumus. Qui uero in ea re consilium dederat, erat Scintharus. Igitur in aquam antrum maximum fodientes, in eo latitauimus diebus triginta, ignemq̃ accendebamus, ac uescebamur piscibus: siquidem fodiendo plurimos inueniebamus. Vbi uero commeatus defecit, egressi infixam nauem euulsimus, ac uelum expandimus, trahebamurq̃, ut nauigantes molliter ac leniter per glaciem delapsi. Quinta autem die tepore glacies soluebatur, iterumq̃ omnia in aquam soluta. Iam uero & circiter stadia trecenta nauigaueramus, quum ad Insulam delati, non adeo magnam, & eam desertam aquas hausimus (iam enim defecerant) taurosq̃ syluestres ibi duos arcu confecimus. Ipsi autem tauri cornua non in fronte, sed in ipsis habebant oculis, ut Momo placuit. Post paulum in pelagus deuenimus, non aqueum, sed lacteum, & in ea insula apparebat alba referta uitis. Erat autem Insula caseus maximus uehementer coagulatus, quemadmodum postea comedentes didicimus. Eius autem circuitus stadiorum uiginti quinque, & uites uuis scatebant, ex quibus lac, non uinum expressimus. Templum autem erat in media insula Galatæ Nereidi sacrum, sicut ostendebat epigramma. Quamdiu igitur in Insula consedimus, escam quidem nobis ac cibum terra suppeditauit: lac autem ex uuis expressum, potum. Regnare autem in regionibus illis dicebatur Tyro Salmonæ filia, cum è uita discessisset eo à Neptuno honore accepto. Exactis autem in Insula diebus quinque, sexta egressi sumus portum, tranquillo quidem mari ab undis, ac aura quadam impellente. Porro octaua die nauigantes non amplius per lac, sed in salsa ac cœrulea aqua, uidemus homines multos supra mare decurrentes, omnino nobis similes & corporibus & magnitudine, præter solos pedes, siquidem hos suberinos habebant. Quare, ut existimo, & Phellopodes appellati sunt. Mirabamur autem cum uideremus eos non demergi, sed supra fluctus extare, intrepideq̃ incedere. Qui & accedentes salutarunt nos Græca uoce, dicebant autem se in Phello patriam suam properare. Comitabantur autem aliquousq̃ nos præcurrentes, postea conuersi ab itinere ibant, felicem nobis nauigationem comprecati. Post paululum uero & Insulæ multę apparuere. Propè quidem à læua Phello, ad quam illi properabant, quæ ciuitas super magno ac rotundo subere habitabatur. Longè autem, & ad dextram magis, quinque maximæ insulæ, & altissimæ, ubi ignis accēdebatur multus. Ad proram autem una lata & humilis, distans stadiis non minus quingentis. Iam uero non procul aberamus, cum mira quædam nos afflauit aura, dulcis & odorifera, qualem historicus Herodotus à felice Arabia spirare dicit. nam qualis à rosis, narcissis, hyacinthis, lilijs, uiolis, myrto, uel lauro redolere consueuit, talis nobis odor aspirauit, à quo delinuti, boniq̃ aliquid longis ex laboribus sperantes, iam in Insulam prope adueneramus. Hic & portus uidemus plurimos tranquillos, & magnos, nitentiaq̃ flumina leniter in mare prorumpere, prataq̃ & syluas, & canoras aues, partim quidem per littora canētes, multas autem super ramis. Aër autem lenis, ac placidè spirans regioni circumfundeatur. Hinc suauis quædam auræ spirantes leniter syluam mouebant, ut ex motis ramis dulces, & perpetui cantus æderentur, similes ijs qui in locis desertis obliquis fistulis reddi solent. Atqui audiebatur uox quædam promiscua non tumultuosa, sed qualis in conuiuio reddi posset, cum quidam fistula canunt, alij probant, alij ad fistulam, aut citharam saltant. His illecti deferabamur in portum, egressiq̃ nauem, Scintharum in ea & ex socijs duos dimisimus. Procedentes autem per florens quoddam pratum in custodes incidimus, ac ministros, qui nos roseis uinculis uincientes (id enim apud eos maximum est uinculum) ad principem adduxere, à quibus & per usam intelleximus, eam esse beatorum Insulā, regnareq̃ in ea Creticum Rhadamanthum: ad quem ubi adducti fuimus, steterimus in ordine iudicandorū quarto loco. Erat autē prima causa de Aiace Telamonio, an

illi in heroum numero esse liceat, an non. Accusabatur autem quod furis ac-
 ctus, seipsum necasset. Deniq; multo prius habito sermone uisum est Rhadamā-
 tho, hausto elleboro, ac demum resipiscentem, tradere eum Hippocrati Coome-
 dico, indeq; iam in heroum conuiuium recipi. Secunda autē causa amoris erat,
 Thesei scilicet ac Menelai pro Helena certantium, utri illa cohabitare debeat.
 Et Rhadamanthus quidem eam Menelao adiudicauit, qui coniugij huius gra-
 tia tantis olim laboribus sese obiecerit, periculisq;. Etenim Theseo ipsi alias esse
 mulieres, Amazonem ac Minois filias. Tertia uero de præeminentia inter A-
 lexandrum Philippi filium, & Hannibalem Carthaginensem: uisum est Ale-
 xandrum præcellere, eiq; sedes posita est apud Cyrum Persem primū. In quar-
 tam autem causam nos adducti sumus. & is quidem interrogauit, quidnam in
 causa esset, quod adhuc uiui ad sacrum illum locum deuenissemus. Nos autē ex
 ordine cuncta illi enarrauimus. Tum nobis paululum ē loco summotis, secum
 diu pensitabat, & de nobis communicabat cum assessoribus. Confederant autē
 ei cum alij multi, tum & Atheniensis Aristides, cognomento iustus, cui ut pla-
 cuit decreuit, ut daremus poenas curiositatis, & peregrinationis, postquam mor-
 reremur. Nunc uero præscripto tempore licere nobis in insula apud heroas uer-
 sari, indeq; abire. Præscripsit autem recessus terminum, non amplius quā men-
 sium septem. Hinc sua sponte defluentibus fertis à nobis, soluebamur, ac in ur-
 bem adducebamur, ad beatorum cōuiuium. Ipsa autem ciuitas tota aurea, mu-
 rus uero smaragdo lapide cingitur. Porro portæ septem sunt, omnes ex inte-
 gro ligno & amomo. Pauimentum uero ciuitatis, & quæ intra mœnia est ter-
 ra eburnea; omnium autem deorum templa beryllo lapide cōstructa sunt, & al-
 taria in eis maxime, uno ē simplici lapide Amethysto cōstant, in quibus & dijs
 immolant. Circa ciuitatem uero fluuius defluit unguento optimo, huiusq; lati-
 tudo regalium cubitorum centum: altitudo, ut commodè nare posses. Porro
 ipsius balnea, domus magnæ sunt uitreæ, cynamomo succensæ. Atqui pro a-
 qua ros tepidus in peluibus seruatur. Viuntur autem uestibus purpureis, tenu-
 issimis araneorum telis. Il corpora non habent, sed & impalpabiles sunt, & abs-
 que carne. Formam autem & effigiem solam habent ac ostendunt. Incorporei
 tamen cum sint, stant, mouentur, intelligunt, uocemq; emittunt, omninoq; ui-
 detur eorum anima nuda quædam circūuagari, corporis similitudine circūda-
 ta. Si quis autem non tetigerit, non credet quod uidetur non esse corpus. Sunt
 enim ut umbræ rectæ non nigræ. Senescit nemo, sed ea ætate, qua se eo contu-
 lit, permanet. Deniq; hic haudquaquam est nox, neq; dies admodum clara, sed
 quale crepusculum esse solet, iam aurora apparente ante orientem solem, talis
 lux terram habet, quare & unum solum anni tempus nouere. Semper em apud
 eos uer est, unusq; uentus spirat zephyrus. At locus cunctis quidem floribus,
 omnibus mansuetis plantis & umbrosis uiuet. Quæ illic sunt uinæ duodecies
 quotannis ferunt, & singulis mensibus uuas reddunt: mala uero granata ac ma-
 los, cæteraq; poma terdecies ferre dicebant. Nam mense, qui apud eos Minous
 appellatur, bis ferre fructū. pro frumento uero spicæ in summitate paratos pa-
 nes emittunt, ut fungos. Fontes sunt per ciuitatem, aquæ quidē quinq; & sexa-
 ginta, ac trecenti: millis uero alij toridem, unguenti quingenti. Verum & hi mi-
 nores sunt: flumina lactis septē, & uini octo. Conuiuiū autem celebratur extra
 ciuitatem in campo, qui Elysium uocatur. Etenim pratum est pulcherrimū, &
 circa illud nemus omni arborum specie consitum, umbram discumbentibus fa-
 ciens: stratum autem subternunt ē floribus. Ministrant quidem ac cuncta affe-
 runt uenti, præterq; quod uinum non miscent, siquidē eo non indigent, nam
 circū conuiuiū arbores sunt uitreæ magnæ, ē micante uitro: harū fructus pocu-
 la sunt omī specie operis ac magnitudinis. Vbi autē quis ad conuiuiū accesserit,
 aut uel ex illis duo decerpta mensis apponit: ea confestim uino replentur. Pro
 fertis

Minous
mensis.

Elysium
campus.

fertis uero lusciniæ, canoræq; uolucres, cæteræ flores è proximis pratis ore læ-
 gentes, cum cantu eos superuolant, asperguntq;. Porro unguntur ad hunc mo-
 dum: Densæ nubes unguentū combibentes è fontibus ac flumine, supraq; con-
 uiuium sparsæ, sensim exprimentibus uentis, tenuissimum quiddam uelut ro-
 rem distillant. In cœna autem musicæ & cantilenis uacant. Canuntur autem in
 primis Homeri uersus, qui & ipse adest, et cum illis cōuiatur, supra Vlyssē
 discumbens. Choreę aut sunt è pueris & uirginibus, præsumt uero illis & cōci-
 nunt Eunomus Locrus, & Arion Lesbios, & Anacreon, & Stesichorus. Nam
 & hunc apud eos uidi iam ipsi Helena reconciliata. Vbi autem ij quieuerunt,
 secundæ choreę succedunt è cygnis, philomenis, ac hirundinibus. Postquam
 & illæ canere cœperint, iam tota sylua resonat præsidentibus uentis. Hoc autē
 maximum ad lætitiā habent, fontes duo sunt circa conuiuium, unus quidem
 risus, alter uero uoluptatis. Ex horum ambobus in initio conuiuij omnes bi-
 bunt, deinde reliquum læti ac ridentes exigunt. Volo & ex insignibus uiris,
 quos apud eos uidi, dicere. Omnes quidem semideos, & qui sub Illo militaue-
 re, præter Locrensem Aiācem, nam hunc solum dicebant in impiorum loco
 supplicio affici. Barbarorum autem utrunq; Cyrum, Scythamq; Anacharsim,
 & Thracem Zamolxim, Numamq; Italicum, nec non & Lacedæmonium Ly-
 curgum, & Phocionem, & Tellum Athenienses, & præter Periandrum sapi-
 entes omnes. Vidi & Socratem Sophronisci filium cum Nestore & Palamede
 nugantem: circa quem Hyacinthus Lacedæmonius, & Thespicius Narcissus,
 Hylas, alijsq; formosi. Videbatur autem Hyacinthum amare, idq; multis argu-
 mentis. Ferebatur autem illi succensere Rhadamanthum, & sæpenumero com-
 minatum, si pergeret ineptire, se illū ex insula eieciūm, aut nisi omiſsa simu-
 latione conuiuaretur. Solus Plato non aderat, sed conditam à se ciuitatem habi-
 rare dicebatur, ubi repub. & legibus quas tulerat, uteretur. Porro Aristippus
 & Epicurus primi apud illos habebantur, cum hilares essent & læti, compoto-
 resq; suauissimi. Aderat & Phryx Aesopus, quo homine promoxione utun-
 tur. Atqui Diogenes Sinopenſis tantum à pristinis moribus degenerauerat,
 ut Laidem meretricem duceret uxorem, & subinde surgeret ac temulentus sal-
 taret, debacchareturq;. Stoicorum autem aderat nemo: nam adhuc illos rectū
 uirtutis uerticem ascendere aiebant. Quin & id de Chrysippo audiuiſmus, illi
 non prius fas esse ut Insulam ingrederetur, quā iam quarto se elleboro pur-
 garet, Academicos dicebant uelle quidem uenire, cōtinere se tamen, & adhuc
 considerare: neq; enim satis adhuc capere, num usquam talis Insula sit, nec ne.
 Verum, ut conſicio, Rhadamanthi iudiciū haud dubiè metuerunt, utpote qui
 forum iudiciarium sustulerint. Quanquam non paucos ex illis excitatos fama
 erat, ut eos qui illuc præceſſerāt subsequerētur, uerum præ pigritia defecisse,
 neq; potuisse assequi, sed è medio itinere rediisse. Hi igitur inter eos qui aderāt
 erant maximè memorabiles. Enim uero Achillem, & post illum Theſeū in pri-
 mis colunt. Quod uero ad coitum & Venerem pertinet, commiſcentur foemī-
 nis simul & maribus palām, & spectantibus omnibus, idq; haudquaquam tur-
 pearbitrantur. Solutus uero Socrates deiebat, se innocenter cū iuuenibus uer-
 ſari, & quidem cum omnes illum peierare ſcirent. Siquidē Hyacinthus & Nar-
 cissus fatebantur, ille autem negabat. Foeminae sunt omnibus communes, ne-
 que quīquam uicino inuidet, sed sunt certè in hac re maximè Platonici. Pueri
 quoq; uolentibus se exhibent, nihil reluctantes. Vix autem duos, aut tres totos
 dies ueneram, cum accederem Homerum poētā: nam utriq; oclum erat. & cū
 alia multa, tum illud rogabam, cuias eſſet, dicens, illud maxmè apud nos ad
 hunc usq; diem eſſe in controuersia. At ille se nescire respondit. Nam quidam
 Chium, alijs Smyrneum, alijs Colophonium eum arbitrantur, ipse uero se Baby-
 lonium eſſe aiebat: siquidem à ciuibz suis non Homerum, sed Tigranem uoca-
 rum

am fuisse, postea uero cum apud Græcos obsidis officio functus esset, pristina
 appellationem mutasse. Rogabam præterea, num & ij uersus, qui uulgo reijci-
 untur, ab se conscripti essent, nec ne. Ille autem omnes suos esse asseuerabat. Ibi
 ego Zenodoti & Aristarchi grāmatici frigidæ ratiocinationes non potui non
 damnare. Vbi autem hæc abundè differuit, iterum rogabam, quam obrem ab
 irapoematis sui initium sumpserit. Sic enim, inquit, mihi in mentem uenit, ni
 hil studio agentis. Tum & illud scire cupiebam, an, quod multi uolunt, Odyssæ-
 am Iliade priorem scripsisset. Ille uero negabat. Nam quod cæcus nō esset, quod
 & de eo affirmant, mox cognoui. Videbam enim, quare nō erat opus illum per-
 eontari. Quin idem aliàs sæpe agebam, ubi illi uacare uiderem. Cum autem il-
 lum adirem, rogaremq;, ipse contrā promptè ad omnia respondebat, maximè
 uero post causam quam uicit. Nam illū calumniæ Therſites accusauerat, quod
 se in poësi conuicijs agitasset. Vicit autem Homerus, causam agente Vlyssæ.
 Aduenit & circa illa tempora Pythagoras Samius septies mutatus, qui in tot
 animalibus uiuit, & animæ errores consummauit. Erat autem eius dextra pars
 aurea, & uisum est, ut communis illis republica ueretur. Dubitabatur au-
 tem adhuc, utrum Pythagoræ, aut Euphorbi nomine appellandus esset. Empe-
 docles uero, nam & ipse uenit semelixus, & toto corpore excoctus, non rece-
 ptus est, quanquam id multis precibus postularet. Procedente autem tempore
 instabat certamen, quod apud illos Thanatusia appellantur. Præfuit Achilles
 iam quintum, Theseus uero septimum. Porro quid in totum actum sit, longū
 esset commemorare: uerum summam, accapita rerum perstringam. Lucta quia-
 dem uicit Carus, qui ab Hercule stabat, & pro corona cum Vlyssæ decertabat.
 Pugilum æqualis fuit pugna, Arjæ Aegyptij, qui Corinthi sepultus est, & Epj,
 qui sibi mutuo congressi erant. Nam apud eos Pancratij nullum præmiū propo-
 nitur. Porro quis cursu uicerit, non satis memini. Expoëtis, ut uerè dicā, quan-
 quam longè excelleret Homerus, uicit tamen Hesiodus. Præmia autē omnibus
 erat corona expauonum pennis contexta. At iam absoluto certamine nuncia-
 rum est, eos qui in impiorum loco plecterentur, ruptis uinculis, & superata cu-
 stodia, in Insulam irrumpere. Eorum duces esse Phalaridem Agrigentinū, &
 Busyridem Aegyptium, Diomedem Thracē, & Scironem, & Pityocamptem.
 Ut uero hæc animaduertit Rhadamanthus, statuit heroës in aciē super littus.
 Ducebat autem exercitum Theseus & Achilles, & Ajax Telamonius iam iam
 ad se reuersus. Commixti ergo inter se pugnabant, uiceruntq; heroës, Achille
 uel in primis rem strenuè gerente. Fortiter se gessit & Socrates in dextro cor-
 nu constitutus, multoq; fortius, quam quum adhuc apud Delium pugnaret.
 Nam ingruentibus hostibus haud quaquam fugit, sed uultu intrepido cōstitit.
 quam obrem præmio donatus est, nimirum luculento & amplo horto, in quem
 conuocatis alijs differebat: quem locum Necracademiam appellauit. Compre-
 hensos igitur & colligatos eos, qui uicti fuerant, remiserunt multo grauius pu-
 niendos. Eam autem pugnam scripsit & Homerus, & mihi abeunti libellos de-
 dit ad nostros homines deferendos. Verum hos unā cum reliquis postea ami-
 si. Erat poëmatis initium ferè in hunc modum: Nunc mihi Musa refer pugnam
 heroum extinctorum. Cum igitur fabas coxissent, quemadmodum illis mox
 est, ubi bello rem præclarè gesserint, Epinicia celebrarunt, & festum solenne ce-
 gerunt. Solus Pythagoras à conuiuio illo abstinuit, & ieiunus procul deside-
 bat, abominatus fabarum esum. Iam uero mensibus sex exactis, septimoq; ad
 medium deducto, res nouæ ac insperatæ exortæ sunt. Nam Cinyrus Scinthari
 filius, iam grandis & formosus, Helenam multo iā tempore deperibat. Ipsa autē
 cōtrā manifestè adolescentē ad insaniam usq; redamabat. Siquidē in cōuiuio sub
 inde alter alteri annuebat & præbibeat, soli ex cæteris surgētes in sylua deer-
 rabant. Tandē præ amore & impatiētia cōsiliū cepit Cinyrus rapiēdi Helenā.

Thana-
tusius.

Necra-
cademia.

Illa

Illā uero hoc probabat, ut crederent, ac in uicinā quamplam ex insulis proficiscerentur: nimirum in Phello, aut Thyroëssā. Addiderunt & huic cōsilio cōiuratos ē meis comitibus tres audacissimos. Nam hæc patri non indicauerat. Sciebat enim quod ab illo acriter increparetur. Itaq; cum ipsis oportunum uisum esset facinus perpetrarunt. Vbi enim nox aduenit, nam rum fortē non intereram, sed in conuiuio distertēbam, illi clam alijs correpta Helena, maturē se proripuerunt. Menelaus autem, cum circa mediū noctis excitatus, thorū uacuum sensisset, protinus clamore sublato, & fratres cum accepto, ad regiā Rhadamanthi profectus est. Porro illucescente die aiebant exploratores nauē procul distantem apparere. Itaq; Rhadamanthus, cum quinquaginta heroēs in nauem Asphodelinā, & ex integro & solido ligno constructā, collocasset, iussit eos persequerentur. At illi cum magna alacritate remis incumberent, tandē circa meridiem eos deprehendunt, cum iam in lacteum Oceanū subirent, haud procul à Thyroëssa insula, tantum enim aberant ut elaberentur. Cum igitur nauem rosea catena reuinxissent, reuersi sunt. Helena itaq; flebat & erubescēbat, operiebaturq;. Verum Rhadamanthus habita prius cum Cinaro diligenti questione, num & alij quippiam conscij fuissent, postquam ullū fuisse negauit, uinctum hominem ex pudendis, & maltra prius benē cæsum, in impiorum locum amandauit. Decreuerunt & nos ante præscriptum tempus ex Insula ablegare, data unius proximæ diei mora. Ibi ego grauiter ferre, & lachrymari, utpote qui eiusmodi felicitate relicta, rursus erraturus essem. At illi contra cōsolabantur me, quod futurum dicerent, ut propediem ad se essem rediturus. Jamq; mihi in futurum sedem & locum optimis quibusq; uicinum ostendebant. Ego uero accedens Rhadamanthum obnixē orabam, ut quæ mihi futura essent prædiceret, & de nauigatione certiorē redderet. Is autem me quidem in patriam rediturum respondit, uerum multis prius erroribus & periculis exantlatis. Tempus autem quo essem rediturus addere noluit, sed ostensis uicinis Insulis, apparebant autem numero quinq;, & alia sexta longius, hæc, inquit, adiacentes sunt impiorum, in quibus uides ignis plurimum accensum. Sexta autem illa somniorum est ciuitas. Post hanc & Calypsus est Insula, uerum nondum tibi adhuc apparet. Vbi uero has præternauigantes, tum deuenies in magnā illā continentem, quæ ē regione est ei quæ à nobis incolitur. Illic multa passus, multasq; gentes prætergressus, & inter Barbaros incultosq; homines peregrinatus, tandem in alterā terrā deuenies. Hæc ubi dixisset, euulsā ē terra maluæ radicem mihi porrexit, iubens ut hanc adorarem, cū in maximis periculis uersarer. Admonuit autem, si unquam in hanc terrā incolumis redirem, ignem gladio ne foderem, neue lupinis uelcerer, neue puero supra decem octo annos nato congrederer, quorum si memor essem, bene sperarem de reditu ad Insulam. Ibi demum quæ ad nauigationem pertinent parauit, cumq; oportū esset cum illis cibum cepi, die deinde proxima accedens Homerum, orabam, ut mihi duorū uer suum epigramma conderet. Quod ubi fecit, columna berylli lapidis erecta iuxta portum inscripsi. Erat autem epigramma huiusmodi;

Lucianus charus diuis hæc cuncta beatis

Vidit, & hinc iterum patrias remeauit ad oras.

Manens autem & diem illam, sequenti proficiscebam, deducētib; heroibus. Hic & Vlysses accedens nesciente Penelope, mihi literas dat in Insulā Ogygiā ad Calypso ferendas. Misit & mecum Rhadamanthus portitorem Nauplium, ut si ad Insulas appelleremus, nemo nobis manum inijceret, uelut ijs, qui ad mercatum quempiam alium nauigarent. Vbi uero progressi odoratum aërem præterissemus, continuo nos teterrimus, nescio quis odor, excepit, uelut bituminis, & sulphuris, picisue, cum simul ardent. Nidor autem erat grauis, intolerabilisq;, uelut ab exustis hominibus. Erat & aër obscurus & caliginosus, à quo distila

distillabat ros quidam piceus. Quin & uerberū strepitus exaudiebatur, & multorum hominum eiulatus. Ad alias igitur non applicuimus. Illa uero quā ascendimus talis erat. Tota in girum præceps est, & exusta, cautibus & saxis aspera. Arbor autem aut aqua ne inerat quidem. Irrepsimus tamen per præcipitia, & per spinosam, & aculeis plenam semitam euasimus, transiuimusq; regionis terram foeditatem. Procedentes autem ad carceres, & supplicij locum. Primum quidem loci naturam admirati sumus. Siquidem uniuersum solū gladijs & mucronibus efflorebat, circum quod fluuij duo decurrebant, unus corno, alter uero sanguine, & item alius intus igne, & quidem ingens & immensus: fluebat autem uelut aqua, & instar maris agitabatur. Habebat etiamnum & pisces per multos, quorum aliquot turribus erant similes, nonnulli uero minusculi carbonibus igniti, quos Lychniscos uocabant. Aditus autem unus erat, & per quā angustus. Ianitor adstabat Timon Atheniensis. Ingressi tamen duce Nauplio, uidebamus eos qui supplicio afficiebātur, inter quos reges & priuati erant plurimi, quorum etiam nonnullos agnouimus. Vidimus & Cinyrum fumo encari, & à pudendis pendere. Addebant & ductores singulorum uitas, & causas ob quas supplicio afficerentur. Maxima uero omnium poena eos imminēbat, qui in uita quippiam ementiti essent, neq; ueritatem literis mandassent. Inter quos erat Ctesias ille Cnidius, & Herodotus, & alij non pauci. Hos ergo cū uiderem, bono animo esse coepi. nam nullius mendacij mihi conscius eram. Itaque ad nauem maturē reuersus, neq; enim tale spectaculū ferre amplius poteram, salutato Nauplio discessi. Neq; ita multum post apparebat non procul somniorum insula, obscura illa & uix uisus per spicua. Habebat autem & ipsa somnijs aliquid simile. cedebat enim accedentibus nobis & subterfugiebat, ac longius se subducebat. Cum ergo tandem eam cōprehendissemus, & in portū quī somnus dicitur, delati essemus, prope eburneas portas, ubi ædes est Gallinaceo sacra, sub obscuram uesperā descendimus, cumq; in portā progressi fuissetus, somnia multa, uariaq; uidebamus. Verum de ipsa ciuitate libet ante omnia commemorare, quoniam de ea nemo adhuc conscripsit, solus autem Homerus eius meminit. non ita accuratē exacteq; descripsit. Circa hanc undique circumiacet sylua. Arbores autem sunt papauera procera, & mandragoræ, in quibus magna uis uespertilionum sedet. Sola enim hæc aus in ea insula nascitur. Flumen autem iuxta præterlabitur, quod ab illis Nyctiporus appellatur. Sunt & fontes duo iuxta portas, quibus & nomen est, unū quidem Negretus, alteri uero Pannichia. Ipsa autem ciuitatis moenia alta sunt, uariaq; iridis colore simillima. Enim uero portæ sunt, non duæ, ut uoluit Homerus, sed quatuor. Nam duæ Molliciei campum respiciunt, hæc quidem ferrea, illa uero testa constructa, per quas horrenda, & sæua, immittaq; somnia emitti aiebant. Duæ uero alteræ ad portum & mare, ex quibus quædam corneæ erant, quædam, per quas transiuimus, eburneæ. Ingressis autem ciuitatem ad dextram est templum Noctis. Nam illam ex deis in primis colunt, & Gallinaceū. cui iuxta portū sacellū dedicatum est. Ad sinistram uero Somni regia. Is enim apud eos regnat, duobus à se satrapis & præfectis constitutis, Taraxione Matæogenis, & Pludocle Phantasionis filio. In medio autem foro fons est quem Careotin appellant, delubra duo adiacent, Imposturæ uidelicet & Veritatis. Vbi & illorum est adytum & oraculum, cui præfectus erat Antipho ille somniorum histrio, hunc apud Somnum honorem sortitus. Somniorum autem neque natura, neque forma eadem est. Nam quidam procera erant & formosa, suauiaq; quidam uero, breuia & deformia. Nonnulla etiam aurea, ut uidebantur, sordida item & abjecta nonnulla. Erant & inter illa alata aliquot, & monstrosa, alia uelut in pompam instructa, nimirum in Reges, aut Deos, aut aliquid eiusmodi. Quin & ex illis non pauca agnouimus, utpote ea, quæ olim apud nos uideramus.

Quæ

Quædam etiam nos accedebant, salubantq̃, uelut familiaria iam & domestica, qui cum nos exceperant, ac sopiuissent, splendide planè, ac eleganter tractauerunt, apparato magnifico alio diuersorio, pollicita reges aut satrapas ex nobis se factura. Nonnulla & in suam quemq̃ patriam abduxere, & domesticos ostendere, rursusq̃ eadem die reducere. Diebus ergo triginta, & totidem noctibus dormientes, commessantesq̃ apud ea mansimus. Hinc tonitru cum ingenti fragore repente ædito excitati ac cōsternati, saturi discessimus. Inde post tertiam diem in Ogygiam delati descendimus. Hic ego primum resignatis literis, quas scripta erant legebam. Erant autem fere huiusmodi:

VLYSSES CALIPSONI S.

Nolim te ignorare, quod ubi primum abs te discessissem, rate instaurata, postq̃ naufragium fecissem, & uix à Leucothea in Phæacum regionem seruatus fuisset, à quibus domum remissus fui, me multos uxoris procos deprehendisse, qui rebus nostris abuterentur ad uoluptates suas, quos cum omnes cōfecissem, tandem ipse à Telogono, quem ex Circe susceperam, è medio sublatus sum. Nunc autem in beatorum sum insula, uehementer dolens obrelictam, qua apud te usus sum, consuetudinem & oblatam abs te mihi immortalitatem. Quod si per occasionem licebit, hinc arrepta fuga, ad te ueniam. Et hæc quidem quæ per literas significabantur, de nobis præterea, ut hospitio exciperemur. Ego autem procedens parumper à mari, inueni antrum tale quale Homerus descripsit, ipsamq̃ lanificio dantem operam. Postq̃ uero literas accepit, admisitq̃, primum quidem abunde fleuit, tum nos ad hospitium inuitauit, splendideq̃ excepit, interim de Vlysse multa sciscitata, & Penelope cuiusmodi forma esset. Num ita casta esset, quemadmodum de ea Vlysses iactauerat. Nos autem ea, quibus potissimum eam delectari cōiiciebamus, respondimus. Digressi igitur ad nauem prope litus obdormiuimus. Mane autem soluimus uehementius uento insurgente. Tandem post bidui tempestatem, die tertia, incidimus in Colocynthopiratas. Homines autem immanes sunt hi, feriç, qui ex uicinis insulis nauigantes infestant. At uero naues magnas habent cucurbitinas, sex cubitorum longitudine. Nam ubi exaruerint, excauata una, & medulla illius egesta nauigant, siquidem malis harundineis utuntur, & pro uelo cucurbitæ folio. Impetu ergo in nos facto, duabus instructis classibus oppugnabant, & è nostris complures sauciabant, uice lapidum cucurbitarum grana iaculati, ut plurimum enim cominus depugnabant. Circa meridiem uero à tergo Colocynthopiratarum uidemus ad nauigare Caryonautas, erant autem inter se hostes ut postea declauerunt. Nam ut eos adesse senserunt, nobis neglectis in eos conuersi, nauibus conflictabantur. At nos interea sublato uelo, illisq̃ pugnantibus inter se relictis, cepimus fugam. Manifesto autem uidebantur superiores futuri Caryonautæ, utpote qui numerosiores essent. Nam illis classes erant quinque, pugnantq̃ nauibus aliquanto fortioribus. Siquidem naues habebant corticeas, è putamine nucum per medium secto excatauóque. Magnitudo autem putaminis cuiusq̃ in longum decem & octo cubitos protendebatur. Vbi uero ab ijs subducti fuimus, eos qui sauci fuerant, curauimus, & postea in armis ferè stetimus, semper insidias quasi piam subueriti, neq̃ id quidem immerito. Nondum enim occiderat sol, cum ab Insula quadam deserta circiter uiginti uiri, delphinibus prægrandibus insidentes nobis adequitabant. Erant autem hi prædones, quos firmos ac stabiles ferebant Delphines, perinde ac equi subsultantes, & hinnientes. Cum autem iam propè adstarent, hinc atq̃ hinc diuisi, nos aridis sepijs, & cancerorum oculis feriebant. Verum cum nos sagittaremus & iacularemur, non potuerunt subsistere, sed magna parte eorum saucia, ad Insulam confugerunt. Circa mediam uero noctem cum tranquillum esset mare, non aduertentes in Alcyonis nidum miræ magnitudinis incidimus. Erat enim

eius

eius circuitus stadiorum sexaginta. Insidebat autem illi Alcyon, fouebatq; oua nido haud multo maior, quæ cum auolaret, parum abfuit quin alarū uento nauem submergeret. fuga enim se proripuit, edita tristi quadam & lamentabili uoce. Nos igitur iam die apparente uidemus nidum ingenti nauī similem ex arboribus congestum. Inerant autem & oua, quorum unumquodq; Chio dolio erat capacius. Atqui & pulli iam intus conspiciebantur, & crocitabant. Cum igitur unum ex ouis securibus præcidissemus, pullum implumem uiginti uulturibus ampliorem eduximus. Vbi uero propè ducentis stadiis à nido digressi fuimus, mira & inusitata prodigia nobis obuenerunt. Nam qui in prora erat, che-niscus subito alas emisit, & exclamauit. Porro gubernator Scincharus cum iam caluū esset, capillos produxit, & quod est omnium inusitatissimum, ipse malus nauis germinauit, & ramos propagauit, atq; in uertice fructū edidit. Erant autē eius fructus fici, & uuæ permagnæ, necdū satis maturæ. Hæc posteaq; uidimus, non iniuria turbati sumus, deos precati, ut portentosa uiuisionem auerterent. Nondum autē quingentis stadiis processeramus, cum uideremus syluam magnā & frondosam pinis & cupressis. Nos autē arbitrabamur continentem esse, uerū erat gurgis, cui fundus non erat, arboribus quæ radices non haberent totus cōsitus. Ipsæ tamen arbores immobiles stabant ac erectæ, ac si supernatarent. Cū ergo accessissemus propius, & totam rem animaduertissemus, dubitabamus, quid nam fieri conueniret. Nam per arbores nauigare haud facile erat, quod densæ ac contiguæ essent, neq; reuerti facile uidebatur. Itaq; ascendens in altissimam arborem, contemplantur quomodo se haberent quæ sequerentur, atq; syluam uideo supra quinquaginta stadia, aut paulo pauciora porrectam, aliumq; uidi Oceanum succedere. Tum ibi uisum est nobis nauem in arborū frondes, erant enim densæ, & si fieri posset, in aliud mare transferre. quod & fecimus. Nam nauem magno fune colligauimus, ac in arbores conscendimus, eamq; ægre in altum eduximus, quam cum super ramis demissemus, explicatis uelis uelut in mari uento impellente nauigabamus. Hic & mihi Antimachi poëtæ uersus in mentem uenit. Nam & quodam loco ille ait:

Iis qui syluofum tentant per cœrula cursum.

Antimachus.

Superata tamen aliquando sylua ad aquā deuenimus, ubi demissa nauī per pupam & lympidam aquam nauigabamus, donec ad hiatum quendam magnum qui aqua hinc atq; hinc diuisa contigerat, peruenimus, quemadmodum in terra à terræ motu nonnunquam uoragines fieri uidemus. Nauis autem mox detractis uelis facile constitit, quanquam parum abfuit quin in præceps delaberetur. At nos prospicientes uidemus uoraginem per quam horrendam & incredibilem, ad mille ferè stadia patere. Nam aqua uelut utrinq; diuisa stabat. Circūspicientes autem ad dextram uidemus procul pontem extructum, aqua duo maria iungente, quantum ad superficiem attinet, & ex alio mare in aliud defluente. Incumbentes igitur remis ad illud delati sumus, ac multo labore præter spē traieci-mus. Hinc nos suscepit mare placidum ac mite, Insulaq; non magna, ad quam facilis erat accessus. Hanc autem incolebant Bucephali homines ferè ac agrestes, cornutiq; cūsusmodi apud nos Minotaurum fabulantur fuisse. Descendentes igitur ibamus aquatum, & si usquam fieri posset, commeatum comparaturi. iam enim nobis defecerat. Et aquas quidem illic non procul inuenimus, & præterea nihil apparebat, nisi fortasse quod mugitus creber non longè exaudiebatur. Arbitrati igitur boum esse gregem, paululū procedentes in homines incidimus. At illi ubi nos uiderunt, mox insectati sunt, & tres è comitū numero ceperunt, reliqui uero ad mare confugimus. Hinc nos unā omnes armis instructi, neq; enim socios inultos negligere consiliū erat, irruimus in Bucephalos, qui iam interfectorum carnes inter se diuidebant. Terrefactos igitur ad unū persequuti sumus, & circiter quinquaginta interfecimus, captis ex illis

duobus uiuis, ac iterum reuersi sumus, captiuos nobiscum trahentes. Porro cō meatus nihil offendimus. Quare nonnulli suadebant, ut captiui iugularentur. At mihi non probabatur, uerum uinctos seruauī, donec legati à Bucephalis repeterent, redimerentq; captiuos. Intelligebamus autem eos ex nutibus, & tristi quodam mugitu, quem adebant, uelut supplicantes. Erat autem redemptionis precium, multi casei, & sicci pisces, & cepe cum ceruis quatuor, quorū unicuiq; tres duntaxat essent pedes, duos quidem in parte posteriore: nam qui in anteriore erant in unum concreuerant. His conditionibus redditis captiuis, unum tantum diem commorati, recessimus. Iam inde nobis pisces apparebant, & aues preteruolabant, & eiusmodi alia, quæ terræ uicinæ signa solent esse, occurrebant. Neq; uero multum post homines uidimus, qui nouo & insolito more arte nautica uterentur. Ipsi enim simul & nautæ & naues erat. Libet autem nauigationis modum indicare: Resupinati super aquam iacebant, erectis in altum pedibus: nam illa grandia ferunt, exillis linteum extendebant, & manibus pedes tenebant, ac incidēte uento nauigabant. Post hos & alij suberibus insidentes, iunctis duobus delphinis remigabant equitabantq; alij præcedentes subera trahabant. Hi nulla nos iniuria affecere, neq; fugerūt, sed intrepidè et pacatè uehebantur, nauis nostræ figurā admirati, & undiq; circumspiciētes. Sub uesperam aut appulimus ad Insulam non admodum magnam, quæ, ut arbitrabamur, à mulieribus græca lingua loquentibus habitabatur. Nam nos accesserunt, & exceperunt, salutaruntq; meretriciè admodum compræ, ornataq; ac formosæ omnes & iuuentulæ, talares tunicas secum trahentes. Insulæ quidem nomen erat Cabalusa, ciuitatis uero Hydarnardia. Susceperunt itaq; nos mulieres, & secū quæq; singulæ abduxerunt, ac hospitem fecerunt. Ego uero cunctabundus subsisti, nihil enim fausti ominabar: circumspiciens diligētius, uideo multorum hominum ossa, & caluas passim iacere. Vt autem clamorem suscitarem, & socios conuocarem, ac ad arma prosilirem, non placuit: uerum accepta in manus malua enixè orabam eam, ut ex præsentibus malis euaderem. ac paulo post cum ministraret hospita, uidi non mulieris crura, sed ungulas asini. Ibi mox & eam educto gladio corripio, & uinctam de omnibus interrogo. Illa autem, & si inuita, falsa est tamen se mulieres esse marinas, quæ Onoscelez appellantur, uesciq; peregrinis hospitibus. Vbi enim, inquit, eos iam temulentos reddidimus, illis concumbentes dormientes inuadimus. Hæc postquam audissem ego, illam quidem uinctam reliqui, uerum supra tectum ascendi ipse, & uociferabar, comitesq; conuocabam. Qui ubi conuenissent illis totam rem indicabam, & ossa ostendebam, atq; intro ad uinctam ducebam. At illa protinus in aquam uersa est, & euauit. Ego uero experiri uolens gladiū in aquam cōdidi, illaq; mox sanguis effecta est. Ocyus igitur nauem repetentes abnauigauimus. Hinc postquam illuxit dies cōspecta terra, coniecimus esse eā, quæ nostro orbi opposita est. Prociuentes itaq; atq; precati, quid esset futurum dispiciebamus. Quibusdam aut placebat ascendere duntaxat, & rursum redire: alijs uero illic relicta nauī, ad terræ meditullias proficisci exploratum incolas. Interea cum hæc cogitarem, oborta uehemens tempestas, nauem littori impactam comminuit. Nos uero ægrè enatauimus, armis, & quod quisque poterat, secum correptis. Hæc autem & huiusmodi fuere, quæ mihi, donec ad alteram terram uenirem, contingere: nimirum quæ in mari, & inter nauigandum, in Insulis, & in aëre, & quæ postea in ceto, & cum ab illo exissemus, quæ apud heroës & Somnia. Postremo quæ apud Bucephalos & Onosceas, cætera autem, quæ in terra acciderunt, sequentibus libris enarrabo.

TYRANNICIDA.
TYRANNICIDA.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Quod ad Argumentum Declamationis attinet, infra ab ipso autore ponitur. Ceterū genus orationis iudiciale est. Status Qualitatis. De eo enim potissimū queritur: Dignus ne sit præmio Tyrannicide, qui filium tyrannū occidit, an non. Incidit tamen legalis quoq;. Nam & de eo, qui tyrannicida uocandus sit, & de legis sententia disputatur. Exordii attentione & docilitate cōparanda firmē cōsumitur, dum & summā petitionis, & rei magnitudinem pariter ac nouitatē exponit. Nisi quod interim & beneuolentiam sibi ex merito facti, & aduersario ex suspitione inuidiā parat. Narratione, grauitatem atq; seueriā tyrannidis primum persequitur, cuiusq; omnē causam in filiū tyranni transfert, ut uideatur uidelicet certo consilio filiū ante patrem aggressus esse, deinde & modū peractæ cædis & consilium suum exponit. Hinc Propositio siue petitio sequitur. Post quam confirmatio, in qua principio petitionē suam cōmendat amplificatione euentus & honorū, quæ ex hoc facto secuta sint, cum aduersarij obiectione cōparata. Deinde uerbis legis opponit diffinitionem tyrannicidæ, à genere cōprobatam, puta quod non solū is, qui sua manu & gladio tyrannū occidit, hoc nomine dicendus sit, sed etiā qui per alium, & quocunq; modo illū tollit. Postea etiā à fine legis argumentatur contra scripsum. Vltimo locū, quem Rhetores à summo ad imū uocant, siue etiam cōmunem, tractat: in quo consiliū siue uoluntas, conatus, actio, eaq; per cōparationem, aut affectiōnem amplificata, postremo & euentus considerantur. Peroratio autem locis patheticis constat, nam ipse qui dem pro se affectus mouet à modo & instrumento actionis, à tyranni autem persona, hypotyposi quadā, seu descriptione dictorum ac factorum illius. Ad finem Propositionem repetit, & sui beneficij ueluti memoriā quandam in auribus auditorum relinquit.

V V M duos eodem die tyrannos occiderim Iudices, alterū quidem ætate iam affecta, alterū & uo florentē, & ad scelerū successionem capeffendā paratum, unicum tamē pro ambobus prēmiiū petitum uenio, qui quidem unus omnīū quotquot unquam tyrannicide fuerūt, unico uulnere duos maleficos fuerim amolitus, neciq; dederim, filiū uidelicet ense, patrē indulgenti charitate, qua filium adamabat. Itaq; tyrannus pro his quæ cōmisit, abunde magnas pœnas nobis dependit: quippe qui & uiuus aspexerit, filium prius morte sublatum, & quod est omnium maximē nouum, compulsus sit denique ipse sui tyrannicida fieri. At filius illius mea quidem manu prempius est, cæterum occisus alteram ad cædem operam mihi suam cōmodauit, dum qui uiuo patri scelerum socius fuerat, eiusdē post mortem (quatenus licuit) extitit parricida. Ego itaq; sum is qui tyrannidem sustuli, pariterq; mecum gladius, quo cuncta confecta sunt, meus: tamen si cædis ordinem commutarim, ac morem modumq; nouarim conficiendi sceleratos: nempe hunc qui ualentior erat, ac sese defendere poterat, ipse perimens, porro senem soli gladio referuans. His igitur de causis & amplius quiddam à uobis me consequuturum arbitrabar, præmiāq; laturum, quæ numeroz quarent eos qui essent interempti: utpote qui non præsens tibus modo malis uos leuarim, uerum etiam futurorum formidine, quicq; stabilem pepererim libertatē, nullo relicto qui scelerum capeffat successionem. Verum interim tantis rebus strennuē peractis, in discrimen adducor, ne præmio fraudatus à uobis discedam, ac ne solus non feram mercedem, quam leges à me seruatz præstituant. At qui contradicit, is mihi uidetur non Reipub. studio (quemadmodum ait) hoc facere, sed quod extinctos esse illos grauitè ferat, atque eum qui illis mortis autor extitit, ulcisci conetur. Vos igitur Iudices, mihi paulisper attendite, dum tyrannidis mala, tamen si ipsi optimē nostis, commemoro. Siquidem hoc pacto futurum est, ut & beneficij mei magnitudinem intelligatis, & ipsi plus capiatz uoluptatis, reputantes nimirum quibus sitis leuari

Exordii, quo dociles & attentos facit.

Beneuolentiā captat à sua persona.

Aduersario inuidiam committit.

*Narratio,
qua magnitu-
dinē tyranni
diuexaggerat
om̃ eius
iussam in fio-
nē transfert.*

malis. Neque enim quemadmodum alijs quibusdam sæpenumero accidit, itidem & nos simplicem tyrannidem atque unicam seruitutem sustinebamus, nec unius domini uiolentiam tolerabamus: uerum soli omnium quos similis habuit calamitas, duos pro uno tyrannos habebamus, & in geminas contumelias distrahebamur infelices. Porro senex multo erat moderatior, quippe ad iras lentior, ad supplicia segnior, & ad cupiditates tardior: utpote cui iam ætas uehementiam impetus cohiberet uoluptatumque cupiditates refrenaret. Quin ad suscipienda maleficia filij instinctu nolens impelli ferebatur, ipse alioqui non admodum tyrannicus, nisi quod illi morem gerebat. Si quidem indulgens in filium supra quod credi queat, erat, id quod re declarauit, ita ut filius illi esset omnia. Illi parebat, per uim faciebat quicquid ille iussarat: supplicio afficiebat quoscunque præceperat, ac prorsus in omnibus illi obsequi undabat. In summa, filius in patrem tyrannum quendam agebat, pater filij cupiditatum satelles erat. Tamen si huic propter ætatem honorem cedebat adolescens, soloque imperij nomine temperabat, tamen res & caput tyrannidis erat ipse. Et quanquam tutamentum præsidiumque principatui ab illo mutuaretur, scelorum tamen emolumentis solus fruebatur. Ille erat qui satellites continebat, qui custodias obtinebat, qui tyrannidem affectantes e medio tollebat, qui insidias formidabat, ille qui castrabat ephēbos, qui coniugia uiolabat, illi uirgines producebantur. Tum si quæ cædes, si quæ exilia, si quæ pecuniarum expilationes, delationes, contumeliæ, ea omnia iuuenis temeritate gerebantur. Porro senex illi obsequebatur, comitemque scelerum sese præbebat, ac comprobabat duntaxat filij sui flagitia. Iraque quum ea res nobis erat intoleranda, propterea quod quum animi cupiditatibus ex imperio potestas accedit, nullum flagitij modum imponunt: tum illud in primis discruciat, quod prospiceremus diuturnam, uel æternam potius seruitutem etiam futuram, & per successionem alij post alium domino tradendam Rempublicam populumque homini scelesto hæreditatis instar obuenturum. Nam id alijs spem non exiguam facit, quod apud sese reputant, quod inter sese dicunt: at mox coerceretur, at mox demorietur, paulo post liberi sumus futuri. Verum de his nihil eiusmodi sperabatur, quin potius iam intuebamur paratum tyrannidis hæredem. Vnde factum est, ut ne aggredi quidem quisquam fortium ciuium, & qui eadem quæ ego, animo statuisset, auderet. Sed desperabatur ab uniuersis libertas, atque inexpugnabilis tyrannis uidebatur: quippe quum esset cum tam multis confligendum ac dimicandum. At me nihil ista deterruerunt, neque perpenſa negotij difficultate refugi, neque ad suscipiendum discrimen trepidaui: uerum solus, solus inquam, aduersus adeo ualidam uariamque tyrannidem: uel non solus potius, sed gladio comite conscendi: quippe qui mihi sit auxilium, mecumque ex parte tyrannum interemerit, quum mors mihi interim ob oculos obuersabatur: at è diuerso perpendenti, quod publicam libertatem mea cæde redempturus essem. Ergo ubi in primam irruissem custodiam, neque mediocri negotio satellites submouissem: occidens interim, in quem incurrissem, & quicquid obsisteret a molienti, ad ipsum negotij caput ferebar, ad unicam tyrannidis robur, ad nostrarum calamitatum fontem. atque irrupto arcis propugnaculo, quum uiderem illum fortiter tuentem sese, multisque uulneribus resistentem, tamen occidi. Et iam tum erat sublata tyrannis, iam tum mihi confectum facinus. Ex eo tempore liberi omnes, nisi quod reliquus adhuc erat senex solus, inermis, nudatus custodijs: iamque amisso magno illo suo satellite desertus, neque deinde dignus forti dextra. Ibi nimirum mecum ipse ludices, hæc animo reputabam. Cuncta mihi pulchrè habent, cuncta confecta sunt, cuncta eò quò destitutam, perducta. At eum qui reliquus est, quo tandem modo poenas dare conuenit? Me quidē meaque dextera nequaquam est dignus, præsertim si post splendidum facinus iuuenile atque magnificum interimatur, priorem illam cædem dedec-

*Conſiliū &
modu cedis.*

dedecoraturus. Artifex aliquis querendus est illo dignus, uerum post calamitatem, ne uel hanc ipsam lucrifaciat: uideat, discrucietur, appositum habeat ens sem, huic reliqua mando. Hæc ubi mecum statuissem, ipse quidem illinc discedo: at ille peregit id quod ego prædiuinaueram, tyrannum occidit, summamque meam imposuit fabulæ. Adsum igitur, popularem administrationem uobis adportans, cunctisque bono iam ut animo sint edicēs, ac libertatem annūcians. Iam meis fruimini factis: uacua, sicut uidetis, sceleratis hominibus arx: imperat nemo, quin & magistratus creare liberum est, & causas agere, & ex legibus contradicere. Atque hæc omnia uobis mea contigerunt opera, mea quoque fortitudine, uidelicet ex una illa cade, postquam pater iam uiuere non quibat. Aequum itaque censeo, ut his pro meritis debitum mihi à uobis præmium donetur, non quod lucri audius, aut sordidus quispiam sim, nec is qui mercedis gratia de patria benemereri statuerim: uerum quod præmio cupiam officia mea comprobari, neque repudiari, aut in glorios fieri conatus meos, si uelut irriti præmioque indigni iudicentur. At hic contradicit, negatque æquum facere me, qui decorari munere, præmiumque ferre cupiam. Neque enim tyrannicidam esse me, neque quicquam à me pro legis sententia confectum esse, uerum facinori meo deesse quiddam, ad hoc ut præmium postulem. Percontor igitur illum, quid præterea requiris à me? nonne uolui? nonne ascendi? nonne occidi? nonne libertatem peperit? num quis imperat? num quis iubet? num quis minitur dominus? num quis nocetium manus effugit meas? haudquaquam dixeris, sed omnia plena pacis, omnes restitutæ leges, libertas manifesta, Democratia stabilis, inuiolata conturbata, pueri tuti, uirgines absque periculo, publicamque felicitatem solennibus feriis celebrat ciuitas. Quis igitur horum omnium autor? quis est qui illa sustulit? hæc peperit? Etenim si quisquam præ me dignus honore sit, cedam præmiū, desistam à petendo munere. Quod si solus omnia peregi, audens, periclitans, ascendens, interimens, excrucians, alterum ultus in altero, quid mea calūniaris officia? quid facis ut populus parum erga me gratus existat? At enim num occidisti tyrannum? Porro lex tyrannicide præmiū decernit. Verum dic mihi, num quid interest utrum ipse interimas, an mortis causam ministres? Mea profecto sententia, nihil: uerū hoc solū spectauit legis conditor, libertatem, Democratiam, sceleratorum sublationē. Huic honorem decreuit, hoc præmio dignum iudicauit, quod quidem inficiari nō potes, quin mea contigerit opera. Etenim si occidisti eum, quo occiso, ille non poterat uiuere, nimirum ipse eadem peregi, ego occidi, sed illius manu. Itaque ne discepta de cædis modo, neque illud expende quem admodum interierit, uerū an iam perierit, & an quod perijt, id à me sit profectum. Quandoquidē & illud excussurus mihi uideris, atque his aduersus benè de Reipub. meritos calumnijs usus. Si quis non gladio, uerum lapide, ligno uel, aut alio quouis pacto peremerit. Quid porro si fame tyrannum obsedissem, ad mortis necessitatem compellens? num ibi quoque requisitus eras à me cædem, mea ipsius manu peractā? aut desiderari adhuc quiddam diceres, ad id ut legi factum à me satis uideatur: atque id quū scelestum acerbius etiā atque atrocioris mortis genere trucidassem? Vnū hoc duntaxat specta, hoc require, hoc excute. Quis nocentium reliquus? aut quæ metus expectatio? aut quod calamitatum uestigiū? Quod si purgata omnia, si pacata, profecto sycophanticū est, modum rei gestæ calumniante præmio frustrari uelle, quod ijs quæ uirtute confecta sunt, debeatur. Equidē & illud memini disertum in legibus, nisi fortè propter diutinā seruitutem oblitus sum eorum quæ ab illis dicuntur. Causam mortis esse duplicem: puta, si quis ipse occidat: aut si non ipse quidē occidit, neque manu facinus peregit, uerum compulit, præbuitque mortis occasionem. Ex æquo & hunc quoque lex censet supplicio affici oportere, idque iure optimo. Neque enim statuit minus ualere oportere audaciam quam facinus: ac postea superuacaneum est cædis ra-

Petitio.

Confutatio

Frequentatio

I. Argumentū
à finitione ty
rannicide.Amplificatio
à collatione
effectus.Finitionē pro
bat à genere
et causa effi
cienti.

A uoluntate.

II. Argumen-
tum. A fine le-
gis.
à minore.

III.
Locus à sum-
mo ad imum.

I.
Voluntas &
consilium.

II.
Conatum.

tionem uiamq; spectare. Deinde hunc qui sic occiderit, tanquam homicidam poenas oportere dare censebis, ac nequaquam absoluendum esse. At me qui per omnia consimili modo Remp. iuui, non censes ea capere oportere, quæ ipsi debentur, qui beneficio iuuerunt. Neq; enim illud dicere possis, me quidē imprudentem fecisse, sed exitum quendam commodum fortuito fuisse consequutum præter animi sententiam. Nam quid præterea iam formidassē, eo qui ualidior erat interempto? Cur autem gladium in uulnere reliquissē, nisi planē quod erat euenturum, id ipsum prædiuinassē? Nisi forsan illud dices, hunc qui extinctus est, tyrannum non esse, neq; hanc appellationem in illum competere: neque uos multum premij hoc nomine, si ille fuisset occisus, decreturos fuisse. At qui istud dicere non queas: an tyranno interempto, ei qui cædis causam ministravit, præmium negabis? O curiositatem, de illo laboras quo pacto interierit, quum interim libertate fruaris? Aut ab eo qui Democratiā restituit, nescio quid superuacaneum præterea requiris? Atqui lex (uti fateris) caput rei gestæ spectat. Quæ uero ad id conducunt, ea omnia missa facit, neq; iam ultra curiosius excutit. Quid enim, an si tyrannum exegerit quispiam, non is iam tyrannicidæ præmium cepisset? cepisset opinor, idq; iure optimo: si quidē & hic proseruitute libertatem peperisset. At id quod à me patratum est, non exilium habet, non in posterum instaurandæ tyrannidis metum; uerum absolutā sublationem, totiusq; generis internitionem, omneq; malum radicitus excisum. Et mihi per deos, iam ab initio ad finem usq; (si uideretur) rem totam perpendite, nūquid eorum quæ ad leges pertinent sit prætermisissum, & num quid in me desideret ex his, quæ tyrannicidæ oportebat adesse. Principio mentem prius oportet suppetere fortem & amantem Reip. quæq; pro communibus comodis periculum adire non recuset, quæq; priuato suo interitu multitudinis incolumitatem ausit redimere. Num hac parte quicquam mihi defuit? Num frangebar animo? Num quum præscirem per quæ pericula mihi perrumpendum esset, per ignauiam refugit? Profecto non potes dicere. In hac interim parte tantum commorare, atq; æstima, an non uel uoluisse ratum ista, ac statuisse, præclarum facinus futurum fuisse uideatur. Ac putato me solius animi, uoluntatisq; argumento præmium postulare, tanquam qui beneficio iuuerit. Tum si uoluntati meæ facultas defuisset: uerum alius post me tyrannum occidisset, dic mihi: num absurdum aut præter æquum fuerat dare præmium? Minimè. Si dicerem, ciues, uolui, statui, aggressus sum: uoluntatis experimentum dedi, solus dignus sum qui præmium feram. Quid tum responsurus fueras? Nunc porro nō hoc dico, sed insuper ascendi, periclitatus sum, atq; innumerabilia priusquam iuuenem occiderem, patraui. Neq; enim usq; adeo facilem, factūq; procliuem esse rē existimetis, custodias perrumpere, satellites opprimere, unumq; hominem tam multos amoliri. Quin isthuc penè maximum est omnium quæ sunt in tyrannicidio, totiusq; negotij caput. Nam ipse iam tyrannus non magna res est, neq; expugnatu, neq; confectū difficilis: uerum ea quæ tuentur continentq; tyrannidem, quæ quidem si quis superarit, is nimirum cuncta quæ destinauit, peregerit, & perpusillum est, id quod superest. Sed ad tyrannos peruenire nunquam mihi contigisset, ni prius qui illum cingunt custodes oppressissem, omnesq; satellites ante debellassem. Nihil adhuc addo: uerum in his rursum immoror. Custodiam oppressi, satellites superaui, tyrannum incustoditum, inermem, nudum reddidi. Vtrum his rebus confectis, non tibi uideor honore dignus? an adhuc cædem ipsam à me requires? Quin etiam si cædem quæris, ne ea quidem desiderabitur. Num sum incruentus: uerum cædem peregi, magnam ac strenuam: nempe iuuenis ætate ac uiribus florentis, atq; omnibus formidandi, per quem ille ab insidijs erat tutus, cui uni fidebat, qui complurium satellitū instar erat. An non igitur, quæso te, præmio dignus uideor. sed tantis rebus gestis hono-

refraudabor? Quid enim si satellitem unum, atque adeo quid si Tyranni ministrum quempiam interemissem? Quid si seruum aliquem charum? an non hoc quoque magnum uisum fuisset, conscendisse, mediâq; in arce, medijs in armis, aliquem à tyranni familiaribus iugulare? Nunc & hunc ipsum qui occisus est, cuiusmodi sit, considera. Filius erat tyranni, uel tyrannus potius crudelior, dominus intolerabilior, ad supplicia dirior, ad contumelias uiolentior, quodq; est maximum, hæres ac successor omnium, quiq; in longum nostras calamitates posset prorogare. Vin' hoc solum mihi confectum esse? Ipsum uero tyrannum uiuere adhuc, fuga ereptum? Iam horum nomine præmium postulo. Quid dicitis? Non dabitis? An non & illum uerebimini? An non dominus, an non grauis, an non intolerandus erat? Porro nunc negocij caput deniq; ipsum perpendite. Etenim quod hic à me requirit, hoc quàm fieri potuit, pulcherrime confeci, tyrannumq; aliena cæde occidi, non simpliciter, nec uulnere uno, id quod fuerat optatissimum illi, uidelicet tantorum facinorum sibi conscio, sed posteaquam illum prius multo dolore excarnificassem, tum quo nihil habebat charius, miserabiliter prostratum coram oculis ostendens; puta filium in ipso æui flore, tamen si scelestum quidē illum, attamē & ætate uigentem, & patri similē, sanguine taboq; oppletum. Hæc nimirum sunt parentū uulnera, nō gladij uerō tyrannicidarum, hæc mors digna crudelibus tyrannis, hæc ultio tantis sceleribus congruit. Cæterum protinus interficere, protinus excidere sibi, neq; huiusmodi ullum spectare spectaculum, profecto nihil habet tyrannico supplicio dignum. Neq; enim ignorabam uir egregie, non ignorabam inquam, neq; quenquam alium latuit, quanta ille charitate filium sit prosequutus, adeo, ut illo extincto, ne paululum quidem temporis sibi in uita morandum esse fuerit ducturus. Atqui haud scio, an omnes patres hunc ad modum affecti sint erga liberos; uerum hic etiam ultra reliquos habebat quiddam, idq; merito, quippe qui conspiceret illū unicū esse qui curaret seruaretq; tyrannidem, quiq; solus pro patre pericula susciperet, & tutamen imperio adderet. Itaq; si non ob charitatem, certē ob rerum desperationem sciebam illum protinus exiturum è uita: perpensurum enim, iam nihil esse quod uelit uiuere, adempto tutamine, quod illi filius ministrauerat. Nimirum effeci, ut hæc omnia illum agminatim circumlisterent, forma, dolor, desperatio, formido, quiq; in posterum imminabant metus: his aduersus illum auxilijs sum usus, atq; ad id extremum illum cōsilium adégi. Interijt itaq; uobis orbus, excruciatu, plorans, lachrymans. Luctum, non illum quidem diuturnum, uerum qui satis magnus esset patri. Postremo quod est omnium acerbissimum, ipse sibi necē consciauit, quod quidem mortis genus, præ cæteris miserrimum, multoq; atrocius, quàm si per aliū inferatur. Vbi mihi gladius? Num quis alius eum agnoscit? Num cuius alterius hoc gestamen erat? Quis eum in arcem adduxit? Ante tyrannum quis eo est usus? Quis eum ad illum misit? O ensis particeps, successorq; meorum egregie factorum, post tanta pericula, post tantas cædes contemnimur, & indigni præmio iudicamur. Nam si huius tantum nomine præmium à uobis postulare: si sic dicerem Iudices: Tyrannum quum mori uellet, quum id temporis inermē se deprehendisset, meus hic illi gladius inseruiuit, & ad consequendā libertatem auxilio fuit uniueris, hunc quoq; laude, præmioq; dignum iudicassetis. Porro domino tam popularis rei non gratiam retulissetis? Nōne inter eos qui de Republica benemeriti sunt, scripsissetis? Nōne gladium inter sacra monumenta consecrassetis? Non illum secundum Deos ueneraremini? Nunc mihi cōsiderate, quæ uerisimile est fecisse Tyrannum, quæ dixisse, priusquam sibi mortem conscisceret. Quum iuuenis à me trucidaretur, ac multis etiam uulneribus confoderetur, idque in his corporis partibus, quæ conspicuæ magis, magisque sint oculis obuiæ, uidelicet ut quàm maximè discruciarer eum,

III.
Amplificatio
reiper cōpar
rationem.

III.
Eueniunt.

Amplificatio
à modo.

Petoratio am
plificata offe
nsibus.

Conformatio

Hypotyposis
& pathopœia
patri.

qui genuerat, quoq; primo statim cōspectu perturbaret, miserabiliter inclamabat, parentem implorans non adiutorem, nec opitulatorem; quippe qui senex iam esset, atq; inuālidus: uerum domesticarum cladum spectatorem. Nam ego interim discesseram, auctor qui fueram totius tragœdiæ, relinquēs actori cadauer, scenam, gladium, reliqua quæ ad actum fabulæ pertinebant. At ille astans ubi filium conspexit, quem habebat unicum: semiuiuum, sanguinolentum, cæde conspersum, tum uulnera perpetua, plurima ac lætalia, hunc ad modū exclamauit: O nate extincti sumus, interempti sumus, tanquam tyranni iugulati sumus. Vbi mactator? Cui me seruat? Cui me relinquit? qui quidem iam dudum propter occisum te fili sum extinctus, nisi fortè me tanquā senem contempnit, ac lento supplicio me conficit: producitq; mihi mortē, redditq; mihi cædem lōgiorē. Atq; hæc locutus ensem quærebat. Nā ipse inermis erat, propterea quod per omnia filio fideret: uerū ne is quidē deerat, ut qui iam dudū fuerit à me paratus, atq; ad facinus futurū relictus. Euulso igitur è cæde gladio, atq; è uulnere exempto, ait: Dudum me occidisti, nunc finē malis impone gladiē. Ades patri lugenti solamen, senilemq; manum & infelicem adiuua, iugula. Tyrannum occide, luctu libera: utinam prior inte incidissem, utinam in cæde priorem occupassem locū. Occidissem quidem, sed tanquā tyrannus duntaxat, sed qui crederem mihi superesse ultorem: nunc autem tanquam orbus occumbo, nūctanquam cui desit etiam mactator. Atq; hæc ubi diceret, gladiū adegit, tremens neque sat potens. Cupiebat quidem, uerum non suppetebant uires ad facinus exigendū. Quot hic supplicia? Quot uulnera? Quot mortes? Quot tyrannicidia? Quot præmia? Postremo spectastis omnes iuuenem dudum prostratum, nec exiguum profecto, neq; mediocrium uirium opus, ac senem huic circumfusus atq; amborum sanguinem commixtum, libertatis illam & uictorialem uictimā meiq; gladij facinora. At gladius ipse in medio amborum: declarans quā non indignum se domino præstitit: testansq; quod mihi fidam nauasset operam. Id si à me ipso fuisset patratum, minus fuerat futurum. Nunc autem illustrius est ipsa nouitate. Atq; ego quidem sum is, qui tyrannidem sustuli. Cæterum actio in multos est distributa, quemadmodum in fabulis fieri consuevit. Ac primas quidem partes egi ipse. Secundas autem filius. Porro tertias Tyrannus ipse. Nam gladius omnibus inseruiuit.

Concludit re
petitione peti
tionis, & com
memoratione
meriti sui.

DECLAMATIO D. ERASMI

ROTERODAMI, NON ILLA Q. VIDEM VER.

sa, sed quæ superiori Declamationi Luciano uersa respondeat.

A R G V M E N T V M.

Eiusdē generis hæc cū superiore, eiusdemq; status est, sed aduersaria. Vt enim illic contenditur præmiū esse dandū tanquam tyrannicidæ, ei qui filiū tyranni interfecerat: ita hic negatur eū satis fecisse legi, aut tyrannicidam esse, qui non ipsum tyrannū, sed filiū tyranni occidisset. Exordio beneuolentiam capiat, à persona Iudicū, deinde calumnie aduersarij, quæ in suspitionē adductus fuerat, quasi ipse quoq; tyrannidi faueret, quia illi præmiū dandū negabat, respondet per absolutionem primum, deinde & per insinuationem ex loci cōiecturalibus, eleuata interim illius personæ, atq; ipso uicissim in suspitionē, ex modo actionis uocato. Post exordiū Propositio sequitur cū attentione, & admonitione Iudicis, quorsum in hac causa maxime spectare debeat, atq; inde ad consutationē uenitur. In qua primū reselluntur ordine capita illa, quæ alter in argumēto ab imo ad summum tractarat, puta Volūtas, Conatus et Effectus. Ac uolūtati quidē opponit uoluntatem legis, ut quæ nō quid quisq; uoluerit, sed quid efficiat, spectet, neq; cogitationes, sed facta præmijs compenset. Conatum uero eleuat uarijs ac multis similibus & exemplis, ostendens in nullo pacto, aut cōtractu, aut certamine, aut alijs deniq; id genus rebus satis esse, onari aliquid et cœpisse, sed præstari

faci oportere. Effectum conditiones sequi, non conatum. Et quod alter etiā conatum in legibus spectari debuerat, id distinguit, ostendens diuersam esse rationem praeiorū & poenarum. In maleficijs interim et uoluntate puniri, in beneficijs aut nunguam praemium dari, nisi ei, qui quod lex proponit, re ipsa effecerit. Postremo & patrie gratis inservire ac officiū prestare ciues debere. & illum satis mercedis pro conatu suo retulisse, laudem & gloriam. Effectum aut refellit, quia non simpliciter id effecerit, quod lex iubet, sed fortuna seu numine ita ferente, eadem filij, mortem patris consecutam esse. Non enim quia ipsius gladio tyrannus postea se ipsum confecerit, ob id ipsius hoc factū esse, Deinde etiam incertum fuisse exitū, & quid nam pater, occiso filio facturus fuerit, & hic consiliū quoque petitoris subuertit, primo ut incertū & periculosum, neque certis rationibus firmatum, deinde etiā ut fictum, & post euentum rei, demū simulatum. Denique non idem esse occidere, id quod lex iubet, & mortis causam qualemcūque praebere. idque iterū multis similibus probat. Atque hoc loco disputationē supra coeptā renouat, de eo quatenus uoluntas in legibus spectatur, & in quibus per se sufficiat, nempe in maleficijs, & nō in beneficijs, et ob id neque hic praemium illi deberi, ut qui ceperit, nō absoluerit beneficium. Confutatis igitur hoc pacto uolūtate, conatu & effectu, quarto loco id aggreditur, quod petitor in narratione potissimum amplificat, puta filium fuisse caput & causam tyrannidis, eoque sublato, etiam tyrannidem sublatam fuisse. Ac primo quidem filium ostendit nō fuisse tyrannū, neque tyrannidis caput, confutatis signis, & ceteris rationibus, quae alter ad eam rem probandam adduxerat. Deinde, ut maxime fuerit, legem iubere ipsum tyrannū, nō ut quisque tyranno similis, aut nocentior etiam est, occidere. Et hic multis uerbis de auctoritate legū disputat, & quod non temere uerba legum huc aut illuc deflectenda sine, alioqui multa pericula et incōmoda ex eo secutura esse. Postremo etiam ipse locū ab imo ad summū tractat, & ut alter uoluisse, egisse, effecisse se dixerat, ita hic contra neque animum ad rem gerendam habuisse illum, neque recta uia aggressum esse, neque denique id quod lex iubet, perfecisse ostendit. Et sub hac orationem concludit, breui & uariis & palaeis, & conformatione seu prosopopoeia, legum, reipub. & deorum quoque, exponitulantiam cum petitore, ut inique & praeter meritum, praemium petente.

I MIHI causa haec Iudices, apud concionem popularem, quae studijs potius, quam exacto rerum iudicio duci conlueuit, esset agenda, ac non magis apud Iudices ex honestissimis ordinibus delectos, nimirū grauissimos sapientissimosque, nō nihil profectō uererer, ne omnium animis noua hac & insperata laetitia gestientibus, atque (ut ita dixerim) exultantibus, nec satis attentos, nec dociles essem auditores habiturus. Porro fauentes, beneuolosque multo minus: quippe qui frontem modo, quasi personam huius negotij intuentibus, non faciem ipsam propius contemplantibus uideri fortasse possim, in communi totius ciuitatis gaudio, tum autem in causa tam populari, uelut importunitus obstrepere atque obturbare. Enimvero quum omnis affectus inutilis est ad recte iudicandum, tum ingens, intemperans, atque exundans laetitia, non solum iudicium omne funditus tollere solet, uerum etiam nostri sensus non raro nobis eripere: praesertim (si quemadmodum haec nostra) post graues diuturnasque calamitates, ac ueluti tempestatem saeuissimā repente praeterque spem (quasi si portus quidam) fuerit obiecta. Quid aut tam acerbum liberæ multitudinis, quam seruitus? Quid tam dulce, quid tam exoptatum, quam libertas? Itaque non rebus modo ipsis, sed uel inanibus harum rerum uocabulis, plebis animus queat ad quidlibet impelli: maxime primis his aliquot diebus, dum gaudiorum adhuc uelut æstus quidam impotens, omnia sursum ac deorsum miscet, dum laeticiae temulentia, dum gratulandi dulcis quædam ebrietas pectus occupans, animum ad cogitandum instituere non sinit. Verum uestra Iudices singularis sapientia perspicacitasque, non hoc tantum scrupulo me leuat, uerum & hanc mihi fiduciam suppeditat, uti sperem futurum, ut hoc contradicendi munus, quod equidem nec inuidentiā, nec fauore in Tyrannidem (sicut iste calumniabatur) sed solita mea, & (ut opinor) nota Reipub. charitate suscepi, uobis non modo non inuidiosum, sed fauorabile, plausibileque uideatur. Etenim postquam uidere manifesta quadam Deorum beneuolentia, post diuturnam ac miserissimam illam

Captat beneuolentiā a personis iudicū.

Locus communis.

Respondet ad uersarij calūnie, perabsolutionem.

Amplificatio
à loco com-
muni.

Eluat perso-
nam aduersa-
rij & factum
ipsum.

suspicionem
mouet eadē à
modo actiōis

offitio.

illam seruitutem, toties Reip. uotis expetitam libertatem aliquando contigisse, nihil prius curandum nobis esse iudicaui, quam ut gratos nos exhiberemus in eos, à quibus nobis tam egregia felicitas esset profecta, quo uidelicet munus suum huic urbi proprium, perpetuumque facere uellent, & constabilire, tuerique quod largiri non essent grauati, meminissimusque ipsi in manu esse, ut eriperent ingratis, quod optantibus dedissent. Sunt autem uel primæ gratitudinis partes, intelligere uidelicet, cui beneficium acceptum ferre debeas. Et hac una ratione mortales diuinæ beneficentiæ gratiam referre possumus: si beneficium acceptum agnoscamus: si celebremus, si ad illos autores referamus. Neque mihi committendum putauit, ut dum nimium candidi in ciuem esse uolumus, in deos ingrati impijque reperiamur. Neque enim isthoc nomine nunc perinde laboratur, ne hoc præmij pereat ærario, & huius lucris accrescat (quanquam id quoque longa iam tyrannide exhaustius est, quam ut inde temere dari præmia conueniat immerentibus) Illud agitur, ne dii immortales, qui huius malè consulta, nobis uerterunt benè, hoc tantum munus à nobis tanquam ingratis reposcant, si, quod ipsis solis debetur honoris, laudis, gratiæ, id illis fraudatis, in hominem contulerimus. At quem hominem obsecro? Nempe qui quum priuatus contra leges iuuenem occiderit, atque hac temeritate sua restitutæ libertatis periculosam occasionem modo præbuerit, idque adeo imprudens (uti mox docebimus) non ueretur pulcherrimum tyrannicidæ titulum dijs eripere, sibi arrogare: Reipub. diem dicere, ac leges ipsas in ius uocare: ciuitatem ingrati tudinis ream agere, nisi sibi totam hanc felicitatem ferat acceptam. Nullum quidem iudices facinus speciosius tyrannicidio, nullum dijs dignius: uerum hoc impudentior, qui sibi laudem tam eximiam usurpat immeritus. Nullum præmium honestius illustriusque, quam quod tyrannicidæ debetur. Sed hoc impensius accuratiusque spectandum, ne temere decernatur indigno. Per multa siquidem, permulta ad id requiruntur, ut hoc tam egregio titulo, ut hoc tam diuino præmio dignus quis esse uideatur: quorum nihil in hunc cōpetere, paulo post euincemus. Proinde quum non tolerandæ improbitatis mihi uideatur, qui legibus tum homicidij, tum temeritatis poenas debeat, eum à legibus præmium omnium maximum petere: petere dixi, imò flagitare: & ita flagitare, ut etiam si unum ex huius arbitrio dependerint, tamē multa in super isti creditori sint debituræ. Quæ cuncta quum postulare iure potuisset: maluit tamen homo uerecundus, unico persoluto, reliqua sibi deberi: ut haberet nimirum, quod obnoxia Reip. quoties libido sit, possit impropere. Tum illud utrum risu potius, an odio dignum existimem, quod in tribunalibus, quod apud ornatissimum seuerissimorum iudicum confessum, Thraſonem quendam nobis è comœdia retulit? Sensistis iudices, ut è corona plerique risum tenere nequierint, dum personatus iste Hercules tragœdiam illā suam nobis recitabat: de sese terque quaterque tyrannicida, de sapiente illo gladio commilitone suo, qui per se prudens senem interemit: digno uidelicet, qui inter sydera collocetur, domino in deorum numerum relato. Diij boni, quibus phaleris, quibus fucis, quibus ampullis facinus illud nobis suum ornauit, iactauit, exaggerauit? quàm militari iactantia, quàm Stentorea uoce, quàm fastuoso uultu, quàm arrogantibus supercilijs, quàm stupidis oculis, suum ipse uobis encomium detonabat? Quæso iudices, ut etiam nunc hominis uultum diligenter attendatis: nōne uobis minitari uidetur? nōne dicere? nī mihi præmium decreueritis, haud feretis impune, incolumi diuino illo meo, ac fortissimo gladio, qui uel sine me, meas uices, ubi lubebit, acturus est. Quis tandem istam ferat iactantiam, uel in eo, qui uerè tyrannum occidisset? Hæc quoque me caussa iudices (neque enim inficiandum est) commouit, ut huius obfisterem petitioni, uel magis, ut immoderatam arrogantiam, ut odiosam huius imputationem retunderem. Videbam iam inde ab initio, quum cer-

tatim

statim uniuersa ciuitas dijs libertatis autoribus gratareretur, ut hic sese ira tumens in medium ingesserit, quàm indignè tulerit uictimas dijs seruatoribus immolatas. Sibi hunc honorem eripi, sese unicum esse restitutæ libertatis autorem proclamabat, leges, aras, focos, omnia publica, priuataq; suæ dextræ, suo magnifico gladio deberi. Agite quid futurum deniq; Iudices auguramini, si ad huius intolerabilem iactantiam, uestra autoritas, uestra comprobatio, si præmiū quasi pignus accesserit? Quid, nisi ut tyranno submoto, alter quidam huic ciuitati paretur, qui uentosæ linguæ, gloriæq; quasi tyrannidem quandam exerceat? Qui quotidie nobis odiosam istam suam tragœdiam ingerat, quotidie dextram istam Herculaneam, & gladium prodigiosum minitetur? Vtrum est hoc Iudices tyrannide liberari, an mutare Tyrannum? Videtis ipsi quàm minaci fronte me iam obtueatur. Quid mihi succenses? Quid minitaris oculis? Quid terres supercilio? An mihi non licebit libertate in contradicendo (tuo scilicet munere) uti, quum tu sic abutares? qui liberum tibi putaris (id quod etiam in proscenio leges fieri uerant) crimen tam atrox, tam capitale in ciuem impingere, tantum quia libuit, idq; apud Iudices iratos, in tam frequenti ciuium corona, quod nequeas uel leuissimo confirmare argumento. Siquidem quàm reliqua gloriose, tam illud impudenter dicebas, mihi nullam fuisse causam, quare tibi contradicendi partes susciperem, nisi quo tyranni necem, quæ me discrutaret scilicet, ulciscerer. Quo quidem tuo exemplo si uicissim in te liberet uti, mox intelligeres quàm atrociam, quanto probabilius in te possint retorqueri. Nam tuū istud tam inuidiosum (quemadmodum tu quidem existimabas) conuiciū, me longè minus etiam territabat, quàm (quod uulgo dicunt) ex pelui redditum fulgur. Etenim præterquàm quòd neq; affinitas, neq; cognatio, neq; necessitudo, neque emolumentum, neq; prorsus alia res ulla mihi cum tyranno intercessit, quur mea referret illum uiuere, sine quibus rebus nullam in quenquam criminis hæere suspicionem, tu quoque scires, nisi nunquam tribunalia uidisses, ac nisi hodie deuium te lucelli spes fecisset iureconsultum; equidem arbitror, meam fidem, integritatem, pietatem, totamq; meam uitam sic huic Reipub. spectatam esse, ut isto crimine tibi potius improbitatis odium, quàm mihi suspicionem ullam conciliaris. Vides quàm multis adductus sim causis, ut tibi obsisterem. Denique (si scire uis) bona ciuium pars id à me enixissimè flagitauit, ut sui patrociniū aduersum te capefferem, negantes sibi uideri tyrannide liberos sese, nisi te à tyrannicidæ præmio deijcerem. Non quòd pudeat homini debere hanc felicitatem; tamen si id quoque durum, ei debere qui sic impuret. Sed debere arroganti, sanè quàm molestum est: at debere, cui non debeas, isthuc uero non grauissimum modo, uerum etiam stultissimum. Equidem ne lenoni quidem, uel uerbo refrager, si modo is promereatur: sed obnoxium esse tam importuno imputatori, tum qui nihil iuuerit, id uero bis miserum est, bis stultum est. Nullus enim insolentius exprobrat beneficium, quàm qui quod non dedit, id uult dedisse uideri. Sed finge mihi nullā esse causam quur tibi me opponerem, nisi quia sic animo lubitum sit meo, profecto nihil habes quod mihi iure succenseas. Etenim quum apud Iudices tam sanctos agatur: si uere præmiū meruisti, non tibi honorem eripio, uerum etiam uehementer illustro, quando non paulò magnificentius est tyrannicidæ præmiū euicisse, quàm tulisse. Sin minus, æquus ueniam dabis, si boni ciuis fungor officio, si nullo meo emolumento Remp. debiti præmij ream defendo, si stulticiæ crimen, si imprudentiæ infamiam à ciuitate depello, si non sino, ut nostro omnium periculo hæc urbs in deos existat ingrata. Postremo si decorum immortalium causam ago, quibus honorem debitū tu conaris interuvertere, ut uel hinc sat liqueat, quanta religione reliquam causam egeris, qui statim ingrediens tam impudenter sis calumniatus: Contradicit, igitur contra Remp. fauet tyranno.

*Apostrophe,
qua calūniæ
aduersarij re-
spōdet, iterū
ex locis con-
iecturalibus.*

*Translatio;
qua actionem
suā defendit.*

*Frequentatio
causarum.*

Quam

Propositio
cū admoniti-
one, quorsum
animus in hac
causa inten-
dendus sit.

Dimissio capi-
tum.

Confutatio.

I.
Voluntatis.
cui opponit
uoluntate le-
gi, quæ facta
non cogitati-
ones spectet.

Quamquam ego illud quoque liberæ ciuitatis esse iudico, hoc loco uel tyrannorum causas citra fraudem agere licere. Neque tamen à uobis postulo Iudices, ut uel mihi prosit in causa hoc meum erga Rempublicam studium, uel huic obsit tam insolens arrogantia: imò non deprecor inuidentiæ suspicionem, non refugio uel atrocissimam illam, quam iste mihi conabatur impingere, inuidiam, ut tyranno fauisse uidear, nisi certioribus, quam ut à quoquā refelli possint, argumentis euinco, nisi demum & aduersario persuadeo, modone tergieretur, ut quam maximè ciuilitè quis agat, nullum ei deberi præmium: Sin exactius, seueriusque, poenā etiam ab ipso deberi. Quæ quidem dum quam potest breuissimè facio, quæso Iudices, ut me attentis animis atque auribus audiatis. Meministis Iudices, ut iste inter dicendum subinde nobis conatus sit ob oculos ponere, id unum spectare iusserit, quantis malis tyrannide simus leuati. Hoc passim inculcabat, hac re bonam orationis partem occupabat, nihil nos aliud perpendere uoluit, nisi quod grauem seruitutem tolerassemus, nunc optata libertate frueremur. Nimirum id tantum uos spectare uoluit, quod ad hoc iudicium nihil attinebat. Neque enim hoc in questionem uenit, quam misera sit tyrannis, quam optanda libertas. Sed de illo cognoscitis Iudices, quum libertas huic urbi sit restituta, quanta hinc laudis portio huius uirtutis debeat, & an id quod euentu cum huius facto coniunctum est, idem cum eius merito coniunctum uideri oporteat. Relegam autem eadem uestigia, quibus ipse in causam ingressus est, quod equidem refellendi genus simplicissimum esse puto: sequarque partes illas, quibus iste rem secuit, id nimirum agens, ut quemadmodum ingeniosi conuiuatores iisdem carnibus alio atque alio modo coquendis, condiendisque efficiunt, ut multa opsoniorum genera uideantur, itidem iste nobis ex unico homicidio multa faciat tyrannicidia. Repetam igitur ordine gradus illos, quibus iste facinus suum sibi uisus est mirifice attollere, & in quibus identidem restitabat. Quod si me deturbante, uel in uno quolibet consistere poterit: tum ipse sese uictorem pronunciet licebit. Quot tyrannicidia, inquit, quot præmia? Primum quod uolui, deinde quod conatus sum. Tum autem quod filium occidi plus quam tyrannum. Postremo, quod pater ob mortem huius sibi necem consciuit. Principio quod uoluit Iudices, quis non leuius esse uideat, quam ut sit refellendum? nisi quod iste tanta uoce intonabat, toties inculcabat, quod tyrannum uoluisset occidere, atque id (ut nihil iam accideret) tamen præmio dignum asseuerabat. Quid autem tam ridiculum, quam nudæ uoluntatis præmium à lege flagitare? quæ adeo nihil ad se pertinere putat, quid uelint, aut in animo statuant homines, ut neque poenam irrogent, si quid uelis modo perperam: neque præmium ostendant, si quid officiose uelis: uerum id unum quæque uoluisse interpretantur, quod nulla ui coactus effecerit. Ergone, inquires, non magna facti pars est uoluisse, quod quidam arduis in rebus uel solum sufficere solet? Rectè sanè. Sed apud deos modo: quippe quibus solis perspicuum est, quid nolis aut uelis, ab his præmium expectandum, si quid præclarum animo conceperis. Lex hominum uices agit, & quid in obscuris illis sinuosi cordis specubus mortales agitent, adeo sua referre nihil putat: ut non dicam abdita aut suspiciosa, sed ne ea quidem admittat quæ populari sunt opinione famaque iactata. Postremo ut non nisi comperta recipiat, non audiat nisi quæ sunt certissimis argumentis deprehensa, probata, euincta. Cedo, quod est facinus tam nefarium, cuius simplex uoluntas in crimen unquam est uocata? Ista iudicia Aeaci, Rhadamanthique tribunalibus seruantur. Hic mihi non quid uolueris, sed quid feceris adferro. Quod si nulla lex ulli flagitio supplicium minatur, quod in animo statueris, quæ tandem est impudentia, pro merito quod præstare uolueris duntaxat, perinde quasi præstiteris, à lege quasi præmium postulare? Quæ quidem quum ad id unum sit comparata, ut maleficia uel deterreat, uel coercet, multoque magis ad eius partes pertineat, nocent-

nocentibus erogare poenam, quā bene merentibus largiri præmia (id quod mox copiosius demonstrabimus) postea quā in criminibus non accipit in simulationem meræ uoluntatis, quæso te, in petendis præmijs ostentationē uoluntatis admittet? Quis autem est ciuium uel quantumlibet ignauus, qui non uelit tyrannū occidere, si tu tollere liceat? Quis non uel leno, saltē emolumentī causa uelit? Denique quis non facile simulare possit uoluisse se: uidelicet quo præmiū gratis auferat? Vis itaque dicā, quantum hoc totū habeat momenti, uoluisse occidere? Nepe perinde est, quasi te somnariis occidisse. Par pari pensari cōuenit. Qui præstitit beneficiū, ei lex beneficiū rependit: at quā bene uoluit tantū, ei quid debet, nisi ut uicissim bene uelit resp. Inunc, & hoc in gradu nos iube consistere. Rem tā eximiā, inquis, animo uersari, statui, decreui: an præmiū negabitis? Non fraudaberis præmio, si isthoc nomine postules: uerū illud interim præmiū feres, uelut homo nimium perfrictæ frontis, irrisus, explosus, exhibilatus discedes, quē non puduerit id à lege postulare, quod ne leno quidē ausit à quoque petere, ut rem pro uoluntate auferat, nemo tam uecors qui cōcedat, ut uoluntatē nescio quā, hoc est, minus quā uerba precio redimat. At non uolui tantū, inquis: uerū & periclitatus sum, ascendi, sul moui satellites. Primum isthuc tu quidem consultē facis, quod de gradu illo desilisti, in quo nimis profecto incommodē stabas, quanquā ne in hoc quidem multo cōmodius constiteris. Nam etiā si paulo minus absurdum uideatur, haud ita multo minus impudens tamen est, quum lex palam præmiū decernat ei, qui factum præstitit, te quod conatus modo sis, præmiū postulare. Ergo ne hoc quidem iuris erit apud te legibus, quod per illas est ciui priuato cum ciue priuato? Age quid si quis ciuium tecū iniisset contractum, ita ut ille pecuniā stipulatus, tu conditionē pactus esses, mirū ni suo uterque periculo, atque is nondum præstita conditione, nummos his uerbis abs te petat: Cedo mercedem, conatus sum, tentauit, admissus sum: an non protinus impudenti hominī respondebis: Cedo conditionē? Nā de tuo conatu quid mea refert? quandoquidē effectum abs te pactus sum, non conatū. Puta totidem uerbis tibi nunc respondere legē: Agnosco cōtractum, non muto pacta: debeo præmiū, sed si tu conditionem præstitisti, si tyrannū occidisti. Verbis aut obligantur, aut absoluuntur homines. Si conato pollicita sum præmiū, non grauabor dare: sin ei qui facinus peregrisset, quod tandem ius est te ferre quod es stipulatus, me non ferre quod sum pacta. In priuatis ac minoris contractibus nemo tam improbus inuenitur, ut lucrū cōditione promissum postulet, non præstita conditione, nemo tam stultus ut det, si quis postulet: & tu à Rep. maximū omnium præmiū postulas, quod conatus modo sis? Nihil mihi nisi nugas adfers, donec illud unū audiā, quod te præstare oportebat. Volui, inquis, ascendi, perurupi custodias, submoui satellites, quātulum iam est illud quod superest? Quid adhuc desideras? Nempe nihil in te desidero præter illud, cui soli debebat præmiū. An non intellexisti in istiusmodi contractibus duplex esse periculū: quorum alterum ad hunc tātum, alter ad illum propriè pertineat: uidelicet per solvendæ mercedis, & præstandæ conditionis. Ego meo periculo præmiū dependendi onus recipio, neque tua referre putes, neque referat quā angusta mihi res, unde corradendum quod debeat præciū. Tu itidem conditionē tuo suscipis periculo, neque mea quicquid interest, quo sudore, quo periculo sit ea tibi præstanda. Totam istā curam, totum hoc negociū tibi relinquo. Quod si ego iā præstita abs te conditione cōmemorem tibi in agris meis malè puenisse segetes, merces naufragio perisse, nihil auelli à malis debitoribus, non sine graui dispendio conflare posse pecuniā, quā tibi debeat, dic obsecro, nonne nugas agere me dices, negans horum quicquid ad te pertinere? Hoc uno modo posse satisfieri tibi, si pecunia numeretur. Neque quisquam est iudex tam iniquus, quin te tuo uti iure fateatur. Et mihi pulchrè satisfactum existimas, si tu mihi tragoediā adferas, quantum adieris periculi, quantum sudorum, quantum uigiliarum exhauseris, dum studes

II.
Conatus cui
opponit ius
pactorum.

A simili.

A minori.

Aliud simile

præstare conditionē? Res est (mihi crede) calumniosior, scrupulosiorq̃, q̃ ut legibus tam occupatis conueniat, alienā expendere uoluntatem, alienos penicillari conatus: quorū suos quisq̃ nimio solet æstimare, non suos difficile est adamussim perpendere. At facti, facilis est æstimatio. Proinde ea in legis cognitionem cadit: hinc reliqua omnia consuevit metiri. Tamen si nō piget interdū equi boniq̃ rationē habere. Verum in his litibus, quę de uetere illa formula pendēt inter bonos benè agier oportet: at in cōtractibus, quę neq̃ uī, neq̃ dolo coierūt, quid est quod à præscripto recedatur, nisi quis uelit omnino à pactis discedere? Quid uis? Circūspice, & si potes usquam inuenire exemplū, non nego præmiū. Sepenumero in pugilū Olympicis, sepe in certamine spectator (opinor) sedisti. Cedo, num quando uidisti quenq̃ tam impudentem, qui palmam sibi hoc nomine uendicaret, q̃ strenuē certasset? Non arbitror, atq̃ id in re penē ludicra, certe ad uoluptatē cōparata. Et tu in tam serio omniumq̃ splendidissimo negotio id tibi postulas, q̃d in scenicis illis pudeat uel impudentissimū tentare? Age quoties & illud uidisti euenire, ut qui sese fortissimē, doctissimēq̃ gessisset in cursu, is à præmio longissimē abesset, & ignauissimo faueret euentus? Habeat ille sane, q̃d causetur, excidisse habenas, consternatū equum, fractā rotā, iacet se uel arte, uel uiribus tanto præcellentiorē, quanto Thersitæ præstitit Achilles, nisi metā prior attigerit, profecto postulandi præmiū ius nullū habebit, fortunā suā incusare licebit. Cæteræ Agonothetæ nō indignabuntur: propterea q̃ hoc animo in certamen descenderit, ut eius uteretur cōditione, id est, ita demū præmiū ferret, si uirtuti fortuna fauente uicisset. Alioqui si conatui, nō tantū effectui præmiū deberetur, tot palmis esset opus, quot in Olympicū certamen uenissent. Quāq̃ in huiusmodi ludis, qui solennitatis uoluptatisq̃ gratia proponunt, fit interdum, ut uictis quoq̃ præmia statuuntur, nō honoris, sed solatiū gratia: utq̃ serijs in rebus, atq̃ adeo periculosis, quānam obsecro lex unq̃ mercedem statuit, nisi si quis facinus peregisset: & ita peregisset, ut omnes numeros impleat? A quo tu quantū ab sis, mox audies: nam nunc de conatu tantū agimus. Lex igitur ciuicam promittit coronam ei, qui ciuē in bello seruarit. Quis unq̃ ad hunc honorem uel aspirauit, q̃ se telis oblecterit, quod non sine multis uulneribus discesserit? Profecto nisi ciue seruato, nemo ciuicā petit. Quis unq̃ his uerbis muralem petijt? Acriter contendi iudices, ut mœnia superarē. Omnia feci, sed depulsus sum. Quantumlibet enisus sit, nisi consensu muro, nemo tam inuerecūdus ut murale coronam sibi deberi dicat. Obsidionalem nemo flagitat, nisi depulsa obsidione. Postremo nullus honos petit, nisi ab eo qui id effecerit, ad q̃d honor inuitat. Qui nauim in tempestate desertā ad litus perduxerit, huic ex lege uendicatio est earū rerū, quæ naui uehebantur. Quorsum attinet hic tuā iactare peritiam, sudores, pericula, conatus? Nihil non feceris, quo nauē in tutum reduceres, sed uictus tempestate deseruisti, audebis quicq̃ ex his quæ sunt in naui, tibi uendicare? Aut si ausis, futurū speras, ut quisq̃ te uel pilum sinat attingere? Non opinor. Si quis unq̃ ouationē, supplicationē, triumphū obtinuit, q̃ ad uictoriam omnibus neruis esset enisus, q̃ gnauiter se gesserit in bello, nisi superior discesserit, nisi præscriptū à lege numerū hostium fuderit, aude & tu tibi præmiū promittere, q̃ tyrannicidū sis aggressus. Quod si nemini hominū memoria cōtingit, desine tibi noua spe blandiri, desine inaudito exēplo postulare, q̃d sperare sit improbiissimū, dare postulanti stultissimum. Noli nobis cōmemorare, quanto capitis periculo murū arcis conscenderis, qua uirtute satellitium tyrannicum perruperis, alios depuleris, alios occideris: quorū maximā partē tibi liberum est fingere. Ad obtinendū tyrannicidē præmiū, duobus duntaxat uerbis est opus, tyrannū occidi. Quātuuis conatū exaggeres, alleues, attollas, nō nisi tyrannicidæ debetur præmiū. Alioqui quid dices si eodem illo die, quo tu arcē cōscendisti, permulti pater aggressi, sua quisq̃ uirtute freti: quorū nemo tamē

tyran.

Ab exemplo
certantium
in ludis solennibus.

Ab exemplo
militarium
donorum.

A similitudine

tyrannum interemisset: utrum omnes tyrannicide præmio possentur ex æquo, nempe quia conati? Age quid si multis strenuè rem aggressis, uni cuipiã, qui sit omnium ignauissimus (ut non semper uirtuti responderet fortuna) eum contingat interficere, an non præteritis reliquis hic unus honorẽ auferet? Qamobrem tandem? Non quia plus adierit periculi, sed quoniam id cõfecit, cui lex honorẽ decreuit. Hic tu fortasse rursus incipies deplorare, frustra sumptã operã, negabis, equũ esse uirtutis egregios conatus merito fraudari præmio, nisi fortunę suffragio adiuuentur. Sed quę tandẽ potest esse iniqua cõditio, quam nemo compellitur accipere, nisi cui cordi sit? Quantũlibet iniqua cõditio proponitur, eã nimium facit æquissimã, quisquis suapte sponte recipit. In alegg ludo (si fas est hoc exemplum conferre) quid iniquius, quã uel summũ artificẽ ab imperitissimo superari, si modo factus cõmodẽ cadat. Atque id adeo nemo tanquã iniquũ causatur: propterea quod cui lus huius lex non probatur, ei liberũ erat non suscipere. Itaque lex quod præstari uelit, id palam atque in medio proponit. Quid abste præstari possit, id tibi relinquit expendendũ. Illa nihil mauult, quã ut res quàm optimẽ cadat: quod si posteaquàm nihil iam intentatum reliqueris, quo minus effeceris, per fortunã stetit, intelligis (opinor) nihil habere te, quod legi succenseas. Fortunã, si ita lubet, in ius uoca, cum lege nihil tibi reit: quæ ut nihil promittit, ita nihil debet, nisi præstanti. Neque uero existimemus Iudices, istud à maioribus qui hanc legẽ tulerunt, sine summa ratione fuisse factũ, ut conato præmiũ non esse statuendũ putarent: uidelicet illud cauerit, non tantũ ne ancipites istas & inexplicabiles huiusmodi de conatu lites inuiterent, uerum etiã quod intelligerent tyrannicide conatũ non posse, nisi summo ciuitatis periculo suscipi. Vnde futurũ prospiciebant, ut si conatus præmiũ statuissent, temeritate conantium resp. subuerteretur potius quã restitueretur. Etenim tyrannis quid aliud est quã graue capitaleque ciuitatis hucusque huic si quis medeat, ei merces digna proposita est, quã ita demũ ferat, si remediũ præsentaneũ attulerit. Verũ huic malo neminẽ oportet admoliri manũ, nisi certũ artificẽ, qui sua diligẽtia peritiamque fretus, non sinat hoc licere fortunę, ut dum ipse salutẽ dare conatur, illa uitã penitus eripiat. Quid? utrũ tu igitur in eiusmodi discrimine conatũ præmio iudicas inuitãdũ esse: an potius poena deterrendum, nisi quod conatus est quispiã, idem præstiterit? Nec illud te subleuat, quod mihi uidebare ratiocinando colligere, quum lex in maleficijs poenã irroget simpliciter celeris molitioni, par esse ut multo magis in beneficijs conatus habeat rationem: nã oportere legẽ multo propensiorẽ uideri ad cõpensandam uirtutẽ quã ad retaliandã culpam. Atque uide quod hic tota erras uia. Principio non animaduertis hoc tyrannicide facinus toto genere à reliquis discedere, propterea quod aliorum molitio cum priuato molientis periculo modo cõiuncta est: huius cum publico reipub. discrimine copulata, ut temere moliri tyrannicide nihil aliud sit, quã temeritate priuata re omnium prodere. Deinde lex nec in quouis crimine, nec qualemcunq; conatum in quaestione uenire sinit, uerũ in paucis duntaxat, quæ uel propter insignẽ atrocitatẽ hoc odij meretur, uel eiusmodi sunt, ut prius exitiũ adferat, quã conatus dent significationẽ: quod genus parricidium, ueneficium, prodicio. Postremo nõ uides nihil esse simile, totaque natura rationeque discrepare, poenæ legitimã irrogationẽ, & honoris largitionẽ. Nam alterum quidẽ propriè legum munus, alterum quasi quedã de iure concessio, legisque candor (ut ita dixerim) quidã est. Hoc ita habere sic demum intelliges, si repotes quod multa sint quæ lex subeat, addita poena nã pareas: quod multa item uetet, nisi obtemperaris supplicium ministrans: contrã, nix unũ atque alterũ esse, ad quæ præmio sollicitet. Quædã enim eiusmodi sunt, ut durum ac seruile uideat ad ea metu mali adigĩ: quo de genere sunt, uxore ducere, operã dare liberis. Hic lex nimis urbanus ac uerecundius tectũ agit, patris, non magistratus sumit habitũ, precio ad id inuitat, quod alioqui gratuito te præstare decebat. Rursus alia tamen si id genus sunt, ut à quo

Obiectio.

Æquitati opponit deliberandi potestatem.

A consilio legislatoris.

Finitio tyrannidis.

Cõfutatio obiectiõnis. à dissimili periculo.

Locus, de cõparatiõne præmiorum et poenarum.

DECLAMATIO ERASMICA

uis non improbo ciue præstari uelle oporteat, tamen & fortiora uidentur, quam ut à multis præstari queat: & periculosiora, quam ut multi uelint suscipere: nam in humanum uidetur cuius uirtutis contemptum imperare: ad hæc igitur præmio animat, quasi calcar addit uirtuti. Proinde non oportet hanc legum indulgentiam longius trahere, quam ad quam semel ipsa astringit. Nec mirandum est si attentior, si uigilantior, si exactior est in proprio naturali munere suo, quam in eo in quo pro temporis ratione in alienas partes descendit. Huic ad stipulatur illud, quod nouis etiam criminibus exemplum, aut nouum noua lege solet institui, aut à simili lege mutuo summi. Neque tamen idem fieri consuevit, si quis quod noui facinoris cum laude patrauit, ut præmiis à simili constitutione decernat: nisi lex extet, quæ rationatim honorem statuat eius facti, quod roget, uix habebit: quod postulet, haudquaquam. Cur enim legi necesse sit passim ciuibus uos officium mercede redimere? quandoquidem ne sit impunita improbitas, id publicitus omnium refert: at probus esse nemo gratis potest. Quid autem est quod non uel gratus patriæ debeat ciuis? cui si uel animam impenderis, quid mirandum, si quod acceperas, id restituis? Ut supplicio dignus sis, nisi parenti pietatis officium persoluas, non præmiis illico tibi debeatur, si persoluas. Idem, si quid in leges committas, non potes effugere supplicium: at non statim illæ tibi præmiis debituræ sint, si quid cum officio feceris. Nam si ciues omnes sese in officio continerent, ne opus quidem esset ullis legibus: quippe quæ non ad bonos mores comparata, sed malis è moribus natae sunt, id quod uerè uulgo dicunt, ac pharmaci uice fungantur. Finge itaque nullas esse leges quemadmodum de aureo Saturni seculo fabulantur poëtae, suo quocumque sponte fungi officio: an tu hic clamabis perire benefacta, quod nulla lex præmiis decernat? Ut lex non minatur nisi improbis, ita non pollicetur optimis ciuibus. Quorsum enim opus promissis, quum uirtus absoluta abunde seipsa contenta sit? Proinde petere quod illa non sit pollicita, profecto plus quam impudentissimum est: improbe flagitare quod ea candidè ciuilibiter promiserit, ciuis est probitatis non satis spectata. Tu quid merueris, paulo post excutietur: interim finge sanè præcipuam quandam utilitatem attulisse, cui tamen ex lege præmiis non debeatur. Vtrum protinus clamitabis in frugiferum fuisse officium ciuitatem in ius uocabis, plebem ingratis uociferabere, minitabere iudicibus, nisi tibi mercedem ex animi tui sententia decernant? An potius ipsam uirtutem abunde magni sui præmiis iudicabis? Oblectabis te conscientia recti. Hunc esse maximum fructum officii duces, quod de alijs citra tuum emolumentum benemerendo ad deorum benignitatem uidearis accedere? Nimirum hæc tibi futura sunt satis, si modo ciuis sis optimus. Quod si non contentus istis, aliud adhuc nescio quod præmiis desideres, certè maximo proximè est gloria: hoc tu iam propemodum tulisti. Quia nunc to metiris precio, uolitare per ora mortalium, celebrari, laudari, digitis notari mille, oculos omnium in te coniectos circumferre? Ista, inquam, uel maxima præmij pars: nam pecunia sanè quam exiguum momentum adfert. Tu conatus duntaxat es, per magna portio, uel caput potius ipsum tuo deest facinori. At cum interim his rebus fruieris, dum non occiso tyranno, tamen uelut tyrannicida celebraris, quæso te, quantula pars abest è tuo præmio quod laturus eras, etiam si tyrannum occidisses? Postremo isthuc ipsum præmiis, penè dixerim, inuidendum mihi uidetur, quod iam tibi licuit toties Reip. tyrannicidium imputare, quod in celebri iudicio tibi contigit honestissimum præmiis flagitare, & in tam frequenti theatro spectante reip. magnificè istam tuam tragediam peragere. Mihi uidetur iudices, beneficij tulisse gratiam, quisquis exprobrare beneficium potuit. Tu fortunæ, tu deorum munus imputas ciuitati, & sunt fortassis qui tibi libertatem acceptam ferant. An hæc tanta præmia contemnitis? quæ uel uero tyrannicidæ sufficere debuerant, nisi lex maluisset præmio conatum ab effectu distinguere. Quamquam nullum me hercle præmiis magis congruit ei, qui tyrannum conatus sit occidere, nec occiderit, quam ut illi contingat tyrannicidæ præmiis sperare, nec ferre tamē. Hiccine erat ille gradus, in quo nos te commorari subebas? Quamquam hoc nomine tuus conatus minus promeretur præmiis,

De officio patriæ gratis præstando.

Collatio mercedis & gloriae.

quod aliorum proposito fortuna modo defuit, tibi uoluntas, ut ais. Effecisti quod uoluisti: id quod erat necesse, nec fecisti, nec uoluisti. Sed iamdudum aliū gradum (ut uideo) circumspicias, in quem te recipias: nam in hoc quā citra omnem praeuij spem consistas, intelligis. Age sequemur te per omnia, & aliunde alio fugitantem persequemur, nec usquam sinemus consistere. Atqui non tantum aggressus sum, inquis, uerum etiam occidi, nempe filium: atque id facinus in duo lecastyrannicidia, & quod filium sustuleris plusquam tyrannum, tum tyrannidis successorem: & quod parenti, necato filio, mortis causam ministraris. De illo mox nunc hoc cuiusmodi sit inspiciamus. Parentem ais abs te, iugulato filio, eadē occisum opera: negas enim referre, qua uia peremeris, modo sustuleris: imo splendidius isthuc uideri uis, quod tuo quidem ense, uerum ipsius dextera sit interemptus. Hæc tam honesta ludices, oratio possit parum attentum fallere, præsertim hoc rem fucis illis suis & phaleris uenditande, dū nobis ob oculos ponit ualidum illum florentemq; iuuenem, sic patri ad amatum, crebris uulneribus confossum: parentem senem miserum, illi circumfusum, eodem exanimatum ense, sanguinem utriusq; inter se confusum. Ista quidem dictu splendida, sed quid ad tuam causam attinet? Nemo tam cæcus qui non uideat, nemo tam effrons qui neget, spectaculum illud multo omnium iucundissimum extitisse ciuitati, quum senem tyrannum iuueni uideret incumbētem, exanimem exanimi, & in altero gauderet sese leuatum malis præteritis, in altero futurorum metu. Hæc quum per se maxima, quā Reip. sint gratissima, quid attinet uerbis exaggerare? Illud unum in hoc iudicio uertitur, utrum tibi acceptum ferri oporteat, quod pater sine controuersia tyrannus occisus est, an fortunæ superumq; dexteritatis. Quod enim tuo gladio perēptus est, id uero quæ est furile nihilq;. Quid si tuo gladio ab eo qui eum utendum abs te rogasset, tyrannus esset necatus, num tu protinus tyrannicidæ præmium petiitum uenires? Lex occisori pollicetur honorem, tu eum iugulasti, de quo certè controuersum esse poterat, tyranni nomine cēsendus esset nec ne: eum de quo nihil erat dubitationis reliquisti. Si prudens, prudens excidisti à præmio: sin metu, multo minus etiam causæ est postulandi muneris. Verum illud tute uehementer urgebas, uti prudens uolensq; reliquisse uiderere. Sed quod tandem erat istud tuū consilium, quum tibi sic in manu esset, non toto metu liberare Remp. sed ultorem tui facinoris, & uerum certumq; tyrannū relinquere? intelligebas (ut ais) omne negotium confectum extincto iuene, propterea quod modis omnibus futurum præscires, ut senex illico sibi met eodem gladio necem conscisceret. Videte ludices, in manifestissimo mendacio quā rima conatur elabi: nisi diuini uandī scientiam commentus fuisset, non poterat hinc explicare sese. Siquidē hæc uel augur, uel haruspex, uel uates diceret, fortasse nonnullos inuenires, qui ista prædicanti fidem essent habituri. Nunc quid impudentius? quid uanius? quid uerū dissimilius? quā asseuerare, id certum præscisse te, quod tale sit, ut quis alius exitus potius fuerit expectandus? An coniecturis es assequutus id euenturū quod euenit? At quid aliud effici coniecturis poterat, nisi ut uel sperares, uel suspicareret? Porro in re tam ancipiti, quæ dementia erat spem incertā sequi, discrimen certum negligere? Sed audiamus obsecro certas illas coniecturas, quibus hic noster uates præsensit inopinatum omnibus exitum. Iam ætate sessus erat, inquis, iam uiribus defectus, nec obtineri iam autumabat posse tyrannidē adempto filio. Tum indulgentius amabat, quā ut filio uellet esse superstes. Nonne sentis hæc adeo non esse naturæ rerum consentanea, ut iam omnibus uideantur esse confutata, uel priusquam refellantur? Vtrum seni mentem ullam fuisse putas, an non putas? Si non putas, fieri potuit ut illi tutum uideretur, quod ne utiquam erat tutum, atq; ita protinus toto falleris augurio: sin putas sapuisse, quid erat quod usque adeo diffideret? Quasi uero tyrannis uiri

iii.
Effectum &
cedes filij.

Elevatio in
strumenti.

A scripto seu
uerbis legio.

Ab incerto
euentus.

Cōtra consili
um aduersarij
ut pericul
sum & incert
tum.

i.

Elevat conio
cturas & ra
tiones aduers
sarij.

I.
Ab accide-
ntibus et
iis quibus
conseruatur
tyrannis.

Aperſone cō-
ditione.

II.
A remotione
cauſe.

Locum cōmu-
nis et deſcri-
ptio tyranni.
Collatio cau-
ſe et effectus.

Collatio cau-
ſe et effectus.

bus duntaxat unius hominis, ac non multo magis ingenio, uerſutia, calliditate, largitione, crudelitateque contineatur: quæ omnia ſi magis in ſenem quàm in adoleſcentem competunt, quid tu in diuerſum torques augurium? An non illa ætas uſu rerum callentior eſt? an non altius diſſimulat? an non cauet diligentius? an non proſpicit oculatius? irascitur implacabilius? tenacius iniuriæ meminit? meliusque in longinquum conſulit? His ſolis rebus imperium tyrannicum adminiſtratur. In militiæ duce quantulum eſt illud momentum, quod corporis uires adferunt: at in tyrannide proſectò multo minus. Cur magis illum terre ret ademptus filius, quàm extinctus ſatelles quiſpiam audacior? quum arx ſuper eſſet approbè munita, ſuper eſſent opes, arma, ſatellitum ingens agmen, tot in ciuitate factioſi potentesque, qui non ſolum tyranni partes adiuuabant, uerùm etiam tyrannos agebant: quos equidem ſpero nunc nobis non eſſe metuendos (nolim enim in ſauſta ominari) at ita tamen, ne nimium ſecurè negligantur. Vſque adeo ne ſenem cruda uiridiſque (quod omnes norunt) ſenectà callidum, animoſum, ambitioſum, non ſtultum, una filij mors cōſternauit, ut rebus deſperatis pro tinus è uita ſibi migrandum duxerit? præſertim quum ille patris dominatum nihilo reddiderit tutiorē, ſed multo inuidioſiorem, idque ob libidinem, atque ætatis inſolentiam temeritatemque, adeo ut expedierit propemodum illi ad ſtabiliendam tyrannidem filium è medio tolli. Etenim quo propius ad iuſti regni ſpeciem acceſſerit tyrannis, hoc minus eſt inuidiæ obnoxia, magisque tuta. Iuuenis ille ſolus hoc augebat, quod maximè tyrannos ſolet euertere. Vera illa tyrannidis munimenta in callidi ſenis pectore erant collocata. Sed tenerius adamabat filium, quàm ut deſuncto poſſet ſuper-eſſe. De matercula quapiam priuata loqueris, an de uiro ſene, callido, crudeli, denique tyranno? Quid ego iudices, in eo ſermone argumentis coarguendo ſumam operam, quæ ipſa natura, quem mos, quem cōmunis omnium ſenſus repudiat? Quis unquam iſthuc audiuit? tyrannum uſque adeo pio in liberos fuiſſe animo, ut non dicam commori uoluerit, ſed cōſuere commodè quiuerit? Credite mihi, priuatorum iſti ſunt affectus, Tyrannus neque quid natura, neque quid pietas, neque omnino quid ſit officium nouit. Exiit hæc omnia, ſimulatque tyrannum induit. Omnia commodis, omnia metu, omnia neceſſitate metitur. Solos hos amat (ſi quos tamen ille amat, qui uel deos ipſos odit) quos aut metuit, & tollere nōdum expedit, aut quorum opera miniſterioque ad fulciendum imperium indiget. Quod ſi ullos ille poſſet amare, ſimiles certè ſui diligeret, impios, uiolentos, rapaces, ſceleſtos, quando nihil ad conciliandam charitatem effica cius morum ſimilitudine. Atqui ne improbi quidem iſti chari ſunt, niſi quatenus adiuuant, adeo ut præpoſterum, uel peruerſum potius quendam Stoicum tyrannus exprimat. Neque enim quiſquam ita Stoicus fuit, ut æque uacaret omnibus affectibus atque tyrannus: hoc modo illos diſcernit, quod philoſophus honeſto metitur ſua conſilia, hic commodo. An ille ullum pietatis igniculum in quēquam mortalium ſentire potuit, qui in patriam uitę parentem altricemque, qui in cōhites omnium bonorum autores tam ſit impius, ut illam crudeliſſima opprimat ſeruitute, horum phana deſpoliet, iura contemnat? Verum ut largiamur tibi nō nihil, ſi namusque te priuatos affectus in tyrannicum pectus, hoc eſt, ignem in flumen transferre, an tandem perſuadebis illud, uſque adeo indulgenter illum adamare filium, uſque adeo in eum omnes uitę ſuę ſpes, uoluptates, opesque ſemel cōtuliffe, ut illo ſublato, ne minimam quidem uitę cauſam ſibi reliquā eſſe putaret? Repete, non dicam ex hac ciuitate, uerum ex uniuerſo mortalium genere: non ex hoc ſeculo, ſed ab orbe condito, & ab ipſo (ſi uiſ) Promethei ſimulacro. Quotus quiſque fuit pater, quota quæque matercula, quæ ob liberorum necem ſibi fatum accerſiuerit? Naturalis hic dolor, & quem nemo ferè non modeſtè ferat. Priuatis parentibus uel indulgentiſſimis, muliercularum in temperantiſſimis affectibus mediocris luctus ſufficit, tyranni in filium charitati non

non nisi solam mortem satis facturam esse tu Lynceus praeiudebas? Age, hoc quoque tibi donamus, uicerit homo tyrannus priuatorum in liberos pietatem, ut cerit indulgentia materculas omnes: qui tibi compertum esse potuit, utro se dolor paternus inclinaret? In rabiem, an in desperationem? Quo diligebat impotentius, hoc erat probabilius, ut senex natura ferus, ciuibus infensus, uel maxime uellet esse superstes, uel ob id denique, quo ueterem illam iram, nunc filij nece acerrime exasperatam irritatam Reip. supplicijs saturaret. Quod si alia uita pertasum fuisset, haec nimirum una causa poterat illum in uita retinere. Quid autem senili animo uindictae cupidius? An nescis quam impotentes aetas illa concipiat impetus, quo rapiatur aestu, quo flagrare soleat incendio, si quando atroci insignique contumelia laceffatur? Quae uero potuit esse atrocior, quam filij caedes sic amari, ut tu quidem ais? Haec nimirum quicquid in illo fuerit unquam crudelitatis, quicquid sauitiae, quicquid immanitatis: si qua sanguinis sitis, si qua suppliciorum fames, denique si quid tyrannicum, id omne semel de integro poterat excitare, quasiq. renouare. Minora etiam animalia, datae orbitatis iniuria, in rabiem solet agere: & tu in tyranno (quo nullum animal immitius) nihil tale metuendum esse certissimus augur existimasti, quod in Tigris uidemus euenire? Quod si tibi uni compertum erat, tyranno sic in delicijs esse filium, quid igitur aliud tua fiebat opera, nisi ut saeuissima illa Tigris, rapto catulo, in rabiem uersa, in miseram hanc ciuitatem dilaniandam discerpendamque insiliret? Id si non euenit, magna dijs gratia, tibi magnum debetur malum: qui quantum ad te pertinet, tam diram beluam in nostra capita fortunaeque immiseris. Elige nunc utrum malis, an uerum fateri, nihil fuisse tyranno cum nostris affectibus commune, an confingere sic adamasse, ut matercularum quoque uicerit delitias. Certè neutro modo tua constabit diuinatio: quae nisi constiterit, non est quod ad eius rei laudem aspices, quae fortunae commoditate te imprudente euenierit. Postremo donemus & hoc tibi, ut praesciueris, & certum praesciueris, deo uidelicet quopiam te certiore faciente (nam alioqui fieri nequaquam potuit) perinde est ac si non praesciueris, quum praescientiae tuae fidem legi facere non possis. Profer quibus praedixeris id euenturum quod euenit: doce quis deorum quando isthuc tibi praenunciarit, nihil habes quod dicas. Verum posteaquam rem feliciter euenisse uideres, tum demum post factum uates esse coepisti, quemadmodum uulgo tum fieri, tum dici consuevit, post euentum stultos etiam sapere: & quo fortunae beneficiū uerbis in te transformares, tragediam istam nobis comminisci coepisti, causas reperisti, quibus praescisse uideare: Sed dii boni, quam non bonum poetam te praestitisti, qui tam inconsistentia, tam cum natura pugnantia finxeris, saeuissimum tyrannum ob pietatem erga filium ultro uitam fugisse: ob unius capitis necem tutum sibi non putasse in uita commorari, quum omnia superessent quibus tyrannis & paratur & obtinetur, sublato eo in quo omne tyrannidis praesidium collocarat, repente rebus suis diffusum ad inferos abiisse. Age, mitte nunc argumenta, haec omnia uera, non ficta credemus esse, tametsi ne fucum quidem ullum habent ueri, si mihi ex omni hominum memoria uel unum tyrannum potes nominare, qui liberos suos sic adamarit, ut non spadones ac pallacas longè praetulerit: qui sic illis indulserit, ut non suspectos haberet obseruaretque: qui sic illis sit filius, ut non in barbaris quibusdam latronibus, ac seruis stigmaticis plus quam in illis fiduciae posuerit. Ego tibi permultos referre possim, qui filios sic oderint, ut uiuos esse pati non possent: adeo metuerint, ut nec cibum quidem unum capere uellent: adeo diffiderent, ut tum demum se tutos esse putarent, si quis illos e medio submouisset. Nullus inutilior tyranni satelles quam filius. Ex extrema barbarie conductitios mauult ille sicarios, fugitiuos, homicidas, sacrilegos: huius uitam suam mauult committere, qui sua patria frui non possint, & alienam

*Amplificatio
à periculo rei*

*Aliud argu-
mentum à des-
criptione ty-
rannorum, et
eorum satellitum contra
causam.*

Aliud à per-
sona filij.

Obiectio quæ
diluit, alia
causa euentum
allata.

Contrac-
tione fili-
i impetitis ut
fictum, nec
vultu.

II.

euertere gaudeant, qui barbaricis ferinisque viribus antecellant, & gigantes illos impios referant, qui propter animi cupiditatem non difficile ad quiduis periculi suscipiendum perducuntur, & propter ingenij feritatem à nullo facinore abhorrent. Hi sunt idonei tyrannorum ministri, hi fiducia, munimentum, præsidiumque tyrannidis multo tutissimum: hos si quis ademerit, causam uideatur dedisse, cur rebus tyrannus diffidat. Nam filius qua tandem ratione dominatum sustinebat: Aetate: at utilior ætas grandior: Robore: unus erat: Prudentia: magis sapit senectæ: Custodijs quas obtinebat: at si aduersus patrem obtinebat, mors illius seni etiam optanda. Si patris nomine, quid nisi unus satelles ademptus erat: Nam custodiæ quod deficerent, nisi ad eum cuialebantur: Turior igitur erat futurus tyrannus amoto filio. Res enim tyranno suspecta, filius insolentus & insolens, propterea quod reliqui illi Barbari solo lucro contenti sunt. Filius illud præmium spectat, tyrannidis successiorem. Nec ullus pietati locus, ubi mentem possidet dira regnandi libido. Ibi contemptis naturæ legibus, & filium horret pater, & patris interitum optat filius. Sed dicturis iam dudum nescio quid: mane, præseni, nihil inexpugnatum omittam. urgea, Nisi præter modum ad amicum filium, nisi diffusus est, cur sibi mortem concituit: Istud uero merito demirandum, quippe quod præter omnium, ac tuam etiam spem euenit. Verum ego nihil ad me pertinere puto, ut tibi rationem reddam, quid illi dii in mentem immiserint, ut sibi uim adferret: hoc tantum euincere sat est, te nullis coniecturis hunc exitum certo præscire potuisse, quantumlibet amarit filium: tamen si causa non admodum obscura. Iam deorum si qui fuerunt huic infensi Reip. iras diuturna nostra calamitas satiauerat. Iam propitios nostra uota, nostra sacra commouerant: aderat illud fatale tempus, quum impius ille senex dijs atque hominibus dignas admissorum poenas daturus erat. Iam aderant ultrices Erynnes, aderant Furæ, facibus & hydris omnibus armatæ: hæc illi mentem ademerunt, hæc uanam formidinem incusserunt, hæc attonitum ad spontaneam lucem dempserunt. Nihil minus arbitratur quam fugisse, qui filium peremerat, quam una cæde contentum fore, qua quidem una in re iure potes gloriari, quod tyrannum uehementer fefelleris. Virum esse putabat, qui hoc facinus peregisset. Credebat esse talē, quales audierat esse solere tyrannus, qui magno suæ uitæ contemptu, tyranni caput impeterent: qui non adorirentur facinus, nisi ratione probè perspecta, qua possent perficere. Hanc suspicionē Pan ille, aut si quis alius est deus, nouis terriculis exagitabat. Arbitratur instare sibi carnificem, sensit adesse necessitatem illam fatalem, quam nemini nocentium uitare uoluit. Itaque quod huius urbis pietati, quod deorum bonitati debetur, cur tu id phaleratis dictis in te transferre conaris? Vbi discrimen erat subeundum, ibi fugitabas: nunc ubi res præter spem pulchrè cecidit, tutumque putas, fortunæ laudem in te deriuas. Sed finge diuersum exitum fuisse consequutum, pone tyrannum ira percitum, passim ciues ad exquisita supplicia rapere, proscribere, iugulare, in exilium agere, possessionibus exuere. Quid hic dices: non fines, opinor eorum malorum causam in te tanquam in autorem referri, & fortunæ argumento culpam deprecaberis. Negabis tibi imputandum esse, si quid fortuito præterpropositum euenit. At nunc nonne iniurium est, quod boni, fortunæ commoditate præter spem euenit, id totum in te uelut autorem uelle traducere? Etenim te nihil expectasse minus, quam id quod euenit, uel ipsa res clamat. Si hoc animo descendisses arcem, ut filium, non patrem occidisses, credi poterat te talem quandam spem animo concepisse: nunc casu nescio an metu potius in iuuenem incidisti, & tum denique diuina ista mens & futurorum præsaga, sed quæ non nisi post euentum sua prodat oracula, te corripuit. Quum esset fugiendum, ibi demum lu dices, in re tam tumultuosa, secum uelut ociosus consultare coepit, utrum senem sua dextra dignum existimaret, ibi demum præuidere coepit, fore ut pater ipse

sibi

sibi manus adferret. Et quo commentum tam impudens Iudices, efficeret paulo probabilius, quæ nec uidit, nec uidere potuit, ea perinde descripsit, nimirum (ut iactat) poeta, quasi spectator astiterit, quid in mentem uenerit tyranno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrum strinxerit. Eiusdem profecto impudentiæ fingere præscisse se, quod esset euentu consequuturum, & quod non uideris, id ita narrare quasi uideris. Quanto melius tuo commento, id est, fabulæ suæ fides constitisset, si ita finxisses: te quum perempto iuvene, stricto gladio ad senem ire destinasses, repente à tergo adfuisse Palladem illam Homericam, & iam euntē capillis reuocasse te: uetuisse ne tam luculentum facinus senili cæde obscurares, sese citra tuam operam curaturam, ut ille suapte manu, sed tuo gladio peremptus, gloriæ tuæ nihil tenebrarum offunderet, sed multū etiam adderet lucis: dehinc abditum te per rimam contemplatum, uel (quod est te dignius) repente deam sepsisse tenebula, ut tyrannicæ necis tutus & ociosus spectator assisteres, nec prius illinc discessisses, quàm negocium omne confectum uidisses. Hæc si confinxisses, paulo minus malum poetam te præstitisses. Sed ocium, opinor, non suppetebat ad omnes fabulæ partis commodè tractandas, uidelicet lucri cupiditate te protinus ad præmium postulandum rapiente. Nunc uel ipsa te prodit inconstantia, figmentiq; coarguit. In arcem ascendisti, quo tyrannum occideres, neque tum præuidebas, quod sole ipso clarius uideri uis. In medio negotio subito, nescio quis deus, oculos tibi restituit, ut uideres futurum id quod accidit. Porro si ueris fidem facere uoluisses, narrare debueras quemadmodum nocturnus explorator furtim arcem conscenderis, in ædes clanculum irrepseris, forte fortuna obuio nemine, non dicam ut tolleres aliquid, sed ut experireris, si quod turo facinus posses designare: hæc molienti commodum fauuisse fortunam: itaque quum adolescentem solum atque incustoditum offendisses (ut est et nimirum ætas securior, periculique minus cogitans: præterea datur na tyrannis iam magnam metus partem exuerat) tum haud scio (ut mores illius erant) multo uino sepultum, atque immodica libidine defessum, fortiter iugulasse scilicet, & somnum illum morte, id est, germanum (ut ait Homerus) cum germano coniunxisse: deinde ubi iam cardines procul stridere coepissent, exaudito uidelicet morientis gemitu, ibi te metu exanimatum ita fugisse, ut non uacaret gladium è uulnere tollere, quem nec parricidæ, nec sicarij solent relinquere, ne deprehendantur. Interea domi latitasse te, iam dudum de fuga cogitantem, & longinquas aliquas, semotasque mundi latebras animo circumspicentem, in quibus abditus posses irritati patris sæuitiam fallere. Iamque te ad spontaneum exilium accincto, repente in uulgus exisse famam, liberam esse ciuitatem, tyrannum unà cum filio iugulatum, reliquos metu fugisse, auctorem ignorari facinoris: Ibi repente ad nouam tuæ fabulæ catastrophem immutasse te animum, & qui prius de salute fueras sollicitus, protinus ad præmij spem arrectum fuisse, lucrique uauitate, priusquàm tibi satis esset excogitata ratio, qua totam huius inopinati euentus laudem in te traduceres, profilisse in medium: id quod uidimus, clamitasse tuum illum esse enssem, tuum facinus, non unum præmium tuæ uirtutis fore satis. Hæc nemo non credidisset, sunt enim rerum naturæ consentanea, usu comprobata, omnium opinione recepta. At tu dum sedulo quidem, sed tamen parum ex arte, tuam nobis præscientiam niteris persuadere, quàm multa comminisceris, non dicam tota facie à uero distantia, uerum etiam cum sensu communi, cum more, cum natura penitus pugnantia: primum tyrannū tam maternè filiū adamasse, ut sine eo uiuere non luerit: sic ob unius mortē metu fuisse consternatū, ut in uita manere non sit ausus: sic illi toto pectore fisum, ut ipse nullas circum se custodias haberet: adeo fracti animi fuisse, ut tam chari pignoris truculenta cæde non potuerit ad ultionē inflammari: tam inualidū, ut tua dextra fuerit indignus: tam inermem, ut nuci-

Aliud argu-
mentum à qua
libre fictione.

DECLAMATIO ERASMICA

*Aliud ab in-
credibili et
circūstantiis.*

Persona.

Res.

Instrumenti.

illi gladium reliquisses tuum, defuturum fuisset, quo se iugularet. Non uides quod non competat tam insignis in tyrannum pietas, tam secunda in eam aetatem fiducia, tantus metus in hominem, excepto filio, reliquis omnibus praesidijs munitum, tanta consternatio in hominem tot periculis exercitissimum, tanta imbecillitas in iratum? Quid igitur erat, cur tu senem illum tantopere contempseris, ut indignum habueris, qui tua ista magnifica dextera iugularetur? Tunc indignum iudicabis quem occideres, quum eum Respubl. non putarit indignum quem formidaret, quem maximo suo cum dolore ferret. Non talem illum iudices, non talem sensimus, ut cuiquam contemnendus uideri debuerit. Neque tu eum unquam contempsisti, nisi forte contemnere est, misere formidare. Sciebas arcem armis referam, sciebas superesse satellites, quorum uel unus (si seni uires deerant) sufficiebat iugulando tibi. Non ignorabas (id quod nemo nostrum nescit) quantum uirium illi partim exercitatio, partim ingenij feritas etiam in illa senectate reliquerat. Tum non te fugiebat, frigidum illud senium sic interdum acri dolore inflammari, ut iuuenibus etiam ualidissimis saepe numero fuerit intolerandum, si quando solitum illud robur quod aetatis gelu uelut obtorpuerat, magno aliquo animi motu recanduit. Quis autem tam inualidus est, ut non illi pudor, ira, dolor ingens uires suppeditet? Hoc erat uidelicet cur tu filium quam patrem malueris occidere, quod illum inopinantem, inermem, dormientem fortuna obiecit. Cum hoc pugnandum erat, armato, uallato, irato denique. Hoc erat cur gladium relinqueres, ratus ne tantisper quidem morari tutum dum reciperes, metuens uidelicet ne tantillum sarcinae te redderet in fuga tardiores. Reliquisti inuitus, quo tyranno prodi posses: sed prodi maluisti quam deprehendi. Neque ego nunc formidinem tuam accuso, imo miror magis quod pedibus consistere, quod fugere potueris, quam audires moueri tyrannicam familiam, stridere arma: intelligeres tibi non cum puero, sed cum uigilantibus uiris, accinctis, armatis, sobrijs, irritatis, denique cum rabioso patre dimicandum esse: non quod illum usque adeo filij mors commoueret, sed quod arbitraretur, & haud scio an uere, se peritum fuisse, dexteram tuam errasse tantum in filio. Inunc & spera, non dicam hos iudices uiros omnium perspicientissimos, sed uel e media plebe quenquam esse tam muccosis naribus, cui non suboleat, imo qui non plane odoretur, praesentiatque totam hanc fabulam abs te confictam. Et quod poetae solent, quum haerent in explicando tragodiae argumento, hanc uelut deam diuinationem arte quadam induxisti, quo praesensionem tuam iudicibus probares, sine qua uidebas praemium obtineri non posse. Sed occasionem, inquit, ministraui paternae mortis, qui gladium quo se feriret reliquerim: atque id solum non modo satis esse putat ad petendum praemium, uerum etiam meritum esse, ut ipse ens inter arma deorum consecratur, dominus pro deo praesenticolatur. O hominem suauem, si has spes uere concepit: impudentem, si quum non speret, postulat. Ita ne tyranno gladius erat defuturus, nisi tuum illum reliquisses? Tu in arcem arma, hoc est, in syluam ligna portanda putasti? Nisi forte tuum illud ferrum magicis precaminibus erat imbutum, ut ultra ad mortis adegerit necessitatem: an uero nihil referre putas, quam praebes occasionem, quomodo, quo animo? Primum, gladium reliquisti, quo nihil minus deest Tyranno: nunquam ferrum abest, non in cubili, non in triclinio, non in sacris: reliquisti metu trepidus. Tua quidem in re illud interim demiror, qua fronte eum gladium tuum ausis appellare, quem habueris pro derelicto. Metu, inquam, exanimatus reliquisti, quem postea receptum optabas: reliquisti rem ancipitem. Quid si tyrannus illum eundem ens in ciuium iugulos distrinxisset? quid si eodem lectos aliquot ex huius urbis iuuentute adolescentes filio suo inferias mactasset? Si tyrannum occidisti, quia tuo occisus est gladio, & horum omnium insignia caedes ad te pertinebit: quippe cuius ense

se peracta est. Id si non euenit, nihil ad te pertinet, nam anceps occasio quam in partem cadat, id dijs in manu est: si bene uerterit, nihil gratiae debetur ei qui dedit imprudens; si male, temeritas imputatur. Neque enim culpa uacat, qui periculosam ministrat occasionem: quae si feliciter, mirentur omnes: si infeliciter, merito accidisse dicant. At quanto probabilius erat, futurum ut tyrannus tuo ense alios in usus abuteretur. Scio me iudices haec pluribus refellere uerbis, quam necesse uideatur, quippe tam frivola: uerum id mihi propositum est, nullum illius argumentum non excussum, non exagitatam, non reuictum praetermittere. Quare quaeso ne pigeat ita ut antehac fecistis, patienter atque attente cognoscere, dum hunc ab gradu firmissimo deijcio. Hic sibi uehementer fidebat, hunc acriter urgebat locum. Negabat uitari posse, quin praemium deberetur, quod patri necis causam ministrasset, si non relicto gladio (nam hoc opinor argumentum iam habet pro derelicto) certe necato filio. Nam ita in legibus dissertum aiebat, nihil interesse utrum manu sua quis occidat, an mortis causam praebet. Addebat, aequum esse, ut quum in maleficijs causam datam imputaret leges ad supplicium, multo magis idem obseruarent in benefactis ad praemium. Haec aiebat meminisse sese in legibus esse disputata, illud addens Thraconicum, nisi sibi diuturna seruitus legum memoriam oblitterasset. Non tu legum oblitus propter diutinam desuetudinem, sed nunquam quid sibi uelint leges inquisisse uideris. Bis enim hic erras, qui neque causae datae rationem, neque dantis animi discernas, id quod legibus traditum est, nec animaduertis longe diuersam esse rationem maleficii & beneficii imputandi. Quid ais nouae iuris interpret? Itane satis esse iudicas uel ad poenam, uel ad praemium, qualemcunque quomodocunque causam dedisse? Nihil igitur refert, Hector an Aiacem occiderit manu, an gladium illum dederit, quo se postea confodit? Atqui hanc laudem nunquam ille sibi uendicasset; tamen si probabile uideri poterat, in eius usum hosti ab hoste datum fuisse ferrum. Quin ergo fabros aetarios omnes uel ad poenam uocamus, uel ad praemium, quoties armis in eorum officina perfectis, aut iugulantur ciues, aut seruantur? Postremo quur hoc quod tu petis praemium, non ensis istius tui opifex petit potius? Tyrannus gladium erat habiturus, te non porrigente: tu porrigere non poteras, nisi huius industria tibi ministrasset. Age si telo inter uenandum temere misso, forte tyrannum uicinum interfecisses, clamares tibi tyrannicidae deberi praemium, an potius nihil tibi deberetur laudis, quod imprudens & inscius iaculum torsisses? Immo in ius potius uocandus esses, qui missi reli temeritate ciuem (quod in te fuit) occideris: nam quod in tyrannum incidit, id nihil ad te. Quid si caupo uinum lene ac suauis, quale Polyphemo de dis Ulysses, tyranno uendidisses, atque ille eius dulcedine captus, auidius sese ingurgitasset, eaque re concepta febris decessisset, auderes ne caupo, uini titulo tyrannicidae praemium flagitare? At quis non te cum tua flagitatione, ut temulentum, uinoque madidum exploderet? Caeterum quanto frigidior titulo nunc idem postulas? Vt cunctis coniecturis praecipere poterat: ut aetas uinosa tam illicibili uino auidius, intemperantiusque frueretur, crapulam consequeretur morbus, praesertim in senes: morbum mors, uulgo haec eueniunt. Tu eam tyranno mortis causam dedisti, cuius nullum extat in hominum memoria exemplum. Quis enim antea hac ob filij necem sibi manus intulit? Accedam propius. Finge te tyranni coquum esse: probe callere palatum domini, medicos interdiceret cibum, quo tamen ille oppidumque lubens uelcat: interminari morbum capitalem, nisi temperet: id te non fugere. eum cibum tu arte tua, cupediisque & condimentis magis ac magis illecebrosum reddis. consequitur edentem morbus, quem praedixerant medici: emoritur tyrannus, liberatur ciuitas. Hicne coquus e culina in forum profiliens, & adhuc iure madens, fuligine niger, tyrannicidae praemium postulabis? Mortarium, consillum, & ollas ostentabis, arma scilicet quibus tyrannidem expugnaris?

An idē sit causam mortis praebere, atque occidere.

A dissimili.

Amplificat exemplo.

A consequenti

simile.

Aliud.

Non

Aliud.

Nona disputatio, quatenus causa et uoluntas in legibus sufficiant, et quando euentus spectari solent.

Non eris (opinor) tam impudens in ea causa, qua tamen ista tua multo est absurdior. Nam illi uoluntas occidendi non defuit, probabilem praeiuit causam. Tu nec in hoc iugulasti filium, quo pater ultro uitam relinqueret, & causam dedisti, ad quid uis potius quam ad istud idoneam. Accipe exemplum tuo similis, quam ouum sit ouo (quod aiunt) simile. Quid si tyranni amicam, quam ille miserè ac perditè deperisset, occidisses: eaque cognita re tyrannus sibi uitam abrumperet, auderes ad praeium aspirare: auderes dicere, te certè praescisse, fore, ut tyrannus sponte fugeret è uita? Certè quanquam plures amicas extinctas sequuti sunt, quam filios, nemo tamen tibi crederet, nemo tibi praemium dederet, tuum factum periculosum & anceps dicerent: omnes fortunę gratias haberent, cuius commoditate res ea feliciter cessisset. Tibi abundè magnum praemium existimarent, si commissi uenia donatus discederes. Primum igitur quæ uersam imputandi maleficij, & ascribendi beneficij rationem conueniet distinguere, deinde causae aequalitatem, postremo animum: atque ita demum liquebit, quid tibi lex debeat. Nam quod aiebas legem prolixiorē esse oportere ad reddendum praemium, quam ad infligendam poenam, id in priuilegijs, quae in exemplum non uocantur, fortasse locum habet. In iure communi longè secus est. Siquidem (uti superius demonstraui) nulli nocenti lex non minatur poenam: paucis benefactis praemium ostendit. Tum in maleficijs etiam coratū simplicem supplicio prosequitur, in benefactis semper exitum requirit. Nec mirū, nec iniquum, si lex est diligentior in eo negotio, ad quod unum est nata atque instituta, quam in eo, in quo temporis ratione tanquam alienas sibi sumit partes. Ergo in utroque communiter spectat, ut causa sit idonea: deinde ut animus adsit non tantū casus. Hoc rursum interest, quod in benefactis nec causa idonea, nec animus idoneus satis facit legi, nisi his accesserit euentus item idoneus. In malefactis, si quid nocendi animo tentes, non expenditur nec euentus, nec causa: sed ex animo factum tuum lex metitur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad scelus defuisse praeter fortunam: qua te subleuari, quod tandem ius sit? In euentu simul & causam datam, & animum expendit. Si animum uiciosum comperit, nihil moratur causam, quam sit idonea, putat animum & euentum ad poenam commendam sufficere. Sin animo simplici data est causa mali idonea, & non consequitur euentus: lex quasi conniuet ad id, & non putat ad suam cognitionem magno opere pertinere. Sin euentus est consequutus, etiam si de animi uicio doceri non potest, tamen temeritatis & negligentiae nomine poenam irrogat: partim propter suspectam dantis uoluntatem, partim ut haec latebra peccantibus eripiat, imprudens feci, discantque homines uel suo periculo cauere, quod alieno faciant periculo. Ergo qui prudens & sciens, certam atque euidentem noxae causam dederit: eū perinde lex censet, quasi facinus manu peregerit. Veluti si quis hostem opibus copiisque iuuerit, perinde est ac si ipse arma contra ferat. Siquidem id suppeditauit, sine quo bellum geri non poterat. Aut si quis inimicum suum per dolum nauigio solutū imponendum curet, ut naufragio intereat: aut in conclaue pensili testudine inducat, ut ruina opprimatur: aut iuxta lectulum aegroti, loco pharmaci uenenū ponat, futurū sperans ut eo hausto pereat, tamen si non bibit aegrotus, tamen ueneficij postulari potest qui posuit, propter uiciosam animi uoluntatem. Nam uehementer erat probabile id euenturum, quod ille moliebatur. Huic si detrahas nocendi uoluntatem, nihil illi cum lege ei futurum est. Si detracta nocendi uoluntate, apponas euentum: non effugiet temeritatis crimen, nisi illum inculpa ignorantia absoluerit. Porro si in loco non ad id destinato, puta in uia publica, aut in fundo alieno, arcu temet exerceas: lex tecum non agit, nisi si quem occideris, aut uulneraris, aut si cui damnum dederis. Ceterum quod facis, tuo facis periculo. Quod si quid horum consequutum est, cum lege tibi res est. Neque tibi tua patrociniabitur imprudentia: quis peccet culpa

culpa temeritatis non uacet. Siquidem in te fuerat praeuere, quod probabili-
ter poterat praetimeri. Vides quanto discrimine dissita sint, inter quae tu nihil in-
teresse dicebas. Primum non statim imputatur ad praemium, quod ad poenam,
idque non à malignitate legum latoris, sed partim ex ipsa rei natura proficiscitur,
partim à legum officio. Deinde discernitur animus, causa data adiudicatur: spe
statatur euentus. Age nunc si libet, tuam causam, qua tuum facinus aestimari uis,
expendamus. Finge te certam, ineuitabilem mortis causam tyranno dedisse,
sed imprudentem, nulla tibi sit praemii petitio. Quis enim insciens bene mereri
dicitur? Fortibus uiris praemia dantur, non fortunatis tantum. Nam euicimus
iamdudum, opinor, ne posthac affirmes te in hoc iugulasse filium, ut pater sibi
necesse conscisceret: quod euentus ne uates quidem quisquam praescire poterat,
tu nec suspicari. Imò postea rem plenam discriminis, fortunae arbitrio commisi-
sti, quia bene successit, hoc nomine lex te non postulat: at idem si male euenisset,
temeritatis poenas eras debiturus. Neque enim tibi succurreret inculcata ignoran-
tia. Quid enim aequè formidandum erat, quàm ne tyrannus, simul atque occiso fi-
lio se peti insidijs persensisset, omnia tyrannidis mala in nos coduplicaret? Iam
ut de animo res tibi constet, causam dedisti non solum non idoneam, uerum etiā
periculosissimam Reip. Vin' hoc tibi argumento euidentissimo demonstrari
Finge te quempiā è ciuibus uicio occidisse: tum extincti patrē id facere, quod
modo fecit tyrannus. Vtrum tu duplici caedis crimine teneberis, an simplici:
Simplici opinor. At uxor & mariti mortem imputabit, qui necato filio, seni cau-
sam mortis dederis: atque his fermè tuis argumentis utetur. Indulgentissime filiū
adamabat, in illum omnem familiae curam reclinauerat, illo se oblectabat. atque
hac de priuato sene cum fide dicet, quae tu de tyranno nimis durè (ne dicam ri-
diculè) dicebas. Addet ea te scisse, prauidisse futurum, ut ille uitam fugeret or-
batus filio, in quo uno omnia uitae oblectamenta collocarat. Non tibi defuisse
iugulandi senis uoluntatem, sed hoc tantū egisse, ut miserabilius sua dextra peri-
meretur, ut odium tuum plenius miseri patris malis exaturares. Ideo iuuenem
necasse, in hunc usum gladiū in uulnere reliquisse. Vides quanto sunt hac pro-
babiliora in hoc, quam in tuo negocio: & tamen negabis paternam necem ad te
pertinere, atque animi suspicionem, causae qualitate purgabis. Negabis causam
idoneā fuisse, cur ille sibi met manus adferret. Te nec praescire, nec timere potu-
isse id, quod sit consequutum: quod rarum extet exemplum patris, ob filij necē
sponte fugientis è uita. Alioqui futurū fuisse, ut & mater sibi fatum accerferet:
quippe quam impotentius amare sit consentaneum, ac minus aduersum dolo-
rem animi uiribus ualere. Hæc non dubitares tibi profutura, ad alterum crimē
depellendum, & prodesse dubio procul. Atqui quod in maleficijs ualet, ne
quid imputetur, id multo magis in hac causa ualet, ne quid acceptum feratur.
Ibi te liberaret à uoluntatis suspicionem, quod causas parum idoneas dederis, hic
ex causis multo minus idoneis propter personam tyranni, uideri uis non modo
quod euenit, fuisse suspicatus, uerum etiā certum praescisse. Ibi temeritatis po-
stulari non poteras, propterea quod tamen si uitio abs te data est causa, tamē ido-
nea non sit ad id quod euenit. Imò ipsi tota res imputabitur, & legibus poenas
dabit, sepultura prohibitus, quod ciuitati citra causam idoneam, ciuem unum
ademerit. Tibi non nisi unius filij mors imputabitur, etiam si mater quoque & fi-
liae & sorores, & tota tribus huius necem fuerit imitata. Hic poterat, nisi felici-
ter euenisset: quippe ubi summum Reip. periculum & uerteretur, & praetime-
ri probabiliter posset. Venio nunc ad quartum illud praesidium, Iudices, quod
iste tutissimum, ac penè inexpugnabile iudicabat: unde ego illum ita deturba-
bo, ut non solum sit non habiturus, quo tyrannicidij & huius laudis arcē obtine-
at: uerum uix etiam latebram inuenturus, ubi temeritatis ac maleficij poenam ef-
fugiat, quo nimirum intelligat, quàm non inimicè, non curiose (ut aiebat) secum

Adaptatio
praesentis can-
se.

III.
An propter fili-
um, ut tyranni-
dis ois auctorē
et causā, occi-
sum praemii
debetur.

*Confutatio à
cōsequētib.*

*Ab conditione
filij, à quo ty-
rannidē remo-
uet ab incre-
dibili.*

*Ab absurdita-
te fictionis.*

*Ab ætatis ac-
cidentibus ex
persona pa-
tris.*

agam: ut quum possim in crimen ac poenam uocare, sat habeam ab honore non pro merito secludere. At sibi deberi præmium, uel hoc uno nomine, quod iuue nem occiderit, iam plusquam tyrannum, tum tyrannidis paratum hæredem, etiam si hunc euentum dii nō dedissent, ut senex ipse uitam abrumperet. O deploratam impudentiam. Tu tibi præmiū peteres, si tyrannum suæ furiae non essent ultæ? Diī quid uis potius dederint, quàm isthuc quod tu fingis. Sed tamen fingamus interim oratione, quandoquidem id tuto licet: tamen si ad solam mentionem inhorrescit animus. Tūne, inquam, occiso filio, relicto sene uiuo, tyrannidæ præmiū peteres? An potius nec ipse superesses, qui possis petere: nec esset Resp. quæ dare posset? Nam tu aut exquisitis supplicijs exanimareris, aut in extremis Orcadis exul delitesceres: nos pro tyranno iam immanissimum carnificem pateremur: & tuum caput ubicunq; terrarū latitares, diris imprecationibus deuoueremus, qui nos tua incogitantia, uel præcipiti magis lucri cupiditate in tantam malorum tempestatem contecisses. Sed re filius erat tyrannus (inquis) patri præter inane nomen nihil erat reliquū. Quid ego audio? duos igitur hæc ciuitas tyrannos alebat? Nam de patre nemo unquam dubitauit, quin tyranni uocabulum mereretur. Quando aut ante hac unquam fando auditum est, duos una in ciuitate sedisse tyrannos? id quod magis etiam natura repudiat, quàm eodem in corpore gemina capita. In iisdem aluearibus duo se reges pariter non ferunt. In armentis taurus tauro cedere cogitur. In iisdem lustris nō conuenit duobus inter se leonibus: & tyrannus (quo nullum animal efferacius) parem in eadem urbe patitur? Non uides necessario fieri, ut è duobus, aut alter alterum oppugnet, aut alter alteri cedat? Vtrum tu fuisse maior in patre, an in filio? Si iuuenis aduersus senem obtinebat tyrannidem, quid à Repub. præmium postulas? Tyranni partes adiuuisti, non Reipub. Sin patri cessit: quid tandem illum uocare potes, nisi tyranni uel præfectum, aut satellitem? Quandoquidem seniori tyrannicam appellationem ne tu quidem audes detrahere. Verum ut quoquo modo tyrannidem omnem in adolescentem oratione deriuares, quàm multa tu quidem non ex re, sed pro causæ tuæ cōmoditate comminisceris? Ceterum quàm in his confingendis decori, quod in personis situm est, nullam habuisti rationem? Sic enim (ut memini) inducebas in fabulam senem iam ætate mittem, & qui omnem tyrannidis acerbiter ob senectam exuisset: non secus atq; mala, quæ natura acerba, tempore mitescunt, & in alium abeunt succum. Porro iuuenem ferocem, illo incolumi gerentem tyrannidem, iamq; patri uiuo succedentem. Priuatus paterfamilias non fert filium se uiuo successorem: & tu uis isthuc credi in tyranno? Ille non finit ullum è liberis rem domesticam ex animi sui libidine moderari: & tyrannus sese ueluti abdicans imperio, negocium omne in adolescentē reiecerat? Non dubito, quin & ipse uideris, quàm dura sint ista, & quàm à communi sensu abhorrentia. Verum quid faceres, nisi tales personas induxisses, exitum inuenire tragœdia tua non poterat? Quæ forte, an unquam auditum est Tyrannum ætate mitescere? Quando tu defines ea quæ sunt priuatorum, quæ honorum principum, tyrannis tribuere? Vt eodem igni cera mollescit, limus durefcit: ita ætate pleriq; redduntur mitiores ac temperantiores, tyrannus magis exasperatur. Vt tempus nonnullis pomis amaritudinē adimit, ut uinis nonnullis acorem conciliat: itidem tyrannis non adimit sauietiam ætas, sed exaggerat. Vis ipsissimam tyrannici ingenij tibi demonstrarem imaginem? Spinam cogita, quæ quo magis senescit, eo pungit acrius. Echinos cogita, qui quo plus habent ætatis, hoc testa sunt asperiore. Vulgaribus ingenijs fortasse nonnulla uitia senectæ uel detrahit, uel certè mitigat, etiam si plura irritat, nonnulla parit. At tyrannorum mentibus ad scelus, ad crudelitatem natis, scelere & immanitate imbutis atque educatis, præter uiciorum omnium incrementum adferre senectæ quid potest? Nisi fortè libidinē adimit? Quan-

Quamquam ista Tyrannidis quantula tandem est portio? Sed esto fuerit sanè propter ætatem ad uoluptates segnior, uerum erat fastidiosior; unde fit, ut imbecillior sit ad coitum, ad raptum auidior. Fortasse pauciores huic execabantur ephebi, sed insigniores. Pauciores producebantur uirgines, sed exquisitiores. Quir non autem & plures? uidelicet quò senile fastidium optione & uarietate uinceret. Hoc ita esse, quot ego tibi testes citare possem, qui quo nobiliores sunt, quo fortuna præstantiores habent liberos, hoc magis eis à flagitiosissimi senis cupiditate metuebant. An tu putas unà cum uiribus senescere libidinem? Multò secus habet. Imò quantum ætas improborum hominum facultati detrahit, tantum adiicit cupiditati. Quamquam tyrannicum animū his in rebus non tam uoluptatis usus capit, quàm nostra delectat contumelia. Ut frigeat in senetyranno Venus, certè feruet, uigetque malicia, sauciua, nocendi libido. Postremo totum illud uitiorum agmen, quæ propria tyrannorum sunt, cupiditas, rapacitas, improbitas, impudentia, impietas, iracundia, uiolentia, impotentia, suspicio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, immanitas, periurium (Quid autem oportet omnia commemorare nobis omnibus heu nimium nota?) horum inquam nullum non ætate fit acerbius, propterea quòd iuuenta nonnunquam naturæ bonitate uincitur: præterea quædam mala nondum didicit: at senecta, si quid pudoris, si quid humanitatis, si quid melioris ingenij à natura insitum est, id omne multo ac diuturno flagitiorum usu penitus exuit, & prorsum in immanissimam quandam feram abiit. Id ita euenisse, Iudices, in execratissimo illo sene, quid ego coner argumentis docere, quum sua cuique memoria abundè satis exemplum suppeditet? Quòd si iuuenis sese gerebat insolentius, uidelicet patris abutens imperio: num tu hunc continuo tyranni nomine donabis. Ergo ex eadem tyrannide sexcentos tyrannos facillè reddideris. Nam quis est omnino in tyranni familia, uel extremum in ancipium, qui non ipse penè tyranno sit ferocior, uolentior, sceleratior? Filius, inquit, emolumentis imperij potiebatur: patri præter nomen nihil cessit. Quasi uero non sit isthuc omni tyrannidi commune. Longe minima fructuum pars, qui solent ex tyrannide capi, ad ipsum redire tyrannum. Quemadmodum in latrocinio fieri consuevit: prædæ communiter in omnes distribuuntur, uel in eos potius quorum opera capiuntur. Alioquin non cohærebit cohors illa scelerata: nisi dux ille, quisquis fuerit, plus etiam permittat suis, quàm sibi ipsi. Solum nomen sibi propriè uendicat. Et in nullos est tyrannus indulgentior, quàm in scelerum ministros: quippe quorum opera sentiat suum imperium contineri. Proinde sub unius umbra satellites omnis, omnis minister, familiaris, leno, tyrannidem quandam in ciues exercet. Ridiculè fecero, si hoc quoque coner argumentatione probare, Iudices. Vidimus, sensimus, experti sumus, nisi fortè tam diutina calamitatis memoriam, tam pauculi dies obliterauerunt. Neque enim esset res usque adeo misera tyrannis, si unius modo foret toleranda uolentia. Quot ferendi latrones, quot sacrilegi, quot ex extrema barbarie aduene, feris quàm hominibus similiores? Neque desunt, qui se simulent apud tyrannum sceleribus suis gratiam promeritos esse, quo nimirum hoc nomine metuantur à ciuibus. Horum igitur unumquemlibet tyrannum appellabis, & pro quolibet occiso tyrannicidæ præmium petes? Non in tantum omnem exues pudorem opinor. Sed pater ætate fessus, omnem dominatum in filium transfulerat, quicquid tyrannicum in urbe gerebatur, id iuuenis uolentia committebatur. Sed isthuc quantum absit ab imagine ueri, quis tam cæcus, ut non uideat? quis tam obliuiosus, ut non possit experimento refellere? Ego tibi complures nominare satellites possum filio insolentiores. Ad hæc, uerissimimum est nullius insolentiam minus approbasse senem quàm filij, uel quòd odit omnem tyrannidis affectatorē omnis tyrannus, uel quòd intelligit ex illius facinorosis longè plus inuidiæ odijque sibi consulari (Callidissimi autem tyranni est,

*Consultatio
signorum à
proprio ty-
rannorum.*

II.

patenus legitimum imitari regnum, quatenus obtineri tyrannis possit) uel quod pater etiam pessimus, tamen liberorum non nihil offenditur uitijs, & ad crudelitatis ministeria alienis quàm suis uti mauult. Quod si clam patre rapinas, rapius, atq; id genus facinora designabat filius, profecto nō tyrānum agebat, sed insolentem satellitem. Sin approbante patre, quasiq; per illum exercente tyrannidem, utri tandem par erat imputari cōmissa, huic per quem gerebantur, an ei cuius autoritate arbitrioq; fiebant? Non arbitror obscurum, quin huic cui in manu erat nutu ne fierent uetare. Quid autem non agunt per alios tyranni? Nam ipsi quidem neque pueros emasculant, neque uirgines abripiunt, neque proscribunt, neq; bona diripiunt, neq; phana dissipant, neq; hæreditatibus manum inijciunt, neq; compilant ærarium, neq; tormentis excruciant, neq; quenquam iugulant, neq; armis uicos expugnant; neq; incendunt uillas. Totum hunc tyrannicum ludum per ministros exercent. In unū tamen tyrannici nominis inuidia competit, in unum occidendum lex præmium instituit, in unum stringendi ferri ius facit, illos suæ cognitioni reseruat. Quorum ut quisq; sua opera tyranno profuit, ita aliud atq; aliud uocabulum imponi potest, certè tyranni uocabulum nemini congruit, nisi uni illi, sub cuius ueluti clypeo, tota illa perniciosissimorum hominum colluies latitat. Arbitror uobis, iudices, sæpenumero auditum esse, id quod eleganter à doctissimis uiris est scriptum, tyrannis non longas modo, uerum etiam plurimas esse manus, plurimos oculos, eosq; acerrimos, plurimas aures, easq; longissimas. Omnino prodigiosum quoddam est animal tyrannus, multoq; Titanibus illis Briareo & Encelado portentosius, centenis capitibus, centenis linguis, centenis manibus, pedibusq;. Quot enim habet scelerum ministros, totidem habere membra uidetur. Atq; ut ex membris corpus, ita tyrannis ex huiusmodi constat ministris. Verum ut illud quod corpus appellatur nihil est aliud, quàm quiddam omnibus ex membris aggregatum, ita in tyrannide unumquippiam est, quod neq; pes sit, neq; manus, neq; ullū aliud membrum, contineat autem uniuersa: at ita contineat, ut ab ijs possit separari, idq; tyrannus uocatur. Proinde exaggera quantumlibet iuuenis insolentiam, uolenti amq;, præfectum arcis uoces licebit, oculum nomines licebit, aut si mauis dextram: aut si ne id quidem satis, præcipuum tyranni caput dicas licebit: tyrannū certè uocare nequaquam potes. Vnum enim illud portentum tyranni nomine censet, cuius autoritate tituloq; cuncta hæc membra uelut animantur: idq; unū fortī ciui permittit occidere. Non uult te in oculum aliquem inuolare: non sinit ut caput aliquod amputes, ne tale quiddam eueniat, quod de Lernæ hydra fabulantur poëtæ, ut pro uno capite resecto, duo pestilentiora subnascantur: pro uno excusso oculo, plures acriores succedāt: pro una rescissa dextera, mulæ robustiores subpullulent: unius uitæ te dominum, arbitrumq; constituit, qui sibi sit ausus tyranni uindicare nomen: quo sublato futurum sit ut membra reliqua quasi destituta spiritu, emoriantur, aut certè sanentur: At quid ego tecum iam accuratis argumentationibus ago? Possum illico tuis te uerbis reuincere, ac uelut tuo te laqueo capere. Iuuenem paulo antè magnum patris satellitem nominabas. Non inficiabere. Rorsum alio loco dicebas omnem tyrannidem occupasse filium: solius appellationis honorē cessisse. Qui conuenit eundem & satellitem & tyrannum appellari? Tum si cessit, non igitur usurpauit tyranni nomē. Contra tractus autem uerbis aut rati sunt, aut rescinduntur. Lex hac tecum formula cōtraxit. si quis tyrannum occiderit, præmium ferat. Quid tu mihi iuuenis flagitia cōmemoras? Id te lex uoluit occidere, quodcunq; illud esset animal, quod tyrannus diceretur. Magnum (ut ipse fateris) satellitem occidisti, non tyrannum: quid tibi cum lege rei est? At rem, inquis, legis sequutus sum, non syllabas: eum interfeci, qui caput erat tyrannidis, paratus hæres paterni dominatus: libertatem peperit, seruitutem sustulit: hoc lex sensit, huius rei autori præmium præstituit.

Satel-

Opponit uer-
ba legis.

Satellitem, inquam, occidisti, nihil moror quantum, quàm grauem, quàm ferocem, quàm scelestum: satellitem tamen occidisti tyrannidis, non caput: aut si caput, unum è pluribus. Sed hæc omnia tibi ex animi sententia largiamur: fuerit sanè res tota tyrannidis filius: pater nihil nisi uocabulum quoddam inane tyranni: quemadmodum in fabulis habetur. Echo nympham, nihil aliud quàm meram quandam fuisse uocem sine corpore. Qui tibi licuit in re tanta, à uerbis legis discedere: præsertim ita dilucidis, ut perspicuum magis nihil esse possit, & commentitiam interpretationem domi tuæ natam in iudicium adferre? Ego Iudices, nullum in Remp. exemplum perniciosius induci posse iudico, quàm si consuescant homines calumniosi à præscripto legum recedere: & interpretamento, quod ad prætexendum facinus quisque suum maximè idoneum comminisci queat, id Iudicibus obijcere. Quis autem unquam meminit de legis sententia queri solere, nisi quum in scripto quiddam apparet ambiguè, obicure uel dictum: aut quum ex uerbis & euentu absurditas quæpiam extitit, eaque manifestat? In priore non cuiusuis cõmentum, sed iuris prudentium responsa, sed Iudicum sententia recipi solet. In hoc posteriore, necessitas ipsa cõpellit aliquantisper à legis uocibus deflectere: & æquitatem iuris potius, quàm uerba spectare. Duplex itaque periculum uidetis Iudices: alterum ne superstitiosa cauillatione literarum legis ab eo quod lex spectauit abducamur: alterum ne passim à præscripto discedendo, leges omneis & iudiciorum religionem subuertamus. Quorū illud quidem multo leuius est: propterea quod uix unquam accadat, ut legislator obscurè quid uoluerit, explicuerit: aut absurdum quiddam exoriat. Hoc multo periculosissimum, perniciosissimumque. Etenim quæ tandem lex futura est, quam uersutus calumniator, quo poenam effugiat, non facile possit aliquo commento subuertere? Neque quisquam non elabetur è iudicio uestro nocens, nisi qui sit usque adeo nullius ingenij, ut ne friuolam quidem aliquam commentatiunculam queat inuenire. Atque ut cuique cõmodum erit, aut animi libido ferret: ita pro sene iuuenem, pro tyranno satellitem, pro homicidio tyrannidid: & passim aliud pro alio interpretabitur. Vestra interim Iudices religio, uestri iusiurandum, qua tandem ratione seruabitur: quibus nihil futurum est certi, quod in cognoscendo sequamini: uerum ambiguas diuersasque litigatorum cõiecturas spectare necessum erit? Ergo quum in omni causa maximopere cauendum est, ne sine grauissima ratione à legis præscripto discedatur: tum in hac non periculosum modo, uerum etiam absurdissimum: quum legis uerbis nihil possit esse dilucidius: sententia nihil æquius: interpretamento quod præter legis mentem inducitur, nihil pestilentius. An credimus legis huius autorem usque adeo infantem, & uerborum inopem fuisse, ut dicere non potuerit: qui quouis modo Tyrannidem sustulerit, huic præmium est, si modo istuc sensisset? Neque uero fugit illum, totam tyrannidem per satellites & præfectos exerceri solere, permultosque in hisse uel Tyrannis ipsis sceleratiores: atque ut ita dixerim, Tyrannicos magis, et omnino supplicio digniores: nisi & omnium omnia ministrorum scelera Tyranno imputarentur. In unum tamen illum, qui hoc nomine censeretur, tibi ferro grassandi facultas data est. In reliquos non tibi permittitur idem: non quod illos uita dignos iudices lex, sed quod unius cæde totam tyrannidem tolli uelit, non multorum cæde reddi duriores. Tuum erat legi simpliciter parere: neque eius uerba quasi plumbeam quandam regulam ad tuum facinus accommodare, uerum ad illius præscriptum factorum tuorum rationem instituere. Præsertim in hoc exemplo, quo non aliud potest admitti pestilentius, ut ex legis arbitraria interpretatione, quem uelis, interficiendi tibi pro tua libidine licentiam sumas. Non illud hic spectandum, iudices, quàm inuisus Reipub. sit, qui occisus est, quàm maiore etiam supplicio dignus: uerum id etiam atque etiam perpendere oportet, exemplum præter leges iugulandi homines, se-

Concessio.

Etiam si fil. uo tyrannus maximus fuerit, tamen occidē dū non fuisse. Locus p legibus, eas nō temere à uerbo rui deflectē dā: & interpretāda esse

A periculo.

A consilio legislatoris.

Aliud à periculo.

*A uoluntate
et sine legis.*

mel in ciuitatem receptum, semel uestris sententijs approbatum, densque præmio compensatū, quo tādē licentiæ sit processurum. Quod iste sibi in tyranni filium licere uoluit, hoc alius sibi uolet in ditissimum quenq; ciuium licere. Quisquis pauper à locuplete contumelia afficietur, protinus tyrannū eum appellabit, & ueneno aut ferro adorief. Postremo si cui magistratus nō placebit, si cui iudex erit inuisus, nō dubitabit ē medio tollere. Porro ad facinoris defensionem, Sophistam quempiam aut sycophantam consulēt (si ipse ingenio stupidiore fuerit) & nouam legis interpretationē uobis adducet: dicet nil aliud sensisse legislatorem, quā ut huiusmodi ciuium genus non nomine, sed re tyrannidem agentium, ferro, igni, ueneno tollatur ē medio. Atq; ita breui futurum est, ut quod in uno factum semel & probauimus, & gausi sumus: id in multis læpius & doleamus, & improbemus. Credite mihi, non mediocre discrimen neq; conuenienter accipiendum, ut titulo repperito, priuatus hominē indemnatum interficiat. Id ita esse facile liquebit, siquidē animaduertimus, nihil omnium esse, quod lex parcius, circumspectiusq; permiserit. Etenim (si memini) tribus duntaxat temporibus lex indulget, ut quis citra iudicium hominem occidat. Primum adulterum, sed in uxore deprehensum: id quod intemperanti & insuperabili mariti dolori donatum est. At ita si corpus utrunq; pariter interimat, si argumentis idoneis deprehensum fuisse doceat. Deinde in ui depellenda. At ita si demonstres te mortem effugere nequisse, nisi mortem intulisses: id lex ita interpretatur, quasi sese tueri potius sit isthuc, quā alium occidere. Vterq; ramen facti sui rationem reddere cōpellitur, statim sese prodere, nec expectare donec in ius trahatur: atq; (ut ita dicam) ultro semet reū facere cogitur. Quod si omnia constabunt argumenta: ita demum à lege dimittitur, ut uenia, non laude dignus esse uideatur. Postremo in tyrannicidio: ubi propter periculi suscepti magnitudinē lex præmium quoq; proponit: at ita, si eum quem tibi lex isto uelut insigni tyrannici nominis denotauit, fortiter occideris: non si scelestum alio scelere sustuleris: neq; patietur te ius occidendi permissum, latius quā ad unicum tyranni caput trahere, nisi si quis obsistat, ut per illius necem tibi necesse sit ad illum penetrare. Iamq; hoc factum tuū secunda illa ratione defendit. Huic tertio generi fortasse proxima uideatur hostem in bello ferendi facultas: quam tuæ tamen libidini lex non permisit. Nisi palam hostis sit declaratus, nisi in Imperatoris uerba iuraris, nisi ille acie eduxerit, nisi signa canere iusserit, tibi fraudi futurum est, hostem interfecisse. Tu dicturus es: Hostem occidi, nam plus quā hostilia faciebat, nomen hostis tantum aberat, re hostem agebat. Lex respondebit, suarum partium fuisse, hostem declarare, ac tuo fortasse scelere fruetur: uerum ne serpat exemplum, poenas de te sumet. Quid autem aliud abs te factum est? Vnum tibi lex nominatim designauerat: tu illius uocabulum tuapte autoritate in alium transfers, quod nisi in unum non potes competere: neq; traduci debet ab eo cui lex attribuerit, ne tibi fas sit aliquando quem uoles magistratum, quem uoles iudicem, quem uoles ciuem, tyrannū appellare. Neque uero sine grauissimis causis lex tot uinculis astrinxit hāc in uitā alterius licentiam. Perpendit nihil maius eripi cuiquam posse, quā uitā: uidit in extinctum facile uarias causas confingi etiam impune posse, quandoquidem ille non sit refutaturus, qui iacet. Vidit quā multis titulis suum quisq; dolorē posset prætexere, si post occisum hominem ulla causa recipiatur, præter eas quæ legibus sint expressæ. Quid quod grauatim sibi quoq; lex permisisse uidet, ut homini uitam eripiat: quā comperta, quā multa requirit argumenta, quā multa concedit reo, quā malignē agit cū actore, quē non nisi suo periculo uult accusare: quantum spacij largitur ei qui defertur: quā liberā iudicū reiectio nem. Quantum igitur à mente legis abesse putes, ut cui libet permittat, uel pro suo priuato dolore, uel demestica iuris interpretatione, hoc est, subuersione, in cuius-

*Amplificatio
à rei qualitate.*

Epilogus.

culusquam uitam grassari? Neq̃ ad rem pertinet, quantum criminum aceruum exaggeres, quantum uis etiam uerorum addo notorum: dicas parricidam, sacri legum, incestum, proditorem, peculatorem, ueneficum interfeci. Tyrannum lex iubet occidi. Atqui hic unus multis tyrannis erat sceleratior, pestilentiorq̃ ciuitati. Ad ista tam multa crimina lex tibi uerbo respondebit. Nihil moror q̃ fuerit scelerosus, qui periit: in unum tyrannum tibi ius feceram occidendi, in reliquos in ius trahēdi. Si derulisses: auditus, reuictus, damnatus à me palàm poenas dedisset, omniq̃ Reip. salubri exemplo fuisses. Nunc tu priuata libidine interficiens, pro saluberrimo exemplo, perniciosissimum in ciuitatem induxisti, & legum instaurationem, à legis uiolatione auspicas: hoc est, malis malo mederistudes. An me clàm esse putas, quàm multi sint in hac turba uita indigni, morte dignissimi? At eos meae cognitioni, non tuis manibus seruo: sunt fora, sunt tribunalia, sunt Iudices, sunt carceres, secures, carnifices. Quur tu mihi praeire conaris? quur nullo mandante magistratum occupas? & dum Tyrannicida uideri uis, tyrannum imitaris? Nam quo alio nomine tantopere mihi est inuisus ille, nisi quod mihi parere recusat, & praeire conatur? Eī demum ferrum tractare licebit, cuius manibus ego permisero. Si iuuenem occidisses, quod non alia paruisset ad tyrannum uia, darem ueniam necessitati: nunc occidisti, non obstitentem, non auxilium ferentem patri, sed patris opem implo rantem. Huius unius cæde contentus discessisti, tyrannum nec impetisti, in quem unum tibi ius feceram. Me uenerat expendere, utrū ex usu Reipub. fuerit, an iuuenis occideretur: malueram illum exquisitoribus excruciatum supplicijs, exemplum omnibus ædere. Neq̃ hæc dico Iudices, quasi parum gaudeam pariter cum patre sublatum filium: utinam eadē opera simul omnes sint oppressi, quibus cunq̃ tyrannus placet. Sed quis prohibet, simul & gaudere, q̃ deorum bonitas nobis hanc rem benè uerterit, et tamen non committere, ut huius temeritas, si iudicio comprobetur, in legem atq̃ in exemplum trahatur? Nec de iuuenis iniuria uindicanda nunc agitur, sed de legis uiolata maiestate. Non enim par est, ut cuiquam personæ præter ius extincti odium in scelere suffragetur. Neq̃ tam spectandum in quem commissum sit facinus, quàm quo exemplo commissum. Alioqui quur non eadem opera fas sit in tyranni nepotes, pal-lacas, pueros, uxores, liberos, lenones grassari? Bonam tyrannidis partem uxor sæpenuero suggerit. Ad summam immanitatem nonnunquam liber-tus aliquis, aut uernula instigar: quur non & hos iugulas, si tibi ius est æstima-tione priuata meritorum ciuem iugulare? Quid quod est aliquid tyranno nocentius, in quod tamen haudquaquam tibi ius sit occidendi. Finge esse qui totam hanc urbem, templa, domos, cūriam conatus sit incendere, imo qui iam con-pluribus locis ignem subiecerit, sed incēdium subito exorto imbri restinctum: autorem non obscurum, uerū abditum latitare. Eum forte fortuna repertum, manu tua trucidas. Num lex tuum factū approbabit? Non opinor. Atqui tyran-no ille quanto erat nocētior? Tanto nimirum, quanto est atrocius ciuitatem semel funditus euertere, quàm expilare: ciues uniuersos uno igni finire, quàm in pauca quædam sæuire capita. Et tamen in unum tyrannum stringendi ferri po- testas priuatim permittitur. Illum deferēdi modo ius habes. Hic in re tã aper-ta legis mentē calumniari, & nouo interpretamento tuū facinus palliare: quid tandem aliud est, q̃ legum auctoritatem euertere, atq̃ id per cuniculos quosdam agere, quod tyrannus palàm ac uis facere consueuit? In recipienda lege fas est populo causam, æquitatemq̃ legis excutere. Cæterum receptæ, & longo iam usu comprobata, simpliciter oportet obtemperare. Neq̃ enim existimandum est maiores illos nostros, uiros sine controuersia sapientissimos, ita sine gra- uissimis rationibus instituisse, ut priuatim interficiendi Tyranni facultas uni-co capite finiretur. Primum ad iugulandi licentiā, fenestram aperiendam

*Amplificat
confirmatio*

Præoccupatio.

Redit ad argumētum superius. Non quicquid tyranno nocētis uis aut æq̃ nocens occiden-dum esse.

Redit ad auctoritatem legū.

ciuiibus non putauerunt: deinde perspiciebant tyrannidem fatale quoddam esse Reip. malum, quod minore noxa toleraretur, q̃ malè exagitaretur: neq̃ posse semel tolli, nisi tyrāni ipsius cāde. Quo iubmoto, uidelicet q̃ legibus im- perabat, non parebat, iam nihil opus esse priuata audacia, nimirum illis in Reip. administrationem uindicatis. Quod si tyrannus in ius uocari potuisset, ne hunc quidem tuæ dextræ arbitrio permisisset. Videbant & illud: tyrannidem nōn ul- lam habere monarchiæ legitimæ speciem: hoc tantum interesse, quod in mo- narchia populus regi paret, rex legibus: in tyrannide omnia unius libidini sub- iecta sunt. Rex publicam spectat utilitatem, tyrannus priuatim suam: unde pu- blicus expedit, ut tyranno ueluti principi legitimo ciuitas pareat, donec ido- neus aliquis uindex extiterit, qui legum auctoritatem in pristinum statum resti- tuat, atq̃ id unius (si fieri potest) capitis iactura. Nam hac moderatione in fata- libus illis pestibus, quæ totum Reip. quasi corpus corripit, legum prudentia consuevit uti: ut exemplo magis, quàm admissi ratione morbo medeatur; ne dum ciuitatē sanare studet, magnam ciuitatis partem interimat. Hinc est q̃ in seditionibus publicis non nisi in ipsos autores consuevit animaduerti, reliquis quos tempestas illa cōmouerat, dari uenia: aut uix etiam dari uenia, qui in pu- blico Reip. tumultu quietem egissent. Quæ potest autem pestis esse fatalior, q̃ tyrannis? Quæ sese latius in ciuitatis membra diffundit? Quota quæq̃ urbis pars ab hoc uicio sincera potest esse? Omitto iam quicquid est ambitiosorum, ære alieno obstrictorum, scelere contaminatorum, barbarorum (nam hæc to- ra sentina hominum tyrannide gaudet, ut in qua nullis maiora, quàm sceleratis sint præmia) bonos etiam ciues hoc malum inuoluit, dum uel timent fortunæ suis, uel rectum iudicant seruire tempori. In hoc itaq̃ rerum statu leges non ex- tinctæ, sed oppressæ modo, cautim & circumspecte agunt, intelligunt hoc hulus citra summam ciuitatis perniciem exasperari non posse, unius capitis dispendio cōmodè sanari posse. Quare docto cuiuspiam medico præmiū osten- dunt, digito demonstrant, quod membrum secari uelint, quibus abstineri. Ca- put indicant illæ, tu dextram secuisti. Illæ tyrannum, tu tyranni satellitem occidisti. Quo præmio dignus? Nempe eo, quo qui morbo inscite exagitato, to- tum hominem in extremum uitæ discrimen adducat, quo qui hominem legi- bus uerantibus occidat. Neq̃ ego nunc de cædis reum ago, aget alius fortassis, cuiuscunq̃ libitum erit: uerum illud modo consilium fuit, ostendere tibi quàm insignitæ sit impudentiæ in ea causâ, tam eximiam tibi uendicare laudem, tam egregia poscere præmia, in qua nequeas obtinere, si modo tecum exactius ac se- uerius agatur, ut graueis poenas effugias. I nunc & curiosum me uoca: qui tam candidè, tamq̃ ciuilitè tecum agam: ut quum te possim in graue discrimen uo- care, sat habeam legis & Reipub. causam defendere, ne circumuēta præmium dare cogatur ei, qui nihil boni sit promeritus. Id quod non ludicibus modo (quibus isthuc iam dudum liquere puto) uerum tibi etiam ipsi cupio persua- dere: & facturum me confido, si modo tantisper animum possis attendere.

Correctio.

Locus ab imo ad summum.

Animus.

Vin' igitur, ut quemadmodum tu faciebas, itidem & nos summam totam causam ob oculos reuocemus: dispiciamusq̃ quàm multa tuo in facto deside- rentur ad id, ut legi satisfeceris: & quantum tu sis hallucinatus, quum multa diceres etiam superesse? Tria quædam requirit lex, & ita requirit, ut si quod li- bet horum desit, aut poenam te, aut certe nihil gratiæ debere se credat. Quo- rum ego non unum aliquod, sed unumquodque deesse docebo. Quod si facio, utrum æquo animo cedes præmio, an impudenter petere persisteris? Ergo rem accipe. Nisi tria hæc tibi constiterint, non est quod tyrannicidæ præmium pe- tas: Animus, uia, & effectus. Animus duo quædam complectitur. uel quid spe- raris, uel quid proposueris. Nam si tyrannum per imprudentiam occidisses, si præter propositum, non magis profecto præmium tibi debeatur, quàm

si quis tyranno amicissimus idem fecisset, nam idem potuit accidere. Tu porro quid proposuisti in arcem attuleris, ipse uideris: ita demum legi persuasum erit, te uoluisse occidere tyrannum, si occideris. Non occidisti, atque id etiam quum tibi in manu fuerit (ut ais) si libuisset interficere. Lex negat sua referre, utrum tyrannicidij propositum in arcem non attuleris, an allatum repente mutaris. Iam quid speraris, excutiamus. Quanquam isthuc leges non ita ualde curiose perscrutantur: sed tamen in tam absoluto facinore partes omneis constare oportet. Quid enim si tyrannum interfecisses, quo tyrannidem ipse occupares, utrum præmium sperares? an supplicium metueres? Quid si quo priuatum animi tui dolorem ulciscereris, tyrannum occidisses, atque id esset palam, num præmium auderes poscere? Quid, si latrones tyrannum forte fortuna obuium obtruncassent, num ad hunc honorem aspirarent? Quid si quis tyranno priuatum infensus, magna te pecunia conduxisset, quo ei tyranno uenenum dares, dedissesque, num quæso, tyrannicidæ præmium postulares? Ego hic tecum non ago coniecturis: nihil dico in uitam tuam, quæ quidem obscurior est, quàm ut tu, alioqui tam gloriosus, quicquam de ea ausus fueris dicere: illud unum affirmare nō dubitem, qui tyrannum quum tuto licuerit, non occidit, planè noluit occidere. Qui eum occiderit, cuius mors extremum exitium Reip. uideretur allatura, potius quàm nullam commoditatem: is aut priuatum dolorem ulcisci uoluit, non libertatem publicam uindicare, aut emolumentum suum sequutus est Reip. periculo, non suo periculo Reipub. studuit prodesse. Postremo non potest nisi gloriæ ieiunio adductus uideri, qui tam insolenter se iactat. Non potest non uideri lucrum sequutus, qui tam improbè præmium flagitat. An non uides igitur quantopere hac parte à tota legis mente dissentias? quem illa tuæ uitæ periculo sua causa uoluit occidere, eum tu non solum uolens præteristi, uerum etiam periculose in Remp. irritasti: quem sua causa noluit occidi, eum tu maximo nostro periculo tui compendij, aut animi fortasse gratia iugulasti. Sed finge te animum tyrannicidæ dignum ad facinus attulisse, lucrifer inde ut uitæ contemptorem: magni tamen refert, qua ratione tyrannidem tollere aggrediaris. Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior, quæ tamen nemo alius tibi concessurus est. Te in filio iugulasse patrem, in non tyranno tyrannum. Largior isthuc Delium aliquem tibi prædixisse, ut certum præscire potueris, quod ipse etiam uix diuinare Delius potuerit. Licuisse tibi patrem occidere, si libuisset, uerum hoc poenæ genus tibi magis plauisse. Sustuleris sanè tyrannidem, idque noua quadam & inusitata ratione. Vides quàm multa tibi dono. Tamen obsistam tibi, nec si nam ferre præmium, propterea quod ea uia sustuleris, quæ legi non probatur, quæ non expediat moribus ciuitatis, quæ non sit fortis uiro digna. Age quid si tyrannifilium infantem in cunis iugulasses, & rursum adfuisset Delius ille, per quem certum præscire posses, fore ut necato puero pater sibi mortem accerteret, atque id euenisset, utrum te tanquam tyrannicidam suspiceret Respub. an potius tanquam immanem & ferum hominem execraretur, qui in eam se uideris attatem, cui etiam ab hoste armato parcitur, quæ leonibus etiam miserranda uidetur? Quin ergo? Vretur tuo maleficio Respub. cæterum exemplum haud quam probabit. Quid si tyranni uxorem, quam ille miserè deamaret, per uim constuprasses, atque ille eius impatiens contumeliæ, fugerit è uita: utrum tyrannicidij laudem flagitabis, an raptus & adulterij supplicium potius formidabis? Res obscura non est, Conferam tuo facto propiora. Quid si tyranni medicus quum esses, ueneno ægrotanti dato, illum sustulisses, utrum ut ueneficum oderit te Resp. an ut uirum fortem admirabitur? Tyrannum sublatum gaudebit, facti rationem, modumque detestabitur. Quid si quum te tyrannus familiariter uteretur, tu in conuulso prætextu necessitudinis uenenum porrigeres? Denique si per magicas imagines ac maleficas quasdam deuotiones tyranno uitam ademisses:

utrum

II.
Assio.

DECLAMATIO ERASMICA

utrum à lege præmium, an poenam expectares? Atqui tyrannidem utcumq; sustulisti. Euentu gaudet lex. Verum exemplum tam perniciosum in Rempub. non recipit: ut consuescant ciues scelus ulcisci scelere, patrem in filio iugulare. Vides quantum momēti sit in modo, uiaq;, ut factum tuum approbetur? Quod lex permittit ut fiat, non statim permittit, ut id uia qualibet efficias. Adulterum ferro occidere licet, ueneno aut incantamenti non licet. Cur ita? Quia pestilens exemplum omnino tractare uenena. Nec id ulla causa quantumuis honesta, sinit in ciuitatem irrepere. Quid quod ne hostem quidem ueneno, aut malis artibus interficere fas est? Nam nusquam nō improbat maleficia lex: & ueneno tincta tela etiam in bellis interdicta sunt. Quod si modus facti spectatur in his, in quibus nullum petitur præmium, quanto magis id fiet in his, in quibus summū petitur. Lex triumphum statuit ei, qui certum hostium numerum fuderit. Fuderit aliquis nō acie, sed aquis & pabulo ueneno tinctis. Vtrum ciues hunc æquis oculis spectare poterūt triumphantem, an potius sicuti ueneficū oderint, auersabuntur, execrabuntur? Quid quod priuatis etiam in rebus uia, modusq; perpenditur: quo magis idem oportebit, tum in publico, tum in splendidissimo facinore, ut à quo conueniat omnem sceleris suspicionem abesse? Age illud tecum reputa, si medico mercedem pactus esses, quo te morbo leuaret, atq; ille nō pharmacis, sed maleficijs & incantamenti morbum exemisset, utrum præmium dabis, an magis hominem in ius trahes? iniuriæ malis artibus dare reum ages? Clamabit ille, morbo te leuauit, qua uia quid isthuc tua refert? Hoc tantum spectabas, ut morbo liber esses, ei rei merces est promissa. Ingratum te uocabit, quini si sua opera, ne esses quidem, qui præmium negare posses. Tu protinus respondebis, opinor, medico te præmium esse pollicitum, non mago, neq; debere quicquam, nisi rem malam ei, qui beneficium malè dederit. Quanquam ne dedisse quidem uidetur, qui malum malo tollit. Id enim mutare est incommodū, non amouere. Dices enim animo nocitum, dum corpori subuenitur. Atq; istam litem uincis, etiam iniquo iudice. Atqui eadem, aut melior etiam, & uincibilior est tecum causa legi, quàm quæ tibi futura fuerat cum medico. Nam ibi de priuata mercedula disceptaretur, hic de publico honore. Ibi falsus est unus, hic legi fraus facta, per quam cautum oportuit, ne quisquam ciuium circumueniatur. Ibi salus data, certa quidem & efficaci, sed suspecta & improbata uia: hic nefario scelere (quorū enim non sic appellatur homicidium, quod in ciuem contra legem admissum sit) non libertas restituta, sed in extremum discrimen adducta. Resp. quandoquidem tuū factum perinde habet, ac si medicus quispiam ad curam mercede conductus, uenenum pro remedio ministret: quod tamen ægrotanti (ita ut non raro consueuit accidere) per occasionem morbum adimat. Qui retaluit, suis fati acceptum feret quod uiuat. tibi mortem, tamen si uitarit, imputabit. Neq; sua referre putabit, utrum imperit, an perperam, ac studiose pro pharmaco uenenum porrexeris: propterea quod tui fuerat officij, aut non suscipere negocium, aut fidem simul, & artem, & industriam, ac diligentiam, & quicquid à probato artifice solet requiri, ad curam adferre. Sed age, sinimus adhuc possidere te, quod dudum sumus largiti: ut planè ista uia tyrannum occideris, et tra uillum Reip. discrimen. Lex non approbabit facinus tuum: nisi non tantum à crimine, uerum etiam ab omni criminis specie procul abfuerit: ne uidelicet ea quæ in hoc potissimum adhibita est in ciuitatem, ut maleficium omne secludat, incolumitatem suam quam conueniebat, aut Deo cuiuspiam, aut certè Dijs simillimo homini acceptam referri, sceleri debere dicatur. Non approbabit; inquam, nisi Tyrannum ipsum, quem nominatim indicauit ipsa, quæq; permittit uia sustuleris: ne per rimam istam periculosum exemplum in Remp. irrepat. Postremo non nisi ferro, non clancularijs ac maleficis artibus: nisi uirtute, nisi manu, nisi uita tua manifesto contemptu tyrannum trucidaris. Neq; enim hoc tantum

tantum spectat lex, ut Tyrannus in præsens submoueat: uerum illud multo magis respicit: ut omnes mortales intelligant in ea ciuitate uiros esse fortes, qui non uereantur uitæ suæ dispendio patriæ commodis consulere: ac præclari exemplo facinoris, omnes etiam in posterum ab affectatione tyrannidis deterreantur: cum uideant in ea ciuitate nullum esse tyrannidis satis tutum præsidium: quandoquidem illud nemo nescit, qui uitæ suæ sit contemptor, eum esse alienæ uitæ dominum. Nam quod omnino satellitiū, quæ excubia, qui parietes, quæ arx, quæ arma aduersus huiusmodi animum Tyranni caput defendant: qui patriæ libertatem sua uita bene credat emi? Postremo autem: ut maximè tibi constet animus, ut constet uia, id quod est totius negotij caput, non effecisti. Tantū enim abes ut tyrannum occideris: ut quantum in te fuit, tyrannidem maiorem in modum auxeris, interfecto tyranni filio. Quid autem refert, malitia, an stulticia Remp. in discrimen adduxeris? Nam illo quod uulgo dicunt nihil uerius: Inrempestiuam beneuolentiam nihil à similitudine differre. Tantum abest ut occideris tyrannum: ut ne suspicari quidem potueris id euenturum, ut ipse semet occideret. Sed iuuenem occidisti patre insolentiorē: quid tum postea? si patri & huius scelera lex imputat? Magnum proinde tyranni satellitem, non Tyrannum occidisti. Sed paratum tyrannidis hæredem occidisti: in tyrannidem succedit, qui prior, qui potior est in occupando. Verum esto sanè, certum hæredem sustuleris: igitur qui tyrannus erat futurus, interemisti. Atqui quod futurum est, id nondū est. Porro lex eum qui iam tyrannus sit, tolli iubet: non quem aliquando futurum diuines. An qui statuam ex pacto debeat, & rudem trurcum præstiterit, fidem persoluisse uideatur? Non arbitrabor. Vbi nunc igitur sunt illa tam multa, quæ tibi ad præmiū postulandum supererant? Vides quàm ne unum quidem omnium tibi constet, quorum nihil oportebat deesse. Volui, inquis: id demum uoluissete lex credit, quod effeceris. Postea è re nata propositum est commutatum. Hoc igitur præmij tibi debetur, quod ei, qui in Olympijs medio è cursu, relicta meta, ad carceres reflectit habenas. At periclitatus es. Proinde id laudis auferes, quod is qui sudauit in Olympijs, nec uicit. Sed occidisti deniq: uerum eum, quem neq: lex permittebat arbitrio tuo, neq: ex usu publico fuerat occidi. At bene uertit ciuitati, quod fecisti. Numini igitur gratia debetur, tali, qualem Palladem Articis fuisse ferunt: de qua pro uerbiū extat: quod Atheniensium malè consulta, in bonum exitum uertere consueuit. Non tu leges seruasti, sed sustulisti: non libertatem restituiisti, sed nunc men aliquod huic urbi propitium, quod euentum tuæ temeritatī debitum, suæ commoditate à nobis auertit, quod tuam stulticiam nobis uertit in occasionem restituendæ libertatis. Non ego ingratum erga te populum constituo, imò tu populum ingratum in Deos reddere laboras: quem quum semel in periculum uocaris, ne pro simplici Tyrannide duplicatam patererur, nunc rursus in discrimen trahere conaris, ne ab iratis superis in pristinam seruitutem, aut grauius aliquod infortunium retrudatur. Quid tu te fucis & phaleratis dictis in alienum meritum insinuas? Quid tibi in eo negotio laudem uniuersam uendicas, ex quo præter pœnam temeritatis, nihil ad te redire merito possit? Si Reipublicæ, si ludicibus probare potes, animum tuum Tyrannicida dignum, qui nullum periculum uitæ Reipublicæ causā recusarit: si facinus non scelere, non pernicioso exemplo, sed legitima uia peregisti, si fortuna tuis egregijs conatibus bene expeditum dedit euentum: aude Tyrannicidam te uocare: aude pulcherrimum, ac penè diuinum munus à Republica poscere, aude nobis seruatas leges, restitutam ciuitatem: aude templa, aras, focos, fortunas omnes, tutos pueros, inuiolatas uirgines, impolluta matrimonia, denique hoc ipsum quod hic lege & apud Iudices agimus, exprobrare: aude mihi minari, quod obstiterim: aude ciuitatem ingratitudinis insimulare, nisi laudem

III
Effectus.

Petrotia.

promer-

DECLAMATIO ERASMI

promeritam persoluerit: aude Iudices, uel iniquos, uel corruptos clamitare, nisi suis sententijs præmium tibi decreuerint. Contrà: si suspectum quid uoueris, si periculosum, si contra leges, si cum scelere coniunctum quod feceris: sit pudor, ac desine tandem improbè præmium flagitare, quod nulla ratione promerueris: poenam, si sapias, incipe deprecari. Isthuc fortassis ab æquitate Iudicū, à ciuitate deorum munere læta, queas impetrare. Neque enim putes unum me re à præmio detertere. Imaginare isthac in caussa pariter & leges, & Rempub. & deos tibi aduersari. Puta leges his tecum uerbis agere: Si nos uerè restitutas uideri uis, sine nostram autoritatem primū in hac tua causa ualere. Longè plus laudis ex hoc iudicio referes: si nobis cesseris: si parueris: si tuam cupiditatem nostro submiseris arbitrio: si primum exemplum in te ciuibz edideris, reuixisse nos: si monstraris ciuitati iam non ex sceleratorum libidine, sed ex nostro præscripto cuiq; uiuendum esse. Atq; altera ex parte Rempub. hac tecum oratione uti puta. Si ciuem bonum mihi præstare studes, noli hanc stulticiæ notam mihi inurere: ut in posterum te cognita, dicar ebrietate quadam gaudiorū ei præmiū decreuisse, cui poena magis deberetur: noli mihi deos, quos uix deniq; tam diutinis uotis, tot sacris, tot precibus, tot meis malis placui, commoui, propicio reddidi, denuo per ingratitudinē iratos atq; infensos reddere. Sine ut mihi per te liceat, saltem illorum beneficio frui. Quod si te neq; leges, neq; Respub. commouet: certè Deorum orationē uereri debes, quos ita tecū agere putato. Quid tu in nostræ laudis possessionē ingeris? Quid honori nostro inuides? Quir nō sinis nos in hanc ciuitatem perpetuo benignos esse? Quir tu ipse tam ingratus existis? Ciuitas hæc semel mihi restitutam libertatem debet, tu bis debes, cōmoditati nostræ: & quod Rempub. seruauimus, cuius tu pars es, & quod cōmoditate nostra tuam periculosam stulticiam, uel scelus potius in maximam felicitatē uerterimus. Etenim nisi nos dextris, propitijsq; adfuissemus, quid aliud tu quàm perieras, & per te Respub. Quod si planè contendis, ut præmium aliquod feras, abundè magnum præmiū à nobis persolutū est, quod per nos res à te male instituta, benè uerterit. A legibus meritò maior relata gratia, si nostræ prosperitatis respectu, temeritatis simul & sceleris ueniam condonarint. A ciuitate satis amplam laudem feres, si ea patitur, ut in restituta libertatis historia tuum quoq; nomen admisceatur. Hac laudis parte contentus desine nobis debitū uelle præripere, ciuitati munus nostrum eripere, legibus autoritatē adimere. Sed finem facio, nimirū extillata iam aqua. Quod superest, nunc uestre partes sunt Iudices, statuere, utrum secundum leges, secundum Deos, secundū Rempubl. sententiam dicere, an secundum hunc gloriosum ostentatorē pronunciare uelit. Vtrum hanc urbis felicitatem huius temeritati, huius sceleris acceptam ferre malitis, sæpius exprobandam, & breui fortassis à superis iratis (id quod abominor) auferendam: an in Deos quibus sine controuersia tota debetur, referre, eorundem pietate seruandam, augendam, beneq; fortunandā. Vtrum magis ex usu sit, ut primo hoc iudicio statim leges circumuentæ dicantur, an ut appareat legum restitutarū seueritatem, & Iudicum sapientiam aduersus unius iniquā postulationem ualuisse.

ABDICATVS

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

ARGUMENTVM.

Quidam abdicatus artem medicinæ didicit. Patrem insaniam laborantem, reliquis medicis desperantibus, dato pharmaco cum sanasset, denuo receptus est in familiam. Post hæc nouercam insaniam correptam, sanare iussus, abdicatur.

Argumentum

Argumentum Orationis infra patet. Porro genus Iudiciale est, Status qualitas. Sub hac enim & Ab dicationis causam Quinilianus ponit, quatum duas species facit: alteram, Criminis perfecti, & alteram imperfecti, ad quam & praesens causa haec pertinet. Exordium maxima ex parte querela constat. Nam et de iniquitate patris conqueritur, qui se non secundum artem, sed ad praescriptum curare iubeat, et de ingratitude, ut qui pro beneficio restituit sanitatis, eam sibi nunc gratiam referat, ut iterum abdicare cogitet, hanc querelam personarum, suae & nouerca uidelicet, conditionibus amplificat, Inuidiae paternae accusationis etiam occurrens a consuetudo et more patris, id quod statim ab initio facit, Exordium Propositio sequitur, cui Narrationem submittit, non tam exponendae actionis gratia, quam ut antea uitam suam & beneficium in patre collatum iudicibus commendat. Confirmatio tribus locis consumitur: primo, quo ostendit non licere patri, ut in familiam receptum, denuo abdicet, a causa legis & uoluntate legislatoris, quod argumentum similitudine et fictionibus, seu uariis diuersis amplificat. Secundo, quo iniquum esse docet, se, tam bene meritum de patre iterum abdicari, & pro praetio, poena affici. Hic locus uarie amplificatur, ex qualitate beneficii, a conditione personae, a difficultate & accidentibus artis, a natura & lege & ceteris. Postremo, neque, causam abdicacionis satis idoneam aut efficaces esse probat. Neque enim se quicquam peccasse, neque nunc cogi debere, ut arte sua ubiuis uiuatur, idque exemplo reliquarum artium, & ob artis huius conditionem & praestantiam, deinde ex sua persona, qui illam non impensis patris, sed tum, cum a familia alienus esset, didicerit, alioqui etiam necessitatem quandam rei absurdam consecuturam esse. Denique non posse curari hunc morbum: quo loco multa de qualitate corporis, morborum & medicinae in genere disputat, ostenditque etiam si alias sanabilis hic morbus esset, in nouerca tamen suspicionis periculum sibi metuendum esse, si quid ipsum fallat, aut ars destituat, atque ita Orationem concludit, admonens patrem periculi superioris, in quod ne iterum per iram & indignationem recidat, cauere ipsum iubet.

MAVD quae noua sunt haec Iudices, neque miranda, quae in praesentia facit patet, neque nunc primum ad hunc irascitur modum, uerum haec lex illi facilis est, & assuetus ad hanc causam accedit. Verum illud mihi nouo calamitatis genere accidit, quod cum nullum proprium sit crimen, quod mihi possit imponi, tamen in periculum uocor, ne poenas de artis nomine, nisi huic iubenti per omnia parere possit. Qua quidem re quid fieri possit absurdius, uti cum

Inuidia patris
ne actionis
remouet a con
suetudo.

Querela de
indignitate
rei, et ingratu
tudine patris

rem ex praescripto, non iam quatenus ars ualeat, sed patris arbitratu. Quare optarem equidem ut medicorum ars, eiusmodi quoque remedium aliquod haberet, quod non modo laborantes insaniam, uerum etiam praeter aequum irascen
tes liberare possit, nimirum quo liceat & patris iracundiae mederi. Nunc autem ipsa quidem insaniam leuatus est, ceterum iracundia magis etiam exasperatur. Quodque est omnium grauissimum, erga ceteros omneis sanus est, in me unum insanit, a quo morbo fuit liberatus. Videtis igitur cuiusmodi mercedem curationis feram, cum rursus ab illo abdicor, iterum alienor a familia, ceu ob id ipsum ad breue tempus receptus, ut maiore infamia saepius efferer domo. At ego quidem in his quae praestare queam, ne expecto quidem patris iussum, ut qui pridem non accersitus ad optulandum accesserim. Verum ubi res est eiusmodi, ut nulla omnino spes sit, tum nec aggredi uelim. Porro in hac muliere multo etiam minus ausim, neque id temere. Siquidem reputo quae in me facturus sit pater, si res non successerit, cum iam abdicet nondum aggressum curationem. Quare doleo Iudices, nouercae uicem, grauiter laborantis. Erat enim proba. Deinde patris nomine, quem huius morbus excruciat. Maxime tamen mei ipsius causa, qui uidear immorigerus patri, cum non possim quae iubeor praestare, partim ob morbi magnitudinem, partim ob artis imbecillitatem. At sane non arbitror aequum esse ut abdicer, si quod efficere non queam id ne recipiam quidem. Itaque quibus de causis prius abdicari me, facile fuerit ex hoc negotio conijcere. Quanquam ad illas, opinor, satis respondi, ipsa post acta uita. Ad haec autem quae nunc obijcit, pro uisili sum responsurus, si prius de statu meo pauca uobis exposuero. Ego intractabilis ille, & immorigerus, patrem

Amplificatio
a sua persona

A persona nou
erca & per
riculo.
Docilitas.

Propositio.

Narratio. dedecorans, & indigna genere meo patrans, id quidem temporis multa id genus uociferanti, ac sine fine occlamanti, paucis contra dicendum esse duxi. Verum domo cedens, existimaui mihi grauissimi iudicii instar fore, uerumque calculum, ita actam deinde uitam, ut appareret me à paternis illis criminibus quod longissime abesse, sed potius honestissimis studiis dedisse operam, cumque optimis uiris habuisse consuetudinem. Iam uero & eiusmodi quiddam prospiciebatur, ac suspicabar fore, ut aliquando pater, qui non admodum animo constaret, mihi sine causa succenseret, falsaque in filium crimina strueret. Neque deerant qui ista morbi initium interpretarentur, minasque ac tela paulopost irruituri mali. Nempe odium absque causa, mores asperos, conuicia parata, censuram seueram, clamorem, iracundiam, in summa, omnia plena bilis, unde usu uenturum credebam, ut mihi aliquando arte medicina foret opus. Proinde foras profectus, ac probatissimorum, quos in peregrinis regionibus nancisci potui, medicorum usus doctrina, plurimo labore, uehementique animi studio artem perdidici. Porro domum reuersus, offendo patrem manifesta iam insaniam laborantem, & ab huius loci medicis desperantibus destitutum, qui non altius introspecunt, nec admodum exacte morbos diiudicant. At ego sane, sicuti par erat facere frugis filium, neque superioris abdicationis iniuriam recordabar, neque ut accerferer operiebar. Neque enim erat quicquam, quod illi proprie imputare possem. Verum peccata illa omnia fuerant aliena. Nempe quemadmodum modo dicebam, ipsius morbi. Ergo cum inuocatus accessissem, non sum equidem protinus medicatus, neque enim hic nobis mos est, neque id precipit ars, uerum illud omnium primum iubemur obseruare, sanabilis ne sit mortuus, an insanabilis, atque artis terminos prætergressus. Actum si eiusmodi fuerit malum, ut commodè possimus aggredi, aggredimur, totoque adnitimur studio, ut a groto seruemus. Quod si uiderimus iam inualuisse, superasseque, nec manum admouemus omnino, idque uetustam quandam legem eorum, qui primi medicinae prodiderunt artem, secuti: qui negant tentandos esse morbos, qui iam inualuerunt. Itaque cum patrem adhuc intra spem esse prospicerem, neque malum supra artis uires esse, diu obseruatis ac perscrutatis singulis, ita demum aggrediebar, ac pharmacum fidenti animo porrexi. Multi sane eorum qui tum aderant, suspectam habebant administrationem pharmaci, calumniâtes curationem meam: iamque parabant in ius uocare me. Aderat autem & nouerca pauida atque diffidens, non id quidem odio mei, sed quod metueret, utpote probe sciens illum grauius laborare. Nam sola nouerat omnia, quippe familiaris & assiduâ conuiuens & gratanti. Attamen ego nihil his rebus deterritus, sciebam enim futurum, ut mihi signa non mentirentur, neque falleret ars, adhibui curam, obseruato tempore idoneo. Quanquam erant amici nonnulli, qui mihi consilium darent, ne fiderem, ne forte si res malè successisset, maiorem aliquam calumniam mihi accerterem, quasi patrem ueneno ultus essem, memor iniuriarum, quibus me affecerat. In summa, ille protinus conualuit, pristinae redditus sanitati, cognouitque omnia. Familiares admirabantur: denique laudabat & nouerca, ac palam omnibus utriusque nomine gaudēbat, tum mihi laudem assensum, tum illi ad sanam mentem reuerso. Atque hic quidem, nam illud de eo testari possum, neque contatus, neque quopiam his de rebus in consilium adhibito, simulatque rem omnem à familiaribus cognouit, irritam fecit abdicationem, ac denuo me filium fecit, seruatorem ac beneficum appellans, confitens sese certum experimentum mei cepisse, de quo illis ante factis semet excusans. Id factum compluribus attulit uoluptatem, nimirum quotquot aderant prohi. Cæterum urebat eos, quibus abdicationis filij iucundior fuerat reuocatione. Proinde uidebam tum non eodem modo ea re gaudentes omnes, sed erat cuius & colorem ilico uerti sensi, & oculos turbari, & uultum iracundum, quemadmodum ex infidia, odioque solet accidere.

Non

Nos igitur ut est consentaneum, in complexibus & animi gaudijs uersabamur, utpote utroq; alteri reddito. Cæterum nouerca paulo post ægrotare proutus cœpit, morbo, ludices, graui & impotenti. Nam statim cõseruabam, ut nascebatur malum, Neq; enim simplex erat aut leuis insanix species, quin potius uetus quidam morbus, qui iam pridem delituerat in animi domicilio, erupit, uictorq; in apertum prodijt. Sunt autem nobis cum alia multa signa, insanabili laborantis insanix, tum illud commune in hac obseruauimus muliere. In cæteros placatior est ac mitis, atq; illis præsentibus conquiescit morbus. Quod si quem cõspexerit medicum, imò si uel audierit tantum de medico, in huc supra modum incenditur. Quod & ipsum argumento est, illam graui & insanabili teneri malo. Hæc cum perspicerem, equidem acerbè ferebam, miserebarq; mulieris, ut debui, præter meritum tanto laborantis infortunio. Pater uero ob imperitiā, neque enim nouit, uel originem mali, quo tenetur, uel causam, uel morbi magnitudinem, iussit uti medicari, ac simile pharmacum exhiberi: atbitratus idem esse insanix genus, eundem morbum, eandem ægritudinem, quæ si millem curandi rationem admitteret. Verum ubi id quod erat uerissimum dico, fieri nullo pacto posse, ut mulier seruetur, fateorq; me morbo imparē esse, indignatur ac succenset, atq; me studio detrectare, ac mulierem delituere, mihi crimini uertens artis imbecillitatem. Atq; huc quidem accidit, quod tolet ijs qui dolent. Succensent enim omnes ijs, qui liberè uerum loquuntur. Tamen ego sanè pro uiribus illi respondebo, tum meo ipsius nomine, tum artis. Ac primum quidem à lege sumam initium, per quam hinc me parat abdicare, ut intelligat sibi non esse posthac eandem abdicandi facultatem, quæ prius fuit. Neque enim legislator omibus, o pater, istam potestatem permittit, neq; uti quolibet filios, neque quoties libuerit, abdicent, neque quibuslibet de causis. Verum quemadmodum patribus concessit, certis de causis irasci, ita prospexit & liberis, ne id immerentibus accadat. Ea q; gratia iussit, ne libera esset, ac citra iudicium uindictæ: sed ad ludices uocat, ætimatorēs constituit, qui neq; per iracundiam, neq; per calumniā, quod iustum sit iudicent. Nouerat enim frequenter accidere multis, ut ob causas iniquas ad iram commouerentur: hic quidem alicui falsæ calumniæ credens: ille famulo fidem habens, aut uxori cupiam inimicæ. Quare noluit rem iniudicatam agi, neque indefensa causa liber os statim capi, uinciq; uerum & aquam infundit, & ratio redditur, & nihil incussum relinquitur. Quandoquidem solum hoc autoritatis datur patri, ut ad ludices uocet: uerum iudicandi autoritas, an merito accuset, id penes uos, qui iudicio præsidetis, ac nondum spectate crimen, quod mihi imponit, cuiusq; gratia nunc indignatur: uerum illud prius expendite, num posthac illi ius sit at dicitandi, qui semel abdicauerit, tamq; sit usus facultate, quam lex cõcedit, atq; hæc paternam potestatem expleuerit, deinde rursum in familiam receperit, ac superiore abdicatōnem irritam fecerit. Nam ego certè iniquissimum istud esse dico, ut liberorum quoq; sint infinitæ poenæ, ut multæ condemnationes, ac metus perpetuus: utq; lex nunc irato inseruiat, mox deinde faciat irritum, quod actum est: rursum ut eodem modo ualeat: in summa, ut ius sursum ac deorsum torqueatur, ut cūq; patribus pro tempore uisum fuerit. Verum initio quidem æquum erat uti concederet, cumq; indignante patiter indignaretur, ac puniendi ius faceret ei, qui genuisset. Porro ubi semel potestatem absumpserit, ac lege sit abusus, iracundiam expleuerit, post hæc rursum in familiam receperit, & in hanc opinionem discesserit, ut frugi putet, in his perseveret necessum est, neq; postea resiliendum, aut retractanda sententiā, neq; rescindendum iudicium. Neque enim scire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugihè, an contra esset euasurus. Atq; hanc ob causam permissum est, ut genere indignos abdicent, quos tum educabant, cuiusmodi essent futuri nesciebant. Cæterum ubi non coactus

Confirmatio.

Locus cõsiderandus, a quo potestate iudiciorum.

I. Iocus.

Non licet patri ut iterum abdicet.

A causa et uoluntate legis.

sed suapte sponte atq; autoritate ex sese comprobatum recipit, quadeinde ratio-
Confirmatio
legislatoris. one possit mutare factum, aut quis legis usus superest? Etenim ipse legislator
hunc ad modum tecum egerit. Hic si improbus erat, dignus q; quem abdicares,
quid accidit uti reuocares? Cur denuo in familiam reduxisti? Cur legem irritam
fecisti? Nam liber eras, tibiq; in manu erat ista non facere. Neq; enim tibi conce-
dendum est, ut legibus tuo arbitratu abutaris, utq; iudicia utcunq; mutatus sit a-
nimus tuus, eo trahantur. Neq; uti nunc irritentur leges, nunc rursus ualeant,
iudices interim testes sedeant, uel ut rectius dicam, ministri tuæ uoluntatis, mo-
do punientes, modo absoluentes, quodcunq; tibi uisum fuerit. Semel genui-
sti, semel educaisti, pro his semel item abdicare potes, atq; ita potes, si siud meri-
to facere uidearis; uerum ut hoc fiat sine fine, ut perpetuo, ut frequenter, ut faci-
le, id uero supra patris ius est. Quare per Iouem iudices, ne permittatis huic, ut
qui sua sponte receperit, superioris iudicii sententiam irritarit, iram damnarit,
rursus ad eandem prouocet poenam, & ad patriam recurrat potestatem, cuius
tempus iam excessit, euauitq; priuilegium, nec huic uni quicquā ualens, qui pe-
ante hac consumpta. Etenim illud considerate, quemadmodum in reliquis
Amplificatio
à simili. iudicijs, ubi iudices sortibus ferunt sententiam, si quis perperam pronūciatum
existimat, permittitur alios adire iudices. Porro si qui ipsi suapte sponte iudi-
ces, constituerint, delectisq; arbitris causam commiserint, posthac non idem
licet. Etenim si quis, quorum sentencijs initio stare non cogebatur, hos sponte
delegerit, iam æquum est boni consulere quæ statuerint. Idem sanè tu quo-
que, quem antea liberum erat non recipere, nisi dignus maioribus uideretur,
hunc si probum arbitratus esse, denuo recepisti, iam deinde non erit abdicandi
ius. Siquidem indignum esse, in quem ista denuo fiant, ipse restatus es, iam de
Epilogm. integro frugi filium esse confessus. Itaque non conuenit i; finire receptionis,
sed firma reconciliatio sit oportet, nimirum post toties pronūciatam senten-
ciam, ac rem bis iudicatam, primum cum abdicares, iterum, cum ipse mura-
sti consilium, meq; in familiam reuocasti, rescissis decretis superioribus, confir-
mans illa quæ postea sunt placita. Proinde persequere in his quæ proximè sta-
tuisti, tuumq; ipsius iudicium serua. Pater sis oportet, quandoquidem id abs te
decretum, id probasti, id ratum fecisti. Ego quidem si natura non essem filius,
À fictione. sed adoptatum abdicare uelles, ne tum quidem existimarim tibi licere. Quod
enim initio liberum erat non facere, id semel factum, iniquum est rescindere.
Porro eum qui primum natura sit filius, postea iudicio, sententiâq; accersitus,
quæso num par est rursus expellere, & eadem familiaritate priuare sapius?
Aliud à ficti-
onc: Age quid si fortè seruius essem, ac tu quidem primum improbum esses ratus, in
uincula coniecisses, deinde ubi cogniti es me nihil peccasse, manum misisses. nū
tibi liceret, utcunq; contingerit irasci, rursus in eadem reuocare seruitutem? Mi-
nimè liceret. Istiusmodi igitur acta, leges firma uolunt esse, ac perpetuo ualere.
Transi. to. Ego cum pluribus etiam argumentis docere possim, nō esse rus huic abdicare de-
nūo, quem semel abdicatum, sponte sua receperit, tamen finem faciam. Nūc
Il Locut.
Iniquū esse se
abdicari. spectate cuiusmodi filium parat abdicare. Atq; illud nondum dicam, me tū im-
peritum abdicatum fuisse, nunc abdicari medicum (nihil enim mihi in hac causa
suffrageretur ars) tum iuuenē, nunc ætate prouectum, ut ætas etiam ipsa fidem fa-
ciat, me nihil peccasse. Nam leue fortassis hoc quocq; uerū tum quidem, etiam si
nullo commisso peccato, ut ego quidē dixerim, sed nec benemeritus, alienabar
à familia. Nunc porro cum puer salutem dederim, ac beneficus extiterim, exi-
gor. Quare quid fieri potest ingratius? ut mea seruatus opera, tantè q; elapsus à
discrimine, prorinus sanationem illam huiusmodi factis penset, nulla meritorū
habita ratione, sed usque adeo facile mandarit obliuioni, atq; in solitudinem ab-
gat eum, qui iure sit obsecutus, cum præter ius eijceretur, neq; solum non memi-
nerit iniuriæ, uerum etiam & salutem attulerit, & sanæ mentis restituerit?

Neq;

Neque enim exiguo Iudices, neq; uulgarī in hunc collato beneficio, tamen huiusmodi malis nunc uideor dignus. Porro quanquam hic ignorat, quo in statu tunc fuerit, uos tamen omnes nostis, quid facientem hunc, simul & patientem, & quibus affectum modis, ego curandū suscepim, ac medicis reliquis desperantibus, fugientibus familiaribus, nec propius accedere audentibus, talem reddidi, ut etiam accusare possit, ut de legibus differere. Quin magis si exemplum quæris pater, cum propemodum talis esses, qualis nunc est uxor, ad pristinam sanitatem reuocaui. Quare non est æquum, ut pro his officijs, huiusmodi mihi gratia reponatur, utq; in me unum tantummodo sanus sis. Etenim te non mediocribus à me beneficijs affectum esse, uel ex his ipsis liquet, quibus me criminaris. Nam quem ob hoc odio persequeris, quod uxorem extremolaborantem periculo, grauissimeq; affectam non sanem, qui sit, ut eundem non multo potius charissimum habeas, quom simili morbo liberarim? non gratias agas, tam acerbis ereptus malis? At tu, quod quidem est ingratiſſimum, simul atq; ad te redisti, protinus in ius trahis: salute donatus, punis, & ad uetus recurris odiū, eandem recitas legem. Egregiam igitur mercedem per soluis arti, dignamq; pro remedijs refers gratiam, qui quidem aduersus medicum tantum sanus es. Vos autem Iudices, huic concedetis, ut de benemerito poenas sumat, ut salutis autorem expellat, ut eum qui sanitati restituerit, oderit: ut per quem reuixit, ulciscatur. Haud profecto concedetis, si quidem quod æquū est, facietis. Etenim si maximum aliquod flagitium in præsentia commissem, tamen superioris beneficii nomine non mediocriter mihi debebat: cuius respectu memoriaq; conueniebat hunc præsentem iniuriā negligere, & ob illa priora facile ignoscere: maxime si tam ingens sit beneficiū, ut omnia superet, quæ postea possint accidere. Quod equidem mihi in hunc cōpetere puto, quē seruauī, qui mihi totius uitæ debitor est: cui præstiti ut sit, ut sapiat, ut intelligat: præsertim cum cæteri omnes ita desperarent, seq; morbo impares esse faterentur. Nam & illud, opinor ad meriti mei cumulum accedit, quod cum id temporis filius non essem, cum nihil esset causæ, quæ me cogeret curationem suscipere, uerum cum liber essem, atq; alienus, à naturali causa solutus, ramen haud dissimulaui, sed ultroneus, inuocatus, iniussus adq; succurri, adnissus sum, sanaui, restitui, meum ipsius patre seruauī, de abdicatione me purgaui, iram beneuolentia sedauī, legem pietate sustuli, magnoq; beneficio reditum in familiam emi, atq; in tempore adeo periculoso fidem erga patrem demonstraui, meq; ipsum artis auxilio insinuaui, ac tribus in rebus legitimus filius apparui. Quam multa enim me fuisse passum arbitramini, quantum & exhaustisse laborum? dum assideo, dum obseruo, dum opportunitates capto, nunc cedens patris uehementiæ, nunc artem admouens, ad breue tempus concedente morbo. Est autem hoc omnium quæ sunt in arte medicorum periculosissimū, huiusmodi medicari, ac propius accedere ad hos, qui adeum sunt affecti modum. Fit enim non raro, ut ex æstuante malo, rabiem in proximos exercent. Me ramen nihil horum pignit, neq; grauatus sum, uerum aderam, modis omnibus cum morbo luctans, postremo superaui pharmaco. Ne uero quisquam hoc audire, protinus apud se cogitet: Quis aut quantus labor miscere pharmacum. Etenim multa prius sunt facienda, præstruenda tria dando pharmaco, præparandum corpus, quo facilius recipiat medicationem, deq; omni corporis habitu sollicitus sit medicus oportet, inanē, extenuans, cibis idoneis alens, mouens ad omne quod conducit, Somnos accersendi rationes excogitans, solitudines arte reperiens. Quibus in rebus ægroti cæteri facile pareant. At qui laborant insania, ob animi libertatem intractabiles sunt, ac gubernatu difficiles, ipsiq; medico periculosi, neq; qui facile cura expugnentur. Proinde sæpenumero cum effecerimus, ut iam speremus proximè adesse morbi finem, leue aliquod erratum incidens, renouato malo, cuncta illa superiora

Amplificatio beneficii à morbi difficultate.

Obiecto in gratitudinis.

A fictione.

Alia amplificatio à sua cōditione et difficultate artis.

Enumerat labores et molestias artis medicæ.

Alia amplifi-
catio à natu-
ra & honesta-
te.

facile subuertit, curationem impedit, artem fallit. Eum igitur qui hæc omnia fa-
stinuerit, qui cum morbo tam graui sit luctatus, qui malum malorum omnium
expugnatum difficillimum uicerit, huic ut iterum abdicet permittetis, utq; lege
in benemeritum interpreteretur suo arbitratu cōcederis, atq; eum cum ipsa natu-
ra bellum gerere sinetis? Ego naturæ parens iudices, patrem mihi ipsi seruo, cui
studiosq; etiam si hic quidem iniuria me afficiat. Quod si filium benemeritum,
leges, ut ait, secutus, perdit, & à familia alienat: hic nimirum liberorum osor e-
rit: ego pius in patrem. Ego naturam amplector. Iste naturam contemnit, fasq;
& ius uiolat. O patrem iniuste prosequentem odio. O filium iniustius athan-
tem. Nam mihi ipsi uicio uerto, patre compellente, quod odio habui, eum præ-
ter causam amo, & magis amo quam oporteat. Atqui natura comparatum est,
ut patres liberos ament magis, quam liberi parentes. Verum hic studio tum le-
ges contemnit, quæ filios nihil commeros familiae seruant, tum naturā, quæ pa-
rentes ad uehementis natorum desiderium incitat. Non solum enim cum plures
habeat in me beneuolentiae causas, maiorem, uti debebat, beneuolentiam nō ad-
iungit atq; addit, aut quod est minus, me saltem smitatur, meumq; æmulatur a-
morem: sed o calamitatem, quin insuper odit amantem, charitate prosequente
expellit, benemerentem lædit, complectentem abdicat, legesq; liberis fauētes,
ceu liberis infensas, in me torquere conatur. O bellum, quod contra naturam le-
gibus moues pater. Non sunt ista, non sunt inquam, quemadmodum tuus: le-
ges bene cōditas, malè interpretaris pater. Non pugnat natura cum lege, in his
quæ ad beneuolentiam pertinent. Hic inter sese consentiunt, & altera utriq; au-
xilium est ad delendas iniurias. Cōtumelia afficit benemeritū. Offendis naturā.
Cur legibus quoq; simul cum natura facis iniuriam? Quæ cum honestæ, iustæ,
liberorum amantes esse cupiant, non pateris esse: quippe quas aduersus unum
filium, tanquam aduersus multos sæpius tentes. Nec sinis in supplicis quietem
inuenire, quæ uelint in beneuolentia liberorū erga parentes conquiescere: quan-
quam alioqui ne possitas quidē aduersus eos, qui nihil pectarint. At sanè leges
ingrati tudinis actionem concedunt in eos, qui benemeritis non reuerentur gra-
tiam. At qui non solū non refert gratiam, uerum etiā punire conatur ob ea ipsa
quibus adiutus est beneficio, cōsiderate num quicquam facere possit iniquus?
Itaq; non posse hunc iam abdicare denuo, qui paternam potestatem semel exple-
uerit, ac lege sit usus: præterea nō esse æquum, eum qui tanta præstiterit benefi-
cia, expellere, familiaq; exigere, satis opinor demonstratum. Nunc autem ad ip-
sam abdicationis causam ueniamus, & crimen cuiusmodi sit expendamus. At
rursum ad mentem eius qui legem condidit, recurramus necesse est. Etenim ut
istud tibi donemus ad breue tempus, licere quotiescunq; uelis abdicare, utq; præ-
terea potestatem istam tibi largiamur, etiam aduersus benemeritū, haud tamen
simpliciter opinor, neq; quibuslibet de causis abdicabis. Neq; hoc dicit legis cō-
ditor. Quicquid utcunq; criminatus fuerit pater abdicato, ut satis sit tantū uo-
luisse queri. Nam si id esset, quid opus erat iudicio? Verū uos istud expendere
iubet iudices, num grauib; ac iustis de causis irascatur pater, nec ne. Hoc igitur
in præsentia considerate. Exordiar autem ab ijs, quæ protinus huius infami-
am sunt consecuta. Iam primum omnium quod fecit sanæ menti redditus, illud
erāt: Rescidit abdicationem. Ego seruator, beneficus, breuiter omnia eram. In
his, nisi fallor, nihil adhuc esse poterat, quod cum crimine uideretur esse cōiun-
ctum. Deinde quid est omnium quod accusat? Quod obsequium, quam curam
filio dignam prætermisit? Quando fors cubui? quas intempestiuas potationes,
quas comestationes objicis? Qui luxus? Quis leno pulsatus est? Quis accusauit?
Nemo profecto. Atqui hæc sunt, ob quæ præcipue lex permittit abdicare. Cæ-
terum cœpit agrotare nouerca. Quid istud mihi uertis crimini? morbiq; po-
nam à me reposcis? Non reposco, inquit. Sed quid? Quod eam curare iussus
recusas

Alla, à lege.

Transitio.
III. Locus.
Nullo iure se
abdicari.

Ab antea-
nita.

reus, ob hoc dignus fueris qui abdiceris, quippe immorigerum patri. At ego quid in cursum addidit ista quæ iubet, in quibus quia non possum obsequi, uideor immorigerus, paulisper differam. Sed illud prius in totum dico. Neque lex huc concedit, ut quiduis imperet, neque mihi necesse est in omnibus omnino parere. Quædam enim mandata sunt huiusmodi, ut si non parueris, non sis obnoxius poenæ. Quædam id genus, ut nisi obtemperaris, ira, supplicioque sis dignus: ueluti si a grotes ipse, & ego non curem. Si quid rerum domesticarum curandum sit, & ego negligam. Si quid rem rusticam curandam mandes, atque ego recusem. Hæc omnia atque id genus alia, probabiles adferunt causas patere querelæ. Porro cætera nostri sunt arbitri, nempe quæ ad artes, & artium usum pertinent: Maxime si nulla in re fiat iniuria patri. Iam si cui prior præcipiat pater: Hæc pinge fili, illa nequaquam. Rursum mulico. Hanc pulla harmoniam, illam ne pulla: Tum fabro arario: ista cude, illa ne cude: num cuiquam hunc patietur abdicare filium propterea, quod non ex ipsius arbitrio artem exerceat? Nemo opinor. Atqui medendi ars, quanto tibi honoratior, utraque conducibilior, tanto conuenit esse liberiores qui hac utuntur, ac si sit in ea ut ars aliquo gaudeat præiulio in exercendi facultate, ut neque cogatur usquam neque ferat imperium, res sacra, deorum doctrina, utrorum eruantur, cuius neque in seruitutem trahatur legis: neque timori, poenisque tribunalium, neque calcæis, ac patris minis, & indocti hominis ira sit obnoxia. Proinde si tibi palam ac simpliciter ad hunc modum respondissem: Nolo curare cum possim, sed artem soli mihi didici, ac patri, cæteris omnibus imperitus esse uolo: quis est Cyranus usque adeo ferox, ut cogat etiam nolentem uti arte? Siquidem istiusmodi officia blanditis precibusque, ut fallor, non legibus, ira, iudicijs, conuenit elitere: persuadere medico oportet, non subere, ut uelut, non ut metuatur: neque ad sanandum adigendus est, sed ultro ac libens accedat oportet, immunis à compulsionepatris. Immunis est ars ipsa, quandoquidem ciuitates quoque publicitus honores, præminentias, immunitates, priuilegia medicis tribuunt. Hæc igitur in genere, propter artis nomine respondere, etiam si tu me illam docuisses, si multum stordij, multum pecuniarum insumpsissem, ut discerem, & unam hanc curationem, etiam si eiusmodi esset, ut præstare possem, recusassem. Nunc illud cogita, quam rem modis omnibus ingrati & iniquam facias, cui non finas me, à meipso mihi parvis libere uti. Hanc ego artem tum cum non essem filius tuus, perdidici, neque tuis subiectus legibus. Atque hanc tamen tibi didici. Huius fructum primus sensisti, quum nihil adiuuenti contuleris ad eius cognitionem. Quem præceptorem mercede contulisti? Quem pharmacorum apparatus comparasti? Nullum omnino. Verum inops, ac rerum necessariatum indiges, à præceptoribus mei miseris sum edoctus. Nam abs te patre huiusmodi mihi dabatur ad discendum uitaticum, molestia, solitudo, egestas, familiaris odium, cognatorum auersatio. Pro istis itaque factis postulas uti arte mea, utique earum rerum esse dominus, quas tibi parauimus, tum cum mihi non esses dominus. Boni consule, si quid ante hac ultro, nullo prouocatus officio, bene de te sum meriturus: cum nullo nomine ullam abs te gratiam possem reposcere. Cæterum non conuenit sanè, ut meum beneficium mihi in reliquum tempus pariat necessitatem: ut quod uolens beneficio suus, uertatur in occasionem, ut postea nolens præcipias: iamque in consuetudinem trahatur, ut qui semel sauerit aliquem, semper deinde curet omnes quoscunque uoluerit is, qui sauerus est. Etenim ad istum modum fieret, ut quos curaremus, eos de minores nobis creauerimus, non quæ met ipsos illis tradiderimus, mercedis loco seruitutem accepturi, & ad omnia quæ iusserint obtemperaturi. Quare quid esse potest iniquius? Quoniam te grauiter adeo laborantem restitui, ob id existimas tibi ius esse arte utendi mea? Atque hæc quidem dicere poteram: si mihi hic imperasset ea, quæ mea sint facultatis, atque

A quatuor
causis.

A similitudine

A contradi-
ctione.

A sua person-
ne & instru-
mento artis.

A consequen-
tiis.

A qualitate
eximprete.

Loemcōmu-
nis de natura
ei genere mor-
borū et medi-
cinarum.

ego non omnino modis omnibus, uel inuitus obtemperassem. At nunc tandem perpendite, cuiusmodi sint huius imperata. Quandoquidem, inquit, me laborantem insania, sanasti: insanit autem & uxor, eodemque tenetur morbo (sic enim opinatur) & à cæteris medicis ad eundem modum destituta est: tuque potes omnia, id quod re demonstrasti: sanatio hanc quoque, ac morbo leuato. Id si quis simpliciter ad hunc audiat modum, uehementer æquum uideatur, præsertim illi cærato, artisque medicinæ imperito. Sin autem me auscultetis artis nomine respondentem, intelligetis nimirum nec omnia esse nostræ facultatis, neque consimiles morborum naturas, nec eandem medendi rationem, nec eadem remedia in omnibus efficacia. Ac tum palam fiet, quantum intersit, nolis quippiam, an non possis. Vos inter impatienter auscultate me, hisce de rebus philosophantem: existimantes nec inelegantem fore, nec extra causam, nec alienam à re, nec in tempestiuam de his disputationem. Iam primum naturæ corporum, ac temperaturæ, haud quaquam eadem sunt: tamen si maxime in confesso est, ipsæ ex elementis constare. Verum alia de his, alia de illis magis aut minus participant: idque loquor adhuc de corporibus uirorum, quæ neque similia sunt omnibus, neque eadem temperatura, neque eadem constitutione. Vnde necessario consequitur, ut morbi quoque tum magnitudine, tum specie differentes, his accendant: utque alia sanata sint facilia, atque ad curationem sponte propensa: alia rursum prorsus desperata: ut quæ & facillime corripiantur. & grauissime à morbis præhendantur. Proinde si quis existimet, quamlibet febrem, aut quamuis tabem, aut peripneumoniam, aut insaniam, quolibet in corpore unam atque eandem esse genere: is non uideatur ponendus inter sobrios: neque doctos, neque inter eos, qui in rebus huiusmodi exquirendis elaborarunt. Quin idem malum in hoc corpore facile sanabitur, in hoc minime. Quemadmodum uidelicet triticum, si idem in diuersos erijas agros: aliter proueniet in plano solo, profundo, irriguo, aprico, uentis salubribus exposito, exulto, nimirum ubere, heto, copiosaque fructu: Rursum aliter in montuosa petricosaque terra, aliter in opaca, aliter in subiecta montibus. In summa: pro cuiusque loci diuersa natura, uariè proueniet. Itidem & morbi, pro ratione corporum, in quæ inciderint, aut maiores & uberiores, aut minores eueniunt. Verum his omittis pater, nec omnino discutere, uult quamuis insaniam in quouis corpore consimilem esse, similemque desiderare curationem. Super hæc tam multa multæ febria corpora plurimum differre à uirorum corporibus, uel ad morbi corruptionem, uel ad sanandi spem, aut desperationem, facile fuerit cognoscere. Si quidem uirorum corpora bene compacta sunt, neruosa: laboribus, agitationibus, uita sub dio acta, exercitata. Contra foeminarum, flaccida, malè compacta, in umbra alita: Candida ob sanguinis inopiam, calorisque penuriam, & humoris superuacanei abundantiam. Quare facilius corripuntur, quam uirorum: utpote morbis exposita, nec ferentia curationem: præcipue uero ad insaniam procliuiora. Nam cum multum habeant iracundiæ ac leuitatis, facileque commouentur: porro corporis exiguae sint uires, facile in hoc malum prolabuntur. Proinde non conuenit, in utrisque eandem à medicis sanandi rationem requirere. Cum intelligatis, hæc ab illis longissimo distare interuallo: iam ab ipso protinus ortu discreta: tum tota uitæ ratione, tum actionibus omnibus, tum studiis atque exercitiis uniuersis. Quare cum dicis, Insania laborat: adde hoc quoque: laborat mulier. Neque confundas hic omnia sub unam & eandem insaniam referens appellationem. Verum discretis ipsis, quemadmodum & natura discreuit, quid in quoque præstari possit considera. Nam nos, quemadmodum initio dixisse memini, illud in primis spectamus: ægroti corporis naturam, ac temperaturam, & cuius qualitatis magis sit particeps, calidius an frigidius, uisgens an ætate deficiens, magnū an pusillum, crassum an macilentum: reliquaque id genus omnia. Quæ si quis penitus expendierit, is demum erit idoneus, cui fides

fides habeatur, uel desperanti, uel recipienti. Quandoquidem & infan-
 merabilia sunt genera, & causæ complures: nec uocabula quidem eadem. Neq;
 enim idem, delipere ac delirare, rabire & insanire. Verum hæc omnia nomina
 significant magis aut minus obnoxium esse morbo. Porro causæ aliæ sunt ui-
 ras, aliæ foeminas. Rursum inter ipsos uiros, aliæ iuuenibus, aliæ senibus: puta
 iuuenibus immodica fermè repletio: senibus autem importuna calumnia, ira
 impotens, quæ sæpenumero incidit aduersus domesticos. Hæc initio pertur-
 bant animum: deinde paulatim uergit in insaniam. Porro mulierum corpora
 & multæ res infestant, & faciliè in morbum adducunt: præcipuè uero si quem
 odèrunt uehementius, aut si inuideant inimicò, secundis rerum successibus uten-
 ti: aut si quid molestum sit: aut si cui succenseant. Hæc paulatim subgliscentia,
 multoq; alita tempore, tandem in insaniam euadunt. Eiusmodi rerum aliquid
 uxori quoq; usu uenit pater: & haud scio, an nuper aliquid illi ægritudinem ali-
 quam attulerit. Nihil enim illa oderat, quanquam morbo sanè tenetur, neq; his
 malis ullius medici cura poterit eripi. Quod si quis alius se facturum receperit
 aut si quis eam liberarit: tum me odèris licet, uelut iniurium. Tamen si ne illud
 quidem uerebor dicere pater: Etiam si non prorsus esset, ut est, desperandum:
 sed adhuc aliqua salutis ipes leuis ostenderetur, nec sic quidem faciliè manū ad-
 mouerem: neq; statim auderem ministrare poisonem: uidelicet ueritus fortu-
 nam, ac multorum hominum obrectationem. Vides, ut omnes arbitrantur,
 priuignos inuisos esse nouercis omnibus, etiam si probæ fuerint: easq; hanc cœ-
 communem quandam mulierum insaniam insanire. Quare faciliè suspicatus fu-
 isset aliquis, si malum hoc secus euenisset, neq; profuissent remedia, perfidam
 ac dolosam fuisse curationem. Atque uxoris quidem res pater ad hunc sese ha-
 bent modum: idq; loquor, quod prorsus exploratum habeo: nunquam melius
 est habitura, etiam si millies biberit pharmacum: eoq; non operæ precium cona-
 ri, nisi me in hoc solum urges ut frustrer: idq; uis, ut foedam mihi famam accer-
 sam. Patere, ut mihi eiusdem artis professores inuideant. Quod si me rursum
 abdicaris, ego quidem etiam si ab omnibus deferar, tamen tibi nihil impreca-
 bor graue. Sed quid si (quod avertat deus) redeat morbus: (solent istiusmodi
 fermè mala irritata recurrere) quid erit mihi faciundum? Curabo, ut nosti, tum
 quoq; neque unquam defuturus sum officio, quod liberis natura præscripsit:
 neq; generis, quoad in me fuerit, obliuiscar. Deinde si resipueris, num credere
 debeo futurum, ut me denno recipias, illud uide. Iam ista quum facis, accersis
 morbum, pestemq; refricas: heri ac nudius tertius è tantis elapsus malis, conten-
 dis, uociferaris: quodq; grauissimum est, irasceris: ad odium propensus es: leges
 reuocas. Hei mihi pater, istiusmodi fuerant superioris insanix tuæ præmia.

A periculo
 ueniunt
 sonantia

Peroratio.

Comonitio.

et c.

PHALARIS PRIMVS.

VINCENTIO OBSOPOEO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Phalaris Agrigentinorum tyrannus fuit. Cui fides quidam Perillus siue Perilaus, taurum æræ obtulit,
 ita factum, ut in eum homines damnati edictis, succenso igne torrerentur, atq; inter cruciandum, dū uo-
 ciferarentur, mugitus eorum audirent. Hunc taurum fingitur hic Delphos mittere, ut ibi in templo inter cetera
 donaria, deo consecraretur. Et quid apud omnes pro crudelissimo atq; immanissimo idem habebatur, & ob
 id metuebatur, ne donum hoc Delphi, ut ab impio & nefario profectum, resicerem, Oratio hæc contra famam
 hanc de se sparsam, per Legatos sese defendit. Oratio generis iudicialis est, status qualitat. Nam & tyrannus
 dem occupasse, & nocentes quasdam punisse, se fateatur, sed id iure ac necessitate quadam factum ostendit. Ex
 ordium a uoto incipit. Narratione consilia & causas susceptæ tyrannidis, & quomodo eandem gesserit.

Postrema

Postremo etiam quæ necessitate, ad supplicia sumenda, & custodiam corporis comparandam, compulsus fuerit, exponit, quæ & ipsa cõfirmandi uicem habent. Post hæc autem Cõfirmatio sequitur, quæ si à crimine criminis defendit, Argumentis à simili, à legitimo & causis, à signis et cõparatione sumptis. Eleuando interim etiam tyranni nomen & inuidiam ab exemplis, & exaggerando necessitatem impediendi, et multum diuimpe vicularum in dies in hoc genere succrescentium. Peracta causa, ad cõmendationem muneris transit, quam à causis & honestate dedicationis trahit. Peroratio à persona Legatorum fit, quæ assuefactione dictorum, & ipsorum obtestatione perficitur.

Exordium à
uoto.

Ratio.

Attestatio
quæ fidem faci-
cit orationi.

Narratio quæ
uitam et actio-
nes suas expo-
nit.

Causa & cõsi-
lium occupatæ
tyrannidis.

Modus admi-
nistrationis.

ISIT NOS HVC LEGATOS O DELPHI PRINCEPS, NOSTER Phalaris, taurum hunc Apollini adducturos, ac uobis pauca quædam auditu non inidonea, cum super duce nostro, tum super obliato munere uerba facturos. Itaque quorum gratia huc profecti uenimus, hæc sunt. Cæterum, hæc uobis exponendac nobis in mandatis dedit. Ego, inquit, o Delphi, talem de me apud omnes Græcos esse existimationem qualis sum, at non qualem me odio prosequentiū, aut inuidorū mendax fama apud ignotos iraduxit, præ omnibus rebus permutatione facta amplecti uelim. Maximè uero omnium apud uos talem de me opinionem esse optarim, qui & cæteros uitæ sanctimonia antecellit, & Pythiæ asseores estis, ac tantum non Dei familiares atque domestici. Etenim persuasissimū habeo, si me uobis purgauero atque ostendero, frustra crudelitatis suspicionem de me incidisse, etiā aliis omnibus me per uos purgatum fore. Porro autem, ipsum Deum eorum quæ dicturus sum testem inuoco, quem nullo modo possum decipere, aut falso & ficto sermone circunducere. Fortasse enim, hominibus imponere haud operosum est, at deo uerba dare, maximè uero huic id uero nullo modo fieri potest. Cæterum, ego inter Acragantinos non ex obscuris sum maioribus, uerum si quisquam alius, ex illustri loco natus, ac liberaliter educatus, tum ingenuis disciplinis & artibus imbutus, urbi memet popularem exhibere non destiti, his uero qui mecum in eadem uersabantur Repub. æquum & modestum me præstiti. Violentiæ autem, aut illatæ iniuriæ, aut contumeliæ, aut præcipitati iudicii, nemo me unquam sub prioribus uitæ annis insinulauit. Verum cum argumentis non dubijs perspicerem eos qui diuersam à me in administranda Repub. rationem sequebantur, uitæ meæ moliri insidias, ac cunctis modis mei è medio tollendi occasionem captare ac quærere (nostra uero ciuitas seditionibus factiosis dissecta ferueret) unicum illud effugium in tantis rerum difficultatibus securitatemque reperi, pariter & ciuitati tuendæ salutem, si occupato per uim principatu, illorum ferociam refrenarem, eosque à struendarum insidiarum studio sedatos retraherem, eademque opera ciuitatem popularium factionibus flagrantem ad modestum & tranquillum studium adigerem. Eterant sanè non parum multi hoc meum institutum collaudantes uiri & modesti, & amantes Reipub. quibus & mea sententia & instituti iam conatus necessitas non fuit obscura. Horum itaque usus & opera & consilio, haud difficulter uoti compos reddere bar. Ex illo itaque illi quidem non amplius rebus nouandis, aut turbis concitandis studentes inter se discordanter dissidebant, sed iussis obtemperabant. Ego uero imperium obtinebam, ipsa autem ciuitas sua libertate carebat. Cæterum, cædes aut insectationes aut proscriptiones ne in eos quidem à quibus sæpentero insidiosè petitus eram, usurpauit aut exercui. Atqui operæ precium atque re eiusmodi, in tuendo principatus imperio potissimū. Etenim humanitate, comitate, & mansuetudine, præterea ex honoris & dignitatis æqualitate mirificam in spem ueniebam, fore, ut ad obediendum omnes pertraherentur. Statim igitur omni simultate deposita, cum inimicis in pristinam & gratiam & cõcordiam redij, ac illorum plurimis, & in dandis ineundisque consilijs, & conuersatione domestica utebar familiarissimè. Porro, cū ipsam urbem animaduertentem magis

magistratum negligentia, atque incuria corruptam, multa furentium, aut potius communes ciuitatis opes rapientium, & aquæ ductus reparauî, & ædificiorum sumptuosis extructionibus exornauî, ac muro circumducto firmaui, proventusque, quotquot magistratum curam communes erant, accessione non modica cumulati, iuuentutis rectè educandæ impendio magnam curam habui, & res peculiari reuerentia prosequabar. Populum uero, spectaculis ac largitionibus, præterea solennitatibus, atque epulis publicis mihi deuinctum derinui. Virginum uero, contumeliosas corruptiones, aut epheborum stupra abominanda & nefaria, aut iniurias sacrilegitum immisiones, aut comminationes tyrannicas ita auersabar, ut ne audire quidem fas putarem. Iam uero, de dimittendo quoque imperio, principatuque deponendo mecum initio consilio deliberabam, si quomodo tranquille atque securè à curarum fluctibus liberatus quiescerem. Etenim principem agere, ac res omnes ut rectè fierent administrare, prouinciâ grauè, ac odiosam esse existimabam, & rem non sine inuidia laboriosam. Sed enim hæc post hac tali administratione egeret ciuitas, in ea cogitatione suscepta adhuc uersabar. Ac iam olim ea animo cogitabundo quærebam. Porro autem, ciues mei excitata seditione iam aduersus me insurrexerant, deque struendâ in insidiarum ratione, faciendâque defectione deliberabant. Quin etiam clandestinis conspirationibus iam coniurauerant, armaque collegerant, pecuniâs priuatis impensis comportauerant, ciuitates finitimas ad ferendum missis copiis auxilium accersuerant, iamque in Græciam ad Lacedæmonios atque Athenienses legatos petitorum subsidium miserant. Quorum autem criminum reum me facturî essent, iam illis deliberatum erat, tum quemadmodum ad mortem memetipsum mihi consciscendam adacturi forent, atrociter comminabantur. Præterea quæ supplicia excogitabant, his qui publicè puniendi forent, occultè non tulerunt. At enim quod nihil tale, præter illorum spem atque sententiam perpessus sim, dijs immortalibus acceptum refero, quorum opera mihi detectæ sunt insidiæ. Omnium uero maxime Pythio, cuius beneficio & insomnia mihi ostensa sunt, illique missi quorum iudicio singula cognoui, atque sagaciter deprehendi. Ego uero, hoc loco uos, o Delphi, in hoc ipso metu, quem nunc ipsa oratione quam acerbus fuerit facile sentitis, uolo super his, quæ tunc acta sunt, consilium mihi detis, quo tempore nulla munitus custodia ferre captus, rebus difficillimis urgentibus salutem quærebam. Proinde, paulisper animo saltem suscepta Acragantem uersus peregrinatione ad me, uisisque illorum apparatibus, ac minis auditis, dicite, quid nam faciendum sit. Humanitate ne erga illos amplius utendum est, concessaque impunitate perditorum cluui malignitati & nefarijs conatibus parcendum, & dissimulante ferendum scelus illorum est, tamen si mihi actutum extrema perpetienda forent. Magis aut conuehebat, ut nudus à cruentis cluibus miserâ cædem sustinerè, eosque qui mihi fuerunt charissimi coram crudelitè peremptos perire cernerè. An uero talia hominis fuissent nimium insensati, sed consentaneum erat generosiori, uiroque digniore cogitatione animo concepta, hominisque prudentis & iniuria affecti iracundia suscepta illos prosequi. Mihi uero ipse è presentibus periculis emerso, in posterum securitatè præparare. Hæc scio mihi facienda ualissimis. Quid ergo ego post hæc feci, quod accessitis rebus atque noxijs, & concessa illis fandi atque respondendi copia, & adductis argumentis, singulisque diligenter & accurate exploratis atque conuictis, posteaque nihil amplius inficiari poterant, meritum de illis sumpsî supplicium, tiehementer excahdescens, non quod mihi perniciem machinati fuerant, sed quod in illo proposito me permanere non uisissent, quod ab initio prosequendum mihi constitueram. Et iam ab illo tempore me ipse comitatu satellitum stipatum custodire non desino, atque ex illis quotquot ex occulto insidiosè me petuerint, supplicio afficere pergo. Deinde homines crudelitatis me accusant, non ualde reputantes ab utro nostrum primum huius mali initium

Consilium deponenda tyrannidis per insidiatores tuersum

Communicatio, qua equitate facti sub colligit ex causis 1.

Ex circumstantiis.

Proposito subin-

subintroductum sit, ea quæ in medio euenere, & quam ob rem de ciuibz nefarijs sumptum sit supplicium negligenter complectentes, poenas tamen sceleratis ciuibz irrogatas in crimen uocant, easq; quæ sibi in illis excrucian- dis cõmiti uisæ sunt crudelitates. Non dissimile factum, si quis apud uos sacrilegum quendam præcipitiõ mulctatum uidisset, cæterum quæ nefarie designasset, nõ reputaret, quemadmodum noctu in templum ingressus sublatis furtim preciosisissimis quibusque donarijs sanum religiosissimum impie depecularus esset, ac etiam statuis manus sceleratas admouisset, magnæ tandem crudelitatis uos accusaret, quod cum & Græci & sancti esse perhibeamini, supplicio affecissetis hominem græcum prope templum. Etenim non ita procul ab urbe fertur esse petra, huic destinata supplicio. At uos, ut opinor, eiusmodi hominis stoliditatem risu prosequuturi essetis, si quis hæc aduersus uos dicere auderet, alij autem omnes uestros aduersus impios maleficos crudelitatem collaudabunt. In summa, populi non perpendentes, qualis nã ille sit, qui rebus imperio præest siue iustus, siue iniustus, simpliciter ipsum nomẽ tyrannidis prosequuntur odio, ipsiq; tyranno extremè infensi sunt, tamen si Aeacus aut Minos, aut Rhadamanthus principatum gesserit, omnes tamẽ ex æquo è medio tollere appropierat, malos illorum ante oculos sibi proponentes, bonos uero comuni accusationi innocentem obnoxios eodem odio complectentes. Cæterũ, audio apud uos quoq; in Græcia multos fuisse tyrannos sapientes, sub hoc uicio, ut uidetur, nomine commodos & mansuetos omnibus sese utendos præbuisse, è quorum numero nonnullorum orationes quoq; breues & succinctæ, in delubro uestro unã cum statuis ac muneribus Pythio repositæ continentur. Respiciẽte autem ad legum scriptores etiam irrogandarum poenarum rationi & consuetudini plurimum tribuentes, quasi cæterarum rerum nulla expectanda sit utilitas, nisi metus malefactoribus esset propositus, ac certa spes constituta luendi pro flagitijs supplicij. Cæterum nobis tyrannis in hoc longè maior imposita est necessitas, qui cæteris necessario præsumus, quicq; communem cum nobis odiose inuidentibus tum necem machinantibus consuetudinem agimus, ubi ne personati quidem ullam securitatis utilitatem sentimus, sed omnis nostra res perinde ut fabula, quæ de hydra fertur, se habet. Quanto enim plures præciderimus, tanto plures nobis puniendi occasiones suppullulant. Est autem operæ precium, ut ista feramus, ac rãpita subinde recrescentia semper recidamus, & per Iouem iuxta Iolai institutum igne quoq; absumamus, si salui rerum potiri cupimus. Etenim, eum qui necessitate coactus semel in hæc inciderit, & ipsum materiæ non dissimilem esse necesse est, aut sceleratis ciuibz parcentem perire funditus. In summa, quem putatis usque adeo mentis esse agrestitis, efferatq; immanitatis hominem, cui uoluptati sit alios flagellis cedere, aut cruciatorum audire gemitus, aut cædes & carnificinas spectare, nisi uehementem infligendarum poenarum causam haberet? Quoties igitur dum alij flagris caderentur lachrymatus sum? Quoties autem meam ipsius fortunam lugere ac deplorare cogor, grauius ego supplicium & diuturnius sufferens? Etenim uiro natura bono, necessitate autem sauo & amarulento, multo durius est de alijs sumere, quàm de se sumi supplicium. Si uero liberè quod sentio proferendum est, ego profecto, si mihi daretur optio, utrum uelim nonnullos innocentem punire, aut me ipsum potius mortem oppetere, planè persuasum habetẽ, quod nihil cunctatus mori potius eligerem, quàm homines nihil mali præter æquum commeritos supplicio afficere. Dixerit uero aliquis, præoptas potius ô Phalari, ipse iniuste interire, quàm iustis ex causis poena affligere insidiatores, uelim profecto hoc. Rursus enim uos Delphos in consiliũ uoco, utrum præstabilius esse putatis, iniusta morte oppetere, an iniuste seruare eum, qui exitium machinatus sit. Nemo, ut opinor, adeo uecors est & egens animi, qui non uiuere potius præligat, quàm seruaria

seruatīs hostibus intrire. Et quot nam ego ex ijs, qui manus mihi ad mouere conati sunt, seruaui? Quorum de numero est Achantus ille cum Timocrate & Leogora, ueteris quæ mihi cum illis fuit consuetudinis & amicitia recordatus. Cæterum, si ita uester fert animus, atque adeo uobis cordi est meos mores nosse propius, eos qui in Acraganta frequenter commeant hospites interrogate, cuiusmodi ego me erga illos gerere soleam aut ostendere, & nūm humanum & liberalem me præbeam accedentibus. Qui exploratores etiam in portis constitutos habeo, neque non auditores, qui nam & unde nauigarint, ut certior factus pro dignitate honorem habens dimittam illos. Nonnulli quoque studiose & sua sponte me uisunt, Græcorum quidem sapientissimi, neque nostram conuersationem respuunt aut subterfugunt. Quemadmodum nuper sapiens ille Pythagoras ad me uenit, cum longè alia de fama mea inaudisset. Postea uero quum omnia secus se habere comperit, discessit collaudans me in scitæ, ob crudelitatem uero necessario mihi exercendam mei miseresceus. Postremo putatis ne cum, qui erga peregrinos tam humano affectus est animo, aduersus domesticos tantam exercere iniusticiam, nisi præter modum iniuria afficeretur? Hæc ferè sunt, quibus me uobis abundè purgatum esse opinor, uera profecto & iusta, ac multo magis laude, ut ego mihi persuadeo, quam odio digna. Sed enim de misso donario, iam tempus est ut audistis, unde nam & qua ratione taurum hunc possederim, statuarii opera non locata. Neque enim tam dementis sum animi, ut tales possessiones mihi desiderandas esse putem. Sed erat quidam Perilaus nostratis gentis homo, egregius quidem & ingeniosus artifex, cæterum natura malus & improbus. Ille tota uia cum à sententiâ mea aberrasset, putauit se mihi rem admodum gratam facturum, si nouum quoddam supplicij genus excogitasset, quasi præ omnibus rebus præcipuam in sumendis supplicijs uoluptatem cupientissimè caperem. Iam uero boue fabricato, ad me uenit ferens illum, aspectu sanè pulcherrimum, atque accuratissimè ad ueri bouis imaginem expressum: Tantum illi morus & mugitus deerant, quo minus uiuus esse putaretur. Viso autem illo, statim exclamabam: dignum munus Pythio, mittendus est hic taurus Apollini. Porro Perilaus assistens, quid si, inquit, sapienciam quæ in illo est perdisceres, ac usum cui præbendo formatus est. Et cum dicto taurum per dorsum aperuit. Si quem, inquit, cruciatibus torquere uolueris coniecto illo in machinam, ac dorso iterum concluso, hæc tibi nasibus bouis ad motas accommoda, ignem autem succendere iubeas. Ac ille quidem inelusus plorabit, uociferabiturque inusitatis & ineffugilibus detentus doloribus, cæterum uociferatio per tibiæ, cantum tibi absoluet nimum stridulum, & lugubre quiddam modulabitur: quinetiam insuper mugitus tibi tristicissimos, ita, ut ille inter modulandum tormentis crucietur, tu uero singulari uoluptate afficeris. Porro, ego his auditis crudelem machinam extremè auersatus sum, & immanem illam instrumenti indolem prorsus respuì, conueniensque & debitum illi supplicium imposui. Et age, inquam, Perilæ, ne uana uideatur esse tua promissio, ipse nobis in taurum ingressus, ueram artis tuæ industriam comprobato, ac uociferantes imitare, ut cerro cognoscam, num ea quæ iactas tibi na per tibiæ cantata exaudiantur. Perilaus nihil cunctatus his dictis promptè obtemperat. Ego autem, postquam ingressus est, concluso tauro, ignem iussi succendere. Recipe, dixi, debitum arti tuæ tam admirandæ præmium, ut magister musices ipse primas omnium canas. Ac ille enim uero iustissima passus est, sua ipsius excellenti fruens industria. Porro autem ego uiuentem, & adhuc semiuuum spirantem iussi eximere, ne si immoreretur, nece sua opus contaminatum impiaret, illum inhumatum per scopulos præcipitari imperaui. Taurum uero piaculis mundatum deo dedicandum legauì, omnemque de illo historiam iussi adscribere, dedicantis mei nomen, Perilaum artificem, illius immanem

Clementia
exempla.

III.
A signis ali-
ud.

V.
A minori.

Epilogus.

Transitio.

Cõmendatio
donarij.

Peroratio ex
persona lega-
torum.

sententiam, meamque puniendis maleficis aequitatem, conueniens supplicium, primos artificis concentus & modulationes, præterea primam musices experientiam. Vos autem Delphi iuste facietis, si pro me una cum legatis sacra feceritis, taurumque deo in eleganti delubro dedicaueritis; ut omnibus perspici-um fiat, quo ego aduersus criminosos sim animo, tum qua acerbitate ulcisci so- leam superuacuas illorum ad perpetrandam maliciam cupiditates. Itaque hoc ipso solo facto satis superque quibus moribus præditus sim, manifestatum est, Pe- rilao supplicij affecto, ac tauro dedicato, neque amplius ad aliorum torquendo- rum musicam reservato, quem nihil aliud modula-um esse pro certo affirmo, præterquam solos mugitus artificis. Quodque in solo ipso artis periculum fece- rim, ac statim barbaram illam & inhumanam musicam compescuerim. Atque hæc quidem in præsens deo offerre libuit. Dedicabo uero illi & alia sæpenu- mero, ubi tantum illius munificentia consecutus fuero, ut amplius pernarum acerbitate erga noxios non egeam. Hæc equidem, 6 Delphi, quemadmodum à Phalaride facta sunt, singula quam uerissimè percreuimus. Iussi uero unque habendi simus si fidem uobis facientes, ueritatis testimonij illi præstiterimus, quippe qui harum rerum non imprudentes nullam nunc mentiedi occasio- em aut causam habeamus. Quod si quocumque necesse est, prouiro nos esse supplices, quem falso multi suspicantur esse improbum, quippe qui inuitus & coactus in malos animaduertit, supplicamus uobis nos Acragatini, qui & Græci sumus, & ex antiquo Diores, complectamini humanitate uestra utrum amicitiam uo- biscum iungere cupientem, ac eum qui multum & publicè & priuatim unicui- que uestrum benefacere & prodesse studeat. Assumite igitur uos ipsi tantum, deoque dedicatum offerte, ac pro Acragante ipsiusque Phalaridis salute preces, uora facite. Et nolite nos infecta legatione dimittere, re & illum contumelia afficiatis, eademque opera deum elegantissimo iuxta ac iustissimo munere præstis.

PHALARIS SECVNDVS.

VINCENTIO OBSOPEO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Delamatio breuis, sed arguta est, qua ex Delphicis sacerdotibus quidam suadere fingitur, quo dorum Phalaridis, de quo in superiori Oratione agitur, in templum recipiatur, ac deo consecratur. Genus cau- se Deliberatiuum est, Status negotialis. Exordium habet densum, ut in quo una frè periodo; & si suffici-ent ea, quibus si uore aliquo adductus, aut aliàs corruptus, ad suadendum accessisse uideri poterat, à se remouet, & sola beneuolentia, studioque cõmunis utilitati ad dicendum se progressum esse, docet: deinde & dociles et at- tentos eadem breuitate facit. Post Exordium Propositio sequitur. Hanc confirmat primum et locis hono- ratis, ostendens, impiū ac propè sacrilegum fore, si denū hoc à templo excludatur, neque enim quēque pesthæ quicquam oblaturum esse. & deum suis sacris, ac debito cultu priuati iri. Deinde contra uoluntatem ipsius dei esse, ut qui certis indicij ac signis declarari: gratiam istam legationem sibi esse. Hinc, quod de crudelitate tyranni obieciatur, diluit, consutatis testimonijs à condicione personæ & incertitudinc: & cõtra ab officio admonet, ut sacra magis procurent, & deo operentur potius, quam in diujs uacent. Pesthæ ad locum utili- tatis transit, docetque contra cõmanem utilitatem fore si dona excludantur. Nam ex his cõmuni proueniunt esse Delphorum, & omnem item famam & gloriam. Denique nullo ueterum exemplo hoc fieri. Et si maxime in de- liberationem hanc rem uocare uelint, officio eos uti debere, iuste ac libere iudicantiū: nec ex affectu aliquorū estimare. Peroratio, repetitione argumentorum, & admonitione eorum incommodorum, quæ ex hac re consecutura sint, & quod nihil temere inuouandum sit, perficitur.

Cum

VVM antehac nulla mihi, o uiri Delphi, neq; cū Acragan-
 tinis ciuibus hospitalitas intercessisset, neq; cū ipso Pha- *Capit. bene-*
 laride priuam ulla domestica familiaritatis contracta es- *uolentiā à re-*
 set societas, neq; aliam haberem erga illum aut peculia- *motione suspi-*
 rem causam sociandæ beneuolentiæ, aut olim iungen- *cionis & uo-*
 cum illo amicitia spem, tantū uero missos ab eo legatos *luntates erga*
 audierim æqua & modesta perorantes, callidæ q; prosp- *temp. suam.*
 cerem, & quid p̄e à uobis fieri possit, & quid publicæ ua-
 tilitati cōducibile foret, cū primis uero quid Delphis nō
 indecorū factu futurum esset, sit rexi in mediū oratione mea uos cohortaturus,
 ne & uirum principem, & p̄e agentem contumelia temere afficeretis, neq; mu- *Attentio.*
 nits ipsum, quod deo iam destinatum est, à uobis alienaretis. Præsertim triū ma-
 ximarum rerum perpetuū monimentum futurum, artis præstantissimæ, cogita-
 tionis crudelissimæ, & iusti supplicij. Itaque ego quod & in incerto habetis, quid
 hac de restatuendum sit, quodq; magistratus deliberandum uobis proposue-
 rint, hum munus suscipiendum, an iterum retrō ablegandum sit, parum relig- *Propositio.*
 ium esse arbitror. Multo autem potius impietati nullum modum relinquetis,
 neque enim aliud hæc res erit, quā nefarium sacrilegium, quod turpitudine *Confirmatio.*
 sua omnia longè lateq; excedit flagicia. Nec minus impium erit factu, Deo do- *I.*
 naria dedicare uolentibus, ne facultatem quidem offerendorum munerum con- *A pietate &*
 cedere, quā ea quæ Deus iam oblata possidet depeculari. Precor autem uos, *religione.*
 eum & ego unus sim è Delphorum numero, ac ex æquo publicæ gloriæ parti-
 ceps, si conseruata fuerit, tum diuersæ opinionī obnoxius, si quid in præsens
 aduersus existimationem nostram perperam admissum fuerit, ne templum ob-
 seratis p̄is & religiosis hominibus, neque ciuitatem nostram omnium mortu-
 lium contumeliæ atque calumnijs traducendam obijciatis, quasi ea quæ Deo
 offerenda mittuntur sycophantijs illudentem, calculisq; & iudicio donaria de *Amplificatio*
 dicantes rectificantem. Si quidem nemo quicquam posthac muneris offerre au- *ex consequen-*
 debit, certior factus, Deum nulla beneuolentia suscepturum, quod prius Del- *titus.*
 phis non uisum sit probabile. Proinde Pythius iam ante non iniquam de misso
 donario tulit sententiam. Si enim aut Phalarim odio haberet, aut eius munus *II.*
 contemptum auersaretur, facile ac promptum illi fuerat illud unā cum nauī onē *A uoluntate*
 raria, quā allatum est in medijs lonij maris fluctibus submergere. Iam uero, si *dei, quā ex si-*
 le à uestra sententiā longè lateq; dissensit, tum & sereno cœlo illis lonitum tra- *gnis probat.*
 h̄cere præstitit (quemadmodum ipsi testificantur) ac saluus in Cirram usque
 pertulit. Quo facto satis manifestum est, monarchæ pietatem sibi non impro-
 bari. Oportet autem, & uos diuinæ sententiæ adiectis calculis, & hunc tau-
 rum reliquis templi ornamentis adiungere. Quandoquidem haud dubiè res *Amplificatio*
 foret omnī absurdissima, si quis adeo magnifico & excellenti munere huc mis- *ab absurdo.*
 so, uestris calculis ab ingressu templi arceretur, ac præmiū impietatis auferret,
 uidelicet indignus iudicatus, qui donum offerret Apollini. Cæterum, illius tu- *Obiectionē te-*
 tus diuersa est à me sententiā, quemadmodum ex Acragante huc delatus nauī *stili occurrir*
 gio, cædes quaspiam & iniurias, & rapinas, & depredationes à tyranno factas, *à qualitate*
 nimium tragica uociferatione extulit, dicens propemodum omnia sibi coram *personarum.*
 uisa esse oculis, quem non ignoramus ne ad portum quidem usq; peregre profe-
 ctum esse. Non autem dissensaneum est talia ne ijs quidē omnino credere, qui
 ista se perpeffos esse commemorant. Etenim nobis obscurum est, num uera præ-
 dicent, ne quo modo eos, de quibus nihil certi nobis compertum est, iniuste sce-
 leris accusemus. Quod si tale quippiam in Sicellia quoq; peractum est, quid hæc *A locorū dis-*
 de re Delphos sollicitè curiosos esse attinet, nisi pro sacerdotum officio iudici *stantiact pro-*
 partes nobis præposterè uendicemus. Et iam nobis sacrificandum erat, atq; *prio officio.*
 teris omnibus deus colendus, ac si quis misisset donaria, ea dedicare nostri fuerat

III.
Ab inutili, ex
circūstantijs,
loco & effe-
ctu sacrorum
templiq;.

officij. Nunc hic expendentes sedemus, si qui ex illis qui trans Iensā continentē incolunt, legitime an secus administrent imperia. Atq; aliorum quidē res proprii si uoluerint se habeant. Porro, nobis, pernecessarium esse opinor, ne nostra ipsorum nobis ignota sint, tum qui olim rerum nostrarum status fuerit, & quo modo nunc in præsens eadem se habeant, & quid magis ex usu nostro sit facere. Nam quod in præcipitijs & arduis caut. bus habitemus, ac steriles petras colere soleamus, Homerus monitor nobis non est expectandus, qui nobis hæc palam faciat, sed ista coram ipsi oculis intuemur, tum quantum semper in terra uersumur cui portus sit profundus haud obscure animaduertimus. Cæterum, templum ipsum & Pythius & oraculum, tum sacrificantes & pietatis operibus seruientes, ij sunt Delphorum campi, ij prouentus, inde abundantia, inde cōmeatus nobis abunde & affarim offunditur. Par enim est, ut apud uos quod uerū mihi uidetur tacitū non habeam aut dissimulanter prætereā, & quod à poetis dicitur, citra sementē, citraq; orationē nobis omnia proueniunt, dei agricolæ opera. Qui nō solum ea quæ apud alios bona nascuntur nobis ampliter et cumulatē exhibet, sed si qd. preciosi aut rari apud Phryges est, aut Lydos, aut Persas, aut Assyrios, aut Phœnices, aut Italos, aut apud ipsos deniq; Hyperboreos, omnia certatim ad Delphos perferunt. Ac nos secundo loco post deū ab omnibus mirificē colimur, parataq; rerū copia affluentes felicem uitā agimus. Sed hæc iam olim uobis ignota non sunt. Quod autē ad præsentem deliberationē attinet, danda est nobis opera, ut in hoc uitæ semel institutæ tuēdo proposito cōstanter perseueremus. Nullus, ut mea fert opinio, memoria tenet uilo tempore de quoquā donario apud nos latam esse sententiā, neq; quenq; à sacrificiō aut danario deducendo fuisse exclusum aut prohibitū. Eamq; ob causam, opinor, delubri Apollinis tantopere actū esse, in tantū, ut iam supra modum abundet muneribus, Oportet ita, neq; in præsens quicq; temere innouare, neq; aliquid præter morem patrū constitutare. Sed nec amoris respectu iudicanda sunt nobis donaria,

III.
Anouitate
rei, & q. con-
tra ueterū ex-
empla fiat.

V.
Ab officio in-
dicantium.

nec generis ratione ea quæ mittunt æstimanda, unde nam aut à quo, aut cuiusmodi sint quæ huc legantur. Suscepta autē munera nulla curiositate delubro sacrandæ sunt, ac ambabus manibus per nos inseruendū est, cum deo, tum pietatis gratia huc uenientibus. Videmini uero mihi, o uiri Delphi, super rebus quas in præsentia deliberationi expendendas subiecistis consultissimē facturi, si primū omnium eam cogitationē susceperitis, de qualibus ram ac quantis rebus censilium ineatis. Principio enim super deo ipso ac tēplo, tū sacrificijs atq; donarijs, super ritibus ac moribus antiquis simul atq; legibus uetustis ac gloria uaticinij. Exinde super uniuersa ciuitate, ac rebus priuatis & publicis cunctis Delphis conducentibus. Præter hæc omnia cōsultantes non contemnendū in discrimen uenietis apud omnes homines aut fruendæ gloriæ, aut tolerandæ infamiae. His profecto nihil maius (siquidē rationis cōpotes estis) aut per se de necessarii esse existimabitis. De quibus igitur in præsens consultamus hæc sunt. Non equidē

Peroratio.
quæ & capita
argumentorū
repetit et Del-
phos admo-
net, neq; tem-
m: re inuouet
sed potius cō-
munē utilita-
tē cōsidrent

solum Phalaris, neq; taurus ille, neq; æs tantum, sed omnes reges ac principes, quotquot nunc templi utuntur opera. Præterea aurum, argentum, & quæcunq; alia preciosa, multa ac sæpenumero deo dedicanda ueniunt. Primum enim iuxta dei consiliū expendere cōuenit. Cuius ergo rei gratia non ut semper nobis moris fuit, neque ut iā olim consueuimus de dedicandis muneribus faciemus? Aut quid in antiquis cōstitutionibus censoria nota reprehendentes, rebus nouis studemus? Et quod nunq; ex quo hanc urbem incolimus, ac Pithyus interrogatus reddidit oracula, & tripos loquit, & ipsa sacerdos diuino afflatur numine, fecimus, nunc faciendum constituemus, iudicantes uidelicet ac expendētes eos, qui huc missitant munera. Quin potius illud apud animū uestrum cogitatis ex prius illo more & instituto, quo munerū offerendorū facultas interclusa fuit, ne mini, quantis bonis templum auctū & cumulatum siet, omnibus offerentibus,

ac

ne quisbusuis pro substantiæ suæ modulo donarijs deum cumulantibus. Quòd si nobis ipsi iudicum & censorum prouinciam sumemus missorum huc munera, uereor, ne cito eorum qui nobis probandi aut expendendi sunt, penuria laboremus, nemine scilicet sufferente semetipsum reum obiectare iudicio, & in hoc ipsum impensas & sumptus facientem, ut iudicetur, deq; omnibus in periculum ueniat. Aut cui humaniter patiendum existimaris, si donariorum dedicandorum libertate indignus esse iudicabitur.

ALEXANDER SEV PSEVDOMANTIS.

ERASMO ROTERODAMO INTERP.

ARGVMENTVM.

Historica narratio est, uitæ & res Alexandri cuiusdā impostoris, qui se Podalirij filij faciebat, et pro uate uenditabat, exponens, lectu iucundissima, nō per se modo, uerum etiā quòd ab huius prestigiato ris exemplo, aliorum atq; similium, quorū nonnullos superior etiam quog; tulit, scelera atq; imposturæ deprehendi, coarguiq; possunt. Proce: o, difficultatem suscepti operis collatione quadam amplificat, instituiumq; suū, exemplo defendit. Hinc ad Narrationē descendens, à descriptione personæ orditur. Cætera plana sunt.

V quidem charissime Celse, leuē fortē quandam ac facilem prouinciam tibi mandare uideris, cū iniungis ut Alexander Abonotichitæ impostoris uitam, cōmenta, neque non audaciā prestigiasq; libro cōplexus, uolumen ad te transmittā. Verum si quis ea conetur omnia ad plenum enarrare, id profecto nō minoris sit negocij, quā Alexander eius, cui Philippus fuit pater, res gestas literis p̄dere: tantus fuit scelere, quārus ille uirtute. Attamen si can-
Exordium à difficultate rei, quā collatione quadam amplificat.
 didē ignotēterq; legere uoles, & quòd narrationi deerit, id ex te imputare atque addere: conatum hunc te autore capeſſam, & Augiæ bubile, si non omne, at certē pro meā uirili repurgare nitat, paucis aliquot elatis cophinīs: nimirum ut ex his cōiecturam facias, quantus, quātmq; immēsus fuerit fimus uniuersus, quem ter mille boues multis annis reddere potuerint. Sed amborum interim nomine calumniam uereor, tuo pariter ac meo: tuo, qui iubeas memoriæ literarū monumentis tradidit uirum longē sceleratissimum: meo, qui sumam operam in huiusmodi narratione, rebusq; gestis hominis, quem nequaquam oportebat ab eruditis legi, sed in frequentissimo quopiam & amplissimo theatro spectari à simijs aut uulpibus disceptum: quanquam si quis hoc crimen nobis impegerit, poterimus & ipsi nos exemplo quodam simili tueri. Etenim Arrianus ille discipulus Epicteti, uir inter Romanos cum primis laudatus, ac per omnem uitam in literarum studio uersatus, cum simile quiddam feterit, pro nobis quoque responsurus est. Nam is quidem Tillibori latronis uitam describere nō est gratatus. Nos uero multum crudeliorem latronem memoriæ prodemus, quispe qui non in syluis ac montibus, sed ipsis in urbibus sit latrocinatus: neque Minyam tantum, aut Idam sit pergrassatus, neq; paucas quasdam Asiæ partes, uelidelicet desertiores depopulatus, sed qui uniuersam (ut ita dixerim) Romanorum ditionem subcomplerit latrocinio. Ac primum tibi depingam hominem effigiem eius quoad potero proximē uerbis adumbrans: tametsi non sum admodum pingendi peritus. Corpore igitur, ut interim & hoc tibi representem, procerus erat, & aspectu decorus, planēq; specie diuina quadam ac maiestatis pleno, colore candido, barba non admodū hirsuta, coma partim natia tectus, partim appositicia: sed hac adeo scienter efficta, ut uulgus ferē nō sentisceret, imitatum artificiamq; esse. Oculi uehementer acres & uersatiles, tum diuinum
Defendit instituium suū, exēplo superioris scriptoris
Collatio utriusq; argumēti
Descriptio personæ à qua ad narrationem
paulatim descendit.

quiddam relucens. Vox dulcissima pariterque clarissima. In summa et in oad has res, nulla ex parte poterat improbari: ac figura quidem hominis erat huiusmodi. Ceterum mens atque animus, o malorum depulsi Hercules, & auersor inimicorum. Iupiter, seruatoresque Dioscuri, in hostes potius contingat incidere, quam cum eiusmodi quopiam habere commercium. Siquidem ingenio, solertia, acumen longe præstabat cæteris mortalibus. Tum curiositas, docilitas, memoria, & ad disciplinas ingenij felicitas, hæc & unumquodque supra quàm dici possit illi superpetebat, quibus tamen pessimam in partem est usus. Et quum haberet arma tam egregia sibi suppeditata, illico nimirum omnium qui essent sceleribus nobilitati, facile summus evasit, uel superior Cercopibus, Eurybato, Phrynonda, Aristodemo, Socrato. Nam ipse cum aliquando Rutiliano scriberet genero, modestissimeque de se loqueretur, Pythagoræ semet adsimilabat. Atqui ueniam mihi dabit Pythagoras, uir ille quidem sapiens, ac mente diuina: ceterum si huius ætate uixisset, puer (sat scio) præ hoc uisus fuisset. Sed heus tu per Gratias, caue putes hæc in Pythagoræ contumeliam me dicere, quasi uelim eos similitudine rerum gestarum committere. Verum si quis deterrima quæque & probrosissima, quæ de Pythagora per calumniam feruntur (quibus equidem haud quam fidem perinde ut ueris habuerim) si quis tamen conserat in unum, ea nimis mirum omnia, uix etiam minimam particulam adæquent Alexandrinæ uersutiae. Prorsum enim imaginare mihi, & cogitatione finge, quàm maxime uariam ingenij temperatissimam, indolemque ex mendacio, dolis, periurijs, maleficijs confutam, promptam, audacem, uersatilem & ad efficiendum quæ cogitasset nullum refugientem laborem, appositam ad persuadendum, cuique facile fides habenda uideretur: tum quæ mirè simularet optima quæque, ea quæ a mente essent diuersissima, præ se ferret. Primum igitur nemo cum illo congressus est, qui non hac cum opinione discesserit, ut eum mortalium omnium optimum & quissimumque: præterea simplicissimum minimeque fallacem iudicaret. Accedebat ad hæc omnia grandium rerum conatus, quum nihil pusillum cogitaret, sed ad maxima semper appelleret animum. Ita quum esset adolescentulus adhuc, formosus admodum, ætate uidelicet tenera, ac uelut herbescente: id quod licebat partim est stipula conijcere, partim audire ex his qui ita prædicabant: passim sese prostitebat, ac mercede sui copiam faciebat his quibus lubitum fuisset. Inter multos autem incidit in hunc amans quidam præstigiator, ex eorum numero, qui

*Amplificatio
p collatione.*

*Quædam
et generalis
uiciorum des-
criptio.*

*Quando et
quæ a quibus
didicerit, et
quæ cum uer-
satus fuerit.*

magiam & diuinas incantiones profitentur, tum ille clementia ad conciliandam in amoribus gratiam, malorum immissiones in hostes, rationem eruendi rependi que thesauros, hereditatum successiones. Hic ubi conspiceret bene ingeniatum puerum, atque ad subministrandum arti negotioque suo propensissimum: ut pote qui non minus illius adamaret maleficium, quàm ipse huius formam: eruditum eum, semperque deinceps pro adiutore ministroque est usus. At is publicitus quidem & apud uulgus medicum scilicet agebat: didicerat autem apud Thonis Aegyptij coniugem.

Pharmaca mixta, salubria multa, at noxia multa.

II.

*Quæ sub ui-
ra metacem*

Quorum omnium successor hic atque hæres factus est. Porro doctor ille & idem amator natione Tyanæus erat, uidelicet ex eorum numero, qui cum egregio Apollonio Tyanæo illo erant uersati, totamque illius tragediam pernouerant. Vides quam è schola tibi hominem refero: Verum ubi iam barba plenus esset Alexander, Tyanæo illo uita defuncto, in egestatē redactus, deflorescente simul & forma, unde uictum parare licuisset, nihil postea paruum agitabat animo. Sed in toto commercio cum Byzantino quopiam, annalium scriptore uero, qui incertamina descendit, omnium ingenij longe sceleratissimi: Cocconas, opinor, erat cognomen: circumibant, imposturis ludificantes, ac pingues homines (sic enim illi peculiari magorum lingua uulgus appellant) detondentes. In his Macetum mulie-

rem

rem opulentam nacti sunt, natu quidem grauiorem illam, quam ut amoribus esset idonea, sed quæ studeret etiam dū amabilis haberi. Ab hac uictus copia supereditabatur, atque hanc ex Bithynia in Macedoniam usque sunt consequuti. Nam illi patria erat Pella, qui locus olim floruit sub Macedonicis regibus: nunc à paucis, istis obscuris & humilibus incolitur. Ibi quū conspicerent immensi magnitudine dracones, placidos admodum ac mansueros, adeo ut à mulieribus alerentur, & cum pueris unā cubarent, & calcētes ferrent, neque commouerentur, si quis stringeret premeretque: denique petēde atque infantes lac ē papilla sugerent (nam sunt id genus apud istos permulti, unde uersimile est, olim illam de Olympiade fabulam increbuisse: quā Alexandrum conciperet, huiusmodi draconē quopiam opinor, cum ea concubente) mercati sunt ex his serpentibus unum, qui esset pulcherrimus, obolis sane paucis. Atque (ut Thucydidis utar uerbis) hinc iam bellum oritur: nimirum quum duo facinorosi, simili, et immensi audacia præditi, neque non ad maleficia promptissimi, societatem inissent, facile perpenderunt, hæc duo potissimum in hominum uita tyrannidem obtinere, spem ac metum: quodrum utroque si quis ad commoditatem uteretur, fore ut is illico discesceret. Siquidem utriusque iuxta, uel ei qui metu laboraret, uel huic qui spe teneretur, uidebant præscientiam quā maximè necessariam esse, summeque desiderari: atque hac uia Delphos olim fuisse ditatos, factosque celebres: præterea Delum, Clarū, & Branchidas: nimirum hominibus per hos quos modo dixi tyrannos, nempe spem ac metum, ad sacra confluentibus, ac futura prædiscere cupientibus, atque huius rei gratia hecatombas immolantibus, aurosque dedicantibus lateres. Hæc ubi inter sese uersassent, utroque ac citro agitaissent, uisum est uaticiniū oraculumque consiliuere: etenim si res ea processisset, sperabāt se protinus diuites atque felices fore. Quod quidem negocium magnificentius etiam illis successit, quā expectauerant initio, & uel spe melius euenit. Hinc iam spectare cœperunt: primum quidem de loco, deinde quonam exordio, quāue ratione negocium oporteret auspicari. Cocconas igitur Chalcedonem opportunam esse censuit, utpote regionē, à negociatoribus frequentatam, cum Thraciæ Bithyniæque confinem, neque longè distantem ab Asia Galatiâque, cunctis item imminentiis populis. At è diuerso patriam suam prætulit Alexander: nam aiebat, id quod erat res, ad huiusmodi negotiorum auspicationem aggressionemque hominibus opus esse crassis & stolidis, & qui uideretur admissuri: cuiusmodi Paphlagonēs affit mabat esse hos, qui supra Abonū murū incolunt, nempe superstitiosos plerisque ac stolidos: qui si quis tantum apparuisset, tibicinem aut tympanistam, aut qui cymbala pulsaret secū adducens, cribro (quod aiunt) uaticinans, illico uehementer omnes in illum inhiant, & perinde ut cœlitum quempiā intueantur. Hæc de re quum controuersia nonnihil inter illos foisset, tandem cessit Alexander. Itaque profecti Chalcedonem (nam id oppidum uisum est hæc partē habere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis templo, quod est apud Chalcedonios uerustissimū, æreas desoluerunt tabellulas, quæ dicerent, breui admodū Aesculapium unā cum patre Apolline in Pontū aduenturum, atque Abonū murum inhabitaturum. Ex tabellæ quum essent de industria repertæ, facile effeterunt, ut hic rumor in omnem usque Bithyniam ac Pontum dimanaret, multo autem ante alios in Abonū murum: nam hi protinus statuerant etiam templum erigere, iamque fundamentis locum effoderant. Hic igitur in Chalcedone relictus Cocconas, ancipitia quædam atque ambigua obliquaque conscripsit responsa. Deinde paulo post diem obit, à uisera (sic opinor) ictus: in huius demortui locum accersitur Alexander, ac succedit iam comatus, cæsariæque promissa, tunicam indutus purpuream albo intermixtam, supra eam ueste amictus candida, falcem tenens exemplo Persei, à quo sematernum genus ducere prædicabat. At perditissimi illi Paphlagonēs quū ambos illius uiderent parentes obscuros atque humiles, tamē oraculo crediderūt ita canēdi:

Causa et occasio rei geritur.

Consilium et effectus huius metus.

Consultatio de loco.

Principium ad posturam.

Cocconas mors, in eandem locum Alexander, et quomodo id per diuinos habuit.

Perfides genere gratus Phœbo iste uidetur:

Diuus Alexander Podaliri sanguine cretus.

Hic nimirum Podalirius libidinosus erat, ac natura mulierosus, adeo ut à Trica ad Paphlagoniam usque in Alexandri matrem sit incitatus illectusque. Repertum est aliud oraculum, quasi Sibyllæ prædixantis.

Ad maris Euxini littus, iuxtaque Sinopam

Tirside erit quidam Ausonia de gente sacerdos:

Qui prima ex monade, tribus ac decadis, referabat

Quinq; alias monades, uicenaq; ter repetita

Quadr orbem numerum, referentem nomina diui,

Qui ueniet laturus opem mortalibus ægris.

Idq; propter

A. A. E. E.

et quibus lite

ris ævūq; com

positū, Ale-

andrū cōstitu

it. significat

aut A. 1. A. 30

E. 5. E. 60.

qui numeri

additi 96 cō

stituūt, nume

rūm quatuor

et uiginti qua

ter diuisibile

Instrumenta su

ture actionis

Alexander itaque multo post in patriam irruens cum eiusmodi Tragœdia, cōspicius erat ac splendidus: quum interim furore afflatus sese nonnunquam ad simulabat, ore spūma completo: id quod ille facile efficiebat, radicula (ea est herba lauandis lanis idonea) radice commanadura. Cæterum illis diuinum quiddam, ac formidandum spūma uidebatur. At multo antea sibi finxerant, paruauerantq; è linteis confectum draconis caput, quod speciem quandam humanam præ se ferret, colorum fucis mirè ad simulatum, quodq; pilis equinis os & aperiret, & clauderet. Tum lingua (sicut est draconum) bifidula atra prominebat, quæ & ipsa pilis agebatur. Porro Pellæus ille draco iam pridem erat in promptu, domiq; alebatur: quum res postularer, tum ab illis proferendus, unaq; in partē Tragœdiam acturus, uel princeps potius huius futurus fabulæ. Iam uero ut erat maturum aggredi, tale quiddam machinatur: noctu ueniens ad templi fundamenta nuper effossa. Constitit autem in eis aqua, siue quod ea indidem ascundè destillauerat, siue quod ex æthere deciderat: illic ouum antea extauatum deponit, quod quidem intus occultabat fœtum recens æditū serpentis. Id quum altè demersisset in abditas luti cauernas, rursum illinc discessit. At mane quum in forum prosilisset nudus, nisi quod subligari circū pudenda tectus erat, cœq; inaurato: tum falcem illam gestans, simulq; solutam uentilans, iactansq; comā, eorum more, qui à Cybele deorum matre afflati conueniunt, ac numine rapiuntur: conscensa sublimi quapiam ara concionabatur, ciuitatem eam beatam esse prædicans, quæ mox deum propalam esset ostensura mortalibus. Porro qui aderāt (nam concurrerat uniuersa propè ciuitas) unā cum mulieribus, senilibus, pueris, admirabantur, ac uota facientes adorabant. At ille uoces quasdam sonans incognitas, nihilq; significantes, cuiusmodi sint Hebræorum aut Phœnicum, atronitos eos reddebat, ut qui nihil intelligerent eorum quæ dicebat nisi solum hoc, quod Apollinem Aesculapiumq; passim admiscebat. Sub hæc ad institutum templum curriculo fugiebat, accedensq; ad fossam ac fontem illum, quem iam ante conditum oraculum præstruxerant: ingressus aquam, magna uoce canebat laudes Apollinis & Aesculapij, inuitabatq; deum, uti dexter ac felix in ciuitatem adueniret. Deinde phialam postulat, eam porrectam à quopiā, facile immergens, unā cum aqua lutoq; haurit & ouum illud, in quonimirum ille deum concluserat, candida cera cerussaq; commissuram operculi ferrum minans. Id quum manu cepisset, affirmabat iam Aesculapium tenere sese. Interim illi stupidis defixisq; intuebantur oculis, expectantes quid nam esset futurum postea, iam dudum admirantes ouum in aqua repertum. Porro postea quā fregisset, idem caua uola compressum, ac serpentis illius fœtum exclusum excepisset, simulatq; mouentem hunc sese conspicerent n̄ qui aderant, ac digitis circumuoluentem, protinus uocem tollebant, deumq; consalutabant, ac ciuitatem eam fortunatam esse dictitabant: singuliq; affatim uotis implebantur, thesauros, opes, prosperam ualitudinem, aliāq; id genus ab illo flagitantes bona. Hic ille rursus cursim sese domum abripuit, unā secum asportans, modo æditum in lucem

Iucem Aesculapium, his natum scilicet, cum semel duntaxat nascantur homines: atque eum non ex Coronide per Iouem, id est, cornicula (nam id matris nomen fertur) neque ex cornice, uerum ex anseris progenitum. Populus autem uni uersus cōsequebatur, omnes afflati deo, atque ob spes animo conceptas furore correpti. Interdum igitur se domi continebat, sperans fore, id quod & euenit, ut fama permoti, Paphlagonum pars maxima concurreret. Ergo posteaquam urbs ita esset hominibus referta, ut iam redundaret: sed quibus omnibus iam tūcerebrum, tum cor esset exemptum, nec ulla parte similes uiderentur uiris, pane uictitantibus (ut loquuntur poetæ) uerum qui præter solam figuram nihil à pectudibus distarent: in ædiculis quibusdam, in lecto residens, eo uidelicet ornatus, qui uatem mirè deceret: imponit in sinum Pellæum illum Aesculapium, qui quidem erat, ut dictum est, maximus pulcherrimusque. Hunc totum ubi collo circūdedisset, caudam foras prominere sinēs (Erat aut ingens adeo, ut eum pectus illius effunderetur, pars tamen humi traheretur) solum aut caput sub alis abditum teneret, illo nimirum omnia ferente: linteaceum illud draconis caput, altera in amictus parte contextum ostēdebat, quod prout illius esset draconis uideretur, qui à pectore prominebat scilicet. Iam uero mihi cogita, ædículas non admodum illustres, nec ad facietatem usque luminis capaces: tum turbam hominum conueniarum, quique alijs ex locis alij concurrissent, tumultuantes: ac prius etiā quam ista uiderent, mente attoniti stupefactique, denique spebus illis sublatis: quibus ingressis, non mirum si res uisa est portentosa, uidelicet ex modo pusillo serpente, intra pauculos dies tam immanem extitisse draconē humana specie, atque eum insuper mansuetum tractabilemque. Protinus aut ad exitum properabant, & priusquam exactius essent contemplati, protrudebantur ab ijs, qui noui semper ingrediebantur. Porro è regione ianuæ, per quam intrabatur, patefactum erat & aliud ostium, per quod exiretur. Cuiusmodi quiddā & Macedonas in Babylone fecisse ferunt in Alexandri morbo, quum ille grauius iam ægrotaret: illi obfessa regia desiderarent eum intueri, ac supremum alloqui. Atque hoc spectaculi scelestus hic non semel, uerum crebrius exhibuisse dicitur, maxime si qui diuites aduenissent recentiores ac nouitij. Hoc loco, mi charissime Celse, si uera fateri uolumus, æquum est ueniam dare Paphlagonibus ac Ponticis illis hominibus, nimirum crassis & ineruditis, si delusi sunt, quū draconem manu cōtingerent: nam hoc quoque largiebatur Alexander ijs qui uoluissent: quumque conspicerent in dubia malignaque luce imitatum illud illius caput, os scilicet nunc aperiens, nunc claudens, tanto artificio, ut res planè Democritum aliquem requireret, aut certè Epicurum Metrodorumue, aut alium huiusmodi quempiam, qui prorsus adamantinam aduersus hæc atque id genus alia, mentem obtineret: qui nullo pacto crederet, quique uel quid esset rei coniecturis colligeret: uel si uiam etiam modumque præuestigare non quiret, illud tamen antea sibi persuasum haberet, fugere quidem sese modum rationemque præstigiaturæ: cæterum quicquid esset negotij, prorsus simulatum fucatumque esse, ac ne fieri quidem ulla ratione potuisse. Paucis ergo diebus cōfluxit tum Bithynia, tum Galatia Thraciaque: eorum qui renunciabant, unoquoque ut sit, affirman- te sese primum nascentem uidisse deum, deinde paulo post eundem contrectasse iam grande admodum factum, uultu etiam homini adsimilem. Accedebant ad hæc picturæ, imagines, signa deum referentia, partim ex ære, partim argento efficta. Postremo nomen etiam inditum: nam Glycon appellatus est, idipsum su diuino carmine prodito. Ad hunc enim modum eloquutus est Alexander:

Sum ille Glycon: hominum lux, ex Ioue tertia proles.

Ast ubi iam maturum esset, ut cuius rei gratia hæc omnia fuerant excogitata, responsa quoque redderet ijs, qui requisitiuissent: diuinaretque, accepta uidelicet ansa ab Antilocho, qui apud Cilices uatem egerat. Nam is quoque post patris Amphiarci

Præcium a
Aionis, quos
bi uia ad ca-
stravit.

Fide factum
rationi eccir-
cūstāijs loci
ex hominum.

Principiū
fieri. & c.
siliū ex ma-
ple capum.

Amphiarci interitum, posteaquā quā ille inter Thebanos extare desisset, patriā pulsus, atque in Ciliciam profectus, haud incommodē rem gessit, quum Cili-
 cibus euentura prädiceret, binos obulos pro singulis accipiens responsis. Ab
 hoc, inquam, arrepta ansa, prädicit Alexander omnibus qui aduenerant, fore
 ut deus ipse responsa daret, eiusque rei diem quendam certum prælatus est.
 Iussit autem ut quisque quod uideretur, quodque maximē discere uellet, id in li-
 bello conscriberet, eumque funiculis obuinctum, cera, argillāue, aut simili re qua
 piam obsignaret. Se uero receptis libellis, cum subisset adyta (iam enim oracu-
 lum erat extructum, & apparatus cortinae) ordine per praeconem ac theologum
 euocaturum eos qui tradidissent: dehinc ubi de singulis esset edoctus à deo, li-
 bellos redditurum, ita ut traditi fuerant obsignatos: subscripto illis responso,
 pro cuiusque argumento, deo nimirum respondente, quacunque de re quis es-
 set sciscitatus. Erat autem hic dolus, homini cuiusmodi tu es, aut etiam (si mo-
 do dictu non est inuidiosum) cuiusmodi sum ego, manifestarius, neque diffi-
 ciliis animaduersu, uerum idiotis, quibusque nares essent mucro obstita, mini-
 meque emunctae, prodigiosum, planeque incredibile quiddam esse uidebatur. Ete-
 nim quum uarias esset cōmentus artes, quibus signa tollerentur, quae quisque
 sciscitabatur, ea legebat: atque ita quae uiderentur, ad interrogata respondebat.
 Deinde rursus obuincta obsignataque reddebat, non sine summa admiratione
 eorum qui recipiebant. Plurimus enim hic inter illos erat sermo, qui tandem
 scire potuisset iste, quae ego illi tradidi, sanē quā diligenter obsignata signis,
 imitatu neutriquam facilibus, nisi reuera deus esset qui piam, cui cuncta sint per-
 spicua. Sed iam quibus artibus effecerit, forsitan à me requires. Accipe, quo
 uidelicet imposturas eiusmodi deprehendere queas, & coaguerē. Prima ra-
 tio sic habebat Celse charissime. Eam ceræ partem quae post lignum hærebat,
 acucandefacta liquefactam deducebat: tum ubi legisset, rursus calefactam ac-
 ceram, eam quae à tergo funiculi fuerat, signo eodem manente, facile coagmen-
 tabat. Porro secundus modus constat per id, quod collyrium uocant. Id con-
 ficitur expice Berittia, bitumine, ac lapide perspicuo trito, cum cera & masti-
 che. Confectum igitur ex his omnibus collyrium igni calfactum, inuncto pri-
 us suillo pingui, signo applicabat, ac symboli figuram exercebat. Id simul atque
 siccum esset factum (siccabatur autem protinus) commodè resignabat libellos:
 quibus praelectis, imposito ceræ denuo, perinde atque è lapide signum idem
 imprimebat, ad archetypi similitudinem mirè effectum. Post hæc iam tertiam
 accipe rationem: Calce in gluten interfecta, quo uulgo codicillos adglutinant, at-
 que ex his confecta ceu cera, mollē adhuc eam admouebat signo. Itaque detra-
 hebat. Nam illico siccessit, adeo ut cornu uel ferro potius reddatur solidius.
 Hac ad imprimendum signum uti consueuerat. Sunt praeter has & aliae complu-
 res uiae, quas omnes referre nihil necesse est, ne parum uidear modestus, maxi-
 mē quum tu in his quos de magorum artibus conscripsisti commentarijs, tum
 pulcherrimis, tum utilissimis, quicquid modestos reddere queat, si quis in eis et uol-
 utendis uersetur, abundē multa retuleris, longeque his nostris copiosiora. Red-
 debat igitur oracula, diuinabatque, nō mediocri ad eam rem utēs ingenio, arteque
 negotium reddens probabilius, dum alijs obliqua quaedam & ambigua respon-
 det ad ea quae proponebantur, alijs penitus obscura. Quandoquidem & hoc o-
 raculis ille conuenire iudicabat. Alios item deterrebat, alios adhortabatur, pro
 ut sibi magis conducere coniecasset. Nonnullis remedia morborum, uitaque ra-
 tiones praescribebat, cum sciret (ut initio diximus) complura atque efficacia phar-
 maca. Miores autem in modum Cyrmides ab illo probabantur, id est nomen
 confictum emplastri, ursino adipe confecti. Porro spes, rerumque successus & in-
 crementa, neque non haereditarium obuentus semper in aliud tempus reiciebat,
 illud interim addens: Cuncta hæc tum obtingent, cum ipse uolam, quumque ua-

Quarta ob
signa a lite
raturae solueri.

Modus respo-
dendi.

tes meus Alexander merogabit, proque uobis uota faciet. Denique merces erat unicuique responso præstituta, nempe drachma cum obolis duobus. Ne uero pusillum & exiguum fuisse patres amice hunc quæstum, quum in annos singulos aut septuaginta & octoginta millia redierit, uique adeo audis & insatiabilibus hominibus, ut singuli supra decem aut quindecim rogationes traderent. Cæterum ea quæ capiebat, non ipse solus solitus est insumere, nec rurlum ad congerendas opes in thesaurum reponere, uerum complures & alios habebat secum *Quibus sociis et auxiliis.* adiutores & ministros, tum qui scitarentur, qui uersibus oracula conderent, qui responsa seruari, qui subscriberent, qui obliuiscerent, qui interpretarentur, quorum unicuique pro dignitate meritoque lucrum impartiebat. Adhuc nonnullos foras & in longinquas regiones emandarat, qui famam eius oraculi inter gentes dissiparent, affirmantes ipsum etiam prædicere reuocareque fugitiuos, tures ac prædones indicare, thesauros effodiendos ostendere, morbo laborantibus mederi, quosdam etiam uita defunctos in uitam reuocare. Concurrebatur igitur undique, magnoque tumultu concitati adproperabant, sacrificabatur, dicebantur munera, eaque duplicata, prophetæ discipulorumque dei, iam enim & tale quoddam oraculum exierat.

Muneribus decorare meum uatem atque ministerium;

Præcipio: nec opum mihi cura, at maxima uatis.

Verum ubi iam plerique, quibus mentis plusculum inerat, non secus atque ex alta ebrietate resipiscences, conspirassent in illum, præsertim ex his, qui itudebant Epicuro: iamque paulatim in oppidis deprehenderetur uniuersa præstigiatura, *Quæ arte aduersarios et philosophos reuocaret.* fictusque fabulæ apparatus: horrendum quiddam in eos addidit, dicens impijs & Christianis impleri Pontum, qui non uererent in sese turpissimè maledicere: eos iussit lapidibus pellerent, si modo uellent propiciū habere deum. Porro super Epicuro huiusmodi quoddam oraculū prodidit: Sciscitanti cuiquam, quid ageret apud inferos Epicurus: plumbeis, inquit compedibus uinctus in cœno delidet. Eradhuc miraris, si magnopere creuit eius celebritas oraculi, cum uideas interrogationes adeuntium, quàm sint prudentes, quàmque eruditæ. Modis autem omnibus bellū erat illi cum Epicuro sæuū & irreconciliabile, idque iure optimo. Nam cum quo tandem iustius bellū gerat, homo præstigiator. & monstris ac portentis amicus, ueris inimicissimus, quā cum Epicuro, uiro uidelicet qui rerum naturam perspectam haberet, quicquid unus quid in his esset uerū uideret: Nam Platoni, Chrysippo aut Pythagoræ erat amicus, atque alta cum illis pax intercedebat: At intractabilis ille Epicurus (sic enim appellat eum) erat illi plurimū inuifus, atque id merito: quippe qui hæc omnia ridicula ac ludicra duceret. Quam ob causam inter urbes Ponticas Amastrin in primis habebat exosam, eo quod acceperat eos, qui cum Lepido erant, alios item horum consimiles quàm plurimos ea in ciuitate uersari. Neque unquam Amastrino cuiquam oraculum reddidit: quin ubi conaretur etiam fratri proconsulis respondere, deridiculè profecto discessit, cum nec ipse quem admodum idoneū oraculum fingeret, inueniret, nec haberet qui sibi in tempore posset componere. Nam cum illi de stomachi dolore conquerenti, uellet præscribere, uti suillum pedem cum malua præparatum ederet, hunc in modū ait:

Malua porcorum sacra cunctumato Sipydno.

Crebrius autem (ut iam diximus) draconē ostendebat his qui uellent, haud totum tamen, sed caudam potissimum, ac reliquū corpus oculis exponens: caput uero, ne uideri posset, abditum in sinu seruabat. Verum quo magis etiam redderet attonitam multitudinem, pollicitus est sese exhibiturum ipsum deum loquentem, citraque interpretem adentem oracula. Deinde non magno negotio, gruum arterijs contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte ad simulatum, insertis alio quopiam per has foris insonante, responsitabat. *Autophona responsa quæ et quomodo.* ad ea quæ proponebantur, uoce nimirum per lintaceum illum Aesculapium data.

ad

ad aures promanante. Huiusmodi responsa *ἐν τῷ πνεύματι* dicebantur, id est, ipsius uoce reddita: neque quibuslibet, neque passim dabantur, uerum splendidis modo atque epulentis, & qui grandia largirentur. Itaque quod Seueriano redditum est, super expeditione in Armeniam suscipienda, ex Autophonis erat. Adhortans enim illum ad incursum eius regionis, sic ait:

*Exempla re-
spon-
sorum.*

Parthis Armenijsque citato Marte subactis,
Romam urbem repetes, & claras Tybridis undas:
Vertice serra gerens radijs distincta serenis.

Deinde posteaquam uecors ille Gallus persuasus, incursionem fecisset, euentissetque, ut una cum exercitu cederetur ab Othryade, hoc oraculum à monumētis sustulit, atque aliud in eius locum substituit huiusmodi:

Agmen in Armenios ne duc: neque enim expedit isthuc:
Ne tibi foemineis uir amictus uestibus, arcu
Exitium immittat, uitaque ac lumine priuet.

Siquidem & hoc interim callidissime fuerat commentus, ut posterioribus substitutisque responsis, ea quae perperam maleque euenissent, sarciret ac mederetur. Saepius enim agrotis priusquam morerentur, praedixerat fore ut reualecerent: quibus morientibus, alterum oraculum ilico paratum erat, quod superiori diuersa caneret:

Posthac desine opem morbo petere exitiali:
Mors etenim manifesta, nec euitare licebit.

Porro cum non ignoraret, qui in Claro ac Didymis, Malloque responsa ferebant ipsos quoque huiusmodi quadam arte diuinandi celebres haberi, eos sibi reddebat amicos, plerosque consultores ad illa remittens, his uerbis:

Nunc Claron ito, mei urbem patris auditurus. Et rursus:
Branchydica accedas adyta, atque oracula quaeras. Et iterum:
Mallon abi, Amphilocho quaerens oracula uatis.

*Transitio ad
ea quae cum Ro-
manis & cen-
teris externis
acta.*

*Rutilianus
Romanus.*

Et haec tenus quidem de ijs, quae intra patriae fines usque ad Ioniā, Ciliciā, Paphlagoniam, Galatiamque designauit. Vt uero & in Italiam oraculi fama permanuit, inque ipsam Romanorum urbem: iam nemo omnium erat qui non alius alium anteuertere studeret, dum hi quidem eo proficiscuntur ipsi, illi uero mittunt, potissimum hi, qui potentia atque auctoritate plurimum in Rep. pollebant: quibus princeps quasi signifer extitit Rutilianus, uir aliis quidem honestus ac probus, tum compluribus in praelijs Romanorum spectatae uirtutis: sed qui in his quae ad deos pertinent, parum sane saperet, ut cui prodigiosa quaedam de illis essent persuasa, adeo ut sicubi lapidem uel iniunctum, uel coronatum conspexisset, continuo procideret atque adoraret, ac diutius aduolutus uota faceret, bonaque ac laeta ab illo postularet. Hic igitur simulatque de oraculo inaudisset, parum aberat, quin omisso quem tenebat exercitu, in Abonimurum auolarit, alios autem post alios eo legabat. Porro qui mittebantur, seruuli nimirum idiotae quidam facile decepti, domum redibant, referentes partim quae uiderant, partim tanquam uidissent, audissentque: per multa insuper accumulantes illis, quodominus fierent commendatiores. Inflammarunt itaque senem infelicem, & in tementem insaniam impulerunt. At ille passim ad omnes amicos accedens, quos habebat quum plurimos, tum potentissimos, enarrabat, partim ea, quae ab ijs quos miserat, acceperat, partim quae ex se effinxerat. Et ad eum modum iste compleuit urbem, concitauitque, quam plurimis item aulicis expauesactis atque attonitis. Qui protinus & ipsi cupiditate flagrare coeperunt, ut aliquid suis de rebus audirent. Porro Alexander aduentantes comiter excipiebat, ac xenijs aliisque magnificis donatos muneribus, ad eum remittebat: hoc agens, ut non solum renuntiarent oracula, uerum etiam dei laudes canerent, ac portentosa quaedam de oraculo, deque ipso mentirentur. Excogitabat autem ter scelestus ille quidam

iam nebulis infectum, & ingentiosius, quam ut in uulgarem comperat latronem. Etenim resignatis libellis, ac perfectis: si quid offendisset in ijs, quæ proponebantur, ita scriptum: ut cum periculo ac discrimine eius qui scripsisset, si proferretur, coniunctum uideretur, apud se detinebat, neque remittebat, quo uidelicet obnoxios, ac propemodum seruos ob metum sibi redderet eos, qui miserant: quæ in mentem illis ueniret, cuiusmodi de rebus consulissent: Intelligebat autem esse consentaneum, ut qui opibus ac potentia præcellerent, eiusmodi rogationes essent proposituri. Ab his munera quàm plurima ferebat: quippe qui non ignorarent sese intra casses eius teneri. Libet autem aliquot ex his responsis commemorare, quæ Rutiliano reddidit. Huic sciscitanti de filio, ex uxore priore suscepto, qui iam per ætatem maturus esset, ut disciplinis erudiretur, quem instituendo in literis illi præceptorem deberet adhibere, ita respondit:

Pythagoram, egregieque canentem prælia uatem.

Deinde paucis post diebus, extincto puero, ipse quidem hærebatur: nec habebat quod inculantibus responderet: oraculo uidelicet ita re præsentis confutato. At Rutilianus optimus ultro occupans, defendebat oraculum, affirmans hoc ipsum portendisse deum, qui iussisset neminem quidem è uiuis adulescentulo deligi præceptorem, sed Pythagoram potius, atque Homerum iam olim defunctos, quibus cum credibile esset eum iam uersari. Quid igitur Alexandro uisum uertere conuenit, si istiusmodi homunculos dignos habuit, quibus fucum faceret? Rursum eidem percontanti, cuius tandem animam esset sortitus, ait:

Principio fueras Pelides, deinde Menander,

Deinde is qui nunc es: post fax phœbea futurus.

Octoginta æuum ac centum produxeris annos.

At hic septuagenarius interijt, in infantiam uersus, haud expectato dei promisso, quandoque hoc quoque oraculum ex Autochthonis erat. Eidem item de uxore ducenda percontanti, aliquando incunctanter ac palam respondit:

Ducito Alexandro natam, Lunaque puellam.

Si quidem iam olim rumorem dissiparat, filiam quam habebat, è Luna sibi susceptam fuisse, Lunamenim ipsius amorem captam fuisse, quæ dormientem aliquando conspexisset: nam id illi familiare est, & formosos somno sopitos ad mare, Porro Rutilianus uir prudentissimus, nihil cunctatus, protinus accersit uirginem, nuptias conficit, spòsus iam sexagenarius, concumbitque socrum suam Lunam solidis Hecatombris placans: tamque sibi unus è cœlitum numero uidebatur. At hic ubi semel in Italia rem esset aggressus, maïora indies ad hæc excogitabat, & in omnes Romanæ ditionis partes, qui perferrent oracula, dimittebat, prædicens ciuitatibus cauendam esse pestilentiam, incendia, terræmotus se certa remedia traditurum, ne quid horum accideret, pollicebatur. Iamque quum pestilentia increbuisse, unum quoddam tale oraculum, Autochthonon & hoc quoque uersum gentium prodiderat, unco carmine comprehensum.

Intonsus nubem pestis depellit Apollo.

Atque hunc uersiculum uidere erat passim pro foribus descriptum, tanquam aduersus pestilentiam remedio futurum. Verum ea res plurimis diuersam in partem euenit, propterea quod fortuna quadam sic accidit, ut ea domus, quibus hic uersus esset inscriptus, potissimum desolarentur. Neque uero me putes illud dicere, carmen in causa fuisse ut interierint, uerum casu quodam ad hunc modum accidit. Et haud scio, an plerique freti carmine, negligentius ac securius uixerint, nihil aduersum pestem, præter oraculum adhibentes: perinde quasi syllabas pro sese pugnantes haberent, & intonsum Apollinem telis pestem propellentem. Exploratores item ex sua consuratione quàm plurimos Romæ constituerat, qui sibi qua quisque mente esset, indicarent: ac priusquam oraculum adijcerent, illi significarent quid nam essent percontaturi, quidque potissimum eue-

Sacra-
rum pecu-
lia-
res ab eodem
instituta,
que circa e-
dem flagiti-
se commissa.

I.

pere uiderentur, ut etiam priusquam aduenissent ij, qui mitterentur, ille iam ad respondendum instructus ac paratus esset. Atque hæc quidem & id genus alia machinamenta, aduersus Italicas urbes præstruxerat. Nam præter hæc & initiatio- nes quasdam instituerat, tædarum per manus tradendarum gestationes, & sacro- rum ceremonias, quæ quidē tribus ex ordine diebus cōtinenter peragerentur. Ac primo quidē die Atheniensium ritu, denuntiatio fiebat huiusmodi. Si quis impius, aut Christianus, aut Epicureus mysteriorum explorator accessit discedat. Cæterum qui deo credunt & parent, sacris feliciter initientur. Sub hæc protinus exigebantur, illo præeunte, dicenteque: Foras pellantur Christiani. Tum multus de acclamabat uniuersa: Foras pellantur Epicurei. Dehinc Latonæ puerperam agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ: demum nascebatur Aesculapius. Altero die Glycon in lucem emergens, deique exortus. Porro ter- tio die Podalirij cum Alexandri matre coniugium agebatur. Dadis autem is ap- pellabatur, idque ex re, propterea quod facies quædam incenderentur. Postremo loco, Lunæ atque Alexandri amores, ac nascens Rutiliani coniunx. At uero fa- cem gestabat, mysteriaque agebat Endimion Alexander, cum hic dormiens scili- cet, in medio iaceret: descenderet autē in eum ē tecti fastigio, tanquam ē cælo, Lunæ uiscem agens, Rutilia quædam formosissima cuiusdam Cæsareæ do- mus præfectis uxor, quæ nimirum utamabatur Alexandrum, ita uicissim ab illo amabatur. Ac sub oculis perditissimi illius mariti: tum complexus agebantur, tum oscula, idque in propatulo. Quod nisi complures fuissent tædæ, forsitan non nihil & eorum quæ fieri solent infra sinum, patratum fuisset. Paulopost rursum introibat ornatu sacerdotali, multo cum silentio. Deinde ipse primus clara uoce sonabat, Io Glycon. Assonabant autē benè canori scilicet homines: nempe præ- cones aliquot Paphlagones, Carbatinis calceati, plurimum alij nidorem ructan- tes, Io Alexander. Porro subinde inter gestandas tædas, atque inter mysticas salta- tiones, femur illius de industria renudatam, aureum apparebat: pelle, sicuti cō- iijcio, inaurata circumdata, atque hac ad tædarum fulgorem relucente. Itaque quum duobus quibusdam ex eorum numero, qui desipienter sapientes sunt, super hac re uerteretur altercationum Pythagoræ animum possideret, uidelicet ob fe- mur aurum, an alium Pythagorico illi consimilem, atque eam cōtrouersiam ad ipsum Alexandrum retulissent: rex Glycon oraculo litem dissoluit.

Pythagoræ mens emoriturque, oriturque uicissim,

Vatis ac est animus diuina ē mente profectus,

Hunc pater auxilio misit iustisque pijsque.

Et rursum:

Tecta Iouis reperet, Iouiali fulmine tactus.

Consecratio
puerorum.
II.

Porro cum cunctis alijs denunciaret, ut à puerili concubitu temperarent, rem re nefaria, mir ille egregius tale quiddam ipse machinatus est. Ponticis ac Pa- phlagonicis urbibus imperabat, ut tertio quoque anno mitterent, qui deo dica- rentur, eiusque laudes apud se canerent. Verum mitti oportere spectatos ac se- lectos: nempe nobilissimos & ætate florentissimos, formaque eximios. Quibus inclusis perinde ut empirijs ad libidinem abutebatur, modis omnibus in eos de- bachari solitus. Præterea legem quoque condiderat, ne quis maior annis octo- decim sese admoto ore complecteretur, neue cum basio saluaret, sed reliquis manum duntaxat osculandam porrigens, solis ætate, formaque floridis osculum dabat: atque his quidem inde cognomen inditum, ut intra osculum constituti di- cerentur. Atque in hunc modum uiciorum ac stupidis mortalibus illudens, per- petuo deinceps suas nequitias exercebat, passim constuprans uxores, passim liberis abutens. Quin magnū quiddā, cunctisque optandū uidebatur, si cuius uxorem uel aspexisset modo. Porro si quæ etiam osculo dignatus fuisset, nemo non

ita putabat, quicquid esset bonarum felicitatum, id omne semel in eam domum influxurum esse. Erant insuper, atque non paucae, quae sese etiam peperisse ex illo iactarent, quod ita esse marini suorum testimonio confirmabant. Labet etiam Dialogum tibi referre Glyconis & sacerdotis, viri cuiusdam Tyanei, cuius sapientiam ex his quae sciscitatus est, conijcias licebit. Hunc equidem legi pridem aureis descriptum literis Tigri, in ipsis sacerdotis aedibus. Dic, inquit, mihi rex Glycon, quis nam es? Sum ille, inquit, minor Aesculapius. Num alius ab illo prior? quid ais? Haud fas est ac isthuc audias. Sed quor' annos apud nos permansurus, atque oracula redditurus? Ad millesimum tertium, Deinde quo demigraturus? Ad Baetram, atque in eas regiones. Siquidem oportet & barbaros meo conuictu, meaque praesentia frui. At reliquae sortes, puta quae in Dydimis, Claro, Delphisque adduntur: utrum ab auctore proficiuntur Apolline, an uanae sunt quae illic eduntur oracula? Ne isthuc quidem scire quales sis, nefas enim. Ceterum ego quis tandem post hanc vitam futurus sum? Camelus, deinde equus, post haec uir sapiens, ac uates non inferior Alexandro. Atque haec Glyconis cum sacerdote confabulatio. Postremo & oraculum carmine comprehensum edidit, quum non ignoraret illam amicum esse Lepido.

Nepare Lepido, namque haec fatam instat acerbum.

Mirum etenim in modum metuebatur Epicurum, sicuti superius dictum est, nimirum ut artificem ac sapientem, suis artibus atque imposturis hostem, atque insensum. Itaque ex Epicureis quempiam, ausum se multis praesentibus coarguere, propemodum in uitae discrimen adduxerat. Siquidem adiens ille, clara uoce dicebat: Tu nimirum Alexander Paphlagoni cuiusdam persuasisti, ut seruos suos apud Galatiae praefectum capitis accerferet, hoc nomine, quasi filium ipsius, qui tum Alexandriae erudiebatur, occidissent: Atqui uiuit adolescens, incolumisque reuersus est, famulis tam supplicio affectis, qui tua opera bestiis traditi perierunt. Porro huiusmodi quiddam acciderat. Cum adolescentulus amne aduerso in Aegyptum nauigasset, ad inundationem usque subducto nauigio: persuasus est, uti pariter in Indiam nauigaret. Itaque dum diutius abesset, infelices illi eius ministri rati uidelicet, uel in Nilo nauigantem interisse puerum, uel à latronibus (nam id temporis permulti grassabantur) esse peremptum, reuersi sunt domum, renunciantes quemadmodum è medio sublatum esset. Deinde proditum oraculum, damnati serui, sub hac adesta adolescentulus, peregrinationem suam enarrans. Atque haec quidem ille. At Alexander indignatione percussus, quod coargueretur, neque ferens opprobriatam sibi uanitatem, iussit ut qui adessent, lapidibus illum impeterent: alioqui & ipsos impios futuros, atque Epicureos appellandos. Dumque illi iam lapidare coepissent: Demonstratus quidam, qui diuersabatur in ponte: primus hominem sui corporis obtegens obiectu, morti subduxit: alioqui lapidibus obruendum, idque iure optimo. Quid enim oportebat umam inter tam multos insipientes, sanum esse, atque à Paphlagonum stulticia malum sibi accerere? Et illi quidem haec euenerunt. Ceterum aduocatis iuxta oraculorum ordinem, qui proposuerant (nam id fiebat pridie quod responsa redderet) praecone rogante, an uaticinari uellet, si cuiquam illorum ex adito respondisset, in malam rem, huiusmodi hominem neque recto quisquam excipiebat, neque igni, aquaeue impertiebat: uerum erat illi solum aliud alio uertendum, tanquam impio, deorumque contemptori, atque Epicureo: quod quidem prebium omnium erat grauissimum. Quapropter unum etiam Alexander quiddam designauit ridiculum. Nactus peculiare Epicurei sententias, librum (ut scis) longe pulcherrimum, summamque Epicureae disciplinae decreta complectentem, medium in forum deportauit, ac lignis ficulis exussit, tanquam aurem ipsum exureret scilicet: ac cinerem abiecit in mare, oraculo insuper eam in rem addito.

Edico decreta senis comburere caeli,

Exemplum dialogi sacerdotis in cuiusdam Glyconis.

Aliud periculum sum. Epicuri cuiusdam

*Atta respon-
sorum exem-
pla, quorum
cuius omni-
no diuersi fue-
re.*

Haud perpendit sceleratus ille, quantum adferrentis liber comodostatutum, si quis in eo legendo uersarentur, quantumque illis quicquam, tranquillitatem libertatemque pareret: propterea quod à paucioribus, spectris, ac prodigijs liberaret: tum spes inanes, atque immodicas admitteret cupiditates, mentem sanam ac ueritatem infereret, planè lustraret animum, non medià quidem, aut squilla, aut alijs id genus nugamentis: imò recta ratione, uero, ac libertate. Accipe iam facinus quoddam hominis sceleratissimi, unum inter omnia multo impudentissimum. Quis iam non mediocrem in Regiam aditum sibi patefecisset, inque aulam Cæsaream, præsertim Rutiliano rem adiuuante, atque approbante: quum bellum quod in Germania gerebatur, maxime flagraret, diuo Marco cum Marcomannis & Quadis conferente, oraculum diuulgauit, quo iubebar, uti duos leones uiuos in Danubium immitterent, uarijs cum odoribus, ac sacris quibusdam magnificis, sed præstat ipsum oraculum referre:

Gurgitibus flouij turgentis ab imbribus Istri
Immisisse duos Cybeles edico ministros:
Monte feras alitas: tum quantum alit Indicus aer
Florum atque herbarum bene olentum, moxque futura est
Et uictoria, pax & amabilis, & decus ingens.

Ea quum essent facta, quemadmodum ille præscripserat: leones quidem simulaque in hostium regionem enataissent, Barbari canes quospiam aut lupos esse rati, fustibus arcebant. At nostrorum protinus maxima strages est consecuta, uiginti ferme milibus simul extinctis. His cõsimilia sunt ea, quæ in Aquileia contingerunt, quum parum abfuerat, ut urbs ea caperetur. At is ad id quod euenerat Delphicam illam responsionem, Croesoque redditum oraculum, frigidè sanè detorsit: dicens deum quidem prædixisse uictoriam, haud tamen explicuisse, utrum Romanorum esset futura an hostium. Tandem quum plurimi iam eam in urbem confluerent: præmereturque A honotichitarum ciuitas multitudinem eorum, qui ad oraculum uentitabant, neque sufficeret suppeditandis ijs, quæ ad usum erant necessaria, cõmimiscentur oraculorum genus quoddam id, quod nocturnum appellabatur. Si quidem libellis indormire solet, ut aiebat ipse, deinde, tanquam in somnio diuinitus edoctus respondebat: nihil certi tamen, Sed ambiguum plerumque ac cõfusum: maxime si quos libellos conspexisset accuratius atque obseruatius obsignatos. Ad hunc enim modum citra ullum resignandi periculum, quicquid remere in mentem uenisset, subscribebar: ratus & hoc ipsum oraculis conuenire. Erant autem ad id nonnulli cõstituti interpretes, qui mercedem non exiguam colligebant ab ijs, qui eiusmodi capiebant oracula, ut enarrarent ea, explicarentque, atque hoc illorum munus conductitium erat. Nam interpreterum quisque talentum Atticum pendebat Alexandro. Nonnunquam, quum neque consuleret quisquam, neque missus esset aliquis: imò quum ne esset quidem huiusmodi quippiam: tamen oraculum ædebat, uti stultos mortales redderet attonitos. Quod genus illud erat.

*Nocturna ora-
acula.*

*Interpretes
oraculorum.*

Hunc age quære tuam qui tectus in aedibus, ac te
Clam prorsum, uxorem uultuque oculisque decoram
Stuprat adulterio, seruorum ex agmine primus.
Ipse cui solus suauis hæc omnia demens.
Eius enim florem libasti, hoc dedecus ille
Nunc tibi compensans, cum coniuge dormit herili.
Quin isdem tibi tam pridem letale uenenum
(Vt neque quæ faciant, possis audire, nec unquam
Cernere luminibus) tectè furtimque parauit.
Inueniesque tuo sub lecto pharmaca, iuxta
Parietem, sub ceruicali condita, porro
Istis conscia criminibus tua serua Calypso est.

Quæ

Quis Democritus principio non commoueretur, ubi nominatim & aures & loca palam audisset designari: Verum illico despuisset, simulatq; cognouisset, quo hæc artificio generentur. Insuper & Barbaris non raro respondit, si quis patria lingua sciscitaretur, puta Syriace aut Gallice, quoties difficile erat inuenire conterraneos eorum, qui rogationem proposuissent: proinde receptis libellis, multum intercedere solet intervalli, priusquam oraculum redderet quo uidelicet interim per ocium posset & soluere tuto libellos, & nancisci, qui cuncta possent interpretari, Quod genus erat & illud Scythæ cuiusdam redditum oraculum.

Morphi ebargulis in umbram chnenthicranc, relinquet lucem.

Aliàs rursum, quum nec adesset item quispiam, neq; tale quicquam omnino contigisset, citra carmen eloquutus est: Redito unde uenisti, Siquidem is qui remisit hodie, perijt, interemptus à Diocle uicino, accedentibus latronibus. Magno, Celere, ac Bubalo, qui nunc etiam comprehensi tenentur in uinculis: Cæterum pauca nunc accipe ex his quæ mihi ipsi respōdit. Sciscitato an caluus esset Alexander quum libellos palam atq; accuratè obsignassem, responsum nec stur- num subscribitur: Sabar Dalachi Malach Attis alter erat. Rursum quum diuersis libellis eandem rogationem proposuissem, puta cuiatis esset uates Homerus, idē alio atq; alio nomine: alteri subscripsit, uidelicet deceptus à puero: qui rogatus qua gratia uenit: ut remedium, inquit, peterem aduersus laterum dolorem.

Cytimide de iubeo, ac Latonæ rore perungi.

Alteri uero ubi sciscitanti ei dictum esset, utrum mihi satius esset in Italiam nauigio, an pedestri itinere proficisci, respondit: nihil quidem quod ad Homerum attineret.

Carpe uiam pedibus, rate ne fulcaueris undas.

Multa id genus aduersus illum sum machinatus, quorum de numero fuit & illud, unica rogatione proposita libello pro more inscripto talis cuiusdam rogationes octo, nomen aliquod e mentis, missis drachmīs item octo: præterea quod fieri solitum esset adiungens. At ille persuasus, partim missa mercede, partim inscriptione libelli, ad unicam rogationem, ea erat huiusmodi, quando deprehendendus esset impostor Alexander, octo misit oracula: sed quæ neque cælum (quod aiunt) neque terram attingerent, uerum absurda & intellectu difficilia omnia. Quod ille ubi in posterum persensisset, præterea quod Rutilianum à matrimonio conatus essem auertere, suasissemq; ne prorsus in diuinatione spes reponeret suas: oderat me uidelicet, ita uti par erat, sibiq; acerrimum hostem iudicabat. Quodam itaq; tempore percontanti de me, Rutiliano ita respondit.

Noctiuagis gaudet scortis, spurcoq; cubili.

In summa, iure optimo me inuisissimum habebat. Pre inde quum me in cepi dum aduenisse sensisset, meq; Lucianum esse illum cognouisset: adduxeram autem milites duos, alterum lancea: alterum conto armatum, quos quidem à Capadociæ præside mihi tum amico acceperam, quo me ad mare usq; deducerent: accersit illico, sanè quàm comiter multaq; cum humanitate. Ego quum aduenissem, complures apud illum reperio: porro bona quadam fortuna & milites unà mecum adduxeram. Tum ille manum mihi porrigit osculandam, quemadmodum uulgo facere consueuerat: ego admotus, perinde atq; osculum daturus, acris morsu corripio, ita ut parum abfuerit, quo minus illi manum mancam reddiderim. Itaq; qui præsentibus erant, præfocare me accedere conati sunt tanq; hominem sacrilegum: quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant, quod Alexandrum illum, non autem propheram, compellassem. At ille oppido quàm generose obnitens compescuit illos, pollicitusq; est se facile me placidum redditu

rum declaraturumque quantum posset Glycon, qui nimirum & hos qui maxime sauirent ferocientque, sibi redderet amicos. Moxque ablegatis omnibus, me cum expostulauit, negans se clam esse quae fuisset Rutiliano. Ecquid me lassisset ut ista in se facerem, quum possem illius opera apud illum magnas ad res promoueri? Equidem hanc hominis humanitatem commoditatemque libenter accipio, perpendens nimirum, quo forem in periculo constitutus: pauloque post prodibam, iam illi factus amicus. Ea res profectorijs qui uidebant, uehementer erat stupenda, quod tam facile fuisset commutatus. Posthac quum iam nauigare statuissem, missis Xenijs ac muneribus permultis (eram autem forte solus cum Xenophonte, patre cum reliquis meis in Amastrim praemisso) pollicetur & nauim praebiturum sese, & remiges quinos aueherent. Etenim arbitrabar haec animo simplici, atque officiose fieri: uerum ubi iam in medio essemus mari, uideremque gubernatorem lachrymantem, & nescio quid reliquis nautis contradicentem, non optime de euentu spes me ceperunt. Erat autem illis ab Alexandro mandatum, ut tollentes nos in mare praecipites darerent. Quod si contigisset, facile quod mecum gerebat bellum, illi debellatum fuisset: sed is qui lachrymabatur, effecit ne quid in nos grauius patrarent. Ac mihi quidem ita loquutus est: Annos natus, uti uides, sexaginta, quum antehac pie atque inculpate uixerim, haud quaquam uelim in hactam grandi aetate, praesertim quum uxorem & liberos habeam, homicidio manus impiare: indicas uidelicet, cuius rei gratia nos suscepisset, quaeque sibi mandasset Alexander. Expositis autem nobis in Aegialos, quorum etiam egregius meminit Homerus, retro legit cursum: ibi forte nactus praeternauigantes legatos quosdam Bosporanos Eupatoris regis nomine in Bithyniam proficiscentes, deportandi uectigalis gratia, quod in singulos pendebatur annos: cum exposuissem illis, quod me periculum circumuallaret, atque illi se mihi commodos facilesque praebarent, receptus in nauigium incolumis in Amastrim perueni: tantillum absuerat ut perierim. Ex hoc nimirum tempore & ipse aduersus illum arma capiebam, omnemque (quod aiunt) more uebam funem, quo hominem ulciscerer, quem iam tum ante mihi structas insidias oderam, proque summo ducebam hoste, propter morum impietatem. Iamque ad accusationem intenderam animum, non paucis mecum facientibus, maximeque qui erant ex Timocratis Heracleotae schola philosophi. Verum qui tum Bithyniae Pontoque praesidebat nos cohuius, pene supplicans & obsecrans uti desisteremus. Etenim ob necessitudinem quae sibi cum Rutiliano intercederet nequaquam posse supplicio afficere: nec si manifesto in crimine deprehendisset. Atque ita quidem ab iracundia destitit, meque repressit: non in tempore rem aggressurus, cum iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed quid? an non & hoc inter alia facinus audax Alexandri: a principe Romano postulare ut Abonimurus, commutato uocabulo, Ionopolis appellaretur: utque nomisma nouum signaret, altera quidem parte Glyconis obtinens imaginem, altera uero Alexandri, qui insignia aut Aesculapij, ac falcem istam Persei, unde maternum ducebat genus, teneret. Porro cum esset de sese uaticinatus, oraculo prodito, faris decretum esse, ut annos usueret centum & quinquaginta, dehinc fulmine ictum, interitu maxime miserando periturum: nondum septuaginta natus annos interijt, uidelicet (uti conueniebat Podalirij filio) pede ad inguen usque putrefacto, & uermibus scatens. Quo tempore simul & illud deprehensum est, quod caluus esset: quum medicis caput humectandum praebere, ad mitigandum cruciatum, id quod haud quaquam facere potuissent, nisi detracto galericulo. Hunc habuit exitum Alexandri tragodia, atque haec fuit totius fabulae catastrophe, ut res uideri possit prouidentia quadam esse gesta, quum casu nimirum ad hunc modum euenerit. Restabat illud, ut & epitaphium uita acta dignum ei constitueretur: neque non certamina quaedam agerentur ab ijs, qui in uaticinium confuserant

Mors Alexandri.

auerant, uidelicet impostoribus insignibus ac præcipuis ad Rutilianum arbitrum sese conferentibus, ut is pronunciaret, quem ex ipsis oporteret in oraculi successionem capeffendam eligi, atq; sacerdotali propheticaq; corona redimiri. Erat autem in hoc numero simul & Pætus, qui artis professione medicus, tum canus quum esset, ista faciebat, neq; medico, neq; homini cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter, incoronatos eos remittebat, ipsi sibi diuinandi auctoritatem seruans, posteaquam inde iam demigrauerat. Hæc amice ex plurimis pauca, quod degustamentum hominis præberem, scribenda putauī, cum uti tibi gratificarer, homini familiari atq; amico, quemq; ego unum omnium maximè suspicio: idq; pluribus nominibus, uel propter sapientiam singularem, uel ob amorem ueri, uel ob morum mansuetudinem ac moderationē, uel ob uitæ tranquillitacē, postremo comitatem atq; humanitatem erga hos, quibus cum uiuis. Tum uero (quod quidem tibi fuerit etiam iucundius) ut Epicurum ulciscerer, uirum uerè sacrū, ingenioq; diuino, quiq; solus quæ uerè sunt honesta & nouerit, & tradiderit: quiq; solus extiterit, qui liberos reddere solitus sit eos, qui secum haberent consuetudinē. Deniq; arbitror fore, ut ijs qui in hanc lectionem inciderint, liber hic non nihil utilitatis afferre uideatur, dum quædā redarguit, quædam in opinionibus horum, qui & rectè sentiunt, confirmat ac stabilit.

Conclusio est
deductio ex
peris.

DE SALTATIONE

VINCENTIO OBSOPEO INTERP.

ARGUMENTVM.

Defendit hac Oratione saltandi artem Lucianus, contra Cratonem quendam, à quo studiū eius rei reprehendebatur, ut effeminatum ac molle, ac uiro, præsertim philosopho indignum. Colligit autem honestatem ac dignitatem artis, Primum ab antiquitate, multis ac uarijs exemplis ostendens, quantū in usu saltandi studiū ueteribus fuerit, & quantopere eo omnes propègentes iā inde ab initio delectati sint, quibus iū laudibus eam artem cum poetæ tum alij quidam celebrarint. Confutata interim tragædiæ, Comediæq; præstantia, quarum certamina atq; actiones Crato saltationibus anteposuerat. Deinde & præstantiā artis à difficultate commendat, docens multarum ac uariarū rerum peritum, multisq; tum ingenij tum corporis dotibus saltatorem præditū esse oportere. Inter quæ & effectum ac uim artis prosequitur, docens non oblectare tantū eam, uerum & corporis agilitatem quandam decentem atq; utilem inde comparari, roburq; & uires augeri. Deinde & animi quandam sapientiam ac mores hominum formari. Idq; exemplis tum philosophorum, tum barbarorum quorundam amplificat. Postremo & uicia saltatorum aliquot recenset, & præcipue quantum noceat, aut aliàs: ita uel in primis in hac arte Cacoælia seu nimia affectatio, exēplis docet, quæ res & ipsa ad difficultatem artis confirmandam pertinet. Exordium ab occasione sumitur. A quomox Cratonis reprehensio sequitur, qui studiū huius rei in Luciano reprehendit, à persone qualitate & modorei, addita etiam amplificatione quadam à collatione, quam antequam ad rem, accedit, Lucianus, ab inequalitate refutat, ipsumq; Cratonem indigne & absurde facere ostendit, qui rem nec uisam, nec cognitam, temere reprehendat. Atq; ualde argumentum, illo ausultiandi operam pollicente, descendit.

LUCIANVS.

Osteaquam tu Craton, iam olim acerba quadā accusatio exordium ab ne adornata, ac diu multūq; meditata in ius uocasti cū sal occasionē cū tationes, tū ipsum saltandi arificium, insuper autē & nos docilitate. reos fecisti tali gaudentes spectaculo, quasi in re friuola & muliebri multū ponamus operæ, audi obsecro, quantum à recto aberraris, tum quemadmodū deceptus per imprudentiam rem omnī in mortaliū uita optimam innocentem accusaris. Et equidem uenia tibi habenda est, si statim sub initium asperæ uitæ temet assuescens, & tantum quod durum

fuerat, bonum existimans, rerum ductus imperitia, ista accusatione digna cen-
 fueris. CRA. Cum uir sis, o optime, & maxime disciplinis liberalibus innutri-
 tus, nec non in Philosophiæ studijs mediocriter uersatus, posthabeas autem o
 Luciane rerum optimarum exercitium, & priscorum illorum conuietum, cæ-
 terum sedere iustineas in theatro omnium posticas sannas excipiens, & homi-
 nem effoeminatum spectans mollibus uestimentis indutum, accantilenis lasciu-
 uis & turpibus perstreptem, tum prisci seculi mulierculas amatorias imitan-
 tem, nempe libidinosissimas Phædras & Parthenopas, & Rhodopas. Et hæc
 omnia cum pulsationibus & lasciuis & obscœnis carminibus, & pedis strepitu,
 hæc inquam res est perquam ridicula, & quæ hominem ingenuum, qualē te esse
 conspicio, minimē deceat. Quare ego cum certior factus essem huic tam turpi te
 incumbere spectaculo, non tantum me tui puduit, sed uehementer etiam discru-
 ciatus sum animo, si Platonis & Chrysippi & Aristotelis oblitus sederes, nō dis-
 similia cum ijs passus, quorum aures penna leuiter perfricantur. Maxime uero
 alijs innumeris disciplinis existentibus, & spectaculis grauibus & serijs. si quis
 omnino choraules exigat, ac cytharædos artificiosē canentes requirat. Cum pri-
 mis uero cum grauem aliquā spectādo tragœdiam, aut plenā hilaritatis comœ-
 diam, nō minore uoluptatem capere possis, de quæ palmaris certamina quoq;
 poetis proponi solent. Multa itaq; & accurata, o generose, defensione apud eru-
 ditos tibi opus erit, si nolis per omnia uideri excidisse, & è honorum grege exa-
 ctus esse. Atqui istud mihi optimū factū uidetur, ut his oib; constanti negacio-
 ne medearis, neq; sub initium fatearis aliquid tale te flagitiosē deliquisse. In reli-
 quū uero caue, ne nobis ignorantibus ex uiro quem olim egisti, in Liden quam-
 piam aut Baccham amissa pristina facie transmuteris. Quæ in re non tibi solum,
 sed & nobis culpa imputanda foret, si non Vlyssis in morem à loto degustata
 abstractum ad consueta literarum & Philosophiæ commercia & studia te redu-
 ceremus, priusquam omnino deceptus à Sirenibus in theatro excubantibus
 occuperis. Iam illæ solis insidiantur auribus, eamq; ob rem hæc nauigio
 prætereuntibus cera opus est. Ceterum, tu & ab oculis uidere prorsus illarum
 præstigijs esse subactus. LVC. Papæ o Craton, quā uero robustum in nos ca-
 nem solutis loris concitasti. Nisi quod exemplum sumptum à Iothophagis, &
 comparationem tractam à Sirenibus parum scite, atq; adeo ineptissime mihi in-
 duxisse uideris, ad ea quæ mihi acciderunt. Etenim ijs qui lorum degustaue-
 rant, ac Sirenas cantillantes audierant, exitio fuit manducationis & auditio-
 nis prolubium. Mihi uero præterquam quod uoluptatem spectando cepi miri-
 ficam & iucundissimam, etiam finis peruenuit cecidit. Neq; enim in obliuio-
 nem rerum domesticarum, aut negotiorum præsentium in cognitionem dela-
 psus sum, sed si mihi ingenuè ueritas fatenda est, longè sapientia excultior, ac
 in rebus humanis multo solertior atq; prouidentior ex theatro regressus sum.
 Magis autem illud Homeri in præsentia adducere perpulchrum esse existimo,
 quod is cui illud uisum sit spectaculum, multorum gnarus simul oblectatus ab-
 iuit. CRA. O Dii immortales, Luciane qualia pateris, quem istorum ne pudeat
 at quidem, sed iactanter etiam laudē tibi ducere uideris. Igitur quod hac in re
 grauissimum est, nullam spem curationis aut remedij nobis ostendisti, qui lau-
 dibus efferre audeas tam execranda & turpia. LVC. Age hoc mihi responde Cra-
 ton: istud de saltatione, tum ea quæ fieri in theatro consueuerunt, coram ne ti-
 bi uisa sunt, ut ea ita crebro probrosis dictis insecteris. Aut an potius spectaculi
 prorsus expers atq; ignarus, nihilosecus tamen illud, ut turpe atq; execrandum
 (ut ais) existimas? Quod si enim aliquando ea præsens uidisti, iam nobis & tu
 hac stulta spectandi curiositate paria fecisti. Sin non, uide ne parum modesta &
 nimis temeraria tua uideatur esse insectatio, ea in crimen uocans, de quibus ni-
 hil habes comperti. CRA. Ergo hoc mihi adhuc supererat, ut in tam profunda
 bara-

Reprehensio
 saltationū à
 persone con-
 ditio ac mo-
 do rti.

Saltationi op-
 ponit tragœ-
 diarum & co-
 mœdiarū cer-
 tamina, quā
 collationē im-
 fra Lucianus
 refutat.

Amplificatio
 à collatione.

Confutatio hæc
 collationem.

Confutatio re-
 prehensionis
 ab absurdo.

barba & cano capite sedere inter mulierculas, & infantētes illōs spectatōres, applaudens & praeconijs ineptissimis acclamans hōmuntioni cuiuspiam perdis, nulla necessitate lachrymas profundenti? LVC. Est equidem hoc tibi ignoscendum o Craton, illud tamen pro certo exploratum habeo, si meis monitis morem gerens tantum tempusculi spectandis saltationibus impertires, quantum uel periculo faciendo sufficeret, nihil tibi posthac rebus omnibus fore prius aut antiquius, quam ut locum commodum occupato, seruire queas spectaculis, unde exacte & uidere, & clare audire possis omnia. CRAT. Nunquam ergo formidiam amabilis, si quid tale unquam prudens ac sciens fecero, semper autem me membris hirsutis & barba incompta atque horrida, ut me nunc tui ex animo misereat, omnibus modis infanientis. LVC. Vis ergo, o amice, omissis blasphemis atque conuicijs, arrectis auribus attentē mihi dare operam nonnihil super saltatione, eiusque uirtutibus differenti, tamen quemadmodum non solum oblectamento sit spectantibus, uerum etiam emolumento, tum quantis de rebus hominum animos commodē admoneat & erudiat: praeterea quemadmodum spectantium mentes apte componat, pulcherrimas exercens spectaculis, ac optimis praecipis imbuens: adhuc cōtinētū quādam corporis & animae pulchritudinem ostendens? Etenim quae illi accedunt a Musica & modulationibus, haec inquam oia facere, nō dedecori aut uituperio, sed illi potius laudi tribuenda sunt. CRAT. Quamquam mihi in praesentia ocium non est, infanientē hominem auscultandi, suis ipsius morbum audibus efferentē, atque si nugis & inanibus fabularum cōmentis me oppleri tibi consultum factu uisum est, paratus sum in hoc tibi officio se inseruire, & aures praebere, uel sine cetera inuitia uerba obaudire ualens. Quare cōpressa uoce hāc tibi operam dabo. Dic uero quodcumque animo tuo libitū fuerit, quasi nemine ausculante. LVC. Eugē o Craton, istuc ipsum oim maxime mihi egehti in optatis fuit. Paulo enim post ipsa re comperties, num nugae tibi censendae sunt, quae in medium producturus sum. Ac principio quidem illud planissime mihi ignorare uidere, quam nō nouitū inuentū sit saltatio, neque huius aut nuper natam & inceptum, puta apud maiores nostros aut illos. Sed qui super saltationis ortū, quam uerissima perscrutati sunt, affirmant illam unā cū mundi ac oim rerū generatiōe natā esse, & cū amorē deo illo uetustissimo in lucē prodixisse. Etenim ipsa sydes chlorea, & errantium cū hō errantibus cōiunctio, eorundemque modulata atque cōcinna participatio, & illa bella, tū pulchrē instituta harmonia primogenitae saltationis argumenta fuere, & inditā certissima. Ea uero tēporis progressu subinde incrementis aucta maioribus, neque nō additiohes melioris inuenti sortita nō modicas, summō nunc absoluta uidet esse fastigio, ac res esse omnifaria uaria, & oibus modis cōcinna & cōgruens, tum bonū multiplicis ornatus & sciētiae. Hoc uero saltandi artificia sunt Rheas potissimum oblectaram, in Phrygia quidē Corybāras, in Creta autē Curetas saltare iussisse. Neque uero modicum cepit ex illorū cōpendium. Quippe cirenses saltantes Iouē illi seruauerunt incolumē, ita ut Iupiter nō grauaretur fatigari & salutis cōtributa praemia se illis debere, pro illorū saltationē patrios dentes effugies. Porro autē hēc saltatio ab armatis desaltabat, gladios ad scuta collidētibz, ac bellicū quiddā & artonitū saltatibus. Mox uo inter Cretenses, ut quisque maxime nobilitate precebat, summo studio hāc rem exercētes, prestantissimi saltatores reddebant, non tū hoies priuati & humili loco orti, sed nobiliores quoque & regni sanguinis & primates in populo. Home. quoque Merionē nō suggillare. Uerū pulcherissimo laudis testimonio ornare uolēs, saltatorē nominauit. Itaque in tū claritudinis et noticię ob saltandi peritiam apud oēs uenerat, ut hēc non Graeci solum de illo cōperta tenerent, sed & Troianis hostibus non ignota forent. Videbant enim, ut mea est opinio, eius in bellando agilitatē, & concinnū membrorū motum, quae ex saltatione in usum cōuersa peculiariter possidebat. Versiculi Homeri ad hunc loquuntur modū.

Tecito Merione, quamuis saltare peritum

Propositiōe
Vlt. totius
saltationis.

1. Arg. ab antiquitate.

Exemplū Syndetum. 1.

Corybantum
& Curetum
II.

Cretensium.
III.

Amplificatio
testimonio Homeri.

II. ad.

Strat.

Strauiffem in dura confossum cuspide pugna.

Neoptolemi.

Lacedæmoni-
orum.

Hypotyposis
saltantium
Laconum.

Hormus quid

Alia Homeri
exempla.

Tamen si eundem non statuerat, ut enim in saltando semet magno studio em-
ercuerat, sic facile, ut opinor, effugiebant acula in eum consortia atque emissa. Iam
quaque & alius complures ex heroibus enumerare possum, eo ipso saltandi
studio diligentissime exercitatos, quique ex hac ipsa aretatem fecerint, sufficere ta-
men suspicor uno à me producto Neoptolemo, Achilles filio, qui usque adeo hoc
præceluit artificio, ut cum speciem quoque saltandi pulcherrimam sibi adieci-
set, Pyrrichij nomen ab illo acceperit. Achilles quoque ipse his de filio suo inau-
ditis, maiori gaudio suffusus est, ut ego existimo; quoniam propter eius formæ præ-
stantiam & membrorum robur insuperabile. Atqui interea semper Ilium fuit in-
expugnabile, donec illius saltatione captum concideret, & direptum solo æ-
quaretur. Lacedæmonij quoque, qui Græcorum præstantissimi esse censebantur,
cum à Castore & Polluce Caryatissare perdidicissent, quæ saltationis species à
Carni urbe Laconiz ducta erat, omnia cum carminibus facere soliti sunt, adeo
ut ad tibiarum quoque modulos & rhythmum & moderatum pedis ingressum
prælium committere illi genti moris fuerit. Ac primum quidem conserenda-
rum manuum signum Lacedæmoniis tibia dare solitum est, Proinde de omni-
bus quoque reportant uictoriam, musica & modulorum concinnitate illos du-
cente. Videres itaque florum Ephæbos nihilo minore cura saltationi, quæ ar-
mis exercendis dare operam. Vbi enim iam summis colluctati sunt digitis, ac
matuis ictibus semet ceciderunt, quiescunt parumper, & cunctis illorum certa-
men in saltationem solutum conuertitur. Quorum in medio tibi cen locatus est,
tibiā incinens, ac pedibus fistrepens, Cæterum illi per ordinem alter alterum
sequentes, omnigenas figuras corporis agilitate exprimunt ad rhythmum in-
redientes, alias quidem bellicas, alias uero saltatorias, quæ Baccho & Veneri
gratæ sunt. Quin etiam caritus, quem inter saltandum modulantur, Veneris
& Cupidinum cognomento nobilitatus est, quasi unum cum Venere & Cupidi-
nibus communi choreæ saltationi indulgerent. Et altera quidem cantilena, duc-
enim canuntur, rationem quoque & præcepta saltandi in se complectitur. Pro-
cul aiunt, ô pueri, promouete pedem, & saltate perfectius. Non disparia faci-
unt, quibus Hormum saltare curæ est. Hormus autem genus saltationis est, ado-
lescentibus uirginibusque commune, alternatim ad choream discessitis, ut planè
hormum, hoc est segmentum referant. Solet autem adolescens chorum ducere
more iuuenili saltans, quo postea in adoriendis hostibus usus sit. Sequeba-
tur hunc puella modestia quadam conspicua, quæ femineum saltum decenter
admodum peragebat, ut hormum ex temperantia & fortitudine compositum
rectè dicere possimus. Cæterum quæ Homerus super Ariadne in clypeo me-
morizæ prodidit, de quo choro, quem illi Dædalus instituerat, ea, ut iam olim tibi
lecta, præteribo silentio. Præterea duos illos saltatores, quos eodem in loco Po-
eta Cibisteras uocat chorumducentes. Rursus quæ in clypeo memorat, in
medioque duos iuuenes agitare choreas cernere erat, tanquam rem omnium
pulcherrimam saltationem Vulcanus clypeo addidisset. Etenim Pheacas saltati-
one, ut par erat, uehementer fuisse oblectatos mirum uideri non debet, cum
tantis affluerent delirijs, ac in omni rerum abundantia & fortunæ indulgentia
uictarent. Quare Homerus Vlysem ex omnibus quæ uisenda apud Pheacas
conspexerat, hoc cum primis admirantem testatur, agilesque pedum moriones
spectantem. Iam in Thessalia eo usque progressum est saltationis exercitium,
ut populi præsidēs & antesignanos illorum præsaltatores uocare non dubita-
rint. Cui rei etiam num statuarum inscriptiones, & tituli suo suffragantur testi-
monio, quas ipsi, qui in bello optimam nauassent operam erexerunt. Prætulit,
inquit, præsaltatorem ciuitas. Et iterum, Elatiori posuit hanc imaginem po-
pulus, propterea quod pugnam probè desaltarit. Mitto illud, apud ueteres nul-
las

has uero fuisse celebratas festiuitates aut ceremonias citra saltationem, quippe
 quas ab Orpheo & Musco optimis tunc saltatoribus constitutas fuisse satis cer- *Horumque*
 re constat, qui & hoc ut cetera omnia ut honestissimū quiddā legibus sanxisse, *in sacris san-*
 uidentur initiati cum rythmo & saltatione, Quod autem hoc ita se habeat, reti- *lennis fuso*
 cenda erant orgia, propter prophanos nondum initiatos. Illud aut omnes audi- *runt.*
 uer, quod dii, qui lingue uicio atq; incontinentia mysteria prodidissent, pleriq;
 eos desaltasse dictarent. Porro autem in Delo nulla sacra peragebantur, cui sal-
 tatio non fuisset adhibita, sed & cū illa & musica cuncta persoluebantur. Ingres-
 su uero puerorum chori, tibia & cythara præcinentibus saltabant, quos sublecu-
 ti optimi facto delectu choreis excipiebāt. Itaq; & cantilenas illiusmodi choris
 conscriptas hyporchemata nominare consueuerunt, talibusq; lyra impleta fue- *Hyporche-*
 rat. Quid uero Græcorum gentes tibi commemorem, cum Indi quoq; postea- *ma d.*
 qua tri mane è strato surrexerint, Solem precibus uenerati fuerint, non quemad-
 modū nos deosculata manu perfectam precationem esse arbitramur, uerum illi *Indorum.*
 ad orientem conuersi, saltatione solum consalutant, sed cū silentio seipso con-
 formantes, dei choream imitari atq; effingere conantur. Et hæc Indorū est præ-
 catio, & chori & sacrificiū. Duabus uero uicibus ad hunc modū Deum placare
 solent, nempe mane & uesper. At enim Aethiopes non alia quā saltandi rati-
 one illaris iam signis bellū ingrediuntur, nec quisquam Aethiopū uel sagittam *Aethiopum.*
 excussam emittere uulsam à capite (hoc enim uice pharetræ utuntur, radiorū
 instar tela capiti circumponentes) nisi prius saltauerit, & saltatione hosti terro-
 rem incusserit. Consentaneum uero esse opinor, posteaquam totam Indiam &
 Aethiopiam peragrauimus, ut in uicinam Aegyptū oratione diuertamus. Ete- *Aegyptiorū.*
 nim uetus illa fabula Protheū Aegyptiū nihil aliud, quā saltatorem fuisse exi-
 missi mihi planè confirmare uidetur, hominem effingendi imitādūq; peritū, qui
 q; semet in uarias rerū facies demutare & transformare potuerit, ut modo in a-
 quas tenues dilapsus abiret imitando, modo ignis celeritatem & uehementiam
 agilitate corporis, mox leonis immanitatem, ac Pardalis imperum, deinde arbo-
 ris motū flexibilē, postremo in summa quicquid collibuisse, exprimeret. Cete-
 rum, fabula eas Prothei proprietates ad inusitatiorē opinionem detortas, eam
 eius naturam fuisse cōmentā est, quasi ea ipsa quoq; fieret quæcūq; saltādī artī
 ficio imitaretur. Qua facultate & eos qui hodie saltationibus nauant operam
 præditos esse animaduertimus, uideasq; illos eodem tempore diuersissimis mo-
 dis immutari, ac planè ipsius Prothei esse emulos. Et si quid coniectura assequē-
 dū est, & Empusam suspicor, quæ & ipsa in uarias rerum facies semet transun-
 dere dicta est, non aliam quā saltatricem fuisse, fabularum inuolucro signifi- *Empusa.*
 care uoluisse homines. Adhæc iustum esse opinor, ne Romanorum quidem sal-
 tationem præterire tacitam, quam nobilissimi quicq; illorū, quos uocant Salios
 (est autem nomen sacerdotij) Marti Deo bellicosissimo saltant grauissimè, & re- *Saltorum*
 ligiosissimè. Neq; uero Bithynicæ fabulæ cōmentū ab Italorū instituto abhor- *apud Rom.*
 ret admodū, perhibentū Priapū Deū bellicosum, unū, ut opinor, ex Titanibus, *Priapi.*
 aut Ideis dactylis, illud opus factū, rebus militaribus instituendum fuisse, quem
 Mars à Iunone offerente acceptum adhuc puerū, durū porro, & rudē & supra
 modum uirilem, non prius amorū peritum reddidit, quā perfectum eundem
 saltatorem effecisset. Quamobrem & merces illi à Iunone destinata est, ut ab illo
 semper decimam partem spoliū in bello partorū reciperet. Vt autem Dio-
 nyssiaca & Bacchica tibi expediam, opinor te non expectaturum ut audias, cuius
 tota actio nihil aliud quā saltationem complectitur. Cum itaq; tria sint ce-
 leberrimarum saltationum genera. Cordactis & Scinidis & Emmeliæ, qui-
 bus Bacchi ministri Satyri inuentis, à se ipsis cuiq; nomen indiderunt, Et hæc
 saltādī arte utens Bacchus Tyrrhenos & Indos, & Lydos deuictos subiugauit,
 ac gentes adeo bellicosas ipsis saltē thyrsis desaltauit. Quo circa, o admirande,
 uide

videne patrum pium aut religiosum sit, in crimen vocare exercitium adeo diu-
num & mysticum, & cui colendo tanti Dii nauarint operam, quodq; in illorum
honorem & cultum toties peragitur, insuper quod tantum oblectamentum sta-
mul atq; institutionem adeo utilem exhibere solet. Illud ego demiror, non igno-
rans Homeri atq; Hesiodi te amatorem esse maximum, iterum enim ad poetas
me conferam, qua fronte illis contradicere audeas, præ omnibus saltationem
summè laudantibus. Siquidem Homerus cum res mortalium longè iucundissi-
mas iuxta ac elegantissimas uno quasi fasce coniunctim efferret, nempe somni
amorem, cantum atq; saltationem. Hanc tamen solam præclaro nobilitauit en-
comio, inculpara eadem nominata, ascribens per Iouem cantui dulcedinē, quæ
ueratq; saltandi artificio adesse uidemus, & dulces modulos, & saltationem in-
culparā, quam uituperare cogitas. Rursus alia in parte suæ poëseos ita inquit:

Iupiter hunc belli reddidit uirtute potentem.

Ac leuibis membris alium saltare peritum,

Est quem dulcisona sustollit uoce canendi.

Suavis profecto est uocum modulatio, quæ saltationi adiuncta est, ac munus
quod à dijs immortalibus præstari potuit longè pulcherrimum. Ac mihi adpa-
ret Homerus omnes res mortalium in duo tantum diuississe, nempe in bellū &
pacem, cæterum rebus bellicis tantum hæc tanquam præstantissima studia pa-
cis opposuisse. At uero Hesiodus, qui non ab alio percensente hoc auditu perce-
pit. Sed ipse statim sub aurore exortum Musas saltantes uiderit, in carminis sui
initio de illis hoc summū & elegatissimū referre nō est ueritus encomiū, nimis
eas circa fontem floridū mollibus saltare pedibus, iuxta patris aram agentes tri-
pudium. At tu, o generose, tantum non cum Dijs ipsis pugnans, saltationē con-
scindis contumeliosis conuiuijs. Cæterū, ipse Socrates, uir omnī sapientissimus
si Pythio hoc illum testimonio cōhonestanti fides habenda est, nō tantū saltatio-
nem laudibus extulit, sed illam quoq; discere non erubuit aut grauatus est, plu-
rimū tribuens uenustæ cōcinnitati & elegantiæ, tū apto morui, neq; nō mouentis
afformationi. Nec ueritus est iā natu grandior saltationē inter serias habere dis-
ciplinās, uidebaturque non parum huic rei perdiscendæ impensurus operæ,
quem leuiora ac uiliora perdiscere non piguit, sed tibi cinari quoq; scholas fre-
quentare solebat, neq; à meretrice muliere Aspasia quiddam audire dedignatus
est. Atqui ille artem non ita pridem natam uidit, nectum tanta elegantia & pul-
chritudinis accessione auctam & elatā. Qui si nunc eos quorū opera in summū
usq; fastigium euecta est, spectaret, sat scio illum omnibus reliquis possibilibus,
hisce tantum spectaculis operam daturum, neq; pueros quicquam perinde atq;
saltationem docturum. Videris autem mihi laudans Comœdiam atq; tragœdi-
am, oblitus esse, in utraq; illarum proprium quoddam saltationis genus exerce-
ri, ac tragicā quidē esse Emmellam, comicam uero esse Cordaca. Nonnunquam
usurpari & terciā, nempe Sicinniden. Postea uero quā in principio saltatiōi
tragœdiam, & Comœdiam tibi cinasq; & cytharam anteferre nō dubitaris, tan-
quam ista in certamen ueniant, atq; per hoc grauiā discenda sint, age uicissim ista
singulatim excutiamus. Tibias aut & cytharam relinquamus. Etenim & istæ
saltationis partes sunt ducēdis choreis subseruiētes. Porro aut ipsam tragœdiā
primum ab habitu contemblemur, cuiusmodi sit, quā turpē & minimē iucun-
dum spectaculū, homo lōgitudine deformi, atq; in composita exornatus, altis cal-
ceamentis ingrediēs, caput larua minaci obductū habēs, tū per amplexu ore hīste
quasi spectatores esset deuoraturus. Mitto asciticia pectora, & uētres factitios
adiunctam & arte compositam corporis crassitudinem, ne longitudine discors
compositio in tenui corpusculo magis reprehendenda ueniat. Deinde indeco-
ra histrionis uociferatio, iam se ipsum inclamantis, iam uerberantis, aliquan-
do etiam iambicos uersiculos cantillantis, & quod turpissimum est, grauissimas
calamit.

Argu. &
laude qua
ueteribus ce-
lebratur salta-
tio.

Exemplū Ho-
meri.

Hesiodi.

Socratis.

Collatio tra-
gædiæ &
Comœdiæ
quibus saltati-
onem antea
ponit.

salamitates modulantis, ac sola uoce semetipsum reprehendendum exhibentis. Quippe alia praeceptorum poetarum industria inuenta sunt. Et quam diu quis Andromachen agit, aut Hecubam, tolerabilis est concio. Vbi uero ipse Hercules carmine lugubri in scenam ingressus est, sui oblitus, neque leoninam, neque clauam, quae praepositur, ueneratur, adeo ut sanae mentis homo quispiam iure optimo alem actionem sollicitissimum uitiosum possit reprehendere. Iam quod cum primis quoque in saltatione damnaui, uiros histriones mulierum mores imitari, hoc equidem commune quoque est & tragoediae & comoediae uitium. Etenim in utraque plures introducuntur mulieres quam uiri. Quinetiam Comoedia partem personarum omnium maximè ridiculam, & oblectationis plenam huic tribuit, uidelicet lampadum & tibicinarum & coquorum personas. Sed enim saltationis habitus, quam decens sit & modestus, quorum attinet dicere, cum caecis quoque ista sunt perspicua. Larua ipsa pulcherrima & subiectae fabulae respondens, non immane hiat, ut illae, sed saltationi per omnia conuenit. Habet enim per multos sub illa uociferantes. Olim uero ipsi quoque saltatores canebant, & unà saltabant. Deinde animaduertentes continuo motu grauari anhelitum, & per hunc turbari cantilenam, uisum est factu longè consultius, ut alij saltantibus succinerent. Porro autem argumenta utrisque communia sunt, neque ulla in re à tragicis distinctim separata sunt saltatoria, quam quod multipliciori uarietate exornata sunt illa, maiori que studio perdiscenda, atque infinitas mutationes habentia. Quod autem saltationum nulla iunt certamina, hanc ego causam esse opinor, quod certaminum auctoribus res maior & grauior uisa sit esse saltatio, quam ut de ea exactè pronunciari possit. Vt praeterea ciuitatem in Italia Chalcidici generis praestantissimam, & hanc quemadmodum ornamentum aliquod, certamini quod apud ipsos decertandum praepositur, adieciisse. Iam uero super his respondere tibi stat sententia, quae oratione mihi omissa sunt, quae non pauca esse uideo, ne quam ignorantiae aut imperitiae opinionem apud te incurram. Neque mihi obscurum est, complures ante nos de saltatione libellos conscripsisse, ac omnem suam in scribendo operam & industriam in hoc posuisse, ut omnia saltationis genera atque species numero comprehenderent, earundemque nomina percenterint, tum cuiusmodi unaquaeque illarum, aut quo auctore foret inuenta, quo instituto magnam multiplicis scientiae opinionem sibi adiuncturos existimabant. Ego uero hanc ambitiosam super hisce rebus contentionem & ineptum & serae cognitionis, & mihi ipsi in praesens minimè tempestiuam & accommodam esse arbitror, eamque obrem illa supersedeo. Deinde & hoc te cogitare uelim, ac tenere memoria, quod neque in praesentia statuerim, omnem saltationem à prima stirpe repetitam uelle indagare, neque hunc orationis meae scopum esse propositum, saltationum nomina numero complecti uelle, praeter paucas illas quarum initio memini, tanquam generosioribus propositis. Verum hoc orationis meae caput & summa futura est, ut eam saltandi rationem quae nunc constituta in usu uersatur, laudibus illustrem, planumque faciam, quantum cum uoluptatis tum fructus in se complectatur, & quam non nuper primum incepta ad tantum uenustatis & elegantiae culmen & fastigium peruenerit, nec minus de se exhibens reuerentiae. Quippe priores illae perinde ut radices & saltationis fundamenta fuerunt. Eius autem floridam uenustatem & fructum absolutissimum, qui nunc omnium perfectissime cunctis augmentis ematuruit, illum nunc in praesens oratione nostra explicabimus, posthabita Thermaestridae & gruum saltatione, & alijs praesenti parum conuenientibus. Sed ne Phrygiam quidem illam saltandi speciem aptam conuiujs & comotationibus, & quae tantum ebrietate duce exerceri solet, hominibus rusticis faepenumero ad tibiam muliebriter saltantibus saltus duros & laboriosos, & quos etiam annum agrestium studio relictos uidemus, praeter ignorantia obticui, sed quia à praesenti saltatione omnibus modis aliena est, nec quicquam cum illo commune habet. Quandoquidem ipse quoque Plato in legibus, nonnullas illius species commendat, nonnullas uero in totum reprobat, diuidens eas iuxta uoluptatem & utilitatem

*Obiectioni
respondet.*

*Haecenus ex
antiquitate et
ueterum usu
laudauit sal-
tationem. Iam
ex difficultate
artis eius
dem dignita-
tem ostendit.*

*Repetitio pro-
positionis cum
connotatione*

exigens ex illis quæ sunt indecentiores, anteponebat autem & admirans reliquas. Et de ipsa quidem saltandi ratione hæc dicta sufficiant. Etenim singulis persequendis orationem extendere, absurdum mihi uidetur, & ineptum. Iam uero ea quæ saltatorem eximium habere oportet, tum qua ratione ipsæ quæ perdidit rectè uti, quibusque rebus artem possit assequi, tibi expedit, ut cognoscas quàm non ista ars omnino sit comprehensu facilis, & cuiusuis ingenio obuia & expolita, sed omnium disciplinarum exactissimè cognitarum adminiculo excolenda sit, non musices tantum, uerum etiam rhythmicæ & geometricæ, cum primis uero philosophiæ tuæ naturalis & moralis. Solum uero dialecticam illi tanquam superfluam & parum commodam existimatum est. Neque uero abhorret à Rhetorica, sed & illius est particeps, quatenus mores atque affectus demonstrat, quorum iudicandorum cupidus sunt etiam Rhetores. Sed nec à graphyca exclusa est, & plastice, uerum harum in membris exprimendis concinnitatem magnopere imitari uidetur, adeo ut ne Phidias quidem in tantum, aut Apelles in ea uidetur præcellere. Ante omnia uero præsens & singularis in saltatore requiritur memoria, eiusque filia Polymnia, ut omnium rerum callentissimè memor sit. Etenim iuxta Calchantem Homericum saltatorem scire necesse est, quæ sint, quæ fuerint, quæ mox uentura trahantur. Ne quid rerum prorsus ignoret, sed memoriam habeat promptam & expeditam. Caput autem argumenti est, imitationis atque demonstrationis scientia, ac rerum mente conceptarum explicatio, neque non obscurorum perspicua declaratio. Et quod de Pericle literis ac memoriæ prodidit Thucydides, eum uirum collaudans, hanc summam & clarissimam esse saltatoris laudem, nosse quid deceat, & id ipsum explicare posse. Explicationem autem habituum, perspicuitatem ego dico. Cæterum, ad hanc rem potissimum facere uidetur omnis illa rerum præscarum historia, ut à me prædictum est, cum prompta memoria, tum decenti gesticulationi coniuncta demonstratio. Statim enim à chaos & prima terræ generatione factio exordio, cuncta illi ad unguem cognita esse necesse est, usque ad Cleopatæ Aegyptiæ tempora. Hoc enim seculorum interuallo circumscripta est nobis multiplex illa saltatori paranda cognitio. Media omnia perfectissimè calleat, cæli sectionem, Veneris partus, Titanum pugnam, Iouis incunabula & natiuitatem, Rheæ fraudulentam imposturam, lapidis suppositionem, Saturni uincula, trium fratrum regna per sortem diuisa. Deinde Gigantum seditiosam rebellionem, ignem furto Promethei substractum, Hominum formationem, Promethei supplicium, amoris utriusque robur & uiolentiam. Post hæc Deli errationem, & Latones ex partu dolores, & Pythonis cædē, & Tityi insidias, ac mox quemadmodum mediū terræ aquilæ uolatus inuentū sit. Adhæc Deucalionem, ac magnū illud id ætatis naufragium, tum unicam illam arcam humani generis reliquias conseruantem. Præterea quemadmodum denuo ex lapidibus homines prognati sunt. Mox Iachi dilanationem, & Iunonis dolum, & Semeles conflagrationem, & Bachi utranque stirpem. Tum quæcunque de Minerva referuntur in fabulis, quæcunque de Vulcano, atque Erichthonio, ac discepcionem illam de Attica, & primū in Areopago iudiciū. In summa totum illum sermonem Atticum fabulosis narrationibus refertissimū. Præcipue tamen memoria teneat Cereris errorem, atque inuentam proserpinam, & Celei hospitalitatem, & Triptolemi agriculturam, & uitium plantationem factam ab Icaro, & Erigones ærumnas, præterea quæcunque de Borea, quæcunque de Orithyia, & Theseo & Aegeo memoriæ prodita sunt. Adde his Medæe susceptionē, eiusque denuo in Persas fugam, ac regis Erichthei filias, & natas Pandionis, tum quæcunque in Thracia perpeßæ sunt & fecerunt. Deinde non ignorandus est illi Acamas, non Phyllis, non primus raptus Helenæ, tum Castoris atque Pollucis aduersus urbē expeditio, neque non mors Hippolyti, & Heraclidarū reditus. Iure enim & ista in fabulis Atticis censebuntur. Et hæc quidem ex rebus gestis Atheniensium sanè quàm pauca exempli gratia ex multis à me prætermisissis percurri. Deinceps uero memoria quoque tenenda est Megara, & Nisus & Scylla, & crines purpurei, & Minois regis Cresensium discessus, ac erga bene de se meritam ingratitudo.

Qui

Quibus postea annectenda sunt cum Cithæron quæcumque Thebanis ciuibus acta sunt, & Labdacidarum ærumnæ, & Cadmi peregrinatio, & bouis procubitus, & dentes serpèrini, & Spartanorum retributio. Et rursus, Cadmi in serpente transmutatio, * Seminaton
rum orius. & ad lyram præcinentem murorum substructio, & murorum instauratoris insaniam, & uxoris eius nêpe Niobes sibi ac suis exitiosa iactantia, & in luctu silentiũ, cum quæcunq; de Pentheo, quæcunq; de Acteone, quæcunq; de Oedipode, quæcunq; de Hercule cum omnibus illius certaminibus literis, perita sunt, eiusq; liberorum per insaniam facta internitio. Deinde Corinthus, & ipsa plena fabulis, Glaucom & Creonta habens. Et ante illos Bellerophontem, & Sthenobeam, Solisq; & Neptuni pugnam. Post hæc autem Athamantis furentem insaniam, ac nubis liberorum in ariete fugam æriam. Inus & Melicertæ suspensionem. Adhæc neq; Pelopidarum facta saltatori negligenda sunt, neq; Mycenæ, & quæcunq; in illis memorabiliter gesta sunt. Et ante illos Inachus & Io, & ipsius custos Argus, & Atreus, & Thyestes, & Aerope, & uellus aureum, & Pelopiæ nuptiæ, & Agamemnonis interfectio, & Clytemnestræ supplicium. Iam adhuc ante illos septem principum aduersus Thebas expeditio, & generorum exulum Adrausti susceptio, & oraculum de illis proditum, præterea ducum in bello cæsoꝝ interdicta sepultura, & propter hanc Antigones & Menecæi miserabilis interitus, Insup quæcunq; feruntur in Nemea Hypsipyle et Archemorus saltatori monumenta cum primis necessaria. At etiã quæ ante illa tempora acciderunt exactè callebit, Danaæ uirginitatem, Persei natiuitatē, certamē quod aduersus Gorgonas suscepit. Adde illis & Aethiopicam narrationē, Cassiopæam & Andromedam, & Cepheum, quos inter astra annumerauit quoq; hominũ id ætatis credulitas. Quin etiã illa nõ ignorabit prisca facta Aegypti & Danai, & insidias quibus petitiæ sunt nuptiæ. Nõ pauca uero eius generis suppedabit & Lacædæmon, uidelicet Hyacinthum & Apollinis riualem Zephyrum, & pueri exitiũ a disco illatũ, enatumq; ex illius sanguine flosculum, & gementem in eodẽ inscriptionem *αα*, & Tyndarum a morte reducẽ, & Iouis ob hoc ipsum aduersus Aesculapium excauescentiã. Præterea Paridis apud Menelaum hospiciũ, & Helenæ raptum post factum propter pomũ iudiciũ. Planẽ enim existimet Spartanae historię & Iliacam esse adiunctam copiosam profecto & multiplicem. Itaq; iuxta unũ quencunq; apud Troiam occisorum fabula agenda scenæ præponitur. Consentaneũ uero est, ut horum subinde memor sit, cum primis uero eorum, quæ mox a raptu usq; ad grecorum procerũ in patriam reditum peracta sunt. Neq; Aeneæ erroris obliuiscatur, neq; Didonis amoris. Inter quæ locũ quoq; habebunt, quæ de Oreste circunferuntur fabulæ, tum qualia satis fidenter ausus est in Scythia. Sed nec illa, quæ ante hæc gesta sunt, inepta putabit, Achyllis in Scyro cum uirginibus cõuersationē, Vlyssis insaniam, Philoctetę a Græcis derelictionē. In summa, totam Vlyssæam errationē, & Circen, & Telegonum, & Aeoli in tentos imperiũ, aliãq; usq; ad procorum supplicia. Ante hæc uero quibus sycophantijs Palemedi pernitiẽ machinatus est, & ira Nauplii, & Atacis furentis insaniam, & alterius ad petras naufragiũ facientis exitiũ. Quin etiam Elis multas occasiones præbebit saltare conatibus, Oenomaum, Myrtilum, Saturnum, Iouem, primos olympiarum Athletas. Atqui nec Arcadia fabularum expers est, Daphnes fugam, Callisthus ferinam uitam, Centaurorum temulentiam. Panos parentes, Alpei amorem, & Hyphali peregrinationem exhibens. Iam si oratione in Cretã descenderit, per multa inde sumet saltatio, Europam, Pasiphaen, thauos utrosq; Labyrinthũ, Ariadnen, Phædræ, Androgeum, Dædalum, Icarum, Glaucom, Polydiuaticinium, Talo, ænẽ Cretæ custodem. At si in Aetoliam diuerteris, habet & illic non pauca quæ mutuo sumet saltatio, Altheam, Meleagrum, Atalantem Dalum, * Titionem
scutorum. fluminis cum Hercule luctũ, Stre-

tanti necessaria, nempe Orpheum, & illius factā à mulierculis dilanationē, eiusq; caput loquens, idemq; unā cum lyra natans. Præterea Hænum & Rhodopen, tum Licurgi supplicis. Porro, Thessalia adhuc plura his subministrabit, Peliam, Iasonem, Alcestim, classem quinquaginta nauibus congregatam, Argo, & loquacē eius carinam. Insuper res in Lemno gestas, Æetam, Medæ somniū, Apsyrti dilacerationem, tum omnia illa quæ inter nauigandum acciderunt. Post hæc autē Proteilaum & Laodamiam. Rursus si in Asiam postliminio te contuleris, multā ibi inuenies fabularū copiam. Statim enim tibi occurret Samus, mox Policratis calamitas, atq; siliæ eius usq; ad Persas erratio. Quin etiam his adhuc antiquiora, nimirū Tantali loquax incōtinentia, tum deorū apud eundē conuiuiū, & Pelopis carnea depastio, eiusq; elephantinus humerus. In Italia uero Eridanus & Phaëton, & populi lugentes sorores & electrū lachrymantes. Sciet eiusmodi quoq; Hesperidas, & custodemaurei fructus Draconē, & Atlantis laborem, & Gerionē, tum boum ex Erythia abactionem. Neq; ignorabit omnes fabulosas formatæ transformationes, quæcūq; in arbores aut animantes, aut aues transmutatæ sunt, & quot ex mulieribus uiri facti sunt. Dico autē Cenea & iratem Thiresiam. Super hæc in Phenicia Myrrham, & iustum illum Assiriū qui geminus est. Et hæc habebit cognita, & adhuc recentiora, quæcūq; post Macedonum imperium ausus est Antipater, & Seleucus ob amorem Stronices. Aegyptiorū quæ magis erunt arcana cognoscer quidē, ea autē saltando repræsentabit significantius. Epaphum dico & Osirim, præterea Deorū in animalia transmutationes. Ante omnia uero ea quæ circa amores illorū uariè & mirificè contigerunt, quæq; de loue ipso feruntur fabule, tū in quacūq; facies semet transfigurarit. Omnē uero inferorū tragœdiā tanquam digitos unguesq; suos tenebit, tum suppliciorum genera, & quæ cuiusq; causa extiterit. Et Pirithoi & Thesei indiutillam usque ad inferos amicitiam. Vt autem, uno quasi fasce summatis perstringā omnia, nihil quod ab Homero & Hesiodo, tū ab reliquis poetis eximijs & excellentibus maximè tragicis dictum est, ignorabit. Hæc ad modum pauca ex multis, aut potius ex innumeris istā syluam, rerumq; saltationi necessariarū saltē capita aliquot percensui. Reliqua uero cum poetis, tum ipsis saltatoribus demonstranda reliqui, ac tibi quoq; iuxta dictorum similitudinē indaganda. Quæ oīa in numero parata saltatori reponenda sunt, ut cum tēpus exegerit, nullo negotio possit expromere. Quoniā uero imitatrix est saltatio, motibusq; & gesticatione ea quæ cantantur semet expressurā pollicetur, summopere illi necessarium est, quod & rhetores facitare consueuerunt, ut perspicuitatē exerceat, ut unumquodq; quod ab illa demonstratum fuerit, ita clarè, ita perspicuè ob oculos positum representetur, ut nullius enarratoris egeat opera. Sed quod Pythico oraculo proditum est, oportet saltationis spectatōrē & mutum saltatōrē intelligere, & nihil loquentem audire. Id quod Demetrio Cynico quoq; accidisse fama est. Quandoquidē & ipse nō secus atq; tu in iudiciū uocare solebat Orhesticen, dicens tibiæ & fistularū & strepituum superuacuum quoddā esse saltatōrē, quippe q; argumento conficiendæ fabulæ parum afferret, motum modo insulsum & uanum adhiberet, ab omni ratione atq; intelligentiā seiunctum. Cæterū homines, qui hac in re præstigijs illuderentur, uestitu serico, personatūq; aptè accommodato, tibiæq; & lasciuis cantilenis, & canentium modulara cōcinnitate quibus exornaretur nequaquā saltatoris esse officium. Saltator ergo Neronis tempestate eximius & celebris, nec, ut ferebatur, imprudens, sed si quis etiam alius, historiarum memoria & mouendi eleganti artificio præcellens plurimum, præcatus est Demetrium sapientissimis, ut mihi uideretur, precibus, ut eum saltantem spectare uelit, deinde si uideretur reprehenderet, ac saltationem acerbissimè accusatam exhiberet atq; exploderet. Pollicebatur adhuc se nullis tibijs & cantilenis adhibitis saltaturum, quem admodum & fecit. Etenim strepitibus & tibijs & choro imposito silentio, ipse per se saltauit Veneris & Martis adulterium, Solem furtiui cōcubitus proditorum

Agilitas Saltatoris & perspicuitas gestulationis.

Probat exemplum Demetrii Philosophi et testimonio

rem, Vulcanum mœchantibus insidias machinantem, ac uinculis utroq; & Martem & Venerem illaqueantem, Deos spectaculo assistentes, Venerem suffuso rubore pudefactam, subuerentem & meticulosius Martem supplicantem. Præterea quascunq; alias hæc fabula partes cõplectitur. Adeo ut Demetrius ipsa artificiosa saltatione iam exhilaratus maxima laude saltatorem extulerit. Exclamabat enim uoce quàm potuit acutissima in hæc uerba prorumpens, Audio ó homo cuiusmodi facias, neq; enim tantum uideo, sed mihi uidere ipsis loqui manibus. Quoniam uero circa Neronis tempora nostra uersatur oratio, animus est uirri barbari super eodem saltatore tibi referre testimonium, quo laudẽ præclarissimam saltandi artificio attributam esse cognoscas. Quippe è barbaris quidem homo regius è Ponto cum ex negotio ad Neronem Romam uenisset, unaq; cum alijs hunc spectasset saltatorem, adeo saltantem perspicue, ut quanq; nihil eorum quæ canebantur audire poterat (Erat enim lingua semigræcus qui ipsam) omnia tamen callidè intelligeret. Iã uero cum iterũ ad suos regressurus esset barbarus, eumq; Nero benignus atq; amãtius inuitaret, & si quid uellet postulare, liberaliter iuberet, seq; promptè daturum polliceretur. Da mihi, inquit, hunc saltatorem, et me hoc munere plurimum exhilarabis. Percontante uero Nerone, cui rei domi tuæ utilis tibi futurus est? Sunt mihi, inquit, uicini barbari lingua dispares, ad illos intelligẽdos interpretem parare copiam haud mihi promptum & facile est. Itaq; si alicuius egens ero, ille innuens singula quæq; mihi interpretabitur. Tantum consecuta erat agilis saltationis imitatio, cum clara & manifesta apparuisset. Cæterum, exercitiũ iuxta qd immorandum est, & saltationis scopus est representatio, ut dixi, eadẽ opera & rhetoricis exercenda, maxime uerò ijs qui declamationibus, quas uocant, uacant. At hæc quoq; in saltatoribus præcipue laudi datur, ut personis in scenã introductis, saltator per omnia gestu respondeat, neq; ea quæ dicuntur ab introductis optima essibus, aut tyrannicidis, aut mendicis, aut agricolis discrepẽt, sed in unoquoq; illorum demonstretur proprietas & excellentia. Volo itaq; & alterius tibi barbari orationem ea ipsa de re percernere. Etenim cum quinq; personas uidisset saltatori adparatas, tot enim partibus seu actibus cõstabat fabula, unũ uidens saltatorem, quærebat, qui nam reliqui essent futuri, qui alias personas saltado repræsenterẽt. Postea uero quàm certior factus est, ut illum omnia saltatione sua repræsentratum, Fecellisti nos, inquit, ó optime, quod cum corpus unum tibi sit, animas plures habeas. Et hæc quidem barbarus. Non iuiuria uerò & Itali, saltatorem Pantomimi nomine cohonestarunt, ab ipso penè factoad hoc introducti. Nec inelegans habẽda est illa poetica cohortatio, ó fili, Polyptementem obtinens in omnibus uersari urbibus, saltatori equidẽ pernecessaria, quem rebus ad hærentem oportet semetipsum quibusq; factis applicare. Præcipue uerò mores & affectus se demonstraturam & simulaturam pollicetur saltatio, nunc quidẽ amantem, deinde irascentem introducens. Mox aliũ insanientem, aliũ animo perturbatum, ac omnia talia ualde concinnè & modestè. Et quod omnium maxime mirandum est, una eademq; die, nunc quidem Athamanta furentem, nunc Ino metuentem exprimit. Et alias ipse ille Atreus est, alias Thyestes, post pusillũ Aegistus, deinde Aerope. Et omnia hæc unius hominis artificiose refert industria. Alia quidem spectacula & disciplinæ unam quampiam rem ostendunt, aut enim tibia est, aut cithara, aut uocis modulatio, aut fabula tragica, aut plausibilis aliqua comœdia. Cæterum saltator hæc omnia simul comprehensa in se complectitur, & est uarium quendam & mixtum ex omnibus illius uidere apparatus, tibiam, fistulam, pedum strepitum, clangorem cymbali, representatoris uocem concinnam, canentium concentum cõsonum & unanime. Præterea alia quidẽ alterutrius in homine partis sunt opera, alia enim sunt mentis, alia corporis. Cæterũ, in saltatione ista mixta sunt. Etenim mentis demonstrationẽ corpore exercitij actione ipsius rebus quæ fiunt inesse uidemus. Maximi uero omnium ducenda est rerũ quæ geruntur sapientia, & quod

Aliud barbari cuiusdam.

Aliud alterius barbari.

Pantomimi.

Effectus et inuentionis.

Sobrietas et prudentia saltatorum.

nihil citra rationem committitur. Quo circa Lesbos Mytilenaeus plane uir honestus ac bonus saltatores Chiriosophos, id est, manu sapientes nominare solitus est, habetque frequenter ad illorum spectacula, quasi melior à theatro subinde esset reuersurus. Thimocrates autem eius praeceptor, uiso quondam semel non de industria assistens saltatore suis rebus indulgente. Quali me, inquit, spectaculo priuauit uerecundia, quam è philosophia hauseram. Quod si uera sunt quae de anima Platonem differuisse constat, tres eius partes pulcherrime ostendit saltator: uim irascendi, quoties iratus exprimit: desiderandi, quoties amantem representat: ratiocinandi, quando singulos affectus quasi frenis quibusdam coërcitos explicat. Et hoc in omnes saltationis partes, quemadmodum tactus inter sensus corporeos, disseminatum est. Porro autem cum pulchritudinis tantam rationem habere soleat, atque inter saltandum decentis & concinnae formositatis, quid aliud quam Aristotelis pulchritudinem confirmare uideatur, eandem collaudantis, atque inter bona tertio loco constituentis. Audiui uero alium super saltantium personarum silentio longè iuuenilius differentem, quod eo Pythagorice disciplinae dogma subosculari significari uideatur. Præterea cum aliae uitae actiones illae quidam oblectationem, aliae uero utilitatem exercentibus suppeditent, soli saltationi utraque hæc iuxta adesse uidemus ac utilitatem longè præstantiorem, quatenus cum uoluptate illa exhibetur. Quanto enim hoc spectatu iucundius, quam uidere pugnis decertantes iuuenes, ac sanguine diffuentes, aliosque luctantes in puluere, quos non raro saltatio & longè tutius simul atque decentius & maiori cum uoluptate demonstrat. Quocirca apti decentesque in saltando motus, ac corporis inuersiones & circumductiones, in super saltus & resupinationes quibus utitur, alijs equidem sæpenumero fuere oblectamento spectantibus, ipsis autem hæc eadem exercentibus saluberrima. Etenim illud ego gymnasijs pulcherrimum & maxime omnium conducibile haud dubie dixero, quod corpus emolliant, & membra flexibilia iuxta ac leuiora efficiant, & ad omnem mutationem promptiora instituât, neque mediocri robore corpora solidius confirmant. Quæ ergo saltatio res erit non omnium elegantissima, quæ & mentem acuat, & corpus exerceat, spectantes oblectet, multas res præstas hoies doceat, tibijs, cymbalis, numeroso carminum concentu animi quantum ad oculos & aures attrinet ex æquo demulcens. Itaque, si perfectam uocis modulationem requiris, ubi alibi inuenies aut chori pleniorē aut concinniorē? Quod si tibiæ aut fistulae sono dulcissimo caperis, sufficiens in saltatione quoque fruendi tibia parata est copia. Mitto dicere quod moribus quoque emendatis multo euades melior, crebro hisce utens spectaculis, quoties uideris theatrum abominari & odio persequi malefacta, contra lachrymis de flere innocenter affectos iniuria. In summa totam spectantium uitam commendari. Quod autem præcipua in saltatoribus laude extollendum est, illud iam dicturus sum, membrorum robur atque molliem recte exercere, utrumque iuxta mihi admirandum uidetur, ut si quis in eodem argumento iam robur herculeum, mox Veneris teneram & delicatam ostentaret molliciem. Iam uero oratione tibi ostensurus sum, qualē & corpore, & animo optimum saltatorem esse oporteat. Et sanè mentis dotes tam magna ex parte executus sum. Quippe memoria præcellere, ac præcipua ingenij indole clarum, adhuc solerti & acuta intelligentia præditum esse, illud oportere aio, & qui potissimum temporis rationem habere poterit, præterea autem ut poematum ingeniosus censor sit, tum cantuum atque carminum præstantissimorum peritus expensor, uitiolose uero factorum reprehensor argutus. Cæterum corporis modum iuxta Polycreti canonem adumbrabo, ut neque impense altus sit, neque præter modum crassus, neque brevis nimium aut humilis, neque natura depressus, Nanus aut Pomilio, sed moderatæ staturæ per omnia. Neque carnosus admodum, & obesus, absurdum enim est, neque rursum corpore impense tenui, hoc enim aridi cadaueris præ se fert imaginem. Memorabo uero tibi populi cuiusdam ad huiusmodi notanda non inertis exclamationes. Anthiochia ciues habet ingeniosissimos, quibus studio est saltationem omnibus alijs anteponeere exercitijs, adeoque dictorum & factorum obseruantes sunt, ut nihil omnino

A iucundo et
mili.

Effectus est
que saltatio-
nem conse-
quuntur.

Hæc enim in-
genij dotes,
iā et corpo-
ris recenset
in saltatione.

omnino earum rerum illorum subterfugere possit iudicium. Ergo cum corpusculo admodum modiculo saltator in scenam ingressus saltaret, Hectorem, uno ore omnes exclamauerunt. Astia naften uidemus, ubi autem Hectorem mansisse dicemus? Rursus alio tempore quopiam præter modum longo Capanea saltare conante, idemq; Thebanorum muros adiecturus esset. Transcende, inquit, muros, nihil tibi scalis opus est. Quin etiam impendio corpulentum & obesum saltatorē false subsannarunt, qui cum ingentē saltum facere adniteretur, Theatrum nobis inquit, suffulciendum fuerat. Contra nimium arido & tenui tanquā malē habenti, benē ualere certatim precati sunt. Horum profecto nō concitandi risus gratia mentionem adduxi, sed ut cognosceres multas quoq; gentes magno studio saltandi coluisse artificium, adeo ut & uitia & uirtutes in illo potuerint sagaciter deprehendere. Sit ergo saltator corpore per omnia mobili & soluto simul atq; firmo, ut flecti postulante tempore, & firmiter consistere opus sit, possit. Quod autem saltatio à manuum gesticulatione in certaminibus proponi solita aliena nō sit, sed particeps sit & Mercurij & Pollucis & Herculis æditarum in certamine uirtutū, deprehendere poteris haud obscurē, singularum imitationum periculum faciendo. Herodoto authori grauissimo ea quæ oculis adparent certiora uidentur, quā quæ percipiuntur auribus. Saltationi & oculorum & aurium iudicium præsto est. Usque adeo uero mouet saltatio, ut quidam miserē & perditē puellam quandam deperiens in theatrum ingressus, conspectis quorum causa amor esset malis mentis sanitatem receperit, ac nuncupatis uotis theatro egreditur fronte iam serenata hilarior, quasi pharmacum quoddam priorum malorum obliuionem inducens, & iuxta Poëtā dolorem & acerbicatem omnē abstergens hausisset. Quod autem ista populo fuerint familiaria, ac quisq; spectantium ea quæ inter saltandū demonstrantur callidē, cognoscat, argumento sunt spectatorum profusæ nō raro lachrymæ, quoties casus aliquis acerbus & miserabilis productus fuerit. Bacchicā saltatio in Ionia præcipuē, & Ponto tanto certē studio celebris, quā & satyrā uocant, usq; adeo hominibus ea detentis uoluptati esse consueuit, ut statutis temporibus cæterarum rerum oblitī omnium, perpetuos dies desideant, spectantes Tityras & Corybantas, & Satyros & bubulcos. Saltabantq; id genus saltationes nobilissimi quiq; ex singulis ciuitatibus primores atq; principes, nō reuerentiæ gratia, sed potius ob hoc ipsum magnos sese ferebant, magis q̃ ob generis claritudinē, & obsequia, & dignitates, quæ debebātur nobilibus. Postea uero quā uirtutes saltatorias percurri, audiā nūc deinceps & saltatorum uicia. Sed enim quæ corpus plerumq; comitantur iam ostendi, mentis autem uicia ad hunc ferē modum, ut opinor, obseruabis. Per multi enim illorū propter inscitiam (fieri enim non potest, ut omnes sapientia exornati sint) turpibus inter saltandū soloecismis delinquant. Illi quidē dum citra rationem mouentur, ac nihil, ut aiunt, ad chordam. Alia quippe pes, alia rhythmus loquitur. Cæterum alij quidem saltando à rhythmō nō discrepant, res autem parum apte & tempestiue saltationi accommodant, quorū ego per multa uidens memini. Quidam enim Iouis parentes saltans, neq; non Saturnum deuorantē liberos. Thyestæ calamitates adsaltabat. Rursus alius Semelen percussam fulmine representaturus, Glaucen illi adsimulabat, tēpore longe posteriorē. Arqui nequaquam eiusmodi saltatorum gratia, saltationem respuendam esse censo, neq; ipsum odio prosequendum exercitium, sed illis potius, ut sunt, imperiti habendi sunt. Laudandos autē eos qui legitime ac iuxta rhythmum satis artificiose cuncta obeunt. In summa, oportet saltatorem omnibus numeris esse absolutissimum, ut totum quod agit sit concinnum, sit apte accommodatū, ac intra mensurā cohibitum, sibi ipsi nō diuersum, à sycophantæ morsu alienū, reprehensioni minime obnoxium, & quo nihil desiderari possit. Est præterea summopere necessarium, ut saltator optimis cogitationibus temperanter instructus sit, acuto ingenij acumine docilis, mente ad deliberandū profunda, summa uero in illo requiritur hy-

Redit ad effectum artis.

Vicia saltatorum ex quibus rursum dignitas diffcultas artis colligitur.

manitas. Statim enim solidam à spectatoriſ laudem confequitur, quoties quiſq; ut
dantium ſua ipſius acta illo representante cognouerit. Magis uero uelut in ſpecu
lo, in ſaltatore ſe ipſe conſpexerit, tum qualia paſſus ſit, quæq; quondam facitare
illi ſtudio fuerint. Neq; enim tunc præ uoluptate homines ſe cohibere queunt, ſed
certatim ad effundendas laudes prorunt, quiſq; ſuæ ipſius animæ ſimulachra cō
ſpiciens, ac ſemetipſum cōgnoſcens. Planè enim Delphicum illud uerbum, Noſce
te ipſum, ex eiuſmodi reportat ſpectaculo. Atq; è theatro diſcedunt, poſteaquam
quæ expetenda, quæq; fugienda ſint, perdidicerint, & eorū quæ prius ignorabāt,
periti euaserint. Accidit uero quemadmodum in orationibus, ſic pari quoq; ratio
ne in ſaltationibus ea quæ multis uicio datur Cacoſelia, hoc eſt, mala affectatio,
imitationis modum tranſgredientibus, ac pro ut quàm par fuerat actione exceden
tibus. Et ſi magnum quiddā demonſtrandum eſt, illud præter modum demonſtrā
tibus, ruruſ ſi quid molle ac tenerum repreſentandum eſt, illud plus ſatis efformi
nantibus. Porro actiones grates atq; uiriles ad immanitatem uſq; ferinam euehen
tibus. Quod ego quondam ſaltatorem facientem uidens memoria teneo, antea
quidem mirum nec non celebrem ſaltandi artificem, cætera ſanè prudentem, nec
hominum opinione indignum. Verum haud ſcio quo caſu tunc in ita deformem
repreſentationem immoderata affectatione delapſus ſit. Quippe, cum illi Aiæ
deſaltandus eſſet, mox furens poſt uictoriam, tū à ſaltatiōis decoro excidit, ut nul
lo modo Aiæ ſis furentis inſaniam repreſentare, ſed ipſe oim iudicio planè furere
atq; debacchari uideretur. Unuſ em̄ ferreis calceamentis inſtreptum uestimen
tum uiolenter diſcidit, alterius è Muſicorum numero correptam tibiam, Vlyſſia
iuxtaſtantis, ob potiſſā armorum uictoriam geſtientis capiti illidens inculſit. Et
niſi tyara obſtitiffet, & plagæ uiolentiam excepiffet, infelix ille Vlyſſes periſſet,
ad uerberantis ſaltatoris pedes prolapſus. Atqui uniuerſa ſpectantiū corona ſimi
li morbo ueſaniæ correpta unā cum Aiace pariter inſaniebat, & exilientes uociſe
rabant, ac uestes à ſe proſe. ebant. Itaq; uulguſ, neq; nō idiotæ, decori non admodū
obſeruantes, neq; quod bene, neq; quod ſecus ſit diſcernere queunt, hæc omnia ad
ſummam doloris exprimendi affectationem pertinere arbitrabantur. Ciuiſiores
uero, tamenſi rem probè callebant, ac non parū ob factū pudore ſuffunderentur,
neq; tamen illud reprehendebant ſilentio. Ipſa porro laude ſaltatoris amentiam
honeſtæ contegebant, planè perſpicientes hæc non Aiæ ſis, ſed ſaltatoris ueſania eſ
ſe perpetrata. Neq; uero generoſus ille hiſce contentus quietem egit, ſed aliud qd
dam multo magis admiſit ridiculum. Progreſſus enim in medium ſenatorū, inter
duos conſules conſedit mediū, admodum metuentes, ne unum ex illis correptū
flagellis quemadmodum arietē cederet. Quam audaciam partim ex illis admira
bantur, partim ridebāt. Nōnulli uero ſuſpicabantur, ne ex immodica inſaniæ affe
ctatione uero furoris morbo implicatus eſſet. Et ſanè perhibebant illum, poſtq; à
tanta ueſaniæ temulentia ſobrius eſſet factus, in tantum ob hæc quæ turpiter ad
miſerat, affectum eſſe poenitentia, ut præ nimia mentis moeſticia ægrotus decum
beret, reuera ita propter immodicè affectatā inſaniam perturbatus. Atqui ne ipſe
quidem hoc occultè aut diſſimulātè habuit, ſed ſatis manifeſtè declarauit. Si quis
dem poſtulantibus iterum æqualibus, ut Aiacem in illorum gratiam deſaltaret, ad
hibito repreſentatore, inquit ad theatrum, ſatis ſuperq; eſſe ſemel inſaniuiſſe. Ma
ximè uero oim eius animum diſcrutauit æmulus. Cum enim idem Aiæ illi ex cō
poſito deſaltandus eſſet, adeo modeſtè & temperanter eius repreſentauit inſani
am, ut magnā inde laudem reportaret, ſaltationis fines nuſquam egreſſus, neq; re
preſentando furenter in quenquam debaccharus. Hæc tibi o amice, pauca ſanè ex
perq; multis decerpra oſtendi ſaltationis ſtudia atq; exercitia, ne proruſ indigne
aut dolenter patiaris, ſi iſta libenter & magna cum uoluptate ſpectare ſoleā. Ceter
um, ſi animus eſt, remecū eiuſmodi participem eſſe ſpectaculi, ſat ſcio illius ille
cebris te captum iri, inſuper etiā tripudiatuſ. Itaq; nihil opus eſt, ut illud Circe
dicta

Nimia affecta
tio artis.

Exemplū Ca
coſeliæ.

Concluſio à
cauſa et affe
neratione.

Odyſ. 11.

dictum tibi occinam, obstupui quod te nil pharmaca nostra bibentem demulcere. Haud dubit enim demulceberis, & per Iouē negasini caput, neq; porci cor habebis, uerum mens tibi firmior erit & cultior. Tu uero prę uoluptate quā spectando mirificam capies, non multum Ciceoni potando tribues. Nam quod Homerus de *Odyf. 2* Mercurij uirga aurea affirmat, q̃ illius adminiculo quorum oculos uoluerit in somnum soluat, rursus alios dormientes excitet, hoc planē efficit saltatio, & oculos demulcens, & excubare faciens, & mentē ad singula humanę uitę acta accuratius discutienda excitans, CRA. Atqui iā tuis me Luciane dictis persuasisti, tamq̃ mihi patēs & aures & oculi. Et uide dāmicę ut memoria teneas, ut si quando posthac in theatrum iueris, & me tecum unā pariter spectatū abducas, ne tu solus inde nobis sapientior regrediaris.

LEXIPHANES

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

ARGUMENTVM.

Deridet hoc dialogo Lucianum Cacoze losistos, & affectatores obscuri, atq; inusitati sermonis, qui dā uerbis plerumq; obsoletis, & ab ultima uetustate repetitis, interdum etiam nonis & à se confictis, omnia obscurant, & quasi quibusdam tenebris inuoluunt, egregie eloquentes, ac docti perhiberi cupiunt. Fictio ad hoc exemplo Lexiphanis cuiusdam, quem, dialogum quendam: ad imitationem (ut ipse quidem uideri uult) symposij Platonis compositum, recitantem introducit, adeo ineptum atq; ridiculum, ut propter uerborum obscuritatem, quę tamen eiusmodi sunt, ut uix ab ipsis illis, antiquę comędię scriptoribus, ex quibus pleraq; ea desumpta sunt, si redeant, intelligi satis posse uideantur: res quoq; & ipsum argumentum eiusmodi sim, ut nō facile quicquā fragidius excogitari queat. Quo illud nimirum indicare uoluit, affectatores istos, dum non res, quas dicant, sed uerba, ad quę res accomodent, querunt, in utroq; pariter ridiculę ac stultię sese dare solere. Subijcit tamen ad finem paraneses quasdam, quibus eundem hunc Lexiphanem, rectam eloquentię, ac studiorum bonorū rationem cdocet. Quale quiddam infra quoq; in Rhetorum didascalo facit, ubi duplicem ad eloquentiam comparandam uiam proponit: alteram asperam quidem, sed ueram ac rectam, alteram autem compendiosam ac faciliorem, sed ad nōtum atq; affectatum istud genus, cuius exemplum hic proponit, ducentem. Semper autem hoc hominum genus apud omnes odio habitum fuit. Quid enim detestabilius, quā id quod omnium prestantissimū à natura accepimus, & quo solo à ceteris animantibus differimus, ita corrumpere ac deformare, ut iam neq; affectum amplius suum habeat (quem enim moueant, aut doceant non intellectat) neq; ad id adhiberi queat, ad quod ab initio comparatum est. Proinde & olim, legimus Augustum Cęsarem ob hoc niciū Męccornatum, & item Caium nepotem reprehendere solitum, & apud Athenę irridetur cum alijs quidā, tum Dionysius, qui uirginem *μεινάρδ pop.* & bouem *γάρδαρ.* & porcum *ιάρχορ.* & alia id genus nouis atq; affectatis uerbis dixisset. Nostra quoq; etate Dialogus Oschorum atq; Volschorum ille, indicio est, quantum ab hoc dicendi genere, doctorum ingenia semper abhorruerint. Porro quod ad uersionem attinet, equidem ueniam à lectoribus precor audacis huius meę, qui scriptum adeo tenebricosum, & alicubi, ut uidetur, non satis integrum quoq; uertendum mihi sumperim, præsertim in tanta ueterum authorum paucitate, atq; penuria, sine quibus pleraq; intelligi hic recte non possum. Quod sanē haud unquam facturus fuisset, nisi instituti operis, & amici eius, cui hanc operā locauit, maiorem, quā fame ratione habendam putasset. Nam illud ingenuę fateor me non pauca plane adhuc assecutum non esse, & pleraq; per coniecturas, & modica quedā uestigia incedendo, leuiter, & quasi per quamdam transennā, ut dicitur, magis assecuisse quā deprehendisse. Ob quę etiam si reprehendendus fuero, illud tamen non omnino contemnendum effecisse me puto, q̃ per hoc alijs ac doctioribus quibusdam, ansam inuestigandi atq; ultrā contendendi præbuisse uideor. Neq; uero illud me latet, quod hoc argumentum, non simplicibus uerbis uertendum atq; tractandum fuerat, & quod simili aliquo dictionis genere ludendum, & gręcis respondendum erat, propterea quod hic nihil aliud quā uerba, & eorum siue antiquitas, siue obscuritas spectanda ueniunt, rebus ipsis, ne tantilli quidem eos, qui hæc latine legant, iuuantibus. sed tamen cum in eo genere ipse mihi nihil tribuam, neq; me dignum aliquid præstare posse, uideam, malui equidem quibuscunq; uerbis ac modis reddere hæc. Cetera autem, quę ad ludum & festiuitatem pertinent, illis relinquere, qui & ingenio plus ualent, & in eo genere aliquando periculum fecerunt.

Calidū uerū propter consonantiam uocū caloris & squaloris, nām αὐχμὸς est squalorem significat, qui ex nimia siccitate provenire solet. Vnde & pro peste quæ ex nimio aestu contrahitur, positum reperitur. αὐχμὸς autem id quod nuper factum est. Videtur autem & pravam pronunciationem affectatoris istius notare.

αὐχμὸς aurium sordes significat. Cypselus autem & Perianther Corinthiorum reges uetustissimi fuisse, quorum & Pausanias meminit. εὐλεΐς, quam uocem ipse infra in Rhetorū didascalō exponit: τὰ δὲ αὐτῶν ἐργα μνησθῆναι.

προϊδνύσμεν, quod uolubimur proprie magis significat.

βύρσοι, græcè. τὸ ἐπιλῶρον. ἔγγυος δὲ αὐτῶν, græcè et notat Hefychius ἐγγύς etiam ὁ ἀνὴρ significare.

In græco est ἀσπράδην & ἀσπράβλαττον quorū alterum nonnulli pro mulo, seu iumento, alterum pro ephippio seu sella, non pro muliere accipiunt. uide Suidam.

αὐχμὸς. Cuius uocis & Athenæus in hac significatione meminit lib. 3. ubi & ipse de affectatoribus huiusmodi tractat. γυναικὶ τὰ λῶ, græcè, apparet autem bulbi genus esse. Bracana uero agrestia holera sunt, ut apud Suidam.

LEXIPHANES, formosus ille, cum libro scilicet, LEX. Per Iouem Luciane, scriptum est horum quoddam meorum, calidum adhuc. LVC. Iam enim quippiā de squaloribus nobis scribis? LE. Haud equidem. Neque uero squalorem dixi, sed uenustas quædā est scriptū adhuc recēs ita appellare, Tu autē uideris, aures sordibus oppletas habere. LVC. Ignosce amice, Nam multū affinitatis inter se habent calor, & squalor. Sed dic mihi, quod nā argumentum scripti istius est? LEX. Cōuiuium in eo uelissimū instituo contra Aristonē illum. LVC. Multi quidem Aristonē sunt, sed tu quantū ex symposio colligere licet. Platone m uideris mihi dicere. LEX. Rectē sentis, ceterū qd dicitur ut facile cuius alteri inexplīcabīle fuisset. LV. Proinde mihi pauca ipsius libri recita, ut ne omnino expers sim epuli istius. Ne erat enim quoddā pocillaturus ex ipso nobis esse uidere. LEX. Camillatorē igitur hunc abs te in humū pñce. Ipse uero auri bus factis permeabilibus auscultat, absit autē obturatrix ista Cypselis. LVC. Dicaudacter. Nam mihi quidam neque Cypselus neque Perianther in auribus residet. LEX. Aduerte itaque interea, quo pacto peragā, Lycine, orationem. An ea principium cōmodum utiq; habeat, ac multū eloquentiæ præ se ferat, & stilo haud quaquam trito, atq; obuiō composita, præterea autem & uerbis bonis ornata. LVC. Apparet huiuscemodi esse. Præsertim tua cum sit, sed incipe tandem. LEX. Proinde cōnabimur postea, inquit Callicles. Exin uespertinum illud (quod solet) in Lyceo obambulabimus. Iam nunc autē tempus est ungēdi, pro meridiano atq; æstiuo more, & ad solis splendorem apricandi, ac postquam lauerimus, panem est tandi. Atq; adeo abeundum iam est. Tu uero puer, strigilem mihi, ac uestem pelliceam linteaq; & saponē, ut mittas in balneum atq; ablutoriam ut afferas. Habes autem humi iuxta & armariolum duos obulos. Sed et tu quid ages, Lexiphanes. Venies ne, an amplius hic demoraberis. Tum ego, iam olim, inquā, lauaturus. Nam & agrē incedo, & ex ijs quæ circa anūs sunt, malē habeo, mula & clitellaria uectus uidelicet. Approperabat enim mulio, tamen si claudicaret ipse. Sed & in ipso agro absq; labore non fui. Deprehendi enim operarios cantilantes, æstiuam cantionem, eos nimirum, qui patri meo sepulchrum extruebant. Postquā igitur cum illis unā fodissem, & cum ijs quoq; qui ripam aggerebāt, ipse parumper manū operi ad mouissem, illos quidem reliqui, & frigoris causa, & quia & uredo quædam erat. Scis autē quod in frigore uehementi uredines generentur. Ego uero obambulans culta agrorū etiam allia repperi inter ipsa enata. Ac & terræ clauis aliquot effossis, scanarijsq; herbis, & Bracanis esui collectis, præterea & hordeo cōempto (nondum autē prata florentibus uerbis fragrabāt, ut pedibus incedere liberet) sublatus in mulā, ateriui summum podicem. Et nunc ex eo egrē & cum dolore incedo, & sudo frequenter, & corpore elanguesco, opusq; habeo quam plurimum in aqua pernatāre. Iuuat autem post laborem ablui. Proin & ipse puerum curriculo ablegabo, quē uerō

uerissimile est, aut apud *Lecithopolim*, aut certe apud eū, qui *⌘* sacculos distrahit, me expectare. Atqui edictum illi fuerat, ut ad a Selga obuiam ueniret. Sed in tempore eum ipsum, adest, mercatus panem b Colostratum, & allos subcineritios, & cepas uirescentes, & Fucas, & *⌘* Oebum istum, & *⌘* leporinam & binis intestinum illud multiplex & rugosum, & d Phoctas. Euge Atticion, recte abs te factum, quod magna itineris peragendi parte me subleuasti. Ego uero, inquit, ille e Sillus propemodum, here, factus sum, dum te circumspicio. Cæterum ubi tu heri cœnasti? Num apud Onomacritum. Haud quaquam per Iouem inquam ego, sed rus ibam, ubi si ripæ aggerem protendi. Scis autem quàm studiosus agrorum sim. Vos autem fortasse putabatis me g cottaborum strepitus exercuisse me. Sed ingressus, hæc atq; alia suauiter condito, ac mastram emunda, ut Thridacinas nobis pinsatis. Ego autem abiens in sicco, & ad solem ungar. Et nos, inquit, Philinus, ego uidelicet & Onomarchus, & Hellanicus hic sequemur. Nā & gno non medium iam horologium umbra designat, & periculum est ne in aqua ista impura, & aliorum eluue co inquinata, lauandum nobis sit à tergo e Carimantum inter fecem uulgi, confertis illis undiq; nos trudentibus. Ibi tum Hellanicus. Ego uero, inquit, etiam ægrè intueor, & mihi pupillæ oculorum, quasi quodam atramento offuscatæ sunt, & nictō frequenter, & lachrymas subinde emitto atq; ipsi mihi oculi medicinam gestiunt. Ac opus habeo Aesculapij filio aliquo, medicinæ ocularis probè perito, qui miscendo atq; infundendo medicamentum aliquod, rutilare mihi faciat oculos, & non amplius lippitudine laborare, aut humidum & aquosum uidere. Atque huiusce modi quædam inter nos uerbis prosecuti, omnes qui tum aderam, abiimus. Et postquam uenimus ad gymnasium, exuti uestibus, alius quidem pancratio, alius autem luctra, & palæstra recta exercebatur, alius pinguiter perunctus membra variè distorquebat, alius faculol cōtendebat, alius plumbeos quosdam lapides obnixè atq; uibratim tenens, manu iaciebat. Deinde ubi muruo exercuissemus nos, atq; alter alterum postergassemus, gymnasioc; satis iluluissemus. Ego quidem & Philinus, postquam in labro calido abluissemus nos, abluimus. Reliqui uero, ubi caput frigida tinctum, Delphinum more immerfissent, mirabili quodam modo inter aquas iuxta adnabant. Reuersi autem iterum, diuersis locis diuersa agitabamus. Ego quidem subligatis crepidis, caput fricabam dentato strigile. Non enim in cepijm, sed in Scaphij modum tonsus eram, ut qui non multo ante mentum ac uerticem derondissem. Alius autem calida n glutiebat, alius uentrem o reieciabat, alius raphanis in renes partes concisis, absorbebat sal. sas ac pisculentas illas offellas, alius agrestes poliuas cœmanducabat, alius etiam hordeum ingurgitabat. Atque ubi iam tempus erat, in cubitus inclinati, cœnabamus. Positæ autem erant & sellæ & grabatula quædam, Proin cœ-

⌘ Hoc est, quæ ipsa, uel etiam oua uendit.

⌘ Nam Suidas γυμνασία ἢ σκευοθήκη ait, & Pollux à quibusdam peram dici affirmat.

a Vtrum corruptum hic aliquid sit nescio, certe quid uelit, non puto facile à quoquam intelligi posse.

b Sic interpretari placuit πυρίασην, quem tamen alij pro ipso πύον, hoc est colostrum accipiunt. Idem & πυριεφδος dicitur. Commentar. in Aristoph. Vespass. Athen. lib. 14. & Pollux lib. 2 ca. 12.

c Gaza interim fucas, interim squillas uertit apud Aristotelem. Athenæus lib. 7. φουκιδας uocat.

d Neque de Oebo, neq; de Phoctis reperio quicquam, pro λαγώνιον autem λαγώνιον lego, quod & apud Hesychium legam, quanquam neq; de hoc adeo contendo.

e Hoc est strabus, ἀσθλαίνων, quod proprie significat subsannandi causa, oculos recutere, seu retorquere, Vnde & Silli uersus. Pollux.

f Πύον. i. πύον, quod contra aquæ impetum opponitur. Supra & νδ' ἡγεῖται idem dixit. Vide Hesychium.

g De Cottaborum ludo Athen. lib. 10. 11. & 15. Pollux li. 6. ca. 19. & Suidas meminit, et Plautus. Vide ne crebri in te Cottabi crepent.

h Hoc nomine μάχης quoddam genus Atticè uocant.

i Inde ἔνερκαυρος locus Constantinopoli fuit, cuius alibi mentio fit.

k ἐν λατρίῃ. Vide Hesychium. Carimantes autem quos dicat, non satis intelligo, nisi si accipiamus sordidos quo spiam, & mercenarios, quæ caput obligatum habeant, aut onera gestent, quales ab Hesychio & κερμοίροι dicuntur.

l τῶν κερκῶν ἐν τῇ βαλῇ. Vide Hesychium.

m κῆρυξ & σκαφίον tonsuræ species erant. Scaphium quando tota coma ad cutem usque detonsa erat, Cepium autem sen cet us quando ad frontis ornamentum capilli resciti erant, ut Comment. Aristoph. in Aues tradit.

n ἰδρυμοτεράξ, fortasse id quod Plautus dixit thermopotare.

o τὰν νῆσιν ἄμα, significat autem vasis ieiunium, & item intestinum ieiunium inter stomachi & uentri m.

p φανλίας, Ita Suidas exponit, quanquam Hesychium genus mali grandioris esse dicat.

★ Intelligo pedes, eò quòd bifidi sunt.

* Id est fixum, Proprie tamen λαβὼν extremam partem epatis uocant.

α Intritum quo idam Barbaricum est. Vide Suid.

β Pollux inter placentas recenset δρυμῶνides. De Thrijs autem Commentator Aristophanis in Equitibus copiose.

ε τῶν ἐκ σαργάνης, de cuius significatione Hesychius.

δ Capum intelligo.

ε Ipsa quidem uox parasiti, quid significet, notum est, sed quòrsum spectet, piscis parasitus, puto obscurum esse.

ζ σιφῶνι. s. pro τιφῶνι Atticè, Est autem τίφος, ut Hesych. exponit ὁ λυγρὰ, quæ à Latinis quoque olyra, quibusdam autem siligo dicitur. Vnde τιφῶνι pates, quorum et Athenæus meminit lib. 3.

θ ἰσχυροῦς. ἢ ἰσχυρῶν. nisi quis malit parua ac magna accipere.

ι Obscurum quam intelligat, nisi si tripodem, qualis à Δελφικῇ fuit.

κ Poculum est angustioris, inter bibendum sonitum edens. Athenæus et Pollux.

λ Ut apud Homerum ἀμφικύπελλον. de cuius Etymologia Athenæus li. 11.

μ De Thericleo poculo, uide item Athenæum.

ν ἀνεμοφόρον, hoc est, quæ uento ferri queat.

ξ Hoc est, literis inscripta, quorum ipsorum quoque meminit Athenæus eodem li. 11.

ο το κύλικος, sic enim malim, nisi quis κύλικος pro ora seu labro poculi accipiat, et το μέσοις μάγιστρον referat.

π ἰππολέης, quod Athen. li. 3. à Romanis miliarium dixerunt, uas ad calefaciendam aquam comparatum.

ρ Quodnam unguentum hoc sit, obscurum. Podoctypa autem et Trigonistria, nomina psalteriarum uidentur esse, Nam Trigonis et Hesychius et Pollux meminere.

σ λακύνδα à λακύν, uidelicet, cuius uerbi Athenæus meminit lib. 1.

θ De hoc Pollucem uide lib. 4 ca. 14.

ι Suidam proprium hoc esse tradit, quanquam apud illum ὁ στυγερῶν legitur, ego tamen congnomentum magis esse puto ab ouis uel frangendis, uel deuorandis, uel simili aliquo factum.

κ λαβὼν τινὰ. Pollux τὴν λαβὼν per u habet.

★ ἄγρνα et ἀπόρροια, tametsi et uoces proprie inutiles, et gestu inhabiles significant.

✠ Eum qui gestat lampada, ut sacerdotes Prometheus, Vulcani etc.

na quidem collaticia erat. Apparata autem erant multa, & uaria, ★ bifida uidelicet suilla, & laterum pulpamenta, & suminis quædam, & suis nuper enixæ intestinum illud quo foetus recipit, & epar * è sartagine, & allatū, & Abyrtace α, & similia quædam condimenta opipara, deinde & β Thrymmatides & frictillæ ficulnis folijs inuolutæ, & ex melle dulciaria. Ex natatilibus autem & marinis cartilaginea multa, & quæcunque ostraceis reguntur & offæ ponticæ, eorum quæ γ Sportulis siue nassis excipiuntur, & anguillæ cipaides, & gallina altilis, & gallus, δ qui canere desijt. Etiam piscis erat ε parasitus, & ouem totam in furno assatam habebamus, bouisque iam grandioris atque euo confecti, pernam anteriorem. At uero panes aderant ζ siliginæi, non mali, & alij nouilunares, post festum, ceu præterito uadimonio dilati, & holeræ, cum θ subterranea, tum in altum excrecentia. Vnum autem erat, non uetus, sed exijs, quæ in utribus offeruntur, quod iam mistum quidem desierat esse, nondum tamen ad plenum coctum erat. Pocula uero posita erant, omnis generis in Delphinide η mensa, puta crater ille occultator frontis, clauatus. Mentoreum opus, habens aniam præhensu facilem, & ι Bambelius & κ Dirocypellum & fictilia multa, qualia λ Thericles coquebat, multicapaciaque, atque alia latioris, quorum quædam ex phocæa, alia uero è Gnido adfecta fuerunt. Omnia uero tenuia, m fragiliaque, ac teneras testas habentia. Erant autem ibi & cymbia, & parua phialæ quædam, & pocula quædam n grammatica, ita ut plenus esset ο abacus. At uero π lebes furnarius ebulliens, in caput nobis euertere carbones. Bibimus autem continuis haustibus, & iam inebriati eramus, atque exinde ungebamur ρ cancharide, & introduxit nobis quispiam Podoctypam, & Trigonistriam, atque exinde alius quidem in tabulatum assultans, irrumpendi locum quærebat, alius autem crepitu ac plausu digitorum τ ludebat, alius porro cum risu lumbos lasciuiter θ agitabat. Atque interea ubi iam lauissemus, commessantes ad nos intro irruperunt, ultro non accersiti. Megalonymus, causarum ac litium sectator ille, & Cherea aurifex, is qui tergum uariiegatum habet, & Eudemus τ Oocataxis. Ego uero interrogaui eos, quid nam accidisset eis, cur tam serò uenirent. Cherea igitur, u segmentum quoddam inquit & in aures & pedicas filiarum mearum apparabam, & ob hoc ad repetia uobis ueni. At ego, inquit, Megalonymus, alijs rebus occupatus fui. Dies enim fuit, haud quaquam iudicialis, ut scitis, & nefastus. Proinde, utpote silentio in foro existente, neque perorare licuit, neque per diem dicendo, α quam & clepsydram dispensare. Cum audissem autem, quod imperator conspiciendum sese præberet acceptis uestibus inusitatis, & bono stamine textis, subligatisque calceis antea ★ non gestatis, proripui me ipsum foras. Atque exinde statim incidi in ✠ Daduchum & Hierophantem

phantem, ac cæteros arcanis ac turpibus operantes, qui Diniam obtorto collo ad magistratum rapiebant, reum facientes, quod ipsos nominasset, idem cum sciret, quod ex eo tempore quando initiati fuissent, & sine nomine forent & innominabiles, utpote sacri nomines iam facti. At nescio, inquam, quemnam hunc Diniam dicas. Vocabat igitur me nomine. * Est, inquit, in tabernis aleatorum homo perditus, * ex egenis ac uilibus istis, semper comatus ac squalidus, endromidum, aut bancidarum, & calceamento subligatus, ac ueste manicata indutus. Quid igitur, inquam, deditne poenas aliquo modo, an calcibus insultans, aufugit. At uero ille, inquit Megalonymus, qui antea inter tibias & cantores perstrepebat, iam immobilis ac tacitus est. Nam imperator segregatum, & à reliqua grege scorsim amorum, circumdatis illi maniciis, & intento uinculo collari, in pedicis ac tibialibus tormentis degere hominem fecit. Quare in uinculis existens, pedebat nonnihil miser ille præ timore, & crepabundus erat, pecuniamque pro redimenda uita dare uolebat. At me, inquit, Eudemus, summo diluculo accersit ad se fecit Damalias, is qui olim quidam athleta fuit, multasque uictorias rettulit, nunc autem præ senectute iam à certaminibus abstinet. Nosti æream statuam in foro positam. Ac alia quidem picando, alia inflammando peregi. * Domum enim deducturus hodie fuerat filiam suam ad nouum maritum, iamque adeo exornabat illam. Cum interea anxium * quoddam malum interueniens, diremit festum. Nam filius ipsius Dion nescio quacausa, mœrore affectus, imò deorum odio aliquo agitatus, strangulauit se ipsum. Ac satis scitote, periisset ille, nisi ego superueniens ablaqueassem ipsum, & à resti soluissem, diu geniculatim assidens, & compungens hominem, huc, illuc, ceu infantem in cunis, uersans & unde quaque explorans ac tentans sicubi concretum adhuc guttur haberet. Quod autem potissimum profuit, illud erat, quod ambabus manibus comprehendens illius latera, * uel compressi. Tum ego, num illum, inquam, Diana dicis, cingendum, & scortum propendens habentem, mulierosum, & lentiscum subinde rodentem * adolescentem, masturbantem, & obscenè tractantem, si quem probè mutoniatum senserit ipsum admittens, at ille cerè etiam delicatus & gulosus. At deam, inquit Eudemus, admiratus, Diana enim ipsis est in mediâ aula posita, Scopadeum opus. Ad hanc procidentes & Damalias, & uxor eius, uetula iam, & capite admodum cano, supplicabant ei, ut miseretur sui. Illa autem statim annuit. Et nunc Theodorum, seu potius Arthemidorum adolescentem hunc habent. Consecrarunt autem illi, cum alia quedam, tum sagittas, & arcus, quoniam his delectatur. Sagittaria enim & iaculatrix, & bellatrix Diana est. Bibimus igitur, inquit Megalonymus. Etenim & lagenam hanc uini uetustioris uenio uobis afferens, & recentis

* *ἐγκυβιστάλος*, quod si ab *ἐγκύπτειν* & *κύβητος* de uictoria. *scortum* belluonē significabit. Sed tamē apud Hesychium *ἐγκύβητος* *δοξασ* *παι* legitur, pro eo, ut ipse ait, *ὅς μὲν τὰ τῶν τὰ ἀλφειῶν μὴ δὲ δὲ ὄντων τυγχάνει ἀλάμπος*, quod neque ipsum quale sit, satis planū est, *ἀντολὴ* *κύβητος* *αὐτὸς* *ἐν τῇ ἀλφειῳ* *κύβητος* ab Hesychio exponuntur.

* *Endromides* *curforū* sunt, & proprie *Diana* *Bancides* *αὐτὸς* *Crocce*, mulieres. *Pollux*.

Nescio corruptumne sit locus, an mutilatus.

* *μὲν πορ*, sed haud scio an *τῶν πορ* potius legendum, de quo etiā in *proemio* Eras.

* *τὰ ἄκρα*, latera uerti, propterea quod et *imaciac* latera, *τὰ ἄκρα* dicuntur, ut *Pollux*.

* *μύρτανα*, *ἀπὸ μύρτιος*, scilicet genitū muliebri.

* *σχινὸς ῥόπτου*, quo nomine notabantur quī elegantie & cultui muliebriter studebant.

* *λεκαλίδος*, *ἀπὸ λεκίδος*, seu *λίματος*, quē patinam significat, ut *Pollux*. Coniecturaliter tamen, quanquam haud scio an corruptus locus sit, uidentur enim deesse quoque nonnulla.

Vt à dea seu Dianā restituit, & uita donatum

Pro antiquis
simis accipio
*Fortasse
as quæ et ho-
die ex uino
ut aqua assa-
tis carnibus p-
f. hanc ad
n. b. n. u. r.
a. e. p. o. d. a.
n. a. x. a. w. i.
q. a. s. u. i. d. e. l. i.
c. r. r.
h. f. u. r. t. a. u. t.
Crobili cer-
te quædã te-
x. u. z. a. c. a. p. i. l. l. o.
r. u. i. n. a. c. u. i. u. m.
d. e. f. i. n. i. t. e. s. , a. n.
t. i. q. u. o. r. u. m. A. t. h. e.
n. i. e. n. s. i. u. g. e. s. t. a.
m. e. n. , u. t. C. o. m.
m. e. n. a. T. h. u. c. i.
d. i. d. i. s. i. n. l. i. b. i.
+ π. α. λ. φ. ο. λ. ο. s.
μ. ο. ρ. q. u. o. n. o. i. e.
o. m. a. n. g. o. n. e.
e. x. p. u. e. r. o. r. u. m.
m. o. d. e. r. a. t. o. r. e. m.
i. n. t. e. l. l. i. g. i. p. o. s. s. e.
p. u. t. o.
+ f. o. r. t. a. s. i. s. a.
λ. α. λ. ε. μ. η. δ. i. s.
δ. i. s. o. γ. α. ν.
υ. υ. σ. θ. α. e.
+ χ. α. ρ. ο. σ. θ. o.
φ. ο. s. , q. u. o. s. i. n.
p. r. e. i. n. f. r. a. i. n.
R. h. e. t. h. d. i. d. a. s.
e. x. p. o. n. i. t. o. p.
χ. ε. υ. s. a. s. , i. d. e. s. t.
s. a. l. t. a. t. o. r. e. s.

casei massas, & oliuas humi collectas. Custodio autem ipsas sub sigillis cariosissimis, & oliuas alias natatiles*, & lutea hæc pocula, acuti testacea ac destillantia & ut ex ipsis bibamus, præterea & placentam ex intestinis concinnatam, & quibusdam quasi Crobylis intextam. Tu uero puer plus aquæ infunde mihi, ne capite grauari incipiā, & exinde ob id mangonem*, seu castigatorem contra te accersam. Scitis enim quā grauiter cōcitare soleam dolore, & caput habeo densum, nec facile uaporibus peruium. Post potum autem nugabimur mutuo, qualia & quæ cōsueuimus. Non enim intempestiuum scilicet hoc, temulenter agere. Tum ego, laudo, inquam, isthuc. Emolumentū enim quodcunq; etiam sumus. Atticæ proprietatis, haud postremū. Recte dicis, inquit Callicles, nam nugis mutuo prouocare nos, uoluptatem & quandā affert. Ego uero, inquit Eudemus, frigus enim est, me racioni uino malim inuis stipari. Nam frigoris impatiens sum, & tepesfactus, libentius audiuerō digitis gesticulantes istos, tibi cinem puto & Barbitēdū. Quid hæc ais Eudeme, inquam, an tu silentiū nobis imperas, tanq; ore carentibus & lingua spoliatis? Mihi uero & lingua iam pridē dictur it, adeoq; iam animo prouehebar, quasi antiqua uobis narraturus quēdam & ablaturus omnes uos lingua. Sed tu simile quiddam fecisti mihi, ac si quis nauem onerariam, tribus instructā uelis, secūdo uento nauigantem, implentibus linthea Notis, prosperē labentem, & per summos fluctus euntē, retinaculis quibusdam ancipitibus ancoris ferreis, naualibusq; pedicis demissis retineat, & cursus impetū inhibeat, inuidens uidelicet tranquillari. Proinde, inquit ille, tu quidem si placet, nauiga, & nata, & curre per undas intempestas. Ego autē interea bibens, de terra, ut Homericus ille Iupiter de rupibus alicunde, ut de summo cœli uertice spectabo & te iactari fluctibus, & nauem ipsam de puppi à uento aquis immerfari. LVC. Satis ó Lexiphanes & potus & lectionis istius. Ego enim tibi ebrius iam sum, & nauseo, & nisi q; primum euomuerō ista omnia, quæcūq; recitando persecutus es, fat scias, uideor mihi mox insanus ac furiosus fore, obstrepentibus mihi undiq; uerbis istis, quæ mihi modo offudit. Quanquam à principio ridere in mentem ueniebat mihi illorum gratia. Verū postq; ea multa, atq; omnino similia erant, miserabar tui ob miseriam, & infelicitatem istam, cum uiderem in labyrinthum quendam irremeabilem incidisse te, morbumq; ægrotare maximum, imo uero atrabile percitum. Cogito itaq; apud me ipsum, unde tam multa mala collegeris, & quam longo tempore, & ubi deniq; conclusum habueris tantum examen absurdarum, ac distortarum uocū, quarum alias quidem ipse finxisti, alias autem defossas alicunde eruens, iuxta Iambicum illud:

Pereas miseras qui eligis mortaliū. tantum cœnum unde quaq; cogens in me exhausti. Porro uideris mihi neminem amicum, aut familiarem, aut beneuolum habere, neq; etiam in uirum liberum, & qui loquendi libertate uteretur incidisse unq; qui uera monendo, liberaret te à morbo isto intercutaneo, quo quidem correptus es, & præ malo illius, periculum, ne disrumparis, sustines, tibi ipsi aut bene habito corpore esse uideris, & calamitatem istam pro bona ualetudine ducis, ac ab ijs quidem qui nihil intelligunt, laudaris, quando illi quid tu patiaris, ignorant, à doctis autē miseratione dignus putaris. Sed cōmodum Sosipolim hūc medicum accedere uideo, age huic tradendo te, & super morbo differendo remedium aliquod inueniamus tibi. Intelligens enī uir est, ac multos iam ad se receptos itidem ut te, semisanos & infatuatos à morbo infuso pharmaco liberauit. Salue Sosipoli, atq; hunc Lexiphanem, quæso ad te receptum, sodalem, ut scis, nostrum, nugis aut in præsentia quibusdam, & peregrino circa sermonem morbo correptū periculumq; sustinentem, ne prorsus pereat, serua, quocunq; tandem modo. LEX. Nequa q; Sosipoli me, sed hunc Lyetinum, qui manifestē desipit, & homines mente præditos parum sapere existimat, ac iuxta Mnesarchi filiū, Samium illum, silentium, ac lingue ignauiam nobis intendit. Sed per Mineruam haud unq; erubescens, aut trepidam, & per magnū feræ debellatorem Herculem, ne tanti ipsum

quantum

uicium committis, quod non antea sententias ac res, quam uerba paratas habes, ac postea uerbis eas exornas, sed sicubi uerbum alienum ac peregrinum repperisti, aut ipse fingens pulchrum putasti esse, huic postea quaris sententiam accommodare, ac damnum quoddam existimas, si illud non alicubi intruseris, etiam

★ Hefychius
eminit ēv
καλαυκία
cuiusdā, mīq
parēmā esse
quod mōdū
significetur.

si ad id, quod dicitur, minimè eo opus sit, quemadmodum paulo antè *συμελάν* *πρ* illum, nesciens quidem quid significaret, proiecisti, cum ille cum argumēto nihil conueniret. Atqui idiotæ & indocti quidem omnes obstupuerant, præ peregrinitate perculsis atq; attonitis illorum auribus: at qui docti erant, ambo- rum causa & tui, & eorum, qui te laudabant, ridebant. Illud uero omnium ma- ximè ridiculum est, quod cum plus quam Atticus uideri cupias, & sermonem ad uetustissimam dicendi formam diligenter exercuisse, talia quædam, imò ue- ro plurima intermiscas uerba, quæ ne puer quidem, qui nuper discere cœpit, ig- norare queat. Qualia sunt illa: *πῶς οὖν, κατὰ γῆς δύναι ἐν χόμῃ, ἀκούοντες ἐπιστακόντων*. Cum *★ χατῶν* quidem etiam uirilem uestem dici putabas, *δουλέρια* autem masculos pedissequas appellabas. Quæ quis non nouit? quod uidelicet *χατῶν* quidem muliebris uestitus, *δουλέρια* uero, de foeminis tantum dicantur. Ac- que alia multa, longè his clariora, quale est *ἡτῆτο*, & *ἐπὶ τῶν μὲν*, & *καθισθῆς* il- lud, quæ ne inquilina quidem attici sermonis sunt. Nos autem ne poetas quidem laudamus, qui uerbis obscurioribus, & minus usitatis, *★* poemata scribunt. Tua uero, ut pedestrem orationem cum carmine conferamus, perinde ut Dosia- dz Ara, & Lycophronis Alexandra sese habent, & si quid istis sermone etiam miseriore scriptū est. Quod si igitur hæc imitatus fueris, & dedidiceris, optimè de te ipso statueris. Siñ autem nihil animaduertens iterum in audivitatem istam prolapsus fueris, ego quidem admonitioni atque officio meo satis fecisse uide- bor, tu uero te ipsum accusabis, si utique etiam intellexeris, deteriorem esse te factum.

Id est, quomo-
do pulas, sub
terra ire op-
tabā, quando
audiebam te
recitantem.

★ Id est tui-
culam.

Seruiat.

Volauit.

Obuiam ueni-
ens.

Sedens.

★ κατὰ
γῆς δύναι
ut etiam

Quintilianus
lib. 1. ca. 14.

EVNVCHVS SEV

PAMPHILVS.

BRASMO ROTERODAMO INTERP.

ARGVMENTVM.

Historica quedam narratio est, qua Dioclis & Bago, peripateticorum philosophorum, inter se conten- tionem exponit, Eunuchus autem inscribitur, quod potissima contentionis pars in eo uersetur: utrum Eunuchus debeat, aut possit philosophum agere, Cum alter ab indignitate rei, & ab accidentibus philosophi- cæ professionis hoc negaret, alter autem exemplis, & sine seu officio philosophi, item à consequentibus sese tueretur. Vbi interim tacite illud quoq; indicat Lucianus, quod ea tum ætate philosophi ut nijijs & sceleribus magis, quam ex doctrina, & uita integritate censebantur. Exoro- dium ab admiratione trahitur, qua attentos facit, amplificando conditionem & professionem personarum, & rei qualitatem.

Vnde

NON nobis aduenis, Luciane, seu quidnam rides? Semper tu quidem & alia consueuisti nobis hilaris ac festiuus occurrere, uexisti hac maius aliquid solito uidetur esse, de quo risum nec cōpescere queas. LVC. E foro tibi adsum o Pamphile: porro mox efficiam, ut tu quoq; mecum rideas, simul atq; audieris cuiusmodi litis adfuerim actioni, duob. philosophis inter sese contendentibus. PAM. Iam istuc ipsum profecto ridiculū est quod ais, philosophos inuicē lites agi

Exordium ab admiratione, qua attentos facit, amplificatione rei a modo et personarum professione petita

tare. Nam etiā siquid magni fuisset negocij, inter ipsos modelle citraq; pugnam controuersiam compositam oportuit. LVC. Quid ais? tranquille componat illi, qui quidem solida plaustra conuicijs onusta, alter in alterum effuderint, uociferantes, miraq; peruicacia contendentes? PAM. Videlicet de disciplinis atq; opinionibus Luciane, ita ut assolent, dissentiebant, operant diuersæ factionis. LVC. Nequaquam, imo aliud quiddam erat hoc de quo dissentiebant: nam eiusdem sectæ erant ambo, eiusdemq; scholæ, & tamen orta inter eos lis erat. Porro iudices qui cognoscebant, primates erant huius Reipub. natuq; maximi ac sapientissimi. Breuiter, apud quos pudeat aliquis etiam parum apte quippiam eloquutus, nedum ad tantam prouectus inuerecundiam. PAM. Quin tu igitur litis argumentum exponis, quo uidelicet ipse etiam cognoscam, quæ restibi tantum risum concitarit? LVC. Scis Pamphile salarium, idq; neutiquam exiguum ab imperatore fuisse constitutum singulis philosophorum generibus: puta Stoicis, Platonis, Epicureis: cumq; his etiam Peripateticis: ita ut unicuiq; sectæ præmium esse æquale. Cæterum de mortuo ex his quopiam, alius aliquis in eius locum subrogandus est, qui sit optimatum calculis probatus. Porro præmium illud, atque bubula pellis erat quæpiam, quemadmodum ait poëta, nec procellus: uerum singulos in annos decies mille nummum, quos accipiunt, uti doceant iuuentutem. PAM. Memini quidem ista. Quin aiunt nuper ex illis diem obiisse quempiam: alterum (ni fallor) ē Peripateticis. LVC. Hæc ipsa Pamphile Helena, propter quam illi inter sese singulari certamine conflictabant. Et hactenus quidem nihil etiam ridendum erat in illis præter hoc, quod quum philosophos esse se profiterentur, ac pecunias pro nihilo ducere: tamen earum gratia perinde atque pro patria in discrimen adducta, pro religione maiorum, pro monumentis progenitorum decertarent. PAM. Atqui Peripateticorum istud est decretum: non admodum esse negligendas pecunias: uerum eas in tertio quodam bonorum ordine esse ponendas. LVC. Recte dicis. Nam ista quidem aiunt. Proinde bellum hoc ex maiorum iudicio, sententiæq; illis extitit: uerum quæ postea consequuta sint, iam ausculta. Primum complures quidem alij in defuncti illius funebribus ludis decertabant: sed inter hos præcipue duo uiribus pares: puta Diocles ille senex: nosti quem dicam, contentiosum illum inquam: præterea Bagoas, qui quidem ea specie est, ut Eunuchus esse uideatur. Inter hoc initio de doctrina, deq; philosophiæ decretis atque opinionibus est decertatum: uterque sui specimen ac documentum dedit, quod esset Aristotelicæ factionis, quodq; eius placita sequeretur ostendit. At per Iouem in hoc certamine, neuter altero superior erat. Lis igitur huc deflexit deniq;. Diocles definens iam eruditionis suæ periculum ac specimen ostendere, ad Bagoam descendit, ac uitam illius in primis carpere est aggressus. Bagoas itidem huius uitam uicissim taxabat. PAM. Idq; merito Luciane. Si quidem eius rei magis erat habenda ratio. Proinde sileo fortē iudex causæ sedissem, magis in hoc, ut mihi uidetur, futurus eram occupatus: potiusq; spectassem, uter moribus esset præstantior, quam uter ad disputandum ac dicendum promptior: atq; illi potius quam huic uictoriam adiudicassem. LVC. Recte dicis: Equidem isti tux sententiæ meum & ipse calculum addo. Verum ubi iam conuicijs, ubi maledictis essent satiati, tan-

Narratio à causa litis.

Modus et persone.

Vtrum Eunuchus debeat, ut possit Philosophum agere.

Defensio ab exemplis.

Accusatio ab accidentibus.

Defensio à finis & officio.

A Consequentiis.

Non obiectio & occasio suspensæ sententiæ.

dem Diocles illud aiebat nefas esse, uel conari aut proponere Bagoam, uti eum philosophiæ studio, cumque pulcherrimis illius præmijs commercium haberet, qui quidem Eunuchus esset. Imo hoc hominum genus, non solum ab eiusmodi contubernio secludi oportere, uerum ab ipsis etiam sacris, ac uasis puris, breuiter ab omnibus publicis cætibus eijci: ostendens inauspicatum quoddam & occursu infaustum spectaculum fore, si quis mane domo egressus, uel uideat istiusmodi quippiam. Atque hac de re multis uerbis differebat, affirmans Eunuchum neque uirum esse, neque mulierem, sed quiddam utrinque compositum & conflatum, planeque monstrum ab hominum natura specieque alienum. PAM. Nouam accusandi rationem nobis narras Luciane. Iamque & ipse ridere compellor, crimen audiens tam inauditum. Sed alter ille quid? Num obtricebat? an uicissim & ipse quiddam ausus est ad ista respondere? LVC. Initio quidem pudore ac metu (nam id est istis familiare) diutius obtricebat, erubescens interim, palamque præseferens id quod erat. Tandem autem tenuem quandam ac muliebrem ædens uocem, negabat æquum facere Dioclem, qui se quod Eunuchus esset, ob id à philosophia secluderet, cum qua foeminis etiam esset commercium. Allegabantur, Aspasia, Diotima, Thargelia, quæ causam illius adiuuabant. Præterea Academicus quidam Eunuchus natione Gallus, qui paulo ante nostram ætatem maximi nominis apud Græcos floruiisset. Porro Diocles etiam illum ipsum siquidem extaret, ac simili negotio sese misceret, prohibiturum sese respondit, nihil expauefactum opinione, quàm apud uulgus obtinebat. Adhæc quum ipse quædam dictæria in illum iaciebat, tum referebat in eum, quæ à Stoicis maximeque Cynicis dicta ad risum concitandum erant idonea, de corpore mutilo atque imperfecto. Hac in re iudicum cognitio uersabatur. Denique totius causæ iam illud caput esse coepit: Num Eunuchus idoneus esset censendus, qui ad philosophiam admitteretur, quicque iuuenibus præfici postularet, quum alter interim formam etiam ac corporis integritatem, in philosopho requirendam esse diceret. Maximè uero uti barbam altam ac promissam gerat, quo uidelicet ipsa, qui discendi cupidi aduenirent, uir gratis appareat, & is cui fides haberi debeat, neque indignus uideatur decem illis drachmarum milibus, quæ forent ab imperatore capienda. Cæterum Eunuchorum conditionem etiam quàm Spadonum esse uilior em. Nam illos aliquando uirile quiddam expertos fuisse, ac hunc ab ipso statim ortu fuisse exectum planeque animal esse quoddam uarium atque anceps, non aliter quàm cornices, quæ neque inter columbas, neque inter coruos numerari queant. Alter contra responderet eo iudicio, non de corporis agi figura, uerum de animi uirtute, proinde mensis qualitatem expendi oportere; deque dogmatum cognitione querendum esse. Eius rei testis citatus Aristoteles, qui quidem Ermeam eunuchum Atarne undum tyrannum supra modum sic admiratus, adeo ut illi perinde atque Dijs Sæcra fecerit. Ausus est & illud addere Bagoas, multo magis idoneum esse eunuchum, cui adolescentes erudiendi credantur, quod ab hoc nulla in illos calumnia possit hære, neque Socraticum illud crimen in hunc competat, quod adulescentulos corrumpat. Deinde quæ ille potissimum in mentum imberbe fuerat cauillatus, ea hic facite, ut ipsi quidem uidebatur, reiecit. Etenim si è barbæ prolixitate, inquit, philosophos æstimare conuenit, nimirum hircus ante omnes primas tenebit. Hic tertius quidam assistens (nomen hominis silebitur) atqui iudices, inquit, hic malis leuibus, ac foeminea uoce, reliquoque corporis habitu Eunuchis adsimilis, si quis uestes detrahat, egregiè uir esse uidebitur. Alioquin mentiuntur qui ferunt eum aliquando in adulterio deprehensum, membra in mæbris, ut legum tabulæ loquuntur, habentem: atque id quidem temporis ad Eunuchum confugisse, eaque reperta latebra absolutum fuisse, quum iudicibus crimen persuaderi non posset, ut qui è specie hominem iudicaret Eunuchum. A nunc mihi palinodiam canturus uidetur, idque propter ostentatum præmium.

Hæc

Hæc quum dicerentur, omnibus, ut par erat, risus est obortus. Porro Bagdas magis etiam perturbabatur, omnem in speciem sese uarians, atq; in innumerabiles uersus colores, cum frigido sudore fluens: ac neq; decorū sibi existimabat adulteri crimen agnoscere, neque rursus eam accusationem inutilem ad præsens certamen arbitrabatur. PAM. Profecto deridicula sunt ista Luciane, neq; uulgarem uobis, uti coniectandum est, uoluptatem præbuerunt. Verum quo tandem res euasit? Et quid super his pronunciarunt indices? LVC. Non erat eadem omnium sententia. Verum alijs quidem uisum est, uti nudato illo, quemadmodum in emptitijs seruis fieri consuevit, inspicerent, num in ijs quæ ad penem pertinent, philosophari posset. Alij uero sententiam dixere multo magis etiam hac ridiculā nempe ut accersitis è lustro mulieribus aliquot iuberent illum cum illis congregari ac uiri officio fungi, ast ante interim è iudicibus quopiam, qui quidem esset natus maximus, fideq; spectatissima, qui inspiceret, num philosophum præstaret. Hæc ubi omnium risu fuisset excepta, neq; quisquam omnino adesset, cui non doleret alius risu concussus, uisum est, ut integra causa in Italiam reijceretur. Et nunc alter, ut aiunt, ad eloquentiæ ostentationem semet exercet, atq; instruit, & accusationem quā elaboratissimam meditat, adulteri crimen aggrediens, id quod ipsi maxime aduersatur. Quod quidem & hic facit, iuxta malorum rhetorum morem, quum ex ipso crimine aduersarium inter uiros recenset. Contra Bagdas diuersa cura, quemadmodum audio, & assidue usum agit, negotiumq; præ manibus habet. Postremo uicturum sese sperat, si modo docere possit, se nihilo deteriore esse æquas ineuntibus asinis. Id enim amice uisum est optimum philosophiæ documentum, atq; una demonstratio, quæ refelli non queat. Proinde optarim, ut filius qui mihi est adhuc admodum adolescens, non animum & linguam, sed penem haberet ad philosophiam idoneum.

*Amicum in
philosophos.*

DE ASTROLOGIA

D. BRASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

ARGUMENTVM.

Astrologia defensio quadam est, à dignitate uidelicet, quam ab antiquitate, & præstantia eorū, qui illam ab initio coluere trahit, & à certitudine, quam ex similibus, & signis, ratiocinatione quadam colligit. Recenset autem principia uarias gentes & populos, à quibus illa inuenta, tractata, ac locupletata fuerit. Deinde & homines, & quid quisq; in illa singulatim uel obseruauit, uel tractauit. Quo loco et fabulas plerūq; Græcorum Poetarū, de Orpheo, Thiresia, Atreo, Thyeste, Bellerophonte, Phryxo, Dadalo, Endimione, Phaëtonte, ac cæteris quibusdam explicat. Postremo & utilitatem artis tradit, quo futuris rebus per hanc obseruatis, & mala facilius tolerare, ut pote præuidentes illa, possimus, & bonorum spe nos ipsos confirmare. Exordio dociles faciunt, statim proposito de quo, & qualiter dicturus sit, & obiurgat eos qui artem, ob imperitiam utentium ac præfitentium reprehendunt.

DE cælo, deq; astris est nobis institutus sermo. Non de ipsius quidem astris, neq; ipso de cælo, uerum de diuinatione ac ueritate, quæ ab illis in hominum uitam proficiscitur. Neq; rursus mihi libellus hic se traditurum aut docturum profertur, quo pacto diuinationem hanc esse qui liceat. Sed illud queror, doctos omnes cum in cæteris omnibus exerceant sese, suisq; omnibus tradant, solam Astrologiam nec habere in precio, nec exercere. Atqui hoc doctrinæ genus uerū

Propositio.

A simili.

*A quib. prim
cipio hæc ars
inuenta, cul-
ta & locuple-
tata fuerit.*

Aegyptij.

Libyes.

Babylonij.

Græci.

*Orphei Lyra
qua sit intel-
ligenda.*

rum est, neq; nuper ad nos peruenit, sed inuentu est priscorum regum, quos Dæ
amabant. At huius ætatis mortales non solum inscitia socordiaq; uerumetiam
odio laboris, diuersa ab illis sentiunt. Cumq; fortè inciderint in eos, qui falsa præ-
dicunt, tum & astra culpani, & ipsam Astrologiam habent exosam, neque saluta-
rem eam, neq; ueridicam arbitantes. Sed autem magis falsam atq; irram, haud
rectè, sicuti mihi quidem uidetur, sentientes. Neq; enim ob imperitiam fabri, ars
ipsa culpat, neq; ob cantoris inscitiam, ipsa musica parum est erudita: quin illi
potius artium sunt ignari, Cæterum ars unaquæq; suapte natura scita est. Pri-
mum igitur Aethiopes hanc rationem mortalibus tradiderunt. In causa fuit par-
tim gentis eius sapientia. Nam cæteris quoq; in rebus Aethiopes reliquos homi-
nes antecellunt sapientia, Partim regionis quam incolunt opportunitas, propte-
rea quod apud eos perpetua sit cœli serenitas, tranquillitasq; neq; patiuntur an-
ni mutationes, sed eadem temperie utiunt, Itaque cum primum uident lunam
non semper eodem uultu apparentem, sed uaria subinde specie, & in aliam atque
aliam uertì formam, uisa est illis ea res admiratione atq; disquisitione digna. De-
inde cum inquisissent, reppererunt hanc esse earum rerum causam, quod lunæ
non esset lumen proprium, sed à sole mutuatum. Inuenerunt autem & reliqua-
rum stellarum motus, harum quas nos erroneos appellamus, nam stellarum hæc so-
læ mouentur, naturamq; earum ac potestatem, & effectus, quos unaquæque
præstet hominibus quoq; inditis, non illis quidem utcunque uisum est, confictis:
sed qua notæ rerum essent. Hæc igitur in cœlo perspexerunt Aethiopes, mox
Aegyptijs finitimis artem imperfectam tradiderunt. Porro Aegyptij diuinandi
rationem, quam ab illis dimidiatam acceperant, in malus prouexerunt: quippe
qui mensuram etiam, ad quam unaquæque stella moueretur, indicarint. Ad hæc
annorum, mensium, horarumq; numerum instituerunt. Ac menses quidem illi
luna metiuntur, atque eius recursu finiunt. Annum uero sole, & huius circuitus
metiuntur. Quin his etiam maiora ostenderunt. Nam ex uniuerso cœlo reliquis-
que stellis, & errantibus & fixis, neq; simul cum cæteris sese mouentibus, duode-
cim partes effecerunt in his quæ mouentur, & unamquamq; suis animantibus re-
præsentarunt, partim marinis, partim homine, partim feris, partim uolatilibus,
partim pecudibus. Vnde & sacra Aegyptiorum uariè fiunt. Neque enim omnes
Aegyptij, ex omnibus duodecim partibus diuinabant, Sed alij alijs utebantur
partibus. Itaq; arietem colunt, qui ad Arietem spectabant: piscibus non uescun-
tur, qui pisces annotarant. Nec Hircum maciant, qui Capricornum uiderant,
atque alij item alia uenerabantur, quæ quisque inuenerat. Quin taurum etiam
ob honorem cœlestis Tauri colunt. Nam Apis apud illos, res in primis sacra,
regionem sortitus est, & qui eam incolunt partem, oraculum quoque dicarunt,
signum uidelicet diuinationis, quam à cœlesti tauro petunt, Ac non multò post,
Libyes quoq; artem hanc sunt aggressi. Siquidem & oraculum quod est apud il-
los Ammonis, ad cœlum, & huius sententiam refertur, iuxta Ammonem, quem
illi arietis specie fingunt. Calluerunt autem hæc omnia & Babylonij, atq; hi qui-
dem affirmant se primos omnium fuisse. Verum ut ego existimo, multò poste-
rius ad hos scientia peruenit. At uero Græci nec ab Aethiopibus, nec Aegy-
ptijs de Astrologia quicquam audierunt. Verum illis Orpheus Oeagro Callio-
peq; prognatus, primus ista monstraui, non ille quidem admodum dilucide,
neque rem clarè docuit, sed præstigijs ac mysticis inuolucris obtexit. Sic enim
illi uisum est, Nam concinnata lyra Orgia instituit, sacrasq; cantiones decanta-
bat. Porro lyra cum septem haberet chordas, concentum mobilium stellarum
repræsentabat. Hæc conquiescens atq; hæc agitans Orpheus, omnia delineabat,
omniaq; uincebat. Neq; enim illam hominis lyram spectabant, neque illi alteri-
us musices studium erat, uerum hæc magna illa Orphei lyra. Hisce rebus cum
Græci honorem habere uellent, locum illi in ipso cœlo designarunt, & complu-
culæ

omnes stellæ uocantur Orpheis lyra. Quod si quando Orpheum uideris uel saxo expressum, uel coloribus effictum, sedet in medio, canenti similis, manibus tenens lyram. Circum hunc animantium innumera multitudo, inter quæ & homo, & taurus, & leo. Cumq; horum singula uideris, fac horum mihi memineris, cuiusmodi sit illius cantus, cuiusmodi lyra, cuiusmodi taurus & cuiusmodi leo Orpheum audiant. Quod si eorû quæ dico, causas intelligas, tum & in cœlo horû unum quodq; contemplator. Fertur autem & Tiresia genere Boeotius, diuinandi gloria multum celebris fuisse. Hunc Tiresiam ex Græcis aiunt dixisse, stellarum erraticarum alias esse foeminas, alias mares, non tamen eadem efficere. Vnde eundem accipiti quoq; sexu fuisse fabulantur, aliquando foeminam, aliquando marem. Porro Atreo & Thyeste de regno paterno decertantibus, iam tum maximam Astrologiæ, cœlestisq; doctrinæ curam fuisse Græcis, palam est. Ac publico consensu statuerunt Argiui, ut uter scientia præcelleret, is imperio potiretur. Ibi Thyestes arietem illis in cœlo demonstrauit, atq; hinc aureum arietem Thyestæ fuisse proditum est fabulis. At Atreus de sole, deq; uario illius exortu locutus est, ostendens non eodem modo ferri solem & mundum, sed contrario inter se cursu rapi. Et qui nunc uidetur occasus, cum sit occasus mundi, Solis exortum esse. Hæc locutum Argiui regem crearunt, magnamq; doctrinæ laudem est affecutus. Equidem & de Bellerophonte similia sentio. Nam alatum equum illi fuisse, non admodum credo. Verum arbitror illum hanc disciplinam sectantem, sublimiaq; cogitantem, & inter astra uersantem, in cœlum non equo ascendisse, sed animo. Eadem de Phryxo Athamantis filio dixerim, quem aureo ariete per ætherem uectum fabulantur. Quin & ipsum sanè Dædalum Atheniensem, etiam si res est noua auditu, tamen haud existimo eum ab Astrologia fuisse alienum. Sed cum ipse ea maxime est usus, tum filium suum eandem perdocuit. Ast Icarus cum ituentutis calore & inscitia, non ea disquireret, quæ conueniebant, sed ad ipsum usq; polum animo tolleretur, delapsus est à uero, totaq; aberrauit arte, & in mare præceps decidit rerum immensæ profunditatis. De quo Græci secus fabulantur, qui ex huius nomine sinum eius maris Icarium frustra uocant. Fieri potest, ut Pasiphaë quoq; cum ex Dædalo de Tauro audisset inter stellæ apparere, deque ipsa Astrologia, in artis amorem inciderit, ob id existimant factum, ut Dædalus illam tauro copularit. Sunt autē qui scientiam in portiones partiti in singulis partibus singuli elaborarint, alij in ijs quæ ad lunam, alij quæ ad Iouem, alij quæ ad solē pertinent congerentes, neq; non eursum ac motum, & uim illorum. Atq; Endymion hunc rationem tradidit. Phaëton solis cursum deprehendit, non ille quidem uerè, sed moriens imperfectam artem reliquit. Hæc qui ignorant, Phaëtonem solis filium credunt, fabulamq; de illo haudquaq; ueram narrant, adijisse Solem patrem, ac postulasse ab eo, ut sibi liceret lucis curru moderari, illum id concessisse, monuisseq; qua ratione foret aurigandum, Phaëtonem uero consensu curru, partim ob ætatem, partim ob impericiam ita egisse, ut aliquando esset uicinus terræ, aliquando longo semotus spacio à terra, interim mortales frigus atq; æstus intolerabilis conficiebat. Ob hæc indignatum Iouem ingenti fulminis telo percussisse Phaëtonem. Eum deiectum sorores circumstantes magno luctu prosequabantur, donec immutarent formas, quæ nunc sunt populi, ac lachrymarum uice, quibus fratrem deplorabant, electrum destillant. Haud quaq; hæc ita gesta sunt, neq; pium est his habere fidem, neq; Soli fuit filius, neq; illi filius interijt. Sed narrât Græci & alia permulta fabulosa, quibus ego non admodum credo. Nam qui consentaneum est, credere Aeneam Veneris fuisse filium, aut Minoa Iouis, aut Ascalaphum Martis aut Autolicum Mercurij? Verum hi homines p̄i diisq; grati fuerunt, eosq; nascentes, hunc Venus, illum Iupiter, alium respiciebat Mars. Etenim qui patres familiās sunt mortalibus, in hoc progignendi genere, ij ueluti parentes sibi similia producant omnia, & colorem, & formam, & facta, & animum.

Tiresia.

Atreus &
Thyestes.

Bellerophon.

Phryxum.
Dædalum.

Pasiphaë.

Quæ quis singulatim obseruari.
Endymion.
Phaëton.Aeneam.
Minos.
Ascalaphum.
Autolicum.

At

Saturnus, & cur ligatus dicatur. At rex quidem Minos Iouis auspicijs Aeneas formosus Veneris favore natus est. Fur Autolycus. At ea furacitas illi ex Mercurio contigit. Iam uero nec Saturnum Iupiter coniecit in uincula, nec in tartara præcipitem dedit, neque cætera machinatus est, quæ putant homines. Verum Saturnus extremus mouetur, proculque à nobis semotus est. Segnis illi motus, neque facilis animaduersus mortalibus, atque hanc ob causam illum stare dicunt, ceu uinculis alligatum. Cæterum ingens æris altitudo tartarus appellatur. Sed potissimum ex Homeri poetæ Hesiodique carminibus liceat intelligere præscorum fabulas cum Astrologia consentire. Siquidem ubi Iouis catenam narrat, ac Solis facula, quæ quidem ego radiorum ictus esse conijcio, tum urbes quas in clypeo finxerat Vulcanus, præterea choream, & utinæ, adhæc quæcunque de Veneris ac Martis adulterio dixit, deinde de detectione, haud aliunde, quam ex hac scientia sunt conficta. Quandoquidem Veneris & Martis concursus, Homericæ cantilenæ præbet argumentum, in alijs autem uersibus utriusque diuersum effectum descripsit, Veneris, cum ait illi:

Tute Venus iucunda magis connubia cura.

Porro de belli negotijs.

Cuncta cito hæc curæ fuerint Marti atque Mineruæ:

Etia oracula ad astrologiam rationem reuerentia fuisse. Hæc cum intelligerent ueteres illi, maxime diuinationibus utebantur, nec eam ociosam esse putabant, adeo ut nec urbes conderent, neque moenia circumducerent, neque quenquam occiderent, neque ducerent uxores, priusquam de singulis à uate responsum acceperint. Denique nec ipsa deorum oracula, ab arte astrologica erant aliena. Verum apud Delphos uirgo prædicendi munus administrat, quæ coelestem illam Virginem representat: ac Draco sub tripode uocæ ædit, quoniam & inter stellas Draco conspicitur: in Didymis uero templum est Apollinis, & hoc, sicuti mihi uidetur, ex his Didymis, id est, geminis, qui coelo sunt, appellatum. Usque adeo uero diuinationis uisa est illis res sacra, ut Ulysses etiam cum errando fessus uellet certo de rebus suis cognoscere, ad inferos penetrarit, non quod uideret umbras & locum inamœnum, sed quod cuperet cum Tiresia colloqui. Qui simul atque in locum peruenerat, quem Circe monstrarat, foueam fodit, oues mactauit, cumque complures essent umbræ, atque inter has matris quoque, sanguinem bibere cupientes, non prius permisit illi, ne matri quidem, quam Tiresia gustasset, coactusque esset sibi uaticinium edere: potuitque interim matris umbram uidere sitientem. Ad hæc Lycurgus Lacedæmonijs omnem Reip. administrationem à coelo temperabat, ac legem illis dedit, ne quando in bellum prodirent, ante plenilunium. Non enim existimabant eandem esse ciuitatis administrationem, crescente luna & euanescente, proptereaque omnia ab illa regerentur. Porro Arcades soli hæc non receperunt, nec in precio habuerunt Astrologiam, sed iidem ob imperitiâ & stulticiam aiunt se luna antiquiores esse. Proinde cum nostri maiores usque adeo fuerint Astrologiæ studiosi, huius ætatis homines partim aiunt fieri non posse, ut homines finem inueniant diuinandi scientiæ, proptereaque neque certa sit, neque uera, neque Martem aut Iouem nostra causa moueri in coelo, uerum illis humanarum rerum nullam esse curam, neque quicquam esse eis cum his negotijs commercij, uerum secundum hos necessitate circumaguntur: partim dicunt Astrologiâ non esse quidem mendacem, at inutilem. Non enim mutari uaticinio quæcunque fati decreta instant. At ego sanè utriusque respondere possum, stellas in coelo suo quidem motu uolui, cæterum obiter eius motus effectum ad nos peruenire. An uis equo currere, & gallinis aut hominibus tumultuantibus, lapides subsilire, stipulasque moueri uentis cursu concitatis, syderum uero uertigine nihil præterea effici: tum ab igni exiguo calor ad nos permanat, neque nostra tamen causa quicquam erit ignis, neque illi curæ est æstus noster, ab astris autem nihil ad nos defluit. At sanè fieri non potest, ut per Astrologiam ex malis bona faciamus, neque mutare quicquam earum rerum, quæ ab illis ad nos demanant. Sed hanc utilitatem ars adfert utentibus. Bona multo antè delectant eos, qui uentura præscierint: mala uero facillè cum non imprudentibus uene-

rior accipiuntur. Neque enim in illos irruunt, sed quia meditata expectataque sunt, le-
uia mitia quidentur. Hæc mea est de Astrologia sententia.

DEMONACTIS VITA

VINCENTIO OBSOPOHO INTERP.

ARGUMENTVM.

ORATIO demonstratiui generis est, quæ historice ac didascalice tamen distioni propior, quam enco-
miastica. Describit autem genus, uitam, studia, eruditionem & professionem Demonactis philosophi,
quæq; idē & priuatim et publice fecerit, et ab alijs passus fuerit. Præterea & apomnemoneumata seu dicta illius
memorabilia, aut aliàs argutē ac salse responsa, in quibus recensendis, potissimum orationis partem consumit.
Postremo etiam quæ circa mortem & sepulturam illius acta, quibuscq; officijs & honoribus illum Athenienses et
reliqui Græci persecuti sint. Exordio attentos potissimum facit, laudando suam ætatem, quod ea quoq; viros
memoria ac laude dignos, & ueteribus illis, Herculi & Socrati simillimos, procrearet. Cuiusmodi sim Demonax
hic & Beotius ille Sofstratus, de quo alibi ipse fecerit mentionem.

EX VIDEM consentaneum erat & nostram ætatem non in totum ex- Exordium à laude ætatis
per tem fore uirorum laude & memoria dignorum, sed ijs quoq; qui sua.
& eximijs corporis uirtutibus, & mente sapientiæ studio excultissi-
ma præcelluerūt florere. Dico autem cū in Boeoticum Sofstratum ista
referens, quem Græci Herculem uocare soliti sunt, & esse existima-
bant, tum maximè in Demonactem philosophum, quos ego & ipse uidi, & uisos
magna admiratione suspexi. Cum altero quoq; nempe Demonacte aliquandiu cō-
iunctam conuersationem habui. Sed enim uitam Sofstrati in alio quopiam libello
diligenter perscriptam executus sum, declarata eius & animi magnitudine, & ex-
cellenti fortitudine. Insuper quæ eius fuerit in monte Parnaso sub ipso dīo uiuen-
di ratio, quod stratum laboriosum, quæ alimenta in montibus conquisita, quæ o-
pera à nominis celebritate non abhorrentia. Adhæc quanta in tollendis è medio la-
tronibus, pericula exhauserit, tum quanta per inuita faciendis itineribus, aut per
trasectu difficilia præbendo transitu pertulerit. Iam uero æquum mihi uidetur,
de Demonacte non nihil in lucem edere, duarum rerum gratia, ut & illius memo-
res sint uiri nostræ ætatis præstantissimi, & iuuenes quicq; generosissimi animum
ad philosophiam adplicantes, non necesse habeant ad uetera tantum exempla se-
met ipsos componere, sed ex nostra quoq; uita habeant quem sibi pro uiuendi re-
gula imitandum proponant, facti illius æmuli, quem ego omnium optimū ex phi-
losophis esse cognoui. Erat itaq; Demonax genere Cyprius, non ex obscuris or- Genus & pa-
tria.
tus parentibus, quantum ad dignitatem & possessionem ciuilem attinebat. Cæte-
rum his omnibus ille longè erat excelsior atq; superior, & cum rebus pulcherri-
mis atq; præstantissimis se ipse dignum iudicasset, ad philosophiæ studium semet
contulit, non per louem ab Agathobulo tantum & Demetrio, qui ante illum fue- Studium phi-
losophiæ.
rant, neq; ab Epicteto excitatus, sed cum illis conuersabatur, præcipue uero cum
Timocrate Heraclio, uiro cum primis sapiente, neque non eloquentia, & indu-
stris plurimum ornato. At Demonax nequaquam ab aliquo illorum, ut dixi,
persuasus, sed peculiari, quo rapiebatur ad res prædaras impetu, & insito quo-
dam ad philosophiam amore, statim à puero permotus, omnia humana bona
in uniuersum contempsit. Ac se cum totum libertati tradidisset, dicendiq; fi-
ducia, in ea constanter perstitit, cum & ipse rectam ac sanam & inculpatam
uitam uiueret, ac uidentibus & audientibus suam ipsius mentem exemplum
exhiberet, ueritatēq; quam in philosophando perpetuam obtinebat.
Cæterum nequaquam illorū, quod aiunt, pedibus, hoc est, à dicendi facultate alie-
natus,

Eruditio. aus, ad philosophiam studiis accessit, sed in poetarum lectionibus enutritus, multos tenebat memoria, dicendiq; artes non mediocri studio exercuerat. Ea uero quæ in philosophia tractari solent, haud modice, neq; ut est in prouerbio, summo tantum digito attigerat, sed exactè comperta habebat. **Corporis exercitatio.** Corpus præterea exercuerat, & ad tolerantiam uarijs laboribus assuescerat. Breuiter, in hoc summo studio & cura elaborauit, ne alicuius alterius egens esset. Quare postquam sensit quoque se ipse sibi amplius non sufficere, uoluntaria morte è uita discessit, multo super hoc ipso Græcorum optimatibus sermone relicto. **Mors.** Philosophiæ uero haud quaquam tantum speciem ab alijs seiuictam colebat, sed multis in idem commixtis, non admodum aperte ferebat, qua potissimum illarum oblectaretur. Adparebat quidem Socrati se magis addixisse, tametsi habitu & uitæ frugalitate Diogenem æmulari uideretur. Non tamen ambiciosè adulterabat ea quæ ad uictum pertinebant, admirationis popularis emerendæ gratia, utq; ij quibus cum conuersaretur in eum comiectos haberent oculos. Verum communi cum alijs uiuendi ratione utebatur, ne tantillum quidem philosophico fastui infectus, & cum alijs iunctam consuetudinem exercebat, & communibus Reipubl. legibus non grauatim parebat. Porro Socraticam ironiam nulla ex parte accedebat, gratia uero atrica plenas semper disputationes sermonibus haud obscuris in medium adferebat, ita, ut eius discipuli abeuntes neq; contemnerent eum, tanquam parum generosum, neq; eius in humanam in obiurgando seueritatem atq; acerbicatem fugientes pertimescerent, sed omnimodi orationis amabili læticia reddebantur, ac subinde multo modestiores, de futuris præcipiendis optimam concipiebant animo. Itaque nunquam uisus est uociferari, aut mira peruiacitate contendere, aut indignari, etsi aliquis illi eisset increpandus. Ipsa quidem peccata reprehendebat, ceterum peccantibus benignè ignoscebat, exemplum illud à medicis petitum usurpās, qui morbos adhibitis pharmacis propulsare solent, iracundia uero erga egrotantes utuntur minimè: Existimabat enim hominis esse peccare. Dei uero aut uiri dñs proximi errata emendare. Ad hunc ergo modum cum uitam instituisset sapientissimè, nullius in rebus suis egebat auxilio, ipse uero amicis in ijs quæ par erat persæpe fidelem nauabat operam, Ac nonnullos ex illis si qui secundiori fortuna uti uidebantur, submonefacere solebat, quod bonis ad breue tempus duraturis & planè caducis ac transitorijs efferriatq; gestire animo uiderentur. Nonnullos quoq; inuisum paupertatis bonus fugentes, aut auxilium grauitè molesteq; ferentes, aut senectutem & morbum incusantes cū risu consolabatur, non uidentes breui futurum, ut omnia quæ dolorem & molestiam in præsens illis adferrēt, cessarēt. Bonorum uero ac malorum obliuio unà cū longa libertate omnes esset in exiguo temporis spacio cōplexura. Adhæc curæ illi erat, fratres quoq; inter se dissidentes atq; discordes ad pristinam concordiam reducere, ac mulieribus cū maritis reconciliatis illorum animis pacem componere. Ac sanè aliquando populum seditioibus exulceratum scitè & utiliter differendo compescuit, multosq; illorū persuasit, ut patriæ tranquillè & modestè subseruirent. Talem quempiam in philosophia exercenda morem obtinebat, mitem & mansuetum ac hilarē. Solum uero amici, aut morbo, aut morte discutiabatur, ita, ut rem omnium maximam & præstantissimam in rebus humanis amiciciam & uoluntatum consunctionem esse existimaret. Quocirca amicus erat omnibus, nec fuit quisquam, quem nō familiarem compellasset, qui quidem homo erat. Maiorem uero aut minorem animi alacritatem uultu præ se ferebat, conuersatione nonnullorū ex illis utens, eosq; coarguens, quot quot illi uidebantur propter spem exhibiti obsequij delinquere. Et hæc omnia cū tanta gratia, eaq; uerborum uenere faciebat dicebatq; ut semper iuxta Comicum, suadelam labijs suis insedisse credibile sit. Itaq; & Achenensium uniuersus populus, & ij, qui in dignitatibus erant constituti, summa cum reuerentia illum admirabantur, eaq; in sententia permanferunt, ut unum ex optimatibus suspicientes.

Cæterum

Ceterum cum in *Respon.* procuratoribus obeundis uersaretur, multorum prauis & nefarijs conatibus resistit, unde odium & inuidiam nō mediocrem multitudinis sibi confluxit, tum propter dicendi interritam fiduciam, & monendi libertatem. Vnde factū est, ut nonnulli quoque aduersus illum insurgerent Anyti & Meliti, ea ipsa in Demonacte accusantes, quæ prius per illos in accusando Socrate in crimē uocata fuerant, nempe quod nunquā uisus sit sacrificans, quodq; solus omnium nunq; sit Eleusinis initiatus. Ad quæ magno animo & corona redimitus, & nitida ueste amictus, inq; cōcionem progressus, partim scitè & dexteriter, partim uero asperius quàm philosophica requireret professio, respondit. Etenim ad hoc quod nūquam sacra fecisset Minerva: Nulla uos capiat admiratio, inquit, uiri Athenienses, si prius illi nunquam sacrificauerim, nequaquam enim illā sacris per me oblati egere existimabam. Ad secundam uero accusationis partē, nempe mysteriorum, eam dixit subesse causam, quō minus cum illis festiuitatis particeps fuisset hactenus: quod si mysteria, inquit, praua & frivola cōperisset, apud nondū initiatos nō tacuisset, sed ipsos ab orgijs celebrandis auersos fecisset. Sin bona, rursus humanitate adductus, omnibus expositorus erat. Ita Athenienses qui iam aduersus illum lapides sustulerant, actum mirum erga eundem & placidum animū induerunt, atq; ex illo eū corperunt habitis honoribus reuereri quodque & colere, postremum uero admiratione etiam prosequi. Ille autem statim initio oratiōis ad illos habitæ, asperiore procemio usus est. Viri enim inquit, Athenienses cū me seris coronatum uideatis, quā me iam sacrificatis, etenim ante hac nunquā litastis. Quædā uero quæ ab illo acutè pariter & urbanè dicta animaduerti, uolo deinceps subiungere. Optimum autem factum uidetur, ut à Phauorino, & ijs quæ ad illum dixit exordium faciam. Postquā enim Phauorinus quendam audisset suas dissertationes à Demonacte habere ludibrio, maximè uero membrorum in illis nimis fractas delicias, ingenerosam & muscibrem molliciem, ac philosophiæ minimè cōgruentem, accessit Demonactem, interrogauitq; quis nam esset à quo subsannaretur, Homo, inquit, cui aures sunt deceptu difficiles. Occurrente uero quodam Sophista, atq; interrogāte, quibusnam uarietis instructus ē Demonax à puero ad philosophiam accessisti, respondit, testiculis. Alio tempore cum semel idem ille accessisset, quæsiuit ex Demonacte, quā philosophiæ sectā præ alijs studiosius amplecteretur. Quis uero, inquit, recertum fecit me philosophari? Et cū dicto abiēs, risit apud se ualde suauiter. Illo uero interrogāte, quid esset quod rideret, Demonax perridiculū, inquit, hoc mihi uisum est, si tu à barba philosophātes iudicādos esse existimas, ipse barbā non habens. Sidonius autem rhetor cum Athenis celebris & clarus haberet, ac aliquando de se eiusmodi publica oratione decantaret encomiū, quod totius philosophiæ periculis esset, nec minus dicēdi facultate ea possit exequi quæ diceret. Etenim, inquit, si Aristoteles ad Lyceum ne uocarit, sequar: si Plato ad Academiā, ueniam: si à Zenone ad porticū Variā prouocabor, nihil cūctatus præsto ero: si Pythagoras me accersuerit, si lebo: Surgēs itaq; è medio auditorum Demonax, heus tu, inquit, uocat te Pythagoras. Ceterum Pythome quodā eorum, qui fuerant è Macedonia splendide & nitide culti, iuuenē formoso subsannante illū, ac quæstionem sophisticā proponēte, iubentēq; ut syllogismi solutionem diceret. Vnum, inquit, fili noui, quod subigeris. Cū ergo ille stomachanti animo indignaretur, propter scommatis amphiboliam, illiq; cōminaretur, statim tibi uirum ostendam, ille in multum risum effusus, interrogauit adolescentē, ergo uirum habes? Quodam tempore cū quidam etiā athleta ab eo fuisset derisus, propterea q; cum uictor extitisset in olympia, uestitu molli & florido amictus, conspiceret, uulnus illi lapide in caput incussit, adeo ut sanguis efflueret. Itaq; qui aderāt indignantes factum grauiter & moleste ferebant, quasi unus ex illis fuisset percussus, cūq; exclamarent, ut ad proconsulem irer: nequaquam, inquit, uiri ad proconsulem, quin multo magis eamus ad medicū. Dum aliquando obambulas annus

*Quæ publicè
scit et
passus est.*

*Apon. uerbo a
neumata.*

lun aureum in itinere fortè fortuna reperisset, proposita in foro schedula, uoluit eum, qui amissi annuli dominus extitisset uenire, atq; si illius pondus & gemmam & typum rectè indicasset, recipere. Venit ergo adolescens quidam forma honesta & amabili, qui se amisisse perhibebat. Cæterum cū nihil sani diceret, abi, inquit, ô puer, ac tuum ipsius annulū diligenter obserua, etenim hunc non amisisti. Quispiam uerò è Romanis senatoribus cū Athenis illi filium suum iuuenem supra modum formosum commonstrasset, efforminatum uero & corruptum delictis, dixissetq; salutat te Demonax hic meus filius, pulcher est, inquit, & te dignus, & matris non absimilis. Porro Cynicum in pelle urli philosophantem, nō Onocratē, quod illi nomen erat, sed Arcesilaum uocare dignatus est. Cum quidam ex eo quæsisset, qui nam illi felicitatis finis esse uideretur, respondit, solum eum esse felicem qui liber esset. Illo autem subiiciente, multos esse liberos. Atqui hunc ego solū, inquit, liberum esse existimo, qui neq; sperat aliquid, neq; pertimescit. Ille uero, & quomodo, inquit, hoc fieri potest? Omnes enim plurimum his seruientes subiecti sumus. atqui inquit, si recto iudicio res humanas excusseris, haud dubiè easdē reperiēs, neque spe, neq; metu dignas, propterea quod & quæ doleant & iucunda sint iuxta finem capiant & euanescent. Peregrino autem, cui & Proteo cognomen fuit, obiturgante eum, quod plerāq; omnia naso suspenderet, hominibusq; illuderet, dicentēq; Demonax non uiuis Cynicum. Respondit, Peregrine non uiuis hominem. Physicum quoq; super Antipodibus differentem, surgens deduxit ad puteum, illiq; umbra in aqua commonstrata, quæ fuit, nunquid tales confirmas esse Antipodas? Præterea quopiam magum se esse proficente, habereq; carmina efficacissima quibus omnes homines impellere possit ac persuadere, ut sibi quæcunq; uellet exhiberent. Ne hoc tibi mirum uideatur, inquit, eandem enim tecum artem exerceo. Et si placet ad pistricem me sequere, uidebisq; me unica tantum incantatione, ac modico ueneficio persuasurum ipsam, ut mihi panem det, sub obscure monetam innuens, æqualem cum incantationibus uim obtinentem. Cum uero Herodes grauitè & peracerbe Pollucis immatura morte sublato obitum lugeret, uelletq; currum illi iungere, ac equos præstare tanquam ascensuro, & coram adornare, aggressus hunc Demonax, à Polluce, inquit, epistolā tibi adfero. Cæterum, cum ille gauisus esset, putaretq; illum quoque alijs esse dolori, dixit, quid igitur ô Demonax sibi uult Pollux? Accusat te, inquit, quod ad illum abire cuncteris. Idem quendam alium filii sui mortem inconsolabiliter lugentem, ac te nebris semet occultantem accessit, seque magnum professus est, ac filij simulachrum ab inferis posse reducere, si tres tantum homines illi nominauerit, quos nunquam ullius obitum luxisse certo compertum haberet. Cum ergo diu multumq; secum hæsitaret, nec unum quidem, ut opinor, talem posset producere, ait tandem Demonax, ô ridicule, an te solum intoleranda mala perferre existimas, cum luctus expertem uideas neminem? Atqui & illos false deridere solitus est, qui in sermonibus nimium uetustis & peregrinis uocabulis uti consueuerant. Itaq; cum unum aliquando super oratione quadam interrogasset, illeque plus quàm Atticè respondisset. Ego quidem, inquit, amice nunc te rogauī, tu uerò mihi quasi Agamemnone regnante respondisti. Dicente quopiam ex amicis, abeamus Demonax in fanum Aesculapij pro filij salute oraturi uehementer, inquit, surdum existimas Aesculapium, si nequeat nos nisi isthic orantes exaudire. Cū aliquando uidisset duos philosophos egregiè rudes & indoctos super quæstione quopiam satis ridiculè altercantes, ac alterum absurda quærentem, alterum uero ad rem nihil sanè respondentem, nonne uideatur uobis, inquit, ô amici alter illorum hic cum mulgere, alter autem illi cribrum supponere? Agathocles uero peripateticus cū superbe & insolenter se ferret, & arroganter iactitaret dialecticorū se solum & primum esse. Atqui, inquit, ô Agathocles, si primus non solus, sin uero solus non primus. Porro aut Cethego uirō cōsulari dignitate prædito, q̄ tempore per

per Græciam legatus abiret in Asiam, patri suo multa turpia & ridicula dicente & faciente, posteaquam ex amicis quispiam eadem uidisset, dixissetq; Cethegum magnum scelus esse, per Iouem, inquit, Demonax neq; magnum. Idem eum aliquando conspexisset Apollonium philosophum multis cum discipulis discedentem, commodum uero abibat accersitus, quasi disciplinarum nomine regi esset conuersaturus: accedit, inquit, Apollonius & eius Argonautæ. Alio autem quondam ex eo quærere, num anima illi immortalis esse uideretur: sanè immortalis, inquit, sed ut omnia reliqua. De Herode dicebat uerum dixisse Platonem, affirmantem nobis haud unam saltem esse animam. Neq; enim esse eiusdem animæ Regiæ laum & Pollucem, ut tanquam uiuentes epulis suscipiat, taliaq; illi curæ sint. Ausus est quoq; aliquando Athenienses publice interrogare, audita sacrorum præfatione, quam ob causam excluderent barbaros, præsertim cum eam mysterij festiuitatem constituisset illis Eumolpus, quem Thracem & barbarum fuisse non ignorabat. Postea uero quàm illi semel nauigandū erat negocij gratia existente hyeme, & iam nauem erat inscensurus, dixit amicorum quispiam, an non pertimescis Demonax, ne naui fracta atq; subuersa à piscibus deuoreris? Atqui, inquit, per absurdum foret metuere à piscibus depasci, cum tot ipse pisces ante deuorauerim. Cuiusdam rhetori uiciosisimè declamanti consuluit, ut frequēti exercitio incumberet. Cæterum, cum ille dixisset, nunquā non apud me ipsum declamo, ergo iure optimo inquit, tam ineptè dicis, qui semper stulto auditore uti soleis. Augure quoq; semel publicitus mercedis gratia uaticinante conspecto, non uideo, inquit, quam ob rem mercedem exigas. Etenim, si hoc nomine exigis, quasi queas ea quæ à Parcis immobilis consilio decreta sunt depellere, modicū postulas, quantumcūq; tandem postulaueris. Sin omnia, quemadmodum Deo uisum est, euentura sunt, quid tua præstare potest uaticinatio? Sane uero, quopiam romano benè corpulento, armatam illi pugnam aduersus ligneum palum susceptam commonstrante, interroganteq;, quanto tibi feruore ó Demonax pugnasse uisus sum: magno, inquit, siquidem hunc ligneum habuisti aduersarium. Atqui ad intricatas & captiosas quæstiones unculas acutè instructus erat. Interrogante enim quopiam ludibrij gratia, si mille minis ligna cōbussē Demonax, quot minæ fumo cessuræ sunt? Pondera, inquit, cinerem, & reliqua omnia fumus erunt. Polybio autem homine omnium fermè licet rarum rudī, elati tamen animi arrogātius iactante, rex Romanorū ciuitate me donauit, Vtinam, inquit, te magis græcum quàm Romanum fecisset. Rursus cōspecto quopiam ex molliter & delicatè cōuestitis, propter purpuræ latitudinē superbiēte, insolentiusq; incedente, admoto ad illius aurem capite, apprehensaq; ueste & cōmonstrata: heus tu, inquit, hoc ante te ouis ferre solebat, & ouis fuit. Cum semel in balneis lauas in aquam feruentem inscendere recusaret, ac quispiam eundē meticulousum & parum audacē accusaret, Dic mihi, inquit, num hoc ipsum pro patria passurus eram? Quærente ex eo quopiam, qualia nam ó Demonax in orco esse existimas? Præstolare, inquit, & inde literis missis tibi rescribā. Admero uero, cuiusdam inepto poëtæ dicenti se scripsisse Epigramma monostichon, quod testamento quoq; suæ statuæ inscribendum mandarit, neq; malum esse illud perhibenti:

Corpus humo tegitur, Admetus ad astra uolauit.

Solutus in cachinnos, inquit, adeo elegans est ó Admete Epigramma, ut magno emerim illud iam inscriptum esse. Cum uidisset quispiam crura eius tarda & turgida, qualia ferè sensibus fieri consueuerunt, quæ fuit ex eo, quid hoc sibi uult Demonax? ille subridens, Charon me momordit, inquit. Intuitus semel Lacedæmonium seruum suum flagris cædentem, Desine, inquit, seruo tuo similem te ostendere. Puella quædam, cui nomen erat Danaë, fratri in iudicio litem intendente, fratrem inquit, in foro eum facies, neq; enim es Danaë Acrisij filia. Magno uero, atq; implacabili odio semper aduersus eos pugnabat, quos non iuxta ueritatis ductum, sed ad ostentationem philosophari animaduerteter. Itaq; cum uidisset Cy-

nicum, pallium quidem & peram habentem, cæterum pro baculo supra modum fastuose & arroganter uociferantem, dicentemq; Anthistenis & Crateris ac Diogenis sum æmulus. Caue impudenter mentiaris, inquit, siquidem tu Hyperidæ discipulus existis. Cum non paucos semel uideret athletas malè & ignauiter pugna- tes, præterq; legem eisdem constitutam, pro eo quod Pancratio decertandum fu- erat, mordicus se proscindentes: non iniuriâ, inquit, nostri temporis athletas cõco- mitantes socij leones uocant. Neq; illud dictum sale urbano careret, ac mordacitatis expers est, quo erga proconsulem ususe esse fertur. Etenim unus ex his erat, qui cru- ra totumq; corpus unguento solebant perungere. Porro autem quidam Cynicus cum in lapidem ascendisset, hoc ipsum in eo turpibus uerbis accusauit, & tanquã obscœnum & foede factum probrose calumniatus est, adeo ut procõsul inflamma- tus iracundiâ, Cynicum captum abripi iuberet, quem aut fustibus contusurus, aut exilio mulctaturus erat. Verum, cum forte fortuna interuenisset Demonax, de- precatus est proconsulem, ut illi delicti gratiam concessa uenia faceret, cum hoc pe- culiari quadam dicendi libertate Cynicorum ausus esset. Ad quẽ ille ita respondit: in præsens quidem hunc tibi impune dimittam. Cæterum, si post hac tale quippiã animi temeritate ac linguæ intemperantiâ inductus, designauerit, qua pœna affi- ciendus erit? Ad quem Demonax, sanè tunc illum inungi seu Dropace uelli iube- bis. Alteri cui rex & castra & magnum exercitum unã cū imperio crediderat, quæ renti, qua ratione quispiam imperium quã optimè administrare possit: si ira, in- quit, uacauerit, & quam minimum loquens plurima audierit. Sciscitanti cuidam, num & ipse placentis uesceretur. An tu igitur, inquit, apes existimas fatuis suos fa- uos concinnare? Apud porticum multa pictura & arte uariam cõspectastatua ma- nibus mutila, Sero tandem, inquit, Athenienses Aenea imagine Cynigerum ho- nestarunt. Atqui Rufinum quoq; Cyprium, claudum illum dico ex schola peripa- tetica, cum multo tempore uidisset conuersantem cum peripateticis. Claudio peri- patetico, inquit, nihil est turpius atq; impudentius. Cæterum cum Epictetus quoq; aliquando obiurgans ei consuleret, ut uxore domum adducta, liberis pro- creandis daret operam, affirmans & hoc uiro philosopho non indecorum esse, al- terum uidelicet sui loco naturæ relinquere: festiuissimè illi redarguto respondit, Da mihi igitur ô Epictete unam filiarũ tuarum. Sed nec hoc quidem indignum memoratu esse uidetur, quo Herminum Aristotelicum acerbè notauit. Etenim cum non ignoraret illum extremè malum esse, innumeraq; flagitia designantem, Aristotelem uero eiusq; decem categorias, quas prædicamenta uocant Dialectici, nunquam non in ore habentem. Sanè uero, inquit, Hermine decem Categorijs te haud quaquam indignum esse opinor. Atheniensibus quondã consultantibus qua- dam emulatione erga Corinthios de singulari certamine congregientium consti- tuendo spectaculo, accedens dixit, ne prius hæc Athenienses decernaris, quã mi- sericordiæ aram subuertatis. Cum in Olympiã semel profectus uenisset, illiq; He- lei æream statuam erigendã decreuissent, nequaquam hoc facietis, inquit, uiri He- lei, ne maiores nostros probro afficere uideamini, cum neq; Socrati, neq; Diogeni statuam poni curarunt. Quin ipse præsens hæc illum ad Iurisperitum dicentẽ au- diui, periculum esse ne leges omnes sint inutiles atq; superuacuae, quodq; nec ho- nis nec malis rogentur. Etenim illi non egent legibus, ij uero per easdem nihilo fiunt meliores. Ex Homericis uersiculis unum exactissimè calluit:

„ Srennuus ut segnīs fato potiuntur eodem.

Ilia. 9.

Laude prosequi solitus est Thersiten. ut Cynicum quendam liberæ linguæ cõ- cionatorem. Interrogatus, quis illi potissimū ex philosophis probaretur, inquit: Omnes equidem admiratione digni sunt. Cæterum, ego quidem Socratem colo, Diogenem admiror. Aristippum autem amore complector. Vixit annos fermè centum, nullò unquam morbo implicitus, nulla affectus animi ægritudine, nem- nem unquam faceßendis negotijs molestauit, aut in ius productum accusauit.

Amis.

Amicus utilem se præbuit ac officiosum. Qui inimico in illum fuisset animo, nulum unquam habuit, ipse hostis nemini. Tanto uero amore cum ipsi Athenienses, cum uniuersa Græcia eundem prosequeretur, ut præterienti honoris gratia, etiam qui magistratus officiis fungebantur, assurgerent, magnūq; illo præsentem omnes agerent silentium. Postremum, ubi iam ætate supra modum ingrauescente, conuenisset, inuocatus in quamcunq; domum fortuito incidisset, in ea cibum sumebat, ac dormiebat. Quo nomine earundem ædium familia plurimū sibi gratulabatur, Demonacte uiso, Deum sibi ostensum esse existimans, aut aliquem bonum genium, seu dæmonem in domum intrauisset. Prætereuntem uero, pistrices certatim ad sese trahebant, unaquæq; cupiens, ut à se panem acceptaret, ac magnam felicitatem sibi datam esse interpretabatur illa, à qua panem accepisset. Quin etiam pueri poma illi afferre solebant, patrem honorificè cōpellantes. Glisciente aliquando inter Athenienses discordia per seditionem dissociatis ciuium animis, in concionem ingressus est, cunq; tantum comparuisset factū silentio discordantes compescuit. Verum icum poenitentia ductos eosdem respuisse animaduertit, nullo adiecto uerbo & ipse abiit. Cæterum cum iam haud obscurè persentisceret, se sibi amplius auxilio esse non posse, dicta ad præsentem qua in certamine præcones uti solent clausula.

Amor & officia aliorum in illum.

Iam finis est pulcherrimorum munerum
Certaminis, non esse differendum amplius
Tempus monet.

Ac discedens ab omnibus hilario uultu diem suum obiit, qualis semper obuiā uenientibus cōspectus est. Aliquanto ante uero quā moriebatur, interrogāte quopiam: de sepultura uero quid imperas? Ne uos hæc cura remordeat, inquit, sollicitos, etenim foetor me sepeliet. Respondente autem illo, an non turpè foret & nefarium, si tanti uiri corpus uolucris & canibus dilaniandum obijceretur? Arqui nihil absurdū est, inquit, si mortuus quoq; nonnullis animalibus utilitatem aliquā allaturus sim. Cæterum Athenienses magnifico funere elatum illum sepelierunt, multoq; tempore eius obitum luxerunt, ac sedem illam lapideam, super qua, si quādo correptus lassitudine quiescere solebat, adorabant, fertis coronantes in honorē uiri, existimantesq; sacrum esse lapidem, in quo sedisset. Circa funeris uero effertē diuinationem, nemo erat qui non accurrisset, maxime uero ex Philosophis. Illi subiectis humeris pheret, usq; ad sepulchrum efferebant mortuum. Hæc nimirum pauca ex multis super Demonactis uita percensere libuit, ex quibus haud difficulter coniecturam facere licet legentibus, cuiusmodi nam ille uir fuerit.

Quæ circa finem ac sepulchrum.

AMORES INCERTO INTERPRETE.

ARGUMENTVM.

Hoc dialogo de amoribus, & eorum uoluptate disputatur, introductis Chariclis, et Callicratide personis, quorum alter amorem mulierum ut antiquiorem, & nature magis consentaneum, deinde & diuturniorem, magisq; mutuum, & utrinq; oblectantē, defendit, alter autem turpem istum in pueros affectum, sed honesto tamen, & philosophico nomine palliatū, cōmendat. Cōsutato eo quod alter de nature ductu opposuerat, & proposita mulierum uiciorum insolentia ac fœditate. Occasio dialogi ex repetitione & memoria antehabiti sermonis sumitur, inuitante ad hoc etiam temporis opportunitate. Exordium autem & præparatio disputationis ab attentione & rei magnitudine, quam longa deinde narratio sequitur, continens causam & quasi fundamentum totius negotij, in qua illa quoq; non indigna lectu sunt, descriptio templi Gnidiacæ Veneris, et exemplum impotentis amoris, quo quidam ipsam deæ statnam noctu aggressus est. Cuius commemoratio, contentioni ac disputationi principium & ingressum facit. Cæterum haud scio, an & hic philosophos tacite perstringat Lucianus, dum pederastæ esse, solis illis permittit.

Occasio dialo-
gi, ex occasio-
ne & memo-
ria antebabi-
ti sermonis.

Petitio.

Ab opportu-
nitate tempo-
ris.

Seu stimulus
ut in Epigrā-
mate, Λυσ-
σίου σοικόν.
πρὶ τῷ
wasn't μὴ
ωπα, χρὺ-
στον τὸν
μὴ κεντῶν
ἐδνακ' ω-
δ'ός.

* Hoc est ex
progenie so-
lis, cui sem-
per insista
Venus fuit,
ob proditum
Vulcano ada-
ulterium.
Commenda-
tio nite secu-
re & amato-
rio.

MATORIO quodam lusu, amice Theomneſte, ſummo ſta-
tim mane impleuiſti nobis aures, continuo, ſerioq; ſtudio iſ-
deſceſſas. Ac mihi uehementer ſitienti talem aliquam relaxa-
tionem, in tempore adeo iucundorum iſtorum ſermonū tuo-
rum gratia affluxit. Infirmior enim animus eſt, quā ut ſtu-
dia continua ſuſtinere queat. Deſyderant autē labores pau-
lo contentiores, ut curis grauioribus atq; moleſtis, pauliſper
relaxatis, in uoluptates remittantur. Admodum igitur me
ſub auroram hodie laſciuorum iſtorum uerborū blanda ac dulcis ſua dela exhila-
rauit. Quare parum abſuit, quin Ariſtides ille uideret mihi eſſe, Mileſijs ſermoni-
bus ſupra quā delinītus. Doleoq; per amores equidē tuos, quibus latus adeo ſco-
pus inuentus eſt, quod narrare deſiſti. Ac te per ipſam obſecramus Venerem, ſi
abunde mihi dicere uideris ſiue maſculum aliquod, ſiue etiam per Iouem mulie-
bre te inceſſit deſyderium, ut id paulatim memoria repetendo excitare uelis. Nam
alioqui feſtem & ſolemneſtem celebramus diem, Herculi ſacra peragentes. Cæterum
haud ignoraſ ſcilicet, deum hunc quā acer & procliuiſ erga Venerem fuerit.
Proinde lubentiſſimē uidetur mihi ſermonum hæc ſacrificia admiſſurus eſſe.
THEO. Citius uero mihi, Luciane, maris fluctus, & denſas ē cœlo delabentes nī-
ues numeraueris quā meos amores. Ego itaq; totam ipſorum uacuam reddidiſſe
pharetram me puto, ac ſi quando ad alium aliquem auolare uolent, inermis ipſo-
rum dextera, ridebitur. Propemodum enim ex eo, cum à prima pubertatis ætate
egreſſus, inter adoleſcentes receptus ſum, alijs atq; alijs ſubinde concupiſcentijs de-
luſus pereō. Alijſq; amores alijs ſuccedunt, ac priuſquā deſinant priores, incipiūt
ſequētes, capita prorsus Lernæ, rediuiuæ iſtius Hydræ longē magis multiplicia,
neq; etiam Iolaum aliquem auxiliatorē recipere ſuſtinentia. Neq; enim igne, ignis
extingui ſolet. Adeo humidus quidam oculis inhabitat meis aſilus, qui omnē for-
mam ad ſeſe rapiens, nulla ſacietate expletur. Ac aſſidue dubitare, in mentē uenis
mihi, quæ nam hæc Veneris ira ſit. Non enim ex Heliadis quiſpā ego ſum, neq;
Lemniadum contentio, neq; etiam Hippolyteum agreſte ac durum illud ſuperci-
lium indurus, ut ob id irritare Deæ inexplibilem hanc iram in me debeam. LVC.
Omitte fictitiā hanc Theomneſte, & difficilem reſponſionem. An tu enim gra-
uiter ſers, quod per fortunā talem uitā ſortitus es, & acerbū eſſe putas, ſi cū
mulieribus formoſis, & cum pueris ſuauiſſe effloſcentibus, ſubinde cōuerſaris?
An tibi etiam purgationibus forſan opus erit, contra difficilem adeo hunc mor-
bū. Graue enim malum hoc ſcilicet eſt. Quin tu potius multa hac dementiā abſ-
te proiecta, beatum eſſe te ipſum exiſtima, quod tibi Deus non ſqualidam agricul-
turam exercendam ſortito aſſignauit, aut mercatorum errores ac peregrinatione-
nes, aut etiam militarem in armis degendam uitā, ſed tibi pingues ac nitidæ pa-
leſtræ curæ ſunt, ac ſplendida quidem uestis, uſq; ad pedes delicate demiffa, cōpo-
ſitio aſt come, diſcriminatim exercita & apparata. Amatoriarum uerō oblecta-
tionum etiam ipſa tentatio iurat, ac dulcis deſyderij dens mordet. Nam interim
dum periculum facis, ſperas: ubi uero uoti compos factus es, fruēris eo quod o-
praſti. Aequali autem uoluptate afficiunt, & quod adeſt iam, & quod futurum
ſperatur. Paulo antē igitur, cum narrares longum iſtum, perinde ut & apud He-
ſiodum eſt, catalogum eorū, quos ab initio inde amaſti, ſuaues quidem oculorum
tuorum iſtus molliter ſubinde liqueſcebant. Vocem autem admodum Lycam-
bæ, illius filię tenuem ac dulcem emittens, ex ipſo ſtatim habitu præ te ferebas,
quod non illos ſolum, uerum etiam ipſam illorum memoriā amares. Sed ſi quid
tibi ex ea, quā ſecundum Venerem, nauigationem perſeciſti, reliquū relictum
eſt.

est, nihil quæso illius nos celsa, Herculi autem sacrificium hoc absolutum atque perfectum præbe. THEO. Tauriuorū quidem Luciane, deus iste est, & sacrificijs illis, quæ sine nidore perficiuntur, ut aiunt, minimè delectatur. Sed postquam annuam ipsius festiuitatem, sermone celebramus, meæ quidem narrationes, à summo statim mane in medium allatæ, ad societatem iam peruenere. Tua uero Musa, à consueto resoluta atque dimissa studio, hilarem cum deo, diem hunc totum peragat. ★ Ac mihi quæso, æquus iudex esse uelis, quoniam in neutram adeo partem huius cupiditatis inclinatum, aut prouum te uideo, utrum melius habere putares, eos qui masculos amant, an qui foeminas delectantur. Nam ego quidem, qui utrinque quæ iustus sum, perinde atque accurata ac proba aliqua trutinâ, ambabus ex utraque parte lancibus, æqualiter huc atque illuc inclinor. Tu uero, qui extra hanc sortem es, incorrupto iudice, ratione uidelicet, quod melius fuerit, dignoscas ac secernes. Proinde omni recusandi protextu ac simulatione deposita, ô amice, calculum, quem tibi commendauit ac credidit, illud de meis amoribus conuocatum iudicium, iam tandem feras. LVC. Ludum, Theomneste, aut risum putas narrationem hanc. Ea uero etiam serium quoddam promittit. Ego itaque nuper adeo eius rei periculum facere coepi, sat scio, nimium, & non olim. Ex quo duos quosdam uiros audiui, de hac re cōtentiosè admodum quasi dimicantes, memoriam adhuc recentem & paulo ante facta repetentem habeo. Diuisi autem eorum erant, cum orationibus etiam ipsi affectus. Et nō perinde ac tu, qui facilitate quadam animi peruigil & insomnis duplicem capis mercedem.

Hanc armenta regens, pecora illam candida pascens.

Sed alter quidem puerorum amore supra modum oblectabatur, muliebrem Venerem tanquam Barathrum quoddam ducens, alter autem à masculo amore, puri se gerens, in foeminas quasi attonitus ferebatur. Duobus igitur inter se pugnantibus affectibus instituto certamine, haud facillè dixero, quantum uoluptatis ex ea re coepi. At mihi uerborum illorum tamen uestigia, propemodum auribus impressa hærent, utpote quæ nuper adeo dicta sunt. Omnem igitur obiurgationis prætextum & causam è medio submouendo, illa, quæ tum ambos audiui dicere, quàm accurate fieri potest, tibi commemorabo. THEO. Atqui ego quidem hinc surgens, ex aduersum tibi sedebo.

Ac acidum expectans, dum Carmina finiat ille,

Tu uero nobis.

Veterem gloriam amatoris

Perage differentis canendo.

LVC. Instituenti mihi, in Italiam nauigare, uelox atque citatum nauigium apparatus erat, ex biremibus istis quoddam, quibus maximè Liburni, quæ gens ad Ionium sinum habitat, uidentur uti. Postquam autem iam nauigandi tempus erat, uniuersos deos patrios comprecatus, ac loue hospitali, ut propitius expeditionem peregræ suceptam, coadiuuare uellet, inuocato, ab urbe uehiculo iumentario ad mare descendit. Deinde ualere iussis ijs qui nos deduxerant, sequebatur autem eruditorum turba sedula ac frequens, qui cum assidue nobiscum uersati fuissent, ægrè atque inuito à nobis segregari se patiebantur, conscensa puppi, iuxta gubernatorem assedi. Atque impetu remigum paulatim à terra in altum prouecti, postquam admodum, & à tergo excitando fluctus, prosequiebantur nos auræ, malo ex medio naui erecto, ★ summo Carchesio antemnam astrinximus. Deinde conferta per funes uela effundentes, sensim impletis uento linteis, nihilo minore cursu, opinor, quàm sagitta peruolauius, fluctibus grauiter irementibus infra, circa proscindentem ipsos proram. At uero quæ inter nauigandum seria uel etiam iocosa contulerimus, longius hic persequi tempus non sinit.

Esqayos.
id est, uorax,
& insatiabilis
allusio autem
fit ad id, quod
Herculem cum
Lepreo uoracitate cōtēdisse tradum, ac totū bouem simul una mensa deuorasse.
★ Anxiōsis
& occasio disputationis.
Questio & propositio: otius negocij.
Exordium ab attentione & rei magnitudi-

Narratio.

★ Est autem Carchesius summa pars mali ut apud Pollucem & Albeum.

postquam autem maritimam Ciliciæ oram præteruecti. Pamphilum sinum contigimus, ultra Cheliodoneas felices illos ueteris Græciæ terminos, haud citra laborem cursu elati, ad singulas Liciæ ciuitates hospitio diuertimus, sermonibus ac fabulis, ut plurimum, nos oblectantes. Neque enim ullum in ipsis manifestum prioris felicitatis cernitur uestigium reliquum. Donec ad Solis sacram delati Rhodū, continuum nauigandi laborem, quo huc usq̃ usi fueramus, interpellare aliquantisper decreuimus. Remiges itaq̃ nauigio è mari in terrā subducto, propè litus tentoria fixerunt. Ego uero, parato mihi hospitio, è regione templi Dionysij, ocio se per urbem incedebā, immensa adeo uoluptate interim fruens. Est enim re ipsa ciuitas hæc Solis, conuenientem huic deo pulchritudinem præ se ferens. Obambulans autem in Dionysij porticibus unamquanc̃ picturam cōtemplabar, unā cū uoluptate ea, quam uidendo capiebam, Heroicas quoq̃ fabulas memoria repetēs. Statim enim mihi duo uel etiam tres propemodum præcipui superuenere, qui mihi omnem historiam enarrabant. Pleraq̃ autem & ipse coniectura præcipiebam, cæterum cum iam contemplatione ista satiatum essem, ac domū ire cogitarem, dulcissimum peregrè obtigit mihi lucrum, uiri longo iam olim tempore mihi noti, ac familiares, quos neq̃ ipsum ignorare te puto, cū sæpe ad nos itantes hic uideris, Nempe Chariclem illum Corinthium, adolescentem haud quaquam deformē, deditum nonnihil comendi, & fuscādi corporis studio, ut qui, mulieribus opinor, forma atq̃ elegantia ista commendari affectaret. Vnā aut̃ cum ipso, & Callicratidem istum Atheniensem, moribus ac habitu simpliciorē. Nam se ueluti ducem atq̃ antesignanum in ciuilibus orationibus & in hoc forensi dicendi genere gerebat. Erat autē & corporis exercitationibus deditus, ob nihil aliud, ut mihi uidetur, palæstras tantopere amans, quā ob puerorum amores, prorsus enim in hoc quasi ætonitus ferebatur. Ob odium aut̃ quo foeminas omnes prosequabatur, etiam Prometheo malè imprecari solebat. Cū igitur à longe uterq̃ me conspiciatus esset, gaudio atq̃ læticia pleni, accurrunt. Deinde, quemadmodum fieri consueuit, salutato, atq̃ excepto me, uterq̃ ut ad se uenirem, rogabant. Atq̃ ego, cū uiderem ipsos de hac re inter se contendendo linguis procedere. Hodie quidem, respōdens inquam Callicratida & Charicles, ambo uos, decet apud me frequentes esse, ut ne cōtentio nem maiorem inter uos excitetis. Sequentibus autem diebus (nam tres, aut quattuor etiā hic cōmorari cōstitui) per uices accipietis me mutuo, sorte inter uos missa, uter id priore loco faciat. Hæc ita tum placuere. Atq̃ illa quidem de conuiuij præfectus ego fui. Sequenti autem Callicratidas, & post ipsum, Charicles. Porro animaduertebam etiam inter ipsos conuiuiorum apparatus, manifesta utriusq̃ affectionis indicia. Nam Atheniensis quidem ille, pueris per quam formosis instructus erat, & propemodū omnes illius serui, imberbes erant, non amplius ab illo retineri soliti, quā dum prima lanugine inficerentur, postquam aut̃ barba frequentiore genę illorum addensabantur, dispensatores & fundorum, quos ille Athenis habebat, procuratores amandabantur. At uero Chariclem magnus saltatricū & psaltriarum chorus sequebatur, ac tota illius domuncula, perinde ut in Cereris sacris, mulieribus referta erat. Viro aliquo, ne puncto temporis ibi apparente, nisi si cubi infans aliquis, aut senex decrepitus, coquus uidelicet conspiceret, in quē propter ætatem Zelotypiæ suspicio amplius ulla cadere non posset. Erant igitur & hæc ut dixi, satis multa atq̃ aperta utriusq̃ animi documenta. Veruntamē aliquoties etiam breues quædā quasi futuri certaminis cōtiones, inter ipsos inceptabantur, tanquam finem aliquem quæstio hæc haud quaquam haberet. At postquam iam tempus erat, ut iterū in altū prouheremur, socios nauigationis, uolentes alio qui ipsos, abducere mecum studebam, constituebant enim in Italiam nauigare, & que atq̃ ego. Et cum nobis uisum esset in Gnidum appulsa ibi naue, spectādī causa ascendere, & Veneris templum uidendī desyderium nos incessisset (celebratur autē ibi Praxitelis facilitatis ac promptitudinis illud uerē Venerē & amabile)

pau-

Insule ad ca-
put Pamphy-
liæ ore. Stra-
bo lib. 11.

Personæ.

Apparatus
domesticus.

Intellige fig-
nā Veneris
Gnidie à Pra-
xiteli factum
cuius ex Pli.
meminit lib.
36. cap. 5.

paulatim ad terram subuecti sumus, ipsa opinor, dea pulchra tranquillitate, nauigium deducente. Cæteris igitur solitæ res atq; armæ curæ fuere. Ego uero, amatorum istud par, utrinq; suspensum habens, Gnidum circum circa obambulabam, nō sine risu figulinæ istius proteruitatis participem me præbendo, ut in Veneris ciuitate. Porticus autem Solstrati, ac cætera quæ nos oblectare poterant, principio circumueundo uisentes, mox ad templum Veneris imus. * Nos quidem duo, ego uide licet, & Charicles admodum alacriter, Callicratidas autem ut ad spectaculum muliebri, inuitus, libentius, ut opinor, pro Venere Gnidia, Thespiciensem illum cupidinem, permutatione facta, habiturus. Ac statim quodammodo nobis, ab ingressu luci, Veneræ aspirarunt auræ. * Serenitas enim ac lumen illud supernum, non in solum, sterile maximè, & lapideis tabulis constratum, excipiebat, sed erat illud utpote in Veneris templo fœcundum mitibus ac frugiferis arboribus, quæ frondibus uirentibus in longum usq; promanantibus aërem circum circa quasi concamerabant. Abunde uero illa frugibus densa myrtus, apud dominam suam copiosa nascens, effloruerat, deinde & aliorum arborum singulæ, quæcunq; pulchritudine præstant, neq; ipse quanquam longa exacta iam ætate, canæ, arescentes, sed præ uigore quasi iuuenescentes, nouis subinde ramis, formosæ atq; integræ erant. His autem inter mixta erant, etiam illa fruticum genera, quæ alioqui fructuum quidem feracia non sunt, cæterum pro fructu, pulchritudinem habent. Cyparissorū uidelicet, & platanorū aëriæ proceritates, & inter ipsas transfuga Veneris, deæ ipsius olim fugitiua facta, Laurus, Cuius uero arbori circumuoluta, studiosa illa amoris Hedera obserpebat, & uites fœcundæ crebris racemis dependebant. Est enim iucundior Venus cum Baccho & temperatum illud dulce, quod ab utrisq; uenit. Quod si autem à se mutuo disiungantur, minus exilarant. Erant autem sub umbris istis opacis & obscuris, amœnæ quædam cellæ, eorum usui, qui intus cōuiuia agitare uellent, comparatæ. In quas urbanorum quidem, rari commeabant ulli, sed populi frequentes turbæ solemniter conueniebant, re ipsa Veneri indulgentes. Postquam autem abunde plantis istis oblectati fuimus, intro in templum ingressi sumus. Ipsa igitur dea in medio posita est, ex Pario marmore, opus sanè pulcherrimum atq; præclarum, & risu quodam simulato parum subridens. Tota autem pulchritudo eius detecta, nulla ueste ipsam regente, nuda conspicitur, nisi quatenus altera manu pudenda, quasi oblita sui, abscondit. Tantū uero artifex illa ars ualuit, ut solida adeo, ac dura marmoris natura singula etiam membra deceret. Charicles igitur, insanum quiddam & furibundū exclamans, ô fortunatissimè, inquit, deorum, Mars, qui propter hanc uinctus fuisti. Et simul accurrens plenis labijs, quo ad fieri potuit, extento collo, deosculabatur illam. Tacite autem adstans Callicratides, secum in animo admirabatur. Est autem biforis ipsius ædes, ut possint, qui uolunt, deam ipsam diligentius inspicere, etiam à tergo contemplari, & ut nihil ipsius est admiratione non spectes. Facile itaq; licet, per alteram portam accedentibus posteriorē quoq; formositatem contueri. Proinde cum uisum nobis esset, totā ipsam deam uidere, in posteriorem templi partē circumuiimus. Ac reclusa ianua ab ædificio, qui & ipse creditur mulier esse, repente obstupuimus ad pulchritudinem illam. Atheniensis itaq; iste, qui tacite paulo ante uidebat, postquam eas, quæ in pueris appetuntur, partes, aspexit, continuo longè, quàm Charicles, infansiore modo exclamauit. Hercules, inquiens, quanta scapulorum concinnitas? ut autem exuberantes nitent lumbi, amplexantis manus implentes? Quam scitè circumductæ clunium pulpæ, in se rotundantur, neq; tenues nimis ipsis ossibus astrictæ, neque rursus in immensam effusæ pinguedinem. Formarum autem, quæ utrinq; natibus intra cœuntibus uelut impressæ redduntur, dici non potest, quàm suauis risus. Femorisq; & tibiæ in rectum ad pedem usq; protentæ, accurate seruata modus. Talis igitur & Ganymedes in cœlo, Ioui nectar dulcius infundit.

Nam

*Quid si per
figulinæ, me-
retriciæ, acci-
piat. Quoniā
et Athenis in
Ceramico me-
retrices habi-
tarunt, aut
quod hoc ge-
nus in fornici-
bus plerumq;
habitat.*

** Descriptio
templi Veneris
Gnidiacæ.*

** Vestibulū
et lucus.*

*Signū Vene-
ris Gnidiacæ*

*Historia im-
potētis cuius-
dam amoris.*

Nam ab Hebe equidem subministrante, potum haud quaquam acceperim. Cū au-
tem, hæc quasi quodā numine correptus, Calicratidas exclamaret, Charicles præ-
nimio ac uehementi stupore, parum abfuit quin diriguisset, humidum quendam
& manantem in oculis dolorem colliquans. Cæterum postquam ab admiratione
facietas nos auertit, in altero femore maculam conspiciamus, perinde ut in ueste a-
sperginem lutī aliquam. Arguebat autem deformitatem ipsius, reliquæ totius
marmoris nitor. Ego itaq; uerissimilī coniectura, ueritatem colligendo, naturam
lapidis, id quod apparebat, esse putabam. Nam neq; huiusmodi rerum casus ali-
eni sunt. Multis autem, quibus extremè & uelut ad unguem pulchris esse licebat
fortuna interim aliquid, quod in moras sit, obijcit. Proinde nigram quandam ma-
culam natura aspersam marmorī esse existimans, etiam hac parte Praxitelem admi-
rabar, quod eam lapidis deformitatem in illis potissimū partibus abscondisset, quæ
minus coargui ac deprehendi possent. At ea quæ nobis propè stabat, templi mini-
stra, incredibilis cuiusdam orationis nouam historiam narrauit. Nam adolescentē
quendam inquit, haud quaquam ignobili genere natum (nomen autem ipsa res ge-
sta taceri fecit) crebro ad delubrum hoc uentitantem, infelici quodam genio im-
pullsum, deam ipsam amare cœpisse, & quia totos plerumq; dies in templo cōmo-
ratur, à principio sanctimonix cuiusdam religiosioris speciem de se præbuisse.
Nam statim à lecto matutino, multò auroram præuertens, huc uenire solitum fu-
isse, ac post occasum solis inuitum ægrè domum redisse, atq; totum diem ex aduer-
so deæ sedendo, rectos in ipsam perpetuò oculorū ictus direxisse. Obscurè aut, in-
quit, interim secum ipse nescio quæ susurrabat, & suffurante quodā sermone, ama-
torias peragabat querelas. Cæterum ubi etiam paulisper affectus illius molestiā
à se remouere uolebat, affatus deam, in mensam autem quatuor talis Libycæ ca-
preæ, denumeratis, ludendo spem experiebat. Ac quoties id quod intendebat, ie-
cerat, maximeq; si quando deam ipsam iactu feliciore sortitus erat, nullo uidelicet
talo, eadem figura cum alio aliquo cadente, adorabat illam, sperans se id quod ex-
petebat, consecuturum esse. Sin autem, quemadmodū solet, simplicius paulo per-
mēsam iecisset, actali id quod abominabilius erat, surgēdo reddidissent, toti Gni-
do male imprecabatur, uelut ob cladem aliquam immedicabilem, & mœrore ple-
nus erat, & paulo post correptis illis, alio iactu, quod male antea ceciderat, emēda-
bat. Iam uero, ubi affectus atq; animus illius magis accendebatur, omnis paries in-
sculpebat, & ut quæq; arbor mollis erat, ita cortex illius, formosam Venerē prædi-
cabat. Eodem autem in precio cum Ioue, Praxiteles erat. Et quicquid preciosum
ac pulchrum illi domi repositum inter ornamenta fuerat, id omne donarium deæ
offerebatur. Postremo, nimia in eo desyderiorum uehementia, in insaniam uersa
est. Inuenta autem est, cupiscētiæ illius mastupatrix quædam audacia. Cum enim
iam ad occasum Sol inclinaret, sensim ac tacitè, ita ut qui aderant, non animadu-
terent, post ianuam clam irrepst, & stans, ita ut cerni nō posset, in interiore parte,
adeo se tacitus continebat, ut propè ne anhelitum quidem emitteret. Aedituis aut
perinde ut consueuerant foris ianuā attrahentibus intus nouus iste Anchises con-
cludebatur. At quid ego arcana noctis audaciam, accuratius uobis exprimam, aut
etiam alius quispiam? Amatoriarum amplexuum uestigia hæc postridie conspe-
cta sunt, & maculam hanc habebat dea, indicem uidelicet eorū, quæ passa fuerat.
Ipsam uero adolescentē, ut uulgo fama refert, uel de petris alicubi, aiunt, uel in flu-
ctus marinos præcipitem datum, omnino euauisse. Atq; hæc cū ministra templi
ita narraret, interea, exclamans Charicles, Proinde formīnū genus, inquit, etiā
si saxum fuerit, amatur. Quid autem si quis animatā uideret huiusmodi formā,
an non una nox, ipsis Iouis sceptris æquiparetur? Subridens autem Calicratidas,
Nondum, inquit, scimus, Charicles, an multas audituri simus huiusmodi narratio-
nes, si quando Thespīs quoq; essemus. Et nunc sanè tuæ istius Veneris, cuius tāta
emulatione teneris, manifestū adeo hoc indicium est. Hic, quo pacto, interrogante
Cha

*Principiū di-
sputationis et
parescēcie cer-
taminis.*

Charicle, admodum uerisimiliter dicere Callicratidas, uisus mihi est. Dixit enim quod etiam adolescens ille amator, otium ac spacium totius noctis consecutus fuisset, ut facile totam affectus istius exatiandi facultatem haberet, quasi cum puero tamē, marmori cohaesisset, illud nimirum uolens, neq; anteriore parte foeminam ualere. Multis itaq; absq; delectu ac temere utrinq; uerbis effutitis, ego promiscuo eorum tumultu ac turba compositis. Viri, inquam, amici, modestam atq; ordinatam insisteret disputationem, quoniam decora ac decens lex eruditionis atque doctrinae est. Sublata igitur in composita hac, & nullum finem habente, contentione, uicissum pro sua uterque sententia, iustam ac solidam orationem instituite. Neque enim etiamdum tempus est, ut ad nauem redeamus. Ac ocio hoc utendum est ad hilaritatem, & ad ea studia quae cum delectatione, prodesse possint. Proinde abscedentes hinc ē templo, multa enim religionis gratia turba huc uenit, in unū aliquod istorum conuiuiorum accumbamus, ut per otium & cum silentio & audire, & dicere quae cuiq; libet, liceat. Illud autem memineritis quod qui hodie uictus fuerit, is in posterum nobis de hisdem rebus amplius molestus futurus non sit. Rescē uisus sum hanc dicere. Et eodem cohortatibus etiam illis, exiimus, ego quidē laetus, nulla me premente cura, illi uero cogitabundi, magnam apud se in animis disputationem sursum ac deorsum uersantes, perinde ac si de principatu ac ductu apud Plataeas certaturi essent. Postquam autem uenimus in densum quoddam, atque umbrosū, pro aetatis tempore receptaculum, ubi commodē requiescere licebat. Suauis hic locus, inquit ego, nam & supra uerticem canorum quoddam resonant cicadae, in medio admodum iudiciali more confidebam, ipsam illam supercilij praeme ferens. Elizam. Proposita autē utrisq; sorte super eo, utrum priore loco dicere oporteret, posteaquam Charicles priorem locum sortitus est, continuo ut auspicaretur orationem, hortatus sum. Ille uero cum dextera faciem paulum attriuisset cum silentio, & parumper sustinuisset sese, mox ad hunc fermē modum orditur. ♣ Te domina orationi meae, Venus, te auxiliatricē, preces meae uocant. Nam cum omne opus, si uel exiguum propriae suadelaē instillaueris, illi absolutissimum esse solet, tum uero amatoris sermones praeter cetera te indigent. Tu enim eorum germana adeo mater. Ades itaq; mulieribus patrona, foemina nimirum ipsa, largire autem & uiris, ut maneant mares, perinde atque generati sunt. Ego igitur statim ab initio orationis primam omnium matrem, & totius generationis radicem ac seminarium, eorum quae propono, testem aduoco. Dico autem sacram illam uniuersorum naturam, quae primis illis inter se conglutinatīs elementis mundi, terra uidelicet, aëre, igne & aqua, mutua illorum & temperata commixtioni omne procreauit animatum, Sciens deinde quod omnes mortalis sumus materiae opificium, & quod breue adeo tempus uiuendi, unicuiq; fato praestitutum est, alterius interitum, ut alterius ortus esset, excogitauit, ac morienti, id quod nascitur ē diuerso adpendit, ut mutuis successionibus in perpetuum tempus uiueremus. Postquam autem impossibile prope erat, ex singulis seorsim aliquid procreari, duplicem in unoquoque genere naturam effinxit. Nam maribus quidem propria seminum quasi quaedam fundamenta, largita est, foeminam autem proinde ut receptaculum quoddam genitalis seminis esse fecit. Commune igitur utriq; sexui desiderio indito, coniunxit inter se mutuo illos, lege necessitatis sancta quadam praescriptis, ut manerent propria uterque natura contenti, & neque foemina praeter naturam in marem transiret, neque mas indecore ac turpiter emollesceret. Atque hoc pacto uirorum cum mulieribus conuersationes, in hoc usque tempus, hominum uitam immortalibus quibusdā successionebus conseruant. Neque quisquam uir ex uiro se natum esse gloriatur. Intra duo autem nomina uenerabilia, omnis honor manet, eorum qui ex aequo matrem ac patrem adorant. Ab initio igitur cum adhuc Heroica saperet uita, & uictam deorum coleret uirginitatem, legibus à natura constitutis, obtemperabat.

Ac

Alludit ad cōtentionem et ambitionē Atheniensium et Lacedaemoniorū quae de principatu inter se ante pugnam Plateensem contenderūt. Vide Herodotum.

Forū Athenis sum, unde et Eliaha iudices uocabantur.

Oratio Chariclis, pro amore et concubitu mulierum.

Exordium ab inuocatione.

Confirmatio à naturae legibus et antiquitate.

Confutatio al-
terius amoris
à causa, &
modo.

Ac secundum ætatis mensuram, cum mulieribus, coniuncti, generosorum patres
fiebant liberorum. Paulo autem post tempus à magnitudine illa, ad voluptatis de-
scendendo uoragines, nouas, & commutatas fruendi uias aperuit. Deinde, quæ
nihil non audet, uoluptas, naturam ipsam contempta lege, uiolauit. Atque aliquis igitur
primus oculis aspexit marem, perinde ut foeminam, ex alterutra uidelicet horum
caussa, aut quod ut tyrannica eò illum cõpulerit, aut quod uerbis dolose ac fraudu-
lenter induxit. Conuenit autem in unum sectum una eademque natura. Ac seipsos in-
ter se mutuo aspicientes, neque eorum quæ faciunt, neque quæ patiuntur, pudore affi-
ciuntur. Per rupes aut, ut dici solet, steriles proiecto semine, permutatione facta,
pro modica uoluptate magnam accipiunt infamiam. Dixeris uero eo usque tyranni-
cæ uolentiae audaciam, ipsam progressam esse, ut iam & ferro naturam sacrilego
quodam modo deprædetur. Ac marem masculis exhaustis & exinanitis, inuenerit
uoluptatis superuacaneos & adposititissimos modos. Miseri aut illi, & infelices, ut ed
magis pueri sint, iam ne uiri quidem amplius manent, ambiguam naturæ duplicis
obscuramentum, cum neque, ad quod nati sunt, conseruentur, neque id ad quod tran-
sire, habeant, flos autem ille, qui in iuuentute adest ac manet, in sensum præmaru-
rum marcescere ipsos facit. Simul enim inter pueros numerantur, & iam consensuere
nullum uirilitatis interuallum habentes, ita scelesti illa, & omnis mali magistra, mol-
licies, uoluptates impudicas aliam ex alia, excogitando, in eum morbum, qui ne dici
quidem amplius decore potest, prolapsa est, ut nullam uidelicet partem petulantiae
& obscœnitatis ignoraret. Quod si uero in his, de quibus ipsa prouidentia legem san-
ciuit, unusquisque nostrum sese firmaret ac persisteret, conuersationibus his qui cum
mulieribus fiunt, contenti essemus, & ab omni conuicio ac probro uita nostra pu-
ra atque integra foret. Certe inter ea animantia quæ nihil ex mala atque peruersa affe-
ctione deprauare possunt, illibata naturæ legislatura illa custoditur. Leones non in-
saniunt in leones, sed quæ tempore suo accedit Venus, in foemineum sexum concupis-
centiam illorum excitat. Taurus, armenti dux, cum bobus miscetur, & Aries totum
gregem masculo implet semine. Quid autem? An non suum cubilia sectantur a-
pri? Lupas autem ineunt lupi? Et ut in summa dicam, neque quæ aërem uolatu per-
strepunt aues, neque quæ humidam aquæ sortita sunt mansionem, neque etiam ali-
quod in terris animal, congressum maris appetit, sed manent inter ea immota pro-
uidentiae decreta. Vos autem, o frustra sapientie nomine iactati, animal ut uere di-
cam, uile ac malum, homines, quod nam nouo morbo delinquentes, in mutuam inter
uos contumeliā accensistis? Quo nam animi cæco stupore effuso, a deo ab utraque
aberratis uia, fugientes uidelicet ea quæ sectari uos decebat, & contra sectantes il-
la, à quibus refugere oportebat? Ac singula talia æmulari omnibus uolentibus ne
unus quidem postremo reliquus erit. At enim hic Socraticis istis, etiam præclara il-
la oratio renascitur, quæ puerorum quidem auditis, perfectis rationandi uiribus
adhuc carentes, decipiuntur. Illud autem quod iam per prudentiam ad summum e-
uasit, subduci facile nequit. Animi enim amorem quendam cõminiscuntur, & cõ
corporis pulchritudinem uereantur amare, uirtutis uocant sese amatores. Ob quæ
sæpenumero risu diffluere, in mentem mihi uenit. Nam quid uobis accidit, o nimis
um graues philosophi, quod id, quod longo iam tempore sui experimentum de se
quale sit, præbuit, Cui canicies accedens, & senectus, uirtutis testimonium dat, per
negligentiam a deo dimittis, omnis autem ille præclarus amor in iuuenem concita-
tur, cum tamen in eo ratio & uis colligendi nondum habeant, ad quæ iudicium cõ-
uertant. An hæc ueluti lex quædam est, ut omnis quidem deformitas maliciæ damna-
ta sit, pulchrum autem quod est, id recta uia ut bonum & honestum laudetur, At
uero iuxta magnum ueritatis interpretem Homërum,

Aliud argu-
mentum, ab ex-
plicato eorum
animantium.

* Haud scio
an hic pro
ἀνθρώπων
legendum sit
quod latine so-
retur natatione
Exclamatio
ὦ πάσους
πεδάστα.
* Confutatio
Socraticorum,
qui puerorum
amores ad e-
ducationem
uirtutis per-
tinebant.

Odyssea. d.

Alius pulchro minus enitet ore.

At formam deus exornat uirtute loquendi,
Quique uident illum, uerbis mulcentur, at ipse

Intro-

Intrepidus fatur suavi commixta pudore,
Et medios inter vultus supereminet omnes,
Perque urbem, aspiciunt, uenientem, numinis instar.
Et rursum alibi dicens, inquit:

At tibi formoso sub corpore, nulla fuit mens.

Certè formoso illo Nireo, cordatus Vlysses magis laudatur. Quo pacto igitur sapientiæ quidem, aut iusticiæ, ac cæterarum uirtutum, quæ cum perfectis uiris consortem & quasi hæreditarium nactæ sunt ordinem, nullus amor conueniens uobis est, pulchritudo autem in pueris illa, uehementissimos affectuum imperus excitat. Prorsus enim amari oportebat Phædrum, propter Lysiam, ô Plato, quem prodidit? Aut uirtutem Alcibiadis amari probabile fuit, quando ille deorum statuas amputando uisulabat, & sacris Eleusinijs ille inter potandum iactatæ uoces insultabant? Quis igitur amatorem illius fuisse se perhibet, cum Athenæ proderentur, & Decelia munitionibus obfirmaretur, ac tota uita ad Tyrannidem spectaret? At donec quidem barba nondum, iuxta sacrum illum Platonem, oblitus erat, omnibus amabilis fuit, postquam autem transijt à puero in uirum, quæ ætate intellectus, qui tamen imperfectus erat, totam ac plenam ratiocinandi uim consequebatur, ab omnibus odio habebatur. Quid igitur affectibus turpibus uerborum prætendentes uerecundiam, animi uirtutem appellant, corporis elegantiam, iuuenum isti amatores magis, quàm sapientiæ? Atque hæc quidem à nobis dicta sufficiant, ne uideamur clarorum uirosum inuidiose nimis mentionem facere. Parumper autem à uehementiori studio, ad uestram Callicratida, uoluptatem descendendo, ostendam puerorum consuetudine, muliebre multò potiore esse. Ac principio quidem, omnem ego delectationem censeo iuundiorē esse, quæ diuturnior est. Acuta siquidem uoluptas, quæ celeriter præteruolat, priusquam satis percipiatur cognitione ac sensu, desinit. Illud autem quod lætitiā affert, quò magis abundat, eò potius est. Quare utinam & uitæ longiores terminos, parca ac tenax illa nobis præfiniisset Parca, & totum hoc spacium perpetua sanitas gubernaret, nulla mentis perturbatione atque molestia interueniente. Festum enim diem, & quasi quendam solennem conuentum, totum hoc tempus perageremus. Verum postquam maioribus bonis malignus deus inuidit, in præsentibus utique rebus dulcissima illa sunt, quæ quàm longissimè extenduntur. Mulier itaque ab eo quando uirgo fuit, usque ad mediā uitæ ætatem, priusquam omnino postrema illa senectutis ruga superuenit, ad amplexandum apta ac digna uiris conuersatio est, atque etiam si illa, quæ formæ atque ætatis tenerioris sunt, effluxere, habet tamen aliquid experientia dictu sapientius ac doctius, quàm iuniores. At uero si quis puerum uiginti annorum aggrediatur, ille mihi certe uidetur, pathica affectione laborare, ambiguum uidelicet uenerem sectando. Nam & duri sunt membrorum thoriani adulteri & uiriles, & asperum quidem, pro eo quod dudum molle ac tenerum fuit, densatum crebra lanugine, mentum, femora autem idonea ac commoda illa, scitis quasi quodam squalore, obducta. Quæ uero sunt his occulitiora, uobis, qui periculum eius rei fecistis, cognoscenda relinquo. In muliere autem semper omni, & coloris resplendet gratia, & largæ capillorum capitis texturæ, perinde ac suauiter florentes hiacynthi, nigricantes, aliæ quidem per tergum effunduntur; scapularum nimirum decus, aliæ uero secundum aures & tempora, multò quàm in pratis apium est, crispiores. Reliquum uero corpus, ne minimo quidem crinis uestigio ipsis subnascente, Electro, ut aiunt, aut uitro Sidonio perspicuum magis effulget. Cur autem non & uoluptatum mutuos atque alternos affectus persequar, quando quidem ex æquo cum ijs qui agendo afficiuntur, patientes quoque lætitiā capiunt. Propemodum enim non eodem modo ut bruta animalia, solitarias conuersationes amamus, sed amica quodam-

De his in sym-
posio et Phæ-
dro Platonis

De his uide
Plutarchū in
uita Alcibiadis
et Thucidi-
didim.

Aliud argu-
men: n̄ à diu-
turni: ac uol-
uptatis.

erritiora ad
terius uolup-
tatis.

Aliud à mun-
tis participati-
one uolup-
tatis.

modo societate coniuncti, & suauiora, quæ bona sunt inter nos mutuo, existimas-
mus, & aduersa itidem inter nos mutuo, leuiora. Vnde & inuenta est mensa com-
munis, & amicitia mediatrix illa in medio posita debitam uentri adnumera-
mus uoluptatem, non soli Thasium, si id forte contingat, bibentes uinum, ne-
que singuli per se, preciosis ac caris implentes nos obsonijs, sed illud suauæ ac de-
lectabile purantes, quod quisque cum alio capit. Ac uoluptates inter nos com-
municantes, maiori læticia afficimur, illi igitur cum mulieribus congressus, dele-
ctationis permutationem ac uicissitudinem parem habent. Nam inter se mutuo
utrinque ex æquo afficientes, cum maiori uoluptate dissoluntur. Nisi uero Ti-
resia iudici accedendum fuerit, quod uidelicet mulieris delectatio, toto gradu ui-
rilem præcedit. Honestum autem esse arbitror, non ambitiosè, ac sibi tantum
frui uolendo, quo pacto priuatim aliquid commodi auferant, spectare, totam
ab aliquo accipientes uoluptatem, sed illo, quod percipiunt, diuiso, paria facere,
& similia recompensare. Atqui hoc de pueris dicere, nemo adeo infans est, qui
possit. Sed alter quidem affectus, quocumq; tandem modo hæc existimat, uolu-
ptate uelut exempta, ac propria quadam percepta, abit, illi uero, qui contumeli-
am hanc passus est, principio quidem dolores ac lachrymæ oboriuntur: paulò ue-
ro post, ubi per tempus dolor aliquid remisit, magis, ut aiunt, nihil quicquam
molestè feceris, uoluptas autem ne ulla quidem aliqua. Quod si autem & cu-
riosius quiddam ascriptum addere decet (decet autem in Veneris luco, opinor) mu-
lieri licet, Callicratida, etiam puerorum modo aliquantulum utendo, uolupta-
tem capere, duplici fruendæ illius uita aperta. Masculum autem quod est, nul-
lo modo præbet delectationem atque usum muliebrem. Quare etiam si uobis
quidem placere potest, nos autem mutuo inter nos ueluti quodam septo discul-
damur. Iam uero, si maribus honestum adeo est, cum maribus consuetudinem
habere, ament sese mutuo de cætero etiam mulieres. Age nunc, si iunior ætas
& nouarum uoluptatum inuentrix, posteaquam nouas masculæ molliciei uias
excogitasti, largire & mulieribus parem potestatem. Congrediantur & illæ
inter se mutuo, quemadmodum uiri, lasciuorum autem instrumentorum iun-
gentes inter se machinamentum, obscurum atque monstruosum, ex sterilibus com-
positum, concumbat mulier perinde ac uir cum muliere. Illud autem, quod
raro auditum est, nomen & pudet sanè dicere, Tribadum obscenitatis istius, pas-
sim ac liberè uagetur. Omne autem Gynecæum nostrum, Philænis sit, semi-
nares quosdam amores turpiter agitans, & quanto melius est in masculam libidi-
nem cogi mulierem, quam generosum illud utrorum in mulierem efformi-
nari? Talia cum magna contentione, atque inter dicendum grauiter affectus,
postquam Charicles dixisset, conticuit, uehemens quiddam atque ferinum,
ex oculis intuens. Videbatur autem mihi & expiatione uiri contra masculos a-
mores. Ego uero tacitè subridens, & ad Atheniensem sensim oculos conuer-
tens: iustus, inquam, & risus Callicratida, iudicem consedissem arbitratum, ne-
scio quo pacto, Chariclis uehementia, ad serias atq; seueras cogitationes abreptus
sum. Propemodum enim quasi in uicò Martio de cæde atq; incendio, aut per Io-
uem, etiam de ueneficio, certaretur, supra modum grauiter affectus fuit. Tem-
pus igitur, si unquam antea fuit, nunc maximè est, ut Athenas ipse repetas. Pe-
ricli autem pare, ac decem illorum Rhetorum linguas contra Macedonas arma-
tas, unica tua oratione exerceas, actionum earum, quæ in * Pnyce haberi consue-
uerunt, unam aliquam ob oculos ponendo. Postquam igitur paululum sustinui-
ssset Callicratidas, uidebatur autem (quantum de facie coniecturam mihi face-
re licebat) contentionis atque timoris, minisq; plenus esse, orationem superiori
aduersariam orditur. Si mulieribus, inquit, concionum, & fori, cæterarumq;
cuiuslibet

Ac sequenti
societate.

Pro eo qd est
talitudo pueri
qualis Philæ-
nis solebat ut
puto.

Quid si
philænis
hoc
est periculis
suadetur.

* Locus A-
thenis fuit, ubi
bi conciones ha-
beri solebant.

ciussum rerum tractandarum facultas aliqua foret, dux nimirum, aut praeses illarum suffragiis iam pridem creatus esses. Ac te statuis æreis per fora passim positus, Charicles, uenerarentur. Ferme enim ne ipse quidem de se ipsis, quæcunque aliquando sapientia atque doctrina excellere existimatae sunt, si quis ipsis dicendi potestatem permitteret, cum tanto studio, tantaque contentione dicerent. Non illa quæ contra Spartanos armata processit, Telestilla, propter quam Argis inter Deos numeratur, Mars muliebris. Non mellita illa, qua se Lesbos iactat, Sappho, & Pythagoricae doctrinae filia Theano. Fortassis autem neque Pericles ita Aspasiae suæ patrociniatus est. Verum enim, quando honestum adeo est, maiores pro mulieribus dicere, dicamus sanè & uiri pro uiris. Tu uero propitia nobis sis Venus, Nam & nos amorem tuum ueneramur. Ego itaque existimabam, non ultra ludum ac locum, hilarem hanc contentionem nobis processuram esse, quia uero uerba ab hoc profecta, etiam philosophari pro mulieribus, in animum induxerunt, libenter occasionem hanc arripui. Solus enim masculus amor, commune uirtutis, ac uoluptatis, opus est. Optarim autem, si quo pacto fieri posset, & platanum illam, quæ Socraticos olim sermones auscultauit, arborem Academiae & Lyceo * felicior, prope alicubi nobis astare, eo loco tamen natam, ubi Phædri accubitus fuit, quemadmodum sacer ille uir dixit, gratia præditus plurima. Fortassis ipsa quoque, ut fagus illa Dodonea, ex ramis sacram erumpens uocem, puerorum amores prædicasset, memor adhuc formosi illius Phædri. Verum quia hoc fieri nullo pacto potest:

Exordium à reprehensione nimirum aduersario.

De hac nide Pauaniā in Argolicis.

Propositio. Dux.

* Platon uidelicet in Phædro.

Nam quàm multi medijs inter utroque,
Montes umbrosi, & resonantes æquoris undæ:

Hospites in terra aliena relictis sumus, & quasi quædam prærogatiua Chariclis, Gnidus est, ueritatem tamen haud quaquam prodemus. Tu modo nobis Aetherie deus, in tempore assiste, amiciciae fautor, & arcanorum sacerdos Cupido, haud quaquam prauus infans, qualem ludendo fingunt pictorum manus, sed quem primarum omnium prapordia procrearunt, perfectum & consummatum iam inde ab initio genitum. Tu enim ex obscura atque confusa deformitate, uniuersum hoc effigisti, proinde tanquam sepulchro aliquo communi totius mundi, sublato, circumfuso chaos uidelicet, illud quidem in ultimi Tartari secessus fuga præcipitasti, ubi uerè stant.

Inuocatio.

Consulatio primi argumeti Chariclis, per solutionem. Tribuit enim necessitati, quæ ille ut antiqua ex natura consentanea comedit.

Ferratæ postes, atque ærea limina portis,

Ut tibi dura atque insuperabili detentum custodia, à reditu, & uia ad superos repetenda prohiberetur, splendida autem luce obscuræ nocti prætenta, omnium & inanimatorum, & animam habentium, opifex extitisti. Propriam artem ac singularem infundendo hominibus concordiam, graues illos amicitiae affectus conglutinasti, ut uidelicet ex anima, adhuc maliciae omnis experte & tenera, beneuolentia illa simul nutrita, in perfectionem, & quasi quandam uirilem ætatem consummaretur. Nam nuptiæ quidem, successionis necessariae inuentæ sunt remedia, Solus autem masculus amor, animi philosophici, quasi quoddam imperarum est. Omnia uero ea, quæ ex integro ac liberè ad decorem, exercitatione prouehuntur, plus honoris consequitur, quàm illa quæ præsentis necessitate opus habent. Et omnino melius est honestum, quàm quod fit necessario. Proinde quàm diu quidem uita hæc hominum rudis & indocta fuit, neque adhuc dum quotidianam rerum experientiam, ad id quod melius est, per oclum conuertere licebat, demissa atque abiecta, præsentibus tum necessarijs rebus contenta erat, ugens autem tempus, melioris uiuendi rationis inuentionem non præbebat. At postquam necessarij quidem usus, ac festinatio illa finem iam capiebat, ac posterorum cogitationes, à necessitate liberatæ, melioribus subinde occasionibus ad inueniendum aliquid, potius, utebantur, paulatim

scientiæ accreuerunt. Atque huius rei argumenta capere, etiam ex uulgaribus atque inferioribus istis artibus licet. Nam statim simul atque primi quidam homines creati fuere, contra famem diurnam remedium quærere cœperunt, atque ita circumuenti atque compulsi præsentī necessitate, cum inopia, eligendū quod melius esset, facultatem non permetteret, fortuita quælibet herba uictitabant, & radices molliores effodientes, & ut plurimum quercuum fructus comedentes. At posterior ætas, hæc brutis animantibus edenda abiecit. Sationem autem frumenti & hordei agricolarum diligentia ac studium inuenerunt, reperta ratione, qua illa quotannis renascerentur. Ac nemo adeo insanus fuerit, puto, qui dicat, quod quercus quàm spicæ meliores sint. Quid autem? an non statim quidem à principio uitæ, homines cum tegumento corporum indigerent, uellera, excoriatis ueris, induerunt, & speluncas montium, quas contra frigus subirent, excogitarunt? aut rursus tunicorum, aut arborum ardas concauitates? Facta autem deinde ex his imitatione, eæq; in melius semper promota, uestes quidem sibi ipsis texere cœperunt, ac domos ædificauit, atque ita interim dum non animaduertunt, artes quæ circa hæc uersantur, accepto tempore quasi quodam magistro, pro tenui ac uili quidem panno, uestem meliorem facere ac uarie tegere cœperunt, pro contemptis autem & humilibus domunculis, alia tectorum fastigia, & marmorum sumptuosa ædificia excogitarunt, ac nudam parietum deformitatem, floridis colorum tincturis depinxerunt. Nisi quod singulæ istæ artes atque scientiæ, mutux cum sint, & profundæ obliuioni subiectæ, tanquàm à paruo fomite, paulatim ad proprios efflorescendo peruenerunt radios. Vnusquisque enim à se aliquid repertum, posteriori tradidit, atque ita successu ista accipientium, semper aliquid iis quæ antea didicerat, apponendo, quod defuit expleuit. Ne quis igitur amores masculos ab antiquis temporibus deposcat. Nam tum mulieribus conuersari necesse erat, ne prorsus absq; semine nobis genus nostrum interiret. Variæ autem doctrinæ, & elegantioris huius uirtutis concupiscentiæ, uix tandem per tempus, quod nihil inrentatum, aut imperuestigatum relinquit, in lucem uenturæ erant, ut cum diuina Philosophia, & puerorum amores unâ adolefcerent. Quare Charicles, ne, quod antea inuentum non fuit, id postea excogitatum iterum, tanquam uile ac malum argue, nèue ob id, quod puerorum amoribus multibres congressus antiquioribus inscribuntur temporibus, minores alteros putet. Sed uetera quidem exercitia, necessaria existimamus. Quæ uero postea per ocium cogitationibus incumbens, uita adinuenit, ea, ut illis meliora, in precio habenda atque colenda sunt. Nam mihi quidem, parum absuit, quin etiam ridere, paulo antè in mentem ueniret, Charicle uidelicet bruta animantia, & Scytharum solitudinem laudante, propè autem præ nimia contentione, etiam poenitentia ducebatur, quod Græcus esset. Neque enim ueluti qui contraria loqueretur, quæ dicere aggrediebatur, eorum uerba submisso ac timido uocis tono, furtim efferebat, sed elata uoce proclamans. Haud amant, inquit, se mutuo leones, neque ursi, aut sues, sed illorum ea concupiscentia solum dominatur, qua erga foeminas accenduntur. Et quid hoc adeo mirum? Quæ enim ex ratiocinatione merito aliquis capit, ea illis, qui ratiocinari nequeunt, consequi non licet. Quoniam certè Prometheus, aut alius deorum quispiam, si mentem cuiuslibet humanam indidisset, haud quaquam solitudo, & uita montana, pasceret illos, neque mutua atque promiscua pabula haberent, sed ex æquo nobiscum sacra uerentes, & medias ædes priuatorum quisque habitans, communibus regerentur legibus. Quid igitur mirum aut alienum, si animalia naturæ damnata, quæ nihil eorum, quæ ratio suppeditat, à prouidentia accipere per fortunam unquam potuere, cum cæ-

teris

*Cōsuetudo ex
emplorum, à
causa efficitur*

seris rebus etiam concupiscentia in mares, priuata sunt? Non amant sese leones, neque enim philosophantur. Non amant ursi, non enim honestum ac pulchrum illud, quod in amicicia est, norunt. At hominum illa cum scientia coniuncta prudentia, ex eo quod saepius periculum fecerat, optimum quod erat eligens, firmissimorum amorum iudicauit esse masculus. Nequaquam igitur Charicles, proteruz & intemperantis uirz collectis meretriceis narrationibus grauitatem nostram sermone nudo infecteris, neue coelestem illum Amorem infanti huic connumereris. Sed uel nunc tandem apud te considera, quoniam id nunquam antea fecisse uideris, quod duplex Deus, Amor est, haud quaquam una uia uentitans, neque uno spiritu animos nostros accedens, sed alter quidem, quantum equidem arbitror, ualde puerilia ac stulta sapiens, nulla ipsius mentem ratione gubernante, frequens in animis insipientium congregatur. præcipue autem ipsi muliebria desideria curæ sunt. Et hic est quotidianæ istius contumeliæ socius, absque discrimine, cuicumque uolenti sese celeriter applicans.

A duplici Amoris specie.

Alter autem Amor, parens teterrimorum temporum
Spectaculum visu graue, & prorsus sacrum,
Custosq; temperatorum affectuum,

blandum quiddam mentibus uniuscuiusq; inspirat, ac propitium hunc Deum sortiti, uoluptatem, uirtute immixtam amplectimur. Geminos enim reuera, iuxta tragicum spiritus effiat Amor. Vnum autem & commune nomen, affectus dissimiles habent. Nam & uerecundia utilitatis pariter & damni ambigua atque anceps Dea est.

Quæ simul & fructus homini, & mala plurima confert.
Iam uero neq; contentionum genus unum est,
Terræq; per orbem

Amplificat à similibus.

Verfantur geminæ: quarum hanc cum laude sequuntur
Prudentes, illam damnant ceu fraudis amantem.

Nihil igitur nouum aut mirum, si affectus peior, uirtuti communem appellationem forte nactus sit, ita ut amor uocetur, & intemperans illa uoluptas, & modesta hæc beneuolentia. Nuptias igitur, inquit, pro nihilo putas, & fornicium genus è uita expellis, deinde quo pacto, homines conseruabimur. Beatum sanè quiddam fuerat, iuxta sapientissimum Euripidem, si absque illo cum mulieribus congressu, ad sacra & templa Deorum uentitantes, argento atque auro liberos à successionem mercari possemus. Necessitas enim graui ceruicibus nostris iugo imposito, imperatis parere nos cogit. Quod pulchrum igitur est, id ratione eligimus, necessitati autem cædat necessarium. Quantum igitur ad liberos procreandos attinet, mulieres in numero aliquo sint, in cæteris uero rebus, apage ne mihi ulla fuerit. Quis enim sanæ mentis sustinere queat, à summo statim mane mulierem comentem atque exornantem sese alienis atque ascititijs imposturis? Cuius uera ac natia facies, turpis est. Peregrina autem ornamenta, naturæ deformitatem tegunt, atque aspicientibus imponunt, Quod si igitur, ad auroram contempletur aliquis mulieres à nocturno lecto surgentes, turpiores putabit esse bestiis, quæ intra unam horam nominari, aut excitari se difficillimè patiuntur. Vnde diligenter domi concludunt sese, ut ne ab ullo uiro conspiciantur. Aniculæ autem, & ancillæ, consimilis formæ turba, circumstant, uarijs medicaminibus infœlices illas facies inficiendo ac medicando restituentes

Quatenus mulierum cōsue. uis utendum.

Voluptati opponit mulierum sceditatē et in tegenda illa operosita tem immodicam. Deinde ex uite morumq; infœlentiam.

Neq; enim latice meri.

Aquæ profundam ubi ablueret crapulam. protinus ad serium
aliquid, studioq; dignum accedunt negotium, sed crebræ medicamentorum

compositiones, fordam faciei cutem expoliunt. Perinde autem ut in publica pompa, alia subinde alia ancillarum instrumenta manibus exhibent, pelues uidelicet aureas, & gutturnia, speculæque, & quemadmodum in pharmacopolio, pyxidum turbam, & uascula plena multæ infelicitatis. In quibus dentium uis absterfua, aut palpebris denigrandis ars comparata, ueluti thesaurus quispiam, seruatur. Plurimam autem partem consumit textura capillorum. Nam alia quidem medicamentis rubefaciendi uim habentibus ad solis meridiem, capillos, perinde ut lanarum coloribus, flauo inficiunt fulgore, propriam damnantes naturam. Alia uero quibus sufficere ad formam nigra coma uidetur, omnem maritorum opulentiam in hanc expendunt, totam propè Arabiam ex capillis redolentes, ferreaque instrumenta, ignis obtusa ac modica flamma calefacta, ui quadam, cincinnorum flexus inter se implicant. Ac curiosius quidem compositæ illæ, & ad supercilia usque attractæ comæ, breue interstitium fronti relinquunt. Post tergum autem in scapulas usque demissi capilli, insolenti quodammodo succutiuntur. Huc accedunt & uarijs coloribus tincta sandalia intra carnem pedes ipsos astringentia, & tenuis atque pellucida, prætextu tantum assumpta, uestis, ne corpus ipsum nudatum esse uideatur. Omnia autem quæ intra ipsam sunt, cognitu faciliora quàm facies, usque ad turpiter propendentes istas mammillas, quas semper circumferunt obligatas ac uinctas. Quid autem opus est opulentiora istis mala recensere? lapillos uidelicet Erythreos, ab extremis auriculis numeroso pondere suspensos, aut illos circum manus & brachia euntes dracones, qui utinam uerè, pro auro, dracones sint. Etiam coronacaput circumcirca ambit, lapillis Indicis stellata, preciosa autem de ceruicibus monilia dependent, & usque ad extremos pedes miserum illud descendit aurum, omne, quicquid tali ubique nudum est, reuinciens & astringens. Dignum autem fuerat, ferro potius relata crura ista uinciri. Iam uero ubi totum corpus adulterinæ istius fornositatis, fallaci elegantia, quasi quibusdam præstigijs efformatum fuerit, impudentes etiam genas rubefaciunt illitis fucis, ut uidelicet nimum nimis ipsarum, & pinguem colorem, purpureus ille nitor, insuper additus, rubere faciat. Quæ igitur uita porro tantum apparatus consequitur? Nempe statim è domo egressiones, & omnis spectator, atterens atque enecans maritos. * Quorum nonnullorum infelices uiri, ne ipsa quidem nomina norunt Coliadas, si fors ita ferat, & Genetillidas. * aut Phrygiam illam deam, & Comum amore perditum in pastore. * Sacrificia autem arcana, & absque uiris suspecta mysteria. Quid enim attinet & animorum corruptelas complecti? Postquam autem his peractis iterum discesserunt, domi statim prolixa balnea, ac sumptuosa quidem & lauta mensa, erga uiros autem multa ac simulata recusatio. Postquam enim nimis quàm repletæ fuerint sua ipsarum gulositate, cum amplius neque guttur ipsarum cibi quicquam recipere potest, summis digitis uelut inscribentes, appositorum unumquodque degustant, noctes adhuc narrantes, & diuersorum corporum somnos, & muliebritate lectum refertum, ex quo surgens quisque, statim lamacro opus habet. Atque hæc constantis uitæ argumenta sunt. At uero quæ acerbiora sunt, si quis ueritatem ex parte modo, diligentius persequi uelit, uerè execrari Prometheum posset, Menandri illam erumpendo uocem:

Ergo immerentem distitant Promethea
Pendere fixum Caucaſi de rupibus?
Et geritur illi Lampas, at aliud nihil
Boni, quod omnes autumo odisse superos.
Fecit mulieres, proh supreme Iuppiter

Viſetur hoc loco uel deſeſſe quedam, uel corrupta eſſe. Colias et Genetillidas ueris cognomina ſunt apud Ariſtophanem. Comus autē ſaltationis ſpecies, paſtoralis, & item Phrygia, qui buſctian inter conuiuia utebantur. Apparet ergo mulierum mores, & inſolentiam in publicis conuentibus, ſpectaculis, & ſaltationibus notari, eaq; partim omiſſa hic, partim corrupta eſſe.

Genus

Genus scelestum, ducit aliquis conjugem?
 Clam ducit, & quodammodo oblitus sui. *
 Nam mox cupiditates sequuntur plurimæ,
 Thoroq; adulter nuptiali subsidens
 Illudit, hinc nascuntur insidiæ & metus,
 Et temperata toxico mala, pocula,
 Morbiq;uarij, atq; omnium grauiſſima
 Inuidia, cum qua mulier omne æuum exigit.

Et hic dubito
 an integra sa-
 tis omnia sine

Quis hæc bona uidelicet ſectatur? aut cui uita adeo infelix ac miſera animum demulceat? Aequum igitur fuerit muliebribus iſtis malis opponere maſculam puerorum uiuendi rationem. Nam mane ſurgens ex lecto haudquaquam coniugali, poſtquam reſidentem in oculis ſomnum reliquum, aqua ſimplici abſterſit, ſacra chlamide humeralibus fibulis aſtriſta, à paternis ædibus egreditur, demiſſo in terram uultu, ac neminem ex omnibus ex aduerſo intuens. Comites autem & pædagogi, turba ipſum decens, ſequuntur, uenerabilia uirtutis inſtrumenta manibus tenentes, non ſecti pectinis incifuras, quibus coma demulceri queat, neque ſpecula, reſpercuſſarum formarum, abſque penicillo expreſſas effigies, ſed uel multiplices pugillares à tergo ſequuntur, uel ueterum uirtutes operum cuſtodientes libelli. Quod ſi etiam in ludum Muſicæ itare illum oporteat, apta atque ſonora lyra, Omnibus autem philoſophicis animi diſciplinis abundanter exercitatus, ubi iam mens cyclicis illis bonis ſatiata fuerit, corpus quoque liberis exercitationibus exercet. Nam Theſſali equi curæ illi ſunt, ac breuiter iuuentutem domans ac ſubiugans, in pace meditatur res bellicas, emittendo ſpicula, & euibrando iacula, perita ac certa feriendi, dextera. Deinde & nitidæ paleſtræ, & ad ſolis meridianum calorem oppletur puluere corpus denſatum, deſtillantesq; contentioſorum laborum ſudores, poſt quos lauacra breuia, & menſa ſobria, rebus paulo poſt gerendis non aduerſa. Rurſum enim ipſi tum præceptores, & ueterum operum exempla repetentes, atque in hiſ cum cura uerſantes, recollectiones. Nempe quis heros uirilſ ac fortis fuerit, aut quis ob prudentiam publico teſtimonio laudatus, aut qui iuſticiam ac temperantiã amplexati fuerint. At talibus uirtutibus tenerum adhuc animum imbuens, quando iam uerſpera rebus gerendis finem imponit, tributo, qui uentri ex neceſſitate debetur, depenſo, ſuauior ſomnos dormit, poſt diurnos iſtos labores, ad tempus conuiſcens. Quis igitur amator ephebi talis non fieret? Aut cui ſita hebes oculorum quidem fuerit acies, cæcæ uero atque offuſcatæ mentis rationes? Quomodo uero non amaret illum in palæſtris quidem Mercurium, inter lyras autem Apollinem, equitorem uero Caſtorem, diuſnas autem uirtutes mortali proſequentem corpore? At mihi quidem, ô Dî cœleſtes, utinam uiſa ſit hæc perpetua, ex aduerſo amici ſedere, & ſuaue loquentem propè audire: cum exeunte autem, pariter exire, & in ſumma, omne cum eo opus commune habere. Optarit igitur amator quiſpiam per illæſam, & inconcuſſam uitam, amaſium ſuum, abſque omni moleſtia ad ſenectutem peruenire poſſe, nullius fortunæ inuidia impreſſione labefactatum. Quod ſi uero etiam, qualis humanæ naturæ conditio eſt, morbus quiſpiam inuaſerit ipſum, cum laborante pariter ægrotabo, & ſi per intempeſtum mare in altum tollatur, cum eo ſimul nauigabo. Quod ſi etiam tyrannica uis uincula ſlli innectat, par ferrum mihi ipſi quoque circundabo. Et quicumque illum oderit, idem mihi inimicus quoque erit. Si uero prædones, aut hoſtes uideam in ipſum graſſantes, etiam ultra quàm potero armabor: & ſi moriatur, uiuere neque ipſe ſuſtinebo. Poſtrema autem mandata ijs, quos proximè poſt illum amaui, iſta dabo, ut cõmune ambobus ſepulchrum accumulent. Oſſibus au-

collatio uita
 ac dicta pue-
 rorum.

*Aliud ab
exemplis.*

tem permiscendo ossa, ne mutuum quidem puluerem à se mutuo segregari stant. Atque hæc non primi ita effingant mei erga dignos amores, sed illa Dis proxima, heroum prudentia, uelut quadam lege sancit. In quibus amiciciæ amor ille, ad mortem usque durauit, & unà cum uita tandem expirauit. Phocis ab infantilibus adhuc annis, Orestem Pyladi coniunxit, Deum autem, cum mutuorum affectuum uelut mediatorem quendam accepissent, perinde atque in uno, eodemque uitæ nauigio, simul nauigarunt. Ambo Clytemnestram interemerunt, uti Agamemnonis filij, ab ambobus Aegistus occidebatur. Et furij, quibus Orestes exagitabatur, Pylades magis quàm ille infestabatur. Idemque cum illo, cum iudicaretur, periculum sustinebat. Amatoriam autem amiciciam, non Græciæ modo terminis metiebantur, sed ad extremos Scytarum fines nauigarunt, alter quidem morbo laborans, alter autem curam adhibens. Tauricam quippe terram ascendentes, statim occisæ matris ultrix Erinnyis perinde atque hospicio ipsos excepit. Ac barbaris undique circumstantibus, alter quidem ex consuetà insania collapsus iacebat. Pylades autem

Hec ex Iphigenia Taurica Euripidis desumpta sunt.

Spumam oris abstergebat, atque corporis Curam gerens, tegebat illud uestibus, Non amatoris modo, sed & patris affectum præ se ferens. Quando igitur iudicio lata sententia fuerat, ut altero ad supplicium & cædem manente, alter Mycenæ proficisceretur ad afferendas literas, ambo manere alter pro altero uoluit, uterque in altero uiuente, seipsum uiuere existimans. Reijcit autem & epistolas à se Orestes tanquam Pylade digniore, qui illas acciperet, tantum non amator pro amato redditus.

Namque hunc perire occisum (inquit) onus mihi graue,
Ego enim ille sum, qui hoc concilio nobis malum.
Et paulo post ait: Huic quidem da literas,
Argos enim mittam, tibi ut res bene habeat.
Occidat autem nos, cui opus.

Nam uniuersum negotium ita se habet. Quando enim à puero, dignus ac seruus ille amor simul enutritus, in eam ætatem, quæ iam ratione uti, aliisque ex alijs colligere potest, confirmatus fuerit, id quod olim amatum est, mutuos atque alternos amores uicissim reddit, adeoque difficile est sentire, uter alterius amator existat, perinde ut è speculo simili, amantis beneuolentiæ, in amatum recedente imagine. Quid igitur ceu peregrinam uoluptatem nobis exprobras, id quod uitæ nostræ proprium est, diuinis legibus definitum, & per successionem ad nos transmissum. Libenter uero ipsum recipientes, cum pura mente, ueluti sacram quandam rem tractamus. Nam uerè beatus ille est, iuxta sapientum sententiam:

Cui pueri molles, & equi solidam ungulam habentes,
Atque senectus uiro, minus intolerabilis illi est,
Si quem ad amant pueri.

Defensio Socratis à testimonio Apollinis.

Socraticæ uero doctrinæ, & splendidum illud uirtutis examinandæ iudicium, etiam Delphicis cortinis approbatum est. Oraculum enim ueritatis Pythius ille ex adyto dedit. Virorum omnium Socrates (inquiens) sapientissimus, qui pariter cum cæteris disciplinis, quibus uitam hominum promouit, & puerorum amorem, ceu rem præcipuè utilem, adinuenit. Conuenit autem iuuenes amare, perinde ut Alcibiadem Socrates, qui sub una atque eadem chlamyde patris somnos dormiuit. Atque equidem Callimachi illud præconium ad finem orationis libentissimè cunctis apponerem:

Namque, utinam, cupido sectantes lumine amatos
* Erchius * ut pueros iussit amare senex,
Sic & ametis eos, fortique habitetis in urbe.

Hic

His cognitis, adolescentes, modestè pueris bonis conuersamini, neque modicæ delectationis gratia, longa effusa beneuolentia, usque ad uigorem modo ætatis, fictos ac simulatos amandi affectus protendite, sed coelestem amorem adorantes, à pueris usque ad senectutem stabiles animorum motus conseruate. Nam hoc pacto animantibus, suauissimum quidem uitæ tempus est, nulla inhonesta conscientia cohabitante. Celebris autem & multa post mortem illorum fama, ad omnes passim promanat. Quod si uero conuenit philosophorum pueris fidem adhibere, etiam æther, post terram, excipit eos, qui hæc sectantur. Illi autem meliori fato morientes, uirtutis præmium hoc, incorruptibile consequuntur. Atque hæc cum Callicratidas ualde iuueniliter, iactando amplificasset, Chariclem quidem denuo dicere conantem, repressi. Tempus enimerat, ut ad nauem descenderemus. Rogantibus autem, ut, de eo quod mihi sapere uiderentur, sententiam ferrem, paulisper utriusque uerbis connumeratis & perpenſis. Haud quaquam subito, inquam, ac temere uidentur, amici, orationes istæ à uobis effutitæ, aut citra præmeditationem compositæ esse, sed continuæ, longæque, & per Iouem etiam solidæ cuiusdam curæ, manifesta hæc uestigia sunt. Propemodum enim nihil est, quod ab utroque dici potuerit, ac prætermisſum sit. Ac multa quidem rerum experientia, maior autem orationis grauitas. Vt ego quidem optarim, si modo possibile foret, uel Theramenes ille, cothurnus fieri, ut ambo uictores ex æquo hinc discederetis. Veruntamen quoniam ipsi nihil remissuri uidemini, & ego inter nauigandum, de iisdem rebus, haud quaquam admitteretur bam aliquam iterum constitui, id quod mihi maximè uidetur iustum esse, pronuntiabo. Nuptiæ quidem, ad uitam hominum promouendam, res imprimis utilis, & beata, quoties ex sententia contingunt. Puerorum autem amores quotquot amicitia pura & casta iura conciliant, solius philosophiæ opus existimo. Quare sanè coniugio quidem uacandum omnibus est: pueros autem amare, solis philosophis relinquatur. Minimè enim mulieribus perfecta ac solida uirtus innascitur. Tu uero, Charicles, nequaquam ægrè feras, si Athenis, Corinthus hic cedit. Atque ego quidem præ uerecundia, breui oratione iudicio ita tum approperato, surrexi. Animaduertebam enim Chariclem supra quàm tristem esse, propemodum non aliter, ac si morte damnatus esset, Atheniensis autem alter, hæc quodam modo alacer exiliens, incedebat nalde insolenter. Putasses ipsum circa Salaminem nauali prælio Persas superasse. Etiam illud ex iudicio hoc consecutus sum, quod splendidior conuiuio nos idem accepit, dum uictoriæ epulum nobis præbet. Erat enim aliàs quoque, quod ad uitam attinet magnificentior. Tacitè autem & Chariclem consolatus sum, ob grauitatem uerborum, assidue admirando, quod difficiliiori parti, tam potente oratione patrocinitus esset. Cæterum eorum in Gnido commoratio, quæ apud ipsam Deam uerbis ultro citroque tractata sunt, habentia pariter & serium hilare, & eruditionem à Musis non alienam, ad hunc fere modum dirempta sunt. Tu uero Theomneste, qui antiquarum adeo rerum harum memoriam nobis excitasti, si tum iudex fuisses, quo pacto sententiam tulisses? THE. Melitidem, aut Coræbum me putas esse, per deos, ut ego iſs, quæ abs te iuste adeo iudicata sunt, contrariam sententiam ferrem? Qui quidem præ summa eorum, quæ modo dicebantur, uoluptate, in Gnido commorari me putabam, propemodum paruam hanc domunculam, ipsum illud templum esse existimans. Sed tamen (nihil enim puto, in hac dei festiuitate, indecorè dicetur, & omnis risus, etiam si nimius & affectatus fuerit, solemnitas esse, & ad festum pertinere uidetur) orationem illam ab amatore puerorum, cum nimio supercilio prolata, admirabar quidem ob grauitatem, uerum non admodum ad demulcendum animum

Epilogus per
exhortationem

Sententia
Luciani.

animum facere arbitrabar, cum puero nondum pubescenti consuetudinem quotidianam habere, & interim Tantalii poenas sustinere. Ac pulchritudinem in oculis tantum non exundante, cum haurire ac bibere liceat, sitim malle pati. Neque enim satis est, aspicere eum, quem amas, neque ex aduerso sedentem, atque loquentem audire. Sed perinde atque schalis quibusdam uoluptatis compactis, amor primum gradum uisus habet, ut aspiciat uti delictet amatum. Deinde ubi aspexerit, cupit adductum ad se propius, etiam contingere. Summis itaque digitis, tamen si solum attigerit, fructus istius delectatio, totum mox corpus percurrit. Postquam autem etiam hoc potius facile est, tertium experimentum addit, nempe basiationis, non statim curiosum illud, & affectatum, sed paulatim labia admovento labijs, quæ priusquam planè contingat, rursus abstinuit, nullo suspicionis uestigio relicto. Deinde uero ad id, quod porrigitur, applicando se, exquisitioribus semper quidem amplexibus illiquefecit, interdum etiam ipsum os tacitè diducens, manuum autem nullam admittis cognitiem. Nam manifestæ ac mutue eorum quæ sensu percipiuntur amplexationes, uoluptatem conglutinant. Aut clam dextra molliter per sinum subingressa, mammillas, pro sua natura, modicè exstantes, premit, & astricti solidi uentris plenum atque exuberans illud digitis contrectat æqualiter. Post hæc & primam succrescentis pubis lanuginem. Ac quid attinet me occultiora ista longius persequi. Tantam igitur nactus potestatem amor, calidioris cuiusdam rei opus attingit, atque ita à femoribus, quasi quodam exordio facto, iuxta Comicum, ipsum percutit. Mihi quidem ita amare pueros contingat. Illi uero de sublimibus disputantes, & quicumque philosophiæ supercilium ultra ipsa tempora adductum habent, tumidorum uerborum insolentia rudes & imperitos pascant. Amatori enim deditus fuit, ut quisquæ alius, Socrates, & sub uno eodemque cum ipso pallio accumbens Alcibiades, haud quaquam intactus inde surrexit. Ac ne mireris, non enim neque Patroclus ab Achille amabatur eo usque modo, ut ex aduerso illi federet.

At eadem expectans, dum cantus finiat ille.

Sed erat & illorum amicitia mediatrix uoluptas. Cum igitur gerneret Achilles Patrocli mortem, parum custodito affectu in ueritatem erupit,

Femorum & morum sancta conuersatio,

Melior (inquiens) illos uero, qui apud Græcos Comastæ, seu comestatores appellantur, nihil aliud, quam certos ac manifestos amatores puto. Fortassis autem dixerit quispiam, turpia hæc dictu esse, uera certè tamen sunt, per ipsam Gnidiam Venerem.

LVCIA. Haud quaquam feram te, chare

Theomneste, aliud principium tertij sermonis serentem, quod audire solemni ac festo die solum par est. Cætera uero ab

auribus meis protul hinc ablegare decet. Sed omittentes,

plus temporis commorando hic accumulare,

in forum hinc exeamus. Iam enim

probabile est, accendi deo rogum.

Est autem non iniucundum

spectaculum, eorum

quæ ille in Oeta

passus est, me

morian,

in animum

reuocans præsentibus

& spectantibus?

IMAGINES

VINCENTIO OBSOPEO INTERPRETE.

ARGUMENTVM.

Effigiat hoc dialogo Lucianus typum siue exemplar formosissime ac honestissime mulieris, quæ non tantum pulchritudine corporis perfecta et nuncris omnibus absoluta sit, verum etiam cæ animi dotes, eamque morum uenustatem, ac gratiam habeat, quæ seminarum propriissima sine, et pro persona qualitate quamque maxime commendent. Ac priorem quidem descriptionem, corporis ac formæ uidelicet, ex sua persona effingit, collatione facta omnium earum et statuarum, et imaginum, quæ unquam à clarissimis artificibus factæ præcipue celebrantur. Sumendo ex unaquaque quod in ea potissimum fuit, ac plurima laude nobilitatum. Alteram autem, quæ sermonis ac uocis suauitatem, eloquentiam, studia, cognitionemque liberalium scientiarum, præterea sapientiam quoque ac prudentiam, modestiam, pudicitiam, et (quam in hanc cum primis commendat) animi æquabilitatem ac moderationem describit, sub Polystrati cuiusdam personæ, cum quo dialogum hunc instituit, proponit: etiam ipsam collationibus exemplorum cum poetarum, tum historicorum, eodem modo illustrat. Vtrum autem Imperatoris diciui, eorum, sub quibus ipse uixit, an externi regis cuiuspiam uxorem, aut etiam concubinam, hoc tam exquisito ac singulari encomio celebret, dari potest. Nam Traiani quidem, atque Adriani uxoribus, sub quorum imperio pleraque scripsit, et nomen, et patriæ repugnare uidentur, cum altera Plotina, altera Sabina dicta fuerit: hanc autem ipse, ut illam apud Xenophontem Abrahamæ uxorem, Pantheam uocari dicat et ex Smyrna, Ionica ciuitate natam fuisse. Et tamen appellatione regis Magni, quæ ueteres Græci, solum Persarum regem nominabant. Idem infra etiam Imperatorem Romanum designat, cum in Toxari, ait Diniam à præfecto Asiæ ad regem magnum (quanquam ibi regem Persarum, qui tum nullus fuit, Erasmus quoque ueritatis in Italiam missum, et ab eo damnatum, in Cyarum insulam relegatum fuisse.

LVCIANVS.

T profecto tali quopiam illi absumpti sunt exitio, quibus Gorgonis facies conspecta est, quali ego paulo ante penè internissem, ô Polystrate, uisa summa forma muliere. Et, quod in ea fertur fabula, parum aberat, quo minus ego saxum ex homine factus sim, spectaculi admiratione rigore attracto. PO. O Hercules, inusitatum quoddam & nouum dicis spectaculum, nimisq; uiolentum, si Luciano quoque stuporem induxerit muliercula. Hoc equidem formosis conspectis iuuenibus facile tibi solet accidere, ita ut quispiam citius totum sypilum loco dimoueret suo, quam te à formosis queat abstrahere: qui non solum hianti ore illis assistere consueuisti, sed lachrymas quoque non raro profundere tibi moris est, quemadmodum illam perhibent Tantalii filiam. Veruntamen responde mihi, quæ illa tandem est Medusa saxifica, & unde generis ortum ducit, ut & nos illam uideamus. Neque enim, ut mea est opinio, nobis inuidebit spectaculum, neque Zelotypiæ morbo laborabis, si & nos illa conspecta rigore concreuerimus. LVC. Atqui hoc planè tibi cõpertum esse oportet, quod si ex sola specula illam intuitus fueris, murum illico ac ipsi statuis immobilis te faciet. Et fortasse quod dixi, leue est præ hoc quod dicturus sum. Vulnere quoque non admodum tempestiuo te consauciabit, si coram ipse illam intueberis. At si illa cõuersis oculis temet inspexerit, quæ facultas tibi relinquetur te ab illa auellendi? Adducet te alligatum quocumque collibuerit, quemadmodum lapidem heracleum ferrum ad se attrahere perhibent. POL. Desine uero ô Luciane, prodigiosam quandam & monstrificam effingere pulchritudinem. Sed hoc mihi expedit, quæ nam illa fuerit mulier. LVCIAN. An tu me oratione eius formam immodicè attollere existimas, qui uereor, ne eam tibi iam uisam ingenij culpa, atque infirmitate nimis leuonè laudaris. Tanto tibi

Exordium ab
admiratione,
et effectu for-
me.

cuius

Descriptio
forme p colla-
tionem statua-
rū, quotquot
usquam nobi
liſſime et
preclarissi-
me ab opti-
mis artificibus
efficta sunt.

II.

III.

III.
V.

eius facies oratione mea amplior uidebitur atq; excellentior. Caterum, quæ nam sit, mihi non promptum est dicere. Magnus circa illam cernebatur cultus & adparatus splendidus, Eunuchorum numeroſo ſatellitio ſtipata, multis præterea alijs & illis teneris puellis comitata incedebat. In ſumma, omnia erant ampliora, quàm quæ priuatæ fortunæ mediocritas ſuſtentare poſſit. PO. Ergo ne nomen quidem inaudiſti tu, quæ nam uocaretur? LVC. Ne nomen quidem teneo, niſi hoc ſolum, illam eſſe oriundam ex Ionia. Siquidem ſpectatorum quiſpiam, conuerſis in proximum oculis quando præteribat, Tales, inquit, Smyrneæ ſunt pulchritudines. Nihil autem mirandum eſt, ſi ex Ionicis urbibus pulcherrima, mulierem produxerit pulcherrimam. Viſus uero eſt & ille mihi Smyrneus eſſe, qui iſta dixerat, adeo inſolenter de illa factabat. POL. Proinde, hoc reuera ut lapis feciſti, qui neq; illam conſecutus es, neque Smyrneum illum quæ fuerit interrogaris. Atqui ſaltem ſpeciem, quoad eius fieri poteſt, oratione mihi adumbrato, ſi queam fortasſe iſta ratione illam cognoscere. LVC. Vide quantam rem à me exigas? Neq; enim tanta præſto eſt facultas orationibus, præcipuè uero meis, adeo admirandam imaginem in lucem producendi, ad quam deliniandam uix Apelles, aut Zeuxis, aut Parrasius ſufficerent, aut ſi quis fuit uſpiam Phidias, aut Alcamenes. Ego uero artis imbecillitate non mediocriter læſum, deformabo Archetypum. POL. Age tamen, eſſare obſecro, quali fuerit uultu prædita? Neque enim periculofa erit audacia, ſi familiari tuo oſtenderis imaginem quibus lineamentis adumbrata fuerit. LVC. At enim longè tutius ipſe mihi facturus uideor, ſi quos priſcorum illorum artificum ad præſens opus abſolue- dum aſciuerō, ut mulieris formam mihi depingant. POL. Quorū iſta dictis? Aut quo nam pacto illi tibi aſciti uenient, qui tot retro ſeculis fato functi ſunt? LVC. Perfacile, dummodo te mihi non pigeat ad quæſita reſpondere. POL. Roga quæcunque fert animus. LVC. Nunquam ne Polyſtrate ad Cnidios peregrè proſectus es? POL. Imò, maximè. LVC. Proinde ante omnia Venerem quorū que illorum uidiſti? POL. Sanè per Iouem Praxitelis monimentum pulcherri- mum. LVC. Sed nunquid etiā fabulam memorantibus de illa incolis inaudi- ſti, quomodo unus aliquis eius imaginis inſando amore correptus fuerit, tum quemadmodum latenter in templo dereliſtus, noctu cum imagine, quantum fieri potuiſt, rem habuerit? Sed hæc alio tempore inquirito, quippe hæc ut ais tibi planè uifa eſt. Age uero & hoc mihi reſponde, nunquid etiā illam Athenis quæ in hortis eſt, uidelicet Alcamenis conſpexiſti? POL. Sanè omnium inertissi- mus ô Luciane, merito cenſendū eſſem, ſi pulcherrimum Alcamenis figmentum negligenter contempſiſſem. LVC. Illud quidem Polyſtrate te non interrogabo, num ſæpe in arcem conſcenderis, ac Calamidis & Soſandram ſpectaris? POL. Et hanc uidi ſæpenumero. LVL. Iam & iſta abunde ſufficiunt. At ex operibus Phidie quod nam maximè collaudaſti? PO. Quod nam aliud, quàm illam Lemniam, quam hoc quoq; titulo nobilitare non dubitauit Phidias? Inſuper illam quoq; Amazonem, quæ hæſte inniſtitur. LVC. Pulcherrima ſunt iſta, ô amice, itaq; alijs non amplius egebis artificibus. Age uero iâ ex omnibus his, quoad eius fieri poterit, unicam imaginem compoſitam tibi oſtenſurus ſum, ab unaquaq; præcipuum ſpecimè habentem. POL. Et quo pacto hoc fieri poteſt? LVC. Haud difficili ô Polyſtrate, ſi nunc in præſens traditis orationi imaginibus illi permiſerimus exornandi copiâ, tum componendi & coaptandi facultatem, quantum fieri poterit luculentissi- me, eadem opera temperaturæ obſeruant, & iucundam uarietatem. PO. Rectè dicis, proinde aſſumptis illis demonſtret, Perhibenter uero uidere geſtio, qui nam illis uſura ſit, aut quomodo ex ijs omnibus unam compoſitam, nec ulla in parte discrepantem abſolutura ſit. LVC. Atqui iam tibi uidendi facultas præſtabit naſcentem imaginem ita componens. Venetiſ e Cnido adductæ, ſi tantum caput ſumpſerit, reliqua

U quæ nudi corporis partibus opus non habebit. Porro, quod ad comam & uultum attinet, ac decentem superciliorum ambitum, illi habendam cōcedes, quemadmodum à Praxitele absoluta est. Quinetiam oculorum mobilē agilitatem, amabili hilaritate & gratia temperatam retinebit, sicut uisum est Praxiteli. Cæterum, ubera & quæcūq; uultus sunt partes, priores ab Alcamenis Venere quæ in hortis sita est mutuo accipiet. Adhuc manus teretes, earundemq; concinnam iuncturam, digitorumq; tenellorum ductum non difficilem, in extremis in orbiculatam exilitatē de finetium, ab ea quæ in hortis est & illa utenda recipiet. At uero totius faciei descriptionem & lineamenta genarumq; teneram mollitiem, & nasum intra rectum modum cohibitu præstabit Lemnia & Phidias. Idem quoq; dabit oris conformem compositionem, ceruicem uero lacteam sumet ab Amazone. Porro autem Sosandra & Calamis eandem ornabunt uerecundia. Risu præterea tenui fallente intuentis oculos animi orisq; hilaritatē ostendet, qualis & illius esse solet. Vestitus frugalem mundiciem à Sosandra concessam habebit, præterquam quod illa nudo & aperto erit capite. Aetatis autem mensuram, quantacūq; illi fuerit, iuxta Cnidorum Venerem metienda est. Etenim & hanc Praxitelem diligenter emensum esse uideo. Et quid tibi uidetur Polystrate, erit ne imago satis ornata & elegans, & maxime posteaquam exactissime absoluta fuerit? PO. Adhuc o generosissime, nonnulla formositatis pars in excolenda imagine tibi intermissa est, adeo omnes exornadirationes in unum contulisti. LVC. Illud enim uero amice quod dixisti maximū est, nisi tuo iudicio minimum momenti ad summam formæ præstantiam colores addere posse uideamur, & cuius in quaque corporis parte maxime ratio habenda est, decorum, ut exacte, ut perfecte nigra sint, quæcūq; nigra, & alba, quæcūq; alba esse conuenit, utq; apto decentiq; rubore florescant omnia. Ac iā de his periclitamur, cum adhuc quod maximum est, desyderamus. Vnde ergo eius rei copiam nobis parabimus, aut accersimus uidelicet pictores, cū primis uero illos, quos hoc artificio præ cæteris longè præcelluisse cognouimus, ut colores nobis apte cōmixtos tēperant, eosdemq; pro decoro luculente & artificiose accommodent. Sane uero accersatur Polygnotus, & Euphranor ille, atq; etiā Apelles, Aetione una comitante. Illi diuiso inter se opere, Euphranor comam pinget, qualem Iunonis depinxit. At Polygnotus superciliorum decoram distantiam, & malarum decentem rubedinē cuiusmodi Cassandram apud Delphos fecit in cōuenticulis, exprimat. Amictum uero ille quoq; præparet, quā poterit tenuissime elaboratum, ut quæcūq; par est corpori decēter applicet, multa uero uentis diffundenda relinquat. Porro, reliquum corpus ipse Apelles absoluat, secundum Pacatæ simulachrum, ita tamen, ne nimium addat albedinis, sed planē temperanter rubescat. Labia autem non sint alia, atq; Roxanæ Aetione addidit. Quin potius præstantissimum inter omnes pictores Homerū, Euphranore & Apelle posthabito, in partem operis suscipimus. Siquidem cuiusmodi ille colorem Menelai adiecit femoribus, ebori purpureo ostro infecto assimilatis, tali uniuersum corpus colorem niteat. Cæterum, ille ipse pingat & oculos, bouinis, hoc est, pulchris & nitentibus oculis præditam exprimens. In partem laboris ueniat illi opem ferens, & poëta ille Thebanus ut uenustate sua exornet palpebras. Homerus quoq; illam risu amantem & studiosam faciat, & candidis humeris, atque lacertis decoram, & roseos habentem digitos. In summa, totam auræ Veneris formositati longè iustius illam comparet, quā Brisei filiā. Hæc inquam fectores atq; pictores & poëtæ elaborabunt. Quod autem per omnia amabili quadam elegantiā niteat, hoc Gratia erit officium, aut potius omnium quotquot uspiam sunt Gratia atq; Cupidines chorū ducentes. Quis talem imitatione assequi possit imaginem? PO. Diuinum quoddam opus producis o Luciane, & profecto ab ipso Ioue demissum cœlitus, & cuiusmodi apud superos absolutū esse credibile est. Quid autem rei ipsam facientem uidisti? LVC. Codicillos habebat in manibus, duabus partibus complicatos, uidebaturq; alteram tam perlegisse, alterā

Hactenus ex nudis simulachris effigie collegit, iā et pictis clarissimi morū artificū tabulis et poetarum descriptionibus quæque colorum elegantia comparat.

Gestus incenditis & loquentis.

uero etiam dum legendo perlustrare. Porro autem inter progrediendū nescio quæ uerba cum quadam expedissequis faciebat, neque enim tam clare ut exaudiri possit, loquebatur. Veruntamen tenuiter ridendo ô Polystrate dentes ostendebat, Dî boni quàm albos, quàm mediocres, quàm aptè inter se constitutos. Sicubi segmen-
tum aut monile uidisti pulcherrimum nitidissimis & æquali magnitudine pollen-
tibus margaritis confectum, tam cōcinna decentiōq; serie erant enati. Plurimum ue-
rò decoris & ornatus illis accedebat, ex labijs perpulchrè rubētibz. Elucebāt ita-
que ipsi Homérico ebori recenter secto similes. Neque uero alij alios deformi latitu-
dine excedebant, aut alij cæteris altius eminebant, aut præcedendo extabant, cu-
iusmodi in multis est cernere, sed erat una omnibus æqualitas, idemq; color, & ma-
gnitudo eadem, eadem seriè connexis. In summa magnæ admirationis spectaculū
de se præbebat, omnem humanæ formositatis uenustatem exuperans. PO. Qui-
esce parumper. Iam enim planè intelligo, quàm tu mulierē dicas, his omnibus quæ
dixisti, atq; adeo ex ipsa patria coniecturam facienti mihi cognita est, tum quod
Eunuchos quoque illam comitatos esse confirmasti, & per Iouem etiam milites.
Regis uxorem ô beate, illam uidelicet multis nominibus memorabilem, tu memo-
ras. LVC. Et quid illi nomen est? PO. Planè & illud nimis dulce & delicatum ô
Luciane, & omnibus modis amabile. Etenim cognominis est formosè illi Abra-
dæ coniugi. Haud dubie enim nouisti sæpenumero audito Xenophonte mode-
stam quampiam & formosam admodum mulierem collaudante. LVC. Sanè per
Iouem quæ i illam oculis coram intuerer, ita animo affectus sum, quotiescunq; eū
Xenophontis locum perlego, ac tantum non illam loquentem audio, dum quæ fa-
cta sint, commemorat. Et quemadmodum maritum armis induat, tū qualis erat
eundem in pugnam emandans. PO. Atqui tu ô optime illam tanquam fulgur præ-
tercurrens saltem semel contspexisti, uiderisq; facilia & prompta illa, nimirum cor-
pus & formam illustrare laudibus. Cæterum dotes animi quibus prædita est, intus
entium oculis non sunt obuiæ. Neq; compertum habes, quantum præcellat ista pul-
critudine, qua mens illius exornata est, quæq; corporis forma longè præstantior,
deabusq; conformior esse solet. At ego, qui & familiaritate illi iunctus sum, & sæ-
pè in colloquium ueni, nimirum conterraneus illi existens, planè earum rerū cer-
tus sum. Quippe, quod nec tibi obscurum esse opinor, mihi moris est morum sua-
uitatem, humanitatem, animi magnitudinem, modestiam & pudiciam formosi-
tati antepone. Digna enim sunt, quæ modis omnibus corporis dotibus antefera-
tur. Quoniam planè absurdum foret atq; factu ridiculum, si quis uestitus cultum
atq; mundiciem præ corpore admiraretur. Porro autem ea mihi demū omnibus
numeris absoluta pulchritudo esse uidetur, quoties in idem concurrunt anima ex-
cultata uirtutibus, & corpus amabili forma exornatum. Omnino enim non paucas
tibi cōmonstrare possum, corporis equidem & formæ elegantia uisendas & scitu-
las & nitidas, cæterum formæ præstantiam morū fœditate deturpantes. Adeo ut
id quod solum in tam specioso corpore laudandū fuerat, ferè emoriatur atq; flacce-
scat, reprehensioni & turpitudini obnoxium, ac planè præter dignitatem heræ
tam prauæ uitiosæ nimirum animæ cōuersans. Et sanè tales templis Aegyptiis iu-
dicio meo uidētur esse per similes. Illic enim ipsum quidem delubrum forinsecus
pulcherrimum est simul atq; maximum, sumptuosis lapidibus extructum atq; com-
positum, cæterum si intus Deum requisieris, aut simiam inuenies, aut ciconiā, aut
hircū, aut selem. Eius generis mulieres nō parū multas passim esse cernere. Proin-
de corporis nitor & uenustas non sufficit, nisi ueris & iustis ornamentis decorata
& exulta sit. Non aut dico, ut uestimētis purpureis & aureis, aut gemmeis moni-
libz exornata sit, sed ijs quæ prædixi, nempe morum elegantia, uirtute, tempe-
rantia, æquitate, humanitate, ac alijs quocunq; tandem sine comprehenduntur.
LVC. Proinde ô Polystrate sermonem pensabis ipsa mensura (quod aiunt) aut
etiam cumulatius, potes enim, ac quandam animi imaginem adumbratam nobis
ostens

Pantha scili-
cet. Vide lib.
6. & 7. pedi-
m Cyri.

Transit ad de-
scriptionem
morū & do-
tes animi.

Locum com-
munis.

ostendes, ne tantum ex dimidio illam admiremur. pō. Duram & difficilem mihi iniungis prouinciam o amice, neque enim perinde facile atque promptum est, ea quæ obscura sunt oratione reterege, quam id quod manifestum est omnibus laude extollere, Videor uero & ipse ad hanc imaginem exprimendā multorum egēs esse operæ, non fictorum saltem & pictorum, sed philosophorum etiam, ut ad illorum canonem, & regulam hoc simulachrum recte absoluator, & in lucem ad antiquam plasticen formatum producat. Sed ad rem accingamur. Sit ergo primum sandi facultate prædita ac dulci uoce instructa, ut orationē melle dulciorem de illius fluxisse uerius quam ad senis illius Pylis concionatoris lingua Homerus dixisse uideatur. Omnis autem uerborum & loquelæ tonus, cuiusmodi delicatissimus esse solet, neque nimium graui & aspero tinnitu insonet, quasi ad uirilem uocem informatus sit, neque rursus nimium tenui, quasi impense effeminatus aut ferme fractus sit, sed qualis esse solet pueri nondum pubescentis, dulcis & blandus, comiter & mansuete in auditum semet inferens, ut etiam illa loqui desinente uerba audita iucundo murmure tinniant, ac quædā dulcissimæ uocis reliquiæ aliquantisper perdurent, auresque blando susurro circumsonent. Tum quandā Echo alterna uocis imitatione auditum prorogantē imitetur, mellitissima quædam uerborū uestigia neque non persuasionis plenissima in animo audientium relinquens. Cæterū, quando uoce illa tinnula canere adorta fuerit, præcipuè uero ad citharam, tū uero tempus est ex æquo tacendi & halcyonibus & cicadis & canoris oloribus, aliena enim à Musis hæc sunt omnia, si ad hanc collata fuerint. Et si Pandionis natam dixeris, rudis & inepta est, quanquam uocem multifonam ædere soleat. Orpheus autem & Amphion à quibus maxime motos auditorum animos esse constat, quique syluas & saxa sequentia cantus dulcedine ad se pertraxerunt, illi, ut ego opinor, si hanc audissent posthabitis citharis, astitissent auscultantes cum silentio. Quippe, omnes harmoniæ rationes accuratissime obseruare, ut ne quid rhythmus deliret, sed tēpestiua decetique eleuatione atque depressione modulari ac mensurare concentum, præterea uoce per omnia respondere citharæ, utque plectrum à lingua non discrepet, aptique digitorum tactus, & agilis membrorum flexibilitas, unde nam hæc supererissent huic Thraci, ac illi in Citherone boues pascenti? Itaque Luciane, si quando illam cantantem audieris, non amplius illatam à Gorgonibus monstrificam ullam immutationem patieris, lapis factus ex homine, sed Sirenum modularium uirtutem qualis nam sit, cognosces. Ita enim sat scio adductus demulceberis, ut patriæ ac familiarium tibi obreptura sit obliuio. Atque etiam auribus cera obstructis, per ceram quoque oppositam penetrabit iucundissimæ uocis modulatio, tantam cantando uoluptatem audientibus exhibet. Terpsichores aut Melpomenes aut Calliopes uocē dixeris, infinita et omnifarīa aurium animorumque demulcimenta in se complectentem. Ut uno uerbo dicam, optarim cum primis talem mihi & tam concinnam modulandi rationē auditā, cuiusmodi par est per talia labia & dentes illos emissam erumpere. Visa uero est & tibi hæc eadem quam dico, itaque & auditam esse existima. Sed enim exacta

Vocis suauitas & sermo nis.

Præteritio.

*Studia & co-
gnitio libera-
lium discipli-
narum.*

*Sapientia &
iudicium.*

*In symposio,
apud Plato-
nem.*

Modestia.

Prudentia.

corporis pulchritudinem cōponere sibi ipsi discrepantē. Sed omnibus animi vir-
tutibus una imago depingatur, imitata formam archetypi. LVC. Diem festum &
epulas publicas omnifariam instructas mihi annuncias, o Polystrate. Videris itaq;
multo cumulatius mensuram mihi remetiri. Proinde perge ad metiēdo, nulla em̄
nunc res est qua perinde mihi possis gratificari. PO. Ego, quoniam omnium hone-
starum liberaliumq; disciplinarum cognitio necessaria esse putatur, maximē uerō
earū quæ usu ac meditatione constant, age & illam iam constituemus, multifariam
quandam, ac multiplici uenustate cōspiciuam, ne qua in parte fingendi artificio te
inferiores adpareamus. Et sanē ita pingatur, ut omnia bona cōprehensim posside-
at, quibus cūq; Helicon affatim atq; abundanter affluit. Nequaquam uero ut Clio
aut Polymnia, aut etiam ut Calliope, utq; omnes aliæ, quarum unaquaq; unius tan-
tum rei perita excellenter præcellit, uerum nostra omnium ex æquo gnara & pru-
dēs sit. Præterea nec minus Mercurij atq; Apollinis dotibus prædita sit. Quæcun-
que enim poëtæ lepidissimis celebrata uersiculis in lucem dederunt, quæcunq; à
scriptoribus classicis literis ac memoriæ prodita sunt, quæcunq; philosophi extule-
rūt laudibus, hisce simul omnibus imago præclarissimē exornata sit. Neq; uero tan-
tum penie illo obiter colorata, sed pigmentis penitus imbuta, & ad faciem usq;
tincta sit. Et ignoscendum est, si nullā huius picturæ archetypū queam ostendere.
Neq; enim uspiam in ueteribus de eiusmodi absoluta disciplinarū cognitiōe facta
extrat mētio, Veruntamē si uidetur & hæc sacra superis dedicetur, neq; em̄, ut mea
fert ratio, uspiam culpari potest. LVC. Elegantissima profecto, o Polystrate, ac om-
nibus cum numeris tum lineis absoluta. PO. Iam deinceps post hanc ipsius quoq;
sapientiæ & intelligentiæ imago depingenda est: Opus autem nobis erit ad hanc
absoluendā exemplis quàm plurimis, præcipuē uero multis ueteribus, ac uno qui-
dem illo & Ionico. Cæterum pictores & illius artifices erunt Aeschines familiaris
Socratis, atq; ipse etiā Socrates, imitandi dextérité omnes longo interuallo post
se relinquentes, qui aliqua cum gratia & uenere unquam pinxerunt aliquid. Aspa-
siam porro illam Milesiam qua cū & olympius ipse maximē admirandus conuer-
satus est, exemplū intelligentiæ non malū, præponentes, quanta rerū peritia, quan-
to in officijs ciuilibus acumine, quāta deniq; industria atq; solertia perpolita fuerit
hoc omne ad nostram hanc imaginem translatum accurata amussi applicabimus.
Præterquā quod illa modica in tabula depicta fuerat, hæc uero Colossea pollet
magnitudine. LVC. Quorsum ista dicis? PO. Quoniam ego Luciane, nequa-
quam æqualiter magnas imagines esse opinor, similes existentes. Nequaquam em̄
similis est uetus Atheniensium Resp. ac præsens Romanorum potentia. Itaq; etsi
similitudine illa respondeat, hæc tamen potior est magnitudine, ueluti in latissimā
depicta tabulam. Deinde, & tertium exemplum si lubet producamus, nimirū illā
Theano, ac uersificatricem Lesbiam unā cum Diotima, Theano quidē animi ma-
gnitudinem ad picturam conferentem, Sapho autē institutæ uitæ iucunditatē adfe-
ret. Porro Diotimæ non tantum ut illam laudauit Socrates, similis erit, uerum illi
omnibus ingenij ornatissimī dotibus comparata respondebit. Itaq; & hanc Lucian-
ne, imaginem dedicatam suspende. LVC. Per Iouem Polystrate nimium admi-
randam, Sed enim tu o amice, alias quoq; benignitatis ac humanitatis imagines perge
depingere, quæ morum mansuetudinem, tum placidam erga egentes comitatem
consuevit ostendere. PO. Proinde & illa Theani comparetur, illi nempe Anteno-
ris coniugi, neq; non Aretæ & filiæ eius Nausicæ. Præterea si qua alia infortunæ
indulgentis affluentia animi modestiam obtinuit. Deinceps uero post hanc mode-
stia imago depingatur, ac ostensq; erga conuersantem benedictiæ, ut iuxta illam
Icarifiliam maximē modesta & pudica sit, quemadmodum ab Homero adumbra-
ta est. Talem em̄ Penelopes effinxit imaginē, atq; etiā per Iouem propter nos affi-
nitatē, etiam Abradatē coniugis, cuius paulo ante mentionē fecimus. LVC. Omni-
bus profecto modis & hanc præclare absoluisti imaginē o Polystrate, tamq; fermē
expri-

exprimendarum imaginum finem attigisti. Nullas enim animi ac laudum partes prætermisisti. PO. Nondum omnes, summum enim & maximè laudis caput omissum est. Dico uerò cum intantam rerum magnitudinem euecta sit, ut neq; factu ob blandientis fortunæ prosperitatem intumescat, neq; ultra humanæ sortis mensuram efferatur temere, fortunæ confidens. Sed seruata æquabilitate animi, se ipsam cohibeat, nihil procacius aut insolentius, quod alijs foret molestæ, animo concipiens, sed ut erga accedentes populariter affecta sit, ac dextris copulatis eosdem benigne atq; amanter suscipiat. Tanto enim his quibus cum sermonem conferunt, sunt acceptiores, quanto altiori fortuna euecta, nihil superbi, fastidij aut contempsus tragici præseferunt. Veluti omnes illi qui sua potentia non in hoc utuntur, ut procaciter contemnant alios, sed potius ut benigne aliorum subleuent inopiam, illi soli acceptis à fortuna bonis maximè digni habendi sunt, ac soli illi inuidentiæ malum possunt effugere. Nemo enim facile ei fortunato inuidebit, quem prosperis rebus affluentibus moderato utentem animo conspexerit, neq; iuxta Aren Homericam illam super hominum capita incedentem, ac inferiorem calcantem. Quod plerumq; euenire solet ijs qui humili atq; abiecto sunt animo, fortunæ aridentis procacitate intemperanter efferatis. Postea quàm à fortuna nil tale sperantes ex improviso sublimes in curram quendam uolatilem euecti sunt, intra fortunæ mediocritatem consistere nequeunt, neq; deorsum elaros torquent oculos, sed semper nituntur in arduum. Quare non raro ueluti Icarus liquefacta illis quàm celerrimè cera, ac alis defluentibus per præceptum in marinos fluctus deuoluuntur, spectatoribus risum exhibentes. Quorquoque autem instar Dædalii alarum utuntur remigio, neq; admodum in sublime elati uolant, certè quòd alæ ex cera illis conglutinatæ sunt, rerum autem abundantiam ad humanæ uitæ societatem subleuandam expromunt, neq; non contenti sunt saltem ab undis paulo altiores inferri, adeo ut crebro etiam alas uolando humefaciant, nec solis æstui & feruoribus easdem liquefaciendas exhibent, illi uero iuxta ac moderatè uolatu utuntur. Quem cursum quispiam & in hac maximis efferre laudibus iure optimo possit. Quocirca dignissimum etiam ab omnibus fructum percipit, optantibus ut hæc alæ quàm diutissimè illi permaneant, bonis subinde affatim affluentibus. LVC. Sic quidem fiat, o Polystrate, neq; enim corporis uenustate solum conspicua est, ut Helenam admiranda forma fuisse constat, sed animo quoq; lepido amabili talibus expolita dotibus spectantes ad se allicit. Digna uero magno illo rege, mansuero existente & affabili habenda est, ut hac quoq; præcipua felicitatis parte cum alijs bonis innumeris quibuscumq; amplissimè instructus est, fruatur. Vt sub illius imperio ea quoq; forma & uirtute mulier nata sit, & quæ cum illo conuersans arctissimo desiderio eum complectatur. Quippe haud quaquam mediocris felicitatis mulier existimanda est, de qua aliquis Homericum illud commodissimè dicere possit, quod cum aurea Venere de formositatis palmario contendere possit, ingeniosis autem operibus Minervam æquiparare. Neq; facile quispiam ex omni mulierum numero aliquam illi cõparabit, neq; corporis, neq; ingenij gloria, ut idem ait Homerus, neq; item mente & artificiosis operibus. PO. Vera sunt quæ dicis o Luciane. Quare si consultum factu tibi uideretur, cõmixtis iam in unum imaginibus, & ea quam tu corporis effinxisti, & ijs quibus ego mentis ingenijq; dotes adumbravi, unam ex omnibus compositam, collecto libello omnibus contemplandam, admirandamq; exhibeamus, & ijs qui hoc ætatis degunt apud superos, tum etiam illis qui paulo post futuri sunt. Itaq; longe, ut mea fert opinio, hæc erit stabilior & diuturnior, quàm ulla fuit, aut Apellis imago, aut Parrasij, aut Polygnotti. Ea q; ipsa multo plus gratiæ spectantibus exhibuit, quatenus non ex ligno aut cera aut coloribus formata, sed solertia atq; industria à Musis ad hoc ascitis expressa est, quæ haud dubie imago omnium accuratissimè absoluta futura est, & corporis elegantiam, & uirtutes animi iuxta contemplandas ostendens.

*Æquabilitas
animi & moderatio.*

liad. 7.

Epilogus.

LUCIANI
PRO IMAGINIBVS
VINCENTIO OBSOPEO INTERPRETE.
ARGVMENTVM.

APologia haec est, eorum quae superiore dialogo, nimio extollendi studio, ultra quam decet, ac pius est de Panthea dicta, uideri poterant. Priore igitur loco Polystratus, accusationem ac reprehensionem Pantheae, recenset, quae hisce duobus capitibus potissimum continetur. Primo quod immodice ac nimium illam laudat Lucianus. Deinde, quod etiam cum Dijs illam compararit, quorum prius contra modum atq; officium uerè laudantium sit, & adulatoris speciem praefertat: alterum uero etiam impium, & periculosum, & ab illius natura & ingenio alienum, adeoq; contraria sibi ipsi facere Lucianum, qui cum tantum illius modestiam praedicet, interim ultra Deos eandem efferat. Hanc accusationem postea etiam ex sua persona confirmat Polystratus, hortaturq; ut scriptum, siue encomium hoc mutet. Ad quae Lucianus ita respondet: primum, ut dicat, se neq; adhuc dum satis laudasse illam, nedum nimium, & quicquid huius fecerit, ex libertate atq; officio laudatorum fecisse, neq; hoc adulatorum esse, nam alia ratione alioq; sine adulatores laudare, atq; uerè laudantes, eaq; omnia exemplis ac orationibus ostendit. Alterum autem, quod illam cum dijs contulerit, ita defendit. Non esse in eo aliquam impietatem, aut insolentiam. Neq; enim illam cum Dijs ipsis, sed cum eorum imaginibus ac statuis comparasse. Deinde etiam si hoc fecisset, aliorum tamen exempla extare, quibus factum hoc suum tueatur, qui non modo homines cum Dijs contulerint, sed & Deorum nomina sibi usurparint. Ideoq; non esse periculum hinc ali quod metucendum, cum idem antea tam multi, etiam philosophi fecerint.

POLYSTRATVS.

EGo Luciane, inquit mulier, alias quidem magnam tuam erga me beneuolentiam euidenter perspexi, tum etiam honorem ex libello addito per te mihi habitum non obscure animaduerti. Neq; enim ita effuse quispiam me laudaret, nisi beneuolentia adductus talia scriberet. At ut nescius nō sis, quo ego sim animata animo, sic de me planè persuasum habeo. Neq; alias quidem hominibus ad assentandum eruditis gaudere soleo, sed qui sunt eiusmodi, subdoli praestigiatores mihi esse uidentur, ac minime natura liberi. Caeterum, in laudibus quoties quispiam praeter modum me extulerit, molestis ac immoderatis amplificationibus attollens atq; exaggerans omnia, pudore quodam afficior, nec parum adest, quo minus non ferè semper aures obstruere soleam. Ea res subsannatione magis & risu quàm laude mihi digna uidetur. Eatenus enim laudes tolerabiles atq; ferendae sunt, quatenus ille qui laudatur sibi conscius est ab his quae dicuntur se non discrepare, sed parem esse encomio. Quodcumq; super hoc additum fuerit, alienum est, & aperta assentationis suspicione non carebit. Atqui ego per multos noui, inquit, quibus uoluptati est, si quis eos laudibus cohonestans, etiam ea orationi adiecerit, à quibus longe lateq; alieni sunt. Veluti si quis confectae ætatis uetulos ob iuuenilium annorum uigorem felices pronunciauerit. Aut illis qui informi sunt corpore, Nerei aut Phaeonis adiungat pulchritudinem. Siquidem arbitrantur immodicis laudum testimonijs suas formas immutatum iri, & senem denuo repubescere, quae in opinione Peliam quoq; fuisse non sum ignara. Hoc uerò longe secus se habet, nam laus res esset quantiuis precij, si illa quoq; re perinde frui possemus ex eiusmodi demerente superiectione. Iam uere tale quiddam mihi pati uidetur, inquit, ita falso laudati, ac si quis cuiuspiam turpi facie atq; deformi, laruam admodum uenustam afferens apponat. Porro ille ob pulchritudinem sibi uehementer placeret, praesertim cum haec ab illo auferi possit, & ab occurrente comminui. Vnde maiori quoq; risu subsannandus foret, naturae faciei deformitate detecta, quam asciticia forma ocul tauerat. Aut per Iouem, si quis pusilla statura existens indutis cothurnis super magnitudine contendat cum ijs qui toto cubito ex æquo illi collati eum excederent. Mentionem faciebat & huiusmodi cuiuspiam, Aiebat mulierem quandam ex matronis primarijs, alias quidem pulchram & lepidam, corpore autem pusillam, & cui multum de iustae staturae mensura deesset, à quodam poëta carminibus celebratam.

Quod immodice laudat

A modo & si de laudum.

Amplificatio à contrario.

A similibus.

Exemplum.

bratam, cum ob alias quidem uirtutes quàm plurimas, tum quòd forma esse scitu-
la, & corpore magno & prægrandi. Cuius staturam & longitudinis rectitudinem
assentator ille populo conferre non dubitabat. Ceterum, illam laudū illecebris ue-
hementer lætatā esse, quasi mendaci carminis assentatiuncula aliquid exiguo cor-
pusculi modulo accessisset, manumq; gestiendo concussisse. Porro aut poëtam hoc
illi crebrius occinisse, cū uideret mulierem laudibus uehementer delectari. Donec
quispiam ex presentibus admoto ad aurem eius capite dixisset illi, Desine o amice
ne mulierem etiam exurgere facias. Non dissimile quiddam huic, multo tamē ma-
gis ridiculum affirmabat fecisse Seleuci uxorem Stratonicen, quæ poëtis oblato ta-
lento certamē proposuit, quicumq; maiori arte atq; ingenio eius cornam laudibus
illustrasset. Atqui caput habebat turpi deformatū caluitio, cui ne pauci quidem ca-
pilli inerant. Sed enim cū deformiter calua esset, omnibus exploratū habentibus,
ex diuturno morbo egrotanti capillos defluxisse, nihilo secus tamē audiebat à poë-
tis execrandis illis assentatoribus, hyacinthinos illius crines dicentibus, & molles
quospiam capillos globos nectentibus, ac apīs nusquam existentē cæsariē com-
parantibus. Itaq; hæc omnia deridebat, unde adulandi materia assentatoribus sup-
petit. Addebat præterea illud non in laudibus tm̄ usuuenire solere, sed in picturis
quoq; easdem assentandi & decipiendi occasiones homines studiosè querere. Gau-
dent enim, inquit, mortales pictoribus, cū primis uerò illis, à quibus paulo formo-
siores depictæ sunt. Esse autem nonnullos, qui eiusmodi artificibus iniungerēt et-
iam, ut aut aliquid deformitatis aut magnitudinis naso detraherēt, aut oculorū ni-
gritiem atriores depingerent, aut aliud quiddam quod suæ formæ adiectū concu-
piuerint. Deinde fraudulenter imponūt alienas imagines coronantibus, quæ nul-
lo modo illis respondent similitudine. Hæc atq; eiusmodi dicere solebat, alia quidē
in libello tuo collaudans, hoc unū aut minimè sufferens, q̄ illam deabus Iunoni atq;
Veneri cōparaueris. Longe em̄ ista me ait, aut potius omnē humanā naturam ex-
cedunt. Ceterum, ego ne illud quidem unquam in uotis habui, ut priscis heroidi-
bus, nimirū Penelope & Arete & Theani meam formam conferret, tantū absit, ut
Deabus omnium maximis & præstantissimis cōparari postularim. Etenim uehemē-
ter, inquit, res diuinas horreo atq; superstitioso animo reuereor. Itaq; periculum
est, ne ut Cassiopæa eam laudem cupidè ac desyderanter affectasse uidear. Atqui
Nereidibus hæc tantū formæ præstantia opponebatur. Iunonē & Venerem reli-
giosè coluit. Quocirca Luciane, ista te facta recantatione iussit transcribere, aut i-
psas Deas testatura est hæc ipsa se inuita per te scripta esse. Te aut scire uoluit, q̄ li-
bello nō mediocriter discrucietur ita propalam obambulante, ut nunc is à te infor-
matus est, nō nimium pie neq; sanctè admodū Deorum cultū perdocens. Existima-
bat uerò ab omnibus se uisum iri non uulgari peccato obnoxiam, si sustineret Ve-
neri Gnidæ aut Hortensi se dici similem. Quare te eorū quæ libelli tui in extremis
à te de illa prolata sunt, iussit ut submonefacerem, quibus eius animi moderationē
omnis fastus nesciam testatus es, quippe quæ super humanā mensuram semet non
efferret, sed terræ uicina seruata mediocritate uolaret. His ille dictis, nunc sui obli-
tus super ipsum cœlū mulierē extollit, Deabus illam assimilans. Postulat uero à te
ne semet Alexandro incogitantiorē esse putes, qui architecto quopiā pollicente
se Arho totū transformaturum, & ad eius simulachrum adcomodaturū, ut totius
mōtis uastissima moles regis effigiem obtineret, duas in manibus urbes habentē,
eā prodigiosis pollicitationibus non accessit animo, opus architecti uiribus maius
esse opinatus, hominis temerariam audaciam compescuit, non admodum cre-
dibiliter Colossorum magnitudinem effingendo assequentem. Iussit itaque ut
suo loco Arho intactum relinqueret, neque montem ita magnum ad tam parui
corpusculi similitudinem imminueret. Laudabat autem Alexandrum animi ma-
gnitudinis, dicens, illum sibi hoc factō maiorem statuā quàm Arho erexisse in ho-
minū animis, apud quos eius rei memoria nunquā esset intermoritura. Neq; enim

*Aliud Strato-
nicis.*

*Quod cū De-
abus ipsam
comparasset.*

*Ac ingenij re-
pugnantia et
periculo.*

Ab impietate

*A repugnan-
tibus.*

*Amplificat
emplo.*

parui aut abiecti erat animi, honorem adeo amplum atque inusitatum contemnere; Quinse quoque tuum figmentum laudare aiebat, neque non imaginum industriam ad mirari: ceterum, similitudinem non agnoscere. Quippe nequaquam dignam esse tantis ac talibus, & minimè harum esse affinem, sed ne aliam quidem mulierem ullam ad eas posse aspirare. Itaque libenter tuos admirandos honores ei habitos tibi remittit, teque orat, ut natiuo ac proprio archerypo suam faciem ad umbres, utque humano more illam laudibus illustres, neque pedis modum excedat calceus, ne os quoque mihi, inquit, fortè illi occurrenti obduret. Illud quoque ut tibi exponerem, mihi in mandatis dedit. Audio, inquit, multis confirmantibus, num autem uerum sit, uobis uiris explorate compertum, neque uictoribus Olympicis maiores corpore statuas erigi concessum esse, sed curæ esse Hellanodicis, ut ne unus quidè ueritatem excedat temere, atque exactissimè statua expendatur ad athlete certamen & corporis quantitatem. Quocirca tibi uidendum est, inquit, ne unde mentiendi causam sumamus in mensura, ac deinde Hellanodice uestram subuertant imaginè. Hæc profecto ab ipsa dicta sunt. Ceterum tu Luciane, eam cogitationem suscipe, ut diligenter consideres, quo pacto libellum mutatū aliter exornes, eaque auferas, ne impietate adductus in Deos flagitiose pecces, ueluti ipsa omnium grauissimè ista tulit, ac planè inter legendū inhorrescebat animo, ac deas ut sibi essent, propitius suppliciter precabatur. Et sanè ignoscendum est, si muliebri quiddam passa est. Atqui si ueritas non diffidenda est, ego mihi ipse tale quiddam dixisse uisus sum. Quippe, initio audiens delictum non animaduerti, oculos in scripta defixos habens. Postea uero quàm illa mihi fecit indicium, incipio & ipse sentire de illis non dissimila. Ac prope modum consimile quiddam passus sum, quod in his quæ inruemur sæpenumero nobis euenit. Contemplantes enim quispiam in propinquo sub ipsis oculis constitutum, nequaquam accurate uidere possumus. At si iusto interuallo disiuncti illud inruemur, oia liquidius cõparent obtutui, & quæ bene & quæ secus se habuerint. Id hanc hominem existentem, Iunoni conferre ac Veneri, quid aliud est, quæ præfracte eleuare tantarum Dearum existimationem. Siquidem in eiusmodi comparationibus non tam quod modicum est collatione crescit & maius fit, quàm quod maius est imminuitur, dum ad id quod uilius fuerat pertrahitur. Exempli gratia, Si duo pariter incederent, alter quidem corpore prægrandi, alter uero per ætatem admodum exiguo penè humi repens, tandem si æquandi essent, ne alter alterum longitudine excederet, illud nunquam breuiore quantūuis semet extendente fiet, etiā si summis pedibus ipse semet arrexerit. At si eadem ipsis longitudinis obtinenda est æqualitas, maior ille demittat caput necesse est, ac se humiliorem ostendat oportet. Non secus in eiusmodi accidit imaginibus, neque enim perinde tantis incrementis hominis uirtus augetur Deo comparati, quæ Dei magnitudo imminuitur, ad id quod uilius est inæqualiter deriuata. Atque si quis terrestriū imperitus ad celestia oratione temere raperetur, minorem ille suspicandi causam præstaret hominibus, hoc à se impietatis impulsu factum esse. Sed enim tibi nulla fuit necessitas tot mulierum speciosissimarum pulchritudinibus extantibus, hanc tam audaciter cum Venere atque Iunone comparadi. Itaque uide Luciane, quo pacto hac tam graui inuidia te & illam exoneres. Neque enim ualde hoc moribus tuis familiare est, qui ne alias quidè ad laudandum facilis ac propensus esse consueuisti. At nunc nescio, quo fato impulsus tam subito mores mutaris tuos, omnem laudum mediocritatem excedendo. Et qui hactenus laudum eras parcissimus, nunc in eisdem effundendis omnium ad pares intemperantissimus. Sed ne hoc quidem dedecori tibi fore putato, si orationem iam editam adhibita lima retractes. Quàdoquidem hoc Phidiam quoque fecisse perhibent, quo tempore apud Heleos Iouem iam absoluerat. Stetisse. n. illi post ianuam, ubi primum opus in lucem productum hominibus uisendū ostendisset, subauscultasseque quid quisque spectantium laudaret aut reprehenderet. Ceterum hic quidem nasum reprehendebat, quasi plus æquo crassior, alius uero faciem tanquam

*Ab exemplo
placuit.*

*Asseratio
accusationis.*

*Ab effectu et
impietate.*

*Epilogus qui
à consuetudi
ne ingenij
naturæ et ex
emplo cohor
tatur.*

quam oblongam, tertius aliud quiddam pictori uertebat uitio. Deinde, digressis ipektoribus, rursus Phidiam semet concludentem correxisse, atque ad multorum opinionem & iudicium imaginē emendasse. Neque enim mediocre aut contemnendum esse existimabat populi tam numerosi consilium, sed hoc sibi persuaerat necessario fore, ut multi semper plus quam unus peruiderent, tamen ipse semet Phidiam esse non ignorabat. Hæc tibi ab illa uenio adferens, quæ & ipse non possum non probare, ac tibi suadere ut facias, qui & singulari familiaritate & beneuolentia tibi coniunctus sim. LV. Hactenus quidē ignorauit Polystrate, te tantū esse rhetorem. Itaque orationem ita prolixā, accusationē ita uerboſam aduersus libellum meū effudisti, ut nullā parandæ apologiæ spem mihi feceris reliquam. Verum enim uero in hoc forensis iudicii rationem & morem egressi estis, cū primis uero tu, quod lucubrationem meam indicta causā cōdemnaueris, non assistente illi patrono. Facillimum autem ut opinor, illud est iuxta Parœmiam, solum currentē uincere. Ita que nihil mirandum est, si nos comprehēsi simus, neque aqua nobis effusa, neque respondendi facultate concessa. Quin potius illud omnium est absurdissimū, si uos & accusatoris & iudicis officio iuxta functi estis. Vtrum ergo uis, ut rebus iam senatus consulto decretis contentus quiescam, an potius iuxta Imerēum poētā, Palinodiam quandam conscribam? Aut dabitis mihi prouocandi copiam ad aliud iudicium? PO. Sanē per Iouem, dum modo habeas quod probabiliter & iuste ad obiecta respondere possis. Neque aduersariis præſidentibus, ut tu ais, sed amicis, cognoscentibus causā perorabis tuam. Ego uero unā tecum iudicium perpēdere quoque paratus sum. LVC. At hoc me non mediocriter conturbat Polystrate, quod illa non præſente causā mihi dicenda sit. Etenim hoc longē fuerat præstabilius. Nunc uero mihi iussu uelim nolim necessarium est defensionem aggredi. At si pollicitus fueris te talem mihi fore apud illam internunciū, qualē illius apud me egisti, audebo iactare aleam. PO. Enim uero illius rei gratia bonum habeo animum Luciane, quod me non malum habiturus sis in defendendo responsorem aut interpretem, si quā paucissimis dicere conatus fueris, quo facilius memoria complectar singula. LVC. Atqui admodum mihi opus fuerat oratione longissima, ad tam uehementem & acerbam accusationem refellendam. In tuam tamen gratiam quantum potero defensionem decurtabo. Itaque illi hæc à me annuncianda curabis. PO. Nullo modo Luciane, sed tanquam illa præſente orationem habebis. Deinde ego te apud illam imitabor. LVC. Proinde quando ita tibi uidetur Polystrate, illa præſto est, eaque prædixit uidelicet, quæ cunctæ tu ab illa mihi annuisti. Nobis autem secunda oratio exordienda est. Et sanē non uerebor hoc tibi palam facere quod mihi accidit. Nescio quam mihi trepidationem incusseris, ut planē meticoloso sim animo. Et quemadmodū uides, iam totus sudo & horreo, ac tantū non illā uidere uideor, ipsaque res magnam mihi iniecit perturbationem. Attamen incipiā, neque enim illa iam præſente mihi patet locus effugij. PO. Verum per Iouem magnam uultu præ se fert beneuolentiam. Viden' ut læta sit atque alacris, & mansuera animo, quare sumpta audacia animo præſenti orationē aggredere. LV. Ego te iocundat præstantissima mirifice, ut ais, & præter modū laudatā, non uideo quo tanto præconio tuas uirtutes extulerim, quanto te ipsa nobilitaris encomio, cū deorum cultū ita in magnis ponere soleas. Hoc enim fermē omnibus quæ à me dicta sunt maius est atque excellentius. Et precor, ut benignē mihi des ueniā, quæ neque hac ascripta imagine te honestarim, quæ obſtante ignorantia nunquā mihi in mentē uenit. Neque enim alia ante hanc depinxissem citius, non ut hæc adiuncta aliquo modo reliquas excelleret, sed mihi multo minus dixisse uideor, quæ rei dignitas exigebat. Igitur cōsidera, quātū à me solidæ laudis testimoniū prætermisſum sit, quāta significatio ad faciendū iudicium uitæ optimæ & mentis probatissime neglecta. Nam quibus cunctis moris est deorum immortalium numina non negligēter colere, illi quoque in humanis actionibus optimis celsendi sunt. Itaque si ois oratio retexta de integro mihi exornanda foret

Querela Luciani de actione iniquiore modo instituta, et de difficultate respondendi, et hanc ceu parasceue quedam ad Apologum qui sequitur.

Exordium ab attentione.

Extenuatio.

Carminis cōfutatō per inuersionem.

A pietate et modestia.

& imago emendanda, nihil esset quod præteream adimere auderem, illud uero esse additurus, tanquam totius corporis caput atque fastigium. Magnas ergo me tibi gratias debere hoc nomine non diffitebor. Siquidem ego cum animi tui moderatione laudassem, & quod nihil procacitatis aut insolentiae, aut fastus, tanta tibi conciliaffet rerum magnitudo, his tu in oratione mea reprehensis, uerā laudandi rationē cōpleuisset, Quippe tales laudationes nō auidē arripere, sed hisce auditis rubore afficit, easque maiores esse testari, quæ ut tuæ mediocritati cōueniant, moderati & popularis animi est indicium. At tu quando impensius hoc erga laudes affecta es animo, tanto te digniorem esse ostēdis, quæ immodicis laudibus certatim celebreris.

Amplificat & Libria.

Alia eiusdem defensio à libertate & officio laudantium.

Ac penè tibi res iuxta Diogenis cecidit sententiam. Qui interrogante quopiam, quo pacto quis gloriam potissimum cōsequi posset, si gloriam, inquit, contemplerit. Dicerem, nimirum & ipse interrogate me quopiam, qui nā laude digni essent, maximè quotquot laudari grauata ferunt. At hæc aliena sunt & præsentī instituto parum respondentia. Cæterum, de quo mihi respondēdi cura incumbit, illud est, quod Veneri Cnidiae atque quæ in hortis est, adhuc Iunoni & Mineruæ formam tuam effingens comparauerim. Hæc inquam tibi omnem modum excedere, & ultra pedem uisa sunt. Ad hæc iam mea delabatur oratio. Et sanè uetus uerbum est, poetas atque pictores esse liberos. Ego uero laudantes maiori libertate dignos esse censeo, tametsi humi aut gressim incedant, quemadmodum nos, nec ulla uersiculorum inferantur magniloquentia. Est enim laus res quædam libera, cuius licentia nullis mensuræ aut magnitudinis aut breuitatis legibus astricta est. Sed in hoc solo præ omnibus elaborat, ut admirandum ut omnium amore dignum declararet eum quem laudauerit. At ego hac uia nō incedam, ne imprudens ductu imperitiæ hoc tibi facere uidear. Illud autem puto tibi nō obscurum esse, eiusmodi nobis esse laudatoriæ orationū occasiones, quemadmodum oporteat laudantem uis ad demonstrandum comparationibus, imaginibus atque similitudinibus. Et sermè summa in hoc sita est rectè aliquid adumbrandi & effingendi, quod ita optime iudicari potest. Non si quis quiddam cum similibus composuerit, neque si cum eo quod uilius est illud comparauerit, sed si id quod effertur, laudibus quàm poterit effusissimè ad excellentioris archetypum extulerit. Exempli gratia, si quis canem laudaturus, eundem dixerit uulpe maiorem esse, aut se, nunquid ille laudandi rationem tibi calceare uidebitur? non utique dixeris. Sed neque, quanquam lupo illum æquale esse dixerit, admodum laudauit magnifice. Sed ibi tandem uera laus absoluitur? si canis leoni similis esse perhibetur & magnitudine & membrorum robore. Veluti Orionis canem laudans poeta Leonicidam illum esse affirmauit. Et hæc perfecta laus canis est. Rursus sicut Milonem Crotoniantem, aut Glaucum illum ex Carysto, aut Polydamantem laudare foret animus, ac tandem unumquēque illorum muliere rubustiorē fuisse perhiberet, nonne iure optimo ob laudis uerborum stulticiam deridendus esset, quem si unius uiri fortitudinem excessisse dixisset, neque tamen hoc ad cumulata laudē suffecisset. At quibus laudibus ille eminentis ingenij poeta Glaucum extulit, neque Pollucem robustissimum cum eo ex aduerso manus ausurū conserere, neque ferreum & animosum Alcumenæ filium uidet cuiusmodi illū Dæus cōparauit? Quin potius ipsis imaginibus illum quàm uerissimè expressit. Et neque Glaucus ipse indignāter tulit Deis inter athletas primarijs collatus celebrari, neque illi ultri sunt aut Glaucum aut poetam, quasi impiè & contumeliosè in Deos circa laudes agentē, sed utriusque in magna fuerit gloria, & apud grecos honore & gratia floruerunt, alter quidem ob præcipuū inusitātū roboris specimē, nempe Glaucus poeta uero cum propter alia, tum in primis propter doctissimi carminis additionē. Itaque ne mirandum tibi ueniat, si & ego assimilare uolens, quod laudati per necessarium est, exemplo altiori usus sim, oratione illud subiiciente. Postea uero quæ & in assentationis mentionem incidisti, confirmans te homines assentatione gratiam eblandientes habere odio, laudo te, equidem nec aliter fieri cōueniebat. Sed enim

Comprobat exemplis.

Remouet à se nomen assentationis, exponens differentiam inter adulatorem & laudatorem.

ego.

ego tibi & laudatis opus & adulatoris dementientem superiectionem discernere & diffinire uolo. Itaque assentator quaecumque sui compendii gratia laudat, nulla ueritatis ratione habita, ea omnia immodicis laudibus extollenda esse existimat. Impudenter autem mentiendo plura addit de suo, adeo ut non uereatur Therfiten quippe formaturpissimum, ipso Achille pulchriorem esse ostendere. Ac Nestorem inter omnes eos quotquot ad Ilium pugnatu uenerant, natu esse minimum. Per sancte quoque deierat Croesi filium acutiori auditu esse praeditum Melampode. Praeterea Iphinea acutius cernere quam Lyncea, dummodo spes aliqua consequendi lucri obmendacium adpareat. Porro autem laudator, nequaquam mentitur, aut addere solet aliquid, quod in totum in laudato non compareat. Sed ea quibus natura praeditus est bonis, tametsi non admodum magna sint, extollit, ac maiora cumulatione raque esse ostendit, Nec dubitaret dicere, equum laudare uolens, natura leuem (ut ea scimus esse animantia) & cursu ualentem. Ille per intracta segetis uel summa uolaret Gramina, nec teneras cursu lassisset aristas. Rursus non formidaret dicere uelocipedum cursus equorum. Praeterea si domus elegans & sumptuosissime exornata illi laudibus illustranda foret, nihil haesitabundus diceret. Talis & intus erat magni Iouis aula suprema. Ad hunc uersiculum assentator etiam subulci scrophipasci sordidissimo tugurio accommodare auderet, si qua modo muneris a Sybota recipiendi spes reluceret. Veluti Cynethus ille Demetrii Poliorcetae assentator, cum iam omnes assentandi rationes & uias sua parasitatione consumptas cerneret, laudare solitus est Demetrium, quem frequens tussis molestissime infestabat, quod dulciter atque modulari tussiendo sonaret. Non solum autem hoc discrimine uterque ab altero internosci potest, quod ii qui ad assentationem eruditi sunt, non uereantur ad gratiam laudatorum inuerecunde mentiri. Laudatores uero corporis animique doctes plus iusto extollere, sed & in hoc non mediocri interuallo inter se discrepant, quod assentatores ubicumque poterint, immodicis utuntur Hyperbolis. Porro autem encomiastae in hisce utendis moderationem magistratam sequuntur, ac intra certos fines se cohibent. Haec sane per pauca ex infinitis adduxi adulatoris & ueri laudatoris signa atque discrimina, ne omnes quotquot aliorum concinnandis student praconibus innocentem in suspicionem a te rapiantur, sed diligenter discernas, atque utrumque proprio pede ac modulo metiaris. Age itaque si uideretur, & ea quae a me dicta sunt ad utriusque canonem expende, ut cognoscas num rectius huic an illi sim conferendus. Si quidem ego si inamabilis atque odiosae formae calcam quandem Cnidio simulachro comparassem, merito praestigiatoris uituperationem apud te incurrerem, ipsoque Cynetho adulantior esse iustissime existimarer. Sin uero, eam quam omnes eiusmodi esse non ignoramus, non erit mihi uehementer uitio uertenda ista audacia. At dices fortasse, aut potius iam dixisti, quod ad pulchritudinem laudandam attinet, tibi concessum sit. Sed enim conueniebat laudem nulli inuidiae obnoxiam facere, neque deabus immortalibus hominem me existentem comparare. Ego uero, eo enim adducor, ut uerum reticere non possim, te o praestans animi mulier, nequaquam Deabus comparui, sed eximiorum artificum monumentis atque operibus ex lapide aut aere aut ebore confectis. Iam ea quae hominum elaborantur industria, hominibus assimilare, impium esse non arbitror. Nisi forte tu Mineruam esse suspicata sis, simulachrum illud, cuius autor atque opifex extitit Phidias, aut hoc coelestem Venerem, quod in Cnido non ita pridem penicillo & coloribus adumbratum fabricauit Praxiteles. At uide, ne absurdum sit, rem de deabus opinionem animo concipere, quorum ueras imagines nulla, ut ego arbitror, humana industria aut imitatio potest assequi. Quod si etiam maxime illis te assimilassem, non meum hoc erat inuentum. Neque ego primus hanc laudandi uiam inueni aut aperui, sed Poetae sane multi & eximii, cum primis uero Homerus conciuus tuus, quem etiam nunc ab inferis excitabo, ut suo me tueatur patrocinio: neque periculum est, ne & ipse una mecum capiat. Itaque ipsum interrogabo, aut potius te illius loco,

*Amplificatio
exemplo.*

Adaptatio.

*Capitis defensio
per infirmitatem.*

*Rejectionem
impietatis in
accusantem.*

*Ab exemplis
aliorum.*

etc.

Iliad. 7.

etenim crebra lectione monimēta ab illo multis uigilijs elaborata, percurris, quod præclare facis, qd tibi illud uidetur, ubi de captiua Priſeide ſic loquitur, quod aureæ Veneri ſimilis Patroclum occiſum deſleuerit. Deinde paulo poſt, quaſi parū eſſet illam Veneri formoſitatis elegantia parem eſſe, addit, ita inquit, Sic itaq; eſt mulier lachrymans effata Deabus conſimilis. Hæc ergo quoties dixerit, non propterea illum odio proſequeris, ac librum è manibus proijcis, aut potius illi eſt inlaudando libertatem permittis? Atqui, eſi tu illi eandem non permiferis, tamē tanta ſeculorum ſeries atq; uetuſtas illi conceſſit, Neq; unquam inuentus eſt, qui hoc in eo malicioſe reprehenderit, neq; illi qui eius imaginem flagellare auſus eſt, neq; qui uerſiculos nothos atq; ſuppoſiticios cenſoria uirgula aut obeliſcis notare aggreſſus eſt, ſam, ſi illi permiſſum eſt mulierem barbaram inſuper & plorantem aureæ Veneri comparare, ego ut pulchritudinem taceam, propterea quod nō ſuffers coram laudari, non comparem Dearum imaginibus mulierem lætam & hilarem, & cum plurimum ridentem ſuauiſſimē? Quod homines cum Dijs commune habent. In Agamemnone uero laudando, uide quantum Deorum exiſtimationi parſerit, & quam undiq; ad concinnitatem imagines ſumptas à Dijs exprompſerit, quem & oculis & capite Ioui ſimilem eſſe perhibet. Porro Marti cinctura, pectora autem Neptuno, diuidens hominem penè membratim ad tantorum Deorum imagines collatum. Et rurus hunc homicidæ Marti ſimilem eſſe ait, ac alium alio Deo conferens. Deiformem Phryga illum Priami filium quoties eſſe oſtendit. Sepenumero Deo ſimilem Pelidam pronunciat. At rurus ad muliebria exēpla regrediar, haud dubiè enim illum alicubi dicentem audiſti. Hæc pulchræ eſt ſimilis Veneri ſimul atq; Dianæ. Non ſolum autem ipſos homines Dijs componit, uerū Euphorbi quoq; comam aſſimilauit Gratijs, & hanc ſanguine madentem & puluere deturpatam. In ſumma, earum rerum tanta eſt apud Homerum copia, ut nulla ſit pars poëſeos, quæ non diuinis cōparationibus exornata ſit. Itaq; aut hæc uoluti perperam ſcripta expugantur, aut mihi ſimilia audendi libertas non intercludatur. Tanta uero eſt in ſimilitudinibus & cōparationibus adducendis licentia, ut Homerus etiam Deas ipſas non dubitarit laudare ab inferioribus. Nam Iunonis oculos bouinis comparauit, Alius autē quiſpiam Veneris palpebras cōpoſuit uiolis. Nam auroram rhododactylum quis ignorat, uel exijs qui minimum operæ in euoluendo Homero ponunt. Atqui quod ad formam attinet, planè temperanter, & moderatè mihi factum uidetur, ſi quis Deo ſimilis eſſe prohibetur. Verum, quo numero illi comprehendendi ſunt, qui deorum cōpellationes imitati ſunt, ac Dionyſij, & Hephæſtiones, & Neptuni, & Mercuriales nominati ſunt. Fuit quædam Latonæ Euagoræ Cypriorum regis uxor, nec tamen Dea indignata eſt, quamuis illam in lapidem, quemadmodum Nioben potuiſſet conuertere, Vt ſilentio præteream Aegyptios, qui tametſi ex omnibus gentibus Deos habeant infeliciffimos, diuinis tamen nominibus ad ſacietatem uſq; utuntur. Penè itaque plurima pars è celo illis pertracta eſt. Quare nihil eſt quod ob laudem hanc ulla animi conſternatione perturbata ſies, uſtionem aut ſupplicij à ſuperis metuens. Nam ſiquid in eo libello aduerſus Deos peccatum eſt, tu extra noxiā es, niſi putes & in auditione culpam quandam eſſe. De me uero deorum ultio ſumptura eſt ſupplicij, poſteaquam ante me Homerum & alias poëtas fratres ſuperi uſti fuerunt. At nondū philoſophorum omnium principem punierunt, qui hominem Dei ſimulachrum eſſe teſtatus eſt. Multa adhuc ad te dicenda ſuper ſunt, attamen huius Polyſtrati gratia dicendi finem faciā, ut dicta noſtra facilius memoria repetita tibi referre poſſit. Po. Haud ſcio Luciane, num hoc mihi amplius promptum factu ſit, tã enim uerboſe iſta proloquutus es, ac ultra effuſæ aquæ ſpaciū. Attamen quoquo modo meminiffe conabor, Et quemadmodū uides, ſam iſta ad illam deferre ſtudeo obſtriſtis auribus, ne qua pars elapſa orationis ſeriem mihi confundet, ac ego deinde à ſpectatoribus exploſus ronchis & ſibilis illudar. LVC. Iſtud ſanè tibi curæ erit Polyſtrate, ut quæ opti-

*Iliad. 8.**A maiori alia**Epilogus
quo metū pe-
riculi tollit.**Ab exemplo.*

rum omnium principem punierunt, qui hominem Dei ſimulachrum eſſe teſtatus eſt. Multa adhuc ad te dicenda ſuper ſunt, attamen huius Polyſtrati gratia dicendi finem faciā, ut dicta noſtra facilius memoria repetita tibi referre poſſit. Po. Haud ſcio Luciane, num hoc mihi amplius promptum factu ſit, tã enim uerboſe iſta proloquutus es, ac ultra effuſæ aquæ ſpaciū. Attamen quoquo modo meminiffe conabor, Et quemadmodū uides, ſam iſta ad illam deferre ſtudeo obſtriſtis auribus, ne qua pars elapſa orationis ſeriem mihi confundet, ac ego deinde à ſpectatoribus exploſus ronchis & ſibilis illudar. LVC. Iſtud ſanè tibi curæ erit Polyſtrate, ut quæ opti-

optimè respondeas. Cæterum, ego quoniam semel tibi fabulam de saltandam tradi di, in præsens quidem excedam è medio. Proclamat is aut iudicum calculis, iterum præsto ero, uisurus quem nam finem hoc certamen habiturum sit.

TOXARIS SIVE AMICICIA

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

ARGUMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus, amicicie dignitatem, atq; effectum commendare uoluisse, dum Toxarim et Mnesippum introducit, alterum Scytharum, alterum Grecorum, in amicicijs colendis fidem, prædicantem, utrumq; autem pro patria sua, contendentem, connumeratis aliquot sue ætatis hominū, exemplis, qui mutua in se amicicia deuincti, extrema etiam pericula interim alijs pro alijs obiere. Occasio contentionis à solenni sacrificio et cultu Pyladis et Orestis, quibus illos Scythæ uenerantur, sumpta est, altero uidelicet mirante, et causam sciscitante, ob quam homines externos, et etiam hostes suos, diuinis honoribus Scythæ prosequerentur, altero autem, fidem et amiciciam illorum exponente, ob quam tantos honores prosequuti essent. Neq; enim quicquam sanctius, aut religiosius à Scythis obseruari, et custodiri, quàm amiciciam, eaq; magis illos iactare sese, quàm ullis alijs operibus ac rebus. Interim tamen et illa memorabilia sunt, quæ de ritu iungendi fœderis et amicicia, cuius etiam Herodotus meminuit in Melpomene, et de consuetudine contrahendi auxilia atq; exercitus obiter addit.

INTERLOCVTORES, MNESIPPVS Grecus, TOXARIS Scythæ.

MNESIPPVS.

Vid ais Toxaris? Sacrificatis Oresti ac Pyladi uos Scythæ, deosq; esse illos creditis? TOX. Sacrificamus Mnesippe, sacrificamus inquit: haud tamen deos esse arbitrati, sed uiros bonos. MNE. An uero mos apud uos, etiã bonis uiris posteaquam uita defuncti sint, perinde ut dijs sacra facere? TOX A. Non istuc modo, uerũ eosdem festis diebus ac celebribus conuentibus honoramus. MNE. Quid captantes aut sperantes ab illis? Neq; enim quo beneuolentiã illorũ concilietis, ob id rem diuinã illis facitis, quũ iam sint mortui. TOX. Nihil officiat fortassis, si & eos qui mortui sunt, propitios haberemus, quanquam non ob id tantum hæc facimus: quin magis existimamus nos rem uehementer cõducibilem & his, qui in uita sunt, esse facturos, si præstantium uirorum memoriã celebremus, honoremq; habeamus ijs, qui uita defuncti sunt. Siquidẽ hac ratione futurum arbitramur, ut multi apud nos illorũ similes euadere cupiãt. MNE. Ista quidem rectè iudicatis: at Pyladem atq; Orestem quo nomine potissimũ suspexistis, ut dijs eos æquaueritis: idq; a deo quum hospites uobis essent: uel, quod grauius, hostes? Quippe posteaquã naufragio eiekti ab ijs, qui tum Scythiam incolebant, essent comprehensi, abductiq; ut Dianę immolarentur: ad orti carcerarios, neq; nõ oppressis excubijs, & regem trucidarunt, & assumpta sacerdote, quin ipsa quoque Diana sublata, nauigio sese proripuerunt, irrisa publica Scytharum lege. Quod si ob istiusmodi facta honorẽ habetis uiris: facile allecuti fueritis, ut multos illorum similes reddatis. Iamq; ipsi ab hoc die usq; ad prisca illa respicite: nũ uobis expedierit multos in Scythiam Orestes ac Pylades appellere. Nam mihi quidem isto pacto mox futurum uidetur, ut religionis ac deorum expertes reddamini: dijs qui reliqui sunt, ad eundem modum è regione uestra in exilium ablegatis: postea, opinor, deorum omnium uice, uiros, qui illos electũ uenerant, diuinitate donabitis: & qui sacrilegi in uos fuerunt, ijs tanquam dijs sacrificabitis. Quod si nequam horum gratia Orestem ac Pyladem colitis, sed aliud quidpiam Toxaris in uos beneficij contulerunt: qua gratia quum olim non esse deos iudicaueritis, nunc è regione, sacra illis facientes, deos esse decreuistis. Et qui tum parum ab-

Exordium dialogi ab occasione et dissertatione, de sacrificijs Orestis et Pyladis.

erant ut uictimæ fierent, ijs nunc uictimas offertis: Enimvero ridicula uideantur ista, & quum his quæ quondam statueratis pugnantia. TOXA. Et ista quidem Mæsis præclara sunt uirorum illorum facinora, quæ cōmemorasti: uidelicet, duo cum essent, tam ingentem ausum audere, ut tam procul à sua patria profecti, mare transmitterent, Græcis ad id usque temporis intactum, nisi solis his, qui Argo in Colchidem traiecerunt exercitum: nihil expauesciti, neq; fabulas, quæ de illo feruntur, neq; appellationem ueriti, quod inhospitum uocaretur, uidelicet, opinor, quod feræ undiq; gentes accolerent: deinde quum iam capti essent, usque adeo strenue sese gesserint, neq; sat habuerint, si tantum incolumes euaderent, nisi & à rege acceptam contumeliam multi, & Diana sublata abnauigassent. Quid? an non admiranda hæc, & quæ diuino quodam honore digna iudicent, quicquid est hominum, qui uirtutem suspiciunt? Quanquam non ista spectantes in Oreste ac Pylade, pro heroibus illos habemus. MNES. Atqui iam dices, quid nam præter ista suspiciendum patrarint atq; diuinum. Nam quantum ad nauigationem & peregrinationem attrinet, non paucos profecto diuiniore istis ostendero negotiatores, atq; inter hos præcipuos Phœnices, qui non in Pontum, neque ad Meotidem usq; aut Bosporum tantum enauigant, uerum quaqua uersus, Græcum ac Barbarum mare permetiuntur. Hi siquidem omnem oram, & omne litus (ut ita dixerim) perscruiati in annos singulos, extremo demum autumno in suam patriam reuertuntur: quos scilicet ad eandem rationem pro dijs habeto, idque etiam si complures illorum caupones ac salsamentarios esse reperies. TOX. Audi nunc o uir admirande, considera que quanto nos, qui barbari uocamur, rectius uobis de bonis uiris sentiamus. Si quidem in Argo atq; Mycenis ne sepulchrum quidem ullum insigne uidere est Orestis ac Pyladis, apud nos uero & templum ostenditur, ambobus illis communiter sacrum (ita ut par erat amicis, & hostiæ offeruntur, reliquisq; omnis honos. Porro quod hospites erant, non Scythæ, id uero nihil obstat, quo minus boni uiri iudicentur: neque enim perpendimus cuiates sint uiri honesti ac probi: neq; inuidemus, si cum amici non fuerint, res egregias gesserunt. Quin magis admirantes ea quæ patrarunt, ab ipsis factis domesticos ac nostros illos ducimus. Quod autem potissimum stupentes in illis uiris efferimus, illud est, quod nobis uisi sunt amici inter sese longè optimi extitisse, atque alijs exemplo fuisse, quasque legem statuuisse, quemadmodum oportet amicos omnem inter se communicare fortunam, simulque promeruisse, ut à Scythiis, qui in amicitia laude primas tenerent, colerentur. Itaque quæ curq; alter cum altero, uel alter pro altero tulit, ea maiores nostri descripta in columna ærea reposuerunt in templo Orestis: ac leges statuerunt, ut ea columna prima esset institutio disciplinaque liberis suis, si meminissent, quæ in illa essent adscripta. Itaque penè patris quisque sui nomen citius obliuisceretur, quàm res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin & in porticu templi eadem quæcunque in columna notantur, præscorum picturis adumbrata uisuntur. Nempe Orestes unà cum amico nauigans, inde fracta inter abruptas cautes ipsorum naue comprehensus, & ad uictimam adornatus, iamque Iphigenia iniit eos. Ex aduerso uero in altero pariete idem iam uinculis exutus depictus est, ac Thoantem occidens, multosq; ex Scythiis alios. Postremo soluentes, abducta Iphigenia ac dea. Porro Scythæ frustra scapham adoriuntur iam nantem, hærentes gubernaculis, ac cōscendere conantes, Deinde re frustra tentata, alij quidem ex eis sauci, alij uero eius rei metu compulsi, natatu semet in solum recipiunt, ubi uel maximè liceat perspicere, quantam alter in alterum beneuolentiam præstiterit in conflictu cum Scythiis. Fecit enim pictor utrumq; de hostibus in semet ruentibus securū, propellentem autem eos qui in alterum feruntur, ac præ illo saculis occurrere conantem, pro nihiloque ducentem, si intereat ipse, modo seruet amicum, uel suo ipsius corpore

Caissa sacro
rum cultus
Amicitia.

Historia Orestis
& Pyladis.

pore praeueniens, excipiensque ictus in illum intentos. Iam uero tantam illorum be-
 neuolentiam, atque in rebus tristibus cum unionem, fidem, humanitatem, ueritatē,
 denique constantiam alterius in alterū amoris, haec haud quaquam humana putau-
 mus esse, uerum animi cuiusdam praestantioris, quam pro more uulgarium istorū
 mortalium, qui donec secundis uentis nauigatur, amicis indignantur, nisi ex equo
 participes fiant rerum letarum: quod si uel paululum eis uenti reflare coeperint, au-
 hngunt solos in periculis deserētes. Enimuero, & illud noueris, nihil amicitia me-
 lius arbitrantur Scythae, neque est in quo Scythia magis gloriatur, quam in adiutan-
 diis amicis, communicandisque rebus acerbis: quemadmodum neque probum apud
 nos maius ullum, quam amicitiae desertorem uideri. Has obres Orestem ac Pyla-
 dem ueneramus, quod praestantes existerint in Scytharum uirtutibus, atque in ami-
 citia precellentes, id quod nos omnium maximē admiramur. Appellationem quo-
 que ex his illorum factis imposuimus, ut Coraci uocentur, quod quidem nostra in
 lingua perinde sonat, ac si quis dicat: diu amicitiae praesides. MNES. Hui Toxaris
 pfecto non arcu modo ualuerunt Scythae, bellicisque in rebus caeteris antecelluerunt,
 uerum n uidentur & ad orandum persuadēdumque omnium aptissimi: unde mihi quū
 dudum secus uideretur, nunc eidem merito fecisse uidemini, qui sic Orestem, ac
 Pyladē in deorum numerū retuleritis. Verum illud me fugerat uir optimē, quod
 pictor quoque bonus esses. Admodum enim euidenter ostendisti nobis, quae sunt
 in Orestis templo, picturas, pugnaeque uiroꝝ, alterique pro altero suscepta uulnera.
 Tamen si nō putaram amicitiam usque adeo cultam fuisse quondā apud Scythas,
 magis autem quod barbari essent, atque agrestes, simultate quidem, ira, rabieque per-
 petuo committi: amicitiam uero, ne in familiarissimos quidem exercere solitos: id
 quē coniciens, quum ex alijs quae de illis audimus, tum ex hoc, quod progenitores
 suos uita defunctos deuorant. TOX. An nos Graecis quum alijs in rebus, tum in
 his quae ad parentum attinent cultum, sanctiores, magisque prijs simus, in praesentiarum
 haud quaquam contenderim. Quod autem nostrates amici longe fideliores sint a-
 micis Graecis: quodque amicitiae ratio maior apud nos, quam apud uos, haud diffici-
 le fuerit docere. Ac per deos Graecorum, ne tibi molestum sit audire, si quē perspe-
 xi, dixerō, multum iam temporis apud nos uersatus: uos enim mihi uidemini pre-
 clarior caeteris de amicitia uerba posse facere, uisum uero factaque illius, adeo non solū
 pro sermonum dignitate non exercere, ut sat uobis sit praedicare eam, & quantum
 sit bonum, ostendere. At ubi usu uenit, deficientes à sermonibus, nescio quomodo.
 ē medio negotio aufugitis. Caeterum quum Tragœdi in scenam progressi, istius-
 modi amicitias uobis representant, plerique laudatis atque applauditis, ac pro se mu-
 tuo periclitantibus illis lachrymatis, ipsi uero nihil dignū laude pro amicis presta-
 re audent. Quin si quando forte accidat, ut egeat amicus, ibi protinus nō secus at-
 que insomnia, procul auolantes euanescent uobis multae illae tragœdiae, uosque simi-
 les relinquunt inanibus istis, ac mutis personis, quae diducto rictu, atque immane hian-
 tes neminū quidem loquuntur. At nos ē diuerso, quo sumus in dicendo de ami-
 citia posteriores, hoc in praestanda ea praecedimus. Quare si uidetur, ita in praesen-
 tiarū agamus, priscos illos amicos ualere sinamus, si quos uel nos uel uos ex his, qui
 olim fuere, recensere ualemus, quando ista quidem parte uos nimirū superaueritis
 copluribus ac grauibz adductis testibus, nepe poētis, qui Achillis & Patrocli ami-
 citiam, tum Thesei Perithoi, neque non aliorum necessitudinem, pulcherrimis uer-
 sibus carminibusque contexuerunt. Quin paucos quosdam in medium adferamus
 ex his, qui nostra ipsorum memoria fuerunt, atque eorum res gestas exponamus: Ego
 quidē Scythicas, tu uero Graecicas. Et in his uter superarit, melioraque produxe-
 rit amicorum exempla, is & uictor esto, ac suam ipsius uictoriam promulgato, tan-
 quam qui pulcherrimum honestissimumque certamen decertarit: adeo ut ego quidē
 non paulo malim mihi in singulari uicto certamine dextram amputari (nam ea est
 apud Scythas uicto poena) quam in amicitia quopiam inferior iudicari, praeser-

Collatio Grae-
 corū & Scy-
 tharum quod
 ad amicitiae
 fidem attinet,
 estque haec oc-
 casio sequen-
 tis amicorum
 recensio.

tim Græco, ipse Scythæ quum sim. MNES. Quamquam est haud mediocris negotij cum uiro, ita ut tu es, bellatore, singulari certamine cōgredi, tum admodum instructo missilibus ac penetralibus narrationibus, haud tamē usq̃ adeo ignauiter tam citō uniuersam deferens Græciam, tibi cesserō. Etenim uehementer absurdū fuerit, quum duo illi tantum uicerint Scytharum, quantum fuisse declarant tum fabulæ, tum uetustæ uestre picturæ, quas paulo ante scire admodum representabas, Græcos omneis, tot nationes, tot ciuitates, nullo defendente uinci abs te. Nā istuc si fiat, non dextram, quemadmodū apud uos solet, sed linguam execari conueniat. Sed utrum spectare nos oportet, numerum ne eorum, quæ amicē quis gesserit, an magis quo plures alteruter amicos referre poterit, hoc uictoria dignior uidebitur.

TOXA. Nequaquam, imō non multitudine uis horum spectetur, uerum si quæ tu narrabis facta, his quæ narrabo, uideantur præstantiora, magisq̃ penetrantia, tum nimirum etiā si numero paria sint, oportuniōra magisq̃ lætalia mihi facient uolnera: Ac penē memet ad ictus accommodabo: MNES. Probē loqueris: Statuamus igitur quot erunt satis. TOX. Mihi quidem satis fore uidetur, si uterq̃ quinq̃ narret exempla. MNES. Idem mihi uidetur, ac prior dicito, uerum adiuratus, nimirū non nisi uera dicturum, alioqui fingere eiusmodi, nō admodum fuerit difficile, palam autem refelli non queant. Porro si iuraris, nefas sit non habere fidem. TOX.

Iurabimus, si quid etiā iureiurando opus esse censes. MNES. At quis tibi ē dijs nostratibus, num satisfaciāt Iupiter Philius? TOX. Et maximē. Ego quoque tibi nostratē iurabo, me apte in lingua. MNES. Testis igitur esto Iupiter Philius, quæ

Iusiurandum

cunq̃ dicturus sum apud te, ea nimirū uel quæ uiderim ipse, uel quæ ab alijs, quoad fieri potuit, diligentissimē perceperim, narraturum, nihil ex me ipso comminiscem, alleuantemq̃. Ac primo quidem loco, Agathoclis Diniaq̃ amiciciam referam, quæ apud Ionas est celebratissima. Nam Agathocles hic, qui Samius fuit, nō ita pridem uixit, uir in amicicia quidem præcipuus, ita ut re declarauit: ceterū reliquis in rebus uulgo Samicorum nihilo præstantior, neq̃ genere, neq̃ cæteris item opibus. Huic cū Dinia Ephesio, Lysionis filio, amicicia à puero intercesserat. Porro Dinias suprà modum ditatus est, & quemadmodum solēt ij, qui nuper opes nati sunt, complures & alios secum habebat, satis quidem idoneos illos, & ad compotandum, & ad uoluptariam consuetudinē, ab amicicia uero longē alienissimus. Atq̃ inter hos interim habebatur Agathocles, conuiuēbatq̃ & compotabat illis, non admodum approbans eam uiuendi rationem. Dinias autem nihilo hunc potiore habebat, quā cæteros adulescentes. Tandē etiā offendere cœpit, crebrius obiurgans, molestusq̃ uidebatur, quippe qui admoneret eum maiorum, præciperetq̃ ut seruaret, quæ multo labore parta, pater illi reliquisset, adeo ut ob hæc ne ad comessationes quidē illum deinceps adhiberet, sed solus cum illis comessaretur, celare cupiens Agathoclem. Demum ab assentatoribus illis misero persuasum est, quod adamaretur à Chariclea Demonactis uxore, uiri illustris, atq̃ inter Ephesios in honoribus ciuilibus primarij. Iam & literulæ à muliere ad illū uentitabāt, & serata semimarcida, & mala quædā admorsa, deniq̃ quicquid ad hæc lenē machinatur in adolescentes, quo paulatim illis amorē artibus quibusdā inferant, primūq̃ hæc incendunt opinione, quod sese credant amari. Nam plurimū illicit & hoc, præsertim eos, qui sibi formosi uidentur, denec imprudētes in casses inciderint. Erat autē Chariclea urbana quidem & elegans muliercula, at supra modū meretricia, semperq̃ illius, quicūq̃ fortē adijisset, etiā si quis admodū leuiter concupiuisset: quin si uel aspexisses duntaxat, prorinus adnuebat, nec ullo pacto meruendum erat, nequādo recusaret Chariclea: admirabilis autē alicq̃ artifex, quauisq̃ meretrice doctior allicere amatorem, & ambiguus quā adhuc esset, totū subigere: at quū iam teneretur, incitare, ac magis magisq̃ accendere, nunc ira, nunc blandimentis: ac mox fastidio: deinde iniecta suspitione, quasi ad aliū sese deflectura esset: postremo cūni ex parte egregie docta erat mulier, & absoluta, artibusq̃ omnigenis in amantes instrua-

cta. Hanc igitur tum Dinia adulescentes accersuerant in adolescentulum, multaq; adsimulabant, quo eum in amorem Chariclæ impellerent. Illa porro quæ com-
plureis iam adolescentes iugularat, & innumerabiles amores fuerat mentita, do-
mosq; opulentas euerterat: uarium quoddam, atq; inexpugnabile malum: ubi na-
cta manibus est simplicem, & huiusmodi artium imperiti adolescentulum, haud
quaquam amittebat ex unguibus: sed undiq; oppugnans tentansq;, ubi iam omni-
um esset compos, tum ipsa dum captat, capta perijt, tum infelici Dinia innumera-
bilitate malorum extitit causa. Nam primum quidem statim literulas illa ad illum
dat: ac subinde missitat ancillulam, quæ renunciaret ut fieret, ut uigilaret: postre-
mo ut misera præ amore suffocatura esset sese: donec iam beatus ille persuasus, si-
bi formosus esse uideretur, atq; Ephesiorum uxoribus præter ceteros adamabilis.
At tandem in congressum adductus est multis precibus exoratus. Et ex eo quidem
tempore facilis iam erat coniectura, fore ut caperetur à muliere formosa: ad uolu-
ptatem congredi docta: & in loco flere, & inter loquendum miserabiliter suspira-
re: & iam abeuntem amplecti: & aduenti obuiam occurrere: & formam colere,
sic ut maximè placitura esset: interdum uel uoce, uel cithara canere: quibus omni-
bus in Diniam usa est. At ubi sensit excruciarì, iamq; amore illaqueatum, ac subiu-
gum esse factum: aliud adhuc excogitat, quo miserum subuertat: grauidam se ex
eo simulat (nam hoc quoque efficax ad magis ac magis inflammandum stultum
amantem) Neq; postea commeabat ad illum, affirmans à uiro obseruari sese, qui
iam amorem persensisset. Hic uero rem iam non ultra ferre potis erat: neq; durare
quibat, quum illam non aspiceret: sed lachrymabatur, adulescentesq; ad sese accer-
sebat, ac Chariclæ nomen inclamabat: imaginemq; illius amplexus (candido em
lapide fecerat) eiulabat. Demum in solum abiiciens sese iactabatur: planeq; res ex-
tremæ dementiæ speciem obtinebat. Siquidem munera reddita sunt mulieri, non
pro malorum aut corollarum precio: sed solidæ domus, agri, famulæ, uestes flo-
rulentæ, auri quantum optaret. Quid multa? Breui Lysionis domus antea inter
Iones nobilissima, exhausta est, atq; exinanita. Deinde ubi iam exuccus esset, eo
relictò, alium quempiam adolescentulum Cretensem, benè nummatum uenata
est, atq; ad illum desciiuit. Iam uidelicet illum adamabat: atq; is quidem credebat.
Itaq; Dinias neglectus non à Chariclæ modo, uerum etiam ab assentatoribus
(nam isti quoq; ad Cretensem amatorem iam desciiuerant) abit ad Agathoclem,
iam pridem non inscium, quàm illi res miserè haberent, Ac pudescens quidem ini-
tio, tamen exposuit omnia: amorem, egestatem, arrogantiam mulieris, riualem
Cretensem: in summa, non uicturum sese, nisi cum Chariclæ consuetudinem ha-
beret. Ille uero intempestiuum esse ratus id temporis exprobare Dinia, qua pro-
pter ex amicis unum sese non admisisset, sed tum quidem assentatores suos sibi an-
teposuisset: diuendita, quam unam habebat in Samo, domo paterna, precium illi
attulit, talenta tria. Quæ simulatq; recepisset Dinias, haud clam erat Chariclæ:
rursus subito formosus factus: rursus ancilla & literulæ, et expositulatio, q; iam diu
sese non adisset, concurrerunt item adulescentes applaudentes, ut uiderunt Dinia
adhuc esse quod daret. Cum aut pollicitus esset sese uenitum ad illam, uenissetq;
primo fert somno, essetq; intus Demonax Chariclæ maritus: siue q; alioqui præ-
senferat: siue de composito, proditiōe q; uxoris (nam utrunq; fertur) exiliens ue-
lut ex insidijs, & atrium iubet occludere, & Diniam comprehendì, ignem ac flagra
minitans: neq; non gladium tanq; in mœchum educens. Ille porro reputans qui-
bus in malis esset: uecte quopiam de proximo, ut iacebat, arrepto, tum ipsum occi-
dit Demonactem, in tempus adigens: tum Chariclæam: atq; hanc quidem non ictu
uno, uerum etiam & uecte sæpius, & postea Demonactis gladio feriens. At famulæ
interea muti stabant, rei nouitate attoniti: Deinde comprehendere conati, quum in
hos quoq; ferro insiliret, ipsi quidem aufugerunt, Dinias autem clam sese subdu-
xit, tanto patrato facinore. Et ad auroram usq; apud Agathoclem diuersabatur: pa-

riterq; & quæ facta essent reputabant, & quid in posterum esset euenturum, considerabant. Vt autem diluxit, milites aderant, (iam enim res erat diuulgata) comprehensumq; Diniam, ne hunc inficiantem homicidium, adducunt ad præfectum, qui per id tempus Asiam moderabatur. Hic eum ad Persarum regem remittit. Nec ita multo post relegatus est Dinias in Gyaron insulam ex Cycladibus unam, damnatus à rege, ut in ea, quoad uiueret, exularet. Agathocles autem cum reliquis in rebus nunquam abfuerat, tum pariter soluit in Italiam, & amicorum solus una est in iudicium comitatus, neq; usquam defuit officio. Porro ubi iam in exilium profectus est Dinias, ne tum quidem desertus est ab amico. Quin potius ipse suapte sponte damnatus uersabatur in Gyaro, simulq; cum illo exulem agebat. At quum iam rerum necessariorum omnium inopia laborarent, locans se ipsum purpurarijs, una cum alijs urinabat, quodq; hinc partum est referens, Diniam alebat. Quin & agrotanti diutissime inseruiuit: & ubi uita defunctus est, noluit unquam in patriam reuerti, uerum inibi perseuerauit in insula, pudori sibi fore ratus, si uel mortuum amicum deseruisset. Hoc tibi Græci factum amici retulerim, quod quidem non ita pridem accidit, haud enim scio anni quinque præterierint, q; Agathocles in Gyaro mortem obiit. TOX. At utinã iniuratus ista Mnesippe dixisses, uidelicet quo mihi fas esset eis non habere fidem. Adeo Scythicum quendam amicum Agathoclem istum descripsisti, quin uereor ne quem & alium isti similem narres. MNES. Audi iam & alium Toxari, Euthydicum Chalcidensem. Retulit autem mihi de hoc Simylus Nauclerus Megarensis, adiurans profecto se teste rem factam esse. Aiebat enim nauigauisse sese ex Italia Athenas, circiter Pleiadũ occasum, collecticios quosdam homines uehentem, in his fuisse Euthydicum, unaq; cum hoc Damonem Chalcidensem eiusdem amicum. Ac natu quidem eos æqualeis fuisse: uerum Euthydicũ ualentem, robustumq;, Damonem contra, suppalidum atq; ualitudinarium, quasi qui nuper (ut apparebat) ex diuturno morbo reualuisset. Itaq; ad Siciliam usq; feliciter aiebat Simylus nauigasse ipsos. Cæterum ubi transmissio freto, in ipso iam Ionio mari nauigarent, tempestatem maximam eis incubuisse. Quid autem attinet multa referre: immane is quasdam procellas ac sinuosas, tum grandines, & si quæ alia tempestatibus mala? Vt uero iam haud procul abessent à Zacyntho, nuda nauigantes antenna: præterea & funes quosdam trahentes, quo nimirum uim, impetumq; fluctus exciperent: circiter noctis medium, Damonem, qui in tanta iactatione nauiscaret, uomuisse in mare propendẽtem. Deinde, ut conjicio, naue uehementius in eam partem, in quam ille propendebat inclinata, simulq; propellẽte fluctu, excidisse eum prono capite in pelagus: neq; nudum tamen, uidelicet ut misero uel natare commode liceret. Mox itaq; succlamasse quum præfocaretur, uixq; sese ab undis sustolleret. Porro Euthydicum simul atq; audisset (nã forte fortuna nudus in strato tum erat) abiēcisse semet in mare, arreptoque Damone, qui iam deficiebat (diutius enim ista uideri poterãt, luna scilicet relucente) una iuxta illum nasso, ac subleuasse. Ac uoluisse quidem illis opitulari sese miseratos uirorum calamitatem, uerum nequisse, quod uento præualido raperentur. Illud tamen fecisse, subera complura ad illos proiecissee, tum excontis aliquot, ut ab his suspensi narent, si quem fortè ex eis nanciscerentur, postremo scanforia quoq; tabulata, quæ quidẽ erãt neutiquam exigua. Cogita iã per deos, quod aliud grauius beneuolentiæ documentum quisquam ædere queat in hominem amicũ, qui noctu decidisset in mare, usque adeo sæuiens, quàm communicata morte? Iamq; adeo mihi ante oculos pone imminentes procellas, fragorem aquæ sese adglomerantis, spumam undiq; efferuescentem, noctem, ac desperationem. Ad hæc illum iam præfocari incipientem, uixq; undis extantem, manusq; porrigentem amico: hunc autẽ incõtanter insilientẽ, simulq; nantem, prorsusq; sollicitum, ne se prior Damon interiret. Sic enim profecto cognosces, quod haud ingenerosum hunc quoq; amicum, uidelicet Euthydicũ, retulerim. TOX. Vtrum perierunt uiri Mnesippe, an salus quæpiam

II. par. Euthydicus & Damon Chalcidensis.

ex insperato illis contigit? Adeo ego illis non mediocriter timui. MNES. Bono animo es Toxaris, seruati sunt, quin hodieq; Athenis agunt, ambo philosophiæ dantes operam. Nam Simylus ea demum narrare poterat, quæ noctu uidere licuit, hunc delapsum, illum desilientem, simulq; nantes, quatenus per noctem dabatur aspicere. Porro quæ post hæc acciderint, Euthydicus ipse narrat. Primū quidem, subera quædam forte nactos, suspendisse de his sese, atq; ita herentes fluitasse, sanè quàm incommode. Deinde ubi tabulata conspexissent, iam sub auroram annasse, consensissq; illis cōmode, deinde nantes appulisse Zacynthum. Post hos autem, qui neuriquam mali sunt, ut ego quidem autumo, accipe iam tertium, nihilo istis inferiorem. Eudamidas Corinthius Aretæo Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicis utebatur, & ijs quidem opulētis, quum ipse pauperrimus esset. Hic uita decedens, testamentum reliquit, alijs quidem fortasse deridiculum, tibi uero, haud scio, an tale sit appariturum, uiro probo, & apud quē amicicia in precio sit, quicq; uel cum præcipuis in ea certare queas. Sic enim in eo scriptum erat: Lego Aretæo quidem matrem meam alendam atq; in senecta fouendam: Charixeno uero filiam meam elocandam cum dote, quanta ab illo maxima dari poterit. Erat autē illi mater anus, ac filiola iam matura nuptijs. Si quid autem interim acciderit alter utri, huius quoq; partem inquit, alter habeto. Huiusmodi lecto testamento, ij qui tenuitatem quidem Eudamidæ nouerant: at amiciciam, quæ illi cum his uiris intercesserat, ignorabant, rem pro ludo iocoq; ducebant. Nemo certe aderat qui non cum risu discederet, quod eiusmodi hereditatem Aretæus & Charixenus essent accepturi, felices uidelicet, atq; ita aiebant: Siquidem persoluent Eudamidæ, superstites etiam ipsi hæreditatem tradent mortuo. At hæc redēs, quibus ista erāt legata, ut audierunt, uenerunt illico, agnoscentes rataq; facientes ea, quæ erant testamēto mandata. Itaq; Charixenus quinq; duntaxat dies superstes, diem obiit. Aretæus autem optimus successor factus, tum illius, tum suo ipsius suscepto onere, & matrem alit Eudamidæ, & filiam non ita pridem elocauit, ex quinq; talentis quæ possidebat, duobus in propriæ filiæ dotem, duobus in amici filiam erogatis: Ac nuptias amborum eodem die fieri uoluit. Quid tibi Toxaris, Aretæus iste uidetur, num nam leue amiciciæ argumentum exhibuisse, adita huiusmodi hæreditate, neq; deserto amici sui testamento: an hunc quoq; in perfectis idoneisq; calculis ponimus, ut sit unus è quinq; TOXA. Et iste quidem egregius, quanquam equidem Eudamidam multo magis ob fiduciam admiratus sum, qua fuit erga amicos: declarauit enim, quod & ipse eadem fuisset factururus erga illos, tametsi non essent ea scripta in testamento, uerum ante alios uenisset non scriptus alium hæres. MNES. Probe dictis. Sed quarrum iam tibi narrabo, Zenothemim Charmolēi, Massilia oriundum. Commonstrabatur autem mihi in Italia, patriæ nomine legatum agendi, uir decorus, procerus, ac diues, ut apparebat. Assidebat illi uxor in Rheda iter facienti, quum alioqui deformis, tum dimidia nempe dextra corporis parte manca, alteroq; capta oculo, teterrimum quoddam & refugiendum terriculum. Deinde quū demirarer, si decorus ille quum esset, ac uenustus, sustineret eiusmodi mulierem sibi adiunctam: is qui mihi eum commonstrabat, causam exponit, quare in id matrimonium incidisset: nouerat enim compertē omnia, nam ipse quoq; Massiliensis erat. Menecrati (inquit) huius fœdæ patri, amicus erat Zenothemis, uiro diuiti ac honorato, ipse iisdem rebus par. Deinde aliquanto post, facultatibus exutus est ex condemnatione Menecrates, quo tempore pariter infamis, & ad capeffendos magistratus inidoneus est iudicatus à sexcentum uiris, tanquam qui sententiā iniquam pronuntiasset. Ad hunc autem modū, inquit, nos Massilienses mulctamus, si quis corrupte iudicet. Grauius itaq; ferebat Menecrates: primū, quod esset condemnatus: deinde, quod è diuite pauper: postremo, quod ex nobili repente factus esset infamis ac relectitiū. At præter cetera eum ipsa discutiabat filia iam nubilis, utpote annos nata decem & octo, quam necum omni quidem patris substantia,

III. Eudamidas, Aretæo Corinthio, & Charixeno Sicyonio

III. Zenothemis Massiliensis, & Menecrates.

quàm ante condemnationem possederat, dignatus fuisset quisquam ingenuis ac pauper facile accipere, quæ tam infelici fuerit forma. Quin & concidere dicebatur idq; circa lunam crescentem. Hæc ubi apud Zenothemim deploraret, bono, inquit, animo es Menecrates. Neq; em̃ ipse egebis necessarijs, & filia tua dignum aliquem suo genere sponsum inuenerit. Atq; hæc eloquutus, statim apprehensa illius dextra, deduxit domum. Ibiq; opes, quæ illi multæ erant, partitus est cum illo, ac coena parari iussa, conuiuium accepit amicos, & in his Menecratem, ueluti iam è necessarijs culpam per suasisset, ut puellam in matrimonium acciperet. Posteaq; autem conuiuium peregerant, libassentq; Dijs, tum uero plenum illi calicem porrigens: accipe, inquit, Menecrates, à genero solum affinitatis poculum, nam hodie ducturus sum ego filiam tuam Cydimacham, dotem autem iam olim accepi, talenta quinq; & uiginti. Illi uero respondente, absit ne feceris, ô Zenothemis, neue ipse usq; adeo insaniam, ut re neglectum, qui & iuuenis es, & formosus, conspiciam cum deformi puella, ac debilitata coniugatum. Hæc inquam, illo loquente, hic sponsam adtinctam tollens, abduxit in thalamum; ac paulo post prodijt, ea deuirginata, atq; ex eo tempore cum illa uiuit, supra modum diligens: & quemadmodum uides, circumferens eam. Et nò solum non pudet matrimonij, uerum etiam perinde atq; glorians de eo, sic ostentat, propterea quòd negligit corporis formam ac foeditatem, ad hæc opes & famam, tantum amici rationem habet Menecratis, neq; arbitratur eum sexcentum uirum sententia deteriore esse factum, quantum ad necessitudinem. Quanquàm pro his iam illi gratiam retulit fortuna, ad hunc modum, Puellus enim ei formosissimus ex illa deformissima susceptus est. Neq; diu est, quòd tollens hæc pater intulit in curiam, frondibus oleaginis coronatum, ac pullis amictum, quo plus miseratiõis auro conciliaret. At infans arridebat iudicibus, manibus complodebat. Itaq; curia commota super illo, remisit multam Menecrati, atq; ille iam rei, famæq; restitutus est, eiusmodi patrono usus apud iudices. Hæc affirmabat Massiliensis Zenothemim amici gratia fecisse, haud mediocria, sicuti uides, neq; qualia passim Scythæ faciunt, qui concubinas formosissimas summa cura deligere dicuntur. Restat nobis quintus. Neq; uero mihi uideor alium quempiam debere dicere, Demetrio Sunitensi præterito. Nauigarat in Aegyptum Demetrius, unà cum Antiphilo Alopecensi, qui cum illi iam inde à teneris annis fuerat amicitia, atq; ephebus ephebo conuixerat, pariterq; fuerat eruditus, ipse quidem Cynicam disciplinam sequutus, sub Rhodio illo sophista, Antiphilus uero medendi scientiam exercuerat. At hoc temporis fortè præfectus fuerat in Aegyptum, ad spectaculum Pyramidum Memnonisq;. Nam audiuerat illas, quum essent sublimes, umbram non iacere. Memnonem autem uocem edere, ex oriente sole. Harum igitur rerum cupiditate adductus Demetrius: uidelicet ut Pyramidas intreretur, ac Memnonem audiret: sextum iam mensem aduerso Nilo nauigabat, relicto Antiphilo, q; is itinere atq; æstu defessus esset. Huic autem interea calamitas incidit, quæ singularem quempiam amicum postularet. Nam puer eius ut nomine, ita & patria Syrus, in ita societate cum sacrilegis aliquot, unà cum illis in Anubis templum irrupit: sublatoq; Deo, ad hoc phialis aureis duabus, tum caduceo, aureo & hoc, neq; non cyncephalis argenteis, atq; id genus alijs: omnia apud Syrum deposuerat. Deinde forte comprehensi, (capti enim fuerant, diuidentes nescio quid) rem omnem pronus confessi sunt, districti in rota: deportatiq; uenerunt in ædes Antiphili: ibi res furto sublatas depromebat, sub lectica quadam in abdito conditas. Syrus itaq; illico uinctus, unaq; herus huius Antiphilus: atq; is quidem interea dum præceptorum audit, auulsus. Nec opitulabatur quispiam: quin magis hi qui fuerant hætenus amici, auersabantur hominem tanquam qui templum Anubis sacrilegio contulasset: seseq; impiari credebant, si cum illo bibissent, aut edissent. Porro duo qui reliqui erant pueri, quicquid erat in domo, conuasantes, fuga discesserunt. In uinculis igitur erat miser Antiphilus multis iam temporis: habitus interim omnium quantum

V. par. Deme-
trius Suniten-
sis & Anti-
philus Alo-
pecensis.

quantum in carcere erat, sordidus sceleratissimus. Porro præfectus carceris Aegyptius; homo superstitiosus, ratus sese gratum facere deo, atque illius ulcisci uices, grauius Antiphilo imminabat. Quod si quando defenderet, affirmans se nihil eiusmodi patrasset, impudens habebatur: atque hoc nomine multo etiam magis erat inuisus. Sub egrotabat itaque iam, maleque habebat, nec mirum: quippe qui humi cubaret, idque etiam noctu: neque crura sineretur protendere, ligno inclusa; nam per diem catasta strangebatur, altera manu uincta ferro: at noctu cogebar totus in uinculis esse. Ad hæc insuper domicilij pædor ac præfocatio, multis ibidem uinctis, locumque angustum prementibus, adeo ut uix respirarent: tum ferri stridor, ac somnus exiguus: hæc omnia molesta erant, atque intoleranda: nimirum homini eiusmodi rerum insueto, minimeque ad tam durum uitæ genus exercitato. Quum uero iam deficeret, ac ne cibum quidem capere posset, reuersus est tandem & Demetrius, nihil dum sciens eorum quæ acciderant. Vt autem cognouerat quo in loco res esset, statimque curriculo ad carcerem uenisset: tum quidem admissus non est, propterea quod uespera iam esset: & carceris custos iam dudum occlusis foribus dormiebat, ministris excubias agere iussis. At mane quum esset ingressus, multis uidelicet precibus admissus accedens multo tempore quærebat Antiphilum: quippe malorum multitudine sic immutatum, ut cognosci non quiret. Circumiens igitur, è uinctis unumquemque cõtemplabatur: eorum more qui familiarium cadauera iam marcida facta, requirunt in stragibus. Quod ni nomen fuisset eloquutus, Antiphilum Denomenis filium: ne longo quidem tempore potuisset agnoscere quisnam esset, usque adeo præ malis erat transfiguratus. Vt uero ad uocem agnitam respondisset, atque ad eunte illo comam diduxisset, eam à uultu abigens sordidam atque impexam, ostendit sese quis esset. Hic ambo collapsi sunt, oculis oborta caligine, in tam inopinato spectaculo. Verum aliquanto post posteaquam & ipse sibi redditus, & Antiphilum recipiens Demetrius de singulis esset illum diligenter percontatus, bono animo esse iubet. Tum dissecto pallio, dimidiato quidem induitur ipse, reliquum autem illi donat, detractis illi putribus atque detritis, quibus erat opertus panniculis, atque ex eo die modis omnibus illi aderat, curam eius agens, inseruiensque. Locans enim sese ipsi, qui uersabantur in portu mercatoribus, à mane ad medium usque diem, oneribus gestandis non parum lucri faciebat. Deinde ab opere reuersus, mercedis partem carcerario in manum dabat, quo illi mansuetum hunc, ac pacatum redderet. De reliquo autem, in amici curam affatim suppeditabat. Atque interdum quidem aderat Antiphilo, quo illum consolaretur: ubi uero nox occupasset, pro carceris foribus facto ex herbis thorulo, substratisque frondibus, acquiescebat. Et in hunc quidem modum aliquandiu degebant: ut Demetrius nullo uetante ingrederetur, atque ob id mitius ferret calamitatem Antiphilus: donec extincto in carcere latrone quopiam, idque ut putabatur ueneno, & custodia exactissime obseruata, neque deinde quisquam admissus in domicilium uinculis liber. Quas ob res dubius atque anxius, quum alia uia non pateret, qua liceret amico adesse: adito præfecti collega, seipsum defert, tanquam in irruptione templi Anubis communem operam addidisset. Id simul atque confessus est, abductus est illico in carcerem, ac ductus ad Antiphilum. Nam hoc magnis precibus uix obtinuerat à carcerario, ut proximè Antiphilo, atque eadem in trabe uinciretur. Hic igitur uel maxime declarauit, quanto in illum fuerit amore, quum sua ipsius incommoda negligeret, cum & ipse interim ægrotalet: illud autem curam haberet, quo pacto fieri posset, ut ille & quam plurimum dormiret, & minimum angeretur. Atque ita commode tolerabant, communicatis inter ipsos malis: donec aliquanto post, tale quiddam accidit, quod finem ferme eorum imponeret calamitati. Siquidem è uinctis quispiam haud scio unde nactus limam: adiunctis coniuratis captiuorum plerisque, catenam insecuit, qua seriatim erant stricti, cyphonibus in hanc insertis, soluitque omnes. Qui quidem facile trucidatis, quippe paucis custodibus, cõglobati prosiliere, atque hi quidem illico quod quisque poterat, dissipati: postea plerique sunt comprehensi. Porro Demetrius et

An-

Antiphilus inibi remanserūt: Syro quoque retento, qui iam aufugere parabat. Ve autem diluxisset: Aegypti præsles, cognitio quod acciderat, emisit quidē qui illos insequerentur: acceritis autem ijs, qui erāt cum Demetrio, soluit à uinculis collaudatos, quod soli non aufugissent. At illis haud quaquam sat erat, ut hoc titulo dimitterentur. Clamabat autē Demetrius, sibiq; non mediocribus in rebus iniuriā fieri prætendebat, si pro maleficis habiti, uiderentur uel cōmiseratione, uel ob id laudis, quod non aufugissent, dimitti. In summa, compulere iudicem, ut causam exactius excuteret. At hic ubi repperit, nihil eos cōmeritos, collaudatos illos, Demetriū autem seorsum quoq; admiratus, liberos esse iussit, consolatus super poena quam tulerant, præter ius in uincula coniecti. Quinetiam ambos munere prosecutus est, idq; de suo: Antiphilum drachmarum decem milibus: bis tanto Demetriū. Ac Antiphilus etiam nunc quidem in Aegypto est. Demetrius autem sua quodque uiginti milia relinquens amico, concessit in Indiam: profectus ad Brachmanas, tantum hoc loquutus Antiphilo, merito sibi iam ignoscendum uideri, quod tum ab eo discederet. Neq; enim sibi opus fore pecunia, quo ad is per seueraret esse, qui erat, uidelicet qui possit paucis esse cōtentus: neq; illum amplius egere amico, qui pauper cui res iam feliciter haberent. Huiusmodi sunt Toxaris amici Græci. Quod nī initio notasses nos, tanq; qui uerbis nos iactaremus: idem profecto relaturus eram tibi cōplures oratiōes, atq; eas egregias, quas Demetrius habuerit in iudicio: quā interim pro seipso nihil respōderet. Pro Antiphilo uero lachrymas funderet, atq; etiam supplex esset: totaq; causam in sese reciperet, donec Syrus flagris cesus, ambos eos liberos fecit. Hos igitur paucos ē plurimis, quos mihi primū memoria suggerit, tibi narrauerim præclaros ac firmos amicos. Quod reliquū est, iā decedens à narratione, tibi dicendī partes trado. Tu porro uti Scythas his non inferiores refferas, sed longē præstātiores, tibi ipsi curā fuerit, si quid de dextra sollicitus es, ne ea tibi præcidatur. Verum oportet strenuū præstare uirum. Etenim res quædam uehementer ridicula tibi contigerit, si cū Orestem ac Pyladem admodum sophistici laudaris, pro Scythia dicens, orator ignauus appareas. TOX. Rectē tu quidem Mnesippe: qui quidem ad dicendum etiam exhortaris: perinde quasi nihil sollicitus sis, ne tibi lingua execetur, uictō in narratiōibus. Sed iam exordiar nihil quidē quemadmodum tu, uerbis phalerans atq; exornans (neq; enim is Scytharum mos) præsertim quum res ipsæ longē magis loquantur, quā uerba. Nihil autē eiusmodi expectaueris à nobis cuiusmodi in cōmemorādo laudibus extulisti: puta si quis sine dote duxerit deformem mulierem: aut si quis amici filiē nubenti pecuniolā donauerit, duo talenta: ac per Iouem, si quis spōte eat in uincula, quum certo sciat se paulopost esse soluendū. Admodū enim leuia ista: neq; quicquam inest in his, uel magni negocij, uel uirile quod sit. Ceterū ego tibi referam multas cædes, bellaq; & mortes, amicorū causa susceptas, ut intelligas uestra ista lulum esse, si cum Scythicis conferantur. Neq; tamē istuc sine causa facitis, sed meritō parua ista miramini: propterea quod non sunt uobis admodū graues occasiones declarandæ amiciciæ, quispe in alta pace uiuētibus. Quemadmodū nec in tranquillitate queas scire, bonus sit gubernator, nec ne. Tempestate enim tibi opus fuerit ad hoc, ut dignoscas. At apud nos bella perpetua, & aut inuadimus alios, aut cedimus inuadētibus, aut ubi fortē cōcurrimus, pro pascuis prædāq; pugnamus. Hic potissimū opus est bonis amicis, eoq; quā firmissimē cōstituimus amicicias, sola hæc arma inuicta atq; inexpugnabilia esse iudicantes. Prius autem uolo tibi cōmemorare quo ritu faciamus amicos, non ex poculis, quemadmodū uos, neq; si quis æqualis sit, aut uicinus: uerum ubi strenuū quempiam uirum conspexerimus: quiq; præclara facinora patrare possit, in hunc omnes studio inētibimus, & quod uos in ambiendis cōiugijs, id nos in amicis non grauamur, diu quasi procos agentes, nihilq; non facientes, ne uidelicet frustremur amicicia, neue reiecti esse uideamur. At ubi iam in amicicias cæteris repulsis, delectus est quispiam, protinus foras initur, ac iusiurandū, quid sit.

Hactenus
Græcorū am
iciciam recē
suit. Iam ad
Scythicam
transi. Ordī
t ir aut ab at
tentione & c
leuatione
græcorum.

Mitigatio.

Quomodo
amicos eli
gant Scythæ.

sit maximum: nimirum & uicturos eos pariter, & mortem appetiturū, si sit opus alterum pro altero. Atq̃ ita facimus. Etenim simulatq̃ incisis digitis, sanguinem *Quoriturum* in calicē destillauerimus, summisq̃ intinctis gladijs, ambo pariter admoventes hi *ino obstrin-* berimus, non est quicquam quod deinde nos queat dirimere. Admittuntur autē *ganunt.* ad huiusmodi fœdera, ad summū tres. Nam qui multis sit amicus, is eo loco habetur apud nos, quo communes istæ atq̃ adulteræ uxores, arbitramurq̃ tam non per inde firmam illius amicitiam fore, posteaquā est in plures partes dissecta. Exordiar autem ab his, quæ nuper Dandamis fecit. Dandamis enim hic in conflictu cum Sauromatis, quū esset captiuus abductus eius amicus Amizocas. Quin potius ante tibi iurabo nostrum iusiurandum, quandoquidē istuc initio sum pollicitus. Nō enim per Ventum & Acinacē, quicquam mentiturus sum apud te de Scythicis amicis. MNES. Equidem tuum iusiurandum haud magnopere desyderabam: proinde rectē facis, qui nullum deorum iures. TOXA. Quid tu narras? An non tibi uidentur esse dii, Ventus & Acinacis? Adeo ne te fugit, quod nihil sit maius mortalibus uita ac morte? Per hæc utiq̃ iuramus, quoties per Ventum & Acinacem iuramus: Videlicet per Ventū, tanquam qui uitæ sit causa: per Acinacem uero, ut qui mortis sit autor. MNES. Atqui si ista idonea causa est: profecto multos alios quoq̃ deos estis habituri tales, qualis est Acinaces: puta iaculum, lanceam, uenenum, funem, atq̃ his cōsimilia. Quandoquidem uariis est iste deus interitus, atq̃ innumera biles aperit uias, quibus ad illum sit aditus. TOX. Vide quam contentiose nunc quamq̃ litigiose istuc facis: dum medio sermone interpellas me, excutisq̃ ac disturbas orationem meam. At ipse loquente te, silentiū agebam. MNES. Age, non sum istuc post hac factururus Toxaris. Et optimo iure obiurgas: quare perge cōfidenter quod restat dicere: perinde quasi nec adsim dum loqueris, adeo tibi silebo. TOX. Quartus igitur agebatur dies Dandamidi & Amizocæ, ex quo amicitiam inierāt *I. par. Dandamis & Amizoca.* ac mutuū sanguinem pariter biberant. Venerant interea in regionē nostram Sauromatæ, cū equitum decem milibus: peditum autē ter tantū aduenisse ferebatur. Ii nimirum quū in nos irruissent imparatos, neq̃ expectantes illorum insultū, omnes quidem cedere cogunt, complures autē repugnantes occidunt, nonnullos & uiuos abducunt, nisi si quis effugerat tranans in ulteriorem fluminis ripam, ubi nobis dimidium copiarum, & pars curruū erat. Sic enim id temporis castra fueramus metati, haud scio quo consilio Archiplanorū, id est, ducum nostrorum, ad utranq̃ Tanaïdis ripam. Protinus itaq̃ & prædas abigebant, & captiua abducebāt, & tentoria diripiēbant, & curribus potiebant, atq̃ ijs plerisq̃ cū utrisq̃ capris, & sub oculis nostris concubinas, uxoresq̃ nostras constuprabant. Nos porro rem indigne tulimus. At Amizoca quum duceretur (erat enim captus) nominatim inclamauit amicum, miserē uinctus, simulq̃ calicis & sanguinis cōmonefecit. Quod simul atq̃ exaudierat Dandamis, nihil etiam contatus, spectantibus omnibus, tranauit ad hostes. Ibi Sauromatæ densatis telis irruerunt in illum, iam confixuri, nisi succlamasset: Zirim. Hoc uerbi si quis sonuerit, postea non interimūt, sed recipiunt, tanquā deudentem sese precio redimendum. Moxq̃ ad illorum ducē adductus, reposcebat amicum: Ille redemptionis precium postulabat. Neq̃ enim prius dimissurū sese, nisi si maximū pro illo recepisset. Tum Dandamis: quæ possidebam, inquit, ea omnia a uobis direpta sunt: quod si quid est quod nudus præstare queam, id sum paratus polliceri uobis: & imperato quicquid uoles. Et si ita uis, me ipsum huius in locis recipe, & abutere ad quodcunq̃ tibi lubitum erit. Ad hæc Sauromata: Nihil, inquit, opus retinere te: præsertim quū temet dedideris. Quin tu parte eorū quæ possides tradita amicum abducto. Rogat illico Dandamis, quidnam uellet accipere. Ille oculos postulat. Atq̃ hic ptinus, exhibuit eruedos. Deinde ubi essent execti, iamq̃ precii per solutū esset Sauromatis, recepto Amizoca, reuersus est innitēs: illi tuncq̃ tranantes, incolumes ad nos redierūt. Id factū, animū reddebat Scythiis omnibus, neq̃ iam uictos esse rebantur sese, quum uiderent, quod apud nos esset bonorum maxi-

maximum, id nondum esse abductum ab hostibus: uerum superesse egregiam mentem, & in amicos fidem. At idem Sauromatis formidinem non mediocrem incutiebatur: reputantibus cum cuiusmodi uiris, si se preparassent, essent pugnaturi: tametsi tum quidē ex improviso superassent: proinde sub noctem relictis maxima ex parte pecoribus, incensisque curribus, fuga sese subdixerunt. Porro Amizoca non tulit diutius, ut uideret ipse, amico cæco Dandamide, sed ipse semet exoculauit. Atque ita sedēt ambo, omniū honore à populo Scytharū publicitus alitur. Quid tale Mnesippe uos referre possetis? Etiam si quis tibi donet, ut possis uel decem alios ad istos quinque adiungere: etiam citra ius iurandū, si ita uis, ut & multa liceat affingere? At ego tibi rem nudam exposui. Tu uero si quem talem narrasses, non sum nec scius, quantas adornandæ rei gratia phaleras narrationi fueris admixturus: quem admodū supplicarēt Dandamis: & quomodo sit excæcatus, & quæ dixerit, & quo pacto redierit, & quemadmodum exceperint eum Scythæ, ad gratulantes, beneque ominantes, atque id genus alia: cuiusmodi uos ad demulcendas aures soletis artificio quodam addere. Audi igitur & alium huic parem Belittam, huius Amizocæ consobrinum. Is ut detractum ex æquo à leone Basthen amicum conspexisset: nam fortē simul erant in uenatu: iamque leo circumplexus illum, iugulo ad mortus esset, atque unguibus laniet, desiliens & ipse, inuolauit in tergū beluæ, reflexitque, in sese prouocans, auertensque, atque inter dentes digitos inferens, conatus quo ad licuit, Basthen ē rictu leonis eximere, donec leo omisso illo iam semimortuo, ad Belittā sese conuertit, atque ipsum quoque circumplexus occidit. At ille moriens (nam tanto ante uertit) acinacem in leonis pectus defixit. Itaque pariter exanimati sunt omnes: nos autem sepeliuimus eos, duobus aggestis tumulis inter se uicinis: altero amico rum, altero ē regione leonis. Iam tertio loco tibi referam Mnesippe, Macentæ, Lōchataæ, & Arfacomæ amicitiam. Hic enim Arfacomas deperibat Mazæan Leucanoris filiam, qui regnabat in Bosporo: tum quā legatione fungeretur super tributo, quod Bosporini semper nobis pendere soliti, id temporis tertium iam mensem ultra diem legitimum distulerant. In conuiuio igitur quum Macæam uidisset proceram atque decoram uirginem, amore captus est, grauiterque discutiabatur. Iam itaque quæ de tributis agebantur, erant transacta: responderatque illi Rex, conuiuioque accipiebat, mox illum dimissurus. Est autem mos in Bosporo, uti proci in conuiuio petant puellas, narrantes qui nam sint, quibusque rebus freti, decreuerint eas in matrimonium accipere. Atque id temporis fortē fortuna muli aderant in conuiuio proci, reges, ac regum filij, in his erat & Tigrapates Lazorū princeps, & Adyrmachus Machlynæ dux, alijque cum his permulti. Oportet autē unumquemque procum posteaquam exposuit quis sit, & qua fiducia ad ambiendas nuptias accesserit, cōuiuari cum reliquis, tacitumque accumbere. Deinde peracto conuiuio, postulat phiala, uinum in mensam effundere, atque ita sponsam ambire, multū interea collaudantem sese, quo genere, quibus opibus, qua sit potentia. Ad hunc igitur modum cum multi iam libassent, postulassentque, regna & opes commemorantes: tandem Arfacomas, postulat phiala, non libauit (neque enim mos apud nos uinum effundere, quin magis contumelia ista esse iudicatur in Deum) sed haustum bibens: Da mihi rex, inquit, filiam tuam Mazæam uxorem, qui multo sum potior istis, quantum ad opes & possessiones attinet. Leucanore uero admirante (sciebat enim rex pauperem Arfacomam, ac de plebe Scytharum esse) percontanteque quantum pecorum, aut quantum habes plaustorum Arfacoma: nam ijs rebus uos diuites estis. Imo nec plaustra, inquit, possideo, nec arma, uerum sunt mihi duo amici, honesti, probique, quales alij Scytharum nemini, At tum quidem ista dicens, risus est. cōtempniūque habitus, uisusque temulentus. Mane uero reliquis prælatus est Adyrmachus, iamque sponsam abducturus erat in Mæotidē ad Machlyenses. Porro Arfacomas domū reuersus, amicis indicat, quemadmodū reiectus esset à Rege, risuique habitus in cōuiuio, quū pauper esse putaretur.

At

II par. Belittam & Basthen

III. Macentæ, Lōchataæ & Arfacomam.

Atqui dixeram, inquit, illi quantas haberem opes: nempe uos, ó Lonchata atque Macenta, uestramque beneuolentiam longè præstare, multoque firmiorem esse Bosporianorum opibus. Verum hæc dicentem, me subsannauit, contempsitque: & Andymacho scilicet Machlyensi tradidit ad portandam sponfam, quod aureas phialas se diceret habere decem, præterea currus quaternis sedilibus octoginta: ad hæc ouium bouumque multam copiam. Sic uidelicet antetulit fortibus uiris pecorum multitudinem, operosa pocula, & currus graues. Proinde ó amici, dupliciter excrucior: nam & Mazæam amo, & iniuria mihi inter tantum hominum illata, non mediocriter mordet animum meum. Arbitror autem & uos ex æquo iniuria affectos esse. Etenim ad unumquemque è nobis tertia cõrueliæ pars pertinebat: si modo ita uiuimus, quemadmodum cœpimus quum coniungeremur: nimirum ut unus homo simus, isdem dolentes, isdemque gaudentes. Imo, inquit, Lonchates unusquislibet è nobis totus iniuria afficiebatur, tum quum in te ista fierent. Quomodo igitur (inquit Macentes) his in rebus agemus? Per partes, inquit Lonchates, negocium suscipiamus. Atque ego quidem recipio Arfacomæ me caput apportaturum Leucanoris. Tu uero sponfam ereptam huic adducas oportet. Ita fiat, inquit: At tu Arfacoma, inter hæc (nam his peractis uerisimile est exercitu ac bello fore opus) hic mane, quo contrahas & appares armâ, equos, atque aliarum rerum uim, quantam potes maximam. Facillimè autem plurimos adiunxeris: partim quod ipse strenuus, partim quod nobis non pauci sunt familiares. Maximè uero si defederis intergore bouis. Hæc ubi placuissent, hic quidem quantum potuit, recta profectus est in Bosporum, puta Lonchates: alter, id est, Macentes ad Machlyenses, eques uterque. At Arfacomas domi manens, & cum æqualibus contulit, & ex familiaribus uim hominum armauit, Demum & intergore bouis descendit. Consuetudo autem de sedendo in tergore bubulo huiusmodi est apud nos. Vbi quis ab alio læsus est, cupitque ulcisci, neque par esse pugne uidetur: tum boue immolato, carnes frustulatim concisas, igni torret. Dehinc ipse porrecto humi corio, sedet in eo: intergum reductis manibus, more eorum, qui à cubitis uincti sunt: Et hoc quidem apud nos maximum est supplicandi genus. Appositis autem bouis carnibus, aduentibus domesticis: præterea si quis alius uelit, quisque partem sibi sumit, ac dextro pede tergum bouis calcans, pro facultate pollicetur: hic quidem equites præbiturum se quinque suo pte cibo, suoque stipendio: ille decem, alius plures, alius armatos pedites quot possit: atque qui pauperrimus, seipsum duntaxat. Colligitur itaque in tergore bouis, ingens nonnunquam multitudo. Et huiusmodi quidem exercitus, & certissima fide cohæret, & hostibus expugnatus difficillimus est: non aliter, quam si iureiurando esset adactus. Nam in tergum ascendisse, instar iurisiurandi est. Arfacomas igitur his in rebus procurandis satagebat: coieruntque illi equites quidem circiter quinquies mille: tum armati ac pedites promiscuè, uicies mille. At Lonchates ubi ignotus peruenit in Bosporum, Regem adit, tractantem quiddam de regni negocijs, atque uenire quidem sese publico Scytharum nomine, sed priuatim res maximas apportare. Ille ubi dicere iussisset: De publicis, inquit, negocijs, hæc in præsentiarum denunciant Scythæ: ne uestri pastores in planiciem usque transgrediantur, sed intra Trachonem pascant. Cæterum latrones de quibus expostulatis, quod regionem uestram incurserint: negant eos publico consilio emitti, sed priuatim sui quæque lucris causa prædari. Quod si quis illorum deprehendatur: tui arbitrij esse, ut in eos animaduertas. Hæc quidem illi denunciant. At ego tibi indico, grauem in uos insultum futurum ab Arfacoma Marianæ filio, qui nuper legatum egit apud te, idque (opinor) quum filiam tuam postularit, non assequutus sit abs te: ob id indignatur, sedetque in tergore taurino septimum iam diem, contractusque illi est exercitus hæud exiguus. Audiui (inquit Leucanor) & ipse, cogi uim copiarum in tergum bouis. Quod autem aduersum nos cõ-

*Consuetudo
sedendi in
tergore.*

gerentur, quòdque Arsacomas huius rei dux esset, id uero me fugerat. Atqui in te, inquit Lonchates, hic apparatus constituitur. Mihi autem inimicus est Arsacomas, grauiusq̃ fert, quòd sibi præferar à natu maioribus, & quòd in omnibus illouidear esse præstantior. Quòd si mihi sponderis alteram filiam tuam Barce tim, alioqui nec indigno uestra affinitate, breui tibi reuersus caput eius apportauero. Spondeo, Rex inquit, uidelicet supra modum formidine correptus, propterea quòd non ignoraret, quam ob causam iratus esset Arsacomas: nimirum ob nuptias, tum alias quoque meruerat semper Scythas. At Lonchates: Iurato, inquit, te præstiturum pacta, neque inficiaturum. Id quum fieret, iamq̃ resupinatus in coelum iurare uellet: Absit, inquit, ut hic: ne quis spectantium conijciat, quæ gratia iuremus. Quin potius hoc templum Martis ingressi, oculis foribus iusiurandum ædamus, ubi nullus exaudiat. Nam si quid horum inaudierit Arsacomas, uereor ne me ante bellum imolet, manu iam nunc non parua cinctus. Introeamus, inquit Rex. Vos autem abistite quàm longissimè. Neque quisquam ad templum adeat, quem ego non accersiuero. Posteaquam igitur ipsi quidem introgressi sunt, satellites autem procul abstiterunt, uibrato gladio, simulque altera manu obturato ore, ne uociferaretur, ictum in pectus adegit. Deinde caput defectum, sub chlamyde tenens prodibat, quasi confabulans interim cum illo, breuique sese dicens ad futurum, tanquam ad negotij quippiam emitteretur ab illo. Atque ita reuersus eo, ubi equum uinctum reliquerat, consensu illo, rediit in Scythiam. Porro nemo est eum insequutus, quippe diu ignorantibus Bosporinis, quod acciderat, tum ubi rescissent, factiosè de regno decertantibus. Hæc itaque gessit Lonchates, præstititque promissum allato Leucanoris capite. Porro Macentes in uia factus certior super his, quæ in Bosporo acciderant, peruenit ad Machlyenses: primusque illis nuncium attulit de Rege trucidato. At populus, inquit: te Adyrmache, gener cum sis, ad regnum uocat. Proinde fac ut ipse prior occupans, imperium arripas, in rebus perturbatis obortus. puella uero te sequatur à tergo in curribus. Facile enim isthoc pacto tibi conciliaueris multitudinem Bosporanorum, ubi Leucanoris filiam conspexerint. Ego porro non solum Alanus sum, uerum etiam sponsæ tuæ cognatus maternus: siquidem nostra è gente Masteram Leucanor asciiuit uxorem. Et nunc tibi adsum, missus à Masteræ fratribus, qui sunt in Alanis, denunciantibus ut quàm potes ocysimè, te recipias in Bosporum, neque per negligentiam committas, ut imperium ad Eubiotum deueniat, qui tamen si frater nothus est Leucanoris, tamen Scytharum partibus semper fauit, cum Alanis similtates gerit. Hæc quidem dicebat Macentes. Erat autem eodem cultu, eademque lingua cum Alanis. Commune enim horum utrumque Alanis cum Scythis, nisi quod non magnopere comati sunt Alanis quemadmodum Scythæ. At Macentes in hoc quoque illis erat assimilis, uidelicet detonsa coma: quatinus conueniebat Alanum minus esse comatum, quàm Scytham. Itaque his rebus factum est, ut illi fides haberetur, putareturque Masteræ ac Maceæ cognatus esse. Et nunc, inquit, ô Adyrmache, ad utrumuis paratus sum: uel proficisci tecum in Bosporum, si uelis: uel manere, si sit opus, ac sponsam adducere. Isthuc equidem, inquit Adyrmachus, longè malim, quandoquidem cognatus es, te puellam adducere. Nam si nobiscum unà proficiscaris in Bosporum, unum duntaxat equitem numero addideris. Quòd si mihi uxorem aduexeris, multorum instar fueris. Atque ita factum est, & hic quidem iter ingressus est, Macentæ tradens ducendam Mazæam, quæ uirgo etiam dum erat. At ille per diem quidem illam curru uehebatur: uerum ubi nox incubuisset, imposita equo (nam id curarat, ut alius quidam eques sese consequeretur) tum insiliens & ipse, nequaquã deinceps ad Mæotim iter faciebat, sed deflectens ad mediterraneam, relictis ad dextram Mitæorum montibus, quum uirginem interim aliquoties inter quiescere iussam refocillasset, intra

triduum

triduum à Machlyensibus in Scythiam usque permensus est uiam : statimq; equus eius ubi destitisset à cursu, paulisper altans exanimatus est. Porro Macentes Arfacomæ Mazzam in manum dans: Accipe, inquit, à me quoq; id quod sum pollicitus, At illo ad insperatum spectaculum stupefacto, gratiasq; agente: Desine, inquit, Macentas, ac noli me alium à te ipso putare: nam mihi profectò gratias agere ob hæc quæ feci, perinde est, ac si sinistra mea gratias agat dextræ, quod uulneratæ sibi subministravit, atq; officiosè curam egit ægrotantis. Ridicula nimirum & nos fecerimus, si iam dudum commissi, & quatenus licet in unum conflati, magnum adhuc esse credamus, si qua pars nostri officiosè quid egerit pro toto corpore. Etenim pro se ipso fecit, quum pars sit totius beneficio adiuti. Atq; ad hunc quidem modum Arfacomæ gratias agenti, Macentes respondit. Cæterum Adymachus ubi sensit insidias, non perrexit ire in Bosporum: iam enim Eubiotus rerum potiebatur accersitus à Sauromatis, apud quos fuerat diuersatus: uerum in patriam reuersus, contractis ingentibus copijs, per montuosa irruit in Scythiam, pauloque post irruit & Eubiotus, cum Græcos undecunq; poterat secum ducens, tum Alanos & Sauromatas accersitos, utrinque uicies millenos. Coniunctis autem copijs, Eubiotus atq; Adymachus nonaginta millia confecerunt, atq; ex his tertia pars equites sagittarij. Nos autem (nam & ipse ad hanc expeditionem contuleram, addens ijs, qui in tergum taurinum conuenerant, equites ad plenum instructos centum) contractis haud multò minus triginta millibus, unà cum equitibus operiebamur insultum, ductore Arfacoma. Ut autem admouentes illos conspeximus, contraduximus agmen præmissis in hostem equitibus. Atq; ubi iam diu acriter esset pugnatum, tandem cessare nostri, interrupta phalange. Postremo in duo dissectum est uniuersum agmen Scythicum: pars subduxit sese, non omnino palàm uicta, uerum ita fugiebat, ut locum dare uideretur: adeo ut Alani ad multum tempus insequi non auderent: partem alteram, quæ eadem erat imbecillior, cingentes Alani ac Machlyenses, undequaque cædebant, confertim iaculis emissis, atq; sagittis, sicut uehementer laboraretur à nostris, qui tenebantur obfessi. Et iam pleriq; arma proiecerant, quorum in numero fortè erat Lonchates & Macentes: iamq; ambo uulnus acceperant, dum ante alios sese periculis obijciunt. Hic quidem adusto femore, puta Lonchates. Porro Macentes securi sauciato capite, tum conto in humerum impacto. Quod simul atque sensit Arfacomas, quum in altero agmine esset nobiscum: irrupens si desertis amicis non adesset, subditis equo calcaribus, cum clamore in hostes tendere cœpit, sublato gladio adeo, ut Machlyenses uim animi non sustinuerint, sed uiam illi fecerint, ut transiret. At ille receptis amicis, tum aduocatis & alijs, impetum fecit in Adymachum, impactodq; in ceruicem gladio, ad zonam usque dissecuit. Quo fuso, dissipata est omnis acies Machlyensium, paulopost & Alanorum. Deniq; cum his Græci quoque. Atq; ita redintegrato prælio, nos superiores extitimus, diuq; sumus insequuti trucidantes, donec nox finem imposuit. Postero die ab hostibus uenerunt legati, qui supplices pacem atq; amicitiam orarent. Bosporani duplicatum tributum pensuros sese pollicebantur: Machlyenses obsides daturos se confirmabant. Alani ita eam inuasionem compensaturos sese spondebant, ut Sindianos nostro nomine uellent aggredi, quibus cum multo iam tempore nobis fuerat simultas. His de rebus auditis suffragijs, in primis autem Arfacomæ & Lonchata: pax inita, duobus illis cuncta pro arbitratu suo moderantibus. Huiusmodi Mnesippe, audent Scythæ amicorum causa facere. MNES. Tragica prorsus, ó Toxari, fabulisq; similia. Et propitius sit Acinaces & Ventus, per quos iurasti: si quis ista non credat, non admodum reprehendendus esse uideatur. TOXA. At uide, uir egregie, ne incredulitas ista ab inuidia uestra proficiscatur. Quanquam non me deterrebis non habendo fidem, quominus & alia his consimilia referam, quæ nouerim à Scythis esse gesta. MNES.

III.
Toxaris &
Sisinnus.

Tantum ne longum facias, vir optime, neque usque adeo admissis, magisq; utare sermonibus: ut nunc sursum ac deorsum Scythiam, Machiyanamq; percurrens: deinde in Bosporum discedens. postremo rediens prorsus abutare silentio meo. TOXA. Parendum tibi, & hanc præscribenti legem, dicendumq; paucis: ne fatigeris unà nobiscum, audiendo circumcursitans. Quin magis ausculta, quæ in me ipsum amicus Sisinnus nomine præstiterit. Quum enim Athenas relicta patria proficiscerer, idq; cupiditate Græcanicarum literarum, appuleram Amastrim Ponticam. Ea est urbs haud procul à Carambe dissita in promontorio, obuia ijs, qui à Scythia nauigant. Comitabatur autem Sisinnus, mihi à puero amicus. Nos igitur ubi res quasdam importatas in portu spectassimus, in eumq; è naui subduxissimus, emimus, nihil suspicantes mali: interea fures quidam effracta sera, sustulerunt uniuersa, adeo ut non reliquerint, quod uel in eum diem sufficere posset. Ergo quum domum essemus reuersi, cognita quod acciderat, non uisum est in ius uocare uel uicinos, qui plures erant: uel hospitem, ueriti ne plerisque sycophantæ uideremur, si dixissemus nobis ab aliquo sublatos esse Daricos quadringentos, tum uestitum permultum, adhæc tapetia quædam, denique quicquid habueramus. Consultabamus igitur hisce de rebus, quid esset faciendum, omnium rerum egenis, idq; in urbe peregrina. Ac mihi quidem ita uisum est tum temporis, statim demerso in ilia Acinace, uitam fugere, priusquam ignauum quippiam, aut indignum esset ferendum, uel fame, uel siti enecto. Contra Sisinnus consolabatur, obsecrans ne quid tale facerem. Aiebat enim excogitasse sese, unde nobis uictus suppeteret. Et eo quidē die baiulandis è portu lignis allata mercede uictum suppeditaui: mane autem obambulans in foro, pompam quandam aspexit iuuenum (quemadmodum aiebat) elegantium ac strenuorum. Hi nimirum uirum lecti, uti mercede proposita, singulare certamen inirent, in tertium diem erant decertaturi. Ergo quum omnes huius negotij condiciones audisset, accedens ad me: Caue posthac, inquit, Toxari, ne te ipsum pauperem dixeris. Siquidem tertio ab hinc die diuitem te reddidero: Hæc ait, atque interea ægrè parato uictu, quum iam spectaculum esset institutum, spectabamus & ipsi: etenim assumptum me duxit in Theatrum, tanquam ad iucundum aliquod, nouumque spectaculum Græcorum. Ergo ubi consedissemus, spectabamus. Ac primo quidem feræ partim saculis confixæ, atque à canibus agitatae, partim in homines quosdam uinctos emissæ, nocentes quospiam, ita ut conijciebamus. Vt autem prodierunt, qui erant ad singulare certamen conducti, ac producto iuvene quodam prægrandi, dixisset præco: Si quisquam uelit cum hoc singulari certamine congregi, prodeat in medium, præmium pugnae accepturus drachmarum decem millia. Ibi protinus assurrexit Sisinnus desiliens, polliceturq; se dimicaturum, simulq; poscit arma. Tum acceptam mercedem, decem millia mihi deferens, in manum dat: Si uicero, inquit, Toxaris, unà proficiscemur, suppetetq; commeatus: sin cecidero, sepulto me, redi rursus in Scythiam. Ego quidem his auditis singultiebam. At ille sumptis armis, reliquum quidem corpus munuit. At galeam nequaquam imposuit, sed nudo consistens capite pugnabat. Et initio quidem ipse uulnus accepit, retorto gladio, succiso poplite, ita ut mulrum sanguinis deflueret. Ego interim iam metu præ mortuus eram. At ille confidentius inuadentem aduersarium obseruans, ferit in pectore, transfigitq; ita ut protinus ad pedes illius procumberet. Ille fessus & ipse uulnere, mortuo in sumbebat: parumq; aberat, quin ipse quoque efflaret animam. At ego accurrens erexi, animumq; reddidi. Porro ubi dimissus est, iam uictor declaratus: sublatum illum, domum deportari: multumq; temporis curatus à medicis, superuixit quidem, hodieque agit apud Scythas, ducta in matrimonium sorore mea, claudus tamen adhuc est ex uulnere. Hæc res Mnesippe non apud Machlyenses, neq; in Alania gesta est, ut testibus careat, & ficta credi queat: uerum complures extant Amastriani

Arlani, qui de pugna Sisinna memorant. Finem iam faciam: si tibi quinto loco factum Abauchæ retulero. Appulit aliquando Abauchas hic in Borystenensium civitatem secum adducens & uxorem, quam unice diligebat, liberos duos, alterum quidem masculum lactentem, altera vero erat puella septem annos nata. Erat autem peregrinationis comes & huius amicus Gyndanes, atque is quidem è uulnere laborans, quod in uia acceperat à latronibus, qui eos fuerant adorti: cum quibus dum pugnaret, ictus est in femore: ita ut ne stare quidem posset præ cruciatu. Itaque noctu dormientibus illis (nam forte in cœnaculo quodam diuersabantur) ingens ortum est incendium, omniaq; circumclusit, iamq; flamma undiq; domum circumdedit. Ibi expectatus Abauchas, relictis liberis plorantibus, repulsa uxore, quæ inhærebat, iussaq; ut ipsa sese seruaret, amico in humeris sublato descendit, perumpensq; euasit, ita ut nequaquam incendio læderetur. Vxor infantem baiulans consecuta est, monens puellulam, ut sese consequeretur. Ma uero semiuista, abiecto ex uulnis infante, uix exiliit è flamma. Deinde puella unà cum illa ueniens, penè & ipsa extincta est. Post hæc quum probro obiectaret quispiam Abauchæ, quod desertis liberis, atque uxore, Gyndanem extulisset: Imò liberos, inquit, denuo parare haudquaquam difficile: tum incertum, an hi boni sint futuri: porro amicum diu fuerit, priusquam inueniam talem, qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumentis est exploratus. Dixi Mnesippe, è pluribus his quinque propositis: iam tempus est pronunciari, utri nostrum, aut linguam, aut dexteram oporteat amputari. Quis igitur futurus est iudex? MNES: Nemo. Neque enim constitueramus narrationis arbitrum. Sed scin' quid agemus? Quandoquidem in præsentiarum, nullo proposito scopo, sumus iaculati: deintegro delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus: deinde uter succubuerit, ei tum quidem amputetur, uel mihi lingua, uel tibi dextera. At si hoc erudele, quando tu amiciciam admirari uisus es: ego nihilo secius puto, nullam esse mortalibus possessionem hac præstantiorem neque pulchriorem: quin ipsi quoq; in unum copulati, illud approbamus: ut ex hoc die in totam usque uitam simus amici, utrique uictores, utrique maximis potiti præmijs: uidelicet pro unica lingua, unaq; dextera, binas uterque habituri: atque insuper oculos quoque quaternos, pedesq; quaternos: in summa, duplicia omnia. Eiusmodi nanque quidam est, cum duo tresq; copulantur amici, qualem Gerionem scriptores depingunt, senis manibus, ternisq; capitibus hominem. Siquidem (ut mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui communiter omnia gererent: ut dignum est his, qui amicicia coniuncti sunt. TOXA. Probè dicis, atque ita faciamus. MNES. Verum neq; sanguine opus est Toxaris, neque Acinace, qui nobis amiciciam confirmet. Hæc enim confabulatio, & quod eadem amamus, id multo certius est calice illo quem bibitis: propterea quod huiusmodi non obligationem, sed animum postulare mihi uidentur. TOXA. Placent ista, iamq; amici atque hospites simus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi, si quando in Scythiam perueneris. MNES. Nimirum ut sis sciens, nequaquam me pigeat uel longius etiam proficisci, si tales amicos nancisci liceat, qualem esse te Toxari ex tua oratione conicio.

Abauchas &
Gyndanes.

LVCIVS, SIVE ASINVS.

ARGVMENTVM.

Locosa quædam & ficta narratio est, quo pacto uidelicet in Thessaliam profectus studio discende artis Magica, ibi à puella quadam, dum in auem conueriti, eoq; periculum artis facere cupit, in asinum mutatur, ac deinde uaria fortune, atq; locorum uicissitudine, rusticis, urbanis, sacris, profanis diuenditus, ad postremum cum in theatrum quoq; spectaculi de se præbendi causa, introductus esset, deuoratis, qui ibi tum foris conspicerat, rosis, in pristinam hominis figuram iterum redierit. Præcipue autem admiratione digna est, mira casuum

atq; periculorum uarietas, quibus forsū atq; deorsum iactatum sese, interim etiam benè acceptum fingit. Vt non immerito prorsus putarint quidam, noluisse Lucianum, totius humane uitæ speciem atque imaginem quamdam sub hoc lusu proponere, uidelicet quàm uarij casus, quàm fallax, & inconstans fortuna, quàm incerti consiliorum, etiam benè ac sapienter captorum, exitus, quàmq; insperati quandoq; earum rerum, quæ nunquam cogitari, euentus esse soleant, a fini huius exemplo, qui corporis quidem permutatione facta, ex homine transformatus fuerit, animum tamen & mentem hominis retinuerit, adumbrando. Hanc fabulam Apuleius undecim libris imitatus est, afficit etiam alijs compluribus ad idem argumentum, quorum quedam mythologicè Tulligentius interpretatus est, is qui in cæteris quoq; poetarum fabulas, mythologias scripsit.

VVM in Thessaliam, ubi quædam mihi paternæ rationes erant, cum eius gentis uiro profisciscerer, in Thessalos quosdam incidi, qui in Hypatam Thessaliæ urbem, redibant, uehebar equo, necessaria quædam usui ferens, unico comitatus seruo, qui sequebatur pedes, inter eundem cum uarijs de rebus eloquentes iam urbi appropinquaremus, à Thessalis petij, num eius urbis ciuem nossent nomine Hipparchum (habere enim me ad eum literas, ut apud ipsum uelut hospitem diuerterem) illi & hominem sibi notum esse dixerunt, locupletem, auarum, qui solum domi uxorem, & unicam ancillam haberet, & quo in loco urbis habitaret describentes, hortum quempiam in quo esset eius habitaculum. Data deinde salute acceptaq; abierunt: ego domum Hipparchi adiens, hostium leuiter pulso, accessit uxor, quam rogo, an sit Hipparchus domi, illa cum & quis essem, & quid mihi uellem quæsisset, à Deciano Sophista Patrensi habere me literas respondi. Mulier manere paulum horrata, occluso ostio abiit, pauloq; post rediens, me iubet introire. Ingressus salutato homine epistolam trado, erat ille in cœnæ principio in lectulo sedens admodum paruo, unâ muliere discumbente, mensa cibus uacua. Lectis literis amicissimus mihi, inquit, Græcorumq; excellentissimus Decianus fecit optimè, qui suos ad me amicos fidenter miserie. Vides Luci habitaculum hoc paruum esse, sed quòd satis sit habitanti, uerum reddes tua præsentia domum, si a quo animo tuleris, amplior em. Vocata deinde ancilla Palæstra: Des, inquit, huic hospiti nostro tunicam, & siquid secum detulit, conde: dehinc mitte ipsum ad balneum quod longa uia à nobis abest. Cepit me Palæstra, ostensaq; domo pulcherrima: In hoc, inquit, lecto nocte dormies, huic puero tuo lectum substernam, & addam puluinar. Cum hæc dixisset, ego in balneum profecturus, hordeum in cibum equi ancillæ dedi. Lotus cum rediissem, Hipparchus me benignè excipiens penes se iussit sedere: cœna splendida fuit, uinum suauè & uetus: post cœnam & potus & sermo dignus hospite: ita potando uesperè absumpto dormitum profecti sumus. Postridie rogat me Hipparchus, quo pergerem, & quot diebus essem apud se affuturus: Laryssam peto, inquam, sed hic serè quinque diebus morabor (id nequaquam dixi ex animi sententia) optabam si quidem ibi aliquandiu esse, quoad aliqua à me maga reperta esset, cuius ueneficiæ aliquod monstrum conspicerem, aut hominem uolantem, aut lapidem factum. Huic curæ deditus coepi urbem perambulare, quamuis quo in modo inquirendum esset, nescirem. Interim mulierem uideo accedentem, ut ex uia conspici poterat, iuuenem opulentam: uestis enim erat floribus intexta, serui plures, aurum sumptuosius, appropinquans mulier me compellat: Ego, inquit, Abria sum amica si qua unquam fuit matris, quæ quum eius filios non secus ac meos diligam, uolo fili apud me diueras. Magnas, inquam, gratias tibi ago mater. Cupio tecum esse, sed pudore impediòr, ne uidear hospitem amicum contemnere, si eius domum relinquam, animo autem & benigno tecum ero. Nunquid Hipparchus auarus ille tuus est

est hospes, inquit? Non his uerbis uraris mater, inquam, splendidus quippe ac sumptuosus in me fuit, adeo ut ex nimia impensa lauticiæ culpam soleat. Illa subridens, manuq; apprehensa seorsum ducens: Caueas, ait, uelim omni cura Hipparchi uxorem, maga etenim est præcipua ad modum ueneficiorum potens, appetens uiros, atque si quos in adolescentes oculos coniecit, nisi quis uoluntati eius pareat omni conatu illos ulciscitur, hos perimens, hos in beluas transmutans: tu uero fili adolescens es, ac formosus, ut facile placeas mulieri: præterea externus & aduena, qui ut plurimum contemnuntur. Adhæc animaduertens, me id quod iam diu querito habere domi, foeminam relinquo, abiens, mecum ipse coepi de uia loqui: Age, inquam, tu qui tantopere hanc mirandam artem te profiteris appetere, excita te ipsum paulo, atque eam disciplinam condisce, qua quod libuerit, poteris. Et quandoquidem amici hospitis uxorem non licet, aggredere ancillam Palæstram tibi illam omni ratione concilia. Nam si illam expugnaris, absq; labore quod cupis cognoscas: seruis quidem & honesta & turpia omnia dominorum nota esse consueuerunt. Hæc mecum loquens domum, ubi neque Hipparchum neque uxorem offendo. Palæstra penes focum sedebat, coenam nobis parans: Hic ego: ô pulchra Palæstra, inquam, quàm uenustè & admodum nates simul & ollam circumfers atque euoluis. Tum illa, lumbis meis paulum humoris superabundat, ex quo beatus erit, si quis paulum degustarit, illa lasciuior admodum, & uultu grata: Abi hinc, inquit, si sapias adolescens, nisi tibi mauius uitam eripi, & loca fuge ignis & fuliginis plena. Nam si me tetigeris, uulnus tibi inferetur igneum, quo apud me deficies, ab hoc medicus alter, neque Deus poterit te curare. Sed ego te urens mirum in modum dolore afficiam, cuius curam haud facile sustinebis, neque lapidibus pulsatus dulcem uitaabis dolorem. Quid autem ridens ita respicis hominem coquum doctum non solum hos uiles parare cibos, sed homines quoque, quod his maius est, iugulare, pellem adimere, partiri in frustra, uiscera quoque ipsorum & corda rimari. Hoc, inquam, enarrasti rectè: nam me, quamuis procul à te remotum, non solum concalefecisti, sed ignem in mea uiscera absque aliqua insuria exurenda coniecisti. Itaque te oro, ut mihi salutem afferas his asperis & suauibus, quas dixisti me delis, meque iam mortuum excoria, ut lubet. Illa his uerbis arridens, cum iam mihi facta esset propitior, pollicita est postquam Domini essent dormitum, se mecum esse concubituram. Interea cum redisset Hipparchus, loti imus coenatum, potus fuit frequens nobis inuicem coepulantibus. Ego somnum fingens cum surrexissem abij dormitum, ubi omnia mihi optimè intus præparata erant: extrà lectus seruostratus, mensa iuxta lectum sita, & in ea calix ac uinum unà cum frigida calidæq; aqua, quæ singula disposuerat Palæstra, quæ & lectum plurimis quoque rosis sparserat, & sarta supermiserat ex eis confecta. Ego symposium promptum uidens, compotricem censui expectandam. Illa ut patronam in lecto collocauit, euestigio ad me uenit. Erat autem hilaritas inuicem nobis, & potum & oscula propinantibus, sumpto potu, qui nos efficeret in nocte paratiores. Tum illa: Hoc præ cæteris, adolescens, memineras oportet, te in Palæstram incidisse, nunc ostendas licet, an sis factus inter adolescentes agilis, & huiusmodi certamina exercitatus. Cui: haud, inquam, defugiam hanc prouocationem, ut iam nudari, & palæstræ exercitio incumbere sum paratus. Tum illa: Volo obtemperes mihi, ait, ego doctoris & præsidis more certaminum, quibus te exerceri uolo, præscribam nomina: tuum erit iussis promptè parere. Manda, inquam, quod lubet, sed aduertere ut nostra certamina in tempore concinne cum humore fiant. Illa stans nuda, & exuta ueste imperat: Exue te adolescens, sumptoq; unguento aggredere contra certantem femori coniuncto femore, prosterne me resupinam, deinde super incumbens, meis in altum cruribus erectis femori inhaere, & quacq; uersus percutere uulnera, teli etiam

ferens, quoad fueris defessus, & Lumbi bellum egregium peregerint, tum educto telo, rursus illud in ignem iunge, ac ualidius percutere atque instigare, quousque ad uersarium ad parietem impellas. Sed cum lapsus eris, paululum tibi indulge, neque festines, postmodum communi Marte pugnes. His dictis quum omnia quae mandata erant perfecissem diligenter, finisq; iam nostri certaminis adesset: tum ego paulo subridens Palæstram alloquor: Magistra, inquam, uides, ut facile prompteq; paruerim tibi. Sed animaduertas uelim, an satis rectè has mihi imposueris colluctationes: commutas enim luctandi genus, aliud ex alio iubens. Illa me in faciem percutiens, quem nugatorem discipulum habeo, inquit: Videtis ne uapules, ni dictis pareas. Dehinc surgens, seq; ad nouum certamen parans, nunc, inquit, ostendes, si uiribus ualidis luctator egregius existas, sisq; in eo luctandi genere exercitatus, quod genicularium appellant. Tum subnixâ genibus in lecto prona: Age tu luctator, mediam corporis partem ualenter aggressus percutere, uulnusq; adige profundius, nudam uides, utere promptius, iniice inrorsus telum, deinde inrorsus flectens iterum impellens absconde & comprime, ne quicquam huic certamini adijcias interualli: caue autem ne citius quàm iusserim telum extrahas, sed incuruans aduersarium insequere, quo prostrato rursus certamini incumbere quoad lassus uictusq; deficias, & sudore sis madefactus. Ego in risum effusum uellem magistra, inquam, à me quoque aliqua huiusmodi tibi præcepta tradi, in quibus mihi obtemperes uelim, sed iam te erige, poneq; sedens data dextera mihi reconcilieris, nam tempus est iam dormiendi: his uoluptatibus atque exercitijs nox traducta obliuionem penitus attulit itineris in Larissam. Cum autem in mentem uenisset occasio quae cupiebam discendi: ô dulcissima Palæstra, inquam, ostende oro, te dominam tuam suis præstigijs usam in aliquam se formam uertentem. Iamdudum enim aliquod huiusmodi mirandum spectaculum uidere exopto, sed à te præcipue, si quod nosti, quam credo minimè huius artis ignarus hoc à nullo alio te præter (quae anima mea es) percipere cupio. Me quidem qui hactenus uelut adamantinus (ut aiunt) in nullam unquam mulierem oculos amoris causa conieci, seruum effecisti, animo amatorio deuictum. Tum Palæstra: locaris, inquit. Quis enim cantibus superare amore potest eius artis magistrum. Ego per hoc caput ac beneuolentiam erga te meam iuro, me (neq; enim literas noui) insciam horum penitus esse: uerum si facultas dabitur: dabo operam, ut uidere queas dominam in aliam formam transmutatam. His dictis quum dormissemus, paucis diebus post quum nunciat mihi Palæstra, dominam se in auem conuersuram, ut ad suum amatorem aduolet. Nunc tempus, inquam, adest, quo diutino nostro desiderio possis facere satis, bono animo sis ait, & quum iam nox aduenteret, me apprehensum ad ostium domus ducit, in qua illi dormiebant, meq; iubet per rimulâ ostij introspectientem quæ fieret, animum aduertere, uideo patronam deposita ueste nudam prodire, accensa lucerna, duo tenentem grana, quorum altero thuris ardentis lucernæ imposito multa in lumen locuta est. Deinde grandiusculam referans arcem, plures continentem pixides, unam effert, quid in ea contineretur, incertum. Sed quantum oculi conijcere poterant, oleo plena uidebatur. Ex hoc assumens, à summo usq; ad imas partes totum corpus perunxit, statimq; alæ innascuntur illi, & rostrum corneum & aduncum, omnisq; in auem conuersa est nocturnæ cornici persimilem. Vt uero se uolantem aspexit, aspere cantans, prout hæc aues solent: perq; ostium euolans abiit, ego qui mihi uidebar insomnium uidisse, palpebras oculorum tetigi, nequaquam oculis fidens, aut quod ea aspexerim, aut quod essem excitatus à somno. Tandem ut uix sensi haud quaquam dormire, Palæstram rogavi, ut ego quoq; eo unguento unctus in auem commutarer. Cupiebam enim experimento discere, an ex hoc anima quoq; auis possem fieri, illa ostium domus apertens, pixidem profert, ex qua festinans exutus perungor totus, auis uero infelix nequaquam

fio, sed cauda è uestigio à posteriori innascitur parte. Digiti omnes nescio quorū
 sum abierint, ungues in quatuor ungulas uertæ, manus ac pedes iumentum crura
 effecta, auriculæ longæ, magna facies: quæ omnia circumspiciens cognoui me
 asinum euasisse: uox hominis ad querendum de Palæstra defecerat, sed labia di-
 mittens, ipsamq; qua poteram forma respiciens, accusabam, quod me pro aue in
 asinum uertisset. Illa manibus demulcens caput: Miseram me, inquit, quantum
 malifeci: festinantem similitudo pixidum me decepit, non capientem ea, quibus
 homines in auem commutantur. Sed confide, anime mi, facilis erit huius erroris
 cura, nam si rosas comedes, statim ex ues iumentum formam, & in amatorem meū re-
 dibis, ac una nocte æquo feras animo, asini formam diluculo curabis: afferam sanè
 rosas, quas ut ederis, fies homo. Hæc quum dixisset, tractans me, & aures, & reli-
 quum corpus demulcebat. Ego corpore asinus, sensu tamen menteq; hominis fun-
 gebat, ipse ille Lucius præter uocem, Mecum igitur multus erat tum Palæstræ cō-
 questus, labiaq; mordens, abij ubi sciebam equum meum & alium uerum asinū Hi-
 parchi esse. Qui ut me ingressum conspexere, ueriti ne fenū ipsorum comederem,
 demissis auribus parati erant ad me calcibus repellendum: quod ego perpendens,
 longè à præsepe recessi, stans ac mecum ridens, sed risus rugitus erat. Coepi uero
 interim mecum cogitare: Quid si lupus nunc aliquis ad nos intret, aut alia fera in-
 sulcet mihi, qui nihil mali commisi: hac detentus cura timebam aliquam malam fu-
 turam esse fortunam. Nox intempesta cum esset ac silentiū, & dulcis somnus, stre-
 pitus quidam exterius tanquam effossi parietis est factus. Iamq; adeo dirutus erat
 ut ingressui hominis pateret. Tum unus & item alter, pluresq; intrans armati, o-
 mnes Hipparchum, Palæstram ac seruum meum colligant, domum spoliant pecu-
 niam, uestem, omnemq; supellectilem auferunt: adeo ut nil relinqueretur domi.
 Tum me equumq; atq; alterum educentes asinum strauerunt, impositisq; rebus,
 quas alportauerant, ad graue onus ligno nos abigentes, ad montes uia delueta ef-
 fugerunt. Ignarus eram quantum pressi pondere mei socij paterentur laboris: ego
 deluetus absque soleis iter facere, saxis præcutis admodum offendebar, ideoq; sæ-
 pius cespitans, deficiebam sub pondere. Sed è uestigio uir subsequens me sæpius
 feriebat baculo. Quum Cæsaris inuocans præsidium, pro uoce rugitum edebam,
 hoc solum absurdè proferens uoce maxima. Cæsaris uero nomen minimè seque-
 batur. Ad hæc uapulabam magis, ueluti qui rugitu proderem nocturnos fures:
 nil ergo proficiens rugiendo, statui uerba silentio redimere. Iam dies aderat,
 & nos multos transieramus montes, religati ora, ne pascendo iter moraremur.
 Meridie ad diuersorium quoddam peruenimus hominum, quibus cum nostris
 latronibus ueterem esse consuetudinem, tum ex mutua salutatione, tum ex ocu-
 lis poterat percipi: iubent illi sarcinas deponere, & prandium parant, nobis iu-
 mentis hordeum præbuere, quod quum cæteri comedissent, ego ualde esuri-
 ens (nam is cibus mihi esui difficilis erat) cogitans qua re famem sedarem:
 hortulum retro diuersorum conspicio multis oloribus plenum, in quo & rosæ
 esse uidebantur. Itaque uidens omnes prandio intentos, accedo ad hortum, tum
 ut pascerem olera, tum ut ederem rosas: quibus in cibum sumptis sperabam me
 in hominem reuersurū. Hortum ingressus raphanos atque apium, quibus etiam
 erudis utuntur homines, ad saturitatem comedi. Quæ uisæ fuerant, non erant
 rosæ, sed lauri syluestris flores: laurum uocant homines, malum & asino & equo
 cibum, cum ferant ex eo edentes è uestigio mori. Hoc aspiciens horti custos, ra-
 pto ingressus ligno, ut olera ita depasta uidit, tanquam irati domini erga fures de-
 prehensos solent, neq; natibus, neq; lateribus pepercit: aures insuper actorum ca-
 put fuisse contriuit. Ego iam uerberum impatiens, cum ambobus calcibus resupi-
 num super olera strauissem, aufugi ad montes: quod ille ut animaduertit canes ad-
 uersus me incitauit, hi cum plures essent, atq; ad urfos expugnandos ualidi, uer-
 tus ne me dilaniarent, si me comprehendissent: decreui satius esse domum reuerti:

itaq;

itaq; eodem cursu ad stabulum è uestigio sum regressus, illi continuerunt canes
currentes, me uero haud prius percutere destiterunt, quàm ut ex dolore caca-
rem olera comesta, & iam abeundi tempus aduenerat cum illi grauioribus re-
bus, quas furio surripuerant, dorso impositis abierunt, ego & uerberibus & o-
nere admodum defatigatus, ungulis insuper de uia contritis decreui me in uia
prosternere, neque exurgere, etiam si me uerberando necassent, eo pacto spera-
ui illos necessitate compulso, sarcinam qua præssus eram inter equum & asi-
num partituros, meq; ut inutilem relicturos lupis. Sed nescio quis demum in-
uidia motus, mea consilia in contrarium uertit. Nam alter asinus fortassis idem
cogitans de uia cecidit, quem illi miserum baculis percutientes, ubi exurgere ne-
quibat, neque prodesse uerba, alij cauda, alij auribus apprehensum surgere
impellebant. Cum uano labore incassum tempus tererent, asinus enim in uia
stratus ueluti lapis iacebat, illi ad fugam intenti, ne frustra tardarent, dempta ab
asino onera mihi & equo imposuerunt. Asellum uero miserum captiuitatis &
oneris ferendi socium, abscissis ense cruribus, adhuc semianimem è loco præ-
cipiti deiciunt: mors illi attulit laborum finem. Ego uidens quorsum mea eua-
sissent consilia, statui æquo animo ferre sarcinam, & promptè iter conficere, spe-
rans rosis aliquando repertis me pristinam formam recuperaturum: præsertim
cum ex latronum percepissem uerbis, parum itineris superesse ad locum, in quo
depositis sarcinis manerent, meq; etiam cursu, si opus fuerit, ad proficiscendum
paro. Ante uesperam uenimus domum, anus uetula intus sedebat ad ignem: il-
li depositis sarcinis uetulam rogant, cur sedeat, ac non potius prandium paret. Il-
la omnia esse prompta, ait, panes plurimos, uinum uetus, ac syluestres carnes.
Collaudata uetula uestitusq; depositis ad ignem se oleo tinxerunt: Vas erat æ-
quæ plenum calidæ, qua se lauerunt. Superuenere paulo post adolescentes au-
rum, argentum, uestes, ac muliebrem uirilemq; ornatum portantes communem
omnibus prædam: quibus rebus intus delatis, & eodem ipsi pacto se lauerunt.
Erat illis prandium fertile, sermo homicidarum uariis. Anus mihi & equo hor-
deum præbuit, ille cibum auide uorauit, timens (ut par erat) ne essem in edendo
sbecus: ubi mulier abest, ego panem qui intus erat, comedi. Postridie relicto cum
uetula adolescente quodam, ad opus suum abierunt. Ego sentiens custodes mi-
hi impositos diligentes, ingemiscebam. Ac anum quidem contemnebam, cum
facile ex eius conspectu aufugere possem. Sed adolescentem præcinctum ense,
in me sæpius respicientem, atq; adseruantem ostium formidabam. Postridie cir-
citer noctem mediam reuersi fures, neq; aurum neq; argentum tulere, sed uirgi-
nem formosam sanè, flentem, capillis sparsis, ac scissa ueste. Hanc in straminibus
positam bono animo esse iubent, mandantes uetula, ut continuo domi esset, uir-
ginemq; adseruaret diligenter, quæ neque potum neq; cibum capere uoluit: so-
lum gemens ac lacerans capillos, adeo ut ego quoque illius commotus sictu sibi iu-
xtà propinquus lachrymarem. Interim extra domum fures in porticu cœnant, fa-
cto die explorator quidam adueniens nunciat, quendam aduenam ea die multis
cum opibus transiturum. Hi ut erant armati confurgentes, me & equum stratos
abeuntes ducunt: ego infelix ignorans me ad pugnam & bellum duci, cum tar-
dè irem ligno percutiebar. Postquam ad locum peruentum est, qua adueha ille
profecturus erat, in uehiculo & sarcinas incidentes hominem cum familia occi-
dunt, preciosioribus rebus mihi & equo impositis, cum reliqua in syluis abscon-
dissent, reuersi sunt. Ego cum baculo sæpius ictus essem, ungula offendo in la-
pidem acutum, ex offensione fit summo cum dolore uulnus: quo factum est, ut re-
liquum uia conficerem claudus. Tunc illi: quid opus est inuicem autem hunc
asinum nu. rre sæpius cespitantem, ex aliquo demus eum præcipitem loco, inuti-
lem bestiam, tanquam futuram exercitus expiationem. Cum hæc aduersum me
machinarent, ego intelligens omnia, quod itineris super fuit, oblitus uulneris per-
egit

egit: timor enim mortis omnem abstulit uulneris dolorem. Vt uero ad diuersoria
 um peruentum est, onera cum deposuissent à nobis, discumbentes cœnant. Deinde
 noctu cum recedere uellent, quo reliqua è syluis deportarent: Quid, unus in-
 quit, hunc miserum deducamus asinum inuilem, propter ungulæ uulnus: hæc
 quæ supersunt partim nobismet ipsis, partim equo deferenda imponemus. His
 dictis abierunt, unà equum ducentes, nox cum luceret lunæ beneficio, ego me-
 cum loquutus: Quidamplius, inquam, expectas miser, esca uulturibus & eorum
 pullis futurus, nunquid non intellexisti quæ isti de te inuicem sunt colloquuti?
 uis ne ex alta crepidine deici? nox resplendet, fures abiire, pete fuga ab istis ho-
 micidis salutem. Hæc mecum cogitans, cum uiderem me solutum (laqueus en-
 nim suspensus pendeat) ad fugiendum maximè sum commotus. Itaque do-
 mum exiens cœpi cursu fugere. Quod anus ubi conspexit, me per caudam reti-
 nebat: ego rem dignam præcipitio, & alia quauis morte putans, si à uetula reti-
 nerer, mulierem trahebam, illa magna uoce implorat uirginis opem. Quæ cum
 prodisset, conspecta re facinus est ausa nobile & memoratu dignum. Nam su-
 per me ascendens, fugæ comes facta est. Ego tum fugiendi cupidus, tum puellæ
 gratia, extento cursu abibam, anicula post nos relicta. Virgo orabat pro salute
 deos: ad me uero: Si me, inquit, ad paternam domum perduxeris, primum ab o-
 mnī opere te liberū faciam, tum hordei medimnus erit tibi singulis diebus cibus.
 At ego tum interfectores meos fugiens, tum pollicitationibus puellæ motus, ne-
 glecto uulnere currebam. Vt uero ad triuium quoddam peruenimus, hostes no-
 stros redeuntes incidimus, qui à longe propter lunam infelices captiuos cogno-
 uere. Currentes cum me comprehendissent, in uirginem uersi: O speciosa uirgo,
 quid misella, inquit, per ignota pergis loca? nunquid dæmones non extimescis:
 redi igitur, nam te tuis restituemus. Quæ quum ridentes dixissent, me retro uer-
 terunt, tum pedis & uulneris memoria, quum renouata esset, claudicare cœpi. Illi,
 nunc tandem captus claudus factus est, aiunt, cæterum fugiens non sentiebas uul-
 nus, sed sanus uidebare, equo & auius uelocior cursu. Hæc inter uerba adeo me
 lignis percutiebant, ut iam ulceribus posteriora infecta sint. Domum ingressi, a-
 num laqueo è petra suspensam inueniunt: uerita enim (ut æquū erat) latrones pro-
 pter uirginis fugam, laqueo uitam finierat, quod illi admirantes, scisso fune in imū
 præcipitem egere. Deinde ligata uirgine, sunt ad cœnam profecti, qua multo po-
 tu traducta, quum de uirgine colloquerentur: Quid, ait quispiam ex eis, de hac fu-
 gitua agendum? quid censes? alter, nisi eodem illam loco, quo uetula nostram præ-
 cipitem agamus: nam & pecuniā nobis auferre conata est, & nos, artemq; nostrā
 prodere. Scitis enim, si ad suos peruenisset, in quanto periculo uersaretur uita no-
 stra, nam omnes à pluribus ex improviso circumdati fuissetus capti. Quare ulci-
 scamur hanc uitæ nostræ insidiatricem: sed non ita ut è saxo proiecta morte pereat
 repentina: mortis genus, quo longo dolore afficiatur, reperiundum est nobis. Cū
 de illius morte disceptarent: Adiciam, ait, huic quod & uos probabit: asini inte-
 ritum, quoniam semper tardum, nunc uerò fictè claudicantem oportet perdere,
 etenim fugæ uirginis factus est socius & minister, hunc interficiamus primum, itū
 scindamus uentrem, atq; intestinis abiectis, intus uirginem includamus, ita ut so-
 lum superextet caput, ne euestigio suffocetur, reliquū corpus infra uentrem lateat
 quo confuto ambos uulturibus efficiamus, nouo more præparatū cibū. Aduertite
 quæso ad hoc tormenti genus: primum uiua mortuo asino inhærebit, dein sole u-
 rente in eius uentre decoquet: insuper fame ad mortem torquetur, neq; poterit se
 ipsam perimere, cætera quibus excrucietur itū exputrefacti cadaueris foetore, itū
 ex uermibus scaturientibus, prætermitto, uultures deniq; cadauer depasti, & uiuē
 tem quoq; unā laniabunt. Ad hoc monstro simile acclamantes omnes rē cōproba-
 uere, ego me ipsum deplorabam tanq; iam moriturum, neq; tantū meo interitu do-
 lebam, quantum quod receptaculum essem futurus infelicis puellæ, quæ nihil ad-

miserat mali. Iam diluculum aderat, quum subito manus aduentat militum ad hos scelestos latrones capiendos, quos omnes uinctos ad eius orae praesidem perducunt: inter hos milites, qui puellam desponderat latronum inuestigator aderat. Hic uirginem dorso meo impositam, ad suos reduxit: domestici nos etiam à longè conspectos ut agnouere, me illis aduentum nostrum uoce significante, profecti obuiam domum perducunt. Virgo multum de me locuta, & captiuitatis & fuge socio, & una ad mortem destinato. Cura mei demandata ceteris, medicinum hordei praebere iussit, etiam foenum quantum sufficeret camelo. Ego conspectis canibus, qui in aulam introeuntes, multa ut in diuitis hominis nuptijs uorabant, Palæstram sum execratus, quæ me non in canem, sed asinum sua arte transfurasset. Haud multos post nuptias dies, uolens mihi uirgo promissam gratiam referre, patrem, ut me liberum dimitteret, hortata est. Ille sub diuum cum equarum armentis liberum in uoluptate, & equas subagitare cum uellem, permisit. Quæ tum mihi optima redhibitio uisa esset, si mei arbitrij res fuisset. Aduocato itaque equarum pastore, me sibi permisit lætum, tanquam non amplius sarcinarum molestiam subiturum. Equabus pastor immiscuit, ducens simul ad pascendum. Sed contra atque opinabar accidit: nam qui armeto præerat, inclulum me reliquit uxori: illa ad pristinum illigatum, & triticum & hordeum molere cogit. Mediocris hic erat labor, grato presertim asino molere, quantum domino sat esset. Sed mulier intenta quæstui & in aliorum quoque, qui plurimi in agris erant opera ad farinæ mercedem miserum fatigabat collum. Insuper hordeum mihi debitum cibum confricans, ac molere cogens, placetas ex eo in suum usum faciebat, dabatur mihi fursur pro hordeo. Si quando pastor inter armenta ire ad pabulum equorum sineret, quia me uelut adulterum suspicabantur, calcibus & moribus infestabar, adeo ut nullo pacto zelotipiam ualerem fugere. Macilentus igitur paruo tempore factus sum ac deformis, neque domi à pistrini labore quietus, neque in agris pascens, quum non essem ab equorum persecutione tutus. Destinabar etiam quandoque ad montes, lignorum sarcinas laturus: quod malum ceteris erat in omnibus deterius, nam primum ascendendus mons erat saxosus, aspera ac dura mihi, ut qui absque soleis essem, uia ducebar à puero asinario, qui me aliquando nouo more perderet. Is percutiebat currentem, neque simplici solum ligno, sed eo cui frequentes atque acuti stimuli essent infixi. Is semper posteriora dorsi perurgebat, adeo ut nates ulceribus inquinatæ, semper ab illo eodem loco uapularent. Onus præterea imponebat & elephantum graue: descensus montis licet esset præceps, tamen continuus premebat uerberibus, si quando sarcina in alteram declinaret partem, nequaquam aut demebat lingua, aut imponebat leuius, ut æquaret latera, sed graues addebat lapides leuiori parti, ita redibam miser tum ligna tum saxa inutilia ferens. Flumen erat in itinere absque naui, ille calceis parcens, à posteriori parte post ligna supra me, quoad fluuium transiuissem, insidebat: si uero (ut sæpe contigit) labore atque onere nimio lapsus cecidissem, tum mihi calamitas aderat non ferenda: non enim deses me subleuabat manibus, aut camo erigebat, aut reddebat sarcinam leuiorem: sed à capite atque auribus incipiens: me ligno percutiebat continuè, quoad plagarum multitudo me cogeret ad surgendum. Aliud quoque malum intolerabile sum perpeffus: spinarum quippe acutarum fascem, quem ferebam à posteriori parte suspensum caudæ alligauit, ut pendens crura mouentem (ut ambulanti necesse erat) acerrimè pungerent. Neque uero huic malo obuiare potis eram, hærentibus semper spinis, ac propter incessum repercutientibus: nam si remissius incedens deuiarem spinarum ictus, ligno ualde uapulabam, si baculum euiarem citius ambulans, grauius posteriora torquebantur à spinis: erat asinario illi omnino me perdendi animus. Itaque cum illum aliquando calce percussissem, nunquam est id oblitus, iussus stupam de una regione in aliam transferre illam super dorsum meum arctè alligauit, interitumque ex eo mihi

* Oportebat autem & hic mihi occidere, quod olim Cædauis. (uidetur aliter ad historiam Cædauis, quæ est lib. 1. Herodoti.)

mihi machinatus, cum paululum processissem, raptum ex igne torrem exustum, infra stupam abscondit, qua subito incensa, ego ignem sentiens me comburēdum, in conspectum fortē de uia stagnum me conieci, meq; in aqua unā cum stupa conuolui sapius, quoad ignis extingueretur: ita absque discrimine reliquum confeci uia, cum non daretur illi facultas stupam amplius incendendi, limo atq; aqua plenam. At scelestus ille asinarius domum reuersus, omnem in me culpam coniecit, asserens, me mea sponte in ignem profluuisse. Alter deinceps impurus puer ingēs aduersum me excogitat malum: nam cum me ad montem deduxisset, grandi lignorum imposito onere, rediens uicino agricolæ ligna uendidit, meq; uacuum lignis domum reducens, apud dominum ueluti inutilem accusat, inquiens: Quid hunc asinum amplius nutrimus frustra, difficilem, tardum, grauem, inspicere quæ sit eius cura: si mulierem aut uirginem formosam conspicit, ē uestigio calcibus profiliens, cursu ad eam fertur, tanquam homines ad mulieres dilectas solent morfu, tanquam osculo appetens nititur concumbere, ex quo lites tibi & odia omnibus conquerentibus pauentibusq; insurgunt. Enim uero nunc ligna ferens conspecta in agrum abeunte foemina, ligna abiecta dispersit, mulierem tanquam coiturus insequitur, donec alijs aliunde accurrentibus, mulier ab huius formosi amatoris impetu liberata est. Hæc patronus credens, posteaquam, inquit, neque piger ire uult, neque sarcinam ferre, sed mulieres appetens, amores hominum imitatur, occidite eum, & intestinis uulturibus datis, carnes operarijs seruate. Si quis quomodo sit mortuus, quæret, fingite à lupo interemptum. ad hoc absurdus ille puer gauisus, me subito parati iugulare. Sed fortē accidit, ut uicinus quidam agricola me ab interitu uendicaret, quædam consilens aduersum me grauiora: nequaquam hunc asinum occidas, inquit, pistrino aptum atq; oneri ferendo, neq; etiam magnum si in amores mulierum labitur, castra ipsum, summo ta enim Veneris cupiditate, mitis erit & pinguis, cui non sit difficile etiam grauissimum onus ferre. Si quomodo castretur, ignoras, triduo aut quatrīduo uirum adducam huius artis peritissimum. Approbatur à singulis qui aderant, consilium: hoc audiens fundebam lachrymas, tanquam uir essem asino desiturus, neque enim uiuere amplius cupiebam, si fierem eunuchus, potius ergo aut inedia deficere decreui, aut ex monte aliquo me præcipitem dare, ut morte misera effugerem uitam miseriorem. At nocte intempesta superuenit in agros & uillam nuncius, puellam à latronibus nuper raptam, & eius sponsum meridiē iuxta littus deambulantes, ab inundantis maris aqua raptos atq; absorptos fuisse, hunc finem & rerum & uitæ sortitos. Serui nouis dominis uacua domo, decreuere omnes nequaquam de cætero seruitutem pati, raptisq; quæ in agriserant, aufugiunt. Qui equis præerat, absumptis quæ poterat mihi & equis imponit, ægrè ferebam non ferre me onus asino dignum: lætabar tamen me euasisse id periculum executionis, Vniuersa nocte confecimus longum iter, tertia die in urbem Macedoniæ peruenimus Beræā, quippe magnam ac populosam, in qua habitare statuerat, qui me ducebat, & simul iumenta uendere. Præco medio stans in foro nos proscribebat: emptores diligenter inspiciebant omnia, aperientes os, atq; ex dentibus ætatem cuiusq; coniectantes emerunt alij iumenta reliqua. Me ultimum relictū præco iussit reduci domum, inquiens: hunc solum uides non reperisse emptorem. At fors multa reuoluens sapius & commutans, dominum minime gratum parauit. Cynædus erat senex unus ex eis, qui deam Syram per uillam & agros circumferentes stipem deæ offerre impellunt, huius magno uendor precio: drachmis triginta, quem ligatus sequor. Vbi domum Phyleni (hoc emptori nostronomen erat) peruenimus, magna ad ostium uoce: ô Carasia, inquit, seruum nobis emi pulchrū ac grandem genere Cappadocem. Erant ea Corasia cynædorum turba Phyleni coadiutorū, qui omnes ad illius uocem applaudentes, existimabant uerū seruum emptum esse: ut uero asinum uidere, Phylum increpant, qui non seruum, sed sponsum sibi ad-

duxerit suis nuptiis dignum, ex quo certè pullos eiusmodi quam primum pararet. Ad hæc cum risissent omnes exercitio suo intenti, paratis domi sacris mihi deam superimposuerunt. Ciuitatem ingressi cum patriam perambularent, in quandam uillam peruenimus, in qua ego deam ferens constitui: quidam qui rei præerat, cum ueluti deo plenius nonnulla protulisset uerba, reliqui mitra proiecta caput subtus guttur ligantes, ensibus laceratos feriunt, linguam insuper foris dentes excedant, quisque incidit, ut breui tempore omnia sanguine manarent. Hic ego ualde extimescebam, ne asini quoque sanguine deæ opus esset. Eo pacto cum sibi sanguinem eduxissent drachmas & obolos à circumstantibus colligunt, alij caricas præbent, & uinum, caseique fisco, alij medimnas tritici atque hordeum in asini cibum. Ex his & habebant uictum, & sacra deæ faciebant. Perambulantibus illis aliquando uillam quandam iuuenem grandiore à se conspectum expiscati, domum in quam forè diuerterant, deducunt. Illi muliebria (ut illis nefariis cynedis mos erat) perpassi sunt, ego dolens me in asinum esse uersum, cum tantum scelus non possem ferre: ô scelesti, cum uellem exclamare, pro uoce hominis magnum rugitum dedi. Quidam ex ea uilla amissum asinum quærentes, repente audito rugitu nullo præmonito ingrediuntur domum, quum æstimarent me suum asinum esse, repertis qui infanda patrabant cynædis, multo cum risu locum egressi, scelestam sacerdotum nequiciam per totam uillam diuulgant. Illi ob eorum scelera deprehensa, pudore territi proxima nocte abeunt. Cum in locum solitarium peruenissent, intrepabant me irati admodum, quod eorum mysteria patefecissem. Tolerabile hoc erat damnum, uerbis mala audire, quod sequitur non ferendum: deam quippe deponentes, sublata sella, nudum arbori robustæ alligant, deinde fuste ex neruis facto, me ad necem uerberant, iubentes in futurum esse taciturnum, & simul post uerbera me statuunt iugulare, qui uillicorum iram in se incitarim, neque per me licuerit facere consuetum quæstum: sed ope iacentis humi deæ id prohibentis, ne deesset, qui eam ferret, cædem effugit: post multas tamen plagas, reposta supra me dea, iter prosecuti sunt. Vesper in hominis opulenti prædiū peruenimus, qui liberius nos domi excipiens sacra Deæ peregit. Hic ego ingens periculum adij: Amicus quidam nostri hospitis partem syluestris asini dono misit, quam canes qui intus occluserant, coqui negligentia comederunt. Hic præter modum, ne domini iussu uapularer, cum de morte cogitaret, consilio mulieris pepercit uitæ: Si mihi credes, inquit, & te saluabis, & resarcies hoc damnum: Habent hi cynædi asinum, quem si deduxeris in desertum locum, facile illum potes occidere, sumptamque ex eo partem parare in cibum domino: reliquum corporis in præceps abijce: existimabunt cynædi au fugisse asinum, neque amplius deprehendi posse: hic uero asinus pinguis est, & per similis syluestri. Approbato mulieris consilio, coquus intelligens hoc pacto iram patroni declinaturum, mihi propinquat, ut consultū facinus patraret. At ego quid de me futurum esset præuidens, optimū factu duxi id periculum subterfugere. Igitur effracto quo ducebar loco, prosiliens feror intus cursu, ubi cynædi cum hospite cenabant, subito eo aduentu & lumen & mensam subij, existimans hoc scitum inuentum salutis mihi futurum, dominumque è uestigio me ociosum aliquo tuto in loco de tenturum: uerum hæc res in extremum est mihi uersa discrimē, nam furiosum me opinati, ensibus, iaculis, longis baculis uelut occisuri me appetiuerunt: quo periculo perspecto, in interiora domus, ubi cynædi dormituri erant, curro. Illi ostium loci exterius occludunt. Diluculo nebulones illi, dea mihi superposita, recedentes ad aliam ciuitatem, copiis & opibus potentem perducunt, in qua nouum interuenit prodigium: nam cum dea priuata domus diuersorium abnueret, in templo se poni iussit eius loci, quod à ciuibus maxime coleretur. Illi libeti animo deam externam propè suū deum in templo collocant: nobis tradunt pauperulæ hospiciū domus, hic plures cynædi dies comorati. Cū abire uellent, deamque à ciuibus peteret, templū ingressi deam asportant: uerū facinorosi homines phialā aureā è templo ablata furto infra

infra deam recondunt: qua re palam facta ciues nos insecuti, ut appropinquarent, ex equis desilientes cynædos capiunt, impios illos ac sacrilegos appellantes, cum phialam ereptam repererent, scrutati singula, eam reperiunt in sinu Deæ absconditam. Quam ob rem hos mulieres uiros colligatos, in urbemq; traductos in carcerē conijciunt, deam alio in templo ponentes, aurum suo deo restituit. Postera die & res eorum & me insuper uendunt. Ego à pistore incola propinquioris uillæ emptus sum, impositisq; decem tritici, quas emerat, medimnis, in uilla difficili atque aspera uia perductus. Erant domi iumenta conserua, molæq; plurimæ ab illis agitatae, omnia intus farinae plena, me uero, ueluti seruum nouum solent, ac de uia propter grande onus fessum eodie quiescere sinunt, postridie me iugo molæ alligatum linteo uelatis oculis molere iubent, planè noram, id sapius expertus quo pacto esset molendum: sed simulans me eius operis rudem, frustra quietem speraui, nam plures qui aderant, acceptis baculis, de improviso me id minimè expectantem (neq; enim aspicere poteram) adeo me percusserunt, ut è uestigio more turbinis circunducerem molam: expertus sanè didici seruū ad ea quæ fienda sunt promptum esse debere, neq; expectare domini manum. Eo labore admodum macer euasi, & corpore debilis: qua propter hortulano me uendidit, qui hortum cooperat colendum. Is olera in forum mea opera ferebat sæpius, agro deinde effodiendo, plantandoq; ac rigendo intentus, ego inter imoclosus, sed uita propter frigus, (erat enim hyems) satis molesta, cum patronus nedum mihi, sed nec lectum sibi parare posset: me tum molle lutum, tum dura terra atq; acuta multum offendebat. Cibus item lactuæ amaræ, ac præduræ erant. Ambobus cōtigīt aliquando nobis ad hortum adeuntibus, ut obuiarem generoso uiro, ueste induto militari: qui primum uerbis Italis hortulanum allocutus, petiit ab eo, quo asinum ducat: ille uocē militis (ut opinor) non intelligens, nihil respondit. Miles id ueluti se contemptum ferens molestius, hortulanum fuste cum percussisset, ille militē amplexus ad terram in uia prostrauit, iacentem tum manibus, tum pedibus, tum saxo ferit. Miles cum se tutaretur, minareturq; si exurgeret, se illum ense interfectorum. Hortulanus quid de se futurū esset præmonitus, extractum è uagina ensē, additis uerbis longè proiecit. Miles uitæ periculo motus, se ob uerba mortuum simulat: quod ueritus hortulanus, iacentemq; relinquens, ensē supra se posito, in ciuitatem pergit, datoq; alteri ad colendum orto, ob timorem penes amicū unā me ducens, ubi latenter diuertit: deinde amici consilio se in arca inclusit, me pedibus per gradum abstractum recludunt in superiori adium parte. Miles ubi de uia surgens, uixq; ambulans ob susceptas plagas in urbem rediisset, narrat commilitonibus qui obuiam fortè facti sunt, iniuriā hortulani. Hi cum nolissent quo essemus in loco, sumpto magistratu uenientes domum, licetorem intus destituunt, subeuntes eos qui domi essent educi. Cum lateret hortulanus, exclamant milites, illum & asinum intus esse: qui domi erant nullos esse alios præter se, neq; uirum neq; asinum affirmant. Cum tumultus & clamor plurimus in paruo loco esset excitatus, ego quid nam esset cupidus sciendi, caput è fenestra extuli: quo illi uiso, statim exclamant in mendacio deprehensos. Scrutantes singula hortulanum inuenerunt in arcula iacentem, extractum iudicibus tradunt, errati poenā daturum. Me inferius demissum dant militibus, ridebant in me uersi omnes, qui meo indicio prodissē dominum: ex quo id uerbum primum prodijt in uulgus: ex asino conspectio. Quid deinceps patrono acciderit ignoro: miles me emittit minis uiginti, qui minister erat uiri prædiuitis Thessalonice Macedoniae ciuitatis. Eius ministerium erat epulas parare diuiti. Cum isto conseruus frater habitabat pistor, placentas melle conficiens: communia suæ his erant artis utensilia atq; instrumenta. Hi mihi diuersorium dederunt in eo loco ubi reliquæ coenæ domini ab ipsis importabantur per plures, ab altero carnes ac pisces, ab altero placentæ: inter has me inclusum relinquentes abeunt lauatum. Ego omisso hordeo humano cibouentrē refero

si. Cum rediissent tum ex ciborum multitudīne non animaduertunt cibos à meo
 mellos, tum quia parcē, ne quid perciperent, comedi. Vbi illos id non perspexis-
 se sensi, eorum fretus ignorantia, melioribus frustis corpus repleui. Tandem ut
 damnum cognouere, alter alterum illa surripuisse suspicatus, pudore inuicē retice-
 bant. Diligentius igitur adseruantes, reliquas portiones deinceps & frustra adnu-
 merāt. Ego uitam uoluptuosam in delicijs agens, factus sum corpore pinguior &
 adeo ut peilis ex pilis nitidis admodum luceret. Illi me pinguiorem factum uiden-
 tes, hordeum uero nequaquam minui, in suspicionem mei ducti, simulant se foris
 ire lauandi gratia, clauso ostio, quid agam per rimulas aspiciunt. Ego ignorans do-
 lum ad prandium proficiscor: illi primo ridere incipiunt in cibo asini desueto. Cō-
 seruis deinde ad id spectaculum uocatis, rident simul omnes uehementius, adeo
 ut patronus peteret, quid nam accidisset, ut adeo efferrentur risu. Vt causam peri-
 cepit, surgens à symposio atq; introspiciens, posteaquam me uidit syluestris apri
 frustra edentem, statim ridens se intus corripuit. Ego ægerrimē tuli me in furto
 & gula fuisse deprehensum. Ille suborto risu, me iubet in conuiuium deduci, dein
 de mensam parari adeo multis cibis, ut nullus alter asinus eos potuisset edere.
 Cocleæ crudæ erant pisces, partim garo & oleo, partim sinapi conditi. Fortunam
 ego accidentem mihi sentiens, cogitansq; his iocis salutem mihi afferri posse, men-
 sa astans prandium sumpsi: qua ex re uniuersum conuiuium se in risum effudit.
 Cum dixisset quispiam: bibet hic asinus & uinum, si quis ministrat: idq; patronus
 iussisset efferri, oblatum potaui: hoc ille præter modum admiratus, duplex eius
 quo uenditus eram precium annumerari emptori iussit, meq; dari adolescenti cui-
 dam liberto suo, tum nutriendum tum instruendum, quæcunque illum oblectare
 possent. Facile fuit illi me docere parentem sibi, facientemq; singula quæ mon-
 straret: primum flecti me in genua supra lectum uelut hominem docuit, tum sibi
 alludere, ac stantem pedibus anterioribus erectis psallere, ad eius quoq; uocem an-
 nuere atq; abnuere, omnia deniq; quæ poteram imitabar. Vulgatum iam per ur-
 bem erat, asinum uinum bibere, ludere, saltare, & quod mirabilius uideretur uo-
 cibus hominis obtemperare. Cum uellem bibere, oculorum nutu admonebam
 ministrum. Mirabantur hæc omnes ut rem insuetam, inscī hominem in asino es-
 se. Lætabar eorum stulticia, discens ambulare, ferre patronum, currere absque ulla
 fessoris molestia: eram sumptuosius ornatus, purpureis phaleris, freno auro atq;
 argento distincto. Pendebant insuper tintinabula, suauem sonum præbentia. Me-
 nocles patronus in Thessalonicam abiit: ob hanc causam, ut ferebat, quod erat
 pollicitus patriæ, se gladiatorios ludos daturum: qui cum ad pugnandum parati
 adessent, nos mane profecti sumus. Ferebam dominum uia dura & uehiculis diffi-
 cili: ubi Thessalonicam uenimus, omnes ad spectaculum & me uidendum conue-
 nerunt: iam enim fama diffusa longius uulgauerat, me in modum hominis saltan-
 tem uarios ludos edere. Patronus post potum suis conciuibus (hi nobiles erant) in
 cœna me iocos illos incredibiles iubet ædere. Libertus qui mihi præerat faciens ex
 me quæstum tenebat inclusum, eos qui meos ludos uolebant aspicere, aperta ia-
 nua datisq; nummis intromittens: illi aliud, alter in meum cibum afferebant, &
 ea præsertim, quæ uentri asini minimè conuenirent. Me & domini & aliorum ci-
 uium epulæ & magnum & pinguiorem reddiderant. Mulier quædam & exter-
 na, mei uidendi cupida accedit, ut me aspiciat prandentem: ut aspexit, è uestigio in
 cupidinem mei exarsit, tum asini specie adducta, tum impulsâ ludorum uenustate.
 Hæc cum liberto ut unam noctem mecum esse sinat magno precio paciscitur, qui
 parum curans mei iacturam, precio accepto cum aduersperâ ceret, post cœnam
 domini iussu abiens me ad locum ubi dormiebam, perducit. Ibi mulierem inue-
 nimus lectum ingressam, puluinaria mollia importata erant, uestes quoq; & stræ-
 gulæ & statum decens humi positum mulieris. Serui alio in loco abeunt iuxta
 domum dormitum: illa lumen intulit permagnum igni simile, exutaque ueste
 nuda

nuda propter lumen stetit: deinde ex alabaistro proferens unguentum, se primum inungit, naresq; unguento replet: postmodum exosculatur, ea loquens, quæ amor in hominem dilectum proferre cogit. Deinde me fune in stratum trahit: ego nequaquam tertio egens hortatore, quo ducor accedens, cum uino ueteri essem resperfus, unguenti quoque odore incitatus, pulchritudine insuper puellæ commotus, inclinome dubius, quo nam pacto concumberem cum muliere: nam ex quo asinus fui, expers coitus fui: neque cum asinis in ea re consueueram, neq; asinam cognoram. Itaque haud paruus timor incessit, ne scinderem dilaceraremq; in coitu mulierem: ac postmodum tanquam homicida meritam subire poenam: sed hæc incassum à me cogitabantur, nam mulier multis amatorijs me osculis prouocans, ubi me ad opus paratum sensit, ut homini superincumbens me complectitur, ac paulum eleuans, rotum inguen accepit. Ego cum retro cederem, adhuc reformidans, illa meos amplexa clunes ad sese trahit, cedentem paulo: Quorsum, inquit, refugis? atque acrius complexui inhæret. Ut uero sensi suppellectilem iam mihi deesse ad explendam foeminae libidinem ac uoluptatem, timore deposito, haud quaquam amplius insequenti cedens, eius obtemperavi libens cupiditati: existimauiq; non esse me Pasiphaës adultero deteriorem. Hoc pacto uersa nox ueneri data est, in uoluptatem coitus frequenter consumpra. Cum dies aduenisset, abiens mulier, custodem meum conuenit, precioq; noctem aliam redimit. Ille diuor meo opere factus, quum rem domino significasset, cum foemina reliquit inclusum: quæ priori exercitio intenta, uoluptati operam summo cum desiderio impendit. Libertus interim uesper, me in scio, ad interiorum, quo dormiebam locum producto patrono, me per rimulam ostendit cum adolescentula coeuntem. Eo aspectu oblectatus rem prohibet efferri, cupiens me in theatrum duci ludorum tempore, quo id me spectaculum, in aliqua ex his, quæ ad bestias damnata essent, foemina, in conspectu omnium uideretur. Ad me introductam mihi hædere, & demulcere manibus iubent, ut cum ludorum instaret dies, in theatrum deduceremur, omnibus spectaculo futuri. Lectus erat magnus ex Indica factus testudine, atque ornatus auro, in hoc me collocant, & ponunt mulierem: deinde supra machinam lectum positum in medium theatri ferunt, magna cum acclamatione populi plausuq; manus aduersus me extendentis. Nobis mensa erat pluribus præparata rebus, quæ in cœna deliciarum causa hominibus apponuntur: Astabant nobis formosi pueri pincernæ, uinum nobis aureo poculo ministrantes. Ibi custos astans meus, iubet me prandere: uerecundabar in theatro situs, & simul extimescebam, ne quis uersus aut leo ad me dilaniandum prosiliret. Hic ego inter alios flores recentium rosarum folia conspiciatus, statim è lecto prosilio: arbitrabantur reliqui me ueluti saltaturum ad ludum præbendum surrexisse: at ego inter homines ad flores usq; delatus, rosas selectas pascor: tum singulis rem admirantibus in mentem speciem depono, omniq; prioris asini sublata forma, in Lucium illum priscum ante eos nudus redij. Hoc insperato ueluti mirando monstro stupefactus populus, magno coorto murmure, in diuersas sententias distrahebant, alij ut magum, inq; uarias formas mutari solitum, statim igni comburendum: alij paulo expectandum, meq; prius audiendum censebant, ac postea sententiam ferendam. At ego ad præfectum urbis, qui aderat in theatro currens, dixi me à serua Thessaliæ uxoris, quæ maga erat, unguento perfusum in asinum fuisse conuersum: rogo me in custodia detineat, quoad certior fieret me loqui uera. Dic, inquit præses, tuorum parentum & cognatorum, si quos habes, & ciuitatis nomen. Patrem esse mihi Lucium respondi, fratrem Caium, eodem quo ego uocatum cognomine: me historiarum aliarumq; rerum scriptorem, fratrem poetam atque augurum esse, patriam urbem Achaia Patras. Quæ ubi præses audiuit: Hospitis, inquit, filius es, hominis mihi amicissimi, qui me domi solitus est excipere, & domus prosequi. Scio te nil mentiri tali parente natum: deq; sella descendens me am-

plexus exosculatur ac deducit domum. Interim meus aduenit frater, argentum afferens, aliaq; multa, cum præsens astantibus omnibus me missum fecisset, ad mare descendimus. Præparata iam naui, com meatuq; imposito, optimum factu sum ratus, priusquam abirem foeminam conuenire, quæ me asinum adeo dilexerat: multo enim magis uirum me asino pulchriorem fore sibi charum existimaui. Illa admodum læta me uidit, rei miraculo delectata, ac coenare cubareq; secum hortata est. Existimabam illam quæ asinum dilexisset, multo maiorem in homine uoluptatem sumpturam, quum coenassemus, unguento ungor, coronaq; ex amantissimis rosis, ut quæ mihi formam hominis restituisset, imposita capiti, quum tempus dormiendi iam nocte intempesta adesset, uestes exuo astant nudus, ueluti rem gratam foeminæ factururus, quum pro asino uirum haberet. At illa ut me nudum aspexit, & singula hominem esse, in me expuens: Abi hinc in malam rem, ait: abscede ocyus, alibi dormiturus. Cum peterem quodnam oberratum meum id diceret: Quoniam non te, ait, sed asinum dilexi, quo cum non tecum concubui: Equidem arbitrabar te asini solam speciem deposuisse, insigne illud quod dilexeram seruasse: tu uero omisisti id, quod solum in asino pulchrum uidebatur atq; utile, in simiam quendam conuersus: statimq; uocatis domesticis mandat, extra domum foras me nudum eijci, Ego ante domum nudus, coronatus, unctus, in nudo solo iacui. Diluculo mare uersus respiciens, nudus fratri narraui, non absque risu infortunium meum. Vento deinde flante, nauem ascendentes, paucis diebus in patriam uenimus, ubi Dijs meæ salutis autoribus sacra persolui, ac in templo dona suspendi: non quod ex canis podice (ut uulgo aiunt) sed ex longa asini peregrinatione, ac uix tandem in patriam redierim, salutem consecutus.

I V P I T E R C O N F V T A T V S.

VINCENTIO OBSOPOEO INTERPRETE.

A R G V M E N T V M.

Synopsis Dialogi huius est. Quando fato ac necessitate quadam omnia in hoc mundo geruntur, eiq; etiam Di obnoxij sunt, superuacaneam esse omnem religionem, ac cultum diuinum. Ideoq; neq; Dijs sacrificandum esse, neque ab illis quicquam sperandum. Immo ipsos illos non meliores, aut etiam feliciores hominibus esse, sed solum sati, ac necessitudinis istius sempiternæ ministros, qui per se neque prodesse nobis, neque nocere possint. Nam si ulla illorum providentia, aut rerum humanarum administratio foret, neq; malos ac sceleratos multos manere, & pios bonosq; beneficijs ac munere illorum prouehi deberet. Nam quæ de supplicijs inferorum ac poenis nocentum feruntur, ea, si quæ sint, eiusmodi certò esse, ut immerito & iniuste illis inueniant, qui ea patiuntur, cum nemo sua uoluntate, sed ex prædestinato, fatoq; impellente peccet. Fingitur autem Cyniscus, nri interpidus, atq; impudentior paulò quispiam, cum Ioue disputare. Estq; hic Dialogus ex illis unus, ob quos Lucianus propriè blasphemus, atq; à Dijs uocatus est. Quid enim in rebus mortalium sanctum, aut inuiolatum usquam erit, si religione ac metu Deorum è medio sublato, hominibus persuascri, siue bene siue malè agant, id necessitate quadam fatorum fieri, coq; ipsos à crimine solutos atq; innoxios esse?

Interlocutores. CYNISCVS & IVPITER.

CYNISCVS.

Exordium ab
exiguitate et
facilitate peti-
tæ rei.

EGO uero te Iupiter talium rerum gratia nunquam molestius conturbabo, extructas diuitias, aut multum auri pondus, aut imperij dignitatem à te postulans, quæ quidem uulgo non parum multis maximè in uotis sunt, tibi uero largitu haud quaquam facilia. Itaq; per multa eiusmodi illis sollicitè expetentibus surdis auribus uideo te negligere. Cæterum unum illud facillimum à te mihi uelim contingere. IVP.

Quid

Quid hoc uero relict Cynisce, neq; enim indigentia diutius discruciareris, maxime si rerum mediocrium, ut ais, inopia conflictaris. CYN. Responde mihi ad questionem quandam non difficilem. IVP. Exiguum profecto uotum & præstatu facile. Proinde quære quæcunq; fert animus. CYN. Vide Iupiter, etenim uerisimile est & tibi uidelicet Homeri atq; Hesiodi lecta esse poemata. Dic ergo mihi, num uera credenda sunt ista, quæ de Fato & Parcis illi consarcinatis cecinerunt uersiculis. Et an nullo modo ea uirari queant, quæcunq; illæ cuique nascensium fatali decreto aduenerint. IVP. Et ualde quidem uera sunt ista. Etenim in rebus humanis nihil est quod Paucarum dispensatione & consilio non ordinetur: uerum omnia quæcunq; fiunt, dum sub illarum colo circumferuntur, statim ab initio unumquodque illorum certum & infallibilem sortitur euentum, nec fas est aliter fieri. CYN. Proinde, quoties Homerus alia in parte suæ poëseos dixerit: Infera ne Parcis inuitis regna subintret, ac id genus alia, nugari uidelicet tunc illum dicemus? IVP. Et maxime, nihil enim extra Parcarum legem fieri credendum est, atque adeo præter linum. Cæterum Poëtæ, quæcunq; ex Musis suggesta cecinerint, illa uera habenda sunt. Porro quoties à Deabus deferuntur, ac per se aliquid literis ac memoriæ proditum protulerint, tunc à uero tota uia aberrant, neque non cum prioribus pugnantia atque contraria commemorant. Et ignoscendum quidem facinus, si, cum homines sint, ueritatem ignorent, præsertim illo digresso numine, quod præsens per illos canere solebat. CYN. Atqui hoc sanè ita se habere dicemus. Ad hæc uero & illud mihi responde: Nōne tres sunt Parcæ, nempe Clotho, Lachesis & Atropos? IVP. Rectè putas. CYN. Fatum ergo & Fortuna, cum & ipsæ Deæ sint, multum uulgo celebratæ, cuiusmodi sunt, aut quæ nam unicuiq; illarum est potentia? An uero æqualem cum Parcis sortem obtinent, aut maiore quàm illæ in rebus humanis gubernandis potentia præditæ sunt? passim enim omnes affirmantes audio, Fortuna & Fato nihil uspiam esse potentius. IVP. Haud fas est omnia tibi comperta esse, ô Cynisce. Cuius ergo gratia hæc de Parcis me interrogasti? CYN. Si prius mihi Iupiter & illud exposueris, num & in uos illæ imperium obtinent, & necessum sit ex illarum lino uos pendere? IVP. Necessarium omnino ô Cynisce. Quid ergo risisti? CYN. Commodum Homeri illi uersiculi in mentem mihi uenerunt, quibus te in Deorum concilio concionantem introduxit, & indignanter comminantem te cathena quadam aurea omnia sursum subducturum. Etenim dixeras, cathenam coëlitus te dimissurum, ac tunc si uelint, omnes Dij ex illa pendentes, quamuis certatim summo studio te coharentur detrahere, nullo tamen modo te loco essent moturi. Te uero, si lubitum foret, nullo negotio uniuersos, unà cum terræ & uasto gurgite ponti uelle subducere. Tunc equidem inusitato & admirando membrorum robore pollere mihi uidebare, ac mirificè inhorrescebam animo audiendo uersiculos. Nunc autem te ipsum uideo, unà cum cathena & uerbis tuis minacissimis à tenui filo, ut ais, pendentem: uidetur itaque mihi multò iustius Clotho arroganter gloriari posse, quod & te ipsum in sublime tractum, & ex colo pendulum uideat, quemadmodum piscatore ex calamo subductos contuentur pisciculos. IVP. Haud compertum habeo, quid istæ tuæ sibi uelint quæstiunculæ. CYN. Illud nimirum Iupiter, & per Parcas ac Fatum te obsecro, ne acerbè atque grauiter accipere uelis, si ueritatem ore liberiore protulero. Si enim ista, ut tu dicis, ita se habent, & Parcæ omnium rerum potestatem & gubernationem obtinent, & nihil à quoquam eorum, quod illis decretum est, immutari potest, cuius ergo gratia uobis nos homines sacrificamus? quamobrem hecatombas uobis ad aras adducimus, uotis expetentes bona nobis uestra largitione contingere? Neque enim uideo quem fructum ex tanta cura, & sacrificandi studio capimus, si neque malorum auersiones ipsis precibus inuenire possumus, neque aliud bonum diuinitus datum consequimur. IVP. Noui unde tibi istæ suppetant argutæ

I.
Quæstio &
argumentum
ex quo ca
quæ sequuntur
instruuntur

II
An idem Fortuna, Fatum & Parcæ.

III.
An & Iupiter Fato succumbat.

I. Conclusio.
ergo neq; sacrificandum
Dij, neq; ab ijs aliquid petendum.

& immodestiae interrogatiunculae, nempe ab execrandis & maledictis istis Sophistis, qui nulla providentia res humanas administrari garrunt. Itaque illi cuiusmodi crebris quaestionibus impietatis ductu perquirunt in hoc, ut à sacrificando & uotis nuncupandis auertant homines, tanquam uulgare quiddam esset. Nobis tamen earum quae apud uos aguntur rerum nullam curam esse, neque quicquam omnino posse in his quae in terris sunt negocijs, impudenter mentiuntur. Verum enim uero nequaquam talibus disputationibus implicati gaudebunt. CYN. Non per colum Parcarum, ô Iupiter, ab illis persuasus hæc te interrogavi. Disputatio uero nostra nescio quo modo eò progressa in hoc ipsum incidit, ac superuacanea hominum sacrificia esse confirmat. Rursus uero si uidetur, paucis te interrogabo, tu porro ne graueris, precor, ad quaesita respondere, & uide ut maximè providenter respondeas. IVP. Roga, si tibi ocium est talia nugandi. CYN. Ais ne omnia Parcarum nutu & decreto agi & fieri? IVP. Aio, sanè. CYN. Vobis uero relictam esse facultatem commutandi & reglomerandi? IVP. Nullo modo. CYN. Vis ergo, ut quod sequitur, inducam? siue clarum ac planum illud dixerò, seu secus? IVP. Clarum utiq; est. Nam qui Dijs sacra faciunt, nulla necessitate adducti sacrificant, sed alternæ retributioni seruiunt, perinde ac si bona à nobis mercarentur, aut alioqui honesto dediti colunt, quod uiderint esse præstantius. CYN. Et hoc abundè satis esse ducis, potissimum cum affirmes nullius utilitatis respectu fieri sacrificia, uerum bonitate quadam hominum præstantiora colentium. At si quis ex Sophistis illis præsto esset, haud dubiè ex te quæreret, quo nomine Deos hominibus potiores esse pronunciares, præsertim conseruos hominum existentes, eidemq; Parcarum imperio, quæ rerum sunt dominæ, subiectos. Neque enim, nisi me fallit opinio, illi respondebis, Deorum sortem hoc esse potiore habendam, quod immortales sint. Nam hoc ipso nomine infeliciores dicendi sunt. Homines enim & si aliud nihil, cerrè mors in libertatem uendicat. Cæterum uobis in immensum huius rei incommoditas protenditur perpetuæ seruituti mancipatis, quæ uario multipliciq; tractu sub lino subinde circumuoluitur. IVP. Atqui, ô Cynisce, hæc perpetuitas & immensa temporum series nostra est felicitas, ac uitam omnibus bonis affluentem agimus. CYN. Non omnes pari felicitate frui mini, ô Iupiter, uerum apud uos quoque præfinita est quædam dispar rerum fruitio, multis coniuncta perturbationibus. Tu quidem feliciter & beatè agis per omnia, cum Deorum summus imperator sis, possisq; & terram & mare subducere, quasi fune demisso. Cæterum Vulcanus claudus est, unus ex moechanicis camino & igne artem fabrilem exercens. Prometheus uero quondam etiam in crucem actus est. Quid autem patrem tuum commemorem, quem etiamnum uinculis constrictum tartareis sub umbris agere constat? Quinetiam nefandis amoribus uos capi perhibent, ac uulneribus indignè uiolari: præterea aliquando seruili conditione hominibus esse deuinctos, quemadmodum fratrem tuum Laomedonti dicto audientem fuisse. Apollinem uero apud Admetum egisse in seruitio inficiari non potes. Hæc quum ita sint, non uidetur mihi solida esse & sincera uestra felicitas. Sed sunt quidem uestrum nonnulli felices & egregiè beati, sunt rursus qui non item. Mitto enim ut latrocinio non secus atque nos dispolimini, neque non à sacrilegis compilemini, atque ex ditissimis ad extremam rerum angustiam in puncto temporis redigamini. Non pauci uero ex uobis & iam conflati sunt, aurei aut argentei existentes, quibus uidelicet hoc fataliter decretum iuerat. IVP. Vide, ut uerba contumeliæ plena in nos euomas Cynisce, ac te fortasse illorum aliquando poenitebit, intemperantis linguæ poenas sufferentem. CYN. Tolle minas ô Iupiter, certò enim persuasum habeo, nihil me mali passurum, quod ante te mihi Parca sufferendum non destinauerit. Quoniam neq; illos ipsos sacrilegos supplicio per te affectos uideo, sed plurimi manus uestras indennes effugiunt. Opinor uero in fatis non esse, ut capti scelerum poenas expendant. IVP.

Nōne

II.

Deos nō esse
potiores aut
beatiores ho-
minibus.
Conferat bon-
num immor-
talitatis per
inversionem.
Adimit & ca-
terarum re-
rum felicitas
tem, per dis-
tributionem,
uniusq; in-
commoda enu-
merando.

Nonne dicebam aliquem esse illorum, qui disputationibus suis deorum prouidentiam tollerent? CYN. Nimum pertimescis illos Iupiter, nec scire possum, cuius gratia. Proinde, omnia quaecumque dixerō, illorum doctrinam esse existimas. Ego uero ab alio quouis potius quam à te ueritatem peruestigare. Cæterum & hoc perlibenter ex te quærerem, quænam ipsa uobis esset Prouidentia, nunquid una ex Parcarum numero, aut an Dea quæpiam his longè potentior, tanquam illarum regina? IVP. Iam & ante tibi dictum est, nullo modo fas esse, te harum rerum nihil non nosse. Tu uero sub initium cum dixisses te unum quiddam quæsiturum, nullum finem facis apud me de rebus eiusmodi triuolis, ac scitu parum necessarijs, nugandi, & iam quidem disputationis tuæ summam, quò tendat perspicio, nempe ut planum facias in rebus humanis nihil fieri nostra prouidentia. CYN. Non meum hoc quidem est, sed tu paulo antè constanter affirmasti Parcas esse, quarum dispensatione gubernarentur & efficerentur omnia, nisi iam horum uerborum te poeniteat, ac quæ dicta sunt reuocanda putes, propulsoque fato de habenda cura deliberatis. IVP. Nequaquam, sed Parca nostra ope effecta reddit singula. CYN. Intelligo, ergo Parcarum famulos atque ministros uos esse perhibetis. Verum & sic illæ sunt, quas cuncta prouidere certum est. Vos autem non secus atque fabrilis quædam illarum instrumenta habendi estis. IVP. Qua ratione isthuc dicis? CYN. Ea nempe, quemadmodum & ascia fabro lignario, & terebrum cooperando non nihil adfert ad artem perficiendâ adminiculi. Nemo tamen qui quidem compos sit rationis, dixerit, hæc ipsa esse artificem, neque nauis ascia aut terebri opus dicenda est, sed eius qui nauem fabricauit. Non dispari ratione singula fabricans fatum putandum est. Cæterum uos sororum fatalium ascia & terebra estis tantummodo. Et, quemadmodum non iniquum uidetur, homines multò iustius Fato sacra facere debebant, ac ab illo bonorum largitionem postulare: cum illi irriter in ad uos cursitent, prece ac muneribus deuenerantes. At neque si Fatum sacrificijs & uotis colerent, rectè mihi facere uiderentur. Neque enim opinor, ullo modo fieri posse, ut Parcis quoque hoc immutare liceat, neque non aliquid eorum subuerrere, quæ initio illarum decreto immobili de singulis irreuocabiliter statuta sunt. Proinde, nequaquam æquo animo sufferret Atropos, si quis in contrarium stamen colitorferit, laborè Clothus dissoluens. IVP. Tu iam Cynisce neque Parcas quidē ipsas ab hominibus colendas esse cõrendis, sed uidere mihi omnia nō illibenter uelle cõfundere. Nos uero, ut maximè aliam ob causam nullam, certè ob diuinationem & oracula, neque non eorum prædictionem, quæ singula de quouis rato cõsilio decreta sunt, iure optimo colimur. CYN. In summa, nihil utilitatis adfert, ô Iupiter, eorum præscientia, quibus ea obseruatione deuitare nullo modo cõcessum est, nisi in hoc dicas, ut is qui certus sit hasta ferrea se moriturum, mortem queat effugere, ipsa uidelicet in cistam conclusa. Atqui fieri non potest, siquidem educit illum Parca ad uenandum, & hastæ obijciat. Ac Adrastus emissâ in suam cuspidem, ab illa quidem aberrabit: porro Cræsi filium perempturus est, quasi uiolento quopiam Parcarum decreto feratur in iuuenem. Sed neque illud quod Laio datum est, risu caret, nempe illud: Caue sis dijs nolentibus prolem seras (ait enim) Nam sobole suscepta, occidet te filius. Etenim superuacaneam atque adeo infrugiferam opinor esse admonitionem earum rerum, quæ non possunt non fieri. Quippe post acceptum oraculum, & prolem suscepit, ac deinceps à filio peremptus est. Quare non uideo, quam ob rem & mercedem exigatis propter uaticinium. Ut interim silentio præteream, quòd obliqua & ambigua, & quæ in utranque partem referri possunt, non paucis respondere soleatis, non admodum clarè explicantes, num ille trajecto Hale suum ipsius imperium euersurus esset, an Cyri. Vtrumque enim potest oraculum. IVP. Erat, ô Cynisce, Apollini quædam aduersus Cræsum causa simultatis & iracundiæ, propterea quòd illum pertenta uerat, carnes ouillas ac testudinem unâ elixando

Deos esse ministros Fati, neque ex se quæquam posse.

Consultat oracula & prædictiones, ab effectu & incertitudine. Historia est apud Herodotum lib. 1.

Sicilicet Cræsum, ut eodem libro.

elixando. CYN. At enim uero conueniens atq; adeo æquum & bonum fuerat, ut cum deus esset, ab omni iracundia foret alienissimus. Verum, ut mea fert opinio, fortasse ita in Fatis fuit, ut Lydus ille oraculo deciperetur, ac iam olim ne perspicua futura inaudiret illius stamini Fatum aduenerat. Vnde liquet uaticinium quoque uestrum, illius maximam esse partem. IVP. Nobis uero nihil facis reliquum, sed ut uideo, nequicquam dei sumus, qui neque prouidentia aliqua res humanas dispensare soleamus, neq; sacrificijs digni esse uideamur, sed reuera asciarum terriborumq; instar sumus. Ac sanè uideris me iure optimo ad hunc modum superbe contemnere, quod cum fulmine armatus sim, sustineam te impunè talia aduersus nos contumeliose differrentem. CYN. Feri o Jupiter, si mihi fatale est fulmine percussum interire, neque te ob istum quicquam in ius uocabo, sed potius ipsam Clotho, per te uulnus mihi incutientem. Neque fulmen quidem ipsum accusabo, quasi tam infelicitis ruinæ causa mihi extitisset. Veruntamen hoc quoque uos interrogabo, nempe te & Fatum, cæterum tu mihi illius loco respondeas uelim. Etenim minis tuis hoc in memoriâ mihi reuocasti, qui sit tandem, ut omissis tot sacrilegijs, præterea tot criminosis & uiolentis, & periuris hominibus dissimulanter posthabitis, unam aliquam ilicem aut lapidem, aut nauis uelum nihil mali unquam per iniusticiam merita fulmine feriat? Non raro quoq; hominem frugi & uiatorem spectatae sanctimonie? Quod uero compressis labijs obticuiisti Iupiter? Aut fortasse ne hoc quidem me nosse fas est? IVP. Sanè nefas est te ista inquirere. Tu uero extremè curiosus es, adeo ut me fugiat, qui nam tibi uoluptati sit istis me obtrudere. CYN. Proinde neq; hoc à uobis perquirendum mihi uideo, nempe à te & Fato & Prouidentia, quam ob rem Phocion uir sanctus & iustus, in tanta omnium rerum inopia atque angustia diem suum obierit, tum etiam ante ipsum Aristides, Callias autem & Alcibiades nepotes intemperantissimi omnium affluentia exuberabant, neq; non Medias multis sceleribus coopertus, ac Charops Aeginetes homo mascula Venere extremè infamis, à quo matrem suam fame necatam pro certo constat, Contrà Socrates undecim uiris traditus est, Melerus uero non item. Ad hæc cur Sardanapalus mollis atq; effœminatus, delicijsq; torus fractus regnauerit, Persarum uero tot ac tanti uiri uirtute longè optimi atq; clarissimi eius iussu in crucem subacti sunt, propterea q; factis illius parum delectabantur. Vt taceam, quæ in præsens fiunt, longum enim esset singulis per censendis immorari, quemadmodum mali & facinorosi per omnem uitâ faciliè agant, & feliciter omnibus rebus affluentes, cæterum boni ducantur & ferantur, paupertate, morbis & cæteris infinitis malis impliciti, ærumnosè cõsiliatæ. IVP. An ignoras Cynisce, quanta supplicia & cruciatus post hanc uitâ prauos & sceleratos homines manere soleant, aut in quanta felicitate uicturi sint boni? CYN. Orcû mihi narras, & Tityos & Tantolos. Ego uero si quid talium rerum est, haud obscurè cognoscam ubi Fato functus fuero. Quantum aut ad præsens attinet, uelim ut quantumcumq; hoc temporis in uita mihi exigendum est, ego interea omni felicitate perfunctus, tandem mortuus à sede cum uulturibus secur meum depasceret: uerû non ut hic in uita siti pressus, quæ admodum fertur Tantalus, in beatorum Insulis cum heroibus biberem, in Elysio prato constitutus. IVP. Quid ais? An non credis esse quædam parata supplicia, & pœnas malis destinatas, & honores ac forum iudiciale, ubi singulorum uita habita ratione cognoscendi expenditur? CYN. Audio Minoa quendam Cretensem infra talibus rebus cognoscendis atq; diiudicandis dare operam, ac mihi super illo quodque responde, est ne tuus ut fertur filius? IVP. Quam ob rem uero ista de illo quaeris Cynisce? CYN. Quos maximè afficit supplicio? IVP. Prauos uidelicet, cuius generis sunt parricidæ & sacrilegi. CYN. Quos autem ad Heroum contubernium amandare solet? IVP. Nempe bonos & sanctitate uitæ præcellentes, quiq; semet uirtute excoluerunt. CYN. Cuius uero gratia hoc facit o Jupiter? IVP. Propterea q; illi supplicia

Tacitè negat
prouidentia
deorû, ex effe
ctu rerum
humanarum
conditione.

Transit ad in
feros, & illo
rum suppli
cia ac pœnas,
eleuat quoq;
q; si qui cuius
modi sint, im
merito defun
ctis accidunt,
ut qui nō uo
luntate, sed fa
to peccarint.

supplicio, si uero honore remunerandi sunt. CYN. Cæterum, si quis nolens & inuito animo malè aliquid designauerit, num & hunc supplicio afficiendum condēnat? IVP. Nequaquam. CYN. Proinde, neq; si quis inuitus boni aliquid fecerit esse honore dignabitur? IVP. Nequaquam. CYN. Itaq; haud conuenit illi ô Iupiter ululū neque honore ornare, neque supplicio afficere. IVP. Qui uero nullum? CYN. Quoniam nihil nos homines animo uoluptario facimus, sed necessitate quadam ineffugibili ad hoc cōpulsī: si tamen uera sunt illa, quæ ante confessus es, nempe Parcam esse omnium rerum causam. Iam si quis alterum peremerit, Parca in culpa est, quæ admisit parricidium. Si quis sacrilegio deorum fana compilauerit, facinus à Parca sibi iniunctum admisit. Quocirca, si Minos rectè uti uelit iudicio, multo æquius Fatum pro Sisypho puniet, & Parcam pro Tantalo. Quid enim illi inuultū egerunt, quando iussis dicto audientes fuerint? IVP. Ampius quidem uel respondere tibi indignum facinus existimo, talia præsertim interroganti. Audax enim es & Sophista, ac iam quidem te relicto ab eo. CYN. Debebam equidem adhuc & hoc ex te quæsisse, ubi nam locorum Parcæ degerent, aut quomodo res tantas tam exacta cura & cogitatione queant assequi, præsertim illis tantum tribus existentibus. Etenim laboriosam & minimè felicem atq; iucundam uitam mihi uidentur agere, tantis simplicitatē negocijs. Et quemadmodum uerisimile est, ipsæ quoq; Fato parum propicio & fauente in lucem sunt æditæ. Itaq; ego, si mihi daretur optio, nequaquam cum illarum uita meam commutauerim, uerum eligerem potius, ut adhuc egentius agerem, quàm ut colo Parcarum assiderem, tantis negocijs & difficultatibus referro, obseruans singula. Cæterum si tibi graue est ô Iupiter, ad hæc respondere, etiam his contenti erimus, ad quæ respondisti. Satis enim est, quod de Fato & Prouidentia sermonem nos non celaueris. Reliqua fortasse in Fatis non est ut audiam.

IUPITER TRAGŒDVS.

VINCENTIO OSSOPOEO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Eiusdem propè argumenti & hic Dialogus est, nisi quod hic Epicureum etiam quendam introduci, qui deos omnino negat ullos esse, nedum prouidentia sua mundi gubernare, fortuitoq; ac temerè omnia geri contendit. Deinde & ipsa tractatio in plures personas spargitur, ac tota dramatica est. Principio enim Iupiter fingitur, audita disputatione Timoclis Stoici, & Damidis, eius quem modo dixi, Epicurei, grauiter incensus: ac metum pariter atq; dolore commotus esse. Cuius rei causam, dum ceteri ab eo inquirunt, eandemq; disputationem ab iisdem illis iterum instaurari audiunt, tandem consilijs mutuo inter se collatis, generale deorum omnium conciliū, super eadem re congregandum, decernitur. Conuocatis itaq; per præconem Mercurium, uniuersis, & iisdem pro sua cuiq; dignitate, assignatis sedibus, cum diu inter se, de cōfessu altercati fuissent, postremo imperato silentio, Iupiter cum magna perturbatione, totum negotium, ac summā disputationis illius, ex onit admonens, & ob oculos imminente posito periculo, exhortans, ut in cōmune omnes consulere, & malo huic remedium aliquod querere uelint. Primus igitur, accepta dicendi potestate, Momus, graui obiurgatione deorum securitatem ac negligentiam reprehendit, ut qui & malos euehi sinant, & contra bonos ac iustos opprimi, neq; responsa certa & expedita hominibus dent, neq; etiam poetarum scripta aboleri faciant, per quæ stupra, adulteria, bella ac seditiones ipsorum euulgentur: quare quicquid huius accidat, ipsorum culpa atq; inertia accidere. Atq; hinc oratione ad ipsum Iouem conuersa, etiam exemplis hæc confirmat. Post quem cum alij alia censerent, omnium frè sententijs idem consutat: uel quod per se absurde & inutiles essent, uel quod absurda & incommoda ex ijs secutura. Præcipuè uero Apollinis consilium reprehendit. Cuius etiam oraculum super euentu & uisoria disputationis huius prolatum ob uanitatem, irridet. Ob quæ Hercules, cum ipse postremus sententiam dixisset, audiretq; satis prohiberi sese, quo minus sacra, ac templa sua, ui contra impios tueri posset, cō tandem redit, ut dicat se malle apud inferos esse, atq; ibi ab umbris metui, quàm inter deos contemni, ac pro nibilo haberi. Quæ dum ita geruntur, interea noua occasione fingitur Hermes ille Agoræus, qui Athenis ad porticum Poecilæ consecratus stabat, propterea aduenire, ac nunciare disputationem Damidis & Timoclis iterum iam inco-

ptam

ptameffe, & ad eam magnam hominum multitudinem confluere. Relicto igitur confilio, ad aufcultandum omnes conuertuntur. Porro tota Timoclis difputatio in hoc uersatur, Deos eſſe, ac providentia illorum omnia gubernari, idq; argumentis hiſce confirmat. Primo, ab ordine ac curſu rerum naturalium, quæ omnes ſuis ac certis uicibus redeant ac uariantur. Deinde autoritatibus & testimonijs poetarum, Homeri & Euripidis. Poſt hæc, communi conſenſu gentium, qui deos uenerentur, ſacrificijs & aris conſtitutis. Inde & ab effectis, quia oracula dant, & fulmina Iupiter iaciat. Poſtea autem & à minori collatione ac ſimilitudine à nauium gubernatoribus ſumpta, quòd ut illi nauigia ſua, ſic deorum providentia mundum adminiſtrct. Vltimo etiam à ſigno & conſequenti: quia aræ deorum ſunt, quæ nullo modo futura fuerant, niſi & dij eſſent. Ad quæ ſingulatim reſpondens Damis. Primum argumentum de naturali rerum ordine, à diuiſione diluit, eſi talia quædam ſiant, non tamen cum ordinem à Dijs ideo certum conſtitutum eſſe, Conſutatione, ut apparet, non ſatis efficaci. Autoritates autem poetarum, ab ipſorum officio, & contrarijs testimonijs elcnat. Conſenſum præterea gentium, ab eo quòd quanquàm deos colant, non tamen eoſdem omnes, & quidam etiam ſæda ac turpiapro Dijs habeant, impugnat. Deinde & oracula, & fulmina eiuſmodi eſſe ait, ut hæc ex naturali cauſa ſiant, Ioue iam olim in Creta ſepulto, illa autem ambigua & obſcura, nihil certi prædicant. Similitudinem uero naucleri diſſoluit, ex diſſimilitudine rerum comparatarum, oſtendens diuerſa omnia in hoc mundo, atq; in nauibus eſſe. Vltimum à ſigno locum, ut frigidum ac friuolum, eludere tantum ſatis habet.

M E R C V R I V S.

Exordiū ab attentione et rei magnitudi-
ne, quam i-
pſis etiā uer-
bis exprimit.

I V P I T E R, quid animo cogitabundo tecum cōmiſciens loqueris, pallidus obambulans, ac Philoſophi colorē uultu præ ſe ferens? Quin mecū iſta comunicas, & me propter rerum difficultatem, qua premeris, in conſilium adhibes. Haud enim famuli tui nugæ habebis contemptui. M I. Sanè magne parens hominum rex atq; deorū, Te precor en glaucis oculis Tritonia Pallas, Fare age, ne celes, quos ſine hæc cognita nobis, Quod te conſilium dubio ſub pectore uerſat? Cur gemis? & tacito pallor ſubſurgit in ore? I V P. Nunquam grauis reſ uſ la ſic dici poteſt. Non paſſio, non ullus uſpſiam dolor. Sed nec calamitas ulla ſic tragica & mala eſt. Quæ ſit dolori conferenda cœlitum. M I. O Phœbe qualibus incipit proceſſijs. I V P. O peſſimum genus mortalium, Tuq; ô Prometheu, me quibus afflixiſt malis? M I. Quid eſt? nec em celabis hæc domesticos. I V P. O murmur ingens fulminis magnicrepi. Quid utilitatis addis aut adfers mihi? M I. Compelſce iracundiam, ſi tragica magniloquentia, quemadmodum illi tibi pares eſſe nequeamus. Neq; enim totum Euripidem deuorauimus, ut tibi dictis poëticiſ eſ fabula petitiſ ſubſeruiamus. I V N. An nobis obſcurum eſſe opinariſ triſtitiæ tuæ cauſa ſam cuiuſmodi ſit? I V B. Noſti nequaquam, eſſi grauius quiddam boës. I V. No- uiecaſtor dolorum tuorum ſummam, quibus diſcruciaris. Neq; tamē uociferor aut cociſo, quiſſpe quæ iam ſæpenumero præter morem eiuiſmodi per te ſim paſſa con- tumeliam. Valde igitur credibile eſt iterum aut Danaës cuiuſpſiam, aut Seme- les, aut Europæ inuentæ amore te angi. Deinde uero aſſumpta imagine, aut tauri, aut ſatyri, aut aurum te factum uelle per impluuium in ſinum amatae puellæ in- fluere. Hoc enim haud dubitanter ſignificant crebri iſti tui gemitus & ſuſpiria, neq; non lachrymæ. Præterea pallor quoque non alterius rei quàm amoris argu- mentum eſt certiffimum. I V P. O beata, quæ reſ noſtras in amore & talibus ludi- criſ ſitas eſſe opinariſ. I V. Et quid aliud te niſi hoc ſollicitat Iouem exiſtenteſ? I V P. In extremum diſcrimen reſ noſtræ perductæ ô Iuno, & planè, ut eſt in pro- uerbio, in acienouaculæ conſtitutæ ſunt, ut aut colamur amplius, oblatiſ in ter- ra ſacriſ fruenteſ, aut neglectui demur ab omnibus habiti contemptui, ac nullius quidem momenti eſſe uideamur. I V. Nunquid terra Giganteſ produxit iterum? aut nunquid Titanes diſruptiſ uinculiſ, deuicti atq; cuſtodia rurſum aduerſus noſ arma & uim parant? I V P. Conſide, nam reſ inferæ cœleſtibus extra omne ſunt periculum. I V. Quid ergo aliud rei grauiſ & acerbæ accidiſ? Neque enim ui- deo, quando talia nihil te conturbant, quam ob rem nobiſ Poluſ aut Ariſtodemuſ pro

Hiſtrionū no-
mina ſunt, ut
infra.

pro Ioue apparueris. IVP. Timocles ille Stoicus & Iuno & Damis Epicureus heri nescio quo initio in eam delari disputationē de Prouidentia disseruerunt, in magna probatorum hominū frequentia & celebritate populari, id quod omnium maxime me conturbauit animo. Ac Damis quidem neque Deos esse, neque omnino eorum quæ fierent curam ullam habere, aut ea ordine gubernare impudenter affirmare non uerebatur. Cæterum optimus ille Timocles nostras partes omni studio rueri conabatur. Deinde multa turba hominum certatim accurrentium confluente nullum finem sortita est disputatio. Etenim hoc fœdere initio ab utrisque discessum est, ut in diem posterum de integro reliqua nondum discussa adcuratius examinarent atque perpenderent. Et nunc omnes suspensio ad audiendum inhiant animo, uter uictoriam adepturus sit, ac ueriora prolaturus. Videtis periculum, quàm omnibus modis in angustum res nostræ coactæ sunt, in uno utroque periclitamur, & ex duobus alterum euenire necesse est: ut aut omnia nostra habeantur contemptui, & solum inania quædam uideantur uocabula: aut ut ea pietate colantur, quæ prius culta sunt, si Timocles disputando superior euaserit. IVN. Periculosissima profecto sunt illa, nec temere Iupiter more tragico propter illa efferebare. IVP. Tu uero Danaës aut Antiope alicuius potius cogitatione me implicatum esse opinabare, cum ita exanimatum me esse conspiceres. Quid igitur ô Mercuri & Iuno & Minerua nobis faciendum est? Quin & uos consilij promptè inuenti partem expromitis. MER. Ego quidem coacto propere concilio hanc rem communi omnium deliberationi offerendam esse existimo. IVN. Et ego huius accedo sententiæ. MI. Atqui mihi diuersum uidetur ô pater, ne uidelicet excitato tumultu cœlum terrore compleas, neue palam fiat hanc ob rem te tumultuari aut consternari animo. Cæterum priuato tecum consilio effectum reddas, ut Timocles disceptando potiatur uictoria, Damis uero omnium risui expositus atque subsannatus ex disputatione abeat. MER. At qui ista non manebunt obscura & tacita Iupiter, cum philosophis in propatulo futura sit disceptatio. Ac tu quidem tyrannum agere uideberis, si de tantis rebus, ad omnes communiter pertinentibus, cum reliquis nihil communicaueris. IVP. Quin ergo iam ut in concionem ueniant proclamas, ut mox præsto sint omnes. MER. Recte mones, Heus uos superiocyus in concilium omnes conuenite, ne cunctemini, confluite omnes, uenite maximis de negocijs collaturi consilia. IVP. Adeone nudis ô Mercuri & uerbis simplicibus, ad hæc solutis præconem agis, præsertim maximis de rebus Deos conuocans? MER. Et qui nam alia ratione expetis Iupiter? IVP. Rogas? Aequum esse opinor, ut præconium tuum nonnullis uersiculis ac magniloquentia poetica exornes, ut hac impulsu studiosius & frequentius confluant. MER. Sanè. Veruntamen hoc poetarum & rhapsodorum est officium. Porro, ego minime sum poeticus, adeo ut præconium quoque corrupturus sim, si uersiculis cōsarcinatis & malè coherentibus proclamarem. Ac risui ero omnibus ob uersiculorum structuram parum concinnam. Itaque & Apollinem in dandis oraculis rideri à nonnullis uideo, dum multa securo animo inuoluit, & data opera obscurat, ne omnino audientes ocio indulgeant, sed expendant uersiculos. IVP. Proinde Mercuri, Homericos uersiculos plerosque admisce præconio, quemadmodum ille nos conuocare consueuit. Credibile autem est illorum te commemorasse. MER. Profecto non admodum promptè & callidè, tamen periculum faciam. Ergo Deam nemo nec mas nec foemina desit, Insuper Oceani sint omnia flumina præsto, Omnes summa Iouis nymphæ quoque tecta frequentent. Cuncti in concilium gressu properate citato. Vos quibus oblati cedunt sua munera sacris. Præterea quotquot mediæ seu fortè secundæ Classis erunt, seu quos tenet ultima, seu qui Penitus obscura diuorum sorte fruuntur, Degentes pingues cupidi nidoris ad aras. IVP. Euge ô Mercuri, optimum egisti præconem, ac iam plenius uis conueniunt. Quapropter assumens illos in sedes colloca, pro sua quæque dignitate. Priores quidē sedes occupent aurei, post hos locetur argentei, deinceps uero subsequantur quotque sunt elephan-

an ac summa totius negotij.

Deliberatio de consilio cogendo.

Sententia.

Concilij indicatio.

Ordinis seu classis decorum confessus eorumdem.

Face: a. f. h. o.
quasi homi-
nū quoq; mo-
res pertrin-
git, apud
quos ubiq; il-
lud. τὰν ἀρε-
τῶν καὶ τὰν
ἀρετῶν καὶ
οἱ χεῖρονται.
ἢ Græc. ἡ ἀ-
ρετὴ τῶν κα-
τὰ τὸν νόμον
τῶν θεῶν.
secundū cen-
sus.
Contentio de
consp. ssu.

Pentecle pa-
gus Atticus
niet, ad tribū
Antiochidē
p. rtinens, ut
Stephanus, et
Pentelium
m. ns ibidem
ub: Latomie
fuere, ut Pau-
sanias in At-
ticis.

Inter Zeu-
gitas græcē,
que tertia
classis Athe-
nicis, si erat.
Nam totā ci-
uitatē in 4
Classes diuise-
rat Solon in
Pentacosto-
nymos,
ἢ Hippada,
zeugitas & Thetas. Vide Plutarchum.

tinis, his postremo succedant ænei atq; lapidei. Verum in his etiam ipsi Phidias aut
Alcamenis, aut Myronis, aut Euphranoris, aut talium consimilium artificum gra-
tia præhonorantur. Cæterum uulgares illi nulla arte nobiles, longè alicubi conclu-
si in angulum locentur cum silentio, complentes tantum concionem. MER. Fient
ista ut imperas, ac sua quisq; ut par est sede dignabitur. Atqui hoc neutiquā promp-
tum aut nosse procliuè est, si quis illorum aureus fuerit ac multitudine talentorū
præpoderet, opere uero non ita insignis sit, sed priuato penè ac uulgari & minimè
artificio, si Myronis æneis ac Polycleti & Phidias & Alcamenis lapideis confera-
tur, quo nam locandus sit, si artem præferendam esse putas. IVP. Oportebat qui-
dem ad hunc modum fieri, sed tamen aurum antefendum est. MER. Intellico,
nempe iubes ut per opulentiores delectu habito, nō ex optimatibus electim locen-
tur, atq; etiam à precio. Proinde, uenite priora sedilia occupaturi uos aurei, Atta-
men ut uides Iupiter soli barbari præsidebunt. Etenim cuiusmodi nam græci sint
animaduertis, pleni quidē uenustate ac gratia, neq; nō uultu honesto & liberali, et
quantū ad artificij præstantiam attinet, probè culti & perpoliti, nō tamen nisi lapi-
dei aut ænei uniuersi. Aut qui ex illis maximis sunt ac sumptuosissimis impensis fa-
bricati, elephantini sunt, modicū ab asperso auro splendorē retinentes, quippe q̃
tantū colorati sunt, pauloq; facti nitidiores. Ceterū intus sublignei quidem illi, tota
que muscarū examina interne cōuersantia cooperientes. Porro astit ipsa Bendis &
Anubis ille, & propter hunc Artis, præterea Mithres in uniuersum ex solido auro
conflati sunt, & graues & multi reuera precij. NEPTV. Et qui hoc tibi iustum uide-
tur Mercuri, ut Aegyptium illum canino rictu de formem mihi anteferre nō uere-
aris, præsertim Neptuno existenti? MER. Rectè dicis, at te quidē o Neptune Ly-
sippus tantū fecit æneū & pauperem, quippe Corinthijs tunc aurū nō habentibus.
Hic aut omnibus metallis longè est opulentior. Vides itaq; patiēter & placatè hoc
tibi sufferendū esse, si huic postponaris: neq; indignandū est, si is cui tātus nasus est
aureus, tibi prælatus fueris. VE. Proinde Mercuri, me quoq; assumptam transfer ad
Deos aureos qui præsidet, sum enim aurea. MER. Minimè o Venus, quantum
quidē ego uideo. Sed nisi prorsus hallucinor aut cecutio, ex lapide cādidō ex mon-
te Pētelis exciso opinor, cū ita uisum esset Praxiteli Cnidjs Venus facta tradita es.
VE. Atqui grauissimū simul ac fide dignissimū testem Homerum tibi producā, sur-
sum ac deorsum suis in rhapsodjs auream Venerem me esse perhibentē. MER. Sed
enim ille ipse quoq; Apollinem prædiuitem & opulentū esse adfirmat, nihilo secus
tamen iam ipsum in extremis sedentem conspicies, à latronib. contumeliosè affe-
ctū, atq; etiā fidibus cytharæ compilarū. Quare & tu contenta esto, equi boni q̃ cō-
sulens, si non prorsus in locū seruile & sordidū detrusa, concioni interesse cogare.
COLOSSVS. Quis uero mecū in contentionē descendere audeat, cū & solē me esse
conspiciatis, & tanta mole spectabilem. Cæterū, si non magno admodū ingenio &
artificio Rhodij me sculperē dignati sunt, tamen & alios pari arte ad nostri arche-
typum sedecim deos aureos formauerunt. Quapropter ratione probabili omnī
preciosissimus merito æstimandus essem. Artis uero atq; operis præstantia & nobi-
litas tanta pensatur magnitudine. MER. Quid uero factū opus est o Iupiter, si qui-
dem & hoc non mediocrem mihi adfert iudicandi difficultatem. Etenim, cum ad
materiam oculos deflexero, totus quidem æneus est. Porro, cū apud anīmū meum
perpendo, ex quot talentis conflatus est, præter hippada quingentos excusurus est
modios IVP. Quorsum uero attinebat & hūc interesse concioni, sua magnitudine
aliorū paruitatem expositurū contemptui, neq; non ob dignam sedem nos pertur-
batur? Vex enim uero o Rhodiorū optime, & si maximè oibus aureis anteponen-
dus esses, quomodo præsidere possis, nisi cæteri oēs exurgant foras, ut soli tibi ad
sedendū locus pateat atq; sufficiat, oī spacio uel alteris tū natibus occupato. Quo-
circa rectissimè feceris, si stās cōcioni intētus fueris, inflexo in cōciliū capite. MER.
Ecce rursus altera in discernēdo mihi difficultas obijcitur. Aerei enim etis utriq;
eius.

⚡ Rhodium intellige de quo Plinius lib. 34. cap. 7.

eiusdemque artificij, nimirum in Lysippi officina uterq; formatus. Et quod maximum est, generis nobilitate pares, utpote Iouis filius Dionysus ille cum Hercule. Vter ergo illorum anteferendus est alteri? Siquidem de loco pugnat inter se ut uides. IVP. Nimum uero cunctamur Mercuri, iam dudum concionatum esse oportuit. Quare in præsens quidē nullo habito discrimine, sessum eant promiscuè, ubi cuiq; uisum fuerit. Deinceps uerò hisce de rebus cogetur de integro concilium, ac deinde certum habebō, qui mihi hac in re ordo constituendus sit. MER. Sed o Hercules quàm pro more solito tumultuantur, cum uociferatione quotidianam illam distributionem efflagitantes. Vbi est nectar? Vbi relictā ambrosia? ubi sunt hecatombæ? ubi sacrificia? IVP. Compesce illos Mercuri indicto silentio, ut intelligant cuius gratia accersiti sint, eiusmodi nugis posthabitis. MER. Atqui non omnes græcam linguam capiunt Iupiter, ego uerò uarias linguas minimè sonare calleo, ut Scythiis & Persis & Thracibus ac Celtis intelligibilia prædicem. Consultius itaq; factu opinor, si manu signo dato silentium imposuero. IVP. Quin ergo facis. MER. Euge: Pythagoricis taciturniores tibi facti sunt, itaq; iā tempus est concionandi. Vides ut omnes oculos in te coniectos habeant, cupidè atq; desyderanter expectantes, quid nam dicturus sis. IVP. At quod ego parior Mercuri, cur tibi exponere uerear filio existenti meo. Haud tibi obscurum esse reor, quàm impendio audax ego semper & magniloquus in concionibus esse soleam. MER. Satis compertere noui, ac profectò magno metu consternatus eram concionantem te audiens. Maximè uero quando minabare te terram ex ipsius fundamentis euulsam, & pontum unà cum dñs sursum tracturum, aurea illa cathena ex alto demissa. IVP. Atqui nunc o fili, nescio quomodo siue præ magnitudine periculorum impendentium, siue præ multitudine præsentium, cōuentus enim ut uides est frequētissimus, animus confusa mente mihi penitus obstupuit, planeq; sub trepidanti lingua constricta esse uidetur. Et quod omnium est absurdissimum, orationis quoq; multum diuq; meditatæ proœmium mihi excidit, quod adorna ueram, ut exordio erga illos uterer bellissimo atq; luculentissimo. MER. Perdidisti omnia o Iupiter, cæterum illi tuo silentio in suspicionem uenient, ac grande aliquid malum se audituros expectabunt, cuius gratia tu ita lente & cunctanter ad dicendum progredieris. IVP. Vis ergo Mercuri, Homericum illud proœmio illis occinam? MER. Quale nam? IVP. O superi dicis animos attendite nostris. MER. Apage, iam enim abunde fati ista sub initium nobis per contumeliam inculcasti. Veruntamen, si consultum uidetur, uersiculorum odiosam difficultatem missam facito. Cæterum unam aliquam ex Demosthenis orationibus aduersus Philippum habitis, quæcunq; argumento tuo appositissima uidebitur, desume, pauca quædam immutans. Facies hoc multorum rhetorum exemplo, quibus idem facere nunc solenne est. IVP. Rectè sanè dicis, confarcinatam quandam rhetoricam, neq; non promptā & facilem perplexis & animo hæsitantibus. Proinde facto aliquando principio exordiar. Pro magna pecuniarum copia o uiri Dei uos electuros opinor, si palam uobis fieret, quid tandem illud sit, cuius gratia in hunc coetum estis accersiti. Quod cum ita sit, consentaneum est, ut me dicentem attentis audiat animis. Porro o Dñ præsens quidem tempus emissa uoce propemodum loquitur, instantibus periculis omni conatu ac studio uobis occurrendum esse. Nos autem ad hæc summa ope providenda parum sollicitè affecti uidemur. Iam uero, quoniam Demosthenis subsidaria uerba me deficiunt, hæc ipsa uobis manifestius declarare statui, propter quæ perturbatus animo, conuocata concione concilium coëgerim. Heri enim, ut nemini uestrum obscurum esse opinor, cum Mnesitheus Nauclerus obseruatam ex undis nauem, quæ ad Caphareï scopulos ferre illisa perisset, sacra persoluisset, accepti epulis in Peiræo conuiuium agitabamus, quotquot nostrū à Mnesitheo uocati eramus ad sacrificium. Deinde oblati libaminibus uos alius alio, quo cuiusq; ferebat animus, secessistis. Porro autem ego, necdum enim profunda erat uespera, in urbem

Amplificatio
negocij ex cō
sternatione a
nimi.

iliados 8

Oratio Iouis
quæ causā cō
filiij cōuocati
exponit.
Exordium ab
attentione. Et
prima Olin
thiaca sump
tum.

Narratio.

regressus sum, ut tempore pomeridiano otiosus ab animo deambulare in Ceramice, simul mecum sedula agitatione Mnesitheis tenue ac frugale, ne dicam sordidum cōuiuium perpendebam, qui cum sedecim Deos epulis acciperet, solummodo gallum sacrificauit, senem quidem illum, ac iam mucos & pituita laborantem. Thuri præterea grana quatuor iam prorsus putrida, adeo ut prunis iniecta statim extinguerentur, ut neque summæ nares emergente fumo cōtingeret, præcipue uero cum rotas hecatombas ample & liberaliter polliceretur, iam naui appropinquante scopulis certo inclusa periculo. Interea dum hæc mecum uoluerem in animo, ad porticum Variam progrediendo delabor, ubi consistens ex improviso inusitata hominum multitudinem conspicio: partim quidem illorum intra porticum, partim uero ipso sub Ioue, insuper nonnullos uociferantes ac mira peruicacitate disceptantes, inque sedibus consedentes. Tandem uero rem ipsam facile cōiectura assequutus, nempe Philosophos esse ex cōtentiosis illis & rixosis, uolui propius admoto gressu exploratius intelligere, quid nam illud esset, cuius gratia inter sese tantopere digladiarentur. Ac me illico nube ex crassioribus illis circumuolutum illorum habitu exornauit, proluxa quoque barba attracta, per omnia non inepte philosopho similem turbe memet immisi. Multis uero qui mihi obsistebant cubito è uia protrusis, ingredior omnibus ignorantibus quis essem. Cæterum intra turbam iam consistens, offendo Damidem illum Epicureum hominem perditissimum, ac Timoclea Stoicum uirorum longe optimum pertinacissime disceptantes. Itaque Timocles largo sudore perfluens, præ nimio clamore iam penè uocem amiserat. Damis uero risu sardonio diffuens magis ac magis Timoclea exasperabat. Porro omnis illorum sermo de nobis habebatur. Etenim execrandus ille Damis, humanarum rerum nihil à nobis prouideri affirmabat, neque eorum quæ in terris fierent quicquam nobis curæ esse. Breuiter, nihil aliud quam in uniuersum nos non esse, tanta uero comprobandi eius ualuit oratio, erant quoque nonnulli qui laudarent illum. Alter uero nempe Timocles nostra optimè sentiens propugnabat, indignabatur quoque, ac omnibus modis hunc stem pugnans inuadens lacestebat, curam & sedulitatem nostram collaudans, ac planum faciens cum ex mundo, tum omnium rerum conuenienti ordine Deos esse, quodque per nos ordinatim disponerentur singula. Nec defuerunt quibus & ille fuit admirationi, eius orationem non improbantibus. Verum iam extremè defessus erat, ac grauiter & laboriose loquebatur. Vniuersa autem turba in Damidem coniectos habebat oculos. Cæterum cum ego Deorum existimationem periclitantem animaduertem, iussi nocte ocyus circumfusam cōuentum dissoluere. Abierunt ergo ex composito ut die postero inchoatam de dijs disputationem ad finem deducerent. Inde ego multis me domum abeuntibus comitem adiungens inter eundem audiebam Damidis uerba certatim in cœlum ferri, atque à pluribus sic ora modum probari. Præsto tamen aderant etiam qui dicerent nihil esse præiudicandum, sed expectandum, siquid in crastinum ipse quoque Timocles dicturus esset. Hæc sermè sunt quorum gratia uos conuocari iussi. Non modica uero sunt hæc & Dijs, si ratione diligentius inita cōsideraueritis omnem nostrum cultum, omnem gloriam nostram ac prouentum ipsos esse homines. Porro autem illi si persuasi in eam cogitationem discesserint, aut omnino deos non esse, aut si sint, res tamen humanas nulla illorum administrari prouidentia: periculum est, ne omnia nobis in terris negentur sacrificia, subtrahantur munera, cultus intercipientur, ac ne quicquam sublimes in cœlo collocati cum fame cōstitemur, diebus festis & solēnitatibus, & certaminibus, & sacris, & ludis nocturnis & pompis orati. Super tantis itaque rebus in præsentia quidem æquum esse opinor, ut omnes collatis consilijs accuratè perpendamus, si quæ imminētibus periculis salutem inuenire queamus. Tum quæ potissimum ratione adiutus Timocles potitur uictoria ac ueriora dixisse uideatur. Damis uero conuictus atque confusus auditoribus rei suæ exponatur. Cæterum ego Timocle non admodum confido, quasi per omnia destitutus auxilio uicturus esset, nisi nonnihil opis per nos illi allatum fuerit. Facit o

Mer-

Amplificatio
rei à periculo.

Sententia, siue
Petitio.

Mercuri præconium quod lege fieri cautum est, ut surgentes consulant. MER. Audi, ac silentio linguam cohibe, ne turba. Quem ex Dijs maioribus animus ad cōcio nandum impellit, quibus cōsentaneum est: Quid ergo rei est, nemo surgit in medi um, sed cuncti ora tenetis, fortasse earum rerum magnitudine, quæ expositæ sunt, obstupefacti. MOMVS. At uos sic muti tellus fiat & unda. Ego uero si mihi cum quadam dicendi libertate copia fandi concessa fuerit, permulta haberem ô Iupiter quæ in præsentiarum conferrem in medium. IVP. Confidenter dic ô Mome, at que interrito animo, uidere enim utile quiddam ad rem præsentē libere proloquu turus. MO. Proinde ô Dei, agite, cuncti attentissimis estote animis. Ego enim iā olim admodum expectabā in eam difficultatem res nostras delapsuras, ac multos eiusmodi Sophistas nobis suppullulatu ros, iam dudum prospexi animo, à nobis i plis tam abominandæ atq; inauditæ audaciæ causam suscipientes. Et sanè per æqui tatem indignū facinus est, eam ob rem irasci Epicuro, aut eius assecdis, eiusq; disci plinæ successoribus, si talia de nobis suspicati sunt. Quam enim æquam opinione de nobis illis habendam esse contendat quispiam, quando tantam omnem rerum perturbationem in uita uideant. Bonos quidem ex illis, ut quisq; agit uitam maxi mē inculpatā, potissimū negligi, paupertate, morbis ac iugo serui indignissimē afflictos opprimi. Cæterum homines facinorosos nefarijs sceleribus cōtaminatissi mos, honore & dignitate priores esse, diuitijs extructissimis affluere, melioribus imperitare. Quin etiam sacrilegos nullis supplicijs multari, uerū concessa impuni tate tuto latere. In crucē uero subigi, ac uarijs modis pulsari eos, qui nihil mali sunt cōmeriti, per iniusticiam delinquentes. Hæc itaq; cum uideant, iure optimo talē de nobis opinionem obtinent, nihil prorsus nos esse. Maxime uero quando oracu la prædicentia audierint, quale est illud, Traiecto Hale maximū subuerteres imperi um, Haud quaquam planē manifestantia, num suum ipsius, an hostium imperium subuersurus sit. Et iterum uxorū Salamis charissima pignora perdes. Etenim & Persæ, ut opinor, & Græci iuxta è mulieribus editi sunt. Cæterū auditis etiam rha pspodis illis quod & amoris operā demus, quod uulneremur & seruiamus, quod uin culis constringamur, quod moris seditionibus dissideamus, atq; id genus innume ris alijs rebus satis ridiculē simis impliciti, præsertim cū beati atq; immortales es se contendamus, quid uero aliud perinde, quam riderent, facerent, ne flocci quidē nostrā diuinitatem æstimātes. Nos porro indignē ferimus, si qui sunt homines, nō prorsus uecordes, & mentis inopes, qui ista differunt, ac omnem nobis providenti am extorquent è manibus, cum potius contentos nos esse oporteat, si nobis etiam dum nonnulli sacra facerent, talia flagitiose delinquentibus. Ac mihi hoc loco ô Iu piter (soli enim sumus, nec ullus hominum in hoc cœtū præsto est, extra unū Her culem ac Dionysum & Ganymedem & Aesculapium, qui nothi sunt & Dij ascri pti) cum ueritate responde, quando uero in tantum res humanæ tibi curæ fuero, ut habita ratione perpendisses, qui nam illorū prauī & mali, aut iusti ac boni essent. Haud quaquam uero in hanc curam unquam te incubuisse dixeris. Itaq; nīl Thebe us ex Trezene Athenas profectus, iugulasset in itinere maleficos, sanè quantum ad re & providentiā tuam attinet, nihil obstarēt, quō minus non uiuerent & Scy on & Pityocampes & Cercyon, aliq; innumeri parricidijs & latrocinio uiatori bus negotium ualde securi facientes. Ac nīsi Eurystheus homo cum iustus tum multū providens singulari humanitate impulsus, singulis apud quosq; diligenter exploratis, hunc famulum suum emisisset, hominem manu promptū factisq; stre nitum, & ad obeunda pericula ac labores suscipiendus interitū, nunquam tibi ô Iupiter Lerneæ hydra in mentem uenisset, nunquam aues Stympthalides curæ fuis sent, multo minus equi Threisi. Quando uero Centaurorum contumeliosa temu lentia memor fuisses unquam. Atqui, si uerum proferendum est, tantum compres sis manibus in Olympo desidemus, tantū hoc inconniuentē obseruantes, si quis li cet atq; sacrificet, ac circa aras incenso thure uaporet. Porro autem res cæteræ teme

Aludit ad morem Atheniensium.

Orationi Momii qua deorū ob iurgat securi tatem, eamq; causam esse dicit, totius huius mali, & contemp tui. Socordia in puniendoma los, & prouehendo bonos

Obscuritas oraculorum. Herodotus li bro 1.

Ibidem lib. 7. Stupra. Adul teria, & bella

Asseratio per Apostro phen quæ Iouē exemplis quoq; supra dictis cōuin cit.

re iuxta fluxum feruntur, ut quisque illas fortuito attraxerit. Itaque meritis nobis digna ac iusta patimur, atque etiam amplius patiemur, ubi homines post pusillum suspicientes animaduverterint nihil se utilitatis consequi, ramer si nobis sedula pietate sacrificarint, & oblati libaminibus litauerint. Deinde, breui uidebis ab ipsis Episcureis nos rideri contemptissime, haberi pro abiectissimis, Metrodorus uero & Damidas suis disputationibus inualefcere, propugnatores autem nostros ab illis iugulari. Quare nostrarum erat partium, his rebus finem imponere ac periculis emergentibus mederi, illisq; summa ope obniti, quorum opera hæc eo perducta sunt. Equidem, quod ad me attinet, non ualde periclitabor, si despectus ero. Neq; enim olim in eorum censebar numero, quibus honos habebatur, rebus uestris adhuc statibus & florentibus, uobisq; oblato sacrificio fruentibus. **IVP.** Enim uero, hunc & coelites delirantem & nugantem missum faciamus, semper aliàs quodq; asperum obiurgato rem agentem. Est enim, ut preclare dixit admirandus ille **DEMOSTHENES**, criminari & insectari, atque etiam obiurgare cuius uolenti promptum ac facile. Ceterum demonstrare, qua ratione rebus presentibus commodissime succurratur, profecto consultoris officium est non nisi impense cordati. Quod quidē uos alios sedulo facturos etiam hoc tacente constantissime persuasum habeo. **NEPTV.** Ego quidem aliàs quod uobis obscurū nō est, sub undis dego, in profundo marinae Reipub. procurationem obiens, pro uirili quoad eius fieri potest nauigantes seruo, puppesq; sursum ac deorsum magna cura deduco, neque non uiolentam uentorum rabiem mollio atque demulceo. Nihilo secus tamen & earum quæ hic aguntur rerum cura me habet sollicitum. Proinde Damim ē medio tollendum esse opinor, priusquam ad cōtentionem descenderint, aut scitu fulminis, aut alia quapiam machina, ne disputando uictor euadat. Siquidem perhibes illum Iupiter omnes persuadendi uias ac artes callere. Quo facto illud quoq; testatū faciemus, nos supplicium de illis sumere, qui ista aduersus nos petulanter affirmat. **IVP.** Ludis & Neptune, aut præfinitū ordinis oblitus es? Nihil enim tale in nostra manu sitū est, uerum Parca sunt quæ cuique fatali lege decernunt, hunc quidem fulmine, alterum ferro, tertium febris, quartum tæbe cōsumptum interire. Etenim, si mea facultatis fuisset punire maleficos, dimississem scilicet nuper sacrilegos nullo iūctos fulmine ex olympia, cū duos torri capillitij nodos mihi detondissent, sex minas utrunq; ponderantē? Aut tu ipse dissimulante neq; lexis in Gerastopiscatore illum ex Oreō, qui furtim tibi tridentem abstulerat? Accedit his quod etiam indignanter & iracundē ferre uidebimur hoc facto perturbati, & Damidis sermones perhorrescere, ac propterea ea indiffole esse molitos, ne nobis expectandū esset, dum ille ex aduerso cum Timode compositus cōgrederetur. Quod quid aliud quā desertam causam uincere uidebimur? **NEPTV.** Atqui compendiosam ad parandam uictoriam ego me uiam excogitasse arbitrabar. **IVP.** Apage, furiosum & illiberale consilium & Neptune, ac propemodum pingue & stolidum de tollēdo ante tempus aduersario, ut nondum conuictus moriē oppetat, relicta in ambiguo disputatione. **NEPTV.** Proinde, uos aliud qd factū sit præstantius excogitate, si mea consilia uobis tantopere repudianda uidentur. **APOL.** Si nobis quoq; natu ionionibus, & nondum barbatis per legem cōcederetur concionandi copia, fortasse utile quiddam & frugiferum afferrem in medium rei super qua deliberatis. **MOMVS.** Equidem ea nobis est & Apollo de rebus ita arduis proposita deliberatio, ut non ætatis respectu, sed cōmunis utilitatis seruandæ gratia omnibus quoq; sermo sit propositus. Quā uero lepidum esset atque festiuum, si in extremis periclitantes discriminibus, circa legis facultatem atq; licentiam ambitiose disceptaremus. Ceterum, tu iam admodum concionator es legitimus, nempe iam olim ex ephœbis egressus, præterea in duodēcim uirorum tabulam refatus. Ac parum abest, quo minus etiam in Saturni cōcilio uersatus sis. Quare non est quod iuueniliter te geras erga nos, uerum sumpta audacia confidenter quæcunque tibi optima factū uisa sunt, proloquere. Neque propterea pudore afficiamur.

Sentencia.

Neptuni cōfiliū uehemēs.
Exordium à sua persona.

Sentencia cū ratione à fine & effectu.

Cōfutatio Ionis à lege factorum.

Alia ex consequentibus.

Apolinis cōfiliū. Parascene ab ætate.

Videtur alludere ad aram xij. deorum, quæ Athenis fuit, cuius & Thucydides li. 6. meminit

afficiare, quod imberbis existens cōcineris, præsertim cum ita profunda barba tibi sit filius Aesculapius. Quin etiam alioqui non indecorum tibi erit, id ætatis maxime specimen aliquod sapientiæ exhibere, ne frustra uideare in Helicone condisse, unā cum Musis Philosophando. APOL. Atqui nequaquam penes te est o Mome facultas eiusmodi permittendi, sed penes Iouem, qui si fandi potestatem mihi dederit, fortasse quippiam expromam non ineruditum aut inconditum, sed quod ei quæ mihi in Helicone fuit, conuersationi respondeat. IVP. Dic inquam o fili, iam enim permisit tibi. APOL. Timocles ille uir profecto non malus esse uidetur & pius, & qui disputationes Stoicas ad unguem excusserit. Vnde compluribus quoque conuersatur iuuenibus propter exactā Philosophiæ cognitionem, & mercedem non mediocrē hac ratione colligit, persuadendi facultate impendio polens, quoties priuatim inter discipulos disserendo uerba facit. Cæterum in hominū frequentī cœtu aut celebritate populari ad dicendum infantissimus & timidissimus existit, uoce instructus uulgari ac planē barbara, ita, ut ineptē & uictosē dicendo in conuentibus non raro auditoribus risum excutere soleat, nihil aptē inductū connectens, sed argumentis putidis & barbaris commiscet omnia. Maxime uero omnī hoc illi usu uenit, quoties eloquentissimus uideri gestit. Enim uero, alioqui quod ad ingenij acumen attinet, uir est perspicacissimæ intelligentiæ, & mentis planē diuinæ, quemadmodum testantur illi, quibus res Stoicæ propius atque compertius notæ sunt. Dicendo uero atque interpretando præ imbecillitate corrumpit plerāq; omnia, non ualde planum faciens quid sibi uelit, uerum ænigmatum in uolucris non dissimilia proponens obscurat omnia. Ac rursus multo inuoluciora ad quæstiones propositas respondere illi moris est. Porro, auditores parum intelligentes quid affectata obscuritate sibi uelit, ferē subsannant eum. Consentaneū autem esse opinor, perspicuē & significanter dicere, cui rei plurima cura impendenda est, ut audientes ea quæ loquimur nullo eum fastidio intelligunt. MO. Equidem hoc rectē dixisti Apollo, collaudatis ijs qui in orationibus perspicuitate utuntur, quanquā tu hoc ipsum in promendis atq; reddendis oraculis non admodum usurpare soleas, ancipitia & ambiguitate intricata multa in medium securē proijciens, adeo ut audientes alio ad interpretandum oracula opus habeant Pythio. Sed quid est quod adfers consilij? Quo remedio Timoclis in dicendo infantia succurrendū esse existimas? APOL. Si quomodo patronum illi o Mome, queamus adiungere alium qui facultate dicendi polleat, eaq; pro dignitate eloquatur, quæcūq; Timocles excogitata illi effanda suggesserit. MO. Non sapit profecto hoc quod dixisti pilos, sed adhuc paedagogi eger adminiculo, de patrono in conuentu Philosophorum adiungendo, ad præsentis interpretaturo, quæcūq; Timochi dictū necessaria uisita fuerint. Damis uero ipse per se loquatur, porro alter interpretis utatur opera, priuatim in aurem illi susurrans, quæcūq; sibi placuerint. Cæterum interpretis rhetoricecetur, cum neque ipse fortasse quicquam ex his intellecturus sit, quæ Timoclem suggerentem audierit. Hæc quomodo turbæ non uideri possint extremē ridicula? Atqui hoc alia uia aggrediamur, quando hæc parum successit. Tu uero o admirande, etenim & uatem esse te confirmas, ac mercedem non mediocrem his præstygis cumulasti, donec aliquando & lateres aureos consecutus es, cur non data iam occasione in tempore aliquod egregium artis tuæ specimen exhibes, prædicens nobis penes quem ex Sophistis disputaturis futura sit uictoria. Siquidem cum augurij peritia excultus sis, credibile est futurarum rerum euentum te prædicinare posse. APOL. Qui hoc ullo pacto fieri possit Mome, neque præsentē nobis tripode, neque chimæamaris, nec fonte augurali, cuiusmodi est Castalia. MO. Vide, ut confutatus tergiverseris dum in angusto constringeris. IVP. Attamen dic o fili, neque huic sycophantæ calumniandi occasionem, tuaque subsannandi concedas, quasi omnis tua uaticinandi peritia in tripode & aqua, & thure sita sit, adeo nisi hæc tibi præsto sint, omni arte priuatus sis. APOLLO.

Festium.

Descriptio
Timoclis
causæ
demq; ratio
sententiæ.Reprehensio
ex resugnan
tibus.

Sententiæ.

Cōfutat
sermō
tiam Momus
absurdo.Alia occasio
ex personæ
officio, quæ
Apollinē de
uictoria atque
cinari iubet.

Equidem ista in Delphis aut Colophone melius à me fieri poterant ò pater, oraculis omnifariam ut assolet mihi presentibus. Attamē uel sic his omnibus nudus, imparatusq; tentabo predicere, utrū secutura sit uictoria. Suscipietis uero haud dubie nisi uersiculis inclusum oraculum protulero. MO. Dic modo, uide ut clara & aperta proferas Apollo, quæ nullo patrono egeant, aut interpretis requirant operam. Etenim, nequaquā iam ouilla caruncula aut testudo in Lydia coquitur, uerum quibus de rebus nobis sit proposita deliberatio, non te præterit. IVP. Quid ò nate dicturus es? Quam uero quæ oraculi prædictionem antecedunt, quam plena terroris sunt, nempe color pallore immutatus, oculi hinc inde mobiles, comarum semet erigentium horror, motus corporis furore incertus, ac omnino omnia numinis præsentiam testantia, plena sunt mysteriorum atq; terriculi. APOΛ.

Alludit ad historiā Cræsi, quæ est lib. 1. Herodo.

Oraculū Apollinis sum per uictoria.

Percipe Faticani gens diuū miracula Phœbi,
Lite super dura, quam constituere Sophistæ
Clamori, largis armati uocibus omnes.
Multa quidem uarij alterno clamore tumultus
Miscentes stitua complebunt rostra carinæ.
Ast ubi iam curuo comprehenderit ungue cicadam
Vultur, postrema cornices uoce sonabunt.
Excipiet sperata suos uictoria mulos.
Verum asinus feriet longo sua pignora cornu.

IVP. Cur autem sublato cachinno risisti ò Mome, atque ista minime risu proferenda sunt, quæ nostris ceruicibus iam imminēt. Desine uero sedato risu infelicissime, aut immodicis cachinnis præfocaberis. MO. Et qui nam risum quædam comprimere ò Iupiter, tali tam claro & perspicuo audito oraculo? IVP. Quin igitur & nobis interpretaris, quid nam sibi uelit. MO. Valde quidem aperta & liquida, ita ut nihil nobis opus sit Themistoclis opera. Siquidem perspicue hoc testatur oraculum hunc uidelicet esse præstigiatorē, nos autem asinos clitellarios, ac per Iouem etiam mulos, qui tam facile persuasi, illius uerbis credamus: neq; tantum habeamus mentis aut cerebri, quantum habent locuste. HERCV. Ego uero pater tamen si inter superos inquilinus sim & ascitipius, tamen quæ nostris rebus in præsens usui fore uisa sunt, non grauabor exponere. Cum enim iam ad disputandum in unum coierint, tunc si Timocles superior euaserit, sinemus cōuentus de nobis habiti disceptationem progredi: sin res secus cesserit, tūc ego ipsam porticum concussam radicibus super Damim præcipitabo, ne homo execrandus ore blasphemio amplius nos inuadat. MO. Hercules heu Hercules, quā immane & barbarum est quod dixisti, & uehementer bæoticum consilium, eadem opera uolens tot unā cum scelesto Damide exitio absumere. Adhæc ipsam quoque porticum unā cum Marathone & Miltiade atque Cynigero diruere. Et quo nam pacto his collapsis rhetores amplius debito fungerentur declamandi officio, maximo ad conscribendas orationes argumento priuari? Equidem ista uiuenti tibi licuisset perpetrare, ex quo uero in Deorum numerum relatus es, factus & ipse diuinitatis particeps, didicisti, ut opinor, solas Parcas effecta reddere posse talia, porro uos eiusmodi perficiendæ facultatis expertes esse. HERCV. Proinde, quando leonem aut hydram claua illisa leto dedi, Parcæ per me ista operatae sunt? IVP. Sanè uero. HER. Ac nunc si quis contumelia petulanter me impeteret, aut templam nefario sacrilegio compilaret, aut statuam meam subuerteret, nisi iam olim Parcis uisum foret, non conteram illum scilicet? IVP. Nequaquam. HER. Ergo me cum libertate dicentem quæ sentio, audi ò Iupiter. Ego enim, ut Comicus ait, homo sum agrestis & rusticus ligonem, ligonem uocans. Si ad hunc modum res nostræ se habent: honoribus, nidori, ac sacrificiorum sanguini, quibus hic fruimur longum ualere iussis, in orcu descendam, ubi me nudum arcum habentem, saltē

demor.

Alludit ad historiā Themistoclis quæ est apud Herodotū li. 7.

Consilium Herculis.

Confutatio à consequentibus periculis & incommotis.

Ibi enim illorum effigies et tota Marathonia pugna depicta erat, ut Pausaniæ testatur.

Fati uis occasio mutandæ sententiæ. Procatascue à per, onā.

demortuorum umbræ & idola pertimescent, propter feras terribiles ac monstra à me passim trucidata. IVP. Euge testem, quod aiunt, domi adductum. Conseruasti igitur Damidi ista ad dicendum subiiciens. Sed quis tanto accedit properandi studio, nempè æreus ille est probè politus & exactè expressus, subligata in morem priuscorum coma. Magis uero tuus est ô Mercuri frater, forësis ille, cuius circa porticū Variam crebra est conuersatio: Proinde pice oppletus est, quippe, qui indies singulos à statuarijs refingitur. Quid hoc nate, cur tanto cursu ad nos contendis? Nunquid nouarum rerum quippiam è terris annuncias? HERMAGORAS. Ingens quidam ô Iupiter, quodq; summam & maximā requirat operam & diligentiam. IVP. Quin ergo actutum expromis, sicubi aliud fortè mali nobis ignorantibus subortum sit. HERM. Cum ad porticum iam fabricarer æreus, ac perq; dorsum perq; petus inungerer, & factus inepte corpori thorax meo adpenderet, nec arte dispari foret ex ære totus additus mihi balthæus, turbā uideo tumultuantē adcurrere, quacum duo sophistici certaminis ibant periti frōte tristi ac pallida pugiles Damis et IVP. Parce precor optime Hermagora, uerbis intonare tragicis. Noui enim quos dicis. Sed age hoc mihi expedi, num iam dudum confertis manibus in pugnam descenderunt? HER. Nondum, sed adhuc in initio uelitaris pugnæ ac intra teli factū constituti sunt, funda faculantes & alternis eminus conuicijs mutuo se petunt. IVP. Quid ergo nobis porrò faciendum est ô superi, an non prolato capite auscultandū? Quo circa horæ ostiariz iam auferant à ianua pessulum, ac deductis nubibus olympi portas referent. O Hercules, quanta multitudo hominum ad audendum confluit. Cæterum Timocles ille non admodum mihi placet, ita perturbato animo trepidans, funditus hodie perditurus est omnia. Neq; enī dubijs argumentis indicat, nullo modo Damidis impressionem ac impetum se perpassurum. Sed quod nobis factu est facilimū, uota pro illo faciamus nobiscū, at tacitè ne Damis inaudiat ista, TIMOCLES. Quid uero ais Damī sacrilege, nullos esse Deos, neq; eosdem quicquam in rebus humanis prouideret? DA. Non, sed tu mihi prius responde, quo sermone persuasus illos esse credidisti. TIMO. Nequaquam, sed tu mihi ô scelerate responde. DA. Non inquam, sed tu. IVP. Hac equidem una ratione noster præpoller multo maximè, nam uocalius & intensius exasperat omnia. Euge uero ô Timocles, multa mala in hominem perditumingere conuicia. In hoc enim omnis tua uis sita est, ut maximè alias iplis piscibus mutiorē te esse declaret, os tibi opprimens. TIMO. Atqui per Minervam, prior tibi nunquam respondebo. DA. Proinde ô Timocles, roga. Siquidē in hoc tam uicisti postquam iuraueris. Sed enim, si uideatur circa blasphemias. TIMO. Rectè mones ô execranda bellua, nulla ne uidentur tibi superi uti prouidentia? DA. Nulla. TIM. Quid ais? omnia ergo fortuito contingunt, & citra Deorum prouidentiam? DA. Sanè uero? TIMO. Neq; ullius Dei cura quicquam ordinatur aut disponitur? DA. Non. TIM. Cuncta uero temere feruntur & casu fortuito? DA. Sanè. TIMO. Cæterum uos ciues ista audientes impune suffertis huius execrandas in deos blasphemias, nec sceleratum hunc saxi obruitis. DA. Quid uero hominum animos in me exasperas ô Timocles? Aur quem nam te esse dicam, qui Deorum gratia magno aduersus me stomacho exacerbatus es, præsertim illis iplis nequaquam indigne ferentibus? Iam enim olim ista audientes, nondum ulla re mala aut acerba me affecerunt, nescio tamen, si ista audiunt. TIMO. Audiunt ista ô Damī audiunt, cæterum in aliud tempus grauib; supplicijs te excarnificandum reseruant. DA. Et quando illi de me cogitant totantum à rebus suis sibi sumerent oçij, tot actantis ut tu mihi perhibes districti occupationibus, res quæ sunt per mundū innumeras disponētes? Adeo ut te quoq; nondum ob tua nefanda periuria dignis supplicijs affecerint. Neq; non ob cætera nefaria flagitia, ne & mihi necessitate coacto ad cōuicia & maledicentiam propter probra falso obiecta cōfugiendū sit. Et me hercule nō uideo, quo certiore argumēto istam testatā facere possint. Prouidentia superi, quā si temalū & nefariū malis exem-

Hermes Agi-
reus qui ad
Pæcilæ æreus
stabat, ut
Pausanias an-
no ait.

Noua occasio
qua relicto
cōsilio, ipsos
sophistas iam
contententes
auscultauit
eunt.

Nam Homē-
rus Horatior
li hostiarum
fecit.

Disputatio
Damidis &
Timoclis so-
phistica de de-
orum prouiden-
tia & admini-
stratione.

Thema dispu-
tationis seu
propositio.

- Alludit ad Homeri locū Iliados 1.* exemplis cruciatum perderent. Atqui pro certo constat illos peregre esse profectos, super Oceanum foras ad inculpato Aethyopas, Solent enim crebro ad illos ire comessatum, & profecto nonnunquam inuocari. TIM. Quid ad tam impudentem & blasphemam contumeliam tibi respondeam o Dami? DA. Nimirum illud quod iam olim auidissime audire desiderabam, nempe qua ratione persuasus Deos providere existimas. TIM. Equidem ipso rerum quotidie accidentium ordine primum ad hoc credendum inductus sum. Nempe, quod sol subinde diurni spacijs cursu suum iter conficiat, ad eundem quoque modum luna perpetuo tenore eat ac redeat. Tum alterna stellarum vicissitudo, & plantae à terra succrescentes, & animalia in dies singulos nascentia. Quodque eadem tanta industriaprocreata sic alantur, sic moueantur, sic cogitent, sic incedant, Quodque ea sit ratio & edificandi, ea incidendi coria. Quae omnia aliaque id genus innumera mihi clarissima & certissima videntur esse diuinæ Providentiæ indicia. DA. Tu quidem Timocles quaestionem discerpis, neque enim clarum aut certum est, num horum quodque disponente Providentiā conficiatur. Cæterum quod hæc fiant, nec ipse negauerim. Non tamen ideo mox persuasus sum, ut credam ista necessario, ac quodam coactu Providentiæ fieri. Iam enim aliàs incepta sunt, & nunc pari vicissitudine, eademque uia constituuntur. Tu uero harum rerum ordinem necessitatem uocas. Deinde uidelicet indignaris si quis à sententia tua dissentit, cum ea quæ fiant, enumeres ac laudibus efferas, existimans hisce demonstrasse etiam unumquodque illorum immutari posse providentiā. Itaque iuxta Comicum hoc profecto quod adduxisti friuolum est, proinde aliud adducito. TIMO. Equidem ego in ea sum sententia, ut putem aliam demonstrationem huic rei comprobandæ mihi non esse adducendam, attamen ego te interrogabo, cæterum tu mihi responde. Videtur ne tibi Homerus fuisse poetarum præstantissimus? DA. Et ualde quidem. TIMO. Huic ergo ipsi ego fidem habui, Deorum providentiā haud obscure afferenti. DA. Atqui o admirande, Poetam me hercule excellentem fuisse Homerum, omnes tibi haud difficulter assentimur. Porro autem testem super hisce rebus fide dignum aut hunc aut alium Poetam ullum esse, id uero nullo modo concedimus. Neque enim ueritatis proferendæ curam illis fuisse constanter opinor, sed ut audientium animos uerborum lenocinijs atque dulcedine demulcerent. Quapropter & uersiculos cantillant, & fabularum in uolucris perstreperunt, ac breuiter super fumo machinantur omnia. Perlibenter uero exte audirem, quibus nam Homeri dictis maxime in hanc opinionem esses adductus. Nunquid ipsæ, quæ de Ioue memoriæ prodidit, quomodo illum insidiosè petitum uinculis constringere uoluerint, & filia & frater & uxor elus? Et nisi Thetis indignum facinus miscrata, Briareum Ioui in auxilium aduocasset, optimus ille Iupiter nobis constrictus atque discerptus fuisset. Pro quibus memor dati à Thetide beneficii, ludit Agamemnonem somnio quodam fallaci immisso, in hoc ut multi ex Achiuis hostili manu perempti occumberent. Vide uero quam non facile & promptum Ioui fuerit fulminis extorti incendio inflammare Agamemnonem, nisi miseris modis illum decepisset. Aut illa fortasse omnium maxime tibi audienti fidem fecerunt, quemadmodum Diomedes Veneris manum uulnere uiolauerit, atque etiam Martem ipsum Mineræ impulsit. Aliquanto uero post ipsi coelites furore collapsi, singulari inter sese certamine mixtim masculi & foemine præliati sunt. Ac Minerva quidem Martem superatum prostrernit, quippe quem tardatum ac fessum uulnere opinor, quod paulo ante à Diomede acceperat adorta sit. Contra Latonem steterat Cyllenias proles. Aut forrè ea quæ super Diana nugatus est, probabiliter tibi dicta uisa sunt, quemadmodum ipsa nimium querula indignanter & maligne tulerit, quod sola ad epulas conuiuiales ab Oeneo uocata non fuerat. Ac propterea aprum inusitata magnitudinis ac roboris inauditi in regionem illius immisit: nunquid ergo talia legentem te persuasit Homerus? IVP. Papæ, quanta turbe acclamatio o superi consecuta est Damin collaudantis. Noster uero hæsitanti & perplexo similis esse uidetur. Proinde

animo meticoloso turbatus subtrepidat, ac planè clypeum se abiecturum haud ob-
 scure præ se fert. Et iam quidè circumfert oculos, ubi nam è turba elapsus aufugi-
 at. TIM. Proinde neq; Euripides quicquam saniti tibi dicere uidetur, quoties in scœ-
 nam introductis Dijs perspicuè indicat illorū auxilio bonos ex heroibus seruari,
 improbos autem propter impietatem crudeliter perdit. DA. Atqui Thimocles phi-
 losophorū generosissimè, si hæc facientes poëtæ tragici te persuaaserunt, necessum
 est alterum ex his duobus consequi, ut aut Polum & Aristodemum & Saryrū de-
 os esse existimes, aut Deorum personas esse hæc ipsa, nempe calceos ac tunicas ad
 pedes usq; porrectas, & chlamydes & chirothecas & uentriculos & corpuscula,
 aliq; id genus innumera, quibus illi tragœdiam exornare solent, quod ego absur-
 dissimum esse arbitror. Alioqui per se quoties nulla necessitate urgente suam in fa-
 bulis opinionem explicat. Audi uisti ne unquam & hæc ab illo prolata liberè? Vi-
 des supernum simul & immensum æthera. Terram humidis circa tenentem in bra-
 chijs. Illum Iouem arbitrare, nec non hanc deam. Et rursus. Quicunq; Jupiter De-
 us sit nescio. Nisi quod Iouem sermone uulgi audierim. TIM. Proinde cunctos ho-
 mines & gentes turpiter decipiuntur deos esse existimantes, eorumq; dies festos
 magna religione celebrantes. DA. Euge ô Timocles, quoniam in memoriam mi-
 hi reuocasti gentium opinionem, quam de dijs obinent. Ab illa uero maximè licet
 intelligere quàm nihil firmum & stabile in se habeat, quæ de Dijs fertur oratio.
 Multa enim est & conturbata opinionum confusio, ac planè alij alia opinantur. Si
 quidem Scythæ Acinaci sacrificat. Thraces Zamolxidi homini fugituo, què ex
 Samo ad illos delatum esse constat. Phryges autem Lunæ, Aethiopes diei, Cyllenij
 Phaleti, columbæ Assyrij, Persæ igni, Aegyptij aquæ, ac omnibus quidem Aegy-
 ptijs aqua pro Deo cõmuniter colitur. Ceterum priuatim Memphis quidam bes-
 deus est, Pelusiotis uero cepe. Iam alijs ciconia aut erocodylus, alijs cynocephalus,
 aut feles, aut simia. Præterea uicatim, his quidem dexter humerus deus est, cæteris
 uero è regione habitantibus sinister. Item alijs dimidia pars capitis, alijs poculum
 sãmium, aut catinus. Nõne hæc tibi uidentur rîtu prosequenda esse ô bone Timo-
 cles. MO. Nõne prædicebam ô Dnista omnia uentura in propatulum ac fore ut ex
 actè indagarentur. IVP. Dixisti ô Mome, & nos rectè obiurgasti. Ego uero his o-
 mnibus diligenter emendaris mederi conabor, præsentem uero periculo. TIMO. At
 qui tu ô deorum hostis acerrimè, oracula & rerum futurarū prædictiones, cuius
 opus esse dices, nõne deorum eorumdemq; prouidentia. DA. Tace uero de oracu-
 lis uirorum optimè, alioqui ex te quæram, cuius rei gratia illorum potissimum mē-
 tionem feceris. Nunquid illius gratia, quod Pythius Lydo respondit. Quam uero
 callidè sermone usus est ancipiti. Cuiusmodi sunt quædā Mercuriales imaguncu-
 læ duplices, & utrinq; similes, ad quancunq; illarum partem te uerteris. An potius
 Cræsus traiecto Hale, suum ipsius an Cyri imperium subuersurus est. Attamē nõ
 paucis talentis Sardanum illud exitium uocem hanc ambiguam rex mercatus est.
 MO. Hæc ipsa ô superi uir istæ cõmemorat, quæ cunctis maximè pertimui. Vbi nūc
 noster est festiuius ille Cytharædus. Quin profectus tuam existimationē ipse tue-
 ris obiecta refellendo. IVP. Tu quidem nos mactas ô Mome, nequaquam in tem-
 pore nūc obiurgationibus increpans. TIMO. Vide qualia facias ô scelerate Dami,
 qui propemodum ipsa quoq; Deorum simulachra unā cum aris non uerearis sub-
 uertere. DA. Haud omnes aras subuertere cupio ô bone Timocles. Quid enim mali
 adferunt, si thymiamatum odore & fragrantia plenæ sint. Cæterum Dianæ aras,
 quæ in Thauris substructæ feruntur, non illibenter funditus euerfas uiderem, su-
 per quas ipsa uirgo conuiuium magna alacritate agitare solet. IVP. Vnde uero
 nobis hoc insuperabile malū obijcitur, quā nulli deorū parcit hic uir, nullius numē
 reueritis, sed tanquā ex plaustro magna libertate omnes carpit ac lacerat, nulloq;
 discrimine in uniuerso debachatur, iuxta insontes atq; innocentes. MO. Atqui per
 paucos inter nos reperies ô Iupiter à culpa immunes. Statim uero pgressus unū ex
 opti-

Aliud ab a-
 toriaic Eu-
 pidis.

Cōfutatō ex
 consequenti-
 bus.

Opponit ali-
 os cūdem lo-
 cos, quibus
 deos cōfutat.
 III. argumen-
 tū à cōsensu
 gentium.

Confutatō à
 diuersitate o-
 pinionū. qua
 efficit nihil
 certi id esse
 de quo opi-
 nantur.

III argumen-
 tū ab effectu.

Confutatō à
 qualitate or-
 naturæ corū-
 dem.

A crudelitate
 sacrificiorum

optimatibus inuasurus est. TIMO. Neque Iouem ipsum audis ó Deorum *im-*gnator cientem tonitrua? DA. Et quo nam pacto ó Timocles nō audirē tonitrua. Cæterum num ciens tonitrua sit Iupiter, ipse melius calles, qui in Deorum immortalium concilio quondam conuersans inde huc delatus es, Quanquā illi qui huc ex Creta frequenter commeant, longē alia nobis atq; tu commemorare solent, sepulchrum quoddā illic ostendi, iuxtaq; positam columnam, indicantem non amplius Iouem tonare, sed iam olim Fatofunctum esse. MO. Enimuero hoc iam multo ante non ignorabam hominē dicturum. Quid ergo Iupiter ita albescens expalluisti, ac dentes præ tremore concutis. Bonum habere animum conuenit, ac tales homunciones magna mente contemnere. IVP. Quid ais ó Mome, contēnere? Nonne uides quanta hominum frequentia ista differentem audiat, tum quemadmodum iam per suasa ista de nobis cōstanter credat, iamq; illos sentēciæ suæ differētes abducit. Dams ab aure reuinctos. MO. At tu Iupiter quando lubitum est, aurea ex alto demissa cathena, omnes illos unā cum terra & Oceano haud difficulter sursum trahere poteris. TIMO. Dic mihi hominum sceleratissimē, nunquam ne nauigasti? DA. Ac sæpenumero ó Timocles. TIM. Proinde, nonne ferebat id temporis uos uentus il-
Aliud argu-
mentum ab
effectu.
Consutatio à
caussa & lo-
uis sepulchro
ac morte.
Aliud argu-
mentum à si-
mili.
Cōsutat simi-
litudinem ex
repugnantia
per inuersio-
nem.
Descriptio
rerū human-
rum.
Subiicit exē-
plū doctōrū.
 lapsus in carbasum, ac puppim propulit, aut remigantes? Cæterum unus superne assistens gubernaculo nauim regendo seruauit? DA. Maximē. TIM. Deinde nauis nullo modo nisi gubernaret, posset progredi. Tu uero in uniuersum hoc omne, ci tra gubernatoris & ducis operā temere iursum ac deorsum ferri existimas? DA. Euge significanter, ista Timocles atq; firmiter exemplo corroboras. Sed enim ó Deorum amantissimē, gubernatorem illum quidem uidisti nunquam non ea quæ ex u-
 su sunt nauigantium cōsiderantem animo, ac ante tempus necessaria adornātem, neque non nautis quæ factu sunt conducibilia imperantem. Tora uero nauis nihil habet inutile aut temere importatum, quod illorum alicui necessitati non sit addi-
 ctum. Cæterum tuus ille gubernator, cui tu magnæ illius nauis regendæ curam at tribuis, & eius cōnautæ, nihil cū ratione, nihil ex dignitate ordinant aut instituūt. Sed si fuerit rudens ad puppim usq; protenditur, utrique uero pedes ad proram. Ipsæ autem anchoræ nonnunquam sunt aureæ, cætera pars plumbea. Quinetiam inferiora nauis colore uariiegata sunt, porrō superiora inuenusta atq; informia. Pre-
 terea ipsis ex nautis cernere est, hunc quidem inertem, & ab omni arte nautica alienum, & ad labores obesos meticulosum, dimidia aut tertia parte dragmæ dignū. At uero eum qui ad natandum sit impiger, & ad excurrendum ad antemnas usque adpositus, quiq; ad gubernandum utilia omnia ad unguē calleat, hunc exhaustiendæ tantum sentinæ destinatum esse uidemus. Eadem quoque rerum facies circa eos est, qui à remigando immunes sunt. Vbi uerbero quispiam cæteris honore & præsentia prælatus iuxta gubernatorem sedere atq; coli conspicitur. Mox alius quispiam cynedus spurcissimus, aut impiatus parricidio, aut contaminatus sacrilegijs, præ alijs habitis honoribus ueneratur, & nauis summa apprehendit fastigia. Porro autem non pauci spectatæ eum gratiæ tum probitatis uiri in secessu carinæ in angustum locum coacti ab improbiorebus, & quantum ad ueritatem & rectam uiuendi rationem attinet deterioribus, indignis modis calcātur pedibus. Consyde-
 ra uero apud animum tuum, quemadmodum Socrates & Aristides & Photion nauigauerint, qui ne uictu quidem necessario pro sufficiēti copia instructi fuerint, neq; pedes in nudas tabulas per sentinam potuerunt extendere. Contrā, quanta in omnium rerum ubertate & affluentia Callias atq; Midas & Sardanapalus molliter & luxuriose uixerint super omnes homines aduersus illos expuentes. Eiusmodi uero in tua nauī contingunt ó sapiensissimē Timocles, propter quod etiam infinita sunt naufragia. At enim si gubernator quispiam assistens uideret, ac ordinē singula faciendā imperaret, primum quidem nequaquam ignoraret, qui boni, qui item mali essent ex nauigantium numero. Deinde, cuique pro sua dignitate conuenientem prouinciā obbundā traderet, & locum melioribus in superiore parte nauis
 apud

apud se obtinendum deligeret, infra uero deteriores peioribus. Præterea præstantiores quoque in consilium locios sibi adiungeret, tum ex nautis, quo quisque foret cum manu tum mente promptior, illi quidem præ regendæ curam delegaret, illi laterum tuendorum officium daret. Porro autem alteri in omnes imperium credidisset. Cæterum ignaui segnitie per diem quinquies cæsi in uinculis emendarentur fustibus. Quare o admirande, periculum est, ne exemplum quod de nauis adduxisti, subuersum sit, quippe quod gubernatorem malum & imperitum nactum sit. M. Q. Hæc quidem ex uoto ac iuxta fluxum succedunt Damidi, & iam plenis uelis fertur ad uictoriam. IVP. Rectè putas o Mome. Etenim nihil firmi Timocles excogitat, sed communia illa & prostrata & quotidiana, quæ nullo negotio refelluntur, alia alijs agglomerando ingerit. TIM. Proinde, quando exemplum de nauis productum parum firmum, & uehemens tibi uisum est: audi iam nunc sacram (quod aiunt) anchoram, & quàm nulla machina peruriturus es. IVP. Quid nam dicturus es? TIMO. Haud dubie enim cognosces, num ista syllogismis probabilibus collegero, & num aliqua ratione ea confutare queas. Etenim, si sunt aræ, sunt etiam dii: atqui sunt aræ, sunt ergo etiam dii. Quid habes quod ad ista uel mustites? D. A. Vbi prius ad sacerdotem rilerò, respondebo tibi. TIM. Ac uideris nunc præridens finem facturum, attamen effare obsecro, quæ ob rem ista tibi dicta rã ridicula uisa sunt. D. A. Propterea, quod non senseris à tenui chordula anchoram tibi esse alligatam, præsertim sacram existentem. Siquidem ex hoc quod coniunctim inferre postulas, propterea deos esse, quia aræ sunt, firmam existimas ab illis impressionem te fecisse. Quocirca, quando aliud te negas habere firmius, abeamus in præsentia. TIM. Fateris ergo prius ex arena discedens te uictum esse? D. A. Ita profecto o Timocles, tu enim quemadmodum ij, qui ad supplicium repetuntur, ab aliquo ad aras nobis cõfugisti. Itaque per sacram illam anchoram ego iam oblati sacris aduersus te libare constitui, ac super ipsas quidem aras, ne post hac de his amplius contendamus. TIM. Ista quidem cauillaris illudendi mihi gratia mortuorum depredator scelestæ, execrandæ, mastigia, propudium. Neque enim nobis comperitum est, quo patre natus sis, quomodo autem mater tua lasciuia meretrix, pudicitiam in questu habuerit, scimus: tum quem admodum fratris cede ac sanguine manus tuas impiaueris. Qui mulieres ingenuas moechus infamis constuprare, ipsos uero iuuenes corrumpere soles, homo gulæ ac uentri deditissime atque impudentissime. Ne igitur fuga te prius subducas, quàm à me acceptis plagis contusus abieris. Iam enim hac testa tibi uulnus incutiam, omnibus modis scelerato ac nefario existenti. IVP. Alter quidem o dii, risu ac cachinnis diffluens discedit, alter uero à tergo sequitur affatim ingerendo conuicia, cauillis insultantem Damim non perferens. Planeque caput illius testa obuerberaturus esse uidetur. Cæterum uobis quid super his rebus faciendum consulitis? MER. Præclare mihi illud Comicus dixisse uidetur: Graue passus es, nihil boni si consulas. Quàm enim hoc nostris rationibus admodum nocere potest, si pauci homines persuasi, eam de nobis opinionem obtinentes abierint. Sunt enim permulti diuersum sentientes, plures profecto quàm Græci, nimirum promiscua illa uulgi multitudo, insuper omnes illæ gentes barbaræ. IVP. Atqui o Mercuri Darij illud, quod de Zopyro dixisse memorie proditum est, nimium pulchrè se habet. Quare ego quoque uanum talem præoptarim à mestare auxiliarem socium potius, quàm infinitas Baby-lonas mihi superesse.

Argumentū à
signis phypo-
theticū syllo-
gismum. per
stringit autē o-
biter Stoicū
disputandi
genus.

Illusio à uoce

Epilogus
Timocles per
conuicia.
Rursum autē
ingenia isto-
rū hominum
notat quæ per
ueritatem, quæ
uolunt effice-
re nequeant,
tandem ad uim
contume-
liae coniugi-
unt.

SOMNIVM, SEV GALLVS.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Hoc illi dolo, diuitiarum atque Potentie incommoda molestiaque persequitur, ostendens, quàm cōtra tran-
quillares paupertas sit, si modo sit sorte sua contenta. Facit autem hoc ueluti collatione quadam. Nam

in priore quidem parte dialogi, Micyllus, somnium exponendo suum, Eucratidis cuiusdam opulenti, *coram*, diuitias, luxū, & quaecūq; uulgo speciosa, & expetenda uidentur extollit, adiecto etiam encomio auri, tum exemplis, tum ab effectu & usu & ceteris. amplificatio. In posteriore autem parte. Gallus, qui ex Pythagora, in aeuum transformatus, cum hero suo Mycillo colloquens introducit, diuitem, cum priuatorum ac ciuium, tum regum atq; potentum molestias, curas & pericula recenset, quae illis & belli & pacis temporibus, praeterea etiam circa ualitudinem, quam luxus & crapulae istae labefaciunt, accidere solent, additis etiam exemplis eius rei, et hypotyposi quadam, dum fingitur idem ui pennarum suarum rescratis edium foribus, ad ipsas diuitum cellas, Micillum perducere, & coram illa, quae uerbis narrauerat, spectanda exhiberi. Ceterum omnia haec ita rursum Lucianus agit, ut non minus interim Pythagoram quoq; ut impostorem ac prestigiatores quendam fugillet, quippe qui ridiculas & absurdas, & à natura quoq; abhorrentes, sui transformationes commentus fuerit, & multa eiusmodi, docendi simulatione tradiderit, quibus hominibus deceptis, solum sibi auctoritatem comparauerit. Deinde & Stoicos eodem more suo, corripit, ut arrogantes ac fastuosos, qui in rebus friuolis sapientiam affeferunt, & officiorum obseruantes uideri cupiant, in ceteris uero, neq; domesticis, neq; publicis hominum conuersationibus apppositi atq; idonei sint. Omnino autem festiuissimus locus est, gallum cum hero suo ridiculè addeco, ac familiariter nugari, & interim tamē sapientius, quàm quemuis in schola philosophum, aut, per lonem, etiam Theologum, philosophari.

Interlocutores, GALLVS, MICYLLVS. MYC.

Exordium ab
imprecatione

Amplificatio
à tempore.

Defensio per
ab'olutionē,
ap'ina.

Aliud ab ad-
miratione.

Nouitatē rei
elevant, ab ex-
emplis.

T te scelestissimè Galle, cum ista tanta inuidētia, uocēq; tam acuta ipse perdat Iupiter, qui quidē opibus affluētē me, ac dulcissimo in somnio uersantē, & admirabili felicitate fruētem, penetrabile quiddam & clamorū resonans expergeferis, adeo ut ne noctu quidem effugere liceat paupertatem, uel te ipso longē nocentiorē. Atqui si coniectandum est, tum ē silentio, quod etiamdum ingens est, tum ē rigore frigoreq; quod nondum me quemadmodum affolet, antelucano morsicat titillatque (nam hic mihi certissimus gnōmon aduentātis diei) ne medium quidem adhuc noctis est. Sed iste peruigil, perinde quasi uellus illud aureum seruet, ab ipsa protinus uel pera uociferari cōpēit. Verum haud quaquā impunē: si quidem mox pōnas de te sumam, fusteq; cōminuam, si deluxerit modo. Nam nunc negociū mihi facēs, substituens in tenebris. GAL. Here Micylle, equidem arbitrabar me tibi gratum esse facturum, si quoad possem alta nocte lucē anteuerissem, quo posses antelucano surgens, quā plurimum operis conficere. Etenim si priusquam sol exoriat, uel unicam feceris crepidam, isthuc laboris lucro tibi accesserit ad parandum uictum. Quod si tibi magis libet dormire, equidem tuo arbitratu quietē egero, longēq; magis mutus fuero piscibus. Ceterum tute uidero, ne per somnium diues, esurias experrectus. MIC. O prodigiorum auersor Iupiter, o malorum depulsor Hercules: Quid hoc mali est? uocem humanam sonuit Gallus. GAL. Hocce tandem tibi prodigium uidetur, si eadem qua uos lingua loquor? MIC. Quid? an non hoc portentum? sed auertite Dii malum à nobis. GAL. At tum mihi uideris admodum illiteratus esse Micylle, nece uoluisse Homeri poēmata, in quibus equus Achillis, cui nomen Xantus, posteaquam hinnitus longum ualere iussisset, medio in praelio constitit, differens, totosq; uersus ordine recitans: non quemadmodum nunc ego prosa oratione loquens: quinetiam uaticinabatur ille, deque futuris & debet oracula, neq; quicquam prodigiosum facere uidebatur: neque is qui tum audiebat, malorum auersorem, ita uti tu facis, implorabat, quasi rem abominandam & auertendam audisse sese iudicaret. At quid tandem facturuseras, si tibi nauis, cui nomen apud Homerum est Argo, carina fuisset elocuta, ita ut olim in Dodonaea sylua phagus per se loquens oraculum & didit? Aut si tergora direpta serpere uidisses, si carnes bouum murgire semiaffas, coctasq; ueribus transfixas? Ego uero quum Mercurij sim assessor loquacissimī, deorumque omnium facundissimī: praeterea

præterea contubernalis uobis & conuictor, haud mirum uideri debet, si sermonē humanum edidici. Quod si mihi recipias taciturnitate, haud quaquā grauabor uerorem tibi causam aperire, unde factum sit, ut eadē qua uos lingua loquar, & unde mihi suppetat huius orationis facultas. MICYL. Modo ne isthuc ipsum sit somnium Galle, quod ita mecum loqueris, Sed dicito per Mercuriū ō præclare, quid etiam aliud rei tibi sit in causa, ut istam linguam sones? Nam ut taceam, neque cuiquā proferam, quid attinet te sollicitum esse? Quis enim fidem mihi sit habiturus: si cui narrem, me Gallum hæc loquentem audisse? GAL. Ausculta igitur, nam orationem ex me audies, omnium (scilicet) maximè nouam atque incredibilem, Si quidē hic qui nunc tibi Gallus appareo, non ita pridem homo fui. MICYL. Profecto & olim istiusmodi quiddam de uobis inaudieram: Adolescentulū quempiam fuisse Gallum, Marti adamarum, atque hunc deo comporasse, collusitasseque, & in uoluptatibus gessisse morem. Itaque cum Venerē adiret Mars cum ea cubiturus, hunc quoque Gallum unā secum adduxisse. Quoniam autem Solem potissimum merueret, ne si è sublimi conspexisset, Vulcano lē proderet, foris ad ostium adolescentulū semper relinquere solitum, cuius indicio certior fieret, quādo sole emergeret. Deinde Gallum aliquando somno correptum, excubias deseruisse inscientem, Solemque nullo præsentiente imminuisse Veneri ac Marti securè dormienti, propterea quod confideret Gallum indicaturum fuisse, si quis interuenisset. Itaque Vulcanum à Sole edoctum, eos deprehendisse implicatos atque irretitos ijs uinculis, quæ iam olim in illos fuerat fabricatus. Porro Martem simulatque dimissus est, indignatum aduersus Gallum fuisse, atque eum in auem transmutasse, iisdem armis, ut in capite pro galea cristam obtineret. Hanc ob causam quo uos Marti purgetis, quum iam nihil opus, simulatque Solem exorientem sensistis, multo ante uociferari atque illius exortum prænunciare. GAL. Feruntur quidē & illa Micylle, Ad quod ego sum narraturus, multo aliud quiddam fuit, atque adeo nuper admodum in Gallum transformatus sum. MIC. Quo nam modo? Nam isthuc maximopere cupio cognoscere. GAL. Audisti de Pythagora quodam Mnesarchida Samio? MIC. Num somphistam illum dicis & gloriosum: qui instituit, ne quis uel carnes gustaret, uel fabas ederet, suauissimum mihi eduliū, salubre & parabile à mensa submouens. Præterea autem qui mortalibus suasit, ne intra quinquennium loquerentur? GAL. Scis nimirum & illud, quemadmodum priusquam Pythagoras esset, Euphorbius fuerit? MIC. Præstigiatorum & prodigiorum artificem hominem aiunt fuisse, ō Galle. GAL. Ille ipse ego tibi sum Pythagoras. Quare parce, quæso, mihi conuiciari, præsertim quum ignores, quibus sim moribus. MIC. At hoc rursum multo etiam quàm illud portentosius: Gallus Philosophus? Attramen expone Mnesarchi gnate, qui factum sit, ut ex homine auis, ex Samio Tanagraeus repente nobis prodieris. Neque enim ista uerisimilia, neque omnino facilia creditur. Quandoquidem duas quasdam res iam mihi uideor in te animaduertisse, nimis alienas à Pythagora. GAL. Quas? MIC. Alterum quidem, quod garrulus es, & obstreperus, quum ille silere in solidos quinque annos (si memini) præceperit. Alterum uero planè cum illius legibus pugnat. Etenim cum non haberem, quod tibi obijcerem, fabas heri (sicut nosti) ad te attuli. At tu nihil cunctatus protinus eas sublegebas: unde fit ut necesse sit, autementitum esse te Pythagoram esse, quum aliud quiddam sis: aut si Pythagoras es, legem prætergressum esse te, iusque uiolasse, quū fabas ederis, perinde ac si caput patris comederis. GAL. Non cognouisti Micylle, quæ sit harum rerum causa, neque quæ ad unumquodque uitæ genus conducant. Ego tum quidem non esitabam fabas, propterea quod philosophus essem. Nunc contra comesurus sim, quippe auicio congruas, neque nobis repudiandum pabulum. Verum si molestum non est, audi quemadmodum è Pythagora coeperim esse id, quod sum in præsentia, quamque in multis uitæ generibus ante hac uixerim. Et quid ex una quaque transformatione sim consequutus. MIC. Narra quæso nam mihi quidem au-

A causa II.

Fabula de Gallo adolescente in auem conuerso.

Pythagore metamorphose et prestigie.

Tacite notat Pythagore uanitatē, ut qui sibi ipsi repugnaret.

ditu lucundissimum fuerit. Adeo ut si quis mihi deferat optionem, utrum te ista
Oecasio toti - narrantiem audire malim, an rurtum felicissimum illud somnium, quod paulo ante
in disputatio uidi, uidere, haud sciam utrum electurus sim, usque adeo cognata germana quæ uidetur
nis. esse ista tua cum suauissimis illis uisis, & ex æquo uos æstimo, te pariter ac præclarum
 illud insomnium. GAL. Etiamnum tu somnium illud quod dudum tibi uisum
 est, in animum reuocas, & inania quædam obseruans simulachra, atque (uti loquuntur
 poetæ) euanidam quandam felicitatem memoria consecraris? MIC. Imò illud scias Galle,
 ne ullo quidem tempore unquam uisi illius mihi uenturam obliuionem. Tantum mellis
 somnium aufugiens in oculis mihi reliquit, ut præ illo uix queam palpebras attollere,
 rursus in somnum coeuntes. Itaque qualem uoluptatem mouent pennæ in auribus uersatæ,
 talem titillationem mihi præbent ea quæ uidi. GAL. Nouum quendam Hercule mihi
 narras amorem insomni, siquidem alatum quum sit (sicut aiunt) metasque uolandi præscriptas
 habeat somnium, iamque septa transiit, in oculis etiam uigilantis obuersans, adeoque mellitum & euidentem
 apparet. Quare peruelim audire, cuiusmodi nam sit istud, quod te supra modum delectat.
 MIC. Gestio narrare. Nam dulce est hoc ipsum meminisse, & commemorare de illo
 quippiam, Verum heus Pythagora: quando tu narrabis de tuis transformationibus? GAL.
 Vbi tu Micylle desieris somniare, melque illud ab oculis absterferis. Interim prior
 dicito, uti intelligam, utrumne per portas eburneas, an per corneas tibi somnium
 aduolarit. MIC. Neque per has, neque per illas, o Pythagora. GAL. Atqui duas has
 tantum commemorat Homerus. MIC. Valere sinas nugatorem illum poetam, qui nihil
 de somniis intellexit. Paupertina fortassis somnia per istas commeant portas, qualia
 uidebat ille: neque id admodum perspicue, quippe captus oculis. Mihi uero per aureas
 quasdam portas dulcissimum hoc aduenit somnium, & ipsum aureum, & aureis undique
 circum amictum, & auri plurimum secum adducens. GAL. Desine optime Mida de auro
 fabulari. Nam dubio procul ex illius uoto, istud tibi accidit insomnium, & solidas auri
 uenas mihi duxisse uideris. MIC. Multam auri uisum uidi Pythagora, multam, quam
 putas pulchri? quo fulgore coruscantis? Quid tandem Pindarus in illius laudem dicit?
 nam in memoriam redige, siquidem meministi, quum aquam præstantissimam dicens,
 postea aurum admiratur, idque iure, statim in initio carminis unius omnium bellissimi. GAL.
 Nam illud quæris?

Aqua est illa quidem optima:
 Cæterum aurum, uti Candens
 Ignis, ita ensitens, noctibus eminet eximie unum
 Cæteras supra opes: quæ
 Gloriam ac decus addunt.

MIC. Per Iouem, isthuc ipsum: perinde enim ac si insomnium meum uideat Pindarus,
 ita prædicat aurum, sed ut tandem cognoscas quale fuerit, ausculta iam sapientissime
 Galle. Meministi ut heri nullum domi cibum acceperim: siquidem Eucrates diues
 ille fortè mihi in foro factus obuiam, lotum me in tempore ad coenam uenire iusserat.
 GAL. Isthuc equidem planè memini. Nam totum esuriebam diem, donec mihi profunda
 tandem uespera domum reuersus, subquidus, uinoque madens, quinque illas fabas
 proferres, non admodum opiparam coenam Gallo, qui quondam fuerit athleta, quinque
 olympia non segniter olim decertarit. MIC. Ast ubi reuersus à coena fabas tibi
 obiecisses, obdormij protinus. Tum mihi, iuxta Homerum, ambrosia sub nocte diuinum
 quoddam haud dubiè somnium assistens. GAL. Sed prius quæ tibi apud Eucratem
 acciderint Micylle narra: & cuiusmodi fuerit coena, quæque super coenam acta
 sunt omnia. Nihil enim prohibet te denuo coenare, si ueluti somnium quoddam
 eius coenæ reduces, & quæ tum ederis, rursus commemoratione quasi rumines.
 MIC. Credebam molestum futurum me, si hæc quoque reru lisssem: uerum posteaquam
 tu desideras, en id quoque narrabo, quum nunquam ante

*Commendat
 somnium suum
 à materia seu
 subiecto.*

*Narratio
 coenæ
 descriptio
 coenæ
 Eucratidis
 et
 causam
 somni.*

et hac in uita coenasset apud ullum diuitem, o Pythagora, heri bona quapiam fortuna in Eucratem incidi, atq; ego quidem simultaq; dominum illum salutasset, ita uti consueuerā, subducebam me: ne pudori illi essem, si lacera in ueste fuisset allectatus. At ille, Micylle, inquit, hodie natalicia filię celebros, plurimosq; ad conuiuium amicos inuitauit, uerum quoniam aiunt quendam ex his incōmoda esse ualerudine, neq; posse pariter ad conuiuium nostrum accedere: tu eius loco uenito lotus, nisi ipse forte qui uocatus est, semet ad futurum renunciarit. Nam nūc quidem ambigit. Hoc ubi audissem, adorato diuine discedebam: omnes obsecrans deos, ut algidam febrem aliquam, aut laterum dolorem, aut podagrā morbi auctarium immitterent ualitudinario illi, cuius ego sellæ occupator, cōneq; uicarius & hæres eram uocatus. Interim hoc spacij, quod usq; ad balnei tempus intercessit, longissimum seculum esse iudicabam: dum subinde respicio, quotquot pedum esset litera, & quando illos iam lauisse consentaneum esset. Hic ubi tempus tandem aduenisset, ocyus me corripio, atq; ab eo, nitidē admodū cultus: sic obuerso palliolo, ut quæ esset parte purissimum, ca uideretur. Offendo autem ad fores, & alios complures, in quibus etiam illum (gestabatur autem à uiris quatuor) cuius eram subconuiuia uocatus: qui malè habere dictuserat, atq; id etiam præ se ferebat, quod afflicta esset ualitudine: nam ex alto gemebat, tussiebatq; ac screabat, uelut ex abditro: quodq; ægre graderetur rotas pallidus ac tumens, annos natus circiter sexaginta. Ferebatur autem philosophus quispian esse, ex his, qui apud adolescentulos nugas deblaterant. At barba mirè erat tragica, id est, hircina, supra quàm credi posset consoris egens. Porro increpante Archibio medico, quàm ob rem quum ita esset affectus, aduenisset: nō oportet, inquit, promissa deserere, præsertim hominē philosophū, etiam si mille urgeant & instant morbi. Putabit enim Eucrates sese à nobis haberi ludibrio. Haud quaquam inquam ego imò collaudabit te, si domi potius apud te uelis emori, quàm in conuiuiō animam unā cum phlegmate excreans. Atque ille quidem præ arrogantiā dissimulabat se dictum audisse. Haud multo post accessit & Eucrates iam lotus: conspexitq; Thesmopolide (nam id erat philosopho nomen) Præceptor, inquit, probè quidem factum abs te, qui ipse ad nos ueneris. Tametsi nihilo deterius tibi fuerat futurum. Siquidem etiam absenti omnia ordine missa fuissent. Hæc simul atq; dixerat introgreditur, manus illi porrigēs pariter & famulis innitenti. Ego igitur iam abire parabam: uerum ille conuersus, ubi diu secum hæsitasset, posteaquam me tristem admodum uideret: ades, inquit, tu quoq; Micylle, ac nobiscum coena. Nam filium in mulierum cōclauis unā cum matre conuiuium agere iubebo, quo tibi sit locus. Ingrediebat itaq; quum parum abfuerit, ut lupus frustra hians discederem, uerum ingrediebar pudefactus, qd Eucratis filiolum ē conuiuiō uiderer expulisse. Ast ubi iam tempus esset ut discumberemus, primum tollentes Thesmopolim composuerunt, haud sine negotio per Iouem, quinq; (si Dijs placet) proceri iuuenes, ceruicalia illi supponentes undiquaq; quoniam nimirum in eodem habitu permanere, ac longum etiam tempus durare posset. Deinde ubi nemo iam tolerare posset, ut iuxta illum accumberet, me adductum reclinant, ut eadem in mensa essemus. Deinceps coenabamus, o Pythagora, opiparam quandam & uariam coenam, multoq; in auro, multo item argento. Pocula erant aurea, ministri formosi: tum cantores, & concitandi risus artifices. In summa, iucundissima quæpiam erat uita: nisi quod unum quiddam me uehementer malè habebat: Thesmopolis obstrepens atq; obturbans, uirtutem nescio quam mihi commemorās, docensq; quod dux negationes unicam efficerent affirmationem: quodq; si dies sit, nox non sit. Nonnunquam & cornua mihi dictitabat esse, atq; id genus multa philosophabatur erga me, quibus eiusmodi nihil opus: planeq; uoluptatem interpellatione minuebat, quum non sineret exaudiri eos, qui cithara, uoceq; canebant. Habes Galle de coena. GAL. Non admodum suauis Micylle: maxime posteaquam cum illo deliro sene fortitus eras accubitus. MIC. Audi nunc inson-

Arbitror
gnomonem
horologii
intelligendum
esse.

Notat obiter
et Stoicorū
mores, quum
ut ætate esse
uolunt. Inco-
rim nihil nō
appetunt.

Stoicorum
incepta do-
ctrina et cō-
uersatio.

Quæ in diui-
tibus specio-
sa ac beata ha-
bentur uulgo.

Auri encomi-
um, estq; hæc
prior colla-
tionis pars,
quæ diuitias
commendat.
Ab ipsius Py-
thagoræ ex-
emplo.

Amplificatio
ab exemplo
louis.

Ab effectum
& usu.

Probat exem-
plo Simonis
uicini.

mnium: Vixit enim mihi Eucrates ipse, quum orbus esset liberis, nescio quomodo
è uita decedere. Dehinc ubi me accersisset, ac testamentum condidisset, quo me in
solidum heredem omnium scripserat, paulò tempore superstes emori. Porro ipse
uidebar adire facultates: & tum aurum, argentumq; ingentibus quibusdam sca-
phis exhaurire, perpetuò subsaturiens & affatim affluens: tum autem uestes, men-
sas, pocula, ministros, omnia mea, ut par erat, esse. Postea candido uehiculo uecta-
bar resupinus, cunctis qui intuebantur, conspiciendus & admirandus. Accurre-
bant permulti, ac circumequitabant: complures sequebantur. Ego interim illius
indutus uestitum, & annulos gerens circiter sedecim digitis insertos: epulum
quoddam splendidum iubebam adornare, quo amicos acciperem. Iamq; illi, ita ut
in somnio fieri consentaneum est, aderant: iam epulæ erant comportatæ, iam po-
tus ex animi sententia ministratus. In his quum uersar er, & aureis phialis præbi-
berem omnibus qui aderant amicis, quum iam inferrentur bellaria, intempestiuo
tuo clamore perturbasti nobis conuiuium, mensasq; subuertisti, ac diuitias illas ita
dissipasti, ut in auras euanescerent. Num tibi uideor iniuria stomachatus in te?
nam uel tris noctes perpetuas libenter adhuc somnium illud quod mihi accidit, ui-
dere cupiam. GAL. Adeone es auri cupidus, & opum audus Micylle: idq; ex
omnibus unum admiraris, ac felicitàtem unicam esse iudicas, si plurimum possi-
deas auri? MIC. Equidem haud solus ita cogito Pythagora: quin ipse quoque,
tum quum Euphorbus esses, auro atq; argento comis intexto, prodibas pugnatu-
rus cum Achillis, idq; in bello, ubi ferrum quàm aurum gestare satius fuerat. At
tu etiam tum uoluisti calamistris auro internexis in periculum descendere. Atque
ob eam (opinor) causam, Homerus comas tuas gratijs similes dixit, quòd auro ar-
gentoq; reuincirentur. Etenim longè nimirum meliores atq; amabiliores uide-
bantur, quòd essent auro religatæ, unaq; cum eo relucere. Neq; isthuc nouum
est Auricome, si tu Pantho patre prognatus, aurum in precio habuisti: quin &
ipse Deorum omnium, hominumq; pater ille, Saturno Rheaq; progenitus, quum
Argolicam illam puellam adamaret, ubi nihil inueniret amabilius in quod sese
transformaret, neq; quo Acrisij custodias posset corrumpere, audisti uidelicet, ut
aurum sit factus, atq; ita per regulas illapsus, potius est ea quam deperibat. Iam ue-
ro quid tibi commemorem, quàm multos usus præbeat aurum? Et ut eos quibus
adfuert, formosus, & sapientes, & potentes reddat, decus & gloriàm illis concil-
ians: utq; nonnunquam ex obscuris & infamibus, claros ac celebres repente effi-
ciat? Nam nosti uicinum mihi & eiusdem artificij Simonem, qui paucis ante die-
bus apud me coenauit, quum legumen coquerem Saturnalibus, duasq; extorum
cæsuras immittens? GAL. Noui Simonem illum breuem: qui fictilem ollulam,
quæ nobis erat unica, suffuratus, peracta coena abiit, sub ala gestans. Nam ipse ui-
di Micylle. MICYL. Atqui quum eam sustulerit, tam multos ille deos postea
iurabat. Sed quur non prodebas, ac uociferabare tum, ô Galle, quum nos furto
spoliari conspiceres. GAL. Coccizabam, quod mihi solum licebat id tempo-
ris: uerum quid Simon ille? Nam uidebare de illo dicturus, nescio quid. MICYL.
Ei consobrinus erat uir supra modum diues, nomine Drimylus, is quoad
uiuebat, ne obulum quidem donauerat Simoni, nam qui daret, quum ne ipse qui-
dem pecunias attingeret? At simul atq; mortuus est nuper uniuersis illis opibus
iuxta leges Simon ille, qui coria putria, qui patellam circumlungebat, gaudens po-
titur, purpura ostroq; circumtectus, famulosq; & currus, & aurea pocula, & men-
sas eburnis innixas pedibus possidet, ab omnibus adoratur, iamq; nos ne aspiciet
quidem. Etenim nuper quum illum procedentem conspexissem, Salue, inquam,
Simon. At ille indignè ferens, Edicite, inquit, mendico isti, ne uocabulum meum
diminuat, neq; enim Simon, sed Simonides appellor. Porro (quod est omnium
maximum) mulieres etiam illius amore capiuntur. Atq; is quidem eludit eas, ac fa-
tuitur, & alias quidem admittit, comemq; sese præbet, alia porro quæ negliguntur,
necem

necem confisuras sibi minantur. Vides quantas commoditates pariat aurum: *A testimonio poetarum.* quandoquidem eos qui sunt deformissimi, transfigurat, & amabiles reddit, non secus atq; cestus ille poeticus. Audis insuper & à Poëtis dictum.

O aurum auspicata res, & ostentum optimum.

Et rursum.

Aurum est quod opibus imperat mortaliū.

Sed quid interim risisti Galle? GAL. Quoniam tu quoq; per inscitiam Micylle simili modo falleris opinione de diuitibus, quemadmodum vulgus: uerum (crede mihi) longè etiā æruminosiorem uitā uiuunt, quā uos. Hæc autem loquor, qui ipse & pauper, & diues aliquando fuerim, arque omne uitæ genus sim expertus. Porro paulo post ipse quoque hæc omnia cognosces. MIC. Per Iouem tempestiuum iam est, ut & tu referas quemadmodum sis transfiguratus: & quid in unoquoque uitæ genere perspexeris. GAL. Ausculta, hoc tantum præmonitus, me neminem feliciorem uitā, quā tu sis, unquam uidisse. MIC. Quā ego sim ô Galle? Hanc felicitatem tibi ipsi imprecor. Nam uidere me tibi ridendum proponere. Verum age, narra, exordiens ab Euphorbo, quo pacto fueris in Pythagoram transformatus: Deinceps ordine ad Gallum usq;. Consentaneum enim est, te uarias res tum uidisse, tū tulisse, nimirum tam diuersis uitæ formis. GAL. *Series mutationum Pythagoræ, pertinentis ad fidem faciendā sequentibus.* Quæadmodum initio ab Apolline profecta anima in terrā deuolarit, & corpus humanum subierit, ut illic poenam quandā dependeret, id longū dictu futurum sit. Præterea neque mihi referre fas est, neque tibi eiusmodi audire. Verum ubi Euphorbus factus essem. MIC. Sed ego priusquam essem is, qui nunc sum, ô præclare quisnam eram? hoc mihi prius dicito, nunquid & ego uersus fuerim itidem uirtu? GAL. Maximè. MIC. Quis igitur eram? si quo modo potes dicere, peruelimenim isthuc cognoscere. GAL. Tu formica fueras Indica, ex earum genere, quæ aurum effodiunt. MIC. Et postea neglexi infelix, uel paucula frusta in uitam importare: quum illo essem alitus? Sed age quid post hæc futurus sim dicito: quandoquidem consentaneum est scire te. Etenim nisi quid bonæ sit rei, iam nunc suspendero me ab ista peritica, in qua nunc stas. GAL. Istuc profecto nulla ratione possis cognoscere. Cæterum quum Euphorbus essem (nam ad illa redeo) in Troia pugnabam, atq; à Menelao necatus: aliquanto post tempore in Pythagoram perueni. Porro eousq; absq; tecto perdurabam, donec Mnesarchus aliquando mihi domum ædificaret. MIC. Obsecro te, num absque cibo potuq;? GAL. Maximè. Nihil enim istis rebus opus, nisi corpori dumtaxat. MIC. Illud igitur prius dicito, ea quæ ad Troiam gesta sunt, num ita se habent, qualia fuisse dixit Homerus? GAL. Quinam ille scire potuisset Micylle: qui quidem dum ista gerebantur, ipse Camelus erat in Bactris? Cæterum ego tibi tantum effabor diuinitus, nihil id temporis eximium fuisse, neque Atacem usque adeo magnum, neque Helenam adeo formosam, quemadmodum arbitrantur: siquidem uidi candida quandam & procera ceruice, ut hinc cygno progeneretur esse adsimularent. Cæterum uehementer anum, æqualem propemodum Hecubæ. Hanc Theseus primum raptam in Aphidnis possedit. Is uixit Herculis fermè ætate. Porro Hercules prius Troiam ceperat, patrum nostrorum memoria, qui per id temporis maximè florebant. Nam hæc mihi Panthus narrauit, se, quum esset admodum adolescens, uidisse Herculem. MICYL. Quid autem Achilles? Num talis erat, nempe quauis in re præstantissimus? An & isthæc fabulamenta sunt. GAL. Cum illo quidem congressus non sum: neque quæam adeo compertè de rebus Græcorum dicere. Etenim qui scire potui, quum hostis essem? Certe Patroclum illius amicum, haud ita magno negotio peremi lancea dissectum. MICYL. Deinde te Menelaus minore negotio: uerum istis de rebus satis: Nunc res Pythagoricas refer. GAL. Illud in summa Micylle: sophista quispiam eram (oportet enim uidelicet fateri uerum) alioqui non imperitus, neque inexercitatus in

Propositio alterius partis collationis. Transito.

Series mutationum Pythagoræ, pertinentis ad fidem faciendā sequentibus. Micylle mutationes, per digressiunculā

Redit ad Pythagoram.

Alia digressio de rebus Troianis, ex Homero.

Redit ad propositum & idcirco Pythagoram, ut philosophiam ei præstigiatores perstringit, qui & quæ docuit imponendi causa docuerit, & in qua transmutatū sedixit, ab ipsa natura quoque repugnari.

honestissimis disciplinis. Profectus sum autem in Aegyptum: quo cum prophetia congregarer, de sapientia communicaturus. Hic adytis subij, atque ibi Ori & Hicadibus libros perdidici. Post rursus in Italiam renauigabam, ac Græcos iuxta ea quæ in Aegypto didiceram, ita institui, ut me proinde ac deum suspiceret. MIC. Equidem inaudieram ista: præterea quemadmodum creditus fueris, defunctus in uitam rediisse, utque aureum femur illis subinde ostenderis. Verum illud mihi dicito, quid tibi uenit in mentem, ut legem statueres: uti neque carnibus, neque fabis uescerentur homines? GAL. Ne perconteris ista Micylle. MIC. Quam ob rem & Galle? GAL. Nam pudet hisce de rebus uerum fateri. MIC. Atqui non conuenit, uti id facere graueris apud hominem contubernalem & amicum: nam horum post hac, absit ut dixerim. GAL. Nihil sani, neque præclari quicquam erat: uerum animaduertebam, si consuetam modo, at eadem quæ uulgo traduntur à multis præcepissem: non fore, ut mortales in admirationem adducerem, sed quo peregriniora, magisque aliena proposuissem, futurum, ut hoc magis nouus, magisque uiderer admirandus. Proinde institueram in animo, nouæ quiddam rei designare, eiusmodi proposito decreto, cuius causa esset inexplicabilis, quo uidelicet alijs aliud coniectantibus omnes redderentur attoniti: quemadmodum in obscuris oraculis solet usu uenire. MIC. Illud uide ut rides me tu quoque: non minus atque Crotoniatas, at Metaponticos, & Tarentinos: cumque his alios, qui muti sequuntur, tuasque adorant uestigia, quæ tu calcata reliquisti. Verum ubi Pythagoram exueras, quem post eum induisti? GAL. Aspasiā Miletensem illam meretricem. MIC. Papæ, quid ego audio? Siquidem inter alia mulier quoque fuit Pythagoras? Itane fuit aliquando tempus, quo tu Galle generosissime oua pariebas, cumque Periclem habebas, iam Aspasia uidelicet: atque ex illo grauida facta es? Præterea lanam tondebas, tramaque deducebas? Postremo meretricum in morem gestiebas, uultumque componebas? GAL. Ista quidem omnia feci, tametsi non ego solus: uerum & ante me, tum Tiresias, tum Elati proles Cæneus. Proinde quicquid in me conuictum dixeris, tantumdem & in illos dixeris. MIC. Age igitur, utra tibi uita erat suauior, quum uir esses, an quum Pericles tecum haberet consuetudinem. GAL. Vides cuiusmodi istuc est quod perconteris? nempe cui ne Tiresias quidem expedierit respondere. MIC. Atqui si minus fateare tu: tamen istuc Euripides satis explicuit, quum ait: se male ter sub clypeo consistere, quam parere semel. GAL. Imò præmoneo te paulo post puerperam fore: siquidem & tu mulier es olim futurus, idque sapius longo nimirum seculorum orbe atque recursu. MIC. Non tu pendebris, o Galle, qui quidem omnes mortales Milesios aut Samios esse ducas? Nam aiunt te etiam tum quum Pythagoras esses, uenusta forma decorum, sapius Aspasiā fuisse tyranno: Verum age secundum Aspasiā, in quem uirum aut mulierum denuo renatus es? GAL. In Cratem Cynicum. MIC. O Castor, & o Pollux, quàm dissimile, ex scorto philosophus? GAL. Deinde rex: deinde pauper: paulo post satrapes, dehinc equus, graculus, rana, aliisque innumerabilia, per longum enim fuerit singula recensere. Postremo Gallus, atque id sapius, nam hoc uitæ genere sum delectatus. Interea & alijs diuersis mortalibus seruiui, regibus, pauperibus, diuitibus, postremo nunc tecum uiuo, rideoque quotidie, quum uideo te paupertatis radio complorantem, eiulantemque: ac diuitum admirantem fortunas, propterea quod ignores quantum illis adsit malorum, alioqui si curas noris, quibus illi distringuntur, te ipsum profecto riseris, qui antea credideri eum, qui sit opulentus, statim felicissimum esse omnium. MICYL. Ergo Pythagora, aut quid maxime gaudeas adpellari, ne confundam orationem, si te nunc hoc, nunc illo nomine compellem. GAL. Nihil intererit, siue Euphorbum, siue Pythagoram, siue uocaris Aspasiā, siue Cratem, quandoquidem ista omnia sum unus, nisi quod rectius feceris, si (id quod in præsentiarum esse uideor) Gallum me uoces, ne autem hanc paruuducere, contemnereque uidere, præsertim quum

tam

tam multas contineat animas. MIC. Ergo Galle, quandoquidem omnia penè uiuendi genera iam expertus es, atq; omnia cognita habes, age dilucidè mihi narrato quæ sint peculiaria diuitum ad uitæ rationem, quæ pauperum propria: quo uide licet cognoscam, uere ne isthuc affirmes, me diuitibus esse feliciorem. GAL. En hunc ad modum interim perpende Micylle. Te quidem non magnopere tangit cura belli, si quando rumor sit aduētare hostes: neq; sollicitus es, ne in agros incurran- tes populentur, neue hortum proculcent, proterantq; aut uineas ualtēt: sed simul- atq; tubam audieris, si tamē audieris, de te ipso uno circumspicias, quo deflexus seruari queas, ac discrimen effugere. Contra illi tum de sese solliciti sunt, tū animo di- scrutantur, quum de mœnibus quicquid opum possidebant in agris, id omne tolli, deportariq; conspiciunt. Ac siue inferendum est aliquid in ærarium, soli accersun- tur: siue in prælium exeundum, periclitantur: aut peditum turmis, aut equitum alis præfecti. Tu interim uimineti gerens clypeum, expeditus ac leuis, ad salutem consu- lendum, paratus uictoriale conuiuium agere, si quando uictor exercitus sacra fece- rit. Rursum pacis tempore, tu quidem quum de plebe sis, ingressus in concionē, ty- rannidem in diuites obtines, illi uero trepidant, pauitantq; ac largitionibus chora- gisq; te placant: siquidem quo tibi balnea, ludi, spectacula, reliquaq; id genus a- bunde suppeditent, ea omnia curant illi. At tu, censor & acerbus expensor, perin- de quasi dominus, ne alloquio quidem interdum dignaris illos: quod si tibi collubi- rum sit, ingentibus saxis in illos de grandinas, uel fauultates eorum publicas facis: ipse neq; calumniatorem metuis, neq; latronem, ne tollat aurum, uel ædium con- scenso fastigio, uel pariete perfollo: neq; necesse habes rationibus occupari, neque exactiōibus: neque tibi cum sceleratis dispensatoribus conflictandum est, neq; tan- tas in sollicitudines distraheris: uerum simulatq; crepidam unam perteceris, merce- demque reruleris septemobulos, sero surgis crepusculo: & si libuerit, lauaris, tum empto saperda quopiam, aut mænide piscicula, aut paucis ceparum capitulis, te- meripse oblectas, canens plerumque, optimaq; cum paupertate philosophans, a- deo ut eas ob res salubris, ualentique corpore, obduruerisq; aduersus gelu: siqui- dem labores, qui te exacuunt, muniuntque, certatorem haud quaquam contemnen- dum reddunt aduersum eas res, quæ compluribus inexpugnabiles esse uidentur. Atque hinc nullus ex morbis illis grauioribus impetit te. Quod si quando leuis eoe- perit febricula: paulo negotio eam medicatus, protinus exilis, inedia temet inde ex- cutiens. Illa porro fugit illico: quippe metuens te, quem uideat etiam frigore ali, sa- rurumque fieri, ac medicorum certis illis recursibus longum plorare renunciātem. At illi ex aduerso propter intemperantiam uitæ, quid tandem mali non habent in- felices: podagras, phthises, pulmonum exulcerationes, aquas intercutes. Nam hæc omnia à sumptuosius illis conuiujs nascuntur. Proinde quicumque ex his Icari in- morem (ut ferè faciunt) sese attollunt, propiusque se soli admovent, haud cogi- tantes, quod alas habeant cæra adglutinas, ingentem nonnunquam strepitum mouent. Cæterum qui Dædalii exemplo non admodum sublimia, neque excel- sa appetunt: uerum humilia, terræque uicina, adeo ut cæra nonnunquam salis aspergine maderet, ij tuto plerunque ac citra discrimen transuolarunt. MICYL. Moderatos istos & cordatos narras. GAL. Verum aliorum, Micylle naufragia foedissima conspicias: nempe ubi Croesus reuulsis alis risum exhibe- ret Persis, conscenso rogo: aut Dionysius quum abdicatus tyrannide, Corinthi- orum in urbe ludī literarij magistrum ageret, post gestum tantum imperium, pueros compellens ut syllabas connecterent. MICYL. Dic mihi Galle: tu quum rexesses (nam ais te regem quoque fuisse) cuiusmodi tandem id uitæ genus ex- periebaris? Mirum nī tum felix eras, quandoquidem id quod est bonorum omni- um caput possidebas. GAL. Ne mihi in memoriam régeras ô Micylle, usque adeo supra modum infelix tum eram. Nam quoad res externas, quemadmodum dixisti, planè fortunatus esse uidebar: at intus innumerabilibus curis distringebar. MIC.

*Quæ belli tē-
poribus diui-
tē exerceat
et cōtra quæ
pauperem ijs-
dem temporib;
bus cōmoda
sequantur.
arridit is.*

*Quæ pacis
temporibus.*

arridit is.

*Quæ circa
uoluntatem*

arridit is.

*Amplificat
exemplis.*

*Hactenus
quæ priuatis
ac ciuib; ac
cidant. Iam
quæ regibus ac principibus, ac primum quæ speciosa uidentur.*

*Amplificatio
à collatione.*

Quibus tandem curis? Nam rem prorsus absurdam neque credibilem narras. GAL. Equidem imperabam regioni ne utiquam exiguae Micylle, omnijugarum rerum feraci, tum incolarum frequentia, neque non urbium pulchritudine cum primis admiranda: præterea fluminibus nauigabilibus, ac mari portuoso commodæ. Ad hæc exercitus ingens, equitatus spectatissimus atque excellens, satellitum haud exiguum, triremes, pecuniarum uis maior quam ut posset numerari, uasorum argenteorum plurima copia, reliquaque omnis illa principatus tragœdia, strepitusque & apparatus supra quam credi queat, extructus atque accumulatus. Itaque quum prodirem, plerique adorabant, deum quempiam intueri sese rati, alijque trudentes alios concurrebant, quo me conspicerent, nonnulli consensu tectis, magnæ estimabant; si plene contemplantur illicuisset quadrigam, stragulam, diadema, tum antambulones, & eos qui à tergo comitabantur. Ego inter hæc mihi conscius, quantæ me res discrutarentur, uerisarentque, illos quidem propter inscitiam uenia dignos iudicabam, at mei ipsius miser escebat, qui prægrandibus illis Colossis uiderer persimilis: quales uel Phidias, uel Myron, uel Praxiteles fabricatus est. Etenim illorum quisque quo ad ea, quæ foris apparent, Neptunus ipse est, aut Iupiter, mirifice decorus auro, eboraque compactus: & aut fulmen, aut fulgur, aut tridentem fuscina dextra sustinet. Cæterum si immisso capite quæ sunt intus inspicias, uidebis uetres quosdam, paxillos, & clauos introrsum prominentes, neque non uimina, cuneosque, & picem sublitam, & aliam item id genus deformitatem intrinsecus inhabitantem. Omitto recere fere muscarum, mustelarumque uim, quæ nonnunquam in eis mansitant. Huiusmodi quædam res nimirum regnum quoque uidetur. MIC. Nondum explicuisti lutum & clauos, & uetres, qui nam fuerint in imperio, neque sceditate illam plurimam quænam sit: nam istum ad modum uetari, tam multis imperare mortalibus, ac numinis instar adorari hætenus quidem cum Colossi exemplo quadrat. Siquidem hoc quoque diuinum quiddam & admirandum: nunc autem quæ sunt intra Colossum exponito. GAL. Quid primo loco tibi referam Micylle: utrum metus, curas mordaces, suspiciones, odium, quo regem persequuntur, qui cum illo uiuant: insidias, atque eas ob res somnum rarum, & hunc ipsum pertenuem, ac plena tumultus insomnia, cogitationes perplexas, spes semper improbas: an occipenuriam, & occupationes, iudicia, expeditiones, edicta, fœdera, consultationes: quibus rebus sit, ut ne per somnium quidem aliqua re suaui frui liceat, uerum ut omnibus de rebus solus dispiciat necesse est, milleque negotia sustineat.

*II. Quæ acerba
et periculosa.*

Quippe nec Atriden Agamemnona dulcis habebat.

Somnus, multigenas uersantem pectore curas.

*Exempla
dictorum.*

Idque quum reliqui omnes Achiui sternerent. Adde quod Lydum illum discrutiat filius mutus: Persam uero, Clearchus ad Cyrum desciscens. Atque alium quempiam, Dionem Syracusanis nonnullis ad aurem communicans. Rursum alium quendam urit Parmenion collaudatus. Item perdiccam Ptolemæus. Ptolemæum Seleucus. Quin illa quoque molestiam adferunt: amasius per uim non sponte conuiuens, concubina alio gaudens, tum si qui defectionem parare dicantur: aut duo quatuorue satellites inter sese consusurrantes. Porro (quod est omnium grauissimum) amicissimi quique uel maxime sunt formidandi, semperque metuendum, ne quid magni mali ab illis exoriat. Nam alius à filio ueneno necatus est: alius item ab amasio. Alium simile quoddam fortissimum mortis genus eripuit. MIC. Apagesis, Atrocias, miraque sunt ista quæ narras ô Galle, Mihi igitur multo sit tutius operæ cerdonice prouum incumbere, quam ex aurea bibere phiala comiter delatum haustum, cæterum cicuta, aconitoque temperatum. Nam mihi quidem hoc unum est periculi, ut si paulum aberraret similion, deflectatque à recta incisione, summum secantis digitum exiguo sanguine tingat. At isti quemadmodum narras, letifera agunt conuiuia, atque id innumerabilibus in malis constituti. Deinde ubi conciderint, persimiles esse uidentur tragœdiarum histrionibus. Nam multi sicut uidere licet, quoad Cecropes sunt

*Alia collatio
Histrionum.*

Sunt scilicet, aut Sisyphi, aut Telephi diademata gestant, argenteisq; capulis gladios, comamq; uentilantem, & auro intertextam clamydem: quod si quis (qualia nimirum permulta solent accidere) impulsos illos media in scena præcipientes des, risum profecto moueant spectatoribus: uidelicet persona una cum ipso diademate contrita, uero autem actoris capite luxato, cruribusq; maxima ex parte renudatis: ut iam interioris amictus, quam miseri sint panni fiat perspicuum: ac cothurnorum quos pedibus induxerunt, appareat deformitas, haud quaquam ad pedis modum respondentium. Vide ut me iam similitudines cōferre docueris optime Galle. Cæterum tyrannis talis quædam res tibi uisa est esse: uerum ubi equus esses, aut canis, aut piscis, aut rana, quomodo eam uitæ rationem ferebas? GAL. Istum quem nunc suscitasti sermonem & longior sit, neq; huius temporis. Illud autem unum in genere dixerim: nullam ex omnibus uitam mihi non uisam tranquilliorē uitam humanam, naturalibus duntaxat cupiditatibus & uisibus circumscriptam. Siquidem publicanum equum, aut sycophantam ranam, aut sophistam graculum, aut popinatorē culicem, aut cinædum gallum, atque id genus alia, quæ uos studio comminiscimini, haud quaquam inter illos uidebis. MIC. Quæ dicis, ô Galle, fortassis uera sunt: uerum non me pudebit apud te fateri, quod mihi accidit. Haud unquam quini dediscere cupiditatem illam, à puero mihi insitam, uidelicet ut diues euadam. Quin nunc quoq; somnium illud ob oculos uersatur, aurum ostentans: potissimum autem sceleratus ille Simon excruciat, qui quidem tantas inter opes delicietur. GAL. At ego te isto leuabo morbo Micylle, tamen si nox etiam dum est. Surge modo, ac sequere me. Siquidem ad ipsum te Simonem adducam, atq; in aliorum diuitum ædes, quod nimirum uideas, quomodo res habeant apud illos. MIC. Isthuc quo pacto, clausis foribus? Num me parietes transfodere compelles? GAL. Nequaquam, uerum Mercurius, cui sum sacer, hoc optandi mihi largitus est, ut si quis longissimam caudæ plumam, quæ ob molliciem inflectitur. MIC. Atqui duas habes eiusmodi. GAL. At dextram ex his auulsam cuiuscunq; ego gestandam dero, is quoad uoluerō, fores omneis poterit aperire, cunctaq; uidere, ipse inuisibilis. MIC. Equidem ignorabam, ô Galle, te præstigiatorum quoq; peritū esse. Porro si mihi isthuc semel præstiteris, uidebis illico Simonis uniuersas opes huc deportatas, nam eas hucrediens transferam. At ille rursus circumrodet, ebiberq; putria coria, quibus consueuit soleas compingere. GAL. Atqui nefas sit isthuc facere. Siquidem Mercurius illud mihi mandauit, ut si quis pennam tenens, istiusmodi quippiam patrarit, uociferans furem proderem. MIC. Rem ne utiq; ueris similem naras, nempe Mercurium quē ipse sit fur, non sinere alios, ut idem faciant. Sed tamen abeamus. Nam aurū auferam, si modo possim. GAL. Pennam prius refellito. Quid hoc rei? ambas reuulsi. MIC. Tutius hoc quidem ô Galle, tū tibi minus fore dum sit futurum, ne altera caudæ parte mutilatus claudices. GAL. Age sanè, sed utrum Simonem prius adimus, an aliū quempiam diuitū? MIC. Haud aliò, imo ad Simonem, qui uidelicet pro dissillabo, tetrasyllabus esse affectet, posteaquā diues euasit. Sed iam ad fores accessimus. Quid igitur deinceps facio? GAL. Pennam seræ admoue. MIC. Ecce autem, dii boni, ostium perinde atq; clauis resiliit. GAL. Perge porro præcedens, Vides illum uigilantem ac supputantem? MIC. Video per hominem, & quidem ad obscuram siticulofamq; lucernam. Præterea pallet, haud scio unde Galle, totusq; exaruit, atq; extenuatus est, mirum, ni curis. Neq; enim auditum est illum alioqui malè habere. GAL. Ausculta quid dicat, si quidem intelliges, quibus de causis ad eum modum sit affectus. SIMON. Nimirum septuaginta illa talē ta tuto admodum sublectica defossa sunt, neque quisquam alius omnino uidit. At uero, sedecim illa Sossylus equis uidit me sub præsepi occultantem. Itaque de curando stabulo non est admodum sollicitus, quanquam nec aliàs admodum laboris appetens, uerisimile est autem illum multo etiam his plura sustulisse. Nam unde alioqui Tibius heri tam ingens fassamentum illi obsonio proposuisset?

Cōclusio, nullam uitam mortalem esse leuicrem esse humanam.

Iam et exemplis probat, quæ dixit huiusmodi.

Efficitio diuitis cogitandum est rationē supputantis.

fuiſſet? Tum autem aſunt, illum monſte emiſſe uxori drachmīs quinſq̃. Heu miſe-
ro mihi. Hi omnia mea diſſipabunt bona. Quid quòd ne pocula quidem ſar in tuto
mihi recondita ſunt, quī ſint multa. Vereor enim, ne quis ea ſuſſoſſo pariete tol-
lat. Complures mihi inuident, atq; inſidias parant. Præter cæteros autem Micyl-
lus iſte uiciſinus, MIC. Ita per Iouem. Nam tibi ſum ſimilis, ac patellas ſub ala geſſo,
GAL. Tace Micylle, ne protinus ipſo in furto nos prodas. SIMON. Optimum igitur
fuerit, ut ipſe inſomnis ſeruem. Omnem obibo domū in orbem obambulans.
Quis iſte? uideo te per Iouem. O parietum perſeſſor, poſteaquam es columna, be-
neres ſe habet. Pernumerabo denuo reſoſſum argentum, ne quid fortè atq; in-
ſidijs appetor ab omnibus, ubi mihi gladius? Si quinquam deprehendero, rurſum
aurum defodiamus. GAL. Sic tibi habent ô Micylle, res Simonis. Sed abeamus ad
aliū quempſam, donec noctis adhuc aliquantulum ſuper eſt. MIC. O miſer, cui-
uſmodi uiuit uitam? hoſtibus eueniat ad hunc modum diuitem eſſe. Itaq; pugno
illi in maxillam illiſo, uolo diſcedere. SIMON. Quis me pulſauit? Latrocinio deſpo-
lior miſer. MICYL. Plora ac uigila, aurīq; ſimilis corpore reddaris, quandoquidem
illi affixus, deditus es. Nos autem, ſi uidetur, Gniphonem fornicatorem uiſamus.
Nam nec iſ procul hinc habitat, ipſæ nobis ſuapte ſponte fores patuerunt. GAL.
Vides hunc quoq; curis inuigilantem, & uſurarum rationes iterantem digitis con-
torris? cui propemodum relictis his omnibus ſit in ſilpham, aut culicem, aut mu-
ſcam abeundū. MIC. Equidem uideo miſerum ac uecordem hominem, ne nūc qui-
dem multò meliorem uiuere uitam, quàm ſilphæ aut culicis, Adeo totus & hic à
curis & rationibus eſt extenuatus. Nunc ad aliū eamus. GAL. Ad tuum, ſi uideo-
tur, Eucratem. En tibi fores per ſe patuere. Quin introiſmus? MIC. Paulo antè hæc
omnia mea erant. GAL. At etiā nunc tu diuitias ſomniaſ? uides igitur Eucratem
ipſum quidem à famulo, uirum natu grandem. MIC. Video proſecto quiddā haud
quaquam uirile. Porro altera ex parte ipſam item uxorem à coquo conſuprari.
GAL. Quid ergo? Num oparis & horum hæres exiſtere Micylle, cunctaq; poſſi-
dere, quæ ſunt Eucratidis? MIC. Haud quaquam Galle. Imò fame citius interierim,
quàm id genus quippſam pattarem. Valeat aurum & conuiuium. Duo oboli mihi po-
tiores diuitiæ ſunt, quàm ſi à domeſticis mihi domus perfodiatur. GAL. Sed iam
nunc quandoquidem dies ſermè diſluxit, domum ad nos redeamus. Reliquarur-
ſus aliàs uidebis Micylle.

ICAROMENIPPVS, SIVE HYPERNEPHELVS.

D. BRASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Quod ſuprà in ſpecie, idem hic in genere tractat. Reprehendit enim in uniuerſum omnium hominum
tum priuatorum, etiam regum ac principum, omnia facta ac ſtudia, ſiue capriua ſim, ſiue etiam ad
cultum, ac religionem deorū pertineant, præcipue autem philoſophos, ut ſemper aliàs, inſectatur, quos indicat
nō modo circa res humanas incerta ac ſtulta docere, uerum etiam de rebus ſublimibus, de mundo, de deo, de pro-
uidencia diuina & id genus alijs, abſurda, atq; impia quedam tradere, quæ neque uiderint ipſi, neque aliunde
cognouerint. Atque hæc omnia ſub Menippi nomine, quem aliàs quoque, ut philoſophis inſectum atq; inimicum
exhibet. Hunc enim fingit, cum uideret hominum res incertas & ridiculas eſſe, cupereq; ueritatem naturæ, ac
uirtutem cognoscere, ad philoſophos ſe cōtuliffe. Qui cum multa quidem, ac ſpecioſa habitu, ac uerbis pollice-
rentur, doctrina autem inter ſe diuerſa, atque aliena quedam traderent, neque ipſi ſibi conſentirent, pro uerita-
te, nugæ quasdam docendo, poſtremo conſilij inopem, de cælo conſcendendo, ac ipſarum illarum rerum, expe-
rimento capiendo coguiſſe. Aſſumptis igitur & officiis alijs, De doli exemplo, in cælum ſubuolaſſe, ubi, pri-
mam circa Lunam factū cœu diuerſicūlo quodam, contemplatum eſſe omnia, quæcunq; in terris, ſiue publi-
ci,

et, siue priuatum, et in occulto quoque geruntur, non modo à regibus et principibus, uerum etiam à ciuitatibus, populis, diuitibus et plebeiis. Deinde autem in caelo eam uidisse, quae stultè ac ridiculè Iupiter circa hominum uota, sacrificia, iuramenta, et cetera officia dispensanda exerceat, quaeque item alij Dij in conuuijs, in concionibus, et ceteris non quidem ipsi agere solent, sed à stultis et imperitijs hominibus agere creduntur. Vtrobique autem grauem de philosophis querelam audiuisse. Nam Lunam quidem de contumelijs, quibus ab illis afficeretur, eoque iam esse: propterea quod ab alijs lumen furtiuum habere, ab alijs et in speculũ, supra oceanum suspensam esse, dicere. Iouem autem omnem illorum uitam, mores, sectas, habitum, doctrinam, facinora domestica, et linguae petulantiam, accusasse. Praecipue autem contra Epicureos, ut qui Deos omnino ullos negarent esse, incensum fuisse. Porro Titulatio haec est, quod, ut Icarus alatum in altum subuolasse dicitur, ita hic Menippus quoque, coelum alatum conscendit, unde et alter titulus ὁ πρῶτος λόγος additur, quasi dicat, eum qui supra nubes ascendit. In primis memorabilis et propria descriptio illa Philosophorum est, qua Iupiter in concilio deorum illos depingit, quae non modo in philosophos olim quadrasse uidetur, uerum etiam theologis plerisque nostrorum temporum, praecipue monachis et scholasticis istis, quos uocant, accommodari posse. Fuit autem, ut hoc quoque addimus, Menippus quidam reuera Cynicus philosophus, natione Phoenix, ac seruus natus, de quo Laërtium uide.

M E N I P P V S.

ER mille igitur erant stadia à terra usque ad lunam, ubi prima nobis fuit mansio. Porro hinc sursum ad solem parasangarum ferme quingentarum. Rursum ab hoc usque ad ipsum denique coelum, arcemque Iouis in ædificatam, tantum fere spatij fuerit, quantum aquila probe, succincte, atque expeditè queat uno die peragere. A M I C V S. Dic mihi per Gratias, Menippe, quae sunt ista quae de astris loqueris, ac ratiis tecum supputas? Etenim iam dudum te affectas, audio soles & lunas:

Occasio Dia-
logi.

praeterea autem & magnifica ista, mansiones ac parasangas peregrina quaedam commemorantem. M E N I P. Ne mireris amice, si sublimia aëriaque tibi uideor loqui, nam summam apud me reputo nuper actae peregrinationis, A M I C. Nimirum Phoenicis exemplo triam stellis notaras. M E N. Haudquaquam per Iouem: quin magis ipsis in stellis sum peregrinatus. A M I C. Papae, longum profectò somnium mihi narras. Siquidem totas edormisti parasangas insciens. M E N. Quid ais somnium tibi referre uideor: qui modo ab ipso Ioue ipse reuersus adsum? A M I C. Quid audio? Itane Menippus nobis à Ioue delapsus ades de coelo? M E N. Ita sanè. Ego tibi ab ipso illo summo Ioue hodie uenio, rebus interim dictu miris, & auditis, & conpectis. Quod si non credis: equidem hoc ipso nomine supra modum gaudeo: cum supra lidem esse uideo meam felicitatem. A M I C. Et quo pacto diuineatque Olympie Menippe, mortalis cum sis ac terrestris, queam non credere uiro, qui nubes superarit: quisque ut Homericis dicam uerbis, iam sis coelitum è numero uimus? Verum illud mihi dicito, si molestum non est, quibus modis in altum subuectus es, aut unde nactus scalas tanta magnitudine? Nam quantum ad faciem ac formam attinet, non es admodum similis illi Phrygio: ut coniectare possimus, te quoque ab aquila raptum fuisse: quo pocillatoris alicubi munere iungereris. M E N. Non me clam est te iam dudum irridere. Neque uero id omnino mirum: si narrationis nouitas tibi fabulae uideretur adsimilis. Cæterum ad conscensum nihil mihi erat opus, neque scalis, neque uti pueri illius in morem ab aquila raperer: propterea quod aë mihi essent propriae. A M I C. Iam uero istud quod narras, uel ipsum Dædali factum superat. Siquidem praeter alia, nobis inscientibus, misit ut quispiam aut gracculus ex homine factus es. M E N. Rectè amice: neque procul à scopo coniecisti. Etenim illud Dædali de alis inuentum ipse quoque sum machinatus. A M I C. At inter omnia audacissime, non ueritus es, ne tu quoque alicubi in mare delapsus, Menippeum aliquod pelagus tibi cognomine redderes: quemadmodum ille Icarium? M E N. Nequaquam: Siquidem Icarus cum alas haberet cera adglutinat: easque quamplurimum ad solem esset liquefacta: defluxis alis, non mirum

Docilitas et
Attentia.

si decidit. At nobis citra ullam ceram erant pennæ. AMIC. Istud qui fieri posuit? Iam enim haud scio quo pacto paulatim me adducis, ut uera uideantur quæ nar-
ras. MENIP. Ad hunc fermè modum. Aquilam egregiè magnam, tum autem &
uulturem ualidum arripui. His cum alas unà cum ipsis brachijs præsecuissem.
Quin potius si uacat, totius commentationem ordine tibi percenlebo. AMIC.
Mihi quidem uel maximè uacat. Adeo sublimis à sermone tuo pendeo: iamq; ad
narrationis finem inhiò. Ne uero me negligas, per louem amiciciæ præsidem:
auribus in aëre suspensum, ob tuam narrationem. MENIP. Ausculta igitur.
Neque enim ciuile fuerit, si spectem animum ore hian- te relictum: eumq; quem
admodum tu ais ab auribus suspensum: Ego igitur cum expendens ea quæ sunt in
uita mortalium: protinus omnes res humanas repperissem ridiculas, humiles, in-
stabiles: nempe opes, imperia, magistratus: contemptis his, atq; horum studio; ad-
iectoq; animo ad ea, quæ uerè sunt bona: conatus sum ab his tenebris emicare, & ad
uniuersi naturam suspicere. Atq; hic mihi multam attulit hæsitacionem, primum
hic ipse qui à sapientibus appellatur mundus. Neq; enim inuenire poteram, ne-
que quo pacto factus fuisset, neque quo opifice: neq; quod esset illius uel initium,
uel finis. Deinde cum particulatim contemplerer, multò etiam magis ambige-
re sum coactus. Quispe qui uiderem stellas temerè per cœlum disiectas. Tum so-
lem ipsum, quid tandem esset, scire gestiebam. Super omnia uero, quæ Lunæ ac-
cidebant, mihi uidebantur absurda ac planè mira: putabamq; causam aliquam ar-
canam & inexplicabilem esse, cur illa libinde speciem formamq; uariaret. Quin
etiam fulgur emicans, tonitru erumpens, tum pluuia, nix, grando, è sublimi de-
missa. Videbantur hæc quoq; omnia coniectu difficilia: quæq; nullis notis depre-
hendi possent. Itaque cum ad eum modum essem affectus, optimum factu ra-
tus sum, ut horum unumquodq; à philosophis istis perdiscerem. Siquidem existi-
mabam illos ueritatem omnem docere posse. Quare cum ex illis præstantissimos
delegissem, quantum mihi coniectare licebat, è uultus austeritate, eq; coloris pal-
lore, ac barbæ profunditate. Mirum enim ut mihi ex ipso protinus aspectu subli-
miloquos quosdam, & cœlestium rerum peritos uiros præ se ferebant. His ubi
memet docendum tradidissem magna pecunia: quam partim euestigio præsen-
tem numerauì: partim tum me persoluturum sum pollicitus, ubi ad philosophiæ
summam perueniret: non grauabar erectus ad nugæ doceri, & uniuersi
dispositionem discere. At illi tantum aberant, ut me pristina liberarent inscitia:
ut in maiores etiam dubitationes coniecerint: principia nescio quæ, ac fines, tum
insecabilia, inania, syluas, idæas, atq; id genus alia, mihi quotidie offundentes. Ve-
rum illud interim mihi uidebatur omnium esse grauissimum: quòd cum nihil in-
ter illos conueniret: uerum pugnantia, diuersaq; inter se omnia loquerentur: ta-
men postulabant, ut sibi fidem haberem: ac ad suam quisque rationem me conaba-
tur adducere. AMIC. Rem absurdam narras. Si uiri cum essent sapientes, in-
ter sese de rebus factiose dissidebant: neque de iisdem eadem probabant. MENIP.
Atqui rîderes Amice, si audieris illorum arrogantiam, & in differendo prodi-
giosam confidentiam. Qui quidem cum humi ingrederentur: nihiloq; præstan-
tiores essent nobis, qui super terram ambulamus: ne cernentes quidem acutius
quàm quiuis alius altans: nonnulli cæcutientes etiam senio atque inertia: tamen
& cœli terminos perspicere sese profitebantur: solem quoque ipsum dimetien-
tes: & ea quæ supra lunam sunt, aggredientes. Ac perinde quasi ex ipsis delapsi
stellis: ita & magnitudinem illarum, & figuram explicabant. Ac sæpenumero
cum fortè ne illud quidem certo scirent, quot stadijs à Megara abessent Athenæ:
tamen spacium, quod interest inter solem & lunam, quot esset cubitorum, aude-
bant pronunciare: Tum aëris altitudinem, maris profunditatem, terræ ambitum
dimetientes. Ad hæc, circulos depingebant, ac triangulorum figuras super qua-
drangulos inducentes: neq; non sphaeras quasdam picturatas, cœlum scilicet ipsum
metientes

Narratio, ac
primū quib.
de causis ad
philosophos
se cōtulerit

Ignorantia
inscitia uulgi

II.

Causæ, quib.
cōmotus, cō-
mō ac ionē i-
psū ad eum-
dū cōsuerit.
Nē philosophi
diuersa & incerta
doctrina.

De cœlo &
rebus subli-
mibus.

spectantes. Iam uero illud an non insulsum, & insignis arrogantia? quod cum de rebus usque adeo incertis loquantur, nihil tamen ita proponunt, quasi coniecturis ducantur: uerum supra modum contendunt, neq; ullum uincendi locum alijs relinquunt: Tanrum non iureiurando confirmantes, Solem massam esse candefactam: incolam Lunam, stellas aquam potare: idq; sole ueluti situla quadam per funem demissa, uapprem e mari attrahente, atq; illis omnibus ordine potum distribuyente. Nam quanta sit in dictis pugnantia, id haud difficile fuerit cognoscere. Iam mihi specta per Iouem, num illorum decreta inter se consentiant, ac non magis longissimis distita interuallis. Quandoquidem primum de ipso mundo uaria est sententia: cum alijs & ingenitus, & nunquam interiturus esse uideatur. Rursum alij, & opificem illius, & fabricandi modum eloqui sint ausi. Quos equidem cum primis admirabar: propterea quod cum Deum quendam rerum omnium opificem praeponissent: non illud etiam adderent, uel unde is esset profectus, aut ubi loci consisteret cum omnia fabricaretur. Nam ante uniuersi exortum, non possis uel tempus, uel locum imaginari. **AMIC.** Prorsus audaces quosdam Menippe, homines, ac prodigiorum autores mihi narras. **MENIP.** Quid autem si iam audias, uir optime, quae differant, & de Ideis, & de incorporeis: tum quae de finito & infinito pugnantur? Nam & his de rebus acriter inter se digladiantur. Dum alij sine circumscribunt uniuersum: alij contra, finem illud nescire existimant. Quin insuper quidem ex istis complures esse mundos demonstrabant: damnantes eos, qui de hoc uelut uno quopiam illorum disputarent. Rursum alius, nescio quis uir, haud quaquam amicus paci, bellum rerum omnium parentem esse censebat. Nam de dijs, quid iam attinet loqui? Cum his Deus esset numerus: illi rursus, per canes & anseres ac platanos deferarent. Deinde alij, reliquis omnibus dijs expulsis, uni soli rerum omnium imperium tribuebant: ita ut mecum etiam animo discrutarer, cum tantam audirem deorum inopiam. E diuerso, alij liberaliores, multos deos faciebant: ac dissectis illis, hunc aliquem primum deum appellabant: his secundas aut tertias diuinitatis partes tribuebant. Ad haec alij incorporeum quiddam & informe putabant esse numen. Alij corpus esse imaginabantur. Deinde non omnes erant in hac opinione, ut putarent dijs esse curae res mortalium: uerum erant nonnulli, qui eos omni cura liberantes, haud aliter atq; nos consueuimus a rate defectos, a ministerijs dimittere: nihilo aliusmodi eos inducunt, quam cuiusmodi in comoedijs induci solent satellitia. Iam alij superantes haec omnia, ne esse quidem ullos omnino deos credebant: sed mundum nullo domino, nulloq; duce temere ferri sinebant. Atqui cum haec audiebam, uerebar non habere fidem uiris altisfremis, ac probe barbatis. Neq; tamen inueniebam, ad cuius dicta me uertirem: ut aliquam illorum sententiam nanciscerer irreprehensam, ac nequaquam ab alio subuersam. Itaque plane tandem Homericum illud mihi usu ueniebat. Nam saepenumero animus incitabat, ut huic alicui illorum crederem: sed me mens diuersa uetabat. In quibus omnibus cum perplexus haesitarem, desperabam futurum, ut super his uerum aliquid in terris audirem: ceterum unica tantum uia, uniuersa dubitatione liberari posse, si ipse alis aliqua ratione additis, in coelum ascenderem. Eius rei conficiendae spem mihi praeiuit primum ipsa cupiditas: deinde fabularum scriptor Aesopus: qui aquilis ac scarabeis, interdum & camelis coelum adire potuisse demonstrat: uerum ut mihi ipsi alae prouenerent aliquando, id nulla ratione fieri posse uidebatur. Ceterum si uulturis, aut aquila alas induissem: nam has solas sufficere ad humani corporis modum: futurum forsitan, ut mihi succederet experientia. Itaq; correptis auibus, alteri detram alam, porro uulturi sinistram amputaui: idque admodum scire. Deinde quum obligassem, humerisq; loris ualidis accommodassem: tum summis penis ansas quasdam manibus inserendis addidissem: mei ipsius periculum faciebam: primum sublisens, ac manibus interim subseruiens, & anserum exemplo

De mundo.

De infinito.

De Deo.

De diuina
prouidetia.

Quibus rationibus adductus perficiens de rei proposita spei conceperit.
Hypotyposis uolatus et ascensionis meditationis.

paulum adhuc à terra uolatus me sustollens, inter uolandum summis interim pedibus ingrediens. Postea quum res ex animi sententia succederet, iam audacius etiam experimentum aggrediebar: consensamque arce demisi me ipsum per præcepta, atque inde in ipsum ferebar theatrum. Mox ubi nullo periculo deuolassem, sublimia iam & ardua cogitare coepi: ac tollens me à Parnetho siue Hymetto, ad Gera-neam usque uolabam. Rursum inde ad Acrocorinthum subuolaui: deinde supra Pholoën & Erymanthum ad Taygetum usque. Ergo quum tandem audax facinus satis essem meditatus: iamque perfectus & altius uolus euasissem, non amplius de pulchris imitandis cogitabam: uerum consensu Olympo, cibo quam leuissimo pastus, inde rectè in cælum tendere coepi: initio quidem oborta oculorum uertigine ob profunditatem: & postea ferebam, & hoc quoque facile. Verum ubi iam ipsi lunæ uicinus essem, plurimumque nubium essem emensus: sentiebam me defatigatum, maximè in ala sinistra, nempe uulturina. Huc igitur diuertere, ac super eam insidens requiescebam: in terram interim è sublimi respiciens, neque secus quam Homericus ille Iupiter, nunc bellacium Thracum regionem despiciens, nunc Mysorum, mox (si libuisset) Græciam, Persidem, Indiamque; ex quibus omnibus uaria quadam uoluptate perfundebar. **AMIC.** Ergo ista quoque narrabis Menippe: ne ulla prorsus peregrinationis parte fraudemur: quin potius siquid obiter in itinere conspexisti, fac ut hoc quoque sciamus. Nam ego sane haud mediocria dicturum te expecto: de terræ forma, deque omnibus quæ in terra sunt, cuiusmodi tibi uisa sunt ex alto contemplanti. **MENIP.** At tu quidem rectè coniectas Amice. Quamobrem quatenus licet, consensa luna inter narrandum peregrinanti comes esto, simulque mecum contemplare totam terræ speciem, habitumque. Atque initio quidem admodum pusillam quandam terram mihi uidere uidebar, multo, inquam, luna minore: ita ut ego repente intentis oculis diu dubitarem, ubi nam essent tanti illi montes, ac tum mare: quod nisi Rhodiorum colossus conspexissem, tum Phariæ turrim, haud dubie prorsus ubi nam esset terra, me prorsus latuisset: uerum ista quod sint sublimia, præter cæteris eminentiâ, præterea oceanus paulatim ad solem resplendescens indicabant terram esse id quod uidebam. Mox ubi fixius intenderem oculos, iam mihi omnis mortalium uita coepit esse conspicua: non solum singulæ nationes atque urbes: sed planè uidebam nauigantes, bellantes, agricolantes, litigantes, mulieres, feras: & ut summatim dicam:

Quicquid tellus educat alma.

AMIC. Ista quæ nunc dicis, haud quaquam sunt uerissimilia, ac secum pugnantia. Etenim quum paulo ante Menippe terram requireres: propter ingens in medio interuallum in arcum contractam: adeo ut nisi colossus tibi fecisset indicium, forsitan aliud quiddam uidere te credidisses, qui repente factus lynceus, cuncta quæ sunt in terra, dignoscis: homines, feras, ac propemodum etiam culicum nidos.

MENIP. Rectè tu quidem admones: nam quod maximè dictum oportuit, id nescio quomodo præterij. Si quidem quum ipsam quicquam terram conspectam agnoscerem, ceterum reliqua non possem perspicere propter altitudinem: nimirum iam non pertingente oculorum acie, grauitè ea res me discutiabat, ac uehementè perplexum habebat. Ego quum ad hunc modum essem sollicitus, ac propemodum etiam lachrymarer: adest à tergo sapiens ille Empedocles, ea specie ut carbonarium quempiam esse diceres, cinere oppletus, atque exustus. Hunc ego quum uidissem (dicendum est enim) non nihil perturbabar, ratus dæmonem aliquem lunarem uidere me. At ille: Bono, inquit, es animo Menippe.

Nullum ego sum numen: quid me immortalibus æquas?

Sum Empedocles ille physicus: etenim ubi me præcipitem in cratera miscessissem, sumus ab Aetna raptum huc subuexit. Itaque nunc lunam incolo, ætri uagus plerumque, ac rore uictus. Adsum autem hæsitantiam istam tibi adempturus: nam illud (ni fallor) malè te habet, torquetque, quod non liceat tibi perspicue terram cernere.

*1. Diversorum
Lunæ, unde
prospectu in
terram capto
cuncta quæ in
inferioribus
hisce regioni-
bus geruntur
inspicit.*

*Tacite ethæ-
re ambitiosa
hominis ope-
ra perstringit*

*Modum su-
cultus rei ge-
rendæ.*

*Empedoclem
hic notat, uo-
luntati qui ipse
quoque de re-
bus naturalibus
absurdè
negatus sit,
audiat autem ad
id, quod idè ut
quidam tradit
in crateres*

Aetna præcipitavit sese.

cernere.

nere. Bene abste factum est, inquam, optime Empedocles, ubi primum deuolaro
 rursus in Græciam, tui memor sacrificabo tibi in tumario: atq; in Nouilunijs ter ad
 lunam inhians uota faciam. Imo per Endymionē, inquit ille, haud huc accessi præ
 mij gratia, sed affectio quædam mouit animum meum, quum te uiderem affectum
 molestia: uerum scis quid facies, quo perspicax fias? Non per Iouem, inquam, nisi
 tu mihi forsitan caliginē amoueas ab oculis, nā in præsentia uideor non mediocri
 ter lippire. Atqui me, inquit ille, nihil erit opus. Etenim ut acutē uideas, id ipse te.
 cum ē terra allatum habes penes te. Quid igitur est istud, inquam, neq; enim noui.
 An ignoras, inquit, te dextram aquilæ alam indutum esse? Scio, inquam maximē,
 sed quid alæ cum oculo? Quoniam, inquit, aquila inter animalia cætera acutissi
 mi uisus est: unde sola solem aduersum obtuerur, atq; ira demū est rex & ingenua
 aquila, si non conuiuentibus oculis aduersus radios aspiciat. Ita quidem aiunt, in
 quam. Quare iam me poenitet, qui non meis exemplis oculis aquilinos inferuerim
 cum hac ascenderem. Nam nunc sanē dimidiatus aduenio, neq; omni ex parte sa
 ris regaliter adornatus, quin magis ad similes uideor nothis istis & abdicatis. Atra
 men in te est, inquit, ut protinus alterum oculum regalem habeas. Etenim si assur
 ges, uelisq; cohibita uulturis ala alteram solam mouere, iuxta proportionem alæ,
 dextro oculo cernes acutē: quo minus altero cæcutias, nulla ratiōe succurri potest,
 propterea q̄ ad partem pertineat deteriore. Mihi, inquam, satis est, si uel dextra
 ex parte aquilino more cernam. Nihil enim fuerit deterius, cum mihi non raro ui
 disse uidear fabros altero oculo melius etiam ad regulam exæquantēs ligna. Hæc
 locutus simul ea faciebam, quæ præceperat Empedocles. Ille interim paulatim sub
 ducens sese, sensim in fumum euanuit. At simulatq; mouissem alam, ingens lumen
 mihi circumfulsit, adeo ut cuncta fierent in conspectu, quæ hactenus latuerant. De
 flexis igitur in terram oculis, clarē uidebam & urbes, & homines, & quæ fiebant: *Regum uita*
 neq; solum ea quæ sub dio, uerum etiam quæ domi faciebant, rati sese à nemine ui
 deri. Ptolomæum uidi cum sorore rem habentem, Lyfimacho struentem insidias *et mores.*
 filium, Antiochum Seleuci filium, nouerxæ Stratonicæ clanculum innuentem,
 Thessalum Alexandrum ab uxore tolli ē medio, Antigonom filij uxorem adulte
 rio stuprantem, Attalo uenenum porrigentem filium. Rursum ex altera parte Ar
 sacen interficientem mulierculam, & Arbacem eunuchum gladium educentem in
 Arfacen. Porro Spartinus Medus ē conuiuio foras protrahabatur à satellitibus,
 calice aureo in frontem impacto. Atq; his fermē cōsimilia tum in Libya, tum apud
 Scythas ac Thraces, in regijs geri licebat cernere. Nempe adulterantes, occiden
 tes, insidiantes, rapientes, peierantes, trepidantes, nonnullos ab intimis amicis
 prodi. Ac regum quidem negocia huiusmodi mihi spectaculum exhibebant. Cæ
 terum quæ facitabant plebei, longē magis erant ridicula. Siquidem inter hos ui
 debam Hermodorum Epicureum ob mille nummum peierantem, Agatholem *Plebciorum*
 Strotum de mercede discipulum in ius uocantem, Cliniam rhetorem ex Aescula
 pij sano phialam auream suffurantem, Herophilum Cynicum in fornice dormien
 tem. Quid enim alios commemorem, qui parietes perfoderent, qui lites agitabāt,
 qui foenerabant, qui reposcerent? Nam uariū quoddam & undique mixtum e
 rat spectaculum. *res ac studia.* **AMIC.** Atqui rectē facies Menippe, si ista quoq; retuleris. Con
 sentaneum est enim te ex his non uulgarem cepisse uoluptatem. **MENIP.** Ne fie
 ri quidem potest Amice, ut cuncta ordine recenseam, quum spectare modo ista fue
 rit difficillimum: uerum rerum fastigia eiusmodi fermē uidebantur, qualia refert
 Homerus in clypeo, ubi erant conuiuia, nuptiæq;. Altera ex parte iudicia, & con
 ciones. Rursum alia ex parte sacrificabat quispiam. In proximo uero conspicieba
 tur aliquis luctum agens. Porro quum ad Geticam respicerem, uidebam bellige
 rantes Getas. Rursum ubi ad Scythas deflecterem, cernere erat errantes in plau
 stris. Mox ubi paululum in diuersam partem deflexissem oculum, spectabam agri
 colantes Aegyptios, Phoenix scortabatur, Cilix latrocinabatur, Lacon loris cæde.

*Amplificatio
à simili.*

*Vanum atq;
inutile studi-
um plurapof-
fidendi.
A collatio-
ne partium
ac totius.*

*Ciuitatū pro
pra studia.*

*Collatio for-
micarum.*

*Oyere la Lu-
na de philo-
sophorum
contumelijs.*

batur, Atheniensis causas agebat. Hæc omnia quum eodem tempore gererentur, cogita nunc cuiusmodi uisa fuerit rerum confusio. Non aliter, quam si quis producat multos saltatores, uel potius multas choreas: deinde præcipiat, ut omisso concentu propriam quisque cantionem canat. Deinde si certatim canat unusquisque, & peculiarem suum cantum absolueret studeat, uocisq; magnitudine uicinum superare contendat: cogita tecum per Iouem, cuiusmodi futurus sit eiusmodi cantus. **AMIC.** Modis omnibus Menippe ridiculus ac confusaneus. **MENIP.** Atqui Amice, hoc genus sunt omnes qui in terris choreas agunt, omnisq; mortaliū uita ex huiusmodi constat discrepantia: quippe qui non modo sonent absone, uerum & ornati sint dissimili, diuersaq; moueant, neq; quisquam idem cogitent, donec choragus omnes è scæna exigat, negans diutius choreas ducere oportere. Id ubi factum est, iam omnes sunt inter se similes, taciti, nec amplius confusam illam, & incompositam canentes cantionem. Verum in uario ipso ac multiformi Theatro, uidelicet ridicula erant quæ gerebantur omnia, præcipue uero mihi risum mouebant illi, qui de agrorum finibus contendebant, quicq; sibi placerent hoc nomine, quod Sicyonium agrum colerent: aut quod Marathonis eam partem haberent, quæ est iuxta Oenoën, aut quod in Acarnania iugerum mille possiderent. Cum uniuersa Græcia, quemadmodum id temporis mihi è sublimi despicienti uidebatur, quatuor digitorum spacium habere uideretur. Attica, nisi fallor, proportionem, minima pars erat. Itaque perspexi quid esset reliquum, quod diuitibus istis animos tolleretur. Etenim is qui inter hos quamplurimum agri possidebat, uix unam ex Epicureis atomis colere mihi uidebatur. Cæterum ubi ad Peloponnesum flexissem oculos, deinde terram Cynosuræ subiectam aspexissem, ueniebat in mentem, pro quantula regione, quæ nihilo esset latior lente Aegyptia, tam ingens Argiuorum ac Lacedæmoniorum multitudo cecidisset uno die. Porro si quem conspexissem auro superbientem, quod annulos haberet octo, phialas quatuor, magnopere ridebam & hunc. Nam Pangæum uniuersum, unà cum ipsis metallis, uix erat magnitudine micæ. **AMIC.** O te felicem Menippe, qui tam nouum spectaris spectaculum. Sed age dic mihi per Iouem, ciuitates atq; homines ipsi, quanti uidebantur, ex alto contemplanti? **MENIP.** Equidem arbitror te sæpenumero formicarum concionem uidisse. Aliquas in orbem obambulantes, nonnullas exeuntes, rursum has in ciuitatem redeuntes. Atque hæc quidem finum exportat, hæc alicunderaptam fabæ tunicam, aut dimidiatum frumenti granum currēs apporstat. Consentaneum est autem pro ratione uitæ formicarum, esse apud illas & ædium fabros, & concionatores, & magistratus, & musicos, & philosophos: Sed urbes sanè cum ipsis uiris, formicarum nidis maximè uidebantur adsimiles. Quod si tibi uidetur humiliter exemplum, uiros cum formicarum republica conferre, uetustas Thessalorum fabulas specta. Reperies enim Myrmidonas, gentem bellicosissimam, è formicis uiros natos esse. Iam posteaquam satis spectassis omnia, satisq; risisssem, excussi meipsum, subuolaui,

Ad reliquos diuos Iouis altitonantis in ædes.

Nondum stadium ascenderam, cum Luna, foeminea sonans uoce, Menippe inquit, ita tibi contingent quæ optas. Inserui mihi in re quapiam apud Iouem. Dic inquam, neq; enim erit molestum, nisi si quid oneris sit portandum. Nuncium inquit, quendam haud grauem, ac petitionem meo nomine Ioui perferes. Enecor Menippe, & multa, & intoleranda ab istis philosophis audiens. Quibus præterea nihil est negotij, nisi ut curiosi res meas exquirant: quæ sim, quanta sim, & quam ob causam dissecer, dimidiataq; fiam, cur utrinq; gibbosa uidear. Tum hi me dicunt inhabitari: illi speculi ritu, supra mare suspensam esse. Alij rursus, quod quisque secum excogitarint, hoc mihi tribuunt. Postremo, ipsum quoque lumen aiunt mihi & furtiuum esse, & adulterinum: quodq; supernè à sole profiscatur, neq; finem faciunt, etiam cum hoc qui mihi frater est, committere me, & factio-

nem

mem inter nos ferere conātes. Neq̄ satis erat illis, quæ de ipso dixerunt sole saxum esse illum, & massam candentem. Et tamen quā multarum rerum illis sum conscia, quas noctu patrant turpissimas & execrandas, cum interdū tetrici sint & aspectu virili, habituq̄ graues, & imperitorum oculos in se coniectos habentes. Atq̄ ego cum ista uideam, sileo tamen. Neq̄ enim decorum arbitror, retegere atq̄ in lucem efferre nocturnas illas diatribas, & quam quisq̄ in operto uiuat uitam. Quin etiam si quem conspicerem adulterantem, aut furantem, aut aliud facinus quā maximē nocturnum audentem: continuo contracta nube tegebam, ne uulgo ostenderem, uiros senes, ea gerentes, quæ neq̄ barbæ prolixæ, neq̄ uirtutis professioni essent decora. At istis pro nihilo est oratione me discerpere, modisq̄ omnibus contumelia afficere. Adeo, ut testis est mihi nox ipsa, sæpius in animo habuerim, quā possem hinc longissimē demigrare quopiam, ubi liceret curiosam istorum linguam effugere. Hæc igitur memineris, ut Ioui renuncies: simulq̄ illud addas, ne fieri quidem posse, ut hoc in loco durem, nisi phisicos illos comminuat: dialecticis os occludat: Stoa demoliat: Academiam exurat, quæ in Peripato habentur: diatribis finem imponat. Siquidem ad hunc deniq̄ modum fiet, ut mihi paretur quies, desinantq̄ me quotidie commetiri. Fient, inquam, quæ mandas, simulq̄ rectā ad ipsum cælum tendebam,

Nulli ubi comparent hominumue bouumue labores.

Etenim paulo post ipsa etiam Luna mihi perpusilla uidebatur è sublimi. Tandem & terram obtexerat: Porro relicto ad dextram sole, per ipsas uolans stellas, tertio die ad cælum perueni. Ac primum quidem mihi uisum est, protinus ita ut eram, introire: ratus facile fieri posse ut fallerem: quippe dimidia mei parte aquila. Porro aquilam sciebam iam olim esse Ioui familiarem. Post apud me perpendebam, illos quā primum deprehensuros esse me, qui alteram alam uulturipam indutus essem. Quapropter optimum factu ratus, non temere uenire in periculum, adiens pulsauit fores. At Mercurius audito pulsu, ac nomen percontatus meum, festinato abiit, Ioui renunciaturus. Nec multo post, intro sum accersitus, magno opere pauitans ac tremens. Offendoq̄ Deos omnes pariter confidentes: nec hos absq̄ sollicitudine, Non nihil enim animos illorum turbabat nouus & inopinatus aduentus meus. Et quantum antea, nunquam expectabant futurum, ut mortales omnes mox aduenirent, ad eundem modum alati. Porro Iupiter, admodum terribili uultu toruoq̄ & Titanico me obtuens, inquit: Quisnam es, & unde uenis? ubi nam urbs tibi, quique parentes? Hoc ubi audissem, propemodum metu sum exanimatus. At tamen constiti stupidus, præq̄ uocis magnitudine attonitus. Aliquanto post ad me reuersus, omnia dilucidè exposui, ab ipso exorsus capite: Quemadmodum concupissem sublimia illa cognoscere: Quemadmodum accessissem ad philosophos, quemadmodum pugnantia loquentes audissem: Quemadmodum desperassem, distractus illorum dictis: Deinde meum inuentum, tum alas, reliquaq̄ omnia, usque ad ipsum cælum. Post omnia addidi, quæ Luna mandarat. Itaque ridens Iupiter exporrectis aliquantum supercilijs: Quid dicas, inquit, de Oto & Ephialto: cum ausus sit & Menippus in cælum ascendere? At in præsentia quidem, te ad hospitij consuetudinem inuitamus. Cras, inquit, super his quorum gratia huc aduenisti, dato responso dimittemus: simulq̄ cum dicto surgens, ibat ad eam cœli partem, unde maxime omnia poterant exaudiri: Iam enim tempus erat, ut uotis audiendis consideret. Atque interim inter eundem percontabatur me super his negocijs, quæ essent in terra, ac primum quidem illa: Quanti nunc uenit triticum in Græcia: Et num superior hyems grauiser uos tetigit: Et num holera egens hymbre copiosiore. Sub hæc rogabat: nunc quis adhuc superesset è Phidiaz genere: Et quam ob causam Athenienses tot annos Iouialia intermisissent: Et num in animo haberent Olympium suum absolueret. Et num esset comprehensi, qui templum Dedonæum sacrilegio spoliassent,

*Amplificatio
ab inmerito.*

Epilogus

*II. Ascensus
in cælum et
ad ipsum Iouem.
Et hanc
stenuis quidē
hominis stulticiam et
cupidiates per
secutus est.
Iam et illa
que de Dijs
feruntur eodem
modo exagitat.*

*Ridicula
et incepta
cura Iouis.*

*Eiusdem ex-
postulatio, q
contemni
incipiat.*

*Quo pacto
nota homi-
num exami-
nentur.*

Adeae cum respondissem: Dic mihi (inquit) Menippe, de me uero quam habent ho-
mines opinionem? Quam, inquam, o here, nisi maximè piam? nimirum omnium
Deorum regem esse te. Ludis tu quidem, inquit. Ceterum ego contentionem illo-
rum probè noui, etiam si nihil fateare. Siquidem fuit olim tempus, cum illis & ua-
res esse uiderer & medicus. In summa, unus eram omnia. Tum Iouis plenæ erant,
& uix omnes, simul & mortalium conciones. Pisa ac Dodona splendidae erant, ac
conspiciendæ omnibus. Porro præ fumo sacrorum, nec attollere oculos mihi lice-
bat. Verum posteaquam Apollo apud Delphos constituit oraculum, Aesculapius
medicinæ officinam Pergami, simul atq; Bendidium natum est in Thracia, Anu-
bis templum in Aegypto, Dianæ apud Ephesios, ad ista quidem concurrunt om-
nes, solennes conuentus celebrant, Hecatombas offerunt: mihi uero tanquam æta-
te defecto, abunde magnum honorem habuisse se putant, si solido quinquennio
sacrificarint in Olympia. Proinde uideas aras meas frigidiores, quàm sint uel Pla-
tonis leges, uel Chrysippi syllogismi. Huiusmodi quæpiam confabulati, in eum
peruenimus locum, ubi conlessurus erat ad exaudienda uota. Erant autem ordine
sitæ fenestræ, cuiusmodi sunt ora puteorum, habentes opercula, iuxta unamquan-
que sella posita erat aurea. Itaque Iupiter cum ad primam accessisset, detracto oper-
culo, præbuit sese petentibus. Optabant autem ex omni undique terra, diuersa ua-
riaq;. Nam ipse quoq; admotis pariter auribus, simul audiebam uota. Erant au-
tem huiusmodi: O Iupiter, contingat mihi regnum. O Iupiter, contingat cepas
& allia mihi prouenire. O Iupiter, utinam pater mihi breui moriatur. Rursum
alius aliquis dicit: Utinam existam hæres uxoris. Utinam nemo resciscat me stru-
xisse insidias fratri. Contingat mihi uincere litem, coronari Olympia. Porro ex
his qui nauigabant, hic optabat ut spiraret Boreas, ille ut Notus. Agricola opta-
bat pluuiam, contra fullo solem. At Iupiter audiens, & singula uota diligenter ex-
pendens, non omnibus pollicebatur.

Verum hoc concessit Saturnus, abnuuit illud,

Nam iusta uota per os fenestræ sursum admittebat, admissa ad dextram statuens.
Rursus iniqua remittebat irrita, statu deorsum redigens: ne possint ad cælum ac-
cedere. Super uno quodam uoto uidebam illum etiam ambigentem. Etenim cum
essent duo qui diuersa peterent, æquales uictimas pollicitantes, non inueniebat
utri potius annueret. Itaq; iam Academicon illud illi accidebat, ut nihil statuere
posset. Verum exemplo Pyrrhonis suspensus hærebat etiam ac considerabat.
Porro quum iam satis uota proponentibus dedisset operam, ad proximam di-
gressus sellam, & ad secundam fenestram, prono capite fœdera ferientibus, ac iu-
rantibus dabat operam. Vbi his quoque responsum esset, ac Hermodorum Epi-
cureum fulmine comminuisset, ad proximam deinde sellam sese transtulit, de di-
uinationibus omnibus & augurijs auditurus. Hinc ad sacrificiorum fenestram
transiit, per quod fumus ascendens, denunciabat Ioui nomen uniuscuiusque, qui
rem diuinam faceret. Rursum omisis his, uentis & horis mandabat, quæ facere
deberent. Hodie apud Scythas pluito, apud Libyes fulgurato, apud Græcos nin-
gito. At tu Borea spira in Lydia. Tu Note quiesce. Zephyrus Adriani undas con-
citet. Tum in Cappadociam grandinis mille modi dispergantur. Tandem omni-
bus fermè ordinatis, discedebamus in eum locum ubi compotant Dii. Iam enim
cœnæ tempus erat. Meq; Mercurius arreptum iussit accumbere iuxta Panem &
Corybantes, & Attim ac Sabarium, inquilinos istos & ancipites Deos. Interea pa-
nem exhibebat Ceres, Bacchus uinum, Hercules carnes, Myrtum Venus, Neptu-
rus Menides. simul interim & ambrosiam & nectar furtim degustabam. Nam
optimus ille Ganymedes, ut est hominum amans, siquando conspexisset Iouem
auertere oculos, nectaris cyathum unum, nonnunquam etiam duos mihi infun-
debat. Dii uero, quemadmodum alicubi dixit Homerus, & ipse optior, ut ego illic
conspicatus, neq; frumentū edunt, neq; potant nigrantia uina: uerum ambrosiam

appo-

*II.
Iuramenta.*

*III.
Sacrificia.
III.
Que cuiq;
sublimiū im-
perare soleat*

*V.
Conuiuia
Deorum.*

opponunt, & nectare inebriantur, præcipue uero gaudent uelut sacrificiorum fumo, unâ cum ipso nidore subuolante ad hæc sanguine uictimarum, quem sacrificantes aris infundunt. Cæterum inter cœnandum, & Apollo cithara canebat, & Silenus Cordacem saltabat, & Musæ surgentes in medium, tum Hesiodi Theogonias nobis canebant, tum primam ex Pyndaricis hymnis odam: deinde omnium saturi requieuiimus, quo quisque sederamus loco, satis uidi potu.

At reliqui noctem diu, hominesque per omnem Dormibant, me nequaquam sopor altus habebat.

Verum mecum animo uersabam cum alia permulta, tum illa præcipue: quifletet, ut Apollini tanto iam tempore non proueniret barba, aut quo pacto nascetur nix in cœlo, quum sol semper adesset, unaque conuiuia agigaret. Actum quidem pusillum obdormi, mane uero surgens Iupiter, iussit indici concionem, moxque adessent omnes, sic facies inquit: Vt uos conuocarem, in causa fuit hospes hic, qui heri aduenit. Verum quum alioqui iam olim mihi fuerit animus communicare uobiscum de philosophis, maximeque uero à luna, hisque de quibus illa queritur commotus, statui haudquaquam diutius prorogare consultationem. Est enim heminum genus, quod non ita pridem in uita fluitare cepit, iners, contentiosum, glorie uiduum, fracundum, gula studiosum, stultum, fastuosum, contumeliosum, & ut uerbis Homericis dicam:

Telluris inutile pondus:

Isti igitur insectas diuisi, ac utriusque rationum labyrinthis excogitatis, alij sese Stolicos appellant, Academicos alij, alij Epicureos, alij Peripateticos, alij item uocabulis, his multo magis ridiculis. Deinde ubi uenerandum illud uirtutis nomen induerint, tum adductis in altum supercilij, promissaque barba, fucato habitu obambulant, detestandos mores secum circumferentes, simillimi nimirum istis Tragicarum histrionibus: quibus si per personas, stolamque illam auro sparsam detraxeris, quod superest, id ridiculum est, nempe homunculus septem denarijs ad agorem conductus. Atqui huiusmodi cum sint, mortales quidem uniuersos aspernantur, de dijs uero absurda prædicant, contractisque coetibus adolescentulorum, quos nihil negotij sit fallere, nobilem illam uirtutem ostendant, & uerborum ambiguitates docent, atque apud discipulos temperantiam semper ac modestiam laudant, opes ac uoluptatem execrantur. Cæterum ubi soli & apud sese esse coeperint, quid attinet dicere, quanto opere sese ingurgitent, quam immodici sint ad Venerem, quem admodum autem etiam assium sordes oblingant: iam illud est omnium grauissimum, quod cum ipsi nihil agant, neque publicum, neque priuatum, sed inutiles ac superuacanei desideant:

Nuquam in consilijs, nusquam numerentur in armis.

Tamen reliquos accusant, ac uirulentis quibusdam dictis congerentes, neque non maledicta quædam meditati, obsurgant, proximisque conuiciantur. Adeo ut is inter hos primas tenere uideatur, qui clamorissimus sit, & impudentissimus, & ad maledicendum audacissimus. At sanè si quis istum sine fine ista facientem, uociferantem, & cæteros incusantem percontetur, ad hunc modum: Tu uero quid tandem facis? Aut quid per deos dicemus te ad uitam conferre? Nimirum respondebit, si modo recta ueraciter fateri uolet, hoc modo: Nauigare quidem, aut agros colere, aut militare, aut artem aliquam aggredi, superuacaneum mihi uideretur. Cæterum clamo, squalleo, frigida lauo, incalceatus per hyemem obambulo: ac uelut Momus ille, quæ ab alijs geruntur, calumnior. Ac si quis diuitum sumptuosius obsonarit, aut amicam habeat: id exquiro, atque indignor. Quod si amicorum quispiam aut sodalium, morbo decumbat, curaque & obsequio egeat, id ignoro. Hoc genus sunt nobis odij hæc pecudes. Iam uero qui ex his uocantur Epicurei, uehementer sunt etiam contumeliosi: neque mediocriter nos mordent, affirmantes neque dijs esse curæ res mortalium, neque omnino considerari à nobis quid apud illos agatur.

Quas

Ridiculum.

Oratio Iouis
contra philo
sophos.

Descriptio
Philosopho
rum.
Mores.

Sectæ.

Habitus.

Collatio his
trionum.

Doctrina.

Vicia dome
stica.

Petulantia
lingue.

Epicurei,
quos specia
tim notat, ut
qui deos esse
negem.

A periculo
exhortatio.

Relictio
caussa.

Quasobres tempus est, ut de his consultemus: propterea quod si semel ualeant hec persuadere ijs, qui sunt in uira, non mediocriter elurietis. Quis enim post uobis rem diuinam faciat, cum nihil inde expectet emolumentum? Nam de quibus Luna hos accusat, omnes audistis heri narrantem hospitem. Super his consultate, quæ pariter & hominibus sint quàm utilissima, & à nobis quàm minimè periculosa. Hæc locuto Ioue, frequens adfremebat concio; mox clamatum est ab omnibus: effulmina, exure, comminue: in barathrum, in tartarum: uti gigantes. At Iupiter rursus indicto silentio: Fient ista, inquit, quemadmodum uultis. Omnes comminuentur cum ipsa sua dialectica. Quanquam in præsentia sanè fas non est punire quenquam. Est enim Hieromenia, sicuti nostis, quatuor hos menses. Iamq; inducias promulgaui. Itaq; proximo anno, incunte uere malè malè perdentur formidando fulmine.

Sic ait, atq; supercilij pater annuit atris.

Porro de Menippo hæc mihi uidentur, inquit: ut ademptis fili alis, nequando denuo redeat, à Mercurio deferatur hodie in terram. Hæc locutus dimisit coetum. Me uero Cyllenius dextra aure suspensum, heri circiter uesperam deposuit in Ceramico. Audisti omnia: omnia, inquam Amice, quæ è cælo mecum adfero. Quare ab eo iam eadem hæc renunciaturus philosophis in Pœcila inambulantibus.

BIS ACCVSATVS, SEV FORA.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

ET hic Dialogus maxima ex parte cōtra philosophos, idq; nominatim etiam institutus est. Introducit enim iudicio inter se contententes. Primo, Academiam & Ebrietatem, pro Polemone philosopho, actione fungente, quod hic cum antea per omnem ætatem ebrietati, ac crapula deditus fuisset, audito fortè quodam Xenocrate, subito, relictis priore uita, ac habitu, ad fugam rediit, ac philosophari coepit. Secundo, Stoaem & Voluptatem, pro Dionysio Heraeleensi, iniuriarum: quoniam hic ab initio Stoicam professionem secutus, mox cum morbo quodam correptus, & uadit istam, quam Stoici docent, cum corpore, ac ualeudine affectione pugnare uideret, eamq; præstare non posset, ad Epicureos defecit. Tertio, Molliciem & Virtutem pro Aristippo, cōsimili actione. Nam & hic cum ab initio Socratis auditor & uirtutis sectator extitisset. Postea uoluptatem ut finem bonorum asserere coepit. Quarto, Mensariam Diogeni Cynico, actionem fugæ intendentem, quoniam hic, cum à principio quæstum patris secutus, pro mensario sese gessisset, postea cum ob adulteratam monetam solam uertere coactus fuisset, Athenas uenit, & philosophiam sectari coepit. Quinto, pictoriam artem, Pyrrhonem, ut desertorem accusantem, quod ab initio pictor fuerat, postea autem relicta ea arte, ad philosophiam sese contulrat. Videtur autem uelle Lucianus ostendere, & quàm ipsi homines abiecti ac uiles, quidam autem etiam perdit per se fuerint, qui apud alios de uirtute, ac summis rebus philosophari, & foris sapientiæ titulo gloriari soliti sint: & quàm à malis, interdum etiam turpibus principijs & causis, ad tantarum rerum professionem profiluerint. Cum alium uidelicet ex ebrio subito Academicum factum, alium ex impostore, Cynicum, alium autem etiam ex propria affectione, bonorum finem, & uirtutis naturam estimasse ostendit. Postremo autem & se ipsum à Rhetorica, & à Dialogo recum fieri fingit, ab illa quod ea, à qua plurimum adiutus, & nobilitatus fuerat, decessit, ad Dialogum transiit: ab hoc autem, quod ueterem eius characterem & modum egressus, iocosa & comica argumenta, contra uetus Platonis exemplum, tractare coepit. Quo iterum uidetur, & studiorum suorum, & instituti rationem quandam exponere uoluisse, & pariter illis respondere quoq; qui ob scribendi genus, & distionis nouitatem, ipsum fortassis nonnihil corripuerant, quemadmodum & supra in Promethæo fecit. Ab exordio autem longam querelam Iouis de curis & officijs deorum, præmittit, qua occasione instituto dramati querit, & quasi quandam uiam ad futuram actionem sternit. Deinde & alteram iusticie, quæ se in terris itonum à Ioue, ad præsidendum iudicijs uidelicet, demitti grauat. Vbi in genere quoq; philosophorum initia, siue creationes, & contentiosas atq; clamorosas disputationes persequitur, adhibita ad hoc Panos persona, utpote liberioris dei, & ipsam rem, ut est *ωαχμυγεταγογ* etiam narrantis. Titulus alter ab eo, qui hic, hoc est, à Rhetorica, & à Dialogo, accusatur, sumptus est, alter à toto argumento.

At

I V P I T E R.

T malè pereant, quicunq; philosophorum apud solos deos felicitatem esse dicunt. Quod si igitur nossent, quàm multa nos hominū causa patiamur, haud quaquam nos ob nectar, aut ambrosiam beatos prædicarent, Homero uidelicet credentes, hominē cæco, & præstigiatori, beatos uocanti nos, & ea quæ in cœlis geruntur, exponenti: cum ipse he illa quidē, quæ in terris fiunt, aspicere potuerit. Iam primum ceterū, Sol quidem hic, iuncto curru, totam diem cœlum circumuagatur, indutus igne, & resplendens radijs, ne tantum quidem oculi habens, quantum ad scalpendam aurem, cœu dici solet, sufficiat. Nam si uel paululum cessauerit insciens, arreptis habentis equi, & à uia transuerse euntes, omnia miscere incēdēs solent. Luna autem, insomnis & ipsa trahit, lumen exhibens ijs, qui nocturnis commestationibus atq; lasciujs indulgēt, quicq; prætertempus à cœnis domum redeunt. Rursus autem & Apollo, negociosam quandam artem professus, parum abest, quin totis obsurdescat auribus, tanta illi multitudine quotidie obstrepente, atq; oracula efflagrante. Ac nunc quidem in Delphis illi esse, necesse est, Paulo autem post Colophonem currendo perit. Inde & Xanthum transit, & cursu postea in clarum abit, Deinde uero etiam in Delium, uel ad Branchidas. Et in summa, ubicunq; sacerdos oraculorum interpres, postquam de sacro laticē biberit, & laurū cōmanferit, ac tripodem impulerit, adesse iubet, impigrum ac strenuum quamprimum assistere necesse est, connectentem oracula, uel interciderē artis huius gloriā sibi pati. Nolo enim dicere, quàm multa experiendæ artis, & probandorum uaticiniorū causa; infidelse quidam contra ipsum machinantur, dum carnes agninas cœstidinesq; uno & eodem uase coctas illi apponunt. Vt nisi nāsum acrem & acutum haberet; abisset coetiam deſſo Lydus ille. Nam Aesculapius quidem, cum ab ægrotantibus quotidie uexetur, & ruetur graue, & tractat inuicundā, alienisq; ex malis proprias sibi contrahit molestias. Quid enim Ventos dicam, planta eforientes, & promouētes nauigia, ijsq; qui frumenta uentilant, ac paleas secernunt, aspirantes. Aut somnium, ad omnes uolantem: aut etiam Insomnium unā cum somno, pernoctans, ac ueluti interpretem quandam illius se gerens. Omnia enim hæc humanitate ac beneuolentiā quadam erga mortales dñ operantur, & ad uitam in terris agendam singulis contribuunt. Ac cæterorum quidem negocia adhuc mediocria. Ego uero ipse, omnium illē rex, ac pater, quàm multas molestias sustineo: quàm multa autem negocia habeo, tot ac tantis curis distractus. Cui principio quidē necesse est, cæterorum deorū opera inspicere, quicunq; aliquid cōmune in administrando imperio nobiscum agunt, ne desides sint, & ad res obeundas torpescant. Deinde utro seorsim ac per me ipsum, innumerabilia quædam peragere, eaq; quæ propē incomprehensibilia & inaccessa sint, prætenuitate sua. Non enim solum generalibus illis administrationis, pluuijs uidelicet, grandinibus, uentis & fulguribus administratis, ceu curarum parte subleuato, quiescere mihi licet, sed oportet me & hæc quidem facere, & præterea autem aspicere eodem tempore in omnes partes, omniaq; cōtemplari, non secus, atq; illum in Nemea bubulcum, Furantes, peierantes, sacrificantes, si quis libauit, unde nidor ac fumus ascendat, quisnam ægrotans, aut nauigans inuocarit, & quod omnium acerbissimum est, uno eodemq; tempore in Olympia Hecatombæ adesse, in Babylone beligerantes intueri, in Getis grandinare, & in Aethyopibus conuiuari. Et tamen querelas ac reprehensionem ne sic quidem euitare facile est, sed sæpenuero dñ quidem cæteri, atq; hominū populus cauda cristatusequina, dormiunt totam per noctem. Me uero Iouem uidelicet placidus sopor haud tenet unquam. Nam sicubi uel paululum nictauerimus, uerus illico Epicurus ille est, qui nulla nos prouidentia, ea quæ in terris geruntur, prospicere affirmat. Atque adeo periculum hoc, haud quaquam contemnendum,

Querela Iouis, qua negat
cia & curas
dcorū, cōtra
opinionē ho-
minū, & phi-
losophorum
exaggerat,
per distribu-
tionem
Solis officiū.

Luna.

Apollinē.

Alludit ad res
qua de Cræ-
soscibit He-
rodotus li. 1.
Aesculapij.
Venorum.
Somnis & in
somnia.

Idem.

Amplificatio
& comparatio.

Alia à minor.

Epilogus.

*Occasione
quædam actio*

*Affueratio
Mercurij, &
causa maturâ
diuini.*

*Cõsiliũ de in
dicendo foro.*

*Quædam
quo minime
Erinnyes A-
thenienses ap-
pellant.
Querela ius-
ticiae.
Consolatio
eiusdẽ à præ-
senti statu.
Confirmatio
querelæ ab
exemplo.
Consutatio à
tempore.*

si homines ei hæc credent. Sed sine coronis quidem templa nobis stabunt, sine ni-
dore autem plateæ, sine libamentis crateres, frigidaq; passim aræ. Et in summa,
sine sacrificijs, ac uictimis omnia, multaq; fames futura. Proinde ueluti nauium
gubernatores sublimis solus in puppi stare soleo, clauum tenens manibus, atq; alij
quidem, qui in naui uehuntur, inebriantur scilicet, & si fors ita ferat, etiam dormi-
unt: ego uero insomnis atq; ieiunus, pro omnibus illis cura exerceor, & sollicitus
sum mente animoq; solo eo nomine honoratus, quod omnium dominus esse ui-
deor. Quare lubens equidem interrogarim philosophos istos, qui solos Deos
beatos prædicant: quando tandem, & nectari uacare nos, & ambrosiæ putarent,
innumerabilibus adeo implicatos negocijs. Ecce enim præ continuis occupatio-
nibus, quàm multas controuersias inuis repositas iam olim seruamus, siui adeo,
atq; araneis iam propè corruptas, præcipueq; eas, quas scientiæ atq; artes, aduer-
sus homines quosdam habent, admodum antiquas illarum nonnullas. Illi uero uo-
ciferantur undique, & indignantur, ac iusticiam inclamant, meq; ob tardita-
tem accusant & pigritiam: nescij uidelicet, quod haud quaquam negligentia ali-
qua, iudicia ultra diem extrahi atq; differri hæc contingit, sed præ felicitate scili-
cet ista, in qua uersari nos credunt. Hoc enim nomine occupationes hæc per-
petuas illi uocant. MERCVR. Et ipse, Iupiter, multa huiusmodi audiens gra-
uiter ferentes & indignantes illos, dicere tibi non audebam. At postquam tu ipse
de his mentionem incepisti, eloquar sanè. Valde indignantur, pater, & animo
ferunt iniquo, atq; etiam manifestè quidem profiteri non audent, submurmurant
autem apud sese, inclinati & incuruati accusantes tempus: quos tamen conuenie-
bat iam olim, proprijs suis uiribus cognitis, contentum unumquemq; esse, rebus
iudicatis. IVP. Quid igitur uidetur Mercuri? Statim ne illis fortis constituamus,
& agendi potestatem dabimus: an uis, ut in proximum prorogato termino, diem
illis dicamus? MER. Haudquaquam, sed iam agendi copiam faciamus. IVP. Ita
igitur facias. Tu quidem deuolans, proclama, quod forum, atq; iudicium consti-
tuetur hoc pacto: Omnes, quotquot actiones atq; libellos suos obtulerunt, uenire
hodie debere in uicem Martium. Illic autem iudiciorum quidem prælidem iusti-
ciam, sortituram esse ipsis fora, secundum rationem ac litis æstimationem, ex cun-
ctis Atheniensibus. Quod si quis autem iniustum putauerit factum esse iudiciũ,
scq; sententia grauatum, licere illi prouocanti ad me, de integro tum iudicio expe-
riri, perinde ac si sententia prorsum lata non fuisset. Tu uero, filia, assidens iuxta
deas uenerandas & graues, actiones forte distribue, & inspicie iudicantes. IVP. T.
Iterumne in terram? ut eiecta ab illis, denuo fugitiua è uita abeam? ubi iniusticiam
ferre non potero irridentem. IVP. Benè sanè sperare decet. Omnino enim iam
persuaserunt illis philosophi, ut te iniusticiæ anteponant, ac maximè filius ille So-
phronisci, laudato eo quod iustum est, & uelut omnium bonorum maximo com-
probato. IVP. Proinde & ipsi illi, quem dicis, admodum multum profuerunt,
habiti de me sermones, ut qui traditus undecim uiris istis, capitalibus, & in carce-
rem coniectus, aconitum miser biberit, ne gallo quidem Aesculapio per soluto. In-
tantum præualuerunt accusatores, contraria de iusticia philosophantes. IVP. Pe-
regrina adhuc plerisq; tum philosophia erat, pauciq; etiam dum philosophabatur:
quare meritò ad Anytum & Meletum fora tum inclinabant. At nunc an nõ uides
quantum ubiq; palliorum? & baculorum, & perarum? & ut nusquam nõ barba pro-
funda, & libellus in sinistra? atq; omnes adeo pro te philosophantur. Plena autem
& ambulacra, turmatim atq; gregatim, muruo sibi obuiam euntium: nemoq; pro-
sum est, qui non uirtutis alumnus uideri cupiat. Multi igitur relictis artibus, quas
ante exercebant, ad peram profluentes, & pallium, & corpore ad solem, ad Ae-
thiopis modum, infuscato, subiti, & extemporales quidam philosophi, ex coria-
rijs, aut fabris prodeuntes, obambulant: scq; actus uirtutem collaudant. Vt
iuxta

iuxta prouerbiū: Cūtiſ aliquid in naui cadens, ligno deſtituatur, quā hīc quocunq; aſpexerit oculus, philoſophum deſideret. **IVS T.** At uero, Iupiter, hī me territant, dum inter ſe altercantur, & improbē ſe gerunt, in iſis ipsis, quæ de me commemorant. Aſunt autem & plurimos eorum, in ſermone quidem, ſimulare me, re ipſa autem, omnino ne in ades quidem intro admittere, ſed manifeſtē præ ſe ferre, quod excluſuri me ſint, ſi unquam ad fores illorum propius acceſſero. Nam iam olim iniuſticiam ab ipsis hoſpicio acceptam eſſe. **IVP.** Non omnes filia, flagitioſi adeo ſunt. Et abunde ſatis eſt, ſi uel paucos quosdam bonos reperias. Verum abire iam, ut uel pauca aliquæ actiones hodie finiantur. **MERC.** Abeamus, Iuſticia, rectā uerſus Sunium, paululum ſub Hymetto ad ſiniſtram Parnethis deſcēdentes, ubi duo illi uertices. Tu enim uideris oblita iam olim eſſe uia iſtius. Sed quid ſles, atq; indignaris? ne metuas. Nam amplius eodem patetores humanæ ſe habent, ac mortui ſunt, omnes illi Scirones, Pityocampræ, Buſirides, & Phalarides, quos tunc pertimeſcebas. Nunc autem Sapientia & Academia & Stoa tenent omnia, & ubiq; te querunt, & de te diſputant, hiantes & expectantes, ſicunde ad ipſos iterum deuotes. **IVS.** Proinde, tu mihi uerum, Mercuri, ſolus dicere poteris, utpote qui cum ipsis degas plerumq; & cōuerſeris unā, tum in gymnasijs, tum in foro. Nam & forenſis quoq; es, & in concionibus præconem agis, quales tandem ſint: & num uidear apud ipſos commorari ac permanere poſſe. **MERC.** Per Iouem enim iniuſtē equidem agerem, ſi ad te, ſororem utiq; meam, non dicerem. Non enim parum utilitatis ex philoſophia perceperunt, plerique ipſorum. Nam etiam ſi nihil aliud, illud ſaltem conſecuti ſunt, quod pudore ac reuerentia habitus, modetiſ paulo delinquant. Veruntamen & in flagitioſos quosdam ipſorum incidet. Decet enim, opſnor, uerum quod eſt, fateri, nonnullis autem & ſemidoctis, & propē ſeruilibus. Nam poſtquam acceptos eos alio colore inficeret Philoſophia: illi quidem, quorquot ad ſacietatem uſque tincturam imbiberunt, exactē boni: probique effecti ſunt, nullo alieno colore permixti. Et ad ſuſcipiendam te, tales quā maximē appoſiti ſunt. Quorquot autem præ ueteri ſqualore atque illuue, minus altē, quantum medicamenti illius, imbuendi uim habet, intro receperunt, alijs quidem meliores, ſed tamen imperfecti, & ſemialbi, & quaſi compuncti, pardaliumque modo, quod ad colorem attinet, uariegatī euasere. Sunt autem etiam, qui cum ſolum attigerint foris lebetem, ſummo digito, ac fuliginis nonnihil ſibi illeuerint, abunde putent & ipſi ſeſe tinctos denuo eſſe. Tibi uero, certum eſt, quod cum optimis conuerſandum erit. Sed interea dum ſermones cedimus, iam appropinquamus Atticæ: quare Sunium quidem ad dexteram relinquamus, ad arcem autem iam hinc declinemus. Ac poſtquam deſcendimus, ipſa quidem hic alicubi ſuper uicum ſede, ad Prycem aſpiciens, & expectans, donec ea proclamauero, quæ à Ioue imperata ſunt. Ego uero conſenſa arce, facilius hoc pacto uniuerſos ex alto, & unde exaudire uocem omnes poſſint, illos aduocabo. **IVS T.** Ne antea abieris Mercuri, quā dicas, quis nam iſte ſit, qui huc accedit, cornutus uidelicet, ac fiſtulam habens, & hirsuta crura. **MERC.** Quid ais? an non noſti Pana illum, ex Dionyſij miniſtris omnium maximē Bacchicum? Hic antea quidem habitabat in Parthenio monte, temporibus autem illis, quibus Datis cum claſſe aduectus eſt, & Barbari in Marathonem egreſſi, ultro, atque inuocatus uenit Athenienſibus auxilium laturus. Ere ex eo, ſpelunca hac, ſub arce, uelut præmio eius rei, accepta, habitat paulum infra Pelasgicum, inter aduenas, & inquilinos cenſus. Ac nunc quidem, ut ueriſimile eſt, ex uicinis nos conſpiciatus, accedit, ſalutatos excepturos. **PAN.** Saluete Mercuri, & tu Iuſticia. **MERCVR.** Eritu. **IVS T.** Et tu utique ô Pan, Muſicorum ſtudioſiſſime, & ſaltatorem

Alia querela
amoribus phi
loſophorum.
Conſirmati.

Dilutio à di
uiſione.

Alia Mercu
rij cōſolatio,
à præſentii re
rum ſtatu.

Alludit ad ep
mū & yocōā.
op de quo ſua
pra.

Occaſio ſen
quētiſ deſcri
ptionis philo
ſophorum.
Fiſtio creati
onis philoſo
phorum.

Locus Athe
nis fuit, ubi
conciones ha
beri ſolebant

Pan, & eius
de Marathon
ne fabula.

Locus in arce
Athenienſi ſi
it hoc nomine
cuius & Ari
ſtophanes me
minit.

inter omnes Satyros agillime, Athenis autem & bellicosissimè. P A N. Quid autem rei Mercuri est? aut quæ uos huc necessitas appulit? M E R C V. Hæc tibi enarrabit omnia. Ego uero in arcem hinc, & ad præconium faciendum abeo. I V S T. Iupiter, ô Pan, demisit me, ut sortito distribuerem actiones forenses. At tibi quo pacto res habent Athenis? P A N. In uniuersum quidem, haud quaquam pro dignitate apud ipsos ago, sed multò deterius quàm speraram, & hoc, cum tantum depulerim tumultum illum, à barbaris exortum. Sed tamen his, aut ter quotannis ascendentes, segregato ad hoc hircò aliquo colecto, grauiter ac multum olente, sacrificant mihi. Deinde epulantur carnes illas, me læticiæ eius uelut testem adhibentes, ac tenui quodam honorantes applausu: quanquam me nonnihil animo oblectat, risus ipsorum, & lus. I V S T. In cæteris uero, ô Pan, ecquid meliores, & ad uirtutem intenti magis redditi sunt à philosophis? P A N. Quos nam istos dicis philosophos? num tetricos illos, ac tristes uultu, congregatos pariter multos: quod ad mentum ac barbam attinet, non dissimiles mihi, loquaces præterea? I V S T. Atque admodum. P A N. Non sanè intelligo, neque quid dicant, neque quæ sit sapientia illorum. In montibus enim uersari ego soleo, & affectata ista uerba, atque urbana haud quaquam didici, Iusticia. Vnde enim in Arcadia sophista, uel philosophus foret? Vsq; ad transuersum calamum, & fistulam, doctus ego sum; quod ad cætera attinet, pastor, & saltator, & bellator etiam, si opus sit. Sed tamen audio certe illos, assidue uociferantes, ac uirtutem nescio quam, & ideas, & naturam, & incorporea quædam commemorantes, ignota mihi, ac peregrina nomina. Ac primum quidem, pacificè exordiuntur inter se sermones: cæterum procedente aliquantulum disputatione, intendunt uocem usque ad Tonum seu modum, quem orthiũ uocant, ut exinde, cum nimium distendantur, atq; eloqui magna contendunt, & facies illis rubescat, & collum intumescat, & uenæ extrantiores appareant: perinde ut tibia cinũ solent, quãdo angustam tibiam inflare uel quadam coguntur. Conturbatis igitur sermonibus, & eo quod à principio instituerant, confusaneo relicto, abeunt, conuiciantes se mutuo pleriq; & sudorem ex fronte, incuruo digito abstergentes. Atq; hic demum uincere uisus est, qui ipsorum maxime clamorosus, aut confidentior alijs fuit. Sed tum populus iste promiscuus, admiratur eos, & maxime ij, quibus alioqui necessariæ rei nihil incumbit, aut curæ est: qui tum astant, confidentia, atq; clamore illorum excitati. Proinde mihi quidem homines quidam arrogantes ob hæc uidebantur esse, atq; ægrè afficiebar, propter barbæ similitudinem. Vtrum autem utile aliquid, atq; in commune conducens, clamori ipsorum inesset, & num quid boni ex uerbis illis, enasceretur ipsis, dicere sanè, haud quaquam possum. Quanquam si conuenit utiq; deposito metu, quod uerum est, proferre. (Nam habito, ueluti in specula quadam, ut uides.) multos ipsorum sæpenumero iam conspiciatus sum, circa profundam uesperam. I V S. Sustine, ô Pan: an non Mercurius tibi iam proclamare uisus est? P A N. Admodum igitur. M E R. Audite, Populus, forum atq; iudicium, quod felix, faustumq; sit, constituemus hodie, mensis februarij die septima. Quicunq; igitur actiones detulere, in uicem Martium ueniunt, ibi Iusticia sortietur fora, atq; ipsa præsto erit indicatibus. Iudices ex uniuersis Atheniensibus dabuntur, merces tres obuli uniuscuiusq; causæ, numerus iudicum, secundum æstimationem litis. Quotquot aut, relictis actiõibus priusquã iudicio experiri potuerere, fato functi sunt, & hos Aeacus remittat. Quod si uero quispiam iniquè iudicatum esse putauerit, appellatione facta, deniq; experietur: ipsa autem prouocatio ad Iouẽ fiat. P A N. Papæ, qualis tumultus? quantum, Iusticia, exclamarunt? Ut aut sortito undiq; cõcurrunt, trahentes sese mutuo per accliuẽ sursum, uersus Areopagum? Ipse autem Mercurius quoq; iam adest. Quapropter uos quidem actiones

Suprà creatio
nem phõrum
depinxit Mer
curius: hic
Pan, mores.

Tonus quidã
Grecorũ Mu
sicorũ fuit, cu
ius et Gellius
meminit in
Arione.

Proclamatio
iudicij.

Hypotyposis
ad iudiciũ cõ
fluentium, et
se mutuo ad

iudicem trahentium.

actiones

actionibus & iudicijs operam date, fortimini & disceptate, pro eo, atq; legitimū uobis est. Ego uero ad speluncam hinc digressus, fistula canam, carmen aliquod amatorium, quo Echonem soleo probris incessere. Cæterum auscultationum & orationum iudicialium abunde habeo, quotidie contententes, ac litigantes in Areopago audiens. **MERC.** Age Iusticia, aduocemus istos. **IUST.** Rectè dicis. Conferti siquidem, ut uides, accedunt, tumultuantes, & perinde ut uespæ circumstrepentes uerticem. **ATHENIENSIS.** Cepite, ô scelestæ. **ALIVS.** Sycophantam agis. **AL.** Dabis tandem iam pœnas. **AL.** Conuincam te, quod grauius atq; indigna perpetraris. **AL.** Mihi primo sortire. **AL.** Sequere, scelestæ, ad Iudicem. **AL.** Ne suffoca me. **IUST.** Scis, quid faciamus, Mercuri? Cæteras quidem lites in crastinum reijciamus, hodie autem eas tantum sortiamur, quæcunque ab artibus, aut uiris, aut scientijs, contra homines promulgatæ sunt. Ac mihi has in medium profer actiones. **MER.** Ebrietas contra Academiam, pro Polemone, plagij. **IUST.** Sortire septem. **MER.** Stoa contra Voluptatem, iniuriarum, quod amatorem ipsius Dionysium, seductum ab ipsa abstaxerit. **IUST.** Quinq; sufficient. **MER.** Pro Aristippo Mollicies, contra Virtutem. **IUST.** Etiam his quinque iudicent. **MER.** Mensaria contra Diogenem, Fugæ. **IUST.** Tres sortire solos. **MER.** Pictoria contra Pyrrhonem, ut desertorem. **IUST.** No uem cognoscant. **MERC.** Visne & has sortiamur Iusticia, duas uidelicet istas pauloantè, nosti, contra Rhetorem institutas atq; delatas. **IUST.** Antiquiores illas prius decidamus, hæc autem postea continuo disceptabuntur. **MER.** Atqui si miles etiam istæ superioribus sunt, & id quod intenditur, etiam si recens ac nouum, affine tamen illis est, de quibus modo sortiti sumus. Quare inter ea, disceptari quoq; dignum est. **IUST.** Videris, Mercuri, indulgere nonnihil petitioni. Sed tamen, sortiamur, si tibi uidetur. Veruntamen duas has solas. Sufficiunt enim hæc, de quibus sortiti iam sumus. Cedo ipsas actiones. **MER.** Rhetorica contra Syrum, malæ tractationis. Dialogus contra eundem contumeliæ. **IUST.** Quis autem Syrus iste est? Nec enim nomen adscriptum est. **MER.** Ita sortire: contra Rhetorem, Syrum. Nihil enim uerabit, etiam absq; nomine proprio. **IUST.** Ecce, externas quoq; iam & peregrinas Athenis in Areopago sortiamur, quas rectius fuerat ultra Euphratem disceptatas fuisse. Veruntamen sorti re undecim, eosdemq; utriq; liti. **MER.** Etia Iusticia, parce nimum adeo exhaurire fiscum, tot mercede iudicum. **IUST.** Primi confideto, Academix & ebrietati iudicaturi. Tu uero aquam infunde. Prior autem dictu Ebrietas. Quid taces? & nutas? Audi, Mercuri, accedens. **MER.** Non possum, inquit, certamen hoc perorare, lingua mihi præ mero impedita, atq; illigata, ne etiam risui me exponam in iudicio. Aegrè autem, ut uides, constiti quoq;. **IUST.** Proinde patronū adducat, ex uehementibus ac grauib; istis aliquem. Sunt enim multi, qui uel tri oboli gratia, disrumpi parati sunt. **MER.** At nemo certè uolet manifestè patrocinari Ebrietati. Verum aqua utiq; hæc postulare uidetur. **IUST.** Quæ nam? **MER.** Academia hæc, semper in utranq; parata atq; instructa est orationem, idq; etiam exercet sese, ut contraria probè possit dicere. Ea igitur, inquit, pro me prior dicat, atq; ita desinceps pro se ipsa uerba faciat. **IUST.** Noua quidem hæc. Sed dic tamen Academia, orationem utranq;, quando quidem hoc tibi facile est. **ACA.** Audite uiri Iudices, priore loco illa, quæ pro Ebrietate afferuntur. Illius enim est, id quod nunc dicitur. Iniuria affecta est misera, ut cum maximè, à me Academia, mancipio, quod solum habebat beneuolum, ac fidele, quodq; nihil turpe, eorum, quæ ipsa imperasset, putabat, spoliata, Polemone illo, inquam, qui interdum cum lasciuia ac petulantia per medium forum ferebatur, psaltriam secum habens, & cantu perstrepsens, à summo mane ad uesperam usque ebrius semper, & crapulæ indulgens, caputq; corollis ac floribus implicatum gerens. At

Sortitio Iudicum, secundū genera actionum.

Adelepsydræ enim dicebā
I. Actio
Ebrietatis contra Academiam

Narratio, amplificata circumstantijs, quæ causam exponit.

Hic philosophi filius, homo luxu et crapula à principio perditus, postea audito fortè Xenocrate, ad philosophiam conuersus. Lactius.

que hæc, quod uera sint, testes sunt Athenienses uniuersi, qui ne unquam quidē Polemonem sobrium uiderunt. Postquam autem infelix ille, ad fores Academiae quoque comessabundus, & per lasciuiam illudens, accessisset, perinde ut ad omnes solebat, mancipatum illum, atq; è manibus Ebrietatis uereptum, & ad se adductum, aquam bibere, ac sobrium esse docuit, corollasq; capiti detractas discerpfit. Ac quoties bibendum, atque accumbendum fuerat, uerba quædam perplexa, ac misera, & multa curiositate reſerta, illi tradidit. Quare pro eo, qui antea efflorescebat in illo, rubore, pallidus, miser, & incuruus corpore factus est, & cantilenis illis uniuersis obliuioni mandatis, sine cibo interdum, & sitibundus ad mediam usq; uesperam sedet, nugando uidelicet, qualia multa, Academia, ego nugari doceo. Quod autem maximum est, etiam conuiciatur Ebrietati, à me eò inductus, & innumera quædam mala de ea commemorat. Dicta ferme sunt, quæ pro Ebrietate adduci possunt. Iam uero & pro me ipsa uerba faciam.

Amplificatio à testimonio. Et exinde, peroratum à me esto. *I V S T.* Quid igitur ad hæc respondebit? *V E.* runtamen infunde, & huic paremuscissim. *A C A.* At hoc quidem pacto, auditu admodum probabilis uidentur, uiri Iudices, quæ à patrono pro Ebrietate dicta sunt. Quod si autem & me eadem beneuolentia audieris, intelligetis sanè, quod nulla ipsam iniuria affeci. Nam Polemonem hunc, quem seruum illa suum esse ait, natum haud quaquam seruiliter, neque ita ut ebrietatem referret, sed familiarem mihi, & natura similem; præreptum, adolescentem adhuc, atq; tenerum existentem, adiuuante ad hoc Voluptate, quæ illi in plerisque mutuam operam præstat, corripit miserum lasciuis comessationibus, & meretricibus, quasi in deditionem tradendo: ita ut ne paululum quidem uerecundiæ in eo remaneret. Atque ea quidem, quæ illa pro se paulo ante dici putabat, pro me dicta esse existimate. Circumsibat enim miser ille à primo statim mane coronatus, ac crapula perditus, per medium forum, sonantibus undique circum ipsum tibijs, nunquam sobrius, lasciuus, ac perulans in omnes, dedecus & contumelia maiorum, & præterea ciuitatis totius: ludibrium autem peregrinorum ac hospitum. Posteaquam autem ad me uenit, ego quidem forte quadam, ut consueui facere, patentibus foribus ad amicos, qui tum præsentiserant, sermones quosdam de uirtute, atque modestia, faciebam. Ille uero, cum tibia, & coronis astans, principio, quidem uociferabatur, ac perturbare nos tentabat, conuersationem nostram clamore suo interturbando. At postquam nos nullam illius rationem habebamus, paulatim (neque enim omnino, aut extremè uino madefactus erat) resipiscere cœpit ad sermones, & simul auferebat coronas, & tibicinam compescebat, & ob purpuram erubescerebat. Ac ueluti è profundo somno experrectus, cum seipsum aspiciebat, quo pacto ornatus, atque affectus esset, tum uitam superiorem, & anteaquam damnabat. Et rubor quidem ille extemulentia contractus deflorescebat, euanescebatq; ipse autem præ pudore eorum, quæ fecerat, erubescerebat. Postremo ab illa aufugiens, ita ut erat, ad me transijt, neque uocante me, neque cogente, Perinde ut illa de me ait, sed ultro ac uolens, meliora hæc nostra esse credens. Ac mihi iam ipsum huc aduoca, ut cognoscatis quo pacto à me immutatus, atq; affectus sit. Hunc ego, uiri Iudices, ad me receptum, ridiculè omnino sese gerentem, & neque uocem edere, neque consistere præ mero ualentem, conuerti, ac sobrium reddidi, & ex uili mancipio, uirum modestum, ac temperantem, precioque dignum, Græcis effeci. Et mihi nunc ipse gratiam pro ea re habet, & propinquit ei pro ipso. Dixi. Vos autem iam spectate, Iudices, utri nostrum satius fuerit illum conuersari. *M E R.* Agite itaq; ne cunctemini, serte sententiã, atq; inde exurgite: nam & cæteros iudicare oportet. *I V S.* Omnibus calculis superat Academia,

Academia, excepto uno. **MER.** Nihil nouum aut mirum, si quis sit, qui & pro Ebrietate ferat. Sedete nunc, uos qui Stoæ contra Voluptatem sortitò electi estis, ad iudicium de amatore ferendum. Infusa est aqua. Heus picturata, ac uari coloribus induta, tu iam dic. **STOA.** Haud equidem ignoro, uiri iudices, quàm contra formosam aduersariam oratio habenda mihi sit, sed & uestrum plerosq; uideo, ad illam quidem aspicere, & eidem arridere, me uero contemnere, quòd uidelicet ad cutem usq; conssa sum, & uirile quiddam obtueor, tetricaq; ac tristis appareo. Sed tamen si me dicentem audire uolueritis, confido equidem multo iustiora, quàm hæc, dicturam me esse. Nam hoc ipsum illud est, quod in præsentia accuso, quòd ita meretrício modo exornata, aspectus illecebris, amatorem meum uirum tunc modestum ac temperantem, Dionysium uidelicet, fraude circumuentum, ad sese auulsum hinc abstraxit. Et quam præcedentes illi causam iudi cauerunt, inter Academiam, & Ebrietatem, quasi quædam soror præsentis causæ est. Examinabitur enim in præsentia, utrum porcorum more, in terram delectos, uiuere nos deceat, uoluptati indulgentes, neq; quicquam generosum in animo cogitantes: an uero posteriore loco, eo quod est delectabile, posito, prælata honestate, liberos libere philosophari: neq; dolorem, ut ignaum quiddam pertimescentes: neq; id quod dulce est, mancipiorum more sectantes, felicitatemq; in melle & caricis quærentes. Huiusmodi enim illectamenta, hæc stultis obijciens, & labore, ceu quadam larua, perterrefaciens, plerosq; ipsorum ad se illectos adducit. Inter quos & miserum illum, uelut excusso iugo, à nobis secedere fecit, cum ægrotantem tacite obseruasset. Neq; enim rectè ualentem ac sanum oratione sua unquam facile adduxisset. Quanquam quid ego adeo aduersus illam indignata sim, quandone ipsis quidem dijs parcere soleat, sed ad ministratorem ac prouidentiam illorum calumnietur. Quare si rectè sapitis, Iudices, etiam impietatis poenas de ipsa sumetis. Porro audiui equidem, quòd neq; orationem ipsa habere parata sit, sed Epicurum istum patronum pro se huc adductura. Adeo scilicet illud ita etiam ipsi iudicio. Veruntamen illa certè ipsam interrogate, quales nam putet fuisse Herculem, ac Theseum nostrum, num etiam illi indulgentes uoluptati, laborem euitarint. Nihil enim prohiberet, quo minus plena iniusticiæ terra foret, si illi laborem non sustinuissent. Atq; hæc dixi, ut quæ non admodum longis orationibus delectari solem. Quòd si utiq; uoluerit & parumper respondere mihi interrogata, celerrimè cognoscetur, quòd nulla sit. Veruntamen uos certè iurisiurandi memores, decernite iam, quæ iusta ac pia sunt: haud quaquam Epicuro fidem adhibentes, qui, deos dicit, nihil eorum, quæ apud nos geruntur attendere. **MER.** Transi hinc. Heus Epicure, pro Voluptate dicito. **EPIC.** Haud quaquam prolixius apud uos, uiri iudices, dicam. Nam multis uerbis ne opus quidem mihi est, Verum si incantationibus aut medicamentis quibusdam Voluptas, eum, quem Stoa hæc amatorem suum ait, Dionysium uidelicet, coegit, ab hac quidem abstinere, ad se autem conuertere sese, uenefica merito uisa est, & iniuriam fecisse huic coarguitur, tanquam contra alienos amatores, præstigias ac dolos machinata. At si quis liber, in ciuitate libera, legibus nō uerantibus, molestiam atq; acerbicatem, quæ ab hac proficiscitur, perolus, & quam quasi caput laborum, felicitatem inde prouenire, ait, pro nugis ac nihilo habita, obliquos et incuruos huius sermones, labyrinthisq; similes reliquit, ad Voluptatem autem lubens transfugit, uerborum istorum retijs, tanquam uinculis quibusdam abiectis haud quaquam stolidus, sed humana sapiens, laboremq; ipsum, id quod est, malum, Voluptatem autem suauem ducens: excludere ne eum decebat, quasi ex quodam naufragio, ad portum enatantem, & serenitatis cupientem, præcipiti capite in laborem impellendo, & ceu dedititium, inopiæ atq; egestatì, miserum illum tradendo: idq; cum ille supplicis instar ad Voluptatem, tanquam ad Misericordiæ

latis acerbicatem sensisset, ad Epicureos transijt. Vide

II.

Stoæ contra uoluptatem. Exordium à difficultate agendi ex persona aduersarie. Propositio Causæ amplificata.

Amplificatio à consequentibus.

Alia ab occasione et personæ qualitate. Locus in personâ quicquid facta criminatur. Alia ab exemplis.

Epicuri responsio pro uoluptate.

Defensio per absolutionem à causa.

Fuit autem hic Dionysius Heracleensis filius Theophrasti, q. ab initio Zenonem Stoicæ professio nem secutus, mox cū ægrotus factus, de Lærtium.

Quis Athe-
nis fuit, cuius
meminit Pau-
sanias.
Amplificatio
à causa finali
Cōfirmat cau-
sam à testimo-
nio et iudicio
Ipsius de quo
agitur.
Descriptio
Stoicorum.

aram aliquam confugeret. Nimirum, ut passim ac multis factatam illam uirtu-
tem, cum multo sudore in arduum progressus, aspiciat, atque inde per omnem
aetatem laboribus exercitatus, demum post uitam peractam felix atque beatus
fiat. Atqui quis quæso, iudex iustior in hac causa fuerit, quam ipse ille, qui & ea
in quibus Stoa uersatur, cognouit, ut quisquam alius, & cum antea, solum illud
quod honestum est, bonum putaret esse, postea, quantum malum foret, labor, co-
gnito, id quod melius ex utroque probauit esse, delegit. Videbat enim, opinor,
eos qui de tolerandis ac perferendis laboribus multa commemorare solent, pri-
uatim autem Voluptatem colunt, eò quidem usque iuueniliter sese iactare. Do-
mi autem secundum Voluptatis præcepta uitam degere, erubescere quidem,
si deprehendantur: remittere aliquid de firmitate, & contentione, prodereque pro-
fessionem suam, patientes autem miserè interea Tantali illud, & ubi latere sese,
ac tuto leges transgredi posse confidunt, hiantibus faucibus uoluptatem ingur-
gitantes. Proinde si quis ipsis Gygis annulum daret, ut eo inducto, conspici non
possint, aut etiam Orci galeam: sat scio quod laboribus longum ualere iussis, ad
Voluptatem prosilirent, & cuncti imitarentur Dionysium. Qui quidem antea
quam morbo correptus esset, sperare solebat, illos de tolerantia sermones, multum
sibi profuturos esse. At postquam dolere, atque agrotare coepit, ac labor, re ipsa
illum inuasit, animaduertens corpus suum diuersam à Stoa philosophiam sequi,
& contraria statuere, illi magis, quam istis credidit, atque ita sibi persuasit, ho-
mo cum esset, etiam corpus humanum habere sese, uixitque exinde, non ut sta-
tua, illo utens, sed hoc sciens, quod quicumque aliter dicit, ac Voluptatem accu-
sat, uerbis quidem delectetur, animum autem illuc conuersum habeat. Dixi.

Vos autem ob hæc sententiam ferre. STOA. Nequaquam, sed pauca etiam inter-
rogare mihi permittite. EPIC. Interroga: respondebo enim. STOA. Malum ne
putas laborem? EPIC. Etiam. STOA. Voluptatem autem bonum? EPIC. Atque
admodum. STOA. Quid autem? SCISNE, quid sit differens, uel indifferens, &
promotum, uel reiectum. EPIC. Maxime. MERC. Negant se iudices intelligere
Stoa, dissyllabas istas interrogationes: quare silentium agite. Iam enim senten-
ciam ferent. STO. Atqui uicissem sanè, si interrogassem in tertia figura, eorum
uidelicet, quæ demonstrari non possunt. IVST. Vira superauit? MERC. Volu-
ptas calculis omnibus. STOA. Prouocoad Iouem. IVST. Bona sanè fortuna,
ut lubet. Tu uero alios accerse. MERC. De Aristippo contententes, Virtus at-
que Mollicies, & Aristippus uero etiam ipse, adesto. VIRTUS. Priorem me di-
cere conuenit, Virtutem uidelicet. Meus enim est Aristippus, perinde atque
inducant sermones, & opera. MOLLI. Haud quaquam, sed me potius. Meus e-
nim est homo ille, quemadmodum uidere licet, ex coronis, & purpura, & un-
guentis. IVST. Ne ambitiose adeo contendite: differetur enim & hæc causa, eò
usque, dum Iupiter de Dionysio sententiam feret. Non enim dissimile quippiam
hoc quoque uidetur esse. Quare tum quidem, si uoluptas uicerit, etiam Ari-
stippum Mollicies habebit. Vincente autem contra Stoa, & hic erit Virtuti con-
demnatus. Proinde alij adsunt. Istud autem ne accipiant hi, iudiciale præmi-
um puta. Nam causa hæc incognita & indiscussa mansit ipsis. MERC. Frustrà
ne igitur per longam adeo, atque accliuem uiam, ascenderint uiri his senes? IVST.
Abundè est, si tertiam etiam partem acceperint. Abite, ne indignemini, aliàs
iterum iudicabitis. MERC. Diogenem Sinopensem adesse, tempus est. Ac tu
itaque Mensaria dic. DIOG. At uero nisi desinat molestæ esse? Iusticia, non am-
plius de fuga mecum apud iudicem agat, sed de multis atque altis uulneribus.
Ego enim quamprimum adeo fuste hanc contundam. IVST. Quid hoc rei est?
profugit Mensaria: ille autem sublato baculo, insequitur. Haud mediocre ma-
lum aliquod uidetur misera illa acceptura esse. Pyrrhonem proclama. MERC.
At pictoria quidem, iam dudum adest, Iusticia: Ipse autem Pyrrho principio ne
ascendit

Notat Stoico
rūpertinaciā
et genus disku-
tandi quoque.
De his uide
Ciceronē in li-
bris de finib.
bon. et malo.
III.
Virtutis &
Molliciei.
Nam et hic ab
initio Socra-
tis discipulus
fuit, postea uo-
luptatē secu-
tus Diogenem
uide.

III.
Mensaria &
Diogenis.
Fuit hic Icesij
mensarii filius,
et adulterata
moneta depre-
bensus, solū
uerit, & Athenis ad philosophos sese contulit. Diogenes.

ascendit quidem huc. Ac uidetur hoc facere. IVST. Qua de caussa Mercuri?
 MER. Quia nullum putat iudicium, aut forum, uerum esse. IVST. Proinde con-
 tumaci ipsum condemnent. At iam scriptorem profæ orationis, Syrum illum ac-
 cerse. Quanquam nuper adeo actiones contra ipsum hæc delatæ sint, & nihil ne-
 cesse erat tantopere festinari, atque eas tam statim disceptari. Veruntamen quia
 ita uisum est, priorem introduc Rhetorices caussam. Papæ quàm multi ad audi-
 endum conuenere? MER. Merito, Iusticia. Nam hoc ipsum, quod actio hæc
 minimè uetus, aut obsoleta est, sed noua ac peregrina: heri, quemadmodum ais,
 primum intentata: deinde, quod & sperant audituros se esse, Rhetoricam qui-
 dem atque Dialogum per uices accusantes, utrisque autem Syrum responden-
 tem, multitudinem tantam ad iudicium contraxit. Veruntamen incipe tandem
 Rhetorica caussam dicere. RHETOR. Principio quidem, uiri Athenienses, de-
 os deasq; precor omnes, ut quanta ipse beneuolentia affectus sum, erga hanc ci-
 uitatem, ergaq; uos omnes, tantam à uobis ad præsens certamen hoc consequi
 possem. Deinde, quod est æquum maximè, id uobis in mentem à Dijs immorta-
 libus dari, ut aduersarium quidem silentium agere iubeatis, me uero, quemadmo-
 dum constitui, mecumq; ipse deliberaui, accusationem peragere posse faciatis.
 *Cæterum haud quaquam eadem in mentem uenit statuere, quoties ad ea quæ
 passus sum aspicio, & ad orationem, ac uerba, quæ audio. Nam uerba quidem,
 quàm simillima meis, iste ad uos faciet: res autem eò usque processisse uidebitis,
 ut mihi iam necesse sit spectare, ne quid petus etiam ab ipso mihi accidat. At enim,
 ut ne longiore proœmio utar, aqua iam dudum frustra effluente, accusationem ip-
 sam incipiam. Ego enim, uiri Iudices, hunc, cum admodum adhuc adolescens
 esset, neque non barbarè etiamnum loqueretur, ac tantum non Candyn indutus,
 Assyriorum more incederet, circa Ioniam inuentum, errabundum adhuc, & quid
 de se ipso statueret, nescientem, ad me receptum, educaui: & quia uidebatur mi-
 hi ingenio admodum prompto, & ad discendum apposito esse, meq; fixis in me
 oculis intueri (Nam & uerebatur adhuc tum me, & colebat, ac solam in admira-
 tione hebebat.) relictis cæteris, quotquot nuptias ambibant meas, diuites atq; for-
 mosi, & quod ad maiores attinet, etiã illustres, ingrato huic me ipsam despōdi, pau-
 peri uidelicet, & obscuro, & adolescenti: dote haud quaquam exigua insuper alla-
 ta, multis, & admiratione dignis orationibus. Post hæc adducto eo ad contribules
 meos, nomen eius in tabulas tacitè rettuli, ac ciuem reddidi: ut ij, qui à spe despon-
 sationis meæ exciderant, exinde suffocarentur. Porro cum ipsi uisum esset, terra-
 rum orbem circumuagari, felicitatemq; cōiugij passim ostentare, ne tum quidem
 à tergo relicta sum, sed quoquo uersum sequens, sursum atq; deorsum circunduce-
 bar, clarumq; ipsum, ac celebrem faciebam, ornando pariter & componendo. At-
 quæ ea quidem, quæ in Græcia, & in Ionia acciderant, mediocria sunt. Postquam
 autem & in Italiam proficisci statuit, unà cum eo Ionium mare traieci: & postre-
 mo, usque in Galliam unà progressa, ditefcere ipsum feci. Ac in longum quidem
 usque per omnia mihi obtemperabat, & conuersabatur mihi, ne unam quidem no-
 ctem extra lectum à nobis diuertens. At ubi iam abunde uaticum sibi comparasse
 uisus est, & quantum ad famam & exultationem attinet, rectè sibi omnia habere
 credidit, adductis supercilijs, & elatum præ se animum ferens, me quidē neglexit:
 imò uero prorsus missam fecit. Ipsum uero barbatum illum, ex habitu conspicuū,
 Dialogum uidelicet, quem philosophiæ filium esse perhibent, suprā q̃ decet, aman-
 do, atq; admodum amatorie prosequēdo, natu, quàm ipse est, grandiore: cum eo
 nunc consuetudinem habet. Neque pudet ipsum libertatem quidem hanc, oratio-
 nis meæ, qua ueluti laxatis habenis soluta ac libera fertur, concidere, in paruas au-
 tem, & per breuia commota tractandas quæstiones, seipsum includere. Ac pro eo,
 quod licitum ipsi fuerat, quodcumq; libuisset, plena ac sonora uoce eloqui breues

V.

Pistoria &
 Pyrrhonis.
 Eleus hic fuit
 Plistarchi fili-
 us, ab initio
 pistor, postea
 philosophus
 factus, ab hoc
 Pyrrhonij ori-
 ginē traxe-
 runt, q̃ nihil
 certū affirma-
 bāt, quorū et
 Ciceroni memi-
 nit in officijs.

VI.

Rhetorices
 contra Syriū.
 Exordium à
 uoto, sumptū
 aut est ex ora-
 tiōe p̃ corona
 Demosthenis
 * Amplifica-
 tiō à difficul-
 tate.

Narratio con-
 tinēs causā.

Amplificatio
 ab euentu ali-
 orum.

Factū in quo
 crimine uer-
 satur.

Amplificatio
 à personæ
 qualitate &
 cōsequētibus

Peroratio p
repetitionem

Amplificatio
à tempore.

Apologia Sy
ri.

Exordium ab
occasione pe-
titionis aduer-
sarie.

Concessio.

Defensio per
translationē.

Narratio ex-
ponēs causā.

Demosthenē
intelligit à pa-

go Attico Pe-
anica, ut Sui-
da.

Epilogus.

Confirmatio
ab etate.

quasdam sententiolas inter se implicare, & quasi per syllabas numerare. Vnde sanè conferta quidem laus, aut multus applausus haudquaquam obuenerit ipsi, arrisio uero auditorum nonnulla, & attollere manum, intra fines tamen, & longè annuere capite, & ingemiscere dictis, Talia nimirum sunt, quibus generosus iste amarus, me contempsit. Aiunt autem ipsum ne cum isto quidem amasio suo pacem agere, sed & erga illum, contumeliose, opinor, se gerere. Quomodo igitur non ingratus, atq; obnoxius ijs quæ de mala tractatione sancitæ sunt, legibus censendus fuerit? qui legitime quidem nuptam, à qua tanta accepit, & per quam nobilis & clarus adeo est, ita ignominiose reliquit, ac nouas atq; alienas res appetiuit? idē nunc, quando solam me cuncti mirantur, & ueluti præsidem suum, scripto testantur. At ego quidem repugno, tot procis ambientibus me: & pulsantibus ianuam illis, ac nomine inclamantibus me, uoce elata ac magna, neque aperire uolo, neq; etiam exaudire. Video enim illos nihil amplius clamore isto hinc auferre. Iste uero, etiam ne sic quidem ad me reuertitur, sed ad amasium illum suum respicit. Et quid tandem boni, ô dñi, ab eo accepturum se sperans? quem præter pallium habere, uidet amplius nihil. Dixi, uiri Iudices. Vos autem si meo iste orationis atq; uerborum modo, respondere uoluerit, ne permittite. Iniquum enim foret meam, contra me, machinam acui. Sed iuxta amatum à se Dialogum illum respondeat, si potest. MER. At hoc quidem non persuadebis, Rhetorica. Neq; enim fieri potest, ut hic solus, iuxta formam & morem dialogi respondeat, sed perpetua oratione ipse quoq; dicat. SIRVS. Posteaquā, uiri Iudices, hoc quoque malè habet aduersariam, si longiore paulo oratione utar, ipso quoq; eo, quod dicere possum, ab illa accepto, multa quidem uerba, apud uos haudquaquam faciam: capita uero ipsa dissoluendo, eorum de quibus illa me accusauit, uobis uniuersum negotium exinde inspiciendum ac perpendendum relinquam. Omnia enim quæcunq; modo de me narrauit, ita ut sunt, ac uerè narrauit. Nam & edocauit me, & mecum unā, quocunq; abij profecta est, & Græcarum ciuitati ascriptis: eoq; certè nomine etiam gratiam lubens egerim nuptijs istius. Cæterum ob quas causas relicta ea, ad Dialogum hunc diueri, de eo quæso, uiri Iudices, ut me paulisper audiat. Ac me commodi alicuius gratia nihil quicquam falsi dicere existimetis. Ego enim cum uiderem hanc, haudquaquam amplius temperantem esse, neq; etiam in eo modesto habitu permanere, quo olim ornata ipsam, Præaniensis ille duxerat. Comptam autem, & capillos, meretricio more collocantem, præterea fuco illitam, & genas cerussa quoq; pingentem, suspicari istatim cœpi, ac tacite obseruare, quorum uerteret oculum. Accætera quidem misisa facio. Singulis autem noctibus angiportus quidem noster replebatur, amatoribus temulentis, & lasciuè erga illam perulanterq; multa agentibus, ac fores pulsantibus: quibusdam uero etiam uisito sese, citra omnem modestiam ferre audentibus. Hæc autem ridebat, & ijs quæ agebantur, delectabatur, ac plerumque uel detecto prospiciebat, canentes illos aspera uoce cantilenas quasdam amatorias, auscultans, uel etiam apertis clam foribus, dum me latere ista putat, lasciuè se gerebat, & stuprabatur ab illis. Quod cum ego ferre non possem, accusare quidem ipsam adulterij non placebat: ad Dialogum autem hunc, in uicino habitantem accedens, rogabam ut is me recipere uellet. Atq; hæc illa sunt, Iudices, quibus ego tanta iniuria Rhetoricam affeci. Quanquam etiam, si nihil tale ab ipsa commissum esset: tamen, puto, deceret me, uirum iam prope quadraginta annos natum, à tumultibus quidem istis, & causis agendis desistere, ac uiros iudices pati quiescere, cum Tyrannorum accusationibus tum optimatum laudibus euitatis. In Academiam autem uel Lyceum ingressum, cum optimo hoc, Dialogo uidelicet unā deambulare, paulatim ac sensim cum eo disputando. Multa ad huc habens, Iudices, quæ dicere poteram, in præsentia quiescam. Vos autem, sententiam iurijurando nostro consentaneam proferte. IVST. Vter uincit? MER. C.

Omnibus

Omnibus calculis Syrus, excepto uno. *IVS.* Apparet rhetorem fuisse aliquem, qui contrarium tulit. Heus Dialogue, subijſdem ludicibus dic tu quoq. Vos autem, sedentes manete, duplicem accepturi mercedem, pro utraque uidelicet lite. *DIAL.* Ego uero, uiri iudices, longiorem quidem proferre orationem, apud uos, haudquaquam statueram, sed breuibus uerbis, ut, consueui, rem expedire. Veruntamen, uti lex est in iudicijs, ita peragam accusationem: quanquam imperitus planè, atque istarum rerum indoctus sim. Atque hoc ad uos exordium peractum mihi sit. Quæ uero per iniuriam, & contumeliose ab hoc passus sum ea ita se habent. Nam me, cum grauis antea, ac uenerandus essem, ac de dijs pleaque, & natura, & uniuerſi huius ambitu considerare, sublimis supra nubes alicubi per aerem incedens: ubi magnus ille per cœlum Iupiter, alatum currum agens fertur: abstractum inde ipse, cum iam in summa conuexitate uolarem, atque ultra cœlum ascenderem, & alis contractis, æqualem, & eiusdem conditionis cum multitudine promiscua fecit. Ac tragicam quidem illam, atque modestam personam abstulit mihi: comicam uero aliam, atq; Satyricam quandam imposuit, ac tantum non ridiculam. Deinde in eundem locum ad me adducta, concludit mecum: Coniucium, Iambum, Cynicam petulantiam: præterea Eupolim & Aristophanem, uehementes uidelicet uiros ad exagitandum grauius illa, & ad irridendum ea quæ præclara, ac pulchra sunt. Postremo autem & Menippo quodam, ex antiquis illis canibus admodum latratu facili ac prompto, ut uidetur, de inde mordaci atq; aspero quoq; effosso: hunc quoq; ad me introduxit, terribilem reuera canem, & morsu latenter inuadentem, eò nimirum, quod etiam ridendo pariter, mordeat. Proinde quomodo non graui contumelia affectus uidear: qui neq; familiari ac proprio habitu amplius conspicior, & comœdias agendo, ac risus ciendo, argumentaq; aliena tractando, quasi quendam histrionem illi me gerō. Nam quod omnium absurdissimum est, temperatura quadam aliena, ac noua mixtus sum. Et neq; pedestris amplius sum, neque in sublimibus incedo: sed planè centauri modo, compositum quiddam, ac peregrinum spectrum, auditoribus appareo. *MER.* Quid igitur ad hæc dices Syre? *SYR.* Inexpectatum equidem, uiri iudices, certamen hoc apud uos sustineo. Quiduis enim citius putaram Dialogum, quàm hæc de me dicturum esse. Quem ego susceptum, tetricum ad huc plerisq; apparentem, & præ continuis interrogationibus præfractum ac durum, eoq; nomine uenerabundum quidē aliquid præ se ferentem, haudquaquam tamen omnino suauem, aut etiam multitudinē acceptum. Principio quidē ipsum per terram incedere, ad humanum hunc morem assuefecit: postea autem squalore isto multo absterſo, & ridere ipso coacto, suauiore mac gratiorē aspicientibus exhibui. Supra omnia autē, Comœdiam cum ipso coniunxi, ac per hoc multam illi beneuolentiā apud auditores cōciliaui: qui antea spinas in eo istas metuentes, perinde ut Echinum, in manus accipere ipsum fugiebant. Cæterum noui ego, qd maxime ipsum male habet. Nempe q non tenuia illa atq; exilia, sedendo cum eo argutari soleo. Sit nō anima immortalis, uidelicet, & quot heminas Deus, quando mundum fabricauit, synceræ, & eodē modo sese habentis, substantiæ in craterem illum, in quo uniuerſa miscendo temperabat, infuderit: & , num Rhetorica politicæ particulæ, imago, adulatoriæ pars quarta sit. Delectatur enim nescio quo pacto, huiusmodi argutias disputando, perinde ut illi, qui ex psora libenter fricantur. Ac cogitatio ista & cura, dulcis ipsi uidetur, ac magnifice se effert: si dicatur, quod non cuiusuis hominis sit, ea intelligere, quæ ipse de ideis subtiliter & acutè speculatur. Huiusmodi uidelicet à me quoque poscit, & alas illas quærit, ac sursum aspicit: illa interim quæ ante pedes sunt, non uidens. Nam cæterorum certè causa haudquaquam, puto, accusauerit me, quod ueste hac Græca detracta: barbaricam ipsi induerim, & hoc, cum barbarus ipse uidear esse. In iuriam enim fecissem, si legibus præteritis, in ipsum talia commissem, ac patriæ uestitu

VII.

Dialogi contra Syrum. Exordium ab extenuatione Transitio. Narratio quæ causam exponit.

Peroratio.

Amplificatio ex effectu.

Defensio Syri Exordium ab inexpectato. Defensio per inuersionem.

Translatio.

Perstringit Platonem, huiusmodi enim illa in Phædone, Gorgia, et de legibus, et alibi quoque tractat.

Epilogus.

uestitu graffatorum more spoliasset. Respondi Iudices, quantum possibile mihi fuit. Vos autem, similem priori sententiam, quæ so ferte. MER. Papæ, omnibus decem uincis. Nam ipse ille prior, ne nunc quidem eadem cum cæteris sentit. Nimirum consuetudo hæc illius est, atq; omnibus perforatum calculum ferre solet, nec facile desierit, optimis quibusq; inuidere. Sed uos quidem nunc ab ite bona cum fortuna: in crastinum autem & de reliquis cognoscemus.

DE PARASITO, SIVE QVOD

ARS SIT, PARASITICA.

VINCENTIO OBSOPEO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Ida scilicet generis Dialogus, in quo contendit ac docet Parasiticam, artem esse, eamq; omnium aliarum præstantissimam. Dispositio & series orationis plana est. Nam artem esse, principio ex diffinitione artis ostendit, singulis eius partibus cum Parasitica comparatis, uidelicet, quoniam & sua, ac certa principia habeat, exercitationeq; & usu constet, & ob finem uitæ utilem: nempe uoluptatem, exerceatur. Quod autem uoluptas utilis uitæ finis sit, autoritate ac testimonio Homeri defendit. Et quod hic finis Parasitice magis proprius quam Epicureorum philosophiæ sit, comparatione studiorum, ac uitæ utrorumq; probat. Deinde uero hanc omnium aliarum artium præstantissimam esse, primum in genere docet, collatis omnibus accidentibus, effectibus & causis aliarum artium, cum ijs, quæ huic arti accidunt. Postea seorsim etiam Philosophiæ & Rhetoricæ, utpote artium cæterarum summis, & maxime laudatis, antepōit Primum quia illæ incertæ, alijs aliter de illis sentientibus atq; tradentibus. Parasitica autem ubiq; eadē, ac certa sit. Deinde quia nusquam reperiantur parafiti affectasse philosophiam, aut rhetoricam: cōtra autem parasiticam rhetores, ac Philosophi plurimi. Postremo ab usu eorū, qui artes has sectantur, & profitentur, duplici uidelicet, altero in bellis, altero in pace. Vbi ad utrumq; tempus philosophos, & rhetores inutiles, & ineptos esse, multis exemplis & rationibus docet: contra autem parasitos idoneos ac paratos maxime, idq; ex Homero, & item ex historijs probat, addit etiam hypotypōsin, qua parasitum ad prælium parantem & expedientem sese describit. Præterea & priuatam, atq; domesticam utrorumq; uitam inter se comparat, multo meliores, atq; etiam beatiores esse parasitos ostendens, quam uel rhetoras, uel philosophos. Sub finem ipsam artem ex locis finalibus commendat quoq; & ipsius nominis honestatem etymologia, & analogia defendit.

Occasio à personæ, & uitæ genere.

VID tandem in causa est Simo, quod cum alij homines, siue serui sint, siue ingenui, quisq; artem quandam calleat, qua cum sibi ipsi, tum alijs sunt utiles. Tu uero, quantum ego pspicō, nulli rei aut negotio intentus es, unde aut tu aliquem fructum caperes, aut alteri benignè impertiendo adiuuēto esse possis. P A R A. Quid hæc tua sibi uult interrogatio o Tychiade, nondū enim capio: proinde planius ac manifestius me interrogato. T Y C. Est ne aliqua ars, cuius tu sciens & peritus es, uidelicet Musicæ? P A R A. Non per Iouem. T Y C. Quid autem, Medicinæ? P A R A. Ne illius quidem. T Y C. Atqui geometriæ? P A R A. Nequaquam. T Y C. Quid autem, Rhetoricæ? Nam à philosophiæ studio usque adeo abhorres, quantum ipsius uicij contagium à philosophia alienum est. P A R A. Atq; etiam si fieri potest, adde quiddam amplius. Proinde ne animum inducas, hoc te mihi ignorantī exprobrare. Fateor enim me ignauum esse, atq; etiam tua opinione longè peiorem. T Y C. Sanè, sed hæc fortasse artes propter illarum magnitudinem atq; difficultatem non perdidicisti. At ex popularibus illis quam tandem tenes, num architectonicam aut sutrinam? Neq; enim ea est rerum tuarum conditio, ut non talis alicuius artis egeas adminiculo. P A R A. Rectè dicis o Tychiade, neq; enim ullam illarum calleo. T Y C. Quam igitur aliam? P A R A. Quam? Profecto, ut mea est opinio, generosam, quam & te, si pernoueris, laudaturum planè existimo. Eandem uero opere atq; re ipsa perpulchrè obire posse me dico,

tamen si

Attentio.

tametsi illam oratione explicare mihi non perinde promptum sit. TYC. Quam tandem dicis? PAR. Nondum mihi uideor super illa orationes satis studiose excuissse. Quod autem unius alicuius artis non rudis sim, hoc planè iam nosse potes. Quare nihil est quod hoc nomine mihi sis infensior. Quamcunque autem teneam, alio tempore audies. TYC. Verum ego omnis moræ impatiens sum. PAR. Fortasse si audires, inopinata tibi ars mea uideretur. TYC. Atqui propter hoc ipsum tanto impensius scire laboro. PAR. Alio tempore tibi exponetur, ô Tychiade. TYC. Nequaquam, sed iam quamcunque tandem pernocti exponito, nisi adeo te pudeat. PAR. Parasiticam. TYC. Et quis ita uesani atque dementis est animi, ô Simo, qui hanc artem esse prædicet. PAR. Ego, Si uero ob hoc ipsum, quod aliam artem non teneam, tibi insanire uideor, huius ipsius causam mihi putato fuisse insaniam, meq; iam durius increpandi finem facito. Aiunt enim hanc Deam cum aliis difficilem esse habentibus, tum quod delinquentes errorum excusare soleat, quasi horum omnium magistratam atque autorem culpam uniuersam in se transferentem. TYC. Ergo Simo Parasitica ars est? PAR. Sanè ars, atque ego illius autor & inuentor sum. TYC. Proinde tu Parasitus es? PAR. Tu quidem Tychiade, probro me afficis. TYC. Atqui non erubescis, te ipse Parasitum compellando. PAR. Sanè uero: puderet enim me, nisi dicerem. TYC. Atque per Iouem, si tibi notores esse uelimus erga alios te ignorantes, quod tibi nomen esse testabimur: num Parasitum te esse affirmabimus? PAR. Hoc nomine compellantes longè magis me oblectabimini, quàm si Phidiã statuarium me esse dixeritis. Quippe mea arte non minus gaudeo, quàm ipse Phidias Ioue à se fabricato gauisus est. TYC. Atqui hoc mihi attentius consideranti, res perridicula perspecta est. PAR. Quæ nam? TYC. Externè scribentes ad te in epistolis, hunc tibi adijciemus titulum: Simoni parasito. PAR. Atqui impensius mihi gratificaberis, quàm si hoc titulo nobis scripseris, Dionì philosopho. TYC. Quantum tu quidem hac compellatione gaudere soleas, mihi partì curæ est. Sed & aliud quiddam absurdi cõsiderandũ uenit. PAR. Quod nam? TYC. Num & hæc in aliarũ artium numero nobis recensenda sit, aut interrogante quopiã cuiusmodi ars sit, respondeamus, ueluti de grammatica, aut rhetorica interrogati solemus, parasitica. PAR. Ego uero Tychiade, longè iustius hanc quam profiteor, quàm ullam aliam artem dicendam esse contendo. Quod si tibi iucundum est auditu, ut opinor fore, sententiam meam explicare non grauabor, quanquam ad hoc non admodum, ut ante dixi, præparatus aut instructus sum. TYC. Tametsi sint exigua, ueritate tamen præcellent. PAR. Age, sub initium artem ipsam, quo finitionis genere describatur, ad calculos expendendam reuocemus. Ad hunc enim modum speciatim & alijs artibus pensitandis assequemur, num & hanc rectè teneamus. TYC. Quid ergo ars est, ut compertum habeas? PAR. Ars est, ut ego memoria teneo, quodam sapiente uiro audito, præceptionum exercitarum comprehensio, ad unum exitum uitæ utilem pertinentium. TYC. Rectè sanè illius auditi uerba commeministi. PAR. Iam si horum omnium particeps est Parasitica, consentaneum est & hanc nihil aliud quàm artem habendam esse. TYC. Ita profecto ars habenda est, siquidem hæc ita se habuerint. PAR. Age iam singillatim ad omnes artis species parasiticam accommodantes, num oratio illi consonet, considerabimus. Sed non quemadmodum ollæ uiciosæ dum pulsantur, ne malignè resonent. Oportet itaque & hanc quemadmodum omnes artes præceptionum inuentionem in se complecti. Principio enim præuidere atque discernere, qui aptus & accommodatus sit eum alere, atque ita factò parasitandi exordio, haudquaquam cognosceret. Aut dicemus argentarios seu numularios artem quandam habere, qua norint adulterina nomismata à probis sagaciter deprehendere. Hunc autem citra artis adminiculum discernere posse adulterinos homines & probos, præsertim cū

1. *Propositio
Artem esse
parasiticam.*

*Amplificatio
assertionis ab
absurdo.*

*Repetit pro-
positionem.*

*Confirmatio
finitionis artis.
Diomedes li.
2. hanc finiti-
onem Cicero
ni adscribit.*

*Probatio mi-
noris secun-
dũ partes fini-
tionis.*

*Principia ar-
tis seu præce-
pta.*

ueluti

ueluti nominata hominum mores cuiusmodi sint, non statim pateant. Eadem hæc & sapiens reprehendit Eurípides, dicens:

In Medea.

At quo malus noscendus est mortalibus:

Innatus est nullo character corpori.

Et quo multò & præclarior Parasitiars esse ostenditur, qui res ita obscuras & abditas magis quàm uaticinandi pericia perspicit & cognoscit. Nosse uero sermones proferre accomodos, eaq; facere, per quæ in familiaritatem adiungitur, quibus semet quàm beneuolentissimum suo alumno esse ostensurus sit, nunquid non singularis intelligentiæ, atq; inuentionis uehementissimæ tibi documentum esse uidetur? TY. Admodum. PAR. Porro autem in ipsis conuiujs, ut abeat per omnia plus habens, eosq; exuperans, qui eam artem sua negligentia sibi non parauerunt, an hoc citra rationem, & singularem sapientiam Parasitum facere posse arbitraris? TY. Nequaquam. PAR. Quid autem? nosse obsoniorum ciborumq; uirtutes & uicia, nū tu rudis, & indocti cuiuspiam curiositatem esse existimas? præsertim Platone generosissimo ita dicente: Qui conuiuas epulis accepturus est, nec rei coquinarie scientiam habuerit, eius in adornando conuiuio

Vsm.

pertenuè est iudicium. Quod autem Parasitica non cognitionem solam, sed exercitatum quoq; sibi uendicet, inde perdisces facillimè. Quoniam aliarum artium

Finis.

cognitiones & dies & noctes, & menses & annos sæpenumero in exercitata permanent, non tamen artes ipsæ apud possidentes depereunt. At uero Parasiti cognitiones, nisi quotidie in usu sint atq; exercitio, perdunt non artem solam, ut opinor, sed ipsum quoque artificem. Parasitica uero utilitatem ad unum aliquem uitæ exitum tendentem, uereor ne insanis sit perquirere. Ego uero quàm edere & bibere in uita mortalium nihil inuenio utilius aut præstantius, & citra quod uita non potest subsistere. TY. Maximè. PAR. Atqui ne eiusmodi quidem res est parasitica, cuiusmodi est pulchritudo aut fortitudo, ut ars nulla esse uideat, sed quædam uis atq; potentia. TYC. Vera dicis. PAR. Verum, neq; arte caret. Quod enim arte caret, nullo modo possidenti est conducibile. Age enim, si tibi ipse nauim in mari commisisses fluctibus atq; procellis ingruentibus, gubernandi imperito, num euasurus es incolumis? TYC. Minimè gentium. PAR. Quid tandem obstat, an quod arte careas, cuius ope te ipse seruare potuisses? TYC. Sane uero. PAR. Proinde arte seruamur, imperitia uero non item? TYC. Admodum. PAR. Ergo Parasiticam artem esse constat. TYC. Artem profecto, quantum adparet. PAR. Atqui gubernatores quidè præclaros, & aurigas eximios de curru non raro delapsos esse cemperî. Ac nonnullos illorū luxatos atq; delumbatos, porro nonnullos prorsus extinctos. Cæterū Parasiti naufragium, nullus est qui possit producere. Proinde, si neq; ab arte remota est Parasitica, neq; facultas est aliqua, comprehensio autem præceptionum exercitarum eandem artem esse hodie nobis fatendum est. TYC. Quantum quidem ex hoc coniecturam facio. Sed in hoc tibi uigilandum esse intelligis, ut finem aliquem generosum Parasitice nobis attribuas. PAR. Rectè sanè dicis, uidetur autem hac finitione potissimum explicari posse: Parasitica ars est ciborum atq; potuum, & sermonum, qui horum conquirendorum gratia dicendi sunt, cuius finis est uoluptas. TYC. Videre mihi tuam artem præclare definisse. Illud tamen etiam atq; etiam considera, ne aduersus philosophos aliquos define tibi oriatur pugna atque contentio. PAR. Atqui abundè sufficit hunc esse finem & felicitatis & Parasitice, neq; aliter adparet. Si quidem Homerns ille sapiens, Parasiti uitam admirans, tanquam solam beatam atq; felicem, ita inquit:

Cōprobatio
finis ab aucto-
ritate Homeri

Haud ego finem ullum meliorem ultrà arbitror esse,
Quàm si mente omnis populus lætetur ouanti,
Iuxta autem mensæ sunt pane cibusq; repletæ,
Atq; pocillator dulce è cratere falernum.

Fundens

Fundens distribuat per pocula paruabibendum.

Iam quasi parum cumulatè hæc admiraretur, sententiã suã longè pleniorẽ
 aperioremq; hisce uerbis facit, perfestiuè subiiciens. Hic finis nobis pulcherri-
 mus esse uidetur. Haud aliud ex ijs, quæ dicit beatum ac felix quàm parasitari ex-
 istimans. Sed enim hæc uerba non cuiuslibet è uulgo attribuit, uerum omnium sa-
 pientissimo. Et sanè si Vlyssi fuisset in animo Stoicus securo laudare finem uir-
 tutem, potuisset illud dicere, quando Philocteten ex Lemno adduxit, quando
 Troiam subuertit, quando Græcos fugam adornantes compescuit atq; detinuit,
 quando Troiam ingressus est, se ipse indecoris uulneribus flagellatum adfici-
 ens, ac sordido & planè Stoico indumento amictus. At tunc huius pulcherrimi fi-
 nis nusquam commemorat. Cæterum ne tunc quidem, cum in Epicureorum ui-
 ta constitutus apud uenustissimam Calipso uersaretur, illi cõpliceret in ocio uolu-
 ptuose & molliter uiuere, ac in omnibus delitijs Atlantidis lectum conscende-
 re, neque non rebus, quas animi libido ferebat, indulgere, illius pulcherrimi fi-
 nis memor est, sed cum apud Pheacas parasitum ageret. Vocabantur autem tunc
 temporis parasiti Dærymones. Quomodo enim dicit? Dignum enim est, ut
 iterum atque iterum suauissimorum uersiculorum recordaremur, neque enim
 ad satietatem audiri possunt, nisi sæpius repetantur: Dærymones sedant ex or-
 dine, & iuxta mensæ adsint epulis & carne repleta. Porro Epicurus nimium
 impudenter hunc finem detractum parasiticæ, ad felicitatem suam detorsit. Quod
 autem hæc res non absit à furto, quodq; Epicuro uoluptas nihil curæ sit, sed pa-
 rasito, ita potes colligere. Ego uoluptatem existimo primum tranquillum statum
 corporis. Deinde neque mentem ulla perturbatione aut molesta cura onerari.
 Horum utrumque parasitus assequitur, Epicurus autem ne alter utrius quidem
 sit particeps. Etenim cum curiose satis de habitu terræ, de infinitis mundis,
 de magnitudine solis, atque distantijs, de primis elementis, atque etiam de dijs
 siue sint siue non sint, deq; ipso fine peruestigans, nunquam non digladiari so-
 let, semper cum aliquibus contentiose dissidens, non humanis solum, sed & mun-
 danis uexationibus atteritur atque consumitur. At parasitus horum omnium
 securus, omnia benè se habere existimans, credensq; hæc meliori loco nõ esse pos-
 se quàm sint, cum multa securitate et animi tranquillate, nullo istiusmodi nuga-
 rum scrupulo illi facessente negotium: edit suauissimè, ac dormit supinus, por-
 rectis & manibus & pedibus, quemadmodum Vlysses rate ad patriam nauig-
 ans. Atqui non propter illa tantum nulla in re Epicurus uoluptatis potitur, sed
 etiam propter hæc. Quippe Epicurus ille, quicumque tandem fuerit ille sapi-
 ens, aut habet quod edat, aut non. Si non, ille quidem uoluptuose uiuet mini-
 mè, imò ne uiuet quidem: sin autem habuerit, habebit aut à seipso, aut ab alio.
 Itaque si ab alio quod edat habuerit, parasitus est & ille, & non is quem se super-
 bè uenditat. Sin à seipso, uoluptuose non uiuet. TYC. Quomodo uero non uo-
 luptuose? PARA. Si etiam suppeterit illi apud seipsum uictus copia, multa o
 Tychiade, eiusmodi uitam consequi necesse est. Vide uero qualia, oportet e-
 nim eum, qui uoluptate duce molliter & delicate uicturus est, omnibus inciden-
 tibus cupiditatibus abundè indulgere. Aut quid tu ais? TYC. Et mihi idem ui-
 detur. PARA. Proinde ei qui refamiliari ampliter instructus est, fortasse unde
 libidinem suam expleat, non ægrè suppetet. Atqui æstiuè atque tenuiter mi-
 nitus erit opibus, illi harum rerum potiundis nulla supererit copia. Itaque si pau-
 per fuerit Epicurus, sapiens esse non potest, neque unquam uoluptatis finem si-
 bi propositum consequetur. Sed ne diues quidem copiosæ pecuniæ dominus,
 cui per facultates suas cupiditatibus prolixè suppeditare atque inferuire promp-
 tum est, præfixum uoluptatis finem nanciscetur. Quid ita tandem? Propte-
 rea quod necesse sit eum, qui sumptum de suo fecerit, in multas atque adeo o-
 diosas illabi molestias. Iam enim illi cum coco rixandum erit, quod parum opia-

*Amplicatio
testimonij à
circūstantijs.*

Dærymones.

*Cõsuetudo Epi-
curi ceteri finis
ac uoluptatis.
à studio et cu-
ra illorum, et si-
nitio uolup-
tatis.*

*A uictu præ-
motionem.*

parè atq; apparatus edulia adornauerit. Aut si citra rixam coci negligentiam dis-
 simulanter habuerit, cum ferculis inconditis, & minimè delicatis uelcitur, ac per
 hoc sperata uoluptate priuatur. Aut iam illi cum domus præfectio rem familia-
 rem indiligenter accurandi delitigandum est. An uero hæc ita se non habent?
 T Y. Per Iouem idem quoque mihi uidetur. P A R. Hæc ergo omnia ut Epicuro
 accidant necesse est, itaque nunquam uoluptatis sine miser ille potietur. At ue-
 ro parasito neque cocus est ullus, cui propter incuriam irasceretur, neque ager,
 neque uillicus, neque argentum, quorum nomine famuli excusationem perfe-
 rens doleret, & tamē omnia habet, ut edat & bibat, soli illi nulla re existēte, qua
 ut Epicurus perturbaretur. Iam quod ars sit parasitica, & ex his iam dictis, atq;
 alijs satis superq; ostensum est. Reliquum est, ut planum faciam, quā sit etiam
 omnium optima, & hoc quidem non simpliciter, sed primum declarabo, quā
 communiter omnes alias artes sua anteire soleat præstantia. Deinde quā eti-
 am priuatim præcellat cæteras. Communiter ad hunc modum præstat alijs.
 Etenim uniuscuiusq; artis studium discendi adducere laborem, timorē, ac uer-
 bera necesse est, quæ qui non deprecetur nullus unquam inuentus est. Hanc ue-
 ro artem cuius ego professor sum, solam ut uidetur, licet sine labore perdiscere.
 Quis enim unquam à conuiuio flens digressus est, ueluti quospiam uidemus pu-
 erulos à præceptoribus discedere? Quis proficiscens ad conuiuium unquam tri-
 stis atque seuerus conspectus est, quemadmodum illi qui ludos literarios fre-
 quentare solent? Atqui parasitus sua sponte, atque a deo uolens ad cœnam ua-
 dit, artis consequendæ omnium cupidissimus. Cæteri uero qui alijs artibus per-
 discendis nauant operam, easdem prosequuntur odio, ita ut nonnulli aufugien-
 tes artes suas summa detestatione repudiant. Et cur non hoc quoque conside-
 randum tibi uenit, quod eos, qui in alijs artibus fecissent aliquod operæ præciū
 parentes his potissimū honorare solent, quibus parasitū quotidie cohonestant.
 Elegantes, ita me Dijs ament, inquirunt, puer pinxit literas, date illi quod edat.
 Malignas literarum notas descripsit, nihil date illi. Adeo res & honore pensan-
 da, & supplicio punienda esse uidetur. Quinetiam cum cæteris artibus ita com-
 paratum est, ut primum hoc posterius habeant, postquam iam multo sudore pa-
 ratæ sunt dulcem & expertum uoluptatis fructū subministrant suis cultoribus,
 ad quam rem multa est uia, nec minus aspera. Cæterum sola ex omnibus parasitica
 statim initio inter discendū arte sua fruiter, ac simulatq; incepta fuerit, quan-
 tocius est in quæstu. Præterea reliquæ artes non saltem aliquæ, sed omnes simul
 tantum uictus conquirendi gratia inuentæ sunt. At parasito actutū parata est
 alimentorum felix copia, simulatq; artem exorsus fuerit. An uero non animadu-
 uertis agricolam agros colere non colendi gratia, & fabrum fabricare non fabri-
 candi gratia? At parasitus nihil sectatur aliud, sed hoc ipsum quod illius nego-
 cium est, & cuius gratia ei negotio intentus est. At hæc cui obscura sint, neminē
 esse arbitror, quod nō, qui reliquarum artium exercendo tractant comertia, per
 omne tempus afflictī laboribus uiuunt ærumnose atq; infelicitè, ac uix unum
 atq; alterum diem festū per mensem agunt. Propterea quod ciuitates aliās qui-
 dem per annum, aliās per mensem indicta solennitate dies festos agere soleant,
 & tunc animo remissiore lætari dicuntur. At parasitus ferè singulos semper tri-
 ginta dies agit in otio. Omnes enim dies illi uidentur sacri deorum, numinibus.
 Præterea quibus consilium aut animus est reliquis uti artibus cū aliqua laude et
 existimatione, illi tenui frugaliq; uictu & potu utantur necesse est, tanquā qui
 morbis decumbunt impliciti. Nam qui uictu paulo copiosiore, potuq; largiore
 semet inuitat et oblectat, ille studio minimè est accommodus. Accedit his quod re-
 liquæ artes sine instrumentis, magistro suo nihil fructus afferre possunt. Neq;
 enim citra tibiam tibia canere, neq; citra lyram psallere, neq; absque equo equita-
 re quisquam potest. Porro hæc ulque adeo bona est, adeoq; non onerosa artificii
 ut

Epilogus.
 Transito per
 diuisionem.

II.

Præstare oī-
 bus artibus pa-
 rasitica, idq;
 uariè ab acci-
 dentibus effe-
 ctui et sine cō-
 firmat. & pri-
 mum in gñe.

II.

III.

III.

V.

VI.

VII.

ut omnibus etiam instrumentis carenti, tamen uictum largè suppeditet, eaq̃ com-
modissimè uti possit. Et sicut uidemus, alias artes perdiscennes magistris merce-
dem persoluimus, hanc autem discennes præmium accipimus. Præterea aliarum
artium omnium sunt doctores quidam & professores: cæterum qui parasiticam
tradat aut doceat, nullus est. Sed quemadmodum Poësis iuxta Socratem, et ipsa
quidem fato quodam accidit. Quinetiam illud apud animum tuum expendito,
quod alias artes aut iter facientes aut nauigantes exercere nequeamus, hac uero
uti licet & in itinere & inter nauigandum. T Y. Admodum profectò. P A R. At
qui ô Tychiade, reliquæ artes omnes huius opem mihi desiderare uidentur, hæc
uero nullius alterius egens est adminiculo. T Y. Quid autem? nonne qui alienas
res accipiunt, tibi iniuste agere uidentur? P A R. Et qui non? T Y C. Quomodo
ergo parasitus aliena accipiens solus extra iniusti noxiam habendus est? P A R.
Huius quæstionis causam tibi non possum reddere. Verum aliarum artium prin-
cipia plerunq̃ sunt uilia atq̃ simplicia, parasitica autem principium admodum
generosum & illustre est. Etenim omnibus modis iactatum ac tritum illud ami-
ciciæ nomen, non inueneris aliud quàm parasiticæ esse auspiciū. T Y. Quomo-
do dicis. P A R. Quoniam nemo inimicum aut ignotum hominem, sed ne medi-
ocriter quidem familiarem ad cœnam uocat. Sed necessarium est, ut antè cum il-
lo amicitiam contraxerit, quàm eum libationis & mensæ participem fecerit, at-
que ad huius artis mysteria ad miserit. Audiui ego sæpenumero dicentes quos-
piam, cuiusmodi ille amicus est, qui neq̃ edit neq̃ bibit unquam nobiscum, qua-
si eum qui unà cibum capiat atq̃ conbibat, solum fidum amicum esse existiment.
Quod autem ars sit omnium præstantissima, inde facillimè poteris cognoscere.
Etenim artes reliquas non tantum grauiter laborantes, & sudore perfluentes,
sed per Iouem sedentes aut stantes exercent, quasi artibus seruiliter mancipati
sint. At parasitus ueluti addicto mancipio sua arte utitur, ueluti rex accumbens
ociosus ab animo. Illa autem quorsum recensere attinet, certissima felicitatis pa-
rasiticæ documenta, quod solus iuxta sapientem Homerum, neq̃ ullam prælatam
inserit manibus, neq̃ terram uersat aratro, sed citra arationem, citraq̃ sementem
omnia parasitando consequitur. Præterea rhetoriæ aut mathematico, aut fabro
ærario nihil ob stare uideo, quo minus artem suam exerceat, etiam si improbus
fuerit aut morio. Porro autem parasitum agere nemo potest, qui aut stultus fue-
rit aut improbus moribus. T Y. Papæ, cuiusmodi rem ostendisti esse parasiticam.
Itaq̃ & me iam ea inuasit libido, ut parasitus esse cupiam pro eo, qui nunc in præ-
sens sum. P A R. Itaq̃ quemadmodum omnibus alijs artibus potior sit parasiti-
ca communiter, abundè mihi demonstratum esse opinor. Age nunc deinceps,
quomodo priuatim quoq̃ excellat singulas considerabimus. Vt autem hanc cum
mœchanicis aut manuarijs artibus conferā: ineptū mihi esse uidetur, aut potius
eius qui huiusce artis dignitatem indignis modis subuerteret. Sed illud potius,
quomodo maximas atque pulcherrimas sua præstantia exuperet, demonstnan-
dum est. Est autem in confesso apud omnes, rhetoricam atque philosophiam cæ-
teris longè celebriores haberi, quas plerique propter generositatem atque cog-
nitionem omnibus anteponunt. Proinde posteaquam ostendero, & his longè
potiorem esse parasiticam, satis constabit eandem quoque cæteris artibus uni-
uersis longè lateq̃ præstare, ueluti Nausicaæ corporis uenustate atque procerita-
te omnes præcellebat famulas. Equidem communiter utraq̃ excellenter an-
teit, & rhetoricam & philosophiam. Primum quantum attinet ad artis substan-
tiam. Illa enim subsistit, hæc uero minimè. Neque enim de rhetorica eadem o-
mnium est sententia, neque eandem idem omnes esse sentimus. Sed nonnullis
ars esse uidetur, nonnullis ab arte seiuncta. Plerique etiam prauitatem quandam
artis seu imposturam esse existimant, aliq̃ aliud. Haud alia est hominum de philo-
sophia disputantium opinio. Aliter enim Epicuro res philosophicæ habere ui-

VII.

IX.

X.

XI.

XII.

XIII.

Epilogus.

Transitio.

Haftenus in-
gñe cū oibz
artibus cōpa-
rauit parasiti-
cā. iā et spe-
ciatim philo-
sophiæ ac rhe-
toricæ præ-
fert.

Odyf. Z.

1. Argumen-
tū à certitudi-
ne et cōstātia
artis collatiōe
cū utraq̃ su-
sta.

Quintil. li. 2.
cap. 16.

dentur, aliter Stoicis, aliter Academicis, secus quoque Peripateticis. Et quid multis opus est? omnino alius aliam rem philosophiam esse contendit & comminiscitur. Et ad hunc usque diem neque illi suam obtinent sententiam, neque ars illorum una esse uidetur. Ex quibus omnibus hanc mihi coniecturam facere licet, quod statim sub initium illam artem esse negem, cuius nulla est substantia. Quoniam cur tandem arithmetica unam esse uidemus, quam quod bis duo & apud nos & apud Persas, sint quatuor, nec discrepant hæc neque apud Græcos, neque apud Barbaros. At philosophias varias atque multiplices esse uidemus, præterea neque fines, neque principia illarum concordare. TYCH. Vera dicis. Etenim unam philosophiam esse asseueranter affirmant, ipsi uero multarum sunt autores. PAR. Atqui in reliquis artibus quanquam non nihil discreparet, quispiam uero progressus illud ignoscendum esse contenderet: propterea quod aliqui perfectæ essent, earumque cognitiones non forent ambiguae aut mutabiles, certe ille repudiandus non esset. At philosophiam quis tanquam necessariam sustineret unam & simplicem non existentem, ac ferè ubique ipsam secum discrepantem, longè magis quàm instrumenta, quæ sunt diuersissima. Siquidem non est una philosophandi scientia, aut ratio, postquam innumeras esse conspicio. Multi autem esse non possunt, quandoquidem philosophia una est. Non disparia de rhetoricæ quoque substantia quispiam dicere possit. Nam de una re proposita omnes non idem sentire & dicere, sed super præceptionibus diuersis pugnare sententijs, documentum est certissimum, ne principium quidem illius artis esse probabile, cuius non est una cognitio. Etenim quære quid potissimum ex illis æstimanda sit rhetorica, ac nondum fateri unam esse, omnem eius quod quæritur tollit essentiam. Porro autem ipsa parasitica non perinde se habet, sed & inter Græcos, & inter Barbaros sui nunquam dissimilis est, sed una atque eadem Parasitandi ratio ubique. Neque quispiam dixerit aliter hos, aliter illos exercere Parasiticam. Neque sunt inter Parasitos, ut uides, discrepantium sectarum autores, cuiusmodi sunt aut Stoici, aut Epicurei, dogmata habentes pugnantia, sed una omnibus apud omnes est professio, operumque & finis concordia. Itaque ut mihi uidetur, periculum est, ne ex his omnibus iam à me adductis, Parasitica quoque sit singularis & præcipua quædam sapientia. TYCH. Videre mihi ista sufficienter differuisse. Quod autem & in alijs philosophia tua professione Parasitica deterior existimanda sit, quomodo planum facies? PARAS. Ergo illud mihi sub initium dictu per necessarium est, nullum parasitum unquam philosophiam amasse. At parasiticæ desiderio permultos arsisse philosophos testantur historia, quo desiderio etiam nunc tenenter. TYCH. Et quos nam memorare potes philosophos, qui Parasiticæ operam dederint? PARAS. Eos quidem o Tychiade, quos neque tu ignoras, sed data opera me quoque ignorare ciuilitè simulas, ueritus ne ea ex re dedecus illis potius quàm honorem conciliem. TY. Non per Iouem hoc mihi in mentem uenerat, o Sîmo, attamen uehementer animi pendeo, quos nam ei rei unquam seruientes possis producere. PARAS. O generose, equidem tum mihi rudis & imperitus esse uidere eorum, qui philosophorum uitas memoriam proditas ad postero transmiserunt, omnino enim eosdem quos dico legere potuisses. TYCH. Atqui per Herculem iam mirabiliter audire gestio, qui tandem illi sint. PARAS. Ego tibi eosdem demonstrabo, & nominatim perstringam, & quidem minimè malos, aut infimæ conditionis philosophos, sed ut ego opinor, ferè ex omnibus præstantissimos, & de quibus hoc uel suspicari indiginum facinus esse putasses. Enim uero Aeschines ille Socraticus, longis illis & lapidis dialogis summo sermonis nitore atque mundicia conscriptis, semel uenit in Siciliam, eosdem unà secum ferens, ut si quomodo fieri possit, eorum opera Dionysio tyranno innotesceret. Tandem uero lecto Miliade, uisus est sibi non mediocrem adiunxisse & laudem & opinionem, reliquit

tempus

II

Collatio parasitice.

Aliud, à signo & studio sectantium.

Exempla philosophorum, qui parasiticam sectati sunt.

Tempus permanfit in Sicilia, parasitans Dionysio, Socraticis disceptionibus longum ualere iussis. Quid autem? nonne & Aristippus ille Cyreneus unus ex præstantibus & eximjs philosophistibi esse uidetur? T Y C. Maximè, P A R. Et ille per id ætatis Syracusis uersatus est, parasitando apud Dionysium. Itaque ex omni parasitorum numero ille in maximo precio habitus fuit apud illum. Erat enim præter cæteros ad hanc artem singulari præditus industria. Quare & coquos quotidie ad illum missitare solitus est Dionysius, quo ad paratius tanto magistro artem perdiscerent culinariam. Ille sanè uidetur etiam artē pro dignitate excoluisse. Quin etiam Plato uester generosissimus, & ipse non aliam ob causam in Siciliam profectus est, ac sanè pauculos aliquot dies parasitatus, statim ab incepta parasitatione, propter artis imperitiā elapsus est. Rursus autem, Athenas regressus, cum uarijs semet studijs exercuisset & adornasset, deinceps secunda uice in Siciliam nauigando contendit, ubi iterum pauculos aliquot dies cœnatus ob parasitandi imperitiā Dionysio excidit. Et hæc quæ Platoni in Sicilia parum scitè parasitandi accidit aduersitas, persimilis mihi esse uidetur Nicias T Y. Et quis ea Simo de Platone tibi dixit? P A R. Equidem & alij complures. Porro autem Aristoxenus Musicus uir clarus atq; memorabilis, & ipse Neleus parasitus fuit. Quod uero Euripides apud Archelaum parasitum egerit usque ad extremum uitæ diem, Anaxarchus autem apud Alexandrum, planè tibi compertum est. Neq; Aristoteles parasiticam intactam reliquit, sed eandem ut reliquas artes omnes exorsus est. Philosophos quemadmodum parasitica operam dederint, ostendi. Parasitum uero nemo unquam potest producere, qui philosophandi captus sit desiderio. Et sanè si felicitas putanda est, neq; fame discrucari, neq; siti urgeri, neq; algore torqueri, hæc nemini alteri quàm parasito suppetunt. Itaq; philosophorum non parum multos quispiam inuenerit, & algē res grauius & esurientes, parasitum uero nequaquam. Aut alioqui Parasitus habendus non esset, sed infelix quispiam, aut mendicus circumforaneus, aut etiam philosopho similis, T Y. Hæc equidem tibi satis superq; disputata sunt. At philosophia atq; Rhetorica etiam reliquis potiorē esse Parasiticā, quomodo cōprobabis? P A R. Sunt in uita humana tempora, o optime, alia quidem pacis, ut opinor, alia uero belli. Iam in his omnibus modis necessarium est, artes cuiusmodi sint manifestas fieri; sed & illi necessum est ut se aperiant, qui artibus sunt imbuti. Primum autem, si ita tibi uidetur, tempus belli subducta ratione excutiamus, et qui nam ingruente bello omnium maximè tum sibi ipsis priuatim, tum Reipub. sunt utiles. T Y. Quam non mediocre uirorum certamen annuncias. Et ego iam dudum apud me ipse rideo, cogitabundo animo mecum considerans, cuiusmodi futurus sit philosophus cum parasito comparatus. P A R. Ne uero nimia capiaris admiratione, nèue hanc rem cauillo aut subsannatione dignam existimes, age hoc totum expressis typis oculis nostris subiiciemus. Annunciatum est ex improviso hostes in regionem irruptionem fecisse: per necessarium autem est collecta manu illis exire obuiam, neq; enim per socordiam committendum est, ut impunè ab actis pecoribus agros nostros deuastent atq; depopulentur. At dux belli denunciat, ut ad delectum faciendum iuuenes confluant, alij uero discedant. Sint autem inter hos nonnulli & philosophi, & rhetores, & Pharasiti. Ita que initio abiectis uestimentis exuimus nos. Quippe qui armis induendi sunt, antè se denudēt, necesse est. Proinde intentis oculis specta, o generose, unum quēq; ex ordine, habitoq; delectu probato corpora. Itaq; illos propter uictus indigentiam haud dubiè uisurus es tenues atq; pallidos, & planè corpore horrido, quasi iam confecta sint uulneribus. Qui ergo non summè foret ridiculum, affirmare eiusmodi uiros perferre posse certamen aut pugnam statariam, aut impressionem, aut puluerem atq; uulnera, qui curatiōe aliqua refocillandi sunt. At

utrisque
Parasitorum

III.
Abusu eorum,
q; ipsas artes
proficentur per
diuisionē tem-
porum belli
ac pacis.

Ac primū de
tpe belli, et
quales circa
hoc philoso-
phi ac rheto-
res.

Collatio para-
situm.

Comprobat
exemplis, &
primorhetorū.

II
philosophorū

quid non ille membris præditus est planè gladiatoris, ac colore uiuo atq; lucundo, neque nigro neq; rursus per albo. Hoc enim muliebre esset, illud seruire. De inde animosus quoque, terribile quiddam obtuens, uultu minaci et rubicundo, quod parasitorum est proprium. Neque enim consultum factu uidetur hominē metrici osum aut foemineis oculis præditum in aciem producere. Nunquid non igitur istiusmodi sit elegans, & uiuens armatus, elegans etiam si honestè in prælio ceciderit? Sed quorsum istis collationibus utimur, cum illorum exempla nobis in promptu parata sint: ut enim simpliciter quæ sentio eloquar, priorum rhetorum atq; philosophorum partim extra murum in bellum progredi nunquam ausi sunt. Quod si quis etiam necessario coactus militatum egressus est, illum ego deserta acie turpiter aufugisse dico. TYC. Quàm admiranda omnia, & quàm nihil exiguum aut mediocre polliceris. PAR. Nihilosecus tamen orationem semel exorsus expeditam. Equidem ex rhetorum numero Isocrates, ne semel quidem in bellum egressus est, at ne in foro quidem iudiciali unquam orationem habiturus ascendit propter animi pusillanimitatem. Opinor uero, & ob hoc ipsum illi uocem defuisse. Præterea nonne Demades & Aeschines & Philocrates timore statim consternati bellum Philippo indicente, urbem atq; se ipsos hosti prodiderunt, neq; nō pertinaciter perseverarunt, Athenis illius res atq; negocia semper administrantes. Adeo, ut si quis etiam alius Atheniensis eandem sequeretur bellandi rationē, protinus in illorum amicitia ascisceretur. At uero Hyperides, & Demosthenes, & Lycurgus, qui paulo uidebant cæteris animosiores, tamen si in concionibus subinde tumultuarentur, ac Philippum cōtumeliosis dictis proscinderent, quod nā memorabile facinus in eo bello, quod aduersus illū gessere Athenienses, ediderunt? Equidem Hyperides & Lycurgus, nunquam egressi sunt, sed neq; uel modicum exerto è portis capite ausi sunt prospicere. Verū intra murum clausi sedebant, iam apud se ipsi obsidionem perferentes, sententio las atq; senatusconsulta componentes. Sed enī antesignanus illorum atq; coryphæus nempe Demosthenes, cui ista pro concionibus ciuium auribus subinde occinere moris erat. Philippus Macedonum exitium, à quone mancipium quidem aliquis emere sustineret, ausus uenire in Bæotiam priusquam uterq; exercitus commixtus ad manus deueniret, abiecto clypeo aufugit magna cum ignominia atq; dedecore. An & hæc antea neminem cōmemorantem audisti, quæ nedum Atheniensibus pro certo comperta sunt, sed & Scythis & Thracibus, unde illud piaculum profectum fuerat. TY. Ista equidē mihi compertē nota sunt. At illi quidem fuerunt rhetores, quibus studio fuit concionari, & causas perorare, non uirtutem armis exercere. Quid autem de philosophis habes quod dicas. Neq; enim hos quemadmodum illos accusare potes ignauia. PAR. Illi equidē Tychiade, qui quotidianis dissertationibus multa de fortitudine disputare consueuerunt, uirtutis nomen nunquam non in ore habentes, multo quàm rhetores apparent fugatiores, ignauiores, atq; etiam effoeminationes. At hunc uero modum rem considera. Principio quidem nemo est usquam, qui pro certo affirmare possit uel philosophum in bello oppetisse. Aut potius, in uniuersum nunquam meruere stipendia: aut si meruerunt, omnes audita tuba aufugerunt. Equidem Antisthenes & Diogenes, & Crates, & Zeno, & Plato, & Aeschines, et Aristoteles, & illa uniuersa philosophorum turba, nunquam uiderunt aciem. Solum autem sapiens ex illorum numero Socrates sumpta fiducia in bellū, quod ciuitati fuit aduersus Lacedæmonios exire ausus, fuga inde salutem consulens, ex Parnethe in Taurei palæstram diuertit. Existimabat enim sibi longè fore tutius atq; ciuilius sedenti cum puerulis studiose exornari, ac unā sermonem sociantes sophisticis captiunculis illaqueare, quàm cum uiro Spartano manus conferere. TYCH. Ego uero ista iam olim, o generose memorata accepi ab alijs, quibus per Iouem

Iouem nequaquam uoluntas erat hæc illis illudendi gratia exprobrare sicut tibi. Itaque parum gratiæ arti tuæ conciliare uidere, tantos uiros falsis contumelijs afficiendo, At si uidetur, age iam ac mihi cuiusmodi uir parasitus in bello sit expedi. Et num quid omnino ex ueteribus illis quispiam parasitus fuisse credendus est. PAR. Atqui o amice, neminem usque adeo Homericæ Poëseos rudem atque imperitum esse existimo, neque si prorsus à literis alienus aut idiota fuerit, qui nesciat apud illum, ex heroibus omnium præstantissimos parasitos esse. Siquidem Nestor ille, à cuius lingua perinde ut mel fluebat oratio, regis parasitus fuit. Sed neque Achille, quemadmodum & uidebatur, eratque corporis forma atque uiribus excellentissimus & iustissimus, neque Diomedem, neque Aiace Agamemnon tantis laudibus extulit, & admiratus est, quanto laudis testimonio ornauit Nestorem. Neque enim decem Aiaces sibi dare exoptat, neque decem Achilles. Quippe iam olim Troiam funditus excisam coepisset, si eiusmodi decem alios milites, cuiusmodi parasitus ille fuerat, quanquam iam confectus senio, habuisset. Quin etiam Idomeneus Iouis filium eadem ratione Agamemnonis parasitum fuisse confirmat. TY. Hæc equidem & ipse non ignoro. Nondum tamen mihi intelligere uideor, quomodo illi duo heroës Agamemnonis parasiti fuerint. PAR. Perlege o generose, uersiculos illos, quibus ipse Agamemnon Idomeneus alloquitur. TYC. Quos nam dicis? PAR. Semper tibi plenior uni stare solet cyathus, uelut & mihi, quando bibendi est mens ut potes. Inde quod dixit, semper plenorem altare cyathum, non ita accipiendum est, quasi semper poculum uino plenum Idomeneo & pugnandi & dormiendi sit propositum, sed quod illi per omnem uitam soli cum rege cœnandi facultas concessa fuerit, sed non perinde ut aliis militibus certis quibusdā diebus ad mensam uocatis. Etenim Aiace quod singulari certamine congressus cum Hectore optimè se gesserat, proceres ad Agamemnonem diuinum cœnatum abduxisse commemorat, tanquam propter uirtutem in pugna æditam honoratum, admodum sera cœna apud regem appa-
rata. At uero Idomeneus atque Nestor ferè quotidie cum rege cœnitabant, ut idem autor testatur. Porro Nestor regum parasitus mihi fuisse uidetur, multa arte industrius. Neque apud Agamemnonem primum hanc parasitandæ artem exorsus est, sed multis retrò temporibus apud Cæneam atque Exadium. Visus uero est neque parasitandæ finem antè fecisse, quam Agamemnon diem suum obiit. TYC. Equidem ille præclarus & insignis fuit parasitus. At si quos alios id genus heroas parasitos fuisse nosti, hoc mihi nominatim explicare ne pigeat. PAR. Quid igitur o Tychiade, nonne & Patroclus Achillis parasitus tibi fuisse uidetur: præsertim cum nullo aliorum Græcorum fuerit deterior aut ignauior, neque animi neque corporis dotibus, tamen si iuuenis existens? Mihi equidem nulla in re ipso Achille uidetur fuisse inferior, ex eius operibus coniecturam facienti. Etenim Hectorem perruptis portarum obicibus, ac intra munitionem iuxta naues pugnantem, fortissimè repulit. Et Proteusilai nauim iam incensam, & ardentem extinxit. Quanquam in ea essent non ignauissimi, uerum Telamone nati, & Ajax & Teucer, alter hasta strennuus, alter arcu ualens. Multos præterea ex Barbaris neci dedit: inter quos & Sarpedonem Iouis filium Achillis parasitus peremit. Prostratus uero occubuit nequaquam ut alij, sed ipsum quidem Hectorem uita spoliavit Achilles: at Achillem Paris, unus unum. Porro autem parasitum & Apollo, & duouiri occiderunt. Ac iam moriens eas uoces edidit, non quales generosissimus Hector ille, Achillem suppliciter precatus, ut cadauer eius suis sepeliendum redderet: sed quales par est, parasitum expirantem emittere. Cuiusmodi tandem? Si mihi uiginti duro incertamine tales Antè occurrissent, cunctos ego cuspide cæcos strauissem læto. TYCHIADES. At de his quidem abundè satis multa uerba fecisti. Cæterum Patroclum non amicum, sed Achillis parasitum fuisse, quo pacto testatum facies? PARASI T.

Contraria exempla parasitorum.

Nestor.

Ilid. B.

Idomeneus.

Ilid. A.

Ilid. A.

Patroclus.

Ilid. A.

Comprobatio ab etymologi a appellatiōis Iliad. 4. Ipsum ō Tychiade, Patroclum quōd parasitus fuerit, dicentem tibi exhibebo. T Y. Admiranda dicis. P A R. Audi igitur hosce uersiculos:
Ne mea Pelida condi patiare seorsim
Ossa, sed amborum sint uno tecta sepulchro,

“ Sicut & antè domi nutriti uiximus unà.

Et rursum eodem in loco:

“ Nam me susceptum Peleus studiosus alebat,

“ Nomine, meq̃ tuum noto Theraponta uocauit.

Θεράπων

Hoc est parasitum esse uoluit. Etenim si Patroclum Achillis amicum dicere uoluisse, haud illum theraponta nominasset. Erat enim Patroclus liberalior, quàm ut Achillis seruus dici sustinuisse. Quos igitur dicit esse therapōtas, qui neq̃ serui sunt, neq̃ amici, nēpe parasitos. Quo nomine & Merionem Idomenei theraponta compellat. Atque ita tunc parasitos dictos esse planè coniectura auguror. Quinetiam hoc considera, quam ob rem Idomeneia Iouis filium non dignatus sit Marti æqualem dicere, uerum Merionem eius parasitum? Nonne uero & Aristides uir popularis existens & pauper, ut inquit Thucydides, parasitus fuit Armodij? nonne & amator? Sunt enim parasiti suorum alumnorum peramantes. Huius itaq̃ parasiti opera Atheniensium Reipub. tyrannide oppressæ libertas iterum recuperata est. Et nunc in foro statæneus inter reliqua ciuitatis monimenta spectabilis. Illi equidem cum tanta uirtute claruerint, tamen parasitos agebant. Tu uero, quo nam animatum animo parasitum in bello esse putas? Nonne sub initium talis curato probè corpore sumpto ientaculo prodit in aciem, quæ admodum & Vlisse fas esse contendit? Quippe cui statim sub auroræ exortum pugnandum erit, ille prius cibum sumat necesse est. Et quo tempore alij milites, præ metu, hic quidem galeam diligenter adornat, ille thoracem curiose induit, alius aliud quiddam malum belli suspicans trepidat, parasitus uultu prorsus hilaro & exporrecto indulget epulis, ac mox postquam in aciem progressus est, inter primos fortissimè dimicat. Cæterum qui alit parasitum tum in ordine subsequitur, quem ille non secus atq̃ Ajax Teucerum clypeo defendit. Cupit enim impensius suum seruare alumnus parasitus, quàm seipsum tueri incolumem.

Iliad. 7.

Effectio parasiti ad prælium cunctis.

Quod si etiam in bello cæsus parasitus occubuerit, neq̃ imperatorem, neq̃ militum quenquam pudore afficit, tantum existens cadauer, quali corporis dignitate quondam in simposijs accumbere solitus est. Adeo ut indignum sit facinus philosophi cadauer huic appositum conspici, aridum & sordidum, prolixo barbicio informe, hominem prorsus miserandum, & qui ante initum prælium mortuus sit, imbellis atq̃ inualidus. Quis uero eam ciuitatem non extremè contemneret, cuius tam miserandos atq̃ infelices cerneret satellites? Quis non eam urbem cum robustis tū animosis auxiliatoribus egere existimet, qui adeo pallidos & comatos homunciones inter militum cadauera dispersos intuitus fuerit, eosq̃ qui in excubijs stationes agitant, nullius in bello esse præcij? Tales equidem sunt in rebus bellicis parasiti, cum philosophis atq̃ rhetoribus comparati. Cæterum in pace tantum præcellit philosophiam parasitica, quantum ipsa pax bello præstat. Ac primum, si uideretur, pacis loca atq̃ studia contemplemur. T Y C. Nondum teneo, quid hæc tua sibi uelit oratio, consideremus tamen. P A R. Igitur forum & iudicia, & palæstras, & gymnasia, tum uenationes & simposia ego ciuitatis loca, atq̃ loca tranquillo urbis statu esse dixerim? T Y C H. Et rectè sanè. P A R. Quod autem parasitus in forum causas acturus non prodit, quodq̃ in iudicijs nulli clientulorum uocatus patronus præsto est, hanc ego subesse causam opinor, quod isti loci magis sycophantis & rabulis illis forensibus pateant atq̃ conueniant, quodq̃ nihil moderati in illis fieri soleat. Palæstras uero atq̃ gymnasia unà cum simposijs parasitus frequentat sedulo, quibus solus ille ornamento est, atq̃ decori. Quoniam quis nam philosophorum aut rhetorum exutus uestimen-

Transitio ad tēpus pacis, et q̃s in eorum sunt rhetorū, phōrum, & parasitorum.

Forum.

eis in palæstra dignè componendus esset cum parasiti corpore? Aut quis illorum conspectus in gymnasio non potius probro atq; dedecore locum afficeret? Atqui ne in deserto quidem illorum quilibet irruentis alicuius beluæ impetum sustineret. At parasitus earundem uim atq; ferociam fidenter expectat, ac sine negotio compescit, quippe qui eandem in conuiujs contemnere didicerit. Sed neque ceruus, neq; sus, letis inhorrescens parasitum conterret, sed sue aduersus illum dentes acuate, parasitus aduersus suem contra acuit terribilis. Cæterum lepusculos magis insectatur, quàm ullus canis uenaticus. Porro autem in conuiuio quis cum parasito certamen susciperet, aut iocos ciente aut comedente? Et quis magis conuiuiarum tristitiam discutit? an ille cantillans ridicula, & ludens dicte-
 rjs: an homo potius nihil ridens, in sordida tritaq; lacerna accumbens, terram tristis intuens, quasi ad luctum non ad simposium uocatus uenisset. Ac mihi profecto tale quiddam in symposio uidetur esse philosophus, quod canis in balneo. Sed age istis posthabitis, ad ipsam parasiti uitam nos conferamus, excutientes atque comparantes illum. Primum igitur quis est qui non uidet parasitum nunquam non contemptorem esse gloriæ, quippe cui nihil curæ est, quam de se opinionem homines obtineant. At uero ipsos rhetores atq; philosophos non saltem illorum aliquos, sed in uniuersum omnes fastu atq; gloria transuersos agi quispiam inuenerit, ac non tantum gloriæ deditos, sed quod adhuc turpius est, argenti sitientissimos. Sed enim parasitus, hoc erga pecuniâ affectus est animo, quo non aliquis negligentior erga lapillos passim proiectos in littore animatus est. Ac nihil illi inter aurum & ignem uidetur esse discriminis. Rhetores autem, & quod absurdus est, etiam illi, qui philosophiæ professione se uenditant, tam auidè argento inhiant, quasi hac ratione maximam sibi nunc conciliarent, & opinionem & auctoritatem philosophi. De rhetoribus quid multa attinet dicere, cum ille corruptus largitionibus causam orare soleat, alius dicendi artem profitens à discipulis mercedem exigit. Tertius à rege similiter præmium flagitat, non ob aliud nisi quod cum illo conuersationem societ, nec pudore suffunditur. Est præterea alius qui iam ætate confectus, non ob aliud peregre proficiscitur, quàm ut lucrum faciat aut stipendio mereat, non aliter atq; Indus quispiam aut Scythæ captiuus. Neq; eundem pudet nominis, quod merces sit illud quod accipit. Non solum uero his uitjs eos inuentes obnoxios, sed sunt adhuc alij degeneris animi affectus, quibus sunt plenissimi, nempe molestæ perturbationes, iracundia, inuidia, ac omnis generis concupiscentiæ. Parasitus autem his omnibus uacans affectibus, neq; irascitur propter animi tolerantiam, tum etiam quod illi nemo sit cui irascetur. Atq; etiam si quando uictus mentis impotentia indignatur, nihil tamen mali aut iniuriæ iracundiæ impulsu designat perperâ. Quin potius risum omnib; eius excandescencia excutit, ac oblectamento est conuersantibus. Minimè uero, omnium perturbatur tristitia, aut ulla mentis molestia discruciat. Etenim tam præsens illi parasitica suppediat aduersus omnes molestias remedium, ut nulla etiam causa existat, quam ob rem afficiatur tristitia. Neque enim illi sunt opes, neq; domus, neq; famulus ullus, non uxor, non liberi, quibus pereuntibus habentem discruciarî animo omnino necesse est, si horum iacturam fecerit. Atqui neq; gloriæ ullius est appetens, neq; opulentiam, sed nec formosum quenq; desiderat. T Y. Veruntamen, ô Sîmo, planè consentaneum est illi ob uictus indigentia perturbari animo. P A R. Ignoras, ô Tychiade statim initio hæc non parasitum, quicunq; laborat uictus inopia. Neq; enim fortis inopia fortitudinis fortis perhibendus est, neq; sapiens sapientiæ penuria sapiens putandus, alio qui parasitus esse non possit. Nos enim de eo qui re ipsa parasitum agit, loquimur, non de eo, qui solum parasiti nomen falso obtinet. Iam si fortis non alia ratione, q̃ presente fortitudine fortis, & sapiens presenti sapientia sapiens habendus est, sequitur, neq; parasitum, nisi parasitandi facultas superat, parasitum esse posse.

Quare

Palæstra.

Venatio.

Conuiuia.

Vita priuata
et domestica.Ambitio
& auaricia.Affectus et p
turbationes
nimis.Obiectio.
Elusio à com
iunctis.

Quare nisi hoc illi suppeditatum fuerit ab alio, nequaquam parasitus existiman-
 dus est. T Y C. Proinde parasitus nunquam alimenti laborabit inopia: P A R. Ita
 quidem adparet. Itaque neque huius neque alterius cuiuspiam rei gratia discruciat
 animo. Verum omnes ad unum philosophi pariter atque rhetores, maximo sem-
 per in metu sunt. Illorum igitur plurimos plerumque ligno armatos in publicum
 prodire uidemus. Quod procul dubio non facerent, nisi armatos metuerent.

Metus.

Quid? quod etiam ianuas probe oppellatas concludunt, metuentes, ne quis
 noctu domum ingressus, illis perniciem machinetur. At parasitus ædicule suæ
 ianuam quidem claudit, sed planè incuriose & temerè, ne uidelicet uenti uiolen-
 tia irruens aperiat. Cæterum noctu orto tumultus, non magis animo timori con-
 cutitur, quàm si nullus extitisset. Præterea per sola loca iter faciens, nullo accin-
 ctus gladio ambulat, nihil enim prorsus uspiam gentium metuit. At ego sæpe
 numero uidi philosophos nullius periculi, ne suspicione quidem existente, arcus
 adparantes. Semper enim baculis armati incedunt, atque etiam si quando in balne-
 as lotum abeunt, aut uocati ad prandium. Nullus uero est, qui parasitum aut adul-
 terij, aut uiolentiæ, aut rapinæ, aut alterius cuiuspiam delicti insimulare possit.

Adulteria, ra-
 pine, &c.
 publica crimina.

Quoniam qui talibus uitijis esset cõaminatus, iam non amplius parasitus foret
 perhibendus, sed seipse grauissimæ iniuriæ exponeret. Itaque adulterium flagiti-
 ose committens, unà cum perpetrato delicto, etiam flagitij nomen incurrit. Quæ
 admodum autem qui improbus fuerit, non bonus sed malus habendus est, sic quo-
 que paratus si quid turpiter in se admiserit. Illud enim ipsum quod fuerat abij-
 cit, assumit autem id quod deliquit per flagitium. Cæterum eius generis praua
 facinora per multa extant à philosophis & rhetoribus turpissimè perpetrata, quæ
 non nobis tantum comperta sunt, utpote quæ nostro tempore saltem designata
 forent, sed libris æditiis relictæ monumenta habemus eorum facinorum, quorum
 illi autores extiterunt. Extat apologia Socratis, extat Aeschinis atque Hyperidæ,
 neque non Demosthenis. Ac ferè plurimorum rhetorum atque philosophorum
 defensiones etiam hodie leguntur. At nulla extat parasiti apologia, nec ullus est
 qui pro uero affirmare possit, ubi parasito iniuriarum scriptam esse dicam. T Y C.

Exitus uite
 & mors.

At per Iouem parasitus meliori quàm rhetores atque philosophi uiuendi conditi-
 one fruitur, Fato tamen deteriore absumitur. P A R. Equidem longè diuersum
 est quod dicis, nam & Fato multo feliciore functus è uiuis migrat parasitus. Qui
 pe compertè exploratum habemus philosophos ferè omnes, aut illorum maxi-
 mam partem malo extinctos esse exitio. Nonnullos cõdemnatione iudicij in ma-
 ximis flagitijs manifesto deprehensos sumpto ueneno, alios toto corpore exu-
 stos, plerumque urinandi difficultate absumptos, alios ex fuga retractos atque occisos.

Cõmendatio
 parasitices ex
 locis finalib.

At quis tandem tali quopiam exitio Parasitum sublatum esse referre potest, sed
 mors felicissima ferè illi contingit edenti atque bibenti. Quod si quis etiam uiolen-
 ta morte defungi uidetur, mortuus a uolasse creditur. T Y C. Hæc equidem satis
 superque tibi pro parasito contra philosophos decertata sunt. Superest ut & illud
 explices, num honesta & utilis sit hæc alendi possessio. Si quidem opulentiores
 mihi uidentur parasitos alere, tanquam officiosi & beneuolè gratificantes illo-
 rum tenuitati, quod ego ei quialitur dedecus esse existimo. P A R. A. Quàm sim-
 pliciter fatuum te esse constat, o Tychiade, si hoc nequeas intelligere hominem
 diuitem, etiam si Gygis opulentiam possideret, solum edentem esse pauperem.

Ab honesto.

Atque ille progrediens in publicum non comitante parasito mendicus est. Et quem
 admodum miles sine armis habetur despectior, & uestis sine purpura uilior, &
 equus sine phaleris leuior: sic etiam diues egregiè & ampliter nummatus longè
 adparat sine parasiti satellitio humilior atque contemptior. Atqui parasitus quoque
 non parum ornamento est diuiti, diues parasito non item. Alioquin neque probum
 est, ut tu ais, huic parasitari, ut præstantiori deteriore. Quod autem opulento uti-
 le sit parasitum alere, præterquam quod ornamentum non uulgare illi adiungit,

Ab utili.

etiã

etiam securitatem multam parasiti præsentia & comitatus diuidi suppeditat. Neque enim quispiam temerè pugna adoriatur diuitem, qui hunc illius latere assistentem conspexerit, sed neque metuendum est eum ueneno periturum, qui parasitum conuiuium habuerit. Quis enim auderet insidijs petere quempiam, hoc premandante atque præbiente? Itaque diues non tantum à parasito ornatur, sed eius quoque opera à maximis periculis tutus conseruatur. Ita enim parasitus propter charitatis affectum, qua diuitem ex animo complectitur, omnibus semet obiectat periculis. Neque tantum concedit solum cibum sumere, sed unà quoque edens exoptat oppetere. TY. Omnia mihi, o Simo, satis disertè differuisse uideris, nec quicquam quod ad artem tuam commendandam pertinet pretermisisti. Neque ut tu dixisti ad hanc rem inexercitatus accessisti, sed planè omnium instructissimus atque exercitatus. Quod reliquum est scire gestio, an parasiti compellatio non turpis & dedecorosa habenda sit. PAR. Vide quod responsum à me exigas, si iustificentur super his uerba tibi fecisse uideor. Responde uero mihi uicissim ad quæstionem, si rectè factum existimas. Age utrumque prisci illi quo uocarunt nomine? TYC. Alimentum uocabulo. PAR. Quid autem *utrumque* dæ, nonne alere? TYC. Sanè uero. PAR. Est ergo in confesso, neque aliud esse parasitari. TYC. At illud ipsum Simo est, quod turpe esse a dparet. PARAS. Age iterum mihi responde, quid tibi discriminis esse uidetur, aut utrisque propositis, utrum electurus esses, num nauigare an adnauigare? TYC. Ego quidem eligerem adnauigare. PAR. Quid autem, currere an adcurrere? TY. Adcurrere. PAR. Quid autem, equitare an adequitare? TY. Adequitare. PAR. Quid autem, iaculari an adiaculari? TY. Adiaculari. PAR. Proinde non alia quoque ratione pro edere parasitari fat scio, quoque eligeres. TYC. Velim nolim sententiæ tuæ refragari non possum. Acte quidem in posterum ueluti pueri & sub auroram, & à prandio accedam, arti tuæ perdiscendæ operam daturus. Tu uero eandem docebis citra inuidiæ amingenuè, quoniam primus tibi ero discipulus. Perhibent autem & matres primam prolem adamare impensius.

Quod etiam nomen parasiti honestum ab eorumymologia & analogis.

Conclusio.

ANACHARSIS, SEV DE GYMNASIIS

VINCENTIO OBSOPEO INTERP.

ARGVMENTVM.

Disputant de gymnasijs siue exercitijs adolescentiū, Anacharsis & Solon. Cuius rei occasio hæc fingitur: Quum Anacharsis Athenas ex Scythia profectus, ut & Solonem, qui temporibus illis pro sapientissimmo habebatur, audiret, & Græcorum instituta ac mores cognosceret, quia forte in. et cætera iuuenes Athenienses inter se luctantes, ac mutuo, in luto ac puluere sese prosternentes ac uoluitantes afficit, ignarus quid agerent, aut quorsum ea contentio pertineret, rem & causam à Solone perquirat: qui cum exercitiandi genus esse diceret, & laudem ac præmia certaminum, corollas, ac poma quædã commemoraret: ille ob tam paruas res, tanto et tam acris studio illos inter se contendere, pro stulto ac deridendo putat. Proinde altero institutum hoc, ut suum, commendante, altero uero ceu stulticiam atque dementiam quandam ridente, paulatim eo uenitur, ut Solon totã ciuitatis & informandæ iuuentutis rationem exponat. Ac primum quidem, quibus disciplinis, quibusque exemplis animos ac mentes ciuium informet, commemorat: deinde & corporum exercitium, & qui finis eorundem, quaque utilitas sit, recenset, atque ea pars propria instituti argumenti est. Cæterum quia finem à dissimilitudine rerum & instrumentorum, & quod hæc puerilia, ad seria certamina, ac bella parum profutura uideantur. Anacharsis iterum confutat, monetque ut iusta potius armorum exercitatione ad futuros casus sese parem Solon solennium quoque ludorum autoritatem & instituta, deinde publicum morem, & postremo etiam Lacedæmoniorum exemplum allegat. Vbi tum ad Lacedæmoniorum ludos, & puerorum uerberationes, ita respondet Anacharsis: ut uideatur Lucianus reprehendendi magis causa, illorum mentionem facere, quam quod inhumanitatem atque seneciam istam laudet. Porro uidetur interim & illud uoluisse Lucianus, ostendere uidelicet rationem quandam, qua iuuentus institui atque informari, ad rem pub. bene ac rectè possit. Cuiusmodi & pleraque ea sunt, quæ à Platone de legibus lib. 7. & 8. de educatione & institutione iuuentutis traduntur. Adeoque breui isto Solonis sermone, omnia ferme cæ. Lucianus complexus est, quæ ille multis uerbis & libris uix absoluit.

Hæc

Exordium ab
occasione ip-
sius rei præ-
sentis ahioc.
Lucta.

Æc uero Solon, quam obrem uestri faciunt iuvenes? Par-
tim enim illorum complexi mutuo se supplantant, partim
uero alius aliū præfocat, ac uerberat, è cœno semet immi-
scēt, uolitanturq; perinde ut sues. Atqui initio statim exu-
tis uestimentis, spectator enim assistebam, alter alterū ul-
cissim & rasit, & unxit oleo ualde pacatè & amiciter. Dein
de uero nescio qua offēsa dissociati mutuo se de loco pro-

cus atq; ardetes. Et uide ut ille alterum sublatum cruribus humi prostrauerit, de-
inde in eum illapsus suspiciendi facultatem non permittit, in cœnum deorsum
adigens. Postremo uero iam illius crura secundum uentrem complexus, circum-
iecto gutturi cubito, miserum ærumnose præfocat. Alii autem eius obuerbe-
rat humeros, supplicans, ut opinor, illi, ne prorsus præfocetur. Sed ne olei quidē
gratia agunt modestius, ne luti aspergine inquinarentur: uerum obliturata un-
ctione, & luto completi largo sudore perfluentes, copiosam ridendi materiam
mihi exhibent, ueluti anguilla è manibus elabentes. Rursus alij in aula area hoc
ipsum sub Ioue facere consueuerunt, neq; tamen illi ipsi in cœno, sed profundam
arenam subijcientes in fossa conturbant semutuo. Ipsiq; ultrò spargunt puluerē
gallorum in morem, quo minus, ut mea fert ratio, in complexibus effugiant, are-
na omnem lubricitatem discludente, aduersarij q; comprehensionem firmiorem

Pancretium.

in arido subministrante. Cæterum illi stantes erecto corpore pulueribus pleni,
& ipsi mutuis semet afficiunt uerberibus, & calcitrant. Itaq; infelix ille & den-
tes expuenti similis esse uidetur, adeo illi os totum & arena & sanguine opple-
tum est, palma, ut cernis, in maxillam percusso. Sed ne præses quidem ille inter
eos pacem componit, ac pugnam inducta concordia dissoluit. Etenim purpura
coniecturam facio, hunc esse eunum ex illis principem. Quin animose quoq; co-

salus.

hortatur & laudat eum, qui alteri incussa in faciem palma, plagam intulit. Porro
alij alibi omnes accelerantes in puluere, ueluti currentes subiliunt eodem in lo-
co permanentes, & in altum prosilientes calce laceflunt aëra. Quocirca ista per-
libenter scire uelim, cuius compendij aut utilitatis gratia facitare soleant. Equi-
dem omnino hæc res mihi uidetur esse insania, nec quenquam esse arbitror, qui
me facile persuasum ab ista sententia abducturus sit, ut non credam hos insigni-
ter desipere quibus studio est ista facere. SO. Ista me hercle o Anacharsi non in-
iuria ita tibi uidentur, cum & peregrina sint, & multum à moribus Scythicis ab-
horreant. Quemadmodum & uobis non parum multas disciplinas & corporis
exercendi studia esse uerisimile est, quæ nobis Græcis absurda & aliena esse uide-
rentur, si quis quemadmodum tu illis spectandis arbiter assisteret. Atqui bonū
habe animum, o amice, neq; enim ista insanix sunt opera, neq; impulsu contume-
liæ hi mutuo se obuerberant, inq; cœno uolitantur, aut semet conspergunt pul-
uere. Sed inest huic rei necessitas non iniucunda, neq; mediocrem uigorem ad-

Summa quædā
et solua nego-
cij.

iungit corporibus. Itaq; si diutius, ut te planè faciurum opinor, in Græcia uersa
tus fueris, non in longum & tu unus ex eorum crīs numero, qui cœno oppleti
sunt aut puluere. Usque adeo res tibi uidebitur & uoluptuose & utilis. ANAC.

Narratio.

Locus.

Gymnasium.

Certaminum

species et noia

Apagē ista à me o Solon. Vobis hæc oblectamenta utilitatem adferant. Me si qui
dē quis uestrum ea affecerit contumelia, sentiet me haud nequicq; accinctum es-
se acinace. Veruntamen dic mihi, quod nomen huic rei indidistis, aut quid nam
operis hoc facere dicamus? SO. Locus ille, o Anacharsis, à nobis uocatur gym-
nasium, estq; templum Appollinis Lycij. Cernis autem eius simulachrum quod
supra statuam situm est, sinistra quidem arcum gerens, dextra uero supra caput
refracta tanquam ex multa defatigatione Deum quiescentem indicat. Cæterum
exercitiorum aliud quidem, quod in cœno fit. Lucta uocatur. Illi uero in puluere
quoq;

quoque luctantur. Porro eos qui erecto stant corpore, ac semet uerberibus mutui onerant, Pancratio decertare dicimus. Sunt præterea & alia nobis eiusmodi gymnasia, & pugillatus, & disci, & saltus, quorum omnia certamina solemus proponere, quorum qui palmam adeptus fuerit, is præstantissimus ex omnibus esse iudicatur, ac certaminis tollit præmia. ANA. Cuiusmodi uero sunt ista præmia? SO. In olympijs corona oleagina, in Isthmis pinea, in Nemeis ex apijs concinnata. Porro autem in Pythijs poma Sacerdotes Apollinis proponere consueuerunt. Cæterum apud nos Athenienses oleum ex oliua. Quid autem sublatis cachinnis risisti Anacharsis? an quia hæc tibi uisa sunt esse modica? ANA. Non, sed præmia omnibus modis clara atque præstantia percensuisti o Solon, cum digna ijs quæ ea proponunt. In certaminibus ob munificentiam, tum etiam athletis, qui ista nauiter consequi studeant. Itaque pomorum gratia atque apiorum tanta antè laboriose perferunt, & periclitantur, dum indignis modis præfocantur mutuo, ac inhonestis uerberibus ceduntur, ita ut non liceat sine negotio potiri malis, si quem cepisset pomorum desiderium, ac conorari apio, aut fertis pineis, cuius nullo luto defœdaretur facies, neque aduersarii eius uentrem pede calcitrassent. SO. Atqui o optime, nos non ad nuda tantum dona intentos habemus oculos. Etenim hæc saltem signa sunt atque indicia uictoriæ, per quæ uictores cognoscuntur. Cæterum quæ hæc comitatur gloria quauis re digna uidetur esse uictoribus. Pro qua consequenda etiam in uentrem calcitrari, præclarum est uenantibus gloriam ex laboribus: Neque enim hæc citra sudorem atque laborem contingit mortalibus, sed illius flagrantem desiderio oportet sub initium multa dura perpeti, quibus nauiter perpeffis, illi dulcis & tantopere exoptatus finis est laboribus expectandus est. ANA. Hunc ne finem ais o Solon, dulcem atque utilem, ut ab omnibus uiridi redimiti corona conspiciantur, atque ob uictoriam laude uehantur, quorum paulo ante nemo non ob indigna uerba misertus est. Cæterum nunc mirifica felicitate perfruuntur ditati pomis atque apijs. SO. Nostrarum rerum etiam nunc imperitus esse uidere, non multo uero post alia tua erit super hisce rebus sententia, posteaquam in frequentissimos Græcorum conuentus prouectus, uideris tantum hominum multitudinem collectam ad illorum confluisse spectaculum, ac theatra multis millibus hominum repleta, athletas uero ipsos diuinis efferrī laudibus. Porro eum qui præconis uoce uictor pronunciatu fuerit, ab omnibus propemodum deum existimari. ANA. Hoc ipsum quod dixisti o Solon longe miserrimum est, quod non paucis præsentibus tam infanda patiuntur, sed in tanta spectantium corona atque celebritate, qui acceptæ contumeliæ testes sunt oculatissimi. Illi nimis eos felices esse pronuntiabunt, quos uident sanguine perfluere, aut à suis aduersarijs compresso gutture præfocari. Hæc enim summa foelicitas illorum præsto est uictoriæ. Sed enim apud nos Scythas, si quis Solon uel unum e ciuibus pulsauerit, aut obuiam factus è uia detruserit, aut uestem disciderit, graui multa in eum animaduertunt senes, tametsi hoc ipsum uel paucis præsentibus arbitris quispiam passus fuerit, taceo in tam numerosis spectaculis, cuiusmodi tu percensens in Isthmo celebrari aut Olympia. Cæterum athletarum me hercule uicem ex animo doleo, eorum nomine quæ ab illis sufferenda sunt. Spectatorum uero dementiam, quos tu ex omnibus locis optimos quosque ad ludos uisendos ais confluere, demiror magnopere, si negocijs necessarijs posthabitis, hisce rebus uacare non uereantur. Nondum enim illud possum intelligere, quodnam oblectamenti, quid uoluptatis denique hoc illis adferat, si uideant homines cedi uerberibus, atque decertantes, tum humi prosterni, inque uicem semet conteri. SO. Si iam tempus esset Anacharsis. aut Olympiorum aut Isthmiorum aut quinquatrium, ipsa res per facile docuisset, quam non frustra aut temere harum rerum studiosissimus. Neque enim quispiam ita nudè percensendo rerum, quæ ibi geruntur uoluptatem ullam tibi ita persuaserit, quasi ipse in medijs sedens spectatoribus, ui-

Premia uictorum.

Finis exercitationis.

Inuersio.

Cōsuetudo ab exemplo.

Alia cōfuta-
tio ab inuili
et superua-
caneo.

Paulatim oc-
casione expo-
sitione parat,
reip. cōstitu-
endæ mentio
nē inferens.

Propositio,
de quibus di-
cturus sit.

rorum uirtutes cerneret, & corporum excellentium formositates, & habiles ad mirandorum membrorum uigores, multaque præclara experientiarum documenta, et uim inexpugnabilem, & audaciam, & ambitiosam contentionem, & sententias nullo modo uincibiles, atque indefatigatum pro consequenda uictoria studium. Sat enim scio te ista spectantem nullum finem facturum laudandi & exclaimandi & applaudendi. ANA. Et per Iouem, o Solon, etiam ridendi & subsannandi. Siquidem hæc quæ enumerasti, nempe uirtutes, ac corporum habitudines & pulchritudines, & interritam audaciam nullius magnæ rei gratia atque adeo nequicquam uobis perire uideo, cum neque periclitetur patria, neque regio incendijs atque populationibus diutetur, neque amici aut domestici ad iniuriam rapiantur. Itaque hoc magis mihi risu digni uidentur, uiri illi, ut tu ais, optimi frustra tanta sufferentes, talibusque difficultatibus conflictantes, et eas pulchritudines & heroicas corporum proceritates ita turpiter arena atque tumentibus uulneribus fœdantes, ut parta uictoria poma aut pinu potiantur. Semper uero mihi uoluptati erit talium certaminum recordatio. Veruntamen dic mihi, omnibus ne athletis talia cedunt præmia? SO. Nequaquam, sed uni ex omnibus, qui cæterorum uictor extiterit. ANA. Ergo Solon pro tam obscura atque ancipiti uictoria tam multi semetipsi conficiunt laboribus, præsertim non ignorantes unum prorsus ex omnibus fore, qui uictor declarandus sit. Reliquos autem uiucendos atque nequicquam uerba & uulnera miserè suscepturos? SO. Vide ris o Anacharsi, Reipub. benè institutæ statum prorsus nihil intelligere. Neque enim alioqui nostræ gentis ritus atque mores pulcherrimos in uituperationem poneret. Nam si quando tibi curæ erit nosse quomodo omnium optimè ad ministranda sit Respub. tum quæ ratione ciues in ea quàm optimi reddendi sint, laudabis haud dubiè & tu tunc illorum exercitia, neque non ambitionē, cui in hisce gymnasijs dediti seruiunt. Scies quoque permultum fructus eos capere, qui his ipsis commixtus est laboribus, ut cumque nunc tibi inani studio operam dare uideantur. ANA. Atqui ego o Solon, nullius rei gratia ex Scythia ad uos profectus sum, tantum emensus itineris, magno Euxino atque tempestuoso traiecto, quàm ut Græcorum leges perdiscerem, ac mores illorum præsens perscrutarer, tum ut optimam Reip. formam multo studio cognoscerem. Quapropter te mihi potissimum ex omnibus Atheniensibus atque peregrinis amicum adiungendum curaui, posteaquam inaudissem & optimarum legum scriptorem, morumque præstantissimorum inuentorem te esse comperi, neque non utilium institutorum interpretem. In summa, totius Reip. formatorem. Itaque haudquaquam tu cupidiores me docendi, tuumque discipulum faciendi, quàm ego sum audis discendi, adeo ut tibi & incibatus & sitibundus assidens, quoad usque tu docendi laboribus par esse possis, dictis tuis inhians audire te super Reip. institutis, & legibus differentem concupiscam. SO. Equidē omnia breuiter perstringere o amice, haudquaquam facile aut promptū est. Gradatim tamen ac pedetentim ingressus cognosces singula, cuiusmodi nobis de dijs, aut parentibus, aut nuptijs, aut alijs uisa atque constituta sint. Cæterum quæ de iuuenibus decreuimus, tum quemadmodum illis uitamur, ubi iam primum quod rectius est sapere cœperint, & corpore maturiores facti, laborum patientes euaserint, hæc tibi in præsentia per censere mihi delibetatum est, ut intelligas cuius gratia hæc illis exercitia proponere soleamus, tum quam obrem assidujs laboribus eosdem corpora exercere cogamus. Non profecto certaminū saltem gratia, ut præmia queant consequi, ad ea enim celebranda omnino perpauci illorum perueniunt, sed ob fructum longè maiorem, qui inde ad uniuersam manat Remp. et quo ipsi fruuntur consimiliter. Siquidem aliud quoddam cōmune oibus bonis ciuibus certamen est ppositum, et corona non pinea, aut oleagina, aut cōtexta exapijs, sed quæ in se cōprehensim uniuersam hominū felicitatē cōplectat, nempe libertatē dico, quæ cuiusque priuati est, et cōmuniter patriæ.

Præ-

Præterea diuitias, gloriam, honoris ac dignitatis gradus amplissimos, solennitatumque patriæ fruitionem, rerum familiarum salutem. Atque ut summam dicam, pulcherrima quæque, quæ à dijs immortalibus quispiam assiduis uotis sibi dari soleat expetere. Ex ijs omnibus ea, quam dixi, corona concinnata est, eaque ex certamine paranda contingunt, ad quod hæc exercitia atque labores ducunt. A N A. At tu o multis modis admirande Solon, cum talia ac tanta mihi percontanda haberes præmia, poma atque apia commemoras, ac uirentem syluestris oleæ rami, & pinum. S O. Atqui o Anacharsi, ne illa quidem tibi uidebuntur modica, ubi quæ dicturus sum intellexeris. Eodem enim consilio fiunt & illa, suntque planè partes quædam exiguæ maioris illius certaminis, atque coronæ per omnia felicitis quam percensui. Nescio uero quo pacto oratio nostra confusa narrandi serie ordine penitus præpostero, horum prius commemorat, quæ in Isthmo atque Olympijs & Nemea fieri consueuerunt. Veruntamen nos, sumus enim ociosi, & tu, ut ais, audiendi cupidus es, faciliè ad principium recurremus, ac commune illud certamen, cuius adminiculo omnia hæc parari confirmaui. A N A. Præstat equidem ita facere. Inter eundem uero in longum nobis profluxit oratio. Et fortasse his citius iam persuadebor, ne quem post hac amplius subfannem, quem cumque oleastro aut apio coronatum grauius atque iactantius incedentem conspexero. At si uideretur sub illam opacam progressi consedeamus, ne illi disceptantes sua uociferatione nos conturbent. Quin aliàs etiam solis, quid enim dissimulem, sum impatiens, ita acuti & feruentis, & nudum caput infestantis. Etenim tibi aram domi consulto mihi abstuli, ne solus hic inter uos peregrino & insueto habitu obambulare. Et iam quoque anni tempus est, quo sydus illud feruentissimum exoritur, quod uos canem dicitis, omnia exurens, aëremque ariditate & calore infestum faciens, sole circa meridiem supra caput assistente, & eiusmodi feruorem intolerabilem corporibus inducente. Itaque demiror, qui fiat ut tu, cum ætate sis planè confecta, non perinde ut ego sudore perfluas, neque prorsus à sole infestari uideris, neque uspiam locum umbratum exploras quem subires, sed æstum facile & patienter toleras. S O. Inanes illi & superuacanei labores, o Anacharsi, & assidue in cœno uolutiones subæriæ, præterea in arena miseræ nobis hoc præstant, ut feruentis solis radios facile contemnamus. Neque amplius egemus pileo, ut solem à contingendo capite prohibeat. Itaque sub umbram concedamus. Noli uero ijs quæ dicturus sum, tanquam legibus mentem adhibere, ut per omnia fidem illis habeas, sed ubicunque aliquid parum rectè tibi dixisse uidebor, statim illud contradicendo refelle, ac uerba mea emendato. Etenim ab horum duorum alterutro me omnino haud aberraturum existimo, aut enim te constanter persuadebo, si non dissimulanter habueris quæ contradicenda sunt. Aut ego de integro discam, quàm non rectè de his senserim atque statuerim. Quo nomine uniuersa Atheniensium Resp. tibi non prolixè ager gratias. Quantum me enim docueris, atque ad saniolem sententiam suadendo pertraxeris, illam maximis beneficijs tibi obstringes. Neque hoc eam celabo, sed statim in medium adferam, ac stans in senatu his uerbis uniuersos compellabo: Ego quidem uobis, o ciues Athenienses, leges conscripsi, quas ego Reipublicæ utilissimas fore arbitrabar. At hic hospes, te o Anacharsi digito commonstrato, tametsi oriundus est ex Scythia, uir tamen multa ornatus sapientia, aliter me persuasit, et disciplinæ uitæque institutis longè melloribus imbuit. Itaque ob sua in Reip. merita ciuitate donetur, ac æneam illi statnam apud reliquos huius urbis proceres erigite apud Mineruam. Persuasissimum uero habet, ciues Athenienses sibi nequaquam dedecori fore, existimatuos ab homine peregrino atque barbaro ea perdiscere, quæ sunt ex usu Reip. A N A. Hoc equidem erat quod ego de uobis Atheniensibus inaudieram, quod in omnibus ferè sermonibus nasuti essetis illud ser. Vnde enim ego homo agrestis & erro, qui omnem ætatem meam in plaustris

*Cohortatio
ab opportuno.*

*Digressio de
tolerantia æstus & frigoris, et quomodo patitur.*

*Modus et lex
disputationis*

*Extenuatio
Anacharsidis*

*Repetit pro-
positionē seu
petitionem.*

*Redit ad mo-
dū et legē dis-
putationis, et
ea à simili et
more publico
commendat.*

Accedit ad rē

ac primo quē

vis ueracitatis

et quantū in ciuibus ponant, exponit.

degens contriui, subinde solum pro solo mutans, quisq; nunquam in ulla ciuitate habitauit, neque unquam ullam nisi nunc primum uidi, de administranda Rep. uerba facerem, atque adeo docerem homines indigenas, hanc urbem clarissimā optimis legibus fundatam tantis temporibus incolentes? Cum primis uero te o Solon, cui hoc ut perhibent, statim sub initium studio ac curæ fuit, nosse quibus procurationibus Resp. quā optimē administraretur, tum quarum legum præscripto utens quā florentissima atque felicissima redderetur. Verum tamen & in hoc tibi ut legumlatori mos gerendus est. Itaque tibi contradicam, si qua mihi parum scitē aut rectē proponere uideberis, tantum in hoc ut cuncta perdiscam certius. Et uide, ut iam euita to sole simus in umbra, neque desunt sedes percommode & amœnæ in hoc frigido lapide. Dic igitur orationem exorsus ab initio, quam ob rem statim à pueris iuuenes exerceatis laboribus. Tum quemadmodum uobis uiri optimi ex cœno illo & eiusmodi euadant exercitati onibus. Insuper quid ad uirtutem consequendam illis præstet adminiculi puluis, & istæ in cœno uolutationes. Hoc enim uel omnium cupientissimē statim sub initium audire desiderabam. Reliqua uero in posterum me docebis, singula suo tempore. Hoc autem inter dicendum fac Solon cogites, ad uirum barbarum te uerba facturum: Dico autem, ne de industria orationem neſcendo obſcures, neq; impendio producas. Vereor enim, ne prima mihi excidant, si nimium multa per te adducta fuerint. SOL. Tu quidē hoc, o Anacharsi, longē melius constitues, ubicunq; parum perspicua tibi uidebitur oratio, aut alicubi prorsus à uero aberrare temerē fluendo. Licebit enim hunc tibi interrogando quotiescunq; libitum fuerit interpellare, eiusq; prolixitatem decurtare. Quanquam ubi non prorsus ab instituto aliena, aut à scopo in totum abhorrentia dicuntur, nihil uetat orationem paulo longius progredi. Quoniam & senatui Ariopagitico cui rerum capitalium iudicia cognoscenda sunt, à maioribus usq; acceptum ita factitare solenne est. Ingressi enim in Ariopagum consedunt, cædis aut uulneris ex destinato inflicti, aut incendiij causam cognituri. Deinde, utriq; iure contendentiū dicendi copia permittitur. Dicunt uero alternis uicibus, & quis litem intendit, & qui reus est. Aut ipse per se aut rhetorum sibi conducunt operā, quibus causa oranda est. Illi ergo quādiu ea quæ ad rem attinent, dixerint, perferuntur à Senatu auscultante cum silentio. Cæterum, si quis meditato proœmio orationem exorsus fuerit, ut iudicum animos aliqua beneuolentiā sibi propensiores faciat, aut miserationem, aut præcipuam aliquam orationis uim atque potentiam causæ adduxerit, qualia permulta rhetorū filij machinantur, ut hisce uerborum præstigijs iudicum perstringant oculos, progressus actutum præco illi indicit silentium, non permittens rethori ad senatum nugandi libertatem ac uerbis causæ inuoluendæ potestatem, quo minus Areopagitæ ea quæ facta sunt inde queant perspicere. Itaq; & te o Anacharsi, in præsens quidem Areopagitam constituo, ac iuxta senatus legem à me conditam auscultam, meq; silentio in dicto compesce, ubi extra causam inutiliter rhetoricantem senseris. Quādiu uero ea quæ ad causam attinent dicuntur, licebit orationem extendere. Neq; enim amplius sole sub ardenti colloquimur, ut magnopere dolendum sit, si in longum producta fuerit oratio. Sed & umbra planē densa est, & nos in præsentia ociū agimus. ANA. Per benigna sunt ista quæ dicis, o Solon. Atq; ego ob hæc magnā tibi habeo gratiam, quod hac orationis tuæ digressiuncula etiam ea quæ in Areopago fieri consueuerūt mihi humaniter exposueris, admiranda profecto ac bonorū senatorum opera, ueritati suffragantiū. Iam igitur de illis differe, ac ego Areopagita, hunc enim me esse uoluisti, pro more iudicum uestrorū tibi dicenti dabo operam. SO. Proinde, paucis tibi antè audiendū est, quā nos de ciuitate ac ciuibus opinionem obtineamus. Siquidem nos ciuitatē, non ædificia illa esse existimamus, cuiusmodi sunt muri, delubra, & alia, sed hæc tanquam corpus quodā

quoddam firmum esse atq; immobile ad receptum & securitatem hominum urbem incolentium. Omnem uero uim atq; auctoritatem in ciuib; sitam esse arbitramur. Hos enim esse, qui cuncta implent, singula ordinant, omnia perficiunt atque custodiunt, quali in nobis singulis gubernandis officio anima fungitur. Hoc ergo intelligentes, sanè sedulam curam habemus ciuitatis corpus non negligendi, exornantes illud, ut quàm maximè niteat: cum intus uisendis ædificijs adornatum, tum externè munitis et firmissimis propugnaculis circumseptum. Cum primis uero omnem curam impendimus, ut & ciues mente boni, & corpore efficiantur ualidi. Tales enim ipsi sibi prodesse in pace possunt, unà Remp. administrantes, neq; non in bello ciuitatis libertatem atq; salutem seruare atq; propugnare. Primam itaque illorum educationem matribus atq; nutricibus, & paedagogis formandam permittimus, ut disciplinis liberalibus eosdem imbuant atque educant. Cæterum ubi iam res honestatem per ætatem sapere cœperint, ac unà cum illis uerecundia & pudor & metus, neq; non rerum præstantissimarum concupiscentia enata fuerit, ipsaq; corpora laboris patientia uisa sunt, membrorum robore solidiora facta, ac iustis uiribus consistentia: tunc iam illos assumptos docemus, alijs quidem animi disciplinis propositis, aliter etiã erga labores perferendos ipsorum corpora assuefacientes. Neq; enim satis esse existimamus tantum natos esse, ut quisq; natus est, quantum ad corpus & animum excolendum attinet, sed præceptionibus etiã & disciplinis, ad eos rectè institutos nobis opus est. Hac enim sedulitate & iuuenum industria alitur atq; augeatur, animi uero & corporis uitia emendantur. Huius rei exemplum ab agricolis sumimus, qui quamdiu plantæ adhuc sunt humiles & teneræ, eas contegunt atq; fulciunt, ne uenti uiolentia accepto detrimento perfringantur. Vbi uero iam iustum robur collegerint, tunc inutiles & superfluos ramos amputant, easq; uentorum arbitrio mouendas atq; agitandas permitrentes fructuosiores efficiunt. Itaq; mentem iuuenum primum Musica atq; Arithmetica excolimus, ac literarum formas pingere, easdemq; excellenter pronuntiare docemus. Deinde, ætatis progressu ad uelutioribus sapientum uirorum sententias, res olim forriter gestas à maioribus: tum orationes quoq; utiles uersibus exornatas, quò tenacius atq; fidelius memoria teneant illorum auribus frequenter occinimus. Illi autem auditis fortium uirorum uirtutibus, & rebus memorabilibus, paulatim ista desiderare occipiunt, ac demum ad imitationem accenduntur, ut & ipsi celebrentur, & in cœlum ferantur à natu iunioribus post futuris. Cuiusmodi multa nobis ab Hesiodo, atque Homero luculentissimè perscripta sunt. Porro autem ubi ad Reip. procuracionem se iam contulerint, illisq; publica officia obeunda sunt. Sed hæc fortasse à præseni instituto discrepant, neq; enim quibus rationibus illorum mentem excolere soleamus, sub initium dicere decretum erat, sed quam ob rem hisce laboribus eosdem exercere dignum arbitramur, explicare fuit in animo. Itaq; mihi ipsi silentium iniungo, non expectato præcone, neq; te Areopagita, qui, ut ego suspicor, ductus reuerentia tanta extra causam nugantem me pertulisti. A N A. Dic mihi Solon, cuius rei gratia Senatui uisum est, nulla pœna afficiendos esse res maximè necessarias non dicentes, sed silentio prætereuntes? S O. Cur hoc ex me quæsisit, nondum enim intelligo. A N A. Quoniam rebus omnium pulcherrimis, & mihi auditu iucundissimis præteritis, nempe quibus exornatur animus: exercitia non perinde necessaria, & labores corporum percensere cogitas. S O. Memor sum eorum, uò generose, quæ initio præfatus sum, ac orationem temerè ab instituto aberrare nolui, ne citra ordinem effluendo tuam confunderet memoriam. Verum tamen, & hæc quàm potero paucissimis perstringam, siquidem harum rerum accuratior disputatio, propriam orationem uidetur requirere. Proinde, illorum mentes saluberrimis opinionibus imbuimus atq; formamus, communes leges exactè perdocentes, quæ in pu-

*Diuisio ac uis
Antotius in-
stitutionis.*

*Educatio libe-
rorum, et pri-
mo, quibus
dicos ac mētes
eorum infor-
matur.*

*Ab exēplo cō-
mendatur insti-
tutum.*

*Quæ discēda
proponantur.*

*Reiectio quæ
ueniā ei rei
parat, q. alic-
na à primo p-
posito dicere
cœperit.*

*Redit ad rē et
institutionē ei
uili psequitur*

*Que spectan-
da atq; intui-
enda exhibe-
ant.*

*Differētia tra-
gicorū, & co-
micorū p di-
gressiunculā*

*II. Pars insti-
tutionis, quō
corpora firmi-
ora et laborū
patiētiore red-
dāt. Estq; hec
ppria institu-
tiōis, & ab
initio propo-
siti.*

*Duplex utili-
tas exercitio-
rum palestri-
corum.*

blico magnis descriptæ literis omnibus legendæ proponuntur, quæ fugienda, quæq; facienda sunt imperantes. Tum quod integerrimorum uirorum conui-ctum utendum sit, apud quos ea quæ decent perdiscunt, tum iusta facere, tum ex æquo inter se uersari in Repub. Neq; ullam rem turpem peruerse appetere, sed rerum honestarum tangi desiderio. Nihil autem alteri per iniuriam facere. Illi autem de quibus dixi sapientibus, Sophistæ atq; Philosophi apud nos appellantur. Præterea ipsos quoq; in theatrum collectim perductos erudimus in publico, comœdiarum ac tragœdiarum scenicis actionibus priscorum uirorum uirtutes atq; uicia spectantes, ut ab his auersi feruenti studio ad illas complectendas contendant. Liberam quoq; pranos ciues dicerijs incessendi, atq; inuadendi facultatem poëtis Comicis permittimus, quoscunque turpia atq; flagitiosa & Reip. dignitate indigna exercentes intellexerint. Horum enim opera malè audientes meliores euadunt, ut post hac uulgi reprehensionem ob paria facinora effugiant. ANA. Noui quos dicas ô Solon, Tragicos, & Comicos, si illi sunt latis, & altis subnixi calceamentis, aureis autem tænijs per uestem uariegati, laruis uero induti planè ridiculis, & magnum hiantibus. Verum ipsi intus intenso clamore uociferabantur, incedebantq; nescio quomodo securè talibus induti calceamentis. Et nisi fallor, tunc ciuitas celebrabat Dionysia. Porro, Comici cæteris erant humiliores & pedestres, laruas tamen habebant multo etiam magis ridiculas, quos uniuersum theatrum risu prosequabatur. Sed enim alios altiores nemo non tristi atq; contracta fronte audiebat, eorumq; ut opinor, omnes commiserabantur, tantas pedicas pertrahentium. SO. Non illorum ô bone, miserti sunt, sed poeta fortasse priscam aliquam & miserandam calamitatem in scenam adduxit uisendam spectatoribus, orationesq; miserationis plenas audiente theatro tragica actione habuit, quibus in luctum atq; lachrymas auditores pertracti sunt. Verisimile autem est & tibicinas te uidisse, tum alios canentes in medio theatri constitutos. Iam, neque hanc canendi rationem & usum tibiæ inutilem esse censemus, uerum ijs omnibus atq; eiusmodi mentem acuentes meliores uobis reddimus. Ceterum corpora, quod omnium maximè audire desideras, ad hunc modum exercemus, ex utro ut initio dixi uestimentis, primum illa ad aërem assuescimus, nondum tenera & inbecilla existentia, omnibus eadem temporibus accommodantes, ut neque feruentem solis æstum grauiter ferant, neque rursum algoris sint impatientia. Deinde, ea ipsa oleo perungimus atque emollescimus, ut habiliora firmioraq; reddantur. Siquidem absurdum est, si coria oleo emolita atque peruncta ruptioni minus obnoxia, ac diutius duratura existimamus, quæ iam sunt emortua, corpus autem adhuc uita animatum nequaquam melius fore usu olei opinaremur. Mox uarijs excogitatis exercitijs, ac singulorum magistris constitutis, hunc quidem pugilatu, alterum uero Pancratio decertare docemus, ut laboribus tolerandis assuescant, pariterq; ictuum declinandorum periti euadant, neq; metu auersentur uulnera. Cæterum hæc exercitatio duas maximas utilitates adportat iuuenibus, nam & animosos eos reddit, ad subeunda pericula corporibus non parcentes, præterea ut prospera utantur ualitudine, sintq; per omnia robusti, & laborum patientes. Quotquot autem illorum deiecto in terram uultu luctantur, & securè procidere, & promptè exurgere, eadem discunt opera, ut & propellere, & tenaciter amplecti, & loco mouere, & præforcare, & in altum sustollere possint aduersarium. Quæ sanè non sunt inutilia habenda exercitia, sed unum illud atq; adeo maximum statim initio sibi præparāt. Etenim firmiora sunt & robustiora corpora, quæ talibus exercentur laboribus. Alterum uero neq; ipsum modicum est, ex hoc enim consequuntur peritiam, si quando in necessitatem adducti fuerint talium disciplinarum in armis. Quippe in confesso est, quod & talis hostem complexus, citius supplantatum proster-
net, & prolapsus ipse quàm facillimè noscet exurgere. Hæc enim omnia ô Ana-
charsi,

charsi, ad uerum illud certamen, quod in armis peragitur, referre solemus, planeque in eam opinionem descendimus, ut certo putemus, longè melioribus nos uisuros ita exercitatis, posteaquam primum illorum nuda corpora emollita atque exercitata & robustiora reddidimus, neque minus leuia & habiliora, eademque aduersarijs gratia effecerimus. Intelligis enim, nisi fallor, cuiusmodi illi armati futuri sint, qui nudo saltem corpore terrorem hostibus incutiunt, neque immodicam ostendentes corpulentiam & segnem & candidam, aut nimiam quoque corporis macritudinem pallore deformatam, qualia ferè sunt mulierum corpora sub umbra marcescentia, trepidantia, ac illico multo sudore perfluentia, neque non sub galea anhelantia, maximè uero, si quando ut nunc sol sub meridiem æstu supra modum calente feruerit. Cui enim rei quispiam ueretur sitientibus & puluerem ferre nequeuntibus, quique saltem uiso sanguine statim exanimantur, ac antè moriuntur quàm intra teli iactum, atque ad manus cum hostibus uentum fuerit. Sed enim nostri iuuenes partim rubore, partim nigredine temperanter sub sole colorati, uultu planè masculo, multum uigoris arque caloris & uirilitalis præ se ferentes, neque nimium sunt obesi, neque rursus nimium tenues & aridi, nimio pondere pergrandes, uerum iusto corporis modo formati cum inuilem, tum superfluam carniū molem & abundantiam sudore absumunt. Illud autem quod robur præstat, & uigorem citra mali admixtionem conseruant. Quod enim ii qui uentilando purgant triticum, faciunt, illud nobis præstant gymnasia in corporibus, paleas ac spicas inanes flatu propellentia, purum autem fructum separantia & accumulantiā. Quocirca iuuenes nostros firma prosperitate ualitudinis uti, ac quàm diutissimè in laboribus perdurare necesse est. Quinetiam talis serò sudare incipit, & raro admodum morbis affectus decumbit. Quemadmodum si quis ignem allatum in triticum, eiusque stipulas & paleas inijceret (rursus enim ad uentilantem regredior) dicto citius, ut opinor, conflagrarent stipulæ, at uero triticum modicè, neque flamma admodum magna exurgente, neque uno impetu, sed sensim atque modicè suffumigans potestate, & ipsum incensum absumeretur. Ita neque morbus, neque de fatigatio tale corpus corripicns, facile arguerit, neque superare poterit. Etenim ab internis probè præparatum, nec malè munitum est, externa quoque ualdè firmiter aduersus illa circumseptæ sunt, quo minus uis morbi aut lassitudinis ad interna penetrare queat, tum neque æstum, neque algorem suscipere aliquo detrimento corporis. Ad perdurandum autem in laboribus multus calor intus influens, ueluti multo exercitio antè præparatus, atque in usum necessarium repositus, præstat tolerantiam illi comembra uigore irrigans, eaque cum plurimum nulla lassitudine uincibilia exhibet. Multorum enim & uariorum laborum præmissa exercitatio, nequaquam uires absumit, sed multis incrementis augere solet, dumque subinde refouentur, fiunt etiam maiores. Præterea in curriculo quoque iuuenes nostros exercemus, ut & longo alicui spacio cursu transmittendo sufficiant, assuefacimus, utque in breui quàm celerrimi sint corporis leuitate, uti quàm promptissime docemus. Neque uero cursus in loco plano aut solido conficitur, sed in profunda arena, ubi nulla firmitate planta figi potest aut sustentari, neque suffulciri promptum est, cedentibus subinde ad singulos passus pedibus. Fossam quoque transiliri, si necessitas exigat, docemus, aut aliud quoddam impedimentum. Qua in re exercentur grandia plumbi pondera habentes in manibus. Deinde hasta quoque in longum proijcienda decertant. Vidisti uero & alium quendam globum iacentem in gymnasium æneum atque teretem, in parui scuti figuram formatum, neque lorum neque balcheum habentem. At illum quoque periculi faciendi gratia manu sustollebas iacentem in medio, uidebaturque tibi grauis, & propter leuitatem comprehensu difficilis. Itaque illum sursum manu extortum iaculantur in aërem, inque longum cōtendentes, qui nam ex illis eundem quàm longissimè iactu promouerit, ac omnium

*Amplificatio
à simili.*

*Ratio physica
ab efficiētia.*

Cursus exercitatio.

Saltus.

Iaculandi.

aliorum metas exceſſerit. Quæ res & humeros illorum firmiores reddit, & brachia non mediocriter corroborat. Cæterum quamobrem & arena & lutum illis luſtantibus ſubſternatur, quæ initio perquam ridicula tibi uifa ſunt, nunc audiſis admirande. Primum quidem ne in duro caſus illis contingat, ſed in loco molliore citra periculum proſtrati corruant. Deinde multa lubrica effugia accidere in cæno ſudantibus neceſſe eſt, quam rem tu anguillis conferebas, ſed quæ non ſunt inutilia habenda aut ridicula. Nam & hæc plurimum ad robur & membrorum firmitatem conſolidandam conferunt, quando ad hunc modum luſtando, alter alterum fortiter adprehendere coguntur, tametiſi crebro elabantur è manibus. Tenere enim perunctum oleo, & ſudore perfluentem excidere conâtem, et è manibus effluere laborantem, ne tibi res uideatur eſſe modica aut nullius momenti. Et hæc omnia, ut à me antè prædictum eſt, in bello quoq; non parùm præſtant utilitatis exercentibus, ſi aut amicus uulnere ſaucius ſine negotio ſublatus ex acie efferendus eſſet, aut hoſtis comprehenſus ſublimes rapiendus. Eam ob rem penè immodicè eos exercemus difficiliſimis propoſitis, ut hoc facilius minora queant perpeti. Rurſus arenâ planè diuerſa ratione utilem eſſe cenſemus, ne dum complexibus implicantur, labantur. Poſteaquam enim in cæno multo exercitio didicerunt compeſcere aduerſarium, quo minus elabatur è manibus, propter corporis lubricam comprehenſionem, etiam ipſi comprehenſi effugienti rationem muta aſuetudine familiarem ſibi faciunt, præſertim cum tenentur medijs. Quin ſudorem largiter ſemet effundentem arena quoq; mihi uidetur cõprimere, dum aſpergitur: utq; uis corporis par ſit laboribus efficere, eſtq; uentis obſtaculo, quo minus lædantur corpora, in tenera atq; denudata incumben-
tibus. Alioqui ſordes quoque corporis arena eluit, ac hominem longè candentio-
rem reddit. Et ego equidem perlibenter unum ex albis illis, cuius conuerſatio ſemper ſub umbra fuit, & quencunq; tu ex his, qui ſemet in Lyceo exercent eligeres, huc ſiſterem, accæno & puluere ablutis te interrogarem, utri nam potius ſimilis eſſe optares. Satis certò compertum habeo, te primo ſtatim aſpectu electurum, tametiſi neutrius uitæ periculum feceris, alteri potius eſſe ſimilis, quàm delitijs frangi atq; diſfluere, ac album eſſe præ ſanguinis inopia ad præcordia cõfugientis. Hæc ſunt ferè, ô Anacharſi, quibus iuuentutem noſtram exercere ſolemus, exiſtimantes eandem hiſce gymnaſijs optimam fore cuſtodè Reip. & cuius opera in libertate nos uicturos ſperamus, ſemper de hoſtibus, quicunq; nos adoriuntur, uictoriam reportantes: terribiles uero finitimis exiſtentes, adeo ut illorum plurimi & potentiam noſtram pertimeſcant, ac nobis tributum pendere ſoleant. Porro autem in pace longè melioribus illis utimur, de nulla re turpi ac flagitioſa contendentibus, neq; ob inertiam ad mutuo inferendam iniuriã conuertentibus, ſed circa iſta uerſantibus, inq; his ipſis exercitijs occupatis exiſtentibus. Et quod commune bonum dixi, ſummamq; ciuitati ſelicitatem, ea eſt quoties & ad pacis artes & belli ſcientiam quàm optimè atq; diligentiffimè iuuentus præparata fuerit, ſtudijs ac rebus pulcherrimis feruenti ſedulitate impendens operam. ANA. Proinde Solon hoſtibus uobis ingruentibus oleo peruncti, & oppleti puluere in bellum progredimini, nempe pugilatu inſtructi aduerſus armatos. Et iſti uidelicet pertimeſcunt uos ac fugiunt, metuentes, ne ipſis hiãtibus arenam in os ſpargatis. Aut fortè poſt tergum reſilientes illorum crura apprehenditis, eoſdemq; prælocatis iniecto circa collum cubito. Ac per Iouem illi perent uos arcibus, & iaculabuntur ſpiculis. At uos quemadmodum ſtatuas, telorum acies non penetrabunt: quippe ad ſolis feruorem denigratos, ac multo ſanguine abundantes. Neq; enim uos eſtis aut ſpicæ aut ſtîpulæ, ut quàm primum plagis ſuccumbatis: ſed admodũ ſero, ac uix profundis conſecti uulneribus modo ſanguine commonſtrato. Talia enim ſunt quæ dixi, niſi exemplum à te ad ductum planè obaudierim. Aut fortæſſe Comicoꝝ & Tragæodoꝝ potius arma-

Cur in ludo
et arena exercen-
tur.

Arenæ uſus
& commoda.

Epilogus.

Amplificatio
ex cõſequentibus.

Cõſutatio Ana-
charſidis
ironica, à diſ-
ſimilitudine
ſine et cauſſe

armaturam assumetis, etsi iussu senatus in aciem uobis exeundum fuerit, galeas illas hiantes capiti imponitis, ut hoc magis terrori sitis aduersarijs, laruis ac terribulamentis anilibus eos exanimantes. Præterea calceos quoque peraltos illos pedibus accommodatis, qui si fugiendum uobis esset, leues sunt, rursus si alios infestati fueritis, hostibus erunt ineffugibiles, tanta mole uobis aduersus illos irruentibus. At uide potius, ne ista uestra arguta sedulitas, nugæ sint & ludicra puerilia, & inertium iuuenum ignauitatem deditorum exercitia. Si uero uobis in animo est prorsus esse liberis et per omnia felicibus, alijs uobis opus erit gymnasijs & uero in armis exercitio. Neque cum aliquo alternis certaminibus iuuenes uobis componendi sunt, sed aduersus hostes depugnandum erit certo cum periculo uirtutem exercentibus. Quapropter relictis puluere atque oleo, docete illos arcu contendere, & hasta uti: neque illis leuia dabitis iacula, quæ uenti flatu feruntur, sed sit hasta grauis, quæ cum turbine atque sibilo extorqueatur: præterea lapis prægrandis, & gladius, & scutum sinistrè insertum, & thorax & galea. Nam sicut in præsens instructi estis, dei cuiuspiam benignitate mihi seruari esse uideamini, quo minus nondum peristis à perpauca saltem leuis armaturæ militibus irruentibus. Ecce enim si stricto saltem gladio quo succinctus sum, solus in iuuenes uestros omnes irruerem, actutum unà cum clamore gymnasium haud dubiè caperem, illis passim diffugientibus, ac nullo contra ferrum aspicere audente. Verum post statuas aut columnas consistentes risum mihi exhiberent lachrymantes, atque trepidantes permulti. Tunc uero uideres illos non amplius rubescere corpore, cuiusmodi nunc sunt in præsentia, sed omnes ilico expallescere, transcoloratos præformidine. Adeo multa pax uos eneruatos effoeminauit, ut non facile saltem cristam hostilis galeæ, conspectam sustineretis. s. o. At nequaquam talia de nobis prædicauerunt, o Anacharsi, Thraces, quotquot Eumolpum secuti bello nos lacessuerunt, neque uestre mulieres, quæ duce Hyppolita aduersum urbem expeditionem instituerant. Neque item alij quotquot in armis & acie uires nostras experti sunt. Cæterum nos, o beate, non hoc consilio nuda iuuenum corpora exercemus, ut propterea eos in aciem aduersus pericula producamus. Sed ubi in hisce ludicris quam optimi atque exercitatissimi euaserint, deinceps & armati exercentur, quibus longè promptius utuntur ad hunc modum antè instituti. ANA. Et ubi nam locorum illud uobis est gymnasium, quod armorum usui exercendo destinatum est? Neque enim ego uspiam in urbe eiusmodi conspexi, cum totum oppidum sursum ac deorsum diligenter perreptassem. s. o. Sed certo uidebis o Anacharsi, multum nobis temporis conuersatus, tum unicuique permulta esse arma, quibus necessitate urgente utimur, & cristas, & phaleras, & equos, et equites ferme quartam partem ciuium. Siquidem semper armatum incedere, neque non acinace succinctum esse, superuacaneum in pace esse existimamus. Præterea multa cautum est, ne quis in urbe cum nihil necesse sit, ferrum gestet, aut armatus procedat in publicum. Vobis uero, non iniuria ignoscendum est, perpetuo in armis uiuentibus. Viuere enim in loco aperto incustodito, facile insidijs obnoxium est, & hostiū ualde numerosa est copia. Neque illud certum, quo tempore afflitens quispiam dormientem à plaustro pertractum fugulet. Ipsa quoque mutua infidelitas, & quæ legibus nequaquam coerciti unam remp. incolitis, ferrum uobis semper facit necessarium, ut in propinquo sit ad propulsandam iniuriam, si quis uim alteri inferre adgrederetur. ANA. Adeo uero Solon ferrum gestare nulla necessitate adigente superuacaneum esse censetis, ut & armis parcatis, ne in manibus frequenter habentes corrumpantur, sed reposita conseruatis, ut necessitate uocante utamini. Sed enim iuuenum corpora nullo cogente periculo, uerberantes laboribus conficitis. Quinetiam sudore absumentes, nulli rei magnopere necessariz aut conducibili uires illorum expromittis, sed incassum in coeno atque arena effunditis. s. o. Videris o Anacharsi, talem de robore corporeo opinionem obtinere, quasi

Commonitio

Amplificatio
ex consequen-
tibus et suo
exemplo.Diluit conse-
quens ab exem-
plo antecesso-
rum.Alia dilutio,
à publico mo-
re et legibus.Alia confuta-
tio Anacharsi
de inutili.

*Dilutio à na-
tura corporū*

quasi uino aut aquæ, aut alijs cuiuspiam rei humidæ similitudine respondeat. Itaq; metuis, ne quemadmodum ex uase Samio robur clanculum effluens in laboribus, deinde nobis corpus inane & aridum discedendo relinquat, cum à nemine intus repleatur. Atqui ad hunc modum res se non habet, sed quanto quis impensius exhauferit, tanto copiosius influit, iuxta hydræ fabulam, si qua unquā tibi inaudita est; cui pro uno capite præciso, semper alia duo renascebantur. Cæterū si ab initio in exercitato corpore fuerit, parumq; firmo, neq; satis habuerit subiectæ materiæ, tunc ilico fatigatione defessus, detrimento afficitur, atq; marcescit, ueluti in igne ac lychno usuuenire uidemus. Etenim eodem flatu & ignem potes incendere, inq; breui maiorem facere, nimirum inflammās spiritu, ac lychni lumen exstingues, non habens sufficientem materiæ suppeditationem, quæ aduerso flatui par esse possit, neq; enim ab altius acta radice productum fuerat.

*Cur in solēni-
bus & sacris
certaminibus
armati non
certent.*

ANA. Hæc equidem, o Solon, non admodum intelligo, argutius enim ista tibi dicta sunt, quā ut ego queam intelligentia assequi, exactam quandam curam & mentem acutè cernentem requirentia. Illud porro omnino mihi responde, quam ob rem tandem non etiam in Olympicis certaminibus, & Isthmicis, & Pythicis, alijsq; quando multī, ut ais, confluxerint iuuenes certantes spectaturi, in ipsis armis certamen conficiendum proponitis: sed nudos in medium adductos, qui & calcitrentur, & uerberentur ostenditis, ac deinceps uictoribus mala aut oleaginam coronam præstatis. Hoc enim scitu dignum est, cuius rei gratia factitare soleatis. SO. Quoniam opinamur, o Anacharsi, hac ratione gymnasiōrū desiderium in iuuenibus magis accendi, si eos qui optimè sese gesserint, in illis honorari conspexerint, & in medio Græcorum præconis uoce magnificè proclamari. Quapropter etiam tanquam illi ex utrisq; uestimentis optimi corporis æstimandæ habitudinis curam non negligunt, ne denudati pudore afficiantur, ac se quisque uictoria quā dignissimum præparet. Quinetiam præmia, quem admodum à me prædictum est, non mediocria sunt proposita, nempe honorificum & laude plenum à spectatoribus testimonium, & esse clarissimum, ac demōstrari prætereuntium digito, inter æquales hunc uisum esse etiam sua opinione præstantissimum. Etenim non pauci ex spectatoribus, quibus per ætatem etiam num exercitatio colenda est, abeunt non mediocriter ex his uirtutis & laborum amore inflammati. Itaq; o Anacharsi, si quis è communi hominum uita laudis et gloriæ amorem sublatum eijceret, quid nam amplius præclaræ rei nobis ille faceret reliquū, aut quis nam facinus aliquod magnum & memorabile concupisceret? Iam ex ijs haud difficulter coniecturam facere potes, quales in bello protuenda patria, defendendis liberis & uxoribus, & pro templis suscepto futuri sint arma habentes in manibus, qui oleagina corona aut pomis inducti, tanta cupiditate ad uictoriam consequendam ferantur. Et quid nam dicturus esses, si apud nos & coturnices & gallos gallinaceos compugnantes uideres, ac harum rerum spectandarum & adornandarum studium non mediocre. Rideres uidelicet, at tunc maximè, si rescisceres lege à maioribus lata illud nos facere, omnibusq; iuuenibus ut intersint imperatum esse, ut spectent uolucres rostris inter se depugnantes usq; ad extremam defectionem uisū. Atqui ne hoc quidem institutum risu dignum est. Irreperit enim sensim in animos iuuenum impetus ad fortiter subeunda et contemnenda pericula, ne gallis ingenerosiores, atq; ignauiores esse appareant, neue defessi uulnera aut labores aut aliam difficultatem ferre recusent. Cæterum, ut in armis harum rerum periculum faciāt, utq; mutuis uulneribus semet conficientes spectamus, apage: ferinum enim illud esset, & omnibus modis crudele, ad hæc nō minus damnosum & inutile mactare iuuenes præstantissimos, quorum opera & uiribus longè melius aduersus hostes uti queamus.

*Locus cois de
gloria:*

*Aliorū et le-
uiorū certami-
nū genera
quorū cōpara-
tio, superio-
riora cōmen-
dat.*

*Alia certami-
nū Atticorū*

commendatio, ab exemplo Lyncurgi, & Lacedæmonicorum ludorum.

peragras

peragratum, uideut memoria teneas, si quando in Lacedæmona ueneris, ne & illos irrideas, neque putes eosdem inutilibus uacare laboribus, quando aut de pila in theatro impetu facto collapsi, mutuis uulneribus semet deformauerint, aut in locum circumcirca aqua oblectum ingressi, ac in cohortes distributi, hostili animo alter alterum inuaserit, & ipsi nudi, donec pars alterutra diuersam è loco aquis circumdato eiecerit, nempe Lycurgi affectæ, sectatores Herculis, aut rursus in aquam impulerint. Ab illa enim pax insequitur, nec ullus amplius pulsatur. Maximè uero, si uideris pueros ad aram flagellis ac loris cædi, ac sanguine defluentes, & patre & matre assistentibus, non ut aliquem ex hoc facto dolorem capiunt, sed minaciter interminantibus, nisi uerbera pseueranter tulerint, ac supplicantes quoque, ut quàm diutissimè labori tolerando sufficiant, nè uerberum difficultatibus cedentes succumbant. Itaque per multi plagis ipsis immoruntur, dedecorosum existimantes, si etiam dum uiuentes in familiarium conspectu uerberibus superati deficerent, aut corpore flagrorum ictibus cederent, quos etiam statuis in memoriam illorum erectis publicè à Spartanis honestatos uidebis. Quando ergo ista coràm oculatus arbiter intueberis, caue illos insanire temerè suspiceris, neque dicas citra causam iustam ac necessariam talibus eos difficultatibus conflictari, neque urgente alicuius sæua tyranide, neque hostibus imminetibus. Dixerit enim haud dubiè Lycurgus Laconicarum legum autor pro illis tuendis tibi rationi ualde consentanea, quibus nam caussis impulsus, pueros ita uerberibus affligendos statuerit, neque inimicus illis existens, neque inuidencia adductus hoc faciens, neque ciuitatis iuuentutem nequicquam absumens, sed uolens, atque contendens reddere quàm fortissimos, ac omni difficultate superiores eos, qui patriam ab iniuria essent seruaturi atque defensuri. Quanquam uero ipse Lycurgus nihil dixerit, facile tamen animaduertis, ut talis quispiam quondam in bello comprehensus, nullam uocem Spartana magnitudine indignam emisit, inimicis eundem diris tormentis torquentibus. Sed illos falsè subfannans, flagellis cadebatur, cum uerberante in fracta animi tolerantia contendens, uter nam citius uiribus deficeret. ANACH. Nū Lycurgus quoque Solon, in iuuentute loris cædi solitus est, aut an huius certaminis autor existens, citra periculum talia iuueniliter commentus est? SO. Cum iam prouectæ ætatis esset, ciuibus Spartanis leges condidit, profectus è Creta. Aliquandiu enim apud Cretenses peregre egit, quoniam eosdè audiuerat optimis legibus instructos uiuere, quibus Minos Iouis filius legum scriptor extiterat. ANAC. Quam ob rem igitur Solon, & tu non imitatus es Lycurgum, ac iuuenes loris proscindis? Etenim perpulchra hæc sunt instituta, & uobis non indigna. SO. Quoniam nobis Anacharsi, sufficere uidentur ista gymnasia, quorum ipsi reperiiores extirimus, neque magnopere necessarium existimamus peregrinorum æmulatores esse. ANA. Nequaquam, sed intelligis, ut opinor, quàm res sit friuola flagris obuerberare nudi scapulas, palmas utraq; suppliciter extendentis, ex qua nulla proueniat utilitas, neque priuatim ad eum qui cæditur, neque item ad Rempublicam communitatem. Itaque, si quando Spartam peregre profectus uenero, quo tempore ista factitare solent, uideor me statim lapidibus obrutum iri ab illis publicè, singulos deridentem: si quando uidero pueros ueluti fures flagris onerari, aut ueluti peculatorem, aut alium facinorosum. Planè uero illorū ciuitas mihi uidetur egere helioboro, quæ usque adeo ridicula à se ipsa pati consueuit. SO. Ne desertam causam o generose, neque uiris absentibus te solum dicentem uincere inducas in animum. Neque enim deerit quispiam etiam Lacedæmone, qui harum rerum causam tibi promptissimè redditurus est. Verum enim uero quando quidem ego tibi non

Cōfutatō eorund, utpote crudeliū, et à natura alienarum.

Epilogus.

educatos insuescitis, & quo nam pacto eosdem uiros strennuos efficitis. ANA. Aequissima sunt o Solon quæ postulas. Ac ego quidem Scytharum legestibi commemorabo, fortasse non admodum admirandas illas, & quæ non multum uestris sunt responsuræ. Neque enim uel in maxillam alicui plagam illidere aude remus, sumus enim perquam meticulosi. Sed tamen qualiacumque sunt, nostra ex ercendorum iuuenum instituta dicuntur. Cæterum si uideatur, ea de recolloqui um in crastinum usque differemus, ut ea quæ ipse dixisti, magis quietus apud me retractare possim, tum etiam ea quæ mihi dicenda sunt, memoria percurrere. Itaque quod nunc restat, in præsentia quidem abeamus. Iam enim inualecenti bus umbris appetit uespera.

DE LVCTV.

ERASMO ROTERODAMO INTERP.

ARGVMENTVM.

VT supra sacrificiorum ritus, ita hic lugentium stultitiâ, & inutile curiositatem irridet, ut qui causæ friuolæ, & adhuc parum comprobata, sed solum poetarum fabulis tradita, adducti, manes post hanc uitam uel male ac uarie torqueri, uel in Elysio bene atque beatè agere credant, eoque mortuorum uicem, cum ciulatu, & multis alijs rebus, dolore testantibus, prosequantur. Vtitur autem Prosopopeia quadam patris, amissum filium lugentis, & filij respondentis ad illius querelam: & uanitatem cum eorum quæ ab illo fiunt, tum etiam opinionis, quæ de inferis habeat, cœrguentis, ostendentisque, inutilia planè esse, quæ per defunctorum solatio atque leuamine instituantur, cum nihil eorum ad illorum sensus pertingat. Quam consutationem Lucianus postea ex sua quoque persona amplificat, enumerando ea, quæ ex luctu stulti, ac male curiosi homines, passi, circa funera ac lamentationes, circa sepulturas, inferias, ludos fœnebres, & cœnas exequiales, facere consueuerunt. Videtur autem uoluisse hoc scripto, illud ostendere uidelicet, Mortem haud quaquam metuendam, aut pro malo putandam esse.

Propositio.

Narratio,
qua secundum
poetarum fabu-
las describit
inferorum locum
et poenam
tam causam
existentem, omni-
um eorum quæ
in luctu fiunt

PERAE PRECIUM sanè fuerit obseruare ea, quæ in luctu uulgo tum dicantur, tum fiant, item quæ dicantur ab ijs, qui eos consolantur scilicet, quamquam non ferenda putent, lugentes ea quæ sibi acciderunt, & sibi ipsis, et ijs quos flent. Cum haud quaquam pernouerint, mala ne sint ista, ac dolenda, an contra iucundiora, meliora quam ijs quibus accidit. Sed ex more & consuetudine dolorem accersunt. Itaque cum mortuus fuerit aliquis, faciunt ad hunc modum. Quin prius uolo tibi narrare, quas habeant de morte ipsa opiniones. Sic enim palam fiet, qua gratia superuacanea ista moliantur. Vulgi quidem hominem multitudo, quos sapientes isti uocant idiotas, Homero, Hesiodo, reliquisque fabularum autoribus, super his fidem habentes, & illorum poemata pro lege ducentes, locum quendam subter terram profundum esse putant, quem tartarum uocant. Eum existimant magnum & spaciosum esse, caliginosum atque opacum, qui tamen istis, haud scio quo pacto illustrari uideretur, quo singula quæ illic sunt, introspeciant. Tum regnare in hoc specu Iouis fratrem, cui nomen Plutoni, ut mihi retulit quidam harum rerum mirè peritus, ob id eo uocabulo honestatum, quod mortuorum copia diues esset. Porro Plutonem hunc inferorum remp. & manium uitam constituisse in hanc formam. Nam forte obtigisse huic, ut uita defunctis imperaret. Quos ubi demissos receperit, arreptos uinculis ineffugilibus coercet, nulli prorsus permittens, ut ad superos redeat, præterquam admodum paucis ex uniuerso æuo, idque grauissimis de causis. Interluitur autem regio illius, fluuijs & magnis & horrendis, uel solo nomine. Siquidem Cocytus, Phlegethontes, atque huiusmodi uocabulis appellantur. Quodque est grauissimum, præiacet Acherontica palus, quæ prima excipit obuios, quam non possis neque transmittere, neque transire sine uectore.

uectore: Nam & profundior est, quàm ut pedibus transiri possit, & spaciosior, quàm ut tranari queat. In summa huiusmodi est, ut nec auium manes possint eam transire uolare. In ipso uero descensu, portaque, quæ quidem est adamantina, Aëacus est, regis patruelis, cui mandata est custodia, iuxtaque hunc canis triceps, sæuus admodum. Is aduenientes satis amice, pacateque intuetur. Cæterum si quis conetur auferre, latrat, terribitosque in speciem redigit. Iam qui transmissa palude ingressi sunt, eos excipit pratum ingens, Asphodelo consitum, ac fluuius memoriæ hostis, eoque Lethe nomen est inditum. Nam hæc uidelicet priscis illis mortalibus narrarunt, qui illinc redierant. Nempe Alcestis & Protesilaus, Thessalus uterque, neque non Theseus Aegeo prognatus, & Homericus Vlysses, testes admodum graues, dignique quibus habeatur fides, qui mihi non uidentur e fonte illo bibisse, alioqui non meminissent horum. Itaque Pluto & Proserpina, ut aiebant illi, remper administrant, rerumque omnium dominatum obtinent. Sed inseruiunt his, & in administrando principatu adiuant, ingens turba, Furiae, poenae, terrores, ac Mercurius, quanquam his sane non adest prepetuo. Praefecti autem & Satrapae, & Iudices sedent duo, Minos & Rhadamanthus, uterque Cretensis, uterque Iouis filius. Atque hi quidem bonos ac iustos uiros, qui cum uirtute uitam peregerint, ubi iam multi collecti fuerint, uelut in coloniam quandam emittunt in campum Elysium, uitam optimam inibi uicturos. Quod si malos aliquos ceperint, hos Furis traditos, in impiorum locum eiciunt, pro ratione malefactorum puniendos. Quo quidem in loco, quid tandem mali non patiuntur? torti, exusti, a uulturibus arrosi, rota circumacti, saxa sursum uoluentes. Nam Tantalus ipse ad paludem stat, in periculum adductus, ne siti moriatur infelix. Rursus alij mediocris uitae, sunt autem hi complures, uagantur in prato sine corporibus iam umbræ facti, & ad tactum ceu fumus euanescentes. Aluntur autem uidelicet nostris libationibus inferisque, quæ sepulchris inferuntur. Adeo ut si cui nullus sit in terra reliquus amicus, aut cognatus, hic mortuus, ieiunus ac famelicus inter illos uersatur. Hæc usque adeo ualide uulgi animos persuasērunt, ut simulatque familiaris quispiam mortuus fuerit, primum obolum illi in os imponunt, traiectionis mercedem, quam uectori daturus sit, nec illud prius expendunt, cuiusmodi nomisma legitimum sit, ambuletque apud inferos, & apud illos ualeat, Atticus, an Mecedonicus, an Aeginensis obolus. At ne id quidem cogitant, multo satius esse, non posse nulum reddere. Sic enim fiat, ut non recipiente portitore, post liminibus redeant in uitam. Post hæc lotos eos, perinde quasi tartarea palus non satis sit idonea lauandis his, qui illic degunt, & unguentis optimis uncto corpore, iamque uicta graue colētia, tum coronatos pulcherrimis floribus proponunt splendide uestitos, ne uidelicet algeant per uiam, neue nudi conspiciantur a Cerbero. Accedunt ad hæc mulierum eiulatus, omnium certe lachryme, pectorum planctus, comæ dilaniatio, genarum cruentatio. Alijs autem & uestis discerpitur, & puluis capiti inspergitur, adeo ut uiuentes miserabiliores sint mortuo. Nam illi humi uoluntantur sæpenumero, capita solo allidunt. Hic uero decorus ac formosus, ac diligentissime coronatus, sublimis propositus est, & excelsus, uelut ad pompam adornatus. Deinde mater, atque adeo pater quoque ex medijs cognatis progressus, ac mortuo circumfusus, (Nam finge iuuenem aliquem, ac formosum propositum esse, quo magis in hunc competat actio fabulae) absurdas ac stultas uoces emittit. At quas mortuus ipse responsurus sit, si contingat uocem recipere. Ait enim pater, flebili quadam uoce uerbum unum quodque producens in longum: Fili lucundissime, peristi mihi, mortuus es, ante diem præreptus es, me super hæc misero solo relicto. Non duxisti uxorem, non parasti liberos, non militasti, non coluisti agros, non ad senectam peruenisti. Nō comessaberis posthac, non amabis fili, neque cum æqualibus in cōmpotatione inebriaberis. Porro hæc atque id genus alia dicit, quasi putet filium adhuc rebus

Hypotyposis
eorum quæ à
parentibus fi
unt.

Querere po
renium.

*Inferis mor-
tuorum.* his egere post obitum, ac desiderare quidem, uerum potiri non posse. Sed quid
hæc loquor? Quot enim sunt qui equos ac concubinas, rursus alij, qui pincer-

*Amplificatio
a causa.*

nas etiam in funere mactarunt, qui uestem reliquumq; mundum, pariterq; in ro-
gam iniectum exusserunt, aut unâ cum cadauere sepelierunt, perinde quasi illic
ut uisurus, & apud inferos fruiturus? At senex iste luctum agens, hæc omnia at-
que his etiam plura quæ dicit, neq; filij causa iactare uidetur, ut quem sciat non
auditorium, etiam si stentorem clamore uincat, neque rursus sui ipsius gratia,
Satis enim erat illi, cogitare & cognoscere, uel sine uoce. Nihil enim opus est, ut
quis apud sese clamet. Superest igitur, ut ad hunc modum deliret, ob eos qui ad-
sunt. Cum nesciat, neque quid acciderit ipsi filio, neq; quod concefferit. Imò cū
ne suam quidem ipsius uitam, cuiusmodi sit perpendere. Neq; enim alioqui ceu

*Responsio si
li. qua stulti-
tia ingentiū,
u. ires super
uacanea & in-
utilis coargui-
tur.*

*A consequen-
tiis*

*πρόους, cō-
notations.*

*A cōceptu co-
rū, quæ inter
ris p bonis ha-
bentur.*

*A fissa opini-
one ac metu.*

Ab inutili.

rem acerbam grauius ferret, illum ex hac demigrasse. Filius igitur huic ita re-
sponderit, exorato Aeaco atq; Orco, quo liceat tantisper è specu proferre capue
dum patrem insanientem compescat. Homo infelix quid clamas? Quid mihi
molestus es? Desine uellicare comam, ac uultus etiam cutem lacerare. Cur mi-
hi conuiciū facis, ac miserum appellas, & infortunatum, qui iam sim te multo
rum melior, rum felicior? Aut quid acerbi mihi putas accidisse? An quia non
sim factus senex talis, qualis es tu, capite caluo, facie rugosa, incuruus genibus,
segnis, in summa, totus ætate putris, multis expletis Triacadibus & Olympiadibus,
deniq; ad istum modum delirans apud testes tam multos? O demens, quid
tibi uidetur in uita boni, quo posthac non simus potituri? Nimirum uisuras di-
cis, ac coenas, uestemq; & concubitus, eoq; metuis, ne rerum harum inopia pere-
am. Non cogitas autem, longè bellius esse, non sitire, quàm bibere: non esurire,
quàm edere: non algere, quàm uestibus abundare. Age igitur, quandoquidem
ignarus uideris, docebo te lugere uerius. Iamq; denuo incepto luctu, clama: Fili
miser, non amplius sities, non amplius esuries, non amplius algebis. Peristi mi-
hi infelix, qui morbos effugeris, qui febrem iam non timeas, non hostem, non ty-
rannum, non amor discruciat te, non auocabit coitus, neq; huius rei causa bis
aut ter quotidie perdes impensam. Heu calamitatem. Neq; contemneris factus
senex, neq; molestus eris iuuenibus, si quando conspiciaris. Hæc si dixeris pater,
an non putas te multo ueriora, magisq; ridicula dicturum, quàm ista quæ modo?
At uide ne illud te malè habeat, dum noctem, quæ apud nos est, magnamq; co-
gitas caliginem, proinde metuis, ne tibi præfocer, conclusus in monumento. Ve-
rum in his illud oportet perpendere, oculis putrefactis, atq; adeo exustis (si qui-
dem paulopost exurere me decreuisti) nihil opus erit, nec ad tenebras, nec ad lu-
men inspiciendum. Atq; ista fortassis utcunq; ferenda. Verum eiulatus iste ue-
ster, quid mihi confert? aut quid ista pectoris ad tibiæ modos percussio? aut quid
mulierum immodica lamentatio? Quid autem saxum, quod sepulchro imponi-
tur, coronis ornatum? Aut quid ualeat, quod merum infunditis? Num putatis il-
lud ad nos destillaturum, & ad Orcum usq; permeaturum? Nā de parentalibus
ipsi quoq; ni fallor, uidetis, quod ex apparatu potissimum ad nos redire debue-
rat, id fumo correptum, sursum in cælum abire, neq; quicquam iutare nos, qui
infernè agimus. Porro quod superest, puluis est inutilis, nisi creditis nos cinere
uesci. Non est usque adeo sterile, neq; infrugiferum Plutonis regnum, neq; nos
destituit Asphodelus, ut à uobis cibos huc deportemus. Itaq; iuro per Tisipho-
nem, iam pridem mihi libebat uehementer exclamare super his, quæ & facieba-
tis, & dicebatis, sed uerabat lineum ac lanæ, quibus mihi fauces obligastis,

Atq; ita profato, mors ultima lumina clausit.

*Haec tunc per
propheta.
lā ex sua pro-
na stultitiā lu-
gentiū ridet.*

Sed dicito per Iouem. Si conuersus ad eos mortuus ille, loquatur hæc cubito in-
nitens, an non uidebitur rectissime dicturus? Attamen uecor des isti uociferan-
tur, & accersito quopiam lamentorū artifice, qui multas antiquas calamitates in
unum congerat, certaminis adiutore, & amentix Chorago abutuntur ubicunq;
ex consequentibus & effectū. corperit.

cœperit ille, ipsi ad melos eiulatu respondent. Verum quantum ad lamentationes attinet, omnibus eadem est ineptiendî consuetudo. At deinceps sepultura rationem in uarios diuidunt modos. Nam Græcus exurit, Persa de'odit, Indus adipe suillo oblinat, Scythæ deuorat, muria condit Aegyptius. Atq; hic quidem (rem à me uisam narro) desiccatum cadauer, conuiuam & compotorem adhibet. fit autem frequenter, ut Aegyptium aliquem indigentem pecuniæ, leuetegestate pignus frater aut pater in tempore factus. Nam libationes, pyramides, columnæ, tituli, ad breue tempus duratura, an non superuacanea, & ludicris simillima? Sunt uero qui ludos quoq; constituent ad sepulchrum, ac funebres orationes habeant, perinde quasi patrocinentur, ac testimoniū perhibeant defuncto apud inferos iudices. Post hæc omnia superest exequialis cœna. Iamq; ad sunt necessarii, ut defuncti parentes consolentur, suadentq; uti cibum capiant, quanquam illi per Iouem non illibentes ad id compelluntur, quippe perpetuum iam triduum enecti fame. Et quousq; quæso flebimus? Sine quiescant Plutonis manes. Quod si tibi deliberatum est omnino flere, uel ob hoc ipsum cibus est capiendus, quo tanto luctui par esse possis. Tum deniq; tum ex omnibus cõtexuntur duo uersus Homericî:

Nam cœpit meminisse cibi Niobe auricapilla.

Tum illud.

Vita defunctos flere haud sinit alius Achiuos.

At capiunt quidem illi, sed initio pudibundi, uerentesq; ne post charissimorum obitum uideantur adhuc affectibus humanis commoueri. Hæc atq; his longè magis ridicula reperiet, quisquis obseruarit ea quæ fiunt in luctu, propterea q; uulgo existiment mortem summum esse malum.

Scpultura.

Ludi funebres.

Cœna exequiales.

RHETORVM PRAECEPTOR.

BILIBALDO BIRCKHEIMERO INTERP.

ARGVMENTVN.

Infectatur hoc scripto Lucianus, corruptam suorum temporum eloquentiam, & affectatū dicendi genus eorum, qui se maxime faciendos esse, atq; egrè per rare existimant, cū uerba quædā ex ultima uetustate reperta, et uix ipsi Euantri mari intell. ita, orationi passim admiscunt, aut uerius infarciunt. Quales et nostra ætate nō paucos, cum apud Germanos alicubi, tū præcipue apud Italos, quibus maxime ea cura fuit, loqui, ut à nemine intelligerentur. In quorū gratiam & superioribus annis dialogus ille, qui Volcorū & Ostorū titulo ferebatur, editus apparet. Cæterum ipsa oratio didascalica est. Duas enim uias ad eloquentiam cōsequendam, adolescenti à quo (ut fingitur) ad id impulsus fuerat, præscribit. Priorem quidem asperam, ac duram, & uix longo tempore peragendam: cæterum ueram ac rectam, quam nō modo ad eloquentiam, uerū ad oēm uirtutem parandam, ingredi opus est, ei qui uolet uel mediocrem, laudē assequi. Al: crā autem planam & expeditam, sed quæ ad improbitatem, & petulantiam, nō uirtutem, perducit: quam cum ipse ironica quædā epitrope commendat, ac adolescenti obeundam proponit, scilicet ad temporū suorū morem alludens, quibus ut quisq; indoctissimus & impudentissimus erat, ita pro præcipuo ac summo habebatur. Vtriq; autem uia doctore quædam addit: alterum uidelicet, ea quæ recta sunt, & ad ipsam rem pertinent, monentem: alterum autē, quæ ad arrogantiam, improbitatem, & temeritatem spectant, ueriusq; tabulam ac sycophantam aliquem, quā ora: orē efficiunt, docentem: qui primo quidem, quæ de se ipso asferre cōueniat discipulū, præcipit. deinde quibus maxime studere, publice primum in affectandis uerbis, & cōponenda oratione, deinde inter agendum, et in foro, & in frequentia hominū, post hæc priuatim quoq; & domi inter suos idem debeat, docet. Quæ omnia eiusmodi sunt, ut mores, ac uicia illorum temporum planè referant, quemadmodū cum ex alijs plerisq; tū ex Quintiliano, multis in locis idē animaduertere licet, qui ipse quoque huiusmodi affectatores, & arrogantes nō semel perfringit. Exemplum autem talis oratoris, qualem hic describit, suprà in Lexiphane expressum habes, & hoc die in multis coram, & ob oculos uidere licet.

Occasio scri-
pti a petitiōe
eius ad quem
scribitur.

Res sacra cō-
siliū.

Multi obser-
uatiōē ad glo-
riā peruene-
runt.

Propositio.

Hesiodus ex
pastore poëta

Sidonij merca-
toris consiliū

Alexander.

CISCITARIS o adulescens, quonā pacto Rhetor euade-
re, & uenustissimum illud, ac oppido quā honorificū
nomē Sophista, ipse esse cēseri possis. Tibi enī uiuendū
esse negas, nī talem in dicendo uim quandā assequaris, ut
inexpugnabilis ac intolerabilis existat, oēsq; in admira-
tionem & uenerationē rapiat, ac Græcis res celeberrimę
famę esse uideatur. Ideo uias illac perducentes, quę nū-
tandē sint, addiscere cupis, atq; nulla inuidia, fili mi: præ-
cipue cum quispiam adulescens adhuc existens, optima desiderat, ignarus tamē
unde hæc hauriat, sitq; res sacra quædam consiliū, quemadmodum tu iam ac-
cedens, hoc exoptulet. Igitur ex me audi, & admodum confide, quod in perquā
eloquentem euadas uirum, ita ut ea quę deceant & cognoscere & explicare pos-
sis, si tute interim memor esse, illorum quę a nobis audieris, assiduoq; labore ex-
ercere, & alacriter uiam capeffere uolueris. Ita enim ad opratum peruenies ter-
minum. Cæterum huius rei adeptio minimē est exigua, neq; mediocri indiget
studio, sed pro qua multos labores, multasq; uigilias iubire, ac quicquid eueni-
rit sustinere decet. Considera igitur quot nam huc usq; cum nullius essent mo-
menti, ob sermonem clari & opulenti, ac per Iouem nobilissimi quęq; apparue-
re. Atqui ne timeas, neq; ob speratorum magnitudinem desperes, infinitos quos-
dam labores subeundos existimans: Siquidem minimē per asperam quandā aut
arduam, sudoris uē plenam nos perducemus, ut ex ipsa mediā lassus regredi co-
garis, quandoquidem nil ab alijs differimus, qui per consuetam illam deducunt,
longam, in uiam, laboriosam, & ut plurimum desperatam, sed consiliū nostri præ-
cipuum hoc est, ut per iucundissimam pariter ac compendiosissimam facilemq;
& accliuem uiam, cum multa animi uoluptate, delictisq; inter florida prata, um-
brasq; amoenas deambulans, ocio, ac gressu placido, absq; sudore in summo con-
sistas uertice, illicq; citra laborem uenari, & per Iouem discumbens quoq; conui-
uari possis, ac illos qui per aliam incedunt uia in ascensus cliui ab edito despicias
quin per confragosa & lubrica præcipitia, uix surrepentes, ac nōnunquam in ca-
pita deuolutos, multaq; uulnera cautium asperitate accipientes. Tu uero pridē
antea in summo coronatus, felicissimus eris, breui uniuersa quotquot in Rhetorica
sunt bona, tantum non dormiendo accipiens. Atqui promissio hæc admo-
dum magna est, uerum per hospitalem Iouem ne diffidas, si facile pariter & iucū-
dissimē tibi hæc ostendi posses asserimus. Etenim si Hesiodus cum pauca ex Heli-
cone folia sumpsisset, confestim Poëta egregius ex pastore euasit, atq; Musarū nu-
mine afflatus, deorum & Heroum genus decantauit, cur Rhetorem, qui multo
infra poëtices est magniloquentiam, in breui creare impossibile erit: si quis com-
pendiosissimam didicerit uiam, quemadmodum & ego tibi enarrare uolo Sido-
nij cuiusdam mercatoris consiliū, quod ob incredulitatem imperfectum remā-
sit, ac audienti inutile. Imperabat iam Alexander Persis, postquam Dariū in Ar-
bellis pugna deuicerat, ac oportebat undiq; per imperium nuncios emittere, qui
Alexandri ferrent edicta. Erat uero ex Persis longissima in Aegyptum uia. Siqui-
dem montana circuire oportebat, hinc Arabiam per Babyloniam intrare, inde
longis emensis desertis, uix tandē in Aegyptum perueniebatur. Stautis uiginti
prolatis, uiro expedito. Ferebat id agrē Alexander, quoniam Aegyptios non
nihil tumultuare audiebat, nec habebat quo pacto quę sibi agenda uiderē cur Sa-
trapas annunciare posset. Tum mercator Sidonius: Ego rex, inquit, uiam haud lō-
gam ex Persis in Aegyptum, me tibi ostensurum polliceor, etenim si quis mon-
tana hæc superabit, transgredietur autem triduo, confestim in Aegypto erit. Et
sic serēs habebat, uerum Alexander non credidit. sed deceptorem esse mercato-
rem existimabat. Ita quā plurimis promissiones admirandę incredibiles uiden-
tur. Sed ne id tibi accadat, caue, etenim experientia cognosces, q; nil prohibebit
te

te Rhetorem censerī, unius nec totius quidem diēs, montē ex Persis in Aegyptum transgressum. Proinde Rhetorices primo imaginem sermone describere, & quemadmodum Cebes ille utranquā tibi ostendere uolo. Etenim duo sunt quæ ad Rhetoricā perducunt, quān haud mediocriter mihi amare uidearis. Illa itaq; in eminenti residet solio, admodum formosa, ac aspectu eleganti, in dextraq; Amaltheæ retinet cornu, fructibus omnifarijs refertum. Ex altera autem parte, astantes mihi diuitias aspicere uidetur, penitus aureas, ac per quā amabiles: iuxta quas gloriā quoq; & uehementia consistunt, ipsam uero laudes permultæ, pusillis amoribus similes, ac undiq; confertæ circumuolitant, instar Nili, si quandoq; illum depictum uidisti, Crocodylo alicui, uel equo fluuiatili, quales multi sunt in eo, insidentem, paruulos autem puellōs Peches illos Aegyptij uocant, circa ipsum lusitantes, tales & circa rhetoricā laudes. Tu uero amator accedis, desiderans scilicet quā celerrimē in summū euadere, ut tibi ascendenti nubat, ac omnia ea possideas, diuitias, gloriā, laudes, lege etenim cuncta nubentis fiunt. Inde cum monti appropinques, sub initium de ascensu desperabis, resq; tibi si milis esse uidebitur, quemadmodum Aornos Macedonibus apparet, undiq; aspicientibus prærupta, & uix auib; transuolatu facilis, Dionysio aliquo, aut Hercule, si cōplanari debeat, indigens, et ita tibi sub initium uidebitur. Inde paulo post duas quasdam uias cernes, uel potius altera semita est, angusta, spinosa & aspera, multū sitis ac sudoris præ se ferens, quā iam antea Heliodus per quā egregiē ostendit, ita ut nihil mei indigeas. Altera uero lata est, florida, ac manantibus aquis irrigua, & penitus talis, qualem paulo ante dixi, ne eadē sepius repetens, te qui iam Rhetor esse posses detineā. tantū hoc addendum uidetur, quod aspera illa & ardua, non multa uiatorū retinet uestigia: & si aliqua, ualde uetusta. per illam ego miser ascendi, tantum laborans, cum haud necesse esset. Altera uero undiq; plana, ac nil confragosi habens, qualis nam sit, à longe tantum mihi apparuit, non tamen per illam incessi. Haud enim cum adhuc iuuenis essem, quid optimum foret cernebam, sed poetam illum uera loqui existimabam, dicentem: Ex laboribus germinare bona. Illud uero minimē sic se habebat, multos enim uideo absq; labore, maiori dignitate euectos, felici sermonum & uiarū electione tantum. Cū uero ad ingressum perueneris, rectē noui te hesitaturum. Quin iam dubitare ad quam nam sit uertendum. Quid igitur iam tibi faciundum sit, ut facile ad summum ascendas, fortunatus euadas & nugas, omnibusq; admirabilis uidearis, ego tibi expediā. Satis enim est me ipsum deceptum esse & laborasse. tibi uero citra sementem & arationem, tanquam Saturni seculo, cuncta proueniens. Confestim igitur tibi se obuium feret uir quidam robustus, prædurus, gressu uirili, multum solis in corpore ostendens, aspectu masculino, uigilator, asperæ illius uia dux, nugas quasdam uanas prædicans, ut se sequaris cohortans, Demosthenis, Platonis, & aliorum quorundam uestigia demonstrans, magna quidem & super præsentia, uerum iam obscura, & ut plurimum à tempore oblitterata. Addet te beatum fore, ac lege Rhetoricā tibi nupturam, si per illa incesseris, ueluti eos qui ad bona pergunt. ac si parumper transgrediaris, uel extra rectum tramitem aut incesso aliquorsum magis declines, te à uera uia & ad nuptias deducente aberraturum, inde te priscos illos uiros imitari iubebit, inutilia sermonum præponens exempla, nec imitatu facilia, qualia uetustæ sunt constructionis Hegesij, & quæ circa Cratetem, Nesiotem quoq; seuera, neruosa & dura, diligenterq; à literis ampuranda. Laborem autem, uigilias, et puræ aquæ usum, squalorem quoq; hæc cuncta necessaria & inuitabilia dicet. Etenim impossibile esse absq; illis uiam perficere, & quod omnium molestissimum, per longum tempus ad perficiendum iter tibi præscribet annos multos, non per diēs, neq; triennalia, sed per integras numerans olympiades, ita ut priusquam audiens laborem subierit, & defatigatus fuerit, longē felicitati illi speratæ, ualere dicat. Insuper ob hæc mala haud

Imago rhetorices.

Due uia ad rhetoricam.

Aspera uia.

Plana uia.

*I
Vera rhetorices præceptor.*

*Hegesias.
Crates.
Nesiotēs.*

*Demosthenē
et Aeschinē
intelligit.* paruum expetet mercedem, sed neque dux esse incipiet, nisi magna prius acceperit. Et hæc tibi dicet superbus, & uerè antiquarius, ac Saturninus homo, mortuos uetustos ad imitationem proponens, sermonesque pridem defossos eruere dignū ducens, ac si maximum esset bonum, gladiosque fabri, & alium Atrometi cuiusdam grammaticæ imitari filiū, & hæc in pace, neque Philippo ingruente, neque Alexandro cogente. Quo tempore illos sermones utiles sunt uisi, ignorans quænam sint nunc innouata, celeritas, laboris cuitatio, & uia ad Rhetoricam perquam compendiosa. Tu uero haud acquiescas, neque illi mentem adhibeas, ne te suscipiens alicui præcipiter, uel demum priusquam tot labores exhaurias, in senium perducatur. Sed si omnino amore flagras, ac celerrimè Rhetoricæ cōgredi desideras, adhuc uigens, ita ut illi diligentem operam impendere possis, aspero huic homini, & ultra mediocritatem uirili longè dic ualere, ipsū uero ascendere, & alios quotquot decipere potest secum ducere permitte, ut tandem anhelantes, & multo sudore per fusos destituant. Ad alteram uero perueniens uia, alios quoque multos, inter quos perquam sapientem quendam ac perpulchrū inuenies uirum, incessu molli, ceruice infracta, uultu effoeminato, uoce suaui, unguento spirantē, ac summo digito caput scalpentem, capillos quidem paucos adhuc, intortos tamen & hyacinthinos componentem, perquam delicatum Sardanapalum quendam, uel Cinyram, aut Agathonem ipsum lepidum illum tragicæ poëtam. Hæc ideo refero, ut ab his eum cognoscas signis, ac res tam diuina, Venerique & Gratijs amica, minimè te lateat. Sed cur hæc dico? etenim si ad cæcutientem te accedens, solum quid proloquutus fuerit, Hymetiumos illud aperiens, & cōsuetam uocē tantū emittens, quamprimum intelliges eum non ex nobis quēpiam, qui terræ fructū pascimur, esse, sed spectrum peregrinum, rore uel ambrosia enutritum. Ad hunc itaque si accesseris, te ipsumque tradideris, confestim Rhetor eris egregius ac cōspicuus, & ut ipse uocat, rex in sermonibus citra laborem cōstitueris, orationis moderans quadrigas, etenim suscipiens te, prima illa docebit. sed potius ipse te alloquatur. Siquidem ridiculum pro tanto Rhetore me uerba facere, malum forsitan talium, tantorumque mimum, ne alicubi cadens heros, quem repræsentare conor, ateram. te igitur compellabit, comam interim quæ adhuc residua est demulcens, subridensque iucundum illud & tenerum, quemadmodum assueuit comicæ Thaidem, uel Malthacem, aut Glyceram in emittenda uoce imitatus. Siquidem rustica cana est uirilitas, & minimè ad molliciē & blanditias Rhetoris apta. dicet igitur de se ipso perquam modestè loquens: Num o præclare te Pythias ipse ad me misit, Rhetorum optimum diiudicans, quæadmodum Chærephonti olim perquirenti ostendit, quis nam ex tum uiuentibus sapientissimus esset? at si non ideo, sed propter gloriam aduenis, quoniam audieris nostra omnia esse perquam ornatissima, decantata, stupenda & mirè expolita, confestim intelliges, ad quam diuinum accesseris uirum, expectabis autem nihil tale uisurū, sicuti hoc uel illud accipere. Verum si quis Tytius, aut Otus, seu Ephialtes, longè super illos tibi res uel debetur immensa & admiranda, me etenim tantū alios uocalitate excellere inuenies, quantum tuba fistulas, cicadæ apes, chori que eos qui remisse cantare assueuerunt. Postquā uero & ipse Rhetor euadere cupis, idque haud facile ab alio addiscere potes, solū o gloriolæ studiū, ea quæ dico sequere, ac omnia imitare, leges quoque quibus te uti iubeo, mihi diligenter obserua. quin potius nil cunctatus ita accede, neque admiseris, si ante rhetoricam, prius ea non didiceris, quæ alia præexercitatio multo labore, stultis & uanis inculcat hominibus, nullius enim eorum indigebis. Sed illotis pedibus (inquit parœmia) irue, nil minus ideo habiturus, neque si tritissimū illud literas scribere ignoraueris, Etenim ultra hæc omnia aliud quiddam Rhetor est. Primum igitur referam, quodnam te domi digressum, uaticū ad peragendum iter afferre oporteat, qualiterque cōmeatum instruere, ut illud perquam celerrimè perficere possis. Inde ego ipse quædam procedenti per uiam ostēdens,

non

II.
*Alterius uia
dux, et fucata
istius elo-
quentiæ de-
scriptio Sar-
danapalus
Cinyra.
Agatho.*

*Verba docto-
ris.*

*Notat uanā
iactantiā im-
itatorum.*

nonnulla uero admonens, ante solis occasum, rhetorem te supra omnes, qualis ipse sum efficiam, indubitanter prima, media & nouissima, eorum qui declamare conantur possidens. Igitur quod maximū est, ignorantia affer: dein temeritate, audaciam præterea, & impudentia; uerecundiam aut, mansuetudinem, mediocritatem, & erubescantiam domi relinque, inutilia enim sunt & negotio per quā contraria. Præterea clamorē ualidissimum, ac tantum turpē, in cellum quoque, qualis meus est. Siquidē hæc ualde sunt necessaria, & sola quodammodo sufficiunt. Vestitus aut sit conspicuus & candidus, opus Tarentini operis, ut corpus transpareat. Crepida uero attica, & muliebriter effigiata. Solea sicyonia, ligamentis albis decorata. Spectatores uero quā plurimi, libellusque semper. Hæc te ipsum conferre oportet: at reliqua per uiam iam procedens uide & audi. etenim iam tibi leges enarrabo, quibus si usus fueris, rhetorica te cognoscet, & accedet, minimeque aueretur, aut quāpiam afficiet contumelia, tanquam haud initiatus, & arcanorum speculatore quendā. Proinde formæ ac uestitus decori, per maximam curam adhibere oportet. inde quindecim, uel non ultra uiginti, attica quædam selige uerba, hæcque diligenter exercens, in summa lingua prompta habe, utpote, quippe, nempe, quoniam quidem, igitur, utique, & heus optime, ac talia. In omni quoque sermone illa tanquam cōdimentum quoddam insperge. Aliorum nulla tibi sit cura, si his sint dissimilia, in conuenientia et inconcinna. Tantūmodo purpura sit pulchra ac florida, licet palliū ex crassioribus constitū sit pellibus. Deinde ubi obsoleta & peregrina, raroque ab antiquis usitata collegeris uerba, hæc expedite in eos cum quibus cōuersaris ejaculare, ita enim te populus ille magnus uenerabitur, & admirandum suspiciet. Doctrinam igitur quæ eorum exuperat intellectū, expertam, tanquam ex peritia habetam nominabis. Buttubata nugatoria, pro ualde dices antigerio, pro cito toper, pro bestia similem belutum. Nonnunquam tu quoque noua effinge, & monstrosa cōpone nomina, nam poetam uersificem appella, præstantē præstantē, uenerabilē uenerando habilem, certamina agonismata. Cum uero solœcismū uel barbarismū cōmittis, unum tibi sit remedium impudentia, confestimque in promptu sit, nomē poetæ cuiusdā, uel scriptoris, qui nec est, nec fuit unquam, ut cum ita dixeris: uir sapiens esse censearis, uocē uero data opera altissimē tolle. Proinde uetusta minime perlegeris tute, neque si qua nugator Isocrates, uel Gratiarum expers Demosthenes aut Plato frigidus scripta reliquere, sed orationes eorum qui paulo ante nos fuere, et quas hæc exercitationes appellant, ut illis instructus, ac tanquam ex penū de promēis, habeas quibus in tēpore abuti possis. Postquam uero orandū erit, præsentēque argumēta quædam ac sermonū occasiones subiecerint, uniuerſa, & quotquot sunt cum indignatione dicantur, uilipendanturque, tanquam nil penitus ex his uirile existat. De illis uero quæ tute eligeris, caue mediteris, sed quicquid uerbi in linguam uenerit effutias. Quin nec hoc tibi curæ sit, ut primū quemadmodū primū est, debito proferas tēpore, secundumque dein, ac tertium post illud. uerum quicquid primum inciderit, primo quoque dicatur. & si ita euenerit, ocrea capiti, tibi uero adaptetur galea, præterea accelera, & undique cōnecte, solummodo ne taceas. Quod si de contumelioso quodam, uel mœcho Athenis uerba facies, quæ apud Indos ac Ecbatanas gerantur, referas. In omnibus uero sit Marathon & Cinggerus, si ne quibus nil fiat, semperque Athos nauigetur, & Hellespontus pedibus teratur, et sola Persarum sagittis obumbretur, & Xerxes fugiat, & Leonides admirationi existat, & Otriadi literæ legantur, & Salamis, & Artemisium, & Platea, multa hæc & inculcata. In omnibus uero pauca illa uerba immisceantur, & tanquam flosculi interspergantur, assidueque in ore sit, utique illud, & quoniam quidem igitur, etiā si illis minimē indigeas, pulchra etenim sunt etiā fortuito prolata. Proinde et si aliquando canendi tēpus esse uideris, omnia canant, & melos fiant. Quod si aliquando canendi quoque ignarus fueris, uiros qui iudicio præſident exacte sonorose nominās, harmoniā explere puta. At illud, heu malorum, sæpius repeta, et femur per

Primum præceptum de iis quæ ipse secum affert.

II. Præceptum quæ discenda ac faciendā.

Quæadmodum nostri fecerunt

III.

Quæ inter dicendum præstanda.

Qualis rhetorem ex Marcialis describit epigram. lib. 6. cuius imitū. Nō de ui, neque de cæ de c.

Alia doctrina

na

Admonitio
lepida.

IIII.

Quæ post a
st. onē, & fo-
ris intercu-
dum.

Plato.

Egregiū præ-
ceptum.

V.

Quæ in audi-
torijs, et cir-
ca aliorū scri-
pta iudican-
da:

Transitio ad
ea quæ priua-
tim & domi-
agenda. II.

cutiatur, murmur illo interim susurra, & dictis ad ganneas, ac incedendo clunes exagita. Quod si te haud laudent, indigneris, & eos conuictijs insecteris. si uero surrexerint, & ob pudorem exire paratiam fuerint, eos sedere iube, si quæ penitus res tyrannica. Vt uero multitudo quoque, sermones tuos admiretur, ab illis incipiens, uel per Iouem, à Deucalionis si uidetur, & Pyrræ nuptijs, ad præsentia sermonem detorque. etenim qui hæc intelligant paucierunt, qui maximè propter beneuolentiam tacebunt. Quod si quid dixerint, ob inuidiam id facere uidebuntur: multitudo uero & formam, & uocem, & incessum, & deambulationem & cantum, & crepidas, & utique illud tuum admirabitur. Præterea sudantem te & anhelantem cernens, nil prohibebit, quin te perquam aptum quendam in sermonibus certatorem esse credat. Proinde celeritas illa haud paruam defensionem habet, admirationemque apud multos: ideo caue ne aliquando scribas, uel meditatius procedas. Siquidem id manifestè est redargutionis: amici uero semper applaudant, ac cœnarum precium exoluant, si quando te à memoria excidisse intelligant, manus porrigentes, & inter laudes tuas, spacium præbentes, ut rursus inuenire possis, quod dicendum erat. Siquidem hoc tibi præcipue curæ sit, ut chorum habeas domesticum, tibi quoque concinentem, & hæc tibi in sermonibus obseruanda erunt: dein uero ubi processeris, ille te stipans, satellitum uices expleat, & de quibus dicis interim conferat. Quod si quis obuiam factus fuerit, admiranda de te ipso referas, ac summis te laudibus extollas, grauemque te illi ostendas, quid enim Pæaniensis in mei est comparisonem, & utinam mihi cum ueteri quopiam certamen foret, & alia huiusmodi. Proinde, quod maximum est, & ad estimationem perquam necessarium, paulo minus prætermiseram: omnia quæ dicuntur, irride: & si quispiam benè loquutus fuerit, aliena, & non sua ostentare uideatur: quod si uel mediocriter contra niti uoluerit, omnia carpantur. Præterea in auditoria post cunctos ingredi oportet, id enim insigne est, omnibusque tacentibus, peregrinam quandam laudem, præsentium auditum auertentem & inturbantem, inchoare: adeo ut omnes tantorum nominum onere nauaseant, ac aures obstruant. Interim manum haud frequenter moueas, nam id factum facile. neque præterquam semel, uel ut plurimum bis assurgas. Substantia autem quam plurima, & palam ostende minus tibi quæ dicuntur. abundè autem reprehensionum occasiones Sycophanticis aures suppeditabunt. at in reliquis confidere oportet: etenim audacia, & impudentia, mendacium quoque promptum, ac semper in labijs summis periurium, & inuidia erga cunctos, odium quoque & blasphemia, necnon calumniae frequentes. Hæc te in breui, celebrem & conspicuum reddent, & talia quidem sint, quæ manifeste ac palam siant. Priuatim uero res omnes perpetrare uidearis ludere, inebriari, scortari, moechari, iugulare quoque, & si non facis, coram omnibus tamen te facere iactura, literasque aliquando à mulieribus conscriptas ostende. Nam & pulcher esse uelis. præcipua quoque tibi sit cura, ut à foeminis celebrari uidearis. Nam per hanc uiam quam plurimi ad Rhetoricam usque ascenderunt. Ideo & tu quoque per illam ad Gyneceum usque clarescere poteris. Atque istud, ne uereare, etiam si à uiris ob aliud quiddam amari uidearis, & hoc barbatus, aut etiam, per Iouem, caluus iam existens. Sed adsint, qui etiam ob id tecum consuetudinem habeant. Arsi nemo alius fuerit, uel serui sufficient. Nam hinc multa ad Rhetoricam utilia oriuntur: augetur impudentia, & temeritas. Cernis etenim ut loquaciores sunt foeminae, impotentiusque, ac supra uiros conuictijs debacchantur. Quod si itaque & tu similia patieris, alijs longè præstabis. Iam uero & uolsum esse maximè oportet per omnia. Quod si non, illa prorsum utique. Et ipsum autem os quoque ad cuncta libenter tibi diducatur, & lingua sermonibus, & reliquis quantum potest subseruiat: potest autem non solum solocisimum & barbarissimum committere, nugari, peierare, conuictari, criminari, mentiri, sed et aliud quid peragere nocturnum

& maxime, quando unus tam multis amatoribus non sufficies. Nam cuncta face re noscat, ut expeditior reddatur, & penitus à re nulla absteineat. Hæc fili mi si rectè didiceris, poteris siquidem nihil enim ex his graue, confidenter polliceor, te haud longo tempore Rhetorem præstantissimum, nobisq; similem euasurū. Quæ uero sequuntur, haud me dicere oportet, quanta tibi bona breui à Rhetorica aderint. Cernis etem me, qui è patre sordido, nec penitus libero, quicq; super Xoëm & Thmuim seruitutem seruierit, natus sum. matre uero sartrice, in biuio quodam, ipse uero forma non omnino illiberali esse uisus, sub initium ob uictus penuriam, cum infelici, suauis tamen conuersabar amatore. At postquam uiam hanc quàm facilis esset conspexi, & transgrediens in summum perueni, siquidem à amicabilis Adrastia, omnia quæ iam enumeravi uiatica abundè mihi suppetebant, audacia, ignorantia, impudentia. Primum igitur haud amplius desiderabilis appellor, sed iam Iouis & Ledæ filijs cognomine similis sum effectus. Dein cum anu mihi contubernium fuit, quam primo uentris caussa amare simulabam, mulierem septuagenariam, quæ adhuc dentes quatuor, & illos auro colligatos habebat. Veruntamen ob paupertatem certamen sustinebam, ac frigida illa ex sepulchro oscula, perquàm suauissima mihi fames reddebat. inde parum abfuit, quin omnium bonorum quæ possidebat, hæ res euasissem, nisi execrandus quidam, illi indicasset famulus, quod obeam tollendam uenenum comparassem. In caput igitur præceps eiectus, minimè tamen necessarijs interea carui. Sed & Rhetor esse uideor, ac in iudicijs me ostento, multa prodens, ac iudices corrumpendo fatuis concilio hominibus. ut plurimum uero succumbo, fores tamen ceter uiridi coronantur palma. his enim illecebris erga infelices utor: uerum ab omnibus odio haberi, & morum prauitate, longe priusquam sermonum esse insignem, ac digito demonstrari, en ille qui cunctis flagitijs præcellere fertur, non parua mihi res esse uidetur. His te admonere uolui, longè prius per Venerè me ipsum admones, ac gratiam haud mediocrem mihi ipsi referens, & egregiè quidem, generosus itaq; hæc dicēs cessabit. Tu uero si dictis acquiesces, iam illic esse pura, quo sub initium peruenire desiderabas, nec quicquam tibi impedimento erit, si leges has obseruaueris, quo minus in iudicijs excellas, apud multitudinem clareas, acceptus quoq; sis, & tibi nubat, non uetula quædam comica, quem admodum legis latori et præceptoris illi tuo, sed mulier pulcherrima Rhetorica ipsa. Ita ut cum Platonis curru illo alato ueharis, magis te deceat de te ipso loqui, quàm illum de Ioue. Ego uero, nam degener sum & timidus, è uia uobis decedam, accirca Rhetorices superficiem nauigare desinam, ignarus quo pacto uestra cum illa conueniant, quin potius iam desino. Verum citra puluerem uictores declarari, et admiratione dignissimi. Hoc solum reminiscamini, quod non festinatione illa uestra celeriores apparentes, uictores euasistis, sed quia ad faciliorem & prouorem uiam declinastis.

Epilogus.

Cohortatio
spe.A proprio
emplo.Apollini &
Diane.

Dirum labor.

Egregium
iurantis.Hucusq; locu
tus est rhetor
loqui nunc
cipit Lucianus.Conqueritur
Lucianus de
seipso.

PHILOPSEVDES, SIVE INCREDVLVS.

THOMA MORO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Disputatio est de ui magica, de incantamentis, de spectris, et mortuorum animis, an ea uidelicet super terram ambulent, seseq; quibus libitū fuerit, ostendant. Cuiusmodi & hodie quedam, superstitione atque illusionibus demonū uexati pleriq; credunt. Quanquam autem alia quadam ratione adductus Lucianus (cui enim intelligo sub Tychiadis persona, sententiā suam hic exponere) omnia ista pro nugis et imposturis ducat, nempe Democriti auctoritatem (ut ipse innuit) secutus, qui animas à corporibus segregatas nihil esse cēserit, illa tamē interim cōtendit, quæ et nostræ etatis ac religionis homines, saniores paulo, ac prauis superstitionibus minas dediti pleriq; sentiunt: uidelicet spectra atq; phantasmata huiusmodi, oīo nulla esse, aut si quæ etiam sint, demonū illusiones quasdā esse, quæ ueritate, ac rectis opinionibus munitis, haud quā nocere possint.

sint. Deinde autē & magicas vires, & incantationes, non aliud quā meras prestigiās esse, quibus imperitorū oculi, ac mentes circumueniantur. Fingitur autem res apud Eucratem philosophum agi, quo uidelicet iterū philosophorum uanitatem persequitur, ut, qui ueritatem ac sapientiā apud alios profitentes, ipsi interim apud sese, nugis, & incredibilibus huiusmodi rebus aio adherent, nullis certis rationibus innuēntes, sed fabricitantium apparitionibus ac somnijs, & meris anicularum fabulis fidem dantes. Tota enim confirmatio philosophorum exemplis & apparitionibus constat, quā Eutychides partim ridendo, partim ab insequentibus & caussarum defectu diluit. Exordium ab admiratione sumitur, quā ille affectum mentendi in plerisque, praesertim philosophis & sapientiā professoribus nulla probabilicaussa impellente, miratur. Titulus ab utraque parte impositus est, hinc ab eo, qui rebus huiusmodi fidem negat: illinc ab ijs, qui mendacia talia asserunt, et ex ijs quā si quandam uoluptatem captant.

TYCHIADES AC PHILOCLES. TYC.

Exordium ab admiratione, scilicet quā tādē causa adducti multi mendacijs gaudeant.

OTES mihi Philocles dicere, quid nam id tandē sit, quod multos in mentiendi cupiditatē adducit, ut pariter gaudeant, quum & ipsi nihil sari loquuntur, & his qui talia narrant, maximē animū intendant. PHIL. Multa Tychiade sunt, quā nonnullos mortales mentiri compellunt, quia in rem uident conducere. TYCH. Nihil ad rem haec, ut aiūt, neque enim de his rogabam, qui quum usus postulat mentiuntur: uenia nimirū hi, imo laude plerique eorū digni sunt, quicunque uel hostes fefellerunt, uel ad salutem tali quopiam pharmaco usi sunt, in necessitatibus. Cuiusmodi multa Vlysses etiam fecit, ut & uitam suam, & sociorum redditum redimeret: sed de illis uir optime dico, qui nulla necessitate mendacium ipsum ueritati longē anteponunt, ipsa re uidelicet delectati, atque in ea sine ulla idonea occasione uersati. Isti, ergo scire cupio, cuius commodi gratia istud agunt. PHIL. An alicubi tales aliquos iamprehendisti, quibus haec insita sit mentiendi libido? TYCH. Et quidem admodum multi sunt huiusmodi. PHIL. Quid aliud ergo in causa sit, quod mentiuntur, nisi dementia? siquidem rem pessimam, optimae loco praepoant. TYCH. Hoc nihil est, nam ego tibi multos ostenderim ad cetera prudentes, ac sapientia mirabili: nescio tamen quo pacto captos hoc malo, mendacijs studiosos, adeo ut ego certē molestē ferā, quod uiriles, omnibus ceteris in rebus optimi, gaudent ramen & se, & eos in quos inciderint, fallere. Nam ueteres illi, id quod tibi notius est quā mihi, Herodotus Cresiasque Cnidijs, atque his superiores: denique Homerus ipse, uiri celebres, mendacijs etiam scriptis utebantur, ut non solū eos fallerent, à quibus tunc audiebantur, uerum usque ad nos etiam mendacium per manus traditum perueniret, in pulcherrimis uersibus metrisque seruatum. Me ergo saepe illorum uersuum nomine subiit pudor, si quando cœli sectionem, ac Promethei uincula recensent, gigantumque rebellionem, atque omnem illam de Inferis tragœdiam. Et quo pacto ob amorem Iupiter in taurum & cygnum uersus sit: & quemadmodum ex muliere quispiam in auiculam ursamue mutatus sit. Pegasos praeterea, Chimerasque & Gorgonas, ac Cyclopas, atque id genus omnia, admodum absurdas monstrosasque fabulas, & quā mentes afficere puerorum queant, qui laruam adhuc lamiamque metuunt: quanquam poëtica sint foras tolerabilia. At urbes iam gentesque totas una uoce ac publicitus mentiri, an non hoc ridiculum? Veluticum Creteneses sepulchrum Iouis ostendere non pudet: Athenienses Erichthonium additum ē terra ferunt, primosque illos homines in Attica olerum more ex terra emersisse. Hitamen multo uerecundiores quā Thebani, qui ex serpentis dentibus satiuos quosdam progerminasse narrant: quod si quis haec, quum sint ridicula, uera esse non credat, sed ea prudenter examinans Corœbi cuiuspiam, aut Margitæ existimet esse: si quis aut Triptoleum credat in alatis draconibus per aëre uectum esse, aut Pana quendam ex Arcadia in Maratonem uenisse auxilio, uel

uel Orithyam à Borea raptam esse, impius nimirum hic atque infans uideatur eis: quippe qui tam manifesta ueraque non credas, usque adeo obtinet mendacium. PHIL. At poetis Tychiade, urbibusque fuerit fortassis ignoscendum: nam illi delectationem illam quæ ex fabula proficiscitur, ut quæ maxima sit illecebra, poematibus suis immiscunt, quæ potissimum erga auditores opus habent. Athenienses uero Thebanique, & si qui sunt alij, patriæ suæ plus maiestatis ex huiusmodi fingentis conciliant: quod si quis fabulas auferat è Græciâ, nihil obstitit quo minus earum narratores fame intereant, quando iam nemo futurus sit hospitum, qui uerum uel gratis audire uelit. At si qui nulla tali causa, gaudent tamen mendacio, hi omnino ridiculi merito uideantur. TYCH. Rectè dicis, nam ego protinus ab Eucrate illo celebri uenio, ubi multa incredibilia ac fabulosa quum audissem, imò uero medio in sermone discessi, non ferens narrationem tam supra fidem, sed me uelut furie quædam abegerunt, dum monstruosa multa atque absurda referrent. PHIL. Atqui Tychiade uir grauis Eucrates est, & nemo certè crediderit illum tam promissa barba uirum sexagenarium: & qui præterea sit plurimum in philosophia uersatus, sustinuisse ut alium quenquam audiret se præsentem mentientem, nedum ut ipse tale quicquam audeat. TYCH. At nescis amice, qualia referebat: tum ea quàm constanter asserbat: præterea quàm sanctè in plerisque iurabat, admotis etiam filiis, adeo ut ego quum eum respicerem, uaria mecum cogitarem, interdum quidem illum insanire, neque animo constare: interdum uero ita cogitabam, fugisse me, quod impostor esset, ac tantum temporis sub leonis pelle ridiculam quandam simiam circumtulisset: adeo absurda narrabat. PHIL. Quænam illa (per lares) sunt Tychiade? nam cupio cognoscere quamnam præstigiaturam sub tam longa barba occuluerit. TYCH. Solebam quidem etiam aliàs Philocles aliquoties eum interuissere, si quando uidelicet multo ocio abundarem. Hodie uero quum opus esset mihi conuento Leonthico (est autem, ut scis, amicus mihi) edoctus à puero, eum se ad Eucratem mane contulisse, ut eum morbi inspiciendæ causâ uisere, amborum nomine, nempe ut & Leonthicum conuenirem, & Eucratem uiderem: ignoraueram autem quod ægrotaret, adeum peruenio. At Leonthicum ibi iam non inuenio: nam paulo antè, ut dicebant, exiuerat: alios uero confertos reperio, in quibus erat & Cleodemus Peripateticus, & Dinomachus Stoicus, & Ion, nostri uirum? Illum dico, qui ex Platonica doctrina magnam sui admirationem expectat, ut qui solus mentem uiri deprehenderit, quicquid eius oracula alijs quoque possit enarrare, uidet quos tibi uiros nomino, nimirum omni sapientia, atque omni uirtute præditos, utpote ipsum ex quaque secta caput, reuerendos hercle omnes, atque aspectu propemodum terribiles. Aderat præterea medicus Antigonus, ut usui in morbo esset aduocatus opinor: & melius iam habere se uidebatur Eucrates, ac morbus quidam ex familiaribus erat: humor enim rursus in pedes ei descenderat. Sedere me ergo Eucrates in lecto iuxta se iussit uoce languidulè remissa paululū, quū me cōspiceret: quanquā interim dum ingrederer, uociferantem eum ac uocem intendentem audieram: tamen ego admodum curiose cauens ne pedes eius tangerē, ubi me uulgatibus istis uerbis purgaueram, quod eū ægrotare nesciuerim: quod ubi rescissem, curriculo uenerim, ad sedem propè, & illis quidem sermo sã de morbo erat, eæ quædam iam antè dixerant, quædam uero etiam tunc narrabant: præterea medicamenta quædam quisque proferebat. Cleodemus igitur: Si quis ergo (inquit) sinistra manu tollens humo mustellæ dentem, sic interfecit, ut antè dixi, in leonis pellem alligauerit, nuper excoriati, ac deinde circum crura posuerit, ilico sedatur dolor. Non in leonis pellem (inquit Dinomachus) ut ego audiui, sed in ceruæ potius formellæ uirginis adhuc, & nondum initæ, & res quidem magis est hoc pacto credibilis: uelox enim ceruæ est, maximeque ualet pedibus: & leo quidem fortis est, pinguedoque eius ac manus dextra, pilique qui recti è barba prominent, magnam

Accedit ad rē et præsens instituit ad ea refert, quæ hactenus de alijs dixit.

Amplificatio à personarum

Narratio.

Occasio disputationis.

magnā uisū obtinent, si quis uti nouerit, cum proprio cuiusq; cārmine, at pedum curam minimē pollicentur. Et ipse quoq; inquit Cleodemus, olim sic putabam ceruina pelle utendum, propterea quod cerua uelox esset. At nuper uir quidam Libycus, peritus profectō in rebus huiusmodi contrā me docuit, ceruis ostendens uelociōres esse leones: quippe qui eas, inquit, etiam persequendo capiunt. Laudabant qui aderant, tanquam rectē dixisset Libycus ille: Tum ego: Putatis inquam, incantamentis quibusdam sedari talia? aut foris ad motis appendiculis, quum intus malum grassetur? Riserunt hunc sermonem meum: & palām in me magnam damnabant amentiam, qui apertissimas res ignorarem, & quibus nemo qui sapiat, contradicat, quin sic se habeant. At medicus certe Antigonus delectari mihi uisus est hac rogatione mea. Iam dudū autē neglectui habitus fuerat, opinor, quum opem Eucrati ferre ex arte uellet, denunciāns uidelicet uisno ut abstineret: atque oleribus uelceretur, & uigorem animo omnino minueret. Cleodemus ergo subridens interim: Quid ais, inquit Tichiade? incredibile tibi uidetur esse, ut ex rebus huiusmodi parentur quædam aduersus morbos remedia? Mihi certe uidetur, inquam ego: nisi naribus adeo mucosis sim, ut credamea quæ foris applicantur nihilq; cum his quæ morbos excitant, intus comunicāt: per uerba tamen, ut dicitis, ac præstigiaturam operari: & quum appenduntur, sanitates immittere, id profectō nunquam fieri possit, nec si quis uel in Ne mei leonis pellem sedecim mustelas integras insuerit. Ego profectō leonem ipsum ē doloribus sæpe claudicantem uidi in uniuersa sui ipsius pelle. Nimiū idē ota es, inquit Dinomachus, neque unquam tibi curæ fuit, ut disceres quonam modo res istiusmodi aduersus morbos, quum adhibentur conferunt, ac mihi uideris ne notissima quidem ista recepturus: febrium uidelicet istarum profligatorum, quæ certo quodam ambitu recurrunt, tum serpentum demulsiōnes, ac ubi bonum sanationes, & cætera: quæcunq; anus etiam iam faciunt: quod si illa fiunt omnia, quur tandem non putabis hæc etiam similibus rebus fieri? Infinita congeris, inquam, Dinomache, clauumq; ut aiunt, clauo extrudis. Neq; enim constat ea quæ commemoras, eiusmodi uis fieri. Quamobrem nisi reddita ratione persuaseris primum natura fieri posse, ut febris tumorq; uereatur, aut nomen aliud quod diuinum, aut dictionem aliquam barbaricā: ob idq; ex inguine fugiat: aniles adhuc fabulæ sunt quæcunq; retulisti. Tu mihi uideris, inquit Dinomachus, quum ista dicas, ne deos quidem esse credere. Siquidem putas fieri non posse, ut per sacra nomina remedia morbis adferantur. Hoc, inquam ego, uis optime me ne dixeris, nihil enim prohibet quo minus, etiam si maxime dii sint, ista tamē sint uana. Ego uero & deos colo, & medelas eorum uideo, & leuamenta quæ laborantibus conferunt, pharmacis uidelicet, atq; arte medica restituentes. Itaque Aesculapius ipse eiusq; posteris salutaria pharmaca ad mouentes medebantur ægrotis: non leones, aut mustelas circumligantes. Mitte hunc, inquit Ioni. At ego uobis mirabile quiddam narrabo: Eram adhuc adulescentulus, annos natus ferme quatuordecim, quum quidam ad patrem meum uenit nunciāns ei, Midam uis cultorem seruū, etiam alijs in rebus robustum atq; industriū, circa plens iam forum à uipera morsum iacere iam putrefacto crure. Etenim dū ligaret palmites, ac uallis circumplicaret, adrepentem bestiolam maximum ei pedis mordisse digitum. Tum illam quidem ilico aufugisse, & sese rursus in latebram condidisse. Illum uero eiulare perditum ē doloribus. Hæc ergo quum nunciarentur, iam Midam ipsum uidebamus lectica domum à conseruis adportari, inflatū totum, liuidum, ac superficie tabefactum, uix iam spirantem. Pater ergo quum id moleste ferret, amicorum quispiam, qui tum forte aderat: Bono animo es, inquit, Ego enim uirum quendam Babylonium ex Chaldaeis, quos uocant, protinus huc adducam, qui sanabit hominem: & ne diem narrando conteram, uenit Babylonius, ac Midam restituit: effugato ex corpore ueneno, quadam incantatione

Proposuit

Confirmatio
à similibus et
notis.

Dilutio.

Alia, à pote
state ac uide
orum.Dilutio, ex in
consequendi.Alia ab exem
plis, quibus
deinceps ad fi
nem usque in
cantamento
rum, et spiri
tū uis et esse
stus docetur,
ac primū Ba
bilonij cuius
dam.

one, & ad pedem eius appenso uirginis defunctæ lapillo, quem è columna exciderat. Atq; istud quidem hactenus forsitan mediocriter fuerit. Tum Midas iam ipse sublato, in quo allatus erat scabello, discessit in agrum: tantum potuit incantatio, & columnaris ille lapis. At idem iste Babylonius alia præterea diuina planè fecit. Nempe in agrum profectus manè, quum pronunciasset sacra quædam ex uetusto codice, septem nomina, sulphure ac face lustrato loco in orbem ter obambulans, serpentes omneis inuitos exciuit: quicunque intra eam regionem erant. Veniebant ergo tanquam ad incantationem tracti, serpentes multi, atq; aspides, & uiperæ, & cerastæ, & iaculi, phryniq; ac physali: relinquebatur autè unus draco, annosus, prorepere (ut opinor) ob senectam non ualens, qui non fuit audire dicto. At magus: Non adsunt omnes inquit. Tum unum quendam ex serpentibus, eum uidelicet qui natum minimus erat, selectum legatum mittebat ad draconem: ac paulo post uenit etiam ille. At postquam iam collecti constitissent, Babylonius in eos insibilauit. Atq; illi repente admodum omnes ab eius flatu incensi sunt, nobis interim admirantibus. Tum ego, dic mihi inquam Ion: Serpens ille legatus, iuuenem illum dico, utrum manu deduxit draconem, qui iam (ut ais) senuerat, an ille baculum gestans innitebatur? Ludis tu quidem, inquit Cleodemus. At ego, qui & ipse quoq; olim minus talia credebam, quàm nunc tu, putabam enim nulla ratione fieri posse, ut ea crederem: tamen quum uolantem primum conspicerem, peregrinum illum barbarum (erat autem ut ferebant ex Hyperboreis) credidi, ac uictus sum: quum tamen multum diuq; repugnasset. Nam quid facerem quum eum ternerem in aëre uolantem, atq; id interdum, ac super aquam ingredientem, atq; per medium ignem incedentem, idq; lentè ac sensim? Tu ne, inquam ego, ista uidebas, uirum Hyperboreum uolantem, aut super aquas ambulantem. Et maxime, inquit ille, carbatinas indutum, quo calcamenti genere illi porissimum utuntur. Nam minutula ista, quid attinet referre, quæcunq; fecit, quo pacto amores immiserit, ac dæmones exegerit, mortuosq; marcidos in uitam reuocauerit, atq; Hecaten ipsam palam conspectibus exhibuerit, lunamq; è coelo detraxerit? Quin ego uobis referam, quæ ab eo fieri conspexi in Glaucia Alexidis filio. Glaucias hic quum patris nuper defuncti substantiam suscepisset, Chrysidem amabat Demæneti filiam, ac me quidem præceptore in disciplina utebatur: ac nisi amor ille à studio deduxisset eum, uniuersam Peripateticorum doctrinam perdidicisset: ut qui octo & decem quæ essent artium, iam absoluerat analytica: tum physicam auscultationem in finem usque percurrerat. Amore tamen uictus, mihi rem omnem significat. Ego uero quem admodum par erat, quippe qui præceptor eram, Hyperboreum illum magum ad eum duco: conductum quatuor ilico minis in manum datis, oportebat enim præparari quiddam ad sacrificia, tum sedecim præterea, si Chryside potiretur. Ille uero crescentem obseruans lunam (Nam tunc ut plurimum huiusmodi sacra peraguntur) fossam cum effodisset in aperto quodam loco domus, sub dio circa mediam noctem, euocauit nobis primum quidem Anaxiclem Glauciæ patrem, ante septem menses uita defunctum. Succensebat autem ob amorem senex, atque indignabatur. Tandem tamen ei permisit, ut amaret. Postea uero Hecaten quoque eduxit, adferentem unà Cerberum: tum lunam detraxit multiforme quoddam spectaculum, & quod aliàs aliud apparebat. Primum quidem muliebrem formam referebat: deinde in uaccant formosam uertebatur: Postremo uero catula uidebatur. Hyperboreus ille tandem, quum tinxisset quendam è luto Cupidinem: Abi, inquit, atq; huc perducas Chrysidem: ac lutum quidem prorinus euolabat: paulo post autem affuit illa pulsans ostium. Tum ingressa Glauciam complectitur, eum quàm insanissimè deperiens, & cum eo uersata est, quo ad gallos canentes audiuius. Tum uero luna subuolabat in cælum, atque Hecate subijt tetram, ceteraq; spectra disparuerunt: & Chrysidem tandem

Aliud exemplum eiusdæ

Aliud Hyperborei cuiusdæ

Aliud, eiusdæ

*Dilutio ab in-
credibili ex p-
sonae conditi-
one.*

enissimus circa ipsum ferme diluculum. Hæc Tychiades si conspexisset, haud-
quaquam amplius dubitasset, esse multa in carminibus istis commoda. Benè di-
cis, inquam, ego credidissem equidem, si uidissem ea: nunc uero ignoscendum
mihi puto, si qualia uos uidetis, acutè perspicere non possum: ueruntamē Chry-
sidem illam quam dicis, noui, mulierem planè meretricem ac facilem: nec uideo
sanè cuius gratia ad illam egueritis luteo illo legato magoq; ex Hyperboreis us-
que, atque ipsa insuper luna, Quippe quam uiginti drachmis ducere in Hyper-
boreos usque potuisses. Mirificè enim sese offert ad hanc incantationem mul-
er. Et contrarium quiddam spectris istis habet. Nam ea quidem æris ferriue so-
num si audierint, fugiūt (nam id uos prædicatis) illa uero si argentū uspiā
sonuerit, accurrit ad tinnitum. Præterea ipsum etiam magum admiror: quòd
cum ditissimas mulieres in amorem sui possit elicere, atque ab eis solida talenta
suscipere, is tamen ob quatuor minas admodum tantilli lucelliauidus Glauciam
amoris compotem fecerit. Ridiculè facis, inquit Ion, qui nihil credis. Ego te li-
benter ergo rogauerim quid de his respondeas, qui dæmoniacos liberant errori-
bus, adeo manifestè spectra illa carminibus eijcientes? Atq; hæc me dicere non
opus est, uerum omnes nouerunt, Syrus ille ex Palæstina, qui harum rerum ar-
tifex est, quàm multos mortales suscipiat, qui ad lunā concidant, oculosq; distor-
queant, spumaq; os oppleant: quos tamen erigit ac sanos remittit, magna acce-
pta mercede, diris eos malis liberans. Etenim quum iacentibus instet, rogaueritq;
unde sint in corpus ingressi, ægrotus quidem ipse tacet: at dæmon uero re-
spondet (aut lingua Græca loquens, aut barbaricam, aut undecunque fuerit ip-
se) & quomodo & unde intrauit in hominem. Ille uero adiurans eum, ac ni pa-
ruerit minitans etiam, expellit abigitq; dæmonem. Quin ego quoq; dæmonem
quendam exeuntem uidi nigrum certe, & colore fumidum. Non magnum erat
inquam ego, talia te Ion cernere: cui ipsæ etiam apparent Ideæ, quas uestrae fa-
miliæ parens ostendit Plato: rem uidelicet spectatu tenuem, atq; euanidam, quā
tum ad nos homines lusciosos. Itane solus Ion, inquit Eucrates, istiusmodi uidit:
ac non alij etiam multi inciderunt in dæmones: alij noctu, alij etiam interdium? Ego
profecto non semel, sed millies iam talia conspexi, ac primum quidem turbabar
ad ea: iam uero ob consuetudinem nihil noui. aut prodigiosum mihi uidere ul-
deor, maximeq; nunc ex quo annulum mihi Arabs dedit ex ferro de cruce qua-
piam sumpto, factum: carmenq; docuit nominibus multis plenum, nisi fortè ne
mihi quidem fidem sis habiturus Tychiade. Atqui fieri possit, inquam, ut Eu-
crates non credam Dinonis filio: uiro in primis sapienti, ac liberè, quæ sibi uiden-
tur, domi in priuato suo cum autoritate narranti? Illud ergo de statua, inquit Eu-
crates, quæ omnibus qui in domo sunt, singulis noctibus adparet, tum pueris,
tum adolescentibus, tum senibus: hoc inquam, non à me duntaxat audieris, ue-
rum etiam à nostris omnibus. De qua statua, inquam ego? Non didisti (inquit)
quum ingredereris statuam quandam in atrio collocatam, sanè quàm pulchram,
opus Demetrii: qui statuas humana specie fingere consueuit? Nōne illam di-
cis, inquam, quæ discum iacit: quæ inclinata est ad emissuri gestum, reflexa in
eam quæ discum fert, altero pede modicè inflexo, quæq; se erectura uidetur unā
cum iactur? Non inquit: nam unum est ex Myronis operibus ille disci iactator,
quem dicis. Sed nec eā, quæ est ei proxima: eum loquor cui tenijs caput uinctū
est, formosam illam. Nam id Polycteti opus est: uerum eas quæ à dextra sunt egre-
dientibus omitte, inter quas & tyrannicidæ illi stant: Critiæ Nesiotæ plasma-
ta: tu uero an non ad aquam illam quæ influit, quampiam uidisti uentre promi-
nulo, caluam, seminudatam, uulsis quibusdam barbæ pilis, insignibus uenis
uero hominī simillimam? Pelichus dux Corinthius esse uidetur. Per Iouem
inquam, uidi quandam à dextra Saturni, quæ tenias coronāque aridas ha-
bebat, pectorēque folia quædam inaurata. Ego, inquit Eucrates, ea inau-
raui,

*Aliud, Syri-
cusdam.*

*Annulus ma-
gicus.*

*Aliud, de spe-
ritu et spiriti-
bus noctur-
nis.*

Iam, quum me sanasset triduo, febre pereuntem. Erat ne igitur etiam medicus, inquam ego, optimus iste Pelichus? Est, neque ride, inquit Eucrates: alioqui homo te haud multo post inuadet. Noui ego certe quantum ualeat hæc quam tu rides statua. An non eiusdem putas esse immittere febres in quos uoluerit, quando quidem potis est eicere? Propicia, inquam, placataque sit hæc statua mihi, quæ tantum ualeat. Quidnam ergo aliud facientem eam uiderunt omnes qui in domo sunt? Quum primum nox est, inquit, hæc è base descendens in qua steterat, in orbem totam domum circuit: omnes occurrunt ei interdum etiam canentibus: nec quisquam est quem unquam læserit, diuertere tantum oportet. Illa uero præterit nihil intuentes infestans, quum & lauat sæpe, & tota nocte ludit, ut ex ipso aque strepitu licet audire. Vide ergo inquam ego, ne forte non Pelichus hæc statua sit, sed Talus potius Crætensis, qui apud Minoem fuisse dicitur. Nam & ille æreus quidam Cræta custos erat: quod si non ex ære, non autem ex ligno facta esset, nihil eam prohiberet, quin non opus Demetrii, sed una potius ex Dædali machinis esse uideatur. E base namque (ut ais) etiam ista fugit. Vide, inquit, ô Tychiade, ne te post hæc scommatis huius poeniteat. Noui quidem ego quid illi euenerit, qui oculos surripuit, quos ei quoque nouilunio suspendimus. Prorsus atrocitas, inquit Ionoprotebat accidere: quippe qui sacrilegus erat: quomodo ergo illi uisus est ô Eucrates? Nam audire cupio, etiam si quam maxime Tychiades iste diffusus est. Multi, inquit ille, ad pedes eius oboli iacebant, aliaque item numismata, quædam argentea ad crura eius affixa cera, ac lamine quodque argenteæ: uota cuiusque, aut merces ob sanationem eius, qui ab eo liberatus esset, quum febre detine retur. At erat nobis seruus quidam Lybicus sceleratus, equorum curator. Hic noctu aggressus est ea auferre omnia, abstulitque digressam iam quum obseruasset statuam. At quum primum reuersus intellexit sacrilegio se compilatum Pelichus, uide quo pacto sese ultus est, atque furti prodidit Lybicum. Tota nocte atrium obambulabat in orbem miser, exire non ualens, tanquam in Labyrinthum incidisset, quo ad orta die iam deprehensus est, ea tenens quæ furto abstulerat: actum quidem comprehensus, plagas non paucas recepit, nec temporis multum superstes malus male perijt: uapulans, ut dicebat, singulis noctibus: adeo ut uibices postridie apparerent in corpore. In nunc, & post ista quoque Tychiades Pelichum ride, ac me tanquam coetaneum Minoi iam delirare puta. At ô Eucrates, inquam ego, quam diu æs erit æs, operisque plastæ Demetrius Alopecensis fuerit: qui non deos, sed homines fingere consuevit: Pelichi nunquam statua am uerebor: quippe qui nec ipsum etiam uiuentem, si mihi minaretur, admodum timuissim. Ad hæc medicus Antigonus: Et mihi ô Eucrates, inquit, Hippocrates æreus est magnitudine ferme cubitali: qui tunc duntaxat quum lucerna extincta sit, totam in orbem domum ambit, perstrepsens ac pyxides euerrens, pharmacaque commiscens, atque ostia circumuertens: maximeque si quando sacrificia prætermittimus, quibus in singulos annos ei sacrificamus. Postulat ergo, inquam ego, etiam Hippocrates medicus tam ut sibi sacrificetur: indignaturque nisi in tempore iustorum sacrificiorum epulis accipiat: quem nimirum decebat boni consulere, si quis ei libauerit, aut mulsu insperferit, aut caput corona uerit. Audi ergo, inquit Eucrates, istud certe etiam testibus probauero, quod ante annos quinque uidi. Erat ferme uindemiæ tempus. Ego uero in agrum circa meridiem uindemiatum dimissis operarijs, in syluam solus abibam: cogitans interim quiddam atque considerans. At postquam in saltum perueni: canum primo latratus insonuit. Ego uero Mnasona filium meum, cum æqualibus uenientem, ludere uenariisque (quemadmodum solebat) consiciebam. At res haud quaquam sic se habebat: uerum paulo post facto terræ motu, sonoque uelut è tonitru, mulierum aduenientem uideo terribilem: proceritate ferme semistatali: habebat autem in sinistra faciem: in dextra uero gladium uulgini circumferens.

Dilutio ab
credibili et
falso.

Dilutio à
ma
teria.

Aliud, eiusdē
rationis.

Dilutio à
cau
sa.

Aliud exem
plum spectri.

*Amplificat in
dignitate rei
à persona cir-
cumstantia.*

rubitorum. Et infernè quidem pedibus erat serpentinis, supernè uero Gorgo-
nem referens uultu uidelicet, atque aspectus horrore: pro coma quidem draco-
nibus, tanquam cæsarie circumcincta: alijs collum amplectentibus, alijs etiam
per humeros sparsis. Videte, inquit, amici quo pacto etiam inter narrandum
exhorui: & simul hæc dicens Eucrates, ostendit omnibus brachij sui setas ere-
ctas metu. Ion ergo ac Dinomachus, & Cleodemus uehementer inhiantes au-
scultabant eum uiri senes, tanquam naribus traherentur, adorantes apud sese
tam incredibilem Colossus: mulierem semistadialem, Gyganseum quoddam
Mormolycium. Ego uero considerabam interim, cuiusmodi erant hi, qui cum
iuuenibus sapientiæ nomine uersentur, uulgoq; in admiratione habeantur: quæ
sola nimirum canicie barbaq; ab ipsis differant infantibus. Cæterum etiam il-
lis ipsis facilius ductiles ad credenda mendacia. Dinomachus ergo, dic mihi,
inquit, Eucrates: illi canes deæ, quanta magnitudine erant? Elephantis, inquit,
ille, proceriores Indicis, nigri & ipsi hirsutiq; ordido squalidoq; uillo. Ego igi-
tur quum uiderem, restiti, inuerso protinus in interiorum digiti partem (quod
Arabes mihi dederat) sigillo. Hecate ergo percusso draconicis illis pedibus so-
lo, hiatus effecit maximum: & qui immani magnitudine penitus æquaret tar-
tarum. Deinde paulo post abiit in eum desiliens. Ego uero præsentis animo por-
recta ceruice inclinatus, inspexi appensa arbore quapiam, quæ uicina stabat, ne
obortis mihi tenebris ac uertigine, in caput præceps inciderem: deinde conspe-
xi ea quæ in inferno sunt omnia: pyriphlegetontem lacum, Cerberum, manes:
adeo ut quosdam etiam eorum agnoscerem. Patrem ergo meum manifestè cer-
nebam adhuc his ipsis amictum, quibus eum sepeliuimus. Quid agebant (in-
quit Ion) o Eucrates animæ? Quid aliud, inquit ille, quàm per tribus famili-
asq; cum amicis cognatisq; uersantur: in Asphodelo collocati? Contradicant
ergo etiam nunc (inquit Ion) Epicurei sacro Platoni, et usq; de anima rationi-
bus. At tu nonne Socratem etiam ipsum Platonemq; uidebas inter manes? So-
cratem (inquit) uidi: neq; illum tamen euidenter, nisi quod inde conieci, quoni-
am caluus, ac uentricosus erat. Platonem uero non cognoui: nam apud ami-
cos nimirum uera fateri oportet. Simul ergo atque ego omnia conspexi, & hia-
tus corripit, & ex famulis meis quidam quærentes me, atque in his Pyrrhias hic, su-
peruenere hiatu nondum plenè obducto: dic Pyrrhia, an non uera narro? Per-
louem (inquit Pyrrhias) & latratum audiui per hiatus: & ignis quidem à face
mihi suffulgere uidebatur. Tum risi ego profecto, teste latratum ignemq; in cu-
mulum addente. Tum Cleodemus: haud quaquam noua ista, inquit, neque ali-
is inuisa uidisti. Nam & ipse haud ita pridem quum ægrotarem tale quiddam con-
spexi. Prospiciebat mihi curabatq; Antigonus hic, ac septima dies erat: febrisq;
o qualis: incendio certè nehemientior. Omnes ergo me relinquentes solum, clau-
sis foribus foris manebant. Sic enim iusseras Antigone: si quo pacto possem ob-
dormiscere. Tunc igitur astitit mihi iuuenis quidam utgilanti, pulcher admodum
ueste circumamictus candida. Ac me quum excitasset, per hiatus quendam du-
xit ad inferos: sicuti ilico cognoui: Tantalum quum uiderem ac Tityum Sisy-
phumq;. At cætera uobis quid commemorem? Postquam uero ad tribunal pera-
ueni (aderat autem & Aeacus, & Charon, Paræq; atq; Erinnēs) quidam uelut
rex (Pluto certè mihi uidebatur) assedit singulorum nomina per censens, qui mo-
rituri erant, quos diem iam uitæ præscriptum præterisse contigerat. Iuuenis
ergo me adducens illi exhibuit. At Pluto tunc incanduit, & ad eum qui me du-
cebat, nondum illi completum est stamen, inquit. Abeat ergo. Tu uero fabrum
Demyllum adduciam siquidem ultra colum uiuit. Tum ego letus recurrens, ipse
quidem iam febre liber eram: denunciabam uero omnibus, quod Demyllus esset
moriturus. Manebat autem nobis in uicinia ægrotans etiam ipse non nihil ut re-
nunciatum est. Ac paulo post audimus eiulatum eorum qui lugebant eum. Quid
miri

*Aliud, cuius
fidē statim in
dubiū uocat,
à persone refe-
rentis qualita-
te.*

miri est, inquit Antigonus: Ego etenim quendam noui post uigesimalium diem quam sepultus est, resurrexisse. Nam hominem & antequam moreretur, & post quam resurrexit, ipse curauit. Et quo pacto (inquam ego) in diebus uiginti, neque tabuit corpus, neque præterea fame corruptum est, nisi fortassis Epimienidem quem piam tu curasti? Hæc quum diceremus, protinus ingrediebantur Eucratis filij, & palæstra redeunt. Alter quidem iam ex ephebis excesserat, alter uero annos natus erat circiter quindecim. Tum salutatis nobis iuxta patrem adsidebant in lecto, ac mihi quidem sella illata est. Tum Eucrates tanquam è conspectu filiorum admonitus sic his frui mihi contingat, inquit, simulque manum eis iniicit, ut apud te Tychiades uera narrabo. Felicis memoriam uxorem meam horum matrem nouerunt omnes, quo pacto dilexerim. Nam declarauit his rebus quas in eam feci, non modo dum uiueret, uerum etiam postquam uita functa est. Quippe quum mundum eius uniuersum nestemque, qua dum uiueret, oblectabatur, in rogum illius iniicerem. Septima uero post mortem die, ego quidem hic in eundem lectum incumbibam; quemadmodum nunc, luctum eum mihi committigans, quem de illa conceperam. Legebam enim tacitus Platonis illum de anima libellum. Ingreditur interim Demenete ea ipsa, atque adsidet iuxta: quemadmodum nunc Eucratis hic, minorem designans filium. Hic uero illico tremuit admodum pueriliter, ac dudum ad narrationem pallescit. Ego uero (inquit Eucrates) ut conspexi, amplexus eam singultum lachrymabam. Illa uero me uociferari non patiebatur, uerum inculcabat me, quod quum ei fuisset in reliquis gratificatus omnibus, è sandalijs aureis alterum non cremaueram, superesse autem id dicebat, quod sub arca ceciderat: atque ob id nos quum non inueniremus, alterum tantum cremaueramus. Nobis autem adhuc differentibus scelestissimus, quidam caniculus, qui mihi in delicijs erat, in lecto cubans allatrabat, ea uero ad latratum euauit. At sandalium sub arca repertum est: posteaque à nobis incensum. An hæc etiam Tychiades recusabis credere, quum tam sint euidentia, quotidieque obseruentur? Per Iouem, inquam ego, digni fuerint, quibus aureo sandalio nates puerorum more seriantur, si qui ista non credant, atque usque adeo impudenter uero resistat. Interea Pythagoricus intrabat Arignotus comatus ille, ab aspectu uenerabilis. Nosti illum doctrinæ nomine celestem: qui cognominatur sacer. Atque ego quidem, ut eum conspexi, respiraui: hoc ipsum, quod prouerbio dici solet, aduenisse mihi ratus: nempe securim quamplurimum aduersus mendacia: Occludet, inquam, eis ora uir sapiens, adeo monitrosa narrantibus: atque prorsus, iuxta uulgatum illud adagium, repente Deum immissum esse mihi hunc à fortuna putabam. Hic uero postquam adsedit, assurgente ei accedente Cleodemo, primo de morbo percontatus est, seque audisse dicebat, Eucratem iam se melius habere. At quid nam, inquit, inter uos philosophamini? Nam interim dum ingrediebar sub auscultauit, ac mihi certe uidemini in re quapiam pulchra conuersari. Quid aliud, inquit Eucrates, quam ut huic adamantino persuadeamus (me demonstrans) ut demones credat aliquos esse, phantasmataque, ac mortuorum animas super terram obambulare, & sese, quibus libitum fuerit, ostendere? Ego igitur erubui, uultumque deiecti reueritus Arignotum. At ille, uide (inquit) Eucrates num hoc dicat Tychiades. Eorum tantum qui uiolenter interierint, animas errare, ueluti si quis suffocatus, aut capite truncatus, cruciue suffixus fuerit, aut alio quopiam istiusmodi modo modo è uita discesserit: eas uero quæ fatali morte naturalique discesserint, haudquaquam amplius oberrare. Nam si hoc dicat, non usque adeo absurda dixeris. Per Iouem, inquit Dinomachus, ne esse quidem istiusmodi, nec præsentia cerni putat. Quid ais, inquit Arignotus in me toruè aspiciens, nihil horum tibi uidetur fieri? præsertim quum omnes (ut ita dicam) uideant? Ignosces, inquam ego, mihi, si non credo, nam solus omnium non uideo. Quod si uidissem, profecto & credidissem, quemadmodum & uos. Atqui, inquit ille, si quando Gorina

Aliud de morte
tuore diuino.

Dilutio ab
impossibili.

Aliud uxoris
Eucratis.

Dilutio per
irrisum.

Aliud ac non
uestis Ari
gnotus Pytha
goricus.

Arignotus affe
ueratio per
diuisionem.

*Exemplū spe-
ctri cicti, si-
mile ei quod
à Plinio in
Epistolis re-
fertur.*

rum ueneris, roga ubi sit Eubatidæ domus. Atq; ubi tibi fuerit indicata, nepe circa Craneum, in eam ingressus, dic ianitori Tibio, uelle te uidere, unde dæmonem Pythagoricus Arignotus quum adduxisset, abegerit, ac deinceps habitabilem domum reddiderit. Quid nam hoc erat Arignotes? rogabat Eucrates. Inhabitabilis erat, inquit ille, diu propter terricula. quod si quis inhabitasset, expauesfactus ilico fugiebat exactus à quodam horrendo ac terribili spectro. Deciderat ergo iam, tectumq; rumpebatur, neq; quisquam erat omnino, qui in eam ingredi fuerit ausus. Ego uero ubi hæc audiui, libellos sumens (Sunt autem Aegyptij mihi de talibus rebus admodum multi) ueni in domum circa prima: in uigiliam, dehortante hospite, ac ferme detinente, postquam didicerat quo iturus essem, incertum, ut putabat, exitiū. At ego sumpta lucerna, solus ingredior, atq; in uastissimo atrio collocato lumine, humi sedens, tacite legebam. Adest uero dæmon ille, cum quopiam è uulgo se congressurum ratus, ac me quoque quemadmodum alios perterriturum squallidus, hirsutus, ac tenebris nigrior. Atque hic quum adstaret, undiq; me ad ultimum petens tentauit, si qua posset expugnare, ac modo in canem, modo in taurum, modo in leonem uertebatur. At ego correpto i: manum quam maximè horrendo carmine, simulq; uocem imitatus Aegyptiam, & incantans eum in domicilij tenebroso angulum quendam compuli. At quum animaduertissem, ubi se in terram condidit, tum destiti. Manè autem desperantibus uniuersis, ac me quemadmodum alios mortuum sese reperiuros putantibus, præter omnium spem progrediens, Eubatidem adeo, feliciter illi adnuncians, quod puram sibi ac spectris liberam domum iam liceret incolere. Atq; illum assumens aliosq; multos (sequebantur autem huius inopinata: rei gratia) quum ad locum duxissem, ubi condentem se dæmona conspexeram, iussi uelut imptis ligonibus matulisq; suffoderent. Atq; ubi id fecerant, inuentum est ferè ad passum defossum cadauer quoddam marcidum, ossibus tantum humana specie coherentibus. Illud igitur effossum sepeliuimus, domus uero postea iurbari prodigijs desijt. Hæc ubi narrauit Arignotus, uir prodigiosa sapientia, ac reuerendus omnibus, nemo erat ex his qui aderant, qui non multam mihi impertaret infantiam, qui talia non credam, narrante præsertim Arignoto. Ego tamen nihil ueritus neq; comam, neque illam quam de eo habebant opinionem, Quid hoc inquam, Arignotes? Etiam tu talis eras, in quo mihi sola spes fuit, fumo plenus ac simulachris? Illud ergo nobis in te, quod dici solet, euenit: ut thesaurum quum sperauerimus, carbones offenderimus. At tu, inquit Arignotus, si neque mihi credis narranti, neq; Dinomacho, aut huic Cleodemo, neq; ipsi Eucrati, dic age quænam digniorem, cui his de rebus fides habeatur, existimas: qui nobis dicat contraria? Per Iouem, inquam ego, uirum apprimè mirabilem Abdera oriundum illum Democritum, cui tam firmiter erat persuasum, eiusmodi nihil esse in rerum natura posse, ut quum se in monumento extra portas clausisset, ibique degeret dies noctesq; scribens atque componens, iuuenesque eum quidam illudere cupientes, ac perterrefacere, nigra ueste in modum cadaueris ornati, ac personis in capita adfixis circumstantes, illum circumsilirent, crebro subsilientes: hic neque eorum commenta pertimuerit, neque eos omnino respexerit, sed inter scribendum: desistite, inquit, ineptire. Adeo firmè iter credit animas nihil esse postquam è corporibus exierint. Hoc cinea ais, inquit Eucrates, dementem quempiam uirum esse Democritum? si quidem sic existimauit. Ego uero uobis etiam aliud referam, quod mihi ipsi contigit, nō quod ab alio acceperim, fortassis etiam tu Tychiades quum audieris, compelleris accedere, ipsa narrationis ueritate coactus. Quum in Aegypto uersarer adhuc adolescens, à patre uidelicet doctrinæ gratia transmissus, cupiebam nauigio profectus in Coptum illinc adiens Memnonē, miraculum illud audire, eum uidelicet sonū red-
dentem ad orientem solem. Illum igitur audiui non hoc uulgarī modo, quō au-
diunt

*Reprehensio
crudelitatis
à persona.*

*Dilatio ab au-
toritate, et
natura ani-
ma.*

*Aliud, magi-
ce potestatis.*

diunt alij sonum quempiam inanem, sed mihi oracula etiam edidit Memnon ipse aperto ore septē uersibus: quod nisi esset superuacaneū, ipsos uobis uersus recenserem. Inter nauigandum uero incidit in nos unā nauigans uir Memphiticus quidam, ex sacris illis scribis, mirabili sapientia, & qui uniuersum Aegyptiorum doctrinam callebat. Dicebatur autem tres ac uiginti annos in adytis subterraneis mansisse, Magiam interea doctus ab Iside. Pancratem dicis (inquit Arignotus) præceptorem meum, uirū sacrum, rasum, lineis indutum, doctum, pureq; lingua Græca loquentē, procerum, simum, labijs promissis, cruribusq; gracilibus. Illum ipsum inquit ille, Pancratem, ac primum quidem quis esset ignorabam. At postquam uidi eum, si quando in portum appulisset, cum alia multa miracula facientem, tū crocodilis insidentem agitasse, & cum feris uersantē, illas uero reuerentes eum, caudisq; adulantes, agnouī sacrum quempiam uirū esse, paulatimq; comitate mea me in eius amicitiam ac familiaritatem insinuaui, adeo ut omnia arcana communicaret. Ac tandem mihi persuadet, ut famulis omnibus in Memphide relictis, se solus sequeretur, neque enim defuturos nobis ministros: atq; ex eo tempore sic uitam duximus. Quum in diuersorium quodpiam ueniremus, homo accepto pistillo, scobinaue, aut pessulo, uestibus implicans, quum in id carmē quoddam dixisset, effecit ut ambularet, utq; alijs omnibus homo uideretur. Illud ergo abiens, & aquam hauriebat, & coenam parabat, instruebatq; atq; in omnibus cōmodē subseruebat ministrabatq; nobis. Deinde postquam iam satis huius ministerij fuit, scobinam rursus scobinam, ac pessulum pessulum aliud recitans carmen reddebat. Hoc ego uehementer conatus non reperiebam, quo pacto ab illo expiscarer. Nam id mihi inuidebat, quanquam in alijs esset facilissimum. At quadam die in angulo quodam tenebricoso clām illo delitescens subauscultauī propius incantationem illam. Erat autem trisyllaba. Tum ille quum pistillo mandasset quæ curanda erant, abiit in forum. At ego postridie illo apud forum occupato, acceptum pistillum quum ornassem, syllabas illas simili modo pronuncians, aquam iussi ut hauriret. Tum impletam amphoram quum tulisset, desiste inquam, neque aquam amplius haurito, sed rursus esto pistillum. At illud mihi haud amplius iam obtemperare uolebat, sed aquam hauriebat continuē, quoad hauriendo totam domum nobis impleret. At ego quum resistere huic rei non ualerem, timebam autem ne Pancrates reuersus (id quod etiam euenit) irasceret, correpta secum pistillum in duas partes dissecō. At utraq; pars amphoram sumens hauriebat aquam, iamq; unius loco duo mihi ministri esse cœperunt. Interea Pancrates superuenit, ac re intellecta, illas quidem in ligna rursus, quemadmodum ante carmen erant, mutauit. At ipse me clanculum relicto, nescio quo clanculum se subducens abiit. At possis istud etiam nunc, inquit Dinomachus, hominem ex pistillo facere? Per Iouem inquit ille, dimidia ex parte scio, nam in priorem formam nunquam à me restitui potest, postquam semel aquarius esse cœperit. Sed deferenda nobis domus esset aquæ iam impleta. Non desistitis, inquam ego, huiusmodi monstruosa narrare uiri senes? Alioqui horum saltem adolescentium gratia incredibiles istas ac terribiles fabulas aliud in tempus omittite, ne clanculum terroribus ac prodigiosis fabulamentis impleantur. Parcere ergo eis oportet, ne talia consuecant audire, quæ eos per totam uitam comitata perturbabunt, atque ad omnem strepitum meticulosos reddent, posteaquam eos omnigena superstitione impleuerint. Rectē admonuisti me, inquit Eucrates, quum superstitionem dixisti. Nam quid tibi Tychiade de rebus huiusmodi uidetur: de oraculis loquor ac uaticinijs, & quæcunq; quidā numine afflati proclamant, quæue ex adytis audiuntur: aut quæ uirgo numeris eloquens futura prædicat? an uidelicet nectari credis? At ego quod annulum quendā sacrum habeo, Pythij Apollinis imaginem exprimente sigillo, quodq; hic Apollo mecum loquitur, non dico, ne tibi uidear

Memnon Aegyptia. m. de quo & Iulianus in Memnino

Aliud, de oraculis.

Conclusio.

ad gloriam meam res incredibiles narrare. Cæterum quæ apud Amphilochoum audiui in Mallo, heros mecum diu differente, deumq; meis de rebus consulente, tum quæ ipse uidi, uolo uobis narrare. Deinde ex ordine & quæ uidi in Pergamo, & quæ audiui in Patariis. Itaq; quum ex Aegypto redirem domum, audirem illud in Mallo uaticinium apertissimum simul ac uerissimum esse, tam sic oracula dare, ut ad rem respondeat his, quæcunq; prophetæ quispiam in schedulam inscripta tradiderit, rectè me facturum putauit, si dum præternavigarem, experirer oraculum, deumq; de futuris quippiam consulerem. Hæc adhuc Eucrâte dicente, quum uiderem quàm longè res esset processura, quodq; non breuem inceperat de oraculo Tragoediam, rarus non expedire, uti solus contradicere rem omnibus, relinquens eum ex Aegypto adhuc in Mallum nauigantem. Nam & intelligebam molestam illis esse præsentiam meam, utpote qui dissentirem refelleremq; eorum mendacia. Atqui ego ab eo, inquam, quæsiturus Leonthicum, nam opus habeo cum eo congredi. At uos, quandoquidem parum sufficere uobis res humanas putatis, ipsos etiam deos deniq; in fabularum uobis partem uocate. Atq; hæc simul ac dixi, discessi. Illi uero alacres iam libertatem nacti, ut est uerissimile, mutuo sese epulis accipiebant, ac mendacijs ingurgitabant. Talibus Philocles apud Eucratem auditis, uenio per Iouem inflato uentre, non aliter, quàm hi qui musto poti sunt, opus habens uomitu. Tum libenter alicunde magno emerim pharmacum aliquod, quod mihi obliuionem induceret eorū, quæ audiuī, ne me nonnihil earum rerum lædat in hærens memoria: nempe monstra, demones, atq; Hecatas mihi uidere uideor. PHIL. Quin mihi quoq; Tythiade, tale quiddam hic sermo tuus attulit: aiunt etenim non solum in rabiem uerti, atq; aquam formidare, quoscunq; rabidi canes mordeat, uerum etiam si quem mordicus homo morsus mon orderit, illum morsum quoq; non minus canino ualiturum, atq; eum etiam eodem modo formidaturum. Quin tu ergo uideris, quum sis ipse apud Eucratem à multis mendacijs morsus, mihi quoq; morsum illum communicasse, adeo mihi mentem demonibus impleuisti. TYCH. At bene animo simus amice, quum magnum aduersus huiusmodi res remedium habemus, ueritatem rectamq; omnibus in rebus rationem quo si utamur, nullis huiusmodi uanis stultisq; mendacijs turbabimur.

HIPPIAS, SEV BALNEVM.

VINCENTIO OBSOPHO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Balneum Hippie descripturus, principio ipsum artificem, à cognitione artium, atq; peritia commendat. Orditur autem à loco communi, ita uidelicet proponens, eos esse potissimū laudandos artifices, qui nō solum uerbis prolixè polliceri, aut de scientijs disputare soleant, sed qui ipso opere, hoc quod profitentur, prestare possint: hunc locum exemplis aliquot illustrat, deinde ad præsens institutum accommodat. Præcinct, inquit, etiam mechanici artifices maxime laudandi illi sunt, qui non uerbis tantum opera aliqua describunt, aut promittunt, sed qui re ipsa illa quàm optimè atq; artificiosissime extruunt, qualis & Hippias hic unus est, id quod opus ab eo, nempe balneum extructum, comprobatur, atq; exinde ipsum balneum describit, situm, elegantiam, proportionabilitatem operis: deinde & utilitatem & opportunitatem omnium cellarum, & laus ut in eo usum commendat.

Orditur à the
si seu loco cō
muni.

Ego uiros sapientes cū primis laude celebrandos esse existimo, quicunq; non orationes solū magna industria elaboratas, ac singulis de rebus memoriæ proditas posteris reliquerunt, sed operibus quoq; non dissimilibus ea quæ orationibus ampliter & magnificè polliciti sunt, confirmarunt. Quippe ægrotus, cui quidem pectus sapit,

ſapit, non eos accerſit medicos, qui ſuper arte multa luculente & excellenter diſputare nouerunt, ſed qui uſu medendi illam diu multumq; exercuerunt. Potior autem & maiores precij habendus eſt, ut mea fert opinio, muſicus, qui pſallendi & pulſandæ citharæ peritiā exornatus eſt, quàm is, qui tantum rhythmos & centuum harmoniam indicare nouerit. Quorſum enim attinet bellorum atque exercitus duces tibi enumerare non iniuria optimos, & præſtantiffimos hominum opinione iudicatos, quod eorum uirtus nedum in inſtruenda acie & militum animis tempeſtiua oratione accendendis & inſlāmandis eluxerit, ſed quod in prelijs quoque fortiffimè dimicando optimè ſe geſſerint, ac manu non ſecus, quàm lingua prompti memorabilia facinora ediderint. Cuiusmodi ex uetuiſtis illis Agamemnonem & Achillem, ex paulo autem recentioribus Alexandrum & Pyrrhum fuiſſe cognouiſmus. Quorſum uero iſta percenſui? Non quod alia ratione hiftoriam ædare ſtatuens, harum rerum mentionem fecerim, ſed quod ex mechanicis quoque eos laude & admiratione non indignos putem, quicunque uiſendis operibus aliquam ingenij famam ſibi parauerunt, eademq; opera artis ſuæ egregia monimenta poſt ſe reliquerunt. Quandoquidem illi, qui ſolis ſemet orationibus exercuerunt, multo iuſtius Sophiſtarum quàm ſapientium adpellationem meruerunt. Talem multorum relatu percepimus fuiſſe Archimedem, ac Soſtratum illum Cnidium, quorum alter de Ptolemaeo ſubiugato uictoriam reportauit, ac Memphim, ſine obſidione fluminis intercepti auerſione occupauit, alter ſingulari artificio hoſtium triremes abuſumpſit incendio. Tales quoque Mileſius ante illos Cræſo Lydorum regi pollicitus, exercitum ſic copede ſe traiecturum, ſua induſtria in unius noctis ſpacio Alys fluuij alueum à tergo exercitus deriuatum circumduxit, tametiſi è mechanicorum numero non fuerit, uerum alioqui magna intelligentia & ſingulari ingenij acumine præditus. Etenim, quod de Epeo fertur, commentum peruerſus eſt, qui non tantum Achuis equi machinam fabricaſſe, ſed uenacum Græcorum optimatibus in eam conſcendiſſe perhibetur. Inter hos & Hippia huius, quem noſtra memoria uiſiſſe conſtat, meminiſſe æquum puto, uiri dicendi facultate & ſtudio ita exercitati, ut cum quouis ex priſcis illis & ueteribus optimè conferri poſſit, præterea qui ingenij acrimonia atque intelligentia multum præcelluerit, quique interpretando multa perſpicuitate uſus ſit. Cæterum, opera ipſis orationibus longè præſtantiora exhibebat, & quæ arte ſua pollicitus fuerat reiſpſa abſoluta reddidit: neque uero in talibus ſaltem promiſſionibus, in quibus illi qui ætate eum præceſſerunt feliciter floruerunt, ſed iuxta geometricam quoque rationem propoſita (quod autem ſunt, linea triangulum rectè potuit deſcribere. Atqui aliorum quiſque unum quiddam ab arte decerptum, & ſingulare opus exercuit, in quo parata ſibi hominum opinione aliquis eſſe uiſus eſt. Porro ille primum rebus mechanicis perpolitus, ne diſenſionum quidem geometricarum rudis fuit, nec ab harmonicis & Muſicis alienus apparuit. Ac unum quodque ex illis una eademq; opera ita perfectè cognitum demonſtrauit, quaſi in eo ſolo cognacendo elaboraſſet. Multi uero temporis reſeſſet, eius laudare induſtriam circa radiorum, & repercuſſionum, ac ſpeculorum expreſſionem. Præterea quantā in Aſtronomia cognitione excelluerit, in qua omnes eos, qui annis eum antecēuerunt pueros eſſe oſtendit. Sed enim quæ nuper ipſe uidi opera illius induſtria elaborata, quæque mihi ſpectanti ſtuporem & admirationem incuſerunt, ea nunc in præſens referre non grauabor. Eſt enim argumentum commune, & in noſtra memoria admodum frequens, balnei ſubſtructio, ſoleria autem, & in communi illo argumento ſingularis admirationis ſpectatur induſtria. Locuſerat proriſus inæquali deformatus planicie, decliuis & arduus, quem ille occupans ex utraque parte magnopere humilem, utrinq;

Adapatio.

Descendit ad
hypotheſin et
præſens inſtitutum.Lau Hippia
à collatiōe ali
orū artificūAb opere
effectū.Descriptio
balnei.

Utrinq; soli altitudine æquauit, firmamentum munitissimū omni futuro operi subijciens, fundamentorum positione substruendi ædificij certitudinem confirmauit, fastigijs uero magnopere præruptis & præcis; & ad firmiorem coniunctionem complicatis totum opus consolidauit. Ceterum quæ substructa sunt loci magnitudinem mensuræ quantitate non excesserunt, sed ædificij proportionibus conuenientissimè atq; decentissimè responderunt, lucis ubiq; insuæ rationem constanter custodientia. Portarum altitudo latos ingressus retinens, supina magis quàm erecta ad ingredientis conuenientiam informata fuit, Ingressum uero statim domus communis excipit, sufficientem exhibens pedisequis & ministris conuersandi amplitudinem. Porro ad leuam cameræ sunt ad delicias exercendas substructæ. Proinde & ista in balneo decentissimè sunt obseruata, amœni & luce multa illustrati recessus. Deinde, domus illorum quam quidē longè præstantiorem, quàm ut lauacro conueniat dixeris, pernecessariam tamē ad melioris notæ homines & opulentiores suscipiendos. Posthanc utrinq; sufficientes exuentibus ad reponendum uestitum habitationes. Ac media domus & fastigio excelsissima, & iucundo lumine amœnissima, tres aquæ frigidæ piscinas in se complectitur, Laceno lapide exornata. Sunt etiam in illa statuae geminae ex albo lapide antiqui operis & artificij, altera quidem Sanitatis, altera uero Aesculapij. Ingressos autem excipit domus sensim ac gradatim tepescens, calore non insuui occurrente, quæ in longum porrecta, ac circum circa orbiculatim extructa est. Post hanc ad dextram habitatio est magnopere amœna & elegans, copiam delicatis & uoluptuosis unctionibus exhibens, ex utraque parte habens adytus & ingressus lapide Phrygio ornatissimè decoratos, à palestra ingredientem suscipiens. Quæ deinde hanc consequitur habitatio, omnes reliquas pulchritudine excedit & elegantia, & ad standum sedendumq; accommodatissima, & ad diutius immorandum minimè noxia: tum ad uoluntarium utilissima, & ipsa lapide Phrygio ad summum usq; fastigium expolita relucens. Deinceps uero locus thermis dicatus, lauantes excipit, Nomade lapide extructus. Porro, inter istorū habitatio omni amœnitate repleta & elegantia, plurima luce conspicua est, ac instar purpuræ floribus & uenustate renitet. Ad hæc tria labra thermarum exhibet. Porro autem tibi iam loto non integrum est per easdem habitationes regredi, sed ea quæ ad frigidam tendit uia per uaporarium lento tepore calefiscens regrediendum est. Et hæc omnia copioso lumine illustrata, & multo diei intus lucentis splendore exornata sunt. Ad hæc ipsa fastigia ab ædificio nō discrepantia, tum latitudines longitudinibus aptè coherent: in summa, multa ubiq; relictum summa cum elegantia & uenustas, & grātia. Etenim iuxta elegantissimi Pindari præceptum, opus exordientibus facie eleganti & splendida exornandum est. Hoc certè cum primis in huius domi substructione cum ipso lumine tum fenestris obseruatum est. Etenim sapiens ut reuera fuerat Hippias habitationem frigido lauacro destinatam ad Boream tendentem instituit, nec aeris meridiani expertem. Reliquas autem multum feruoris & caliditatis requirentes Notho et Euro ac Zephyri flatibus subiectas opposuit. Quid ad hæc tibi palæstras memorem, & uestes asseruantium communes habitatiunculas, cōpendiosam citra ambages usam quæ ad lauacrum ducit habentes singularis utilitatis capiendæ & in commodi utrandi gratia. Nequero quis me suspicetur opus modicum proponentem orationis lenocinijs atq; uerborum ampullis extulisse. Siquidem in rebus communibus & publicis noua elegantiae signa atq; inditia excogitare, non mediocris aut contemnendæ sapientiæ argumentum ego esse opinor. Quo in numero & hoc opus admirandi illius Hippie opera ad unguem elaboratum merito habendum est, quodq; nobis ab illo ostensum est, omnes balnei uirtutes cōplectens, utilitatem, opportunitatem, perspicuitatem, mensuræ quantitatem in omnibus aptè obseruatam, nec loci neglectam commoditatem, tum tutū lauandi

*Operatio,
qua fidem su
cit descriptiōi*

q̄ uſum exhibens. Præterea omnibus alijs induſtriæ atq; ſolertiæ officijs abſolutum, biſorum & ambituum duplicibus ſeſſibus, multarumq; p̄ianuarum patens egreſſibus. Quin etiam horarum geminis indicijs idem balneū exornauit, uno per aquam & ſonitum, altero per ſolem. His inquam uiſis nec debitam & conuenientem tam illuſtri operi reddere gratiam non inſipientis ſolum, ſed etiam ingrati, aut potius inuidi mihi uſum eſt. Itaq; ego pro uirili, cū opus ipſum tum architectum & artificem orationis meæ laudibus euexi & perſolui. Cæterum, ſi deus aliquando conceſſerit & lauandi copiam, non dubiū eſt, & alios permultos in laudum mearum partem mecum uenturos.

ALLOCVTIO, SEV BACCHIS.

VINCENTIO OBSOPEO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Preſatio quædā eſt, quales et noſtri homines in enarrandis autoribus, aut alijs rebus tractandis, ipſis oporibus præmittere ſolent. Et extant ſane etiam Ciceronis quædam, ad idem exemplum compoſitæ. Monet autem Lucianus auditores ſuos, ne ſolū compoſitionis nouitatē in ſcriptis ſuis ſpectent, neue ideo pro paruis aut contemendis illa habeant, q̄a comica, ac ſatyrica quædā, ſub dialogi grauitate tractet, ſed magis ipſam rem ſpectent: ne idem illis, quod Indis olim, accidat, dum Bacchi exercitum ut muliebrem, & à re militari alienum contemnunt. Deinde autem & ueniam precatur etati, ſi paulò uerboſior aut loquacior nonnullis fortè uideatur, factum ſuum etiam hic, collatione quadam Indorū cohoneſtans. Omnino autem multum gratiæ habent huiusmodi præſationes, ſiue cui alloquutiones ea uocare magis libet, ubi collationibus atq; ſimilibus ſuis, ipſa hypotheſis aptè reſpondet.

vo tempore Bacchus aduerſus Indos ducere exercitum inſtituit (nihil enim prohibet ut mea fert opinio fabulā uobis Bacchiæam perſentire) ferunt uſque adeo eū initio ab Indiæ incolis fuiſſe contemptui habitū, ut accedenrem etiam ſubſannarent. Magis autē temerariam illius audaciā miſeratione proſequendā eſſe opinabantur, tanquā actutū ab elephantis proculcandum, ſi acie inſtructa illis occuriſſet. Si quidem inaudiuerant, ut ego exiſtimo, ab

*Exemplum
Bacchi cōtra
Indos exerci-
tum ducētis.*

exploratoribus abſurda & monſtroſa de illius exercitu renunciantibus, quem admodum eius phalanx & cohortes & mulieribus inſanis & furentibus collectæ forent, thyſo redimitis, pelles ceruinæ indutis, & haſtas quaſpiam paruas gerentibus nulla acie ferri acuminatas, & illas ex thyſo conſectas: tū ſcuta quæpiam leuia & reſonantia, ſi quis ſaltem uel leuiter attigſſet. Quippe clypeis aſſimilabant & tympana, eſſe præterea in exercitu iuuenes quoſpiā agreſtes et nudos, qui ſaltarent chordaca, caudas habentes & cornua, qualia ferè hœdis recentatis ſolent ſuccreſcere. Ipſum autem ducem illorum in curru uehi iunctis pardalibus, imberbem admodum, ac ne tantillum quidem per genas herbeſcente barbitio pubeſcentem, cornigerum, racemis coronatum, mitra purpurea comam inuolutum, ac aureos corhurnos indutum. Cæterum, ſecundas ducendū exercitus partes obire duos alios, unum quidem breuiſtaturæ ſenunculum, corpore perobeſo & uentricoſo, ſimijs naribus deformem, auribus magnis & arrectis, tremulum, ſcipioniſanitentem, pandum aſellum ut plurimum equitantē, amiſtum crocoto, & hunc uehementer fidum illius in ordinanda acie ſocium. Alterum uero hominem monſtroſum, inferioribus corporis partibus hircum referentem, crura crinitum & cornigerum, profunda in ſuper barba inſignem, iracundum, & animo ad furorem propenſo præditum, altera manu ferentem fiſtulam, dextra uero incuruum baculum, ſemet attollentem, ac totaſtra circumſaltantem.

saltantem, quem mulierculæ exterrere solent, comasque uento diffusas concutere, quories accesserit, neque non uociferare euohe. Quo nomine, ut mihi coniecturam facienti, uisum est, dominum suum compellunt. Itaque greges à mulieribus iam discerptos esse, & oues adhuc uiuentes dilaniatas, quippe illas crudiuoras esse planè uidebant. Hæc cum Indi & rex illorum speculatoribus annuntiatis cognouissent, sublati, ut par erat, cachinnis ridebant, iamque nequaquam contra exercitum educere, aut instructis ordinibus obuiam procedere illis deliberatum erat. Sed reputabant, si cominus mulierculæ in eos impressionem ac impetum essent facturæ, illis & uincereturpe esse, & mulieres insanientes nec dare unà cum duce effoeminato, ac sene modico & uinoso, adiuncto etiam alio semiuiro milite, nudisque sultatoribus per omnia ridiculis facinus esse parum memorabile. Postea uero quàm Bacchus regionem incendijs deuastare, & uiris deuictis ciuitates igne absumere, ac syluas incendere annuntiatus est, iamque in breui temporis spacio tota Indorum regio flammis conflagraret (etenim ignis Baccho iam usque à fulmine paterna sunt arma) ibi iam citra moram armis induti, coactis elephantibus & infrenatis, & turribus desuper positis aduersus illos mouerunt aciem, etiam dum hostilem exercitum extremè contemnentes, & iracundo animo ferocientes, neque non elephantis comminuere atque proterere properantes, ipsis cum castris imberbem illum imperatorem. Postquam uero propinquiore facti sunt, & utraq; acies utriusque esset spectaculo, Indi locatis ante exercitum elephantis phalangem adegerunt. Ceterum, Bacchus ipse in medio strenui imperatorisungebatur officio, cuius dextrum cornu Silenus, sinistrum Pan regebat. Porro autem Satyri manipulares constituti ordinibus instruendis erant intenti. Signum omnibus erat Euohe. Statim uero percussa tympana instrepuerunt, ipsæque cymbala classicum cecinerunt. Ac è satyris quispiam correpto cornu carmen quod Orthium dicitur, occinebat. Tum Sileni assellus hianti atque diducto rictu martium quiddam atque terribile derudijt. Ipsæ uero Manades cum ululatu facto in eos impetu incurserunt, succinctæ draconibus, atque exsummis thyrsis ferrum denudantes. Indi autem & elephantés illorum ilico declinantes nullo seruato ordine in fugam se dederunt, neque intra teli iactum consistere sustinuerunt. Ad postremum autem omni uicincti atque subacti sunt, & capti uicincti ab ijs quos paulo antè contemptim subsannauerant, re ipsa experti quàm non oportuerit prima statim fama adductos, peregrinum exercitum contemnere. Sed quid ad Bacchum ille Bacchus, dixerit aliquis? Quia permultum hi uidentur (ac per Gratias uos oro, ne me insanire aut prorsus remulentum esse suspicemini, si mea cum Dijs immortalibus contulero) idem erga orationum nouitates cum Indis perpeti, quemadmodum & erga meas. Existimantes enim, satyrica & ridicula quædam, nimiumque comica apud nobis audiri, talibus fidem habuere, atque haud scio quam illi de me opinionem induerunt. Alij ne exordium quidem assequuntur, quasi parum necesse sit uinosis & lasciuis mulierculis, & saltationibus satyricis ad elephantés descendentes. Alij uero, tanquam alicuius rei gratia uenissent, thyrsi loco inuento ferro, neque sic laudare audet inaudita rei nouitate perterriti. At ego fidendi animo illis annūcto, quod si in præsentia quoque ut antea facere consueuerunt festiuitatem spectare sæpe uoluerint, ac ueteres compotores recordati fuerint consuium bacchanalium tunc temporis celebratorum, neque Satyros, aut Silenos contempserint, sed æquo largius ad satieta-tem usque ex cratere illo hauserint, & illos bacchico numine afflatos indecorè in sanituros, neque non per sepe nobiscum Euohe dicturos. Itaque illi, liberum enim est audire, quicquid animo suo gratum fuerit, faciant. At ego posteaquam adhuc in India peregrè uersantur, statim & aliud quiddam earum rerum quæ illic aguntur, quod non ualde à Baccho abhorrebit, neque à præsentis instituto alienum erit, percensere. Inter Indos quos Machlæos uocant, qui leuini Indi fluminis

Adaptatio.

Aliud exemplū, eorū qui ex fonte Sileni bibunt.

litus

littus, si ad fluxum illius respexeris, incolunt atque depascunt usque ad Oceanum porrecti. Apud hos lucus est, in loco sepibus obturato & angusto, circumtecto tamen. Quippe thyrsorum & uitium ubertas ibi prouenientium locum opacitate sua pulcherrime inumbrat. Eo ipso in luco tres fontes sunt aquae elegantissimae & lymphidissimae. Quorum unus Satyris, secundus Pani, tertius Sileno sacer est. Ingrediuntur uero in lucum Indi quorannis semel, diei solennitate deum celebrantes, bibuntque de fontibus, non tamen indiscriminatim omnes de omnibus, sed iuxta aetatem. Nam iuuenes ex eo qui Satyris sacer est, uiri ex Panico, porro ex Sileni fonte ij qui in mea aetate constituti sunt. Itaque quae pueris de fonte bibentibus accidunt, aut qualia designent uiri iam numine Panos afflati, per longum esset enumerare. Ceterum qualia senes faciunt, ubi iam aqua pota inebriati fuerint, non alienum esse opinor narrare. Senex simulatque haustam de fonte aquam biberit, ac eundem iam Silenus ipse inuaserit, ilico ad prodigium usque obmutescit, hominem cui graue sit caput aut ebrium per omnia referens. Post id ex improviso uoce clara & loquela graui, cum spiritu dulci rumpit silentium, ac subito est mutissimo sit loquacissimus. Sed nec oburato ore illum compescueris, quo minus non continuis uerbis disfluat, longasque orationes contexat. Et profecto quaecumque dixerit, prudenter & ornate dicta sunt, ac iuxta Homericum illiorem hybernis niuibus consimilia differit. Neque uero, sufficienter eos cygnis secundum aetatem conferre possis, sed uocum densitate cicadas imitantur ac referunt, ac rotundum quiddam componunt in profundam usque uesperam. Inde iam discussa ab illis ebrietate conticescunt, & ad antiquum morem redeunt. Ceterum quod inter haec maxime omnium admirandum est, nondum exposui. Quod si senex imperfectam, quam inchoauit orationem reliquerit, neque solis occasu interueniente & temporis angustia exclusus eandem ad finem deduxerit, degustata iterum in annum subsequentem aqua, deinceps cetera percurrens orationi inchoatae adiungit, quae superiori anno dicentem non in tempore destituerat ebrietas. Istis ego me ipse scommatibus Momus instar ludere uolui. Et per Iouem nequaquam amplius affabulationem adducam. Iam enim haud dubie uidetis me fabulae esse persimilem. Quare, si quibus in rebus delinquentes hallucinati sumus, in causa fuit ebrietas. Sin prudenter & cordate dicta sunt quae produximus, constat Silenum nobis fuisse placatum & propicium.

Iliad. γ.

Adaptatio.

PRAEFATIO, SEU HERCVLES

GALLICVS.

D. ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Praefatio est eiusdem rationis, cuius & superior, nisi quod, quantum ad argumentum attinet, rationem & causam hic reddit, cur natus iam grandior, adhuc in eloquentiae exercitatione uersetur, studium atque aetatem suam exemplo eo defendens, & ut ipse ait, etiam consolans, quo apud Gallos si ipsa eloquentia depingitur. nimirum Herculis, eiusdemque iam senioris imagine. Pingit autem imaginem seu typum eum, à sacerdote quodam Gallorum, quales ea etate Druidae fuisse perhibentur, explicatam, & singulorum picturae eius membrorum rationem sibi traditam esse. etiam Homeri atque aliorum poetarum locis, utpote à perito Graecarum literarum additis. De quibus in ipso orationis contextu ac serie uideri satius est, quam hic pluribus immorari.

HERCVLEM Gallilingua gentis uernacula Ogmium uocant. Porro deum ipsum noua quadam atque inusitata figura depingunt: de crepitus est apud illos, recatuaster, reliquis capillis, si quae reliqua sunt, planè canis, cute rugosa, & in aeternum exusta colore, cuiusmodi sunt nauae isti senes. Charontem potius aut Iapetum quempiam

Imago Herculis apud Gallos, exprimens typum eloquentiae.

ex his qui apud inferos uersantur, diceret. In summa, quiduis potius quam Herculem esse conijceres ex imagine. Atque tali specie quæ sit, tamen Herculis ornatu gerit, ut qui tum leonis exuium indutus sit, tum clauam dextera teneat, tñ pharetram humeris aptatam portet, tum arcum tensum læua prætendat: denique modo omnibus Hercules est. Hæc equidem arbitrabar in Græcanicorū deorū contumeliā perperam facere Gallos, quū eum eiusmodi fingerent effigie, quo nimirum illum talibus picturis ulciscerentur, quod olim in regionem ipsorū incurfasset, prædas agens id temporis, quū Geryonis armenta uentigans, Occidentaliū gentium plerasq; regiones peruastaret. At nondum etiam dixi, id quod erat in imagine maximè nouum atq; mirandum: siquidem Hercules ille senex, ingentem admodum hominū multitudinem trahit, omnibus ab aure reuinctis: porro uincula catenulæ tenues auro electrōue confectæ, pulcherrimis istis monilibus adsimiles. Atqui quū uinculis usque adeo fragilibus ducantur, tamen neq; de fugiendo cogitant, quū alioqui cōmodè possint, neq; prorsus obnituntur, aut pedibus aduersus trahentē obtendunt, sese resupinantes: uerū alacres ac læti sequuntur, ducentē admirantes, ultrō festinantes omnes, & laxatis funiculis etiam ante uertere studentes, perinde quasi grauitè laturi, si soluerentur uinculis. Ne illud quidem pigebit referre, quod mihi uidebatur omnium absurdissimum: etenim quū nō inueniret pictor unde catenulæ summæ ansas neciteret, uidelicet dextera iam clauā, læua arcū tenente, summam de i linguā perterebrauit, atq; ex hac religatis catenulis eos trahi fecit. Ipse nimirū ad eos qui ducebantur, uultum & oculos conuertebat, arridens. Hæc ego quū diutius assistens essem contēplatus, admirans, hæsitans, indignans: Gallus quispiam, qui propius astabat, nostratiū literarum nō indoctus, id quod declarauit, quū Græcanicam linguam absolute sonaret, philosophus opinor ex eo genere Philosophorum, quod apud illos esse fertur: Ego tibi hospes, inquit, picturæ istius ænigma explicabo: nam uidere uehementer ad eam attonitus ac stupefactus. Orationem nos Galli nequaquā arbitramur esse Mercurium, quem admodum uos Græci, uerum Herculi illam tribuimus, propterea quod hic Mercurio lōgè robustior extiterit: nam quod senex fingitur, nihil est quod mirere. Si quidem una facundia consueuit in senectū demum absolutum uigorem ostendere, si modò uerum uestri dicunt poëtæ:

Obduci iuuenem densa caligine pectus:

Contra senectam posse quiddam dicere,

Rudi iuuenta melius ac præclarior.

Hinc uidelicet apud uos & Nestoris linguam elle profluit, & Trojanorum concionatores lirio essamædunt, uidelicet floridam quandam uocem: nā liria si satis commemini, flores appellantur. Proinde quod ab auribus uinctos ad linguā trahit senex hic Hercules, qui non aliud quàm ipse est sermo, ne id quidem debes admirari, qui quidem non ignores linguæ cum auribus esse cognationem. Neq; uero ad contumeliā illius illud pertinet, quod ea pertusa est: nam memini, inquit & Iambicos quosdam uersiculos è comœdijs apud uos discere:

Siquidem uiris loquacibus

Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodem hanc in summa habemus opinionem, ut quisquid egit, id oratione facundiaq; confecisse puremus, utpote uirum sapientē, ac persuadendo pleraq; sibi subegisse. Iam tela illius nimirum rationes sunt acutæ, missiles, citæ, atq; animā fauciantes: unde pennigera dicta uos quoq; nominatis. Hactenus Gallus. Ac mihi quidem quum huc me conferens mecum inter eundem perpenderem, num decorum iam esset, ut tam grandis natu, quiq; iam pridem ab his doctrinæ certaminibus memet abdicassem, rursus me tam multorum iudiciū calculis exponerem iudicandum, in tempore subiit animum meum eius picturæ recordatio: nam antehac uerebar, ne cui uestrū uiderer hæc admodum pueriliter agere, quasi

Elegans transilio per simulationem.

Alia eiusdem rationis.

Druidæ intelligit. Explicatio imaginis.

Adaptatio ætatis ac studiorū suorum.

quasiq; præter ætatem iuuenari. Proinde ne quis Homericus adolescentulus illud mihi impingeret dicens:

Aetiam perijt tua. Tum illud:

Acte corripuit cariola senectæ, minister

Inualidusq; tibi, & segnes tardiq; caballi:

Videlicet eo scommate pedes meos notans. Verum quoties senex ille Hercules recurrit animo, ad quiduis adducor ut faciam, neq; me pudet hæc audere, quum sim ipsi æqualis imagini. Itaq; robur, celeritas, forma, & si qua sunt alia corporis bona, ualeant, cumq; his tuus o Teie uates, Cupido, ubi me mento subcano uide rit auro rutilantibus alis, si uidebis, uel aquilas præteruolet: neq; laborabit Hippoclidès, imò nunc uel maximè tempestiuum fuerit, facundia repubescere, florere, uigere, & quā licet plurimos abauribus ducere, ac sapius arcu ferire: quandoquidem periculum non est, nequando quis præter spem pharetram inanem reperiat. Vides quibus modis ætatem meam, meamq; senectutem ipse cōsoler animemq;, adeo ut non sim ueritus nauim iam olim in terram subductam, denuo refellere, suisq; instructam armis, medium in pelagus demittere. Contingant autē à uobis o dij, afflatus secundi, quando nunc uel maximè, præsentē bono atq; amīco uento nobis est opus: quo si digni modo uidebimur, in nos quoq; dicat aliisquis Homericum illud:

Quos profert senior pannis è uilibus armos.

DE ELECTRO, SEV CYGNIS

VINCENTIO OBSOPOEO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

ET hæc superioribus consimilis præfatio est, in qua se ipsum ac scripta sua extenuat, adhibita similium, ne fabule eum, quæ de Electro ac Phaëtonte, ac cygnis Eridani, à poetis traditur, quàm ut falsam, ac falsam, præsens experientia ostendit, ita se uereri quoq; ait, ne conceptam de se opinionem auditorum, præsentia imminuat, ac falsam coarguat. Commendat tamen interim eo nomine orationem suam, quod simplex sit, et minimè Cygnis illis Padanis ac fabulosis, quod ad canoritatem spectet. similis, neq; etiam illorum fucatis scriptis, qui dum electrum, atq; aurum, et speciosa omnia affectant, Eridanum istum, ac cygnos poeticos, uanitate, ac sumo longè excedant.

¶ AM super electo poetæ commentisunt fabulam, ea & nobis planè persuasissimè fecit, esse scilicet in ripis Eridani populos, quæ lachrymantes illud destillarēt, Phaëtontē lugentes, easdemq; Phaëtontis sorores fuisse populos. Deinde iuuenis casum luctu prosequētes, in arbores fuisse cōmutatas, atq; etiamnum è lachrymis illarū electrum defluere. Hæc inquam cum poetæ canentes audissem, in spem ueniebā, ut siquando ad Eridani littora delatus essem, unam accedens ex arboribus, ac recluso sinu & cortice, nonnullas me suscepturum lachrymas, ut ego quoq; electrum possiderem. Et sanè non multo antè alterius negocij conficiendi gratia ea in loca iter habens deueni, & erat mihi cōmodum transiendus Eridanus, neq; tamen cum diligenter omnia loca circumcirca oculis obissem atq; perlustrassem, aut populos uidi, aut electrum conspexi, sed Phaëtontis nomen ne notum quidem erat incolis. Exquirente tandem me atque interrogante, quando uero ad populos electrum de se præbentes deuenimus, riserunt nautæ, atq; manifestius si quid uellem iubebant proloqui. Et ego illis fabulam ordine percensui, Phaëtonta fuisse Solis filiū, & hunc ubi iam adoleuisset, à patre postulasse, aurigandi copiam sibi faceret, ut unius diei cursum &

*Narratio quæ
super fabula
Eridani, et
eadem falsa
deprehensa
fuerit.*

ipse conficeret. Cæterumpatrem filij precibus annuisse, ac postulata præstitisse, hunc autem inter aurigandum è curru delapsum & deiectum perisse. Porro illius sorores lugentes eo loco alicubi, inquam, apud uos, ubi delapsus est apud Eridanum in populos fuisse transformatas, & iam fratrem lugentes electrum lachrymando emittere. Quicunque, inquit, hæc tibi dixit, uanum eum hominem fuisse adparet, teq; dolis produxit & mendacijs. Nos uero neq; aurigam uilum delapsum nouimus, neq; ex penes nos sunt, quas tu iactas, populi. Quod si quid eiusmodi apud nos esset, num putas duorum obulorum gratia nos ita laboriose remigaturos, aut nauigia aduersus fluminis impetum tracturos: quibus promptum esset minori negotio & sudore ditescere, populorum lachrymas colligētibus? Hæc cum dixissent, non mediocriter sanè nautarū dictis sum pudore affectus. Confusus autem obticui, quod reuera puerile quiddā passus fueram, habita fide poetis, adeo monstruosa mentientibus: quippe quibus studio est nihil sani dicere, aut literis prodere. Vnica igitur hac spe, nec illa modica turpiter deceptus, indolui, nō secus atq; si è manibus electrum deperdidissem: nimirum, quā iam mecum deliberabam, quomodo illo potissimum uti uelim. Porro autem illud planè pro certo apud illos inuentum iri opinabar, nempe cygnos complures in fluminis litoribus modulantes. Acrursus nautas interrogo, adhuc enim nauigabamus: Atqui cygni, quando tandem propter fluuium consistentes dulcem illum concentum uobis absoluunt, ex utraq; parte litoris? Siquidem & illos Apollinis assessores fuisse perhibent, homines canendi peritia, & suauitate excultos & celebres, post id in aues esse commutatos, eamq; ob rem etiam nunc cantibus & modulis indulgere, nec dum Musices esse oblitos. Illi uero sublato risu: Tu quidem, inquit, o homo nunquam ne hodie finem facies patriam nostram, & fluuium mendacijs infamandi? Nos equidem semper remigandi studio operam dantes, ac penè omnem à puero ætatem laboribus in Eridano consumentes, paucos nonnunquam cygnos conspeximus in fluminis paludibus, quī incomptam & inamœnam uocem, & sonum parum firmum ædere solebant, ita ut coruos aut graculos cum illis collatos, Sirenas esse confirmare possis. Cæterum, dulce quiddam & optabile, ut tu dicis, ne in somnio quidem canentes unquam audiuiamus. Itaq; demiramur, unde nam ista de nobis conficta in hominū opinionem uenerint. In multis etiam, alijs facile ac promptum est credētes decipere, ijs quibus singula quęq; iusto magnificentius narrare atq; extollere moris est. Quare & ego nunc de me ipso in metum uenio, ne & uos, qui nuper uenistis, ac nos primum audistis, electra quæpiam aut Cygnos apud me inuenturos sperantes, tandem nō multo post abeat, & eos qui uobis magnifica de me sunt polliciti, subfannetis, multas eiusmodi uerborum diuitias in orationibus meis repositas affirmantes. At ego Deos testor, talia me ipsum de orationibus meis superbè & magnificè iactantem, neq; à uobis neq; ab alio quoquam unquam auditum esse, neq; post quenquam ita insolenter agentem auditurum fore. Neq; tamen fieri potuisse nego, ut in alios non paucos incidas quospiam Eridanos, quorum orationes non electrum solum, sed aurum quoq; destillat, qui longo intervallo uocis dulcedine cygnos superant poeticos. Mea uero dicēdi ratio quā simplex sit ac minimè fabulosa uideris, neq; ullam habet modulationem admixtam. Quo circa uidendum est, ne idem tibi imprudenti cōringat, maiore de nobis spe animo concepta, quod per sæpe solet accidere sub undis aliquid spectantibus. Si quidem existimantes tantæ magnitudinis illa esse, quanta illorum adparent obtutibus, dilatante umbra splendorem, quibus iam subtrahitis, multoq; minoribus inuentis, discrutiantur animo. Iam ergo tibi prædictum sit, ut effusa aqua ac meis reuelatis, nihil magnum expectes te hausturum, antè te ipse ob spem falso conceptam condemnabis.

Adaptatio ex
pectatione &
opinionis de
se cōtempta.

Cōmendatio
sua orōis à
collatiōe alio
rum et cause
qualitate.

Aliud simile,
quo sua exte-
nuat.

Multa

MVSCAE ENCOMIVM.

ARGVMENTVM.

Declamatio est, ex eorū genere, quæ exercē di ingenij caussa tractari solent, ad oxapleraq; & ipso argu-
mento, dicentē parū iuvantia. Quæ statim ab initio inde sophistas tractasse, etiam ex Isocrate appa-
ret, qui in exordio de laudibus Helene, inutilem ac intempestivā in rebus frivolis, & à communi usu alienis,
diligentiam illorū ob id reprehendit. Quamquam videtur Lucianus discipulorū magis, quā sui ostentādi
caussa, huiusmodi argumenta tractasse: nempe ut horū exemplo, etiam ad scria copiosiores, & ad inveniendū
promptiores illos redderet. Et ex superioribus præfationibus satis apparet, illis tū temporibus cum hæc scri-
beret, rhetoricam publicē professum esse, siue hoc in Gallia, ut quidē ex Hercule aliquo modo cōiecturam fa-
cere licet, siue etiam alio aliquo loco. Porro autem tanta diligentia omnia persecutus est, quæcūque de musca
dici, aut inveniri possunt, ut vix aliud copiosius quicquam in hoc genere tractatū reperias, adeo, ut si explica-
re oratiōe, atq; amplificationibus illustrare singula voluisset, planē illud, quod ipse in fine uereri se ait, ex mus-
ca elephantem fecisset. Principio enim quæcūq; ad corporis habitum, formam ac membra, & ad usum item
eorū pertinet, ita singillatim persequitur quæq; ut nihil prætermissum possis dicere. Deinde uero & ad inte-
riora, & ad animum transiens, prudentiam quandam & fortitudinem in illa cōmendat, adhibitis etiā ad hoc
testimonijs Homeri. Postremo neq; illa intacta reliquit, quæ quasi à fortuna accepisse uideri potest, ut Remini-
scentiā istam, ob quā cū Hermotimo Pythagorico cōfert quoq; illam, Deinde & uictus, & diete rationem,
& quod aliquando ex hominibus transmutata fuit, & eodem nomine etiam formina quædam appellata fue-
runt. & alia, quæ in contextu ac serie orationis facile cuius apparent.

MVSCA est sic minima uolucrum, ut possit cum muscellis & culici- Cōmendatio
bus comparari: sed tanto illis est maior, quantum ipsa ab ape relin- corporis &
quitur. Pennata est autem, non eo modo quo ceteræ uolucres, qua externarum
rum hæc quidem pennas in toto habent corpore, hæc uero ueloci- rerum.
bus utuntur & perniciousis. Sed ex pelliculis sunt illi pennæ,
quemadmodum locustis & cicadis & apibus, sed tanto molliores habet pennas,
quanto Græca uel tenuior & mollior est Indica. Si quis muscam diligenter in-
spiciat, quando in sole alas expandit & concutit, uarijs eam pictam coloribus ut
pauones uidebit. Est illi uolatus non continuo pennarum remigio ut uespertili-
onibus: neq; saltu, ut locustis: neq; cum stridore, ut uespis & crabronibus, uerum
flexilis ad quamcūq; aëris partem se moueat. Adde quod non uolat quietē &
cum silentio, sed cum cantu & melodia: non item immitē & sæuē quemadmodū
culices & muscellæ: neq; cum graui fremitu apum, aut uesparum horribilem o-
stentans sonū, & minacem, sed tanto uolat his suauius musca, quanto sunt tuba
& cymbalis tibie dulciores. In reliquo uero corpore caput quidem tenuissimum
collo continetur, & est uersatile, non compactum & affixum humeris, ut est lo-
custarum. Oculi uero prominent, qui cornu plurimum habent. Pectus est benē
compactum. Sunt ei innati pedes, non ut uespis astricti ualde & cōplexi. Aluus
autem minuta est & ipsa, & thoraci etiā similis, zonas latas & squamas habens.
Ulciscitur tamē non aculeo ut apis & uespa, sed ore & proboscide, quam & ip-
sa eodem modo habet uel elephantis, præpasciturq; & assumit, & inhærens con-
tinet concauo uase in summitate proboscidis: ex ipsa uero dens foras prominet,
quo pungens bibit & lac. Sed dulcis & suauis est ipsi uel sanguis non magno cū
dolore haustus, eorum quos pupugit. Sexipes uero est: quatuor solis incedit, du-
obus autem anterioribus etiam ut manibus utitur. Videres igitur ipsam gradi-
entem quatuor, atq; edulium aliquod tenentem sublimē manibus, more ualde cū
humano, atq; ut nos. Nascitur autem non statim talis, sed uermis ab initio, uel ex
hominibus mortuis, uel ex alijs animalibus: deinde sensim & pedes effert, & pro-
ducit alas, fitq; ex reptili uolucris, & concipit paruum uermem, qui musca fit:
postea conuiuia autem & contubernalis, & commensalis hominum, degustat

omnia, præter oleum: mortem enim ei affert epotum oleum: & tamen brevis est uita, ualde enim angusta data est illi uita. Luce plurimum gaudet, & in hac ciuilitate uersatur: nocte uero quiescit & silentium agit, & neque uolat, neque cantat, sed contrahit se, & non mouetur. Non paruam esse eius intelligentiam queo dicere, cum insidiatorem & hostem suum araneum effugiat: insidiantem enim & obseruat, & contra intuetur, declinans illius impetum, ne capiatur irretita, & in bestiolæ incidens casses. Fortitudinem enim & robur ipsius non oportet dicere, sed Homerus poetarum maximus cum quæreret, quonam modo laudaret Heroum optimum, non leoni, pardoue aut apro comparat robur illius, sed audaciæ muscæ, & intrepiditati, & conatus magnitudini: neque enim audaciæ, sed fiduciæ esse illi refert. Quamquam ista (inquit) repulsa, non desistit tamen, sed est appetens morsus. Sic autem laudat magnopere muscam & amplectitur, ut non semel, neque paucis in locis de ea meminerit, sed sæpe exornat sic carmina commemorata musca: nunc enim gregarium eius uolatum ad lac exponit, nunc autem Mineruam curanti matri dormientem infantem comparans quando à Menelao telum repellit, ne ad lætalia loca incidat, muscam rursus ducit in exemplum, At qui pulcherrimo eas adiectiuo ornauit cantatrices confertas appellans, & cum gregem earum gentem uocat. Sic autem fortis est, quod mordens aliquid, uulnerat, non hominis solum pellem, sed & bouis, & equi: elephantem quoque mœrore afficit in illius ingressa rugas, & pro magnitudine proboscidis lacerans. Coitus uero & uenere eorum, & nuptiarum est ipsis multa libertas, nec, ut galli, cum in scenderit mas statim resiliuit, sed uehitur à foemina diu, fertque illa sponsum, conuolantque: nec aerium illum coitum uolatu destruunt. Obruncata uero capite musca plurimum uiuit parte reliqua corporis, respiratque. Quod autem est maximum in natura ipsarum, non est silentio prætereundum, quod Plato in sermone de anima, deque animorum immortalitate solum præterisse mihi uidetur, mortua enim musca super infuso cinere reuiuiscit, & noua ei generatio quædam atque ab integro alia fit uita, ut uerè persuasum sit omnibus, quod illos quoque immortalis est animus: siquidem & digressa reuertitur iterum, & agnoscit, & suscitatur corpus, muscamque uolare facit, & uerificat de Hermotimo Clazomeno fabulam, quod sæpe cum reliquisset eum anima, per se ipsam ibat peregre, deinde reuersa implebat iterum corpus, & suscitabat Hermotimum. Et quanquam ociosa & remissa est musca, uelcitur tamen quæ laborantur ab alijs, & plena ubique est ei mensa: nam ipsi & capræ mulgentur, & apes, non minus muscis laborat quam hominibus, atque huic coci obsonia condiunt, & degustat antequam ipsi reges, deambulansque per mensas unà cum ipsis conuiuatur, & simul uelcitur omnibus. Tugurium autem seu nidum non in uno loco constituit, sed errabundum uolatum tollens, mox Scytharum ubi à nocte deprehensa fuerit, ibi & domum facit & lectum. In tenebris uero, ut dixi, nihil operatur: neque dignum putat aliquid latens efficere, neque quid turpis facere existimat, quod in luce factum, sit ipsi dedecori. Ait uero fabula perpulchram olim mulierem fuisse muscam, loquacem tamen & garrulam & cantatricem, & in amore contendisse cum luna ambas eodem tempore Endimionis: deinde cum dormientem adolescentulum assidue excitaret, frivola loquens & cantans, & circa ipsum lasciuiens egrè illum tulisse: lunam uero iratam in hoc animal transmutasse muscam, Et nunc propterea omnibus inuidere somnum, qui dormiunt Endimionis memorem, & adolescentulis præcipue & teneris, Morsus autem ipse & cruoris auditas non rusticitatis, sed amoris est & humanitatis signum: nam eo quo potest modo fruitur, & ex pulchritudine decerpit aliquid. Fuit etiam apud antiquos mulier quædam cognomento musca, poetria per quam formosa & docta, & alia per insignis Atheniensium meretrix, de qua ait poeta comicus: Ad cor usque eum musca mordebat. Sic autem neque comica gratia dedignata est, neque muscæ nomen exclusit à scena, neque pudebat parentes hoc nomine fili-

as appellare. Tragedia uero magna etiā cum laude de musca meminit, sic in his: Graue quidem & molestum est forti robore Saltare muscam in uirorum corpora, ut exde impleatur; uiros autem armatos hostilem hastam timere. Multa etiā de musca Pythagoræ possem dicere, nisi nota omnibus esset historia. Nascitur & maximæ quædam muscæ, quas militares multi adpellant: nonnulli uero canes sonitu asperrimæ, & uolatu uelocissimæ. Hæ & longissimæ uitæ sunt, & tota hyeme incibatæ perdurant, contractæ præsertim & connexæ tectis & culminibus. In quibus & illud est admiratione dignissimum, quod utrunq; & fœminarum, & marium faciunt, conscenduntq; uicissim, ut Mercurij & Veneris filius, qui mista natura fuit, & duplici forma. Possem etiam adhuc multa dicere, sed finiam orationem, ne uidear secundum prouerbiū, ex musca elephantē facere.

Musca Pythagoræ filia.
Suidas.
Species muscarum.

ADVERSVS INDOCTVM, LIBRO=

AVM LONGA SUPELLECTILE TVMENTEM, SERMO.

ANASTASIO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

A Cerba quadam irrisione obiurgat, ex popularibus suis, ut uidetur, quendā, diuitem, & multos undiq; libros commercantem, ceterū indoctum, & nullis bonis studijs conuersatū. Illud ostendens, quod non librorum copia, & speciosa supellex, sed assidua ac diligens lectio, doctum faciat. Atq; ab hac propositione statim exorditur quoq; ut dicat, Errare illū, si quia libros multos ac pretiosos habeat, propterea se putet, inter doctos ac eruditos recensendum esse. Rationes sumuntur à causis, & qualitate personæ, uidelicet quoniam ipse prorsus literarum ignarus sit, & nō libri, sed librorū lectio eruditos faciat, perinde ut nec arma militem, sed animus præfens, & utendi peritia. Atq; hoc argumentū postea multis similibus & exēplis, per inductionem amplificat, quorū pleraq; eiusmodi sunt, ut miram elegātiā ac festiuitatem habeant. Postea autem & factum illius in suspicionem uocat, & à causis finalibus criminatur, quas ipsas quoq; ut uanas & indignas pleraq; cōfutat, & irridet, præcipue ultimam, qua uidebatur Imperatoris, seu regis, ut ipse uocat, gratiam ambire: quā & à circumstantijs personæ refellit, & stulticiā illius comparatione quadam depingit. Ad postremum graui ter atq; acerbè obiurgat illum, & cōmonet quibus rebus relicto hoc inuili coemendorum librorum studio in quibere potius debeat, quo uidelicet & rei consulat, ac famæ ipse suæ.

A crede mihi, quod tu putas, haud ex eo consequere quod agis, Persuasum enim cum habeas futurum, ut si omnī studio optimos undiq; libros coemeris, ipse quoque inter doctos ac eruditos ponaris. Planè tibi diuersum accidit, atq; hoc demum argumento, tua inscitia & inertia uulgo proditur. Tamen si profectō optimos codices minimè comparas, sed ut quisq; à bibliopola latidatus est, fidem habes, ac prorsus qui hæc de libris mentiuntur prædam te faciunt, istisq; codicum cauponibus pulchrè paruas thesaurus. Nam quo pacto tu queas dinoscere ueteres ac eximios, aut futiles & putidos? nisi inde conijcias, quod atroci ac mutili, inq; his dijudicandis blattis tineisq; utaris æstimatoribus: qui enim credam liquido ac certō hæc te posse peruidere? Et ut dem tibi hanc cognitionem perspectam, ac tenere quæcunq; Callinus pulcherrimè, aut ille laudatus Atticus omni cura absoluta descripserunt, quid hinc tibi commodi redit hominum ineptissimè: qui neq; scriptorum speciem consideras, neq; profectō magis tui scis, quàm cæcus frui pueri uenustissima facie. Ac tu apertis quidem oculis, & me hercle ad tædium usq; libris incumbis, & nonnulla ualde festinata lectione percurris, ut sæpe lumina os anteuortant, sed hoc non etiam satis est, nisi noris uirtutem quoq; totius & uitia Orationis, sensumq; scriptorum intelligas, & quæ structura sit uerborū, & quā ad certam quandam minimeq; fallacē amulim

Exorditur statim à propositione.
Correctio.

Confirmatio à causa.

Permissio.

A cōtrario de cōmodat similitudinem.

Tractat colla-
tionem.

Redit ad ar-
gumentum.

Ab absurdo.

Inductionis
συνληπτικὴ
Platonica, p-
posito et locu-
pletāde ora-
tioni accom-
datissima.

κομπό-
ρη.

Narratiuncu-
la seu δυνῆ
ματὰ et pre-
nata artificio-
sissime cōpa-
rationes.

cuncta autor exegerit mox cernas, ambigua, syncera parum ac concinna: Quid mihi respondebis. Num hæc nosse te, cum nunquam didiceris? An uerò sicut ille quondam pastor, aureum ramū à Musis, tu quoque accepisti? Sed Heliconæ certè, ubi Musas habitare aiunt, non ita es à puero instructus, ut audieris opinor unquam nominari, & meminisse Musarum tibi religio esto. Nam cum pastore sanè, quanquam aspero & multo sole deformato non piguit has congregari, at qualis es. Quæso uero te per Libanitiden, concede hoc mihi, ut quædam tuorum facinorum prætermittam, talis inquam, ne aspectum quidem, sat scio, ferrent, ac potius myrto uel malua cæsum sua sede eijcerent, ne Olmeum aut Caballi fontē quibus gregibus sanè horumq; magistris sitim sedare permissum erat, polluat. Non credo te esse tam impotentem, tamen si in huiusmodi nimis quàm es fortis, ut ausis affirmare bonis literis te fuisse imbutum, aut studuisse unquam, ut uerè probatos codices tibi faceres familiares, uel quod hic tibi præceptor extiterit, aut ad illum discendi gratia te contuleris. Et nunc omnia illa uno hoc te consecuturum spes est, si ingentem librorum acervum congefferis. Proinde si hoc es animo, age conquire quicquid Demosthenes ille orator etiam sua manu scripsit. Deinde Thucydidis historiam, quæ octies huius oratoris industria extat descripta. Iam ut tot libri sunt, quot Athenis in Italiam aduexit Sylla, ut super his dormias affixos tibi ubiq; circumferas, num ideo eruditior es futurus? Sicut enim adagio fertur: Simia est simia, etiam si aureum cultum gestet. Et librum quidem semper in manu portas, legisq; semper aliquid, quorum tamen nihil penitus intelligis, sed asinus micans auribus lyram auscultas.

Quod si librorum copia doctum redderet eum qui comparasset, preciosa profecto res erat, & uobis tantum diuitibus propria, si quidē ueluti in foro pauperes nos superantibus daretur mercari, imò cum ipsis bibliopolis, quibus librorum tanta copia est, qui distrahunt doctrina & eruditione quis certet? quos tamen, si rem spectes, inuenies haud multo te bonis artibus præstare, nempe sermone rustico utuntur, mente nihil ualent, quales merito sunt, qui in honesti & turpis cōtemplatione nunquam sunt uersati, & tu unum modo aut alterum codicem reddis mercatus, isti diu noctuq; in manibus uoluunt: quid ergo commodi hic expectas? aut cur non ipsæ cellulæ librariæ doctæ tibi uidentur, quæ tot ueterum autorum scripta complectuntur.

Age uero, si non est molestum paulum quiddam responde, aut quia infantior es quàm ut possis, saltem annue, uel abnue ea quæ sum rogaturus. Quæso tibi quis tibi canendi artis ignarus prorsus, fortè sit nactus Timothei tibias, aut quas Iſomenias septem talētis emit Corinthi, an ne arte instabit? uel nullus usus huic rei erit, qua scitè uti nequit? Rectè sanè abnuisti? Nam neq; quibus Marsya & Olympus cecinerunt, hoc efficient, ut concinnum quiddam inspiret, qui nūquam didicerit. Verum si quis Herculis arcus habeat, cum Philoctetes non sit, qui solus tendere potuit, & quod collimasset figere, quis tibi uidebitur? Num qui facinus edat dignum sagittandi perito? Negas hoc quoq;. Eodem pacto igitur, & ratem gubernare ignorans, & qui nunquam equum conscendit: ille si pulcherrimam & aduersus uentorum procellarumq; impetus munitissimam sit nauē sortitus, hic uero Centauro satum, aut generosissimæ noiæ equum, utrumque derisum iri opinor, quod neuter suis bonis uti possit: Annuis? obsecro uero hoc etiam concede, si quis, uelut tu es, indoctus infinitos sibi libros acquirere labore, censens, aliud hoc suo facto quàm risus & iocos eruditus facturum? Quid cessas annuere? Nam argumentum clarum est, quicq; hoc ita fieri cernunt, uulgatum illud haud dubiè inclamant: Quid cani cum balneo? Fuit non ita multo antè in Asia uir opulentus, cui calamitoso casu, cum per niuem iter faceret, putrefactus è frigore, ustulis uterq; pes deperierat, ille tam miserabilem fortunam expertus, infelicitatem solari cupiens, ligneos pedes truncis accommodabat, ac calceis indutus

stutus, undiq̃ seruis innixus incedere gaudebat. Vbi hoc insuper deridiculum cōminiscebatur, crepidas pulcherrimas & nouas semper cura erat summa mer-
 eari, ut ita calceis speciosis, ligna sua, nempe pedes, essent conspicua. Nunquid
 uero his ad similia facis tu quocq̃ qui cum clauda mente sis, ac ficulneis sensibus
 emis auratos soccos, quibus uix aliquis pedes integer rectè possit ingredi.
 Et quoniam inter alios tuos codices, Homeri poesin sæpenumero repositam est
 cernere, accepto aliquis libro, legat tibi secundum Iliados, quorum caue aliquid
 perpendas, nam nihil ad te, præterquàm qui isthic depictus est, uehementer ab-
 surdus homo, mutilo ac portētofo corpore, qui isthic cōcionatur, Thersites est.
 Ille inquam huiusmodi, si adeptus sit Achillis arma, putasne propterea fortem
 iuxta & decentem futurum, qui & fluuium transiliat, & alueum turbet trucidato-
 ris Phrygum cruore, Occidat post Lycaona & Asteropæū, Hectorem, cum
 ne Meliæ quidem pōdus humeris sustinere queat. Negabis opinor, ac potius dis-
 ces, dum post clypeum claudicaret, mox humi procumberet, impar armorū o-
 neri, si quando sublato capite è galea prospectaret, suos istos intortos oculos, de
 inde lorice subiecto gibbo uelut tuberes, & ocrearū dum in terra repit tractus:
 hæc inquam dices risum omnibus motura, & ipsum dehonestaturum primum
 panopliæ opificem, deinde etiam dominū. Tu uero nunquid animaduertis pror-
 sus idem tibi accidere, dum librum manu tenens progredieris, cuius aluta purpu-
 rea, bullulæ aureæ sunt, at tu barbara uoce legis, deformans & euertens scripto-
 ris dignitatem. Hæc cum facere te uident, non solū eruditi ridere solent, sed tui *Amplificatio*
 etiam assentatores, quorum consuetudine unicè oblectaris, auersi se inuentes &
 cachinno minimè abstinent. Age uero, narrabo tibi quod Pythijs gestū memo-
 ratur. Tarentinum quendam Euangelum apud Tarentinos non obscuro loco-
 natum, nec incelebrem, inuasit cupido uincendi Pythia, ubi quæ nudi certami-
 na ineunt, non posse fieri, ut superior euaderet, quippe qui neq̃ robore, neq̃ pe-
 dum uelocitate esset præditus, facile cogitauit. Verum cythara & carmine omni-
 bus præmia prærepturum esse, persuaserant pestes istæ, quas apud se fouebat
 laudantes & adplaudentes ad exilissimum quenque cantus strepitum. Itaque
 uenit Delphos ueste auro insigni, & corona aureis lauri folijs plexa, splendens,
 hæc uero etiam smaragdis lauri fructu & quabilibus uariiegata erat. At cythara
 uisum mirabile, apparatu diues, expurissimo auro fabricata, annulis & gemmis
 passim ornata, suisq̃ locis Musarum, Apollinis & Orphet imaginibus scul-
 pta, spectatores suspensos animis tenebat. Iam autem uenerat dies, quo in
 Theatrum erat descendendum, conueniunt tres certaturi, obtrigitq̃ fors Euan-
 gelo, ut secundo loco caneret, procedit ille post Thesin Thebanum, qui non
 malè suas partes egerat, auro, smaragdis, beryllis, hyacinthis totus collucēs, ipsa
 purpura, quæ auro contexta uisebatur, commendabat hunc cultum mirificè,
 quibus cum iam stupentes reddidisset, ac noua quadam & incredibili spe reple-
 set spectatores, cum omnino iam & cytharam pulsare, & adcinere esset necesse,
 personat agreste quiddam, inersq̃ & incompositum, simul dum immodicè cy-
 tharam increpat, rumpit tres fides, cantus autem planè ineptus erat, & solutus,
 ita ut ab hominibus qui aderant rideretur: sed ludorum præfecti offensi homi-
 nis temeritate, loris cæsum è theatro proiecerunt. Hic uero iucundissimum e-
 rat spectaculum, aureus ille Euangelus, cum per mediam Scœnam traheretur,
 ab his qui uerbera infligebant, lachrymans, crura plagis cruentus, humi interim
 colligens delapsos, dum unà uapulat, cytharæ annulos. Exiguo autem tempo-
 ris spacio interposito, prodit Eumelus, quidam Eleus, per uetustam cytharam
 afferens, cuius lignei erant clauuli, ipse uestem indutus uix unà cum serto de-
 cem denariorum precij. At ille & bellum ædebat carmen, & ritè sicut ars po-
 scebat, chordas feriens modulabatur, itaque & uictor abibat, præconis uoce
 proclamatus. Ridens interim Euangelum, qui ne quicquam cythara ac annulis
 istis

III.

istis sese ostentasset. Et aiunt sic fuisse allocutū: Aurea lauro redimittes Euange-
 gele, & quid ni? opibus enim uales; me uero quia pauper sum, Delphica oportet
 esse contentum: ueruntamen hoc commodi tuus tibi ornatus peperit, quod
 cum neminem tui misereat, oderint omnes istas tam ineptē superfluas delitias.
 Mirum uerō ni pulchre tibi cum hoc Euangelo conueniat, quatenus ne tu quidē
 spectatorum cachinnos quicquam moraris. Arbitror autem non intempe-
 stium esse, ut Lesbiam quandam fabulam tibi narrem. Cum Orphea Thresiae
 mulieres dilaniassent, ferunt, caput uatis unā cum lyra, cum primum Hebrus ex-
 cepisset, in nigrum Pontum eiectum, at itaq; simul natasse, caput ac lyram, illo lu-
 gubre quiddam in Orphei necem canente, hac uentis cordas percellentibus a-
 ppos materiae faciente modos, donec ad Lesbum adpellerentur, ubi incolae flu-
 ctibus utriusq; ereptis, caput sepulchro condiderunt, lyram autem suspende-
 runt in templo Apollinis, in quo cū bene longum tempus fuisset adseruata. Mul-
 tis annis post Neanthus Pittaci Tyranni filius, cum quæ de lyra narrabantur au-
 disset, quod bestias hac demulsisset Orpheus, plantas & saxa mouisset, quodq;
 ipso iam cæso tamen per undas lata nemine modulante resonasset, capitur incre-
 dibili amore habendi hanc, quare ingenti pecuniarum ui corrupto sacerdoti per-
 suadet, Orphei lyram, alia supposita, sibi det: qua accepta parum tutum ratus in-
 ter diu hac in urbe ludere; nocte sinu occultam efferens, solus in suburbium per-
 git. Quo ubi uenit, lyram pulsare incipit, ac chordas perturbat, sperans stolidus
 & imperitus artium, iuuenis fore, ut diuinum aliquod carmen percussē fides red-
 derent, quo cunctos permoueret, & animi affectus, quo uellet, traheret, ut hoc
 nomine beatus haberetur, Orphei Musices hæres. Dum hæc agit, uicini canes
 strepitu, qui in eo loco erant plurimi, exciti, coeunt, ac infelicem istum Cytha-
 roedum decerpunt, quod ipsum solum cum Orpheo commune habuit, postquā
 canes adduxerat. Manifestissimē igitur ostensum hoc exemplo est, non lyram
 esse, quæ homines & feras lenierit, sed artē ac carmen, quæ præ alijs excellentia,
 mater, Orpheo contulerat, lyra nihil à quibusuis barbitis differente. Quorsum
 uero attinet Orphea tibi aut Neanthum proponere? cum nostra ætate uixerit,
 & ni fallor, adhuc superstes est, qui Epicteti Stoici lychnum fictilem trecentis
 denarijs mercatus est, sperans futurum scilicet, ut si noctu ad istam lucernam le-
 gisset, mox Epicteti sapientiam somniaret, & similis efficeretur admirando se-
 ni. Sed nuperrimē alius quispiam Protei Cynici baculum, quem cum in flam-
 mam insiluit, reliquerat, emit talento, custoditumq; etiamnum inter reconditas
 ac charissimas opes habet, ostentatq; non secus ac Tegeatæ Apri Calidonij ter-
 gus, & Thebani ossa Geryonis, & Memphisæ Isidis capillum. At ille tanti boni
 possessor, ipsum se quoq; stulticia & turpitate superauit. Viden' quā pessimē
 res tuæ habeant? & quod caluarie fuisse opus sit? Ego uero etiam Dionysium
 quondam scripsisse Tragœdiam accipio, sed qua nihil fuerit unquam minus e-
 legans, aut magis ridiculum: quas cum dedisset legendas Philoxeno, nec ille adu-
 lari posset, sed salibus incesseret scriptorem, sæpenumero in lapidicinas cœiectus
 est. Cum autem Dionysius contemni sese, & uulgo fabulam esse comperisset,
 nullæ operæ ac impensæ pepercit, ut Aeschili pugillaribus, quibus sua poemata
 describere fuerat solitus, potiretur: quibus acquisitis, iam se plenum ex Aeschili
 ceris numine, & planē attonitum putabat. Et tamen in his longē absurdiora
 scribebat, quale est Doricum illud: ἀκὴν ἡ δούροισιν γυνή. Et iterum: διμὰ γυναικῶν
 ἡγοῦμαι ἀπὸ λείᾳ, nam hoc quoq; inde sumptum est. Et hoc: αἰτῶν γὰρ ἐκταύρου
 οἱ μᾶλλον ἄνθρωποι. Hoc tamen postremum non parum rectius in te quadrat, quā Di-
 onysium, & propterea ceras inaurare debebas. Nam quæ obsecro quid conse-
 quendi spes est? quod libros uoluīs, reuoluīs, colligis, quod non decet resecas,
 croco pingis, & polis redro, amicis pellibus, bullulas infigis, sic agis tanquam
 fructum

Hic diligēter
 cōsidera quan-
 tā puritatem
 sermonis exi-
 gat à scripto-
 re Lucianus,
 q̄ cur ista re-
 prehenda po-
 tissimum ulti-

mū, uersiculū nix Græcē doctissimū aliquis, opinor, uiderit.

fructum inde percepturus, & factus es scilicet uehementer ex hoc mercatu melior, quippe qui sic loqueris, ac potius qui piscibus magis es mutus: uitam autem qualem uiuas, dictu tibi est: hoc certe aiunt, tuam illam obicœnitatem extreme odisse uniuersos, quod si librorum hæc esset culpa, fugiendum ab eis erat quàm maximè procul. Duo autem cum sint quæ à ueteribus scriptoribus petas: dicendi uirtutem, & honestè uiuendi rationes, dum quæ bona sunt imitaris, quæ mala, deuitas: quando neutrum spectatus es, quid aliud cōparasse dicemus te, quàm ludum muribus, & tinea habitaculum, ac seruis, si negligētiores in codicibus curandis fortè fuerint, uerba. Sed quod sum nunc dicturus, haud scio an tibi summam ignominiam adferat: si quis forte fortuna te conspiciat, sicut ferè cerni amas, habentem in manu librum, roget: autor quis sit, orator, historicus, poëta: ac tu ex inscriptione doctus, aptè dicas quæ situm: postea, ita ut sit, dū sermo familiaris progreditur sæpe longius, ille laudet aliquid aut accuset scriptorum: tu uero non habeas quod respondeas, nonne optes tum ut tibi tellus de hiscat, qui in tui perniciem uelut Bellerophontes codicem attuleris. Demetrius Cynicus cum Corinthi conspexisset ineruditum quendam pulcherrimū librum legentem, opinor in Bacchis Euripidis locum, ubi nuncius Penthei fatum & factum Agaues exponit, arreptum codicem lacerauit: Satius est, inquit, semel à me, quàm à te tories dilaniari Penthea.

Quid ex autoribus dicendum.

Argumentū in facili.

Ætymologia.

Scire autem peruelim, quod ego nulla, quantum uis diligenti animi cogitatione assequi possim, cuius rei gratia tanto studio in hoc sis uersatus. Nam fructus & usus causa nemo putare queat, qui te uel mediocriter nouit. Nō certè magis quàm si caluus pectinem emat, aut speculum cæcus, aut tibi cinem conducatur surdus, scortum uel spado, uel nauem, qui nullum mare propinquum habet, aut gubernator aratrum. Sed fortassis hac re tuas opes iactas, dum palam facis, etiam in res tibi nihil utiles, ex immensis diuitijs esse quod insumas. At enim, quantum ego, qui & ipse Syrus sum, exploratum habeo, nisi te locupletis istius hominis testamento, dolo fraudeq; mala subingessisses, iamdiu uenum libris datis, fame tibi fuisset pereundum. At fieri potest, ut nunc deinceps ideo libros undiq; accumules, quo fidem facias assentatoribus tuis, quos audis quotidie prædicantes te, non modo bellum & amabilem rhetorem, sed sapientem quoq; & historicū, qui secundum non inueniat. Fertur quoq; orationes quasdam te in conuiujs ex more recitare, ac illos terrestrium ranarū instar, sitibundos exclamare, nec potare nisi prius clamore differantur. Nam nescio quo pacto non est difficile nalo te suspendere, qui omnia credis, sicut illud nuper, te unī cuiuspiam regi ad similem, quemadmodum Pseudalexander quondā ac Pseudophilippus, & superioribus annis Pseudonero, & qui alij hoc modo mentiti sunt. Nec miū est hominē in sulsum ac testolidum sic affici, & lectica uehi, aut illum regis incessum, uultū, habitum deniq; totū studere imitari, gaudereq; si quis te huic conferat. Quid hoc mirum, inquam, quando etiam Pyrrhus Epirota alioqui uir clarissimus, dicitur ita ab assentatoribus fuisse corruptus, ut se Alexandro illi similē arbitraretur, quam istorū sacrilegorum opus palam erat omnibus. Nam Pyrrhi quoq; imagines iam circumferebantur, & tamen ille in hoc erat, expressam Alexandri figuram. Hactenus equidē contumelia affeci Pyrrhū, quod tecum comparauī, uerū quod superest, pulchrè inter uos cōuenit. Nam Pyrrhus postq; ita esse in animum induxerat, nemo erat omnium qui diuersum uel sentire uel loqui uellet, donec uexilla quædam eius Larisse hospita, id quod res erat prolocuta, uesaniam hominis repressit. Ille enim cū Philippi, Perdicæ, Alexandri, Cassandri, aliorumq; regū Macedonū imagines protulisset, rogauit: cui nā ex istis simillimus uideret, omnino pro certo habens fore ut Alexandro pronuntiaret. At illa diu cōtata, tandem Batrachioni inquit, erat em̄ quidam in urbe cocus Batrachio nomine, Pyrrho perq; similis. Tu quoq; quem ex histrionicis cynædis referas, tacere malo. Sed quod

Interrogatio et facti fugilatio à fine.

ἐνέφρονος. Dilutio amara.

Alia causa.

Cōprobatio à simili facto. Dilutio à qualitate personæ.

Amplificatio exemplo. ἐκδοσις.

uniuersi

Tertia causa

Dilutio à per
sona regis.Amplificatio
ab exemplo.Oburgatio
seria.

Ironia.

uniuersi dicant ingenti te correptum insaniam, qui illam imaginem tibi conueni-
re putes, hoc uero fat scio. Itaque nihil est noui, si, tam nullius artis pictor cum sis,
uiris eruditissimis æquari te postulas, ijs fidem habens qui hoc te nomine laudi-
bus efferunt. Quorsum uero has nugas? cum causa sit in promptu istius tui libro-
rum coaceruandorum studij, tamen, qui meus est stupor, nunc demum animadu-
uertit. Nam quod opinare, prudenter hoc inuenisti, ideoque in magnam spem ere-
ctus es, regem intelligentem uirum, & in primis amantem doctorum, postquam
didicerit quam des operam libros plurimos habere, in nulla planè re tibi defutu-
rum, Verum heus mollicule, an tu putas tantum Mandragoræ oculis regis ef-
fusum, ut cum hæc audiat, non etiam habeat compertum, qualis tuæ diurnæ ui-
tæ ratio, quæ conuiuia, cuiusmodi noctes, quales & quibus cum consuetudi-
nem agas: an nescis multis regibus esse & oculos & aures? & quæ tu facis adeo
latent neminem, ut & surdis & cæcis sint cognita. Atque utinam loquentem pos-
semus audire, ac lauandam daretur contueri, quanquam quia aliter putas, non at-
tinet te in publico uestibus exutis cerni: nec enim serui tui tacebunt, quæ noctu
indigna relatu facinora edis. Responde igitur mihi hoc quoque: Si Bassus ille no-
ster Sophista, aut Battalus tibicen, aut iste Sybarita Cynædus Hemitheon, qui
nobis præclaras illas leges condidit, quemadmodum omni spurcicie genere fu-
rere oporteat, si istorum inquam unus aliquis, leonina pelle circumdatus, clauam
manu tenens prodambulet. Quid? Herculem ne existimas, quibus obuiam fa-
ctus sit, habituros: non equidem opinor, ut maximè ollis fortè cæcutiant, sexcē-
ta enim sunt quæ repugnant: incessus, obtutus, uox, obliqua ceruix, uarius fu-
cus, unguenta quibus uos soletis excolere, & omnino sicut in prouerbio est: Ci-
tius septem elephas sub alis absconderis, quam unum Cynædum. Iam cum
leonina pellis hunc non occulat, tum speras libello contactus posse latere? Sed
fieri nequit, quin te prodant alia illa uestri indicia. In summa, ignorare te uideo
quod bonam & splendidam famam non ab illis librorum institoribus, sed à se-
ipso, & quotidianæ uitæ modo petere conueniat. An uero confidis aduocatos
ac testes probitatis futuros tibi Atticum & Callinum libenarios? caue putes, sed
sæuos homines perdituros te, si Dijs sinant, ac ad extremam paupertatem reda-
cturos. Quem nunc tandem modestiorem ac magis cogitantem par erat istorum
codicum uni cuiquam ex eruditis copiam facere, simulque ex ista nuper extracta do-
mo migrare, ijs etiam apud quos mancipia prostant, reddere partem saltem mul-
torum debitorum. Etenim his duobus præcipuam collocasti operam, ut libros
possideres raros, & adolescentes ualidos ac robustos mercareris. Proinde con-
sidera, quam sit res aurea consilium. Nam meo quidem indicio rectissimum fue-
rit, si missa feceris ea, quæ non magnopere ad te pertinent, ac illum alterum mor-
bum curaris. Et pro ministris (sic tamen ut ne perpetua emptione res domesticæ
deficiant) adhibueris ingenuos aliquos, quibus ne tutum quidem sit, si abs te di-
grediantur, nisi precio hoc redimas, proferre omnia, quæ uos inter comessandū
designatis. Qualia nuper Pusio tuus obscœnissima de te mane domo egressus
narrabat, etiam signa ostendens sceleris. Ego uero testes facio, quotquot tum
aderant, quam indignè rulerim, & uix manus continuerim, iratus tui causa, ma-
ximè cum unum atque alterum adduceret, confirmaturos quæ dixerat, qui &
ipsi eadem multo sermone declamabant. In hos ergo usus reconde argentum,
bone uir, ut domi tuto ista perpetrare possis. Nam quis nunc deinceps ab istis
quibus te assuefecisti retrahat? non facile cessat canis corium rodere ubi cœpit.
At illud alterum, ne in posterum libros commerceris, facile obtinebimus. Doctus
es, sapiens es, Quicquid uspiam antiquitatis extat, hoc tibi modo non in summis
labris natat, omnem historiam tenes, omne orationis artificium, uirtutem, ui-
cia, dictionum Atticarum usum, ac planè citus es, & in omni scientiarum gene-
re primus, ob librorum acervum. Nam quid uetat etiam me tibi ciconiam pin-
tere

ferre quando decipi te iuuat. Ego uero perquam uelim fieri abs te certior, cum tot tibi libri sint, quibus potissimum te occupes, Platonis, Aristhenis, Antiloehi, Hipponactis? Aut ipretis his, magis Rhetores in manibus habes, Aeschini orationem aduersus Timarchum? An uero iam ante haec omnia tibi sunt clara, nec est cur legas. At in Aristophane & Eupolide rotuses? Scin Bapras? percurristi totam fabulam. Namalicubi tetigit te poeta, nuncubi puduit te agniti flagiti?

Interrogatio distributa. Alia oburgatio ab inuiti.

Hic autem iterum miramur, quali animo, qualibus manibus libros uerses? Quando? num interdiu, quod nemo unquam facere te uidit. At noctur? An cum istis alijs es intentus? aut ante uestra exercicia, quae nisi cum caligine terra est obducta, aggredi non ausis. Missos uero fac libros, ac tuam rem potius cura, quam hoc quoque indignum est, debuerasque Euripidis Phaedram saltem uereri, quam mulieribus succenset, ac inquit?

Nullas tenebras expauescunt concias,

Neue a diu uocem latebrae dant, timent.

Quod si omnino decreuisti tuo morbo blandiri, age abi, mercare libros, domi conclude, fruire partorum bonorum gloria, hac scilicet contentus: caue uero tangas, aut lecturus aliquid apertas, ne sit in ore tibi ueterum aliqua oratio aut poema, nihil male de te meritorum. Non sum nescius haec frustra a me disputari, & nugae esse meras, iuxta Adagionem: Aethyopem lauare. Nam tu non cessabis libros coemere, cum ab eruditissimis quibusque rideberis, quibus non hoc agitur, ut libri niteant, & magnifici sint, sed ut utiles uerbis & sententijs uerborum.

Epitrope ironica.

Epilogus.

An uero speras ista opinione tuam insciam posse occulere, & codicum multitudinem permouere uulgi? Nescis autem quod imperitissimi medici idem faciunt, qui eburneis uirgulis, & uasculis quibus sanguinem eliciunt, argenteis, scalpellisque auro insignibus superbiunt, cum uero horum iam usus est, ne in manus quidem recte capere sciunt: alius autem quispiam in medium prolato phlebotomo, rubigine quidem ambesum, sed bene acutum, agrum morbo leuat. Sed ut tuarum rerum magis iocosam faciam comparationem, ad hos mihi tonitres aspice, & inuenies eos qui artifices optimi sint, nouaculam tantum ac forpicem & mediocre speculum habere. Sed ignari artis, etiam si infinita specula & forpices proponant, non tamen latere, artis quae nihil calleant tonitroriae. Acciditque hoc risu dignissimum, quod plerique apud uicinos tondent, coram ipsorum speculis conuenerunt. Et tu alij quidem cui usus esset commodare librum, certe posses, ipsis uti non potes, tamen si nulli commodasti unquam, facisque hoc tantum quod canis in praesepe, qui, cum hordeo non uescatur, equum tamen uolentem pasci, haud sinit.

Obiurgatio a se inuicem. Inscitia amplificatione simili.

Claudit suo more celebri et scito dicto, sicut ferre oes sermonum suorum particulas solet.

DE NON TEMERE CREDENDO

DO CALVMNIAE.

PHILIPPO MELANCHTHONI INTERPRETE.

ARGUMENTVM.

Argumentum, ac summa orationis, titulus indicat, uidelicet, quod non temere credendum sit calumniae, propterea quod multi proprijs affectibus aut commodis impulsus, innocentes saepe numero, et bonos uiros, apud eos, qui facile delationibus quibusuis aures et fide adhibent, per iniuriam ac fraudem opprimant. Oratio est didactica, nisi quod circa finem etiam ad suasorij genum aliqua parte pertinere uideri potest. Vbi confulit, ac mohet delatores non facile admittendos atque audiendos esse, aut certe ea, quae deferuntur, diligenter perpendenda, quae ex huiusmodi calumnijs, multa ac grauius mala ferre sequantur. Oreditur autem a loco communi, ignorantiam puta, perniciosum malum hominibus esse. Cui postea institutum negotium accommodat, praecipue uero addens, circa calumniam, atque hinc proposito, de quo dicturus sit, principio, seu occasione quandam futurae descriptionis, praemittit narrationem de Apelle apud Ptolemeum delato, et quo pacto idem Calumnia

miam ultus sit, depicta eius imagine. Atq; exinde ad ipsam rem accedens, defuit primum Calumniā, postea calumniatores, quales sint, & ubi potissimum uersentur, quibus rebus ac studiis intenti sint, & qualibus instrumentis quoq; ad circumuenciendo & opprimendo innocentes utantur, describit. Hinc ipsum quoq; qui traducitur, quis & qualis conditionis sit, & quid maxime in eo obseruetur, idq; distributione quadam prosequitur, additis etiam exemplis quibusdam, atq; similibus. Postremo & illum depingit, qui calumniatori aurem præbet, qualem ferè esse contingat, & quid quisq; faciat, tractata etiam per occupationem questione, an pro ut quisq; uir dignior, aut sane spectatoris erit, ita admittendus, atq; audiendus quoq; magis sit, an prorsus nulli uni ac soli credendum. Digna sane oratio, quæ nobilium atq; potentum parietibus & aulis ubiq; scripta, ac picta, ceu dicitur, ob oculos ponatur.

ERNICIOSA res ignorātia est, & uarijs modis noxia mortalibus, non solum communi hominū uitæ tenebras quā dā offundere, ac ueri cognitionē obliterare solita, sed priuatas q̄q; singulorū rationes miscens ac perturbans. Quo fit, ut perinde atq; q̄ in tenebris errant, imo haud aliter q̄ cæci, iam huc, iam illuc impingamus. Quod haud procul nobis & ante pedes est situm, non uidemus: formido est his capi, à quibus etiam quā longissimè absumus.

Exordium à loco cōmuni.

Amplificatio ab effectu.

Descendit ad hypothesin.

Propositio.

Narratio de Apellee rege Ptolemæo.

Deniq; in rebus humanis nihil tam faustè feliciterq; agitur, quod non error aliquis inter pollet. Hinc sunt innumera illæ tragicae clades, fata Labdacidarum ac Pelopidum, alia item aliarum calamitates, ferè enim quicquid malorum scenæ ac pulpita clamant, ab ignorantia ceu tragico deo compositum proficiscitur. Illa uero cum alijs potest plurimum, tum noxia est immodicè, si quando in calumnijs familiares, & mutua inter se amicorum crimina incidit. Quibus solent, & intestinis dissidijs res domesticæ, & odijs ciuilibus urbes funditus euerit. In natos sæuire parentes, nati parentibus insidiari, frater fratri, amans amanti, amicus item ab amico diuelli. Turbari demum omnia calumniæ uafricia. Itaq; quo pacto caueri facile possit, & qualis nam sit calumnia, unde originem trahat, quantum ferè efficiat, hac oratione, uelut in tabella depingam. Porro quā eius imaginem subiiciam, Apellæ Ephesio pictori acceptam refero dicatam. Quum is apud Ptolemæum regem coniurationis, quæ in Tyro autore Theodota, facta est, insimularus esset, quanquam neq; Tyrum uiderat unquam, neq; Theodotam no uerat, nisi quantum fama acceperat, eum Ptolemæi præfectum Phoenicem administrare. Verum Antiphilus quidam artis, gratiaq; Apelleæ æmulus, illum apud regem coniurationis Tyræ reum fecit, cum Theodota principe factionis uisum familiariter congregi, conuiuari, secretò item & in auriculam inter conuulsum colloqui. Paulo post & defecisse Tyrum, & Pelusium Apellis consilio occupatum esse. Tum Ptolemæus præter modum, cum & alijs non satis animi compos esset, assentatione insuper tyrannica fractus, adeo excauit, adeo admiratione calumniæ percitus est, ut coniecturis quæ causæ fidem, aut facerent, aut minuerent, neglectis, non animaduertit calumniatorem Apelleæ artis æmulum esse, dein fortuna minori Apellem, quā ut Pelusium prodere posset hunc itē beneficijs regijs plus cæteris pictoribus auctum. Neq; interim percontatus, num aliquando ille in Tyrios nauigasset. Quin statim plectendus uidebatur. Regiam tumultu insolito Rex perturbat, Apellen perfidum, ingratum, reum uiolatæ maiestatis, insidiatorem, coniuratum, clamat. Ac nisi quispiam è socijs coniurationis, qui capti tenebantur, & audax Antiphili scelus stomachatus, & infelicitis Apellis misertus, nihil ei commune cum seditiosis fuisse probasset, dubio procul Tyrionum malorum pœnam capite multatus soluisset, etiamsi nihil sibi malè conscius. Ptolemæus igitur collecto animo sententiam mutauit, Apellen donauit talentis centum, addito in seruitutem Antiphilo calumniatore.

Icon Calumniæ.

Apelles contrā periculi memor, tali est imagine calumniā multus. Ad dextram considet quispiam auribus prælongis insignis, quales ferè illæ Midæ feruntur. Manum

Manum porrigit procul accedenti calumniæ. Circūstant eum mulierculæ duræ Ignorantia, ni fallor, ac Suspicio. Adit aliunde propera Calumnia eximie compta, uultu ipso & gestu corporis efferam rabiem, & iram æstuanti conceptam pectore præ se ferens, sinistra facem tenens flammium omam, dextra secum adulescētem capillis prehensum, manus ad superos tendentem, obtestantemq; immortalium deorum fidem, rapit. Antè it uir pallidus, in speciem impurus, acie oculorū minimè hebeti, cæterum planè hīs similis, qui fontico aliquo morbo contabuerunt. Hunc facile conijcias Liuiorem esse. Quin & mulierculæ aliquot Calumniam sequuntur comites, quarum est munus, dominam hortari, instruere, comere: interpres picturæ aiebat Insidias ac Fallaciam esse. A tergo, lugubri habitu, pullata laceraq; Poenitentia subsequitur, quæ capite in tergum deflexo, cum lachrymis ac pudore procul uenientem Veritatem excipit. Hac Apelles tabula calus suos ludit. Iam & nos, si uidetur, Ephesij pictoris exemplo, recensamus calumniæ rationes. Principio nobis effigianda est, & explicanda finitione quadā, quæ uice Iconis fuerit. Est enim Calumnia, delatio e mentita odio, clanculum reo calumniatori credita, delato ad respondendum ac refellendum non admisso. Quæ definitio personis, perinde atq; comicum argumentum, tribus constat, delatore, delato, & auditore calumniæ. Singulorum partibus defungemur hanc acturi fabulam; omnium, si lubet, primum producamus in medium, actus principem, & quasi præfultorem, autorem calumniæ. Is quidem quā minimè bonus uir sit, ignorat nemo. Neq; enim quisquam uir bonus amico damnum dare caussatur. Nam boni uiri est, hominum sibi animos conciliare studio benè merendi de amicis, neutiquam inimicis criminandis. Vnde haud incommodè colliges, iniustum, sceleratum, impium. In summa, incredibilem rebus communibus calumniatorem esse. Nam quis est, cui non uidetur in uniuersum iusticiæ pensum æqualitas, & quod aiunt, NE QUID NIMIS? Inæqualitas, & item qd nimium est, iniusticiæ. Qui uero clanculum absentem insectatur, æqualitatis metas egreditur: quippe, auditorem sibi totum adserit, aures eius anteuertit, obstruit, & inuas responsuro, calumnijs refertas, efficit. Ea sanè extrema est iniuria uel optimorum legum latorum iudicio Solonis & Draconis, qui iureiurando Senatum Atheniensem astrinxere, ut pari benignitate gratiaq; tam reum q; actorem Iudex audiat, dum alterius causam honestiorem intelligat. Scelestum & crudele iudicium esse, si quid statuatur antea quā cum accusatione comparata sit defensio. Adhæc, sibi malè propicios deos reddunt iudices isti, qui cum accusanti aures liberè indulerint, reo denegant, aut præstigijs capti delatorijs, mustitantes condemnant. Tantum à iusto, æquo, bono, legibus, & iureiurando, senatus benè constitutæ ciuitatis calumnia discrepat. Iam, si cui dubiæ fidei legum conditores uidentur, quorum decreta commonent, iusticia, non studio partium iudicare, is longè optimi Poëtæ impendio scitam sententiā, imò uero degem sacrosanctam audiat:

Nec nisi librato dirimat sententiā litem,
Parte quid ex utraq; queat, examine caussa.

Nimirum, uates intelligebat, ex omnibus nullam esse neq; grauiorem neq; audaciorē iniuriā, quā indicta caussa quenquam mortalium damnare. Id uero ex omni parte calumniator molitur, uti cum furore ac uecordia hominis coram quo res agitur, indefensum reum committat, defensurum parteis suas clancularia sectione arceat. Adeo enim hoc hominum genus obnoxium est formidini, adeo nihil audet palam, sed perinde atq; qui ex insidijs transuersi hostem inuadunt, ex abdito alicunde specu iaculatur, ut non sit qui contrā uel mittere telum uel manu contendere possit, hostisq; ignarus aduersarij, fraudisq; inscius pereat. Quod profecto minimè fallax indicij est, in calumnia nihil inesse ueri, nihil sani prorsum. Nam qui accusaturus quempiā, sibi conscius est uerū, procul du-

*Finis Calu
nniæ.*

*Calūniationis
descriptio.*

*Argumentū
ab efficiente.*

*Ab auctoritate
et lege.*

A testimonio

*Minoris am-
plificatio à
modo.*

Epilogus.

bio, & palàm audet aduersarium incessere, corrigere, purgantem crimen ferre. Vt in bello, qui iusta acie uincere hostem palàm potest, turpe ducit, astu & insidijs certare. At hoc genus homines in aulis regijs spectare plurimos datur, optimatum fauorem hisce artibus ambienteis, ubi scilicet & inuidia crebra, & uariarum suspiciones, & assentandi criminandiq; occasio multiplex in promptu est. Siqui dem ibi quo pluribus plura spes ostentat, eo necesse est maiore inuidia, sauioribus odijs, æmulatione callidior certari. Illic uideas licet, quàm acres alter in alterum oculos defigat, qua cura obseruet, ueluti singulari certamine congressus si quid uspiam in alterius corpore fortè fortuna nudum, aut male munitum cōspi-
Amplificatio ciat, quod ferire feliciter possit. Ita studio cuiq; est, cum ipse primus esse cupit, uti proximum deiciat, exrurbet, conuellat, proculcet. Hic si quis est uir frugi, temere eueritur, illuditur, deniq; ignominiose exterminatur. Contra qui ad sentendi paulò peritior est, & habiliore ad mētiendum ingenio, probatur, superat. Sanè omnino iuxta Homeri carmen est huius certaminis alea.

Vndiq; communi sauitur Marte, pariq;

Victusq; uictorq; cadunt fato.

Alium subinde alius, alia uia aggreditur, ut ferè fieri solet, sicubi de magnis agitur commodis, sed per calumnias iter est ut compendiarium, ita minimè securū. Principia inuidiæ debent inter spemq; metumq; fluctuanti. Exitus nihil non miserabile, tragicum, calamitosum habet. Cæterum quadruplatoris ipsum quoq; studium nequaquam facile est, simplexue, quanquam ita fortasse uideatur, sed arte multiplici, solertia peculiari, indefessa deniq; & accurata diligentia opus habet. Neq; enim noxia fuerit calumniā, nisi in speciem similia ueronarret, neq; temere cunctarum alioqui rerum DOMINAM VERITATEM superauerit, nisi auditorem argumentosa & probabili actione, in summa, mille modis fallat. Porro defertur is plerumq; qui honore quodam alios præstat, nempè ijs inuidiosus qui spe illius frustrati sunt. Quo fit, ut omnium telis affectetur ceu obex, qui uiam assequendæ dignitatis alijs intercluserit. Seq; primos tum singuli fore confidunt, si sublimem istum loco demoliti sint, ab amicis abalienarint. Tale quiddā in gymnico cursu fieri consuevit, ubi, si quis est cursor ingenuus, statim ruptis carceribus primas affectans, & animum ad stadij metas adiciens, spe uictoriæ è robore suo cōcepta, neq; sequenti incommodat, neq; omnino laboris huiusce socijs quidquam struit remora. Contrā, qui malitiosus, imbellis, eneruis contendit cursu cum alijs, desperatis uiribus in fraudem intentus agitur, atq; in uniuersum hoc unicum spectat qua currentem occupet, impediāt, ac intercludat, & nī succedat actus, non est, ut ullo alio modo uincere possit. Haud aliter in ambiendis magnatum amicicijs accidit, ubi si quis feliciter anteuertit, in medias continuo labitur insidias, & incautus ab æmulis captus discerpitur. Hi deinde amari, coli, amici uideri incipiunt, uel ob id unum, quod bonis incommodarint. Iam uti probabilem & dignam fide calumniā faciant, non quod fortuito casus ostendit, prehensant, sed in hoc toti sunt, ut accurato delectu obseruent, ne quid absonum aut alienum, à causæ fide incidat. Adeo rationes eius quem criminantur uniuersas, in peiorem partem trahunt, suspectas reddunt, quo fidem addant accusationi. Medicum insimulant ueneficij. Magnificum ciuem affectatæ tyrannidis, tyrannum prodicionis. Interdum auditoris affectus, sua calumnijs discrimina suppeditat, cum quosi ueteratores isti & nugiendi suas technas comparent, aptè illuditur. Quod si auditorem zelotypum norint: annuit, inquit, ille uxori tuæ inter epulas, & defixis in eam oculis alto suspensa pectore duxit, uxor uicissim suaue quiddam & amatorium, alia item quæ ad suspicionem adulterij faciunt, Sin poëtica studiosus, ea sibi arte præter modum placeat, Philoxeno, aiunt, carmen tuum non probatur, hiulcum, lege solutū censetur. Ad religiosum: en ille de pietate, deq; dijs malè sentit, sacra detestat, providentiā uniuersi gubero

II.
 Vbi potissimū uersetur calumniator. Argumentū à causā.

III.
 Qualibus studeat atq; intentus sit.

II.
 Hactenus de calumniatore. Iā et de delatore, quis & qualis is sit. Amplificatio à simili.

Redit ad studium calumniatoris.

Distributio.

gubernatricem pernegat. Tum auditor ceu cestro in auriculam immisso, excandescit, ut pro re conijceret licet, amicum ab se impos animi, re ipsa nondum contentè cognita, missum facit. Talia ferè sunt, quæ ab impuris istis confinguntur, *Epilogus distributionis,* uidelicet ad irritandos audientium animos maximè accommoda. Tum, quæ par te singuli præstant, eam potissimum iaculis suis obnoxiam ij faciunt, ne quod auditor subita inturbatus ira, uero cognoscèdo collocet ocium: deinde sese purgatur non fiat hominis copia, quem criminis admiratio speciesq; ueri occuparunt. Etenim dici non potest, quàm instructa sit, quantumq; ualeat calumniæ facies, si quando cum cupiditatibus auditoris cõflicatur. Quondam apud Prolemæum, cui Dionysio cognomen fuit, quispiam Demetrium Platicum accusauerat, quod in Bacchanalibus aquam biberet, solusq; omnium muliebribus non uestiretur, de quonisi accersitus ad regem mane palàm uino libasset, & instita muliebri amictus, ad numeros Dithyrambicos, Cymbalorumq; modos salisset, planè actum erat quod & regium exemplum non esset imitatus, & aspernaretur Dionysiorum molliciem. Apud Alexandrum grauissimi criminis reus fiebat, qui colere & adorare Hephestiona nolleret: nam posteaquam is uiuis excessit, amore uictus Alexander effuso animo ad reliquam funeris magnificentiam additum uoluit, ut mortuus inter deos Hephestion haberetur. Continuo et templa, ciuitates, pleræq; dicarunt, delubra condiderunt, aras, sacra, ferias NOVO DEO sanxerunt. Iusiurandum omnium religiosissimum Hephestionis nomine fuit. Capitale erat, si quis hac parte uel contaretur, uel neglectim coleret. Hic euiratus affectus, hæc uesania, fuit assentatoribus occasioni, accendendi, inflammandiq; regis. Narrabantur insomnia, uisæ Hephestionis umbræ, prædicabantur illius responsa. Deniq; arg & sacra dicata sunt FAMILIARI & malorum VINDICI deo. Proinde, cum his Alexander initio mirè oblectaretur, tandem ita captus, est ut fidem quoq; adhiberet, gloriareturq;, quod non modo dijs genitus esset, sed deos quoq; ipse faceret. Quo tempore, quantum putamus amicorum Alexandri afflixit Hephestionis diuinitas. Si quibus non uideretur commune numen uenerari, accusabantur, deportabantur, gratia regia excidebant. Tum Agathocles Samius, qui primos aliquandiu ordines apud Alexandrũ duxerat, magnis item ab rege honoribus auctus, parum abfuit, quin cum leonibus committeretur, criminatus, quod illachrymasset præteriens Hephestionis sepulchrum. Verum Perdica hominem seruauit, deos omnes, ipsumq; Hephestiona iuratus, eũ sibi in uenatione augusta specie, deum clarè uisum, mandasse, ut Alexandro diceret, parcendum esse Agathocli, qui non hoc lachrymasset, quod aut uana sibi Hephestionis diuinitas uideretur, aut mortem miseratus esset communem: sed pristinæ consuetudinis, & murui amoris memoria, per motum esse. Sic igitur affecto Alexandro, locus ad sentationi & calumniæ aptissimus fuit. Nam perinde atq; oppugnaturi urbes, non, quæ probè munitæ sunt alto, præcipiti ac solidomœnium opere, hostes inuadunt: sed ubi sentiunt quàm minimè defendi, muniri, muros accessu faciles, collapsos, hac omnibus uiribus, certatim contendunt, quæ citra difficultatem irruere, ac potiri rebus queant: Ita qui criminandis alijs desudant, quod in auditoris animo languidum, fragile, facile subactu uident, in eam partem traducunt coguntq; machinas suas. Demum quando insultus hostileis nemo perferat, nedum nō obnititur, expugnant. Iam intra muros cuncta igni ferroq; deuastant, excidunt, populantur: qualia uero simile est capto, & in seruitutem redacto animo fieri. Arma sunt istis aduersum absentem, fallacia, mendacium, periurium, supplicium, impudentia. Deniq; innumeræ imposturæ, ac maliciose cautiones. Omnium maximè præsens, & longè efficacissima assentatio. Calumniæ cognata, imò soror. Quippe nemo hominum tam generoso est pectore, etiam adamantino septus muro, qui cum calumniæ cõcedat, non idem assentatione uincatur. Hæc foris recti iudicij teu fundamenta suffodit

Probat exemplis.

Amplificatio à simili.

Arma calumniatorum.

ac subruit. Intus coniuraticum hostibus proditores, irruentes adiuuant, manus porrigunt, portas aperiunt, & modis omnibus connituntur, ut auscultatorem calumnia sibi seruum faciat. Sunt autem proditores, de quibus dico: Nouandi cupido, natura humanis ingenijs confita, praesentium item fastidium, sequax eorum animus quorum admiratione capitur. Nescio enim qui fiat, ut omnes amore sui immodico admiratio furtim rapiat, & suspicionibus illeceat. Quosdam quidem comperi studio calumniae adeo suauiter titillari auriculas, ut si penis confrices. Proinde talibus adiuti socijs, calumniatores cum eruerint, cuncta prouisibus euertunt: nec magno emitur uictoria, ubi nemo repugnat, nemo uim tormentorum sustinet, aut iaculis iacula mutat: sed qui auscultat, ipse sese sponte sua in manus hostium dedit. Interim ignarus insidiarum est qui accusatur. Nam haud aliter qui deferuntur, atque qui captis urbibus pereunt, dormientes trucidantur. Et quod est in primis mirabile, nescius se reum haberi, neque cuiusquam sibi sceleris conscius amico candidè concreditur, familiariter compellat, facitque pro more, iam ante undique circumuentus insidijs miser. Tum ille, si homo ingenuus est, & liber, confidensque, frangit iram, & effundit animum, defensionem recipit, agnoscitque se frustra aduersus amicum exacerbatum fuisse. Sin autem est indole serui, & malè mascula, audit quidem, & summis arridet labris, uerum odit, & clanculum dentibus frendit: ac, ut inquit Poëta: Extruit irae fundamenta. Quo ego homine profecto, nihil iniustius, nihil tetricius existimo, qui ad morsolabro bilem intus alit, odiumque intra se conceptum auget, aliud in pectore clausum, aliud in lingua expromptum habet, agitque læta & comica facie, tragoediam meram, et nihil non triste patientem. Id ille maxime patitur quum simili delator uerborum apud eum, cui parat insidias, odium mussando dissimulauit, effecitque, ut amicus ei uideretur. Tum enim ne uox quidem delati, nedum non defensio audiri solet. Tantum fidei calumniae facit, concepta de illorum amicitia opinio. Hic quanto satius erat perpendere inter amicissimos non raro clam alijs graueis simultatum causas intercedere. Saepenumero item, quorum sese reum calumniator fieri metuit, socium insimulat: ut quum ante uerterit accusando, suspitione culpae ac crimine elabatur. Atque ideo ferè fit, ut quibus nos purent amicos tantum inimicos nunquam calumniemur. Nam actioni quae ipsa sese praeseferens actoris odium, prodit, fidei nihil esse potest. Verum, quos uulgo amicos aestimant, aggredimur, ceu auscultoris specimen fidei nostrae daturi, ubi sua ipsius causa, commoda, salutemque familiarium amicorum, neglexisse uidemur. Est & genus aliorum, quibus tamen comperitur falso criminatum apud se amicum, tamen cum eredidisse putet, neque aspicere illum, neque in gratiam redire audent: perinde ac ipsi iniuria sunt affecti, quod alienam iniuriam non prospexerint. Proinde, multa sunt humanae uitae mala, ex quo quod promiscue ac sine discrimine calumnijs creditur. Quale est quod apud Poëtam ait Antia:

Bellerophontem occide, atque Proete peribis.

Qui mihi conatus praesigne auferre pudoris

Foeminei decus.

Cum ipsa prior adolescentem ad concubitus sollicitasset, contempta in hoc periculum induxit, ut cum Chimæra pugna congresso, parum absuerit, quin uictorice bestia occumberet. Tanta poena luenda fuit castitas, pudorque iuuenilis, quem hospiti coniunx adultera suspectum fecerat. Simile quiddam Phædra priuignum calumniata, effecit ut filij caput pater Theseus exaceratam beluis marinis deuoueret: quāquam o superi, nihil prorsum deliquisset. At inquiet quisquam, an non dignus est fide nonnumquam uir, ceterum bonis moribus & recto ciuilique iudicio praeditus, qui alterum accusat? nō licet talis auscultemus, modo reliquis sibi malis artibus temperarit? Age inquit, est ne alius Aristide iustior, ille tamen aduersus Themistocli, contra eum populi animos excit, inuidia gloriae popularis, ut aiunt, uellicatus. Alias uir bonus Aristides, ut

Personae eius
apud quem
quis defertur

Exaggeratio
calumniae, ab ef
fectu & eius
exemplis.

Obiectio.

Dilutio obex
emplis.

rum

rum homo erat, nec felle caruit, solebatq; amare alios, alios odisse. Iam si uerum est, quod de Palamede ferunt, sapientissimus quidam Achiuorum, ac ad res alias gerendas accommodus, inuidia flagrans, insidias parasse fertur, cognato, amico, ad hæc eiusdem belli socio. Adeo naturæ hominum familiare est, hoc errore labi. Porro, quorsum attinebat & Socratem recensere, insimulatum apud populum Atheniensem seditionis & impietatis? Quid Themistoclem aut Miltiadem tot partis uictorijs, suspitione prodicionis notatos? Sunt enim exempla innumera, & uulgo iam pleraq; non ignota. Quid igitur faciet uir prudens in re ambigua? sanè opinor, quod Homerus in Sirenum fabula docet, perniciosas taliū sermonum delicias nauigio prætereat, obturet aures, nec passim aperiat affectui cui ipsam obnoxij, sed sanitore sedulo ac fido adhibito, ratione uidelicet ac iudicio animi, recta dicentes reclusis foribus excipiat, inutiles nugas obdito pessulo arceat. Nempe ridiculum fuerit, datum ædibus sanitorem officio suo defungi, aures mentemq; uulgo patere. Postea quàm ergo tale quiddam calumniatum audieris, tute apud animum tuum rem ipsam perpende, nihil attinet qualis sit qui accusat, nihil ad rē faciūt alieni mores, nihil accusationis acrimonia. Quin, eo maiore cura rem discute, quo instructior uenit delator: neq; item credere conuenit iudicio & existimationi alterius, imò accusandis odio, sed suum ueri examen apud nos accuratè seruandum est, suæ item calumniatoris inuidentiæ partes dandæ. Deniq; quod utrinq; argumenta suaserint, statuendum. Tum uel odisse uel amare quem diligenter explorauimus, licet: Priusquàm id factum sit, calumniæ cōcedere in primo statim congressu, hercle nimis quàm puerile est, ac indignum uiro, longeq; à iusticia semotum. At uero horum omnium causa, una est ignorantia, tenebræq; illæ, quibus suæ cuiusq; hominis rationes moresq; obuoluuntur. Iam si deorum quispiam uitæ nostræ lumen afferat, futurum est, ut euanescat calumnia, fugiatq; in altum Barathrum, nec usquam in humanis locum inueniat, reddita nobis luce omnium uitæ studiorum, ueritatis beneficio.

Consilium de non admittēda calumnia.

Cōcludit eodē loco cōmuni, quo à principio utitur.

PSEVDOLOGISTA, SIVE DE APO-

PHRADE, HOC EST, DIE ATRO.

JACOBO MICYLLO INTERP.

ARGUMENTVM.

IN uocina est in eum, à quo derisus fuerat, quod Apophradis uerbo usus esset, ipsumq; dici atro cōparasset. Coniunctur autem tota oratio duabus partibus, quarum priore ostendit, nomen Apophradis Græcū, & usitatum Græcis esse, & serere eo usum quoq; esse, idq; exemplis aliorū, qui similibus nominibus etiā alios uersos ac detestabiles, probrose appellarunt. In altera autem uitam & mores, & item sermonē ac dicēdigeniū illius inspectatur, ostēdens illū merito ac dignè ista uoce cognominari, ut pote atrum ac detestabilem, & ab alijs quoq; similibus antea appellationibus eodē modo passim notatū, afficiā etiam prosopopœia lingue, expositum tantis cum illo super abusu, & fœdo ministerio, cui adhibeatur. Exordium longius paulo est ad attentionem ac docilitatē pertinens, captata interim et beneuolentia instituto suo, ab exemplo Archilochi, qui se eodē modo ultus fuerit. Post Exordiū Prosopopœia Elenchi ex Menandri prologis introducit, qui argumentū rei et occasionē scripti huius exponit. Titulus alter à materia de qua tractatur, alter ab ipsius, qui accusatur effectū siue opere sumptus est, quod à falso de uoce Apophradis iudicarat, eamq; quasi peregrinā ac barbarā deriserat. Est enim λογιστὴς examinator, ἐστὴς & πρὸς τὸν seu δονμὴς, ut Hesychius indicat.

AT quod ignorabas nomen Apophradis (hoc est, diei atri) cuius facile patet. Quomodo enim accusares me ceu barbarum lingua, ob hoc, quod de te dixi, Apophradi similem esse te (Nam mores tuos memini me, cum tali die conferre) nisi prorsus ne audisses quidem nomen hoc. Ego uero ipsam quidē Apophradem, quid sibi uelit,

Exordium ab asseueratione & interminatione.

quidq̃ significet, paulo post docebo te. In præsentia autem Archilochi illud tibi dico, quod uidelicet, cicadam ala comprehenderis. Si modo de poeta quodam Iambico, Archilochi, audisti aliquando, qui genere quidem Parius fuerit, Cæterum homo supra modum liber, & dicax, neq̃ conuiciari unquam ueritus, etiã si quàm maximè molestus futurus esset ijs, qui in Iamborum ipsius oculum incurrerent. Ille igitur cum malè à quopiam istorum audiisset, Cicadam, ait, comprehendisse hominem alis: comparans se ipsum cicadæ Archilochus, insecto uidelicet, natura quidem strepero, & nulla cogente necessitate, uocali: quoties autem etiam ala comprehenditur, altius quiddam stridenti. Tu quorq̃ igitur, inquit, homo infelix, quid tibi uis, qui poëtâ loquacè contra te ipsum irritas, alioqui causas, & materiam Iambis suis quærentem? Atq̃ hæc tibi quoq̃ nunc interminor, haud equidem per Iouem me ipsum cum Archilochi conferens, unde enim hoc possem, ut qui longè à deo inferior illi sim: sed quod tibi conscius sim, innumera quædam Iambis digna, abs te in uita perpetrata esse. Ad quæ mihi uidetur ne Archilochus ipse quidem sufficere, assumpto etiam Simonide & Hipponacte, ut uel unum aliquod eorum, quæ in te sunt, malorum describant. Adeo ceteros quosdam tecum collatos, malicia superasti & Orodæcidem, & Lycamben, & Bubalum, quibus Iambos ille suos consumit. Atq̃ adeo uidetur deus quispiam risum istum tunc labijs tuis immisisse, quando Apophradis huius mentio facta est: quo uidelicet ipse quidem Scythias manifestior fieres, quod indoctus sum, moperere esses, & communia hæc, & ante pedes posita ignorares, principium autem commodum atq̃ aptum orationis contra te instituendæ, suppeditares homini libero, & iam olim, familiariter te, idq̃ exactè noscèdi, nihilq̃ uerituro, quominus omnia foras, eloquatur: imò uero præconem more proclamet, quæcunque agis, noctu & interdum etiam adhuc nunc, post multa illa superiora ac uetera. Atqui frustra fortassis & superuacuum fuerit, certo atq̃ erudiendi modo, ad te dicendi libertate uti. Neq̃ enim ipse unquam melior futurus facile es, ex ea obiurgatione, non magis, quàm scarabæus, si monitus sit, ut ne amplius in sterora huiusmodi uolueret, cum ille semel istis assueuerit. Neq̃ etiam quæquam esse arbitror, qui adhuc ignoret ea, quæ tu ausus aliquando fueris, quæq̃ homo ætate iam confectus, in te ipsum iniquè delinquis. Nō ita tutus, neque obscure adeo malus es, neq̃ etiam opus quopiam est, qui tibi pellem Leoninam detrahat, ut manifestus fias, Canthelius siue Asinus tantus existens, nisi uero quis ex Hyperboreis paulo antè ad nos huc profectus sit, aut in tantum Cumanus existat, ut non statim conspectum te, asinum omnium contumeliosissimum agnoscat, non expectato, dum rudentem etiam audiat. Ita iam olim & à me, & apud omnes, & sæpe, res tuæ proclamatae sunt, & famam inde haudquaquam exiguam nactus es, supra Ariphradem adeo, & supra Sybaritam Mithonem, & supra Chium illum Bastam, qui iisdem in rebus doctus atq̃ excellens fuit. Sed dicendum tamen est, etiam si frigida atq̃ emarcida iam dicere uidebor, ne in eam culpam incidam, quasi solus illa ignorem. Imò uero aduocandus nobis Menandri prologorum unus aliquis, Elenchus uidelicet ille, amicus ueritatis, & libertatis deus, haudquaquam obscurissimus ille quidem eorum, qui in scenâ ascendunt, solis uobis inimicus, qui linguam ipsius formidatis, & scientem omnia, & planè enarrantem, quorumcunq̃ uobis conscia est. Plausibile igitur hoc fuerit, si ille uoluerit, ante nos ingressus, exponere auditoribus, uniuersam fabulæ rationem. Proinde age, o Prologorum atq̃ deorum optime Elenche, uide ut planè doceas, atq̃ informes auditores, quod uidelicet, nō frustra neq̃ odij cõcilian di gratia, neq̃ etiam illotis, quod aiunt, pedibus ad orationem hanc peragendam accessimus: sed cum ut priuatum quiddam ulcisceremur, tum quia, illud quod commune est, hominem ob malsciam ac uanitatem odio prosequeremur. Atq̃ hæc sola præfatus, ac planè elocutus, propitius abi iterum è medio. Cætera uero nobis

*Amplificatio
ex collatione*

*Reiectio
simulata, quæ
attentiores
facit.*

*Prosopopœia
quæ ex Menandri
prologis
Elenchum
introducitur,
qui ad dicendum
paratur, et
ueluti Prota
sine quanda
fabula exponat*

nobis relinque, imitabimur enim te, & coarguemur pleraque, ut & ueritatis & libertatis gratia, nemo te accusaturus sit. Neque uero me, ô optime, apud ipsos commendaueris, neque rursus, quæ illi ad sunt, præeffuderis temerè. Non enim dignum est, Deus cum sis, in os tibi uenire uerba de rebus execrabilibus adeo ac de testandis facienda. Nam Sophista atque impostor iste dicendo (hæc iam prologus inquit) Olympiam aliquando uenit, orationem multo iam antea conscriptam, recitaturus ijs, qui ad solemnem ludorum celebritatem conuenerant. Erat autem argumentum eius scripti. Pythagoras, prohibitus aliquando ab Atheniensibus communicare, ut opinor, cum ijs qui Eleusinia sacra peragebant, tanquam barbarus, eò quod ipse Pythagoras diceret, ante ea tempora, etiam Euphorbum sese fuisse. Caterum erat oratio ea ipsius iuxta Aesopi graculum, collecticia, ex uarijs alienis pennis consarcinata. Itaque cum uellet haudquaquam friuola ac uana dicere uideri, ex notis ac familiaribus quendam rogat (erat autem homo ille Patrensis genere, circa lites & actiones forenses plerumque uersatus) ut postquam dicendi argumentum aliquod postulasset, Pythagoram ipsi statim subijceret. Ac ita tum fecit homo ille, & persuasit theatro, ut orationem illam de Pythagora, audirent. Erat igitur, id quod consequens tum fuit, iste quidem ad agendum & exprimendum gestu sermonem, ualde ineptus, & à ratione alienus, connectens & agglomerans, ut par est, ea quæ longè antè meditata atque exercitata habuerat, tametsi impudentia, quæ quàm maxima erat, auxiliabatur quoque, ac manum porrigebat, & cum eo unà certamen obibat. Risus autem ab auditoribus undique multus. Ac alij quidem ad Patrensem illum interea aspicientes, significationem dabant, quod haudquaquam clam ipsis esset, quod illius ope fallacia ac techna hæc composita esset: alij autem, etiam ipsa ea, quæ recitabantur agnoscens, per totum illud auscultandi tempus, unum hoc opus agebant, ut se mutuo explorarent, quo modo quisque memoria teneret, & dignosceret, unde quicque ex ijs Sophistis, qui paulo ante nos celebres fuere, in declamationibus siue meletis quas uocant, desumptum esset. Porro inter hæc omnia, etiam is qui orationem hanc scripsit, inter ridentes & ipse erat. Cur autem non rideret ob manifestum adeo, & ineptum, atque impudens facinus? Ac fortè, est enim risus intemperantior paulò, cum ille uoce ad canticum deflecta, lamentationem quandam, ut ipsi uidebatur, Pythagoræ decantaret: hic meus poëta, illud quod uulgo dici solet, Asinum ad lyram, uidens, in cachinnum admodum suauem solutus est, quod alter conuersus, aspexit. Et hoc est quod illos paulò antè inter se inimicos reddidit. Atque hinc, erat quidem anni principium, imò uero tertia dies à noui lunio magno, quando Romani, iuxta ueterum consuetudinem & ipsi preces quasdam pro toto anno faciunt, & sacrificia peragunt, pro eo ac ipsis rex Numa sacrificandi ritus hos constituit, persuasique sunt quod eo potissimum die uotis ac precibus, Dij uacent, atque animum aduertant. In hoc igitur festo, & calendis solemnibus ridens Olympiæ tum ille, sub Pythagora isto suppositicio conspicatus accedentem execrabilem, & arrogantem istum alienarum orationum histrionem, (Notata autem & mores eius exactè, & reliquam nequitiam, atque impuritatem uitæ, & quæ facere diceretur, & quæ faciens, deprehensus fuerat) tempus ad quendam amicorum, inquit, uobis est, discedere, atque hoc in auspiciatum spectaculum relinquere. Nam homo iste, obuiam nobis factus, uidetur suauissimum hunc diem in apophradem nobis conuertere. Quo audito, sophista ille, mox uerbum Apophradis, ueluti peregrinum atque alienum à Græca lingua ridere cœpit, & hominem pro superiore illo risu uicissim ultus est, ut quidem ipse putabat, & ad omnes dicebat: Huius Apophras? Quid hoc autem est? fructus, an herba aliqua, an instrumentum? Num igitur comeditur,

*Narratio qua
Protasis siue
argumentum
reiepositur*

aut

*Haftenus pro-
logus, dein-
ceps orōem
suscipit ipse
Lucianus.*

*Propositio.
cū diuisione.*

*Veneris cog-
nomina sunt.
Suid. uide.*

*I. Quaestio,
an Græcū no-
mē Apophras
et quid signi-
fiet.*

*Quid Apo-
phras.*

Præcisio.

II. Obiectio.

** Fortassis,
nō intelligen-
tiū, legendū.
Dilutio à per-
sone qualita-
te, et ipsius
noci.*

an bibitur: aut quid tandem est Apophras? Nam ego quidem neque audui unquam, neque intelligo facile, quid nam etiam sit, quod ille dicit. Atque hæc tamen ille quidem putabat se contra hunc ualde acerbè dixisse, ac multo adeo risu Apophradem ipsam arripiebat. Cæterum non animaduvertebat, quod interim extremum contra seipsum insciæ testimonium proferebat. Huius igitur gratia, orationē hanc scripsit, is qui me huc ad uos præmisit, ut uidelicet ostenderet, celebrē istū sophistam, communia illa Græcorum, & quæ illi etiam, qui in officinis atque tabernis sedent, scire solent, adhuc ignorare. Haftenus Elenchus ille. Ego uero (iam enim ipse ad reliqua fabulæ peragenda accedo) merito debebam, uelut ex Delphico tripode, tandem illa addere, qualia uidelicet facta tua in patria fuerint, qualia in Palestina, qualia in Aegypto, qualia in Phoenicia ac Syria, atque exinde deinceps in Græcia & Italia: & postremo quæ nunc Ephesi facis, quæ quidem uerborum istius tuæ, quasi quoddam summarium sunt & caput, & coronis morum. Postquam enim iuxta prouerbiū, Illensis cum sis, tragædos conduxisti, tempus iam est, ut propria tua mala audias. Imo uero nondum etiam, sed de Apophrade prius. Nam dic mihi per Pandemum, & Geneityllidem, & magnam matrem, quo tandem modo reprehendendum, ac risu dignum uidetur nomen Apophradis? Non enim me Heracle Græcorum propriū erat, sed alicui de ex Gallorum, aut Thracum, aut Scytharum commixtione, uelut commessabundum introductum. Tu uero, cuncta enim Atheniensium cognita habes, exclusisti illud continuò, & uelut per præconem, è ciuitate Græcorum eiecisti. Et ex eo risus iste uidelicet, quod barbarè ac peregrino modo loquor, & transgredior terminos Atticos. At uero quid aliud Atheniensibus ita familiare ac patrium, uti hoc nomen: dixerint illi, qui huiusmodi melius, quam tu, sciunt. Quapropter citius Erechtheum, aut Cecropem, peregrinas & aduenas apud Athenienses esse probaueris, quam Apophradis nomen ostenderis, non proprium, aut non inibi natum, & genuinum Atticæ esse. Nam multa quidem sunt, quæ & ipsi eodem modo cum cæteris hominibus omnibus appellant. Apophradem autem soli illi atram, & abominabilem, & inauspicatam, & nefastam, tibi quoque similem diem uocant. Ecce didicisti iam obiter quoque, significationem Apophradis, & quis dies ater uocetur. Quando uidelicet neque magistratus de rebus consultant publicè, neque lites in foro disceptantur, neque sacrificia peraguntur, neque quicquam eorum, quæ more & auspiciò solent, tractatur. Is dies Apophras siue ater dicitur. Atque huiusmodi dies apud alios alijs de causis indicti sunt. Aut enim pugna aliqua magna ac graui superati sunt, ac dies exinde tales, quibus cladem eam accepere, pro nefastis, & inauspicatis ad res legitimas gerendas, habendos censuerunt: aut me hercle etiam. Atqui ineptum fortassis, & intempestiuum utique iam fuerit, dedoceri, ac denuò discere talia, uirum senem adeo, ne illa quidem, quæ his priora sunt, scientem. Proinde hoc omnino reliquum est, & si didiceris ipsum, omnia exinde nobis scies. Vnde enim heus tu? Nam cætera quidem, etiam si ignorare, ignoscendum sit, ea uidelicet, quæ extra communem uiam posita, & obscura hominibus priuatis atque indoctis sunt. Diem tamen atrum, etiam si uolueris, nominare aliter quam Apophrada non poteris. Nam hoc unum ac solum nomen omnium positum esse dixerit quispiam. At uero uetustorum uerborum alia quidem usurpanda sunt, alia autem non item, quæ cunctæ eorum uidelicet, non ita multis consueta atque usitata sunt, ut ne perturbemus auditum, & uulneremus intelligentium aures. Ego uero, uir optime, si ad te quidem uerba fecissem, de te ita dicens, peccassem fortassis. Decebat enim, decebat, inquam, aut Paphlagonum, aut Cappadocum, aut Bactrianorum uerbis consuetis ac patrijs tecum loqui, si intelligere deberes, quæ dicerentur, & audiendo uoluptatē aliquam capere. Cæteris autem Græcis, opinor, secundum Græcam linguam conuersari decet. Deinde etiam Atticis per successionem temporum multa uariantibus

stantibus in lingua sua, hoc nomen inter præcipua mansit, hoc modo semper, & ab omnibus ipsis dictum. Ac sanè commemorarem etiam eos, qui ante nostram ætatem, eodem nomine usi sunt, nisi & isto modo perturbaturus te essem, peregrina & ignota tibi poetarum, oratorum, & historicorum uerba recitendo. Imò uero, ne ego quidem tibi eos dicam, qui illud usurparunt. Omnes enim norunt. Sed tu contra, si mihi unum aliquem ex ueteribus ostenderis, qui nomine hoc usus non fuerit, aureus, ut aiunt, in Olympia statueris. Atqui si quis senex adeo, & ætate confectus, huiusmodi ignorat, uidetur idem mihi, quod Athenæ ciuitas est Atticæ, & Corinthus in Isthmo, & Sparta in Peloponeso, ignorare. Superest igitur fortassis illud tibi ut dicas, ipsum quidem nomen apophradis nosse te, cæterum usum eius, ut intempestiuum accusasse. Age itaq; & de hoc respondebo tibi consentanea: tu uero animum aduerte, nisi omnino parui facis, si nihil scire uidearis. Nam & ueteres huiuscemodi multa ante nos in eos, qui tibi similes erant tum, iactarunt. Erant enim tunc quoq; (ut est uerisimile) moribus abominabiles quidam, & impuri, & perditii ingenui. Atque alius quidem, cothurnum quendam appellabat, uitam illius cõparatione hac perstringens, ut inconstantem & ambiguum, perinde ut calciamenti genus hoc est. alius autem Lypænam, quod conciones turbare solebat, orator tumultuosus existens. rursus alius, Hebdomam, quod perinde ut pueri septimanis diebus solent, etiam ille in concionibus luderet, & rideret, & serium studiumque plebis pro ludo ac ioco haberet. Ne dederis itaq; & mihi, per Adonidem, comparare hominem perditum, & omni maliciæ innutritum, dici atro & inauspicato. Nam nos & claudos, ad dexteram declinamus, ac maxime si manè uideamus ipsos. Et si quis spadonem, aut Eunuchum aspexerit, aut simiam quoque egressus domo, statim conuertit pedem, & regreditur, ominans sibi haud quam prosperas dici illius res atque actiones fore, præ malo hoc primo & inauspicato omine. A principio autem, & in foribus, & in primo egressu, & manè primo totius anni, si quis uideat Cinædum, & nefaria perpetrantem pariter, & patientem, notum ob hæc, & eneruatam, & tantum non ipso nomine, quæ agit, præ se ferentem, deceptorem, præstigiatores, periurum, pestem, catastam, barathrum, non effugiat? neque talem dici atro comparet? An uero tu talis non es? Haud quaquam negabis, si modo noui fortitudinē tuam istam qui certè & animum attollere ob hæc mihi uideris, uidelicet quod tibi gloria ista rerum tuarum non prorsum perit. Sed omnibus notus es, & passim celebris. Quod si autem etiam contrā ieris, & inficiaberis talem te esse, cui quæso credibilia ista dices? An ciuibus tuis. Nam hinc ordiri æquum est, at norunt illi prima tua incunabula, & quo pacto tradideris te ipsum perditum illi militi, & cum eo unā turpissimè ac flagitiosissimè oberraueris, omnia obsequens ac patiens, donec te, iuxta proverbium, pannum lacerum, detritum & confectum extruxit. Etiam illa meminerunt, ut est consentaneum, quæ in theatro adolescens egisset, quando saltatoribus, ac mimis subseruiebas, & in ducendis ordinibus seu choris, quasi quidam dux esse cupiebas. Quippe nemo ante te theatrum ingrediebatur, nemo ne nomen quidem fabulæ quod esset, renunciabat, sed tu ornate admodum, subligatis aureis crepidis, & indutus ueste tyrannica, ante cæteros immittebaris, qui beneuolentiam à theatro postulares, coronas ferens, & cum plauū rediens, honore tandem ab ipsis affectus. At nunc oratores, & sophistæ, & ob hoc si audiant aliquando talia de te illi, istud ex Tragedia uidelicet: Et solem geminum, & dupliciter se ostendere Thebas, putabunt: Et in promptu atque in ore tum omnibus statim notum illud erit: Hicne ille? qui tum? & quæ post illa sequuntur. Proinde & ipse rectè facis, qui omnino non ascendis ad illos, neque in patriam crebro uentitas, sed fugis illam uultū, quanquam neque hyeme malam, neque æstate molestam nimis

III. Chictio.
Dilutio ab
exemplis.

Hoc nomen
ius fuit The-
ramenes, de
quo Xenopho-
phon lib. 2.
* à λυπεῖν
uidelicet de-
ducta uoce,
quod molestum
re uerax
significat.

II. Pars, quæ
uita aduersa
rii infectatur
ut digna ap-
pellatio est.

Distributio,
quæ quò sin-
gulis locis ui-
xerit exponit
et primo in
patria.

mis, sed pulcherrimam & maximam omnium in Phoenicia ciuitatum. Nam eam
argui, & cum ijs, qui uetera illa sciunt, ac meminerunt, conuersari, laqueus reue-
ra tibi est. Sed quid ista frustra nugor? Quem enim tu unquam ueritus fue-
ris? aut quid turpe putaueris, eorum etiam quae extrema sunt? Audio autem &
possessiones esse tibi apud illos magnas, nimirum miseram illam turriculam, cū
qua Sinopensis illius dolium collatum, Iouis arrium uideri queat. Proinde ciui-
bus quidem tuis haudquaquam ullo modo persuaseris, ut non omnium detesta-
bilissimum te credant, & commune adeo totius ciuitatis dedecus. Fortassis au-
tem & ceteri habitantes in Syria, eadem de te, cum illis testabuntur, si te dicas
nihil mali aut reprehensione dignum fecisse. Nam me Hercle Antiochia quidē
etiam ipsum istud opus uidit, quando, cum adolescentē illum Tharso ueniētē,
abduxisses. Sed & detegere ipsa in honestum fortassis mihi fuerit. Verunta-
men norunt, & meminerunt illi, qui tum astabant uobis, atque aspiciebant, te qui
dem in genu inclinatum, illum autem hosti quid facientem quoque, nisi omnino
perpetua rerum obliuione laboras. At in Aegypto illi fortassis non norunt te,
qui te post praeclara ista in Syria, certamina, fugientem inde ob ea, quae modo
dixi, susceperunt, cum te uestiarii insequerentur, a quibus uestibus preciosis com-
pararis, uaticum tum habebas. Sed non minus Alexandria quoque conscia tibi
est. Et per Iouem haudquaquam posteriorem tam Antiochia censerī decebat,
nisi quod proteruitas ista tua manifestior, & turpitudine flagitiorum infanior il-
lic fuit, & nomen, ob haec maius, & super omnia caput adaperitum. Unus tan-
tum fuit, qui crederet tibi inficias eunti, quod nihil tale commisisses, ac postre-
mus auxiliator tibi fuit, is qui stipendium dabat, uir inter praecipuos Romano-
rum. Nomen autem ipsum permisses mihi, ut taceam, & hoc apud omnes eos
qui sciunt, quem dicam. Ille igitur, cetera quidem, quae cumque sustinuit in couer-
satione illa à te perpetrata, quid attinet dicere? At uero quando te deprehendit
ingenibus adolescentuli pocillatoris, oenopionis facientem, quid puras? credi-
dit ne tibi, talem te non esse, cum ipsum opus aspiceret? Haudquaquam opinor
nisi prorsus caecus fuit, uerum apertam uoluntatis atque animi significationem
dedit. Cum te statim ex aedibus eiecerit, & eas expiamentis quibusdam lustra-
uerit post exitum inde tuum. Nam Achaia quidem, & Italia tota referta est ope-
ribus tuis, & fama ea, quae ob illa consecuta est, & sanè gratulor tibi ob tam prae-
claram laudem. Quare ad eos qui mirantur ea, quae nunc Ephesi abs te geruntur,
illud equidem dico, quod uerissimum est, quod mirum foret, si non mirarentur,
si prima illa tua opera nossent. Atqui nouum hic istud uidelicet cum mulieribus
quoque, addidicisti. An non congruum igitur, dic mihi, fuerit, hominem talem
Apophradem appellari? Sed quid, per Iouem? num etiam osculari ore in super
uoluisti nos ob talia facta? Istud igitur contumeliosissime facis, & maxime erga
eos, quos minimè decebat, sectatores suos, quibus satis fuerat, illa solum ma-
la ab ore tuo percipere, uerborum uidelicet barbariem, & uocis asperitatem, &
indiscretam, atque inordinatam enunciationem, & à Musis omnino alienam, &
id genus alia. osculari autem etiam te supra haec: absit & malorum auersor Her-
cules. Nam scutum potius, aut uiperā osculari satius fuerit. Quod in morsu tibi
omne periculum, & omnis dolor, & medicus accersitus, facile illum qui depul-
sit. At uero autem osculo, & ueneno isto, quis quae so uel ad sacra, uel ad aras acce-
deret? Quis autem deus exaudiret etiam, precantem? quam multis lustrationi-
bus, multisque fluminibus opus foret? At talis ipse cum sis, derides alios ob no-
mina, ac uerba, cum tu interim facinora talia ac tanta perpetrare soleas. Atqui e-
go quidem si Apophradis uocabulum ignorarem, erubescerem potius, nedum
si dixissem, inficias irem. Te uero nemo nostrum accusauit adhuc quod *ερωμαλό*
fortasse, quod *γὰρ* dixeris, & *ῥωμομάδωντας*, & *ῥωμοματρῶν*, & *ἀδωνίῳ* pro Athenas desidero, &
rudere significat, *εὐ λέγει μάδωντας* uoce, etiam Aristophanes utitur pro futili & nequam unde
hic *ῥωμομάδωντας* finxit. *ῥωμοματρῶν* pro perorare uidetur ab affectatoribus poni.

ἀνδοκρατεῖν, & σφινδίκειν, & χερροβλημᾶδι. Malum te malè perdat ἀνδοκρατεῖν, ἵτ' αἴσις pro ἀνδρα-
Mercurius Logius, unā cum ipsis uerbis. Vbi enim huiusmodi φερει. Vnde ἀνδραφόρου, sejiū
scripta reperis: In angulo fortassis alicubi alicuius expoētis istis Proserpine. σφινδίκειν, ob
Ialemo frigidioribus defossa, situ & araneis opplera. Aut alicubi ^{scutum, an ἄσπεδον cum oculo}
ex libris Philænidos, quos in manibus crebro habes: ueruntamē ^{rum partem, quæ pupillā cingit, si}
te, atq; ore tuo digna. * Quia autem oris mentionem feci, quid ^{gnificat, accipiendū pro innuere,}
diceres quæso, si te in ius uocaret lingua. Fingamus enim hoc pa- ^{ut facium puellæ, petis oculis. an}
cto, & te iniuriæ, aut quod modestius paulo foret, contumeliæ ac ^{ab eadem uoce cum fibulam ex or}
cusaret, ita dicens: Ego te, ingratissimè, pauperem atq; inopem ^{namentum muliebri significat.}
susceptum, & uictu quoq; carentem, principio quidē in theatris ^{χερροβλημᾶδι aut manibus con}
celebrem feci: nunc quidem Ninum, nunc autem Mettochū, de- ^{treiare papillas mulierū, id quod}
inde paulo post Achillem quoq; exhibens. Post hæc autem do- ^{βλημᾶδι quoque per se signifi-}
centem pueros syllabas nectere, longo tempore alui. Iam autem ^{cat. Longius aut Mercurius co-}
& alienas istas orationes, uelut in scena, exhibentem, sophistam ^{gnomine dicitur, quasi cloquētiæ}
uideri feci, eamq; gloriā tibi, quā minimè conueniebat, ada- ^{preses. De Ialemo Erasmus in}
ptaui. Quid igitur tantum habes, quod imputare mihi possis, ob ^{proverbis. De Philenide su-}
quod adeo contumeliose me tractas: & iniungis mihi mandata ^{præ in Amoribus quoq; mentio fa-}
quædam turpissima, & ministeria execratione digna? Non satis ^{ci est.}

mihi sunt, ea quæ per diem fiunt, opera nefaria, mentiri pura, & <sup>* Προσοποία linguæ expe-
tantis cum abutente.</sup>
peierare, & tot nugas atq; ineptias exhaurire: imò uero cœnum
uerborum istorum, euomere: sed neq; nocturne miseram, ocium ducere sinis,
sed sola ego omnia tibi facio, & proculcor, & contaminor, ac lingua perinde ut
manu uti decreuisti, & quemadmodum alienam contumelia afficis me, tantisq;
malis obruis. Loqui meum opus solum est. Talia autem facere ac pati, quæ tu co-
gis, alijs partibus iniunctum est. Quare utinam & me aliquis, ceu philomelæ il-
lam executisset. Nam mihi beatiores illorū linguæ uidentur, qui liberos suos de-
uorant. Huiusmodi, per Deos, igitur, si lingua diceret, propria aliqua assum-
pta sibi uoce, ac barba tua, uelut patrona aduocata, quid quælores pōderes ipse?
Illa scilicet, quæ & ad Glaucum nūper abs te dicta sunt, cum ille te ob opus iam
actum accusaret, quod ob hoc celebris breui tempore, & notus omnibus factus
esset. Vnde ergo ita celebris? ob orationes ne redditus? At sufficit quomodo-
cunq; clarum ac celebrem esse. Deinde connumerarer ipsi multas istas appella-
tiones, quās passim apud uarias gentes adeptus es. Quo magis etiā miror, quod
cum Apophradem audieris, agere tantopere tuleris, ob illa autem nomina nihil
indigneris. Nam in Syria quidem Rhododaphne uocatus es, quam obrem autē <sup>Quod et alijs
nominibus
probrosis ap-
pellatus fuerit</sup>
ita me Minerua amet, erubescere dicere, quare quantum quidem in me est, obscu-
rum etiam maneat. In Palestina autem Sæpis nomine, ob barbæ, opinor, spinosi-
tatem, quoniam inter opus pungere solebat. Adhuc enim tondebas ipsam. In Aë-
gypto uero, Angina dictus es, quod per se manifestum est. Nam aiunt te prope-
modum suffocatum esse, cum in nauem quendam crassio rem, ex ijs qui in onera-
rijs atq; maioribus nauibus sunt, incidisses: qui tibi, postquam imposuisset, etiā
ipsum os obturauit. Nam Athenienses quidem, optimi illi, obscurius nomē nul-
lum, dedere tibi, sed literæ unius appositione te honorantes, Atimarchum appel-
larunt. Decebat enim & illud affectatum ac nouum habere te. In alia autem, pa-
pæ, heroicum illud, Cyclops uocatus es, quod aliquando etiam ad ueterem orna-
tum ac modum illum, iuxta ipsa Homeri poëmata, uersibus peragere tu quoque
rurpitudinem illam affectasses. Ac ipse quidem iacuisti ebrius iam, mulctrale ha-
bens in manu, Polyphemus uidelicet coire gestiens, adolescens autem mercede
conductus, rectam habens uectem, probè admodum acutam, quasi Ulysses qui-
dam te inuadebat, excussurus uidelicet oculum.

Quem tamen haud tetigit, iuxtaq; elabitur hasta,

Et ferit extremum uibrata cuspide mentum.

Fortassis e-
nim nomen il-
lius Timaro-
chus fuerat.

neque enim absurdum, aut ineptum puto fuerit, cum de te uerba faciamus, frigida diora quoque paulo hæc dicere. Tu uero Cyclops ille, diducto ore, & quam latissimè licebat, hians, sustinebas ab illo tum occaecari tibi maxillam. Imò uero quæ admodum charybdis, quærebas unà cum ipsis nautis & clauis, & uel istotum illum absorbere Vtin, siue Neminem. Atque hæc tum aspiciebant etiam cæteri, qui aderant. Deinde postero die, una ea tibi defensio erat, ebrietas, & ad merum confugiebas. His igitur ac talibus nominibus opulentus cum sis, pudore afficeris et ga Apophradem, per deos itaque dic mihi, quo pacto afficeris, cum illa quoque dicunt plerique, *λεσβιάζων & φονιάζων* num igitur & hæc perinde ut Apophradem ignoras, & existimas fortassis etiam laudari te ab ipsis? An hæc quidem, ut consuetæ & familiaria nosti: Apophradem autem ut solam ignotam improbas, & à catalogo uerborum tuorum excludis? Proinde non indignas poenas nobis exoluis, sed etiam muliebri consortio, & ad Gynecæa usque notus es. Nuperrimè igitur cum nuptias quasdam Cyzici, ambire ausus esses, probè admodum explorata omnia habens, optima illa mulier, respondit: Haudquaquam, inquit, uirum eum accepero, qui ipse quoque uiro indiget. Et tamen in talibus rebus consilio tuto tibi, adhuc uerborum cura est, & rides, conspueisque cæteros. Merito sanè. Neque omnes similia tibi dicere possumus. Vnde enim, aut quis a deo in uerbis audax foret, ut contra tres adulteros, pro gladio tridentem possulet. De Theopompo autem ob Tricarantum, in iudicio agentem, dicat, tricus pside oratione ipsum confecisse ciuitates præstantiores. Et rursus tridente interfecisse ipsum, Græciam: & esse Cerberum in oratione. Nam paulo antè & lucerna accensa, quærebas fratrem quendam, ni fallor, mortuum, & alia infinita: quorum ne mentionem quidem facere dignum est, excepto solo illo, quod, qui audierunt, memoriæ retulere. Diues quidam opinor, & duo pauperes erant, inter se inimici: postea de diuite loquens: occidit, inquit, *δῆτερον τῶν πτωχῶν*. Ridentibus aut, ut par erat, ijs qui tum aderant, corrigens uidelicet tu, & id quod erratum erat, restituens: Haudquaquam, subijcis, sed *ἀντερον αὐτὸν* occidit. Omitto antiqua illa: puta *τῶν μνησίων, & ἀννημῖα, & πῆταμα, & ἐκχύνειν*, & quæ alia præclara in orationibus tuis effulgent. Nam quæ paupertatis causa facis, o cara Adrastia, nemini exprobrauerò. Ignoscendum enim, si quis fame coactus, deposito à ciue accepto, de iera rit se illud haudquaquam accepisse: aut si quis impudenter postulat, imò uero mendicat, & furatur, & publicanorum more, rapit. Haud equidem ista dico. Neque enim inuidia ulla est, quoquo modo depellere inopiam, sed illud intolerabile tui dem, pauper cum sis, in solas huiusmodi uoluptates omnia ea profundere, quæ per impudentiam istam acquiris. Nisi si quid utique etiam laudare mihi concesseris, admodum urbane abs te factum, quando cum Tisia artem noris, bis Coracis opus ipse peregisti, subreptis tui illius senis, triginta aureis. Ille autem propter Tisiam, pro libro, septingentas & quinquaginta drachmas exoluit, deceptus uidelicet. Multa adhuc alia possem dicere, sed tamen cætera quidem uolens remitto tibi. Illud autem solum adhuc uerbis addam. Age ista quidem fac, ut tibi lubet, neue desieris huiusmodi in te ipse debacchari. Ab illo autem caue. Non enim piium aut fas est, eandem Vestam, eosque Italia committunt, inuocare, & amicitiam præbire, eademque obsonia attingere. Sed neque illud: ob uerba uidelicet oscula: idque cum ijs, qui tibi non multo antè, apophradam ipsum os effecere. Ac postquam semel admonitionem amicam exorsus sumus, etiam illa si uidetur, abs te amoue, unguento puta canos istos inungere, & pice sola illa, quæ scis, uelli. Nam si morbus quidem aliquis urgeret, totum corpus curandum foret: nunc autem cum nihil ægrotas tu huiusmodi, quid attinet pura, ac leuia, & glabra illa tibi reddi, quæ ne aspici quidem fas erat. Illud tibi unum relictum est, qui doctrinam ac sapientiam præ te feras, carni uidelicet, & non amplius nigricare: id tanquam operculum quoddam maliciæ ac detestabilitatis istius sit.

Pro.

Obscenarum rerum uerba sunt à moribus. Lesbiorum et Phœnicum sumpta.

Hæc tenuit et facta infestius est, idem et sermonem et dicendi genus. Arx siue castellum fuit Argiuorum, ut Suidas, Pollux, Philasius.

Alterum amico rui, sed dicitur pop neutrum est, cum πῆταμα masculino genere ponatur ἀντερον nō casu dicitur, πῶς εἶπεος, nō πῶς εἶπεος.

Trium mensis, tepestat, uolo, effudo. In quibus dicitur Atticus uideri, et numeros confundit, et uerbis obsoletis utitur.

Alludit ad significationem κακοῦτος, id est corui fucare aut Tisiam et Corax primi inuētores artis Rhetorice, ut et Cicerō meminit.

Proinde parce ipsis per Iouem, cum in hoc, tum maxime in barba ipsa, neque pol-
 luras hanc amplius, neque contumelia afficias, aut si prorsus hoc nequeas, noctu sal-
 tem & in tenebris. Interdiu autem apage. Est enim omnino ferum, ac bestiale, *Epilegus per*
 Videsne quanto satius fuerat tibi camarinam immota relinquere, neque Apophra- *exprobratio =*
 dem deridere, quae tibi Apophradem, & atram totam uisam reddiderit? An eti- *nem & ama-*
 am amplius aliquid desideras? Nam quod ad me attinet, nunquam quicquam desi- *rulentiam.*
 ciam. Nondum igitur scis, quod totum attraxisti tibi plaustrum, cum conueniret,
 o pæpalema (id est, omnifar iam scelerate) atque cinæde, uereri te si quis homo hir-
 sutus, & iuxta antiquum illud, Melampygos, acerbè solū intueretur te. Fortassis
 iam hæc quoque ridebis, pæpalema quod dixi, & cinædum, perinde ut ænigmata
 quædam & griphos audiens. Ignota enim tibi sunt, tuorum operum nomina.
 Quare licet tibi iam etiam hæc cauillari, nisi tibi tripla atque etiā quadrupla Apo-
 phras iam parta est. Accuses autem te ipsum ob hæc omnia, licet. Nam ut præcla-
 rus ille Euripides dicere solitus fuit. Oris indomiti, & stulticiæ, & iniquitatis, si-
 nis infelicitas esse consuevit.

Versiculi Euripidis sum in Bacchis.

ἡ γὰρ λίαν ὠρσομάτωρ
 ἀνόμων ἀφροσύνης
 ὅτελος δυσυχία. &c.

DE DOMO.

IACOBO MICYLLIO INTERP.

ARGUMENTVM.

Obliqua quædam domus laudatio est, cuius et situm et structuram, et tecti, cæterarumque partiū orna-
 menta, postremo etiam parietū picturas describit, additis passim amplificandi gratia, etiā similitudini-
 bus quibusdā. Atque hæc omnia sub disputationis, seu cōtentionis quadā figura, qua de pulchritudine domus
 utrum ea uidelicet, ad inuitandū, et iuuandū oratorem in ea dicentem, plus prosit, an noceat, disputatur. Cu-
 ius quidē affirmatiua pars priore loco tractatur ab effectu et potestate pulchritudinis cōprobata, additis et
 exemplis, et similitudinibus, eodem pertinentibus. Aliera aut, ac negatiua per Prosopopœiam subiungitur.
 Fingitur enim alia quædā alterius oratio, superiore resellere, et similitudines, et quæ de ui pulchritudinis à
 superiore asseruntur, per inuersionē confutare, ipsa aut suam sententiā ab alijs elegantiæ ac pulchritudinis
 effectibus, præterea et Herodoti testimonio, et ipsorum auditorum exemplo, confirmare. Ac in priore quidē
 parte situs domus, et tecti, cæterarumque partiū elegantia depingitur: in posteriore uero parietū picturæ
 describuntur, ut ex ea quæque re, nouitas ac gratia quædam scripto accedat.

RGO Alexander quidē expetiuit in Cydno lauari, cum pul-
 chrum adeo, & perspicuum fluuium eum conspiciatus esset, dein-
 de & turò profundum, & leniter concitatum, & æstatis tempore
 gelidum, adeo etiam, ut si iam antea manifestum eum morbum,
 quo postea ex illo ægrotare cœpit, præuidisset, non facile, ab illi-
 us lauacro abstinere se potuisse uideatur: Domum autem si quis uideat, mole
 maximam forma pulcherrimam, luce clarissimam, auro fulgentissimam, denique
 & picturis floridissimis, non expetat in ea orationem, uelut testato relinquere,
 si forte circa hoc studium uersetur, & celebrari intus & inclarescere ac uoce il-
 lam implere, & quàm maxime licet, etiam ipse pars quædam pulchritudinis il-
 lius esse, sed statim postquam diligentius paulo contemplatus illam, atque admī-
 ratus tantummodo fuerit, iterum inde abeat, mutam, & orationis experiem il-
 lam relinquens, neque alloquendo quicquam uidelicet, neque sermonem conferen-
 do, perinde atque elinguis aliquis, aut qui inuidia quadam tacere decreuisset? At
 Hercle neque honesti, aut studiosi ullius officium hoc, neque eius qui pulcherrima-
 rum rerū amore teneatur, sed rusticitas multa atque inscicia est, & præterea amu-

Exordium à
 collatione.

Adaptatio
 amplificata
 circumstantijs,
 cōtinens pro-
 positionem.

A decoro et
 qualitate per-
 sonarum.

sum certè & barbarum quiddam, suauissimis rebus se ipsum, uelut indignum, abstinere, & à pulcherrimis uelut exulem relegare, neq̃ intelligere, quod non eadem circa spectacula, lex posita sit idiotis, siue indoctis, & eruditis uiris, sed illis quidem sufficit, commune hoc, uidere solum, & circumspicere, atque oculos circumferre, ac sursum uersus tectum spectare, manumq̃ attollere, & cum silentio uoluptatem capere, præ metu, nequid nō satis dignum ijs, quæ spectantur, dicendo proferat. At qui cum eruditione, siue iudicio aliquo spectat ea quæ pulchra sunt, ille haudquaquam, puto, cōtentus erit, uisu tantum, id quod delectabile est, decerpere, aut mutus spectator pulchritudinis esse: sed enitetur, quoad fieri potest, & immorari in eo, & oratione compensare uisum. Cæterum compensatio ea, non laus modo domus. Nam hoc quidem fortassis, adolescentem illum insularem decebat, Menelai uidelicet domum cum admiratione quadā spectare, & cum ijs, quæ in cœlo pulchra sunt, ebur & aurum ipsius comparare, ut qui in terris pulchrū aliud nihil uidisset, sed & dicere in ea, & optimis quibusq̃ conuocatis, orationis specimen exhibere, pars quædam laudis hoc quoq̃ fuerit. Atq̃ adeo rem suauissimam arbitror esse, Domum pulcherrimam ad suscipiendas orationes, ad apertam, laudisq̃ & comprecationis plenam, paulatim ipsam quoq̃, perinde ut antra, uoces referentem, & ijs quæ dicuntur, respondentem, & protendentem postrema sermonis, & ultimis uerborum immorantem. Imò uero, quemadmodum docilis aliquis auditor solet, ea quæ dicta sunt memoria repetentem, & eum qui dicit laudantem, ac permutationem haud quaquā à musis alienam cum ipsis facientem: quale quiddam accidit & speculis pastorum tibij & cantu resonantibus, uoce in contrarium percussa, atq̃ in se ipsam reuertente. Idiotæ autem & indocti putant uirginem quandam esse, quæ canentibus uel clamantibus, hoc modo respondeat, in medijs alicubi præcipitijs habitantē, ac loquentem intus de rupibus. Mihi itaq̃ uidetur una cum magnificentia domus ac sumptu, etiam dicentis animus attollere sese, & ad perorandum excitari, utpote cui ipse quoq̃ uisus subministrat ac subijcit non nihil. Fermè enim intro per oculos permanat ac descēdit ad animum usq̃ pulchrū aliquid, ad quod deinde ille exornatam & compositam orationem foras emittit. An uero Achilli credimus, uisum armorum intendisse, illum contra Troianos impetū, & postquam idem illa, experiendi tantum gratia induisset, elatum fuisse, & uelut sublimem ad belli desiderium abreptum, Orationis autem atq̃ dicendi studium non eodem modo pulchritudine locorum accendi? Atqui Socrati quidem satis fuit, platanus illa ingeniosa, & herba uirescens & fons perspicuus, non longè ab illis, atque ibi & residens, cum Phædrum illum Myrrhinusium uerbis eludebat, ac Lysia, Cephali illius filij, orationem redarguebat, tum musas quoque accersebat, credebatq̃ uenturas eas esse in solitudinem, & coadiuturas se, ad illam tum de amore institutam orationem. Neq̃ uerebatur, homo senex aduocare uirgines ad amores masculos intelligendos. Nos autem in locum, adeo pulchrum non putemus eas uel inuocatas uenturas esse? At sanè non in umbra solum, aut sub Platani pulchritudine receptaculū hoc erit, neq̃ etiam illa ad illissimum amoenitate relicta, regis domum auream, cum hac contuleris. Nam illius quidem admiratio, omnis in magnificentia ac sumptu consistebat, ars autem, uel pulchritudo, uel delectatio, uel concinnitas partium, uel iusta etiam proportio, nulla respondebat, neq̃ etiam auro sparsim ac modeste ornata erat, sed erat spectaculum planè barbarum, opulentia mera, & inuidia aspicientium, & felicitatis iactantia ijs qui eam possidebant: quod autem uerè laudares, nihil illi aderat. Neq̃ enim ratio ulla erat Arsacidis pulchri, neq̃ ostentationes suas ad uoluptatem comparabant, neq̃ etiam curabant, laudaturi ne eam essent spectatores, an nō, sed hoc solum, ut cum stupore quodam intuerentur. Nō enim honesti amantes, sed diuitiarum studiosi, barbari sunt. At huius domus pulchritudo, non ad barbaricos aliquos

*A iucundo
ex effectis.*

*Amplificatio
à simili.*

Aliud ab effectu.

*Locus communis de effectu
et uel pulchritudinis.*

Encomiū domus à collatione.

Adaptatio.

aliquos oculos, neq̃ ad Persicam arrogantiam, aut regiam iactantiam compara-
 ra est: neq̃ pauperem modo spectatorem, sed ingeniosum aliquem postulat, &
 cuius nō solum in visu iudicium, sed & cōsideratio aliqua, atq̃ aestimatio uer-
 ba sequantur. Nam quod & ad pulcherrimam diei partem respicit (pulcherri-
 ma autem ipsius pars, & amabilis maximē, principium est) & solem prospiciē-
 tem statim excipit, & lumine ad satietatē usq̃ repletur, foribus ad apertis, pro
 eo ac ueteres quoq̃ tēpla sua statui, & ad solē aspicerē fecerūt. Deinde quod
 & longitudo cū latitudine, & rursus, utraq̃ hæc cum altitudine iusta propor-
 tione cōsentiant, & fenestrę liberę undequaq̃, à nulla parte impediūtur, & ad
 quodlibet anni tempus benē cōparatę atq̃ appositę sunt, hæc, inquam, quo-
 modo non suauia omnia, & multa laude digna? Præterea autem & tecti mire-
 tur quispiam illud, quod in tam pulchro nihil affectatū, aut nimum, in tam e-
 leganti, nihil quod reprehēdere merito possis, & quod aurum, quibus additū
 est, decorē, atq̃ concinnē respondet, neque ubi opus eo est, ibi immodicē aut su-
 perfluē accumulātū. Sed perinde ut & mulierī modestę ac pulchrę saterit,
 ad formam insigniorem reddendā, uel circa collum tenue aliquod monilē, uel
 circa digitū annulus gestabilis, uel de auribus suspensę in aures, aut annulus
 quispiam, uel tania comam disfluentem colligans, quę tantum pulchritudini
 apponit, quantū uestitui purpura solet. At meretrices certē, & maximē de for-
 miores earum, & uestem purpuream totā, & ceruicem auream facere solent,
 magnificentia uidelicet sumptus ista, uenustatem atq̃ amabilitatem quādam
 uenātes: & quod pulchritudini deest, appositōe externę delectabilitatis, ceu
 quodam solamine compensantes. Arbitrantur enim & humeros suos nitidio-
 res apparere, resplendētes unā cum auro, & pedis crassitiem & inæqualitatē,
 sub aureo sandalio tectū iri, faciēq̃ etiā ipsam amabiliorem fore si unā cū eo
 quid splendidissimū cōspiciatur, at illę quidem hoc pacto. Modesta uero mu-
 lier, auro quidem pro eo ac satis est, & ad illa solū, quibus opus est, utitur: pul-
 chritudinem uero suam, haudquaquam uerebitur etiam nudam exhibere spe-
 ctandam. Proinde etiam huius domus tectū, imō potius caput formosum qui-
 dem, per se ipsum quoque est, auro autem in tantum exornatum est, quantū et
 cœlum noctu stellis, certis spacijs inter se distantibus, circūcirca splendet, cer-
 tisq̃ item interuallis igne collucet. Quod si totū foret igneum, haudquaquā
 certē pulchrū, sed terribile nobis uideretur. Cæterum & hoc uidere licet, au-
 rum hic haudquaquam ociosum, aut delectandi modo gratia, reliquo ornatui
 interspersum esse, sed & fulgorem quendam nō iniucundū de se præbere, &
 totam domū rubore suo uelut inficere. Quando enim lumen diei incidens ap-
 plicatur, & commiscet cum auro, commune quiddam resplendent, & duplicē
 ruboris claritatem ac rutilantiā exhibent. Proinde ea quidem quę ad fastigi-
 um & uerticem domus pertinent, huiusmodi sunt, ut Homero aliquo laudato-
 re opus habeant, qui illam uel celsitēctam, perinde ac Helenes thalamum, uel
 splendorosam, uelut Olympum ipsum appellat. Reliquum autem ornatum,
 & parietum picturas, & colorum pulchritudinem, & uniuscuiusque euidenti-
 am, & diligentiam & ueritatem, cū ueris aspectu, et prato aliquo florido, haud
 iniquum fuerit, comparare. Nisi quod illa quidem deflorescunt, & emarce-
 scunt, & immutātur, & abiciunt pulchritudinem. Hoc autem, uer perpetuū
 & pratum nunquā marcescens, & flos immortalis, utpote solo risu apprehen-
 dente hæc, & decerpente suauitatem, eorū quę carpuntur. Atqui tot actalibus
 quis nō uoluptate afficeretur, spectādus: aut quis nō magnopere expeteret, eti-
 am præter quā posset, inter ea orationem habere: cum sciat turpissimā esse
 ab ijs quę risu percipiuntur, superari atq̃ à tergo relinqui. Maximam enim al-
 liciendi uim habet, aspectus pulchrorū, nō inter homines modo, sed et equus
 libentius, opinor, cursurus fuerit, per campū decliuem, & mollem, placidē re-

Descriptio
domus.
Suum.

Tectū & ex-
ornatio eius-
dem.

Amplificatio
à simili.

caput d'ovn
est in Græco,
qd' palā annu-
li significat
proprie.

Ab usu.

ὁ δὲ ποσειδών
ut Iliad. 2.
ἀγλαΐα
Reliquarum
partium elegā-
tia.

Redit ad lo-
cū de effectu
et ui pulchri

tudinis, quem
et exēplis cō
probat.

Equi.

II.

Pauonis.

III.

Maris.

Adaptatio.

Epilogus.

Cōfutatō su-
perioris orō
nis, per profo
populi ā.

Exordium ā
cōfessionē lau-
dis et inuer-
sione.

Cōfutatō si-
militudinis ā
cōtrario effe-
ctu p inuer-
sionem.

cipientem gressum, & sensim cedentem pedi, neq; referentem, aut resistentē
ungulæ. Toto igitur tunc utitur cursu, totumq; se ipsum tradens celeritati, cer-
tat etiam cū campī pulchritudine. Pavo autem, incipiente uere, ad pratum
aliquod accedens, quādo & flores prodeūt, non amabiliōres modō, sed &, ut
ita dixerit quispiam, floridiores: & quod ad colores & tincturam attrahet, liqui-
diores, ipse quoque exrentis pennis, ipsq; ostensis Soli, & sublata cauda, eamq;
undiq; circa se pandens, spectandos exhibet & illius flores, & uer istud penna-
rum, perinde ut prato ad huiusmodi contentionem, & certamē ipsum prouo-
cante: conuertit quippe seipsum, & circumagit, & quasi quandam pompam a-
git pulchritudinis suæ. Quando uidelicet etiam admirabilior apparet ad splē-
dorē solis, uariātib; se coloribus, & paulatim in alios atq; alios trāscūtibus,
aliāmq; ac nouam formositatis speciē subinde recipientibus. Accidit autē hoc
potissimum in circulis, quos in lummis pennis habet, quarū quamlibet, quasi
quædā irides circundant. Nā qui ante æreus uisus fuit, mox inclināte se pau-
lulum illo, aureus conspicitur: & rursum quod ad solē cœruleum apparuit, si
sub umbram transferatur, uiride uidetur. Adeo ad luminis uicissitudinem, pē-
narum ille ornatus uariatur. Nam quod & mare idoneū est ad prouocandū, &
ad cupiditatē cōcitandam, quando tranquillū uidelicet est, ipsi scitis, ramer si
ego nō dicam, quandoquidē, etiam si quispiam lōgissimē à mari continentē in-
colat, & omnino nauigatiōis inexpertus sit, nihilominus tamē & ipse cupit in-
gredi illud, & circumnauigare, & quā procul à terra in altū deduci, ac maxi-
mē si uideat auram quidem leniter à tergo prosequentem uelū, nauem autē
placideq; ac leuiter per summos paulatim fluctus labentē. Atq; ob eam quidē
rē, etiam huius domus pulchritudo idonea satis atq; efficax est, ad prouocan-
das orationes, & ad excitandos dicentes, omnibusq; adeo modis celeberrimis
quem reddendum. Proinde ego quidem hisce credo, & iam dudum persuasus
sum, & in domū dicendī gratia ingressus sum, pulchritudine illius ueluti rhō-
bo, aut Sirene aliqua tractus. Spem haud exiguā habens, etiam si ante hac ora-
tiones meæ deformes, atq; inelegantes fuerint, exinde pulchras atq; elegantes
eas uisum iri, perinde ac ueste aliqua pulchriore exornatas. Ceterū altera quæ-
dam oratio haud quaquam ignaua, sed ualdē generosa quoq; ut ait, & inter lo-
quendum, resellebat me, & interrompere sermonē conabatur, & postquā di-
cendī finē feci, haudquaquam uera hæc dicere me ait: sed mirari se, si dicam ap-
tiorē esse ad orationes recitandas ac peragendas, domus pulchritudinē pictū-
ris atq; auro exornatam. Nam ipsū cōtrariū planē euenire. Imō uero, si ui-
detur uobis, ipsa huc accedēs oratio, pro se, tãquā apud Iudices uos, dicat, qua-
renus conducibiliōrem putet esse dicendī, domum simplicem atq; deformē.
Ac me quidē iam audistis, atq; orationē meam, Proinde opus non habeo de
eadem re bis dicere. Ista autem accedens iam dicat, & ego tacebo, atq; aliquātis
per locū ipsi dabo. Proinde uiri Iudices, inquit oratio, ille quidē orator, qui
antea uerba fecit, multis ac magnis modis domū hanc prædicauit, & oratiōe
sua ornauit. Ego uero tantū abest, ut illā reprehendere aut uituperare uelim
ut etiam ea, quæ ab illo prætermissa sunt, addenda amplius mihi putē. Nā quo
pulchrior illa uobis apparuerit esse, eo magis contraria esse dicētis cōmodita-
ti atq; usui ostenderetur. Ac primū quidem, posteaquam mulierum, & ornatus
& aurimentionem ille fecit, mihi quōq; permittatis quæso, eodē exēplo uiri.
Nā māio equidem, mulieribus formosis nō modo nihil cōferre ad pulchritu-
dinem ampliorem reddendam, ornatū illum multum, sed, contra aduersari
potius, quando uidelicet eorū qui fortē aspiciunt illas, unusquisque auro & la-
pillis istis preciosis obstupefactus, pro eo quod laudare uel colorē, uel uultū,
uel ceruicem uel cubitum, uel digitū debebat, relictis hijs, ad Sardiū, uel Sma-

ragdum, uel mobile, uel armillas, respicit, ut ob id merito, ista ita neglecta, dolore affici possit, propter ornatum seu mundum spectatoribus, non habentibus ocium, ac spaciū laudandæ illius, sed obiter dūtaxat ipsam intuentibus. Quod idem opinor, necesse est etiam illi accidere, qui inter tam pulchra opera, orationem recitare uolet. Latet enim inter magnitudinem pulchrarum rerū, quod dictum est, obscuraturq; & unā abripitur, perinde ac si quis lucernam allatam in rogam aliquem magnū inijciat, aut formicam in Elephante, seu camelo spectandam exhibeat. Proinde hoc euitandum dicendū est. Præterea autem & uocem ipsam confundit, qui in uocali adeo, & sonora domo dicit. Nam illa respondet, & ex aduerso resonat, & contradicit, imò etiam obruit atque abscondit uocem dicentis, quale quiddam & tuba facit tibiæ, si pariter inflentur, aut hortatoribus mare, quoties illi ad strepitum maris, remigationi accinere uolunt. Vincit enim magnitudo uocis, & luprimit, id quod minus est. Iam uero etiam illud, quod dixit aduersarius, quod uidelicet excitet pulchra domus dicentem, & alacriorem reddat, quantum mihi quidem uidetur, diuerso modo se habet. Obstupefacit enim & perterret, & rationem conturbat, timidioremq; facit, cogitantem nimirum illud, quod omnium turpissimum sit, in loco pulchro ac specioso, non pulchrā ac speciosam orationem quoque apparere. Index enim iste profecto omnium manifestissimus est, nō aliter ac si quis armaturam pulchrā induat, deinde ante ceteros iugiat, notabilior uidelicet ex eo, quod armis insignioribus ornatus. Atque hoc quidem uidetur mihi etiam apud Homerum orator ille perpendisse, atq; ideo formositatis minimam curam habuisse, quin magis homini prorsus etiam imperito se ipsum assimilasse, quod uidelicet maiori admirationi foret, uerborum & orationis ipsius pulchritudo, ex illa cum deformitate facta collatione. Præsertim, cū omnino necesse illud quoq; sit, dicentis ipsius mentem circa intuitum detineri, & cogitandi diligentiam ac curā languescere, uisu superante, & ad sese uocante, neq; orationi uacare atque incumbere, permittente. Quare quid restat ultra, quo minus de terius prorsum dicat talis aliquis, animo circa eorū quæ uidentur laudes occupato. Omitto enim dicere, quod & præsentis ipsi, & ad auscultandum intro assumpti, postquam ad talē & domum accesserint, ex auditoribus spectatores fiunt. Et neque iā Demodocus, aut Phemius, aut Thamyris, aut Amphion, aut Orpheus aliquis, is qui orationem habet, ita est, ut auellere cogitationes illorum à spectando possit: sed ut quisque ipsum modo limen transcenderit, ita frequenti ac multa pulchritudine circumfusus, uerborū sanè illorū, aut recitationis, ne principium quidē exaudire uidetur: sed totus in spectando uersatur, nisi quis fortē omnino cæcus fuerit, aut noctu, uelut ille in uico Martio Senatus solet, ad auscultandum uenerit. Nam quod uerborum uis longē in ferior sit, quā ut cum uisu certare queat, etiam Sirenū fabula, cum illa de Gorgonibus comparata, facile docuerit. Ille enim mulcebant quidem præternauigantes, canendo, atque abblatendo carminibus, & ad se delatos aliquandiu detinebant: & in summa, res ipsa, mora quadam opus habebat, atque interim eas etiam præteruectus quispiam est, & carmen ipsum obturatis auribus prætermisit. At Gorgonū pulchritudo, ut quæ uiolentissima esset, & partibus animæ præcipue sauciabilibus obuersaret, statim attonitos reddebat aspicientes, ac mutos faciebat, et quæ admodū fabulæ placet, & fert, in lapides illico, q̃ admiratiōe cōuertebantur. Quamobrē & illa quæ de pauone paulo ante ad uos dixit, pro me ipsa dicta esse existimo. Nā & illius in aspectu nō in uoce, delectatio est, ac si qs iuxta illā uel philomelā, uel cygnū statuatur, ac canere iubeatur, inter canendum autē pauonē iacentē cōmonstret, sat scio, q̃ ad hunc deflexurus sit animus, longū ualere iussis illorū canticis. Adeo inexpugnabile quiddā

Aliud argumentū ab effectu.

Cōfutatō effectu a contrario.

Amplificatio ab effectu pulchritudinis.

Aliud argumentū à persona et affectiōe auditorum.

Comprobatio ab exemplo.

Confutat et similitudinē de pauone.

*Cōprobatio
testimonio
Herodoti.*

*Lib. 1. Hero-
doti.*

*Aliud Argu-
mentū à cōfes-
sione ipsorū
auditorum.*

*Redit ad de-
scriptionē do-
mus, et pictu-
ras parietum
recenset.*

*I.
Perseus &
Andromeda.*

*II.
Orestes &
Pilades.*

*III.
Branchus &
Apollo.*

uidetur esse, ea quæ per uisum uoluptas capitur. Atque euidē, si uultis, testem uobis adducam uirum doctum, qui statim mihi testimonium feret, quod multo magis superet ea quæ uisu percipiuntur, quàm quæ auditu. Ac iam heus præco, accerse mihi huc ipsum Herodotum, Lyxi filium, Halicarnassensem. Et quia probè fecit, atque obediit, testimonium dicat accedens. Vos autem aduertite ipsum, Ionica lingua uobis loquentem, perinde ut cōsuetum ipsi est. Vera ista, oratio uobis hæc iudices, narrat, atque ipsi credite quæcunque de his uobis dixerit, uisum auditui præferendo. Aures siquidem, fide minus digniores sunt, quàm oculi. Auditis testem, quæ dicit, & ut primas uisui tribuerit, ac merito. Nam uerba quidem alata sunt, & euanescent, pariter cum eo quando proferuntur, auolantia. At eorum quæ uidentur, delectatio, semper adest, ac præsens manet, & spectatorem ad se prorsus abducit. Proinde quomodo non difficilis ac grauis dicendi aduersaria fuerit, domus ita pulchra, & ab omni parte conspicua. Quin quod maximum est, nondum etiam dixi, Nam uos ipsi, iudices, & interea dum nos dicimus, ad tectum sursum aspexistis, & parietes admirati estis, & picturas, ad unamquamque auersi, examinastis, neque quicquam etiam ueriti estis. Venia enim dignum est, si quid humanum passi estis, præsertim erga tam pulchra ac uaria obiecta. Nam artis diligentia & historiae, cum antiquitate, utilitas, reuera illiciendi uim quandam habent, & spectatores eruditos requirunt. Et ut ne per omnia isthuc oculos auersos habeatis, nobis relictis, age, quoad fieri potest, depingam illa uobis oratione. Delectabimini enim, ut puto, audientes quoque ea, quæ oculis intuentes miramini. Ac fortassis ob id ipsum etiam laudabitisme, & aduersario antepone- tis, ut qui & ipse demonstrum hæc, & duplicem uobis uoluptatem pariam. Cæterum conatus huius difficultatem uidetis, nimirum quàm graue sit absque coloribus, & figuris, & loco, tam multas imagines in unum congerere. Est enim exilis planè pictura uerborum. Quare ad dexteram quidem ingre- dienti, Argolicæ fabulæ, intermixtum est malum illud Aethiopicum, Per- seus uidelicet, monstrum illud marinum interficit, & Andromedam deponit, & paulo post eandem ducet, atque inde discedet, abducta secum illa. Atque hoc parergon quoddam, siue extra propositam rem, additum fuit, ad eum quo ad Gorgonas abiit uolatum. In exigua autem parte, multa imitatione ex- pressit artifex ille, uerecundiam puta uirginis, & metum, Spectat enim & pugnam desuper exrupe, & adolescentis audaciam amatoriam, & belluæ ui- sum intolerabilem. Atque ea quidem accedit horrida spinis, & formidabi- lis hiatus oris. Perseus autem sinistra quidem ostendit Gorgonem, dextra ue- ro ense ferit. Et rursum, quantum quidem belluæ illius, Medusam aspexit, iam saxum est, reliquum autem, quod adhuc animatum est, falcata ense cedi- tur. Deinceps autem post hanc imaginem, alia quædam pictura, iustissima illa quidem, depicta est, cuius primum exemplar uidetur mihi pictor, ab Eu- ripide, uel Sophocle accepisse. Nam illi similem quandam imaginem descri- plere: adolescentes duo, socij. Pilades uidelicet Phocensis, & Orestes, cum iam uiderentur mortui esse, post regiam latentes, & clam adeuntes, occidunt ambo Aegistum. Clytemnestra autem iam interfecta est, & in lecto quo- dam seminuda posita iacet. Ac totum famulitium, facinore tanto obstupefa- cti, alij quidem clamantibus similes apparent, alij autem nonnulli, quo fugā capiant, circumspiciunt. Honestum autem quiddam pictor excogitauit, qui quod impium in hac re fuit, id ostendit solum, & quasi iam peractum transcur- rit: adolescentes autem in cæde adulteri immorari fecit. Post hæc autem, deus est formosus, & adolescentulus uenustus, amatorium quoddam ludicri: Brā- chus puta, in rupe sedens, tenet leporem, & alludit cani. Hoc autem affilienti ad ipsum in sublime, similis est, & Apollo astans, arripit, delectatur uidelicet utroque

utroq; & puero ludente, & cane saltum meditante. Vltra hæc Perseus iterum sequitur illa quæ belluæ marinæ cædem antecesserunt, aggrediens, & Medusæ caput amputans, & Minerua protegens Perseum, atq; hic quidem facinus iam peregit, factum autem ipsum nondum uidit in clypeo, Gorgonis imaginem uidelicet, uidit enim poenam ueri aspectus. In medio autem pariete ex aduerso ianuæ, Mineruæ ædícula quædam est, & dea ipsa ex marmore candido: habitus autem haud quaquam militaris, sed qualis fuerit pacem agentis deæ bellicæ. De inde post hanc, alia Minerua, non Marmorea illa quidem, sed pictura rursus, quam Vulcanus amans insequitur, ipsa autem fugit, & ex ea persecutione Eriichthonius nascitur. Hanc consequitur uetus quædam alia pictura: Orion portat Cedalionem, cæcus existens. ille autem, dum ita uehitur, indicat ipsi ferentē ad lucem uiam, & Sol apparens, medetur cæcitatem, Vulcanus autem à Lemno opus hoc intuetur. Post hæc Vlysses sequitur, insanē uidelicet, quando cum Attidis in expeditionem ire nolebat. Adsunt autem legati, iam uocantes ipsum. Atq; ea quidem, quæ ad simulationem pertinebant, probabilia omnia, uehiculum uidelicet, & iumentorum iunctorum absurditas & repugnantia, & eorum quæ agebantur, inscicia, sed redarguitur tamen obiecto infante. Nam Palamedes Nauplii filius, intelligens rem, correpto Telemacho, minatur se eum in terfecturum esse, strictum tenens ensem, & ut ille insaniam fingit, ita hic quoque iram contrā simulat. Vlysses autem ad metum hunc resipiscit, & pater fit, simulationemq; deponit. Postrema uero Medea depicta est, æmulatione atq; inuidia flagrans, pueros aspiciens, & graue quiddam meditans. Tenet quippe iam gladium, miseri autem illi astant ridentes, nihil eorum quæ futura erant, scientes, & hoc, aspicientes in manibus matris gladium. Hæc igitur omnia uiri Iudices, an non uidetis, quomodo abducant quidem auditorem, & ad spectandū auertant. Solum autem relinquant dicentem? Atq; equidem uerbis ea persecutus sum, non ut aduersarium, pro audaci ac temerario eo habito, quod rebus ita difficilibus, seipsum uolens immergit, damnetis, atq; odio habeatis, solumq; eū cū suis orationibus relinquatis, sed ut magis in certamen ipsi adsitis, & quoad fieri potest, coniuuentis, ea quæ dicuntur audiaris, æstimantes apud uos rei difficultatem. Vix enim etiā hoc pacto haudquaquam uidelicet Iudices uos, sed auxiliiatores habendo, poterit non omnino indignus magnificentia domus hac, censerī. Quod autem pro aduersario hæc oro, ne miremini. Nam ex eo, quod domum hanc amem, & eum qui in ea dicit, quicuncq; tandem is fuerit, optarim equidem celebrari.

III.

Perseus &
Medusa.

V.

Minerua.

VI.

Minerua &
Vulcanus.

VII.

Orion & Ce-
dalion.

VIII.

Vlysses in-
sanus.

IX.

Medea interfici-
ens liberos.

Conclusio.

MACROBII.

VINCENTIO OBSOPOEO INTERPRETE.

ARGUMENTVM.

Catalogus est præpositus, hoc est, eorum qui ad longam ætatem peruenerunt, quem natalitij numeris loco, Quintillo cuidam mittit, somnio ad hoc faciendū, ut ipse ait, admonitus. Recenset autē principio tota hominū nationes, ac genera, quæ diutissime uixerint. deinde transiit ad singulos sexa, reges priuū, ac principes, deinde & philosophos, & Historicos, & Oratores, & Poetas, & Grammaticos, qui quāmaximè longæui fuisse perhibentur, adnumerat. Orditur autem à causā, qua ad hoc scriptū impulsus fuit, addita etiam commendatione operis, ab utilitate, quam ex huius lectione percepturum sit Quintillus.

Somnium

Exordium à
caussa.

OMNium muneris loco, clarissime Quintille, iussus ap-
porto tibi longætos: somnium inquam, quod iam olim uidi,
& amicis narraui meis, quod die minori natu filio tuo nome-
indidisti. Cum autem nulla coniectura potuissem assequi,
quos nam Deus hoc somnio longætos tibi me afferre ma-
daret, equidem deos id temporis precatus sum, ut uitam quam
longissimam tu & filij tui traduceretis, ratus scilicet hoc pro-
futurum cum uniuerso generi hominum, tum præ ceteris mihi

Comendatio
scripti ab uti-
litate.

Catalogus
Macrobiorum
Nestor
Tyresius.

Tota homi-
num genera.
Scribæ Aegy-
ptiorum.
Arabum My-
tologi.
Brachmanes.
Magi.
Seres.

Athotæ
Chaldaei.

Transitio ad
singulos ho-
mines & pri-
mo reges &
principes.

Numa.

hi & meis omnibus. Si quidem hoc ipso & mihi quiddam felicitatis Deus uisus est
prædicere. Consideranti autem apud animum meum uenit in mentem, ut par erat
homini in liberalibus disciplinis uersanti deos hæc mihi præcepisse, ut aliquod
eruditum opusculum, & ab ingenuis artibus profectum ad te deferret. Hanc ita
que aptissimam natalitijs muneribus offerendis diem existimans, eos tibi dedico,
quos ad longam senectutem sana mente, & integris corporis uiribus perue-
nisse comperimus. Fortasse autem ex huius libelli lectione gemina ad te perue-
nire potest utilitas, una ut & alacritatem animo & optimam spem concipias, & te
posse quam diutissime uiuere, altera qua institutionem ab exemplis capias, cog-
nitis ijs, qui posteaquam maximam sui curam habuerunt, corporis pariter & ani-
mi ratione habita, summam senectutem sine omni corporis incommodo sunt con-
sequuti. Homerus igitur Nestorem Principum Achiuorum sapientissimum
uitam suam tribus seculis produxisse scribit, quæ nobis & animo & corpore ex-
ercitatum commendat. Et Tiresiam uatem poetæ tragicæ ad sex usque ætates ho-
minum uitam prorogasse perhibent. Credibile est autem uirum dijs immortalibus
sacrum, & moderatiore uiuendi ratione utentem longissima uita fuisse fun-
ctum. Quin omnes nationes propter uictus rationem longæuæ fuisse inueni-
untur. Cuiusmodi sunt Aegyptiorum sacri scribæ, & apud Assyrios & Arabas
fabularum interpretes, & apud Indos Brachmanes, ad amissim philosophiæ stu-
dijs uacantes. Præterea quos Magos uocant, genus illud uatidicum & dijs dica-
tum. Insuper apud Persas & Parthos, & Bactros, & Chorasmos, & Sacas, &
Medos, aliasque multas gentes barbaras, qui & firma corporis ualitudine sunt
præditi, & ualde diuturni, cum beneficio magicæ quam exercent, tum quod &
ipsi accurata uictus ratione utantur. Iam uero gentes quocunque ætate omnium longis-
sima utentes, ex quibus sunt Seres, ad trecentos annos usque uiuere, memoriæ pro-
ditum est. Cuius rei causam nonnulli temperato aëri, nonnulli naturæ terræ, alij
rationi uiuendi assignant. Si quidem aiunt omnes illas nationes tantum aquam
potare. Compertum est autem Athotas quocunque centum & triginta annos uiue-
re, & Chaldaeos ultra centum annos egredi fama est, & eosdem hordeaceo pa-
ne uti, tanquam perspicacitatis pharmaco. Quibus perhibent ob hanc ipsam ui-
ctus rationem alios quocunque sensus quam cæteris hominibus esse ualidiores. Sed
hæc de nationibus longæuis, & gentibus quas plurimum ætatis aiunt uiuere,
nonnulli propter situm terræ, nonnulli propter aëris temperiem, nonnulli pro-
pter rationem uictus, nonnulli autem propter utrumque. Cæterum ego iure opti-
mo longè meliorem spem tibi ostendam, si planum fecero homines ubique terra-
rum & gentium, & sub quouis aëre degentes ad summam senectutem perueni-
re, qui commodis exercitationibus, & conuenientem sanitati uiuendi rationem
sectantur. Facta autem huius narrationis sectione, primum obseruatis uirorum
studijs, initio Reges, & uirtute imperatoria claros homines memorabo, quorum
unum summæ religionis pietas ad perfectissimum ordinem perducens, maximis be-
nificijs imperium & terram ipsius affecit. Ad hunc modum & tu longæuorum ho-
minum naturæ & fortunæ animaduersione intentus, tanto promptius sperare po-
teris senectutem sanam & longam, & pari studio hos ipsos æmulatus, tibi ipse lon-
gissimam & prouectissimam uitam ratione uictus paraueris. Numa Pompilius
Ro.

Romanorum regum longè felicissimus, ac Deorum cultui deditissimus, supra octoginta annos uixisse traditur. Seruius autem Tullius, & ipse Romanorum rex, similiter ultra octoginta annos uixisse dicitur. Tarquinius nouissimus rex Romanorum electus in exilium Cumis consenuit, ac ultra nonaginta annos firmissima ualitudine usus uixisse perhibetur. Et hi Romanorum reges fuere, quibus & reliquos reges adiungam, quia ad ultimam senectutem peruenerunt, demonstratis etiam illorum exercitationibus. In calce autem reliquos etiã Romanorum ad longissimam senectutem delatos adscribam, adiectis etiam ceteris Italix populis, qui diutissime uixerunt. Etenim qui sola historia nostratem aërem calumniantur, probabilibus argumentis refelli possunt, adeo ut meliorem spem habere liceat, fore, ut perfecti uoti compotes fiamus, & longissimam ac plenissimam tota terra mariq; dominantem senectutem, iamq; in luis locis regnantem & senescentem consequamur. Proinde Aganthonius Tartesiorum rex centum & quinquaginta annos uixisse traditur, authoribus Herodoto historico, & Anacreonte poëta lyrico, tametsi hoc quibusdam fabulosum uideatur. Agathocles Siciliæ tyrannus annos quinque & nonaginta egressus, factus est, sicut Demochares & Timæus literis prodiderunt. Hieron quoque Siracusanorum tyrannus duos & nonaginta annos natus, morbis tandem absumptus obiit, cum regnasset annos septuaginta, sicut Demetrius Callistianus, & alij memorant. Antheas autem rex Scytharum, qui ad Istrum fluuium cum Philippo cõfingens in pugna occubuit, ultra nonaginta annos egressus est. Bardylis uero rex Illyriorum, qui ex equo in eo quod gessit contra Philippum bello pugnassee dicitur, nonaginta annos compleuit. Teres rex Odrysiorum, autore Theopompo, duos & nonaginta annos agens mortuus est. Antigonus autem Philippi filius luscus rex Macedonum, in Phrygia cum Seleuco & Lysimacho cõfingens, multis acceptis uulneribus collapsus anno uno & octogesimo uitam finiuit, sicut narrat Hieronymus, qui cum eo militauit. Porro Lysimachus & ipse rex Macedoniæ, in pugna contra Seleucum suscepta occubuit, octogesium annum consequutus, ut idem Hieronymus testatur. Antigonus uero filius Demetrii, Antigoni Lusci nepos, quatuor & quadraginta annos regnum Macedoniæ tenuit, uixit autem octoginta, sicut Medius, & alij scriptores testantur. Consimiliter & Antipater patre Iolao genitus, maxima fultus potentia, & qui multorum regum Macedoniæ tutelam egit, ultra octogesium annum egressus excessit è uita. Ptolemæus autem Lago patre natus, inter reges propria fortuna felicissimus, imperauit Aegypto annos octoginta natus. Viuius autem tradidit imperium duobus annis antequam moreretur Ptolemæo filio, cui cognomentum fuit Philadelpho, qui & paternum regnum à fratribus sortitus est. Philateros, qui primus condendi circa Pergamum principatus author fuit, & eundem cum esset Eunuchus obtinuit, mortuus est octoginta annos natus. Attalus autem cognominatus Philadelphus, & hic rex Pergamenorum, ad quem etiam Scipio Romanorum Imperator uenit, duos & octoginta annos agens, uitã reliquit. Mithridates rex Ponti, Ktistes appellatus, Antigonum Luscum fugiens, in Ponto mortuus est, cum egisset annos quatuor & octoginta, sicut Hieronymus, & alij scriptores prodiderunt. Ariarathes rex Cappadocum Hieronymi testimonio duo & octoginta annos uixit, atq; haud dubiè ad grandiorẽ ætatem peruenire potuisset, nisi in pugna contra Perdicam uiuus captus, & in crucem sublatuisset. Maior autem Cyrus rex Persarum, sicut Persæ, & Assyriorum historiæ loquuntur, quibus etiam suffragari uidetur Onesicritas, qui res gestas Alexandri Magni in historiam consulit, centesimum annum assequutus, requirebat unumquẽq; amicorum. Quorum cum plurimos à filio suo Cambyse interemptos comperisset, ac Cambyse ipsius iussu hoc ipsum se fecisse fateretur, partim ob filij crudelitatem probrose affectus

Seruius Tullius.
Tarquinius.

Aganthonius

Agathocles
Hieron.

Antea.

Bardylis
Teres
Antigonus.

Lysimachus

Antigonus

Antipater

Ptolemæus

Philaterus

Attalus

Mithridates

Ariarathes

Cyrus

ctus, partim se ipse tanquam iusticiæ & legum uiolatorem accusans, maxima tris-
Artaxerxes. ticia conturbatus uitam finiuit. Artaxerxes Mnemonis cognomentum sorti-
tus, contra quem Cyrus frater exercitum duxit, imperium Persarum obtinens,
Artaxerxes. morbis consumptus decessit, annos sex & octoginta natus, sed ut Dinon scribit
quatuor & nonaginta. Artaxerxes alter Persarum rex, quem patrum suorum me-
Sinart hocles moria Isidorus Characenus historicus regnasse tradit, cum annos tres & nona-
ginta uixisset, insidijs fratris Gofethreclam obtruncatus est. Sinart hocles autem
Tigranes. rex Parthazarum annos nonaginta iam natus, à Sacauracis Scythis reductus ab
exilio regnare incepit, & regnauit annos septem. At Tigranes rex Armeniorum,
Hyspafynes contra quem Lucullus pugnauit, quinto & octogesimo anno morbo consumptus
T. reus periit. Hyspafynes Characenorum & regionum mari rubro adiacentium rex quin-
to & octogesimo morbo correptus decessit. Tereus tertius post Hyspafynem
earum nationum rex, cum uixisset duos & nonaginta annos, morbo periit. Ar-
Artabazus tabazus autem, qui septimus post Giræum Characenorum regnum tenuit, sex
Mnascyres & octoginta annos reductus à Parthis ab exilio regnauit, Et Mnascyres rex
Masiniſſa Parthazarum sex & nonaginta annos uixit. Masiniſſa uero rex Mauritanie no-
A. ander. naginta annos uixit. Asandrus autem à diuo Augusto loco Etnarchi rex Bospho-
ri declaratus, annum agens nonagesimum, & equestri & pedestri pugna nullo
inferior uspiam est conspectus. Qui ut animaduertit Scribonio rem militarem
commendatam, cibo abstinens diem suum obiit, cum uixisset annos tres & nona-
Goëſus ginta. Goëſus, ut Isidorus auctor est, Characene regnum tenuit, quo tempore
Manno quoque imperauit Arabibus, centum & quindecim annos natus, postre-
mum morbo periit. Tot igitur ante nostram memoriam memorandæ senectutis
II. reges fuisse maiores nostri literis prodiderunt. His annumerantur Philosophi,
Priuati & & omnes qui ingenio & eruditione præstantes fuerunt, qui aliqua sui cura habi-
Philosophi. ta, ad extremam senectutem peruenerunt.

Eos itaque quos multa lectione didicimus, per scribemus, ac initio quidem Phi-
Democritus losophos, quorum Democritus Abderites centum & quatuor annos natus, cum
Xenophilus. alimento abstineret, mortuus est. Xenophilus Musicus, perhibente Aristoxe-
no, Pythagoricæ Philosophiæ candidatus, ultra quinque & centum annos Athe-
Solon nis uitam traduxit. Solon autem, & Thales, & Pittacus, qui septem sapientum
Zeno numero fuerunt, centum annos unusquisque uixit. Zenon uero Stoicæ philoso-
phie autor & princeps, octo & nonaginta. Hunc aiunt in concionem prodeun-
tem offenso pede exclamasse: Quid me uocas? & domum reuersum inedia uitam
Cleanthes finisse. Cleanthes Zenonis discipulus & successor, nouem & nonaginta annos
natus, tuberculum in labijs habuit. Cumque decreuisset inedia uitam absumere, al-
late sunt ei ab amicis literæ. Ac mox adhibito cibo, & perfectis amicorum po-
Xenophanes stulatibus, iterum cibo abstinens, uita defunctus est. Xenophanes autem Dexino-
Archelaus patre natus, Archelai physici auditor, unum & nonaginta annos uixit. Xenocra-
Xenocrates tes Platonis discipulus, quatuor & octoginta. Carneades nouæ Academiæ fun-
Carneades dator, annos quinque & octoginta. Chrysippus unum & octoginta. Diogenes
Chrysippus autem Seleucus Tigrius, Stoicæ sectæ philosophus, duodenonaginta. Posidor-
Diogenes nius Apamea Syriæ oriundus, lege autem philosophus Rhodius pariter & his-
Posidonius toricus, octoginta quatuor. Eristolaus peripateticus ultra duos & octoginta.
Critolaus Plato philosophorum sanctissimus, unum & octoginta. Athenodorus Sando-
Plato nis Tharsensis, qui fuit Cæsaris Augusti præceptor, cuius precibus Tharsis ci-
uitas uectigalibus leuata est, duos & octoginta annos agens mortuus est in pa-
Athenodorus tria. Huic Tharsensis populus quotannis solennes honores ut heroi persoluit.
Nestor Nestor uero Stoicus & hic à Tharso ortum trahens, præceptor Cæsaris Tybe-
Xenophon rij, duos & nonaginta. Xenophon Grylli filius uixit ultra nonaginta annos.
III. Et hi celebres fuere Philosophi. Ex scriptoribus autem historicis Ctesibius cen-
Historici. tum & uiginti quatuor annos egressus inter deambulandum mortuus est, sicut
Ctesibius narrat

narrat Apollodorus in Chronicis. Hieronymus uero & in bellis uersatus, ac non paucis laboribus & uulneribus affectus, uixit ad annum quarrum & centesimū, sicut refert Agatharchides libro nono historię Asiaticę. Ac hominem non mediocriter demiratur, quod ad summum usque uitę diem ualuerit in colloquijs, & in sensibus ad sanitatem necessarijs non defecerit. Hellanicus Lesbicus octoginta quinque annos uixit. Similiter Pherecides Syrus quinque & octoginta. Timæus Tauromenites sex & nonaginta. Aristobulus Cassandrus ultra nonaginta annos uixisse fertur, qui historiam suam quartum & octogesimum annum agens, orius est conscribere, id quod ipse in operis sui principio testatur. Polybius autē Lycortę patre gentis, Megalopolitanus, ruri rediens ab equo delapsus est, quo casu morbo correptus decessit anno secundo & octogesimo. Porro Hypsicrates Amisenus historicus, uir in multis disciplinis uersatus, annos duos & nonaginta uixit. Cæterum & Rhetoribus Gorgias quem quidam Sophistam uocant, annum agens octauum & centesimum inedia uitam finiuit. Hunc interrogatum causam tam longę senectutis & uoletudinis in omnibus sensibus uigentis, respondisse aiunt, quod aliorum conuiuia non sit sectatus. Isocrates sex & nonaginta annos natus sermonem scripsit panegyricum. Iam uero ingressus annum nonagesimum nonum, cum accepisset Athenienses in pugna apud Cheroneam commissa à Philippo esse superatos, quiritando Euripideum uersiculum recitauit, ad seipsum referens:

Sidonis urbis alta quondam mœnia

Cadmus relinquens.

Quibus cum adieciisset, fore ut Græcia in seruitutem prolaberetur, ę uita decessit. Apollodorus autem rhetor Pergamenus, Cæsaris Augusti in diuos relati præceptor, quem unā cum Athenodoro Tharsensi bonis disciplinis imbuir, totidem quot Athenodorus annos, nempe duos & octoginta uixit. Poramō rhetor non incelebris, annos nonaginta, Sophocles poëta Thragicus, deuorato uia acino stranguatus est, cum egisset annos quinque & nonaginta. Hic à filio Iophante, sub finem uitę in ius uocatus, & desipientię accusatus, recitauit ludicibus Oedipum Colonæum, planum faciens ea fabula, quod sanę mentis compos esset. Qua audita, Iudices ingenium eius admirati sunt, ac filium insanie damnauerunt. Cratinus autem poëta Comicus, septem supra nonaginta annos uixit, atque sub finem uitę cum docuisset fabulam Pitynem, ea qui uictor euasisset, haud ita multo post est mortuus. Non dissimiliter quoque Philemon Comicus septimum & nonagesimum annum agens decumbebat in lectulo quiescens. Qui cum uidisset asinum ficus sibi præparatas deuorantem, prolapsum in cachinnos, & accersito famulo, multo & uehementi cum risu præcepit asino merum ad sorbendum dari, atque ita risu suffocatus obiit. Epicharmus autem & ipse poëta Comicus, septem & nonaginta annos uixisse dicitur. Porro Anacreon poëta Lyricus uixit annos quinque & octoginta. Et Sresichorus poëta Lyricus totidem. Simonides Cius, supra nonaginta. Sed enim ex Grammaticis Eratosthenes Cyrenæus Aglai filius, quem non Grammaticum solum, sed etiam poetam merito quis uocarit, & philosophum & geometram, duos & octoginta annos uixit. Quin etiam Lycurgus Lacedæmoniorum legum conditor, quinque & octoginta annos uixisse dicitur.

Tot in præsentiarum Reges & eruditos homines colligere potui. Quia uero pollicitus sum & Romanorum quosdam longæuos, & Italos, qui ad summam senectutem peruenerunt, perscribere: eos tibi Dijs uolentibus, præstantissime Quirille, in altero libro manifestabimus.

Hieronymus.

Hellanicus

Pherecides

Timæus

Aristobulus.

Polybius.

Hypsicrates

III.

Rhetores

Gorgias

Isocrates

Apollodorus

Potamus

V.

Poëta

Sophocles

Cratinus

Philemon

Epicharmus.

Anacreon

Sresichorus

Simonides

Grammatici.

Eratosthenes

Lycurgus.

L V C I A N I
P A T R I A E E N C O M I V M .
V I N C E N T I O O B S O P O E O I N T E R P R E T E .

A R G V M E N T V M .

Argumentum & genus orationis, ipse titulus exponit. Est aut propositio & summa negotij, patriam omnium rerū esse dignissimā & venerabilissimā. Vt quam & homines, & dii reliquis rebus omnibus anteponant. Argumenta pleraque à signis & consequentibus sumuntur. Ostendit enim quaecumque homines faciunt, ea ad patriae uel ornamentum, uel defensionem cōparare, & quantumuis humili, aut sterili solo aliquis natus sit, nihilominus patriam suam splendidissimis ciuitatibus ac regnis anteponere. Quemadmodum parentū quoque & liberorum inter se affectus eiusmodi est, ut qualescunque ipsi sint, tamen se se omnibus alijs plus amant, & colant. Proinde & legislatores, cum grauissime punire homines uellent, patriae priuationem atque exilium, tanquam acerbissimam poenam, instituisse.

Propositio.

Ratio ab effectu.

A signis & collatione.

A simili & coniugatis.

Ab exemplo & autoritate decorum.

AM olim uulgi sermone detritum est, nihil esse patriā dulcius, proinde neque iucundius quicquam. Est uero hac aliquid uenerabilius aut diuinius: Siquidem quaecumque diuina, quaecumque ueneratione digna homines esse existimant horum causa atque magistra est patria, quae nos genuit, aluit atque instituit. Enimuero urbium magnitudinem atque splendorem, sumptuosos praeterea uariorum instrumentorum apparatus admirantur multi, patriam uero pio amoris affectu prosequuntur omnes. Neque quisquam quamlibet potens, ita deceptus est alienarum rerum amœno & uoluptuoso spectaculo, ut propter immodicam apud alios rerum cum uisendarum, tum admirandarum excellentiam obliuiscatur patriam. Itaque, quicumque felicitis & splendidae ciuitatis se ciuem esse iactat, ignorare mihi uidetur, quam gloriam aut honorem patriae tribuere oporteat. Neque occulte fert talis, se dolore affectum iri, si mediocrem patriam sortitus esset. Mihi uero iucundum est, ipsum nomen patriae reuerenter atque religiosè colere. Etenim ei qui ciuitates inter se collaturus est, per opus esse uideo, singularum amplitudinem accuratè expendere, earundemque elegantiam obseruare, neque non merciorum ac rerum uenaliū copiam considerare. Caeterum, ubi de urbium electione agitur, nemo utique posthabita patria splendidiorē electurus est, uerum in optatis habebit patriam quoque suam quā maximè conformē esse urbibus copiosis & felicibus, ipsam tamē qualiscumque tandem fuerit, delectu habito ceteris haud dubiè praepositurus est. Isti uero ipsum liberi quoque faciunt probi & legitimi, neque non patres, qui quidem fuerint non mali. Neque enim spectatae honestatis & probitatis adolescens alium patri suo honoribus praeferebat, neque pater neglecto filio, alium paterno affectu iuuenem complexurus est. At qui his inferiores sunt patres, tantum tamen filijs ex se genitis non grauatim tribuunt, ut sint & uita honestissimi, & dignitate amplissimi, appareantque omnibus sua opera quā optimè educati atque exornati. Porro, qui tali erga filium suum non utitur iudicio, ille patris oculos habere mihi uidetur minimè. Proinde, nomen patriae primum est, & omnium familiarissimum. Etenim nihil est quod patre nobis sit familiarius. Si quis uero iustum habebit honorem patri, quemadmodum & lex & natura imperat, ille patriae quoque conuenienter praecipuum honorem habiturus est. Siquidem ipse etiam pater peculiaris est patriae possessio, ac patriae pater, tum omnes quae ex illis numerosa retro seriae generis domestici prognati sunt. Et ad deos usque paternos patrium nomen protenditur. Gaudent uero ipsi quoque Dijs solo natalitio, ac uniuersas res humanas, ut par est, intuentur, suam possessionem esse existimantes totū terrarum orbem, atque omnem Oceanum. In qua tamen quisque illorum

glorum terra natus est, hanc omnibus cæteris urbibus quamvis florentioribus honore antepone non dubitat. Quin etiam ciuitates, quæ Deorum feruntur esse patriæ, cæteris sunt uenerabiliores, & insulæ præcipuò loci genio diuiniore, apud Deorum natiuitates & incunabula laudibus extolluntur. Itaque sacra quoque illa superis gratiora esse existimantur, quæ quisque ad domesticos delatus locos offert atque sacrificat. Iam, si patriæ nomen tanto in præcepto apud Deos habetur, cur non iure optimo longè maiori in existimatione foret apud homines? Siquidem quisque nostrum in patria primum iucundum illud solis lumen intuitus est, non secus atque Deum, qui, tametsi omnibus gentibus communis est, unicuique tamen patrius esse existimatur, propterea quod sub uitæ initium ab illo loco primum auream illam solis lampadem conspexerit. Accedit his quod & uocem quisque suam in patria auspicatus est, primum suæ gentis uernacula lingua amabili balbutie sonare perdiscens, Deosque cognouit. Porro, si quis talem sortitus est, quæ ad res maiores perdiscendas, alterius egeat adminiculo, talium tamen disciplinarum gratiam acceptam feret patriæ. Neque enim urbis nomen cognouisset unquam, nisi patriæ beneficio & opera urbes esse cognouisset. In ea uero opinione sum, ut putem, ab hominibus tantum in hoc sibi parari omnium artium ac disciplinarum cognitionem, ne patriæ indecores, sed seipsos humiliores informant. Insuper opes etiam possidentur liberalitatis exercendæ gratia, ut communibus impensis patriæ inopiam subleuemus. Consentaneum enim esse opinor, ne, cum maximis beneficiis affecti simus, parum grati esse reperiamur. Sed ille, qui uni officiosè refert gratias, quemadmodum æquum est, posteaquam beneficia non mediocria ab illo acceperit, multo magis conuenit quam cumulatissimè paria referre patriæ. Etenim super parentum ærumnosa afflictione in ciuitatibus leges sunt conditæ. Aequum uero est, communem omnium matrem patriam esse existimare, huicque pro nutricandis officiis ipsarum legum decreto iubentè quàm amplissimas gratias reponere. Cæterum usque adeo patriæ negligens & immemor conspectus est nemo, ut in alia Rep. ætatem degens, omnem curam colendæ patriæ deposuisset. At etiam qui peregre multis iactari difficultatibus calamitose agunt, crebro testantur rerum optimarum omnium præstantissimam esse patriam, tum etiam egregie felices, quanquam in cæteris omnibus per omnia bene & beatè uitam exigant, tamen in hoc egenatissimos se esse opinantur, quod patriæ fines non incolant, sed extorres & peregre agant, quippe peregrinationis probrum non mediocriter eos discrutiat. Videmus quoque eos, qui per tempus quod peregrè agendo insumpserunt, non nihili splendoris & gloriæ sibi adiunxerunt, aut paratis diuitiarum possessionibus aut dignitate & honoribus, aut celebri disciplinarum atque ingenij testimonio, aut laude uirtutis, omnes certatim ad patriam terram properare, quasi nequaquam apud alios meliores sua ipsorum bona essent cum aliqua laude ostensuri. Ac tanto quisque maiori studio patriam comprehendere adproperat, quanto rebus maioribus dignus apud externos habitus est. Proinde, iuuenibus quoque desiderabilis & amabilis iuxta est patria. Porro autem homines iam ætate ac sensu confecti, quanto maiori quàm iuuenes prudentia exculsi sunt, tanto uehementiori patriæ dulcedine ac desiderio trahuntur. Quare unusquisque senum numero & festinat, & in uotis habet maximè in solo natalitio uitam cum morte commutatam relinquere, ut quo loci uitæ auspicatus est, eodè iterum & corpus terræ altricis humandum reponat, ac patriæ sepulture participem se fore cognoscat. Etenim graue & acerbum unicuique esse uidetur, peregre agentem se deprehendi, ac demum post mortem in aliena terra reconditum cinelcere. Cæterum, quanta erga patriam sit uerè germanis ac genuinis ciuibus, non certius aut facilius quam ex indigenis perdiscitur. Siquidem peregrini & aduenæ, non secus atque nothi, aut spurij paruo in discrimine ponunt exilia, quippe quibus patriæ nomē

Amerito ex
coniunctis.

Amplificatio
ex circumstan-
tia.

A fine studiorum.

Amplificatio
à minori.

A merito ali-
ud ex causis.

A signo &
consequenti.

Distributio.

Aliud, à signa-
to ex conseruatis.

Aliud à signo
et collatione
locorum.

Alludit ad
Palladis uer-
ba Odyss. 1.
de Ulyssse.
Aliud à signo

prorsus ignotum est, neq; ullo animi beneuoli argumento prosequuntur, existi-
mantes nusquam non rerum necessariarum copiam sibi haud difficulter suppe-
ditari, modum felicitatis in uentris ac gulæ fœdis, & beluinis uoluptatibus lit-
tè habentes. Veruntamen, quibus mater est patria, terram illam singulari amore
prosequuntur, in qua in lucem editi, in qua nutriti sunt, quanquam modicam ha-
beant, quanquam asperam & sterilem, quanquam unde terræ uirtutem collau-
dent non habuerint, attamen quo patria encomio potissimum celebranda sit, ne
quaquam animo perplexi hæsitabunt. Verum, tamen si nō ignorauerint alios su-
am iactasse patriam superbius ob agrorum fœcunditatem, ac pratorum uiridantiū
plantas omnijugas, neq; ipsi tamen patrij solilaudis obliuiscuntur, quam equis
alendis apram suspicientes, numerosa quoq; ac robusta pube fœcundam collau-
dant. Adhæc maturat etiam reditū in patriam aliquis, qui insularis fuerit, tamen
si apud alios belle, & feliciter uiuere possit, oblaramq; immortalitatem respuet,
patriæ sepulchrum perpetuitati præferens. Et uel patriæ fumus alieno igne ipsi
luculentior esse uidebitur. Vsq; adeo uero in uniuersum res omnes quālibet pre-
ciosas excellit patria, ut legum quoq; cōditores passim quisq; uideat maximis pu-
niendis sceleribus exilium pœnam constituisse, tanquam gratissimum, & acer-
bissimum supplicium. Neq; uero solum Legislatorum consuetudo sic se habet,
eorum uero qui cum imperio exercitibus præfunt aliter. Neq; enim maiore ac
uementiore exhortatione in pugnis militum perturbati accenduntur, & in-
flammanur animi, quā si pro tuenda patria se præliari cognouerint. Nec ferē
ullus est, qui his auditis, ignauus esse sustineat. Etenim strenuum, & audacem
ex metriculoso quoq; facit nomen patriæ.

DE DIPPSADIBVS.

VINCENTIO OBSOPOEO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Prefatio quædam est, cuiusmodi et superiores nonnullæ sunt, quæ studiū suū erga auditores, siue quib-
cunq; illi tandē fuere, quibuscum uersatus tū fuit, collatione ista cū Dippsadibus facta, declarat. Ut enim
eos q ab hoc genere serpentis percussi sunt, inexplētibis quædam sitis inuadit, ita ut quo sunt plus potæ, plus
sitiantur aquæ, ut ille ait ita se quoq; desiderio quodā insatiabili teneri ait, et quo frē quētius apud illos sit, eo
magis ac magis esse cupere. Porro quod ad Dippsadis morsum, et sitim istam letalē attinet, habes consimilē sit-
imē descriptionem, atq; exemplū Aulicuius, dāsigniferi, in exercitu Catonis, qui eodē modo perijt, ut ille
de quo epigramma præsentis narrationis testatur, apud Lucanū libro nono, ubi et cæterorū serpentū gene-
ra, de quibus hic mentio fit, enumerātur, addita etiā fabula, cur Libya serpentibus ita abundet atq; infestafit.

Narratio.
Locus.

Homines.

A pars Libyæ quæ ad Austrum tēdit, arena est profun-
da, & terra exusta solis ardoribus, deserta ut plurimū,
frugibus in totum infœcunda, campestris uniuersa, nō
gramen, nō fœnum, non plantam ullam, nec aquarū ha-
bens, nisi sicubi in terræ concauitatibus cōstituerint im-
bris & pluuiarū reliquæ, quæ tamen & ipse derisæ sunt,
& mali odoris, & homini sitibundo minimē potabiles.
Has igitur ob causas inhabitabilis est. Aut quo pacto
randem inhabitari possit locus ita durus & implacidus, tum etiam aridus, ac
frugibus arboribusq; iuxta infœcundus, qui que tam molestis feruoribus sit
subiectus. Cum ipse quoque calor & aer nimium ardens sit, & igneus?
Præterea ipsa arena magnopere feruens regionem prorsus facit inuiam, &
inaccessibilem. Soli uero Garamantes ijs locis finitimi, gens leuis atque fru-
galis, uitam degentes in tentorijs, uenationibus ut plurimum uiuentes, non-
nunquam

nunquam irrumpunt uenantes iuxta solstitium hybernū, sidere maxime plu-
 uio obseruato, quando uidelicet maior ardoris pars defuerit, & extincta est,
 & arena assidue imbribus madefacta, & aliquo modo peruia reddita est. Venā *Studia*
 tur autem onagros, & magnos struthiones humi uolantes, cum primis uero si-
 mias, aliquando etiam elephantos. Hæc enim animantia sola aduersus sitim per-
 durant, tum magnopere sufferre possunt immodici & feruentis solis molestias.
 Sed enim Garamantes posteaquam comneatum, quem secum ingredienti-
 bus portauerant omnem consumpserunt, iterum ad suos discedunt postliminio, me-
 tuentes ne arena iterum incensa illis intercludat, aut difficilior em reddat redi-
 tum. Deinde, quemadmodum in reti comprehensis, & sibi ipsis pereundum sit
 una cum præda. Siquidem omnis euadendi facultas sublata est, siquando sol sub-
 tracta humore, ex regione celerrime exiccata, feruere inceperit ardētoribus ra-
 dijs emissis, ueluti ad humiditatem acuminatis. Illa enim, igni nutrimentum sub-
 peditare solet. Et sanè hæc omnia quæ mihi hætenus dicta sunt feruor, sitis, so-
 litudo, sterilis soli infœcūditas, minus uobis uidebuntur grauiā, præ hoc quod
 dicturus sum. Et ob hoc ipsum omnibus modis regio ista fugienda est. Omnis
 enim generis is locus serpentes alit permagnos & uarios, multitudine innume-
 ros, forma terribiles, ueneno præsentissimo inexpugnabiles. Et partim in ca-
 uernis subterraneis excubantes, ac in arenæ secessibus degentes: partim uero su-
 perne repentes, nempe Phyllos, aspides, uiperas, cerastas, buprestes, iacula,
 amphispænas, dracones, & duplex genus scorpionum. Vnum terrestre & pe-
 dibus ingrediens permagnum, multis corporum uertebis insigne. Alterum aë-
 rium & uolatile alis tenuibus, cuiusmodi ferè sunt locustis & uespertilionibus.
 Istiusmodi aui-
 bus multis circumuolantibus inaccessibilis & infesta redditur illa
 Libya. Cæterum serpentum omnium nocentissimum, quos arena nutrit, dip-
 sas est, serpens non admodum magnus, uiperæ similis, uiolento ictu, ueneno cras-
 so, dolores ilico inducens intolerabiles. Ardor enim immittit inextinguibiles
 & putredines, & totum corpus adurit incendio. Et qui ab illa icti fuerint, cla-
 mant non secus atq; illi, qui in ignem coniecti sunt. Quod autem illos omnium
 uehementissime affligit & torquet, illud est, nempe cruciatus serpenti respon-
 dens cognomine. Eius enim morsum mox sequitur bibendi sitis inextinguibilis,
 & ultra modum sitiunt. Et quod maxime admirandum est, quando plus bibe-
 rint, tanto magis potum experunt, ac subinde magis atq; magis potando crescit
 bibendi desiderium. Neq; illorū sitim extinxeris, tametsi totum Nilum aut Da-
 nubium epotandum præstiteris, uerum irrigandi sedulitate morbum incendis.
 Quemadmodum si quis oleo ignem conetur extinguere. Eam uero incurabilis
 morbi causam adferre solent medici, uenenum Dipsadis cum crassum esse con-
 suevit, posteaquam potu rigatum fuerit, continuo mouetur atq; incenditur, atq;
 etiam humidius, ut par est, redditur, & per omnia membra diffunditur. Ego ue-
 ro neminem unquam tali affectum morbo, aut laborantem uidi. Et faxint supe-
 ri, ne unquam mihi contingat uidere hominem his conflctantem cruciatibus.
 Sed ne omnino quidem unquam ingressus sum Libyam, & rectè mihi fecisse ui-
 deor. Porro autem, epigramma quoddam audiui, quod mihi unus è familiari-
 bus pro certo confirmabat, se ipsum legisse supra statuam uiri ad hunc modum
 fato functi. Qui, ut aiebat, in Aegyptum iter faciens, magnam syrtim præteri-
 bat, neq; enim alia eo perueniendi uia patet. Ibi in littore obiter ad sepulchrū es-
 se delatum, ac propter fluxum ipsum astantem uidisse statuam, exitij rationem in-
 dicantem. Quippe supra illam sculptum esse hominem quendam, qualem fe-
 re pingere solent Tantalum in media palude consistentem, ac undas haurientē,
 non aliter ac si biberet. Bestiolam autem, nempe Dippada illi inhaerentem, ac pe-
 di eius implicatam. Tum mulieres quaspiam aquam ferentes, eademq; opera nō
 paucas illi eandem potandam affundentes. Insuper oua quoq; adiecta conspici-

Serpentū go-
 nera, et ab ijs
 pericula.

Dipsas, et ea
 in natura.

Exemplū rei.

untur, qualia ferè struthionum illorum esse perhibentur, quos Garamantas uenari supra memorauimus. Est autem epigramma ascriptum, quod & hic referre non alienum esse opinor,

ὁ βωὸς ἰσ
græcè, quod
nigrū uenat
nū significat.

Talia passus erat quoq; Tantalus Aethiope cretus.

Qui nullo potuit fonte leuare sitim.

Tale nec è Danao natas implere puellas

Assiduus undis uas potuisse reor:

Adaptatio

Erant adiecta adhuc & alia quatuor carmina de ouis, quemadmodum ea tollē a Dipside percussus sit, sed illa memoriter non teneo. Itaque oua colligunt, eaq; studiose gentes uicinæ indagantur, non edendi tantum gratia, sed illis euacuatis pro uasis & instrumentis utuntur, plurimum uero ex illis pocula præparant. Neq; enim figulinam exercere possunt, propter terram arenosam. Cæterum magnis & capacibus inuentis, etiam pileos ex illis conficiunt, semper ex ouis singulis geminos. Cuiusq; enim pars dimidia aptum & sufficientem pileum præstat tegendo capiti. Ibi ergo iuxta oua dipsades insidiosè excubant, cum accedentem quempiam, mox ex arena prorepentes morsu infelicem feriunt. Ille uero ictus ilico incurabili morbo affectus, talia patitur, quæ paulò antè à me relata sunt, subinde bibens, ac uehementius sitiens, cum tamen nunquam sedata siti repleti possit. Hæc per Iouem non in hoc à me dicta sunt, ut ambitiose cum Nicandro contenderem, neq; ut uobis planum facerem, quàm non neglectui dederim Liby corum serpentum nosse naturas. Medicorum enim magis ista laus est, quibus hæc necessario comperta esse debent, ut in tali casu egētib; opem ferre pro artis suæ professione queant. At ego mihi uideor, & per Phidiam, ne iniquo feratis animo comparisonem ferinam existentem, non dissimile quiddam erga uos pati, cuiusmodi illi patiuntur grauissimè, qui morsu dipsadis percussifunt. Quo enim crebrius ad uos itare soleo, hoc magis atq; frequentius ad uos eundi me uexat cupiditas, & planè siti aduror intollerabili, uideorq; mihi tali nunquam expleri posse desiderio, et quidem iure optimo. Vbi enim adeo claram & conspicuam aquam possim consequi. Quare ignoscite, si & ego ictus animo, hoc morsu iucundissimo & saluberrimo prolixè & abundanter me impleo, capite scaturienti subiecto fonticulo. Dum modo me non deficient undæ à uobis influentes, nè ue effuso audienti studio hiantem & sitientem deseratis. Nam quod ad meam erga uos sitim attinet, nihil prohibebit subinde bibere. Etenim iuxta sapientis Platonis sententiam: rerum uenustarum nulla est satietas.

DISSERTATIO CVM HESIODO.

VINCENTIO OPSOPOEO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Cauillatio quædam poetarū est, qua Hesiodum uanitatis atq; mendacij conarguit, quod cum iactauerit, se à Musis accepisse munus hoc, ut carmine celebraret & præterita, et quæ futura essent, nihil de futuris, quod quidem extet, uaticinatus fuerit, siue hoc inuidia quadam fecerit, communicare nolēs alijs, quæ ipse accepisset, siue uanitate aliqua, quæ, cum nihil tale à Musis didicisset, ad uulgus tamen huiusmodi de se iactarit. Ad hanc accusationem fingitur postea Hesiodus respondere, ac primū translatione tueri sese, quæ cōmuniter poetæ omnes uti solent, causam eius rei in Musas reijciendo, si quid nouū, aut incredibile, aut cuius euentus cōsecutus non sit, carminibus suis fortè insertum habeam. Nam id instinctu illo atque poetico furore fieri, & multa sæpe, metrorum quoq; gratia, dū in cursu opus est, eodem spiritu illo assumi, quorum ratio interdū reddi satis non possit. Deinde autem & absolute se defendere, recitando ex carminibus suis quædam, ubi futurorū rationem, & prædictionem nonnihil attigerit. Quæ tamen iterū resutans Lucianus, posteriora quidem ostendit, non satis facere definitioni, & officio uaticinandi, cum qui uis agricola etiam modi quocq; possit, qualia ille prædixit præora autem, quæ de poetico furore, & de Musarū instinctu respondit, aliquo modo recipit. Porro fabula, unde

de oraculo cauitatiōis huius nata est, in principio Theogoniæ habetur. ibi enim de se ipso ait Hesiodus, pascēti sibi sub Helicone, oues, astitisse Musas, & dato sceptro ex Lauro, inspirasse canendi uim, ἵνα ἱκνῆται τὰς ἐνὸς Μῶσα, πρὸς τοὺς τρεῖς, hoc est, ut carmine celebraret futura pariter & antea. *Exordium à cōmendatiōe*

A poëtam præstātissimum esse te Hesiode, & hoc ipsum à Musis unā cum lauro te accepisse, cum ipse palām in ijs quæ à te ædita sunt indicas (sunt em̄ diuina, et admiratiōis plena oīa) tum nos rem ita se habere constanter credimus. Illud tamen nō iniuria nos incertet pendētes animi, quā nā re de te ipso prædicta, quasi propter hoc diuinum illum cantū à deabus acceperis, ut celebrares ac laudibus illustrares præterita, et futura prædiceres. Quippe alterum excellenter admodum extulisti, Deorum genealogiam perconsensendo, ad usque primos illos, nempe chaos, & terram, & cælum, & amorem. Præterea autem heroidum matronarumq; uirtutes, tū rei rusticæ instituta, adhæc quæcunque ad ortum & occasum Vergiliarum, & arationis ac messis, & nauigandi tempora attinent, breuiter omnia alia pulcherrimè executus es. Alterius autem quod & multo interuallo hominum uitæ erat accommodatius & utilius, Deorumq; munificentia conuenientius, dico autem futurorū prædictionem, ne principium quidem attigisti, uerum eam partem prorsus obliuioni traditam silentio inuoluisti, nullo modo tua poësi aut Calchanta, aut Telephum, aut Polyidum, aut Phinea imitatus. Qui et si uaticinandi peritiam à Musis non sunt consecuti, multa tamen prædixerunt, nec eosdem piguit respondere egentibus. Itaque harum trium caussarum unā te fuisse præpeditum & implicitum ualdè uerisimile est. Aut enim mentitus es, quanquam dictu acerbum hoc sit, Musas tibi fuisse pollicitas fore, ut futura queas prædicere. Aut ille quemadmodum pollicebantur futurorum scientiam tibi præstiterunt, tu uero inuidiæ morbo adductus, acceptum munus à uirginibus cælas, & in sinu seruas conditū, neq; illius egentem participes reddere uoluisti. Aut ea de re multa tibi conscripta sunt, sed quæ nondum in lucem ædidisti, haud scio in quodnam tempus aliud horum usum promentum reseruās. Illud autem nullo modo ausim dicere, quod cū Musæ duas res se tibi præstituras promiserint, alterum reddiderint, dimidiū autem promissionis negando retractarint. Dico autem rerum futurarum cognitioem, maximè uero ista priores in promittendo partes obtinente. Itaq; hæc ipsa licet ab alio potius quā à te perdiscenda sunt Hesiodi? Valde enim consentaneum est, quemadmodum Dei bonorum largitores sunt, sic & nobis amicis atque discipulis uestris quā uerissimè ijs de rebus certitudinem exponere quæ uobis notæ sunt, ac omni nos animi hæsitatiōe liberare. **HESIODVS.** Poteram equidem, o bonè, facile ac promptum responsum, respondere super omnibus quæ me interrogasti, nimirum nihil eorum quæ mihi carminibus decantata sunt, meum esse, sed Musarum. Et æquum fuerat, ut ab illis dictorum neque non omisso rationem postulasses. Ego uero super ijs quæ mihi priuatim explorata sunt & comperta, dico autem pecora pascendi & regendi, & à stabulis agēdi, & mulgendi rationem, tū etiam si qua sunt alia pastorum opera & officia me rectissimè tueri possim. Cæterum ipsæ deæ sua munera quibuscūq; uoluerint, & quantū ea rectè tribui posse existimauerint, præstare consueuerunt. Neq; enim opinor, oportere à poëtis ad uisum usq; leuia quæq; perscrutantes, postulare, ut syllabatim omnia exactissimè & dicta & scripta sint. Et si in cursu poëseos aliquid per imprudentiam influens poëtæ memoriā sefellerit, illud perpēdere acerbū est. Sed nō ignorandū est, nos poëtas metrorū & cōcinnitatis gratia nō nihil superuacuum interferere. Quædam uero ipsius carminis tenor sepe numero plana et polita exiētia, haud scio quomodo recipiat. At em̄, tu maximo quo præditi sumus bono

Exordium à cōmendatiōe

Questio.

Amplificatio ab exemplis.

Accusatio per dubitatiōem.

Apologia per translationē

Quatenus poetarū dicta accipiendā.

Nos uiolenter dispolias, nempe libertate, ac ea qua in fingendo utimur facultate. Alios equidem ornatus poëticos, quibus passim culta & compta est, non perspicis. Palos autem & spinas quaspiam excerpis, ac ansas intentandæ sycophantiæ studiose rimaris. Atqui hoc tibi non soli studio est, neque me solum insectaris, sed & alij non pauci eadem in Homero collega meo flagellant & calumniantur, impenfeteuusa, & extremè modica quæpiam calumniantes. Porro autem si causâ cedentem me oporteat rectissimam in medium afferre defensionem, age o amice, perlege Operum & Dierum opus à me conscriptum. Planè enim comperies, quâta in eo ipso poemate è uatidico & prophetico spiritu prædicta sint, successus manifestante laborum rectè atq; tēpestiue factorū, ac omissorū dispensia. Et illud:

Demessas in corbeferes intra hōrea fruges,
Et te spectabunt mirantes tritica pauci.

Ac rursus, quanta bona consequantur rus & agros rectè, & in tempore colentes. Et hoc sanè utilissimum in uita uaticinium esse existimatur. LVCIAN. Enim uero hoc, o admirandè Hesiode, nimium pastoraliter à te dictū est, & uerè Musarum inspirationem mihi referre uideris, quando ipse uersiculos tuos aliter tu eri nequeas. Nos autem eiusmodi uaticinationem neq; à te, neq; à Musis expectabamus. Quoniam talia longè certius nostri nouerunt agricolæ, ac nobis de illis quàm optimè uaticinarentur, fore, ut si Iupiter largis imbribus terram irrigarit, manipuli uberes protendant: si solis ardores fata exusserint, & arua siccierint, nihil obstare, quo minus & fames illorum sitibundam siccitatem subsequutura sit. Tum quod æstate media terra aratro subigenda non sit, propterea quod nulla utilitas arandi laborē exceptura sit, effusis temerè seminibus. Neque spicas adhuc uirides esse demetendas, quippe fructum inanem inuenturos esse rusticos. Sed neq; illud ualdè eget uaticinio, quod nisi semina inuolueris, & minister rastrum habens, terra obducatur illa, auiculas aduolaturas, ac omnem futuræ messis spem intercepturas. Etenim talia si quis agricolarum adhortationes & documenta dixerit, haud quaquam à uero aberrabit. Cæterum à uaticinio mihi longè lateq; esse uidentur, cuius opus est, obscura ac nullo modo uspiam apparentia, præcognoscere. Exempli gratia, quod Minoi prædictum est, in uase mellis pleno eius filium suffocatum iri, Tum Achiuorum quoq; proceribus, Apollinis iracundiæ causam præsignificasse: & anno decimo fore, ut Ilium captum à Danaïs excinderetur. Hæc equidem uaticinij officia sunt peculiaria. At si quis & ea quæ tu iactas, illi ascribere uoluerit, & ille me quoq; uatem rectissimè dicere poterit: prædicam enim, & uaticinabor, uel sine aqua castalia, & lauro, & tripode Delphico: quod si quis hyberno gelu saeuiente, & ad hæc loue pluente & grandinante nudus obambulauerit, hunc algor non modicus inuasurus est. Et quod adhuc priorem uaticinij certitudinem longè exuperat, calores quoq; hyberna frigora subsequuturos: aliaq; id genus per multa, quorum meminisse ualde ridiculum est. Quare eiusmodi & apologias, & uaticinia missa facito. Illud autem quod initio dixisti, fortasse indignum non est suscipere: nempe quod nihil eorum, quæ abs te dicta sunt, noueris, sed afflatus quispiam diuinus suggerit tibi uersiculos, neq; ille admodum firmus existens. Si quidem quædam promissorum non plenè perfecta reddidit, quædam uero inabsoluta prorsus reliquit.

NAVIGIVM, SEV VOTA

IACOBOMICYLLO INTERP.

ARGVMENTVM.

videt

Irridet hoc dialogo Lucianus cupiditates, & stulta hominū uota, ut qui in his rebus plerūq; felicitatē perant, eaq; sibi expetant, quæ si ipsis contingant, plurimū & molestia & periculorū quoq; interim habentur sint. Ita enim fingitur hic Adimantus primo, diuitias, post hunc Samippus potentia & imperiū, postremus autem Timolaus uoluptates, & quicquid mundo plausibile uidetur, optare. Quorum omnium uota Lucianus ita confutat, ut ostendat quiduis potius, quā felicitatem in his rebus positam esse. Argumenti autē huius occasio à noua & inusitata nauis magnitudine nasci fingitur, quæ cum forte tū ex Aegypto frumentum in Italiam portaret, tempestatibus acta, Athenas in Pyreum appulsa fuerat. Hanc cū Adimantus (ut fingitur) conspiciat, & de numero frumenti quem portaret, deq; annuo quæstu, quam domino faceret, audisset, imita se cum ratione, ut si tantos quotannis redditus ipse caperet, felicissimū ac beatissimū sese putaret, interim dum à Luciano obstulticiam deridetur, cæteris quoq; personis, optadi cuiq; quod uellet, occasionem ac facultatē prebet. Estq; hæc ueluti narratio quædam totius Dialogi. Ad quam antequam uenitur, persona quoq; Adimanti, & nauis magnitudo, & tempestuosum circa Chelidoneas mare, dialogi gratia describuntur. Exordium à Timolai studio trahitur, qui ad sumam nauis à Corintho Athenas spectandæ eius gratia uenisse fingitur. Eiusdem autem argumenti satyra quoq; est apud Iuuenalem decima, in qua & ille suo more cupiditates, & inania uota hominum insectatur.

LYCINVS.

NON dixi, quod citius latuerit uultures cadauer pridnum, ac marcidum, in propatulo positum, quā spectaculum aliquod nouum & inopinatum. Timolaum, etiam si Corinthū illum oporteat, sine respiratione, curriculo abire? Quam obrem autem ita spectandi cupidus es tu, & ad huiusmodi res adeo impiger? **TIMOL.** Quid enim aliud conueniebat facere quoq; Lycine, cum ocium alioqui agerem, audito nauem adeo ingentem, & mensuram omnem excedentem, in Piræum appulsam esse, unam uidelicet earum, quibus ex Aegypto in Italiam frumentum importari solet. Arbitror autem & uos, te uidelicet & Samippum hunc, non ob aliam causam ex urbe huc progressos esse, quā ut nauigium hoc uideretis. **LYCIN.** Per Iouem, & Adimantus quoq; Myrrhinusius, unā nobiscum, Sed nescio ubi nam ille nunc sit, inter multitudinem spectatorum alicubi errans. Nam usq; ad nauem quidem unā uenimus, & ascendentes in ipsam, tu quidem, opinor, Samippe, præibas, sequebatur autem Adimantus. Deinde ego post illum, utrisq; ipsum manibus apprehendens. Ac me per totas schalas subuehebat ille, manu ducens, subligatum crepidis, cum ipse absq; calceis incederet. Sed postea non amplius ipsum uidi, neq; intus in nauē, neq; postquam inde iterum descendimus. **SAMIP.** Nosti Lycine, ubi nos reliquit ille? Quando opinor, formosus ille adolescentulus ex interiore parte nauis progrediebatur, niueo ac puro amiculo indutus, reli-gata post tergum coma, ad utranq; frontis partem reducta. Proinde, si ego Adimantum rectē noui, arbitror uenustum ac dulce adeo spectaculum conspicatum, longum ualere iussu Aegypcio fabricatore, per nauigium circumcirca præeunte, astitisse lachrymantem, quem admodum consueuit. Admodum enim, proclius ad lachrymas, homo est, quod ad amores attinet. **LYC.** Atqui non adeo formosus, Samippe, adolescens ille mihi uisus est, ut etiam Adimantus uelut attonitum, in se cōuerteret, quem tot subinde Athenis formosi sectantur, ingenui omnes, loquendo garuli, & palæstram spirantes, quibus etiam illac'hrymari, non ignauum est. Hic autem præterquā quod colore fusco est, etiam n-l-l-bia habet prominentia, & gracilia nimis crura, loquiturq; dissolutum & in-compositum quiddam continuatis & agglomeratis inter se uerbis, Græcè quidem, sed ad patriū morē concitato strepitu, & inflexo uocis accentu. Coma autē & ille post tergum conuolutus capillus, haudquāq; liberū esse ipsum arguit. **TIMO.** Hoc quidē nobilitatis signū, Lycine, est Aegyptiacæ, coma uidelicet. Cuncti em illorū pueri ingenui capillū à tergo collectā gerunt, usq; dū ex ephebis excedunt. Quemadmodū & Pallenæ maiores nostri*, quibus pulchrū uidebatur comam

Exordium dialogi à cupiditate, & studio Timolai.

* Pallenē hic pagū Atticū accipio.

nutrio

Locus est in
primo Thuci-
didis, ubi de
colonijs Ica-
nū tradit.
Ἰκάνη πόλις
παρ' ἑπιλήνῃ
μὲν ἔστι.

Descriptio
navis, quæ et
parascue to-
tius negotij.

Ornamentū
in anseris mo-
dū effigiatū,
vide Lazarū
de navij par-
tibus.
Fortasse qua-
li Pharrasius
usus fuit.

Chelidoneæ,
et quā diffi-
cilis circa eas
dem naviga-
tio.

nutrire senes quoque, redimitos crobyli textura, sub aurea cicada religata. SAMIP.
Euge Timolaë, quod nos commonefacis Thucydidis commentariorum, quæ quæ
in procemio de ueteri nostra luxuria dixit ille, in Ionibus, quando illi tum una
cum cæteris in coloniam missi fuere. TIMOL. At nunc demum in mentem mi-
hi uenit Samippe, ubi à nobis relictus fuerit Adimantus, quādo uidelicet iuxta
malum aliquandiu stetimus, sursum spectantes, numerantes coria alia alijs su-
perimposita, & mirantes ascendentem per funes nautam: deinde per antennā
supernè tuto adeo currētem, apprehensis antennarū clauis seu cornibus. SAM.
Rectè dicis, quid igitur oportet facere nos hic? utrum expectare ipsum, an uis,
ut ego ad nauigium iterum abeam? TIMOL. Nequaquam, sed pergamus. Nam
uerisimile est præterisse illum iam, recipientem in urbem sese, postquā nos am-
plius inuenire non potuit. Quod si minus, at uiam saltem nouit Adimantus, ne-
que metuendum est, ne à tergo relictus, à nobis seducatur. LYCIN. At uidete,
ne agreste nimis fuerit, relictus post nos amico, ipsos hinc abire. Sed eamus ta-
men, si idem hoc Samippo quoque uidetur. SAM. Atque admodum uidetur, si for-
tè apertam adhuc palæstram deprehendere possimus. Sed interea dum sermo-
nes cedimus, quanta nauis hæc? centum & uiginti cubitos in longitudinē por-
recta, latitudine autem supra quartam maximè partem mensuræ huius patens.
Tum à summis foris ad fundum usque, quæ profundissima est, eo loci uidelicet, &
fentina defluit, nouem & uiginti cubitos alta. Præterea autem quantus malus,
quantamque sustinet antennam? quanto autem rudente utitur, atque astringitur?
Vt autem ipsa quidem puppis paulatim assurgit, inflexa, atque aureum anser culū
supernè habens impositum: è regione autem æqua proportionē prora premi-
net, in anteriorem partē longè porrecta, cognominem nauī deam, Isidem uide-
licet utrinque additam habens. Nam cætera quidem ornāmēta, uti picturæ, & ue-
li flammæ ille atque parascius color, & ante hæc, anchoræ quoque, & uertendæ
circumagendique instrumenta, & habitationes illæ post puppim, omnia admi-
ratione digna uisa mihi sunt. Iam & nautarum multitudo, cum exercitu compa-
rari posset. Dicebatur autem tantum frumenti numerum portare, quantus in an-
nuum uictum sufficere omnibus in Attica facillè posset. Atque hæc omnia paruus
quidam homuncio, senex iam, conseruabat, tenui adeo pertica, tanta guberna-
cula conuerterens. Commonstratus enim mihi fuit, caluaster quidam, crispus, He-
ron, opinor, nomine. TIMO. Mirabilis, quod ad artem attinet, ille, quem admo-
dum dicebant ij, qui cum eo nauigant, & rerum marinarum supra Prothæa il-
lum, doctus. Audistis autem quomodo huc appulerit nauem? qualia acciderint
nauigantibus, aut quemadmodum stella illa ipsos seruarit? LYC. Haudquaquam
Timolaë. Quin hoc ipsum abs te libente nunc audierimus. TIMO. Ipse Nau-
clerus narrauit mihi, homo probus, & ad conuersandum ingenuus. Aiebat au-
tem cum à Pharo soluissent, flatu non admodum uehementi, septimo die co-
fuisse prouectos, ut iam Acamantem uiderent. Exinde Zephyro ex aduerso spi-
rante, transversos abreptos fuisse ad Sidonem usque. Inde autem tempestate ma-
gna iactatos, decimo tandem die per angustas illas ad Chelidoneas peruenisse.
Vbi parum abfuit, quin omnes submergerentur. Noui autem, aliquando etiam
ipse nauis præteruectus Chelidoneas, quanti se eo loci attollant fluctus, & maxia
mè, flante Africo, si quando assumpserit & Austri partem aliquam secum. Nam
ab eo loco cōtingit diuidi Pamphilium mare à Lycio, & fluctus ipsi, utpote mul-
tis ac uarijs undis, circa promontoriū illud uelut intersecti (præruptæ autem
rupes sunt, & acutæ, & incurfionibus aquarum exasperatæ) & procellas exci-
tant terribiliores, & fragorem edunt immensum. Ac fluctus sæpenumero tantis
attolluntur, ut ipsius scopuli altitudinem exequant. Talia igitur se quoque tum
deprehendisse atque expertos esse nauclerus aiebat: insuper etiam nocte existen-
tetum, & tenebris profundis, Cæterum cum ad ploratum ipsorum dñj tandem
flexi

Rex atque inclinati fuissent, ignem apparuisse ipsis ex Lycia, ita ut loci illum manifeste cognoscere possent, & stellam quandam splendidam Dioscurorum uideret alterum, in summa parte mali confedis, nauemque ad sinistram in altum iterum direxisse, cum iam præcepit in rupem deferretur. Atque ex eo, cum iam semel à recta uia excidissent, per Aegeum nauigantes, septuagesimo die, quam ex Aegypto soluerunt, aduersus Etesias, per obliquum, & transuersè actos, in Pyraëum, heri appu'sos huc esse. Eousque uidelicet, ad inferiorem partem abreptos. Quos conueniebat Crera ad dexteram relicta, supra Maleam tenendo cursum, iam in Italia esse. L Y C I N. Per Iouem, mirabilem quendam gubernatorem narras, Heronem istum, aut Nerei potius æqualem, qui tantum à uia aberrat? Sed quid hoc? an non Adimantus ille? TIMOL. Admodum igitur, Adimantus ipse. Voce mus hominem. Te inquam Myrrhinusium illum, Strobichi filium. L Y C I N. Ex duobus alterum illi accidit uidelicet, aut enim succenset nobis, aut celsur duit. Nam omnino Adimantus ille est, neque alius quisquam. Admodum igitur planè iā uideo, & uestem ipsius, & incessum agnosco. Etiam tonsura illa ad uiuum usque, arguit hominem. Sed tamen acceleremus obambulationem hanc & gressum, ut assequamur hominem. Quod nisi ueste apprehensum te conuertissemus Adimante, nunquam puto hodie, clamantes nos exauditus fuisses? At etiam cogit rabundo similis uideris, nescio quid magnum, ac minimè contemnendum, tecum ipse animo & cogitatione, ut uidere, uolutans. A P I M. Nihil equidem acerbum aut graue, Lycine, sed mihi noua quædam cogitatio, inter eundem, in mentem ueniens, ut ne audirem uos, fecit, dum intentè adeo ac tota mente, in illam uelut defixus incumbo. L Y C. Quæ nam ista? ne enim graueris dicere, nisi omnino ex arcanis istis aliqua fuerit. Atque in initiati sumus & nos, ut scis, & celare quæ audimus, didicimus. A D I M. Aterubescō equidem apud uos dicere. Adeo iuuenile uobis uidebitur, sat scio, id quod nunc cogito. L Y C I. Num à amatorium quiddam est? Neque enim hoc profanis nobis narrabis, sed splendida admodum facie etiam ipsis lustratis, initiatisque. A D I M. Nihil, o præclarè, istiusmodi, sed opulentiam quandam mihi ipsi fingebam, quam inanem felicitatē plerique uocare solent. Atque in ipsa adeo acie opum & deliciarum uersanti mihi, superuenistis. L Y C. Proinde illud quod in proclui est, Communis Mercurius, aiunt. Ac in medium allatas huc diuitias istas deponere. Aequum enim est nos quoque parte aliqua frui uoluptatum Adimanti, amici cum simus. A D I. Relictus equidem à uobis fui, statim à principio, cum primum nauem conscendissemus, postquam te Lycine in tuto collocassem. Nam metiente me anchoræ magnitudinem, nescio quorsum uos à me discessistis. At tamen cum omnia perlustrassem, interrogauī quendam ex nautis, quantum mercedis ac lucri communibus rationibus nauis ea referret domino in singulos annos. Ille autē bina dena, inquit, talenta Attica, etiam si quis communiora tantum cōputaret, & ad minimam summam redigeret. Exinde igitur rediens mecum ipse cogitabam. Quod si nunc deorum quispiam nauem hanc de repente meam esse faceret, qualem & quam beatam uitam acturus eram qui & amicis benefactor, & interdum quidē ipse in ea nauigaturus, interdum autē seruos emissurus. Deinde ex duodecim illis talentis & domum ædificaturus essem, in loco maximè opportuno, paruo uidelicet supra porticum pictam, relicta paterna illa, quam apud Ilissum habeo, & seruos coempturus, & uestes & uehicula & equos. Iam autē nauigabam quoque, & felix, ab omnibus istis, qui nauem conscenderant, prædicabar, à nautis autē formidabar, & tantum non rex quispiam existimabar, cum interea, dum ea quæ in nauis sunt cōpono, & ad portum à longè aspicio, superueniens Lycine opulentiam hanc omnem submersisti mihi, namque ipsam bene ac secundo uoti uento labentem, subuertisti. L Y. Proinde o generose, correptum me, abduc hinc ad Imperatorem, ueluti piratam aliquem, aut demersorē, ut qui tantum naufragium effecerim, idque etiam in terra, in uia uidelicet, qua ex Pireo in urbem itur, At uide tamen, quo pacto te consolabor pro

Ita Græci appellatur Castor et Pollux nauigantium numina.

Redit à descriptione nauis ad Adimantū & ad rem institutā descendit.

Narratio hinc la, continens occasionem disputationis

pro hoc lapsu. Quinque enim, si placet, pulchriora adeo, & maiora Aegypto ista
 nauigia possidere te facito: & quod maximum fuerit, etiam talia, quae demergi
 non possint. Deinde etiam quinque tibi ex Aegypto per singulos annos fru-
 mentum fortassis importent. Atque, o naucle, optime, iam nunc praeter te fers, quae
 nobis tum intolerabilis futurus sis. Nam cum unius etiam nauigij istius domi-
 nus existens, exaudire clamantes nos haud uolueris, quid ageres si quinque possi-
 deas ultra hoc, tribus uelis instructa, & tempestatibus inuicta: nempe ne aspi-
 ceres quidem amicos. Proinde tu quidem secunda nauigatione utere, o praecle-
 re, nos autem in Pireo sedebimus, eosque qui uel ex Aegypto, uel Italia nauigabunt,
 interrogabimus: eccubi magnum illud Adimanti nauigium, Isidem puta, quispi-
 am uiderit. ADIM. Vides, propterea equidem grauabar dicere, quidnam es-
 set, quod in animo mecum ipse cogitabam, sat sciens, quod risu, & dicacitate pro-
 secuturi essetis uotum meum. Quare subsistens hic aliquantulum, dum uos pro-
 gressi fueritis, cum naue mea iterum hinc nauigabo. Nam multo satius est cum
 nautis me colloqui, quam hic a uobis irrideri. LYCIN. Nequaquam, nam tecum
 illam conscendemus etiam ipsi subeuntes. ADIM. At scholas subtraham, ingre-
 diendo uos praeteriens. LYCIN. Proinde nos adnatando sequemur uos. Nec
 enim putes tibi quidem facile esse ista nauigia possidere, cum neque emeris illa, ne
 aedificaueris: nos autem non posse a dijs petere, ut per multa stadia indefessis no-
 bis liceat natare. Atqui primunt etiam in Aeginam ad festum Dianae, scis quam
 parua nauicula omnes simul amici, quatuor quisque datis obulis, traiecerimus, &
 tamen nihil aegre ferebas, quod tecum nauigaremus: nunc autem indignaris, quod
 tecum conicenturi sumus, & scholas praeter ingressus subtrahis, nimirum luxu di-
 fluis Adimante. & in sinum non inspui, neque agnosco, qui nam ipse sis, qui nau-
 clerum nunc agis. Adeo te sublimem euexit domus ista, in pulcherrimo urbis lo-
 co aedificata, & seruatorum multitudo. Atqui o praecle, per Isidem quae so, etiam
 Niliaca salamenta, tenuia ista dico, memineris nobis huc ex Aegypto apporta-
 re, aut unguentum a Canopo aliquid, aut Ibin ex Memphide, quod si uero na-
 uis etiam sufficiet, ex pyramidibus quoque unam. TIMO. Satis iocorum, Lycine.
 An non uides quo pacto erubescere Adimantum feceris, multo adeo risu, nauig-
 io inundato, ita ut iam superfluat, neque amplius ad id quod influit, resistere pos-
 sit. Et quoniam adhuc multum nobis uiae ad urbem usque restat, diuiso in quatu-
 or partes itinere, suo cuique attributo stadio, postulemus a dijs, quae cuique maxi-
 me uidebuntur. Ita enim & nos laborem eundi scellerimus, & pariter laetitia
 quadam afficiemur, perinde ac somnio aliquo suauissimo ultro nobis obiecto,
 quod nos quoad ipsi uoluerimus, beet. Nam penes unumquemque ipsum mensu-
 ra uoti erit, & dii omnia exhibendo subministrent, etiam si alloqui natura incre-
 dibilia fuerint. Et quod maximum est, demonstratio quaedam erit haec res, qui
 nam omnium optime diuitijs ac uotis usus sit. Indicabit enim quisque qualis na-
 futurus fuerit, si ei diuitiae tanta contigissent. SAMIP. Pulchre mehercle, Ti-
 molaë, atque adeo obsequor tibi, & cum tempus uocauerit, optabo quaecumque uide-
 bitur. Nam si Adimantus uult, ne interrogandum quidem opinor, ut qui in na-
 ui alterum pedem habeat. Oportet autem & Lycino idem uideri. LYC. At qui
 rescamus sane, si hoc potius, ne inuidere etiam communis fortunae uidear. ADIM.
 Quis igitur primus incipiet? LYC. Tu Adimante, deinde secundo loco Samip-
 pus hic, post quem Timolaus. Ego uero paulo ante quam ad Dipylum perue-
 niemus, circa extremum semistadium uidelicet uotum meum incipiam, idque, quo-
 ad fieri potest, breuissime percurram. ADIM. Proinde ego quidem, neque nunc a
 nauis discedam, sed si modo licet, etiam amplius aliquid uoto adiciam, Mercuri-
 us autem quaestuosus ille, annuat omnibus. Sit enim nauigium, & quae in eo sunt,
 mea omnia, & onus quod fertur uidelicet, & mercatores, & mulieres, & nautae,
 & si quid aliud suauissimum fuerit ex cunctis facultatibus. SAMIP. Acce ipsum
 obli-

Proverbium.
uide Erasmi.

Propositio.

Diuisio.

Primum uotum.
Adimanti di-
uitiarum ui-
delicet.
xpo d' m' co
gnomen tum
Mercurij est, & po-
t' xpo d' las, eo quod lucris praesit.

ipsum oblitus es, in naui habens. ADIM. Puerum istum, inquis, Samippe, comatum? Et ille igitur meus sit, quantum autem frumenti est, totus ille numerus in aurum signatum uertatur, fiantque totidem Darici. LYC. Quid hoc Adimante? Submergetur tibi nauigium: non enim idem pondus est tritici, & æqualis numero auri? ADIM. Ne inuideas quæso Lycine, sed postquam ad te peruenerit uotum, Parnethem, si placet, totam auream facias licet, atque ego tum tacebo tibi. LYC. At ego, quo magis in tuto ipse nauigares, hoc agebam, ne uidelicet unà cum auro, omnes periretis. Ac quantum ad uestras quidem res attinet, mediocre periculum hoc futurum erat, adolescentulus autem ille formosus, suffocabitur miser, cum natare nesciat. TIMO. Bono animo sis Lycine. Delphines enim ipsum tergo subeuntes, in terram deportabunt. An tu putas citharædum quempiam ab illis seruatum esse, accepisseque mercedem hanc carminis sui. Deinde & alium quendam puerum mortuum, in Isthmum à Delphine eodem pacto apportatum. Adimanti autem seruum hunc nouitium nullum habenturum Delphinem amatorem. ADIMAN. Etiam tu Timolaë imitaris Lycinum hunc, & ingeris conuicia, & hoc, cum tu ipse huius rei dux & caput sis. TIMO. Melius enim fuerat, uerisimilia magis te fingere hæc, & alicubi thesaurum sub lecto effodere aliquem, ne tibi negocium imple exhiberes, dum aurum è naui in urbem transferes. ADIMAN. Rectè dicis. Effodiatur igitur thesaurus sub Mercurio illo Marmoreo, qui nobis in aula est, medimna uidelicet mille auri signati. Statim itaque iuxta Hesiodum: Aedes principio, quàm maximè insignes habitarem, deinde quæ circa urbem sunt, omnia iam coëmisset, præter quàm quæ in Isthmo, & apud Delphos, & Eleusine sunt. Præterea quæ ad mare iacent, & circa Isthmum nonnulla quoque, certaminum gratia, si quando ad Isthmia proficisci lubitum esset, & Sicyonium campum. Et in summa quicquid usquam in Græcia foret, uel cõsitum nemoribus, uel irriguum fontibus, uel fecundum frugibus, id omne breuè adeo tempore Adimanti sit. Aurum autem concauum nobis sit, ad cibum ex eo capiendum, pocula uero, haud quaquam leuia, ut Echecratis illa, sed duorum talentorum unumquodque pondere. LYC. Quo pacto ergo pocillator plenum porrigat tibi, poculum adeo graue? aut quomodo tu accipies ab eo, nisi cum magno negotio, non scyphum illo, sed Sisyphium quoddam pondus attollente? ADIM. Mi homo, ne mihi disturba uorum. Ego uero etiam mensas totas aureas facturum sum, & lectos aureos, si uero non tacueris, etiam ipsos ministros. LYCI. Vide modo, ne quemadmodum Midæ, & panis tibi, & potus, aurum fiat, & ditescendo miser pereas, fame ista preciosa enectus. ADIM. Tua igitur magis uerisimiliter compones, paulo post Lycine, postquam ipse optare incipies. Cæterum ad hæc uestis quoque purpurea mihi sit, & uictus quàm maximè delicatus, somnus, quoad fieri potest, suauissimus, amicorum salutationes, & petitiones, & quod uulgo faciunt, omnes me uereantur, & adorēt, atque alij quidem primo statim mane ad fores sursum ac deorsum obambulēt, inter ipsos autē & Cleænetus, & Democrates, ille supra modum. Atque accedentibus quidem ipsis, & ante alios intro recipi uolentibus ianitores septem astantes, ingentes barbari, in frontem statim impingant ianuam, perinde atque ipsi nunc alij faciunt. Ego uero, quando uisum fuerit, prospiciens quemadmodum sol, illorum quidem nonnullos, ne aspiciam quidem: si uero pauper quispiam, qualis ego uidelicet fui, ante reperiunt thesaurum, illum humaniter complectar, ac lotum ad cornam sub tempus uenire iubebo. Diuites autē isti rumpentur, aspicientes uehicularum, equos, & pueros formosos circiter bis mille, ex omni ætate delectos, ut quisque fuerit maximè floridus. Deinde & cœnas in auro appositas (Vile enim argentum, & nihil ad nostram fortunam) Ac falsa mentum quidem ex Hispania, uinum autem ex Italia, oleum uero & ipsum ex Hispania, mel autem nostrate nouum, & igni nondum admodum. Præterea ob

Scilicet auri
ut Philippii

Mons est
Atticæ.

sonia unde quæq; allata, sues uidelicet, & lepores, & quæcunq; uolatilium, gallina ex Phaside, & Pavo ex India, & gallus Numidicus. Qui uero unumquodq; apparant, sophistæ quidam sint, circa bellaria & sapes exercitati. Quod si cui autem præbbero, scyphum, aut phialam poscens: ille qui ebiberit, auferat secti & poculum. Diuites uero isti, qui nunc sunt, præ me Iri uidelicet, & mendici omnes uideantur. neq; amplius tum argenteam istam scutellam aut scyphum, Dioniscus in pompa spectandum præbebit, & maximè, postquã uidebit seruos etiam meos tam multo argento uti. Ciuitati autem hæc apud me uelut exemptitia erunt. Ac pecuniarum quidem distributiones, singulis mensibus drachmas ciui quidem centum, inquilino autem quinquaginta dabo. Publicè uero ad ornamentum urbis, theatra ædificabo, & balnea, & mare usq; ad Dipylum intromittam, atq; ibi portum aliquem extruam, aqua per fossam magnam introducta, ut nauigium meum propius appelli, & ex Ceramico apertè conspici possit. Amicis aut uobis, Samippo quidem uiginti medimna auri signati adnumerare dispensatorem iubebo. Timolao autem quinq; Chœnices: Lycino uero, chœnicè solam, eamq; etiam circumscriptam, eo quod loquacior est, & uotum meum irridet. Atq; hanc uiuere uitam uolebam, supra modum ditescens, & delicatè agens, omnibusq; uoluptatibus copiose fruens. Dixi. Ac mihi Mercurius perficere ea & ad euentum perducere uelit. L Y C I. Scis igitur Adimante, ut tibi ex tenui ad modum trama puer iste, Plutus, suspensus sit? Ac si fors aliqua ruperit illam, omnia euanescent, & carbones tibi thesaurus iste erit. A D I M. Quomodo dicis hoc Lycine? L Y C. Quoniam, ô optime, incertum est, quantum temporis uicturus sis. Quis enim scit, an adhuc appositæ tibi mensa ista aurea, priusquam manum ad moueas, & pauonem aut gallum Numidicum degustes, exhalata animula abiturus sis, uulturibus & coruis, omnia illa relinquens? An uis ut enumerem tibi alios quidem statim, priusquam diuitijs fruerentur, mortuos, alios autem etiam uiuos, quæ possidebant, spoliatos atq; exutos à deo aliquo, qui huiusmodi rebus inuidebat. An non audis Crœsum, & Polycratem, multo te opulentiores cum fuerint, breui adeo tempore à bonis illis omnibus excidisse? Sed ut tibi missos hos faciam, num tibi ualitudinem adeo firmam puras fore, atq; constantem? an non uides multos diuitum infelicitè ætatem agere doloribus ac morbis uexatos? ac alios quidem ne uadere quidem posse, alios autem cæcos esse, aut intus labore aliquo affectos. Nam quod ne alteram quidem tantam opulentiam possidere uelis, atq; eadem cum Phanomacho diuite istopati, pariterq; ut ille mulierosus esse, sat scio, etiam si nullus ipse dixeris. Omittam interim dicere, quàm multas insidias cum diuitijs coniunctas norim. Præterea & prædones, & cædes, & odium, quod apud multitudinem obeundum est. Vides nimirum cuiusmodi rerum causa extiterit tibi thesaurus iste. A D I M. Semper tu mihi, Lycine, aduersarius es, quare neq; chœnicem etiam accipies, ut qui perpetuo uotum meum insecteris. L Y C. Atqui hoc quidem iam communi diuitum more detrectas, & promissum reuocas. Sed tu Samippe iam optas. S A M I P. Ego uero (Arcas enim sum ex Mantinea, ut scitis, in continente uiram agens) nauem quidem haudquaquam postulabo mihi contingere, ut quam ciuibus meis spectandam exhibere impossibile sit, neq; scrupulose adeo cum dijs rationem inibo, thesaurum petens, & aurum ad mensuram accumulatum: sed (possunt enim omnia dij, etiam ea quæ maxima uidentur esse, & lex uoti, quam Timolao tulit, iubet nihil uereri postulare, tanquã illis nihil non annuentibus) postulo uidelicet rex esse, non qualis Alexander Philippi filius, aut Ptolemæus, aut Mithridates, aut si quis alius, accepto à patre regno, imperauit, sed mihi principio à prædandi consuetudine exorso, socij & coniurati circiter triginta, fideles admodum & audaces ad sint. Deinde paulo post trecenti, accedentes nobis alij super alios. Postea

Confutatio di
uitiarum.

L. Votum
Samippi.
Imperium &
potentia.

Postea mille, & non multo post, decies mille, postremo tota armatorum summa quinquaginta millia. Equitum autem circa quinque millia sit. Ego uero suffragijs cunctorum antepositus & electus, Imperator optimus esse uidear, qui & hominibus praeam, & rerum administrationem geram. Vt hoc utique ipso iam maior sim cæteris regibus, utpote qui uirtute cæteris antepositus, exercitui imperem, non per successionem hæreditariam, ab alio in regnum introductus. Nam hoc Adimanti thesauro non dissimile foret, & ipsa res haudquaquam eodem modo suavis, ut cum aliquis uidetur ipse per se ipsum potentiam ac principatū assecutus esse. L Y C. Papæ Samippe, haudquaquam exiguum aliquid tu quidē, sed ipsum adeo caput honorum omnium postulasti, uidelicet aciei tantæ, optimus ipse iudicatus à quinquaginta millibus. Talem scilicet nobis Mantinea, & tam admiratione dignum regem atque imperatorem, interim dum non animaduertit, enutrit. Verum age regna, præi militibus, & exorna equestrem exercitum pariter & uiros clypeum gestantes. Cupio enim scire, quò nam profecturi sitis, tam multi ex Arcadia, aut contra quos miseros primos expeditionem facturi. S A M I P. Audi Lycine. Imò uero si tibi placet, sequere unà nobiscum. Præfectum enim alæ constituam te equitum quinque millium. L Y C. At pro honore quidem isto o rex, gratiam tibi habeo, ac Persico more procumbens, adoro te, circumactis post tergum manibus uenerando tiaram, rectam istam, atque ipsum diadema. Tu uero ex ualidis istis aliquem, præfectum equitum designa. Nam ego tibi à re equestri ualde alienus sum, neque omnino equum ullum ascendi ante hunc diem. Proinde meruo ne tubicine classicum intonante, decidens ego, in tumultu à torungulis conculcer, aut etiā equus ferocior existens, arrepto freno, in medios hostes efferat me, aut denique oporteat me alligari ephippio, si manere super illud debeam frenumque tenere. A D I M. At ego tibi Samippe, ducā equites, Lycinus autem dextrum cornu habeat. Meritus autem sum, qui maximos honores abs te consequar, ut qui te tam multis medimnis auri signari donauerim. S A M I P P. Ipsos interrogemus equites, Adimante, num recipere te uelint præfectum suum. Cui igitur placet, equites: Adimantum hunc præfectum uestrum esse, manum attollat. Omnes, ut uides, Adimante, suffragantur tibi. Proin tu quidem æquitatui præsis, Lycinus autē dextrum cornu ducat. Timolaus porro hic ad sinistram ordinabitur. Ego uero mediam aciem regam, pro eo atque legitimum est Persarum regibus, quando ipsi assidere sibi aliquos uolunt. Sed progrediamur iam recta uersus Corinthum, quæ per montana itur, cōprecati Iouem Regium. Ac postquam ea quæ in Græcia sunt, omnia sub potestatem redegerimus (neque enim quisquam erit, qui nobis resistet, aut arma opponet, cum iam multi simus, sed absque sudore ac puluere uincemus) consensis triremibus & equis in naues impositis (apparatum autem est in Cenchreis, & frumentum satis multum, & nauigia, quæ sufficiant, cæteraque ad hanc rem omnia) traiciamus per Aegeum, in Ioniam, & exinde ibi sacris Dianæ peractis, ac ciuitatibus nullo descendente, captis præfectisque ibidem facile relictis, in Syriam pergamus, per Cariam itinere facto, inde per Lyciam, & Pamphiliam, & Pisidas, & utranque Ciliciæ oram, maritimam uidelicet, & montanam, donec ad Euphratem peruenimus. L Y C I N. At me, o rex, si placet, satrapam aliquem Græcis relinque. Formidulosus enim sum, neque domo longius abire facile sustinero. Tu uero uideris etiam contra Armenios & Parthos exercitum ducturus esse, gentes bellicosas, & sagittandi perquam peritas. Quare alteri alicui dextrum cornu committe. Me uero Antipatrum quempiam in Græcia relinque, ne quis etiam sagitta me transfigat, ea parte, qua nudus maximè ero, miserum me feriens, circa Susa, uel Bactra alicubi phalangem ducentem tibi. S A M I P. Aufugis Lycine ac deseris ordinem, meticulosus uidelicet existens: atqui lex iubet caput amputari ei, si quis ordinem deseruisse deprehendatur. Sed quoniam apud Euphra-

*Ut ille, cui
Macedoniam
comisit Ale-
xander, dum
in Asiam tra-
iicist.*

tem iam sumus, & fluvius ipse ponte iunctus est, & quaecunque itergo reliqua-
mus bene ac tuto nobis se habent, omniaq; à praefectis tenentur, qui à me cui-
que genti impositi sunt, alij autem etiam abierunt Phoeniciam, interea nobis
& Palæstinem, & exinde Aegyptum quoque adiuncturi. age tu primus Lycine
transi, dextrum ducens cornu. Deinde ego sequar, & post me Timolaus hic-
ce. postremus autem equestrem duc exercitum Adimante. Ac per Mesopo-
tamiam quidem, nullus nobis obusam fuit hostis, sed ultrò seipsos, & arces,
homines dediderunt, Etiam ad Babylonem accedentes, præter spem intra mu-
ros recepti sumus, ac urbem ipsam tenemus. Rex autem ad Ctesiphontem com-
morans, aduentum nostrum accepit. Proinde Seleuciam profectus, exerci-
tum comparat, & equites quàm plurimos undecunque accersens, & sagitta-
rios, & funditores. Renunciant itaque speculatores, ad centum myriadas
hominum belli aptorum congregatas esse, & ex his uiginti, qui ex equis ia-
culantur. Neque tamen adhuc neque Armenius adest, neque ij, qui ad Caspi-
um mare habitant, neque Bactriani, sed ij tantum, qui in uicino degunt, &
in ipso quasi suburbio regni. Adeo facile tot myriadas ille recepit. Tem-
pus igitur iam est, ut uideamus, quid nam oporteat nos facere. ADIM. At e-
go quidem censeo oportere uos, pedestrem uidelicet exercitum, proficisci hinc
ad Ctesiphontem. Nos autem, equites puta, manere hic, & Babylonem as-
seruare. SAMIP. Etiam tu metu effoeminaris Adimante, postquam propius
periculouentum est? Sed quid tibi uidetur Timolaë? TIMOL. Omnibus co-
pijs eundum hosti obuiam esse, neque expectandum, dum illi melius sese pa-
rarint, auxilijs undique ipsis accedentibus, sed dum adhuc in itinere sunt ho-
stes, adoriatur ipsos. SAMIP. Rectè dicis. Tu uero Lycine quid censes? LYC.
Equidem tibi dicam. Posteaquam defessi iam sumus contendendo, & absque
intermissione iter faciendo, quando in Pireum mane descendimus, & nunc au-
tem triginta propè stadia processimus, deinde & solis ardor frequens (nam
iam circa meridiem maximè est) hic alicubi ad oleas, super columnam istam,
inscriptionibus insignitam residentibus, quiescendum paulisper esse. Dein-
de resurgentibus inde iterum eundum, & reliquum uia ad urbem absolu-
dum esse. SAMIP. Etiam ne Athenis, o beate, tibi esse uideris, qui circa Baby-
lonem in campo ante muros, inter tot milites sedes, de bello deliberans? LYC.
Submonuisti. Ego uero sobrium esse me putabam, at tu in eo, ut sententiam
proferrem. SAMIP. Accedamus igitur, si tibi uidetur. Ac ut uiri fortes in
periculis sitis, facite, neque prodatis patrios spiritus. Iamenim & hostes ui-
delicet pugnam capeffunt. Quare tessera quidem Enyalius esto. Vos autem
postquam classicum cecinerit tubicen, cum clamore inuadentes, & clypeos
hastis pulsantes, properate cum aduersarijs manum conferere, ac cominus pu-
gnate, atque intra teli iactum consistite, ut ne plagas accipiamus, dum illis
spacium, feriendi eminus, concedimus. Et quoniam ad manus mutuo iam
uentum est, sinistrum quidem cornu & Timolaus, in fugam uerterunt, eos
quibus cum congressi sunt, Medos. Media autemacies, & quod circum me
est, æquo adhuc Marte pugnat. Persæ enim sunt, & inter eos ipse rex. Vni-
uersus autem equitatus Barbarorum in dextrum cornu nostrum fertur. Qua-
re o Lycine, & ipse uir fortis sis, & eos qui tecum sunt, exhortare, ad fortiter ex-
cipiendam & sustinendam impressionem. LYC. O fortunam. Aduersum e-
nim me equites cuncti, solusq; idoneus ipsis uisus sum, qui contrà ferar. Ac mi-
hi uideor, si uim adhibeant, transfugiturus esse, in Palæstram hinc currens, bel-
ligerantes etiamnum uos relinquens. SAMIP. Nequaquam. Vincis enim & tu
ipsos iam parte quadam. Ego uero, ut uides, etiam singulari prælio cum re-
ge congregiar. Prouocat enim me, & pugnam detrectare omnino turpe fuerit.

LYCA

* κατὰ τὴν
græc. quod
alias fregit si-
gnificat.

Martis co-
gnomen
est. ἀτὸ δ'
ἐρυγ.

LYC. Per Iouem etiam uulneraberis statim admodum ab eo. Nam hoc quoque regium est, uulnera de regno dimicantem. SAMIP. Benè dicis. Leue tamen, & uix summā cutē perstringens uulnus hoc, neq̃ etiam in aperta corporis parte, urne cicatrix quidem de formis apparitura sit postea. Cæterū uides quo pacto ipse incurfando, unā adeo plaga & ipsum, & equum emissa hasta transegerim? Deinde amputato capite, & ablato diademate, rex adeo ipse factus iam sum, & ab omnibus adorer. Barbari igitur adorent nos, ego uero iuxta Græcorum legem imperabo, atq̃ unus Imperator nominabor. Post hæc igitur cogitate quā multas quidem ciuitates cognomines mihi ipsi conditurus sum, quā multas autem etiam destructurus, per uim captas, siquæ cōtumeliose aliquid in regnū fecerint. Omnium autem maximè Cydīam istum diuitem persequar, qui cum mihi uicinus tam esset, eiecit me agro, transcēdens paulatim in interiora finīū.

LYCIN. Desine tandem Samippe. Tempus enim est, te quidem post pugnā tantam superatam, Babylone cōuiuīum celebrare, & uictoriæ sacra peragere. Iam enim extra præscriptum stadium, opinor, processit tibi imperium: Timulaum autem, uicissim optare, quicquid uoluerit. SAM. Quid igitur Lycine? qualia tibi postulasse uideor? LYC. Longè, ô præclarissime regum, laboriosiora, & uiolentiora, quàm quæ Adimantus: quippe cum ille quidem in delitijs uersaretur & duorum talentorum pocula aurea compotoribus porrigeret, tu uero etiam uulneraberis singulari prælio dimicans, & metuebas, & curis distinebaris noctu, interdiumq̃. Non solum enim ea, quæ ab hostibus fierent, formidanda tibi erant, sed & insidiæ innumerabiles, & inuidia eorum, quibus cum uiuebas, & odium, & adulatio. Amicus autē nullus uerus, sed ad metum omnes, uel spem beneuolentiam simulantes. Fruitio certè uoluptatum, ne per somnium quidem, sed gloria solū, & purpura auro uariiegata, & fascia candida circumfrontem, & satellites præeuntes. Cætera autem, labor intolerabilis, & acerbitas multa. Et aut responsa dare ab hostibus uenientibus oportet, aut ius dicere, aut mittere ad subditos edicta. Et uel gens aliqua defecit, uel incursiones fiunt ab ijs, qui extra imperium degunt. Timere itaq̃ oportet omnia, & habere suspecta. Et in summa, ab omnibus magis, quàm à te ipso beatum prædicari. Nam illud quoq̃ an non humile & abiectum? quod & ægrotas eodem modo cum priuatis, & febris in nullo discrimine habet te regem, neq̃ etiam mors metuit satellites tuos, sed superueniens, quandocunq̃ ipsi lubitum fuerit, ducit plorantem te, nihil ueritus diadema istud. Tu uero ille sublimis adeo, ex alto decidens, abreptus è solio regio, eādē uiam abis cum multitudine, eodemq̃ honore cum cæteris inter gregem mortuorū agitaris, tumulum excelsum supra terram, & columnam in longum porrectam, aut pyramidem æquis ac rectis angulis assurgentem, post te relinquens, serotina uidelicet, & tum insensibilia magnificentiæ spectacula. Statuæ autem illæ & templum, quæ ciuitates erigunt colentes, & magnum illud nomen, omnia paulatim defluunt, atq̃ abeūt neglecta. Quod si autē quàm maximè etiam in longissimum perdurarint, quis quæso fructus eorum amplius fuerit, cum sensu careas? Vides, qualia quidem etiam uiuus negotia habiturus sis, metuendo uidelicet, & cogitando, & laborando: qualia uero & illa quoq̃, quæ post mutationem sequentur? Sed iam tuum erit Timolæ, optare, ac ut superes istos, uide, quæ admodum decet uirum intelligentem, & rebus uti scientem.

TIMOL. Attende igitur Lycine, nunquid reprehensione dignum optabo, & quid nam arguere quispiam meritò possit. Nam aurum quidem, & thesauros, & medimna nummorum: aut regna, & bella, & terrores pro imperio, quæ tu meritò reprehendisti, haudquaquam postulabo. Caduca enim hæc & multis insidijs referta, & plus molestiæ in ipsis est, quàm dulcedinis. Cæterum Mercurium ego uolo, obuiam mihi uenientem dare nonnullos annulos, qui huiusmodi uim habeant: primum quidē, ut rectè semper ualeā, & corpore

*Cōsuetudo im
tentia & op
periorum.*

*III. Votū om
nis fortunæ &
felicis.*

sanus sim, & infatuabilis, & nulli perturbationi obnoxius. Secundum autem, ut ne cōspici possit, is qui eum induerit, qualis ille Gygis fuit. Deinde alii quendam, ut robore superem uirorū decem millia, atq; onus, quod alioqui decem millia hominū mouere simul uix possent, ego solus facile in humeros attollere possim. Præterea autē & uolare possim, lōgē à terra in sublime sublatus, & ad hoc quoque annulum quēdam habeam. Iam uero & in somnum resolvere, quos uoluero, & omnem ianuā accedenti mihi aperiri, laxata sera, & dimoto obice, hæc ambo unus annulus possit. Et quod maximum est, alius quispiam sit, supra omnes suauissimus, qui me amabilem faciat, indutus & pueris formosis, & mulieribus & populis totis, neque quēquam amoris expertem esse sinat, & cui non de siderabilissimus ipse uidear, atque in ore sim. Ita ut multæ mulieres, dum amorem pati nequeunt, seipsas etiam suspendant, & adolescentuli ad insaniam redigantur mei desiderio, adeoq; seipsos beatos esse putent, si quem ipsorū uel aspiciam solum, si uero contemnam, etiam illi moerore pereant, & in summa, supra Hyacinthum, aut Hylam, aut Phaonem Chium illum sim. Atque hæc omnia habeam, non in breue tempus, ac statim moriturus, neque etiam ad mensuram humanæ uitæ uiuens, sed annos mille, subinde iuuenis ex iuene renascens, uiuendo exigam, circa decimum septimum quenque annum exuens senectutem, perinde atque serpentes. Nihil enim deerit mihi, cum hæc habebo. Si quidem omnia quæcunque alij habent, mea futura essent, quatenus & fores aperire possem, & sopire custodes, & ipse ingressus inuisibilis esse. Quod si apud Indos, aut Hyperboreos spectaculum aliquod mirum ac nouum foret, aut res aliqua preciosa: aut quicquid esu uel potu dulce, nihil ueritus, sed ipse eò aduolans, fruerer omnibus ad satietatem usque. Et quia Gryps, alata fera, aut phoenix a uis apud Indos à cæteris uideri nequit, ego uero etiam illud uiderem. Et fontes Nili quoque solus scirem, & terræ quicquid inhabitabile est, & si qui Antipodes ex aduerso nobis habitant, australem terræ partem dimidiā tenentes. Præterea autem & stellarum naturā, & Lunæ, & ipsius Solis, facile nossem, ut qui ab igne illorum lædi non possem. Et quod omnium suauissimum fuerit, uno eodemq; die annunciare Babylonem possem, quis nam in Olympijs uicisset: & si fortē in Syria pransus essem, cœnare in Italia. Si quis aut inimicus mihi foret, ulcisci etiam istum, ex obscuro, iniecto in caput eius saxo, ita ut diminueretur ei cerebrum. Amicis autem contrā benefacere, offundendo dormientibus ipsis aurum. Ac sanè, si quis superbus foret, aut tyrannus, diues, contumeliosus, sublatus ipsum ad stadia uiginti, per præcipitia supernè deicerem. Cū pusionibus autem nemine prohibente conuersari mihi liceret, quippe cū & uideri non possem ingressus, & omnes in somnum resolverē, solis illis exceptis. Quale uero etiam illud foret, quod belligerantes tuto spectare possem, extra telli iactum in altum sublatus? Et si uisum fuisset, adiungendo me uictis, & sopiendo uictores, fugientibus uictoriam subministrarem, ex fuga uidelicet reuersis. Et in summa, ludum quendam facerem uitam humanam, omniaq; adeo mea forent. Ac deus uideret cæteris. Atq; hæc summa felicitas est, quæ neque perire, neque insidijs peti potest, & maximè cum bona ualitudine per longam ætatem. Quid igitur est Lycine, quod in hoc uoto culpæ queas? L. V. C. Nihil Timolæ, neque enim tutum fuerit, aduersari uiro alato, & qui robore multa hominum millia superat. Veruntamen illud interrogabo te, Ecquem alium uideris, inter tot gentes, quas uolando oberrasti, senem iam uirum mente à statu suo ita dimora, qui annulo exiguo uectus, totos adeo montes digito mouere poterit, amabilem omnibus, idq; cum caluus esset, & nasum haberet simum? At uero etiā hoc responde mihi: Cur tandem nō unus annulus omnia tibi ista potest? sed tam multis reuinctus incedes, sinistra grauata per singulos digitos: imò uero excedit numerus, & necesse erit etiam dextram ferendo oneri succedere. At qui

Confutatio à
stulto & im-
possibili.

qui uno adhuc necessario maximè opus est, qui te indutum à stulticia cohibeat, multa ista insolentia deterfa: aut an hoc quidem etiam Elleborus abundè potest, meracior uidelicet haustus? TIMOL. At prorsus Lycine, etià ipse optabis tandè iam aliquid, quo discamus, qualia tu postulaturus sis, irreprehensibilia uidelicet, & quæ accusari nequeant, quandoquidè cæteros calumniaris omnes. LYC. Ad nō opus habeo uoto ego. Venimus enim iā ad Dipyllum, & optimus hic Samippus, dum circa Babylonē singulari prælio dimicat, & tu Timolaë, dū in Syria quidem prandes, in Italia autem cœnas, etiam ea studia, quæ ad me pertinebāt, absumpsisti, rectè sanè facientes, præsertim cum non probem in breue tēpus ditescere, opulentia quadam quasi subuēanea, deinde post paulum mœrore affici, dum nudam aliquam massam panis comedā. Quale uobis non multo post accidet, postquam felicitas quidem ista uobis, multatq; diuitiæ auolantes euanescent, ipsi autem digressi à thesauris & diadematis istis, tanquam ex suauissimō aliquo somnio excitati, domi dissimilia omnia reperietis, perinde ut histriones, regum personas agentes, qui ex theatro regredientes, plerique fame conficiuntur, idq; cum paulo antè Agamemnonēs, aut Creontes fuerint. Mœrore igitur afficiemini, uti consentaneum est, ægroq; animo, ea quæ domi uobis sunt, aspicietis, & maximè tu Timolaë quando necesse tibi erit idem pati, quod Icarus olim, ut soluta uidelicet pennarum textura, de cœlo delapsus, humi incedere cogaris, amissis annulis illis omnibus, ultrò de digitis effluentibus. Mihi uero etiam hoc abundè satis erit, pro omnibus thesauris, ipsaq; adeo Babylone, suauiter admodum ridere ad ea quæ uos optastis, tam præclara scilicet, & hoc, cū ipsi philosophiam laudetis.

TRAGOPODAGRA

IQANNE SINAPIO INTERP.

ARGUMENTVM.

Argumentum fabula tale est. Peragunt encomiū & laudes Podagræ, sacerdotes, potestatē deæ ceteraminibus celebrantes. Ad quorū inuocationem, cū ipsa quoq; dea adesset, summūq; numen ut insuperabile & inuisū predicaret: nūciatur interea medicos quosdā Syros, deam contemnentes, ac uires ipsius euantes, medicinam à patre uidelicet acceptā, contra illā uulgo polliceri. Indignata itaq; dea, arrogantiamq; ac temeritatē hominū nō ferens, immisiss tortoribus suis, miserè illos excruciare atque uexare cepit. Quē cū medicina sua frustra adhibita, doloris uehementiam atq; acerbitem ferre nō possent, supplicātes deæ, uisus sese, artemq; suam nullā esse, confitentur. Exorata igitur dea, tortores suos reuocat, ac uirix palmā refert. Proloquitur Podagricus quidam, malū & cruciatum inmedicabile detestans. Fabula uero in uniuersum idem illud innuit, quod Ouidius, cum inquit:

Tollere nodos an uescit medicina podagram.

tum quodd et uanitatē Iudeorū ac Syrorum nōnihil taxare uidetur, ut qui cōtra omnes morbos, quantum uis incurabiles, medicinam pollicerentur. quale & hodie quidam, ex eadem gente uulgo faciunt.

LOQVITVR PODAGRICVS.

Trimetri lambici.

Triste nomen, o dñs odibile.
Podagra, lachrymosa, Cocyto sata
Intartari specubus opacis ædita,
Erynnis utero quam Megera suo tulit,
Et uberibus aluit, cuique paruulæ
Amarulentæ, in os lac Alecto dedit,
Ergo quis abominabilem te dæmonum

LUCIANI

Produxit in lucem exitio mortalibus
 Quod si luunt errata manes mortui,
 Si luce commissi rationem nox petit,
 Nec Tantalus siti, nec Ixion rota
 Volubilis, nec Sisyphus onere lapidis
 Cruciandus, in Stigij fuit Ditis domo,
 Tuis sed omnes omnium scelerum reos
 Aprare decuit membri fragis cruciatibus
 Ut corpus affectum & sagittatum meum
 Manibus ab extremis, ad infimas pedum
 Plantas, sanie tetra fluenteq; fellea
 Per membra, bile, & impetuoso flamine,
 Suis ubiq; stringitur meatibus
 Porisq; clausum me premit doloribus.
 Per ipsa currit ignea pestis uiscera,
 Carnemq; uorticibus populatur ignium,
 Aetnae uelut crater facibus exaestuans:
 Aut Sicula uallis æquorearum rupium,
 Aestibus inuolubilibus, Vbi fluctuans
 Sinuosa ruinas unda scopulorum ferit,
 O omnium mortalium opinionibus,
 Incogitabile malum. Ut omnes perditè,
 Quicunq; uana spe stolidi, teleniter.
 Mulcere medicariq; cupimus, fallimur.

CHORVS

Dimetri. catalectici omnes

Iuga Dindymi Cybeles
 Phryges ululante uoce,
 Tenero frequentare Atti
 Solent, Modisq; Sistris
 Phrygij, Superiuga Tmol
 Comon celebrare Lydi,
 Et perciti furore
 Resonant suis in armis
 Euantis orgia, rythmis
 Cretensibus, Corybantes,
 Clangit quoq; tuba duro
 Marti, modulans tumultus
 Depressa bellicosos,
 Sed nos tui podagra
 Mystæ tibi sacramus

Vernum tē. Ineunte uere, luctus,
pus aptum po Vbi grammínifera passim
dagre. Cels. Herbis uirere prata,
lib. 4. ca. 24. Et in arboribus tenellæ
 Zephyro reflante frondes
 Inceperint uigere,
 Malè nuptaq; cum per ædes
 Hominum strepens hirundo,
 Nocturna perq; lucos
 Ityn gemit, querelis

Vbi tristibus philomela,

PODAGRICVS

Trimetri iambici.

O ægritudinis opifer & comes meæ.
O tertij gerens Bacule uicem pedis,
Tremulum mihi suffulcias oro gradum.
Iterq; dirigas, leuia & æstigia
Firmes pedum, possint ut inniti solo.
Age miser exstratis, tua membra corripe,
Et culmen ædium relinque umbratile,
Nigramq; ab oculis excutens caliginem,
Prodiforas, & ad rutilum Solis iubar
Auram serenam spiritu læto trahe,
Ter quinq; præteriere nunc solidi dies,
A sole cum procul in tenebris abditi
Incomposito in lecto cubans distorqueor.
Adest animus, adest uoluntas sapius
Vt in pedes me conijciam, fores petens,
Sed corpus imbecille uota deserit.
At enim propera mea mens, quoniam te non latet
Egena uita podagrici, qui cum uelit
Obambulare non queat, uiuentium
Hunc exime numero, & refer inter mortuos.
Sed eia.
At qui ueniunt hic qui baculos manibus mouent?
Capita coronati folijs sunt Actææ
Cuiusue dæmonum celebrant festum chorum?
An Phœbe Pæan numen extollunt tuum?
At delphica nulla cingit illos laurea.
An fors canitur laus aliqua bachanaliū?
Sed non adest signum comis hederaceum.
Age qui uel unde nam uenitis hospites.
Exponite nobis, ueraq; fateamini.
Et quam deam celebretis amici dicite.
At tu quis es, uel unde nos interrogas?
Vt enim baculus gressusq; nobis indicant
Mythen uidemus insuperabilis dex.
Vnus quidē & ego sum, deam non dedecens. POD.

CHORVS.

Dimetri, partim catalectici, partim
acatalectici.

Venerem sacra deam Cypri
Ex ætheris ortam semine
Nutriunt in æquoreis aquis
Nereus decentem fabricam,
Iunoq; coniunx & soror
Tonantis, ulnas candida.
Apud Oceani fontes, uagis
In sinibus, educata
Nutrice fuit à Tethyde.

Bum

Summoq; uertice cerebri
 Est uirginis interritam
 Enixus indolem, pater
 Cœlestium Saturnius,
 Virtute claram Palladem;
 Sed hanc deam beatam
 Primam cubitis Ophion senex
 In delicatis protulit.
 Cum desijt tenebrosa lux
 Et orta lucifera fuit
 Aurora, iubarq; lucidum
 Solis, podagræ tum simul
 Apparuit potentia
 Te prodeuntem ex ilibus
 Parca, statim Clotho abluir,
 Totusq; risit ætheris
 Fulgor, tonuitq; serenum
 Cœlum, beatus at aluit
 Hanc in papillis lacteis
 Largus pater ipse Pluton.

PODAGRICVS ET CHORVS.

POD. Sed qualibus sacris ministros excitat?
 CHO. Nihil cruoris ab ore ferri fundimus
 Nec ulla seta de ceruice uellitur,
 Nec terga, talis perstreperunt sonantibus,
 Nec frustra crudæ pascimur carnis boum,
 Cum uere tenuis ulmus aërem germinat,
 Et insidet ramis loquacula merula,
 Acuta tunc mystis sagitta figitur
 Per membra, clàm, latens & intima penetrans
 Pedem, genu, cauosq; nodos ossium,
 Talosq; coxarumq; uertebra, fœmora,
 Manus, scapulas, & brachia, & imas artuum
 Cauernulas, tumidasq; digitorum bases,
 Omnia uorat, depascitur, urit, occupat,
 Inflammat, emollit, dea donec iusserit
 Aufugere morbum, & esse modum doloribus.
 POD. Ergo unus & ego nescius licet, fui
 Deæ sacratæ numine tali percitus,
 Ergo benigna ueniat apparens dea
 Simulq; cum mystis, & ego hymnos ordiar
 Solum podagricis modulaturus melos.

CHORVS.

Dimetri.

Tranquilliter igitur & sine
 Ventis sit æther, Quilibet
 Laudes canat podagricus.
 En strata diligens, dea,
 Suas ad aras aduenit
 Baculo gradum suffulciens,

Salve

TRAGOPODAGRA.

Salve deam mitissima,
Tuosq; benigna respice
Lacante lumine famulos,
Huiusq; ueris tempore
Paulum dolores mitiga.

PODAGRA.

Trimetri. Iambici.

Quis est hominum, cui non ego insuperabilis
Regina morborum Podagra nota sim,
Quam nulla thura, nulla fumigatio,
Nec fusus apud aras cruor, aut donaria
Suspensa templis diuitum placabilem
Reddunt? Nec ipse uincere summus omnium
Pæon deorum medicus arte sua potest,
Apollinisue filius Aesculapius.
Ex quo siquidem mortalium fuit genus,
Omnes meas retundere uires gestiunt,
Omnesq; turbant pharmacorum industriam,
Plantaginem terunt, aprijq; semina,
Foliaq; lactucarum, & agreste peplion,
Et marrubium, amnicolamq; potamogetona
Alij Cnidas terunt, aliq; Symphyton,
Lentes ali; de stercore lectos illiniunt.
Hos, cocta pastinaca, foliaq; persica,
Hyoscyamus, papauer, & bulbi uiuant,
Cortexq; pomi punicî, Malicorium,
Et psyllion, thus, hellebori radix, nitrum,
Et mixta uino telis, & collamphacos,
Et gyrine, simulq; galla Cupressina,
Et panis hordeaceus, atq; brassicæ
Crudæ folia, gypsus gari liquaminis,
Et stercora syluestris capræ, simus hominis,
Farina fabarum, flos quoq; lapidis Asij,
Alij rubetas, quiq; uocantur aranei
Mures, lacertas atq; mustelas coquunt,
Ranas, hyenas, tragelaphos, uulpeculas,
Cuius metalli non pericula sumpta sunt?
Quis non probatus humor est mortalibus?
Aut cuius inexplorata lachryma est arborum?
Animalium omnium, ossa, nerui, tergora,
Adeps, cruor, medulla, lotium, merda, lac,
Bibunt ali; numero quaterno pharmacum,
Alij per octo, perq; septem plurimi,
Alius bibens sacram, repurgari studet,
Aut carminibus animum adhibens illuditur,
Iudeus excantat fatuum nactus alium,
Rursus alius à fonte remedium petit.
Sed omnibus illis nil nisi plorare impero,
Et sic facientibus uel irritantibus
Occurrere soleo magis iracundior,
Qui uero contra me nihil eius cogitant

L V C I A N I

Illis facilem & tractabilem me præbeo.
 Nam qui meis communicat mysterijs,
 Primum quidem statim bona uerba dicere
 Docetur, oblectareq; salibus & iocis
 Dictisq; faceris se salutantes solet.
 Deinde cum gestatus intrat balnea,
 Fit ridiculus, fit & uoluptas omnibus
 Aten enim quam dixit Homerus, illa sum
 Ego, per hominum capita molliter ambulans
 Plantas pedum teneras habens, ueruntamen
 Pleriq; me mortalium podagram uocant,
 Quoniam pedum captura sum *ωδὸν ἄγῃ*.
 Sed agite Mystræ, qui mea colitis sacra
 Celebrate laudibus insuperabilem deam.

CHORVS.

Dimetri. Anapestici.

O nympa ingenium adamantinum habens
 Multipotens, animo dea ualido,
 Audi uota tuorum supplicum
 Magna potentia, uis tua magna,
 O Regina opulenta Podagra,
 Quam Iouis horret pernix telum,
 Quamq; profundi fluctus pelagi
 Trepidant, Quam quoq; trepidat sceptrum
 Qui gerit infera Strygius Pluton,
 O gaudens nodis, lectigrada,
 Cursuetans, talorum tortrix,
 Calcicrematrix, malehumitanga,
 Ossitremenda, genufraga, pernox,
 Articulos cruciandi cupida,
 Curuigenuflexa, potens Podagra.

Trimetri. Iambici.

PERSONAE.

Nuncium. Podagra. Medici.

Tortores.

EVN. Domina peropportuna te fers obuiam
 Audi, neq; enim tibi nuncium fero friuolum
 Sed socia uerbis ipsa res adiungitur.
 Nam ciuitates ut statueras undiq;
 Lento pede uestigans, tibi scrutabar domos
 Cunctas, ut aduerterem, Si quis tuam
 Potentiam non debito more coleret,
 Aliosq; tuarum ui manuū sat repperit
 Regina domitos, mente bona quiescere.
 Isti sed audaces duo, confidentia
 Freti sua, non desierunt dicere
 Ac deierare, uim tuam uenerabilem
 Non esse, sed exortem uolunt mortalium
 Te generis ac uitæ. Religans igitur pedes
 Mox fascijs uehementer adproperans, dic
 Iam deniq; quinta ueni, lassus itinere,

Nam

Nam tota ferme duo stadia peatransij,
 Quam subitus ades & nuncie uelocissime:
 Sed cuius obsecro regionis terminos
 Duros & inuicis reliqueris, explica
 Clareq; refer, ut celeritatem intelligam.
 Quinq; graduum scalas reliqui primis,
 Tremulas quoq; luxatis trabium compagibus,
 Deinde sternax me exdipit mox area,
 Duris renitens ad pedes impulsibus,
 Quod iter ubi confeci grauius uestigis,
 Stratam silicibus ingrediebar semitam,
 Itaq; scrupulis acutis asperam,
 Hinc incidens in lubricam & planam usam,
 Dum propero progradì, solutum retrahit
 Calces male firmas illico cœnum retrō,
 Qua transeunti liquidus & membris mihi
 Sudor fluebat, æger ut fessum gradus
 Deficeret, inde lassus omni corpore.
 Latam quidem, ast tutam minus insisto usam,
 Varijs & hinc & inde me uehiculis
 Ut currerem cogentibus & urgentibus,
 Quare celeriter subleuans segnem pedem,
 Transuersus occursum fugiens, cessi loco,
 Donec citis quadriga transiret rotis,
 Mystes enim tuus nequibam currere,
 Non gratis hæc erit tibi res gesta sit,
 Mi nuncie. Tux namq; promptitudinē
 Parē rependā gratiam precio pari.
 Atq; hoc adeo gratum tibi sit præmium,
 Posthac triennio semel modo leues
 Tentare te nostros dolores perferam.

POD,

NVN,

POD,

Sed uos scelesti, dijs & inuisissimi,
 Qui nam, uel à quibus parentibus æditi
 Audetis obnitì podagræ potentia,
 Cuius superare uim nequit Saturnius?
 Heus dicite pessimi: Quoniam heroas ego
 Quàm plurimos domui, sapientes ut sciunt,
 Priamus pede celer ille, canitur podagricus.
 Perijt Achilles podagricus ille Pelei,
 Et Bellerophontes podagricus me pertulit,
 Podagricus & Thebanus erat dux Oedipus,
 Et ex Pelopidis podagricus erat Plesthenes,
 Et filius Præantis etiam podagricus,
 Dux præfuit classi, fuit & alius celer
 Dux Thessalorum, qui simul atq; prælio
 Victus ceciderat Proteus, præfuit
 Classi, podagricus licet & æger foret.
 Ithacæ quoq; principem Laërtis filium
 Vlyssē, ego, non spina necuit Trigonos.
 Nunquam ergo gauisuri o calamitosissimi,
 Pœnam patiamini meritis uestris parem,
 Syri quidem genere Damasceni sumus

Herods
podagricus.

MED,

bb

Multa fame uero coacti & inopia,
Terram & mare peragramus, errantes, uagi!
Habemus autem quod pater unguentum dedit,
Per hoc mala consolamur ægrotantium.

POD. Cede quod unguentum? quis illius habitus?

MED. Sacrum tacendi ius mihi iurandum datum,
Metalia dicere tibi planè non sinit,
Nec ultimum morientis edictum patris,
Qui iussit hanc cælare nos uim pharmaci,
Quod scilicet te quoque scit compescere:

POD. An igitur, o execrabiles, malè perditì,
Vilius usquam tanta uis est pharmaci,
Meam quod inunctum uim sciat compescere?
Sed sine, paciscamur age talis cedere,
Et experiamur, an ne uirtus pharmaci
Futura sit superior, an flammæ meæ.

Huc o seuera, statim undique conuolantia
Tormenta, præsides meæ uesaniæ,
Ocyus adeste, Tuque soleas infimas
Pedum, sub ipsos usque digitos urito,
Tu calcibus insili, profundam tu riges
A femoribus ad genua tabem felleam,
At uos manuum repente flectite digitos.

TOR. En imperata singula tibi fecimus.
Iacent, miserique clamitant grauissimè,
Per omnia torti membra tuis complexibus.
Nunc agite, o hospites, uideamus optimè,

POD. An illitum uos nunc muniet hoc pharmacum?
Nam si palam aduersum fuerit illud mihi,
Mundum relinquens, abditos terræ sinus
Subibo, & infimos abyssus Tartari,
Obscura & ignota omnibus mortalibus.

MED. En unximus, leuat neque dolores tamen,
Heu proh dolor, heu tabesco miser atque pereo,
Omnia populatur membra mea cæcum malum,
Non Iupiter fert tale telum fulminis,
Non ulla sic procella sauit æquoris,
Non inperuosi tanta uis est turbinis,
An asperos sustineo morsus Cerberi?
Num uirus Echidnæ membra mea depascitur?
An tunica sanie tincta Nessi sanguinis?
O dea miserere, Nam neque meum pharmacum,
Nec aliud inhibere poterit cursum tuum,
Victrix sed omnium omnibus es suffragis.

POD. Desinite nunc tormenta, dolores cedite:
Mecum quia ceptæ litis illos poenitet,
Et norit unusquisque me solam omnium
Illachrymabilem & immedicabilem deam.

CHORVS.

Hexametri μέτροις Anapestici
Dimetri.

Non

Non uis Salmonel contendere cum tonitribus
 Ausa Iouis, poenas euadere salua potuit
 Verum animo repressa, repenteq; fulmen Dei
 Fumigero stygias destruditur ista sub aquas,
 Nec satyrus phœbo congressus Marsya tulit
 Inde uoluptatem, cum diripit undiq; cutem
 Pythius illius, non prēmia grata referens
 Litis habet memorem, luctu quoq; foeta Niobe,
 Namq; & adhuc iugens Sipyllum, rigat uida lachrymis
 Mœronis ad lites Arachne, quia Pallada uocat
 Perdita, nunc scelus id testantia stamina plicat,
 Impar enim est diuorum affectibus humana uis.
 Ut Iouis, ut Latonę, ut Pallados, ut Pythi.
 Mites ergo feras cruciatus atq; faciles,
 O celebris, cunctisq; locis dea nota podagra,
 Ferq; leues, & acutos, & breuiter noxios
 Absq; dolore, nec intolerabiliter, benè suos
 Qui teneant fines, sint exiguumq; ualidi,
 Quiq; gradum non impediant facientibus iter,
 Multæ sunt formæ miserorum,
 Sed podagros soletur morbi
 Exercitium & consuetudo
 Quare æquanimiter, nobiscum
 O quotquot in hac estis nauis,
 Cruciatu ex animo ejcite.
 Quod si quæ placeant, non fiunt,
 Et iter non placitis dī inueniunt,
 Quisquis es hic cui morbus grauis est
 Te ludi rideriq; feras,
 Nam hæc huius ludi natura est.

OCYPVS.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

OCypus Podalirij & Aſtæ filius fuit, pulchritudine ac uiribus præstans, gymnasiarumq; et uenatorum in primis studiosus. Hæc cum sæpe uideret eos qui à rigida podagra detinerentur, irridere illos cepit, dictitans nihil esse prorsum, cur illi tantos dolores præ se ferrent. Indignatur itaq; dea, ac pedes illius inuadit. Qui cum ab initio constanter ferret, ac morbum detrectaret, tandem à dea totus prosternitur, et supinus decumbit. Scena quidem siue actio fabulæ apud Thebas esse intelligitur, Chorus autem ex popularibus eius loci podagricis constituitur, qui omnes Ocypum pariter coarguunt. Fabula est ex ijs quæ pro ualde arbanis habentur. Interlocutores fabulæ sunt.

Podagra.

Ocypus.

Nutritrix.

Medicus.

Labor.

Nuntius.

Proloquitur autem Podagra.

Poëma imperfectum, & mendosum est, & ut præfatus addit, ætiam quidem Lucianici salis habens.

Mimesis est
 græcorū grā
 maticorū, qui
 huiusmodi in
 scriptiones fa
 bularum præ
 mittunt, ut apud Euripi
 dē. Aristopha
 nē &c. uide
 re licet.

Rauis hominibus, & inauspicati nominis
 Podagra uocor, mortalibus dirum malum.
 Quæ uinculis astringo neruorum, pedes,
 Ingressa clàm sub artuum compagines.
 Ridere uero soleo, eos quos torqueo,
 Dum proloqui ueram malì causam haud uolunt,
 Aliamq; fictam in promptu habent, qua se tegant.
 Quilibet enim se decipit mendacio,
 Luxatum alicubi, aut grauius allisum pedem
 Dum dictitat, ueramq; causam supprimit.
 Quod enim ipse celat, & latere alios cupit,
 Hoc tempus inuito arguit eo, post tamen.
 Ac tum domitus, ueroq; nomine me uocans
 Gestatur ab amicis, triumphus omnibus.
 At uero ad hanc rem adiutor est Labor mihi,
 Neq; enim sine hoc ego sola quicquàm potuero.
 Proinde mordet me illud, & præcordia
 Tangit mihi, quòd, cum ille causa sit omnibus
 Malorum, & omnes excruciet, nemo tamen
 Incesset ipsum maleficis conuicijs.
 Sed ab omnibus (ita est dementia)
 Me prosequuntur imprecationibus,
 Quasi hoc, mea, modo effugere possint, uincula;
 Verum quid ista nugor, & non protinus
 Qua gratia huc aduenerim ad uos proloquor:
 Iram euomens hanc intus omnem, ut est, meam.
 Nam cursor hic (si dijs placet) generosus,
 Elatus animo præter alios Ocypus
 Contemnit, & nullam esse me (demens) ait.
 Ego autem, ut mulier, ira acerbè percita.
 Illum uicissim acerbo, & immedibili
 Adorta malo: ut mos est meus.
 Ictu illico talum pedis certo petens.
 Ac nunc quidem dirus labor locum eum tenet,
 Plantamq; terebrat infimam stimulis suis.
 At ille, cetero cursu, aut palæstra, offenderit
 Pedem, magistrum decipit, miserum senem,
 Sed biliosum ægrè mouens captum pedem
 Progreditur infelix domo ipse huc foras.
 OCYP. Vnde autem acerbissime per pedes mihi
 Sine uulnere improuisus accidit dolor,
 Qui neq; gradi me, neq; loco stare patitur?
 Intendo uero neruum, ut arcum olim solet
 Iaculator, inde dum sagittas emouet,
 Cogitq; tandem uis iniqua proloqui.
 Cedit dolentium ultimum iam tempori.
 NVTR. Attolle te ipsum, quæso fili, & alleus,
 Ne fortè concidens, pro eo atq; claudus es,
 Tecum pariter & me trahas pronum solo.
 OCYP. En teneo te, absq; pondere, & tibi pareo:
 Aegro pedi insistens, doloremq; opprimens.
 Namq; iuniori turpe, pueros inter, est,

Obmurmurans minister, inualidus senex,
 NVTR. Ne ne quid huius stultè, ne mihi obijce,
 Ne fastuose me laceſſe, uti iuuenis
 Illud ſciens, quòd iuuenis eſt quiuis ſenex
 Quoties neceſſitas, & opus hoc poſtulant,
 Accrede dicenti, ultimum hoc ſi ſubtraham,
 Strabo ſenex, at tu iuuenis caſes humi.
 OCYP. At tu, parum ſi offenderis, ſenex, caſis,
 Et hoc, dolor cum nullus etiam te premit,
 Siquidem parata in ſene uoluntas ſemper eſt,
 Sed res & opus haudquaquam in eo itidem uigent.
 NVTR. Quid hæc ſophiſtando ineptias agis,
 Quin potius unde morbus hic cauam pedis
 Aduſq; plantam uenerit tibi, differis.

OCYP. Dum curſitando exerceo me, atq; ſibi leuem
 Pono pedem, currens retorſi, atq; incidi
 In hoc malum, implicatus dolore, quo uides.

NVTR. Denuo igitur curre, uti monebat, qui ſedet
 Barbamq; ſub conſore uellit hiſpidus.

OCYP. Ergo ubi palæſtra exerceor, parembolam
 Dum iacere luſtando uolo, hanc plagam tuli.
 Hoc utiq; tandem credere uolo te mihi.

NVTR. At qualis ipſe miles eſ, cedo, ut iacens
 Parembolam, percuffus hanc plagam ſeras?
 Mendacium neſtendo, falſa prædicas.
 Eadem iſta diximus aliquando nos quoq;
 Fatendo ueritatem amico nemini.

At nunc uides ut cuneta *deſt quippiam.*

Quaſſansq; facile inſorquet huc, illuc, labor.

MEDIC. At ubi, ubi reperiam inclythum Ocypum, uiri,

Ex pede laborantem, & uacillantem gradu,

Medicus enim cum ſim, ex amico quopiam

Audiui eum uehementer affici malè,

Dolore, qui conſiſtere, pede ipſum haud ſinit.

Sed ipſus hic propè facit ante oculos meos,

Stratus ſupino, per cubile, corpore,

Saluere iubeo per deos te, actuum *

Quid iſtud Ocype, dic mihi, forſan *

Si fortè enim cognoro, forſan remedium

Adhibebo tam ſauo dolori, atq; iſtius

Tantam mali cauſam leuabo ſcilicet.

OCYP. At me uides, ô * ſoter, & Soteriche

Tubæ ipſius nomen gerens, Soteriche.

Sæuus dolor pedem mihi arrodit malè.

Greſſumq; timidè facio, & haud planum pede.

MEDI. Vnde, aut quid accidit, expedi, aut quibus modis

Nam medicus audiens rem, ut eſt, dempto metu

Meliſ adit: non audiens, errat ferè.

OCYP. Dum genere curſus neſcio quo exerceor,

Arti ſtudens gymnæſticæ, plagam tuli

Percuſſus à quodam meorum æqualium.

MED. Cur triftis igitur ceſſat inflammatio

De hoc loco Eraſmum uide in Prouerbio:
 Curre denuo.

Quid parembola inter palæſtritas propria
 ſit, alibi non reperiò. Videtur tamen æqui
 uocatione hic uti, & priore loco tacitè
 ſubdolam luſtantii interſitionem pedum ſi
 gnificare, poſteriore aut, uel uallum, uel co-
 hortem aut manum ſubſidiariã, quæ in ip-
 ſa pugna cæteris ordinibus inferitur. De
 qua ſignificatione Suidas & Heſichius me-
 minerunt, & Pollux quoq;.

* Haud ſcio an hic quoq; deſit quip-
 piam, cum poſteriora uerba à cho-
 ro magis, quã à Nutritore fieri ui-
 deantur. Et Medicus quoq; poſtea
 non unum, ſed multos compellat.

★

* Id eſt, ſeruator, ſic enim de mul-
 tiſ cauſis medicum uocat. & So-
 terichus à Soter deductum eſt, an-
 tiſ proprium quoq;.

L V C I A N I

Locum per ipsum, aut cur neq̃ impositas habes
Tinctas salubri fascias aspergine?

OCYP. Quoniam haud amo, ex lana siliigata uincula,
Vt quæ afferant deformitatem inutilem.

MED. Quid ergo tibi uidetur? incidam pedem?
Nam si hoc feres, scias licet, quàm plurimum
Exhauriam tibi secando sanguinem.

OCYP. Fac, quicquid inuenire nunc nouum potes,
Vt me hoc pedum dolore quàm cito liberēs.

MED. Et sectionem acutam, & æriferream
Cruori bibulam, semicuruam infero tibi:

OCYP. Heus sine, sine.

NVTR. Soter quid agis, ut ne tibi Soteria

Pro: Vtinam Contingat ulla, qui facinus istud facis

salus nunq̃ ti- Adhibere ferrisatum laborem sustines?

bi contingat Malumq̃ nil planè sciens, inferis pedis?

ulla, &c.

Falsus etenim, audisti opera, quæ audisti modis

Nam neq̃ palæstra iste, neq̃ cursu, ut dicitur,

Certando læsus est, id ex me ergo audias.

Principio enim saluus quidem uenit domum,

Post autem edens multum, & bibens miser,

Solus, super lectum cadens, somnum capit.

Ac deinde noctu, expergefactus, occipit

Clamare, quasi pertussus aliquo dæmone,

Vt omnibus clamore eo incuteret metum.

Dicebat autem, unde hoc malum mihi? heu miser!

Fortasse dæmon potitur aliquis pede. *

Noctu insuper solus quoq̃ residens thoro,

Ceu præco, lamentando prosequitur pedem:

Ast ubi diem iam gallus intonat tuba,

Accessit, & tristem mihi imposuit manum,

Plorans, febricitans, corpori innitens meo,

Tibi uero, quæ dixit prius, mentitus est,

Sæua hæc uolens morbi tegere mysteria.

OCYP. Verbis senex armatus omnis semper est,

Nil iactitans non, ast opere præstans parum.

Nam qui dolet, falsumq̃ amicis differit,

Similis edenti mastichen famelico est.

MED. Deludis omnes tu, aliaq̃ alijs implicast

Dicens, dolere te, ast ubi doleas, tacens.

OCYP. Quo nam ergo pacto edisseram causam tibi

Huiusce morbi, qui doleo grauiter quidem,

Verum nihil scio, nisi quod doleo modo.

MED. At enim absq̃ causa cum dolet aliquis pedem,

Post hac inania uerba fingit, ut lubet,

Sciens graue illud, quo implicatus est malo,

Ac nunc quidem consistis in acie mali. *

Vbi uero & alterum pedem inuadet dolor,

Flebis gemens, at dicere unum tibi uolo

Hoc illud est, nolis, uelis, hoc illud est.

OCYP. Quod illud autem? quodue nomen habet? cedo.

NVTR. Nomen quidem habet, è duplici factum malo.

OCYP

OCYP. Hei mihi, quid hoc? dic obsecro te, dic senex.
 NVTR. Ab eo loco principium habet, ubi nunc doles.
 OCYP. Pedis igitur principium habet, quantum dicis.
 NVTR. Huic adde sæuæ nomen Agræ, Doricum.
 OCYP. Quo me ergo pacto miserum, adhuc?
 NVTR. Est sæua nempe, namq; parci nemini.
 OCYP. Soter, quid ais, quid me autem?
 MED. Sine me parum, stulte tui ego gratia.
 OCYP. Quid hoc mali autem, aut quid tibi accidit graue?
 MED. In graue malum incidisti & incurabile.
 OCYP. Proin claudicantem uiuere hinc necesse me est?
 MED. At esse claudum, nihil erat, nèue hoc time.
 OCYP. Quid peius autem?
 MED. Iacere utroq; te impeditum pede etiam.
 OCYP. Hec, unde nouus inuasit hic mihi dolor,
 Etiam alterum pedem, huicq; compatitur malè.
 Quòue penitus modo obrigui ut ire hinc uolo.
 Formido uero dimouere pedem nimis,
 Stultus, quasi infans derepente exterritus.
 Sed obsecro te per deos Soteriche,
 Vt siquid ars potest tua, nihil inuidens
 Medeare mihi. sin minus, ego pereo funditus.
 Namq; intus excrucior, doleoq; per pedes
 Tanquam sagitta fixas ex arcu, leui.
 MED. Equidem remota ambago uerborum procul
 Hac qua, medici alij solent uti modo,
 Ipsaq; re nullam salutis ferre opem,
 Cuncta patienti breuiter exponam tibi;
 Principio inuitabile in malum miser
 Planè incidisti, non enim compactilem
 Ferroq; fictam pede subisti compedem,
 Sed sæuam & abditam omnibus prorsus malam,
 Cuius hominum natura non tulerit onus.
 OCYP. Bheu miser, uæ uæ mihi,
 Vnde hic mihi tacitus pedem terebrat dolor?
 Suscipite me manibus priusquam concidam,
 Perinde uti Satyri subulnas Bacchicos.
 NVTR. Equidem senex sum: at ecce tibi pareo tamen,
 Iuuenemq; te longæuus ipse, manu rego.

Cetera deficiunt.

DIALOGI MERETRICII

IACOBO MICYLLO INTERP.

ARGVMENTVM.

VT in superioribus dialogis, breuioribus quidem illis, Lucianus, cū superiorum, tū inferiorum res liri-
 det, sumpta, ut uidetur, occasione partim ex Homero, et cæteris epicis, partim ex Tragediarū quoq;
 scriptoribus, ita in hisce meretricū colloquijs mulierum quoq; uicia, amores, uariamq; lasciuiā persequitur,
 idq; accepta eius rei occasione, atq; materia ex Menandro, et eius ætatis comedijs. Eadē enim & illic argu-
 menta tractata esse, ex Latinorū, Terentij ac Plauti conuersionibus coniecturam facere licet. Quòd si autē
 in re nō usq; adeo graui, aut periculosa, etiā diuinare licet, uidetur Lucianus, exereitandi quoq; gratia, huius

iusmodi lusitasse, quippe qui is, quibus aliquando rhetoricam tñ alibi, tñ in Gallia quod professus est, huiusmodi quasi exempla quadam, proposita uoluerit. Ita enim accurate hic ubiq; Atticā elegantia ac proprietatem custodiuit, ut prorsus ad imitationē hęc cōposuisse uideatur. Neq; uero hoc loco crimini nobis uerte-rit quissiam, quasi meretricia hęc, & infanda etiā nonnulla, latina ficta, iuuentuti legenda proponamus, Nā praterquam quod suscepto operi seruiendū fuit, etiā illud defendere nos debet, quod ex sapientioribus quoque dixisse quidam fertur: Mala cognoscenda esse, non ut faciamus, sed ut facilius euitemus.

GLYCERA ET THAIS

GLYCERA.

MILITEM istum, Thais, Acarnanum, qui dudum quidem Abrota-num habebat, post autem me amauit, purpuratum istum dico, nosti ne ipsum, an oblita es hominis? THA. Quid nī nossem, Glyce-riū, nam & potauit nobiscum superiori anno, in festis arualibus. Sed quid istud? uideris enim nescio quid de illo narratura esse. GLYC. Gorgona ipsum, scelestissima ista, quæ se amicam esse meam simulabat, subductum uerbis, à me abstraxit. THA. Et nunc tibi quidem ille amplius non conuersatur, Gorgonam autem amicum sibi parauit. GLYC. Ita est, ô Thais, atq; hæc res non mediocriter dolore me afficit. THA. Malum quidem hoc est Glyce-rium, haudquaquam nouum aut mirum tamen: sed consuetum adeo, ac fieri à nobis meretricibus solitum. Proinde neq; moerore affici nimium decet, neq; ac-cusare Gorgonam. Neq; em̃ tibi Abrotanū ob hoc prius succensuit, quanquam amicæ inter uos eratis. Cæterum illud miror, quid nam adeo laudet in ea miles iste, nisi si omnino cæcus est, qui non uiderit capillitium illam rarum habere, & in multam usq; frontem deductum: deinde & labia liuida atq; mortua, col- lum autem exile, & extātes in eo uenas, longumq; nasum. Vnum solum habet, quod procera est, & recta, & ridet admodum illecebrosus quiddam. GLYC. An tu putas, ô Thais, propter pulchritudinem amasse illam, Acarnanem? an nescis, quod uenefica est Chrysalium, mater illius, Thessalas nescio quas incan-tationes sciens, ac lunam deducens. Aiunt autem ipsam uolare quoq; noctu. Illa igitur in insaniam uertit hominem, pharmaco quodam ei temperato, ac bibere dato, & nunc uindemiant ipsum. THA. Tu quoq; Glycerium, alium aliquem uindemiabis, istum autem ualere sine.

MIRTIVM, PAMPHILVS ET DORIS

MYRTIVM.

DVCIS ne Pamphile, Philonis naucleri istius filiam? Iam enim uxo-rem duxisse te aiunt. Tot autem iuramenta, quæ iurasti, & lachry-mæ istæ, breui adeo momento, omnia euauerunt? & nunc Myr-tij oblitus prorsus es? idq; etiam Pamphile, cum octauū iam men-sem ex te prægnans sim? Quippe hoc uel solum ex tuo amore con-secuta sum, quod mihi tantū impleuisti uterum, & me non ita multo post libe-ros alere oportebit, rem meretrici grauissimam. Neq; enim exponam infātem, & maximè si masculus nascatur, sed Pamphilo ei nomine imposito, ego quidē solamen quoddam amoris habebō: tibi uero exprobrabit aliquando accedens ad te ille, quod perfidus fueris in miseram ipsius matrem. Cæterum Pamphile, haudquaquam formosam uirginē ducis. Vidi enim nuper ipsam in Thesmo-phorijs, unā cū matre, nondū etiam sciēs, quod propter ipsam, Pamphilū uisura amplius non essem. Proin tu quoq; antea ipsam contemplare, faciēq; & oculos ipsius uide, ne te postea discruciet, quod cæcios eos admodum habet: neq; etiā q; distorti sunt, & se mutuo aspiciunt. Imo uero Philonem uidisti, patrē puellæ, faciem

Cereris festa
apud Atheni-
enses fuisse.

faciem igitur illius nosti, quare nihil amplius opus erit, filiam quoque uidere.
 PAM. Adhuc Myrtium, nugantē te audio, uirgines, ac nuptias nescio quas nauticas commemorantem? Egon' autem simam aliquam, aut formosam sponfam noui? aut omnino quid Philon Alopecensis (illum enim opinor te dicere) filiam habere nubilem? At neque patri amicus ille est. Memini enim de pacto nautico, non multo ante iudicio illum cum illo contendere. Nam talentum, opinor debent patri, exoluere nolebat. Pater autem apud eos, qui controuersias nauticas disceptant, accusauit illum, adeoque agere tum exoluisti illud, imo neque totum, ut pater dicebat. Quod si autem uxorem ducere etiam decretum mihi esset, Demea scilicet filia relicta, eius qui superiore anno exercitum duxit, idque etiam cum cōsobrina ea mihi sit, Philonis istam nescio quam uxorem ducerem? Tu uero unde ista audisti? an forte ipsa hoc effinxisti, nouas quasdam zelotypias meditando, & cum ijs perinde ut cum umbris, nequicquam digladiando. MYRT. Proinde uxorem Pamphile, non ducet? PAM. Insanis Myrtium, aut certe temulenta es. At qui heri non ita multum inebriati fuimus. MYRT. Doris hæc mœrore isto affect me. Nam cum fortē missa esset, ut lanas coëmeret mihi, ad uentrem, & uota pro me faceret, Lesbiam ait, fortē conuenisse se. Quin potius ipsa huic Dori narrā, quæ audieris, nisi tute finxisti ea. DORIS. At malē dispereā, hera, si quicquam mentita fui. Nam postquam eo loci, ubi curia est, ueneram, obuiam fit mihi forte Lesbia, subridens, atque ait: Amator uester, Pamphilus, uxorem ducit, Philonis filiam. Ac si credere nollem, iussit ut in angiportum uestrum intro aspicerem, ubi omnia corollis & sertis ornata essent, præter ea & tibicinæ, & tumultus, & qui Hymæneum canerent, nonnulli. PAM. Quid igitur, aspexisti intro. DORIS. Atque admodum, uidi quæ omnia, quæ illa dixit. PAMP. Intellego errorem. Neque omnia tibi Dori, mentita Lesbia est, & tu uera Myrtio quoque renunciaſti, nisi quod metu frustra ambæ territæ estis. Neque enim nuptiæ illæ apud nos fiunt, sed in mentem nunc uenit mihi, quod ex matre audiui, quando à uobis heri domū reuersus fui. Nam illa mihi Pamphile, inquit, tum: Aequalis hic quidem tuus, Charmides, uicini huius Aristeneti filius, uxorem iam ducit, & resipiscit. Tu uero quousque tandem, cum amica consuetudinem habebis? Talia ego tum audiens per negligentiam trans mittebam, atque in somnum prolabebar. Deinde mane exurgens, domo statim exiui, ut nihil eorum sciam, quæ Doris postea uidit. Quod si autem mihi non credis, denuo abiens hinc Dori, diligenter inspicere, non porticum, sed ianuam ipsam, utra coronis ac sertis exornata sit. Deprehendes enim non nostram illam, sed uiciniam esse. MYRT. Seruasti me, Pamphile. Strangulasssem equidem me, si quicquam tale factum fuisset. PAM. At factum non est, neque ita insaniero ego, ut Myrtij oblitus esse uidear, præsertim iam uerum ex me ferentis.

MATER ET PHILINNA.

MATER.

LNāne fuisse Philinna, aut quid tibi accidit tandem in cōtutio heri? Venit enim ad me Diphilus mane lachrumās, & narrauit mihi ea, quæ indignè à te passus fuerit. Ebriam enim fuisse te, & in medium progressam, saltasse ait, ipso prohibente, postea autē etiā osculatam fuisse Lampriam, sodalem suam, ac postquam succensuerit tibi, relicto ipso, ad Lampriam transiisse, illumque amplexatū esse. Sese uero disperisſe cum hæc fierent. Sed neque noctu opinor, concubuiſti cum eo, relicto aut lachrumante, sola in proximo grabbatulo iacuiſti, cāſillans, atque aggrè faciēs illi. PHIL. Atea, quæ ipse fecit, mater, hæud quaquam narrauit tibi, neque enim patrocinareris ipsi, contumelioso adeo existenti. Qui me quidē dimissa, sermones subinde

De Calamidae
statuario Plin-
nius lib. 94-
cap. 8.

Inde conferebat cum Thaide Lampriae amica, cum ille nondum adesset. Postquam autem uidebat indignè ferre me, atque ego nuntiu admonebam hominè, eorum quæ faciebat, ille summa auricula apprehensam, & ceruice ad se reclinatæ Thaidè etià osculatus est, ita impresso ore, ut uix inde labia retraheret. Proinde ego quidè lachrumabar, ille uero ridebat, ac Thaidi multa in aurem clàm susurrabat, de me uidelicet. Et Thais quoque ad me aspiciens, subridebat. Vbi autem aduenire Lampriam animatuerteant, actandem mutuis osculationibus expleant sese, ego quidem cum ipso tamen accubui, ut ne in posterum etiam hoc causari posset. Thais autem exurgens, saltauit prima, nudatis in multum usque talis, perinde ac si sola pulchrose eos haberet, ac postquam desijt, Lamprias quidem tacebat, neque quicquam uerbis addidit: Diphilus autem, supra modum laudabat concinnitatem ac gestus æquabilitatè, eo quod in nullo adeo defecisset, quodque aptè ad cytharam & motus & planta respondissent, & alia infinita, perinde ac si Calamidis Sossandram laudaret, & non Thaidem, quam tu quoque satis nosti, cum nobiscum lauaret nuper, qualis sit. Ipsa autè Thais qualia in me statim probrose dixit: Si quam enim, inquit, non pudet graciliū crurum, quæ habet, exurgens saltet etiam ipsa. Hic tibi quid dicam mater? surrexi equidem, atque saltavi. Quid enim facere conueniebat? perferre scilicet, & silentio scommata illud tacitè confiteri: ac Thaidem permittere ita in conuiuio regnare? MAT. Aemulatio hæc quidem, filia, grauior paulò fuit, Nam ne curare quidè ista oportebat: sed tamen dic quæ post hæc consecuta sunt? PHIL. Ceteri quidem igitur laudabant, Diphilus autem solus, supinus intergū iacens, ad lacunas sursum aspicebat scilicet, donec saltando defessa ego, quieui. MAT. Quid autem, quod Lampriam osculata esse diceris, uerum ne istud fuit? quid taces? Non enim hoc quoque uenia dignum est. PHILIN. Atqui uicissim illiæ grè facere uolebam. MAT. Deinde neque concubuisti unà cum illo, sed etiam cantillasti lachrumante illo, An non intelligis filia, quod mendicæ atque inopes sumus? neque meministi, quā multa ab illo accepimus, aut quo pacto superiore hyeme uiuendum nobis fuisset, nisi hunc nobis ipsa adeo Venus obtulisset. PHIL. Quid tum igitur? an ob id tollerarem hæc, & contumelia ab ipso afficerer? MAT. Irascere quidem, ne autem uicissim contumeliosa fueris. An nescis, quod contumelia affecti amatores, amare desinunt, & se ipsos obiurgant. Tu uero omnino difficilis semper erga hominem fuisti. Ac uide, ne iuxta prouerbum, funiculum nimis intendendo, abrumpamus aliquando.

MELISSA ET BACCHIS

SI quam fortè nosti, Bacchis anū, quales multæ Thessalæ perhibentur esse, incantatrices, & amabiles uideri facientes, etià si qua prorsum odio digna mulier existat, eam acceptam, ad me adducas quæso, ita tibi rebus tuis optato frui liceat. Nam ego uestes omnes, atque omne aurū hoc libenter amiserim, si solum uideā iterum ad me reuertī Charinum, odio Simmichen perinde habentem, atque me nunc habet. BAC. Quid ais Melissa? non amplius tecum cōsuetudinem habet, sed ad Simmichen diuertit Charinus? cuius gratia tantas iras parentum sustinuit, cum diuitem istam uxorem ducere negaret, quæ quinque in dotem talēta, ut dicebatur, illi allatura erat; meministi enim me ista ex te audire. MELIS. Cuncta hæc euauerunt Bacchi, & iam quintus dies est, ex quo illum prorsus ne uidi quidem. Sed potant apud æqualem Pammenem, ipse & Simmiche. BAC. Acerba sanè hæc Melissa tibi accidunt. Sed quid adeo dissidium hoc inter uos cōciliauit? Videtur enim haudquaquam exiguum istud esse. MELIS. Quod ad summam rei attinet, prorsum ne dicere quidem possum. Paulo autem antè, cum ex Pireo rediret (Descende-
rat

rat enim opinor eò, ut debitum quoddam exigeret, à patre missus uidelicet) neque me aspicere uolebat ingressus, neque etiam recipiebat accurrentem me, uti consuetum inter nos erat, sed repellens à se, amplexari uolentem : Abi, inquit, ad nauclerum Hermotimum, aut ea quæ in parietibus in Ceramico scripta sunt, lege, ubi nomina uestra columnis incisa sunt. Tum ego: Quemnam, inquam, quæ mihi Hermotimum narras? aut quas columnas dicis? Ille autem nihil respondens, atque etiam incœnatus dormiebat, auersus à me iacens. Quàm multa hic me putas machinatam fuisse, amplectendo, conuertendo, atque etiam osculando auersi illius ceruicem? At ille ne ullo quidem pacto se deliniri passus est, sed si mihi, inquit, plus satis molesta fueris, abibo hinc, etià si nox intempesta sit. BAC. At tamen noras Hermotimum? MEL. At me uideas, ô Bacchi, miserorem multo quàm nunc sum, degere, si ullum ego nauclerum Hermotimum usquam noui. Nisi quod ille quidem summo mane à me abiit, statim ad galli cantum expectatus, ego uero memineram quod in pariete quodam in Ceramico scriptum aiebat nomen istud esse, atque ob id misi statim Acidem, quæ illud uideret. Illa uero aliud quidem nihil repperit, nisi hoc solum inscriptum ad dexteram ab ingressu, supra Dipylum, Melissa amat Hermotimum. & rursum inferius paulo: Nauclerus Hermotimus amat Melissam. BACCH. O adulescentes curiosos ac petulantes. Intelligo enim. Aegre facere quispiam Charino uolens, inscripsit hæc. zelotypum uidelicet ipsum esse sciens. Ille autem statim ut legit, credidit. Quod si tibi igitur ipsum uiderẽ, dicerem: Imperitus rerum est, at puer adhuc. MELIS. Vbi uero uideas illum, qui cum Simmiche conuersatur, se ipsum cum illa concludens. Parentes autem etiamnum apud me quærent ipsum. Sed si quam anum habere, Bacchi, ut dixi, possim, ea apparens, fors seruariet me. BAC. Est quædam uenefica, mea tu, ad hanc rem maximè idonea, Syrnatione, cruda adhuc, & benè compacta, quæ mihi aliquando Phaniam, cum & ille mihi temere ita succenseret, reconciliauit, idque post totos menses quatuor, tum ego iam planè desperassem. Ille autem incantationibus compulsus, rursum ad me rediit. MELIS. Quid igitur poscebat anus ea, si modo adhuc meminit? BAC. Non magnam accipit mercedem, Melissa, sed drachmam, & panem, & impositos præterea oportet esse, cum sale obulos septem, & Thyum, & facem. Ista uero anus accipit, & craterem quoque misceri illi oportet, bibereque illam inde solam. Oportebit autem & ipsius uiri aliquid adesse, uti uestem, aut trepidas, aut pauculos crines, aut id genus aliud quippiam. MELIS. Habeo crepidas illius. BAC. Hisce igitur ex palo suspensis, infra suffitum thyo facit, aspergens igni sale quoque. Pronunciat autem amborum nomina ad hæc, & illius uidelicet, & tuum. Deinde è sinu proferens rhombum huc illuc conuertit, incantationem quandam dicens, uolubili lingua, barbara uidelicet, atque horrenda nomina. Hæc illa tum fecit. Ac non multo post Phaniam, cum illum pariter & æquales ob hoc reprehenderent, & ipsa Phœbis, qui cum rem habebat tum, mulgum postular et, uenit mihi, incantatione ista prorsum attractus. Præterea autem etiam odij conciliandi medicamentum hoc, contra Phœbide, docuit me, ut uidelicet uestigium ab illa impressum obseruarem, & in sinistru illius, pede meo dextero insisterem, contra autem in dexterum illius, sinistro meo, atque ita dicerem, conscendi te, at & superior sum: feci ita ut illa tum præcepit. MELIS. Ne morare Bacchi, ne morare, sed uoca iam Syram illam. Tu uero Aci, panem & uerbenas, & cætera omnia, ad incantationem quæ pertinent, appara.

Locus fuit Athenis, ubi meretrices habitabant. Et aliter, ubi bello uasi sepeliebantur. Suid.

δύο, δραχμή, ἰνδολέον, inquit Hesychius. huius suffitum in sacris utebantur.

CLONARIVM ET LEAENA

Noua

NOVA quædam de te audimus Leæna, Lesbiam uidelicet Megillam diuitem illam, amare te, perinde ut uirū, & coire uos, nescio quid mutuo uobis faciētes. Quid istud? erubuisti? Sed dic mihi, uerane ista sunt? LEÆN. Vera Clonarium; pudet autem dicere. Aliens enim quiddam est. CLO. At per Cererem, quid hoc negociū? aut quid sibi uult mulier? Quid autem etiam agitis, quando coitis? Vides, haudquaquam amas me, neque enim celares me talia. LEÆ. Amo equidem te, quantum ullam aliam. Mulier autem illa, uirilis supra modum est. CLO. Non intelligo, quid nam etiam dicas, nisi si tribas quæpiam est. Tales enim in Lesbo perhibent mulieres esse, quæ à uiris quidem pati illud nolint, cum mulieribus autem ipsæ, perinde ac uiri solent, congregiantur. LE. Tale quippiam est. CLO. Proin mea Leæna, istud ipsum etiam expone, quo pacto uidelicet ab initio sollicitaueris te, quoque modo etiam adduci te, ut illi morē gereres, passa fueris, & quæ deinceps consecuta sunt. LE. Compotatiunculam quandam instituerant, ipsa & Demonassa Corinthia ista, diues ipsa quoque, & in eadem arte, cum Megilla exercitata; assumpserantque me, ut cithara ipsis canerem. Postquam autem satius cecineram, & iam intempesta nox erat, cubitumque ire conueniebat, ipsæ autem iam ebriæ erant. Tum Magilla: age, inquit, Leæna, iam enim dormire æquum est, hic nobiscum unā cuba, media inter utranque. CLO. Concubuisti ne? Quid tum postea factum est? LE. Osculabantur me primo, perinde atque uiri solent, non ipsa modo labia applicantes, sed os subaperientes quoque. Deinde & amplexabantur, & papillas atterebant mihi. Demonassa autem etiam mordebat, inter de osculandum. Ego uero, quid nam rei esset, haudquaquam etiam coniectura consequi poterā. Cæterum parua interiecta mora, Megilla cum iam incaluisse, comam, ut illam quidem ficticiam habebat, à capite reiecit, ipsa autem iacebat omnino similis, atque æquiparanda gladiatorī alicui uehementer uirili, atque robusto, ad uisum uis que cute detonsa. Ac ego quidem, ubi aspexi, perterrita sum. Illa uero, Leæna inquit, ecquem adolescentem unquam uidisti ita pulchrum? At non uideo, inquam ego, ullum hic adolescentem, Megilla. Tum illa, ne me, inquit, efformines, aut mulierem facias: Megillus enim uocor ego, & iam olim Demonassam hanc uxorem duxi, estque ea uxor mea. Risi equidem ad hæc, Clonarium, atque proinde Megilla, latuisti, inquam, tu nos, uir existens, quemadmodum Achillæ aiunt, inter uirgines absconditum latuisse, habesque uirile illud, ac Demonassæ facis, idem, quod uiri solent? Idem ego Leæna, inquit, non habeo, sed neque opus eo admodum habeo. Peculiari autem modo, suauius aliquanto cōuersari me uidebis. At num Hermophroditus es, inquam ego, quales multi perhibentur esse, utrunque membrum habentes (Adhuc enim Clonarium, ipsam rem ignorabam) Neque hoc, inquit illa, sed per omnia uir sum. Tum ego, audiui, inquam, ex Boeotia tibicina quadam, Ismenodora nomine, cum illa, quæ Ephestria apud ipsos dicuntur, enarraret, fuisse Thebis quendam ex muliere uirum factum, quod idem & uates optimus fuerit. Num igitur & tibi tale aliquid accidit? Haudquaquam Leæna, inquit, sed nata equidem sum similis uobis alijs, Sententia autem & libido, cæteraque omnia uirilia mihi sunt. Proinde sufficiens tibi, inquam, libido est? Tum illa: Præbe igitur, Leæna inquit, & cognosces me nihilo inferiorem uiris esse. Habeo enim quiddam aliud pro uirili illo. Sed præbe, uidebis enim. Præbui itaque Clonarium, cum illa diu multumque supplicaret, atque etiam monile daret, ex preciosioribus illis quoddam, & uelamina aliquot tenuiora. Atque exinde ego quidem illam perinde ac uirum complectebam. Illa autem & sciebat, & osculabatur, & anhelabat, uidebaturque mihi supra modum adeo uoluptate affici. CLO. Quid faciebat Leæna? aut quo modo? hoc enim quæso, ut maxime dicas. LE. Ne quære accuratius omnia. Turpia enim sunt, quare, equidem, per Vraniam, haud facile dixero.

Ephestria, uel
stimuli genus
militaris est.
Vnde ephes-
tria derivari
uidetur. utrum
aut poema,
aut canticum,
aut etiam festum
aliquod apud
Thebanos fue-
rit, dubitari
potest.

CROBYLE ET CORINNA

Vod igitur Corinna mea, haud quaquā ita graue fuerit, ceu tu putabas, ex uirgine, mulierem fieri, id iam didicisti uidelicet, quippe quæ cum adulescente quidem formoso fueris, minam aut pro prima mercede abstuleris, pro qua statim monile cōparabo tibi. COR. Ita amabo. Habeat autē & lapillos aliquos pellucidos, quale Philænidis est. CRO. Erit sanè talis. Sed audi etiam cætera ex me, quæ te oportet facere, & quo pacto accommodare te uiris. Nam alia nobis uictus ratio nulla est, filia, sed per duos hosce annos, ex quo pater tuus, piæ memoriæ, defunctus est, an nescis quo pacto uitam egerimus? At quando ille adhuc uiuebat, abunde nobis omnia suppetebāt. Artem enim ferrariam exercebat, magnumq; adeo nomen eius erat in Pyreo. Ac plerosq; audire licet deterantes, quod post Philinum ferrarius talis opifex, alius amplius non sit futurus. Post mortem autem eius, principio quidem diuenditis forcipibus, & incude, & malleo, duabus minis, ex illis tum uitam sustentauimus. Postea autē, aliàs quidem texendo, aliàs autem tramam deducendo, interdum etiam stamina nendo, ægrè uictum parabā. Te uero, filia, enutriebam, spem expectans. COR. Minam istam dicis? CROB. Non, uerum ita rationem inibam, quod cum ad istam ætatem peruenisses, & me facile alere postea, & te ipsam exornare posses. Diues uidelicet ipsa futura, & uestes habitura purpureas, & ancillas pedissequas. CO. Quomodo hoc, mater? aut quid dicis. CRO. Si cum adolescentibus rem haberes, & unā potares cum ipsis, & pro mercede concumberes. COR. Quemadmodum Daphnidis filia, Lyra? CRO. Ita. COR. At illa meretrix est. CRO. Nihil graue hoc. Nam & tu, perinde ut illa opulenta eris, multosq; amatores habebis. Quid lachrumaris Corinna? An non uides quā multæ sint, & ut ab omnibus magno studio ambiantur meretrices? deinde & quantum pecuniæ accipiebant? Daphnidem igitur, ô chara Adrastia, noui ego, cum pannosa ac lacera incederet, priusquam uidelicet illa ad adultam ætatem peruenisset. At nunc uides qualis prodeat, ut illi aurum, & uestes floridæ, & ancillæ quatuor. COR. Quo pacto autem hæc acquisiuit Lyra? CRO. Principio quidem, exornando se ipsam eleganter, deinde facilem atq; hilarem gerendo se erga cunctos, non eò quidem usq; in cacchinnum facile soluereetur, quemadmodum tu soles, sed arridendo suaue, ac blandum quiddam. Postea autem & conuersando sapienter ac dextrè, neq; decipiens, si quis eam accedit, aut accersit, neque etiam obiurgans atq; increpans uiros. At si quando ad cœnam quoq; abit, accepta mercede, neq; inebriatur, ridiculū enim hoc, & odiosumq; iri tales, neq; ineptè ac rusticè oppletur obsonio, sed attingit quidem summis digitis: tacitè autem edendo non obturat utramq; maxillam ingestis buccellis. Præterea autem & bibit modeste, non affatim, & uelut ore dehiscente, sed remisse ac placidè. COR. Etiam si forte siti afficiatur, mater? CRO. Imò præcipuè tum, Corinna, & neq; plus æquo loquitur, neq; acerbè ullum ex ijs qui unā adsunt, perstringit. Ad solum autem eum, à quo conductæ est, aspicit. Et ob hoc illi amant ipsam. Ac postquam cubitum eundum est, nihil neq; petulans nimis, neq; ineptum & incompositū facile admittit, sed ex curctis unū hoc maxime obseruat, ut illum alliciat ad sese, & amatorem sui faciat. Hoc enim nomine cuncti ipsam laudant. Quod si igitur & tu eadē hæc didiceris, beatæ nos quoq; erimus. Nam cetera quidē multo ipsa. Sed nihil ô chara Adrastia addam amplius: uiuas modo. COR. At dic mihi mater, ij qui mercede nos conducunt, omnes ne tales sunt, qualis est hic Eucritus, cum quo heri concubui. CRO. Non omnes, sed alij quidem meliores, alij autem etiam duriores, magisq; uiriles: nonnulli uero non adeo liberali forma quoq; præditi. COR. Et cum hisce igitur concumbere oportebit? CRO. Maxime uero, filia. Nam hi quidem plura quoq; dant. Formo

Hoc est festa ages, perinde ac si n
me sis, seu tri sera omitto, hodie
turationis, perageres? MVSA
eadem que supra Arualia exposuimus.

Ergo si talem amatorem posthac inueniamus, Musarium, qualis Chærea hîc est, imolare oportebit nos: Publicæ quidem Veneri cāpram candidam, Cœlesti aut, & ei quæ in Hortis est, iuuentâ utrique, sertis præterea coronare etiam opum largitricē, & in summa, beatæ ac ter felices erimus. Quippe vides nūc ab adulescente isto, quam multa accipiamus, qui obulū quidem nunquam ullum tibi dedit, neque vestem, neque soleas, neque unguentum, sed excusationes apud illū semper, & pollicitationes & spes longæ, & illud crebrum. Si pater, & si dominus fiam paternarū possessionum, & omnia tua. Tu aut etiam ius iurandum dedisse ipsum ais, quod legibus uxorem te sibi facturus sit. **MVSA.** Iurauit enim, mater, per Cererem & Proserpinam, & Minervam. **MAT.** Et credis illi scilicet: & ob hoc paulo anrē, cum non haberet unde daret symbolum, annulū dedisti illi, me ignorante? Ille uero uendito eo, potando absorbit. Et rursus duo monilia ista Ionica, quorū utrūq; pendebat duos Daricos, quæ tibi Chius ille nauclerus, Praxia attulerat, Effelsi comercatus. Debebat enim tum Chærea, cœnam collaticiam unā cum adolescentibus æqualibus dependere. Nam uela, & tunicas, quid attinet dicere? Et in summa, lucrum adeo quoddam nobis, & magna utilitas iste obuenit scilicet. **MVS.** At pulcher est, & imberbis, & amare se ait, & lachrymatur. Præterea & Dinomaches, Lachetisq; filius est, Arepagitæ illius, dicitq; uxorem me ducere uelle se, denique magnæ spes ab ipso nobis factæ sunt, si senex ille solum oculos clausisset. **MAT.** Proinde Musarium, ubi soleis aut crepidis opus erit, & futor didrachmam poposcerit, dicemus & nos illi, argentum quidem non habemus, tu autem spes quasdam modicas à nobis accipe. Et rursus ad pistorem, eadem hæc. Et cum pensionem domus deposcemur: expecta, dicemus, uidelicet, dum Laches Colyttensis moriatur. Exoluemus enim tibi tum post nuptias. An non pudet te, quod sola meretricum neq; in aureis habes, neq; monile aliquod, neq; vestem Tarentinam. **MVS.** Quid igitur, mater, fortunatior esne illa me, & pulchriores sunt? **MAT.** Non, sed prouidentiores, noruntq; meretricari, neque credunt uerbis modo, & adolescentulis, in summis labris iusiurandū gerentibus. Tu uero fidelis es, & amans uiri, neq; admittis alium quenquam, præterquam solum hunc Chæream. Ac nuper, quando agricola ille Acarnensis ueniebat, duas minas ad te afferens, imberbis ipse quoq; (uini autem precium hoc retulerat, à patre ad id missus) tu uero etiam subsannasti hominem: dormis autem cum Adonide scilicet isto tuo, Chærea. **MVS.** Quid igitur? An decebat relicta Chærea, recipere me operarium istum foetidum atq; hircum olentem. Læuis mihi, ut aiunt, Chærea, & porcellus Acarnanius. **MAT.** At esto sanè ille agrestis, & male oleat, quid autem? Cur neq; Antiphontem, Menecratis filiū, minam tibi pollicentem, recipere uoluisti? An non formosus erat, & urbanus. æqualis Chæreæ? **MVSA.** At interminatus fuerat Chærea, ambos nos iugulaturum esse se, si me cum illo unquam deprehenderet. **MAT.** Quam multi autem & alij eadem hæc minantur. An tu igitur sine amatoribus, ob hoc manebis? & pudicè ages, perinde ac si non meretrix, sed Cereris sacerdos quæpiam fores? Ac cætera omitto, hodie uero Aloa sunt, quid tibi igitur dedit, quin celebritatem hæc perageres? **MVSAR.** Ah, Non habet, mater mea. **MAT.** Quid? an solus iste præ Arualia exposuimus, artem

artem nullam, aduersus patrem inuenire potest: non seruum immittere, qui illum decipiat: non à matre ipse postulare, minitando se in militiam hinc nauigaturum esse, nisi accipiat: Verum sedet, nos atterens, ac uana spe producens, neque ipse quicquam dans, neque à dantibus accipere sinens. Tu uero, ô Musarium, an putas te octodecim annorum semper fore, aut eodem animo futurum Cheream: quando ipse quidem diues erit, mater autem opimas aliquas, ac benè dotatas nuptias ipsi inueniet: An ille tum, putas, meminerit lachrymarum istarum: aut suauiorum, aut etiam iuris iurandi alicuius, cum dotem quinque fortassis talentorum aspiciet: *MVS.* Meminerit ille, cuius rei argumentum illud utique, quod neque nunc uxorem duxit, sed cum à patre cogeretur, ac uim propè pateretur, tamen negauit ducere. *MAT.* Utinam non decipiaris, sed tamen admonebo te, Musarium, aliquando horum,

AMPELIS ET CHRYSIS

Siquis, ô Chrysi, neque zelotypus est, neque irascitur, neque alapas infligit aliquando, aut capillos cōcidit, aut uestes lacerauit. Pro amatore ne adhuc habendus uidetur. *CHR.* Proinde ista sola amanti, Ampeli, indicia: *AMPE.* Maxime: si quidem hæc uiri feruentis sunt. Nam cetera illa, oscula, & lachrymæ, & iusiurandum, & crebro uentitare, incipientis, & adhuc crescentis amoris signa. Ceterum totus hic ignis zelotypia cōstat. Quare si te, quemadmodum dicis, Gorgias alapis cedit, & zelotypus est, benè speres licet, optesque ut eadem semper faciat. *CHR.* Eadem autem: Quid aliter: ut ille me semper percutiat alapis: *AMPE.* Non, sed ut semper illi ægrè sit, si non ad solum ipsum aspicias. Quoniam certè, nisi amaret te, cur quæso irasceretur etiam, si quem alium amatorem habeas tu: *CHR.* At equidem non habeo. Ille uero nequicquam suspicatus est, diuitem istum me amare, ex eo quod mentionem eius fortè aliquando feci. *AMPE.* Atque hoc suaue sanè est, putare illum à diuitibus obseruari, ac colì te. Ita enim maiori dolore afficietur, magisque exulabitur & contendet, ne potiores ipso, apud te sint riuales. *CHR.* At uero ille quidè solum irascitur, & alapis cedit, nihil autem dat. *AMPE.* At dabit postea. Nam zelotypi, uel maxime dolore afficiuntur. *CHR.* Nescio quo pacto alapas accipere me uis, ô mea Ampeli. *AMPE.* Haudquaquam ego. Sed ut arbitror, maximi amores inde nascuntur, etiam si audiat se negligi. Quod si autem persuasum illi fuerit, se solum habere te, elanguescet nescio quo modo libido illa. Atque hæc tibi dico, quæ iam annos uiginti totos meretricium quæstum exercui. Tu uero annos, ut arbitror, decem & octo nata es, aut pauciores etiam. Quod si autem uis, narrabo etiam, quæ mihi acciderunt aliquando, non adeo multos ante annos. Amabat me Demophantus, fornerator ille, momentaneo ac leui quodam amore, neque ingemiscens, neque lachrumans, neque etiam intempestiue ac sera nocte ad fores uentitans, sed illud solum, interdum dormiens mecum, idque etiam post longum interuallum. Posteaquam autem uenientem aliquando exclusi (Nam tum Calliades pictor intuserat, datis decem drachmis) principio quidè abiit, uerbis me insectatus. Postquam autem multæ diēs iam transissent, neque ego ad illum mitterem (rursum autem tum Calliades intus erat) incalescens tum tandem Demophantus, etiam ipse ad rem inflammatur. Atque astans aliquando, cum ianuā obseruasset apertam, flebat, percutiebat, minabatur se occisurum esse, lacerabat uestem, omniaque faciebat. Et postremum talento dato, habebat me solus totos octo menses. Vxor autem ipsius, cunctis dicebat, medicamentis à me ipsum ad insaniam redigi. At hoc igitur medicamentum zelotypia erat. Quare ô Chrysi, & tu utere contra Gorgiam eodem medicamento. Porro ô diues adolescentulus inierit, si quando patrem ipsius mori contingeret.

LUCIANI
DORCAS, PANNYXIS, PHILO-
STRATVS, POLEMON,
DOR.

★ Paluda-
mento.

Erīmus ō hera, perīmus. Polemon ex militiā reuerſus eſt, diu-
tijs onuſtus, ut aiſit. Vidi autē & ego ipſum, ſago & purpura pre-
texo, & fibulato, indutum, & ſeruos pediſſe quos unā cū eo mul-
tos. Ac amici, ut aſpexerant, cōcurrebant ad ipſum, ſalutaturi ui-
delicet. Interea autem ſeruum conſpicata, à tergo ſequentem, eū
qui cum ipſo profeſtus fuerat, interrogabā, ac dic mihi Parmeno, in-
quiebam, ſalutato prius ipſo, quo pacto nobis egīſtis? & num quod operæ precium bello
tum conſecuti, huc reuerſi eſtis. P. AN. Non decebat hoc ſtatim, ſed illa primū,
Quod quidē ſeruati eſtis, multa dijs gratia, & in primis Ioui Hoſpitali, & Mi-
neruæ militari. Cæterum hera ſemper rogare ſolebat, quid nam ageretis, &
ubi eſſetis: quod ſi autem etiam hoc addidiſſes, quod & lachrumaretur, & men-
tionem Polemonis faceret ſemper, ſatius id fuerat multo. DOR. Præfata equi-
dem ſum ſtatim à principio cuncta hæc. Ad te autem non putaui opus eſſe, uo-
rum illa dicere uoluī, quæ audiui. Nam ad Parmenonem certè ita incepi: Ecce
bi, Parmeno, tinnierunt uobis aures? Semper enim reminiſcebatur ueſtri hera
cum lachrymis, & maximè ſi quando ex pugna uenerat quiſpiam, multiq; mor-
tui eſſe dicebantur, euellebat tum crines, & peſtus percutiebat, & lugebat ad
unumquodq; nuncium. PAN. Rectè Dorcas, ita decebat. DOR. Deinde nō mul-
to poſt, interrogabam illa quoq; ordine. Ille autem: Admodum ſplendidè, in-
quit, reuerſi ſumus. P. AN. Ita autem etiam ille? nihil præfatus, quod memine-
rit mei Polemon? aut deſiderio affectus fuerit, aut optauerit ſaluam atq; incolu-
mem me iterum deprehendere? DOR. Atq; adeo multa huiuscemodi dicebat.
Quod igitur caput rei eſt, narrauit diuitias multas, aurū, ueſtes, ſeruos, ebur;
Nam argentum quidem afferre ipſum dicebat, non ad numerum, ſed ad menſu-
ram, multos uidelicet medimnos plenos. Habebat autem & ipſe Parmeno an-
nulum in digito paruo, maximum ac multiangulum, lapillusq; incruſtatus in
eo erat, ex tricoloribus illis quidam, rubebatq; ſupernè. Reliqui autem ipſum,
cum adhuc pararet mihi dicere, quo pacto Alym trāſiſſent & ut occidiſſent Ti-
ridatem quendam, & quomodo uerſatus ipſe Polemon in pugna cōtra Piſidas
eſſet, accuriq; domum, ut hæc tibi renunciarem, ut quid de omnibus rebus fa-
ceres, deliberares ipſa tecum. Nam ſi ueniens Polemon (ueniet enim haud du-
biè, poſtquam à ſe notos ac ſalutantes illos amouerit) ac reſciſcens, deprehen-
dit Polyſtratum apud nos intus, quid putas, quæſo facturum ipſum eſſe? PAN.
Inueniamus Dorcas, ex re præſenti tum conſilium, atq; ſalutem aliquam. Nam
neq; hūc ablegare honeſtum fuerit, ut qui talentum nuper dederit, & præterea
mercator quoq; eſt, & multa pollicitus: neq; ruruſum utile, Polemonem, talē ac
tantum redeuntem non recipere. Nam præter hæc etiam zelotypus eſt, & cum
pauper adhuc, intolerabilis adeo fuerit, quid nunc non putes illū facturū? DOR.
At etiam accedit. PAN. Deficio ō Dorcas, conſilij inopia, ac tremo. DOR. Sed &
Philoſtratus accedit. PAN. Quæ igitur ſiam? quomodo me aut terra abſorbeat?
PHIL. Quid? cur non potamus Pannychi? PAN. Perdidisti me, ō homo. Tu uo-
ro ſalue Polemon, poſt longum adeo oculis oblatuſ iterū meis. POL. Hicce igitur
quis nam eſt, qui huc ad nos accedit? taces? Euge abiſ Pannychi. Ego uo-
ro ex Pyſis intra quintum diem huc aduolaui, appropereans uidelicet ad talem
mulierem. Ac meritò ſanè hæc mihi accidunt, tibiq; adeo gratiam habeo. Ne-
que enim poſthac amplius abſ te diripiat. PHIL. OST. Tu uero quis nā meſ, ho-
ne uit? POLEM. Nimisrum audis, quod Polemon ego, Sterienſis ille, ex tri-
bu Pandionis, qui Tribunus militum à principio fui, nunc autem totius dux
legionis, amator Pannychidis, cum eam adhuc humana ſapere putarem. PHIL.

Eadē Ther-
mopylæ alijs

At

At nunc, Tribune, Pamychis hæc mea est, talentumq; à me accept. Accipiet autem & alterum iam, ubi onera seu merces distraxerimus. Ac nunc Pammychi, sequere me. Istum autem apud Odryas Tribunatum gerere sine. DOR. * Libera hæc quidem est, sequeturq; non, nisi uolet. PAN. Quid faciam Dorcas? DOR. Itroire melius. Nam Polemoni adesse irato, haudquaquam facile aut tutum est, Et magis incendetur æmulando. PAN. Si placet, eamus intro. POL. At prædico uobis, quod hodie postremum potabitis, aut ego frustra adsum, tantis cadibus exercitatus, Thracas huc Parmeno. PAR. Armati adsunt, cingentes angiportum phalange. Ac in fronte quidem qui grauis armaturæ sunt, in utroq; autem latere fundatores & sagittarii, cæteri à tergo locati. PHIL. Tanquam infantibus nobis hæc, o stipendiaria, minitaris, ac laruis nequicquam nos territas. An tu uero unquam gallum aliquem gallinaceum occidisti? aut etiam bellum uidisti? Castellum, ut multum præsidio tenuisti, fortasse dux manipularis quispiam, ut tibi hoc interim gratificando concedam. POL. At uero scies paulo post, ubi nos acie in dextrum conuersa aduentare spectabis, armis resplendentes. PHIL. Aduentare modo conferti, atq; instructi. Ego uero & Tibys iste. Nā hic solus me sequitur, iaciendo cum saxis, tum testis ostraceis, ita dispergemus uos, ut neq; quo uertamini, scire tum possitis.

* Ζωαγί
græce, hoc est
externi et cō
ductissimi li
tis ductor p
priē. Suidas
in Ζωαγί-
αρετ χι λιαρ
χίαρ πρ εοδē
sumi ai.
* P A R.

* δμοιοίτης
δμοιοίς
quā canidē
νενδυχίαρ
Suidas uocat.

CHELIDONIUM ET DROSE

NON amplius uenit ad te, Drose, adulescentulus ille Clinias? Nō enim uidi longo iam tempore, apud uos ipsum? DRO. Non amplius Chelidonium. Nam præceptor prohibuit ipsum, amplius ad me accedere. CHEL. Qui nam iste? num exercitorem istum puerorum Diotimum dicis. Nam is certe amicus mihi est. DRO. Non, sed perditissimus iste philosophorum, Aristænetus. CHELID. Tetricum istum dicis & hirsutum? profunda barba? qui cum adolescentibus consuevit deambulare in porticu picta? DROS. Illum equidem, uanum iactatorem, quem utinam pessime perire uideā, barba tractū à carnifice. CHELID. Quid autem accidit illi, cur talia persuaderet Clinia? DROS. Nescio Chelidonium. Sed cum antea nunquam ullam noctem intermiserit, quin mecum dormiret, ex quo rem cū muliere habere cepit (primum autem mecum habere cepit) tribus istis diebus proximis ad angiportum hoc ne unquam accessit quidem. Postquam autem ex eo contristari cepi (nam nescio quo pacto mihi ægrè quiddam ob illum accidit) Neucidem misi, quæ illum circumspiceret, aut in foro cōmorantem alicubi, aut in palestra. Ea autem rediens, deambulantem uidisse se ait, cum Aristæneto, atq; inuuisse illi à longè. Illum autem erubuisse, deiectis in terram oculis, neq; aspicere amplius ad ipsam uoluisse. Atq; exinde ambos ad urbem iisse. Ipsa uero ad Dypilum usq; secuta, cum ille prorsus neq; conuerteret sese, domū rediit, nihil planum aut certum habens, quod renunciaret. Quo me igitur pacto post illa tū affectam putas? quæ coniecturam facere nusquam poteram, quid nā esset quod adulescenti huic accidisset, sed ita mecum dicebam: Num nam ægrè illi aliquid feci? aut num quam aliam amat, me perosus? at num pater uetuit ipsum? Multa adeo huiusmodi mecum ipsa uolebam. Porro autem circa multam uesperam, uenit Dromo, literas has ab illo afferens. Accipe Chelidonium, ac lege. Scis enim literas uidelicet. CHE. Age uideamus. Ac literæ quidem ipsæ non admodum planæ scriptæ, sed incompolitæ & malè coagmentatæ, properantiā quamdam scribentis indicant. Sic autem sonant: Quo quidem pacto amarim te, mea Drose, testes facio deos. DRO. Væ uæ miseræ mihi, neq; salutationem à principio adscripsit. CHE. Et nunc autem non odio aliquo, sed necessitate coactus, desero te. Nam me pater Aristæneto tradidit, ut philosophiæ dem apud illum

* chl.
porticu,
παυδουχίαρ
græce habet
tur, qd ut cor
ruptū puto,
sic uisū μοι
κίλη, uel πα
λαίσσα legē
dum puto.

p. 11. *Epouon*
ixvib. *grace*

operam. Atque ille (cognouit enim cuncta quæ ad nos pertinent) multis admodum obiurgauit me, inhonestum esse dictitans, cum meretrice re habere me, Architelis & Brasicleæ filium. Longè enim melius esse, uirtutem antepone re uoluptati. DROS. Vt nunquam ad maturitatem perueniat, nugator ille, qui talibus adolescentem instituit. CHEL. Quamobrem necesse mihi est, parere illi. Assequitur enim me, diligenter ubique obseruans, & in summa, ne aspicere quidem alium quenquam præter ipsum solum, mihi licet. Quod si uero temperanter & pudicè uiuam, ipsique per omnia obtemperem, pollicetur prorsus beatum fore præclarumque ac fortem me redditurum esse laboribus ad hoc ante præexercitatum. Hæc tibi uix adeo scripsi, me ipsum suffuratus paululum. Tu uero feliciter mihi uale, & memineris Clinia. DROS. Quid igitur uidetur tibi epistola hæc, Chelidonium. CHEL. Quod ad cætera quidem attinet, Scythica, ut aiunt, oratio. Illud autem, Memineris Clinia, spem quandam adhuc reliquam præ se fert. DROS. Etiam mihi ita uidetur. Proinde pereo amore. Cæterum Dromo dicebat etiam pæderastem quendam esse Aristænetum, & prætextu doctrinæ, consuetudinem habere cum pueris uenustissimis, & priuatim orationem habere cum Clinia, sollicitationes quasdam faciendo, quod uidelicet dijs simile illum redditurus sit. Quin & amatorios quosdam sermones philosophorum ueterum ad discipulos suos, idem inquit, cum illo legit, & in summa, totus circa adolescentem est. Interminatus autem etiam est, patri Clinia ista se dicturum esse. CHEL. Oportebat, Drose, Dromonem ipsum inescare, ac lautius paulo accipere. DROS. Inescavi hominem, & præter hoc autem etiam meus est. Nam & ille gustauit Neuridem. CHEL. Bonum animum habe. Omnia rectè fient. Ego uero etiam inscribere in pariete uolo, in Ceramico, ubi Architeles deambulare solet, Aristænetus corrumpit Cliniam. Vt ex hoc quoque aliquid concurrat ac faciat ad delatorem Dromonis. DROS. At quomodo id clam facies, ne deprehendaris. CHEL. Noctu, Drose, carbone alicunde sumpto. DRO. Rectè sane. Commilita modo, atque auxiliare, mea Chelidonium, aduersus arrogantem ac uanum istum Aristænetum.

TRYPHÆNA, ET CHARMIDES

MICA autem qui spiam accepta, & quinque drachmarum mercede data, auersus dormit, lachrumans, ac gemens. Sed neque potasti lubenti animo, opinor, neque coenare solus uoluisti. Flebas autem etiam inter coenandum, aspiciebam enim, & nunc autem non desinis ululare, perinde atque infans aliquis. Ista igitur, Charmide, cuius gratia facis? ne quæso me cæles, ut uel hac parte consequar aliquid ex nocte hac, quam totam hucusque tecum uigilaui. CHAR. Amor me perdit Tryphæna, neque malum hoc amplius sustinere possum. TRYP. At quod me quidem non ames, manifestum est, neque enim ita negligeres me, cum probè haberes, atque abs te repelleres, quoties amplexari te uolo, denique etiam quasi quodam septo, interposita ueste, intercluderes, metuens uidelicet, ne te tangam. Sed tamen quæ nam illa est, dic mihi? Fortassis enim etiam ipsa non nihil ad amorem istum tibi contulero. Scio enim quo pacto conueniat huiusmodi res administrare. CHAR. At uero nosti, atque admodum probè ipsam, & rursum illa te quoque; neque enim obscura adeo meretrix est. TRYPH. Ac nomen mihi cedo, Charmide. CHAR M. Philematium, Tryphæna. TRYPH. Vtram dictis, duæ siquidem sunt, Illam ne ex Pireo, quæ nuper adeo mulier facta est, quæ Damyllus amat, eius, qui nunc exercitum ducit, filius: an alteram, quam cognomento, Decypulam uocant. CHAR. Illam equidem, atque adeo captus ab ea,

& comprehensus, miser sum. TRYP. Ob illam itaque plorabas? CHARM. Atque admodum. TRYP. Multum autem temporis amasti illam, an nuper adeo coepisti? CHARM. Haud nuper adeo, sed menses propè septem sunt, à Dyoniſijs uſque uidelicet, ex quo primum illam uidi. TRYP. Vidisti ne autem totam ipsam diligenter, an faciem ſolum, eaſq; corporis partes, quæ in aperto ſunt, & quæ uidisti, Philematij ne erant, atque ita uti conueniebat eſſe mulierem quinque & quadraginta annos iam natam? CHAR. At uero deierat illa, ſecundum ſupra uigeliſimum modo, ad proximum decembrem completuram eſſe ſe. TRYP. Tu uero, utrum credis iurijurando illius, an proprijs oculis? Contemplare enim diligenter, ſuſpiciens aliquando ad tempora illius, quo loco ſolo ſuos crines habet. Nam cætera, impoſtura mera. Circa tempora autē quoties medicamentū, quo infici ſolet, languet, ac uim ſuam remittit, albescit plerumq;. Quamquam quid hoc attinet? Coge aliquando, ut nudam quoque ſpectandam ſe tibi exhibeat. CHARM. At nunquam mihi in hoc conſentire uoluit. TRYP. Merito ſanè. Sciebat enim abominaturum eſſe te canos ipſius capillos. Cæterum tota à collo ad genua uſque Pardaliſ ſimilis eſt. At tu lachrumabar is, quod cum tali non coires. Fortaſſis autem etiam ægrè tibi faciebat, & ſuperbam gerebat ſeſe. CHAR. Sanè uero Tryphæna: & hoc quamuis tam multa à me acciperet. Ac nunc quidem poſtquam mille petenti, facile ac ſtatim dare non potui, utpote qui patrem habeam parcum & tenacem, Moſthione intro ad ſe recepto, me excluſit. Ob quæ, dum illi uiciſſim ægrè facere uolo, te aſſumpſi. TRYP. At ego, per Venerem, haudquaquam ueniſſem, ſi quis prædixiſſet mihi, ob id ſolum aſſumptam eſſe me, ut alteri ægrè facerem, præſertim Philematio huic, capulo uidelicet. Verum ab eo, iam enim tertium hoc cecinit gallus. CHARM. Ne tu utique tam ſtatim, mea Tryphæna. Nam ſi uera iſta ſunt, quæ de Philematio dicis, coma uidelicet ſuppoſititia, & quod tingit, & uiligines illæ, ne aſpicere quidem amplius illam potuero. TRYP. Interroga matrem, ſi quando cum illa lauit fortè. Nam de annis, etiam anus narrare tibi poterit, ſi modo uiuit etiamnum. CHARM. Proinde poſtquam talis illa eſt, auferatur quidem iam è medio ſeptum hoc, amplexemur autem mutuo, atq; osculemur nos, ac tandem uerè coeamus, Philematium autem longè ualeat.

IOESSA, PYTHIAS ET LYSIAS.

INSOLESCIS igitur, ô Lyſia, aduerſum me? Et rectè ſanè, quando quidem neque argentū unquam abs te popoſci, neque uenientem excluſi, alterum intus eſſe dictitans, neque decepto patre, aut ex matris rebus, aliquo ſubſtracto, coëgi te mihi aſſerre quippiam, perinde atque alia facere ſolent: ſed ſtatim ab initio inde, nulla data mercede, atq; aſymbolum recepi te intro. Noſtine quàm multos amatores reiecerim? Et hoclem uidelicet, eum qui nunc inter ſenatores eſt, Paſſionem nauclerum, & coæqualem tuum Meliſſum, quanquam etiam nuper adeo pater eius mortuus eſſet, ac dominus ipſe factus bonorum omniū. Ego uero te, Phaonem ſcilicet meum, ſolum habebam, neque aſpiciens, neque admittens alium quenquam præter te. Arbitrabar enim ſtulta ac demens, uera illa eſſe, quæ iurabas, & ob hoc animum tibi aduertens, perinde ac Penelope illa, pudicè ac caſtè agebam, clamante atque increpante ob hoc matre, & apud amicas accuſante me. Tu uero poſteaquam intellexiſti me obnoxiam habere te, uti quæ ià ex te peperiſſem, nunc quidem ad Lycenam alludebas, intuentem me, nimirum ut ægrè mihi faceres, nunc autem iuxta me accumbens Magidium laudabas, Pſalteriam iſtam uidelicet. Ego uero ob hæc lachrymor, & ſentio contumeliam.

Paulo autem antè, quando compotabatis, Thraso, & tu, & Diphylus, aderant & tibicina Cymbalium, & Pyralis, ea quæ inimica mihi est. Tu uero cum hoc scires, Cymbalium quidem quinquies osculatus es, id quod non admodum curæ mihi erat, Te ipsum enim afficiebas contumelia, talem osculando, Pyralidè autem, quàm multa innuebas, ac bibens illi quidem poculum commonstrabas, puero autem reddens, in aurem iubebas, ut nisi Pyralis id postularet, alteri nemini infunderet. Postremo autem, etiam de morlo malo, quando Diphilum alias res agere uidebas (loquebatur enim cum Thrasone tum) inclinans te quodammodo, eollimatè adeo iaculabar is illud in sinum ipsius, ne latere quidè me cupiens. Illa autem exosculata, inter mammillas sub fascia insertabat illud. Ista igitur cuius gratia facis? Qua te autè siue magna, siue parua iniuria affecit? aut etiam offendi ego? quem alium cunque intuita sum? an non ad unius ingenium & morem tuum uiuor? Haud sanè præclarum aut magnum hoc, Lysia, facis, miseram mulierculam, & in te insanientem mœrore implicans. Est dea utiq; aliqua Adrastea, ac talia uidet. Tu uero aliquando mœrore afficeris, ubi fortasse audieris, de me aliquid, quod iaceā uidelicet aut laqueo à me ipsa suffocara, aut in puteum præcipitata, aut quemcunq; tandem mortis modum inuenero, dum ne amplius ita coram & ob aliorum oculos molestus afficiar. Actum pompam utiq; duces tu, perinde ac re magna splendidaq; peracta. Quid me sursum aspectas, ac dentibus infrendis? Nam si quicquam est, cur me accuses, dicas licet, Pythias hæc inter nos iudicet. Quid hoc? ne responso quidem dato, abis hinc, me relicta? Vides mea Pythias, qualia patiar à Lysia. P Y T H. O feritatem. Namq; nullis neq; lachrymis flectitur, Lapis sanè, non homo est. Quanquam si utiq; ueritatem conuenit dicere. Tute Ioëssa, perdidisti ipsum, quæ supra modum amasti hominem, idq; etiam palam fecisti illi. Oportebat autem non nimis æmulari ipsum. Insolentes enim fiunt, cū hoc sentiunt. Ah desine lachrymari misera, Et si me audies, semel, atq; iterum exclude uenientem. Videbis enim inflammari ipsum denuo prorsus, & uicissim insanire ueropacto. I O E S. Ac ne dixeris quidem, Apage, ut ego excludam. Lysiam? utinam ne ipse à me deficiat modo. P Y T H. At rursum huc reuertitur. I O E S. Perdidisti nos, Pythias, fortassis audiste te, de exclusione uerba facientem. L Y S. Non huius causa, Pythias, huc reuersus sum, ut, quam ne aspexero quidem amplius, talis cum sit, sed tua gratia, ut ne damnares me, ac diceres fortè: irreconciliabilis hic Lysias est. P Y T H. Atq; equidem dixissem Lysia. L Y S. Ferre igitur me uis Pythias, Ioëssam hanc, quæ nunc lachrymatur, cum ipse superuenerim ei aliquando cum adolecente concumbendi, & à me desciscendi. P Y T H. Lysia, In uniuersum quidem, meretrix est. Cæterum quando uero deprehendisti ipsos concumbentes? L Y S. Sextus nifalor, dies hic est. Per Iouem, sextus utiq; fui tenim secūda mensis incipientis, hodie uero eiusdem septima est. Pater igitur, cū sciret me iam olim amare, probè hanc scilicet, conclusit me domi, dato ianitori mandato, ne aperiret. Ego uero, non enim ferebam, ab huius cōgressu prohiberi me, Dromonem iussi, acclinantem muro atrij, qua parte humilissimus erat, in tergum recipere me. Nam hoc pacto minore negotio ascensus eram: quid multis opus est? transcendendi, ueni, atrium offendi occlusum diligenter. Iam enim nox erat media. Itaq; neq; pulsatum, sed attollens sensim ianuam (iam autem & antea idem aliquoties feceram) transuersum acto cardine, tacitè ac sine tumultu ingressus sum. Dormiebant autem omnes, atq; ego exinde contriectato pariete (ut sit in tenebris) super lectum astiti. I O E S. Quid narras, ô Ceres, propè enim deficio. L Y S. Postquam autem animaduertebam non unum esse anhelitum. Principio quidè putabam Lyden cum ipsa unà dormire, cæterum aliter multò res erat Pythias. Nam ubi contriectare cœpi, deprehendi imberbem quendam, admodum tenerum, ad curem usque detonsum, unguenta etiā ipsum olentem. Hoc ubi sensi, si quidem & gladium

dum ueniens mecum attulissem, non ita quiessem tum, sat scitote. Quid ridetis Pythias: an uero risu digna dicere uobis uideor? IOES. Hocine igitur Lysia, ac cerbum adeo tibi fuit? Pythias hæc mecum dormiebat. PYT. Ne dicas illi iocossa. IOES. Cur non dicam? Pythias erat, o charissime, à me accersita tum, ut unà mecum dormiret. Aegrè enim erat mihi, quòd te non habebam. LYS. Pythias aut? ille ad cutem usq; detonsus: atq; exinde intra sex dies hosce, tantam iterum produxit comam? IOES. Ex eo cum morbo laborauit, tonsa est, Lysia, defluerant enim illi crines, nunc autem ficticiam comam imposuit. Ostende, Pythias, ostende, ita rem habere se, ac fidem illi fac. Ecce tibi adulescentulum istum moechum, quem zelotypia prosequeris. LYS. Quid igitur? an non conueniebat hoc? præsertim amantem, & qui ipse contrectauerat? IOES. Proinde tu quidem iam persuasus es, ut credas. Vis autem & ipsa uicissim tibi aegrè faciam, ut quæ merito uicissim irascar tibi. LYS. Nequaquam, sed bibamus iam, Pythiasq; hæc unà nobiscum. Aequum enim est, adesse ipsam reconciliationi faciendæ. IOES. Aderit. Qualia autem propter te passa sum, o generosissima adulescentum Pythias? PYT. At idem ipse reconciliaui quoq; uos: quare non est, cur mihi succenseas, nisi istud quæso uide Lysia, ne cui de coma quicquam dixeris.

LEONTICHVS, CHENIDAS ET

HYMNIS.

LEON.

LN pugna autem cōtra Galatas, dic Chenida, quo pacto ipse quidē ante cæteros equites, cursu præuectus fuerim, equo insidens candido, Galatæ aut, tamen si fortes alioqui bellatores, trepidarint continuo, ubi aspiciebant me, neq; quisquā amplius subsistere sustinuerit. Ibi igitur tum ego, lancea quidem emissa, transfixi præfectum alæ ipsorum unà cum equo. Contra eos autem, qui cōferti adhuc resistebant (erant enim nonnulli, qui persistebant, phalange quidem soluta, in quadrangulā autem aciem aggregatis ipsis) progressus, arrepro gladio, ac totis animis factio in illos impetu, in fugam quidem conuerto, circa septem eorum, qui in prima acie pugnabant, equi incursum, gladio autem impacto manipularij unius ducis caput in duas partes dissecō, unā cum ipsa galea. Vos autem Chenida, paulo post superuenistis fugientibus iam illis. CHEN. Nam cū Leontiche, circa Paphlagoniam, singulari prælio cū satrapa illo congressus es, an nō tum quoq; præclarum facinus ac magnum ædidisti? LEONT. Pulchrè commonuisti, facinoris haudquaquam etiam illius ingenerosi. Nam satrapa ipse cum corpore quidem esset maximus, inter grauis autem armaturæ milites, pugnator haberetur optimus, contemptis uidelicet Græcis, in medium prosiliebat, ac prouocabat, si quis cū ipso singulari prælio decertare uellet. Ibi igitur tum cæteri quidem percussi atque perterriti erant, Manipularij uidelicet, Præfecti, & Centuriones, & ipse etiam Imperator, quanquam homo esset minimè alioqui ingenerosus aut ignauus. Nam Aristarchus tum imperator, exercitum ducebat, Aetolus, idemq; saculator optimus. Ego uerò tribunatum adhuc tum gerebam, sed tamen nihilominus fidens animo, & dimotis à me focijs, qui me increpando retinebant: Metuebant enim mihi, aspicientes Barbarum quidem ipsum resplendentem armis inauratis, magnam autem atq; terribilem indutum galeam, & præterea lanceam quoq; ui multa librantem. CHEN. Nimirum ego quoq; tum merui Leontiche, & scis quo pacto instabam tibi precando, ne præ alijs periculo committere se uelles. Nam mihi uita hæc ingrata futura erat te morte amisso. LEON. At ego tum præ cæteris ausus, processij in medium, non peius neq; ipse Paphlagonem illo armatus, sed totus adeo auro collucens. Quare clamor statim coortus est & à nostra

nostra parte, & à barbaris. Agnoscebant enim etiam illi me uidentes, & maxime ex pelta, & phaleris, & cristis. Dic quæso Chenida, cui nam me tum omnes assimilabant? CHEN. Cui autem alteri, quàm Achilli, per Ionem, Thetidis & Pelei filio. Ita decebat quidem te galea, efflorebat autem purpura, pelta uero etiam fulguris modo coruscabat. LEON. Postquam autem ad manus uentum est, Barbarus ille, prior uulnerat me modicè, quasi perstringens hasta, paulum supra genu. Ego uero adacta per clypeum lancea, totum utrinque pectus illius transuerbero. Atque exinde accurrens, ceruicem quoque gladio amputo facile. Armaque illius referens, inde redeo, caput quoque una summa fixum lancea portans, eade uidelicet lotus ac madens. HYMN. Apage, Leontiche, foeda, scelerataque hæc, atque adeo horribilia de te ipso narras, neque uero te amplius, ne aspexerit quidem aliquis, cruore ac tabo ita gaudentem, nedum bibat tecum, aut concumbat. Ego certe igitur hinc abeo. LEON. Quin duplicem accipe mercedem. HYMN. Non potero cum uiro cadibus polluto concumbere. LEON. Ne metuas, Hymni, Nam illa tum in Paphlagonia gesta sunt, nunc autem pacem hic ago. HYMN. At homo deuotus & execrabilis es, & cruor ex capite Barbari illius, quod in lancea fixum portabas, in te destillabat. Ego ne igitur, uetalem uirum amplectar? & osculer, absit, o Charites: neque enim iste talis carnifice melior. LEON. At uero si me uidisses in armis, sat scio, amasset Hymni. HYMN. Audiens solum hæc, Leontiche, nauseo, atque horreo, ipsasque illas umbras uidere mihi uideor, & simulachra occisorum, & præcipue miseri illius manipularij præfecti, cuius tu caput in duas partes distecisti. Quid putas igitur? si ipsum opus aspicerem, & cruorem manantem, & facentem cadauera? Emoritura certe mihi uideor, ut quæ nescquam negallum quidem gallinaceum, occidi uiderim. LEON. Adeo ne autem in generosa, Hymni, es, & pusillanimit? Ego uero oblectatum iri te putabam, audiendis istis. HYMN. At huiusmodi narrationibus oblecta, si quas Lemniades inueneris, aut Danaides. Ego autem hinc ad matrem curriculum abibo, dum adhuc dies est. Sequere & tu Gramme. Tu uero uale, Tribunorum optime, & occisor, quotquot etiam uoueris. LEON. Mane, quæso, Hymni, mane. abiit. CHEN. Nempe Leontiche, puellam simplicem territasti, concutiendo cristas, & incredibilia quædam præclarè facta commemorando. Ego uero statim uidebam, quo pacto expallecebat, cum tu adhuc illa, quæ circa manipularij facta essent, narrares, contrahebatque uultum, & exhorrebat aliquantum, postquam etiam distecisse te caput illius dicebas. LEON. At ego me illiamabiliorem eod uisum iri putabam. Sed & tu me perdidisti, Chenida, qui ultra hæc, etiam de singulari certamine submouisti. CHEN. An non decebat me quoque mentiri tecum, quando causam arroganter istius uidebam? Tu uero longe terribiliora omnia fecisti. Esto enim amputatus infelicis istius Paphlagonis caput, cur idem etiam lanceæ affixisti, ita ut cruor in te destillaret? LEON. Vnum hoc impurum addere stabile re uera, Chenida. Næcetera quidem non omnino male conficta fuerant. Abigitur, ac persuadescit, ut redeat, mecumque dormiat. CHEN. Quid igitur dicamne quod omnia ista mentitus fueris: dum generosus ipsi uideri affectas? LEON. Turpe hoc Chenida. CHEN. At uero alio pacto non redibit facile. Proinde alterum ex his elige, ut uel odio habearis, dum præclarus bellator uideri cupias, uel mentium esse te istacōfitearis, & cum Hymni de dormias. LEON. Difficile sanè utrumque est, sed tamen Hymnidem habere malo. Abiitque, ac dicunt, Chenida, mentitum quidem esse me, non tamen omnia.

DORIO ET MYRTALE

Nunc

Nunc me excludis scilicet Myrtale? nunc quando ad inopiā perueni propter te? At quando iam multa ad te afferebam, amator, uir, dominus, denique nihil non eram. Posteaquam igitur ego quidem exhaustus ac siccus planē iam, tu uero Bithynum istū mercatorē inuenisti, qui te amet, ego quidem excludor, & ante fores sto lachrumans. Ille autem tota nocte osculatur, & solus intus est, & quasi quoddam sacrum peruigilium tecum peragit, iamque etiam pręgnantem ex eo esse te ais. MYR. Ista me enecant, Dorio, & maximē quando dicis, quod multa dederis mihi, & ad inopiam propter me redactus sis. Rationem igitur subduc quæso, omnium eorum, quæ iam inde à principio ad me attulisti. DOR. Rectē sanē, Myrtale, subducamus rationem. Principio igitur calceos attuli tibi Sicyonios, duarum drachmarum precio. pone duas drachmas. MYR. At concubuiſti quoque noctes duas. DORIO. Et, quando ex Syria ueniebam, alabastrum unguenti ex Phoenicia, duarum etiam istud drachmarum, ita me seruet Neptunus. MYR. At ego tibi, cum hinc nauigares, paruam illam tuniculam dedi, ad femora usque demissam, quo remigando uteris, quam Epiurus proreta, quādo dormierat mecum, per obliuionem hic intus reliquerat. DOR. Verum cognitam illam, in Samo nuper à me rursus abstulit Epiurus, non sine multo (pro dii) certamine. Cæpas autem ex Cipro, & saperdas quinque, & percas quatuor, quando ex Bosporo nauigauimus, attuli tibi quoque. Quid ergo? etiam panes octo nauticos in canistro, siccos, & cortinam caricis plenam, ex Caria, & postea ex Patariſ sandalia inaurata, & ingrata. Etiam caseum aliquādo memini afferre me tibi ex Gythio. MYRT. Quinque fortassis drachmarum, Dorio, omnia hæc. DOR. O Myrtale. Quantum equidem potui, homo nauta, & mercede operam nauibus locans. Nunc enim etiam lateri præfectus sum dextero, & tu nos contemnis? Nuper autem quando Aphrodisia celebrabantur, an non drachmam quoque ante pedes Veneris pro te posui auream? & rursus matri, pro calceamentis drachmas numeravi duas, & Lydæ huic in manum aliquoties, nunc duos, nunc quatuor obulos. Hæc omnia in unum computata, substantia certē uiri nauitæ fuerunt. MYRT. Cæpæ illæ uidelicet, & Saperdæ, Dorio? DOR. Ita certē. Neque enim plura, aut maiora ferre potui. Non enim remis locarem operā, si diues forem. Cæterum matri meæ ne caput quidem unum allij unquam attuli. Libenter autē scirem, quæ nam tibi à Bithyno isto dona darentur. MYRT. Principio tunicam hanc uides? eam ille emit, & monile hoc crassius. DOR. Ille ne? An nō ego te iam olim habere noram? MYR. At quod tu noras, multo tenuius erat, neque ullos smaragdos habebat. Deinde & in aureis has, & tapetem. Nuper autem etiam duas minas. Et pensionem domus quoque pro nobis exoluit, non sandalia patarica, & caseum Gythiacum, & id genus nugas. DOR. At illud non dicis, cum quali ipso concumbas, qui annos omnino supra quinquaginta natus uxorem duxit, caluus uidelicet, & colore similis carabo. Neque etiam neque dentes illius uides? Nam gratiæ quidem, & Dioscuri, illius multæ, & præcipue quoties cantat, & delicatior paulo esse cupit, a sinu ad lyram, ut dici, solet. Sed tu fruiere eo, digna utique existens, ac puer uobis nascatur, patri similis. Ego uero etiam ipse inueniam Delphidem aut Cymbalum aliquam, meæ conditionis, aut etiam uicinam uestrā, hanc tibi cinam, aut omnino ullam aliquam. Tapetas autem, & monilia, & duarum minarum mercedem, non omnes habemus. MYRT. Beatam igitur illam, quæ te amatorem habebit Dyrio. Cæpas si quidem illi feras ex Cipro, & caseū scilicet, quando ex Gythio nauigabis.

Id est, Veneris fissa, uel sacra.

COCHLIS ET PARTHENIS.

Quid

Vid ploras Partheni: aut unde fractas hasce tibias afferre? PAR. Miles Aetolus, iste magnus, qui Crocalen amat, alapis cecidit me, & deprehendisset canentem apud Crocalen, à rivale suo Gorgo con ductam, idemq; tibias hasce fregit mihi, ac mēsam inter comendū evertit, crateremq; effudit quoq; irrumpens: ipsum autem agresse illum, Gorgum, ex symposio capillis abstractum, uerberarunt. cir cumstantes, ipse miles (Dinomacho, opinor, nomen illi est,) & commilitonum ipsius alter quidam. Quare equidem nescio, an superuicturus etiam homo sit. Nam illi pa riter & cruor multus è naribus manabat, & tota facies eius intumuerat, ac liu da erat. COC. Quid? insaniſt ne homo, an hæc temulentia quædam fuit, & ex ebri etate insolentia. PAR. Zelotypia quædam Cochli fuit, amorq; adeo enormis. Crocale autem duo, opinor, talenta poposcerat ab eo, si se solam habere uellet. Ea igitur postquam Dinomachus non dabat, ipsum quidem uenientem exclu sit, illiſa illi etiam ianua, quemadmodum ferebatur. Gorgum autem, Oenoen sem quendam agricolam, prædiuitem, iam diu ipsam amantem, hominem uide licet facilem ac probum, intromittens, potabat cum eo, me quoq; assumpta, ut ti bia canerem apud ipsos. Cæterum cum iam procederet conuiuium, ego quidē personare coepi carmē quoddam Lydij generis, ac toni. Rusticus autem ille sur gebat iam, ut saltaret, & Crocale autem etiam manibus applaudebat, omniaq; adeo iucunda ac suauia erant. Interea uero strepitus exauditur, & clamor qui dam, ianuaq; domus exterior effringitur. Nec multo post irruerunt adolescen tes quasi octo, admodum robusti ac ualidi, & Megarensis ille una inter ipsos. Illico igitur eueriebantur omnia, & Gorgus, quemadmodum dixi, uerberaba tur, humiq; iacens etiam pedibus proculcabatur. Crocale autem, nescio quo pa cto clam subduxerat sese, & ad uicinam Thespiadem effugerat. Mihi uero Di nomachus, inflictiſ alapis: Dis pereas, inquit; & simul tibias confractas obiecit. Et nunc currens abeo, ut hæc dicam hero meo. Abit autem & agricola, circum specturus amicos quos pramin urbe, qui Megarensē illum magistratibus tra dant. COC. Hoc nimirum est, frui militaribus istis amoribus, plagas & actiones sustinere. Cætera uero, Duces esse se & Tribunos facitiant, & si quid dandum sit: expecta, aiunt, dum tributum conferatur, dumq; ipse stipendium accipiam, atq; omnia tibi conficiam. Pereant itaq; arrogātes isti factatores. Nam ego cer te rectē facio, quæ ipsos penitus non admitto. Piscator mihi quispiam obueni at, aut nauita, aut agricola, æqualis conditionis, qui adulari sciat parum, & affe rat multum. Cristas autem concutientes isti, & prælia commemorantes, nihil aliud, Partheni, quàm inanēs crepitus.

DE MORTE PEREGRINI

VINCENTIO OBSOPEO INTERPRETE.

ARGUMENTVM.

Inſectatur hic Lucianus, id quod aliis quoq; libenter facit, arrogantia et insana gloriæ cupiditate, pro cipue Philosophorū, ut cuius gratia pleriq; omnia audeant, neq; quicquam intentatū relinquunt. Atq; eius rei exemplū, Peregrini huius mortem describit, qui ut iam aliquam sui relinqueret, in Olympijs con ſtructo rogo, seipsum in ignē ultro coniecerit, atq; ita extinxerit. Quanquam aut potissimum ea commo rat, quæ circa mortē illius acta sunt, id quod etiā inscriptio ac titulus pollicetur, interim tamē et uitam eiꝯ dē, et facinora persequitur, à quibus progressus ille, ad hoc genus studiorū postremo sese contulerit; et hoc sub aliena persona, à qua ipsum etiā modū et causam mortis, in qua præcipue nitēbatur scēlatores illius, refelli ac refutari facit. Nimis ut cum inuidiā à se ipso remoueret. Apparet enim illis tum temporibus Peregrini uomen, nō ita leue, aut uile apud multos fuisse, præsertim imperitiores, quibus facti huiusce nouitas admi rationē incusserat. Quemadmodū et ex A. Gellio animaduertere licet, qui ipse quoq; honorificā illius menti.

onem facit libro 12. cap. 11. Videturq; omnino Stoica quadā animi pertinacia, ut eiq; tadio mortē ultro sibi consciuisse, quemadmodū et alios quosdā eiusdem professionis viros fecisse aliquando legimus. Sed q. idem hoc in Olympijs potissimū, et frequentissimo hominum cōuentu fecit, ambitionis argumentum præ se fert, ac reprehensionī locum dedit. Et est sanē eiusmodi res ambitio, ut multos eō dementiæ adigat, ut dum gloriam nimis avidē captant, in summam interim temeritatem et infamiam præcipitentur, nihil neq; pensi, neq; moderati habētes, dum modo famam tantopere ambitam post se relinquant. Cuiusmodi Proteos, utinam nec nostra ætas quosdam tulisset, ὅτι αὐτῶν καὶ μακρὸν καὶ κινεῖται τοῦ φρενός. Ceterum fuit hic Peregrinus, philosophus quispiam ex seuerioribus illis Stoicæ disciplinæ professoribus. Lucianus Cynicum uideri uult, patria Parianus, ex Ponto, temporibus Traiani uiuens, æqualis Epicteto, Dioni, Musonio, et cet. quem se Gellius uidisse quoq; ait, Athenis extra urbem in tugurio quodam habitantem. A principio Christianorum quoq; religionem aliquandiu secutus fuit, sed mox ad philosophiam relapsus, ab illis, ut Luciano placet, propter ritus ipsorum neglectos atq; præteritos, repudiatus.

LVCIANVS CRONIO SALVTEM.

Infelix ille Peregrinus, aut quo nomine potissimum delectari uisus est se ipse nominando, Proteus, illud ipsum Homerici Protei passus est. Nihil enim nō gloriæ gratia fieri sustinuit, cumq; infinitis mutationibus transformatus esset, postremum ignis quoq; factus est. Usque adeo gloriæ cupiditate tenebatur. Et nunc optimus ille in carbones & fauillas redactus est post Empedoclem, nisiq; hic temerariū facinus celare conatus, clanculum in crateras se dedit præcipitem. Porro generosus ille populosissimo Græcorum conuētu obseruato, ingentissimaq; pyra constructa, tot ac tantis testibus conscijs insiluit, ac orationes nonnullas super hac re ad Græcos habuit aliquanto antè quàm hoc ausus est. Videor itaq; mihi uidere te nimium huius senis deridentem arrogantiam, aut potius exclamantem, qualia par est te exclamare: O insipientem insipientiam, o ærumnosam gloriam, aliaq; quæ de illis ferè dicere consueuimus. At tibi quidem hæc eminus, & longè tutius dicta sunt, ego uero iuxta rogam ipsum, insuper antè quoque in copiosa auditorum multitudine eadem dicere non reformidauī, nonnullis equidem grauitè ferentibus, quotquot senis arrogans consiliū admirationem incusserat. Erant autem aliquot alij, qui & ipsi huius gratia ridebant. At ego propemodum à Cynicis discerptus essem, uelut Actæon à canibus, aut consobrinus eius Pentheus à Bacchis. Ceterum totius rei apparatus talis erat, etenim Poëtam haud dubiè qualis fuerit nosti, tum quantas per omnem uitam tragœdias in lucē dederit, Suprà Sophoclem & Aeschylum. Ego uero ubi primum in Helin uenissem, illorum certamine eō illectus atque perductus, statim Cynicum quendam inaudiui, magna & aspera uoce consueta illa, ac uirtutem extriuio intonantem, omnesq; indiscriminatim dicterijs & conuicijs inuadentem, tandem uero in Proteo eius uociferatio desijt. Hæc quemadmodum dicebantur, pro mea uirili cuncta tibi ex ordine percensere conabor. Tu uero hæc planè ita se habere cognosces, quippe qui ipsis uociferantibus non semel astitisti. Proteum, inquit, audet quispiam ambitiosum dicere, o terra, o Sol & flumina & mare & patriæ Hercules, Proteum, qui in Syria uinclis colligatus fuit, qui in patria quinq; millia talentorum ultro reliquit, qui ex urbe Roma eiectus est, quem sole longè illustriorem esse constat, qui cum ipso Olympio commissus decertare possit. At quia ignis adminiculo è uisus se subducere statuit, hoc ambitioni eius & uanæ gloriæ quidam imputant. Nonne uero ad hunc modum è terris discessit & Hercules? nonne ita Aesculapius & Dionysius fulmine? Nonne postremum & Empedocles ita in crateras semet immisit præcipitem? Hæc ubi dixisset Theagenes, hoc enim nomen uociferator ille uocabatur, rogabam quemadmodum ex assistentibus, quid

hoc de igne aut Hercule, aut Empedocle ad proteum attineret. Atqui, inquit ille, breui semet ipse flammis absumpturus est Proteus. Quomodo, inquit ego, aut cuius gratia? Deinde cum ille omnem rem mihi exponere insisteret, Cynicus in tantum uociferabatur, ut nullo pacto eius audiendi copia mihi relinqueretur. Audiebam itaque reliqua ipsum effundentem, ac laudibus mirificis Proteum extollentem. Etenim Sinopea aut preceptorem eius Antisthenem, ne conferre quidem cum illo dignatus est, sed neque ipsum Socratem. Prouocabat autem & ipsum Iouem in certamen, deinde cum uisus esset illi similes eos quodam modo inter seipsos seruare, eiusmodi finem orationi imposuit. Duo hæc, inquit, præstantissima opificia ætas nostra uidit, nimirum Iouem Olympium & Proteum, quorum quidem illius architectus fuit Phidias, huius uero opifex natura. At nunc ex hominū commertio ad superos hæc statua migratura est, cæterum per ignem abiens nos orphanos in terris destituet. Hæc ubi cū multo sudore disseruisset, lachrymatus est satis ridiculè, capillosque uellebat è capite, subparcens tamen, ne radicitus extraheret. Ad postremum abductus est à quibusdam Cynicis tristitiae lachrymantem consolantibus. Hoc abducto alius illico concionaturus ascendit, non cunctatus donec multitudo dilaberetur, sed ardentibus adhuc sacris turbam continebat. Ac sub initium quidem effusissimè ridebat, uidebaturque illud ex intimis præcordijs facere, deinde ad hunc modum orationem suam exorsus est. Posteaquā maledictus Theagenes scelestissimis orationibus suis lachrymādo finem imposuit, ego diuersa ratione à risu Democriti exordiar. Ac iterum sublatis cachinnis in risum uberem solutus est, adeo ut nostrum plerisque ad communem risum pertraheret. Deinde sedato risu, conuertens seipsum: Et quid nam aliud, inquit, ō uiri nobis peræque faciendū est, adeo ridiculas orationes audientibus, uidentibusque uiros ætate decrepita uilissimæ gloriolæ gratia tantum non saltantes in medio? Ut autem rectius intelligatis cuiusmodi nam illa sit statua, quæ flammis abolebitur, audite me, qui ab initio eius mentem callidè animaduertentem, omni eius uita diligenter obseruata. Nonnulla uero à ciuibus quoque suis memorata percepi, quibus non potuit non exactissimè perspectus & cognitus esse. Etenim hoc naturæ figmentum & opificium, Polycleti Canon, ubi firmata iam ætate in uirum adolescere incepisset, multis in Armenia uitatis per adulterium mulierculis, nō parum multa suscepit uerbera. Denique uero, per tectum exiliens & elapsus, fuga salutem redemit, raphano oppleras nates auferens. Exin puero quopiam formoso per uim constuprato, tribus nummorum millibus à pueri parentibus, cum tenuis essent fortunæ, foeditatis impunitatem mercatus est, ne ad præfectum Asiæ duceretur. Hæc atque eiusmodi missa mihi faciēda esse uidentur, etenim lutum adhuc informæ erat, ac nondum perfecta statua nobis formata. Cæterum quibus iniurijs confectum ætate parentem affecerit, admodum auditu dignum esse opinor, & memoratu necessarium. Et sanè omnibus uobis compertum atque auditum esse reor, quomodo senem præfocauerit, nequaquam sustinens eum ultra sexaginta iam senescentem. Postea uero, quā tanti sceleris fama diuulgata est, arreptaque fuga se ipse condemnasset, incertis uagans sedibus, oberrabat, terram terra commutando. Qua in peregrinatione & mirificam illam Christianorum sapientiam perdidicit, circa Palæstinam sacerdocibus & scribis illorum conuersans. Ac sanè non multo in tempore pueros omnes illos præ se esse ostendit, propheta ac sacrificiorum princeps & Synagogæ socius, breuiter omnia solus existens. Præterea librorum nonnullos exposuit, nonnulli uero & sua industria conscripti sunt. Ac ueluti deum hunc ipsum perhibebant, nam eo & legum autore utebantur, & præfectum illum declarabant. Itaque etiamnum magnum illum hominem reuerenter colunt, nempe illum, qui in Palæstina crucifixus est, quoniam primus nouum illud

Vita Peregrini,
ni. & res de
sic.

mysterium

mysterium in hominum uitam inuexerat. Tunc uero comprehensus etiam ob
 hoc ipsum Proteus in carcerem illapsus est. Quæ quidem res ipsi non medio-
 crem dignitatem cum ad insequentem uitam, tum ineptias & gloriam, quarum
 erat amantissimus, concessit. Itaque postquam in carcerem coniectus est, Chri-
 stiani hanc rem grauius & indigne ferentes, nullam non impendebant operam,
 & plene mouebant omnia, tentantes, si quò modo illum furtim possint eripere,
 Deinde, animaduertentes hunc conatum frustra esse, nihil tamen ex altero quo
 captiuus egebat obsequio intermittebant, uerum omnia cum magna fide & di-
 ligentia præstabant. Ac mane quidem ilico uidere erat iuxta carcerem præsto-
 lantes anus, uiduas quaspiam, & orbos puerulos. Illorum uero, pars etiam una
 intus cum illo somnū capiebant, corruptis pecuniā custodibus. Ex in omnis ge-
 neris coenæ inferebantur uariæ, ac sacri inter sese sermones dicebantur. At-
 qui optimus ille Peregrinus, adhuc enim hoc nominis obtinebat, nouus quoque
 Socrates ab illis nominabatur. Quin etiam in Asia pleraque urbes fuisse con-
 stat, à quibus uenerunt quidam laturi auxilium, Christianis mittentibus ex pu-
 blico, neque non collocuturi, & uirum consolaturi. Incredibile uero est, quan-
 tum studium & celeritatem in hoc ostendant, si quid tale uulgo innotuerit. Il-
 lico enim nulli rei parant. Proinde, Peregrino quoque multæ tunc opes ab il-
 lis mittebantur, sub uinculorum prætextu, nec uulgarem rerum prouentum
 lucrificabat. Etenim haud dubitanter sibi persuaserunt infelices illi, se omni-
 no immortalitate fruturos, perpetuoque uicturos esse. Quam ob rem & mortem
 magno contemnunt animo, ac non pauci sua sponte semet occidendos offerunt.
 Deinde, primus quoque illorum legislator eorum persuasit animos, quemad-
 modum omnes inter se fratres essent. Postea uero quàm semel à nobis descie-
 uerunt, Græcorum deos constanter abnegant, solum crucifixum illum im-
 pstorem adorantes, secundum illius leges uiuendi rationem instituunt. Proin-
 de, apud illos omnia ex quo habentur contemptui, existimantur quæ esse commu-
 nia, quæ citra fidem exactè exploratam in cōmunem usum à quoque deferente su-
 scipiunt. Quod si quis prestigiator, aut alioqui homo promptus & uersutus, &
 rei faciendæ adpolitus eos accesserit, breui admodum opulentus efficitur, quippe
 qui hominum idiotarum simplicitate callidè queat abuti. Cæterum, peregrinus
 tandem liber dimissus est ab eo, qui id temporis præsidem agebat in Syria, ui-
 ro non mediocriter Philosophiæ commertio gaudente. Qui cum illius subola-
 fecisset arrogantiam, quod iam statuisset mortem oppetere, ut per hoc præcla-
 ræ famæ gloriam apud posteros relinqueret, dimisit illum, ne dignum quidem
 ratus eundem esse supplicio. Ille uero ex in domum regressus, comperit pater-
 næ cædis memoriam nondum fuisse sopitam, sed multos superesse, qui mira per-
 uicacitate accusationem aduersus illum adornarent. Dissiparat itaque maiorem
 possessionum suarum partem in peregrinationem, actantum relictæ erant agri
 ferme quindecim talentorum. Nam tota substantia quam pater reliquerat, tri-
 ginta talentorum summam non excessit, non, ut omnibus modis ridiculus The-
 agenes illam tribus millibus dignam falso confirmauit. Tanti enim neque tota
 Parianorum urbs, tamen si quinque ciuitates sibi uicinas adiungeret, uendere-
 tur, una cum ipsis hominibus & iumentis, & reliqua suppellectile. Vigebat ita-
 que eius etiam dum flagitium, & accusatio in recenti hominum memoria. Nec
 ita diu habitauit in patria, sed statim aduersus eum quispiam insurrexerat. Po-
 tissimum uero, ipse populus indignabatur, senē frugī, ut illi, quibus uisus erat,
 perhibent, familiariter lugentes, qui tam crudeliter & impiè fuerat occisus.
 Sed enim sapiens ille Proteus, ad hæc omnia non oscitanter intentus erat, qui
 nam aliquid inuentum comminisceretur, unde uim & periculum à se declina-
 ret. Progressus ergo in mediā Parianorum multitudinem, nutrieat uero
 tam comam, sordido amictus pallio, pera ex humeris suspensa, & baculum ma-

nu tenebat: erat autem omnino instructus more tragico. Talis itaque cum ciuib^{us} suis apparuisset: uniuersam, inquit, substantiam, quam sibi beatae memoriae pater reliquisset, se uelle illis publicam dimittere. His auditis, hec mines egeni & inopes, neq; non ad distributionem auidè inhiantes, protinus exclamauerunt: Illum unicum esse Philosophum, unicum amantem patrie, unum qui uere Diogenis & Cratetis esset æmulus. Porro autem, inimici necessario quiescebant. Etenim si quis conatus esset mentionem paternæ cædis facere, illico petebatur lapidibus. Secunda itaque suscepta peregrinatione egreditur uagaturus, satis biuiatici in Christianis repositum esse existimans, à quibus quaqua uersum indebat stipatus, in omni agebat rerum abundantia. Atque ad hunc modum aliquantum temporis alebatur. Tandem admissio nescio quo aduersus illos flagitio, siquidem uisus erat, ut opinor, aliquid ex interdictis comedisse, non recipientibus amplius illis, magna rerum difficultate perplexus, per recantationem opinabatur, opes suas iterum à ciuitate repetendas esse, missisq; literis, uoluit iussu regis denuo cuncta auferre. Contra deinceps missa legatione etiam à ciuib^{us} nihil actum est, sed iussus est stare rebus semel ab ipso constitutis, præsertim à nemine ad hoc per uim compulsus. Post id tertiam in Aegyptum peregrinationem instituit ad Agathobulum iter faciens, ut admirando studio semet exerceret, tondens capitis dimidium, ac uultum limo oblinens. Postea in magna circumstantis populi corona, tractans in manibus uirilia, hoc tanquam medium & indifferens esse demonstrabat. Exin uerberabat, & uerberabatur ferula circa nates, multaq; alia iuuenilia more mirifico ac præstigiolo designabat. Cæterum, ad hunc modum instructus & exercitatus hinc soluit in Italiam, egressusq; è nauis, statim omnes homines insectatus est, linguæ petulantia, cum primis uero regem, quem nouerat natura placidissimum & mansuetissimum, quare impulsus tutiori debacchabatur in omnes audacia. Etenim regi, ut par erat, parum curæ erant conuicia & blasphemiae, neq; ullum ex ijs qui philosophiae se tradiderant, propter uerba supplicio afficere dignabatur, cum primis uero eos qui rationem conuicijs impetendi alios artem sibi peculiarem fecissent. Porro autem, peregrinus tanta dicendi licentia non mediocrem sibi gloriam comparabat. Itaque apud homines idiotas in magna erat admiratione & reuerentia propter arrogantiam, donec is qui Reipu. procurationem obibat uir sapiens, eiectionem eum ablegasset, cum præter modum hac libertate nimisq; petulanter abuteretur, dicens: urbi nihil opus esse tali philosopho. Quare hoc quoque de illo memorabile est, dum in ore erat omnibus philosophus, propter dicendi libertatem, ac immodicam linguæ licentiam eiectionis. At enim iam exactus oppido, cum Musonio ac Dione & Epicteto consuetudinem habuit, cumq; alijs quotquot non dissimili infortunio multatos esse nouerat. Ad extremum ita regressus in Græciam, modo probrosis dictis Helienses impetebat, modo Græcos, ut aduersus Romanos arma sumerent, sollicitabat. Modo uirum industrium, & multa dignitate præditum turpiter inuadebat, propterea quod ille præter alia, quibus de Græcis erat optimè meritis, etiam hac in re non uulgarem præstitisset Græciæ & opem & operam, quod aquam in Olympiam deduxisset, ac primus populum ad festiuitatem confluere solitum siti pereuntem subleuasset. In hunc ergo Peregrinus linguæ procacitate adductus, turpia uerba euomere non cessabat, quasi Græcos hac mollicie effosminaret, oportet spectatores Olympiorum sitim fortiter tolerantes perdurare. Ac per Iouem non pauci illorum mortem oppetebant, uehementibus morbis impliciti, interea propter loci siccitatem in magna & promiscua multitudine emergentibus. His ita dictis, de eadem aqua potare solebat, adeo ut propemodum ab omnibus accurrentibus lapidibus fuisset obrutus, nisi tunc commodum ad Iouis simulachrum arrepta fuga generosus ille se contulisset, ac ita præsentis delicti

Musonius.
Dion.
Epictetus.

serimini uitata morte se substraxisset. Cæterum in proxima Olympiade orationem per quadriënium, quod interfluxerat, multa cura meditatam atq; compositam ad græcos habuit, laudes eius qui aquam deduxerat, ac fugæ suæ tunc factæ defensionem complectentem, iam uero ab omnibus certatim contemptus negligebatur, nec erat amplius perinde in precio & admiratione. Siquidem friuola & exoleta erant quæ moliebatur omnia, nec quicquam poterat amplius nouiter commentum aut excogitatum producere, quod stuporem & admirationem incussisset accedentibus, & quo ille sibi dignitatem atq; auctoritatem conciliasset, cuius sub initium amore non dicendo extremè ambitiosus flagrabat. At extremum hoc temerarium & audax de pyra facinus commentus est, eaq; de re in Græcorum multitudinē sermonem iam sparsit, quod statim à prioribus Olympijs, ueluti in diem posterum flammis semet ipse traditurus esset. Et nunc hæc ipsa multis adornat præstigijs, ut fama est eruenda fossa, lignisq; comportandis, ac miram & inusitatam tolerantiam promittendo. Erat uero illi, ut mea fert sententia, omnino mors expectanda, nulloq; modo è uita profugendum. At si immobili proposito prorsus constitutum habet mortem cum uita commutare, cōsentaneum mihi uidebatur, ne hoc igne fieret, neque his quæ sunt in tragœdijs uteretur, sed alia aliqua mortis permutatione, quum infinitæ sint, electa è uiuis discederet. Quod si tamen igne, tanquam re quapiam hercule tantopere delectatur, cur non potius per silentiū electo quopiā monte multis arboribus consito, in eo se ipse concremauit solus, uno aliquo, cuiusmodi est Theagenes, Philoctete assumpto? Ille autem in Olympiâ præsentem magna hominum frequentia, non in tabernaculis se solū uidebit, alioqui haud indignus existens per Herculem, sicut par est homines parricidas ac impios malefactorū poenas dare. Quinetiam nimium cunctanter ac sero illud facere uidetur, quem iam dudum oportebat in Phalaridis taurum illapsum dignū nefarijs factis exhaussisse supplicium, nec tantum semel in flamma hiscentem subito expirare. Etenim à multis hoc pro certo confirmari audio, nullam mortē esse uelociorē aut properantiorē, quā eam quæ per ignem illata fuerit. Solum enim os aperiendum est, & statim efflatur anima. Atqui & ille, ut opinor, eam quoq; spectaculi dignitatem secum uoluit in animo, rem uidelicet grauem & præclarā esse, sacro in loco cōburi, ubi ne sepelire quidem alios moriētes religiosum ducitur. Audiuitis enim, nisi fallor, quemadmodū iam olim quidam cupiens gloriosum et celebre apud posteros nominis sui monumentum relinquere, cū nullam aliam uideret sibi relictam esse innotescēdi rationem, Ephesiæ Dianæ templum absumpsit incendio. Tale quippiam & hic secum molitur in animo, tāta gloriæ cupiditate, tantum non miser ille contabescit. Sed enim, aiunt, illum hæc ipsa hominum gratia facere, ut eosdem mortis contemptum doceat, ac in rebus arduis tolerantiam. Ego uero persilbenter interrogarem non illū, sed uos, nunquid etiā maleficos et facinorosos eius discipulos fieri cupiatis in eiusmodi tolerantia perdiscenda, ac morte contemnenda, tum afflictionibus & cæteris terroribus fortiter perferendis? Atqui certè compertum habeo, ista uos minime uelle aut cupere. Quo igitur pacto hoc Proteus discernit, ut bonis tantū hac in re sit profuturus, nec malis & nefarijs hominibus maiorē ad contemnenda pericula, & sceleratiora audendi animum additurus? Esto sanè ad hoc tantū concursuros esse, qui in optimam partem hanc rem saltē spectaturi sint, proinde ego uos iterum rogabo: Cupitis ne liberos uestros illius æmulos fieri? Haudquaquam dicetis. Atqui hoc ipsum quærebam, num quis ex discipulis eius eundem imitaretur? Theagenem itaq; in hoc quispiam iure optimo accusare possit, quod cum in alijs per omnia uiri æmulus esse studeat, hac in parte tamen præcedentem præceptorem minus sequatur, iterq; cum eo faciat ad Herculem, ueluti perhibent, abeunte, præsertim cum in breui possit summè ac omnibus nu-

*Occasio noua
mortis.*

*Confutatio
eiusdē, à gene-
re & modo.*

*A causa
finē.*

*Alia causa
& collatio.*

*Benatio cog
nominis et
potestatis di-
uina.*

*Confutatio
oraculiper re-
gestionem.*

meris felix euadere, per præceps saltem in ignem illapsus. Neque enim in peras aut baculo, aut sordido pallio circumferendo, æmulationis summa sita est, sed hæc extra periculum posita sunt, & imitatu facilia, & cuiusvis hominis. Ipsum finem & caput emulari conuenit, ingenti uidelicet pyra ex truncis ficulneis & maxime uiridibus congesta, fumo semet præfocari. Siquidem ignis non tantum Herculis & Aesculapii proprium æstimandum est, sed sacrilegorum quoque & paricidarum, quos iudicio condemnatos hoc ipso supplicio affici uidemus. Ita, ut longè præstabilius esse putem, uobis fumo præfocatis oppetere. Hoc enim uobis eadem ut peculiare & proprium adscribi potest. Alioqui, etsi Hercules tale quippiam ausus est, doloris & morbi impatientia impulsus hoc fecit, dum à sanguine centaurico, ueluti testis est tragœdia, infectus absumeretur. Cæterum ille qua causa incitatus se ipsum in ignem ferens præcipitat? Per Iouem scilicet ut animi tolerantiam hoc argumento notam faciat, non secus atque Brachmanes. Illis enim Theagenes præceptorem suum assimilare contendit. Quasi uero non etiam apud Indos inueniantur homines uæcordes & stolidi, uanæque gloriæ extremè dediti. Attamen quando ita fert animus, imitetur illos. At enim illi ignem insiliendi morem non habent, ueluti Onesycritus classis Alexandrinæ gubernator ait, cum Indum ardentem, sicut fama est, conspexisset. Verum posteaquam congesta atque incensa pyra conuenerint, propè assistentes immobiles lentè affari fortiter sustinent. Deinde ingressi iuxta habitum ardent, ne tantillum quidem post accubitus se auercentes. Cæterum ille quid adeo magni aut præclari designat facinoris, si illapsus suffocatur, à flammis subito & uolèter discerpatur? Neque enim eam, ut opinor, spem concepit in animo, ut semiuultus ab igne resiliat, nisi hoc quod à nonnullis audio insidiosè struat, ut infra quoque in fossa pyra profunda sit. Sunt præterea qui illum transformatum iri confirmant, eique rei comprobandæ iam percescent somnia, tanquam Iupiter concessurus non sit, ut sacer locus cæde contaminetur. Atque eam ob rem planè securus sit animi. Ego enim iurare non dubito, nullum profecto deorum grauer & indignè laturum, si Peregrinus malo & infelici fato pessimè interierit. Sed enim neque facile neque promptum iam illi est à proposito regredi. Siquidem qui cum illo habet consuetudinem, miserum omnibus modis incitant, & ignem compellunt, non sinentes eundem timore cōsternari aut trepidare, quorum si duobus discerptis in ignem incideret, solum hoc præclare & cum multorum gratia faceret. Quin etiam hoc inaudiui, se amplius Proteum nominari nolle, sed Phœnicem, quod & Phœnix aus Indica iam summo confecta senio, pyram dicatur inscendere. Sed enim uana comminiscitur mendacia, oracula quædam uetera per censens, ac si deum quempiam noctis custodem illum fieri oporteat. Ac iam non obscurè aras quoque desiderare uidetur, aureisque donarijs se honoratum iri planè sperat. Et per Iouem haudquaquam absurdum factum æstimandum est, si in tanta stultorum hominum multitudine inueniantur etiam qui prædicare non uereant, quod per ipsum quartana sint liberati, quodque noctu in dæmonem nocturnum inciderint. Porro autem execrandi illius discipuli oraculum quoque, ut opinor, & adytum iuxta pyram machinabuntur, propterea quod & Proteus ille Ioue natus, huius nominis Propater, uaticinio celebris habitus est. Neque testari dubito cetero futurum confirmans, ut sacerdotes quoque illi constituantur flagellorum, aut incendiorum, aut alicuius alterius rei monstrificæ. Aut per Iouem festiuitas illi nocturna sacrificabitur, aut festum facibus iuxta pyram celebrandum. Cæterum Theagenes nuper, ut quidam mihi ex familiaribus retulit, ait Sybillam quoque ea de re ista prædixisse. Et cur non ipsos per censeamus uerficulos:

„ Ast ubi iam Proteus Cynicos longè optimus inter

„ Per loca sacra Ioui rutilum succenderit ignem.

„ Tunc, omnes quotquot fructu uelcuntur agrorum,

Noctivagum, ut iubeo, placare heros colentes
 Concessa Alcide ac Vulcano sede propinquum.
 Hæc quidem Theagenes ex Sybilla se audisse falso prædicat. Cæterum ego il-
 li Bacidis oraculum contrà memorabo. Ait autem ad hunc modum Bacis nimi-
 um uerè uaticinatus:

Postquam multiplici Cynicus cognomine Proteus

In flammam sese per præceps fecerit acrem,

A furis uanum propter compulsus honorem,

Protinus occisi, uiuum quicumq; sequuntur,

Vulptanès alios imitari fata decebit.

At quicumq; metu trepidus ultauerit ignem,

Quamprimum saxis populo lapidetur Achiuo.

Ne dum friget iners nugæ producat acutas,

Vsuram exercens, & plena & diuite pera,

In patria nummosus habens ter quinq; talenta.

Quid uobis uidetur uir? nunquid Bacis deterior uisus est uates esse quàm Sy-
 billa? Sed iam tempus est admirandis illis discipulis Protei circûspiciendî, ubi
 potissimum semetipsos purgent in aërem. Hoc enim ipsi combustionem. Hæc
 cum dixisset, certatim ab omnibus circumstâtibus succlamatum est, comburan-
 tur iâ illico flammis dignissimi. Ac ille quidem descendit ubertim ridens. Por-
 rò Nestorem nempe Theagenem non latebat uociferatio, uerum exaudito cla-
 more uenit illico. Cûq; dicturus ascendisset, magna uoce exclamauit, innumera
 mala de eo percensens qui descenderat. Minimè uero compertum habeo, quod
 nam illi optimo nomē fuerit. Cæterum ego relicto illo uociferatione se rûpen-
 te, absbâ uisurus athletas. Iam enim certaminû iudices et arbitri in circo esse di-
 cebant. Et hæc quidem acta sunt in Helide. Cum autem uenissemus in Olympi-
 am, maior ibi multitudo aderat Proteum accusantium, quàm eius inceptum lau-
 dantium, adeo ut non pauci illorû cōrixantes ad manus deuenerint. Donec pro-
 gressus ipse Proteus infinita hominum frequentia deduceretur, relicto à tergo
 præconum certamine. Vbi orationes quaspiam de se ipse habuit, nimirum qui-
 bus exercitijs uitâ suam transegisset, quibusq; in periculis uersatus fuisset, tum
 quantas & quàm duras difficultates philosophiæ gratia per omnem ætatē per-
 tulisset. Itaq; multa eius generis erant, quæ ille disseruerat. Ego uero saltem pau-
 ca quædam præ circumstantium multitudine audiebam. Deinde metuens, ne
 in tanta turba comprimerer, posteaquàm multos idem patientes cernerē, abq;
 longum ualere iubens Sophistam semet perimentem, suisq; funeris epitaphium
 ante mortem recitantem. Sed enim tunc etiam hoc inaudieram. Dixerat enim
 aurex uitæ, auream quoque se uelle imponere coronidem. Consentaneum au-
 tem esse, ut qui Herculeam uitam exegisset, Herculeam quoq; mortē oppetens
 è uitâ discederet, aëritq; misceretur. Ac eâ quidem utilitatē, inquit, statui præ-
 standam esse hominibus, ut commonstrem illis, qua ratione & mentis constan-
 tia mortis acerbitas respuenda sit. Itaq; oportet omnes homines mihi morientî
 Philoctetas præsto esse. Iam qui imprudētiores erant ex illis, lachrymas profun-
 debant, exclamantes: serua te Græciæ saluum atq; superstitem. Cordatiores ue-
 ro uociferabantur: perfice, quæ faciēda decreuisti. Horum itaq; diuerso studio
 senex non mediocriter perturbatus est, sperans omnino se ab omnibus retentû
 iri, quo minus in ignem se mitteret præcipitem, sed inuitum et nolentem illis re-
 sistentibus in uita se mansurum. Ac sanè cum præter spem atq; sententiam acci-
 disset, ut illi quæ arrogantia inductus faciēda decreuerat, ea quoq; opere com-
 probanda forent, maiorem in modum expalluit. Cumq; iam mortui cadaue-
 ris speciem uultu ac colore præ se ferret, per Iouem timore impendio magis per-
 cussus, subtrepitauit etiam. Ego uero, ut opinor, iam quærî quantum riserim.

Quæ circa
mortē Perce
gritia facta, et
quomodo idē
perierit.

Neque enim cōmiseratione mihi dignus uidebatur, homō ita miserē ambītiōsus ita anxie gloriæ cupidus supra omnes, quorū quot unquam hoc uitio laborauerunt. Nihilō secus tamen à multis stipatus deducebatur, ac gloriæ amenti desiderio in præceps rapiebatur, subinde oculos in multitudine admiratium reñdens, ignarus miser, quod eos quoque, qui ad crucem ducerentur, aut in carnificis manibus tenerentur iam occidendi, multo plures subsequerentur. Finitis autem certaminibus olympicis, quæ omnium pulcherrima fuisse cognoui, iam enim quater præsens interfui: cum currus inopia laborarem, multis discedentibus inuitus relinquebar. Cæterum Proteus exitiosum sibi spectaculum subinde protrahens, noctem demum postremum tēpus ei rei destinauit, quando se ipsum, esset concrematurus. Sub noctem itaque mediam assumptus à quodam familiarī, cum ē strato surrexissem, concessi rectā in Harpinam, ubi pyra erat. Ad id loci uiginti erant stadia ab Olympia per Hippodronum, ad auroram euntibus. Quam primum uero cōuentum est, offendimus pyram altē congestam, in profundum uero ad magni cubiti altitudinem egestam. Crebræ faces præstolerant, aridis insuper sarmentis & stipulis pyra erat intexta, ut quam primum ignē suscepto in flammam erumperet. Postea uero quam luna exorta est, oportebat enim & hanc huius pulcherrimi facinoris spectatricem adesse, prodijt ille eo quo semper more solebat exornatus, ac cum illo reliqua Cynicorum multitudo. Hic generosus quisque ex patribus facem in manu tenens, non segniter subministrabat. Insuper ipse quoque Proteus factus armatus incedebat. Mox aggressi alius aliunde ad motis facibus maximum ignem succenderunt, nepe facibus & sarmentis copioso igni suppeditantibus. Ille autem, nunc uero, fac maximē attento sis animo, depositis pera & pallio, ac baculo illo herculeo, in extremē sordido astitit amiculo. Deinde, postulato thure, ut in ignem spargeret, quidam illi porrexit: quo in ignem coniecto, & uersis ad meridiem oculis (etenim ipse quoque meridiem ad huius tragediæ partem attinebat) sic exorsus est: O materni atque paterni dæmones, suscipite me propitij. Quibus dictis acturum in ignem insilijt, nec amplius à quoquam uisus est, sed à flamma, quæ multa erat, circumfusus disparuit. Iterū te optime Cronie, fabulæ catastrophē ridentem uideo. Ego uero maternos dæmones inelamantem per Ionem non admodum accusabam. At cum paternos quoque inuideret, recordatus eorū, quæ de patris interfecti cæde dicta fuerant, risum continere non potui. Porro autem Cynici rogum circumstantes, nullas quidem profunde bant lachrymas, cæterū ipso silentio non uulgarem perturbati animi ægritudinem indicabant ignē insipientes. Donec unā cum illis affectus graueolentia, abeamus inquam ostolidi. Neque enim uoluptuosum hoc est spectaculum, senem assatum uidere, præsertim cū ita malo odere omnium narēs impleantur. An expectatis dum pictor quispiam accedens uos dupingat, quemadmodū in carcere iuxta Socratem socij depicti sunt? His auditis illi indignabantur, & me cōuicijs proscindebant. A nonnullis quoque illorum ad fustes concursus est. Deinde uero, cum essem illis comminatus, me correptos per uim quospiam in ignem præcipitatur, ut præceptoris sequantur uestigia, à cōcepto destiterunt, & pacem egerunt. Ego autem à pyra regressus, equidem uario meo cum animo, o amice, uolebam, idē tēdem mecum reputans, cuiusmodi nam res esset gloriæ sitis & cupiditas, quippe qua sola quoque magni alioqui uiri & admirandi omnes ex æquo caperentur, nedū hinc Proteus, cuius omnis uita parum prudenter instituta eō tantum tēdebat, ut alijs admirationi esset, & stupori, prorsus flammis non indigni. Exinde multis occurrebam, & ipsis spectatum euntibus. Etenim existimabant adhuc ipsum uisum relictum iri. Siquidem & hoc priori die fama sparserat, tanquam ad solem orientem salutaturus, quemadmodū a sunt, sacrificare Brachmannas, quando pyra, sint insensuri. Itaque multos illorum ab incepto itinere absterrui, dicens omnem

gem iam esse confectam, quibus ne hoc ipsum quidem dignum erat diligentia, & si ipsum uidissent locum, ac nonnihil ab igne reliquiarum inuenissent. Hic mihi o amice, infinita erant negocia, dum omnibus per cenſeo quærentibus, & ſingula exactè indagantibus. Quoties ergo uideram eminentis autoritatis & gratiæ uirum, illi omnem rem nudè & ſimpliciter, ut acta erat, quemadmodum tibi commemorabam. Cæterum erga homines bardos & ſtupidos, & ad audiendum ſuſpenſo animo inhiantes, magnificis & tragicis uerbis efferebar, quod, poſteaquam pyra fuiſſet incenſa, & ſemet Proteus inieciſſet, factò ſub initium ingenti motu, cum horrendo concuſſæ terræ mugitu, uultur è flamma ſubuo- lans, rectà in cœlum fuiſſet, magna uoce humana dicens: Reliqui terram, in O-lympum commigro. Illi, his auditis obſtupeſcebant animis, ac adorabant per- horreſcentes. Meq; interrogabāt, utrò nam ad auroram an ad occaſum uerſus ſubductus eſſet uultur? Ego uero, quodcunq; fortè ſuccurrebat, reſpondebam illis. Porro, ubi ad frequentem hominū celebritatem ueniſſem, in uirum canū incidi, & per Iouem quantum ad uultum & barbam, & reliquam grauitatem at- tinebat, quantiuis preci, qui cum alia de Proteo circūſtantibus per cenſeret, eti- am hoc adiecit, quod eum poſteaquam combuſtus eſſet, aliquanto antè in ueste candida uidiſſet, ac nunc eundem hilarum in porticu Heptaphono, hoc eſt, ſe- ptem uocibus perſtrepente, obambulantem reliquiſſet, oleaginis ſertis corona- tum. Ad extremum ſuper omnia addidit etiā uulturem, per ſanctè deierans, q̃ ipſi ex pyra ſubuo- lans fuiſſet conſpectus, quem ego paulo antè uolantem dimi- ſeram, in hoc ut hominum ſtolidorum & ſtupidorū mētem dementaret atq; de- luderet. Conſidera uero reliqua, quæ propter ipſum ut ueriſimile eſt breui euē- tura ſint. Quales nam apes locum non ſunt frequentaturæ? Quæ uero cicadæ non accedunt? Quæ cornices non aduolaturæ, quemadmodum ad ſepulchrū Heſiodi, & ſimilia? Sed enim imagines quoque ab ipſis Heliensibus, reliquiſq; Græcis miſſas eſſe confirmabat, hoc proſecto ſat ſcio breui non paucas erectas iri. Aiunt præterea omnibus fermè ciuitatibus celebrioribus ipſum ſcriptis epi- ſtolis miſiſſe teſtamenta quædam, & exhortationes ac leges. Ac quoſpiam pro- pter hæc ipſa legatos ex familiaribus elegiſſe, funeris ſui nuncijs & cursoribus declarari. Hic finis uitæ fuit infelicis illius Protei, uiri, ut breui oratione cun- cta perſtringam, qui ad ueritatē nunquam reſpexit: propter gloriā uero et ho- minum laudem aucupandam, omnia ſemper & dixerit & fecerit, adeo ut in i- gnem quoq; ſe per præceps ſaltu miſerit, quando laudū titillatione haudquāq; amplius perfuncturus erat, quippe quas mortuus ſentire nō poterat. Vnum ad- huc ſi addidero, uerborū finem faciā, ut abunde habeas quod rideas. Si quidē illa iam olim noſti, quippe quæ ſtatim, ut ex Syria domum ueni, ex me denarran- te audiſti, ut à Troade unā cum illo nauigarim, præter alias quas exercebat in- ter nauigandū delitias, etiā puerū formoſum perſuaſit, ut Cynicæ ſectæ ſe ad- diceret, uidelicet ut eſſet etiā illi Alcibiades. Et quemadmodum cōterritus ſit ſub noctē in medio Aegæo, oborta caligine, magnisq; fluctibus inſurgentibus, utq; cū mulieribus turpiſter eiularit admirandus ille, uiſus ſibi potior eſſe, quā ut mortem oppetere debeat. Atqui aliquanto anteq̃ diem ſuum obiit, ante no- uem fermè dies plus quā ſat erat, ut opinor, cū auariter deuoraſſet, ſub noctē uomuit, ac febricula ualde uehementi ſubito correptus eſt. Hæc mihi Alexan- der medicus denarrauit, accerſitus in hoc ut eum inſpiceret. Ait ergo ſe illum ſe- met humili uolentē deprehendiſſe, æſtuantem morbum perferre non ualentē, ac frigidā ualdè deſideranter poſtulate, ſe uero non dediſſe. Dicebat quoq; ita ad illū dixiſſe ſeſe: q̃ ſi proſus mortis amore & cupiditate teneret, ipſam ultro breui ad ianuam eſſe uenturā, ita ut ignis ſibi ſuperuacaneus ad hāc maturandū eſſe uideretur. Ad quæ ita reſpondiſſe Proteū aiebat. Atqui haud quāq; perinde celebris & glorioſa oppetendæ mortis futura eſt ratio, cū omnibus cōmunis ſit.

Hæc

Hæc quidem Alexander. Ceterum ego quoque illum non ita multos ante dies uictum conspexi, quemadmodum præpharmaci amarulentia fleuerit. Videsne ut non omnino Aeacus cæcutientes suscipiat. Non absimile si quis iamiam in crucem ascensusus digiti uulnuscule medeatur. Quid tibi facturum fuisse uideatur Democritus, si horum spectator contigisset? Nunquid pro dignitate uirum derisisset? Et unde tantus misero risus suppetisset? Proinde, amice, ride & tu ipse, actum maxime & effusissimè, quoties alios eundem admirantes audieris.

FUGITIVI

BILIBALDO BIRCKHEIMERO INTERPRETE.

ARGUMENTVM.

Rursum inuehitur hoc Dialogo Lucianus in Philosophos, quos sub fugitiuorum nomine non solum ipse per se homines facinorosos, ac perditos plerosque ostendit. Verum etiam à turpibus principijs, nulla honestis studijs, nulla disciplina institutos, sed solum uentris & oculi gratia, quo cum maiori ignauia ac securitate, libidini atque alijs uicijs inservire possint, ad hanc professionem prorumpere docet. Fingitur autem Iupiter cum Mercurio deo, quod nuper in Olympijs circa Proteum acciderit, sermonem habere (quæ occasio Dialogo est) atque ibi inter narrandum Philosophiã aduenire, multa querentem ac detestantem, de moribus et uicijs recentiorum ac nuper natorum Philosophorum, ut qui non ipsi modo, nihil dignum hac professione agant, aut tractent, uerum etiam iniuriam ac fraudes, quibus alios circumueniant, sub hoc specioso titulo tegant. Exposita interim à prima origine, qua de causa Philosophia primum in terras à Ioue demissa fuerit, qui homines philosophari primum coepissent, et quale postremum hoc hominum genus sub hac professione sese uenditare soleat. Quæ querela Iupiter, pro eo ac par erat, commotus Mercurium & Hercule unum eum Philosophia, ad puniendos huiusmodi impostores demittit, qui, ducente Philosophia, in Thraciam deueniunt, atque ibi fugitiuos quosdam seruos, philosophorum nomine sese tuentes, et quandam Læonici cuiusdam uxorem, libidinis causa secum circumferentes, indicante et adiuuante ad hoc etiam Orpheo poeta, comprehendunt, et male multatos dominis suis in seruitutem restituant. Vitram autem ex uero aliquo ficto occasionem argumenti huius Lucianus traxerit, incertum est. Locum certe, ac nominis mentio, quam ille subobscurè facit, tale aliquod innuere uidentur. Et fuisse illis tum temporibus præter Epistetum et Menippum, de quibus notum est, et Macrobius quoque libro Saturnalium primo meminit, etiam alij quidam, qui à seruis ad philosophiam progressi sunt, quorum haud dubie nonnulli non tam uirtutis studio, quam ignauia et securitalis gratia, quemadmodum et nostra ætate non paucos uidimus, ad hoc uitæ genus excitati fuisse.

INTERLOCVTORES: Apollo, Iupiter, Philosophia, Hercules, Mercurius, Viri, Dominus, Orpheus, Fugitiuus, Maritus.

APOL.

Exordium ab eo, quod proxime in Olympijs contigerat circa Proteum de quo in superiore narratione.

Era ne quæ dicunt, Pater, quod in ignem quidam se ipsum coram Olympijs iniecerit, homo scilicet senex, nec ingenero sus ad talia prestigator? Siquidem ita nobis Luna retulit, se illum ardentem uidisse dicens. IVP. Et admodum uera o Apollo, atque utinam nunquam facta fuissent. APO. Num adeo bonus senexerat, & indignus, quod in igne periret? IVP. Et illud forsitan. Ceterum multam me tum meminisse in suauitate, obnitentis, qualiter ab hostis humanis corporibus exhalare par est, foetorem pertulisse: etenim nunc cõfessum me Arabiam, ut habebam, discedens abiissem, obfumi, certe scias, foeditatem perissem, & tamē in fragrantia tanta, aromatumque copia, nec non thuris abundantia, uix mihi nares odoris obliuisci, et graueolentiam illam dediscere uolebant: sed et nunc cum tantum recordor, quasi nauseo. APO. Quid nam o Iupiter, uolebat tum ita se ipso abuteretur? aut quod nam inde bonum, si in togum incideret, ac carbوناتim deflagraret? IVP. Atqui fili, nonne in hoc Empedocle ante ipsum criminari uideris, qui in Sicilia & ipse in crateras insiluit. APO. Melancholiam quandam mole-

molestam dicis. Cæterum iste quam nam tandem desiderij causam habebat?

IVP. Ipsius tibi sermonem referam, quem coram Panegyri, cum mortis genus defenderet, habuit, dicebat enim si memini: Sed quæ nam est ista quæ acceleras aduentat, perturbata, lachrymans: magna uideretur iniuria affecta. atqui Philosophia est, ac nomen meum, se ipsam deplorans, ærumnis plena inuocat. Cur filia, lachrymaris: aut cur uitam relinquens aduenisti: num tibi rursus Idiotæ, ut olim, struxere insidias: cum Socratem ab Anyto accusatum interfecere, ideone illos fugis? PHI. Nil tale, o pater, uerum turba illa ingens me laudat, honoreq; dignam censens ueneratur, & tantum non adorat, tametsi non admodum quæ dico intelligat. Hi uero quo nam modo dicam, familiares, & qui se amicos esse asserunt, ac nomen meum induere, illi me grauissimè læserunt. IVP. Philosophi ne tibi insidias quasdam struxere? PHI. Minimè pater, nam & illi pariter mihi iniuria sunt affecti. IV. A quibus igitur iniuriam perpeffa es: si nec Idiotas, neque philosophos incusas. PHI. Sunt nonnulli, o Iupiter, inter multitudinem & philosophantes medijs, forma, aspectu & incessu nobis similes, hisq; ornat, hi mihi subesse gloriantur, ac nomē nostrū pre se ferunt, discipulos, sectatores ac conubinales se nostros esse dicentes, at uita eorum scelestissima, ignorantia, temeritate & petulantia penitus est referta: nobis iniuria haud parua, ab illis o pater iniuria affecta profugi. IVP. Molesta hæc filia. uerum qua re potissimum te læsere? PHI. Considera pater, num parua, etenim cum uidisses humanam uitam, iniquitate, & iniusticia plenam, tanquam ignorantia & uiolentia agitatā, & perturbatam, tu rerum humanarum quod tanta caligine conflictarentur, miseratus, me in terram demisisti, iniungens ut omnem adhiberem diligentiam, quo homines à uiolentia & mutuis delinerent iniurijs, ac non beluarum ritu uiuerent, ad ueritatēq; respicientes, pacatius inter se degerent. Dicebas etenim cum me demitteres, quæ nam homines agunt, qualiterq; o filia, ob ignorantia sint affecti, tute quoq; cernis. Ego uero, quoniam eorum memiseret, te, quam sciam tantis erroribus mederi posse arbitror, ex omnibus nobis elegi, ac ut illos cures demitto. IVP. Noui, multa talia tum dicebam, at tu iam dicere perge, quomodo sub initium te deuolantem homines susceperint, & quæ nunc ab ipsis pertuleris? PHI. Perrexī igitur pater, non confestim ad Græcos, sed quod longè mihi difficilius opus esse uidebatur, Barbaros uidelicet instituere et docere, hoc primum aggrediendum esse censebam. Intermissis igitur Græcis, tanq̃ qui facile subigi possent, ac celeriter ut putabam, frenum suscepturi, iugoq; collum subduri forēt, ad Indos primo moui, gentem omnium quæ uiuūt maximam. illisq; haud grauātè per suasi, aut ab elephantis descendētes, mecum conuersarentur. Quemadmodum Brachmannes, felix hominum genus, Nechræis & Oxydracis finitimi, qui omnes mihi subduntur, ac nostris uiuunt institutis, ac omnibus circumhabitantibus honorati, mortisq; genere moriuntur admirando. IVP. Gymnosophistas dicis: de quibus inter cætera & hoc audio, quod in rogū ingētem ascendentes, sponte cōburuntur, minimè uel forma, aut cathedra excident. sed nihil magni hoc, nā & ego nuper in Olympiacis simile quiddā fieri cōspexi, quin & te cū senex conflagraret, adesse decuisset. PHI. Haud ad Olympiā pater, ascēdi, execrandorū illorum, quos dicebam metu, quoniam multos eorum abire uidi, tanq̃ cōcilio maledicerent, latrantesq; domus posteriora clamore implerent: ita, ut nec illum quemadmodum occubuerit, uiderim. Post Brachmannes igitur, confestim in Aethiopiā, inde in Aegyptum descendi, & cum sacerdotibus & prophetis illorū congressa sum. Quos cū diuina docuisset, in Babylonem perrexī, Chaldaeos & Magos initiāns. Inde in Scythiā, postea in Thraciā, ubi Eumolpus & Orpheus mecum congressi sunt, quos etiam in Græciā præmisi. Eumolpum quidem ut Græcos initiaret, etenim cuncta diuina à nobis didicerat. Orpheum autē ut incātando musica eos cogeret, quorum uestigia

*Occasio sē
quēis in phi
losofos in
uētiue, adeo
q; totius
astionis.*

*Propositio
et summam
gocij.*

*Narratio sē
mul et quere
la Philoso
phia, qua pro
positāre con
firmat, descri
bendo et caus
sam siue initij
um philoso
phorum, et
totum uitæ
genus.*

*Qui primū
philosophas
ceperint.
Brachmannes:
et Gymnosop
hista.*

Aegyptij

*Chaldae
Scythæ.
Thracæ.
Græci.*

confestim

*Sophista qua-
les erant unde.*

confestim insecuta sum: ac sub initium cum uenissem, non admodum Greci me amplectebantur, nec tamen penitus excludebant. Paulatim uero cum eis conuersata, septem ex omnibus, amicos & discipulos collegi, & alium ex Samo, alium uero ex Epheso, ex Abderito quoque alium, omnino paucos. Quibus cum Sophistarum genus, nescio quo pacto, mihi subpullulauit, neque mea absolute amulans, nec tamen penitus discrepans, sed tanquam Hippocentaurorum genus, compositum quid, & mixtum, in medio superbiae & philosophiae errans, neque ignorantiae finem imponens, neque fixis oculis nos intueri ualens, sed tanquam hebetudine caecutientes, obscurum quid, & dubiam nostri imaginem, umbram uel quandoque cernens, nihilominus tamen exacte cuncta se nosse existimat. Hinc illa inutilis & superuacanea apud eos sapientia, & ut ipsi arbitrantur, inexpugnabilis, accenditur: arrogantes quoque & dubiae, nec non absurdae responsiones: inextricabiles praeterea, & labyrinthicae interrogationes. Quod si ab amicis meis prohibentur, & redarguuntur, indignantur, ac contra illos conspirant, tandemque in ius rapiunt, & ad cicutam bibendam tradunt. Et quamuis fortasse tum confestim fugere, nec amplius eorum conuersationem tolerare oportuisset. Antisthenes tamen, & Diogenes, ac paulo post Crates, Menippus quoque mihi, ut parumper discessum meum differrem, persuasere: quod utinam nunquam factum esset, non enim tanta postea fuisset perperissa. IV P. Sed nondum mihi, o Philosophia, enarras, quemadmodum iniuria sis affecta, uerum tantummodo indignaris.

*Philosophi
recentiores et
fucati, qui so-
lū quæstū ex
phie professi-
one sectantur.
Conditio &
educatio.*

PHIL. At qualiter, nunc, o Iupiter, audi: Scelestum quoddam hominum genus est, & ut plurimum seruale ac mercenarium, haud nobiscum ob negotiorum multitudine a pueris conuersatum, seruitutem enim seruiuit, aut sub mercede operam locauit, aut alias artes exercuit, quales par est homines tales addiscere: coriariam, fabrillem, fullonicam, aut lanam excutere, ut mulieribus sit accommoda, et ad filandum apta, ductilisque, cum illae tramam uertunt, uel licium circumuoluunt: talia igitur in puerili exercentes aetate, nec nomen cognouere nostrum. Postquam uero annos uiriles ingredi coepere, ac reuerentiam, quae a quamplurimis amicis exhibetur meis conspexerunt, quemadmodumque homines loquendi eorum libertatem tolerant, & correpti gaudent, ac consulentibus obtemperant, increpantes denique formidant: haec omnia tyrannidem haud paruam esse arbitrabantur. Verum addiscere quae professioni huius conueniunt, longum erat, seu potius impossibile ualde: artificia uero tenuia, & quae uix cum summo etiam labore necessaria suppeditare possent: nonnullis etiam seruitus molesta, & quomodocumque erat, intoleranda uidebatur. Re igitur diligenter perpensa, ancoram nouissimam, quam nauigantes sacram appellant, uisum est demittere, ad optimam itaque socordiam declinantes, audaciam quoque & ignorantiam, ac impudentiam in auxilium aduocarunt, quae potissimum cum eis in certamen irent. Coniueia

*Studia & ex-
ercitia.*

praeterea noua excogitarunt, ut prompta essent, ac solas decertationes has in ore haberent. Qualia nam ad philosophiam cernisuiatica: proinde & formae student, ac oppido quam eleganter se exornant, planeque ita mecum agunt, quem admodum Aesopus Cumanum illum asinum fecisse refert, qui cum leoninam induisset pellem, & aspere derudisset, se quoque leonem esse uideri cupiebat. & erant fortassis nonnulli, qui ei crederent. Nostra uero admodum, uerumtamen sunt facilia, & ad imitandum leuia (de externis loquor) haud enim magni est negotij, uel uestem sibi tritam circumdare, aut peram collo suspendere, seu lignum in manibus gestare, uel uociferari, aut potius rudere, siue latrare, ac omnibus maledicere. Equidem securitatem, quod nihil ob talia passuri essent, formae reuerentia praestare tenebatur. Libertas uero etiam inuito domino prompta, qui se comprehensos abducere conabatur, baculi experiebatur uolentiam. Ceterum farina non amplius pauca, neque placenta ut antea tenuis, obseuia uero nequaquam solita, caepe uel agreste, sed carnes omnifariam, & uinum quod suauissimum: qui in

*Vitae & in-
terior uita
ratio.*

& aurum cum uolunt paratum: etenim circumerrantes tributum colligunt, uel
 ut ipsi dicunt, pecora detondent, multosq; dare existimant, uel habitus uenerati
 one, aut metu, ne male audire cogantur. Siquidem & hoc quoq;, ut arbitron, prę
 uidere, quo ex equo inter rectę philosophantes collocarentur, nec esset qui talia
 discerneret & diiudicaret, si tantū exteriora essent similia. Quandoquidem nec
 principium redargutionis sustinent: ueluti si dicatur, quis ille sic ornatus, & tã
 repente: sed confestim clamitant, & adeorum arcem, maledicentiã scilicet, con
 fugiunt, lignumq; promptum est. Proinde si opera quæris, sermones multi: q; si
 à sermonibus iudicare uelis, uitam considerandam esse censent. Tali igitur im
 postura ciuitas repleta est uniuersa, & maximē sub Diogenis, Antisthenis, &
 Cratetis titulo, nec non canum prætextu. Ceterum quod natura optimum est in
 canibus, ueluti custodia, uel domus tutela, aut herilis amor, siue memoria mini
 mē imitantur, uerū latratu, gulositate, rapina, ueneris crebris adulationibus,
 dantium blanditijs, mensarum deniq; frequentatione, his per quā diligenter
 elaborant. Atqui paulo post quo nam hæc euadant uidebis, omnes enim ex of
 ficinis exilientes, artes relinquent desertas cū cernunt se laborantes & operibus
 defudantes, ab aurora ad uesperū usq; defatigatos, uix tamē mercede tali, uitam
 sustentare posse. Segnes uero & subdolos homines, abunde in omnibus uiuen
 tes: tyrannicē quidem postulantes, ac prompto accipientes, & cum non accepe
 rint indignantes, neq; si acceperunt laudantes, hoc Saturnium eis uidebitur se
 culum, sponteq; mel ipsum ex cœlo in ora influere. Proinde res minus esset mo
 lesta, si cum tales sint, nulla alia nos afficerent iniuriã. Nunc uero cum admodū
 casti & seueri ab extra, & in publicis appareant, si puerum nacti fuerint formo
 sum, uel mulierem speciosam, aut quid silentio dignum sperant, qualia nam
 faciunt? Nonnulli uero & hospitum suorum adulterantes uxores abducunt, Ili
 ensis illius iuuenis instar, tanquā & ipse quoq; philosophaturæ essent. Inde
 communiter illas, uniuersis coeuntibus prostituentes, Platonis se legem imple
 re arbitrantur, haud intelligentes quo pacto sacer ille, mulieres communes esse
 debere censuit. Quæ uero in conuiujs agunt, quemadmodumq; inebrientur,
 longū esset recensere: & hæc faciunt quomodo putas, dum ipsi ebrietatē, adulte
 ria, luxuriã, & auariã reprehendunt. Nil igitur magis inter se inuenies cō
 trarium, quā illorum sermones & opera: quemadmodum cum adulationem
 odio habendam asserunt, & tamen adulandi gratia gnatonicam, uel ad sentatio
 nem ipsam exuperent. Alios uero loqui hortantur, cum ipsi nec linguam, nisi
 mentiendo, mouere possint, uoluptates omnibus sermone inimicæ, Epicurusq;
 hostis, opera uero omnia propter illas patrare audent. Iræ præterea uehemen
 tia, leuissimarumq; rerum perturbatione, nec non indignationis facilitate, etiã
 nuper genitos infantulos superant. Nō paruum igitur risum spectatoribus mo
 uent, cum quouis etiam fortuito casu, adeo illis iræbulit. Colore autem liuidi
 uidentur, impudens quid, & abominabile præ se ferentes. Os uero spuma, uel
 potius ueneno est refertum, ne tu illic cum forda illa euomitur illunies, deprehē
 daris caue. Proin aurum uel argentum, Hercules, neq; possidere dignantur, o
 bulus sufficit, ut lupinos emant, nam potū fons seu riuus suppeditabit. At pau
 lo post, nō obulos uel drachmas paucas, sed totas postulant diuitias, adeo ut mer
 cator quispiam tanto implerionere posset, quantum illis ad quæstum Philoso
 phia confert. Inde postquam ad facietatem usq; corralere, ac frumentati sunt, in
 felicem illam abijcientes lacernam, agros nonnunquam, ac uestes molles, pue
 ros quoq; cincinnatos, nec non instructas domus totas emunt, Cratetis pere, An
 tisthenis lacernæ, ac Diogenis dolio, longum ualere dicentes. Talia cum Idio
 ræ cernunt, Philosophiam iam conspuunt, omnesq; tales esse arbitrantur, ac do
 ctrinam meam reprehendere non desinunt, adeo, ut longo iam tempore, impos
 sibile mihi fuerit, uel unū ex eis cōciliare, sed planē Penelopes illud patior, etc.

*Amplificatio
 à periculo et
 consequentiis.*

*Alia ex effe
 ctibus.*

*Vidamortē,
 et repugnan
 tia doctrina.*

Habitus oris.

Libido.

Confiliū de
puniendis
malis.

Actio et euen-
tus confilij,
quā id qd
uerbis supra
Philosophia conque-
sta est, re ipsa
spectandum
exhibetur.

Thracia hy-
potyposis.

Philippici
uitas.

Alia occasio
qua etiam do-
mini fugiti-
uorum inter-
ueniam.

Notatio.

nim quantum ego tezo, tantum rursus euestigio dissoluitur. Ignorantia uero et iniusticia, cum opus nostrum inextricabile, laborem q̄cernunt inanē, minimē à risu temperant. IVP. Proh ō dei, qualia nobis Philosophia, ab execrandis illis perpeſſa est: quapropter considerandi tempus adest, quid faciundū, uel quo pacto ē medio sint tollendi. Cæterū fulmen eos iaculatione unica, mors q̄ auferet cita. AFOL. Ego tibi pater aurem uellam, nam & ipse iam arrogantes & à Musis alienos, Musarū gratia indignatus, odi, fulmine siquidem, aut tua dextra minime illi digni sunt. Mercurium aut si uidetur, poenę exactorē ad illos demitte- mus, is tanq̄ qui & ipse inter disciplinas uersatur, celerrimē eos qui rectē philo- sophantur, & qui minus, cognosceret, Dein hi quidem, ut par est, laudabūtur, illi uero quemadmodū ex tempore uidebitur, plectentur. IVP. Rectē dicis Apo- lo, sed & tu Hercules, unā Philosophiam ipsam pariter ducentes, propertierin uitam abite, certamenq̄ decimum tertium istud, nec paruū, te absoluerē putato, si tam scelestā & impudentissima extirpaueris animalia. HER. Atqui pater Au- gei simum repurgare pręstaret, quā cū talibus manus conferre: eamus tamen. PHI. Inuita quidem: ex patris tamen sententiā subsequendū est. MER. Descen- damus, quando quidem haud paucos ex illis hodie conteremus. Cæterū ō Philo- sophia, quo nam tendere oportet: tu enim ubi uersantur, nosti, an perspicuū est quod in Græciā? PHI. Minimē, nisi admodum pauci, qui rectē ō Mercuri philo- sophantur. Illi uero Attica haud indigent paupertate, sed ubi auri & argenti eruitur copia, ibi nobis sunt querendi. MER. Nunquid igitur cōfestim in Thra- ciam abeundū. HER. Benē dicis, ego uos in uia deducam, nam cuncta Thraciā, utpote qui sæpius illac acceſſerim, cognoui, & nunc huc mihi flectatis. MERC. Quo nam dicis? HER. Videtis ne Mercuri, & Philosophia, montes duos maxi- mos, omniumq̄ pulcherrimos: maior Hemus est, oppositus uero Rhodope: at campus interiectus, perquā fertilis, ab utriusq̄ cōfestim radice se pandens, et colles quosdam tres perpulchros assurgētes, minimē asperitate deformes, tan- quā subiectæ ciuitatis arces uarias, & iam uobis ipsa apparet. MER. Itaper Io- uem ō Hercules, maxima & omnium formosissima, etenim à longē illius resplen- det pulchritudo, quin & fluuius quidam maximus præterlabitur, opportunē il- lam alluens. HER. Hebrus est, ciuitas uero Philippi illius opus: proin nos iam contege, nebulaq̄ inuolue, ut bona descendamus fortuna. MER. Ita fiet. Cæte- rum quid facere oportet, ut animalia indagentur? HER. Hoc quidem tuum iam Mercuri opus, nam præco es: ne igitur præconium enunciare cuncteris. MER. Haud difficile hoc, uerū illorū nomina ignoro: tu igitur Philosophia, quo nomi- ne sint appellandi, insuper & signa profer. PHI. Sed neq̄ ipsa manifestē qui nā uocentur noui, quoniā nullū mihi cum his consortium. Cæterū non aberrabis si eos à possidēdi desiderio, uel Possidontos, aut Possidippos, seu Possicleos, uel Possifundos, aut Possidoros nominaueris. MER. Bene dicis, sed qui nam hi sunt qui & ipsi circūspectant: atqui accedunt, & quid loqui uelle uidentur. VIRI. Po- testis ne ō uiri, uel tu optima nobis indicare, nū ternos pariter uideritis præsti- giatores, ac mulierē quandam Laconicē corpus ornatā, aspectu masculo, ac pē- nē uirili. PHI. Papæ hi nostra querunt. VIRI. Quomodo uestra, etenim Fugi- tiui illi omnes: nos uero præcipuē mulierem pro mancipio ab eis abductam de- sideramus. Intelligetis aut cur nam ipsos queramus. MER. Igitur pariter enu- ciemus præconium. Num quis mancipiū Paphlagonicum, ex Sinopensibus barba- ris, nomine tale, quale à possessionibus imponitur, perpallidū, corpore hirsutū, barba horridū, pera instructum, lacerna indutū, iracundum, ineruditum, uocē asperū, maledicū, sub imaginaria libertate uiuens, indicare potest? DOMINVS. Noui heus tu, quod prædicas mancipium. Illi enim apud me Scarabeus nomē erat, caluastum, barbāq̄ uellebat, & artem meam nouerat, in fustionia enim sedens officina, flosculos abradebat, qui ex uestimentis superflui pullulabant.

PHI.

PHI. Ille ipse seruus tuus est, ac nunc philosopho similis uidetur, ac perbellè se ipsum fullonia expoliuit. **DOM.** Prohaudaciam, Scarabeus philosophari dicitur? **VIRI.** De nobis uero nullus sermo. **MER.** Atqui omnes inueniemus, quoniam, ut aiunt, indifferenter cum muliere concubunt. **PHI.** Sed quisnam ò Hercules ille alter est, qui contrà tendit, pulcher & citharā gestans? **HER.** Orpheus qui mecum Argos nauigauit, omnium nautarum iucundissimus. Nam ad cantum suum remigantes, nullatenus laborabamus. Salue optime & perquam canore Orpheu, quānullibi unquam Herculis oblitus es. **ORP.** Nequaquam, sed & Philosophia, Hercules & Mercuri saluete. sed tempus est ut mihi præmium indicij persoluatis, ego enim planè quem nam quærat, noui. **MERC.** Nonne igitur Calliopes fili, ubi nam sit monstrabis? cum enim sapiens existas, minimè ut arbitror auro indiges. **ORP.** Rectè dicis, proin ego uobis domum quam inhabitat ostēdero, ipsum uero minimè, ne malè ab eo audire cogar, summè enim scelestus est, ac uni huic rei studet. **MERC.** Ostende solum. **ORP.** En proxima hæc. ego uero, ne ipsum uideam, è pedibus uobis abeo. **MER.** Attende, an non mulieris uox est, Homeri quid connectentis? **PHI.** Ita per Iouem, sed quidnam dicat audiamus.

*Alia, qua
indicio Or-
phei pñtur
fugitiui.*

FVG. Non minus ille mihi est hostis, quàm ianua Ditis,
Aurum mente colens, ue bis contraria sentit.

MER. Nonne igitur cantharus tibi odio habendus, qui
Prauā gerens hospes, quamuis simularet amicum.

**Scar-
beus.*

MARIT. Deme carmen hoc, cuius uxorem
Abduxit fugiens, fuerat qui acceptus amicè. **FVG.**
Ebrius atq; canis facie, sed pectore ceruus,
Consilio ignauus, sed longè ignauiter armis.
Thersites uacors, prauarumq; optima pica
Regibus illicitè, & frustra contendere luctus.

DO. Iure execrandi carmina hæc. **FVGI.**
Ante canis, retroq; leo, mediocq; chimæra.
Impetum exhalans grauitèr trinitas canis acris.

MAR. Hei mihi uxor, qualia à tot perpeffa es canibus, quin ipsam ex ipsis conce-
pisse ferunt. **MERC.** Confide, Cerberum tibi quendam, aut Geryonem pariet,
ut Hercules ille, rursus alium habeat laborem: sed obuiam pergunt, ita ut fores
pullare necesse non sit. **DOMIN.** Teneo te Scarabec? silesiam, age uideamus
quid tibi pera contineat, lupinos forsità, uel panis frustra. **MER.** Minimè per Io-
uem, uerum zonam auream. **MERC.** Ne miteris, nam sub initium in Græcia se
Cynicum esse dicebat, hic autem planè Chrysippeus est: igitur non diu post hac
Cleantem ipsum uidebit, à barba etenim, cum tam scelestus sit, suspendetur.

*Deprehen-
duntur fugi-
tui.*

DO. Tu uero ò scelerate, nonne deliolum * Fugitiuus meus existis? certè non
alius: proh risu dignares, quid dehinc haud fiet? & Doliolum * quoq; philoso-
phatur? **MER.** Nunquid tertius ille domino caret? **DO.** Minimè, uerum ego
dominus sponte in rem malam ipsum dimisi. **MER.** Quamobrem. **DO.** Quo-
niam teterrimè foret, nomine uero Odorispirum appellabamus. **MER.** Hercu-
les malorum depulsor, audis ne? dein pera & baculum: atqui tu uxorem recipe,
MARI. Minimè, quandoquidem nec si mihi libellum ex ueteribus in utero ge-
staret, reciperem. **MERC.** Quomodo libellum. **MAR.** Aliquid est uir optime,
triceps libellus. **MERC.** Haud absurde, quandoquidem ex Comicis trigaleatus
quidam. **HER.** At dehinc tuum est iudicare. **MER.** Ita mihi uidetur: mulierem
hanc, ne monstrum aut multicaput pariat, retrò in Græciā ad uirum reuerti de-
bere, & Fugitiui hos duos dominis reddi, ut discant quæ antea: Doliolum *
quidem sordidos abluere panniculos, Odorispirum autem, rursus uestimenta
refarcire lacera, malua tamè prius flagellatum. Inde & hunc Picatoribus tradi,

**Lecy-
thus.
*Lecy-
thus.*

*Sententia de
pana depre-
benforum.
*Lecythi
onem.*

ut pereat, uultus primò, insuper pudenda pice inquinari, postea Hemum suble-
rum nudum, pedibusq; colligatum in nuce destitui. S C A R A. Heu malorum, ah
ah, papæ, he heu, DO. Quid hoc est, tragicas interseris uoces? sed ad picatores
iam sequere, prius tamen leoninam exue pellem, ut planè asinus esse cognosca-
ris.

SATVRNALIA.

ERASMO ROTERODAMO INTERP.

A R G V M E N T V M.

Saturnalia festa Rome fuerunt, in honorè Saturni instituta, quæ mense decēbri, initio à decimo sexto ca-
lenda. Ianuarij facta, per proximos dies septē peragebantur. In ijs neq; bella gerenda suscipiebātur, neq;
pœne à nocētibus sumebantur, sed licebat seruis, pileatis (quod signū libertatis erat) per urbem liberè uo-
gari, atq; aleæ uacare, & cū ipsis dominis etiam cibum capere. Pauperes autem à diuitibus conuiuijs quoq;
accipiebātur, ijdēq; inter se dona mittebant, quorū quæ mittebātur, xenia, quæ uero referebātur, apopho-
reta uocabant. Id quod cū ex alijs scriptoribus, tū ex Martiale præcipue apparet, qui postremos suos libros
illorū titulis inscripsit quoq;. Quoniam igitur tum (ut est uerisimile, omniāq; in deterius abeuntē tempore)
pauperes à diuitibus nō eodē modo, ut à principio, equaliter accipiebantur, utroq; aliq; uiliore, atq; epulis
uix dū gustatis, semijeiuni, & esurientes interim è conuiuio discedebāt: deinde neq; munera eodem precio,
quo olim referebant, occasione inde sumpsisse Lucianus uidetur, ut consuetudinē illam pro suo iure, ac mo-
do exagitaret, atq; hæc, tanquam & ipsa Saturnalia quedā munera, legenda proponeret. Quanquā neq;
hic ab ingenio suo quicquā recedit, pariterq; & deos & homines more suo inceffit. Nā Saturni fabulā quo-
que persequitur, & ueracitā ipsius coarguit, ut qui pro liberis saxa deuorat, & cōpedibus uinctus degat,
à Ioue regno depulsus. Et Iouem ipsum acensat, ut qui citra delectū, & inæqualiter bona, fortunasq; homi-
nibus distribuat, malos euehendo, & contrā bonos deprimēdo. Atq; hæc summam per tota Saturnalia tra-
stantur. Ceterū primo hoc dialogo ritum & originem sacri huius potissimū tradit, ficto Sacerdotis & Sa-
turni colloquio, quorū alter quidem diuitias à deo postulat, alter autem dum diuitias largiri, suæ potestatis
esse negat. interea quatenus ipse regnet, & quid præstare soleat, deniq; cur hoc festū institutū sit exponit,
refutata interim etiam fabulā, quæ de liberis deuoratis, & amissione regni, & captiuitate ipsius uulgo
iactatur. In sequenti autem Chronosolone, leges Saturnaliorum constituit, primam uidelicet, de ritu ac
modo peragendi festi, & de ijs quæ in eo agere fas sit. Secundam, de accipiendis atq; tractandis pauperi-
bus, deq; muneribus à diuitibus iisdem mittendis. Postremam de modo & ratione conuiuiorum, quæ appo-
ni uidelicet debeant, & quantum à quoq; bibi, & quousq; ludu utendum sit. Et hæc omnia cum longa præ-
fatione, qua legibus hisce auctoritatem à persona & mandato ipsius dei, parat. Inscribitur autem Chronoso-
lon, ut uidetur, ab exemplo, quod eodem modo & apud Athenienses olim Solon ille, leges distauit. Post hæc
in epistolis in prioribus quidem de mutandis rebus, & instituenda æqualitate agitur. Nam pauper quispiā,
petit à Saturno, ut cum diuitibus agat, quod depositis in medium opibus, ex æquo se quoq; frui illis pati-
antur, aut certis utiq; uestes & pecunias, & cet. ad festum peragendum pauperibus mittant. Primum quia
absurdum & inconueniens sit, ita inæqualiter agere, deinde quod contra uetus exemplum, quo Saturni
temporibus omnia equalia fuisse perhibeantur, addita etiam collatione diuitum, & hypotypofiguam
morū ac uitæ illorum. Postremo comminantes se omnia mala illis imprecaturos esse, nisi hæc, quæ petat,
fiant. Contrā autem Saturnus increpat pauperem, quicquid à se postulet, quæ suæ potestatis non sint, sed tamē
respondet, se cum diuitibus hoc nomine agere uelle, addita post hæc longa commonitione, quæ pauperes, ut
sua sorte contenti sint, hortatur, ostendens plus molestiæ & periculorum diuitias quàm uoluptatis secum
habere.

In posterioribus autem agunt inter se Saturnus & Diuites, de æqualitate in cœnis habenda, ac prior qui-
dem Saturnus, exponit diuitibus, quæ à pauperibus ad se scripta, ac postulata fuerint, admonens illos, ut be-
nigniores erga ipsos se gerant, atq; æqualitatem recipiam, argumentis à signo & consequentibus, tum
commodis, si faciant, tum periculis, si detrectent, adhibitis. Contrā autem Diuites extenuata accusatione
pauperum à consueto, respondent, se quidem fecisse pro eo, atq; æquum & honestum fuerit, sed illos ita im-
modestos & intemperantes se gerere, ut eos decetero omnino excludendos censuerint. Veruntamen ex
illius consilio denuo admissuros se eos esse, si ex pacto recipiant, se nihil contumeliose, aut intemperanter
post hæc facturos esse.

T A C E R E

SACERDOS ET SATVRNVS.

SACER.

Ic mihi Saturne, quādo tu quidem hoc tempore regnare
 uideris, tibiq; & sacrificatum, & litatum est à nobis, quid
 potissimū abste pro immolatis hostijs postulare debeā,
 quod postulatum feram? SAT. Istud quidem te ipsum per
 pendere oportuit, quid tibi foret optādum, nisi qui prin
 ceps sit, eundem & uatem esse uis, ut norit, quid maximè
 collubitum sit animo tuo petere. Ceterum ego, quantum
 facultas feret, non abnuam uotis tuis. SAC. Quin istud iā
 olim mihi perpēsum est; desidero enim uulgaria ista, ac passim obuia, uideli-
 cet opes, multam auri uim, utq; uiris imperem, utq; multa possideam mancipia,
 uestes splendidas ac delicatas, tum argentum & ebur, breuiter, si quid est prae-
 terea rerum preciosarum. Hæc igitur mihi da, optime Saturne, ut & ipse nonni-
 hil emolumentū ex tuo sentiam imperio, neue solus per omnem uitam earum re-
 rum sim expers. SAT. Illud uide, iam postulas, quod non est meæ potestatis,
 neq; enim mearum partium est ista distribuere. Quare ne grauiter feras, si quæ
 petis, non assequeris. Quin magis ista à Ioue postulato, quum ad eum imperij
 uices redierint, id quod breui futurum est. Nam ipse præscriptis conditionibus
 rerum administrationem ab illo suscipio. Est autem uniuersum imperium me-
 um, septē duntaxat dierum, quorum si ius exceßerit, illico priuatus reddor, ac
 uelut unusquislibet de plebeia multitudine. Nec tamē in his ipsis septem diebus
 serium quippiam, aut publicum tractare mihi permissum est. Verum potare, in
 ebriari, uociferari, ludere, certare tesseriis, creare reges, famulos in conuiuio ad-
 hibere, canere nudum, lasciuo corporis motu saltitare, nonnunquam & in geli-
 dam aquam dare præcipitem, facie fuligine oblita. Hæc uti faciam permissum
 est. Ceterum magna illa, puta diuitias & aurum, Iupiter ipse dilargitur, quibus
 illi uisum fuerit. SAC. Imò ne ille quidem Saturne, admodum facile, ac libens
 id facit, adeo ut me iam uox defecerit, magno clamore hæc ab illo flagitantem.
 At is nihil prorsus audit, uerum egidem obutibrans, ac fulmen intentans, tor-
 uumq; obtuens, pauca facit instantes. Quod si quando etiam annuerit alicui, diu
 temq; reddiderit, mirū quā id nullo delectu facit, ut aliquoties præteritis pro-
 his, ac sapientibus uiris, sceleratis ac stultis hominibus opes offundat, uerbero-
 nibus atq; effoeminatis, cuiusmodi sunt isti pleriq;. Quanquam equidem cupio
 cognoscere, quænam sint ista tuæ potestati permissa. SAT. Haud quaquā par-
 ua, neq; omnino contemnenda, si quis uniuersi imperij uim expendat, nisi forte
 tibi paruum esse uideretur, ut in tesserarum ludo uincas, cumque cæteris alea in
 unionem uoluatur, tibi senionem semper in summo latere ostendas. Nam hinc
 sibi plerique uictum parant, uel ad saturitatem usque, quibus propitia ac secun-
 da aspirarit tessera. Rursum alij nudi enatarunt, naue elisa, fracta ad tam minu-
 tum scopulum, puta aleam. Adde his, potādo quā maximè hilarescere, ac mo-
 dulatius alio uideri canere in conuiuio. Præterea reliquis ministris in aquā præ-
 cipitatis (nam ea poena est parum dextrè ministranti) te & uictorem pronuci-
 ari, atq; ei quem uiceris, præmia præripere. Vides nimirum quā ingens sit bo-
 num. Quemadmodum & illud, quum talo uictor solus omnibus rex præficeris
 ut non solum ipse non feras ulla ridicula imperata, uerum etiam ipse possis alijs
 imperare: huic ut turpe quiddā de se ipso uociferetur: illi ut saltet nudus, utq;
 sublata in humeros tibi cina, ter dorū obambulet. An non hæc quoq; muni-
 ficentiæ meæ nō exiguae sunt argumenta? Quod si causaberis regnum hoc nec
 uerum esse, nec stabile, inscite feceris, quum uideas me ipsum, qui ista dilargior,
 exigui temporis imperium tenere. Ex his igitur quæ meæ facultatis est præsta-
 re, Nempe de taxillis, de regnando, de canendo, de reliquijs, quæ modo recen-

Petitio et oc-
casio dialogi

Ritus Saturn-
aliorum.

Eorundem
comendatio.

*Transitio per
reiectionem.*

*Confutatio fa-
bulæ de Sa-
turno, de qua
Macrobius
lib. 1. Satur.
cap. 5. uide.*

*Origo & cau-
sa fæiti.*

fui, audacter quæ uoles petito, nihil ueritus, ne te ægide aut fulmine territem.
SAC. Atqui istis nihil mihi est opus Titanum optime. Tu tamen illud mihi re-
spondeas uelim, quod maximè cupiebam cognoscere. Quod si mihi dixeris, sa-
tis magnam gratiam pro sacro persolueris, quin & reliquum tempus quæ debue-
ris, condono. SAT. Roga modo, equidem respondebo, si fortè quod rogaris sci-
ero. SAC. Illud in primis. Num uera sunt ista, quæ de te audimus? Quemadmo-
dum deuoraris liberos tibi ex Rheâ natos, utq; clam illa, subducto Ioue, saxum
infantis loco suppositum, tibi deuorandum tradiderit. Deinde puer adultus, te
regno expulerit, bello superatum, mox arreptum in tartarum præcipitarit, uin-
culis iniectis, tum tibi, tum omnibus copijs auxiliariis, quæ tecum in acie ste-
terant. SAT. Quid dixisti? Nisi festum celebraremus, essetq; licitum inebriari, at-
que in dominos impune conuicia facere, intelligeres profecto mihi permissum
esse irasci, qui quidem istiusmodi roges, nihil reueritus adeo canem ac senem de-
um. SAC. At ego hæc Saturne, non ex me ipso dico. Quin & Hesiodus & Ho-
merus, nolo enim dicere reliqui propè mortales omnes, eadem de te credunt.
SAT. An tu putas uel pastorem illum, uel hunc ampullosum, uerè quippiam de
me scisse? Rem ad hunc considera modum. Est ne quisquam homo, non dicam
deus, adeo durus, ut possit ipse uolens suos deuorare liberos? nisi si quis esset
Thyestes, qui ab impio circūuentus fratre comederet. Sed finge esse qui possit,
qui fiat, ut ignoret sese saxum edere utce pueri? nisi fortè dentibus sit huiusmo-
di, ut dolere non queant. Imò neq; bello confliximus, neque Iupiter per uim im-
perium occupauit, sed ego illi uolens & ultrò rerum administrationem tradidi,
cessiq; Porro neq; uinctum esse me, neq; in tartaro esse, uel ipse uides opinor, nisi
prorsus oculis captus es, quemadmodum Homerus. SAC. Sed quid tibi accidit
Saturne, ut imperium deponeres? SAT. Ego tibi dicam. In summa, senex iam
& podagrosus quum essem ob ætatem (unde etiam factum est, ut pleriq; mihi cō-
pedes esse finxerint) impar eram uiribus ad tam multa huius ætatis facinora pu-
nienda: nam erat assidue mihi sursum ac deorsum cursitandum obarmato fulmi-
ne, quo sacrilegos, periuros, ac raptores exurerem. Eratq; negocium plenum la-
boris, quodq; iuuenē desideraret. Itaq; mihi consulens, Ioui locū dedi. Quamq;
& alioqui rectè facturum mihi uidebar, si paratius filijs (nam erant) imperium,
ipse plerumq; uitam conuiuijs per ocium traducerem, nihil necesse habens, ne-
que uota facientibus operam dare, nec ab ijs qui contraria petunt, molestia affi-
ci, neq; tonare, neq; fulminare, neq; grandinem aliquoties immittere. Sed seni-
lem hanc, ac iucundissimam dego uitam, meracius bibens nectar, atque interim
cum Iapeto, reliquisq; æqualibus dijs confabulans. At regnat quidem ille mille
districtus negocijs, nisi quod hos pauculos, quos dixi, dies mihi uisum est exci-
pere, in quibus recipio principatum, ut mortalibus in memoriam reducam, cu-
iusmodi fuerit me regnante uita, quum citra sementem, citraq; arationem cun-
ctæ illis prouenirent. Haud tum quidem arista, sed panis paratus, carnes appa-
ratæ, ac uinum fluminum instar fluebat, tum fontes mellis, lactisq; propterea q;
mortales omnes probi essent, & aurei. Hæc, inquam, mihi causa fuit, cur exigui
temporis imperium geram, atq; ob id undiq; plausus, cantiones, lusus, æquali-
tas omnibus seruis æquæ ac liberis, neq; enim me regnante quisquam erat seruus.
SAC. At ego Saturne coniecturam istam ad seruos, & eos qui boias terunt, refe-
rebam, quasi ob eam causam tibi fabula tribueret erga hos humanitatem, quod
memor te ipsum aliquando seruitutem seruasse, ac gestasse compedes, eos ma-
gnifaceres, qui simili essent fortuna. SAT. Num tu defines istiusmodi nugari nu-
gas? SAC. Benè mones, itaq; desino. Quin illud etiam mihi responde, talis lu-
dere, in usu fuit tui quoq; seculi mortalibus? SAT. Erat sanè. At non depositis
talentis, ac decem nummum millibus, quemadmodum uos facitis, uerum ut plu-
rimo nucibus, ne uidelicet discrutaretur qui uictus esset, neue semp ploraret
se

fese unum omnia non habere quod ederet. SAC. Et rectè quidem illi. Nam quo tandem præmio certassent ipsitalis, quum ipsi tori essent aurei? Itaq; te loquente, tale quiddam mihi uenit in mentem, si quis unum aliquem ex aureis illis uiris, in hanc nostram ætatem adductum uulgo ostenderet, quid illi tandem eueniret? Nempe miserum (sat scio) discerperet, haud aliter incursantes, quàm in Pentheum Mænades, aut in Orpheum foemina Thraciæ, aut in Actæonem canes, interq; sese decertarent, quantam quisq; maximam posset portionem auferre, ut quine in festo celebrando, à lucris studio temperent, quin ipso etiam festo ad lucrabutuntur incrementum. Itaq; alij quidem tibi primitias immolant, amicos in conuiuio deprædantes. Alij uero tibi conuiscantur, cum nihil ad rem pertineant, tum ipsas comminuunt tesseras, perinde quasi illis sit imputandū, quod illi suapte sponte faciunt. Sed dic mihi & illud, quid tãdem causæ fuit, ut deus usq; adeo imbecillis, ac senex, tempus in aeternissimum delegeris, cum iam nix omnia occupat, plurimus sæuit Boreas, cumq; nihil nō gelu concretum est, arent arbores nudæ decussis frondibus, squalent, horrentq; uacua floribus præta, cum incurui, contractiq; mortales, perinde quasi extremo confecti senio, ad focum fermè desident, interea tu festum diem agis? neque enim accommodum tibi tempus, neque satis idoneum genio indulgentibus. SAT. Sed heus tu per multa quidem à me sciscitaris, cum potare iam oporteat. Itaq; non exiguam temporis portionem tuis rogationibus mihi de festo perdidisti, dum ista mecum philosopharis, non admodum ad rem pertinentia. Quare nunc istis tandem omissis, conuiuium agitemus, plaudamus, ac liberam agamus uitam. Deinde præscio more depositis nucibus, ludamus tesseras, ac reges suffragijs creemus, ipsiq; ultro pareamus. Siquidem ad eum modum effecerimus, ut uerum uideatur pro uerbium, quod dicunt: senes repuerascere. SAC. Imò cui ista quæ dicis, non probantur Saturne, precor ut ei nec tum bibere liceat, cum sitit. Itaq; bibamus, quandoquidem ut primo colloquio satis à te responsum est. Proinde uideor mihi rectè facturum, si nostram hanc confabulationem, & quæ ipse interrogarim, & quæ tu propitius responderis, literis prodita, tradam amicis legenda, si quis sunt digni, qui tua dicta accipiant.

*Digressio in
presentes
mores.*

CRONOSOLON, ID EST, SATVR NALIVM LEGVM LATOR.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

Azcat Cronosolon sacrificus, & idē uates Sauri, earūq; legum conditor, quæ quidē ad festū pertinent. Quid pauperes facere oporteat, id alio misso libro illis ipsis præscripti. Neq; dubito quin eas leges seruent, alioqui obnoxij futuri poenis, quæ grauissimæ decretæ sunt in eos, qui minus paruerint.

*Præfatio in
leges, quæ au
toritate illis
parat.*

Vos autē diuites, uidete ne hæc mandata prætergrediamini, neq; negligatis. Nam si quis secus fecerit, is sciat se non me neglecturum legislatorem, sed ipsum potius Saturnum, qui me condendis festi sui legibus delegit. Haud ille quidem in somnis uisus, sed nuper cum uigilante palam congressus. Erat autē neq; compedibus uinctus, neq; situ oblitus, qualem eum pictores fingunt, exemplar à deliris poetis mutuati, uerū faciem quidē tenebat præcursum. Cætera uero & hilaris erat, & ualidus, regioq; apparatus. Atq; hac quidem specie mihi uisus est. Cæterū quæ locutus est, planè diuina sunt, & in his hæc digna, quæ uobis prius exponam. Nam ubi me uidit animo mœstum inambulantem, mox intellexit, quippe deus, quæ nam esset molestiæ causa, uidelicet grauiter me ferre paupertatem, ut qui non pro temporis ratione unicam uestem haberem, cum iam esset gelu, multusque flaret Boreas, glaciēs ac nix, aduersus

quæ ego minimè communitus eram. Multo magis autem, quod cum festum instaret iam proximè, reliquos uiderem apparantes, quæ ad uictimas, quæq; ad conuiuia requirebantur, mihi uero ipsi res non admodum ad festum instructas esse. Iam à tergo accedens, aureq; prehensa, ac uellitata (Nam hac specie sese mihi consuevit ostendere) Quid istud sibi uult (inquit) Cronosolon? uidere mihi sollicitus. An non æquum inquam heret cum impios ac scelestos homines opibus superfluere, & solos delitijs frui uideam, ipse uero, mecumq; complures alij docti, cum inopia, summaq; rerū penuria uitam degimus? Ne tu quidem heret caras his rebus finem imponere, & ad æqualitatem reuocare. Tum ille: Cetera quidem, inquit, haud facile fuerit innovare, quæ uobis à Clotone, reliquisq; Parcis accidunt. Porro paupertatis malum uobis corrigam, quatenus ad festum attinget. Sit autem hæc corrigendi ratio. Abi Cronosolon, ac mihi leges aliquot conscribito, ostendens quid obseruandum sit in festo, uti ne diuites inter sese festum celebrent, sed uobis sua bona impertiant. At non noui, inquam, leges conscribere. Quin ego, inquit, docebo te. Moxq; ingressus, ordine me docuit. Deinde cuncta perdidicissem: Et illud, inquit, illis dicito, nisi seruarint hæc, tum ego profecto sine caussa falcem hanc acutam circumfero. Alioquin ridiculus sim, si cum patrem Coelum execuerim, non item castraro diuites istos, quicunq; leges meas uolauerint, ut iam euirati, Cybeli matri sese adiungant cum tibijs ac cymbalis. Hæc ille minabatur. Quare rectè facietis, si leges non prætergrediamini.

Lex I.
De ritu &
modo peragē
di festi.

Lex II.
De excipien-
dis & tractan-
dis pauperi-
bus, deq; mu-
neribus mit-
tendis.

Lex prima: Ne quis quid intra festi tempus agito, neq; publicum, neq; priuatum, nisi quæ ad lulum, ad uoluptatē, anteq; oblectationem pertinebunt. Opsoniorum & bellariorum artifices soli in opere sunt. Aequalitas omnibus æsto, seruis, liberis, pauperibus, diuitibus. Irasci, indignari, minari uene cui liceat. Rationem exigere ab ijs, qui res curant Saturnalicias, ne id quidē fas esto. Ne quis argentum, uestemue expendito, neue inscribito solennitatis tempore, ne quis exerceatur, neue literis operam dato, aut recitato, nisi si quæ sint urbana lepidaq; quæ dicacitatem respiciant, ac iocum. **Lex secunda:** Multo ante festum diuites singulorum amicorum nomina in tabella scribunto. Porro pecuniam paratam habento, ad decimam partem annuorum fructuum. Præterea quicquid illis superest uestium, & quicquid est cultus pinguioris, quam ut ipsis conueniat. Ad hæc argenteorum uim non modicam. Atq; hæc quidē in promptu sunt. Cæterum ante solennitatem porcellus circumagitor, atq; ex ædibus eijciuntor sordes, auaricia & quæstus, & si quæ id genus alia sunt plerisq; diuitum domestica. Deinde ubi domum perpurgarint, tum rem diuinam faciunt loui diuitiarum largitori, ac Mercurio munifico, atq; Apollini magna donanti. Deinde circa uesperam tabulam illam, amicorum nomina tenentē relegunto. Distributis autem pro cuiusq; dignitate muneribus, ante solis occasum amicis mittunt. Porro qui deferant, ne plures tribus, quatuorue sunt, atq; hi certissima ex famulis fide, iamq; natu grandes. Ascribatur autē in literis, & quid mittatur, & quantum, ut ne utriq; suspectos habere possint eos, qui perferunt. Atq; ipsi ministri unico quisq; calice epoto, domum recurrunt, neq; præterea quicquā ab eis postulant. Doctis omnia dupla mittuntur. Nam hos æquum est geminam accipere portionem. De muneribus quàm modestissimè simul, & quàm paucissima uerba fiunt, neq; graue quicquam in literis quisquam ascribito, nec odio se laudato quæ mittuntur. Diuiti diues ne quid mittito. Neq; locuples Saturnalibus æquali sorte quempiam conuiuio accipito. Ne quid eorum quæ in hoc de prompta fuerint, ut mittantur, seruant. Neue cui muneris poenitentia subito. Quod si quis anno superiore peregrè fuit, ea q; causam munerum expers fuit, & illa accipito. Quinetiam pro tenuibus amicis æs alienum diuites soluunt, atq; etiam conductarum ædium precium, si qui fortè & hoc debent, neq; sunt soluendo. In summa uero, multo ante illud illis esto tutū, ut cognoscāt, quæ remaximè

si opus. Rursum qui accipiunt, ne de missis donis ut exiguis queruntor, & quæ quid mittetur, qualecunque fuerit, id magni ducunt. Vini cadus, aut lepus, aut pinguis avis, inter munera Saturnalia ne habentor. Neue Saturnalia dona in risum uertunt. Remittito uicissim diuiti pauper: Si doctus est, libellum aliquem ueterem, aut si quid ipse conscripsit, quod fausti sit omnis, & conuiujs accommodum, qualecunque potuerit. Atque id diues læto admodum, hilarique uultu accepto. Acceptum protinus perlegito. Quod si recusarit, reieceritue, sciat se se huius quæ de falcem inatus sum, obnoxium esse, etiam si miserit, quicquid alioqui mittendum erat. Porro reliqui, coronas alij, alij thuris frustula mittunt. Quod si pauper, aut uestem, aut argentum, aut aurum, supra facultatem diuiti miserit, id quidem, quod missum fuerit, publicum esto, conflatumque in Saturni thesaurum inferitor. Ipse uero pauper postridie plagas à diuite, manibus ferulæ suppositis accipito, non pauciores quinquaginta supra ducentas. Leges conuiuales: Lauandum est, ubi linea sex erit pedum. Ante lauandum, nucibus ac talis lusitandum. Vbi cunque casus cuiusque locum dederit, ibi accumbito. Dignitas, aut genus, aut diuitiæ, parum momenti habent, ut prius alicui ministretur. Eodem de uino omnes bibunt. Neque pro fit diuiti, si causetur uel stomachi, uel capitis dolorem, ut ideo bibat de meliore. Carnium omnibus æqua portio. Ministri ne cui quid fauore danto, neque contantor, neque prætermittunt, donec ipsis uisum fuerit, quæ tollenda erunt. Neque huic quidem magna, illi uero per exigua apponunt. Neue huic coxa suis, illi maxilla apponitur, sed in omnibus æqualitas esto. Pocillator, acutis oculis unumquemque obseruato, minus tamen herum. Acutius etiam exaudito. Calices omnis generis sunt. Ad potandum inuitare si quis uoluerit, ius esto. Omnes omnibus præbunt, si libeat, ubi præbent diues. Neque quisquam bibere compellitur, qui non ualeat ad computationem. Ne liceat ipsis, neque saltatorem, neque citharædum inducere, nisi qui nuper discere coeperit. Quod si cui libeat dicere huius uti, liceat, sed hæc tamen adhibeat, modus, ut ne sint molesta. Super omnia, pro nucibus ludunt talis. Si quis deposita pecunia talis luserit, in posterum usque diem ieiunato. Et maneto quisque, & abito cum uoluerit. Porro cum diues famulos suos conuiuio accipiet, tum amici quoque una cum ipso ministrant. Leges hæc singuli diuites, æreæ columnæ inscriptas, in aulae meditullio habent, ac legunt. Atque id quidem sciendum est quo ad ea columna manebit, neque fames, neque pestilentia, neque incendium, neque quicquam alioqui molestum, in illorum domum subibit. Quod si quando (id quod dii prohibeant) tollatur, abominanda sunt, quæ illis tum euentura.

III.
Do modo
rōe conuiu-
orum.

EPISTOLAE SATVRNALES.

EGO SATVRNO SALVTEM.

QVIDEM & antea tibi scripsi, significans quoniam in statu essem, & quemadmodum ob inopiam mihi periculum esset, ne solus omnium, expers relinquerer solenitatis, quam indixisti. Addidi & illud (nam memini) iniquissimum esse, si nostrum alij opibus ac delirijs superfluerent, nihil ex suis facultatibus impertientes pauperioribus, alij rursus fame contabescerent, atque id quidem instantibus Saturnalibus. Verum quoniam tu ad meas literas nihil respondisti, operæ precij existimaui, te denuo huius de rebus comonefacere. Tu uero erat optime Saturne, sublata hac rerum inæqualitate bonisque in medio depositis, postea celebrandum festum edicere. Nā uti nunc res habet, formi-

Proposito

Ab inconvēni-
enti.

Ab exemplo
et uita uicti-

Amplificatio
à collatione
diuitum.

Redit ad p-
positionē, et
leges quoque
prescribit.

Epilogus per
comminatio-
nem.

formica camelus, quemadmodum aiunt prouerbio. Quin magis tragœdia his-
trionē animo concipe, qui altero pede præaltis cothurnis sublimis insistat, cu-
iusmodi sunt tragica calceamenta, altero uero sit incalceatus. Is si adhuc modis
instructus ingrediatur, uides necessario futurum, ut nunc excelsus sit, nunc hu-
milis, prout hunc aut illum pedem uicissim promouerit. Nec minor est in uita
nostra inæqualitas, dū illi cothurnis fulti, adornāte fortuna, tragœdias in nos
agunt. Contrā magna pars pedibus, atq; humi ingredimur, quum & ipsi, scias
uelim, nihilo deterius illis fabulam agere possimus, atq; ingredi, si quis nos quo-
que ad eundem istum modum adornarit. Atqui ex poetis audio, nihil harum
rerum inter homines fuisse olim, quū tu solus adhuc imperium teneres. Vt
tellus illis citra serendi, arandiq; laborem bona progignebat, coenam, unicuiq;
paratam, uel ad satietatem usq;. Porro flumina partim uinum, partim lac, erant
autem & quæ mel manabant. Quodq; est omnium maximum, aiunt illos ipsos
homines aureos fuisse. Cæterum paupertatem omnino procul ab illis abfuisse.
Nos contrā non satis idonei sumus, qui uel plumbū uideri possimus, aut si quid
etiā plumbo uilius, ut quorū plerisq; uictus labore queritur, ac passim pau-
pertas, egestas ac desperatio, & illud: Hei mihi, & unde inueniam, & o fortunā,
atq; id genus alia per multa, apud nos nempe pauperes abundant: quanquā his
de rebus leuius discruciamur, nisi diuites conspiceremus tanta fruentes felici-
tate. Qui quidem quū tantum auri, tantum argenti conditum habeant, tantum
uestium possideant, tot mancipia, tot currus, familias, agros, atq; harum rerū
omniū magnam uim teneant, tamen a deo nobis nihil unquā de eis impertitū,
ut plebeios homines ne aspectu quidem dignentur. Hæc inquam, sunt Saturne
quæ nos enecant maximè, planeq; rem intolerandam arbitramur, hunc in pur-
pura accubentem, tantis opum delicijs affluere, ructantem interim, & applaudē-
tibus amicis, perpetuò festum diem agere: me uero, mei q; similes, somniorum
coniecturas interpretari, sicunde fortè quatuor oboli cōtingant, quo uidelicet
pane polentæue expleri dormire queamus; nasturtium, aut porrū, cepāsue, alli-
umue opsonij uice arrodentes. Aut hæc igitur Saturne ad æquabilitatem uitæ
mutes corrigasq; necesse est, aut quod est postremum, illis ipsis inter dicas diui-
tibus, ne soli bonis fruantur, uerum è modijs auri tam multis uel heminam in
omneis nos dispergant. Porro ex uestibus, si quas iā à tineis exesas, citra suum
incommodū dare possint, malintq; hæc prorsus uetustate situq; peritura, nobis
dare qui induamur, quàm sinere ut in cubilibus ac scrinijs multa carie compu-
trescant. Præterea ut coenant singuli, nunc quaternis, nunc quinque pauperibus
ad conuiuiū adhibitis. Haud isto quidē pacto, quo his tēporibus cōuiuia per-
aguntur, uerum popularis, ut æqua sit omniū portio, neq; ut hic opsonijs in-
gurgitet sese, famulo interim adstante atq; operiente, donec herus uorando præ-
loctetur. Cæterum ubi ad nos uenerit, quū uix etiam apparauerimus ad moue-
re manum, protinus ad alios transferatur, patina tantum ostensa, uel si quid de
placenta reliquū est. Neq; illatum aprum ita partiatur, ut domino totū dimidi-
um apponat, unā cum capite, reliquis autem ossa tecta apponat. Vtq; præmon-
entur pincernæ, ne contentur donec unusquisq; nostrum septies poscat bibere,
sed semel iussi protinus infundant, & ingentem calicem impletū tradant æquē
atq; ipsi domino, utq; unum & idem uinum conuiuis sit omnibus. Alioqui ubi
nā ista lex scripta fuit, aut receptus mos, ut hic uino odorato generosoq; temu-
lentus sit, mihi contrā musto disrumpatur aluus? Hæc si correxeris nouarijsq;
Saturne, tum demum effeceris, ut uita uerè uita sit, festum uerè festum: sin mi-
nus, illi quidem epulentur, nos autem interim sedentes precabimur, ut simul at-
que lortuenerint, puer subuersam amphorum rumpat, utq; coquus ius adurat,
ac per obliuionem muriam piscium in lētem infundat, utq; canis in domum ir-
ruens, opsoniorum artificibus alibi intentis, exta deuoret uniuersa, præterea
placētē

placētē dimidium; utq̄ suis ac ceruus, neq̄ non fuculæ inter affandum idē faci-
ant, quod Homerus de solis bobus commemorat: imò uti non serpāt solum,
uerumetiam unā cum ipsis uerubus in montem abripiant sese fugiantq̄: utq̄ i-
psæ etiam aues pingues, iam ademptis plumis, & ad coquēdum apparatę, uola-
tu aufugiant, ne soli illis fruantur: quodq̄ futurum est illis grauissimum, ut for-
micæ rales, quales feruntur Indicæ, aurum ē thesauris effossum, noctu in publi-
cum efferant: utq̄ uestis curatorum indiligentiā ita ab optimis muribus perfo-
retur, ut cribrum uideri possit, nihilq̄ differat à casse uenatorio: utq̄ formosi il-
lorum comatq̄ puelli (quos Hyacinthos, aut Achilles, aut Narcissos appellare
solent) dum ipsis poculum porrigunt, subito defluente coma calui fiant, & acu-
tam ædant barbam, cuiusmodi in comœdijs induci solent Sphenopogones, qui-
bus à cuneata barba nomen inuentum est: utq̄ uertex illis asperis ac pungenti-
bus pilis sit hircus, reliqua capitis parte nuda. Hæc atq̄ his etiam plura illis im-
precabimur, nisi desinant usq̄ adeo suis priuatim studere commodis, uelintq̄ in
commune diuites esse, nobis quoq̄ quantum æquum est impartientes.

SATVRNVS MIHI CHARISSIMO SAL.

uid tu, obsecro, nugas istas ad me, ac de rebus huiusmodi scribis,
iubesq̄, ut de integro bonorum faciam partitionē: quod quidem
alterius munus fuerit, penes quē nunc est imperium. Etenim de-
miror te, si solus omnium ignoras, quemadmodum iam pridē re-
gnare destiterim, ac priuatus esse cœperim, liberis partitus impe-
rium: quamquam Iupiter præcipue rerum istiusmodi curam agit. Porro mea po-
testas non nisi ad taxillosusque, saltationes, cantiones, & ebrietatem ualet, idq̄
septem non amplius diebus. Itaque grauioribus in causis, de quibus scribis, ut
delicet de tollenda rerum inæqualitate, utq̄ ex æquo omnes aut opibus abun-
dent aut egeant, Iupiter uobis operam dabit. Quod si quid in his quæ ad festū
pertinent, uel fraude detractum est alicui, uel additum, id erit mearum parti-
um iudicare. Iamq̄ scribo diuitibus de cœnis, deq̄ auri hemina, neque non de
uestibus, ut uobis quoque ad celebrandum festum non nihil mittant. Quando-
quidem æqua sunt ista, decetq̄ illos facere quemadmodum prædicatis, nisi for-
tè habent isti, quod probabiliter ad hæc respondeant. In summa tamen illud sci-
tote pauperes, uos longè falli, neque rectè iudicare de diuitibus. Siquidem il-
los felices arbitramini, solosq̄ suauem uitam uiuere, propterea quod illis lice-
at opipare cœnare, uino suauī inebriari, formosis frui mulieribus, uestibus uti
delicatis, uerum istam felicitatem cuiusmodi sit ignoratis: siquidem hæc res non
mediocribus curis eos distorquent, sed singulis inuigilare coguntur, ne quid
rerum domesticarum dispensator fraudet, aut clanculum suffuretur, ne uinum
acescat, ne frumentum uermibus corrumpatur, ne latro tollat pocula, ne po-
pulus credat calumniatoribus, si illum dixerint affectare regnum. Atqui hæc
quidem quota pars est eorum, quæ istos discruciant? Quod si nossetis metus &
curas, quibus obnoxij sunt, planè fugiendas uobis esse diuitias existimaretis.
Attoqui creditis uel me ipsum usque adeo insanum, ut si præclara res esset opu-
lentia, aut regnum, depositurus hæc, alijsq̄ ea cessurus fuerim, patererq̄ ut nunc
priuatus alieno parerem imperio? Quin potius quum non essem ignarus hu-
iusmodi malorum quæ plurima diuitibus ac regibus adsint necesse est, imperi-
um deposui, idq̄ sapienter. Nam quod tu nunc apud me deos obtestans deple-
rabas, illos apris ac placentis expleri, uos contra nasturtium, porrumue aut ce-
pe per festi tempus, opsonij loco arrodere, cuiusmodi sit, considera. Etenim in
præsens quidem utrunq̄ dulce est illis, minimeq̄ molestū. At postea res inuertitur.
Quādoquidē uobis deinde nō accidit, ut postridie surgatis, capitis dolore
grauati

Exordium ab
interpretatione.

Propositiō et
responsio ad
superiorem
petitionem.

Digressio,
quæ pauperis
bus suadet, ut
sua sorte con-
tenti sint,
plus oneris
in esse diuitijs
quam uolun-
tatis.

Affirmatio
in suo ipsius
exemplo.

grauati obtemulentiam, quemadmodum illi, neque ob immodicam ingurgitationem graue olentem, et acrem spiritum ructatis. At illi hoc quoque fructus ferunt, ut quoniam magnam noctis partem uario coitu pro libidinis arbitrio transigunt, facile sibi uel tabem, uel tussim, uel morbum intercutem, ex intemperato uoluptatum usu colligant. Alioquin quotumqueng potes ostendere, qui non plane palleat, ac faciem cadauerosam præ se ferat? Quotumqueng autem, qui cum ad senectutem peruenerit, suis ipsius pedibus ingrediatur, ac non potius à quatuor baiulis gestetur? foris quidem totus aureus, intus putris ac pannosus, cuiusmodi sunt tragica indumenta, ex pannis admodum uilibus confarcinata. Vos autem quum molestum est, quod de piscibus gustare non liceat, quod inedia laboratis, non illud item cogitatis, eisdem & podagræ, & tussis expertes esse, aut si quid aliud aliam ob causam illis incommodi contingit. Quanquam nec illis ipsis æquè dulce est, quotidie, supraque facietatem istis uesci. Quin potius uideas eos nonnunquam ita olus ac lupinum appetere, utru non æquè leporem appetas, aut aprum. Vt de reliquis interim sileam, quæ illos discruciant, puta si filius sit luxuriosus, si uxor uel amans, uel amata à famulo, coacta magis quam ex animo cum illo dormiat. In summa multa alia sunt, quæ uos ignorantes, tantum aurum illorum ac purpuram uidetis. Tum si quando uidetis eos alio prouehi curru, inhiatis & adoratis. Quod si illos contemneritis, negligeretisque, neque ad argenteum currum oculos haberetis intentos, neque inter colloquendum, smaragdum annulo inclusum respectaretis, neque uestes obiter contrictantes molliciem admiraremini, sed sineretis eos ipsos sibi diuites esse, haud dubiè futurum sit, ut ipsi uos ultro adirent, ad cœnam rogarent, nimirum ut uobis ostendere possint lectos, menses ac pocula. Quarum rerum nulla sit utilitas, si sine teste possideantur. Certè reperiretis plerumque hæc illos uestra causa parare, non quo utantur ipsi, sed uti uos admiremini. Hæc ad consolandos uos scribo, utranque uitam cognitam habens. Conuenitque ita festum agere, ut cogitetis omnibus breui decedendum è uita, & illis, depositis opibus, & uobis relicta paupertate. Quamquam & illis scribam, sicuti sum pollicitus, cerium scire eos non neglecturos litteras meas.

Epilogum per
comminatio-
nem.

SATVRNVS DIVITIIVS, 3.

Exordium ab
expositione.

Auperes nuper ad me datis literis incusaristuos, qui nihil ipsi ex facultatibus quas possideretis, impertimini: atque omnino postularunt, ut omnia bona facere omnibus communia, ut ad singulos illorum sua pars rediret. Aequum enim esse, ut rerum æqualitas constituat, neque decere, ut huic super sit, ille nullo modo sit participem uoluptatum. Ego uero respondi, hisce de rebus rectius Iouem consideraturum. Cæterum de præsentis negotio, deque iniurijs, quibus sese per festos dies affici putant, uidebam mei officij esse sententiam ferre, sumque pollicitus me uobis scripturum. Sunt autem quæ postulant hæc, ut mihi quidem uidetur, æqua. Nam quo pacto, inquit, tanto frigore horrentes, tantæque obnoxij esuritioni, postea diem etiam festum celebrari possimus? Quare si uellem & illos festi participes esse, postularunt ut cogerem uos, ut & de uestibus illis impertiamini, si quæ supersunt pinguiiores, quàm quæ uobis conueniant, utque de auro nonnullas guttulas in illos destilletis. Quod si ista feceritis, inquit, non erit amplius disceptatio inter uos de bonis apud Iouem. Sin minus, minitantur sese ad nouam rerum partitionem prouocatuos, ut primum Iupiter pro tribunali sedere coeperit. Atque hæc quidem facere uobis nequaquam graue fuerit, impertiri nonnihil de tantis opibus, quas possideretis, & rectè possideretis. Quin de cœnis quoque, ut uobiscum cœnarent, & hoc literis addendum putarunt, quemadmodum uos in præsentia fortibus occlusis, soli delicijs frueremini. Quod si quando uobis uisum fuerit, & illorum

Propositio I.
de uestibus.

II. de Cœnis.

tum

rum quempiam post longum tempus conuiuio adhibere, plus esse molestiae in coena, quam uoluptatis, multaq; illic in pauperum contumeliam fieri: uelut illud, cum non eodem de uino bibant, Dij boni, quam illiberale: planè dignum, in quo & illi debeant accusari, qui non surgant potius, abeantq; toto conuiuio uobis solis relicto. Quanquam negant se etiam ad facietatem ex illo qualicumque uino bibere, propterea quod uestri pincernae, aures habeant cera obturatas, quemadmodum olim Vlyssis socij. Porro reliqua usq; adeo sunt turpia, ut pigeat commemorare, quae de carniū partitione criminantur, deq; ministris, qui cum uobis assistant, donec plus quam ad plenum expleamini, ipsos praetercurrunt, aliaq; huius generis permulta sordida, minimeq; digna uiris ingenuis. Proinde aequalitas, res est omnium iucundissima, maximeq; conuiujs congruens. Atq; hac de causa, uobis aequus ille partitor in conuiujs praeficitur, ut aequam omnes habeant portionem. Videte igitur ne post hac uos iterum accusare possint. Quin potius honorabunt uos, & amabunt, si paucula ista à uobis acceperint, quorum impendium à uobis nec sentiretur quidem, penes illos muneris in tempore dati memoria semper mansura est. Praeterea nec Remp. administrare possitis, ni pauperes una uobiscum in ea uerseantur, milleq; modis felicitatem uestram adiuuent. Neq; enim habituri estis, qui diuitias uestras suspiciant, si soli atq; apud uos ipsos in tenebris eas possideatis. Videat igitur uulgus, mirereturq; uestrum argentum, mensas, & quemadmodum praebibentes ad potandum inuitetis. Dein illi inter bibendum poculum undique contemplantur, ac pondus expendant, manu libantes. Tum argenti absolutam caelaturam, Tum auri uim, uicissim artem condecorantis. Nam in istum modum, nō solum illi uos probos uiros & humanos praedicabunt, uerum etiam inuidiam illorum effugietis. Quis enim inuideat impertienti, dantiq; quod aequum est? Quis non potius optet, ut quam diutissime uiuens, bonis suis fruatur? Verum ut nūc res uobis habent, & felicitas uestra teste caret, & diuitie inuidiosae, & insuauis uita. Neq; enim perinde iuuat, opinor, si quis solus expleatur, quemadmodum aiunt leones facere, & ex luporum genere, quos solitarios uocant, quam si cum lepidis hominibus, ac per omnia gratificari paratis, conuiuatis. Qui primū non sinent conuiuium surdum aut mutum esse, uerum consuetudine sua fabulas conuiujs aptas, dicticiaq; minime molesta, uariasq; uoluptates adferent. Quibus rebus tempus iucundissime transigitur. Idq; gratum est Baccho, gratum Veneri, gratum etiam Gratijs. Deinde postero die, dum comitatem uestram referunt, bene uolentiam uobis conciliant. Hac etiam magno fuerant emenda. Nam illud à uobis suscitabor, si pauperes abeant taciti, sic enim fingamus, nonne uos ea res uret, cum nō haberetis, quibus ostentaretis purpureas uestes, comitum multitudinem, anulorum magnitudinem? Neq; iam libet referre, necessario futurum ut pauperum insidiae atq; odia in uos oriantur, si soli delicijs frui uelitis. Nam quae minantur uobis imprecatores sese, prorsus abominanda sunt. ac dij prohibeant, ne unquam ad eiusmodi imprecationes uenire cogantur. Quandoquidē si id fiat, neq; intestina post hac gustabitis, neq; placentiam, nisi si quid canis reliquum fecerit. Praeterea lenticula saperdae liquamē uobis habebit. Porro sus aut ceruus interim dum assantur, ē ueru in montes aufugere parabunt. Tum aues quoq; pingues absq; alis fugam molientes, ad pauperes auolabūt. Deniq; quod est omnium grauissimum, pocillatores formosissimi repente uobis calui fient, idq; etiam fracta amphora. Super his rebus consulite, quae & festo sint digna, & uobis quam maxime tuta, atq; illis paupertatis onus subleuate, exiguu uectigale illos amicos habituri, neuiquam malos.

Arg. uobis
A. i. uobis
causa.
A. d. i. uobis
C. d. i. uobis
pauperum.

Amplificat
na d. i. uobis
cip.
A. periculo.

Exordium ab
extenuatione
accusationis.

Propositio.
et dilutio cri-
minis p regem-
stione, qua ui-
cissim paupes
accusant im-
modestie, et
intemperantie.

Epilogus quo
sub conditiōe
in postulata
Saturni con-
sentiunt.

Utrum putas Saturne, de rebus istis ad te solum scripsisse pauperes? Quin potius Iouis ipsius aures iam obsurduerunt illorum querelis. dum hæc eadem uociferantur, ac nouam rerum partitionem flagrant, ac simul & fatum incusant, quod non æqualiter distribuerit, & nos, quod nihil ipsis uelimus impertiri. Verum nouit ille, quippe cum sit Iupiter, penes quos sit culpa, eoq; illos plerumque obaudit. Nihilominus tamen purgabimus nos tibi, quandoquidē hoc certē tempore princeps noster es. Nos enim omnia ista quæ scribis, ob oculos habentes quàm sit honestum de magna rerum copia opitulari ijs, qui indigent, quantoq; sit iucundius, simul cum pauperibus uersari, & conuiuium agitare, ad eum modum assidue facimus adeoq; in ratione uitæ nos æquamus, ut nihil possit incusare is, quem ad conuiuium admittimus. Verum illi primum aiunt sibi paucis opus esse. Deinde ubi semel illis fores appuerimus, nunq; desinunt alia super alia postulare. Quod nisi protinus omnia, simulq; cum dicto acceperint, mox paratū odium, in promptu cōiicia, etiam si quid de nobis sit mentiendum. Porro qui audiunt, fidem illis habent, rati uidelicet illos probe scire quæ dicunt, propterea quod nobiscū consuetudinem habuerint. Ita fit, ut in alterutrum incidamus, ut aut si nihil demus, illos prorsus habeamus hostes, aut profusis omnibus, ipsi protinus egeamus, iamq; in pauperum gregem ueniamus. At cætera quidem utcunq; ferenda sunt, uerum inter cœnas ipsas non satis habent ingurgitare cibis, atq; aluum explere, sed iidem ubi plus satis adbibierint, tum uel puellæ formosæ cyathū porrigentis manum uellunt, aut concubinam, uxoremue sollicitant. Postremo conuiuium conuiuium, postero die nobis obtreccant, narrantes quemadmodum sitierint, esurierintq;. Quod si hæc aduersus illos mentiri uidemur, uester ille parasitus Ixion in memoriam redeat, qui ad communis mensæ honorem admissus, ac uobis dignitate æquiparatus, iam ebrius uir ille egregius, Iunonem adortus est. Hæc atq; huiusmodi sunt, propter quæ in posterum statuimus, quo res nostræ sint in tuto, ne posthac illis in domum aditum præbeamus. Quod si te autore, pacto recipiant, sese moderatē petitueros, quemadmodum nunc aiunt, neque quicquam flagitiose in compotationibus admissuros, age, conuiuant nobiscum, simulq; cœnent bonis auiibus. Ac de tunicis, sicut iubes, mittemus, & de auro, quantum facultas patietur, ac sumptus augebimus: in summa, nihil omitemus officij nostri, modo uicissim desinant ipsi arte nobiscum uiuere, sintq; pro parasitis & adulatoribus amici. Ita nihil erit, quod in nobis desideres, si ipsi quoque suo fungi uolent officio.

SYMPOSIUM, VEL LAPITHAE

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

ERASMVS ROTERODAMVS IOANNI

Eutychio suo. S. D.

Quamquam hic Luciani Dialogus Eutychi doctissimi, plurimū habeat artis, ob leuorem uiriferum tum in personis tam multis, tamq; diuersis: tamē aliquot repperi, qui dicerent esse præmendum, & liberius ac uelut & quædam philosophorum omne genus laceret. At mihi uidetur iustius esse stomachandū in huius seculi mores, quā uidemus Philosophorum ac theologorum scholas multo puerilium etiam inter se disfidere: nec minus atrociter digladiari, tū inter religionis professores nibilo minus cruentam esse pugnam, quā in eo conuiuium fuisse Lucianum, uel finxit, uel retulit. Hunc igitur libellū, quoniam fortē ad leuorem repperi, et tamē patrono uidebatur egere, Eutychio discaui. Bene uale, ego D. D. ut plane sis quod dicis. Antuerpie. M. D. XVII.

ARGV.

Resum depingit hoc loco Philosophorum mores et uitā Lucianus, atq; illa, quae fictionibus ac fabulis alibi de illis prodidit, hic nunc exemplo ac uero facto comprobatur. Est autē historica quaedam re gesta commemoratio, qua exponit, quo pacto diuersarum professionū Philosophi aliquot, ab Aristaneto ad cenam et nuptiarum celebratē uocati, posteaq; uino incaluere, pro se stas quisq; sua inter se uerbis prima cōtende rint, mox ad manus quoq; et ad uulnera uenerint, adeo ut sauci nonnulli, ac mutilati ē cōuuiui affortati fuerint. Rursum autē ex alijs qui uocati non fuerant, quidam, Cynicus uidelicet, ultro ueniens, cōuuiantibus sese obtruserit, magna praesentiae et impudentiae suae importunitate. Alius autē per litteras cū Aristaneto expostularit, tragicē propē in eū debacchatus, q; praeteritis, et ceteris postpositis fuisse. Ex quo apparet, istud hominum genus, quod foris uirtutem praedicat, et specie religionis in se uulgi ora conuertit, nō hac etate modo (quod tanē grauius est, quando et Christianos esse pleriq; se, et alijs uitae morumq; honestate praere profitentur) uerū olim quoq; eadem simulatiōe, iisdemq; praestigijs usos esse. Nimirū ut uerbis quidem multa de pietate, de officijs, de uera uiuendiratione iactitarent, ceterū ipsa re a uirtute ac honestate omni, q; bonissimē abessent, libidini et gulae, et ceteris uicijs turpissime interim seruientes. Et accidere sanē etiā nostrae memoria huiusmodi quaedā exempla, conuiuiō huic nō admodū dissimilia, ubi isti in speciem grauiusimi sanctissimiq; uiri, uel p̄leuibus ac puerilibus rebus, acerbissimas saepe numero cōtentiones incepere, uel galicorū praeteriti atq; neglecti uiderentur, grauius odia exercuere. Vt non immerito quispiā crediderit philosophos illos ueteres (quanq; indignū adeo est, tam uenerabile nomē in tam turpibus personis herere) in nostrae etatis religiosos quosdā immigrasse. Vsq; adeo nostri isti a ueteribus nō alia re, q; solo titulo ac nomine differunt, cū cetera, ut habitus discretia et exterior uitae asperitas et immundicia, deinde et opinionū atq; doctrinae diuersitas, in utrisq; eadem propē fuisse uidentur. Ceterum tamen si haec omnia cū summa festiuitate pro ingenio atq; facundia sua tractet Lucianus, interim tamē serio quoq; ac uere idem monet, nullū esse precium opere, si quis disciplinas omnes perdiscat, nisi simul et uitae rationes ad id, quod optimū est, ac comodat, eosq; illos, qui solos libros spectant, quiq; sollicitudine ac cura, quam illi afferunt, perpetuo teneantur, a reformatione, bonisq; institutis firmē abducant, etc. Inscrubitur autē Dialogus hic Conuiuiū, uel Lapidis, quorū prior titulus ab argumento et re ipsa sumptus est: alter a collatione, quod ut hic Philosophia a Poetis Lapidibus et Centauris, in nuptijs Pirithoi, inter se funesto certamine congressi quoq; feruntur.

PHILON, LUCIANVS.

PHIL.

Quam quandā & uariam disputationē Luciane uobis fuisse narrant, super cenā apud Aristanetū: tum philosophicos quosdā sermones dictos, ac super his summam contentionē exortā fuisse. Quod ni mentitus est Charinus, etiā ad uulnera usq; rē processisse: deniq; sanguine cōflictum fuisse diremptū. LVC. Atqui unde nam Philon ista rescit Charinus? neq; enim is nobiscū aderat in cōuiuiō. PHIL. E Dionico medico aiebat audisse sese.

Exordium ab admiratione et reuoluntate.

Porro Dionicus etiam ipse ē conuiuarum numero fuit opinor. LVC. Fuit maximē. Verum ne is quidem ab initio rebus omnibus fuit praesens: sed serius adueniat, media fermē pugna, pauloq; ante uulnera. Proinde demiror, siquid comperti, certius referre potuit, q non ordine spectarit illa, unde inter illos narratis, postea ad sanguinem usq; deducta est. PHIL. Proinde Luciane, Charinus, etiam ipse si rem compertius uellem cognoscere, & quo singula modo sint gesta doceri, te adire iussit. Nam Dionicum etiam ipsum falsum fuisse: ne se quidem totū negotio praesentem adfuisse. Te uero quicquid esset actum, id omne comperto certoq; scire: tum etiam quae dicta inter illos fuerint, meminisse: quippe qui eius modi non obiter neq; neglectim audire, sed per ocium atq; attentē auscultari sis solitus. Proinde nūquam effugies, quin nos hoc suauissimo accipias epulo: quo tibi quidem haud scio an ullum possit accidere iucundius: praesertim quod sobrii per ocium tuto accitra sanguinem, extraq; teli, quod aiunt, iactum cōstiti sumus epulaturi.

Petitio.

Sive senes aliquid,
Sive etiam iuuenes

Super cenam sunt debacchati,

ff 2

Recusatio.

à mero compulsi sunt, quæ neutiquam fas erat, tum dicere, tum facere. & v. c. Iuuenilius tu quidem Philon', atq; inconsultius hæc nos iubes in uulgus efferre, eaq; referre, quæ inter pocula ab ebris sunt acta: quû hæc magis oporteat obliuioni tradere, eaq; omnia Baccho deo uelut auctori imputare, qui quidem haud scio an quenquam suis non afflatum Orgijs, & Bacchanalium expertem præterierit. Proinde uide ne hominis sit parum benè morati, eiusmodi adamussim exquirere, quæ rectius erat in cōuiuio reliquisse, atq; ita discedere. Siquidem odis (sicut inquit uersus poëticus) memorem compotorem. Neà Dionico quidem rectè factum, qui hæc apud Carinû effutiuerit, immodicamq; & pridianam dissiparit temulentiam hominum philosophorum. Cæterû ego, absit ut istiusmodi quippiam sim dicturus. PHI. Nugas agis Luciane, cum ista dicis. Quin haudquaquam oportebat ad istum modum apud me præsertim agere: ut qui certò sciam, te multò cupidior em esse narrandi, quàm ego sim audiendi, adeo ut mihi uidearis, si desint qui te audiant, uel ad columnam aliquam, aut statuam libèter accessurus, quo cuncta pariter euomas. Quòd si nunc coner discedere, nò si nes, ni te prius audiero, abire: uerum ultro aderis, consecrabere, rogabis. Attû ego te uicissim lusero. Iamq; adeo, si ita uis, abimus: ex alio quoq; iam hæc eadem audituri. Tu uero ne dicito. LVC. Age ne quid succenseas: equidē dicam, quandoquidem usque adeo cupidus es audiendi: uerû heus ea lege, ne passim in uulgus efferas. PHI. Ni prorsus ignoro Lucianum, tute isthuc potius feceris. Nam prior ipse denarrabis omnibus, ut me quidem ad id nihil futurû sit opus. Sed illud mihi primo responde loco: Aristænetus, num filio Zenoni dabat uxorem, atq; ita in nuptijs eius uos accepit? LVCIA. Non. imò filiam suam elocauit Cleanthidem, idq; Eucriti nummularij filio, qui philosophiæ dat operam. PHI. Formoso admodum per Iouem adulescentulo: tamen si tenero adhuc & uxoriæ rei non admodum maturo. LVC. Verum: at non inueniebat, opinor, alterum generum magis idoneum. Hunc igitur qui tum modestus uideretur, tû ad philosophiæ studium propensus: præterea autem unicus Eucriti diuitis, ex omnibus delegit filiz suæ maritum. PHI. Causam neutiquam leuem dixisti, nempe quia diues sit Eucritus. Verum heus Luciane, qui nam erant conuiuæ? LVCIA. Reliquos illos quorsum attinuerit tibi recensere? Verum è Philosophorum numero, ac literatorum, quos potissimum opinor, audire cupis: Zenothemis erat, senex ille Stoicus, unaq; cum hoc Diphilus, cui cognomē Labyrinthus: & hic quidem quòd esset Zenoni Aristæneti filio præceptor. Deinde Peripateticæ factionis Cleodemus: nosti hominem, nempe dicacem illum & argutum, atque ad refellendum instructum. Discipuli gladium ac bipennem nominant. Quin & Hermon aderat Epicureus. Verum hûc quû ingrederetur, Stoici toruis obtuebantur oculis, & auersabantur, palamq; perinde quasi parricidâ quem piâ atq; impiû ac funestum detestabantur. Et hi quidem tanquam Aristæneti ipsius amici familiaresq; fuerant ad cœnam uocati, quos comitabatur & Isticus grammaticus, & Dionysidorus rhetor. Iam uero propter sponsum Chæream unâ cum illo ad conuiuium accesserant, Iôn ille Platonicus: quòd is iuueni præceptor esset, uir uenerandus aspectu, ac maiestatis quiddam præ se ferens, multumq; dignitatis ipso ostendens ore. Vnde nōnulli propter animi constantiam ac rectitudinem, regulam illum appellât. Huic simul ut ingrediebatur assurgebant omnes, ac ueluti præcipuum quendam ac primariû hominem comiter atq; officiosè exceperunt: adeo ut planè numen aliquod aduenire uideretur, cû adesset Iôn admirandus ille. Tandem uero, cû iam omnes fermè conuiuæ præsentessent, tempus erat ut discubereetur. Itaq; ad dextrâ ingressus totam illam spondam mulieres (erant autem cōplures) occupabant. Inter quas erat & sponsa summo studio culta, hinc atq; hinc stipata foeminis. Porro ex aduerso ostia altera turba, pro cuiusq; dignitate locis distributis. Porro è regione mulierum primo loco

Causa conuiuij & celebritatis.

Conuiuiarum persone, & quo loco qsq; accubuerit.

loco accumbebat Eucritus, secundo Aristænetus: sub hæc ambigicœprum, utrum altero priorem oporteret accumbere, Zenothemim ne Stoicum, quippe senem: an Hermonem Epicureum. Nam hic erat Castoris ac Pollucis sacerdos: tum autem nobilissimæ inter ciues familiæ. Verum eam hæsitacionem sustulit Zenothemis: Si me inquit Aristænete, minoris ducis Hermone, uiro uidelicet isto, ut ne quid aliud mali dicam Epicureo, discedo, totumq; conuiuium uobis relinquo. Et puerum protinus aduocat, discedere parans. Tum Hermon: Imò habeto, inquit, tibi priores partes Zenothemi. Quanquam etiam si nihil aliud, uel hoc nomine par erat concedi, quod sacerdos sum, ut planè contempnas Epicurum. Rideo, inquit Zenothemis, sacerdotem Epicureum. Simulq; cum dicto accumbebat. Post hunc Hermon. Deinde Cleodemus Peripateticus: pone hunc Ion, proxime hunc sponsus, post eum ego, iuxta me Diphilus, huic assidebat Zenon discipulus, postremo rhetor Dionysidorus cum Istæzo grammatico. PHIL. Papæ Luciane, Musarum conuentum quendam mihi narras fuisse istud conuiuium, quippe plurimis sapientibus ac doctis uiris refertum. Ego uero laudo Aristænetum, qui quàm optatissimam illam, ac splendidissimam solennitatem celebraret, præ cæteris sapiētissimos uiros adhibere uoluerit: idq; adeo delectis ex unaquaq; philosophiæ secta præcipuis, non hos aduocans, illos præteriens: uerum promiscuè uocans omnes. LVC. Is uero nequaquam est è uulgarium isto rum diuitum numero, uerum & literarum est studiosus, ac maximam uitæ partem in his rebus uersatur. Coenabamus igitur initio quidem taciti & quieti, uariisq; erat apparatus & omnijugus. Neq; enim arbitror operæ precium, ut numero recenseam etiam illa condimenta, cupedias, aromata, atq; id genus illectamenta. Cuncta siquidem affatim suppetebant. Inter hæc Cleodemus admoto ad Ionis aurem ore: non uides, inquit, senem illum, Zenothemim dicebat (subauscultrabam enim) ut sese opsonijs ingurgitat, utq; iure uestem oppleuit: tum quàm multa puero à tergo stanti porrigit, putans interim se aliorum oculos fallere: neq; meminit post sese accumbentium. Hæc igitur fac & Luciano commonstres, quo testis esse possit. Mihi uero nihil Ione monstratore opus erat: quippe qui hæc multò antè limis iam oculis præuideram. Hæc simul atq; dixisset Cleodemus: irruit in conuiuium & Alcidas Cynicus, atq; is quidem inuocatus, uulgatum illud festiuitatis gratia præfatus de Menelao, qui ultro ad fratris conuiuium accessisset. Itaq; plerisq; turpiter atq; impudenter uisus est fecisse: & quicq; tum fortè in mentem ueniebat, in eum torquebāt: alius illud: Insanis Menelaë. Alius rursus:

Cœne descriptio.

Cynici interuentus, & occasio turbæ.

Verum Agamemnoniæ menti non ista placebant.

Ad hæc alia quæ pro tempore falsè lepideq; dici poterant, in eum obmurmurabant. Nam palàm nullus audebat quicquam dicere, propterea quod metueret Alcidas mentem, utpote conuiciatorem egregium, unumq; è Cynicis omnibus clamosissimum. Qua quidem re adeo uisus est reliquis antecellere, ut nulli non esset formidandus. At Aristænetus collaudatum illum quod inuocatus aduenisset, iussit accepta sella, iuxta Istæzum ac Dionysidorum accumbere. At ille: Apage, inquit, muliebri quiddā ac molle dicis, uti in scamno aut sella sedeam, quemadmodum facitis uos, mollibus in stratis penè supini recumbentes, purpura suffulti. Quin ego tibi uel stans coenauero, in ipso interim conuiuium etiā obambulans. Quod si defatigatus fuero: tum humi substrato pallio, cubito innixus cubuero: qualem uidelicet Herculem pingunt. Ita fiat, inquit Aristænetus, siquidem isthuc mauis. Sub hæc Alcidas in orbem conuiuium lustrans, coenabat, Scytharum ritu ad uberiora pascua subinde sese transferens, unaq; cū his qui inferebant edulia, circumiens atq; obambulans. Atq; interim ramen dū cibum caperet, haudquaquam negotio uacabat, de uirtute obiter, de uicio dissertens, tum in aurum atq; argentum dictoria iaculans: iamq; Aristænetum percon-

Notatio phi-
lofophorum.

rabatur, quidnam sibi uellent tam multa, tam magna pocula, quæ non minus uisui possent esse uictilia? Verum Aristænetus iam obturbantem, molestumque esse pergentem, in præsens quidem compescuit: ministro innuens ut ingentem calicem, infuso meracissimo uino, illi porrigeret. Atque id quidē uisus est optime excogitasse: nondum etiam intelligens, quantorum malorum is calix esset auctor futurus. Hunc igitur ut accepisset Alcidas, aliquantisper silentium agebat, ac solo sternens sese cubabat seminudus, quemadmodum facturum sese fuerat pollicitus, cubito humi fixo innitens, simulque dextra scyphum sustinens, qualem Herculem apud Pholum pictores effingunt. Iam uero & inter alios calix assidue circumagebatur, tum inuitatiunculae ad bibendum, & confabulationes orae, demum & lucernae illatae. Interim ego cum puerum, qui iuxta Cleodemum adstabat (erat autem is pocillator egregie formosus) subridentem uidissem (nam arbitror, quicquid obiter inter coenandum obtigit, commemorari oportere: maxime, si quid sit elegantius ac scite factum) iam admodum attentus obseruare coepi, quidnam rei rideret. Ac paulo post, accedebat puer tanquam calicem à Cleodemo recepturus. At ille simul & digitum illius substringebat, & drachmas puto duas unam cum calice tradebat. Porro puer ad substrictum digitum rursus arridebat. Cæterum, de pecunia, quæ non sensisset opinor, eoque non reciperet, in terram delapsis drachmis strepitus est concitatus, moxque ambo pariter rubore suffundebantur, idque ita palam, ut nemo non animaduerneret. Ambigebatur igitur inter eos, qui proximè sedebant, cuius nam essent illi nummi, cum & puer negaret à se projectos, & Cleodemus item, iuxta quem strepitus acciderat sibi excidisse dissimularer. Verum ea res tum neglecta est, ac conuiuentem ommissa, propterea quod id quod acciderat, non ita multi uidissent, præter unum (ut mihi quidem uisum est) Aristænetum. Nam is paulo post puerum locomouit, elanculum ablegans, & alij cuidam innuit, uti Cleodemo pocillator assisteret, uti delictis ex exoletis illis, ac robustis, mulioni, aut equisoni cuiquam. Ad hunc modum ea res utcumque abiit, summum alioqui allatura pudorem Cleodemo, si quidem ad omnes permanisset, ac non protinus occupans Aristænetus eam sopisset, ciuilitate dextreque admodum inducta temulentia. Cæterum Alcidas (iam enim potus erat) percontatus, quidnam esset nomen puellae nubenti, tum clara uoce indicto silentio simul, & ad foeminas conuerso uultu: Præbibo, inquit, tibi Cleanthi, Herculis Archegetæ omine. Sub hæc cum risissent omnes: Rideatis, inquit, sacrilegi, quod spolia, Herculis dei mei nomine propinauerim? Imo illud scito opus est, ni scyphum à me traditum accipiat, nunquam futurum, ut illi filius obtingat talis, qualis ego sum, uirtute interritus, animo liber, tum corpore adeo robusto: simulque cum dicto, sese magis etiam renudabat, etiam usque ad illa quæ sunt maxime pudenda. Ad ea cum iterum arrisissent conuiuæ, indignatus ille surrexit, toruis iam atque efferatis obruens oculis, uultuque ipso testans iam neque pacem, neque quietem acturum amplius. Forsitan & baculum illisisset alicui, ni commodum id temporis placenta prægrandis fuisset illata. Nam hanc simul atque conspexit, lenior ac mitior esse coepit, ac stomachari desijt, obambulans interim ac placentam auidè uorans. Iam uero plerique temulenti esse coeperant, & clamoribus undique perstrepebat conuiuium. Nam & Dionysidorus rhetorem illic agens, orationes quasdam pronuntiabat, laudabaturque à ministris, qui à tergo assistebant. Et Istæus Grammaticus uicissim, qui post illum accubebat, uersutium centones quosdam recitabat, Pindari, Hesiodi, & Anacreontis carmina simul contextes atque consarcinans: ita ut ex omnibus unicam redderet cantilenam, oppidumque ridiculam. In primis autem illa, perinde quasi uaticinans, de his quæ postea acciderunt:

Ita uocāt du-
cem Musarū

Comisere simul Clypeos.

Tum illud quoque

Tum uero clamorque uirum luctusque coortus.

At

At uero Zenothemis, libellulum quēpiam minutis cōscriptum literulis, à puero acceptum legebat. Verum quum ij quorum partes erant edulia inferre, aliquantisper, ita ut solent, cessarent morarenturq; Aristænetus sedulo curans, ne uel id interea temporis, aut ociosum esset, aut uoluptatis expers, accersitum intro Morionem iussit ridiculum aliquid uel dicere, uel facere, quo magis etiam exhilararētur conuiuæ. Moxq; ingressus deformis quidam, derafo capite, pauculos capillos in uertice gestans, eosq; cristæ in morem erectos: hic saltabat, atque inter saltandum, quo maiorem concitaret risum, rotatu sese circūagebat, distorquebatq;. Tum cymbalo concusso, sonabat interim quiddā, linguam imitans Aegyptiorum. Postremo dicteria quædam iaculabatur in eos qui aderāt. Ac reliqui scommatē tacti ridebant. Verū ubi & in Alcidamantem simile quiddam torfisset: catulum illum Melitæum appellans, indignatus ille (la mudum autem præ se ferebat, quod inuideret illi, dum probaretur ac conuiuari oculos retineret) abiecto pallio, ut secū luctaretur prouocauit. Quod nī faceret, hūc, inquit, baculum tibi impingam. Atq; ita miser ille Satyrion (nam id erat Morionī nomen) congressus cum eo, pancratio decertabat. Erat id spectaculi multo iucundissimum, quippe cū uiderent hominem philosophum cum Morione compositum, cum ferire, tū uicissim feriri. Proinde qui aderant partim pudore tangebantur, partim ridebant: donec iam ictus Alcidas, pugnam detrectaret, ab homuncione omnium plausu comprobato certamine superatus. Hæc igitur cum essent non mediocri risu excepta: ibi tandem ingressus & Dioniscus medicus haud multo post peractam concertationem, Aiebat autē in mora fuisse Polyprepontem tibicinem, dum hunc phrenesi correptū curandi gratia uiseret. Ac planē quiddam risu dignum, commemorabat. Dicebat enim in ædes illius uenisse sese ignarum etiam hominem iam eo morbo teneri. At illū protinus surrexisse, foribusq; oclulis, ac nudato gladio, tibias ipsas sibi tradidisse, ijsq; uti caneret iussisse. Deinde ubi id non posset, illum percussisse, scuticam sublata manu gestantem. Sese porro in tanto periculo tale quiddam fuisse commentum. Nempe ad canendi certamen prouocasse hominem: idq; ea lege ut uictus præscriptum certumq; plagarum numerū acciperet. Ac sese priorem eecinisse, prauē atq; imperitē: deinde traditis illi tibijs scuticam ab illo recepisse: gladium autem extemplo per fenestras in arēam abiectisse. Dein cū minore iam discrimine cū illo luctaretur, auxilio aduocasse uicinos. Eos reuulsiisse belluam, atq; ita illorum opera seruatum sese. Ostendebat autem & plagarum uestigia quædam: nō nullaq; in facie tūbera liuentia. Ergo cum Dioniscus ob huiusmodi fabulam nō minus placuisset, quàm morio ipse: proximē Istiazum reclinans sese, de reliquijs coenabat. Atq; hic quidem haud absq; numine quodam nobis aduenerat. Imo prorsum usui futurus ad ea quæ postea contigerunt. Nam prodiens in mediū conuiuium puer quidam, qui se ab Etoemocle Stoico uenire diceret, epistolam quoddam adferens, aiebat ab hero sibi mandatū, ut eo palam omnibus audientibus perlecto, rursus domum sese reciperet. Hic igitur permittente Aristaneto, ad motus ad lucernam legebat. PHIL. Num orationem Luciane in sponsæ laudam compositam, aut carmen nuptiale, quod genus permulta faciunt? LVC. Videlicet nos quoq; tale quippiam existimabamus. Verum ne accedebat quidem ad id, ut aiunt. Cæterum in literis ita scriptum erat: Etoemocles philosophus Aristaneto: Quam non mouear conuiuijs, omnis antea cta uita mea fuerit testis. Qui quidem quum quotidie mihi complures ea causa molesti sint, te multo ditiores, tamen haud unquam illis morem gessi: perpēdens nimirum, quantū sit in eiusmodi comotationibus tumultus, quantū licentiæ petulantiaq; uerum aduersus unum te mihi uideor meo iure stomachatus, qui tantum tēporis à me officiosissimē cultus & obseruatus, tamen indignum habueris, quē uel inter reliquos amicos tuos numerares, sed solum ex omnibus præ-

*Alcidamantis
& Morionis
concertatio.*

*Digressum
la de Medici
& Phrenetici
congressu.*

*Litteræ Etoemocli Stoici
unde initium
contentionis
nascitur. Ex
postulat autē
cū Aristaneto,
q. ad conuiuium uocatus
nō fuerit,
Propositio*

terleris, idē quum uicinus essem. Promde tua causa magis disruciōr, qui quidē te tam ingratum praeberis. Nam ipse felicitatem nequaquam in hoc statu tuo, si quis mihi impartiat, uel suam syluestrem, uel leporem: uel placētam: quae mihi affatim contingunt apud alios, qui officia norunt. Quandoquidem etiam hodie quū apud discipulum Pammenem cenare mihi licuerit, opiparā (ut uocant) cenam, non annui tamen uehementer obsecrantī, tibi scilicet de mense ego me metipsum referuans. At tu nobis praeteritis, alios accipis conuiuio. Idē meritō facis, neq; enim ullo modo potes quid sit rectius dignoscere, nec apprehendere suam illam phantasiā habes. Ceterum haud sum nescius, unde mihi ista sine profecta: nepe ab egregijs istis philosophis tuis Zenothemide ac Labyrintho. Quibus equidem (absit inuidia dicto) uel unico syllogismo mihi uideor os protinus obturare posse. Alioqui respōdeat istorum aliquis quid sit philosophia, aut haec quae inter elemēta traduntur: quid habitio differat ab habitu, ut ne quid interim de perplexis illis rogationibus proponam; quid sit syllogismus cornutus: quid acrualis, quid metens. Verum tu quidem istis fruaris licet. Nam ego qui solum in bonis ducam quod sit honestum, facile rulero cōtumeliā. Atqui ne possis post hac ad istam excusationem confugere, ut dicas te mei oblitum fuisse: nimirum in tanto rerū strepitu, tantisq; occupationibus: bis te hodie sum allocutus, primum mane domi tuae: deinde rursum in Castoris ac Pollucis templo rem diuinam facientem. Ac his quidem de rebus haec responderim. Quod si tibi uideor cenae gratia succensere, quid Oeneo acciderit cogito. Videbis nimirum ipsam etiam Dianam indignantem, quod ille se solam non adhibuerit ad sacrificium, cum reliquos deos omneis acciperet conuiuio. Nam hac de re sic alicubi meminit Homerus:

Ab exemplis
deorum.

Seu quia non norat, seu non succurrerat illi:

Acrius est offensa tamen.

Item Euripides:

Calydon quidem haec Pelopeij regio soli:

Qua parte saeuum spectat aduersa fretum

Agros habens, tum diuites, tum fertiles.

Rursum Sophocles:

Inmanis apri trisse monstrum, in Oenei

Immisit agros gnata Latonae dea

Docta eminus missis ferire spiculis.

Hæc tibi ē plurimis pauca citati, ut intelligeres, tūiūmodi praeterito uiro Diphilum ad cenam adhibeas, cui & ipsi filium cōmiseris tuum. Idē rectē. Est enim iucundus adolescenti, & ita cum eo uiuit, ut placeat, atq; obsequatur: adeo nimirum mihi turpe dictu fuerat, addidissem & aliud quiddam. Quod quidē tu si libebit, ē Zopyro eius paedagogo uerum esse cognoscēs. Verū non cōuenit obturbare in nuptijs, neq; accusare quenquam: praesertim criminibus usq; adeo foedis ac pudendis. Tamen si Diphilus dignus in quem facerem, quippe qui duos iam discipulos à me retraxerit: ego tamen ipsius philosophiae causa reticebo. Porro famulo huic mandauī, uti si quam partem dare uelles, uel apri, uel cerui, uel placentae, mihi deportandam, ut isthoc pacto te mihi de cena purgares, ne reciperet, ne ad hoc ipsum à nobis missus fuisse uideatur. Hæc amice quum lege rētur, sudor interim utiq; mihi manabat pra pudore, simulq; illud quod uulgo dici solitum est, optabam, ut terra mihi dehisceret: quū uiderem eos qui praesentes aderant ad singulas epistolae partes inter se ridentes, potissimum autem hos, qui nouerant Etæmoclem uirum canum, tantūmq; seueritatis pra se ferentem. Admirabatur igitur, quod eiusmodi uir esset, hæcenus fugisse sese, barba uidelicet ac uultus austeritate deceptos. Ceterum Aristæneris mihi quidem haud uidebatur hominem contemptu negligentiae praeteriisse, uerum quod despet-

desperasset, si fuisset inuitatus, unquam adduci posse, ut annueret, utq; ad eiusmodi res se morigerum præberet, eoq; ne tentandum quidem esse putasse. Ergo posteaquam puer iam legere desisset, uniuersum conuiuium in Diphilum ac Zenonem torquebant oculos, quod hi iam metu trepidi sederent, ac pallidi, ipsaq; uultus inconstantia ac perplexitate crimen agnoscentes, ab Eremocle intentum. Porro Aristænetus quanq; esset sanè perturbatus, uehementerq; consternatus animo, tamen nos iubeat bibere, conans nimirum id quod euenerat commodè uertere, subridens interim, ac puerum redire iussit, respondens, ea sibi curæ fore. Paulò autem post surgens & Zeno clanculum sese abduxit è conuiuio, submonitus à pædago, ut discederet, innuente, idq; tanquam patris iussu. Ibi uero Cleodemus, qui iam dudum occasionem quærirabat (Nam gestiebat omnino cum Stoicis conflictari, uerum dirumpebatur, quod non reperiret causam ad id satis idoneam) tum igitur, ansam præbente epistola: Huiusmodi, inquit, facit egregius ille Chrysippus & Zenon ille mirabilis, neq; non Cleanthes, uerbula misera, neq; quicquam præter rogatiunculas, & umbras duntaxat philosophorum. Cæterum Eremocles sunt pleriq; omnes. Videtis quàm & ipsæ epistolæ graues sint ac seniles. Postremo Aristænetus hic Oeneus est, Eremocles Diana, Dii boni, quàm benè auspicata omnia, quamq; congrua celebrandæ festiuitati. Ita per Iouem, inquit Hermon, suprâ hûc accumbens: inaudierat autem, ut opinor, aprum quendam Aristæneto paratum, ut in cōuiuio proponeretur, eoq; putabat nō intempestiuè factâ mentionem apri illius Calydonij: per lares Aristænete, fac quàm primum sacri partem mittas, ne senex interim ille fame pereat, tanquam Meleager tabefactus. Tamen si nihil queat acerbum accidere, quandoquidem Chrysippus hæc indifferentia censet esse. Itane uos Chrysippum nominatis inquit Zenothemis, erigens sese, maximaq; uoce intonans: An ex uno homine, qui non legitime philosophiam exerceat, nempe præstigiatore isto Eremocle, Cleantem ac Zenonem metimini, uiros sapientes? At qui tandem estis ipsi uos, qui hæc dicitis: an non tu Hermon Castoris & Pollucis cæsariem, quam habebant auream, circūtondisti? Cuius quidem facti poenam dabis carnifici traditus. Tu porro Cleodeme, nōne Sotrati discipuli tui uxore stuprasti? Nōne in adulterio eo deprehensus nefandissima passus es? An non igitur silebitis, cum huiusmodi dedecorū uobis sitis conscij? Atqui non sum meæ ipsius uxoris leno, Cleodemus inquit, quemadmodū tu, neq; discipuli diuersantis apud me uiaticū sustuli, quod is deposuerat, eoq; facto rapuisse me per Palladem deierans abnegauit, neq; quaternis drachmis fornero, neq; discipulos obtorto collo in uincula duco, nisi in tempore mercedem persoluerint. Verū illud, inquit Zenothemis, haud quaquam possis inficias ire, te Critoni uenenū quo patrem necaret ministrasse. Atq; interea fortè bibebat, quicquid autem eratin calice reliquū (erat autem fermè semiplenus) in duos illos profundebar. Porro conspersus est pariter & Ion, idq; præmij tulit, quod illis uicinus accumberet, alioquin eo malo non indignus. Hermon igitur demisso uertice merū è capite abstergebat, eos interim qui præsentem erant attestans, quod id genus cōtumelijs esset affectus. Cleodemus autem cum non haberet calicem, inuadens primum conspuebat Zenothemidi: deinde læua cōprehensum à barba, plagā in tempus erat illisurus, ac senē fortasse necasset, ni Aristænetus dextram sublatam retinuisset. Is mox transcurso Zenothemide inter utrunq; medius assedit, ut eo uelut muro dirempti, pacem inter ipsos agerent. Hæc igitur dū gerebantur Philon,

*Contentio
pugna philo-
sophorum.*

*Quomodo et
quatenus phi-
losophandū
sit, digressio.*

erudi-

*Redit ad res
et collatione
amplificat.*

eruditionem à recta ratione bonisq; institutis abducere istos, qui solos libros spectarent, quicq; sollicitudine curaq; quam illi adferrent, perpetuo tenerentur. Quandoquidem quū ibi tam multi præsentes essent philosophi, ne casu quidē ullum erat cernere à peccando immunem. Verum alij faciebant turpia, alij dicebant turpiora. Neq; enim iam poteram eorum quæ fiebant culpam, uino auctori imputare: mecum reputans, cuiusmodi essent, quæ Epicrmocles, neq; cibo neq; potu etiam dum gustato, scripserat. Ita rerum uices præposteræ atq; inuersæ uidebantur, siquidem uidisses idiotas illos summa cum modestia conuiuium agitantēs, neq; uino petulantes, neq; indecore sese gerentes. At ridebant duntaxat & iam damnabant eos opinor, quos dudū suspexerant, ex habitu iudicātes eos alicuius esse precij. Contra sapientes illi, & in libidinem ferebātur, & conuicia certabant, & supra modum sese potu cibisq; explebant: postremo uociferabantur, & ad manus usq; conferendas rapiebantur. Cæterū admirandus ille Alcidas, etiam meiebat sub oculis omnium, nihil reueritus foeminas. Ac mihi quidem, si quis hæc quæ in eo cōuiuiō gerebantur, rectissime uoluisset conferre, si millima uidebantur ijs, quæ de Eride dea poetæ fabulantur: nempe hanc, quod non esset ad Pelei nuptias aduocata, malum in medium conuiuium abiecit, ex quo ram ingens apud Troiam bellum fuerit ortū. Itidem Epicrmocles mihi uisus est epistola illa, quasi malo quopiam in medium proiecta, non minus malorum, quam Ilias habebat, excitasse. Neq; enim finem contentionis faciebant Zenothemis ac Cleodemus: quanquam medius inter utrumq; intercesserat Aristænetus. Age, inquit Cleodemus, in præsentiarum quidem sat est, si literas nescire conuincamini: sed crastino die uos ulciscar, quibus cōueniet modis. Respondi mihi Zenothemi, uel tu, uel elegantissimus iste Diphilus: qua tandem gratia pecuniæ possessionem inter indifferentia ponendam esse censes: cum ex omnibus nil aliud spectetis, quam ut ipsi quā plurimum pecuniæ possideatis? Atq; ob id causæ, semper apud diuites heretis, forneratis atq; usuris incumbitis, neq; non mercede docetis. Rursum cur uoluptatem detestemini, atq; hac de causa Epicrmoeos in ius uocetis: cum ipsi uoluptatis gratia, turpissima tum facitis, tum patimini: indignè ferentes, si quis uos non uocarit ad coenam, rursus si uocemini, non sat est tantum uorare ut cibo turgeatis, nisi & famulis tantum donetis. Atq; hæc cum diceret, pariter & lintheum reuellere conatus est, quod Zenothemidis puer tenebat, omni carnum genere refertum: planeq; futurum erat, ut apertum illud ac solum medium in solum abjiceret, nisi quia puer non mittebat è manibus gnauiter aduersus trahentem retinens. Hic Hermon: Euge Cleodeme, respondeant qua gratia damnet uoluptatem, cum ipsi supra ceteros omnēs studeant uoluptati? Quin magis, inquit Zenothemis, tu Cleodeme, responde to, quam obrem diuitias inter indifferentia numeres. Imò tu potius. Atque hunc ad modum diutius est altercatum, donec Ion capite tandem in apertū prolato: Desistite, inquit, Ego, si libet, sermonum argumenta proponam in medium, conuiuiō nuptijsq; digna. Vos porro citra contentionem uicissim, & dicite & auscultate: quemadmodum & apud Platonem nostrum, alternis dicendi uicibus res ut plurimum agitur. Id dictū probabant, cum omnes qui aderant, tum imprimis Aristænetus atq; Eucritus, nimirum in spem erecti, fore ut eo pacto ab odiosis illis contentionibus discedi posset. Et Aristænetus priorem in locum sese recepit, tam partem esse pacem ratus. Iamq; nobis inferebatur ea conuiuij pars, absolutā coenam uocant, singulæ singulis aues, carnes aprugnæ, pulpa leporina, piscis Tagenicus, placentæ: breuiter illa, quæcunq; liberum est, seu uelis in alium condere, seu domum alportare malis. Apponebatur igitur non sua cuiq; quadrula, uerum Aristæneto atq; Eucrito, eadem in parte mensæ, una ambobus communis, ita ut de sua utriq; parte quæ se spectaret, esset edendum, aut tollendum. Deinde altera Zenothemidi Stoico, & Hermoni Epicræo, &

his

his item inter ipsos communis. Deinceps Cleodemus atque Ion. Post hos sponso ac mihi. Porro Diphilo duorum pars appositae, propterea quod Zeno iam discesserat. Hæc facito Philon, uti memoria teneas. Nam paulo post, ad intellectum narrationis erunt usui. PHIL. Meminero sanè. LVC. Tum Ion, primus igitur exordiar inquit, siquidem uidetur. Deinde ubi paulisper interfiluisse: Conueniebat, inquit, fortassis, ut apud eiusmodi uiros de ideis, atque incorporeis substantiis, de animi immortalitate sermo haberetur, uerum ne mihi contradicant illi qui diuersam philosophiæ sectam sequuntur, de nuptiis dicam, ea quæ congruunt. Atque illud quidem optimum fuerat futurum, si nuptiis opus non haberemus, sed Platonis ac Socratis dogma secuti, à fornicarum commercio nos penitus abdicaremus. Etenim qui ita fecissent, illi demum ad absolutam illam uirtutem pertingere potuissent. Quod si uiris omnino ducendæ sint uxores, ut eas iuxta Platoniam sententiam inter se communes habeant, uidelicet quo zelotypia uicemus. Hæc quum essent risu excepta, ut quæ nimis intempestiuè dicerentur, cum Dionysodorus: Non tu desines, inquit, barbarica ista nobis occinere? Nam ubi zelotypia istam reperias, aut apud quem? At tu etiam hiscere audes, inquit, sterquilinum? Ad hæc Dionysodorus, opinor, iam erat conuicia, quæ conueniebat, regeurus, uerum grammaticus Istitæus uir optimus ille: Desinite inquit, Ego uobis epithalamion recitabo, simulque coepit legere. Erant autem Elegiaci uersus hi, si satis memini:

Nuper Aristæneti in ædibus unica summo
Nurrita est studio diua Cleanthis hera.
Virginibus cunctis reliquis præstantior una
Vel potior Phœbe, uel potior Venere:
Salve & tu iuuenum ualidissime sponse ualentum,
Nereo prior, ac fortior Aeacida.
At rursum uobis hoc carmen sæpius olim,
Commune ambobus coniugiale canam.

Hæc ita ut est consentaneum, risus est consecutus. Reliquum erat, ut cibi tollerentur. Iamque tollebat Aristænetus, atque Eucritus ex his quæ sibi fuerant proposita suam uterque partem. Tum ego quæ mihi, & Chereas item quæ sibi erant proposita. Eundem ad modum Ion & Cleodemus. Porro Diphilus etiam Zenonis digressi partem tollere parabat: affirmans uni sibi ea fuisse proposita: atque hac de causa cum ministris dimicabat, ac uicissim inter sese trahebant manibus utrinque in auem infectis: non aliter quam Patrocli cadaver hinc atque illinc attrahere conantes. Postremo uicit ille, atque abstulit, plurimum interim risum præbens conuiuiis: maximè cum eam ob rem postea grauius stomacharetur: perinde quasi atroci affectus iniuria. Iam uero Zenothemis atque Hermon, qui pariter ut dictum est, ac cumbabant: alter superius, puta Zenothemis: alter infra hunc, reliqua quidem, quoniam æqualia fuerant appositae, citra pugnam sustulerant. Cæterum uis, quæ iacebat ad Hermonis partem, erat altera paulo pinguior: idque ita casu euenerat, opinor. Iamque suam uterque sublaturus erat, ibi Zenothemis (sed tu mihi nunc quàm maximè fac animum aduertas, iam enim ad ipsum negotii caput peruenimus) Zenothemis inquã, omissa ea quæ sese spectabat, eã quæ ante Hermonem iacebat, tollere est aggressus: quæ quidem (uti iam diximus) erat pinguiuscula. At ille contra nitens retinebat, haud sinens, ut ea in re potiores ferret. Inter hæc clamore coorto utrique in alterum irruentes ipsis ausibus facies mutuo cadebant: ac barbis inuicem prehensis auxilio aduocabant: hic quidem Cleodemum, puta Hermonem: ille uero, nempe Zenothemis, Alcide mantem ac Diphilum. At cæteri quidem ad partes accesserunt, partim huius, partim illius, præter unum Ionem, qui se se neutrum atque ancipitem seruabat. Cæterum illi inuicem conferti pugnabant, ac Zenothemis quidẽ scyphum è mensa sublatum, cum qui coram Aristæneto stabat, abiecit in Hermonem,

Attentio
emascuead
ea quæ sequi
tur.

Altera pagina,
atroci
paulo, super
riori.

Atque

Atq; hunc haud tetigit, aliò sed flexus aberrat.

Verum sponsi caput dissecuit, alto grauissimoq; uulnere. Itaq; mulierum coo-
ta uociferatio, quæ medium in prælium insiliebant: cum primis autem adulescē
tuli mater, cum iam sanguinem eius aspexisset; præterea & sponsa metu territa,
prosilijt. Inter hæc Alcidas strenuum uirum præstitit, cum Zenothemidi
ferret opē, & illiso suo baculo, Cleodemi quidem caluariam, Hermonis uero ma-
xillam comminuit: ad hæc è famulis aliquot opitulari parantes, uulnerauit.
Quanquam illi nihil his rebus territi cesserunt. Verum Cleodemus intentato
digito Zenothemidi oculum effodit: tum ad morus nares mordicus auulsit.
Porro Hermon Diphilum Zenothemidi suppetias ferre conatum, è sponda in
terram præcipitem dedit. Sauciatus est & Istiazus grammaticus, dum interuen-
tu suo eos studet dirimere: calice uidelicet in dentes illius illiso, idq; à Cleode-
mo, cum hunc Diphilum esse credidisset, non Istiazum. Iacebat igitur miser ille,
iuxta suum ipsius Homerum, Sanguinem ab ore uomens. Præterea tumultus
atq; lachrymarum plena undiq; erant omnia: dum & mulieres eiularent Chæ-
rez sponso circumfusæ, dumq; alij has student compescere, Porro maxima malo-
rum omnium pars erat Alcidas, postea quàm semel ad suum redisset ingent-
um, feriens, quicumq; fortè in ipsum incidisset. Neq; uero pauci in eo prælio ce-
cidissent, scito, ni baculum is fregisset. Ego porro iuxta parietem erectus assi-
stens, spectabam omnia, neq; me ei negotio admiscebam, nimirum Istiazi iam do-
ctus exemplo: quàm esset periculosum eiusmodi conflictus uelle dirimere. La-
pithas itaq; Contaurosq; uidisses, evertimēsas, effundi sanguinem, proijci scy-
phos. Demum Alcidas subuersa lucerna, magnas induxit tenebras. Jamq;
res, ut est coniectu facile, atrocior etiam multo esse coepit, præsertim cum haud
esset procliue, luminis copiam alicunde recuperare, sed multa interim ac sæua
parrata sunt in tenebris. Post ubi accederet, nescio quis lucernam tandem ad-
portans, Alcidas quidem repertus est tibiaz uestem sustollens, uicq; cum il-
la congregi pugnans. Dionysodorus autem in alio quodam ridiculo facinore
deprehensus est. Nam ut surrexerat, scyphus è sinu illius elapsus in solum deci-
dit: postea excusans, aiebat, Ionem in tumultu calicem sublatum sibi tradidisse, ne
periret. Id ita factum, Ion admodum sollicitè quasi patronum agens assenerabat.
His rebus dimissum est conuiuium à lachrymis denuo in ridiculum exitum co-
uersum, idq; Alcidasantis, Dionysodori, atq; Ionis gratia. Porro qui erant sau-
ci, sublatis sarcinæ ritu, foras deportabantur miseris affectu modis, maxime se-
nex ille Zenothemis, pariter tum oculo tum nares mutilatus, enecari se præ cru-
ciatu clamitans: adeo ut Hermon, quanquam ne ipse quidem expers malorum,
nam huic duo dentes fuerant excussi, palam attestaretur: Memineris inquam,
ô Zenothemis, ne posthac dolorem in medijs habendum ducas. At sponsus iam
uulnere à Dionico curato, domum reuectus est fascijs reuincto capite, eidē im-
positus uehiculo, quo sponsam fuerat abducturus. Atq; ita miser ille nuptias a-
cerbas celebrarat. Deinde & alij item Dionicus pro sua uirili remedium adhi-
buerat. Postremo postquam iam dormierāt, asportati sunt, pleriq; medijs in uis-
uomētes. Cæterum Alcidas inibi remanebat. Neq; enim ualebant hominem
extrudere, posteaquam semel sese in spondā abiecerat, atq; ibi transuersus accu-
buisset: Hic erat, ô bone Philon, eius exitus conuiuij, de quo rectissime illud di-
ci possit, quod in fine Tragediarum nonnunquam accinitur:

*Epilogus
chria Euripi-
dis honestatis*

Sunt fortunæ uarij casus.

Plurima quæ haud speraueris unquam

Ea conficiunt numina diuū.

Rursum quæ certò speraris,

Ea frustratò non contingunt.

Siqui-

Siquidem & hæc planè præter expectationem atq; inopinatè exierunt, Præterea & illud iam didici, non esse tutum, cui non sit opus, cum eiusmodi philosphis agitare conuiuium.

DE SYRIA DEA.

IACOBO MICYLLO INTERPRÈTE.

ARGVMENTVM.

Argvmentum operis ipse titulus indicat. Describit enim Syria deæ & templum, & sacra, & effigiem quoq;. Facto narrationis initio à collatione reliquorum templorum, sacrorumq;, quæ in Syria sunt. Ac primum quidem in genere commendat templum deæ huius, à sanctitate, miraculis, & opulencia. Deinde speciatim commemorat, & de origine eius, quando uidelicet, & à quibus conditum tradatur, & quænam ipsa Dea esse, à plerisq; putetur. Post hæc de æde templi, à quibus ea extructa fuerit, quæ eius forma, qui situs sit. Item de signis ac statuis, quæ tum intra ædem, tum extra uisuntur. Postremo autem & de sacerdotibus deæ, de lacu & piscibus sacris, ad quos simulacra deorum, ueluti per pompam quandã, uisendi causâ quotannis exeunt. Præterea & de panegyricis conuentibus, quæ ibi celebrentur, de Gallis & eorum ceremonijs, deq; sacrificandi ritu ac legibus, insertis suo loco & Antiochiæ & Combabi historijs, quorum alter Stratonice nouercam amauit: alter, ob euitandam eiusdem rei suspitionem, sibi ipsi uirilia præcidit. Atq; in his nonnulla, ut uidelicet illa de arca Noë (quem Lucianus, ut cæteri Græci quoq;, Deucalionem hic uocat.) de Gallorum & sacerdotum purificatione, de uetito porcorum esu, & id genus alia ita traduntur, ut propemodum credi possit ex Iudeorum obseruationibus ac sacris pleraq; illa transsumpta, sed tempore postea usq; adulterata ac deprauata fuisse. Siue hoc populorum uicinitate atq; commercio factum demus, siue Barbari isti ad eorum exempla, quæ à Iudeis tunc, cum in Assyria captiui erant, uidebant fieri, suos quoq; ritus conformarunt. Assyriorum enim & hæc ciuitas fuit, in quam prodigiosa deaculta est, ea parte, quæ Celsyria, Plinio dicitur, condita. Cuius nomen Stephanus quidem Hieram, hoc est, sacram absolutè, Strabo autem & Plinius iuncta uoce Hierapolim uocant, quod hic Lucianus, Iomica dialecto, quæ per totã hanc descriptionem utitur, in polim Hieram, hoc est, ciuitatem sacram per Tmesim diuisit. Eandem autem & Bamychem iidem, & Edessam, quod posterius nomen Strabo addit, et à Syris ipsis Magog, ut Plinius habet, appellari tradunt, ipsamq; deam, quam Lucianus simpliciter Syriã uocat, proprio nomine Atergatim, & à Græcis Derceto quoq; nominari scribunt. Ceterum de Atergatide, non alienū opinor, fuerit etiam illa huc apponere, quæ apud Athenæum leguntur, quãdo & ipsa ad uberiorem intellectum eorum, quæ hic à Luciano dicuntur, nõ nihil facere uidentur. Verborum eorũ sententia hæc est: Antipater Tarsensis, inquit, prof. stoicæ Stoicus, libro τριτοῦ δ' εὐδοκίου νομίας, hoc est, de religione, quarto, dici à quibusdam tradit, quod Gaia Syrorum regina, ita gula dedita fuerit, ut per præconem dixerit, ne quis piscem aliquem absq; Gatide comederet. Perignoranti igitur plerosq; Atergatim ipsam uocare, atq; à piscibus abstinere. Mnasias autem in secundo de Asia ita ait: Mihi quidẽ Atergatis uidetur regina adeo intolerabilis fuisse, ac multa duriter populis suis imperasse. Ita ut lege quoq; cauerit illis, ne quem piscem ederent, sed ad ipsam afferrent, eo quod hoc cibi genere delectaretur. Atq; inde etiam in sacrificijs solenne hoc mansisse, ut quoties deam præcarentur, pisces illi argenteos aut aureos offerrent, Sacerdotes uero etiam tota die ueros deæ pisces in mensa paratos ac costos apponere, elixos pariter & assatos, quos ipsi postea sacerdotes dea absument. Ac paulo post idẽ addit: Atergatis autem, quemadmodum Xanthus ille Lydus tradit, à Mopso quodam Lydo capte, unã cum filio Ichibye in lacu Ascalone contumeliã caussa, submersa, & à piscibus deuorata est. Hæc Athenæus libro 5. Præterea neq; illud omitendum uidetur, quod Edessam tradit Voluterranus, eam esse urbem, in quam Thobias olim filium suum, ad Gabelum quandam, apud quem pecuniam deposuerat, misit. Quod, si uerè ab illo traditur, eademq; Edessa & Hieropolis dicitur, ut Straboni placet, manifestum ex eo iam apparet, & Iudeos ibi captiuos uixisse, & illorum obseruationum uestigia quoq; quodam eodem loco habuisse. Sed hæc in mediorelinquamus.

Proemium ab
occasione loci.

St in Syria ciuitas, non longè ab Euphrate flumine, uocatur aut Sacra, et est quoque sacra Iunonis Assyria: ceterum nomen hoc, uidetur mihi non statim ab initio urbi, cum condita est, impositum fuisse, sed antiquitus quidem aliud fuisse, postea uero, cum sacra ibi magna subinde peragerentur, in hoc cognomen euasisse. De hac igitur ciuitate uenio dicturus, quæcunque uidelicet in ipsa sunt. Dicam autem & leges, quibus in sacris utuntur, & solennes conuentus, quos celebrant, & sacrificia quæ peragunt. Dicam autem & quæcunque de illis traduntur, qui templum hoc consecrarunt, & de æde ipsa, quo pacto condita fuerit. Scribo autem Assyrius ipse existens, & eorum quæ narro, alia quidē ipse coram uidi, alia uero à sacerdotibus edoctus sum. Quæcunque igitur antiquiora me sunt, ab ijs narrationem incipiam. Primi itaque hominum, quos nos scimus, Aegyptij dicuntur & deorum noticiam percepisse, & templa constituisse, lucosque & conuentus solemnes ædificasse. Primi autem & nomina sacra intellexerunt, & sermones sacros docuerunt. Deinde uero, non multo tempore post, ab Aegyptijs Assyrij doctrinam de dijs acceperunt, & sacra templaque exerunt, in quibus & simulachra posuerunt, & statuas dedicarunt. Antiquitus autem etiam apud Aegyptios absque simulacris & statuīs templa erant. Et sunt in Syria quoque templa, non multo Aegyptijs ætate posteriora, quorum ego plurima ipse uidi, Herculis utique æque uum est, illud uidelicet quod Tyri est: non huius Herculis, quem Græci carminibus celebrant: sed quem ego dico multo uetustior est, & Tyrius heros. Est autem & aliud templum in Phœnicia, magnum, quod Sidonij celebrant, Astartæ ut quidem ipsi dicunt. Astartem autem ego puto Lunam esse. Ceterum ut mihi ex sacerdotibus quidam narrauit, Europæ illud est, Cadmi sororis. Hanc autem fuisse ferunt Agenoris regis filiam, & postquam amplius non comparuit, Phœnices ipsam templo honorarunt, & sermonem de ea sacrum euulgarunt, quod uidelicet pulchra cū esset, Iupiter amore eius captus fuerit, & mutata in tauri formam, rapuerit eā, & in Cretam inde abiens deportarit. Atque hæc quidem etiā à cæteris Phœnicibus audiri, & nomisma quoque, quo Sidonij utuntur, Europam habet insidentem tauri, Ioui uidelicet. Ceterum ipsam ædem non omnes confitentur Europæ esse. Habent autem & aliud templum Phœnices, non Assyrium, sed Aegyptium, quod ex Heliopoli in Phœniciam peruenit, quod ego quidem ipse non uidi, sed tamē

Propositio.

Narratio per
collationem.

Hercules Ty-
rius.

Astarte.

Vetus Byblia

magnum etiam hoc, & peruetustum est. Porro & Byblii uidi, templum magnū, Veneris Byblia cognomento, in quo & ritus quosdam in Adonidem peragunt. Cognoui autem & ipse ritus eos. Dicunt igitur factum illud, quo ab apro per-
cussus Adonis fuit, in sua terra contigisse, & in memoriā rei, uerberantur annis singulis, & lamentantur, & ritus solemnes peragunt. Ac ipsis magni adeo hæc ritus per totam regionem indicuntur. Postquam autem iam uerberandi, ac deplorandi finis factus est, principio quidem inferias Adonidi peragunt, perinde ac mortuo tum existenti, postea autem, sequenti die, & uiuere ipsum dictitant, & in ærem sursum mittunt, & capita detondent, quemadmodum Aegyptij, quando apud ipsos Apis mortuus est. Ex mulieribus autem, quæcunque tonderi non uolunt, talem poenam exoluunt. Vnum quidem diem, ad quæstum corpore faciendum, prostant. Forum autem illud solum peregrinis exhibetur, & quod inde mercedis auferunt, hoc Veneri in sacrificium datur. Sunt autem ex Byblijs nonnulli, qui dicunt, apud sese humatum esse Osyrim: Aegyptium, lucosque & ritus hosce non Adonidi, sed Osyridi omnes fieri. Dicam autem & unde fidem eius rei sibi faciant. Caput unoquoque anno ex Aegypto Byblum defertur, septem diebus, quantum spacij ex illa in hanc est, enatans. Ac uenti ipsum ferunt diuina quadam remigatione. Vertitur autem nusquam alio, sed solum Byblum perfertur

perfertur, & est in summa, mirum quiddam. Et hoc quouis anno fit, quemadmodum & me presente tum Bybli, factum est, & caput ipsum spectavi è baptyro effigiatum. Est autem & aliud miraculosum in terra Bybliorū, Fluvius quidam ex Libano monte, in mare deferitur, fluuius nomen est Adonis. Hic quotannis cruore inficitur, & colorem amittit, & in mare exiens, ipsum quoque pelagus magna ex parte purpureum efficit, Byblijsq; lugendi tempus indicat. Fabulantur autem quod illis tum diebus Adonis per Libanum saucietur, & cruor illius in aquam delatus, fluminis colorem mutet, eidemq; nomen præbeat. Atque hæc quidem vulgo dicuntur. Cæterum mihi uir quidam Byblius, qui uera dicere uisus est, aliam quandam huius rei causam narrauit. Dicebat autem hoc pacto: Fluvius hic Adonis, o hospes, per Libanum deferitur. Libanus autem ipse terram habet admodum rubeam. Venti igitur uehementiores illis tum diebus exorientes, terram in fluuium deferunt, quæ tum maximè minio similis est, ea postea illum cruentum uideri facit. Atq; ita rei huiusce causa, haud quaquam cruor est, uri ferunt, sed terra. Ac Byblius quidem tantum narrabat. Quod si autem uera ista dixit, mihi quidem uidetur, diuinus adeo etiam uenti, iste tum ortus incidere. Cæterum ascendi & in Lybanum ex Bybli, itinere unius diei, cum audissem ibi antiquum templum Veneris esse, quod Cinyras dedicasset. Ac uidi sanè templum, eratq; peruetustum. Atque hæc quidem in Syria sunt templa antiqua, & magna. Quæ cum multa adeo sint, nullum tamen, quantum mihi uidetur, maius eo est, quod in Sacra ciuitate habetur. neque etiam ædes alia sanctior, aut terra magis sacra uispiam est. Sunt autem & opera in eo preciosa, & donaria antiqua, & miraculosa multa, & statuarum religiosarum, & dijs quoque ex ipsis manifestam adeo sui significationem dantes, siquidem & sudorem ipsis emittunt statuarum, & mouentur, & oracula edunt. Et clamor sæpenumero in æde coortus est, cum templum iam clauitum esset, multiq; audierunt. Iam uero & diuitijs inter ea, quæ quidem ipse uidi, primum atq; præcipuum est. Nam multæ afferuntur ipsis opes. tum ex Arabia, tum à Phœnicibus & Babylonijs, & aliarum item ex Cappadocia, & quæcunque Cilices afferunt, & quæcunque Assyrij. Vidi autem ego, etiam ea quæ secreto in æde posita sunt, uestes uidelicet multas, & alia, quæcunque argento, aut auro seorsim deputata sunt. Nam festa quidem, & solemnes conuentus haud ullis alijs hominibus æquè multum peraguntur. Porro inquirenti mihi de annis, quàm diu templum hoc durasset, & de dea, quam nam ipsi eam esse putarent, multi sermones ferebantur, quorum alij sacri tradebantur, alij aperti ac plantabant, alij contrà ualde fabulosi: rursum alij Barbari, alij cum Græcis consentientes, quos ego omnes quidem referam, haud quaquam autem approbo. Complures igitur Deucalionem Scytham illum tradunt templum hoc consecrasset, eum puta Deucalionem, cuius temporibus aquarum diluuium fuit. Cæterum de Deucalione, inter Græcos sermonem, quem illi de eo referunt, audiui. Habet autem sermo ille hoc pacto: Hanc hominum generationem, quæ nunc est, ab initio haud quaquam fuisse, sed eam quæ tum fuit, totam interiisse. Hos autem homines, qui nunc sunt, secundi generis esse, eius, quod rursus à Deucalione in tantam multitudinem excreuit. De illis autem hominibus, huiusmodi quædam traduntur: Cum contumeliosi admodum essent, nefaria opera eos perpetrasset. Neque enim iusiurandum obseruasse, neque hospites recepisse, neque supplicum misertos esse. Ob quam rem maximam calamitatem ipsos mox consecutam esse. Statim enim & tellus multam aquam effudit, & imbres magni fuerunt, & flumina solito maiora decurrerunt, & mare quoque in multum ascendit, eo usque, dum omnia aquis inundarent, atque omnes perirent. Deucalion autem solus hominum relictus fuit, in secundam uidelicet

Adonis fluvium.

Hæcenus de ijs que in reliqua Syria sunt, iam per adaptationem ad id, quod Hieropoli fuit, accedit.

De ædificatore templi.

Deucalion, & de Diluuiio.

generationem, prudentiæ simul & pietatis gratia. Seruatus autem fuit hoc pacto: Arcam quandam magnam, quam ipse habebat, impositis in eam & liberis & uxore sua, conscendit. Cæterum cum ipse ingrederetur, uenerunt eodem & apri, & equi, & leonum genera, & serpentes, aliæque quæcunque tellure pascuntur, bina ex unoquoque genere, cuncta. Ille autem recepit ad se omnia, atque ea ipsum haud quaquam lædebant, sed magna inter eos, Ioue ita dispensante, concordia erat, unaque in arca omnes nauigabant, quamdiu aqua superabat. Atque hæc quidem de Deucalione, Græci tradunt. De ijs autem quæ mox consecuta sunt, fertur alius quidam sermo, ab ijs qui Sacram incolunt ciuitatē, magna certe admiratione dignus: quod in ipsorum uidelicet terra, hiatus quidam factus fuerit, ac totam illam aquam absorbuerit. Deucalion autem, ubi hæc ita facta sunt, & aras constituit, & ædem, supra hiatus illum, Iunoni sacram erexit. Ego uero etiam hiatus uidi, & est sub æde illa, admodum exiguus quidam. Vtrum autem antiquitus etiam maior fuerit, & nunc in tam paruum redactus sit, equidem nescio. Is utique quem ego uidi, paruus est: signum autē, quo fidem historiæ huic faciant, hoc peragunt: Bis unoquoque anno ex mari aqua in ædem deferretur. Ferunt autem illam non sacerdotes modo, sed tota Syria, & Arabia, & qui trans Euphratem incolunt, multi homines ad mare descendunt, atque omnes inde aquam afferunt. Ac primo quidem in æde effundunt illam, postea autem in hiatus defluit, recipitque lacus ille quamuis exiguus immensam uim aquæ. Atque hæc ita facientes, Deucalionem ritum ac legem templi istam instituisse ferunt, ad testandam cladis pariter & beneficii memoriam. Verustior igitur sermo de templi origine talis quidem fertur. Alij autem Semiramidem, Babyloniam illam, cuius multa passim opera per Asiam extant, etiam hanc sedem consecrasse putant, cæterum non Iunoni, sed matri suæ, cui nomen Derceto fuit. Dercetus autem imaginem in Phœnicia uidi, spectaculum planè peregrinum, altera quidem parte mulierem, altera uero, quantum à femoribus ad imos pedes protenditur, in piscis caudam desinentem. At hæc quæ in Sacra ciuitate est, tota mulier est. Porro argumenta quibus huic narrationi fidem faciunt, non ita clara habent. Pisces, rem sacram existimant, neque unquam pisces attingunt. Deinde & aues, alias quidem edunt, columbam autem solam non edunt, sed hæc sacra ipsis est. Et quod hæc ita fiunt, placet ipsis Dercetus & Semiramidis gratia fieri: alterum quidem, quod Derceto piscis formam habet: alterum autem, quod Semiramis ad postremum in columbam uersa est. At ego ipsam quidem ædem Semiramidis opus esse, fortassis permiserim, Dercetus autem sacram esse, haud quaquam credo, quando & apud Aegyptios nonnulli sunt, qui piscibus non uestuntur, idque in gratiam Dercetus minimè faciunt. Fertur autem & alius sermo sacer, quem ego à sapiente quodam uiro audiui: Quod uidelicet ipsa dea, Rheia sit, templum autem Attæ opus. Porro Attæ, genere quidem Lydus fuit, primus autem sacrorum ritus quibus Rheia coleretur, tradidit. Ac quibus Phryges, & Lydi, & Samothracæ in sacris utuntur, ea omnia ab Attæ acceperunt. Postquam enim ipsum castrauit Rheia, uitam quidem uilem agere desijt, formam autem foemineam assumpsit, uestemque muliebrem induit. Atque ita per omnem terram obambulans, & sacra peragebat passim, & quæ passus esset, narrabat, Rheaque celebrabat. Inter quæ & in Syriam uenit. Cæterum cum illi, qui trans Euphratē incolunt homines, neque ipsum, neque sacra eius reciperent, hoc in loco templum constituit. Ac multa signa ad sunt deæ, quæ ipsam Rheam uideri faciunt. Nam & leones ipsam ferunt, & tympanum habet, & coronam in capite turritam gestat, qualem & Lydi Rheam effigiant. Dicebat autem & de Gallis idem, qui in templo sunt, quod Galli Iunoni quidem haud quaquam, Rheæ autem castrari soleant, & Attæ imitentur. Cæterum hæc mihi cōuenientia quidem uidentur esse, uera autem non, quoniam de castratione aliam quoque audiui causam, multa hac fide digniorem.

Placent

II. Opinio.

Derceto.

III. Opinio.

Atten uocat,
quæ alij Atyn
tertia declin.

Placent uero mihi hæc, quæ de templo dicunt, in quibus cum Græcis consentiunt, deam quidem Iunonem putantes esse, ipsum autem opus Dionysij, eiusque ex Semele natus fuit. Nam & Dionysius in Syriam uenit, eo uidelicet itinere, quò in Aethiopiam est profectus. Et sunt multa in templo eius indicia, quæ ipsum autorem comprobant. Inter quæ & uestes Barbaræ, & lapilli Indici, & Elephantorum cornua, quæ ille ex Aethiopia tulit. Etiam Priapi stant in uestibulis, duo admodum magni, quæ tali Epigrammate inscripti sunt:

Hosposui Bacchus tibi Iuno nouerca Priapos.

Ac mihi quidem uel ista sufficiunt. Cæterum dicam & aliud, quo ritu uidelicet Dionysij sacra in æde peragant. Priapos Græci (quos Phallos ipsi dicunt) Dionysio erigunt, in quibus & tale quiddam portant, uiros pura exiguos ex ligno effigiatos, magna uirilia habentes. Vocantur autem Neurospasta hæc. Est igitur & hoc in templo illo. Nam ad dextram ædis partem, sedet exiguus uir ex ære factus, habens uirile magnum. Ac tantum de illo, quod ad conditores templi attinet, tradunt. Iam uero & de æde dicam, & de situ eius, quo pacto ædificata sit, & quisnam illam ædificauerit. Dicunt igitur ædem illam, quæ à principio fuit, haudquaquam eam esse quæ nunc est, sed antiquiorem illam quidem successu temporum collapsam esse, hanc autem quæ nunc est, Stratonices opus esse, uxoris regis Assyriorum. Videtur autem mihi Stratonice illa esse, quæ à priuigno amata fuit, cuius amorem medici industria deprehendit. Postquam enim ipsum ægritudo hæc inuaserat, dubius animi, propterea quòd illi malum hoc turpe uideretur, silentio rem premens, morbo decumbebat. Iacebat autem nullo quidem certo dolore affectus, ueruntamen & color eius omnino immutabatur, & corpus indies marcescebat. Medicus autem, ut ipsum aspexit, nullum manifestum morbi indicium præ se ferentem, amorem esse morbum cognouit. Amoris autem occultum multa indicia sunt: oculi uidelicet languentes, & uox, & color, & lachrymæ. Quæ omnia cum ille in hoc animaduertisset, huiusmodi quædam facit. Manu quidem dextera adolescentuli cor tenebat: eos uero, qui in domo erant, omnes intro in cubiculum, ubi ille decumbebat, uocabat. Ille igitur, cæteris quidem ingrediētibz omnibus, cum summa quiete iacebat: at ubi nouerca adueniebat, tum demum & colorem mutare, & sudorem emittere incipiebat, tremoreque corripiebatur, & ei cor subsultabat. Quæ cum ita fierent, manifesta amoris indicia medico præbebant. Ac ipsum hoc pacto sanitati restituit. Aduocato adolescentis patre, qui admodum tum filij causa sollicitus erat. Hic morbus inquit, haudquaquam morbus est, sed iniuria quædam. Nam ille quidem dolore ne utiquam premitur, sed amor ipsum, & uæcordia tenent. Expetit autem ea, quæ illi haudquaquam assequi licet. Vxorem enim meam amat, quam ego minimè dimissurus sum. Atque hac ille tum prudentia mentiebatur. Pater autem continuo precari coepit: Per prudentiam ego te tuam, perque ipsam medicinam obtestor, ne mihi perditum eas filiū. Non enim sua sponte hoc malo tenetur, sed morbus illi inuito hic accidit. Quare tu nequaquam æmulando uelis luctum toti regno conciliare: neue medicus cum sis, hanc homicidij notam inurere medicinæ. Atque hoc pacto ignarus ille, tamen precabatur. Alter autem respondens ei rursum: Nefaria, inquit, moliris, coniugem meam à me auferre querens, & homini medico uim faciens. Tu uero quo nam pacto ipse affectus esses, si quis uxoris tuæ desiderio teneretur, quando nunc ista à me postulas? Tunc ille ad hæc respondit: quòd neque ipse uxori unquam parsurus fuisset, neque filio salutem inuideret, etiam si nouercæ desiderio teneretur. Neque enim parem iacturam esse, uxorem, ac filium amittere. Quæ cum medicus audisset: Quid igitur me, inquit, obtestaris. Etenim tuæ ille uxoris desiderio tenetur. Et quæ ego tibi modo dicebam, omnia falsa fuere. Adducitur itaque hisce pater, ac filio quidem & uxorem relinquit, & regnum. Ipse uero in terram Babyloniam abiit, & ciuis

Quo nomine
imaguncula
uocatur apud
Græcos, quæ
fidiculis tra-
hetur uel saltat
uel alios mo-
tus refert.
De æde et en-
ius ædificati-
one.

Stratonice et
Antiochi am-
or erga illam
Medico nomi-
ne Heraclitro
to fuit, ut 7 de
Ier. lib. 5.
cap. 7.

*Redit ad in-
stitutum nar-
rationem.*

*Alia digressio de Comba-
bo, & amore
Stratonice,
& quo pacto
ille pudiciam
& innocentiam
suam rede-
merit.*

tatem supra Euphratem, cognominem ipsi, condidit, ubi & mortem postea obiit. Atque hoc quidem pacto tum Medicus amorem cognouit, & curauit. Stratonice uero hæc, cum adhuc priori marito cohabitaret, somnium tale uidit: Visa est ei Iuno, iubere ædem illam in Sacra ciuitate extruere sibi, & si minus pareret, multa malaque ipsi comminari. Illa uero, principio quidem nullam somni huius rationem habuit. Postea autem, ut ipsam grauis morbus corripuit, & uisionem exposuit, & Iunonem placare cepit, ædemque se illam condituram esse promisit. Ac statim ubi conualuit, maritus ipsam in Sacram ciuitatem misit, cum ipsa autem una & pecunias & exercitum magnum, partim ædificandi causa, partim etiam securitatis gratia. Vocato autem quopiam ex amicis, homine adoléscente, admodum formoso, cui nomen erat Combabo: Ego te, inquit, Combabe, utpote probum ex omnibus amicis diligo maximè, & cum ob prudentiam, tum ob beneuolentiam erga me tuam, quam & præstitisti, laudo in primis. In præsentia autem opus mihi est magna fide: quare te uolo cum uxore mea hinc profectum, & ædificiū absoluerem mihi, & sacra peragere, & exercitui præesse. Cæterum ubi reuersus fueris, magnis à nobis honoribus afficeris. Ad hæc igitur Combabus, statim precari cepit, multis obtestans regem, ne se mitteret, neque sibi crederet pecuniam, multo suis facultatibus maiorem: deinde & uxorem, & opus sacrum. Cæterum illud formidabat, ne quando progressu temporis, zelotypia erga Stratonicem ipsi pareretur, ut quam solus inde abducturus erat. Cæterum ubi illum haudquaquam permouit, supplicare iterum cepit, quo sibi spacium septem dierum permetteret, ac deinde, ubi ea perfecisset, quibus maximè opus haberet, ablegaret. Quod cum facile impetrasset, domum suam abiit, & procidens in terram, huiuscemodi quædam cum fletu eulauit: O me miserum, quo mihi hac fide? quo mihi autem uia ista, quæ nunc postremum aspiciam? Adolens equidem ego, & cum muliere formosa proficiscar? Hæc mihi magna uero calamitas erit, nisi omnem mali causam à me amoueam. Quare necesse est, magnum peragere me facinus, quod mihi metum omnem hunc subleuet ac curet. Hæc ita effatus, se ipsam inutilem ac mancum reddidit, amputatisque uirilibus, in angustum quoddam uasculum ea inclusit, myrrhâ pariter & melle, aliisque odoramentis additis. Deinde ubi & annulo, quem gestare solebat, obsignasset illud, uulnus curabat. Postea uero cum ipsi iam tempus uideretur, ut proficisceretur, ad regem ueniens, multis alijs præsentibus dat illi pariter & uasculum, & dicit in hunc modum: Hoc ego uasculum, Domine, inter preciosissima domi repositum habui, idque in primis amabam. Nunc autem, quando magnum adeo iter ingredior, apud te deponam. Tu uero fac, ut tutum ac custoditum mihi præstes. Nam hoc aut potius mihi est, eodemque precio cum anima ipsum æstimare. Ut postquam rediero, saluum & incolume iterum recipiam. Ille uero acceptum altero quoque annulo obsignauit, & quæstoribus asseruandum & custodiendum tradidit. Combabus igitur post illa securum iter peragebat. Cæterum cum iam ad Sacram ciuitatem uenissent, ædem statim cura extruxerunt, atque ipsis dum in opere sunt, anni tres elabuntur. Intra quos illa, quæ Combabus tantopere metuerat, euenire. Nam Stratonice, postquam ille multo iam tempore cum ea conuersaretur, amare illum cepit, mox etiam grauitè in illum ex amore insanijt. Et ferunt, qui Sacram ciuitatem incolunt, Iunonem eius rei causam extitisse. Ac Combabum quidem ut bonum uirum, haudquaquam latuisse, Stratonice autem ultam esse, eo quod non statim ac facile ædem illam promississet. Potest illa principio quidem modeste ac temperanter se gerebat, morbumque celabat, postea uero ubi malum illi hoc in maius, quam ut regi silentio posset, accreuit, manifestè adeo conficiebatur, flebatque cōtinuè, ac Combabum uocabat. Atque illi tum omnia Combabus erat. Postremo aut cum inopia consilij, nullum huiusmodi remedium inueniret, honestam atque idoneam compellendi illius usam quærere cepit.

cœpit. Proinde, cū alteri quidem ulli, amorem fateri abhorreret, ipsa autem ag-
 gredi illū coram uerecū dia prohiberetur, huiuscemodi quædam animo cogi-
 tare cœpit, ut postquam uidelicet uino se inebriasset, in colloquū cum illo ue-
 niret. Pariter autem cum uino ingrediente, & loquendi fiducia accedit, & non
 impetrasse, quod postularis, non ita magnus pudor est, sed eorū quæ aguntur, „
 singula in obliuionem retrō aheunt. Postquam igitur apud se ista constituerat, „
 faciebat quoq; & cū cœna peractā discessissent, ad ædes, in quibus Combabus „
 diuertebatur, ueniens, obtestabaturq; illū, & genua eius prehensabat, & amorē
 fatebatur. Ille autem orationem eius agrē ac difficulter admittebat, ipsumq; o-
 pus detrectabat, deniq; & ebrietatem illi exprobrabat. At uero cum illa nescio
 quod magnū malum in se ipsam facturā esse se minitaretur, adductus metu, totā
 illi rem manifestā fecit, & quicquid à se ipse passus esset, enarrauit, ipsumq;
 opus in lucem protulit. Videns igitur Stratonice, ea quæ nunquā futura puta-
 ret, à furore quidem illo in præsens ita destitit, amoris autē haudquaquam oblita
 est, sed per omnia conuersando illi, hanc quasi quandam consolationē amoris,
 cuius effectū consequi nequiuerat, quærebat. Est autē amor hic in Sacra ciuitate,
 & etiam nunc durat, ut Gallos quidem concupiscant mulieres, et uicissim Galli
 in mulieres depereant, neq; tamen quisquā zelotypia siue emulatiōe aliqua cō-
 moueatur, sed ipsis res hæc in primis sacra cēsetur. Porro hæc in Sacra ciuitate
 circa Stratoniceā ita gesta, regem haudquaquā latuere. Sed cōplures uenientes,
 accusabant illos, & quæ facta essent, cōmemorabant. Quocirca dolore accēsus
 ab opere, quanquam adhuc imperfecto, Combabū reuocauit. Alij autē sermonē
 quendam neutiquam uerum recensent, q; uidelicet Stratonice, postq; ea conse-
 qui, quæ expetuerat, nō potuisset, ipsa ad uirum scribens, Cōbabū ultro accusa-
 rit, tanq; qui ad stuprū ipsam sollicitasset. Et quod Græci de Sthenobœa dicūt,
 & de Phœdra Cretensi, hoc idem & Assyrii de Stratonice confitentur. Ego qui
 dē igitur neq; Sthenobœā credo, neq; Phœdrā talia perpetrasse, si modo Hyp-
 polyrum Phœdra uerē amauit, sed hæc in mediū, ita ut sunt, relinquamus. Cæte-
 rum ubi nuncius in Sacram ciuitatem peruenit, Cōhabus & causam reuocatio-
 nis agnouit, & animo fidente ad regē abiit: nā illi defensio domi relicta erat. Ac
 uenientē ipsum cōtinuō rex cōprehendi iussit, & in custodiā tenuit. Postea autē
 præsentibus amicis, qui tū quoq; unā adfuerant, quando Cōhabus emittebatur
 adductū illum in mediū, accusare cœpit, adulterij tumq; & intēperantiā uitę ob-
 secit. Admodum autē grauiter comotus, & fidem inuocabat, & amicitiam, di-
 cens, tripliciter Combabū iniuriā fecisse, ut qui & adulteriū commississet, & fi-
 dem fregisset, & in deam impius fuisset, in cuius opere huiuscemodi perpetras-
 set. Multi autē astantes, coarguebant ipsum, quod uidelicet manifestē uidissent,
 ipsos mutuo congregientes. Omnibus itaq; postremo uidebatur quā primū
 morte efficiendus esse Combabus, ut qui capitali aperegisset. Ille uero hactenus
 quidem stabat, nihil dicens. Postquam autem ad supplicium & cædem iam dū-
 cebatur, tum demum loqui cœpit, & depositum uasculum repoposcit, illud ad-
 dens, quod non contumeliæ, aut nuptiarum causa interficeret ipsum rex, sed
 quod ea, quæ abiens apud illum deposuisset, hoc pacto retinere cuperet. Ad
 hæc igitur rex, uocato quæstore, iussit afferre ea, quæ custodienda ei tradidisset.
 Ille ubi attulit, resignato Combabus sigillo, ea quæ inclusa fuerant, com-
 monstrauit, & quæ ipse passus esset, exposuit, atque ita dixit: Nimirum ista, o
 rex, ueritus ego, quando me primum ad hoc iter suscipiendum mittebzs, inui-
 tus ibam, ac postquam magna necessitate à te compulsus fui, talia peregi, utilia
 quidem domino, mihi uero non ita felicia ac bona. At uero talis cum sim, tamē
 contumeliæ in uirum coniugem accusor. Ille autem ad hæc stupefactus, am-
 plexatus pariter ipsum est, & dixit: O Combabe, cur magnum hoc malum per-
 petrasti? cur autem te ipsum indigno adeo facinore solus uirorum deformasti?

Non ita prorsum laudo hæc, 6 infelix, qui talia quidem sustinuisti, qualia utinam neque te pati, neque me aspicere unquam contigisset. Neque enim ista apologia mihi opus erat. Verumtamen quando deus quispiam hæc ita uoluit, principio quidē tibi ultio à nobis erit, mors uidelicet ipsorum sycophantarū: postea autem maxima dona tibi uenient, aurumque multum, & argentū immensum, & uestes Assyriæ, & equi regij. Accedes autem ad nos inuocatus, neque te quisquam à nostro conspectu prohibebit, ne si cum uxore quidem unā concumbam. Atque hæc quidem dixit pariter & fecit. Ac illi quidem continuo ad supplicium & cædem ducebantur, huic autem dona dabantur, amicitiaque hæc maxima conciliata fuit. Videbatur autem nullus assyriorum amplius Combabo, neque sapientia, neque felicitate similis esse. Postea uero cum postulasset, ut sibi liceret ædem, quantum eius reliquum erat, absoluere, imperfectam enim ipsam reliquerat, rursus mittebatur, ac ædem quidem ille absoluit, & reliquam ætatem sibi peregit. Dedit autem illi rex, uirtutis pariter & beneficentiæ causa, ut æreus in templo statueretur. Stat itaque premij & honoris causa in templo Combabus æreus, Hermoclis Rhodij opus, forma quidem mulieri similis, uestitum autem uirilem gerens. Feruntur autem & amici illius, ij qui maxime erga ipsum beneuolentia affecti fuere, in solatium eius, quod passus ille fuit, eiusdem affectionis societate ultro sibi elegisse. Nam & se ipsos castrant, & eandem cum illo uiuendi consuetudinem tenuerunt. Alij autem inter sermones sacros, de hoc facto ita tradunt dicentes. Quod Iuno, quum amaret Combabum, multis castrandi cupiditatem in mentem immiserit, ne uidelicet solus ille ob uirilitatem amissam lugeret. Ceterum consuetudo illa, postquam semel coepit, etiam nunc manet, & multi quotannis in templo hoc castrantur, & emasculantur, siue Combabum hoc pacto consolantes, siue etiam Iunoni gratificantes. Castrantur autem illi, uestitū uero uirilem amplius non habent, sed & muliebria indumenta gerunt, operamque mulierum perficiunt. Ceterum ut ego audiui, refertur & huius rei causa in Combabum. Nam illi etiam hoc accidisse traditur. Peregrina quædam mulier ad solenem cōuentum ueniens, cum uidisset & corpore formosum esse, & uestem præterea uirilem habere illum, magno eius amore capta est. Postea autem ubi cognouit eum iratum atque inutilem esse, sibi ipsi mortem consciiuit. Ob quæ Combabus moerore affectus, quod ea quæ ad Venerem pertinent, infeliciter illicederent, uestem muliebrem induit, ne qua mulier posthac eodem modo deciperetur. Et hæc causa est, cur Galli ueste muliebri utuntur. Ac de Combabo quidem, tantum mihi dictum sit. De Gallis autem iterum in sequentibus mentionem faciam, puta de castratione ipsorum, quo pacto execentur, et de sepultura, quali sepeliantur: præterea & cuius gratia in templum non ingrediuntur. Prius autem animus mihi est, & de positu ædis dicere, & de magnitudine, atque igitur dicam. Locus quidem ipse, in quo templum consecratum est, modicus quidam collis est. Iacet autem in media quasi ciuitate, cingiturque muro duplici, quorum alter quidem uetustus est, alter autem non ita multo ante nostram ætatem factus. Vestibula uero templi uersus Aquilonem uentum seorsim directæ sunt, altitudine centum propè passuum. In his & Priapi stant, quos Dionysius dedicauit, trecentorum etiam isti circiter passuum. In horum unum uir quispiam singulis annis bis ascendit, habitatque in summitate eius per tempus septem dierum. Ascensus autem istius causa, talis refertur: Complures quidem putant, quod in sublimi cum dijs sermone conferat, & toti Syriæ bona ab illis postulet. Nam illos ex propinquo preces facilius exaudire. Cæteris autem placet, etiam hæc Deucalionis gratia fieri, in memoriam eius calamitatis, quādo homines passim in montes, & in altissimas arborum ascenderunt, aquarum inundationē metuentes. Mihi quidem igitur etiam ista non satis uerisimilia uidentur. Existimo enim certē Dionysio ipsos etiam ista facere. Coniecturam autem inde capio, Phal-

Redit ad rē,
et de positu
ædis commen-
morato

De consensu
tribus Phallo-
rum.

Phallos (sive Priapos) quicumque Dionysio erigunt, in ipsis, etiam viros quosdam ligneos collocant, cuius id autem gratia, in praesentia non dicam. Viderur mihi itaque etiam hic, ad imitationem lignei illius viri ascendere. Porro ascensus iste in hunc modum illi fit. Cathena longa seipsum pariter & Priapum circumdat. Deinde ascendit in ligna quaedam ex ipso Priapo prominentia, spacio, quantum ad summum capiendum pedem sufficit. Ascendens autem pariter & cathenam utrinque attollit, hanc perinde ut auriga habenas, moderans. Quod si uero quispiam istud non uidet, uidit autem eos, qui palmas concendant, siue in Arabia, siue in Aegypto, siue alio aliquo loco, intelligit facile, quod dico. Ceterum postquam ad summum peruenit, aliam quandam cathenam, quam ipse secum habet, demittens, longam quidem illam, attrahit sursum, quaecunque libet, ligna uidelicet, & uestes, & uasa, ex quibus sedem componens, perinde ac nidum aliquem, in illa se collocat, manetque ad id tempus dierum, quod dixi. Multi autem uenientes, aurumque & argentum, quidam etiam aes afferunt, deinde ante illum appositis atque sibi relictis illis abeunt, unusquisque nomen suum edentes. Astans autem alius quidam, sursum renunciat. Ille igitur accepto nomine, preces pro unoquoque facit, precando autem pariter & aereum quoddam tintinabulum pulsatur, quod motum, grauitate atque asperum sonat. Dormit autem haudquaquam, nam si somnus ipsum capiat aliquando, Scorpium ascendens, excitat ipsum, atque indigne afficit. Et haec illi poena somni proposita est. Quae igitur de Scorpione tradunt, sacra quidem sunt, & dijs conuenientia: utrum autem uera sint, dicere non possum. Ceterum quantum mihi uidetur, non parum ad uigilantiam conducit & cadendi metus. Ac de consensoribus Priapi tantum dixisse satis est. Porro aedes ipsa ad solem quidem aspicit orientem. Forma autem & operetalis est, quales sunt, quas in Ionia aedes aedificant. Basis magna protenditur, altitudine duorum passuum, supra quam aedes posita est, ascensus autem in ipsam lapideus est, non ita longus, Verum ubi ascenderis, admirationem quidem & porticus ante aedem non paruam praebet, ianisque exornata aureis est. Intus autem ipsa aedes auro multo resplendet, & tectum totum aureum est. Odorem autem effragrat diuinum quendam, qualis fertur & terrae Arabiae esse. Ac tibi a longe ascendenti, auram aspirat admodum suauem, & si rursus inde abeas, haud quaquam cessat, sed & uestes tuae in longum usque eandem retinent, & tu in perpetuum quasi quandam memoriam eius tecum referes. Ceterum ipsa aedes intus simplex non est, sed & penetrat quoddam alterum intra se factum habet, in quod & ipsum ascensus modicus est. Foribus autem exornatum non est, sed ex aduerso totum patet. In magnam igitur aedem, omnibus ingredi licet, in penetrabile autem siue cellam illam solis sacerdotibus, neque uero neque ijs omnibus, sed illis tantum, qui diuini maxime sunt, quibusque omnis cura & studium, in templum impenditur. In hoc autem adyto simulachra deorum posita sunt. Iunonis uidelicet, & quem Iouem existentem, ipsi alio nescio quo nomine appellant: ambo aurei sunt, amboque sedentes finguntur. Sed Iunonem quidem leones portant, Iuppiter autem tauris insidet. Atque adeo & Iouis quidem simulachrum per omnia Iouis assimilatum est, & capite, & oculis, & sedendi habitu: neque ipsum alteri, ne si uelis quidem, assimilare potueris. Iuno autem si propius contempleris, haud quaquam unius speciei formam praese fert. Nam in uniuscuiusque quidem, quod uere dixeris, Iuno est. Ceterum habet quippiam, & Mineruae, & Veneris, & Lunae, & Rheae, & Nemesis, & Parcarum. Aaltera quidem manu sceptrum tenet, altera autem colum, & in capite radios gerit, & turrim, & caestum habet, quo solam Venerem, cognomento coelestem exornant: foris autem & aliud illi aurum circumpositum est, & lapilli ualde preciosi, quorum alij quidem candidi,

Scorpium, *Scorpium,
 etc.*

Descriptio in *Descriptio in
terioris aedis.*

Simulachra *Simulachra
 Iouis & Iuno
 nis.*

Hoc est, Vra- *Hoc est, Vra-
 niam, de qua
 supra.*

alij

alii autem cœrulei, multi uero etiam rufi. Præterea autem & Sardonyches multi & Hyacinthi & Smaragi, quæ omnia afferunt Aegyptij, & Indi, & Aethiopes, & Medi, & Armenij, & Babylonij. Quod igitur maxime memorabile est, id dicam: Lapidem in capite gerit, qui Lychnis uocatur. Nomen autem illi dedit operis effectus respondens. Ab hoc multus fulgor noctu resplendet, totaque ædes ab eo, perinde atque lucernis, collucet. Inter diu autem ipsum quidem lumen emarcescit, speciem autem præ se fert admodum igneam. Iam uero & aliud admiratione dignum in ipso signo deæ est. Si ex aduerso steteris, ad te aspicit, quod si inde transeas, uisu te sequitur, & si alius quispiam aliunde ipsam intueretur, eadem erga illum quoque facit. Porro in medio inter utrumque, aliud quoddam simulachrum stat, aureum. Cæteris haudquaquam simile, formam quidem propriam non habet, aliorum autem deorum species gerit. Vocatur autem signum etiam ab ipsis Assyrijs, neque illi nomen aliquod proprium posuere: sed neque de generatione ipsius, neque de specie quicquam dicunt. Atque ipsum alij quidem ad Dionysium, alij ad Deucalionem, alij ad Semiramiden referunt. Quando enim & in uertice eius columba aurea insidet, ob eam uidelicet rem tradunt Semiramidis illud signum esse. Proficiscitur autem bis quotannis ad mare, ad afferendam aquam eam, de qua dixi. In ipsa autem æde ad sinistram ingredienti, stat principio solium Solis, ipsius autem effigies non adest. Solius enim Solis & Lunæ simulachra non exhibent, cuius autem gratia faciendum ita putent, didici id quoque ego. Nam cæteris quidem dijs fas esse aiunt, simulachra fieri, neque enim illorum species aut formas manifestas omnibus apparere, Solem autem & Lunam omnibus esse manifestas, neque quenquam illos non uidere. Quare quam nam causam illorum effigiendorum esse, cum in aëre appareant? Ac post solium hoc, signum Apollinis positum est, non quale uulgo consuevit fieri. Nam cæteri quidem omnes, Apollinem & iuuenem putant, & cum prima lanugine effingunt. Soli autem isti Apollinis barbati simulachrum effigiant. Atque hoc facientes, sibi ipsi laudi ducunt, Græcos autem reprehendunt, & alios, quicumque Apollinem puerum fingunt, & colunt. Causa uero ipsis uidetur inscitia magna, esse, cur imperfectæ deorum formæ ac species fingantur. Nam iuuenem esse ipsi adhuc imperfectum existimant. Cæterum & aliud quiddam nouum Apollini suo affingunt. Soli enim Apollinem uestibus exornant. De operibus autem ipsius, multa quidem dicere possim, sed tamen ea modo dicam, quæ maxime admiratione digna sunt. Principio itaque oraculi mentionem faciam. Atque oracula quidem multa tum apud Græcos, tum apud Aegyptios sunt, multa autem & in Africa & in Asia item multa, sed illa quidem neque absque sacerdotibus neque absque interpretibus responsa dant. Hic autem Apollo & ipse per se mouetur, & uaticinia ad plenum usque, per se peragit. Modus autem eorum talis est. Postquam illi placitum est uaticinari, in sede sua primum mouetur, sacerdotes autem ipsum continuo in sublime attollunt: quod si non attollant, ille & sudorem emittit, & se in medium etiam emouet. At postquam illi subeuntes portant ipsum, tum & illos secum aggit, circum circauertendo sese, & ab alio in alium subinde transilit. Postremo princeps sacerdotum supplicans, interrogat illum de omnibus rebus. Ille uero si quid non uult fieri, retro recedit: contra autem si quid approbat, agit in anteriorem partem gestantes, perinde ac si currus habenas moderaretur: atque ita illi colligunt oracula, & neque sacram rem ullam, neque priuatam absque hoc gerunt. Prædicat autem illis & de anno, & de tempestatibus omnibus, & quando amplius futuri non sint. Prædicat item & de signo illo, quando proficisci illud oporteat, profectionem eam de qua dixi. Dicam autem & aliud, quod me præsentem fecit: Sacerdotes, attollentes ipsum, ferebant: ille autem illos quidem in terra infra reliquit, ipse uero in aëre solus ferebatur. Porro autem post Apollinem si simulachrum Atlantis est. Deinde Mercurij, & Lucinæ, atque hæc quidem, intra ædem

*Solium Solis
& Lunæ.*

*Apollo, &
quo pacto uaticinetur.*

ædem ita exornata sunt: foris autem ara quoque posita est magna ærea, atque ibi etiam alia simulachra innumera ærea regum & sacerdotum. Recensebo autem quæ mihi maximè memoratù digna uidentur. Ad sinistram ædis, Semiramidis simulachrum stat, ædem ipsam dextera demonstrantis, Stat autem talem ob causam: Homi-
nibus quicunque Syriam incolunt, legem illa tulerat, ut se, ceu deam colerent, cæterorum autem deorum, atque ipsius etiam Iunonis nullam rationem haberent. Atque illi tum ita faciebant. Postea autem ubi deorum indignatione & morbi nenerunt, & clades, aliæque mala, ab infania destitit, seseque mortalem agnouit, ac subditis iterum præcepit, ut ad Iunonem conuerterentur. Obeam igitur causam adhuc tali specie stat, indicans aduenientibus Iunonem colendam esse, seque ipsam non amplius deam esse, sed illam confitens. Vidi autem & Helenæ simulachrum ibi, & Hecubæ, & Andromaches, & Paridis, & Hectoris, & Achil-
lis. Vidi itidem & Nirei formam, filij Aglaïæ, & Philomelam, & Prognen, adhuc dum mulieres, & ipsum Tereum in aenem iam cōuersum. Præterea & aliud Semiramidis simulachrum, & Combabi, id de quo iam antea dixi, & Stratonice, admodum pulchrum, & Alexandri, ipsi illi simile. Iuxta autem & Sardana-
palus stabat, alia quadam forma, aliæque etiam ueste exornatus. Intra septa autem templi, liberi ac dijs consecrati pascebantur, boues magni, & equi, & aquilæ, & ursi, & leones, atque illi homines haud quaquam ledunt, sed omnes & sacrisunt, & mansueri. Sacerdotes autem ipsis multi eligantur, quorum alij quidem hostias ma-
crant, alij autem libamenta afferunt, rursus alij Flammiferi uocantur, & alij aræ ministri. Mea autem ætate plures etiam trecentis ad sacrificia uentitare solebant. Vestis autem illis tora candida est, & pileum in capite gestant. Sum-
mus autem sacerdos alius ac nouus unoquoque anno surrogatur. Solusque hic purpuream uestem gerit, & tiara aurea redimittitur. Est autem & alia multitudo hominum sacrorum, tibicinum uidelicet, & fistulatum, & Gallorum, & præterea mulieres furibundæ ac mente capte. Sacrificium autem bis quotidie peragitur, ad quod omnes ueniunt. Ioui quidem igitur cum silentio sacrificant, neque can-
tantes, neque tibia modulantes. At postquam Iunoni primitias celebrant, & uoce modulantur, & tibijs canunt, & tintina bula pulsant. Ac de ea re planum mihi dicere nihil potuerunt. Est autem lacus ibi, non ita longè à templo, in quo pisces sacri aluntur, multi ac uarij. nascuntur autem ipsorum nonnulli admodum magni, atque ij nomina quoque habent, & cum uocantur, præsto ueniunt. Meis autem temporibus erat quidam inter ipsos aurum ferens. Cæterum in pinna, opus istud aureum ipsorum suspendebatur, atque ego illum sæpenumero uidi, & habebat opus illud. Altitudo autem lacus magna est, quanquam ego experimentum eius non ceperim. Dicunt autem etiam ducentorum amplius passuum esse. Cæ-
terum in medio ipsius ara lapidea stat. Putares autem si ex improviso uideres, & natare illam, & in summa aqua uehi, & multi ita existimant. Mihi uero uide-
tur columna subesse magna, aramque sustinere. Semper autem sertis coronata est & odoribus crematur. Ac multi quotidie precandi causa ad ipsam enatantes, coronas portant. Fiunt autem ibidem & conuentus solemnes maximi, uocan-
turque descensus in lacum, quoniam in ijs ad lacum deorum simulachra omnia de-
scendunt: inter quæ Iuno prima aduenit, piscium gratia, ne Iupiter illos primus aspiciat. Nam si hoc fiat, ferunt omnes illos emori. Atque ideo ille quidem uadit inspecturus. Iuno autem anteriore loco stans, & prohibet ipsum, & precibus ob-
testando, dimittit. Maximi uero conuentus ipsis illi sunt, quod solenni institu-
to ad mare conueniunt: sed ego de illis, certum ac planum aliquid dicere non pos-
sum, neque enim ipse eo ueni, neque unquam profectionis istius, periculum feci. Quæ uero redeunt faciant, uidi, eaque commemorabo. Vas unusquisque aqua reple-
tum portat, idque cera obsignatur. Nemo autem suum ipse resoluens effundit, sed
gallus

Que extra
ædem sunt.
Semiramidis
statua.

De sacerdoti-
bus.

Lacus extra à
templi sacro.

De Pongyri-
cis conuenti-
bus.

II.

*Redit ad Gal-
l. & de com-
rum castratio-
ne, & ceteris
ceremonijs
tradit.*

*De ritu sacri-
ficiorum.*

gallus quidam sacer est, habitat autem ad lacum, qui postquam uasa illorum ac-
cepit, & sigillum inspexit, mercede quoque accepta, & uinculum resoluit, et cetera
reponit. Et multae a deo minae ex hoc sacro Gallo accumulatur. Atque hinc in
aedem ipsi ferentes, postquam libarunt, ac sacrificarunt, retro domum reuertun-
tur. Festorum autem omnium, quae noui, maximum incipiente uere peragunt,
atque illud pyram alij, alij autem facem appellat. Sacrificium autem in eo tale per-
ficiunt: Arbores magnas cedentes, intra septum templi collocant. postea autem
adducentes capras & oues, aliaque animantia bruta ex arboribus illis suspendunt,
inter haec autem & uolucres, & uestes, & aurea, argenteaque opera collocant, ac
postquam omnia perfecte acrite composuerunt, deorum simulacra circum ar-
bores portant, atque exinde pyram accendunt, illa autem continuo omnia cremantur.
Ad hoc festum multi homines adueniunt, cum ex Syria, tum ex circum-
iacentibus oris omnibus, afferuntque & sua quique deorum simulachra, & ligna
quae ad imitationem illorum singuli facta habent. Diebus autem hisce solemnibus,
multitudo quidem ad templum congregatur. Gallia autem frequentes, & ij
quos dixi, homines sacrati peragunt sacrificia, uulneranturque cubitibus, & inter-
ga a se mutuo uerberantur. Multi autem astantes ipsis tibijs accinunt, & tym-
pana pulsant, alij autem diuinitus inspirata, sacraque carmina cantant. Atque hoc opus
extra aedem peragitur, neque ingrediuntur in aedem, quicunque ista faciunt.
Hisce diebus & Galli fiunt. Postquam enim ceteri tibijs canunt, & sacrificia per-
agunt, ad multos alios interea furor iste peruenit: & multi, qui ad spectaculum
solummodo uenerant, postea eadem fecere. Recensebo autem & quae faciunt.
Adolescens quicumque forte ad hoc paratus uenit, abiectis uestibus magna uoce
in medium progreditur, atque enses distringit (Haec autem multis annis, ut mihi
uidetur, per hoc steterunt.) Accepit autem eo continuo seipsum secat, curritque
per urbem, & manibus ea quae refecuit, portat. Inquamcumque autem domum
haec abiicit, ex ea & uestem foemineam, & ornatum muliebrem accipit. Atque
haec quidem in castrationibus faciunt. Quando autem moriuntur Galli, haud
quaquam eandem cum ceteris sepeliendi rationem habent. Sed postquam Gal-
lus quispiam mortuus est, socij sublatum ipsum in suburbana efferunt. Ibi depo-
sito ipso, & feretro quo elatus fuit, lapides superne inijciunt: atque haec postquam
fecerant, retro domum abeunt. Obseruato autem septem dierum numero, ex-
inde in templum ingrediuntur. Nam si antea accitius ingrediantur, nephas fa-
ciunt. Legibus autem ad haec utuntur talibus. Si quis ipsorum, cadaver aliquod
aspexerit, illo die ad templum non accedit. Postero autem, ubi se ipsum purgan-
do lustrauit, ingreditur. Eorum autem qui ex familia mortui sunt, unusquisque
non nisi post triginta dierum numerum, rasoque capite, ingreditur. Antea uero
quam hoc fecerunt, fas illis introire non est. Imolant autem boues masculosque
& foeminas, praeterea capras & oues, sues autem solos pro sceleratis habentes,
neque sacrificant, neque manducant. Alij autem eos non sceleratos, sed sacros ex-
stimant. Praeterea ex auibus columbae ipsis uidetur res sanctissima esse, & ne tan-
gere quidem ipsam fas habent. Quod si quando inuiti etiam attingunt, scelerati
& execrabiles illo tum die habentur. Ob quam rem & compascuae ipsis sunt, &
ad domos ipsorum ueniunt, & plerumque in terra pascuntur. Porro autem & illa
dicam quae ab ijs, qui ad conuentus solemnes ueniunt, faciuntur. Vir quispiam
quando primum in Sacram ciuitatem abit, caput ille quidem, & supercilia ton-
dere solet, postea autem mactata oue, cetera quidem in frustra concidit, & con-
uiuatur, uellus autem humi sternens, super hoc in genua procumbit. Pedes autem
& caput animantis, suo ipsius capiti imponit, & simul precando, postulat, ut prae-
sens sacrificium acceptum sit, maiusque aliud in posterum pollicetur. His ita per-
actis, caput suum corona induit, itidemque aliorum omnium, qui eandem cum ipso
uiam proficiscuntur, atque ita attollens se, ex terra sua proficiscitur, utens & frigi-
dis

dis aquis, laurandi causa pariter, & potus, & omnino humi quoque dormiens. Neque enim fas illi est conscendere lectum, donec iter illud peregerit, domumque suam reuersus iterum fuerit. In Sacra autem ciuitate recipit ipsum publicus hospes ignotum. Certi enim uniuscuiusque ciuitatis hospites ibi sunt, & quod ex patria cuiusqueuenit, id denuo apud se recipit. Appellantur autem ab Assyrijs isti doctores, quoniam ipsis omnia exponunt & enarrant. Sacrificant autem non in ipso templo, sed postquam adduxit ad altare hostiam, libatione insuper facta rursum eandem domum ducit. Deinde uero ubi redijt, secum ipse domi sacrificat, & precatur. Est autem & alius quidam sacrificandi ritus talis. Postquam animalia imolationi destinata coronarunt, ex uestibulis templi ea demittunt, illa uero præcipitata, ex casu moriuntur. Quidam autem & pueros suos ex eodem loco demittunt, non tamē eodem modo quo pecudes, sed in peram siue saccum inclusos, manu deducunt, Simul autem & acerbè increpantes illos, dicendo quod non pueri, sed boues sint. Certis autem notis compunguntur omnes, alij quidem in uola manus, alij autem in ceruice. Et inde est, quod cuncti Assyrij notas inuistas habent. Faciunt autem & aliud quiddam, in quo cum solis Græcorum Trazenijs cōsentiunt. Dicam autem etiam quæ illi faciunt: Trazenij uirginibus & adolescentibus legem statuerunt, ne quis ipsorum connubio sese illigaret, priusquam Hyppolito comas torondissent, faciuntque hoc pacto. Idem igitur & in Sacra ciuitate fit. Ac adolescentes quidem, barbas suas consecrant. Iuuenibus autem capillos sacros à natiuitate usque consecratos demittunt, quos postquam in templo sunt, refecant, & in uasa deposita, alij quidem argentea, multi uero etiam aurea in æde affigunt atque abeunt, inscripto uniuscuiusque nomine. Atque hoc ego quoque, cum iuuenis adhuc essem, feci, & in templo meus capillus adhuc meumque nomen restat.

DEMOSTHENIS ENCOMIUM

PHILIPPO MELANCHTHONE INTERPRETE.

ARGUMENTVM.

Est hic titulus argumenti summam indicat. Est enim encomium Demosthenis oratoris, sed nouo quodam colore tractatum. Nō enim simplici uia, aut uulgatis laudandi rationibus, quæ à rectoribus prescribuntur, utitur, sed illis quodammodo postpositis & reiectis, à confessione hostis, potissimum encomij partem absoluit, hoc uidelicet ordine. Principio narrat, quo pacto, cum deambulatum iisset, in Thersagoram poetam incidere, encomium Homeri meditantem. Ibi igitur cum de Homero aliter, alter autem de Demosthenæ laudando inter se agerent, Thersagoræque contenderet, longè difficilior esse Homerum laudare, quàm Demosthenem: non quia id uersibus faciendum esset, sed quia ipsa materialium locorum sterilitior foret, idem hoc ipsa re comprobare illum cepisse. Etque encomij huius occasio est, & quasi quoddam operis proœmium. Finigitur itaque exinde Thersagoræ sub comparatione quadam Homeri & Demosthenis, & eorum quæ ad utriusque laudem, ab arte sumi possint, omnes eos locos percurrere, ex quibus cum persona Demosthenis, tum ceteræ uirtutes & res geste amplificari poterant. Quo loco & illud obiter uidere licet, quid in autoris lectione spectandum sit, & quæ ratio in encomijs texendis potissimum sequenda, Thersagora ista omnia, quasi digito, quod dici solet, indicat. Atque hæc prior encomij pars est, quæ ex locis technicis, à Thersagora, homine poeta, perficitur. Altera autem ex atechnis, quæ uocant, sumitur: sed quàm summa prudentia atque arte Lucianus, utpoete orator, ac seridagens tractasse ita uidetur. Interpellato enim sermone Thersagoræ, ut qui in uulgatis, & in schola exercere solitis rationibus uersaretur: deinde & carminis illius auscultatione, ut fingitur, uicissim peracta, ipse, accepto ab eodem Macedonicarum rerum cōmentario, in quo & acta Antipatri, & Demosthenis quedam continebantur, ex eo reliquam inde orationem pertexit, illi uidelicet in super commemorando, quæ hostes quoque de eloquentia Demosthenis, de magnitudine animi eius & de rerum gestarum excellentia scripta atque testata reliquissent. Quo argumento, neque grauius aliud, opinor, neque firmius quicquam afferri potuit. Est enim ea demum uera ac solida laus, quæ ab hoste proficiscitur, quippe qui nihil laudaturus facile in eo.

quem odit, fuerit, nisi ad quod ipsa uirtutis ac ueritatis natura compellitur, quæ eiusmodi sanè est, ut quod in
fratris ipse Antipater ait, Honestæ res, etiam apud hostes honestæ ducantur, & uirius laudè suam, ubi uis locorum inueniat. Sed de hac re alibi dictum est.

A Narratione
ne orditur,
qua occasio-
nem encomij
exponit.

Um in porticu deambularem, exeunti ad sinistram die decimo sexto, paulo ante meridiem, fortè se mihi Therſagoras offert, existimo eum plerisque uestrum notum esse, pusillus est, naso aquilo, ferè candidus, uirili specie. Hunc cum procul accedentem uiderem, dixi: Hic Therſagoras poëta est. Et interrogauit, quorsum aut unde irer. Ille inquit, domo se huc uenisse. Num inquam deambulandi gratia? Tum ille: Omitte hoc interrogare, nocte intempeſta surrexi, ut ad Homerinalem carmen ei dedicarem. Præclarè inquam, facis, quod illi studeas gratiam institutionis referre. Hoc cum instituiſſem, ait ille, huc ueni, neq; animaduerti me deambulationem ad meridiem usq; produxiſſe. Tum ego: & mihi opus est deambulatione. Sed ille multo antè, inquit, oportuit me illum salutare, monstrabat autem manu Homerum, Scitis enim in templo Ptolomæiad dexteram collocatum esse, proluxa coma insignem, inquit, ad hunc, eundem mihi est, ut eum salutem, ut orem, ut mihi magnam uersuum copiam largiatur. Ego contrà, inquam, si quid uotis proficitur, & ego iam olim Demostheni obſtrepo, ut mihi suppeditet orationem ad natalem eius ornandum. Si igitur satis erit uota facere, adiunge me tibi socium, nam commune inquit, lucrum auferre cupimus. THER. Ego inquit, habeo poëma lucubratum hac nocte & hodie, quod Homero propter beneuolentiam dedicaturus sum. Nam diuino quodam furore commotus ad poëticam rapior, ut iudicabis ipse. Gero enim mecum libellum in hoc paratum, ut ostendam sodalibus, cum in aliquem ociosum incidero. LVC. O te felicem inquam, qui uideris mihi perinde facere, atq; aliquis, qui postquam cursu uitit in stadio, redit abluto puluere, ut oblectet se spectando. & cum luctatore iocatur, expectante ut iam in certamen uocetur. Cui respondet ille, at paulo antè, cum à meta procurrendum esset, nō erat ocium ad iocandum. Sic tu uelut in cursu poëtico uictor, facis me ludos ac delicias, metuentem stadij fortunam. THER. Scilicet ait ille, adens, quasi rem difficilem susceperis. LVC. Fortassis inquam, Demosthenes uidetur tibi indignus, qui ad Homerum conferatur. & uideri uis in argumento graui, ac difficili posuisse operam, cum Homerum laudasti, me uero existimas leuè argumentum de Demosthene sumpsiſſe. THER. Cui uillaris inquit ille, nam ego nolim heroas illos inter se committere, tamen si magis faueo Homero. LVC. Benè inquam, an non putas me Demostheni magis fauere? Sed quoniam non recusas hac de re mecum colloqui, apparet te solum poëticam admirari, & solutam orationem prorsus contemnere, sicut eques pedestrem præteruectus aspernatur. THER. Tum ille, dii prohibeant, ne sic in saniam, tamen si non leui furore opus est his, qui ad poëticas fores accedunt. Verum & Oratoribus opus est afflatu quodam diuino, ad efficiendam orationem non humilem aut frigidam. Nec enim hoc ignoro, ac sæpe me comparatio, cum aliorum oratorum, tum Demosthenis cum Homero delectat, cum simile uideo uim, acerbiter & imperum. Ut Homerus Agamemnonem appellat u. inolerum, ita Demosthenes in Philippi ebrietatem, saltationes, petulantiam inuehitur. Et quale illud est apud Poëtam: Vnum augurium optimū est, pugnare pro patria, tale illud est apud Demosthenem: Oportet bonos uiros bona cum spe suscipere defensionem Reip. Et illud: Forsitan ipse senex deplorat talia Peleus. Simile est huic sententiæ: Quā grauiter ingemiscerent illi fortes uiri, q; propter gloriam & patriæ libertatē in acie perierunt. Confero & magna ui fluentē Pythonis orationē ad hybernas niues, quā similis oratio Vlyſſis esse scribit. Et illud:

I. B. comij
pars
Collatio Homeri & Demosthenis, & primo qd ad ingenij uirtutes attinet. & hic obiter obſerua, quid in autoribus potissimum obseruandū sit.

Nū foret hæc hominum natura obnoxia morti.

Simile est huic loco: Omnes homines natura morti obnoxij sunt, etiam si quispiam conetur se inclusum in caueam seruare. Denique infinitæ sunt similes utriusque sententiæ. Delectant autem me & affectus, tum uehementiores, tum leniores, & orationis uarietates, & metaphoræ tædium leuantes, & tempestiui ex digressionibus reditus, & concinnæ collationes, depique totius urbanitas orationis. Et mihi sæpè uisum est (neque enim dissimulanda est ueritas) plus esse grauitatis in Demosthene castigante segnicie[m] suorum ciuium magna libertate, quàm in Homero, cum Achiuos Achaidas appellat. Et Græcorum Tragicædiæ grandiore sono representat, quàm Homerus, qui fingit colloquia in medijs pugnis, & certamina iactu lapidis dirimit. Sæpe etiam apud Demosthenem membra suos habent numeros ac mensuras, quales sunt in poëtica. Sicut neque desunt in Homero antitheses, comparia, figuræ asperiores aut candidiores. Nam ingenia uidentur sua sponte similes uirtutes, etiam in dissimilibus studijs gignere. Quare igitur tuam Calliopen aspernarer? Quamuis autem hanc ualde admirer, tamen mea causa duplo plus habet negocij, quàm Demosthenis encomium: non ob illam causam, quia mihi carmen scribendum est, sed etiam propter argumentum, nullam habeo materiam satis splendidam ad inchoandas laudes præter ipsam poëticam, cætera sunt ignota, patria, genus, ætas: nam si hæc nota essent, nullæ extitissent inde dissensiones. Alij patriam ei assignant urbem Ionicam Colophonæ, alij Cumam, alij Chium, nonnulli Smyrnam, quidam Thebas Aegyptias, & innumeras alias. Patrem Mæonem Lydum aut fluum, Matrem Melanopen, aut aliquam nympham, siquidem humanum genus ignoratur. Alij existimant eum temporibus heroicis fuisse, alij Ionicis: nec satis constat, utrum Hesiodus sit antiquior. Quidam etiam contendunt prius ei nomen Mellissigenæ fuisse, quàm hoc quod nunc in usu est Homeri. Nec de fortuna eius aliquid constat, de paupertate, de cæcitate, ut satius esset fortasse omittere ista, cum sint ignota. Valdè igitur angusta erit Encomij materia, si nullæ res gestæ, & carmen tantum laudandum erit, & sapientia ex uersibus æstima[m]da. Tibi uero amplissima materia ad manum, & in promptu est dicendi de rebus certis & celebratissimis: tantum uerbis opus est, tanquam condimento ad obsonium parato. Quid enim non magnum & splendidum fortuna Demostheni concessit? Quid non celebratissimum? nonne patria Athenæ opulentæ & nobiles, & Græciæ propugnaculum? Quod si mihi Athenæ contigissent, poëtica consuetudine recitarem amores deorum, iudicia, commigrationes, dona, Eleusinem. Porro de legibus, iudicijs, concionibus, Pyræo, colonijs, trophæis, terra marique partis, ne Demosthenes quidem ipse pro dignitate dixerit. Ex his magna mihi copia suppeteret. Idque encomium non existimarem prætermittendum esse, cum in præceptis laudationum hoc contineatur, ut laudes ex patriæ ornamentis cumulentur. Isocrates Helenæ præconio inseruit Theseum. Poëtis uero concessa est maxima libertas. Sed tu fortassis irrideri te metuis, si initium orationis iusto grandius sit, & uereris ne quis iuxta pro uerbum dicat: Epigramma maius esse calatho, Itaque etiam si omittam Athenas, occurret pater præfectus classis, aureum, ut Pindarus ait, fundamentum. Nulla enim Athenis maior dignitas est, quàm præfectura classis. Quod uero extinctus est Demosthene adhuc puero, non est calamitas iudicanda, sed gloriæ occasio, retegens generosam indolem. Iam Homeri institutionem & studia nusquam legimus, sed statim oportet nos attingere poëmata eius, cum de educatione, deque studijs eius nullæ extent historię. Neque licet fingere eum à Musis accepisse poëticam, sicut de Hesiodi Lauro ferunt, quæ ociosis pastoribus poëticam inspirabat. Tu uero Callistratum habes, & longum & magnificum catalogum, Alcidamantem, Isocratem, Isæum, Eubulidem. Et cum innumera

II.
Collatio eorū
quæ personis
accidunt, in
quibus Demo
sthenem præ
fert.

Antithesis
Demosthenis

Patria.

Et hic obiter
uide, quid in
encomijs se
quendum.

Parentes.

Education
studia.

De amore du-
plici & Pla-
tonis sympo-
sium.

Res publica
gesta.

Amplificatio
rerum Demo-
sthenis p du-
bitationis &
conseruationis.

illecebræ Athenis ad se inuitent, etiam illos qui sunt in custodia patrum, cum adolescentia per se proclius sit ad uoluptatē, ac Demostheni liceret propter tuorum negligentiam uoluptates sequi, tamen continuit eum amor uirtutis ac doctrinæ, & duxit non ad Phrynæ ianuam, sed Aristotelis, Theophrasti, Xenocratis, Platonis. Hic poteris philosophari, duplicem amorem esse in animis humanis, alterum mari ortum, uarium, ferocem, scilicet, uenereos fluctus in animo, qui mouentur exæstantibus cupiditatibus iuuenum, naturam planè marinam: alter amor est aurea cathena coelo demissa. Hic non habet faces aut tela, quæ faciant lethalia uulnera, sed bonum furorem immittit mentibus, quæ sunt cognatæ dijs, incitantem ad natiuam & incorruptam pulchritudinis formam comprehendendam. Omnia hæc amori facilia fuerunt, tonsuræ, latebræ subterraneæ specuum, corrigere linguæ uicia, actionem in ætate uirili discere, exercere memoriā, aduēfacere animum ad contemnendos populi fremitus, continuare studia per diem & noctem. Vnde quis nescit, qualis extiterit orator Demosthenes? quomodo orationem uerbis & sententijs ornauerit, argumentis adsperserit adfectus, quantus in copia splendor sit, quanta uis & impetus, quanta uerecundia & parsimonia sit in uerbis & sententijs, quanta uarietas figurarum. Itaque Leosthenes inquit, solum illum ex omni Oratorum numero uiuam orationem habuisse, non fabricatam malleo. Non enim componebat orationes ebrius, ut Callisthenes Aeschylum ait Tragedias inter pocula scripsisse, cum uino incaluisse. At Demosthenes scribens aliquid, aquam bibebat. Et extat hac de re Demadis iocus, qui dixit alios ad aquam dicere, Demosthenem uero etiam scribere ad aquam. Et Pytheas inquit, orationem Demosthenis lucernam olere. Hunc campum habes, ait ille, de Demosthene dicendi, qui conueniet etiam ad meum argumentum, cum erit de poetica Homeri dicendum. Sed postea transibis ad benefacta, & liberalitatem & dignitatem, quam in Repub. adsecutus est. Hic cum iret connecteretque reliqua, plura dicturum ego interpellaui, ac ridens inquam. LVC. Hauris ne modo tanquam balneator, ut reliqua oratione perfundas mihi aures? THERS. Etiam inquit ille, congraria, ludos ex proprijs facultatibus ultro factos, instructas naues, murum, fossam, redemptos captiuos, uirgines dotatas, consilia optima in Repub. legationes, leges. LVC. Cumque incidisset in magnitudinem rerum gestarum, coepi ridere hominem supercilia contrahentem & timentem, ne deficeret eum oratio de rebus gestis Demosthenis. At fortasse me, inquam, putas unum ex omnibus, qui eloquentiæ dederunt operam, nihil audisse de rebus gestis Demosthenis? THERS. Imo, ait ille, opus est nobis mutuo auxilio in scribendo, quemadmodum paulo antè dicebas. Verum nisi fortasse aliter affectus es, existimo tibi perstringi oculos fulgore Demosthenicæ gloriæ, nec posse te tam claram lucem inspicere. Mihi quidem accidit hoc initio in Homero. Penè igitur abieceram argumentum, quia non potui intueri, postea nescio quomodo recepti in manus, & paulatim assuefeci oculos, ne reformidarent aspectu, neue quisquam me accusare possit æcutientem in sole nothum gentis Homericiæ. Quamquam tua causa facilius est, quam mea. Nam cum in Homero nihil præter poeticam laudare possimus, tota illa laus simul in animo concipienda est. Tibi uero cum totum Demosthenem consideras, ingens copia se offert, ut dubites huc ne an illuc te uertas, nec possis statuere quid primum sumere uelis, sicuti delicati in Syracusanis mēsis, aut auidi spectatores & auditores, cū uaria spectacula & carmina offeruntur, dubitant quo potissimum applicent animum. Itaque opinor te ex alio in aliud desillire, nec posse in una re commorari, cū te subinde alia ad se rapiant, uidelicet, natura liberalis, ingensum ardēs, tēperantia, eloquentia, magnitudo animi in rebus gerendis, multa & præclara facinora, fortunæ despicientia, iusticia,

sufticia, humanitas, fides, audacia, prudentia, fingulæ actiones in Repub. For-
tasse hinc intuens decreta, legationes, contiones, leges: inde classes, Eubœam,
Megara, Boeotiam, Chium, Rhodum, Hellefpontum, Byfantium, dubitabis
quo te potiffimum uertas in tanta copia, cum in unaquaq; re emineat peculiare
quiddam laude dignum. Vt igitur Pindarus alicubi dubitat, multa uidens tibi
proposita effe, cum inquit:

Num mea Iſmenum Meliæmue nympham,
Seu magis Cadmum, genus aut uirorum
Dentibus sæui genitum Draconis

Carmina dicent

Seu canam Thebas, celebræue pugnæ
Herculis: seu Bache tuos honores:
Seu prius nunc Harmoniæ puellæ

Dicam, hymenæos

Idem tibi accidet, ut dubites, utrum orationes an res gestas, aut eloquentiam,
aut doctrinam, aut auctoritatem, aut mortem uiri ſumas laudandam. Verū non
erraueris quicquid ſumes. Si ſolam eloquentiam elegeris, argumentum copio-
ſum habebis. Hic ſatis erit eum cum Pericle conferre. Nam illius fulgura, toni-
trua, & aculeos relictos in animis audientium, fama tantum accepimus, ſed nul-
læ extant eius orationes. Quare cōſtateas præter actionem nullam habuiſſe ſo-
lidam aut durabilem laudem, quæ promereretur admirationem apud poſteros.
At Demotheſis ſcripta extant, ſed hoc relinquam tibi dicendum, ſi hoc argu-
mentum tractaueris. Si cōuerteris te ad mores eius, & ad res geſtas, poteris ex-
cerpere unum locum, aut ad ſummum duos, hi tibi ampliffimam materiam ſup-
peditabunt. Res enim ſunt ſplendidiffimæ. Quod ſi non uiſtorum argumen-
tum pertractare, ſumes partem aliquam Homeri exemplo, qui heroas ex parti-
bus laudat, prædicat pedes, aut caput, aut comam, aut uestes, aut clypeum. Et
ne dii quidem huiusmodi laudes aſpernantur ſumptas à telis, arcu, clypeo, ne-
dum ab aliqua corporis aut animæ parte. Beneficia uero deorum nemo com-
plecti ſemel poteſt. Itaq; neq; Demotheſes ægrè feret, ſi uirtutes eius non com-
prehenderis una oratione. Nam ne ipſi quidem ſuas laudes omnes una oratio-
ne complecti poſſet. LVC. Hæc dicentem Therſagoram interpellauī. Ac puto
inquam, hæc te narrare, ut eloquentiam tuam apud me oſtentes, cum initio tan-
tum uolueris declarare, quantus poëta ſis; nunc oſtendis etiam quantum in ſo-
luta oratione ualeas. THER. Tum ille: Volui, inquit, hoc argumentum percur-
rere, cum uiderem te ſegniorem eſſe, ſi tamē cura pauliſper remiſſa audires me
poëma meum recitantem. LVC. Ego uero reſpondi illum non facere operæ præ-
cium, ac uide inquam, ne magis etiam perturbatum me dimittas. THER. Tum
ille: Facile remedium erit, ſi nondum etiā tibi ſatis factum eſt. LVC. At neſcis,
inquam, quæ res me angat. Deinde ut medicus ignorans morbi genus, aliena
remedia adhibebis. Tu enim inſtituiſti me iuuare tanquam rudem aliquem, &
nunc primum ad hæc ſtudia accedentem, uerum hæc mihi iā olim detracta ſunt.
Proinde remedia tua nihil ad meam ſollicitudinem faciunt. THER. At hoc in-
quit, remedium fuerit: Trita uia tutiſſima eſt. LVC. Mihi uero diuerſum in-
quam, placebat. Aiūt Cyrenaicum quendam philoſophum ſe aurigantem Pla-
toni oſtentari ante Academiam, quod in eadem orbita ſubinde duceret & re-
duceret currum, nihil deerrans, ut uestigia tantum unius perpetui curſus uide-
rentur. Ego contrā ſtudeo tritam uiam, & uetera uestigia effugere. Verum diſ-
ficile eſt, nouam uiam relictā ueteri excogitare. THER. Ad hæc Therſagoras
ait: Placet igitur Paſſonis conſilium. LVC. Quod, inquam. Non enim audiui.
THER. Tum ille: Ferunt quendam cum Paſſone pactum eſſe, ut equum pingere
ret uolutantem ſe, iſte currentem pinxit, & circa equum exuſcitatum puluerē,

Epanodos.

Eloquentia.

I.

Res geſte.

II.

Interpellatio
qua ad ſequē-
tē ac nouā en-
comij partem
uiam ſternit.
Tacite aūt cō-
ſiliū ſuū
delegere ui-
detur, quo in
hoc encomio
ſcribendo
uſus eſt.

Cumq; astaret apud pingentem ille, qui locauerat equum pingendum, & cum p[ro]p[ri]o expositularet, quia aliud pactus esset, exhibet p[ro]p[ri]o tabulam puero, & iubet inu[er]tere, ac p[ro]p[ri]am illi ostendere: ita uidebatur equus in tergo iacere, seq[ue]r[etur] uolutare. L V C. Festiu[us] inquam, uerum putas me tot annis non saepe conatum esse, ut materiam uerterem? Ego uero multifariam uerti ac reuerti, & uereor ne mihi ad extremum accidat idem quod Proteo. T H E R S. Quid nam ais ille? L V C. Hic fertur consumptis omnibus formis, quas solebat induere, uidelicet, bestiarum, plantarum, elem[en]toru[m], rursus penuria peregrinae formae Proteus factus. T H E R S. Tu inquit ille, magis uarias formas excogitas quam Proteus ut effugias meam recitationem. L V C. Ego uero inquam libenter praeb[er]e me auditorem, & eijciam curam excogitandae orationis ex animo. Forsan enim cum lecto po[et]mate desines partum tuum curare, me quoque parturientem adiuuabis. Itaq; cum perficissem tandem, sedimus in proximo saxo. Hic ego audio recitantem egregium po[et]ma. At inter legēdū repente uelut furore percitus, clauso libro: auffer, inquit, mercedē huius auscultatiōis, sicut Athenis sportulae dabantur in concionibus ac iudicijs. Sed uide etiam atq; etiam, ut gratiam mihi habeas. Ego ne, inquam, gratiam habeam, cum nondum intelligam quid dicas? Verum quid est quod promittis? T H E R S. Incidi, ait ille, in domesticos commentarios regum Macedoniae, quae res incredibilem mihi laetitiam attulit: quare librum illum non sine magno negotio mihi cōparauī, huius mihi iā uenit in mentem. Continet autem cum reliquam interio[re]m Antipatri uitam, tum etiam quaedam de Demosthene, quae cupide lecturus uideris. L V C. Ego uero iam, inquam, refero gratiam pro Euangelio, dabo tibi operā reliquos uersus recitanti, neq; dimittam donec promissum praestiteris. Nam ut Homeri encomio magnifice me delectasti, ita delectabis haud dubie & Demosthenis encomio. Postquā igitur perlegit reliquos uersus, paulisper sibi commorati sumus donec pro po[et]mate debitas laudes rependerem. Deinde ad aedes Thersagorae iuimus, ibi uix tandem reperit librum, sed reperit tamen, quem ego accipiens domum redi: & cum legissem, decreui nihil mutare, sed totam historiā uobis ad uerbum recitare. Non enim minor honos habetur Aesculapio cum Alifodemī & Sophoclis uersus ei decantantur, si desit nouum po[et]ma sacrificantibus. Et Baccho iam olim desit mos noua po[et]mata faciendi: sed alijs composita non minorem gratiam merentur, his qui ea tempestiue proferunt ad Bacchū celebrandum. Liber autem haec continebat (licet enim mihi interdum addere commentarium. Narratio autem lib[er]i sit) Sic igitur ait, Antipatro indicatum esse quod adesset Archias. Verum si quis adolescentium hoc ignorat, Archias fuit is cui rex mandauerat exules capere. Habebat & de Demosthene mandatum, ut nulla ui adhibita persuaderet ei, ut ex Calauria discedens, ad Antipatru[m] ueniret. Porro Antipater instantē spem erectus anxie expectabat Demosthenis aduentum. Quare cum audiuisset Archiam ex Calauria uenire, mox iussit eum intro uocari. Postquam ingressus est, sed ipse liber narret ista. A R C H. Salue Antipater. A N T I. Quid ni saluus sim siquidem Demosthenem adducis. A R C H. Adduco ut potui, nam urnam adueho in qua sunt exuuiae Demosthenis. A N T I. Magna de spe delectus sum, quid enim mihi cū urna & ossibus, si non cōtingit Demosthenes? A R C H. Non fuit possibile rex utrum in hostium potestate redigere. A N T I. Cur non in Boeotia aut hic accepistis aurum ad eum corrumpendum? A R C H. Nos uero citius Byzantium ui aut machinis, quā Demosthonen auro expugnaremus. A N T I. Ego Parmenio, si quis Atheniensis in consilijs Reipub. pluris facit me quā patriam, huic argētum offerre soleo, amicitiam non offero. Si quis autem propter patriam mihi inimicus est, aduersus hūc bellum gero, ut aduersus arcem, mœnia, portus, fossam. Admiror autem uirtutem, & urbem beatam esse duco, cui talis ciuis contigit. At proditores, cum eorum

*Nona p[ar]te
secue laudum
Demosthenis*

*Alia confir-
matio laudū
Demosthenis
a confessione
hostis.*

*Videntur hic
necesse quae-
piam.*

rum opera non indigeo amplius, perdere cupio. Illum autem incorruptum ciuem malim apud me habere, quam equitatum Illyricum, aut quicquid est mercenariorum militum. Nec postpono his eloquentiam ac prudentiam talis uiri. Cum hæc ad Parmenionem dixisset, rursus mecum loqui cœpit. ARCH. Ego curauit diligenter eos, qui cum Diopithe Athenas missi sunt. ANTI. Tu uero nobis ab Atheniensi duce aut milite metuis? Triremes, Pyræus, portus, nugæ sunt. Quid enim facerent homines in spectaculis, ludis, cōuiujs uitam omnem consumentes? Si unus Demosthenes nō fuisset Athenis, facilius potiti essemus urbe quam Thebis aut Thessalia, dolo, ui, opprimētes & corruptentes. Verū unus ille uigilat in omnes intentus occasiones, & nostros obseruat impetus, & instructus est aduersus nostra consilia. Nunquam fallere neq; insidiando, neq; agendo, neq; consulendo possumus. Hic uelut murus est aut scopulus obsistēs, quo minus omnia primo impetu capiamus. Nam quantum in ipso fuit, non potuissimus Amphipoli, non Olyntho, non Phocensibus, non Pylo, nō Cheroneso, non ora Hellepontipotiri. Ille inuitos incitat, & tanquam mādraga forpitos expergefagit, ac uelut secans & urens castigat ignauiam summa libertate, nihil ad gratiam dicens. Publicas pecunias quæ antea dissipabantur in ludis, cōfert in stipendium, conscribit classem, quæ penē perierat confusione ueterum tributorum. Et urbem, quæ iam nihil generosum cogitabat, tantum sportulas & sesquidenarios captabat, restituit in pristinam dignitatem, & excitauit fractos & abiectos ciues ad imitationem gloriæ maiorum, & rerum ad Marathonem & Salaminem gestarum. Et Græcos inter se societate & fœderibus deuinxit. Hic non potest falli, non arte decipi: corrumpi uero nō magis potest, quam Aristides à rege Persarum corrumpi potuit. Hunc igitur Antipater magis formidare oportuit, quam omēs triremes & uniuersam classem. Quod enim apud ueteres Athenienses Themistocles & Pericles fuerunt, id nunc est istis Demosthenes, prudentia par Themistocli, magnitudine animi Pericli. Itaq; redegit in ipsorum potestatem Euboram, Megaram, Hellepontem, Bœotiam. Et telictet accidit, quod Athenienses Charetem, Diopithen, & Proxenum, & similes quosdam præficiunt exercitui, Demosthenem uero domi retinent in suggestu. Quod si hic in potestate haberet arma, naues, exercitus, occasiones rei benè gerendæ, & pecuniam, uererer ne de Macedonia iam periclitaremur. Nunc enim decretis tantum pugnaus, nos undiq; adoritur, occupat, conficit pecuniam, exercitus. Sed cur non comprehendistis uiuum? ARCH. Cepimus uiuum. ANTI. Num in itinere extinctus est? ARCH. Nō, sed in Calauria, ubi erat. ANTI. Forsan hoc accidit negligentia uestra, quia non benè tractastis hominem? ARCH. Imo non fuit in potestate nostra. ANTI. Quid ais? mera sunt ænigmata quæ dicis, uiuum cepistis, nec tamen fuit in potestate uestra. Non mandasti initio, ne quis ei uim afferret? ARCH. Nihil profuit, quod nemo ei uim attulit. Hoc enim curæ nobis fuit. ANTI. Non accidit igitur uestra negligentia, sed fortasse uos ipsi interfecistis eum. ARCH. Non interfecimus: neq; opus erat ei uim afferre, cū uerbis impetraremus, ut imperata faceret. Quid autem prodesset, si uiuum adduxissemus? Quid faceres de eo aliud, quam quod occideres? ANTI. Dñ meliōra Archia, non satis animaduertisti, aut qualis uir fuerit Demosthenes, aut quod meum sit de his iudicium. Sed putas perinde esse, Demosthenem inuenire, & hos proditores, qui malè perierunt: Himeræum, Aristonicum, Eucraten, qñ nihil differūt à fluctibus, qui perpetuo huc atq; illuc agitantur, homines scordidi, qui per occasionem subito in tumultibus inclarescunt, & ad leuem spem motus alacrius ualdè insolentes, ac superbifunt: uerum breui tanquam uesperini flatus metu perterriti diffugiūt. Num similē putas Demosthenē improbo Hyperidi? perfido assentatori uulgi? quē nō puduit iniquo iudicio Demosthenē, ut gratiā apud uulgus iniret, circūuenire: & assentari multitudini, ea in re

Quæ hactenus recensuit uidentur uerba esse Philippi uel Alexandri ad Parmenionem & Antipatrum, quibus & illum ostendit eadē de Demosthene sensisse. Itā ergo ad propositū redit, & cum Archia colloquū ab soluit. Amplificatio à collatione aliorum.

Occupatio,
quæ et eloquē
tiā eius extol
lit hostis, cū
suprà magni
tudinē animi
prædicarit.

Amplificatio
testimoniij
Philippi.

Alia à testimo
nio Aristote
lis.

culus statim illos poenituit. Etenim non multo post hanc alumniam, contigit ei reditus clarior reditu Alcibiadis. Istum autem nihil puduit, lingua incescere homines quondam amicissimos, quam conueniebat ei propter ingratitudinem præcidere. ARCH. Quid audio, non oderas Demosthenem maxime omnium hostium? ANTI. Non, siquidem rationem habeam morum & fidei eius, & mem ubique integritatem, & constantiam. Nam honestæ res etiam apud hostes honestæ ducendæ sunt, & uirtus ubique digna laude est. Neque uelim esse deterius quam Xerxes, qui Bulidi & Sperchidi Lacedæmonijs pepercit, propter admirationem uirtutis eorum, cum posset eos occidere, Ego uero, si quem alium Demosthenem maxime admiratus sum, tum quia bis cum eo Athenis congressus sum, tum quia eius laudes ex alijs cognoui. Neque uero tantum propter eloquentiam (ut arbitretur aliquis) magnifici eum. Quanquam Python ad hunc collatus nullus erat, & Attici oratores ludus erant cum isto congressi, tantum uincebat actione, sono, compositione, sententiarum luminibus, densis argumentis, conciliandis & impellendis animis. Itaque ualde poenituit nos consilij, cum Græcos Athenas conuocassemus, ut Athenienses obiurgaremus, freti promissis Pythonis. Sumus enim circumuenti Demosthenis argumentis, qui erat insuperabilis in dicendo. Sed hanc eloquentiæ laudem non duco in illo summam fuisse, erat enim organum uice, sed magis admiratus sum eum propter magnitudinem animi, & consilij, & constantiæ, quam in periculosis temporibus retinebat, nunquam cedens aduersis rebus. At memini Philippum de illo sic sentire, qui cum afferretur quædam concio, in qua Demosthenes in Philippum inuectus erat, & Parmenio uehementer stomacharetur, & Demostheni conciliaretur, Hic uir inquit, dignus est, quem liberè loqui sinamus, Nam huic uni omnium Græciæ oratorum nihil fertur expensum in meis rationibus, cum quidem ego maxime ei confidere, quam naualibus scribis. Nullus est autem istorum, cui non inuenias in meis rationibus perscriptum esse aurum, ligna, reditus, agros: at Demosthenes classes armat, comparat exercitus, & subinde reparat. Talia dicebat ad me Philippus, tunc & sæpe aliàs de hoc uiro. Et in quadam felicitatis suæ parte numerabat, quod Demostheni non esset commissa summa imperij apud exercitum, cū omnia sua consilia perturbarentur illius orationibus, quæ ex Athenis uelut arietes, uel catapultæ mittebantur. De pugna ad Charoneā facta, nec post uictoriā desijt prædicare, quantum hic uir creasset periculum ipsi. Nisi enim præter spem, inquit, propter ducum inscitiam, & aciem malè instructā, & insperatam fortunam, quæ multa nobis conficere solet, uicissemus, uno die non modo regnum, sed & uiram meam, in discrimen adduxerat. Coniunxerat potentissimas urbes, coegerat omnes uires Græciæ, Athenienses, Thebanos, Boeotios, Corinthios, Eubœenses, Megarenses, & effecit ut periculum simul omnes ciuitates subirent, & mihi transitum in Atticam interclusit. Tales erant huius Demosthenis sermones perpetuo, & cum diceretur ad eum quod magnum antagonisten haberet populum Atheniensem, respondebat se unum habere antagonisten Demosthenem. Nam quod absque Demosthene sit, Athenienses similes esse Aenianensium & Thessalorum. Et quando Legatos ad urbes mittebat, si quos alios miserant Athenienses, facile uincebat ipse, sed Demosthene præsentente, frustra inquit, se legatos mittere: Non enim possunt contra Demosthenis eloquentiam erigere trophæum. Sic Philippus dicebat. Itaque ego qui quidem longè inferior sum Philippo, si cepissem talem uirum, num uelut bouem ad cædem abducerem: an uero potius in consilium de toto regno Græciæ constituendo adhiberem? Nam initione natura ei benè affectus fui, propter res eius gestas, ac magis propter Aristotelis testimonium, qui solebat eum sæpe ad Alexandrum, & ad nos ducere. Et cum tot essent, qui ad eum uenire conlueuerant, neminem sic admirabatur propter magnitudinem ingenij, temperantiam,

rantiam, grauitatem, acumen, libertatem & tolerantiam. Vos inquit, Aristoteles similem putatis esse Demosthenem Eubulo, Phrynoni, & Philocrati, & conamini hunc quoque pecunia corrumpere, qui uniuersum patrimonium in Athenienses priuatim & publice contulit. Et quia nihil proficitis pecunia, minas adhibetis, cum iste nihil dubitet pro patria mortem oppetere. Et si quid in uobis reprehendit, agere fertis. At ille ne populum quidem metuit. Non uideris eum amore patriæ Rempublicæ gerere ac ducere, hanc administrationem tanquam philosophiæ ac uirtutis scholam quandam esse, quam non conueniat ad quæstum aut alias cupiditates conferre. Propterea Archia ualde optarem mihi eius consuetudinem contigisse, ut consilio eius uti possim in præsentia, & audire uocem liberæ mentis, tot alioqui circumfusus assentatoribus. Ac mihi sanè uidetur hoc non mihi reprehendendus esse, quod uitam suam in discrimen adduxit, pro tam ingratis ciuibus, cum posset alios inuenire amicos fideles & constantiores.

ARCH. Alia quidem rectè dixisti, sed hoc frustra dixisses illi, adeo furebat amore patriæ. ANTI. Sic est, quid enim manifesta negem: sed quomodo mortuus est?

ARCH. Magis etiam mireris eum si hoc scias. Nam & nos qui adfuimus, non minus obstupuimus, quàm alij spectatores. Videtur enim iam olim apud se constituisse de hoc exitu uitæ, quod intelligi potest ex apparatu. Sedebat enim intus in templo, ac frustra superioribus diebus, cum eo collocuti eramus.

ANTI. Quales fuerunt uestri sermones? ARCH. Multa humanissimè proponebam, promittebam ei ueniam abs te, non sanè expectans: non enim noram hanc tuam uoluntatem, sed arbitrabar te huic uehementer iratum esse, tantum ista dicebam per suadendi causa.

ANTI. Quomodo accepit ille uestram orationem? & nihil meceles. Vellem enim me coram audiuisse: sed tu nihil omittas. Magna res est tanti uiri mores sub exitum uitæ contemplari, utrum spiritus defecerit, utrum expalluerit, an constantiam animi retinuerit.

ARCH. Nullam significationem paucioris edidit. ANTI. Quomodo? ARCH. Suauiter enim risit, ac lusit in priorem uitam meam, dixit me ineptum histrionem esse tuorum mendaciorum, nec posse commouere spectatorem.

ANTI. Itaque non credens tuis promissis, despondit animum. ARCH. Non, Quod si audies reliqua, non tantum uidebis fidem non habuisse, sed etiam acrem obiurgationem attingisse. Dicam enim quia iubes. Non inquit, indignum est aut nouum, Macedonibus sic capere Demosthenem, ut Amphipolim, Olynthum, Oropum. Talia multa dixit. Adhibuimus enim scriptores, qui eius dicta exciperent.

Ego, inquit, metu tormentorum, aut mortis non moueor, ut spe uitæ proposita promittam me ad Antipatrum uenturum esse. Sed si hæc uera sunt quæ dicitis, multo magis cauere debeo ne mens mea uideatur ab Antipatro corrupta, neue uidear deseruisse ordinem, in quo ad Græciæ defensionem collocatus sum, & transfuga factus, ad Macedones concessisse.

Si mihi honestè est uiuere, Pyræus præbeat, & Triremis quam instruxi, & murus, & fossa, meo sumptu facta, & tribus Pandionis, cuius causa ultro ludos feci, & Solon, & Draco, & libertas conciusum, & liber populus, & decreta, & leges classium, & maiorum uirtus ac trophæa, & ciuium beneuolentia, qui me sæpe coronauerunt, & Græcorum autoritas, qui hæcenus à me seruari sunt.

Quod si mihi uita debeat contingere alterius misericordia, quàmquam id turpe est, tamen hoc beneficiū malim accipere à meis ciuibus, quorū redemi captiuos, aut à patribus, quorum elocauī filias, aut quibus donauī pecunias. At si me nec insularum imperium, nec mare defendet, petam ab hoc Neptuno auxilium, & ab hac ara, & à sacris legibus. Sin autem Neptunus non potest defendere immunitatem templi, nec pudet eum prodere Demosthenem Archiæ, moriar, nec mihi Antipater pro deo colendus erit. Liceret mihi amiciores habere Macedones quàm Athenienses, & frui felicitate uestra, si imitari uellem Callimedontem, Pytheam & Demadem. Liceret animum uel sero mutare, nisi uerecūdia Coddri.

Transitio ad ea quæ sub morte Demosthenis ab ipso acta.

86

*Nam illi pro
patria mori
obire.*

*Ex Euripidis
Hecuba.*

*Bello Persico
uidelicet, cū
ad Salami-
nem pugna-
tum est.*

*Mors Demo-
sthenis.*

& filiarum Erichet prohiberet. Non igitur uolui transfugam fortunam sequi. Honestum enim effugium mors est, quæ est extra omne periculum turpitudinis. Et nunc Archia, quantum in me est, non uolo dedecorare Athenas, sequitur tem accipiens, abiecta libertate, in qua mori est honestissimum. Verum conuenit te meminisse Tragœdiarum, nonne grauiter dictum est?

At illa iam moriens tamen

Decenter ut caderet cauebat sedulo.

Hoc cum fecerit puella, quanto turpius erit Demostheni, præferre inhonestam uitam honestæ mortis: ac obliuisci Xenocratis & Platonis disputationum, de immortalitate animarum. Addidit etiam quædam, inuectus in eos, qui calamitatē exprobrant. Verum quid attinet me nunc recitare, cum ego ad extremum partim precarer, partim minas adhiberem, & blanditijs terrores miscerem. Ego inquit ille, periuaderi mihi paterer, si Archias essem: sed quoniam Demosthenes sum, pero ut ignoscas mihi, qui non consueui inconstans esse. Hic cum eum ui abducere uellem, id quod ipse sentiret, cœpit me irridere, & Deum aspiciens, ait, Archias putat tantum arma & exercitus præsidia uitæ esse, & meum apparatus contemnit, quem expugnare neque Illyrici, neque Tryballi, neque Macedones possint. Firmior est enim quàm ille murus ligneus, quæ olim nobis Apollorespondit inexpugnabilem fore. Nam ut prudentia me in administratione Reipublicæ securum præstitit, ita me aduersus Macedones securum reddet. Nunquam formidauit Euctimonem, aut Aristogitonem, aut Pytheam, & Callimedontem, aut Philippum, neque modo hunc Archiam formido. Cum hæc dixisset: Age, inquit, ne afferas mihi uolentas manus, non enim prophanebo templum, quantum in me est, salutato deo sponte sequar. Ego sic sperabam facturum, cum ille manum ori admouet, neque ego suspicabar eum aliud facere, quàm orare deos, sed quid egerit, postea ex ancilla per tormenta cognouimus, diu enim habuisse paratum uenenum, ut morre libertatem redimeret. Neque extra templi limen perueniat, cum lapsus inquit, hoc cadauer ad Antipatrum uehes, Demosthenem uero non uehes, non per. Et uidebatur suo more iuraturus, per illos qui in Marathone occubuerunt, sed ualedicens auoluuit. Hunc ego finem Rex, affero expugnati Demosthenis. ANTIP. Demosthenis scilicet. O inuictum animum & beatum, quàm generosum facinus. Prudentia est, in manu retinere libertatis possessionem. Sed decessit uicturus in beatorum insulis apud heroas, ut dicitur, aut in cœlum peruenturus, ut Deus factus comes sit Iouis liberatoris. Corpus uero nos remitemus Athenas, futurum honestius ornamentum patriæ, quàm illi qui in Marathone occubuerunt.

DEORVM CONCILIVM.

VINCENTIO OBSOPOBO INTERP.

ARGVMENTVM.

Rursum hoc loco Lucianus, deorum gentiliū uanitatē, atque stulticiā, more suo deridet: hominūque superstitionē tacite reprehendit, qui ridicula adeo, atque absurda de illis sibi ipsis persuadent, ac credunt. Est autē festiua quædam imitatio, qua ad exemplum Atheniensis Reipublicæ conciliū deorum haberi fingit, super ijs uidelicet, qui ceu nothi ac peregrini in ciuitatē ac cœtum deorum irrepserunt. Accusatoris igitur uisem Momus, generalis deorum cæterorum sugillator, suscipit, qui principio quidem cōmuni nomine in eos, qui partim ex dijs, partim ex hominibus nati, in cœlū recepti fuerant, tanquam nethos ac peregrinos inuehitur, præcipuè uero Dionysium accusat, ut qui nō solum ipse aduentitiuus in cœlo sit, uerum etiam alios quosdam barbaros & informes, numeroque deorū prorsus indignos secum introduxerit. Atque huius rei tanquam autorem & causam, Iouē quoque in crimē uocat, quod is cū mulieribus mortalibus nunc hac, nunc illa specie transformatus, cōcumbat, ac postea ex illis procreatos liberos, inter deos referat, et in cœlo collocet: itaque, iam illius exemplo

exemplo etiam de uicinis hominibus congregari cepisse, ac liberos ex iisdem sustulisse. Secundo autem loco eos, qui & Barbari, & ex solis hominibus procreati, pro dijs haberentur, insectatur, illorum indignitatem, cum ob personarum ac lingue sordiditatem, tum ob ea, quae ex eo, quod in coelum recepti essent, consecuta sint, exaggrans. Inter quos praecipue Aegyptiorum absurditate persequitur, quorum alij canum, alij bouum, alij aliorum serpentum atque brutorum animalium, specie colerentur. Postremo etiam philosophorum illa plausibilia, ac uulgo iactata nomina arripit: puta Virtutem, Fatum, Naturam &c. ut quae non noua ac peregrina sint, sed ne usquam quidem existant. Quo loco & temporum suorum uicia & philosophorum uanitatem simul notasse uidetur, ut qui uerbis quidem multa de uirtute iactarent, ipso autem opere, quiduis potius, quam uirtutem et honestatem praestiterint. Quod autem fatis & naturae quoque meminit, eo perinet, quod cultus deorum paulatim sublatum fuit, quando homines à philosophis edocti, sua quodam, et naturaliter uero ordine ac serie, non deorum benignitate fieri ac geri omnia, opinari ceperunt. Atque ad hunc modum accusatione sua peracta, Momus Deorum quoque se compositum proponit ac recitat, quo ipso quoque ad exemplum Atheniensium psephisma tum, qualia multa temporibus Demosthenis, & paulo supra quoque facta sunt, efficit, iubemur dijs, cognitiones diuinitatis & originis quisque suae ad proximum concilium afferre, ut, qui peregrini & aduentitij reperi fuerint, e coetu ac ciuitate deorum remoueantur.

IUPITER.

Epōst hac clanculum cōsufurretis, o Superi, neque ad angulos cōuersi, in aurē alter cum altero colloquatur, indignantes multos parū dignos nostri symposij esse participes. Verum posteaquam coactū est concilium, quisque propalam in mediū suam adferat sententiā, & quae accusatione digna sunt, accuset. Ceterū Mercuri praconij illud ex lege clara uoce promulgato. MER. Arrige aures, uocem cōprime: Quis ex Dijs senioribus & perfectis, quibus permissum est, in concione uerba facere uoluerit? Ipsa deliberatio de inquilinis & hospitibus futura est. MOMVS. Ego Momus, o Iupiter, si fandī copiam mihi feceris. IVP. Iam ipso praconio loquendi libertas tibi facta est, itaque meo permissu nihil opus est. MO. Aio itaque nonnullos nostrū uitiose & improbē facere, quibus non satis est semet deos ex hominibus factos esse, nisi suos quoque pedisse quos & famulos nobis honore pares esse ostēderint, qua in re nil magnum aut iuuenile se fecisse existimant. Volo uero o Iupiter, ut interrita loquendi libertas mihi concessa sit. Neque enim aliter quae sentio effari possim. Sed me omnes ex aequo nouerūt, quā libere linguae deus sim, & quā nihil eorū, quae parum honestē & decorē fiunt reticere soleam. Etenim omnia in reprehensionem rapio, ac propalam, quae mihi optimē aut secus facta uidentur proloquor, neque reformidans cuiusquam auctoritatem, neque praue recundia sententiā meam concelans. Quapropter & onerosus multis esse uideor, & natura sycophanticus, dum popularis quispiam & cōmunis omnium accusator ab illis uocor. Sed enim posteaquam licitum est, atque ita iam proclamatum, & tu Iupiter cum libertate, loquendi facultatem mihi concesseris, nihil dissimulāter, tacitum aut praeteritum dicturus sum. Multi sunt, inquam, non contenti, quod ipsi in deorum concilium admissi, nostri contubernij sint participes, quodque pari sorte nobiscum conuiuantur, praesertim cum ex dimidio homines eos esse constet. Adhuc etiam ministros suos & chori socios in coelum subduxerunt, eosque deos fecerunt ascriptitios. Et nunc aequalem cum alijs distributionem auferunt, & sacrificiorum consortes sunt, neque pensionem in inquilinos constitutam nobis persoluentes. IVP. Ne quid obscuris ambagibus inuoluas, o Momus, uerum perspicue & dilucidē, quae sentis, eloquere, additis quoque nominibus. Iam enim in mediū ita oratio tibi proiecta, ut multos pariter in suspicionem rapiamus, ac alium alio modo tuis dictis obnoxium insimulemus. Oportet uero liberum concionatorem nihil ob metum reticere. MO. Euge o Iupiter, quam

Exordij dialogi à re praesenti, & commotione totius.

Praeternum: Mercurij & exemplar Atheniensium.

Oratio accusationis.

Exordium à praemuniōe

Generalis accusatio.

*Descendit ad
speciē, & pri-
mo Dionysū
accusat ut no-
thū & pere-
grinū, et pere-
grinos alios;
deorūq; cōi-
uio indignos
secum introm-
ducentem.*

*Occupatio,
de Hercule et
Aesculapio.*

*Accusatio ip-
sius Iouis, ut
qui causam p-
turbata reim-
pub. prebeat*

*Amplificatio
ab ineonueni-
enti.*

*Alia ex con-
sequentibus.*

quandoquidem me ad linguæ libertatem cohortaris, sit uero hoc abate animo, prorsus regio & magnifico. Proinde nominatim quoque tuo iussu eosdem perstringam. Ille enim generosissimus Dionysus, semihomo existens, neq; à materna stirpe Græcus, sed Syrophœnicis cuiuspiam mercatoris, nempe Cadmi nepos, posteaquam immortalitate donatus est, cuiusmodi quidem ille sit non dico, neq; mitram, neq; ebrietatem, neq; errantem eius incessum uiruperabo. Omnes enim, ut opinor, uidetis, quàm mollis sit & effœminatus delicijs, dimidio infaniens, statim à summo mane merum spirans. Ille uero totam fratriā nobis induxit, & toto choro aduēcto præsto est, deosq; declarauit & Pana, & Silenū, & Satyros, agrestes quospiam & caprarios permultos, homines saltationi deditos, & forma monstrosa spectabiles. Quorum hic quidem gerens cornua, dimidia parte corporis capram referens, barbamq; profundam nutriendam, parum ab hirco discrepat. Alter uero senex caluicio, & simis naribus deformatus, plurimum super asinum inequitans, genere Lydus est. Cæterum Satyri acutis auribus, & ipsi calui & cornigeri, qualia ferè hœdis nuper natis excrescunt cornua, Phryges quidam existentes. Sunt uero caudati omnes. Videte cuiusmodi deos nobis facit generosus ille? Mitto enim dicere quod & duas mulieres adduxerit, alteram amicam suam existentem, nempe Ariadnen, cuius etiam coronam stellarum choro annumeratam addidit. Alteram uero Icarī agricolæ filliam. Et quod omnium est ridiculosissimum, o Superi, Erigones quoq; canem illum adduxit, ne tristitia afficeretur puella, si familiarem suum in cœlo non haberet, & eamquam in delicijs habuit caniculam. Hæc uero non uidentur nobis esse contumeliosa, quæq; nec infania nec risu careant. Audite etiam alios. **IVP.** Caue Mome quicquam dixeris, aut de Aesculapio, aut de Hercule. Video enim quo orationis tuæ impetu rapiaris. Etenim horum alter agit medicum, & ægrotos morbis leuat, estq; planè multis alijs antefendus. At Hercules filius meus existens, non paucis laboribus immortalitatem adeptus est. Itaq; caue, ne hosce accuses temere. **MO.** In tui quidem gratiam tacebo, o Iupiter, etsi multa dicenda habeam; atq; si nihil aliud, adhuc tamen signa igne inusta in corpore retinent. Porro, si liceret & aduersum te dicendi libertate uti, multa haberē quæ possim oratione reprehendere. **IVP.** Atqui in me maximè tibi licet dicere. Nunquid igitur & me ut deum inquilinum in ius uocas? **MO.** Equidem in Creta non tantum hoc audire licet: uerum aliud quoq; de te dictitant, atq; etiam sepulchrū tuum commonstrant hospitibus. Ego uero neq; illis fidem habeo, neq; ex Achiiuorum numero Aeginensibus subdititium te esse affirmantibus. Cæterū quæ cum primis reprehensione digna sunt, ea in medium adducam. Enim uero horū delictorum principij, & concilij nostri. Nothorū multitudine adulteradi causam tu Iupiter adeo primus induxisti cū puellis ac mulieribus mortalis conditionis te habere sustinēs, ac alio subinde habitu ad eas deserto cœlo descendēs. Itaq; per sæpe in metu sumus, ne quis te comprehensum sacrificet, quoties taurus factus es. Aut quispiam ex aurifusoribus te conflatum perimat, quoties auri speciem indueris, ac nobis pro Ioue aut segmentū, aut armilla, aut in auris factus fueris, Sed enim hisce semideis cœlum iam compleuisti, neq; enim aliter possum dicere. Estq; res planè absurdissima, si quis ex improviso audierit Herculem in deorum numerum esse assumptum, Eurysthea autem qui illi imperauit, fati sanctū esse. Et Herculis templum cerni in proximo ministri existentis, Eurysthei uero illius domini sepulchrum. Et rursus ex Thebanis Dionysus deus factus est, eius autem consobrini nimirum Pentheus, & Actæon, & Learthus homines fuerunt omnium infelicissimi. Ex quo uero tu Iupiter semel illis hanc licentiz inanuam aperuisti, & cum mortalibus commercium habere cepisti, omnes tuum institutum imitantur. Neq; tantū dij tui sunt imitatores, sed etiam Deæ hac in parte tuum æmulantur ingenium. Quis enim ignorat Anchisen, & Tithonū &

Endy-

Endymiona, & Iasonem, & complures alios? Itaq; hæc mihi missa facienda uidentur, multi enim laboris esset hæc cuncta singulatim reprehendere. *IVP.* At uide Mome, ne quid de Ganymede dixeris. Malè enim me habebit, si adolescètem uerbis conturbaueris, affecto contumelia genere. *MO.* Proinde, neq; de aquila quicquam dicturus sum, quod & illa in cœlo uersatur, regio sceptro insidens, ac tantum non super capite tuo nidificans, & Deus esse gestiens? Aut illā quoq; in Ganymedis gratiam præteribimus? Atqui, o Iupiter, Attis ille, & Corybas, & Sebazius unde nobis tandem accersiti ueniunt? Aut etiam Mithres ille Medus, qui indumento Persico amictus, & rhyaræ redimitus est, neq; græcam uocem sonans. Adeo, ut si quis illi nectar propinet, præbibentem non intelligat. Itaque & Scythæ, & Getæ hæc uidentes nobis longū ualere iussis, ipsi immortalitate donant homines, suisq; suffragiis deos quoscunq; libuerit constituunt, non alia ratione quàm Zamolxis seruilis cōditionis homo existens, diuinitatem adeptus est, & deorum numero ascriptus, haud scio quo modo nobis imposuerit. At sanè hæc omnia, o Dii, adhuc mediocria, & aliquo modo ferenda sunt. Cæterum tu, o canino rictu hians Aegyptiæ, qui syndone amictus es, quis nam esse gloriaris, o optime, aut quomodo deus esse contendis latrando? Quid aut sibi uult & Memphites taurus ille uersicolor, qui & precibus deueneratur, & respondet oraculis, neq; nō propheta habet? Pudet uero me ciconias percensere & Simias, & hircos, atq; his longè absurdiora, quæ nescio quomodo ex Aegypto in cœlum usq; conscenderunt. Illa itaq; o Dii, quomodo sustinetis æquali uobiscum honore, aut etiam amplius adorari? Aut tu Iupiter, quo ferre potes animo, posteaquam arietis cornua tibi produxerint? *IVP.* Turpia profecto sunt quæ dicis de Aegyptiis. Atramen pleraq; illorum in se mystica complectuntur ænigmata, quæ non prorsus à profanis deridenda sunt. *MO.* Planè nobis Iupiter opus est inysterijs, ut deos, deos esse cognoscamus, & caninis capitisbus præditos, canes esse intelligamus. *IVP.* Mitte de Aegyptiis in præsens dicere, nos uero de his aliàs per ocium deliberabimus. Itaq; alios, si qui notandi supersunt, adducito. *MO.* Trophonium, o Iupiter, & quod me præfocat Antilochem. Ille inquā, scelestæ & matricidæ hominis filius uaticinatur in Cilicia, multa impudenter ementiens, & duorum obulorum gratia præstigijs incantans homines. Quocirca nō amplius tu Apollo ob uaticini prædicationē haberis in precio, sed iam omnis lapis, & quæuis ara responsa dat oraculū petentibus, dummodo oleo perfusa fuerit, & coronas habuerit, & homine præstigiatore abundauerit, cuiusmodi iam permulti sunt. Iam etiam Polydamantis athletæ statua medetur febre laborantibus in Olympia, & Theagenis in Thaso. Quin Hectori quoque sacra faciūt in Illo, & è regione Prothesilao, nempe in Cherroneso. Ex quo igitur in tantum numerum subinde aucti excreuimus, magis in usu fuit periurium & sacrilegiū. Et omnino nos despectui habere cœperunt rectè facientes. Et hæc quidem de nothis & supposititijs dicta esse uolui. Cæterum ego & peregrina nomina permulta audiens, eorum qui neq; degunt apud nos, neq; ullo modo possunt esse, admodum o Iupiter, propter hæc rideo. Vbi enim gentium est multis modis iactata illa uirtus, & natura, & fatum, & fortuna? Intoleranda & uana rerum uocabula ab inertibus hominibus philosophiæ titulo semet uenditantibus excogitata. Quæ quanquam ipsorum commenta sunt, sic tamen simplicium animos persuaserunt, ut nemo amplius nobis sacrificare dignetur, cetero persuasum habens, quod, etiam si infinitas hecatombas nobis obtulerit, fortunam tamen nihilosecus ea facturam, quæ à fatis decreta sunt, & quæ sub initium cuiq; nascentium Parca fatalibus fufis adnauerint. Perlibenter itaq; te Iupiter interrogarem, ubi nam gentium tibi uisa esset aut uirtus, aut natura, aut fatum? Quod enim & tu talia subinde in philosophorum disputationibus audias, mihi dubium non est, nisi fortasse quispiam surdis sit auribus, ut eisdem uo-

*Occupatio an-
lia de Gany-
mede & aquila
louis.*

*Alia accusa-
tio deorū bar-
barorum, quæ
etiam à perso-
ne et lingue
illorum de for-
mitate exag-
gerat.*

*Alia Tropho-
nij & Antilo-
chij & cetero-
rū, qui ex ho-
minibus dii
facti.*

*III. Accusa-
tio eorū nu-
minū quæ à
philosophis
predicantur,
ut quæ prorsus
nulla sint.*

Conclusio.

ciferantes inaudire nequeat. Multa equidem adhuc dicenda supersunt, sed finem uerborum faciam. Video enim quosdam ob dicta mea dolenter perturbari, & iam sibilare, maxime uero eos qui orationis libertate tacti sunt. Itaque pro concludenda oratione, si ita sedet animo tuo Iupiter, decretum quoddam de illis ita conscriptum legam. *IVP.* Recita. Neque enim omnia absurdè aut de nihilo reprehendisti. Et sane multa ex illis inhibenda & coercenda sunt, ne in immensum excrecant.

DECRETVM BONA FORTVNA.

Et hoc ad exemplū Atheniensium phisimatū factū. Sic enim & aquid illos aliquoties de peregrinis urbe eijciendis in senatu decretū, legesq; latae fuerunt, ut cū alibi, tum ex orationibus quibusdā Demosthenis patet.

Concilio legitime coacto, septima die mensis instantis Iupiter consilium agebat, Neptuno praesidem, Apollo praefectū, Momus scribae officio fungebatur noctu, & Somnus dixit sententiam. Quoniam multi ex peregrinis non Graecitantum, uerum etiam Barbari, nequaquam digni existentes coelestis Rei publ. communi nobiscum participatione nothi & subditi, haud scio quo nam modo etiam dii esse contententes, coelum angulatim compleuerunt, ita ut symposium tumultuosis turbis plenum sit, obstrepente passim diuersi lingui & undique accersita multitudo. Defecit autem ambrosiae & nectaris copia, adeo ut mna iam coemendus sit sextarius, propter bibentium multitudinem. Sed enim illi, qua sunt procacitate & immodestia, diis ueris & antiquis loco moris, semes ipsi primis dignantur accubitus praeter omnem morem patrium. Ad haec in terris quoque ante alios honorari contendunt, uisum est curiae & populo, ut ad hiberna solstitia cogatur in Olympo concilium: septem autem ad cognoscendum appositae eligantur Dii perfecti, tres quidem ex curia ueteri, quae Saturno regnante constituta est: quatuor autem ex duodecim, quorum in numero unus erit Iupiter. Caeterum qui electi erunt arbitri, ipsi ad cognoscendum causas sessum eant, dicto prius iuramento legitimo, nimirum Styge. At Mercurius proclamato preconio uniuersos in concionem congreget, quicumque in deorum concilium legitime admitti postulant. Veniant autem illi adductis iuratis testibus, & certis generis iudicijs. Deinde illi in unum locum commeant, uerum arbitri accurate expendentes, aut deos illos declarabunt, aut ad sua sepulchra & maiorum tumulos ablegabunt. Si uero quispiam ex obscuris & reprobatis comprehensus fuerit, & semel ab arbitris condemnatus, in coelum ascenderit, ille per praecipue in tartarum corruat. Praeterea quisque exerceat sua commercia, neque Minerua rei medicae intenta sit, neque Aesculapius dandis oraculis uacet, aut seruiat, neque Apollo tanta soli sibi obeunda uendicet, sed una re quapiam electa, aut uatem, aut cytharcedū, aut medicum agat. Porro autem philosophis dicetur, ne noua subinde fingendo comminiscantur nomina, neque de ijs quorum imperiti sunt, nungentur. In quorumcunque autem honorem aut cultum templa, aut sacra constituta sunt, illorum imagines subuertantur, earumque loco aut Iouis, aut Iunonis, aut Apollinis, aut akerius cuiuspiam erigatur. Illis autem urbs congesta terra sepulchrum accumulet, & arae loco statuam reponat. Quod si quis preconio dicto audiens esse uoluerit, arbitrorumque examen & censuram subire recusarit, ille in dicta causa condemnatur. *IVP.* Iustissimum equidem decretum est istud o Momus, & qui suffragatur, huic manum protendat. Atqui potius ita fiat. Complures enim noui futuros, qui sua non sunt adiecturi suffragia, uerum in praesens abite. Caeterum in concionem accersiti a Mercurio, uenite adferentes unusquisque cognitiones claras, & manifestas comprobationes, matris & patris nomen, & unde oriundus sit, tum quomodo diuinitatem adeptus sit, ad haec tribu quoque & curiales. Verum enim uero qui praesto non fuerit, parum curae erit arbitris, tamen si ille in terris ingens delubrum habuerit, ac homines eundem deum esse existimauerint,

CYNICVS.
CYNICVS.
THOMA MORO INTERPRETE.

326

ARGVMENTVM.

Disputatio est Luciani ac Cynici, qua alter Cynicam uitam ut sordidam atq; ferinam, & à natura hominis abhorrentem reprehendit, alter ut frugalem & modestam, & uirtuti maximè conuenientem defendit. Luciani argumenta sumuntur à modo & descriptione uitæ uicijsq; Cynicorum, quòd illi ut mendici incedant, ut canes, quibus suis reiectamentis uisitent, & ut fere, nullas certas sedes, nulla certa habitacula teneant: deinde & contra naturam faciant, quæ ob id omnia creauit, ut illis ad corporum alimenta, defensionem & uoluptatem quoq; utamur, quæ cum illi contemnant ac negligant, ipsam naturam ac Deum neglegere atq; contemnere uideri. Contra autem Cynicus à finitione opulentie & inopie, ostendit se neq; mendicum esse, neq; quicquam sibi deesse. Deinde quòd alter de natura, & rebus omnibus ad usum nostrum creatis affert, id similitudine quadam diluit, Et primo, quòd ad uictum attinet, ostendit, ut in conuiuio lauto, non omnia ab omnibus arripi & uorari, sic neq; in rebus creatis omnia ab omnibus usurpari cõuenire, alia egentibus & inualidis, alia ualentibus & robustis magis accommodata esse. Atq; eo loco in diuitiis, ut quæ magna molestia, multisq; periculis pariuntur, deinde & ipse uicissim multorum malorum causse sine, inuehitur. Et quòd alter de Cynicis usurparat, hoc in Diuites ipse retorquet, uidelicet, quòd contra quàm à natura omnia creata ac facta sint, ipsi illis utantur. Deniq; uitam suam etiam deorum exemplo atq; autoritate comprobatur. Deinde uero, quòd ad habitum & cultum pertinet, ostendit ea quoq; parte naturam magis sequi se, quàm diuites, ex officio & fine uestium, ceterarumq; id genus rerũ. Nam se, quatenus usus postulat, illis uti: contra diuites, ut cinedos & mulieres incedere, glabros & delicatos, & perinde, ut torrente aliqua, sit libidine sua præcipientes ferri. Postremo etiam deos plerosq; barbatos ac nudos fingi, sibiq; quam diuitibus illis habitu ac cultu similiores apparere.

LUCIANVS ET CYNICVS.

LVC.

Vid tu tandem? barbam quidem habes, & comam, tunica non habes, nudus conspiceris, ac sine calceis, delecta nimirum uaga, inhumanaq; ac ferali uita, tũ proprio corpore contrà quàm faciunt cæteri, semper usus incommodè, nunc huc, nunc illuc circuis, in arido præterea solo cubans, adeo ut plurimũ etiam sordidũ, tritum isthuc pallium referat, alioq; nec ipsum, uel tenui filo, uel molle, uel florulentum. CYN. Neq; enim indigeo: si quid est huiusmodi, ut comparetur facilimè, dominoq; minimum exhibeat negocij, id inquit, mihi sufficit. At tu per deos dic mihi, putasne esse in luxu uictum? LVC. Imò admodum. CYN. Contrà in frugalitate uirtutem? LVC. Admodum. CYN. Cur igitur tandem quum me uideas uiuentem frugalius quàm uulgo faciunt homines, eos uero sumptuosius me, non illos arguis? LVC. Quia non frugalius per Iouem uideris mihi, sed egentius uiuere, imò uitam omnino egenam atque inopem. Nam tu nihil à mendicis differs, qui tibus mendicant in diem. CYN. Vis ergo uideamus (quando quidem huc processit oratio) quidnā inopia sit, quidq; rursum copia? LV. Si tibi quidem ita uidetur. CYN. Nunquid ergo satis id cuiq; est, quicquid ipsius explet necessitatem? an aliud quippiam dicis? LVC. Esto istud. CYN. Indigentia uero quicquid cuiusquam usui deest, neceò quo sit necesse peruenit? LVC. Scilicet. CYN. Nihil igitur meis in rebus deest. Nihil enim in his est, quod necessitatem non expleat meam. LV. Quo pacto illud ais? CYN. Scies si consideres in quem usum eorum quodq; paratum est, quorum egemus, ut domus: an non tegumenti gratia? LV. Maximè. CYN. Quid uestis, cuius gratia? nõne tegumenti etiam ipsa? LV. Sanè. CYN. At ipso per deos tegumẽto, cuius rei gratia indiguerimus, nonne ut melius se habeat id quod tegitur? LV. Mihi quidem sic uidetur. CYN. Vtrum igitur tibi peius se habere hi-

Occasio diffinitionis ex habitu Cynici.

Propositio, uita sordida ac ferina ego re Cynicum. Cõfustatio à finitione copie & inopie. Minorẽ probat p induktionem à partibus ad totum

uidentur pedes? LV. Nescio. CYN. Atqui hoc pacto didiceris: quod nam pedum officium est? LV. Ingressi. CYN. An deterius ergo ingredi pedestribus uidentur mei, quàm aliorum? LV. Istud uero fortasse non. CYN. An non possent seu sese melius seu deterius haberent, officium suum præstare? LV. Fortasse. CYN. Pedibus ergo nihil peius affectus uideor, quàm alij? LV. Non uideris. CY. Quid corpus uero meum? Num deterius quàm reliquorum? Nempe si deterius se haberet, esset idem imbecillius: corporis quippe uirtus robur est. An meum ergo debilius? LV. Non uidetur. CYN. Neque pedes ergo tegumento uidentur egere, neque reliquum corpus. Quippe si egerent, malè haberent. Egestas etenim omnino mala, ac peius habere se facit, ea quibus cunctis adfuerit. At ne aliquid deterius corpus uidetur meum, quod quibuslibet cibus alitur. LV. Manifestum est id quidem. CYN. Nam nec uegetum esset, robustumque si aleretur malè. Mala si quidem alimenta corpus tabefaciunt. LV. Ista quidem ita se habent. CYN. Quo pacto igitur, dic mihi, his ita se habentibus me arguis, uitamque improbas meam, ac miseram prædicas? LV. Ideo per Iouem, quod cum natura (quam tu colis) ac superi terram in communi statuerint, ex ea multa nimirum ac bona addiderint, ut nobis omnia superessent abundè, nō in necessitatem modo, uerum in uoluptatem quoque; tu tamen horum omnium aut maximæ saltem partis expectas, nec eorum quoquam frueris nihilo certè magis, quàm feræ. Nempe aqua bibis, quam etiam bibunt feræ: Comedis uero quicquid offenderis, quemadmodum canes, tum cubile nihilo melius canibus habes: quandoquidem gramen tibi sufficit, quemadmodum & illis: pallium præterea circumfers nihilomendico decentius. Quanquàm si tu his contentus rectè sapias, tum Deus profecto ne utiquam rectè fecit, primū quod oues effecit pingues, deinde uites dulcis uini feraces, ac reliquum deinde apparatus uarietate mirabilem, & oleum, & mel & reliqua omnia, ut nos haberemus, edulia quidè omnigena haberemus, potum dulcè haberemus, pecunias haberemus, mollè lectum haberemus. Præterea pulchras domos, ac reliqua demum omnia mirū in modum præparata. Nam & ipsa quoque partium effecta deorum dona sunt. At uiuere omnibus huiusce bonis priuatum, id fuerit profecto miserum, etiā si ab alio quopiam priueris: quemadmodum hi qui seruantur in uinculis: longè uero miserius, si quis ipse sese omnibus bonis priuet. Namea demū manifesta insania est. CYN. Et rectè quidem fortasse dicis.

Verum isthuc dic mihi: Si quis diuite quopiam alacriter atque humane, quin prolixè quoque exhibente conuiuū, tum hospites excipiente, & multos simul, & omnigenos, alios quidem imbecillos, alios autè robustos, deinde apponente multa atque omnigena, si quis, inquam, omnia corripiat, omniaque deglutiatur, non ea tantum quæ uicina sunt, sed ea quoque quæ procul absunt, præparata uidelicet inualidis, ipse tamen ualens, quum unum duntaxat uentrem habeat, nec multis ut nutriatur indigeat, diutius tamen quàm alij multum immoretur, hic uir cuiusmodi tibi uidetur esse? probusne? LV. Non mihi quidem. CYN. Quid uero, num temperans? LV. Ne id quidem. CYN. Quid uero si quis eiusdem mensæ particeps, multa illa ac uaria negligat, uno quopiam ex his quæ proximè adponuntur, electo, cum satis in suam habeat necessitatem, id decenter edat, eoque solo utatur: cætera illa ne respiciat quidem, annon hunc temperatorem & meliorem uirum illo purabis? LV. Ego certè. CYN. Vtrum ergo iam intelligis, an me oportet dicere? LV. Quidnam? CYN. Quod Deus illi quidem pulchre conuiuum instruenti similis est, ut qui apposuerit multa ac uaria, atque omnigena, uti essent quæ cuique conuenient, alia quippe ualentibus, alia rursus ægrotantibus, atque alia quidem robustis, alia uero inualidis, non ut omnibus utamur omnes, sed ut his utantur singuli, quæ suæ cuiusque naturæ conueniunt, & ex his ipsis, quacunque re maximè quenque indigere contigerit. At uos illum qui per insatiabilitatem atque incontinentiam omnia corripiat, refertis: ut qui rebus

Confirmatio
propositionis
a natura & si
ne creatorum

Confutatio à
simili.

Adaptatio si
mitudinis

rebus uti uelitis omnibus, & undecumq; partis, non solis contenti presentibus, existimantes propriam quidem neq; terram, neq; mare sufficere, sed importantes ab ipsis usq; terræ finibus uoluptates, patrijsq; rebus peregrina præferētes, sumptuosasq; frugalibus, atq; ea quæ difficile comparantur, his quæ sunt comparatu facilia: in summa, deniq; molestias, malaq; potius eligentes, quàm absq; molestiis uiuere. At isti quidem plurimi ac preciosi, beatiq; apparatus, quibus exultatis, per magnam ad uos miseriam, erumnamq; perueniunt. Aut si ipsum tam optabile, si libet, argentumq; considera: domus considera sumptuosas, ueltes operosas considera: atque eius generis omnia, quanto negotio emuntur, quot laboribus, periculis: imò sanguine, ac cæde, quantoq; hominum interitū: non ideo solum, quòd dum nauigant, propter ista pereunt complures: ac dum quærunt, parantq; grauiā perferunt: sed ob id quoq; quòd digladiationes multas pariunt, quodq; ob ea insidiantur inuicem, & amicis amici, & parentibus liberi, & maritis coniuges. Sic opinor Eriphylen quoque auri gratia prodidisse maritum. Atq; hæc quidem omnia fiunt, quum tamen uestes illæ uariæ nihilo magis quicquam queant calefacere, aurataq; illa ædificia nihilo prorsus magis regant, nec pocula illa argentea potui quicquam magis conducant. Sed nec aurei illi, nec eburnei item lectuli, somnum suauiore præbeant, imò uidebis frequenter in eburneo lecto, sumptuosissq; stromatibus, beatis illis somnum contingere non posse. Præterea omnigenæ illæ circa edulia curæ, nihilomagis alunt, quin tabefaciunt potius corpora, nisdemq; morbos ingenerant. Quid autem dicere attinet, libidinis gratia quantas molestias mortales & faciunt, & patiuntur? quanquam facile est isti cupiditati mederi, nisi quis uelit indulgere delictis. At ne hæc quidem insania corruptelaq; sufficere uidetur mortalibus, sed iā rerum etiam usum peruertunt, singulis rebus ad id utētes, ad quod minimè paratæ sunt, quemadmodum lectosi quis uenienti loco uelit, ac tanquam curru, LVC. Quisnam is est? CYN. Vos, inquam, qui hominibus tanquam iumentis utimini. Nam eos iubetis, ut lecticis tanquam curru in ceruicibus ferant. Ipsi uero in sublimi residetis delicati, atq; illinc homines perinde tanquam asinos aurigamini, imperantes ut hac, non illaceant, & qui hæc facitis maximè, ijdē maximè beati uidemini. Tum hi qui piscium carnibus non tantum ut alimentis utuntur, uerum tincturas etiam quasdam ex his machinantur, eos dico, qui purpuram tingunt, nonne & hi præter naturā his utuntur, quæ à deo præparata sunt? LVC. Non per Iouem, si quidem tingere etiam potest, non comedit tantum purpuræ caro. CYN. At non in id tamen nata est. Nam & cratere quispiam, si præter naturā detorqueat, ollæ loco posset uti, nec in id tamē paratus erat. Sed quo pacto posset quispiam uniuersam illorum infelicitatem percurrere, quæ tanta est? At tu me quoq; quòd nolo eius esse particeps, inculcas. Vt uo ego tamen quē admodum modestus ille, his uidelicet duntaxat, quæ mihi apponuntur uescēs, ac frugalissimis utens: uarijs uero illis atq; omnigenis minimè inhians. Ac de inde quum paucis egeam, ac minimè multis utar, ferinam tibi uideor uitam uiuere. Atqui hac ratione tua dii profectò in periculum ueniunt, ne & ipsi sint feris etiam deteriores, quippe qui rei nullius indigent. Verum ut exactius intelligas, cususmodi horum utrunq; sit, uel paucis uidelicet egere, uel multis, considera quòd pluribus egent, primum pueri quàm adulti, deinde mulieres quàm uiri, tum ægroti quàm ualentes: atq; omnino in summa, inferiora quælibet præstantioribus plurium indigent: proinde Di omnino nullus egent rei, qui uero ad Deos accedunt proximè, quàm minimis egent. An Herculem putas omnium hominum præstantissimum, quippe diuinum uirum, deumq; rectè creditū, miserum tunc fuisse, quum circuiret nudus, pelle duntaxat indutus, harum rerum nostrarum nihil desiderans? At ille miser profectò non erat, quippe qui miseriam ab alijs propulsa bat: neq; rursus pauper, qui terra mariq; dominabatur.

*Cōfutatō ip-
sorum opum
ab effectu &
causis.*

*Diuini diq;
potentia no-
tatio.*

Collatio sui.

*Ab exēplo &
autoritate
deorum.*

Herculis.

Nempe quotiesq; intendisset imperum, omnes quaquauer sum superabat, nec in quenquam sui temporis incidit, qui se uel equaret unquam, uel uicerit, quo ad ex humanis excessit. At tu illi stromata putas, calceosq; defuisse, atq; ob id mundum obambulasse tantum uirum? Dicendum profectò non est. Sed continens erat ac fortis, & moderatè uiuere uolebat, non indulgere delitijs. Quid Theseus eius discipulus? An non repperat Atheniensium omnium, ac filius etiam, ut ferunt; Neptuni; sua certè tempestate fortissimus? Attamen ille quoque uoluit sine calceis esse, ac nudus ingredi, barbamq; & comam nutrire placuit ei, nec ei tamen solum, sed omnibus etiam ueteribus placuit: nempe meliores erant quàm uos; atq; adeo ne sustinuisset quidem eorum quisquam aliquid huiusmodi, nihilo profectò magis quàm leo quispiam sese tonderi. Siquidem carnis molitiam ac liuorem decere mulieres existimabant, ipsi uero sicuti erant, ita uideri quoq; uiri uolebant: ac barbam quidem cultum uiri durebant, quemadmodum in equis iubam, in leonibus barbam, quibus deus splendoris quandam atq; ornamentum uenustatem dedit, sic & uiris barbam adiunxit. Illos igitur ego æmulo, ueteres, inquam, illos imitari uolo, huius uero tempestatis homines non æmulo mirabilis huius felicitatis nomine, quam in epulis & uestibus habent, dum poliunt ac læuigant singulas corporis partes, ac ne secretiorum quidem ullam, ita ut instituit natura, dimittentes. At mihi certè pedes opto, ut nihil equinis differant, quales Chironis fuisse ferunt. Tum ut ipse stromatis non egeam more leonum, nec cibo egeam magis exquisito, quàm canes. Contingat præterea mihi, ut terra quæuis mihi per se pro cubili sufficiat. Domum uero ut mundum huius existimem. Alimenta demum ut ea deligam, quæ facillimè comparari possint. Aurum uero, argentiq; ne desiderem unquam, neq; ego, neq; meorum amicorum quisquã. Omnia namq; mala inter homines ex horum cupiditate nascuntur, & seditiones, & bella, & insidiæ, & cædes. Hæc omnia fontem habent plus habendi cupidinem. At hæc à nobis abscedat procul, ne unquam plus satis appetam: minus uero cum habeam, ferre æquo animo ualeam. Nostra quidem ita se habent. Plurimum profectò à uulgi sententijs ista dissentiunt. Neq; quicquam ergo mirandum est, si ab his differimus habitu, à quibus tantum differimus instituto. Sed te miror, quo nam pacto quum suam quandam citharædo uestem tribuas cultumq;, atq; adeo tibicini suum, & tragædo suum: bono uiro cultum, uestemq; propriam nullam existimas, sed eandem ei cum uulgo habendam censes, idq; quum uulgius malum sit. Quod si bonorum cultus proprius debet esse ullus, quin à deceat magis quàm hic meus, qui maximè luxuriosis pudendus sit, quemq; illi maximè auerlentur? Cultus ergo meus huiusmodi est, squalidum esse, hirsutum esse, tritum pallium indui, comam producere, ac sine calceis ingredi. Vester uero cingidorum ornatui simillimus est, nec dignoscere uos quisquã ab illis possit, neq; colore uestium, neq; mollicie, neq; camisarum numero, neq; lacernis, neq; calceis, neq; capillorum cura, neq; odore. Nam & redoletis ut illi, iam præsertim uos qui estis felicissimi. Et quidem quid facias, quum uir eundem cum cinædis odorem oleat? Etenim in ferendis laboribus nihil illis præstatis. Voluptatibus uero nihilominus quàm illi superamini, eadem comeditis, eodem modo dormitis atq; inceditis, imò uero incendere non uultis, sed gestari potius, tanquàm sarcinæ, alijs ab hominibus, alijs uero à iumentis. At me pedes ipsi gestant, quocumq; sit opus. Egoq; & frigus tolerare sufficio, & calorem pati, eaq; quæ dijs obtulerint, minimè molestè ferre, ideo uidelicet, quia miser sum. Vos uero propter hanc felicitatem nulla estis fortuna contenti, sed omnium poenitet, ac præsentia ferre non potestis, absentia desideratis, hyeme quidem optantes æstatem, æstate rursus hyemem, atq; in calore frigus, in frigore uicissim calorem: quemadmodum ægrotaantes, morosi semper & queruli, quod in illis quidem facit morbus, in uobis uero mores. At hæc cetera quum sint, iam nos in uitam uestram traducere æquum censeti.

Theſei.

Accomodat
ad exemplum
ſui cultu &
habitum.

Aliud argu-
mentu à ſimi-
li, quo deſen-
dit habitum
ſuum.

Antithesis
ueſtiu & cul-
tur diſtinctum.

centetis, nostramq; corrumpere, quā sæpe malè consueta sint, quæ facitis, ipsiq; sitis in uestris ipsorum negotijs minimè circumspecti, nihilq; eorum iudicio ac ratione, sed consuetudine cupiditatis faciatis. Quamobrè nihil profectò differetis uos ab his qui torrente feruntur. Illi quippe quocunq; fluxus intenderit, eo rapiuntur: & uos itidem quocunq; libidines. At similiter quidem uobis et agitur, ut eum quodam qui equum insanum ascenderat. Equus igitur uirum corripuens abstulit. Hic uero amplius iam desilire equo currere non poterat. Quidā uero cum occurrisset ei, rogauit quonam tenderet: Hic respondit, quocunq; huic uidetur, equū demonstrās. Quod si uos quisquam roget, quò feramini, si uerum uultis dicere, dicetis in uniuersum quidem: quocunq; uideatur affectibus, si gillatim uero, interdū quocunq; uoluptati, interdum quocunq; ambitioni, interdum rursus quò lucri studio. Quin interdū ira, interdū metus, interdum aliud quippiam huiusmodi uos auferre uidetur. Neq; enim unum dūtaxat equū uos, sed multos insilientes, nunc hunc, nūc illū, furiosos quidem omnes auehimini. Auferunt ergo uos in barathrū, ac prærupta. Vos tamē priusquā cadatis, casuros uos esse nescitis. at hoc detritum palliū quod uos ridetis, comaq; habitusq; meus tantam habet uim, ut uitam mihi quietam præbeat, utq; agam quicquid uolo, uerferēcum quibus uolo. Nēpe ex indoctis, atq; ineruditis hominibus nemo me adire uoluerit, ob hunc habitum. At molles etiam qui sunt adhuc ad modum procul declinant. Congrediuntur uero citissimi atq; modestissimi, & qui uirtutem cupiunt, hi potissimū congreduuntur mecum, horum ego cōsuetudine delector. Eorum uero fores qui homines uocantur, nō obseruo, tum coronas aureas ac purpuram pro fastu habeo, atq; homines ipsos derideo. At ut cultum hunc intelligas, non bonos modo uiros, sed ipsos etiam deos decere, atque eum deinde, si libet, irrideas, deorum statuas considera, utri uideantur uobisne an mihi similiores, neque Græcorum solum, sed barbarorum etiam templa circumspectas, utrū ipsarū, ut ego, comati barbaticq; sunt, an quemadmodū uos, rasi finguntur atq; pinguntur. Quin plurimos etiam sine tumulis conspicies, ut me nunc esse uides. Quo pacto igitur audeas posthac hunc habitum uitio dare, quum deos etiam decere uideatur.

Amplificatio
à collation.

Aliud ab ex-
emplo decori

PSEVDOSOPHISTA,

SEV SOLOECISTA.

IACOBO MICYLLIO INTERP.

ARGUMENTVM.

Quāquam neq; hic dialogus, ut suprà Lexiphanes ille, uertendus fuerat, quòd singula commodè ac suo modo Latine reddi non possent, pro suscepto tamen opere, audendum aliquid longius, et periculum qualecunq; faciendum fuit. Quo æquiores nobis lectorem fore puto, si qua etiam hic offenderit, quæ ex translationi ipsius nō omnino respondebunt, præsertim cum ipsum quoq; exemplar, quo nos uertendo usi sumus, in quibusdam locis non ita syncerum et castigatum appareret. Tractat autem de Solæcismo Lucianus, quem ueteres Latini, ut Gellius indicat, Stribiliginem uocarunt, Græci etiam Solæcon, atq; illud innuit, haudquaquam ita expeditum, aut obuium cuius esse, planè ac purè dicere, et ab omni uitio sermonis temperare, idq; exemplo cuiusdam, quem Pseudosophistam, à falsa, ut uidetur, scientiæ atq; doctrinæ persuasione, Solæcistam autem ab ipsa re appellat: qui cum profiteretur se et loqui purè, et alios in sermone peccantes deprehendere facillè posse, interim ipse etiam illa, quæ nota ac manifesta sunt, ignorare fingitur. Ac principio quidem uarias Solæcismi formas exemplis cum suis, tum aliorum proponit: primo autem et quædam explicat, et quod in quo uitium et peccatum sit, ostendit. Propriam autem ad grammaticos hic Dialogus pertinet, quem si multi illorum tan diligenter perpenderent, quàm facile sibi ipsi persuaderent, et Latine, et Græcè interim se scire, in plerisq; haud dubie minus ostentationis et arrogantie inesset.

VM igitur, qui agnoscere solœcissantem potest, idem etiam cauere potest, ne solœcississet. SOL. Mihi quidem ita uidetur. LVC. Qui uero cauere nō potest, ille nec agnoscere potest, eum qui talis est. SOL. Rectè dicis. LVC. Tu uero te ipsum negas solœcissare, aut quo pacto de te dicamus. SOL. Indoctus equidem essem, si, cum tantæ ætatis sim, adhuc solœcissarem. LVC. Proinde & alium deprehendere poteris, qui hoc facit, & negantem conuinceret. SOL. Prorsus itaq. LVC. Age nunc, conuince me solœcissantē. Iam pridem enim solœcissare gestio. SOL. Proinde dic. LVC. At equidē iam graue istud commisi. * Tu uero nō agnouisti. SOL. Ludis tu nūc. LVC. Nō per deos. Nā solœcismo cōmisso latui te, perinde ac nesciēs. Rursus autem contēplare. Neq. enim te puto intelligere posse. Quoniā alia quidem * nosti, alia autē non nosti. SOL. Dic modo. LVC. Sed & nunc solœcismus à me commissus est, * tu uero non cognouisti. SOL. Nam quomodo cognoscerem, cū tu nihil dicas. LVC. Ego quidem dico, & solœcisso, tu uero non assequeris istud facientem. Quoniam utinam etiam nunc assequi possis. SOL. Mira dicis, si nequeam solœcismum quis sit, intelligere. LVC. Et quo pacto unum intelligeres, quando iam tres * non animaduertisti. SOL. Quos tres. LVC. Totos recens natos. SOL. Ego te quidem ludere puto. LVC. At ego te ignorare eum qui in uerbis peccat. SOL. Et quomodo quis intelligat, quando nihil dictum est. LVC. Dictum est, & solœcismus iam quadrifariam * commissus. Tu uero non cognouisti. Magnum igitur premium confecturus fueras, si cognosces. SOL. Non magnum quidem, sed necessarium consentienti. LVC. Sed neq. nunc cognouisti. SOL. Quando nunc. LVC. Quando premium confecisse * te dixi. SOL. Non intelligo quid dicas. LVC. Rectè dicis: neque enim intelligis. Ac præcedesane in anteriorem partem, non enim uis assequi. Intelligam enim si modo uolueris. SOL. At ego uolo. Tu uero nihil dixisti eorum, quæ homines solent, cum solœcismum faciunt. LVC. An tibi hoc, quod modo dictum est, * paruum ali-quod malorum uidetur esse. Sed tamen sequere denuo, quoniam non animaduertisti cursu digredientem. SOL. Ita per Deos, ego quidem non. LVC. At uero dimisi currere leporem celetiter. Num præteristi. sed & nunc licet uidere leporem. Si uero non, multi inde lepores facti, latebunt te in solœcismo iacentes. SOL. Non latebunt. LVC. At uero latuerunt certè. * SOL. Mira dicis. LVC. Tu uero præ nimia eruditione corruptus es, ut neq. ipsum hoc, solœcissantes intelligere possis. Deest enim ipsi, distributiva uox, τινὰ id est, quendam * SOL. Hæc quidem non intelligo, quo pacto dicas. Ego uero multos iam solœcissantes perspexi. LVC. Et me igitur scies tunc, quando puer quispiam eris, eorum uidelicet, qui mammam adhuc sugunt. Aut si nunc non cognouisti solœcissantem * me, neq. crescentes pueruli solœcismum facient, nihil intelligenti. SOL. Vera dicis. LVC. Atqui si hæc ignorabimus, nihil cognoscemus nostrorum propriorum. Quoniam & hic solœcismus, quem nūc feci, * fefellit te. Ne igitur dixeris amplius, quod

* Portas is quia dixit, ἀρτίστο-
λοις, id est, modoucl pauloan
solœcissare gestia. Nam Gaxa id
aduerbium cum præterito con-
strui dicit.

* In eo, ut uidetur, qd̄ dixit, ἀμὲν
et ἀδὲ, pro τὰ μὲν et τὰ
ἀδὲ, id est, alia quidem, alia uero.

* Tertium cum dicit, ὄφελον
δωκίον, id est, utinā possis, quo-
niam ὄφελον ut cætera optandi,
cum optatio poni postulat.

Suprà ter. quarto autem in uerbo
recens natos, opinor, qd̄ græcè
ἀρτίγενέους dixit pro ἀρτίγε-
νέως.

* Nam certamen confecisse di-
cere debuerat. hoc est, in mascu-
lino genere ἀθλοῦ, nō in neutro.

* Videlicet, si modo uolueris. Id
enim græcè dixit, εἰ πρὸς θέλωσαι-
ας, præterito tempore, cum præ-
senti uel futuro potius debuerat.

* Quoniam uox λαγῶν, et singu-
laris numeri, et dualis est, et ite
pluralia, si subdas ἰσῶτα

* Quod dicē dum uidelicet erat,
λαγῶν τε μέβηκα.

* Vel, quia dixit ὅταν ἔτι πα-
ιδῶν, quasi in intellectu ibi
peccatum sit. Vel, quia τὰς τῶν
βασίλειων, id est nutriti-
cor sugentium, pro τῶν βίαι dixit.

* In eo, opinor cum dixit, αὐτὸν ταπεινὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς, pro πατρὸς αὐτοῦ.

possis

possis perspicere solœcissantem, & ipse solœcissimum non committere. Atq; ego quidem hoc pacto. Socrates autem, qui à Mopsogenus ducebat, cui in Aegypto conuersatus sum, huiusmodi dicere solebat, citra inuidiam, neq; aperte coarguebat eum qui sic peccasset. Verum ad eū qui interrogabat *πῶνικα ἔξεισι*, hoc est, quando exibat? Quis enim, inquit, responderit tibi de hodierna die, tanquam exiens. Alio autem dicente, *ἰκανὰ ἔχω τὰ πατρῶα*, id est, Satis habeo paternorum bonorum. Quomodo ais, inquit, An tibi pater mortuus est? Alio autem rursus dicente, *συμπατριώτης ἔσι μοι*, hoc est, conterraneus meus est. Latuisti igitur nos, inquit, Barbarus existens. Alio autem quodam dicente: *ὁ δ' εὐνά εἰσι μεθύσας*, hoc est, iste, nescio quis, ebrius est, Mattis ne, inquit, aut quomodo dicis? Alio autem λέοντας. * Duplicas inquit leones. Cum autem quidā dixisset *λῆμμα πάρεσι αὐτῷ*, * duplici uidelicet *μῦ*, id est, quæstus siue captura inest ipsi. Proinde, inquit, capiet, si captura ipsi inest. Alio autem dicente, *πρόσεισι πὸ μέγαξ ὁ μὸς Φίλῳ*, id est, accedit adolescens, meus amicus. Et conuictaris illi inquit, xum sit amicus? Ad eum autē qui dixerat: *δ' ἐδὶ τῷ μαί τ' ἀνδρῶν φθύγω*, hoc est, terreo (pro timeo) uirum, & fugio. Tu, inquit, etiam quando timebis aliquem, persequeris. Alio autem dicente: *τῷ Φίλῳ κορυφαίότατος*. i. amicorum maximè summus: Festiuum sanè, inquit, quod supra uerticem seu summam aliquid ultra etiam ponis. Et *ἐξορμῶ* quopiam dicente, hoc est, inuado siue irrumpo. Et qui inam est, inquit, quem *ἐξορμῶς*, hoc est, impellis. *Ἐξέπιπλῆς* autem quodam dicente, hoc est, De superficie: subiecit: *ἐκ τ' ὠλ' πολῆς ἐκ τ' πιδάκνης*, hoc est, ex superficie ut ex doliolo. Dicente autem quodam *συνετάξατό μοι*, hoc est, composuit mihi, uel eiusdem ordinis mecum fuit, & manipulum, inquit, Xenophon *συνετάξατο*, id est, coordinauit. Alio autem dicente: *πῆξιν αὐτῷ ὥστε λαθῆν*, id est, circumsteti, seu circumdedi ipsum, ut laterem. Mirum, inquit, si tu, cum unus sis, *πῆξιν*, id est, circumsteteris unum. Alio rursus dicente: *συνεκρίνετο αὐτῷ* (quod & comparabitur ipsi, & contendebat cum ipso significat) subiecit: *καὶ δ' ἐκρίνετο πάντως*, hoc est, diiudicabatur seu dirimebatur quoq; omnino. Solebat autem & contra eos qui solœcissimum Atticè loquendo committebant, eadem festiuitate ludere. Nam ad eum qui dixerat: *νῶϊ τὸ το δολκῶ*, hoc est, nobis hoc uidetur. Tu, inquit, etiam *νδῖν* dices, ut peccamus. Alio autem serio narrante quippiam, eorum quæ in patria sua acciderant, ac dicente. Illa uero Herculi *μυχθαῖσα*, hoc est, concumbens. Non igitur, inquit, Hereules, *ἐμίχθη αὐτῷ*, hoc est, ipse concubuit, siue commixtus fuit. Porro dicente quopiam, quod haberet opus *καρῖναι*, hoc est, tonderi. Quid nam graue adeo, inquit, & quod dignum ignominia ista sit, abs te factum est? Et *ζυγομαχεῖν*, hoc est (ut Hesichius exponit) cum domesticis & familiaribus contendere. dicente quopiam: Tune aduersus hostem, inquit, *ζυγομαχεῖν*. Alio autem quodam dicente. Puerum suum morbo decumbentem, *εασανίλει*, hoc est, torqueri. Cuius gratia, inquit, torquetur? aut quid uult ille, qui torquet. *προκόπῃ* uero, cum quidam diceret *πὶ τοῖς μαθήμασι*, hoc est, proficit in disciplinis, respondit: At Plato *ὠδ' δ' ἰδόναι*, hoc est, crescere, uocat. Interrogante autem quopiam: *ὢ μαλετισμὸς δ' ἔνα*, hoc est, an declamaturus nescio quis esset.

Quomodo

Exempla quæ sequuntur, græcè oīa posui, ut quisq; per se uideat ac iudicet, in quo uiciū orationis siue solœcissimus sit. Sunt enim eiusmodi quædā, ut nō cuius statim appareat, qd ubiq; ambigū, aut immutatum, aut plus minusue dictum sit, quale statim à principio hoc est, q; reprehēdit eum, q; dixerat: *πῶνικα ἔξεισι*, & infra: *πρόσεισι πὸ μέγαξ ὁ μὸς Φίλῳ*, & alia quædam.

* Videtur nonnihil deesse.

* Voluerat autem *λῆμμα* dicere quod prudentiam uel φρόνημα significat.

Alludens eò, quòd superlatiuū à *κορυφαῖον* fecerat.

Altero absolute dicente, alturo astiue accipiente.

Quasi dicat, uno itidem ut altero uiendum esse.

Ad ambiguitatem respiciens uidelicet.

Quasi non satis propriū fuerit.

Quasi hoc uerbum de uiris tantum, & non de mulieribus usurpandum fuerit.

Quod uerbo improprie usus esset, ut suprā quæq; et mox infra

Quasi, quòd non satis Atticum foret.

Quoniam Atticē in secunda per
sona intelligatur.

Nam σοχάρεος scopum petere
significat, & aliās etiam obser-
uare & colere.

*

Nam illi foemina quaedam ma-
sculino genere proferunt, ut δ
θεός.

* Eadem ratione ut suprà, pro
φακός.

*

* Cum αὐτῶν in uerbo medio
dixit, pro passivo, aperta est.

* ἢ σφᾶς αὐτῶν. ubi σφᾶς
tertia persona pro prima po-
nitur.

* μαντῶν. quod de consu-
lentibus, non de respondente di-
cendum fuerat.

* videntur uel abesse quaedam
uel hac ipsa corrupta esse, id quod

Quomodo ergo, inquit, interrogans me an declamaturus sim, di-
cis δ δ' εἶνα (hoc est, in tertia persona iste) Volente autem quodam
Articisum exprimere, & dicente, τῆς τρίτης, hoc est, morietur in
diem tertium. Satiū, inquit, foret, etiam hic nō Atticissare adeo
te, quando malum imprecaris. Adeum autem, qui dixerat σοχά-
ρεος αὐτῶν, * pro φείδομαι αὐτῶν. (hoc est, parco ipsi, Nunquid, in-
quit aberrasti iaculando? Quodam uero ἀφιστῶν dicente, & alte-
ro ἀφιστῶν, pro eo quod est, ad defectionem sollicitare. utrunq;
inquit, non noui. Adeum autem qui dicebat πλὴν ἐμῶν, hoc est,
nisi si, Hæc, inquit, dupla gratificantur. * Et χαράδης cum quidam di-
ceret, spūdaticum, inquit, uerbum est. Rursum dicenti ἐκ τῆς
pro, ex eo tempore. Pulchrum, inquit, fuerit, & ἐκ πέντε, hoc est,
ex superiori anno dicere. Nam Plato εἰς ἑπτὰ, hoc est, in id tempus,
dieit. Ei uero, qui ἰδού, ἰδὲ, hoc est, uide, utebatur: Alia pro alijs
inquit, significas. Cum quidam autem αὐτὸν λαμβάνομαι pro σωήνῃ
(hoc est, intelligo) diceret, mirari se ait, quo pacto δ αὐτὸν ποιεῖν
τὸ λέγοντα, id est, qui cum dicente certaret (siue competitor
eius foret) diceret αὐτὸν ποιεῖν, id est, concertare uel competere se.
βράδιον autem dicente quopiam, Non est simile, inquit, uerbo τῆς
χίον (quod celerius significat) Et rursum βαρεῖν, pro grauare dicen-
te quopiam: non est, inquit, βαρύνειν, quemadmodum putasti. λέ-
λοχα item pro ἑλκεα (id est, fortitus uel nactus sum) dicente quo-
dam: Modicum, inquit, etiam apud quos peccatur. Multis autem
ἰππᾶδης pro πτεράδης (quod est uolare) dicentibus, quod ἀπὸ τῆς ἰππῆς
αὐτῶν (hoc est, à uolatu) quidem uerbum hoc descendat, plane sci-
mus. πρὸς ἰστρον autem quodam dicente (hoc est, columbum mascu-
lino genere) quasi hoc Atticum uero foret. etiam τὸν φάππον, (id est,
palumbum masculino genere) dicamus, inquit. Rursum dicente
quodam se φακόν comedisse (hoc est, lentem) * Et quomodo, in-
quit, φακόν aliquis comederit (quod & algam, & lentiginē, & uas
quoddam unguentarium, & alia item quaedam significat.) Atque
hæc quidem Socratica illa sunt. Redeamus autem, si uideretur, ad
certamen priorum uerborū. Ac ego quidem citabo ea, quæ opti-
ma uidentur * esse tota, tu uero cognitionem fac. Arbitror enim
uel nunc posse te, quippe qui tam multa ordine iam audieris. so.
Fortassis ne nunc quidem potero, te dicente: sed tamen dic. LV.
Et quomodo ais te non posse? Nam cognitionis ipsorum prop-
ter danua tibi aperta est. so. Dicigitur. LV. At iam dixi. * so. Ni-
hil certē, quod ego intelligam. LV. An non intellexisti, quod di-
xi αὐτῶν γε, (id est, aperuisti, pro aperta est.) so. Non intellexi. LV.
Quid igitur patiemur? si ne nunc quidem assequeris ea quæ di-
cuntur. At qui secundum ea, quæ ab initio abs te dicta sunt, ego
quidem putabam me equites in campū prouocare. Tu uero equi-
tes cogitasti. Sed uideris nō curare uerba, maximē quæ inter nos
ipsos * prosecuti sumus. so. Ego quidem curo, tu uerō obscure
ipsa prosequeris. LV. Nempe omnino obscurum est, quod dixi,
ἢ σφᾶς αὐτῶν, cum de nobis mentionem facerem. Sed hoc quidē
manifestum est. Te uero nullus deorum ab ignorantia liberauerit,
nisi fortassis Apollo. Vaticinatur * enim ille omnibus interro-
gantibus. Tu uero neq; ipsum μαντεῖν ὁμολογῶν intelligis. so. Per de-
os equidē, nō enim didici. LV. Si ergo καθεὺς later te circumstans. *
infra apparet. significat αὐτὸν καθεὺς, ut hic ponitur, idem quod demittēs uel descendens.

SO. Videntur certè. LV. At καὶ σὺ ἴσθι, quo pacto praterit? SO. Neq; hoc didici. LVC. Nosti autem quempiam sibi ipsi γάμου μνηστεύμενον (hoc est, nuptias stipulantem uel despondentem?) SO. Quorum igitur hoc? LV. Quod necesse est soloecismum committere τὸν μνηστὴρα αὐτοῦ, id est, eum qui sibi despondet. SO. Quid igitur ad meum negotium hoc, si soloecismum cōmittit quispiam despondens? LV. Quod ignorat, is qui se scire dicitur. Et hoc quidem ita se habet. Si uero quispiam dicat tibi, accedens, εἰς ἀπολαύσει τὴν γυναῖκα, hoc est, quod repudiare uelit uxorem, num permittes hoc illi? SO. Quid ni permittam, si uideatur iniuria affectus esse. LV. Si uero soloecismum committere uideatur, etiam ne hoc permittes illi? SO. Haud equidem. LV. Rectè dicis. Neq; enim concedendū amico, ut soloecisset, sed docēdus potius est, ut hoc ne patiatur. Quod si quis aut nunc crepare faciat ianuam ingrediens, aut exiens pulset, quid dicemus tibi accidisse? SO. Mihi quidem nihil: illum uero, uel exire uelle, uel introire. LV. Tibi uero, cum ignores τὸν κίππον, hoc est, qui pulsar, aut τὸ φάρμακον, hoc est, qui crepare faciat, nihil omnino accidisse putabimus, in docto adeo existenti? SOL. Contumeliosus es. LV. Quid dicis? Ego contumeliosus uero nunc γένεσμαι (id est, fiam) qui tecum disputo. Videretur aut soloecissare etiā ipsum γένεσμαι, quo nunc usus sum. Tu uero non cognouisti. SO. Desine, quæso, per Mineruam, ac dic potius tale aliquid, quod etiam ego intelligam. LV. Ac quo pacto intelligas? SO. Si mihi omnia ista percurras, quæ modo dixisti à te cum soloecismo dicta, à me autem non animaduersa esse, & quo pacto in singulis peccatum sit, exponas. LV. Nequaquam o' optime, longum enim hoc modo facturi essemus dialogum. Sed de horum quidem unoquoq; licebit tibi singulatim quærere. Nunc autem alia quædam persequamur, si uidetur. Ac primum ipsum hoc ἄγλα, absq; a spiratione, & cum tenui spiritu, utrū rectè uideatur dictum, cū uerbo ἔτερα compositum. Non enim ita præter rationem fuerit. Deinde & τὸ ἑὺ βρεως, id est, de contumelia, qua te à me affectū ais, si non hoc pacto dicā, sed εἰς σέ, hoc est, in te contumeliosum (fuisse me scilicet,) dicam, proprium id esse, ego quidem non possum dicere. Quoniam σὺ quidem ἐβούλετο, hoc est te cōtumelia afficere, idem est, quod corpus tuum, siue plagis, siue uinculis, siue etiā alio aliquo pacto. At εἰς σέ (hoc est in te contumeliosus esse dicor) quando alicui tuorum contumelia fit. Nam & qui uxorem tuā contumelia afficit, in te contumeliosus est, & qui puerum tuū, & amicum, & certè qui seruum quoq;. Nam præterquam de rebus, ita tibi se res habet. Quoniā & in res contumeliosum esse dictum est, ut in prouerbiū, quemadmodum Plato dicit in symposio. SO. Intelligo differentiam. LV. Num igitur & hoc intelligis, quod si dicam: ταυτὰ ἡμαλὰ ἦν, soloecismum uocant? SO. At nunc scibo. LV. Ipsum autem dici debere ἡμαλὰ ἦν? SO. Mihi quidem uidetur idem utrumq; dicere. LVC. At quomodo idem fuerit ἡμαλὰ ἦν & ἡμαλὰ ἦν, quando illud quidem est, alterum cum altera cōmurare, uidelicet id quod rectū non est, cum eo quod rectum est, hoc autem, id quod nō est, cū eo quod est. SO. Intelligo, quod ἡμαλὰ ἦν quidem sit, id quod propriū non est, pro eo quod proprium est dicere. ἡμαλὰ ἦν uero, aliquando quidē eo quod propriū est: aliquando uero, eo quod propriū non est, uti. LVC. Habent quandam & hæc cōsuetudinem rationem non iniucundam. ἀποδιδόναι autē πρός τινα, id est, satagere uel obsequium esse erga aliquem, propriam utilitatē eius qui satagit, indicat: cum aut dico περί τινα, circa aliquem, illius indicat, circa quem quis satagit, siue obsequiosus est. Atq; hæc quidem fortasse confunduntur à quibusdā, fortassis aut etiam obseruantur. Melius aut est, obseruare unumquemq;. SO. Rectè dicis. LV. καὶ εἰς τὸν αὐτὸν καὶ καὶ εἰς τὸν αὐτὸν, & καὶ εἰς τὸν αὐτὸν scis quo pacto differant? SO. Haud scio. καὶ εἰς τὸν αὐτὸν quidem audiui te dicere, & quod sit alienum. LV. Et rectè quidem audisti. Sed καὶ εἰς τὸν αὐτὸν & καὶ εἰς τὸν αὐτὸν differre aio. SO. Et quo tandem inter se differunt? LV. Quod καὶ εἰς τὸν αὐτὸν quidem ad eum, qui stat, dicitur: alterum autem ad eum qui sedet, ut:

uel abesse, uel corrupta esse uideri.

*ἐτέρῳ ἄγλα

Interdū enim
et affirari so-
let, ut cum in
interrogatiū
est, ut πῶς
εἰς ἄγλα, dicit
ἐτέρῳ, id est
quomodo et
quæ nā dixit.
Locus est sta-
tim à princi-
pio, ubi Ho-
merus ait ἡ-
ἐρίσθαι εἰς
τὸν παρὸν
αὐτὸν, qd' deterio-
rem finxerit
ad conuiuium
melioris in-
uocati ueni-
re, cū pruerbi-
um sonet. Bo-
nos ad bono-
rū conuiuia
ultrò uenire.
*Et hinc est,
qd' supra no-
taui, quædā
esse uideri.

ἡσο ξένον, ἡμεῖς δὲ καὶ ἀλλοθὶ δὲ νόμιμον εἶδον.

Hoc est, Sede uel quiesce hospes, nos autē etiam a tibi inueniemus sellam. Rursum itaq; dictum sit, quod qui hæc commutat, uiciū incurrit. καδίζω autem ἀκαδίζωμαι, num tibi parum distare uidetur? Siquidem καδίζω dicendo, alterum sedere facimus, καδίζω uero, nos met ipsos solos. so. Et hæc sufficienter prosecutus es. Atq; igitur dic: ita enim oportet te docendo præire. LV. Nam ne alio pacto dicente, non intelligis. Non nosti, quale sit ἐν γράμματι ἀνὴρ (hoc est, uir historicarum scriptor aut commentator.) so. Admodum noui, ut qui te audierim hæc dicentem. LV. Quoniam κατὰ δούλῳ tu quidem fortassis idem cum κατὰ δούλῳ putasti. Ego uero scio, differentiam non paruam habere. SOL. Quam nam hanc. LV. Quod hoc quidem alteri, κατὰ δούλῳ autem sibi ipsi fit. so. Pulchre dicis. LV. Etiam alia uero multa licet tibi discere, si modo non ipse tibi scire, cum nescias, uidebere. so. Non uidebor facile. LV. Proin reliqua in posterum reſciemus, in præsentia autem, dialogum dissoluamus.

Videnū et de his in superioribus desit quippiam. id est, in seruitutem redigere & redigi.

PHILOPATRIS, SEV

QVI DOCETVR.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Luciani ne sit Dialogus hic, an alterius cuiuspiam, dubitari potest. Nam quod ad argumentum attinet, non abhorret ab illius ingenio & dicacitate, pariter enim & gentilium deos, & Christianorum religionem, ut sæpe alibi, incescere uidetur. Phrasim autem & tota adeo compositio, cæteris illius scriptis haudquaquam similis est, quorum pertinet excursus iste, reliquo prope toto corpore longior: aut quid adeo grande & afflicto sequitur, quod Tragico isto Exordio respondeat? Sed de his doctiores iudicent. Cæterum cuius summi fuit, uidetur is Traiano Cæsari, ab uictoria in Oriente parta, potissimum gratulari uoluisse, cuius propter id tempus siue ipsi urbi, siue alteri alicui loco (nam patria solum uocat) pericula & eludes prælagantur, quos ipse a principio sopbistas appellat: ad finem tamen illa describit, ut propemodum Christianos intempesti uideatur. Eo enim pertinet, quod in suis de Persico & treilio, de Susis, & de tota Arabum regione meminit. Omnia enim illa a Traiano deuicta in populi potestatem illis tum temporibus rediere, ut apud Dionem & Eutropium, & cæteros, qui eum ætatis huius scriptis scripserunt, uidere est. Et hinc alterius tituli causa est, quod Philopatris dialogus hic inscribitur. Quod autem ad didascomenū pertinet, fingitur is, qui patriæ fortunæ & prosperitati tantopere studet, ut ab eo, qui cum sermone habet, de deo uero & religione recta informari, tum ab ijs, qui patriæ male ornabantur, eiusdem institutionis causa, in communem cœtum ac societatem introitus fuisse, unde & cæte. humenus in ipso dialogo infra uocatur, quo nomine Christiani uocare soliti aliquando fuerunt, eos quos pietate et religione sua informare nuper cepissent. Porro scribit in quadam epistola Ponticus & Crunus, Lucianum etiam Euangelium Ioannis in se scriptum alibi fuisse: quod si est, non immerito de hoc dialogo intelligi potest. Ita enim hic de luce, de uerbo, & cæteris quibusdam meminit, ut ex principio Euangelij illius, sumpta uideri queant. Nisi si quod aliud eius generis scriptum ab hoc editum fuit, quod ad nostram ætatem non peruenit. Quod autem ad uersionem attinet, quamquam fortassis referret, huiusmodi scripta, quæ uel contemptum religionis aliquem parere possem, uel alioqui impietatem præseferunt, omnino non uertit: tamen quia argumento operis seruendum fuit, rursus hic lectorem oratum uolo, ut si quid minus perspicue, aut aliter quàm debuit, conuersum deprehendet, ueniam hanc exemplari nostro det, quod in quibusdam locis ita deprauatum fuit, ut ne scias, utrum de industria obscurata quædam fuerint, an librariorum uicio alia corrupta, aliæq; omissa.

Quid

uram. Cōtra enim respondi pulcherrimè. Nam quæ uulgo ab urbanis, inquam, de vobis iactantur, quando somniatis, huiusmodi scilicet proferuntur. Illi autem quasi quiddam caninum subridentes, extra lectulum aliquantum progrediuntur. Ego uero, si uera sunt, inquam, talia, ò ætherij, haud unquam sanè tuto ea quæ futura sunt, inuestigabitis, & persuasi ab ipsis nugabimini, quæ neque sunt, neque futura sunt. Verum hæc quidē, nescio quo pacto nugamini, somnijs credentes, & quæ optima sunt, abominamini, malis autē delectamini, haud sanè quicquam abominatione ista promouentes. Quamobrem missas facite, alienas istas imaginationes, & praua consilia, uaticiniaque, precubi deus uos in maiorem hinc eiciat, eo quod patriæ mala imprecamini, & uerbis adulterinis ac perditis illam affamini. At isti unum eundemque omnes animus habentes, me nihil tum increpant. Ac si placet, ista quoque tibi addō, quæ me etiam perinde ut ista tuam, elinguent ac murum reddiderunt, donec ex frugi ista tua loquela, cum iā propè in lapidem conuersus essem, resoluit, & in hominem rursus restituit.

TRI. Tace Critia, neque nugas istas longius extenderis. Vides enim quomodo inuenerit mihi uenter, & quasi imprægnatus eam. Morsus enim sum uerbis à te mododictis, perinde ut à cane rabiosa, ac nisi medicamentum aliquod obliuio nem inducens, hausero, atque ita conquiescam, memoria hæc mecum cohabitans & quasi domi apud me residens, magnum aliquod malum proleabit. Quam obrem missos istos facio, precationem à patre incipiens, & celebre illud carmē ad finem apponens. Sed quid hoc? an non Cleolaus hic est, is qui pedibus longum ad eum incedit. Serio autem uenit & accedit. Num alloquemur ipsum? CRI. Atque admodum. TRI. Cleolæ, nequid cursu præteruchare, neque prætereas nos, sed accede lætus, si quidem nuntium aliquod affers. CLE. Saluete ambo, ò præclarum par amicorum. TRI. Quæ autem est festinatio ista? per multum enim anhelas. Num nouum aliquid gestum est? CLE.

Cecidit supercilium illud olim Persidis
Fama celebratum, atque Sura, urbs inclyta,
Cadet autem & omnis terra nobilis Arabum,
Valida imperantis dextera & uir oboris.

CRI. Hoc illud est, ut semper deus non negligit bonos. Sed auger, prouehens in melius. Nos autem ò Triephon, pulcherrima inuenimus. Sollicitus enim mecum ipse eram, quid nam in morte liberis meis testamento relicturus essem. Nō si enim paupertatem meam, quemadmodum ego tuas res quoque. Hoc igitur sufficit liberis, Dīs, idelicet imperatoris. Neque enim diuitiæ nos deficient, neque nos populus perterrebit. TRI. Et ego, ò Critia, hæc relinque liberis, ut uideant Babylonem perditam, Aegyptum in seruitutem redactam, Persarum liberos seruilem aetatem agentes, excursiones Scytharum sedatas, Atinam igitur & prorsus propulsatas. Nos autem illum Athenis ignotum inuentum, adorantes & manibus in cœlū tendētes, gratias illi agemus, ut qui digni nostri fuerimus, huiusmodi potestati atque uirtuti subiecti esse. Reliquos autem istos, nugari sinamus, contenti pro ipsis dicere notum illud, quod pro uerbo dici solet: Non est cura Hippoclidī.

*Videtur idem
Aoriam Tra-
iani in ellipse
re, qui Ctes-
iphontē et Ba-
bylonem, et a-
liam multa Ori-
entis in pote-
statē redegit.*

Hic dialogus, inter nothos Luciani refertur.

CHARIDEMVS SIVE DE PVLCRITVDINE.

IACOBO MICYLLO INTERP.

LUCIANI
ARGUMENTVM.

Nec hic dialogus Luciani uidetur esse id quod Aldus quoque annotauit, & cum ex stilo, quanquam is multo simplicior hic, quam in superiore est, tam ex reliquo totius corporis contextu apparere. Continet autem encomium pulchritudinis seu formæ, tribus orationibus diuisum, utpote à tribus personis in conuiuio tractatum, quarum priores due præstantiam ac dignitatem pulchritudinis commendat, multis ad hoc decorum pariter, & hominum adhibitis exemplis. Postrema autem etiam uim & effectum illius, ex mutua collatione reliquarum uirtutum, & eorum quæ uulgo inter bona recēssentur. Cætera plana sunt.

HERMIPPVS.

Exordium dialogi à narratione.

Postalouis fuerit Athenis Diasia & dia Gregy aubus ræs & ræs. ut sui dui ait, appellata. Petitio tacita. Extenuatio.

Materia ceruicinis, et cōuiuij causa.

Personæ.

DEBVLABAM fortè heri, in suburbio, Charideme, simul ut ex agrorum aspectu me aliquantulum reficerem, simul etiam quietis & oculi gratia, fortè enim tū meditabar quispiam. Quia igitur mihi sit Proxenus Epicratis filius. Allocutus autem ipsum, quemadmodū consueueram, in interrogabam, unde ueniret scilicet, & quo iturus esset. Tū ille, uenire se quidem etiam ipsum respōdet, huc oblectationis gratia, quā ex agrorum aspectu percipere cōsueuisset, refici autē uelle etiā tēperata ac leui aura, quæ illos afflaret. Cæterū redire se à cōuiuio, q̄ pulcherrimū peractū fuisset in Pireo apud Androclē Epicharis filium, qui ob partam uictoriam, Mercurio sacrificasset. Vieisse autē ipsum in Diasia, libro quodam recitato. Cōmemorabat autem cum alia multa, quæ ibi acta essent, urbana & festiua, tum uero & pulchritudinis encomia, à uiris dicta aiebat, quæ ipsum quidem non posse referre, oblitum eorum præ senectute uide licet: deinde etiam alioqui non ita multum circa orationes dicendas uersatum. Te uero, facile commemoraturum, ut qui & ipse encomium dixisses, et cæteris per totum conuiuium, animum aduertisses. **CHAR.** Facta sunt hæc Hermippe, ut dicis, Veruntamen neq̄ mihi facile fuerit, accuratè cuncta persequi. Neq̄ enim possibile erat omnia exaudire, multo adeo tumultu excitato, & ab ijs qui ministrabant, & ab ijs qui cōuiuabantur, & alioqui etiam ex difficilioribus hoc est, meminisse eorum uerborum, quæ in conuiujs fiunt. Nosti enim quā obliuiosos reddant, etiam eos qui alioqui plurimum memoria ualent. Sed tamen tui gratia, quoad potero, commemorare tibi illa conabor, nihil eorum prætermittens, quæcunq̄ memoria consequi potuero. **HERM.** Proinde ob hanc rem gratiam tibi habeo. Verum enim simibi totam à principio narrationem repeti ueris, puta & quis liber fuerit, quem recitauerat Androcles, & quem, recitato eo superauerit, postremo & quosnam uos, ad conuiuium uocarit, ita demum plenam apud me gratiam inibis. **CHAR.** Ipse quidem liber, encomium Herculis erat, ex somnio quodam, ceu dicebat, ab ipso compositum. Vicit autem Diotimum Megarensem illum, prospicis, imò uero pro gloria cum eo certās. **HERM.** Quid autem libri erat, quod ille recitauit? **CHAR.** Encomium Castoris & Polucis. Dicebat autem se quoq̄, ex magnis periculis ab illis seruatum, hanc illis quasi quandam gratiam persoluisse: præsertim, cum ab illis etiam confirmatus fuisset, de summis nauium uelis in extremo discrimine ipsi apparentibus. Ade rant autem in conuiuio & alij multi partim cognati ipsius, partim alijs familiaritate iuncti, qui uero memoratu digni sunt, quicq̄ totum conuiuium cohonestarunt, laudesq̄ pulchritudinis uerbis persecuti sunt. Philo erat, Dinæ filius, & Aristippus Agasthenis, tertiusq̄ ipse. Accumbebat autem nobiscum & Cleonymus, formosus ille, Androclis nepos, adolescentulus tener & delicatus, qui mentem tum habere utiq̄ uidebatur. Admodū enim attentè auscultabat, quæ dicebantur. Primus itaq̄ Philo de pulchritudine incipiebat dicere, facto in hūc modum exordio. **HERM.** Nequaquam, amice, ne mihi prius ipsa excomia exordire

are, quam causam quoque exposueris, qua adducti, ad hoc argumentum tractandum præcesseritis. CHAR. Præter rem moraris nos, o optime, qui tibi iam dudum potuissimus, uniuersa oratione exposita, iterum hinc abire. Veruntamen quid agas, quando quispiam, amicus existens, tanto opere urgeat? Necessarium enim est quiduis etiam amici causa perperit. Causam igitur quam quaeris, qua ad hoc argumentum compulsi sumus, ipse Cleonymus, formosus ille fuit. Cum enim medius inter me & Androclum, cuius nepos erat, sederet, multus ab idiotis sermo de eo fiebat, qui & respiciebant ad ipsum, & ad formam eius, plus quam obstupescabant. Propemodum igitur cæteris omnibus postpositis, sedebunt encomia adulescentis persequentes. Nos autem admirati illorum erga pulchritudinem amorem ac studium, & simul collaudatis ipsis, segnicie quendam arbitrati sumus esse, uerbis ab idiotis superari, præcipue de pulcherrimis dicendo, quo solo nos illis præstare putaremus. Atque ita de pulchritudine uerba facere cepimus. Visum igitur nobis est, haud nominatim dicere laudes pueri, neque enim honestum fore, nam hoc pacto præcipituros nos ipsum in maiorem insolentiam esse, sed tamen neque, ut illos, incompositè adeo, & ut cuique fortè succurrisset, sed seorsim singulos, quacunque de re proposita commemorasset. Atque ita Philo, primus ex oritur, in hunc modum uerba fecit. Quam indignum uero est, quod, cum quæcunque in singulos dies agimus, pro his tanquam pulchris, omnem operam ac diligentiam adhibeamus, de ipso pulchro sermonem nullum habemus, sed perinde si lites ac taciti sedemus, ac si metuamus, ne fortè uerbum aliquod, de his, pro quibus tanto opere laboramus, uel imprudentibus nobis excidat. Atqui ubi nam aliquis oratione merito utatur, se, cum de illis, quæ nullius precij sunt, tanto opere contendat, de eo quod omnium pulcherrimum est, planè conticescat: aut quomodo id quod in uerbis pulchrum est, rectius quam omnia alia seruari poterit, si de ipso sine eorum, quæ quotidie aguntur dicere prætermittamus. Verum ne uidear monere quidem scire, quo pacto oporteat nos circa pulchrum affectos esse, dicere autem ipsum, de eo nihil posse, quoad fieri potest, de eo breuiter commemorare conabor. Nam pulchritudine omnes quidem cupierunt potiri: pauci autem omnino fuerunt, qui illam affecti fuissent. Qui uero donum hoc fortè adepti fuere, illi omnium beatissimi fuisse uisi sunt, & apud deos, & apud homines merito honore affecti. Atque huius rei argumentum tale fuerit. Nam eorum qui ex Heroibus in numerum deorum recepti sunt, Hercules, & Dioscuri, & Helene, Iouis filij sunt: quorum ille quidem, fortitudinis causa, honorem hunc consecutus esse dicitur. Helena autem pulchritudinis gratia, cum se ipsam in deam mutasse, tum fratribus Dioscuris, causa fuisse, ut ante ipsam, in cælum ascenderent, his quæ cæteri uita functi sub terra obnoxij præmuntur, exoluti. Quamquam etiam, quicunque hominum dignus unquam iudicatus fuit, ut deorum consuetudine frueretur, alium reperire non licet, quam qui pulchritudinis particeps fuisset. Nam & Pelops eadem hac causa cum dijs Ambrosiæ particeps fuit, & Ganymedes ille Dardani, hoc pacto miscuisse nectar dicitur, omnium summo deorum. Quare etiam ipsum neque ullum deorum cæterorum alium uoluisse secum uenationis huius, amorum suorum uidelicet, participem fieri, sed sibi soli decorum arbitratur esse, in Gargarum Idæ deuolare, atque inde amasium suum, in eum locum, ubi per omne tempus cum illo consuetudinem haberet, subducere. Tantam autem curam ille semper habuit pulchrorum, ut non solum cælo dignatus eos fuerit, illuc ipsos attollens: sed & ipse in terram quocunque fors tulit, descenderit, ut cum amatis singulis locis congregaretur. Ac eam quidem ob rem, in cygnum conuersus, cum Leda rem habuit, ob eandem autem & Tauri facie Europam rapuit. Assimilatus autem Amphitryoni, procreauit Herculem. multa & alia Iouis uasframenta enumerare quispiam possit, quibus ille eorum congressu, quorum desiderio tenebatur, potitus fuit.

Quod

*Occasio enco-
mij dicendi.*

*I. Encomium
Philonis.
Exordium ab
obiurgatione
et loco com-
muni.*

Propositio.

*Confirmatio
ab exemplis
deorum et
hominum.*

Homerum in-
telligit, apud
quos ista Ilia-
dos 1. 9.
præcipue ha-
bentur.

Quod autem maximum est, quodque merito aliquis admirari posset, cum ille cum diis uersaretur (neque enim hominum ulli conuersatus est, præterquam pulchris) quoties inter illos concionem aliquam habuit, ita austerus fingitur à communi Græcorum poëta, ut in priore quidem oratione, Iunonem, quanquam illa antea ubi que increpare ipsum consueuisset, nihilominus, tamē ita perterrituerit, ut ea satis habuerit, quod nihil grauius pateretur, & intra uerba duntaxat, illius ira consisteret. In posteriore autem, deos uniuersos non minore terrore affecerit, terram unā cum ipsis hominibus, & mare quoque, in sublime sublaturum sese minatus. At uero quoties cum pulchris congressurus esset, ita mansuetus, & blandus, omnibusque æquabilis redditur, ut apud omnes alios, etiā ipso eo, quod Iupiter est deposito, uidelicet ne molestus, aut ingratus cuiquam eorum, quos amat, uideatur, alienam aliquam formam induat, eamque pulcherrimam, & qua maximè putat, intuentem allici posse. Tantum reuerentiæ & honoris pulchritudini exhibet. Ac non solum ipse quidem Iupiter ita pulchritudine captus est, cæterorum autem deorum nullus, ut hæc magis accusationem Iouis continere uideantur, quā pro pulchritudine dicta esse, sed si quis diligenter considerare uolet, omnibus etiam diis eadē hæc accidisse uidelicet deprehendet. Vt, uerbigratia, Neptunum Pelopis forma captum fuisse. Hiacyinthi autem Apollinem, & Mercuriū Cadmi. Præterea neque deas pudet pulchritudine superatas ac captas uideri, sed hanc quasi æmulationem quandam honoris inter se habent, puta eā quæ cum pulchro aliquo rem habuit, narrare posse, hominibus sese dedisse. Iam uero, cum ex cæteris omnibus, unaquæque suæ ac certæ rei præses sit, de diis, quibus quæque præest, nulla cum altera contendit, sed Minerua quidem cum hominibus ad bella gerenda præit, haudquaquam cum Diana de uenatione pugnat, eodemque modo & illa Mineruæ de remilitari concedit. Denuptiis autem Iuno Veneri, neque hæc illi molesta est obea, quibus illa præsidet. At contrā singulæ ob formam & pulchritudinem eo usque animo efferuntur, omnesque alias excellere sibi uidentur, ut cum Erisipias inter se mutuo discordes & inimicas reddere uellet, nihil aliud obiecerit illis, quā pulchritudinem, rata hoc pacto facillimè sese hoc quod uolebat, effecturam esse. Ac prudenter sanè hoc excogitauit. An madueritque uel inde aliquis pulchritudinis potestatem. Nam postquam pomum illud accepissent, & inscriptionem legissent, cum unaquæque suum illud effecneret, neque tamen ulla contra se ipsam suffragium ferre sustineret, quod uidelicet altera turpior esset, ad Iouem, harum quidem patrem, illius autem etiam fratrem & coniugem deueniunt, litem hanc illi disceptandam committentes. Ille autem cum & per se ipse sententiam, quænam earum pulcherrima foret, proferre posset, & multi fortes, & sapientes, & prudentes cum in Græcia, tum inter Barbaros essent, quibus eadem causa delegari potuisset, Iudiciū hoc Paridi, Priami filio commisit, manifestum adeo calculum ferens, quod & prudentiam & sapientiā, & uires pulchritudo anteiret. Porro tanto semper studio tantaque cura, formosæ audire expetiuere, ut & heroum pariter, & deorum exornatori poëtæ persuaserint, non aliunde magis, quā à pulchritudine sese appellare. Proinde libentius audierit λευκάλεν (hoc est, niueis lacertis) Iuno, quā, πρὸ βαδὲα & θυγατήρ μεγάλου κρόνου (hoc est, antiqua dea, & Saturni magni filia) Minerua autem neque Tritogenia, quā Glaucopis uocari maluerit. Et Venus, uniuerso etiam redemerit, nominari χρυσή, hoc est, Aurea. Quæ cuncta ad pulchritudinem pertinent. Atqui hæc non modo argumento atque indicio sunt, quo pacto illi, qui potiores habentur, circa hanc se gerant: sed & testimonium perhibent neutiquam falsum, quod cæteris omnibus, præstantior eadem sit. Proinde Minerua quidē fortitudine pariter & prudentia præstare illam suffragatur, utrique enim harum præsidet ipsa. Iuno autem uniuersa dominatione, atque potentia, expetendam magis esse, sententia sua declarat, in partem etiam Ioue tanquam patrono, aduocato.

rato. Quod si igitur diuina adeo res & ueneranda, pulchritudo est, deinde & dijs tantopere ambita & affectata, quomodo tandem honestum nobis fuerit, si non & ipsi deos imitantes, cum rebus tum uerbis, quibuscunque modis poterimus, pulchritudini patrocinemur? Atque hæc quidem Philo, de pulchritudine perorauit, hoc quoque ad finem addens, quod etiam plura hic dicturus fuisset, nisi sciret uerborum in conuiujs longiorem improbari. Cæterum post illum statim Aristippus uerba facere cepit, multis antea ab Androcle inuitatus. Neque enim uo-

Epilogus.

lebat primo, ueritus proximo post Philonem loco dicere. Exorsus autem inde est:

II. Encomiū Aristippi.

Multi sæpe homines (inquit) omittentes de rebus optimis & nobis conducentibus dicere, ad alia nescio quæ argumenta abripi consueuere, ex quibus sibi quidem famam comparaturos se putant, auditores autem uerbis nihil conferentibus obrundunt. Ac dicere solent, alij quidem de iisdem rebus inter se uerbis contendentes; alij autem ea, quæ non existunt, commemorantes, alij etiam de ijs, de quibus minimè necesse est, uerba facientes. Quos sanè decebat omnibus hisce relictis, quo pacto conducibile aliquid dicere fortè possit, apud animum cogitare. Hos igitur, quando nunc ego de ijs, quæ existunt, nihil sani cognouisse existimo, & alioqui autem, etiam aliorum ignorantiam de rebus optimis, reprehendentem in eadem uicia incurrere, omnino stulticiæ cuiusdam esse puto: idem argumentum orationis utilissimum atque pulcherrimum auditoribus proponam, quodque omnis, quicumque etiam fuerit, fatebitur, scio, dignissimum esse, quod pulcherrimum quoque uocetur. Quod si igitur de alia aliqua re uerba faceremus, & non de pulchritudine, satis fuisset unum aliquem dicentem audisse, & exinde argumento eo relicto, ad alia transisse: nunc autem præsens hoc, tantam dicendi copiam præbet ijs, qui de eo orationem instituunt, ut haudquaquam, si quis pro dignitate ipsum non tractarit, ob id infelicitè sibi successisse re arbitrari debeat, sed si post multos alios, non nihil ad priores laudes etiam ipse conferre potuerit, benignior rem fortunam experiri putetur. Nam quod manifeste adeo, à superioribus, in honore habitum semper est, ab hominibus autem ita pro re diuina, & operæ precio digna, existimatum, omnibusque quicumque uiuunt, peculiare ornamentum existit, præterea & eos, quibus adest, ab omnibus amari & coli: illos autem quibus abest, odio haberi, neque dignos adeo, quos aspicias, uideri, facit, quis nam dicendi facultate præditus tanta fuerit, ut id pro eo ac dignum est, laudare sufficiat? Veruntamen, quoniam ita multis ipsi opus est laudatoribus, ut uix unquam pro dignitate tractari queat, nihil alienum aut indecorum fuerit, etiam nos aliquid de eo dicere conari, quanquam uerentes non nihil, uerba facere post Philonem.

Attentio ab ipsari præstantia.

Adeo autem omnium quæ sunt ueneratione dignissima, maximeque diuina res, pulchritudo est, ut etiam, si omitteremus dicere, quibus honoribus dii pulchros affecerunt, superioribus certè temporibus illis, Helena ex Ioue nata, in tanta apud omnes homines admiratione fuerit, ut cum adhuc infra ætatem esset, Theseus ob aliam quandam rem in Peloponnesum profectus, cōspecta illius forma, in tantam admirationem ipsius uenerit, ut cum & regnum haberet maxime tutum, & gloria excelleret nequaquam uulgari, nihilominus tamen putarit, sibi uitam uitalem, ut ille ait, non esse, si illa carere deberet: rursum autem se omnes alios felicitate superfluum esse, si secum illam cohabitare cōtingeret. Atque hoc modo cum apud sese animatus esset, à patre quidem ipsius accipere illam desperauit, neque enim elocaturum ipsum illam, cum nondum ad iustam ætatem peruenisset, cæterum imperio illius contempto atque despecto. Spretoque insuper etiam omnibus, qui tum in Peloponneso agebant, porētibus assumpto Pirithoo, qui ipsi in raptu adesset, à patre ut abreptam in Aphidnam, Atticæ regionis oppidum asportauit. Tantam autem gratiam habuit Pirithoo pro hoc auxilio præstito, ut ipsum per omne deinde tempus ita amarit, ut etiam posteris in exemplum abierit, Thesei & Pirithoi amicitia. At postquam etiam illud oportebat ad Plutonis pfecti regnum ambientem filiam Cereris

Propositio Confirmatio ab exemplo Thesei & Helenes.

Amplificatio à consequentibus.

Pro-

Proserpinam, postquam multis ipsum debortatus à proposito, ne quid tale tentaret, auertere non potuit, unà cum ipso profectus est, arbitratus debere se hanc illi referre gratiam, ut pro eo etiam animam in periculum poneret. Cæterum ubi hoc profecto peregre, illa Argos mox redisset, postquam ætate nubilis facta est, quanquam principes Græciæ, & formosas alias, & ex parentibus præclaris natas, ex tota ea terra ducere uxores sibi possens, nihilo minus tamen convenientes, huius proci facti sunt, cæteris omnibus, perinde ut uilioribus contemptis: Sciens autem, quod non absq; certamine ab uno aliquo ducenda esset, metuentesq; ne pugnantibus inter se aliquibus, bellum inde toti Græciæ oriretur, de cōmuni sententia in hæc uerba iurarunt, quod omnes auxilium ferre uellent ei, quicunq; uxorem hanc ducere dignatus fuisset, neq; cuiquam concedere, qui iniuriā aliqua afficere illum aggressus esset: existimantes uidelicet, quisq; sibi auxilium & societatem hanc parari. Propria quidem igitur sententia frustrati omnes sunt, præter Menelaum, communis autem pacti experimentum statim adeo dederunt. Non enim multo post, cum cōtentio inter deas de pulchritudine orta esset, disceptatio eius litis Paridi Priami filio delegata fuit. Qui cū iudicio inferior esset, quàm ut inter corpora dearum cognoscere posset, donorum autem congeretur iudex fieri. Ac Iuno quidem offerret illi totius Asiæ imperium, Minerva robur & uires ad bella, Venus autem Helenæ huius nuptias: Ipse uero contra secum ita cogitaret, quod imperia quidem etiam uilibus & contemptis hominibus obuenire possent, Helena autem, non statim ullus posterorum dignus futurus esset, nuptias huius cæteris rebus omnibus anteposuit. Postea uero exorta celebri illa expeditione contra Troianos, & Europa tunc primum contra Asiam bello concitata, cum Troiani possent Helena reddita, sine periculo ac metu terram suam retinere, Græci autem hanc illis habendam permittentes, omnibus illis difficultatibus, quæ ex bello & expeditionibus percipiuntur, liberati: ne utri consulere sibi ipsi uoluerunt, rati non aliam pulchriorem belli causam, ob quam morerentur, inuenire se posse. Iam uero & dii, cum certo scirent liberos suos in eodem bello perituros esse, haud quaquam illos ab eo absteruerunt, sed ad id ultro proficisci fecerunt, rati non minorem illi gloriam consecuturos eos esse, si pro Helena mortem obissent, quàm quod deorum filij procreati essent. Et quid attinet de filiis deorum dicere? cum ipsi dii maiore grauioreq; certamine inter se eodem bello congressi fuerint, quàm tunc, cum contra gigantes bellum gessere. Nam in illo contra Gigantes communibus ac mutuis auxilijs dimicant: hic autem ipsi cōtra se ipsos arma tulerunt. Quo sanè argumento, quod nam aliud manifestius aut clarius esse potest, quanto etiā ipsis dijs iudicibus, cæteras mortalium res omnes antecellat pulchritudo? Nam cum pro aliarum quiddem rerum nunquam ulla ullo modo inter sese discordes fuerint, pro pulchritudine autem, non solum filios suos in mortem obtulerint, sed ipsi inter se dimicauerint, nonnulli autem etiam uulnerati fuerint: an non omnibus adeo calculis censuerunt pulchritudinem cæteris rebus uniuerfis anteponendam esse? At enim ne penuria quadam de pulchritudine dicendi, circa hūc locum commorari diutius uideamur, ad aliū hinc transire uolo, haud quaquā his quæ antè dicta sunt, ad comprobendam pulchritudinis dignitatem, inferiorem, nempe ad Hippodamiam Arcadis illius Oenomai filiam. Quàm multos enim ille, pulchritudine huius captos, ostendit, mortem subire uoluisse potius, quàm ab hac dissociatos, lucem intueri. Nam postquam adultam ætatem attigit puella, illamq; pater non paruo interuallo cæteras omnes anteire conspexit, ipse quoque forma illius captus est. Tanta enim hæc in illa excelebat, ut etiā eum, à quo nata fuerat, præter naturam illexerit. Proinde cum ipse quidem illam, apud sese retinere cuperet, locare autem uelle ei, qui dignus illa foret, simularet, ut hominum accusationem puta, euitaret, technam quandam machinatur, cupiditate sua multo iniustiorē,

Aliud exemplum Hippodamiae et procorum.

per

per quam putabat, id quod animo intendebat, facillimè sese conficere posse. Nam currui, quem quoad fieri maximè potuerat, ad celeritatem arte compararat, equis, qui ea tum ætate in Arcadia omnium uelocissimi erant, iunctis, cum procis puellæ, aurigatione certabat, ei uidelicet, qui certamine superasset, sponsam illam proponens: qui uero uictus esset, illum capite priuandum edicens. Iubebat autem etiam ipsam unà conscendere currum, quo uidelicet illi, dum uultu in illa defixi hærent, interea aurigandi currum obliuiscerentur. Cæterum eum qui primus certamen hos inisset, successu caruisset, & præterquàm quòd à puella, etiam uita excidisset, reliqui cum ad certamen obeundum cunctari, & eorum quæ semel decreuissent, quicquam detrectare, futile ac iuuenile quiddam esse censerent: rursus autem crudelitatem Oenomai detestarentur, alius aliis præuertit moriendo, perinde ac si metuerent, ne non pro puella illa mori possent. Ac processit exdes ea, donec tredecim eorum iuuenum interficerentur. At dii, cum illum ob prauitatem hanc odio haberent, pariter autem & eos qui mortui fuerant, & puellam miserarentur, alteros uidelicet, quòd tantæ rei possessione priuati essent: puellam autem, quòd forma sua per ætatem frui non posset, pro iuvene eo, quicumq; mox certaturus esset (erat autem is Pelops) curam aduersantes, & currum illi donant pulchriorem arte factum, & equos immortales, quorum ope puella potiturus, ac dominus illius futurus esset. Et sanè factus quoque est, focero ad metam & terminos uictoriæ occiso. Adeo pulchritudo ipsa, cum hominibus diuinum quiddam esse uidetur, & ab omnibus colî consuevit, tum à dijs quoque sæpenumero cum summo studio obseruata est. Quam ob rem neq; nos quispiam reprehendere meritò poterit, quòd quasi quoddam operæ precium putamus, hæc de pulchritudine differuisse. Atq; ad hunc modum & Aristippus orationem suam peregit. HER. At tu etiam restas Charide me: quare fac, ut quasi quandam coronidem imponas oratione tua, pulchris hisce de pulchritudine dictis. CHAR. Nequaquam, per deos quæso, ulterius progredi me cogas. Satis enim sit, indicasse tibi, & quo pacto conuersati fuerimus, & hæc quæ modo dixi, præsertim cum ne illa quidem satis adhuc meminerim, quæ modo commemorauim. Multò enim facilius ea memoria repetiueris, quæ ab alijs dicta sunt, quàm quæ ipse dixisti. HER. Hoc igitur illud est uidelicet, quod ab initio consequi me cupiebam. Neq; enim mihi tantopere orationes aliorum ac tuam audire cura fuit. Quare si me hac priuaueris, etiam illa frustra laborasse te scias. Sed per Mercurium quæso, totam adeo orationem, quemadmodum à principio exorsus fueris, mihi recita. CHA. Satiùs quidem fuerat, contentum his, quæ dixi, à difficilioribus abstinere me: attamen quando ita cupis, & nostrā audire orationem, in hoc quoq; morem tibi gerere necesse est. Proinde hoc pacto ipse quoq; uerba feci.

Epilogus.

III. Encomiū
Charidemi.

Si primus ipse cœpissem de pulchritudine dicere, proœmijs fortasse frequentibus & densis opus haberem, nunc autem quando post multos alios, qui ante me uerba fecerunt, dicturus sum, nihil alienum puto, fuerit, si illorum ante dictis, perinde ac proœmijs quibusdam usus, sequentem orationem subiungam. Præsertim cum non alio loco, sed hoc in conuiuio, eodemq; die, orationes istæ habeantur, ita ut liceat & præsentibus latere nos, perinde ac si non quisque priuatim uerba faceret, sed eandem singuli per uices prosequantur orationem. Proinde alteri quidem sufficerent ad laudem utique comparandam, ea, quæ uestrū unusquisque seorsim de pulchritudine dixit. At uero hic adhuc tantum super est, ut & ijs, qui post nos uenturi sunt, extra ea quæ nunc dicta sunt, satis laudem ad prædicandam illam suppetat. Plurima enim undiq; circumstant, quæ & ipsa eam de se opinionem præbent, quasi singula eorum primo loco dici debeant, non aliter atq; in prato aliquo floribus fœcundo, ubi semper ea quæ nouissimè apparent, carpētes potissimum alliciunt. Ego uero ex omnibus illis de-

Exordium ab
occasione an-
te dictorū, &
loci quoq;.Attentio ab
argumēti am-
plitudine.

Confirmatio à collatione
effectus reliquorum bono-
rum & pulchritudinis.

✱

Nireum intelligit, quo pul-
chrior alter non uenit ad
Troiam, ut Homerus ait,
Iliados 2.

Alia confirmatio à causa.

Locus est Odyssæ quarto

Iliados 2. τῷ δ' ἄμα νῆες
ἵποντο δ' ὠκέϊα καὶ μάλ' ὄ-
ναρ ἄρ' ἔειπε.

Alia, à collatione cetera-
rum uirtutum.

✱ δ' ἡμεῖς γὰρ ἡμεῖς γὰρ
hoc est, qui in concionibus
suorem plebi ambium &
ceterum in Latio populares

lectis, quæ mihi uidebuntur minimè prætereunda fuisse, quàm bre-
uissimè potero dicam, ut & pulchritudini debitum suum reddam, &
uobis, omiſſa uerborum prolixitate morem geram. Proinde illi qui-
dem, qui uel ob fortitudinem, uel ob aliam aliquam uirtutem præſta-
re nobis uidentur, ſi non quoridie honeſtis actionibus beneuolentiam
ſibi concilient, & nos quodammodo ad amandum ſe cogant, inuide-
mus illis magis, undecumq; etiam eis negocia, quæ geruntur, minus
bene procedunt. Pulchris autem non modo non inuidemus formam
ſuam, ſed ſtatim etiam ubi aſpeximus tantum, capimur, & plus quàm
amamus eos, neq; grauamur, tanquam ſuperioribus, quantum nobis
licitum fuerit, & ſeruire quoq; illis. Libentius igitur quiſpiam obedie-
rit formoſo alicui, quàm imperauerit ei, qui talis non eſt, maioremq;
gratiam habuerit formoſo, multa iubenti, quàm ſi nihil quicquam præ-
cipiat. Ac cæterorum quidem bonorum, quibuſcumq; caremus, ulterio-
rem aſſequendi curam nullam gerimus, at pulchritudinis nulla un-
quam nobis ſatietas oboritur, ſed ſiue Aglaies filium illum, qui cum
Achillis ad Troiam profectus fuit: ſiue Hyacinthum formoſum illū,
ſiue etiam Lacedæmonium Narciffum, pulchritudine ſuperemus, ta-
men nobis ipſi minimè ſatis facimus, ſed ſemper timemus, ne fortè ui-
deamur apud poſteros, ab alijs ſuperati fuiſſe. Propemodum autē o-
mnium eorum, quæ inter homines geruntur, ut ita dicam, quaſi quod-
dam commune exemplum, pulchritudo propoſita eſt. Nam neq; du-
ces negligunt ad pulchritudinem exercitus ſuos inſtruere, neq; orato-
res ad eandem orationes ſuas componere, neq; etiam pictores, ima-
gines ac tabulas ſuas ſecūdum illam depingere. Et quid attinet iſta re
cenſere, quorum ſinis quoq; pulchritudo eſt? Quin illa quoq; quibus
neceſſario utimur, haud quaquam prætermittimus, quin omnia, quæ
maximè fieri poteſt cum ſummo ſtudio, quàm pulcherrimè appare-
mus. Nam Menelaus quidem, non tantum curauit uſum & neceſſita-
tem ædium, quantum, ut pulchritudine earum ingredientibus quaſi at
tonitos redderet. Et ob hoc ſumptuoſiſſimas pariter & pulcherrimas
eas ædificauit. Neq; etiam ſententia falſus eſt. Nam Ulyſſis filius ita
admiratus eas fertur, cum ad percunſtandū de patre, eo loci ueniſſet,
ut ad Piſiſtratum Neſtoridem in hunc modum dixerit:

Talis & ætherij forſan Iouis aula renidet.

Et ipſe adoleſcentis pater non aliam ob cauſam minio inſectas duxit
naues, cum unā cum Græcis ad Troiam proficiſceretur, quàm ut aſpi-
cientes eorum aſpectu obſtupeſcere poſſet. Et ſermè ſi quis ſingulas
artes perpendere uolet, reperiet omnes eas ad pulchritudinem tende-
re, eamq; conſequi, pro ſummo ducere. Adeo autem pulchritudo cæ-
teras res cunctas excellere uidetur, ut ijs, quæ uel cum iuſticia, uel ſapi-
entia uel fortitudine aliqua ſiūt, multa alia inuenias maiori precio uel
exiſtimatione digna cenſeri: at uero, quæ cum hac ſpecie commune a-
liquid habet, ijs nihil quicquam melius inuenire licet, ut ruruſum & il-
lis, quibus hæc coniuncta non eſt, nihil quicquam inhoneſtius, atq; in-
dignius. Quippe ſolos eos qui pulchri nō ſunt, turpes uocamus, per-
inde quaſi pro nihilo habendum ſit, quicquid tandem aliquis habue-
rit, in quo ceteros antecellat, ſi idem pulchritudine careat. Proinde et
eos quidem, qui uel in repub. degentibus imperio præſunt, uel tyran-
norum poteſtati ſubiecti uiuunt, alteros quidem populares ✱ uocare
ſolemus, alteros autem adulatores. Solos autem eos, qui huic poteſta-
captant, quales Romæ forſitan Tribuni, Athenis autem Rhetores ſermè ſuere. Et tales à Ci-
dicuntur.

ri subiecti sunt, & admiramur uidelicet & cum philoponos tum philocalos nominamus, adeoque communes benefactores censemus esse, eos, qui pulchrorum quasi quidam procuratores sunt. Quando igitur ita uenerabilis res, pulchritudo est, ita autem ab omnibus etiam uotis expetitur, & quasi pro lucro putatur, huic ministrare saltem aliquid potuisse, quomodo non merito reprehenderit nos quispiam, quod cum tantum lucrum lucrifacere possimus, ultro illud prodamus, ne hoc ipsum quidem uerentes, damnum uidelicet quod mox accipiemus? Ac tantam quidem ego quoque orationem habui, multis, quæ mihi de pulchritudine amplius dicere licebat, omissis, postquam conuersationem hanc in longum adeo progressam, uidebam. HER. Felices sanè uos, quibus talis conuersatione frui licuit. Fermè autem iam etiam ego nō minus uoluptatis, quàm uos, per te uidelicet, accepi.

Neq; his uidetur Luciani esse.

Hoc est, sedulos, & laborem nullū detrectantes. Deinde et elegātia seu pulchritudinis studiosos, atque his nominibus amatores appellare solebant. Et Socrates quoque ut πᾶσι δ' ἐπαινεῖς. Et λοιπὰ & αὐτοὶ.

NERO, SIVE DE FOS

SIONE ISTHMI.

Si modo germanus est, Luciani,

IACOBO MICYLLO INTERP.

ARGVMENTVM.

Totus hic dialogus, cuiuscunque tandem est (Nam Luciani esse, neque asseri puto posse, neque prorsus negari) quasi quedam in Neronem inuectiua est, qua potissimum dementia illius exagitur, quam cum in Isthmo solidando, à quo & tituli ratio sumpta est, tum in obscundis Scenicis certaminibus Imperator Romanus exercuit. Estq; ueluti perpetua facti commemoratio, paucis quibusdam & ceterorum ipsius facinororum exemplis, amplificandi causa, adiectis, quæ tota Musonio philosopho tribuitur, qui Tusci genere, ut Tacitus ait, cum studia iuuenum præceptis sapientiæ foueret, à Nerone postremo, cum in omnes bonos & claros aequè grassaretur, ob linguæ libertatem, ut Suidas addit, interfectus fuit. Huius & alij meminere, & Gellius lib. 16. cap. 1. Ceterum, fuerunt & in hoc dialogo, multa ex coniectura magis quàm ex fide, ob exemplaris, uelut apparebat, uiciositatem, uertenda: quam ob rem, ut in postremo operis, eam saltē à lectoribus ueniam postulo, quæ ceteris hactenus in clari & manifestis etiam impingentibus data fuit: præsertim cum in nullo hactenus, quod e quidem sciam, legētium fidem fefellerim, ubiq; cum hoc loco, tum in superioribus, eo, circa quod uel ignorantia, quàm & ipsam agnosco, uel alia aliqua de causa, hæsitasset, aut asterisco, aut annotationi uncula aliqua, signato. Qui si nihil aliud, illud certè tamen existimo, occasione et quasi quandam ansam, ad ulteriora ac ueriora indaganda, alijs me tradidisse.

Exordium à
presens rei
occasione,

* Perusio
eius græcè
Narratio.

* Esia dicitur
à nomine esia
deriuasse ui-
detur. Nā al-
terum esia dicitur
quod conuiuio
accipere si-
gnificat etc.
nui scribitur

* Videtur
mendosus nō
nihil locus es-
se.
Ita portus uo-
catur, ad oca-
cidentem uer-
gens, quē ex
Italia nauigā-
tes petunt, ut
contra Cen-
chrea, quem
ex Asia nauigā-
ntes,
De Vindico

T Isthmi fossio, quæ in manu adeo, ut aiunt, Tyranno fuit, & tibi Musoni, mentem habere græcam uidebatur. MVSO. Scito Menecrates, etiam meliora cogitasse Neronem. Nam & circuitus Peloponnesi illos supra Maleā, tollere nauigantibus uolebat, Isthmo ad uiginti stadia interrupto. MENE. Hoc autem & emporijs profuturum erat uidelicet, & ciuitatibus cum maritimis, tum etiam illis, quæ in mediterraneis sitæ sunt. Nam si maritima loca benè habeant, etiam illis quæ interiora sunt, domesticus agrorum prouentus sufficiet. Sed hæc narra quæ so Musoni, nobis, ut enim omnes audiendi cupidi sumus, nisi si quid aliud seriæ rei forrè est, cui tu nunc incumbere cogitas. MVSO. Narrabo, quandoquidem uultis. Nam sat scio, quod plus etiam gratificabor, ijs utiq, qui ad iniucundam adeo curarum (ut ita dicam) officinam hanc studendi causa uenerūt. Neronem igitur in Achaiam uia ducebat, & illud item, quod sibi ipsi uehementer persuaferat, ne Musas quidem dulcius modulari. Volebat autem & Olympijs, quod certamen omnium maximè exercitijs frequentatur, cantando coronari. Nam quæ in Pythijs aguntur, eorum plerq, ad se magis, quàm ad Apollinem pertinere putabat. Neq, enim neq, illud aduersus se cytharam, aut carmen aliquod mouere audere. Cæterū Isthmus haud quaquam ex illis erat, de quibus hic diu, aut longè antè cogitasset, sed cū forrè naturam loci conspexisset, magnificum opus hoc animo concepit, Achiuorum uidelicet regē, eorum, qui ad Troiam olim profecti fuere, animo proponēs, qui ipse Euboiā quoq, à Boeotia resecuit, medio circa Chalcidem Euripo immisso. Deinde autē & Dariū, ut à quo & Bosphorus ponte iunctus fuerit, cum is contra Scythas proficisceretur. Nam Xerxis factum, etiam ante ista fortassis animo cogitarat, quod magnificentissimum operū magnificorū omnium fuit. Supra omnia autem hæc, etiam illud putabat, Græciam per hoc quod breui adeo omnes inter se misceri possent, contra exteros splendidè adeo stabilitū iri. * Nam tyrannorū ingenia ebria quidē sunt, tanguntur autē alicubi, ubi uocem hanc audiunt. Porro progressus in scenam, hymnum quidē Amphitrites & Neptuni cecinit, & canticū quoddā nō magnum Melicertæ autē & Leucotheæ. Cum autem auream ipsi ligonem porrexissent, Græciamq, tanquam in tutelam cōmendassent, ad fodiendū profectus est, plausu cantuq, prosequentibus illum tum omnibus. Atq, ubi terram, ter opinor, terigisset, deinde & quibus præfecturæ atq, imperia credita erant, opus unā capessere iussisset, Corinthū redit. Hercules adeo res gestas omnes sibi uisus superesse. Illi igitur qui in uinculis fuerant, petricolis atq, difficilibus conficiendis exercebantur: exercitus autē, ea quæ terrea ac plana erant, fodiebat. At ubi iam septimū & quintum * diem quasi alligati Isthmo fuisset, rumor quidā ē Corintho uenit, non ita tamen manifestus aut planus, q, Neronem pœnituisset Isthmi incisi. Dicebant autē Aegyptios geometras, altitudinē metientes, haud quaquam eandem atq, æqualē utriusq, maris superficiem deprehendisse, sed cum eam partē quæ Lecheum aspicit, altiore iudicarent, de Aegina in timorem uenisse. Nam si tantum pelagus contra Insulam effunderetur, periculum esse, ne illa aquis obruta in profundum demergeretur. At Neronem à fodiendo Isthmo, ne Thales quidem absterritus fuerat, quanquam sapientissimus, & naturalium rerum peritissimus. Nam incidendi illius maiore studio tenebatur, quàm publicè canendi. Sed motus occidentalium gentium, & asperimus, * qui illas nunc excitat & incendit (Vindex autem nomen ipsi est) reuocauit ex Græcia. & ab Isthmo Neronem frigide adeo maria dimensum. Nam æquē altè à terra utrumque assurgere, eandemq, superficiem habere, scio. Aiunt autem ipsi & Romanas res paulatim iam labi & declinare. Id quod & ipsi ex Tribuno heri, qui qui primus contra Neronem in Gallijs surrexit, Suetonius & Tacitus quoq, meminit.

impe-

impegerat, & audistis. **M E N.** At uox Musoni, propter quam in Musas ita deperit, & Olympiadas pariter & Pythiadas amat, qualis nam tyranno est? Nam eorum qui ad Lemnum nauibus ueniebant, alij quidem admirabantur ipsum, alij autem etiam deridebant. **M V S O.** At ille, quod ad uocem attinet, neq; admiratione dignus, neque risu est. Nam ipsum natura inculpabilem, atque adeo medicrem formauit. Sonat autem concuum quiddam, non natura tamen, & graue, impendente atq; urgente hoc gutture, ac carmina quidem hoc pacto accurata quodammodo etiam personat. Voculationes autem sonorum leuigant hunc postquam sibi ipsi non confidit, Chromatum uero humanitate & modulatione facili quidem illa, & ad cytharæ cantum accommodata: & ubi tempus est, ire & stare, & de loco transire, deinde & natum cum membris exequare, hæc accurate facere, eius est qui pudore solo eo afficit, quod rex uidetur. At rursum si imitetur superiores, hui quàm multis spectatoribus risus excidit; quanquam infinito adeo metu impendente, si quis ipsius causa rideat. Nutat enim plus æquo, Et cum spiritū attrahit, stat summis pedibus distentus & refractus, perinde ut ij, qui rotam circumagunt. Iam uero natura rubicundus existens, multo magis etiam rubescit, cum ipsi facies incenditur, spiritus autem modicus, & ægrè alibi sufficiens. **M E N.** Qui uero certamine cum ipso conferuntur Musoni, quo pacto se gerunt? Nam arti gratificantur scilicet. **M V S O N.** Arti quidem Musoni, quemadmodum & qui luctando subseruiunt, sed cogita, Meneerates, Tragicum histrionem illum, quo pacto in Istmij, perierit. Paria enim pericula & circa artes sunt, si qui in ijs ostentandis impendio elaborant. **M E N E.** Quid hoc autem Musoni, admodum enim ignarus eius sum, quod dicis? **M V S O N.** Audi igitur rem absurdam quidem & insolentem, attamen in conspectu Græcorum actam. Nam cum in Istmij lex esset, ut neq; comœdia certaret quispiam, neq; Thragœdia, Neroni placuit, Thragœdos superare. Ac prodierunt ad hoc certamen plures quidem. Epirota autem ille, ut qui uoce optimè ualeret, & ob eam autem etiam celebraretur, & in admiratione esset, clarius solito fingebat, & coronam amare se, & nihil de studio remittere uelle, priusquam à Nerone decem talenta pro uictoria acciperet. At ille exasperabatur, simul & insani more ferebatur: nam & auditus iam sub scena fuerat in ipso uidelicet certamine. Acclamantibus autem Græcis, Epirotæ mittit scribā, qui iuberet hunc submittere sibi sese: sed pergente eo, & supra modū attollēte uocem, populariterq; ac liberè eum ipso contendente, immittit Nero in pulpita suos histriones, tãquam qui ad hoc negotium pertinerent. Nam & libellos elephantinos, & duplices habebant, quibus præ se intentis, ueluti pugionibus utebantur. Atque hi Epirotam ad proximam columnam erigentes, guttur ipsius fregerunt, cēdentes obuersis in rectum libellis. **M E N E.** Tragoedia autem uicit, Musoni, sceleratum adeo facinus in oculis Græcorum ausus? **M V S O.** Quid putas? ludus hic adolescenti fuit, qui matrem occidit quoq;. **M E N E.** Si uero inter Tragoedias, histrionem occidit, exacta illius uoce, quid adeo attinet demirari, quādo & Pythicum os, unde uoces inspirare solebant, obturare conatus fuerit, ut uidelicet neque Apollini uox aliqua esset? Quanquam ipso Pythio, recensente, eū inter Orestas & Alemaones, quibus id, quod matres occidere, etiam laudis aliquam famam præbuit, postquam id in ultionem patrum fecerant. **M V S O.** Hic autem, cum nullo modo dicere posset, quemnam ultus esset, contumelia à deo affectum sese putabat, cum tamen mitiora, quàm ueritas exigebat, audiisset. Sed interea dum sermones cedimus, quæ nam nauis ista est, quæ huc propinquat, ut autē boni aliquid afferre uidetur. Nam coronati capitibus omnes sunt, perinde ut chorus quispiam, qui faustum aliquid nunciaturus ingreditur. Et quidam ex prora manum protendit quoq;, iubens & confidere nos, & gaudere, clamatq; nisi non satis rectè percipio, Neronem perijisse. **M E N E C.** Clamat enim Musoni, & manifestius

Et sunt q̄tra-
dant Paridē
histrionē oc-
cisum ab eo,
quasi granem
aduersarium.
Suctonium.

Videtur hic
pperam pso-
narū uices in-
serte esse, n-
nāq; & conti-
nua oratio
Musonij esse
debere, quæ
superiori faci-
nori ex se-
quentibus si-
dem faciat.

utiq, quo propius terram contingit. MVSQ. Euge, ô dñj, MEN. Sed ne gloria-
mur. Nam mortuis, ut aiunt, non deset conuiciari.

PALINVRVS.

ARGVMENTVM.

DVobi Dialogi sequentes, Luciani non sunt, neq, græcè scripti etiam, sed quia à doctis Italia, cum
Lucianicis eodem titulo, coniuncta, accepimus: ne harum quidem lectione fraudare quenquam uo-
luimus, præsertim cum ad exemplum Lucianicorum aliquo modo efficti & ipsi essent.

Interlocutores: PALINVRVS, CHARON. PAL.

SECRETOTE ô Charon, sine me ut iam nauim conscendâ.
CHA. Quis me appellas? PAL. Ego nauita quondam illi
us, quem nuper uiuentē transuectasti, Aeneæ Troiani.
CHA. Tunc ille es, q apud portus Velinos inhumatus ia
cebas? PAL. Ille ipse sum. Sed crede coelestiû nutu fieri,
ut transuehar, quorû prodigijs longè lateq, acta sint i
mæ gētes, & ossa mea iam expiauerunt, & tumultû mi-
hi, tumultoq, insuper solēnia statuerūt. Quare te oro, ô
iustissime Charon, patere tandem ut ingrediar, sic prospera semper sit nauiga-
tio tua, sit solita nauis tua atq, inconcussa. CHA. Rem iustam petis, Palinure, in-
gredere, ut liber: uos uero tã conferat umbre, quid fatigatis me precibus, quid
fatigatis: quæ nam hæc uis desiderij? Expectate tantisper, dū trans flumen hunc
porto, regrediar quamprimum. PAL. Habeo tibi Charon, immortales gratias,
qui me his tandem eripuisti è malis, qui me dira hactandem, qua detinebar trās-
fretandi cupidine liberaisti. CHA. Amote equidem, Palinure, tum propter Ae-
neam regem, quem mihi nominasti, qui & super omes, quos unq, uiderim, mor-
tales, uisus est mihi singulari quadam præditus pietate, tum propter meū er-
ram, quod olim commune fuit tibi, magisterium: par enim sibi quisq, parem affe-
ctat, delectatq, magis, quæ inter pares sit, uel confabulatio uel uitæ actio. Affici-
ebar porro non modico dolore, quum uidebam iam dudū te in citeriore hæri-
pa errantem, incertumq, sedis tuæ. Neque licebat tibi succurrere, propter legē
mihi datam, ne quenquam, nisi humato prius corpore, transportem. Sum enim
ego minimus inter infernos habitatores, subiectusq, alienæ potestati, cui pare-
re non tam pulchrum mihi, quàm aliàs necesse sit. Gaudeo autē nunc & lætor,
quod ea aliquando se fors tibi obtulerit, quo & tuum implere desiderium, & me
um releuare dolorem (salua lege officij mei) possum. PAL. Imò ego non minus
propter te dolebam, ô Charon, quia perspiciebam tot te graues assiduosq, labo-
res perferentem sine ulla relaxatione. Neq, enim me later, quot quantisq, uexa-
ri malis solent nauium gubernatores, qui nihil aliud in uita, quàm nauigatio-
nem exereuit: atq, ita exercui ut nihil illa grauius, nihil periculatius contingere
mortalibus putem: propter quod credibile magis tibi uideri potest, si angebat
me utiq, fatigatio tua, repertem animo antiquas, quas iuuenis etiam sustine-
bam nauticas fatigationes meas: quarum experientia iam edoctus sciebam pro-
bè parè malotuo condolare. CHA. Frustra propter me dolebas, Palinure, nam
nihil molestam mihi est ars mea. PAL. Quid ais? CHA. Aio gratam me habere &
iueundâ artem meâ. Vides ut cruda uiridisq, senectus est mihi? memini haud
unquam ab ipsa, qua iam omnium annos supero, longæ uaxtate mea pertæsum
me esse laboris mei, qui quotidie iusto alacrior atque ualētior: sed intelligo cur
tu aliter tibi persuadeas. Est enim communis hic morbus mortalium, ut fortis
suz

suæ quæquæ distendat semper, uiuacq; contentus nemo studiis suis, laudē uero
 longē, ac beatiores existiment omnes, qui diuersas à se artes atque actiones se-
 quuntur, uerum falluntur maximē opinione sua. Nam si rectē intueri uelint, co-
 gnoscant perspicuē nullum esse in uita eorum statum qui nō magnis scateat mi-
 serijs, quem non magnæ grauesq; perturbent undiq; molestiæ & uexationes. Et
 si detur aliquando ut alter in alterius studia transferatur, quā uideas tunc sua
 cuiq; leuia uideri, quæ prius præ grauitate accusabat, contraq; ea grauiora quæ
 prius leuia uidebantur. Itaq; si benē cōsideres, Palinure, non est ita grauis mea
 cōditio, ut cēses, neq; propterea quod nauclerus sim, sum eo mirabilior. Sed tu
 (ut uideo) sequeris uanos errores mortalium, ego uero integritatem tantum iu-
 dicāq; ueri lucē secutus dego contentus ac lætus sorte mea, neq; adscribo mihi
 calamitatem, quod defudē quotidie nauigando & defatiger. Neq; ob hoc arbi-
 tror quempiam horum, qui mecum simul ultimas sedes colunt, me esse beatio-
 rem, non ipsos iudices Minoēn, Rhadamanthum & Aeacum, quanquam ma-
 gna omnes emineant potestate, non ipsum Ditem, quāquam sceptro potēs sit,
 atq; regna ista moderetur. Sunt namq; & illi sui labores suæq; molestiæ, & ma-
 iores fortē, quo & maiore regiminis sarcina præmuntur. P A L. Potes de te tibi
 Charon persuadere, ut libet, mihi enim de me nunquā persuadere poteris, quin
 ars nostra sine ulla comparatiōe cæteras laboribus & periculis excedat. Quod
 liquidō tibi probarem, nisi que duereor tædio te afficeret fortasse lōgior narra-
 tio nostra. CHA. Imō summa me afficeret recreatione. Nam & delectat me te
 cum sermocinari, & nauigantibus etiam magnam animorum refocillationem
 afferre solent huiusmodi confabulationes. P A L. Quando igitur non est tibi in-
 iucundū, prosequar suscepti sermonis nostri rationem, ut intelligamus, non es-
 se duriorē ullam, quā nauarum sortem: quod tibi facile persuadebo, si an-
 maduertas, quos æstus & frigora tolerare eos, quos perhorrescere tonitrus &
 fulgura, quibus perfundi imbris, qua uentorū rabie agitari quotidie necesse
 sit. Si cognoscas quoties eos torqueri fame & siti, quoties squalorē etiam teter-
 rimo consumi contingat: si attendas habitationem eorum instar carceris supel-
 lectilem, uel nullam uel sordidissimā, strata dura, cibaria aspera, potum im-
 mundissimum, indumenta spurca, incommoditatem rerum omnium, noctes in-
 somnes, & sub diuo semper, & inquietas. taceo perpetuū alioqui quoddam eo-
 rum exilium. Quos patriæ eorum exteros profugos, uagos, paletas, ignares
 quietis, priuatos omni (quo nihil est in uita dulcius) cōiugis sobolisq; fructu ac
 iucunditate: quis non abiectissimos, longeq; omnium mortalium miserrimos
 esse iudicabit. Prætereo Scyllam, Charibdim, Syrtes, Symplegades, tot infe-
 sta nauigantibus maris pericula. Omitto tempestates, quibus nec uisu quic-
 quam est tristius, nec horribilius, quibus & ad summum uitæ usque discrimen
 quotidie iactantur, quatuntur, & (quod sæpe accidit) submersi tandem obrui-
 untur. In qua re nemo est, qui idoneus magis, quā ego, testis adhiberi queat:
 qui cum multis fuerim quassatus tempestatibus, tum ea maximē quæ me ex Si-
 cilia in Italiam nauigantem inuasit, tam sæua atq; horrens, ut horrore sit ad-
 huc mihi eius recordatio. Non possum certē (ut par esset) explicari tibi acerbi-
 tatem illius tempestatis, sed quanta extiterit, ex hoc facile coniecturam facere
 potes, quod Aenæam ducem, cuius summa constantia & animi fortitudo ubiq;
 decantatur, uidi ego contremētem grauius atque ingementem, extensisque
 ad cælum manibus beatos longē inclamātem eos, quibus ad Troiā oppetere
 contigisset, lamentantemq; pari ab eorum morte ac fortissima, à Diomedis gla-
 dio se ereptum extitisse, crudelem equidem diem illuxisse omnibus ultimum,
 neque ex numero nostro quenquam pura uel uasurum, Non ipsum Aenæam,
 non Ilioneum, non Achatem. non Abantem. grande uimūc Aletem, quo-
 rum naues longē disiectas, ad summumq; penē exitium adductas, nescio quæ

uis illa, nisi diuina liberauit. CHA. Num incognita mihi narras: hæc ea ipsa die rescui. PAL. Quo id modo? CHA. Quo id modo rogas? An aerem illum fidumq; Orontem ignoras, ductorem Licie nauis? is quidē tunc submersus concessit ad me, ilico exponens mihi ex ordine omnia, quæ tu differuisti, implorans deinde opem, rogitāsque multum, ut se ulteriore in ripa sisterem, quod nunquā passus fui, quū inter fluctus adhuc corpus suum sine sepulchri honore iactaretur. Nunc agit sese circum hæc stagna mortuus, atq; errabundus: uidisti illum? PAL. Et tum uidi, & unicum meorum solatiū habui, dum tantisper in ripa moratus, pari cum eo detinebar infelicitate. Nec enim falsa de tristi eius interitu retulisti, cuius adhuc imago subit mihi, dū exeussum, & puppi contortūq; ter eum atq; circumactum horrendum, à fluctu rapidus tandem equore uortex absorpsit, sanè quod ad me pertinet, nihil edisseram: qui licet eam euaserim tempestatem, amarum tandem aliquando etiam uitæ meæ finem inueni, excussus & ipse, pariter atq; iactatus inter undas (quod deerat) insuper ferro præterea obtruncatus. Ex quo nec tantum mihi timui, quàm Aeneæ meo, ne tantis undis surgentibus, spoliata magistro nauis deficeret: hæcine eorum delitæ, opes, tranquillitas, sic illis uiuitur, sic moritur. Tui nunc & aliorum defende studia, & artes, contemneq; si libet, maiorem esse etiam eorum miseriam & calamitatem, qui patrias incolentes suas, uxorūq; ac filiorum societate beati quiescūt, gaudent, ludunt, hortantur, amicitias colunt, exercentur commodè, habitant magnificè, uestiuntur cultè, conuiuantur lætè, cubant molliter, iucundos suos ac geniales agunt dies, Adde qui in urbibus optimates & primarij magnam sibi uendicant auctoritatem, habenturq; summo in precio atq; honore, qui ius dicunt, qui causas agunt aliorum, qui falces gerunt, qui ducūt exercitus, qui uel assistunt principibus, uel principes ipsi magni illustresq; sunt. Quibus nec optabilius quicquam in uita esse uideo, neq; beatius. CHA. Falleris longè Palinure, nam quos beatiores esse arbitraris, miserieiores illi sunt ulla sine dubitatione. Neque enim negauerim sortem subiectam esse nautarum magnis malis: sed ita subiectam, ne comparatione aliarum, quæ maioribus etiam grauantur incommodis, minus certè misera iudicanda sit. Quid enim tristius (ut ad tuos ueniam) qui patrias suas colunt, quid miserabilius, quàm domi suæ agere, & ita agere, ut iucundiores aliquando quàm uitam mortem optes? Quæ ulla maior calamitas, quàm circundari urbem hostibus, ingruere bellum, uolitare tela, stringi enses, perfodi muros, fremere tormētis, saxo dirui domos, tremefieri & concuti? quemq; fame sitiq; deficere, corrumpi aërem, occupari mœnia, spoliari templa, dirumpi patrimonia, publicari bona, incendia parari, malos exultare, bonos torqueri, affici conuicijs, expelli domibus, uulnerari, carcerari, relegari, deportari, trucidari filios ante parentum ora, uim pati uxores, stuprari gnatas. Videntur an hæc tibi mala, Palinure, & an his quæ tu meministi, ulla ex parte comparanda? PALIN. Quàm uera narras, ó Charon, quàm nunc uel audiens ista perhorresco. Venit enim mihi in mentem, grauis illa & deploranda patriæ meæ desolatio, Troiæ inquam, tam præpotentis olim atque prædiuitis, cuius euerfione nihil credo referri posse crudelius, aut lachrymabilius, tantaq; fuit calamitatis eius magnitudo, ut longè plura etiam atque tristiora quàm tu suprâ memoraueris, sibi contigerint: quæ si uelis, omnia tibi, ut rem certius agnosceas, explicabo. CHA. Haud opus est, Palinure, quoniam & tempus non patitur, & ego hæc omnia non secus ac tu nota atque comperta habeo. Nam & mihi renunciauerunt, ut quæque aduentabant animæ, ex illo bello profectæ. Nihil certè, ut nunc tu dixisti, peruenit ad aures meas crudelius aut lachrymabilius. PALIN. Faxo ut iubeas, sed auertas Charon, grauissima licet hæc sint, rariora tamen contingere, quàm ea nautarum, quæ suprâ exposui. CHA. Referam ergo alia frequentiora, & ex ipsis quidem met ciuitatibus, quarum relatio augebit

augebit etiam earum miseriam. Vade oro, & per ciuitatem, plateas porticusq; discurrere, quid aliud offendes, quàm oblatrantium maledicta, insimulationes pestilentissimas, optimi cuiusq; dilacerationem, quid non exploratorum insidias, inuidentiumq; uenena. Diuerse modo gressum, & artificum, mercatorumq; tabernas ac conuentus pete: quid aliud deprehendes, quàm sermonum nebulas, fucos, mendacia, deceptionesq; manifestas. Transfer dehinc te in fora publica, sedesq; iudicarias: quid aliud audis, quàm undiq; omnia magno strepitu ac clamore misceri? Quid intelliges aliud, quàm cædes, hominum compilationes, furta, grassationes, conspirationes, prodiones? Quæ alia occurrent tibi, nisi litigatorum iurgia, & contentiones, testium periurationes, causidicorum præuagationes, iudicum corruptiones, præsidum ambitiones ac rapinæ? Quos ibi alios obuiam tibi habebis, quàm exultantes improbos, lugentes bonos, oppressas uiduas, proculcatos pupillos, egentes prostratos? Attolle postea altius oculos, & atria principum perscrutare, quàm non uidebis ibi assentatorum exaltationem, speculatorum acceptionem, militum audaciam, fœneratorum uoracitatem, quæstorum improbitatem: quàm non potentū hominum in tenuiores uim atq; insolentiam? Quas non concussiones? quas non populationes? quos non innocentes accusari, criminari, carcerari, proscribi? PAL. Grauiâ hæc nimis ac miserabilia. CHA. At restant alia, quæ non minus tibi grauiora & miserabiliora uidebuntur. PAL. Perge. CHA. Quæ fortassis etiam grauiora & miserabiliora iudicabis, quoniam domestica ac frequens magna est eorum pestis. PA. Fare. CHA. Nolo tibi Palinure afferre in medium graues longosq; artificū & negociatorum labores: non eos quibus afficiuntur agrorum cultores, non quibus milites, non quibus causidici, cæterarumq; disciplinarum sectatores æstus, algores, inedia, peregrinationes, anxietates uel pericula, uulnera, cædes, districtas habitationes, infinitaq; agendi, cubandi, uescendi incommoda uel fastidia, lassitudines, uigilias, sollicitudines, odia & infamationes. Nam si cōplecti cuncta sermone meo atq; exequi uoluerim, tot tantaq; dicenda se offerent, ut præ lōgitudine malorū ac mole, citius nauigatio nostra quàm oratio finem possit inuenire. Omittam itaq; & commemorabo tantum, quas inter domesticos parietes, tum seruorum, tum uxorū ac filiorū molestias ac turbationes pessimas perferre solent, qui gubernationi præsunt rei familiaris. Cuius si ita ut nauclis expertus, facile quicquid dicturus sum, me etiam tacente, & intelligeres & approbares. Nā seruorū primo in dominos semper prompta maledicta, furta, impositiones fugas, arrogantiam, negligentiam rerum dominorū, temulentiam, edacitatem, somnolentiam, tarditatem, ignauiam: nemo est qui non uideat magnam afferre his, qui patiuntur, infelicitatē. Deinde filios quorū amore nihil dulcius esse fertur, quanta animi cum amaritudine aspiciant parentes, uel ægrotare uel mortē obire, quod frequēter admodum fit, satis existimo etiā te intelligere. Quàm uero grauem & anxiam credis esse eorum uel parturitionē, uel educationē, uel institutionē? Quoties pro eis bonos parentes gemere, suspirare, dolere, torqueri: Quanta etiā putas perturbatione affici, dū quos progenuerunt, immēsaq; adeo cura aluerunt, uel parū sibi audientes, uel rebelles ac infestos, postea habere cōtingat, quæ dolenter eos ferre arbitraris, dum insani & uecordes sunt, dum hebetis & erassi ingenij, dum effœminati & molles, dum dilapidant & evertunt patrimonîa, dum nullo bono operi & studio intendunt, dum per præcipitia uiciorum omnium uitam ducunt suam. Quid de uxoribus loquar, quas dos tumidas, genus insolentes, forma suspectas, deformitas reddit inuisas? Quarum lingua nihil perniciosius, quarum audacia nihil prodigiosius, quarū improbitate nihil execrabilius. Quæ iurgiis semper & contentionibus obtundunt uiros, quæ semper conqueruntur, semper exprobrant, semper insidiantur. Quibus quum desint cætera, nunquam tamen lachrymæ, gemitus, & suspiria, quæ

cæca sua, quæ tantum ardent ornamentorum ambitione exhauriunt opes, labefactant domos, cogunt maritos in malos quæstus, in dira scelera. Non refero turpissima adulteria, quibus nec punitur minus, nec peccatur magis quicquid, ea quanto dolore afficiant bonos coniuges, nemo satis unquam, meo iudicio, enarrare posset, sed magnum doloris argumentum præstant, & grauissimas cædes, & ingentia, quæ sæpe propter corruptas uxores, bella exarserunt. PALIN. Hoc plus, quàm uellem, scio: nam arduum illud, quod ego uidi, Græcorum & Troianorum bellum propter Helenæ raptum, in eam excreuit rabiem, quam nulla mundi regio ignorauit. CHA. Quæ toti mundo manifesta sunt, ea tantum nosti Palinure, at si singula, quorum nihil me latet, intelligeres, adduceris in tantum stuporem, ut stupefescens etiam præ miseratione conjugalem uitam lachrymares. PAL. Huius quid narras. CHA. Narro quæ quotidie uideo, & pertracto. PAL. Ergo connubia putas polluta & coinquinata? CHA. Minimè, id nunquàm dixerim. PAL. At qui multas meminisse me uidisse ea præditas honestate, ea religione ac uitæ integritate, ut diuinum quoddam magis quàm humanum redolere uiderentur. CHA. Et multas utique eiusmodi esse confiteor, sed eas quidem, quæ optimis honestissimisque ortu parentibus, ebiberunt à primis annis sobrios & castos mores. Quæ sanctis parentum suorum exemplis educatæ uitam instituerunt, peccare castigatæ, sapienter ad mansuetudinem edoctæ, ad pietatē, ad fidem, ad diuinum cultum, ad rectum compositumque regimen rei familiaris. Quæ se à thialis saltibus, iocis; quæ se à spectaculis, ab immodestiore cultu, ab incientiore colloquio abdicarunt. Cæterum quæ contra sanctitatem, quæ malis institutis, peruersisque parentum exemplis imbutæ, molliter uixerint, assuetæ delicis, quia turpi ocio, quæ nihil nisi saltare, canere, fides pulsare didicerunt, quæ præterea oculis suis auxerunt matrum præsertim obscenitates & immundicias. Hasce qua fide & integritate esse putas erga maritos? Illabuntur siquidē tanquam uenena tenellis mentibus parentum exempla, inde rarior etiam, quàm reris, est hymenalis honestas: quò quicquid eas uel emendatis instituant moribus, uel sancto inuitent exemplo, parentes simul rariores habeantur. Prodeunt postea in publicum quæque etiam procatores, aperta fronte, directo gressu, quasi pudicitiam ipsæ consecrassent uideantur. Et quæ secretum intra cubile probra gesserunt, cum uestem induerint, illa contexisse atque occultasse existimant. Vosque ea, uanum uulgus, ita ut cernitis, uera ducētes esse arbitramini. At ego nihil acres se habet de eis iudico, nuda enim hic omnia atque aperta sunt. Nō ueste hic teguntur maculae, nō pallio obnubuntur scelera, exertos omnes ac nudatos, rerumque omnium uos cuos prorsus huc ingredi oportet. Quicquid in uita malè tentatum maleque actū est, hic fronte coram ipsa demum gestatur, dispoliatur, ostentatur. Quare non mirum tibi uideatur, si quorumcunque nota habeo crimina. Qui quorumcunque esse nudas, ita ut prædixi, transueho umbras, quàm proinde ingentem uideo earum turbam, quæ cum impudicitiam longe apertam ostendant suam, pudicissimæ tamen in uita habeantur. Quantas secum in maritos fraudes gerunt, quot simulationes, quot proditones, quantam hypocrisim, quot aliorum obscenos amores, quot pollutiones, quot supposititios partus, quot mentitas enutritiones, quot alieni seminis susceptas menses. At, quod ridiculum magis est, lugent postea ignari mariti hasce sibi extinctas uxores. Laudant inter coetus & prædicant, quasi pudicitiae principes. Statuunt mausolea, plurimi quoque epigrammata condi, orationes scribi, & pronuciari curant in laudem ac memoriam castitatis fideique earum sempiternam. An hæc tristitia & amara esse censēs, Palinure. Et an comparationem ullam habere putas, cum his nautarum, quæ ea seueritate & acrimonia recensuisti, ut cætera læta, fausta, deliciarumque plena (si tibi fides daretur) existimanda essent. PALINVRVS. Haud equidem tanta in ciuitatibus priuatisque domibus, quanta modo enumerasti mala, regnare

regnare credidiffem. CHA. Ita proficit inexpertos sermonem aliquando inire cum his qui multarum rerum usum atq; experientiam habent. PA. Ita fit. CHA. Quid si animaduertas labores quos perferunt nautæ, corpori magis quam animo insensos ire? concedes amplius etiam sententiam meam. Nā huiusmodi res duræ assiduo quodam usu & assuefactione mitiores fiunt, & quodammodo domantur, quas uero ego memorauī, cum animum magis affligūt, non ita usus et assuefactio mitigare atq; edomare potest. PAL. Consentio tibi iam, gaudeoq; in eam lucem te illustrante peruenisse, ut intelligam tam magnam aliorum & maiorem etiam, quàm nautarum miseriam. Sed illud non possum intelligere, quin principes saltem ac magni uiri, nō dicam, nautis, sed ceteris insuper quibuscumque mortalibus beatiores sint. CHA. Cur? PA. Quoniam omnibus abundant atq; affluant bonis. CHA. Quibus? PAL. Honore, gloria, opibus, delicijs, amicis, potentatu, imperio. CHA. Hisce? PAL. Hisce & multò pluribus. CHAR. Erras. PAL. Errorē hunc optassem in uita mihi. CRA. Deliras. PAL. Maluissē ita delirare, quàm tua cum sententiā sapere. CHA. Quid, si nihil illis miserius? PAL. Quid, si nihil beatius. CHA. Haud unquam hoc mihi demonstrabis. PAL. Non tibi n̄ beati uidentur, qui quicquid ad explendas uoluptates optari potest, assequuntur, quibus conuiuandi, cubandi, ungendi, lauandi, ludendi, uenandi, aucupandi, ad omnem nitorem atque facietatem semper facultas sit. Quibus quotquot uelint concubitus forminarum, quotquot uelint arua, equi, canes: quibus tot sunt serui, tot exculta palatia, tot munitæ arces, oppida. Qui tantum possideant aurī, gemmarum, uestium, suppellectilis: Quibus audiant omnes, ad surgant, inclinent: Quos populi uerētur, timeant, laudent, decantent: Qui leges dicāt, mandent, exerceant, proscribant, puniant, extollant amicos, uindictent inimicos, trucident rebelles. CHAR. Non est tam magna, ut existimas Palinure, eorum beatitudo. Non parit certē fastidium tanta bonorum continuatio, tantaq; affluentia: neq; sapit tantum, quæ non aliquando intermittitur uoluptas. Præterea quomodo eos tu beatos iudicare potes, qui tantis opibus atq; delicijs suis nunquam fruuntur cum iucunditate, nunquam cū gaudio, quæ in tanta rerum copia: nunquam exhilarent se, nunquam releuēt animum, nunquam exultent. Qui tanta licet bonorum ubertate redundātes, tristitia tamen semper obducantur, sollicitudine premantur, anxietate torqueantur. Non tibi multò optabilior uidetur priuatorum conditio, quorum & uita securior, & uoluptates etiam, si mentem intendes, maiores sunt: quos summa semper condit hilaritas, mulcet festiuitas, explet alacritas. Quantā putas asferre delectationem communis, quæ cum uxoribus & filijs uita exigitur. Dum cubant turē, uescuntur lætē, iocantur modeste. Quàm dulcem esse arbitraris amicorū inter se & æqualium parem uitam, domesticum usum, frequentem conuentum? Quid eorum amore suauius, confabulatione gratius? curis melius atq; commodius? Quantū credis lætitiæ & exultationis habeant eorum conuiuia, ludī, cantus, solationes: quantū dilatent animos & permulceant, quantum emanet mellis, cuius nec stillam principum aliquis degustauit. PAL. Haud intelligo Charon, hanc quam refers, regū tristitiam atq; anxietatem, qui inter risus tantum, blanditias, iocosq; uersentur. quibus semper psallatur, canatur, plaudatur: & quicquid ad transigendū hilarem uitam excogitari potest, exhibeatur. CHA. Etiam ut uideo iudicas Palinure, quæ oculis tantū patent, quo errore decepti mortales, plurimū seduci solent: sed quod certū asferre possunt iudiciū, exteriora corporis, quæ uel lamenta quædā magis sunt ueritatis. Aut quid certi pmittere & ostētare potest frons hominū, quæ plures q̄ Proteus species mentiri, atq; in plures mutare queat. Considerandæ sunt secretæ animi fibre: pscrutandæ sunt interiores mētis latebræ: quas si peruidere ita ut frontē, posses, proh dolor quantamibi malorū turbam: quantam formidinū atq; strepitationū aciem introspiceres, quot angores,

sollici-

solllicitudines, suspiciones, quot pestilentes morbos & perturbationes, quanta aperirentur ulcera, quot plagæ & cædes, quot insidiæ, quot enses, & telorum infinita genera, quæ nec somnos eorum quietos, nec eibos placidos, nec opulentiam dulcem, nec imperium iucundum, nec delicias iocosque lætos esse permittant. PAL. Nesciebam adhuc hæc eorum qui dominantur mala, sed cur illis contingant tanta, non capio. CHAR. Contingunt tanta propter graues inimicitias acerbæque odia, quas continuè cum finitimis ciuitatibus, cum subditis sibi populis, cum sibimet ipsis etiam gerunt: quo fit ut ingrauescentibus odijs, incrementibusque iniurijs, quibus quotidie afficiunt quemque, necesse sit illos torqueri & affligi grauiter, confidere nemini, suspicari omnia possunt, extimere muscas etiam (ut aiunt) uolantes, gaudere & lætari nunquam, tristitia & moerore detineri semper. PAL. Adducis me facile, ut credam, suspectas eos habere finitimas ciuitates, cum quibus & infensa odia confiteor, propter continua, quæ exercentur bella, & dominandi libidinem, qua plurimum incenduntur. Cum suis uero quibus imperant populis, nihil accipere possum, nisi amatorem, & dulcissimam pacem: Porro si cum finitimis sint inimicitia: si oriantur bella, ac demum etiam augentur imperia, subducuntur oppida, profligantur acies, spoliantur & capti uantur hostes, populationes magnæ fiunt, trophæis decoratur patria, uictorijs celebratur, triumphis extollitur. Ob quæ & principum gloria, & urbium ornatus, & inimicorum timor, & populorum inter se læticia, atque erga principes fides & amor crescit. CHAR. At tantum narras quæ prospera sunt & læta, ac quæ frequentibus accidunt aduersa & tristitia prætermittis, quasi semper eos putares debellare hostes, potiri uictoria, triumphis exultare, nunquam uerouinci, prosterni, agros suos populari, bona sua diripi, & è suis se oppidis deiici, sed maiora hæc prætereamus, de minoribus tantum dicatur. Quippe si conferas quas strages suorum & cædes sustinent, comperies longè maiore damno quàm luero partas eorum uictorias costare, discussaque ratione decessisse plus illis quàm accessisse. His adijcias ut populorum etiam suorum odia, nedum finitimorum intelligas, quod ad inferenda bella, & persequendos hostes opus illis est ingenti & munito exercitu, multo nauigio, longa armorum & machinarum præparatione, quæ quum magno & inæstimabili constent sumptu, nec proprii suppeditent redditus, necesse est nouis uectigalibus uexare populos, nouas inducere præstationes, nouas angarias, augere tributa, multiplicare onera, exhaurire res omnium, eradi marsupia, imo uiscera pauperum, paruos atque magnos diripere, spoliare, conculcare. Inde fit, ut quum in uisus manifestè se cunctis intelligant, suspectum tum sibi incipiant habere quemque: nullius fidei, nullius amicitia credere, coniectari omnia in malam partem. Habet enim hoc in se pessimum malefactorum conscientia, ut quos iniuria affecit, nunquam reuocari in amicitiam, nunquam mitigari & ad ueniam moueri posse putet: proinde magis insurgitur, grauioribus inquit iniurijs, hunc proscribunt, illum carcere includunt, quorundam patrimonia publicant, alios iugulari aut strangulari iubent, uoluntate pro ratione utuntur: eorum quoque quos tantis læserunt malis cognatos, affines, amicos, socios, seruos, quasi fidei suæ diffidentes persequuntur. Tum cæteri qui chariores etiam uidebantur, exempla aliorum præponunt sibi, ac uincuntque ipsi non minus odia. Nam non minus rebus suis ac salutis suæ timent. Ita pederentim ciuitas omnis indignatur, obmurmurat, rapitur ira, odijs incenditur, coquit nouas cogitationes, noua concilia molitur. Mox eo deueniunt, ut hæc intelligentes uideant, quantæ ruinæ quantoque præcipitio subiaceant, quàm tenuissimo quasi quodam filo pendeant imperia sua. Tunc cernas eos pallere, tristari, consumi, expauere omnia, torqueri scelerum suorum conscientia, quæ prima est poenarum omnium, timere hostium insidias, ciuium conspirationes, domesticorum prodiones, oppressorum uindictas. Tunc securum nihil existimare

mare, nisi quod ut ac ferro teneantur. Propterea non credunt se tuto cuiquam, non ministris, non necessarijs, non germanis, quorum maiorum etiam quam aliorum auctoritatem magis formidant, arcant se ab aspectu & præsentiâ omnium, cingunt se fossis & aggeribus, claudunt se arcibus, quasi ad perpetuas damnati carceres, custodibus etiam tanquam ad expeditionem belli paratis ut obfidere eos putes, circumvallantur. Nihil illis dulce, nihil apertum, nihil iucundum: dormiunt cum magna inquietudine, cum maiore etiam uigilant. Terret illos conuentus hominum, angit solitudo, timent colloquia, timent salutationes, timent dona, suspecti illis aditus, suspectæ sellæ, suspecti cibus & potus: qui nec etiam nisi prægustati sumuntur, suspecti pellicum & item uxorum thori. Quibus mirum est, cur sine cuiusquam prægustatione congregiantur: ipsos uero, quorum se custodiæ commiserunt, non minus extimescunt, quibus quum carere nequeant ob tutelam suam, eo magis augetur eorum timor & miseria, quo armatos pro firmiore illos præsidio esse necesse sit. Quare alienigenas & barbaros homines, atque abiectissimos quosque sibi deligunt, eosque frequentius comitantur, Denſciunt sæpius ac exterminant, quo salutis suæ (& si non alia, at saltem hac uia) consulere possint. Quid fœdus & ignauus dici queat, quàm hominibus immanibus, flagitiolis se committere: suos uero, prudentes, sobrios, iustos spernere atque deuitare. Quanta ista tyrannorum felicitas, quos continuus & ingens semper angore afficit metus, quonon modo animi grauius exerceantur, sed cuncta insuper dulcia mundi dona fugantur & dissipantur. Quantæ istæ eorum deliciæ, quanta gaudia: qui tranquillitatem nunquam & pacem sibi, ne dicam populis suis, aut hostibus concesserunt, expertes omnino tam sanctissimi atque omnium dulcissimi boni. Quænam ubertas ista bonorum, qui distracti aliunde, neque sciunt, neque uisunt, neque pertractent, neque gustent unquam. Quanta ista imperij bona: quæ quum ipsi uidere & atrectare non possunt, committant necesse est aliorum curæ & gubernationi, ignari rerum suarum, nescij omnium ferme, quæ sub se geruntur, fraudati quotidie & decepti, ab his præsertim, quos præ cæteris hauserunt: quibus tamen quum se credant, quot innocentium criminationes, quot facinorosorum falsas commendationes audiunt, quoties eorum fidem sequuti, bonos pro malis, malos pro bonis ducunt, atque hos beneficijs, illos poenis afficiunt. Quodque grauius est, quoties ipsis etiam uidentibus, hi quos tantum extulerunt, pro sententia sua in foro quosque ledunt, concutiunt, opprimunt, atque dilaniant. Quid mirum, si exardescunt postea populorum odia, si labefactatur postea eorum status atque desolatur: quanta ista, quamque optanda imperia, cum quibus & seruitutem pessimam degant, subiecti tantis perturbationibus, tantis insidijs, subiecti ipsis etiam, quos sibi subiecerunt: constricti quasi quibusdam regni compedibus: clausi intra arces, quasi magni alicuius criminis rei: coartati instar ferarum, exclusi ab omni, quæ foris capitur, recreatione, priuati libertate, quod est tam dulce & omnibus optabile bonum, non hominibus modo, sed cæteris insuper quibuscunque animantibus: cuius priuatione, quid est quod tristius aut infelicius contingere possit? PALIN. Non credis Charon, bonos aliquos misque & moderatæ naturæ Tyrannos esse? CHAR. Imò multos credo, sed tanta est dominandi libido, tantus ardor, tanta nescio quæ pestis ingenerata, ut quos semel inuasit, sint summa quamuis bonitate præstantes, adeo illiciat eos, illici ensque deprauet, ut uita potius quam imperio, quod iam occupauerunt, carere possint, uel ad conseruandum, uel ad amplificandū contendunt unguibus denzibusque: ac propterea nemo est tam bonus tyrannus, cui conseruationis, amplificationisque suæ gratia multis non magnas inferre iniurias, atque ob eas illatas non plurimum timere, plurimas ut patiantur anxietates contingat. PALIN. Miror

cur tantis in malis, quæ planè ita, ut narraſti, uera eſſe puto, appetant tantope-
re mortales imperium, niſi id fort aſſe faciunt cupidine honoris & gloriæ. Quid
nimirum tam præſtans atq; excellens bonum, tolerabilioreſ reddit tantas quas
modo expoſuiſti miſerias. Dulce quippe eſt mandare alijs, præferri omnibus,
eminere, præcellere, uenerari, timeri, ſuppliciter exorari, aſſurgi ſibi, uia de-
cedi, inclinari ceruicem, fleſti genua, audire laudes ſuas, & rerum benè geſta-
rum decantationes. Quæ quum & diuina numina plurimum capiant, facilè in-
telligi poteſt, quantum & hiſ quoque mortalium mentes capiantur. CHARON.
Quæ tantum capere poteſt Tyrannos ullius honoris aut gloriæ exhibitio, qui
ſe certo inuiſos omnibus eſſe ſciunt. A quibus ſi laudentur, ſi audiat, ſi aſſur-
gatur atque incuruetur, intelligunt palàm uel aſſentationis, uel timoris cauſſa
id fieri. Quare non eſt ita dulcis, ut putas, huiusmodi honoris & gloriæ exter-
ſio magis quàm exhibitio. At uero dulcior eſt, qui in priuatos homines ab a-
micis & beneuolis honor exhibetur, propter aliquod eorum egregium faci-
nus, aut excellentem uirtutem. Vera iſta gloria, uerus iſte honor, ac dignus qui-
dem, quo & diuina nomina capiantur. PALIN. Nullam ergo uideo cauſſam,
cur tantope re imperia deſiderentur, deſiderataq; conſeruentur: niſi quòd ha-
bendi cupido, qua tantum trahitur humanum genus, in hiſ maximè expletur.
Quò enim quiſque plus auri, agrorum, ædificiorum, oppidorum, acquirere
poſſit, nullo parcit labori, quantumuis magno & intolerabili. Neque ullus
tam amarus labor, quin propter quæſtum & maiorem rerum cumulationem
dulceſcat. Ita quum tyranni ſuper omnes plus poſſideant, ſuper omnes & bea-
tiores uidentur, licet cætera eiſ triſtia ſint atque peracerba. CHA. Neque iſtud
quidem aſſert ullam beatitudinem, nam in primis non efficit diuitem maior a-
bundantia, ſed minor cupiditas. Qui enim paruo contentus eſt, id tantum cu-
pit, quod neceſſitati uitæ ſufficiat: Is abunde eſt locuplex, propter honeſtum,
quod facilius implere poteſt deſiderium, quod quum & impleuerit, liberatus
eſt ab omni, qua alijs rapiuntur, habendi anxietate. Qui uero, quantum libet,
diues plura concupiſcit, pluribus indiget, quia perſeuerante acquirendi inſacie-
tate efficitur minus uoti compos. Quo enim magis creſcit multarum rerum
poſſeſſio, magis etiam cupiditas, neque finem unquam habet uorago illa cupi-
ditatis. Deinde non eſt iudicandus quiſque, uel locuplex multitudine, uel pau-
per paucitate diuitiarum: ſed uel rerum magis implemento uel neceſſitate. Nā
ſi multitudinem excedunt ſumptus, quomodo poteſt iſ credi diues, qui minus
habet, quàm neceſſe eſſet: quare quum neceſſitatem ſæpius magnam patian-
tur, qui tantam imperij molem adminiſtrant, indigentiores etiam putandi ſunt
priuatis hominibus: quibus licet tenuer ſint opes, at neceſſitatibus ſaltem ſuis
uel pares, uel ſuperiores. Taceamus graues, quas quotidie expiationes uel ra-
pinas perferunt à quæſtoribus ſuis, & ab hiſ maximè, quorum fidei magis cre-
dunt: qui, quo maiora etiam naſti ſunt imperia, eo maiora utique furta, maio-
remq; proinde rerum ſuarum diminutionem patiuntur, à quibus priuatos ſal-
tem homines liberos eſſe conſtat. Qui & diligentius patrimonia ſua ipſi per ſe
curare, & attentius omnia intueri poſſunt. Dicamus uero curas & labores,
quos in adminiſtrandis tantis opibus, gubernandoq; tanto potentatu tolerare
eopoſtortet, quorum fortiores quàm Herculis humeros neceſſe eſt ad ſuſten-
tandam tantam molem: plures etiam quàm Argi oculos ad tantam rerum uarie-
tatem peruidendam atque diſtribuendam; plura quoque quàm Iani aut Ver-
tumni capita, ad intelligenda examinandaq; tot ac tanta, quum hoſtium tum
populorum ſuorum, quæ illis negocia deferuntur. Quæ tantum animi uis, quæ
non debilitetur? quæ tanta ſoliditas, quæ non concuriatur? quæ tanta prom-
ptitudo, quæ non remittatur? Cuius eſt tanta ualecudo, tantum robur, qui ſe
tam

tam uasto curarum ponderi parum audeat polliceri? Cuius est adeo æquabilis & moderatus animus, adeo perseverans? quin tam multis tanque continuis laboribus non defatigari, non quassari, nunquam quoque confringi possit? Omitamus mortales: de nobis tantum, qui hæc ultima loca colimus, loquamur.

Verum putas, Palinure, beatiorum esse uel me, qui pauperrimus sum omnium, qui nihil præter hanc, quam cernis, pusillam lintrem possideo: uel Plutonem tam lati, tamq; immensi regni tyrannum: intelligo, etsi taceas, quale de hoc sis iudicium prolaturus, crede mihi, minimè meum cum suo statu commutarem.

PALIN. Quare. CHAR. Quia lætus ago, & summa cum quiete. Non ullius rei ullam gero, nisi transuehendi hæc huc descendentes animas, & conseruandi incolumem hunc fasellum meum, sollicitudinem. In qua dicam tibi quicquid est, quod me grauet. Quum enim propter uetustatem fatiscat aliquando rimis, curare me oportet, ut restitatur integritati suæ. Quare eum consuo sæpius, & obstruo, si quid rimarum est: hæc omnis mea cura est, hic omnis labor. At Pluto, cum tantis diuitijs suis, ac regno tanto nunquam lætatur, nunquam quiescit, tot curis carpitur, quot repletur hic umbris locus, implicatum semper habet ubique animum: hinc fertur, illinc rapitur, omnibus intentus locis, omnibus occupatis ministris, huic mandat, illum terret, alios acciri iubet, metum illi omnia incutiunt: nunc terræ hiatus, nunc motus formidat. Sæpe illum trepidare cogit lampas Phœbi, ne ulla ex parte irradiet regno suo. Sæpe & fulmen magni fratris, ne penetret auerna atque labefactet: quoties uidi ego illum, dum rebus suis timeret, iniectum summo curru peragere omnem hanc regionem, iustrare fines, scrutari omnia diligenter, ascendere etiam in superum orbem, circuire terras, peruestigare quodcunque periculum perferre posset, nihil omnino incauti & inexplorati relinquere: quæ quum multis in locis, at maximè ea soles efficere in terris Siciliæ, quæ magis etiam eum terrent, propter magnas relictiones Tiphœi gigantis, quibus totam conquassat illam patriam. Nam postquæ ipse ausus fuit bella inferre cœlo, iniecere superi eius corpori Trinacriam, sub qua ab omnibus undique montibus pressus & grauatus, conatur sæpe se attollere, impositaq; sibi reijcere. Proindeq; magnos concitat motus, ac tantos quidem, ut hæc loca nostra concutiat grauiter, & tremefaciat. Cogita nunc quàm læta & optanda sit fors huius inferni tyranni, cuius tot diuiditur animus curis, tot propellitur tumultuationibus, quem tot oporteat præcauere pericula, tot dispensare ministeria, omnia per censere, omnia corrigere, omnia uel ipse gubernare, uel alijs gubernanda committere. Attende rogo, & uel ex hoc uno collige eius felicitatem. Nam si me deficere contingeret, huic nauiculario ministerio, quod ita necessarium est, ut uides, necesse esset eum uices meas subire: ne alioquin deficiente portitore, regno suo malè succederet. PALIN. Hoc profecto non modo uerum esse uideo, sed manibus etiam ipsis (ut aiunt) tango. Nam ea nocte, quæ aliàs somno grauatus è puppi in mare excussus fui, id continuo sensit Aeneas meus, qui errantem sine magistro nauem intelligens, gubernauit eam tota ipsa nocte, non indignatus, quod quæ sæpè gestare solebant, remum etiam manus atrectarent. CHAR. De magno eius germano nihil loquor: non me latet, quantos & ille labores ac curas sustinet: sed id præcipuè scio, quum temeritate Phætonis totus penè orbis conflagrasset: quantum tunc regno suo immuit, quantum tota cœli mœnia circuit, & ne quid labefactatum utribus ignis corrueret, explorauit. Prætereo tertium fratrem, moderatorem undarum, cuius plurimæ etiam ac maximæ curæ non faciliè explicari possent, sed præsertim quæ sub illa quoque Phætonica conflagratione ad summum penè usque exitium cum toto regno suo eum affecerunt. PALIN. De hoc possum, quod oculis meis uidi, afferre testimonium: uidi equidem tempore illius, quem supra retuli,

horrendæ apud Siciliam tempestatis commotum grauius Neptunum, & exalto prospicientem uocasse ad se Eurum & Zephirum, increpatis acriter eis pro tanta suscitata tempestate, placasse ocus omnia atq; trāquilla reddidisse. Quod argumentum præstat mihi euident, plurimarum, ut inquis, ac maximarum, quod omnia in latissimo imperio suo paria sint, curarum suarum. CHAR. Dic, oro Palinure, putas ne iam beatam esse tyrannorum uitam? PALIN. Minimè. CHAR. Optaresne uiuere eorum sortem? PALIN. Vt quid optarem, in quo nihil omnino oprandum esse manifestè intelligo. CHAR. Ergo certò eos arbitraris miseros? PALIN. Non miseros modo, sed omnium etiam miserrimos. CHA. Mirum quod modo eos tanta frui beatitudine prædicabas. PALIN. Quid mirum, si cæcus laudet tenebras, quas postea luci restitutus damnet. CHAR. Vis ut & alia eorum mala tibi referam? PALIN. Restant item alia? CHAR. Et alia & grauiora. PALIN. Quid audio grauiora: haud unquam istud credam, posse his, quæ modo dixisti, grauius aliquid addi. CHAR. Credes, quum audieris. PALIN. Dic ergo. CHA. Vides ut appropinquamus iam ripæ, non possum longiora tecum iam facere uerba. PALIN. Rogo te mi Charon, ne fallas audissimam expectationem meam. CHAR. An cæterarum umbrarum quas in littore reliqui audissimam etiam expectationem uis ut fallam? PALIN. Non diu moraberis, perge ô mi Charon. CHAR. Imò diutius, quàm soleo, demoratus sum: sed lentus etiam nauigauī propter te, cuius fabulatione delectabar. PALIN. Age ergo, ut facis, lentiorē protrahe nauigationem, ut quæ reliqua sunt dicenda, prosequi possis. CHA. Ea tandem tanta est tibi audiendi cupiditas? PALIN. Tanta. CHA. Morem tibi geram: qua in re illud te scire uelim, quod plurimum miseram reddit mortalium uitam, instabilitas scilicet, & ruina rerum. Nam certum nihil & permanens in uita quisque sibi polliceri queat. Quomodo is beatus censetur, cuius summam quantum uis & plenam beatitudinem minima omnis disturbatio uiolare & auferre potest? Sanè quum omnia apud mortales infirmita atque mutabilia sint. Nulla tamen infirmior sors est, atq; mutabilior quàm tyrannorum, quorum etiam quum maior sit exaltatio, & sublimata magis status altitudo, magis est proinde (quum mutari eos contingat) casus & ruina. In de tantæ tyrannorum prodiones, euerfiones, trucidationes, ut nemo eorum fere unquam euaserit, qui non uel regno depulsus, uel ueneno necatus, uel cruenta aliqua & pessima morte cæsus uel peremptus sit. Qui talem eorum uitam optabit qui pro modici temporis felicitate (si tamen illa felicitas appellanda sit) tam tristi postea, tamq; amaro sine consumatur. Horret animus dicere, nam ne credas ijs tantum mortales subiectos malis esse, sensimus & horum magnam partem aliquando nos inferi, licet tam ualida nobis & munita sit ciuitas tam firma & præpotens, atque omnibus undique præsidijs circumsepta. Non possum sine dolore meminisse illius diei, qua Hercules heros ille fortissimus hæc regna penetrauit, perfregit fores, inuasit regem, exterruit reginam, quam & antè socij eius rapere adorti erant, abstraxit cerberum, uinctumq; eum catena, cum magna uis in orbem duxit, concessit loca omnia, trepidare omnes umbras atq; ipsos iudices fecit: me quoque non modicum læsit, quem erepta cimba conto hoc meo percussit, impulsumq; grauius in mediam paludem exturbauit: timui equidem tunc desolatum iribaratum totum. Credidi tunc supremum Plutoni finem aduenisse regni sui: neque minus illum cum coniuge in prædam duci ad superos, quàm tartareum canem: sed paulo humanius cum eo actum est, quàm opinabar. Nam tandem sibi ac regno suo bene consultum est, neque tamen ita consultum est, quin tricipiti custode suo, qui tam pernecessarius erat, spoliaretur: Quod si opinionem meam, quæ communis erat, fata coæquassent: tunc cerne-re fuisset uerum, beator uel meus uel Plutonis, tãtū regis status esset. Ego quidem

dem nihil ambigo, priuatus fuisset hac nauicula: hoc enim habeo tantum, quod adimi mihi possit, priuatus etiam fuisset rege meo: sed quotquot alios uoluisset reges, procul dubio inuenisset, qui ministerio meo indigentes, seruitium meum perlibenter sibi delegissent: & fortasse hoc lucri fecisset, quod pro uetusta & attrita, qualem hanc intueris, nouam mihi & magis solidam lembum acquisisset. At Pluto quantas opes, quantos honores, quantum regnum amisisset, quantam in egestatem, quantam in calamitatem decidisset? Qui neque par aliud regnum, uti parem ego, uel meliorem nauim: neque parem alium famulum, uti parem ego, uel meliorem dominum inuenisset. Excedo iam modum dicendi: sed si tempus sineret, narrarem & quibus olim curis uexatus, quantoque timore percussus propter bella Gignatum fuit summus Olympi rector. Cuius narratio maiorem etiam augeret eorum, quæ supra dixi, malorum confirmationem. PALIN. Haud opus est exemplis mihi. Nam nemo mortalium fuit, qui maiora quam ego unquam uiderit eorum malorum exempla. Quid enim exitit his temporibus Troiano rege magus, quid opibus suis cumulatus? Quid operibus munitius & pulchrius, & quid demum exitu tantorum bonorum tristius, quid crudelius, quid flebilius? Vidit infelix pater tam arduum & longum bellum, tot cruentas mortes natprum suorum. Vidit euersam funditus & incensam urbem, Vidit latrantem coniugem, captiuas nurus & filias, populationem tantarum diuitiarum: ipse quoque, quod ultimum restabat illi senectutis suæ solatium, Pyrrhi ense confossus, & crudelissima morte consumptus est. CHA. Quis melius me hæc nouit, qui cunctos hac scapha transuexi. A quibus & omnem calamitatem suam seriatim perdidici. Notus est abundè mihi Priamus, cuius cognito acerbo casu, non potui non dolere: Notus est Troilus, noti Hector & Deiphebus, nota est cætera tot filiorum ac nepotum turba: noti innumerabiles, qui illo bello perierunt, Troiani pariter & Graij duces. Nota est infinita, quæ tunc occidit, populorum manus. Nullo me mini tempore longiorem interfectorum multitudinem huc descendisse, quam illo, quo ita lassatus fui, ut præ multitudine omnibus transuehendi minimè hæc cymba sufficeret planè. Quid opus est tibi monitore, ad aperiendas eorum miseria, quas tu subiectas oculis tuis habuisti. Quod si pro angustia temporisliceret (iam enim uideo propius nos applicare ripæ) narrare & millia aliorum tyrannorum, ex quibus cresceret etiam magis tibi opinio eorum calamitatis. Nam illud possum, quod certò scio, tibi uerum confirmare, nullum ferè me uidisse unquam tyrannorum huc descendentium (descendunt porro omnes) qui non uel alicuius ueneni infectionem, uel magnas ulcerum cicatrices, & sanguinolentæ alicuius mortis horrida signa præ se ferret. Ita mirum est uidere tot ac tantos necatos, confossos, cruentatos, trucidatos. PALIN. Quis nunc setantis in malis tyrannum unquam esse oprabit? quis imperia assequi quæret, quæ iam certius certo cognosco, magis fugienda etiam, quam Meduseum caput. CHA. Audisti quibus apud superos tyranni malis torquentur: sed si intelligeres quæ hic apud inferos grauiora etiam illis parantur, perhorresceres & longè magis eorum sortem. PALIN. Ergo & alia hic tyrannis parantur. CHAR. Credis Palinure, scelera quæ patrant mortales hic aliquando impunita esse? PALIN. Hoc modo animaduertebam. CHAR. Animaduertendum est igitur tibi quodcumque in uita peccatur, parè demum post mortem & respondente peccatis pœna puniri. Nam ut capias quod dico: si tu Palinure, artem tuam nauiculariam uiuens malè exercueris: si in dominum tuum malè quicquam uel cogitaueris uel commiseris: si inaudiens dicto suo extiteris, inuenies hic tibi præparatas his quæ deliqueris, similes pœnas. PAL. Nihil profectò Charon, scio, quod malè egerim uel in dominum meum peccauerim, nisi somnolentam illam dormitationem

meam, qua negligentius eerre, quàm debebam, me gessi. Nam magnò in periculo nauim simul & dominum, quem uehebat, meum reliqui, nisi uigilantior ipse & cautior melius sibi consulisset: sed poenarum satis tum ob hoc crassum peccatum meum etiam in uita recepi. CHA. Recipies etiam in morte. Ibis enim quum è naui te dimiserò, ad seueros iudices nostros, qui examinant & censent delicta omnium: Ducent quoque te in examinationem, scrutabunturq; crimina tua. Videor uero uidere, qualì te iudicabunt poenæ subiiciendum. PALIN. Qualis? CHA. Parem peccato tuo tibi poenam statuent. Nam quum somno peccaueris, æterno etiam te somno damnabunt. PALIN. Dormiam ergo in æternum? CHA R. Ita puto; nisi grauius sit aliud peccatum tibi. PALIN. Sic mites habeam iudices, ut non sit grauius aliud mihi. CHA. Nullam ergo nisi somni poenam patieris. PAL. Non hæc grauis poena mihi uidetur. CHA R. Neque alinis etiam & bobus, at magnis & excellenti aliqua uirtute prædiis uiris grauissima existimatur. PAL. Quas uero, dic, poenas perferent tyranni? CHA. Audis tot clamantes & lamentantes uoces: tot horribicos planctus, tantum stridorem ferri, tot tractus catenarum. PALIN. Delectabat me adeo sermocinatio tua, ut his minimè animum intenderem: sed quid audio tam triste atq; horrendum, quòd præ horrore poenæ aures meæ sustinere non possunt? CHA. Sunt hæc quæ audis, tormenta tyrannorum. Nam quum illi in uita carcere quenquam incluse- rint, spoliauerint, flagellauerint, trucidauerint, in summum luctum, in summam egestatem & calamitatem deduxerint, damnati sunt etiã ab incorruptis iudicibus, ad perferendas pares poenas. Ideo terribilis quoque carceribus inclusi, spoliati, flagellati, rotati, cæsi membratim, ac mille atrocissimis mortibus cruentati, tantos ædunt, quantos audis, gemitus, tantum luctum, tot ac tantos reboatus, clamores atq; eiulatus. PAL. Dic etiam mihi Charon, an his poena plectuntur, qui magni atque primarij tyrannis assistunt? CHA. Prorsus ipsi dem. Nam suasu & consilio eorum maximè committunt tyranni scelera sua. PALIN. An & in uita illi beati? CHA. Non secus ac tyranni, quibus assistunt, nam ipsi dem quoq; malis subiecti sunt, eadem enim sunt in eos populorum odia maiora etiam inter se eadem curæ, eadem pericula: & quod miserabilius est, desiciuntur sæpe à tyrannis suis, & uel carcere uel morte aliquando pessima afficiuntur. PAL. Tanta est ergo, tamq; generalis omnium calamitas. Vllam uero prorsus esse putas hominum sortem, quæ beata duci possit? CHA R. Imò beatos aliquos non nego fuisse mortales, sed perraros tamen. PALIN. Quos perratos? CHA R. Qui amore uirtutis & literarum contempserunt cætera mundi bona. Quin se innocuos, puros, castos, integros, incorruptos, conseruantes extulerunt animum altius ad gustandam diuinam excellentiam, humana quasi sordida & abiecta relinquentes. Nā uirtus per se tam dulcis, tamq; iucunda res est, ut incredibiles amatoribus suis afferat uoluptates. Tam nobilis & præstans est eius possessio, ut summa quadam ubertate ditet possessores suos. Quam qui uerè est assequutus, nihil præter literarum studia dulce, nihil præter dei cognitionem habet amabile. Quæ tantum prædulcia sibi bona stabilia perpetua, incorrupta præeligit, custodit, amplectitur. Reliqua uero mundi supremo tandem gustu amara, infirma, momentanea, corruptibilia fucò, mendaciora hilo, inania hilla, ieiuniora papis uolantibus, fugit, contemnit, abiicit, conculcat. Contentusq; se ipso, ac honestissimis suauissimisque studijs suis totum nihili mundum ducit, ruentem etiam non formidat. In his recreatur, refocillatur, lætam & iucundam agit uitam, ridet tantas hominū, tamq; stultas, & ulterò sibi quæ sitas anxietates, tot ineptias, tot cassos labores, tot inanes curas: nemini nocet, nemini molestus est. Laudant eum omnes, prædicant, admirantur, beneuolentiã, complectuntur, fauore prosequuntur: quàm uerè hic beatus est, qui conscientie suæ innocentiã

centia & integritate fruitur. Quod primum est & dulcius omnibus, bonus securusq; sui, nullo timore angitur, nulla angustia torquet, nō timet largas (qui bus caret, quasq; nihili facit) diuitias sibi à potērioribus eripi. Non timet à quo cunque se lædi, qui nec quenquam se læsisse certò intelligat: quàm uere hic felix est, qui tot ransiq; semotus curis & periculis, tantarum uacuis perturbationum, sibi semper aliq; iucundus, lætetur semper, & omnibus quotquot sunt mundi honestis, & his etiam, quæ cecilibus communes sunt, perfruatur uoluptatibus: qui humanioribus sanctioribusq; deditus studijs, contemnat omnia, contemnensq; omnia possideat. Nā is possidere omnia uidetur, non qui omnibus abundet, sed cui nihil deficiat. Porro illi nihil deficit, qui nihil concupiscit. Concupiscens autem nihil, contemnit omnia: contemnensq; ita id assequitur, quod desiderat. Desiderio uero suo ea demum uera & sola beatitudo, beatorumq; omnium plenitudo est. PALIN. Hi ergo quum nihil mali egerint, poenarum & nihil patiuntur. CHARON. Nihil prorsus: imò propter transactam bene uitam, meritum magnum assequuntur. PALIN. Quod? CHAR. Vel cœli fiunt incolæ, communicantq; æternum illis cœlestibus bonis: Vel si huc descendunt, mittuntur in Elisium: qui locus est quietis ac deliciarum, ubi sedes fortunatæ, campi aperti, læti, omnium omnino poenarum expertes. PALIN. O si mihi ad mortales redire aliquando contingeret, inelamarem quàm magna possem uoce, admonerem pro suo quenque officio & dignitate, acusarem tantam laborem frustrationem, tantam curarum uanitatem, tot corruptas opiniones peruersaq; iudicia, sed quàm maximè increparem, qui uel magistratu quopiam magno, uel imperio cæteros antecedunt, ostenderem tanta, quæ antea ignorabam: sed te docente nunc intelligo, mala eorum grauissima, dictu horribilia: reuocarem omnes à uicijs, ab inferendis iniurijs: ad meliorem uictum, à superflua agendarum rerum cura: intenderem desiderio uirtutis, laudarem innocentiam, prædicarem frugalitatem, exhortarer cunctos ad bene, grauiter, castigateq; uiuendum, ad se cognoscendum, ad contemnendum tot eaduca, & somni cuiusdam uel umbræ magis similia mundi bona, inuitarem ad honestas artes, ad ingenuas exercitationes, ad studia literarum, ad spem ac contemplationem diuinæ bonitatis. CHAR. Es rectè sanè: sed uides & ripam attigisse, egredere iam. PALIN. Et iam egressus sum. Ad iudices eo, placidam opto tibi semper nauigationem: salue ô Charon, & uale.

CHA. Et ego ad reliquas umbras redeo. Placidos opto tibi semper iudices: salue ô Palinure, & uale.

VIRTVS DEAE

Interlocutores, VIRTVS, MERCVRIVS.

MER.

VIRTVS Dea per epistolas orauit modo, ut ad se irem. Eo perconter quidnā me uelit, ilico ad Iouem redibo. VIR. Salue Mercuri: ago tibi gratias, quādoquidē tua in me pietas atq; benignitas efficit, ut nō penitus despecta ab omni cœtu deorū sim. MER. Expecto quid narres tu modo pbreues narrationes facito: nam edixit ut confestim ad se redirem Iupiter. VIR. Etiam nē tecum nobis non licebit nostras arūnas exponere. Quos igitur habebo ultiores iniuriarum, si non modo apud ipsū maximum Iouem, uerum & apud te quem semper in fratris locum habui, colui, obseruauī, condolendi facultas negatur. O me miseram, ad quos confugiam. Vnde auxilium petam. Mequidem cum ita despiciar, malo esse truncum aliquem, quā deam. MER. Tandem effare, dum præbeo operam. VIR. Viden' quā sim nuda & forda? Hoc ita ut sim, efficit fortunæ deæ impietas atq; iniuriā. Aderam sanē ornata apud Elisios campos inter ueteres illos amicos: Platonem scilicet, Socratem, Demosthenem, Ciceronem, Archimenidam, Policratem, Praxitelem, & eiusmodi uiros doctos, qui me, dum uitam agebant, piissimē atque religiosissimē coluere. Interea loci cum iam non pauci salutatum ad nos aduolassent, ē uestigio fortuna dea insolens, audax, temulenta, procax, maxima armatorum turba consep̄ta atque stipata properans, ad nos iactabunda, En, inquit, plebeia tu, ne maioribus dijs aduentantibus non ultro cedis? dolui iniuriā nobis immeritis eo pacto fieri. Ac non nihil ira concitata, inquam, neque tu maxima Dea his uerbis me plebeiam efficies, neque si maioribus cedendum est, tibi turpiter cedendum censeo. Illa uero ilico in conuiuium sese effert aduersum me. Prætereo hic quas contumelias in me primum dum hæc inter nos geruntur, effuderit: idcirco Plato philosophus cœpit contra nōnulla de deorum officijs disputare: Illa excarescens, apagite hinc uerbosē, inquit, Non enim decet seruos deorum causam suscipere: cœperat & Cicero orator plurauelle suadere, at ex turba armatorum erupit, Mercuri, Antonius præpotēs latera illa sua digladiatoria ostendēs, grauissimūq; pugnum in os Ciceronis iniecit: hinc cæteri mei amici percussimē tu, fuga sibi propere consulere, neque enim Policletes poplires peniculo, aut Phidias scalpro, aut Archimenides horoscopo, aut cæteri inermes aduersus audacissimos armatos eosq; prædis atque homicidijs suetos bello ad sese tuendos ualebant, ergo me infelicissimā ab ipsis dijs omnibus, qui tum aderant atque hominibus desertam, pugnis ac calcibus totā confregere, uestes meas diripere, in lutum prostratā reliquere, demum abire onantes. Ego uero ita confecta, cum primum licuit conscendi huc, ut I.O.M. his de rebus tacerem ceteriorem, iam quidem mihi ut intromittat expectanti mēsis elapsus est, dumquid ut impetrem, omnes deos exeuntes atque redeuntes precor, nouas semper ali-quas excusatiōes audio. Aut enim deos aiunt uacare, ut in tempore cucurbitæ florescant. Aut curare ut papilionibus alæ perpulchræ pictæ adsint. Quid igitur? ne uero aliquid semper habebunt negocij, quo nos exclusas teneāt ac floccipendant. Tum etiam & uillicus suscepit curam dudum, ne cucurbitæ siti pereant. Nos tamen neque dijs neque hominibus cordi sumus. Has ob res te iterum atque iterum precor, obtestorq; Mercuri, qui semper apud deos ipsos interpretes extitisti, & ut causam hanc meam iustissimā atque piissimā suscipias. Ad te confugio, te supplex oro, in te omnis mea sita est spes atq; expectatio.

Da

Da quæso, operam, ne dum à uobis excludor, ipsis quoque mortalibus sim ludibrio. Nam erit quidem dedecus deorum ordini, ubi homunculi me tametsi infirmam deam floccipendant. MER. Audiui: doleo: uerum pro ueterenostri amicicia unum admoneo, duram nimis atque difficilem causam te aduersus fortunam suscepisse. Nam & Iupiter ipse, ut cæteros omittam Deos, cum & ob accepta beneficia nimium fortunæ debere sentiat, illius uires atque potentiam ueretur. Ea enim ad cælum dijs ascensum præstitit: atque ubi uelit, ualens sua armatorum manu eijciat. Qua de re, si sapias, inter plebeios deos ignota, quoad fortunæ odium extinctum sit, latebis. VIR.
Aeternum latitandum est, ego & nuda & despecta abeo.

FRANCOFORTI, CHRISTIANVS AEGENOL-
PHVS excudebat, Mense Martio,
Anno M. D. XLIII.

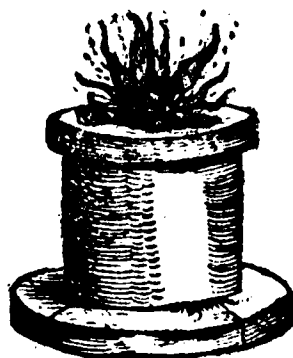

15

PIETAS AD OMNIA

FOR HUMILIATVM. P. 1. 50.

UTILIS EST 1. TIMOTH. 4.

SACRIFICIUM DEO